

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till kärnenergilag och till lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en ny kärnenergilag och att strålsäkerhetslagen, strafflagen, lagen om verkställighet av böter, lagen om tryckbärande anordningar, gruvlagen, lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor, lagen om Finansinspektionen, säkerhetsutredningslagen, räddningslagen, cybersäkerhetslagen, lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning, bygglagen, lagen om produktgodkännanden för vissa byggprodukter och lagen om Strålsäkerhetscentralen ändras. Samtidigt föreslås det att den nuvarande kärnenergilagen upphävs.

Det främsta syftet med totalreformen är att se till att användningen av kärnenergi är förenlig med samhällets helhetsintresse, att verksamheten är säker och det kärnavfall som uppkommer i Finland sköts på behörigt sätt och att användningen av kärnenergi inte främjar spridningen av kärnvapen samt att även i övrigt övervaka efterlevnaden av förpliktelserna i de internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är bindande för Finland och att också EU-lagstiftningen genomförs. I enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering är målsättningen att stärka Finlands ställning som en attraktiv plats för produktion av kärnenergi och uppförande av nya anläggningar genom att skapa förutsättningar för snabbare och smidigare genomförande av kärnanläggningsprojekt samt att förbättra kostnadseffektiviteten inom produktionen av kärnenergi.

Enligt propositionen ska en första övergripande bedömning av om ett kärnanläggningsprojekt är förenligt med samhällets helhetsintresse göras i ett principbeslut som till sitt innehåll föreslås vara mer allmänt än det nuvarande. Det föreslås att principbeslutet ska avgöras av statsrådet, men i fråga om små kärnkraftverksprojekt av arbets- och näringsministeriet. Statsrådets principbeslut överlämnas till riksdagen i form av en redogörelse. Tillståndssystemet för en kärnanläggning ska vara modulärt. Kommunernas möjligheter att delta och påverka ska tryggas. I kärnanläggningstillstånden ska ordnandet av kärnavfallshantering eller kärnämneskontrollen, eller tekniska frågor som gäller säkerheten vid anläggningen, inte längre behandlas i detalj utan som separata ärenden vid arbets- och näringsministeriet och Strålsäkerhetscentralen. Enligt förslaget ska bestämmelserna om giltighetstiden för drifttillståndet för en kärnanläggning revideras så att det är möjligt att förlänga tillståndets giltighetstid när de föreskrivna förutsättningarna uppfylls. Ärenden som gäller kärnanläggningstillstånd avgörs av statsrådet, men tillståndsärenden som gäller de självständiga kärntekniska anläggningar som är avsedda för hantering och lagring av kärnämnen och kärnavfall avgörs av Strålsäkerhetscentralen.

Bestämmelser om kärnavfallshantering och reserveringen av medel för kostnaderna för den ska utfärdas på motsvarande sätt som i den lag som upphävs. Det föreslås att bestämmelserna om import och export av kärnavfall ska förtydligas, men att den grundläggande principen inte ska ändras.

Det föreslås också att säkerhetsbestämmelserna om och tillståndssystemet för gruvdrift och malmanriktningsverksamhet ska revideras. Kraven och tillståndssystemet för anläggningar för kärnämnestillvaratagande ska i tillämpliga delar motsvara de krav och det tillståndssystem som

gäller kärnanläggningar. Med tanke på eventuell försummelse av avfallshanteringsskyldigheterna ska säkerhet krävas. Enligt förslaget ska Strålsäkerhetscentralen vara tillståndsmyndighet.

Dessutom föreslås det att bestämmelserna om finansieringen av Strålsäkerhetscentralens verksamhet ska revideras.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2027.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING.....	7
1 Bakgrund och beredning.....	7
1.1 Bakgrund.....	7
1.2 Beredning.....	7
2 Målen och det huvudsakliga innehållet i Euratom-förordningarna och de internationella avtalen inom kärnenergiområdet	8
2.1 Euratomfördraget.....	8
2.2 Kärnsäkerhetsdirektivet	8
2.3 Kärnavfallsdirektivet	9
2.4 Avfallstransportdirektivet	10
2.5 Strålskyddsdirektivet	10
2.6 Konventionen om kärnsäkerhet	11
2.7 Konvention om säkerheten vid hantering av använt kärnbränsle och om säkerheten vid hantering av radioaktivt avfall	11
2.8 Fördraget om förhindrande av spridning av kärnvapen.....	12
2.9 Avtalet om kärnämneskontroll och relaterade avtal	12
2.10 Euratoms förordning om kärnämneskontroll.....	12
2.11 Konvention om fysiskt skydd av kärnämne och kärnanläggningar	13
3 Nuläge och bedömning av nuläget	13
3.1 Kärnenergilagen och de författningar, föreskrifter och anvisningar som utfärdats med stöd av den	13
3.1.1 Lagstiftning.....	13
3.1.2 Strålsäkerhetscentralens föreskrifter.....	14
3.1.3 YVL-direktiv	15
3.2 Övrig central nationell lagstiftning.....	15
3.2.1 Strålsäkerhetslagen	15
3.2.2 Miljökonsekvensbedömning och Esbokonventionen	16
3.2.3 Bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program	17
3.2.4 Avfallslagen.....	17
3.2.5 Annan lagstiftning	17
3.3 Nuläge och utvecklingsutsikter för kärnenergiproduktionen i Finland	18
4 Målsättning	19
5 Förslagen och deras konsekvenser	21
5.1 De viktigaste förslagen	21
5.2 Propositionens konsekvenser.....	23
5.2.1 De huvudsakliga konsekvenserna.....	23
5.2.2 Konsekvenser för företag.....	26
5.2.3 Konsekvenser för den offentliga ekonomin och myndigheters verksamhet.....	34
5.2.4 Konsekvenser för samhällsekonomin	38
5.2.5 Konsekvenser för den kommunala ekonomin	38
5.2.6 Klimat- och miljökonsekvenser.....	39
5.2.7 Konsekvenser för samhället och medborgarna.....	41
5.2.8 Konsekvenser för säkerheten.....	41

5.2.9 Konsekvenser för de grundläggande fri- och rättigheterna och mänskliga rättigheterna	42
5.2.10 Konsekvenser för forskning och teknisk utveckling	43
5.2.11 Nationell rörelsefrihet	43
6 Alternativa handlingsvägar	44
6.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser	44
6.1.1 Export, import och överföring av kärnavfall samt slutförvaring	44
6.1.2 Statens kärnavfallshanteringsfonds placeringsverksamhet	48
6.1.3 Undantag från Strålsäkerhetscentralens föreskrifter	48
6.1.4 Bestämmelser om kärnanläggningars strukturer och komponenter	49
6.1.5 Bestämmelser om tillståndshavarens personal	49
6.1.6 Mätningars och analysers tillförlitlighet	50
6.1.7 Bestämmelser om påföljder	50
6.1.8 Skyddsarrangemang för vissa lokaler	50
6.1.9 Atomansvarighetslagen	51
6.1.10 Övervakning av efterlevnaden av cybersäkerhetslagen	51
6.1.11 Anmälningsskydd för yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvård	52
6.1.12 Centralisering av tillstånd	52
6.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet	52
6.2.1 Internationellt överenskomna säkerhetskrav	52
6.2.2 Jämförelse av nationella regleringsstrukturer	53
6.2.3 Tillståndssystemet	53
7 Remissvar	55
8 Specialmotivering	59
8.1 Kärnenergilagen	59
8.1.1 AVDELNING I ALLMÄNNA BESTÄMMELSER	59
8.1.2 AVDELNING II KÄRNÄMNESKONTROLL	74
8.1.3 AVDELNING III KÄRNANLÄGGNINGAR	93
8.1.4 AVDELNING IV: KÄRNAVFALLSHANTERING	174
8.1.5 AVDELNING V UPPFÖRANDE, IDRIFTTAGNING OCH AVVECKLING AV KÄRNANLÄGGNINGAR	207
8.1.6 VI AVDELNINGEN: TILLSYN OCH FÖRVALTNINGSTVÅNG SAMT PÅFÖLJDER	238
8.1.7 AVDELNING VII: ÄRENDET SOM GÄLLER TILLSTÅNDSMYNDIGHETENS BESLUT	266
8.1.8 AVDELNING VIII SÄRSKILDA BESTÄMMELSER	285
8.1.9 AVDELNING IX SLUTBESTÄMMELSER	299
8.2 Strålsäkerhetslagen	307
8.3 Strafflagen	311
8.4 Lagen om verkställighet av böter	320
8.5 Lagen om tryckbärande anordningar	320
8.6 Gruvlagen	323
8.7 Lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor	323
8.8 Lagen om Finansinspektionen	323
8.9 Säkerhetsutredningslagen	324

8.10 Räddningslagen.....	324
8.11 Cybersäkerhetslagen	324
8.12 Lag om ändring av 10 och 11 § i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning	325
8.13 Bygglagen	325
8.14 Lagen om produktgodkännanden för vissa byggprodukter	325
8.15 Lag om ändring av 2 § i lagen om Strålsäkerhetscentralen	325
9 Bestämmelser på lägre nivå än lag	326
9.1 Förordningar	326
9.2 Strålsäkerhetscentralens föreskrifter.....	327
9.3 Andra myndighetsföreskrifter.....	328
10 Ikraftträdande	328
11 Förhållande till andra propositioner	328
11.1 Samband med andra propositioner	328
11.2 Förhållande till budgetpropositionen.....	329
12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning.....	329
12.1 Allmänna överväganden om grundlagen.....	329
12.2 Tillståndsplikt, godkännanden och anmälningar till myndigheten i fråga om användning av kärnenergi.....	330
12.2.1 Inledning	330
12.2.2 Tillståndssystem för kärnanläggningar.....	330
12.2.3 Tillstånd för kärnämneskontroll	333
12.2.4 Godkännanden	334
12.2.5 Godkännanden som gäller personer.....	335
12.2.6 Anmälningsskyldigheter	336
12.3 Säkerställande av rätten att delta och möjligheter att påverka	336
12.4 Ändringssökande	337
12.5 Tillsyn	338
12.5.1 Nationella myndigheters tillsynsrättigheter	338
12.5.2 Internationella tillsynsmyndigheter och lämnande av uppgifter	342
12.6 Handräckning.....	343
12.7 Skyddsarrangemang.....	344
12.8 Anmälningsskydd för läkare och andra yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården.....	346
12.9 Bestämmelser om påföljder	348
12.10 Statens kärnavfallshanteringsfond	351
12.11 Avgifter och skatter för finansiering av Strålsäkerhetscentralens verksamhet.....	353
12.11.1 Översikt.....	353
12.11.2 Tillsynsavgift	353
12.11.3 Avgifter som grundar sig på tillsynsplanen	353
12.12 Överlåtelse av offentliga förvaltningsuppgifter till någon annan än en myndighet	354
12.13 Delegering av lagstiftningsbehörigheten	355
12.14 Säkerhetsutredning	357
LAGFÖRSLAG.....	359
1. Kärnenergilag	359

2. Lag om ändring av strålsäkerhetslagen.....	525
3. Lag om ändring av strafflagen.....	529
4. Lag om ändring av 1 § i lagen om verkställighet av böter	532
5. Lag om ändring av lagen om tryckbärande anordningar	533
6. Lag om ändring av gruvlagen	536
7. Lag om ändring av 80 och 82 § i lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor.....	538
8. Lag om ändring av 4 och 71 § i lagen om Finansinspektionen	539
9. Lag om ändring av säkerhetsutredningslagen.....	540
10. Lag om ändring av 48 § i räddningslagen	542
11. Lag om ändring av 26 § i och bilaga I till cybersäkerhetslagen	543
12. Lag om ändring av 10 och 11 § i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning	544
13. Lag om ändring av 1 § i bygglagen	545
14. Lag om ändring av 2 § i lagen om produktgodkännanden för vissa byggprodukter	546
15. Lag om ändring av 2 § i lagen om Strålsäkerhetscentralen	547
BILAGOR	548
PARALLELLTEXTER.....	548
2. Lag om ändring av strålsäkerhetslagen.....	548
3. Lag om ändring av strafflagen.....	555
4. Lag om ändring av 1 § i lagen om verkställighet av böter	560
5. Lag om ändring av lagen om tryckbärande anordningar	561
6. Lag om ändring av gruvlagen	565
7. Lag om ändring av 80 och 82 § i lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor.....	568
8. Lag om ändring av 4 och 71 § i lagen om Finansinspektionen	570
9. Lag om ändring av säkerhetsutredningslagen.....	572
10. Lag om ändring av 48 § i räddningslagen	574
11. Lag om ändring av 26 § i och bilaga I till cybersäkerhetslagen	575
12. Lag om ändring av 10 och 11 § i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning	577
13. Lag om ändring av 1 § i bygglagen	579
14. Lag om ändring av 2 § i lagen om produktgodkännanden för vissa byggprodukter	580
15. Lag om ändring av 2 § i lagen om Strålsäkerhetscentralen	581
ANDRA BILAGOR	582
BILAGA I TILL LAGFÖRSLAG 11.....	582

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Kärnenergilagen (990/1987), nedan även *den lag som upphävs*, utgör grunden för regleringen av användningen av kärnenergi och är central för fullgörandet av skyldigheter som följer av internationella avtal inom kärnenergiområdet och som är bindande för Finland.

Den lag som upphävs trädde i kraft den 1 mars 1988 och genom den upphävdes atomenergilagen (356/1957). Lagen som upphävs har ändrats cirka 30 gånger. De förfaranden och krav som ingår i lagen har utvecklats genom tillämpningspraxis, och lagen har i detta avseende visat sig vara flexibel och anpassningsbar till olika projekt och deras olika faser. Till följd av otaliga reformer har den lag som upphävs och det regelverk som utfärdats med stöd av den anpassats till den allmänna rättsliga utvecklingen och uppfyller fortfarande målen som gäller säkerställande av samhällets helhetsintresse och säkerhet samt de skyldigheter enligt internationella avtal som är bindande för Finland inom kärnenergiområdet, men den har blivit en komplex och svåruppfattlig helhet.

I kärnanläggningars verksamhetsmiljö har det skett betydande förändringar, bland annat har energimarknaden utvecklats från en reglerad till en marknadsmässig marknad och andelen förnybara energikällor i energiproduktionen har ökat avsevärt. Kärnanläggningarnas teknik har utvecklats, bland annat har utvecklingen av små modulära reaktorer (nedan *SMR*) även för produktion av fjärrvärme och energi för industrin framskridit. Nya aktörer och nya affärsmodeller har tillkommit och tillkommer ännu inom kärnenergiområdet. Dessutom har övriga nationella rättsnormer och det internationella regelverket utvecklats avsevärt.

Framställningen av kärnenergi anses vara utsläppsfri och är därför också viktig för att begränsa klimatförändringen. Med kärnenergi kan man producera energi till ett rimligt pris och säkerställa tillgången på energi i Finland. Med kärnenergi produceras el eller värme stabilt oberoende av väderförhållanden och tid på dygnet samt den stabilitet som elnätet behöver.

1.2 Beredning

En arbetsgrupp som tillsatts av arbets- och näringsministeriet kartlade behoven av att utveckla kärnanläggningarnas livscykel och bränslekretslopp samt regleringen av slutförvaringen av använt kärnbränsle. [Arbetsgruppens slutrapport](#) (på finska) publicerades den 27 augusti 2020. Enligt arbetsgruppens uppfattning har kärnenergilagstiftningen anpassats till den allmänna rättsliga utvecklingen och uppfyller fortfarande målen som gäller säkerställande av samhällets helhetsintresse och säkerhet samt Finlands skyldigheter enligt den internationella rätten, men arbetsgruppen ansåg att det behövs en totalreform av kärnenergilagstiftningen. Arbetsgruppen utarbetade riktlinjer för de centrala principerna i totalreformen av kärnenergilagstiftningen.

Arbets- och näringsministeriet har berett en totalreform av kärnenergilagen tillsammans med Strålsäkerhetscentralen och i nära samarbete med dem som har kärnanläggningstillstånd (Industrins Kraft Abp, Fortum Power and Heat Oy, Posiva Oy). Social- och hälsovårdsministeriet har fått information om de centrala förslagen som gäller strålsäkerheten. Arbets- och näringsministeriet och Strålsäkerhetscentralen har under åren 2022–2025 anordnat sammanlagt tolv informations- och samrådstillställningar, seminarier och workshoppar i anknytning till reformen, i vilka representanter för intressentgrupper och i övrigt intresserade parter har deltagit. På tillställningarna har man behandlat olika ämnesområden som anknyter till

helheten, bland annat revidering av tillståndssystemet för kärnanläggningar samt revidering av regleringen av kärnämneskontrollen och kärnavfallshanteringen. Metallinjalostajat ry och Gruvindustri rf har hörts separat om beredningen av gruv- och malmanrikningsverksamheten.

Förhandlingar om propositionsutkastet har förts i enlighet med 11 § i kommunallagen (410/2025), och ärendet har behandlats i delegationen för den kommunala ekonomin och förvaltningen den 31 oktober 2025.

I början av november 2025 skickades propositionsutkastet till Europeiska kommissionen för kännedom i enlighet med artikel 33 i fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen (FördrS 103/1994, nedan *Euratomfördraget*).

Rådet för bedömning av lagstiftningen har behandlat utkastet till regeringsproposition och gett ett utlåtande om det till arbets- och näringsministeriet (VN/13890/2025-VNK-2).

Totalreformen av kärnenergilagstiftningen anknyter till reformen av Strålsäkerhetscentralens regelverk, och beredningen av lagstiftningen har genomförts i nära samband med reformen av Strålsäkerhetscentralens regelverk.

I statsrådets projektfönster är koden för författningsberedningsprojektet TEM032:00/2023.

2 Målen och det huvudsakliga innehållet i Euratom-förordningarna och de internationella avtalen inom kärnenergiområdet

2.1 Euratomfördraget

Euratomfördraget trädde i kraft 1958, och genom det grundades Europeiska atomenergigemenskapen (nedan *Euratom*), vars mål är att främja utvecklingen av kärnenergiområdet i Europa. Euratomfördraget syftar till att säkerställa en fredlig användning av kärnenergi, leveranssäkerhet, främjande av forskning samt en hög nivå av hälsa och säkerhet för medborgare och arbetstagare. Euratomfördraget har ändrats flera gånger (konsoliderad version 2016/C 203/01).

Euratomfördraget omfattar den civila användningen av kärnenergi och fastställer åtta huvuduppgifter för Euratom, bland annat forskningsutveckling, utarbetande av grundläggande normer, främjande av investeringar och kärnämneskontroll. Bestämmelser om Euratoms äganderätt till särskilt klyvbart material ingår också i Euratomfördraget och Euratom övervakar användningen av dem. Dessutom främjar Euratomfördraget en fredlig användning av kärnenergi på den gemensamma marknaden och i det internationella samarbetet. Euratomfördraget innehåller också bestämmelser om institutionernas uppgifter, som dock skiljer sig från andra motsvarande EU-förfaranden till exempel när det gäller samråd med Europaparlamentet.

2.2 Kärnsäkerhetsdirektivet

Rådets direktiv 2009/71/Euratom om upprättande av ett gemenskapsramverk för kärnsäkerhet vid kärntekniska anläggningar, sådant det är ändrat i rådets direktiv 2014/87/Euratom, nedan kallat *kärnsäkerhetsdirektivet*, är en av de grundläggande normerna för befolkningens och arbetstagarnas hälsoskydd mot de faror som uppstår till följd av joniserande strålning som avses i artikel 30 i Euratomfördraget. Kärnsäkerhetsdirektivet har införlivats nationellt genom den lag som upphävs. Genom kärnsäkerhetsdirektivet skapas en gemenskapsram för säkerheten vid kärnanläggningar. Dess syfte är att upprätthålla och främja en kontinuerlig förbättring av

säkerheten vid kärnanläggningar och regleringen om den samt att säkerställa att medlemsstaterna har lämpliga nationella arrangemang för att uppnå en hög säkerhetsnivå för att skydda arbetstagare och befolkningen mot de faror som uppstår till följd av joniserande strålning från kärnanläggningar. Kärnsäkerhetsdirektivet tillämpas på alla kärnanläggningar avsedda för civilt bruk, med vilka avses kärnkraftverk, anläggningar för koncentrerings, anläggningar för framställning av kärnbränsle, upparbetningsanläggningar, forskningsreaktorer, förråd för använt bränsle samt förråd för radioaktivt avfall som finns på samma område som nämnda kärnanläggningar och som är direkt kopplade till dem.

I kärnsäkerhetsdirektivet fastställs medlemsstaternas skyldigheter i anknytning till upprätthållandet av säkerheten vid kärnanläggningar, den nationella rättsliga tillsyns- och organisationsramen, som omfattar ansvarsfördelningen i fråga om aktörernas verksamhet, de nationella säkerhetskraven, tillståndssystemet och aspekter som anknyter till de behöriga tillsynsmyndigheternas myndighetstillsyn. Enligt kärnsäkerhetsdirektivet ska medlemsstaterna säkerställa myndighetens faktiska oberoende i sitt beslutsfattande. Dessutom definierar kärnsäkerhetsdirektivet tillståndshavarens ansvar för kärnanläggningens säkerhet. Tillståndshavarens ansvar för säkerheten omfattar att påvisa säkerheten, kontinuerligt förbättra säkerheten på ett systematiskt sätt, implementera ledningssystem som vederbörligen prioriterar kärnsäkerheten samt säkerställa tillräckliga ekonomiska och personella resurser. Enligt kärnsäkerhetsdirektivet ska medlemsstaterna också säkerställa tillräcklig utbildning av personal som har uppgifter som rör kärnsäkerheten vid kärnanläggningar.

Enligt kärnsäkerhetsdirektivet är målet för kärnanläggningars säkerhet att förebygga olyckor och lindra deras konsekvenser för att undvika sådana radioaktiva utsläpp som skulle kräva betydande skyddsåtgärder utanför anläggningen. För att säkerställa anläggningarnas säkerhet bör man tillämpa djupförsvar och främja en stark säkerhetskultur. I kärnsäkerhetsdirektivet föreskrivs om genomförande av säkerhetsutvärderingar i samband med tillståndsbehandlingen och om periodiska säkerhetsutvärderingar som därefter görs vart tionde år. I verksamheten bör man sträva efter att ständigt förbättra säkerhetsområdet med beaktande av kärnanläggningens föråldring och erfarenheterna av verksamheten. I kärnsäkerhetsdirektivet föreskrivs också om inbördes granskningar av den nationella säkerhetsramen, som ska genomföras regelbundet.

Kärnsäkerhetsdirektivet innehåller nationellt spelrum när det gäller att medlemsländerna enligt artikel 2.2 kan ha strängare säkerhetskrav än direktivet. I det nationella spelrummet ingår även artikel 4.1, enligt vilken man har befogenhet att besluta om hur de nationella säkerhetskraven för kärnanläggningar ska godkännas och med vilket instrument de ska tillämpas. I viss mån innehåller artikel 8 b.2 också nationellt spelrum, som definierar de centrala delområdena för åtgärder som främjar säkerhetskulturen, men som inte utesluter andra delområden. I artikel 8 d i kärnsäkerhetsdirektivet fastställs en skyldighet i anknytning till tydlig ansvarsfördelning i beredskapssituationer, men prövningen av ett ändamålsenligt genomförande sker nationellt. Kärnsäkerhetsdirektivet innehåller ingen delegerad lagstiftningsmakt.

2.3 Kärnavfallsdirektivet

Det centrala målet med rådets direktiv 2011/70/Euratom om inrättande av ett gemenskapsramverk för ansvarsfull och säker hantering av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall, nedan kallat *kärnavfallsdirektivet*, är att skapa ett gemenskapsramverk för ansvarsfull och säker hantering av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall. Kärnavfallsdirektivet är en del av de grundläggande normer som avses i artikel 30 i Euratomfördraget. Kärnavfallsdirektivet förutsätter att medlemsstaterna vidtar nationella åtgärder för att uppnå en hög säkerhetsnivå inom hanteringen av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall för att skydda arbetstagare och

befolkningen mot joniserande strålning. Kärnavfallsdirektivet tillämpas på radioaktivt avfall från civil verksamhet och använt kärnbränsle.

Genom kärnavfallsdirektivet åläggs medlemsländerna att skapa nationella handlingslinjer samt ett nationellt rättsligt, reglerande och organisatoriskt ramverk för hanteringen av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall. Dessa inkluderar bland annat utarbetande av nationella program, skyddsarrangemang, tillståndssystem, tillsyn och dokumentation. Medlemsstaterna ska också utse en oberoende behörig myndighet. Enligt kärnavfallsdirektivet har tillståndshavarna det primära ansvaret för säkerheten i sin verksamhet, och för detta måste de ha tillräckliga ekonomiska förutsättningar och personella resurser.

Enligt kärnavfallsdirektivet förutsätts det att medlemsstaterna upprättar ett nationellt program för hanteringen av radioaktivt avfall och använt kärnbränsle. Programmet ska bland annat innehålla mål, tidsramar, en förteckning över allt använt kärnbränsle och radioaktivt avfall, hanteringskoncept, kostnadsberäkningar och finansieringssystem. Transparens är också en central del av kärnavfallsdirektivet och medlemsstaterna ska säkerställa att nödvändig information om hanteringen av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall görs tillgänglig för arbetstagarna och allmänheten och att allmänheten ges möjlighet att delta i beslutsprocesser. Dessutom uppmuntrar kärnavfallsdirektivet till samarbete mellan medlemsstaterna och internationellt samarbete för att dela expertis och teknik. Medlemsstaterna ska till Europeiska kommissionen överlämna sina nationella program och rapporter om genomförandet av dem.

Artikel 5.1 i kärnavfallsdirektivet reglerar också det nationella spelrummet och enligt artikeln har medlemsstaten befogenhet att fastställa arrangemang för säkerheten vid hanteringen av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall och med vilka instrument de ska tillämpas. Kärnavfallsdirektivet innehåller ingen delegerad lagstiftningsmakt.

2.4 Avfallstransportdirektivet

Syftet med rådets direktiv 2006/117/Euratom om övervakning och kontroll av transporter av radioaktivt avfall och använt kärnbränsle, nedan *avfallstransportdirektivet*, är att föreskriva om ett gemenskapssystem för kontroll och övervakning av gränsöverskridande transporter av radioaktivt avfall och använt kärnbränsle för att garantera ett tillfredsställande skydd av befolkningen. Avfallstransportdirektivet tillämpas på gränsöverskridande transporter av radioaktivt avfall eller använt kärnbränsle.

I avfallstransportdirektivet föreskrivs om systemet för transporttillstånd, myndigheternas roll i systemet för transporttillstånd, mottagningsbevis över transporten, förutsättningar för att inte fullfölja transporter och förbjuden export. Avfallstransportdirektivet förpliktar också medlemsländerna att vart tredje år lämna uppgifter om den behöriga myndigheten och regelbundna rapporter om genomförandet av avfallstransportdirektivet till Europeiska kommissionen. Avfallstransportdirektivet innehåller inget nationellt spelrum och ingen delegerad lagstiftningsmakt.

2.5 Strålskyddsdirektivet

Rådets direktiv 2013/59/Euratom om fastställande av grundläggande säkerhetsnormer för skydd mot de faror som uppstår till följd av exponering för joniserande strålning, och om upphävande av direktiven 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom och 2003/122/Euratom, nedan kallat *strålskyddsdirektivet*, syftar till att skydda arbetstagarnas, befolkningens, patienternas och andra personers hälsa genom att fastställa enhetliga grundläggande normer för exponeringar. Strålskyddsdirektivet är en del av de grundläggande

normer som avses i artikel 30 i Euratomfördraget. Strålskyddsdirektivet tillämpas på alla planerade och befintliga situationer med exponering för joniserande strålning samt situationer som orsakas av oförutsedda händelser och exponeringar i nödsituationer. EU:s medlemsländer kan välja att tillämpa striktare normer än vad som föreskrivs i strålskyddsdirektivet.

Strålskyddsdirektivet förpliktar medlemsländerna att inrätta ett strålskyddssystem som övervakas av myndigheterna och som omfattar regelverk, tillståndssystem för strålningsverksamhet, allmänna principer för strålskydd, referensnivåer, myndighetstillsyn, exponering i nödsituationer och befintliga exponeringssituationer, utbildning och information samt arbetsrelaterad, dosgränser för exponering i arbetet, medicinsk exponering och exponering av allmänheten. Enligt strålskyddsdirektivet ska medlemsstaterna säkerställa myndighetens faktiska oberoende i sin verksamhet.

I artikel 14.3 i strålskyddsdirektivet ingår ett nationellt spelrum när det gäller erkännande av behörigheten för strålskyddsledare. Medlemsländerna får begränsa myndighetstillsynens omfattning enligt artikel 24.2. Medlemsländerna kan besluta om undantag från anmälningskravet för begränsat material eller begränsad utrustning enligt artikel 26. Utöver de fastställda verksamheterna kan medlemsländerna enligt artikel 27.2 kräva att även andra typer av verksamheter ska registreras eller tillståndsprövas. Medlemsländerna kan enligt artikel 41.2 kräva strängare dosövervakning för arbetstagare i strålningskategori B. Enligt artikel 52 får medlemsländerna besluta att den behöriga myndigheten får tillåta överskridande av dosgränsen för exponering i arbetet i vissa situationer och enligt artikel 79 får medlemsstaterna inrätta system för erkännande av strålskyddsledare. I enlighet med artikel 84 kan medlemsstaterna kräva att externa arbetstagares arbetsgivare utser en strålskyddsledare för att övervaka eller utföra relevanta strålskyddsuppgifter i den mån dessa rör skyddet av deras arbetstagare.

2.6 Konventionen om kärnsäkerhet

Konventionen om kärnsäkerhet (FördrS 74/1996) är en internationell konvention vars syfte är att förbättra kärnsäkerheten i hela världen. Syftet med konventionen är att uppnå och vidmakthålla en hög kärnsäkerhetsnivå genom att stärka nationella åtgärder och tekniskt samarbete, upprätta och vidmakthålla ett effektivt skydd i kärnenergianläggningar mot möjliga strålningsfaror för att skydda individer och miljön och så vidare, förhindra kärnenergiolyckor och begränsa verkningarna av dessa. Konventionen omfattar säkerheten vid fasta kärnkraftverk, inbegripet anläggningar för lagring, hantering och bearbetning av radioaktiva ämnen som finns på samma anläggningsplats och som är direkt knutna till driften av kärnkraftverket.

Parterna i konventionen har förbundit sig att upprätta lagstiftning samt ett föreskrivande och förvaltningsmässigt regelverk för att garantera säkerheten vid kärnanläggningar. Detta innefattar bland annat att värdera säkerheten i befintliga kärnanläggningar, upprätta och upprätthålla regelverk och kontrollsystem, utarbeta rutiner och program för kvalitetssäkring i anknytning till platsen, vidta åtgärder för att garantera säkerheten i samband med planering, uppförande och drift av kärnanläggningar samt säkerställa beredskap för nödsituationer. Avtalsparterna ska också utse eller inrätta en behörig tillsynsmyndighet. Enligt konventionen förutsätts tillståndshavarna i första hand ansvara för säkerheten inom sin verksamhet.

2.7 Konvention om säkerheten vid hantering av använt kärnbränsle och om säkerheten vid hantering av radioaktivt avfall

Syftet med konventionen om säkerheten vid hantering av använt kärnbränsle och om säkerheten vid hantering av radioaktivt avfall (FördrS 36/2001) är säkerhet vid hantering av använt kärnbränsle och vid hantering av radioaktivt avfall samt att förhindra och begränsa olyckor i

anslutning till dem. Konventionen tillämpas på säkerheten vid hantering av använt kärnbränsle som härrör från driften av civila kärnkraftsreaktorer och säkerheten vid hantering av radioaktivt avfall som härrör från civil användning samt på säkerheten vid hantering av använt kärnbränsle eller radioaktivt avfall från militära eller försvarsinriktade program som har överförts till civila program.

Konventionen om säkerheten vid hantering av använt kärnbränsle och om säkerheten vid hantering av radioaktivt avfall förpliktar avtalsparterna till åtgärder för att säkerställa hanteringen av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall i alla skeden. Säkerställandet av säkerheten i hanteringen omfattar att granska säkerheten vid befintliga anläggningar för hantering av använt kärnbränsle, se till att planerade anläggningar förläggs, utformas, uppförs och drivs på ett säkert sätt och att säkerhetskraven uppfylls i fråga om slutförvaringen. Avtalsparterna ska införa och vidmakthålla lagstiftning och myndighetstillsyn för att förverkliga konventionen.

2.8 Fördraget om förhindrande av spridning av kärnvapen

Syftet med fördraget om förhindrande av spridning av kärnvapen (FördrS 11/1970), nedan *icke-spridningsfördraget*, är att förhindra spridning av kärnvapen, öka det internationella samarbetet i fredlig användning av kärnenergi och främja kärnvapennedrustning.

Icke-spridningsfördraget förbjuder att andra än kärnvapenstater utvecklar, tillverkar, förvärvar, äger eller tar kontroll över kärnvapen, och kärnvapenstaterna förbinder sig att inte sprida kärnvapen. Alla avtalsparter främjar kärnvapennedrustning. I fördraget avtalas om övervakningssystem för övervakning av kärnvapenfria stater, kärnvapenfria stater åläggs att bli föremål för övervakning och att ingå avtal med Internationella atomenergiorganet. Avtalsparterna åläggs att främja samarbetet i utvecklingen av fredlig användning av kärnenergi.

2.9 Avtalet om kärnämneskontroll och relaterade avtal

Syftet med fördraget om genomförande av artikel III.1 och III.4 i icke-spridningsfördraget som ingåtts mellan Konungariket Belgien, Konungariket Danmark, Förbundsrepubliken Tyskland, Republiken Irland, Republiken Italien, Storhertigdömet Luxemburg, Konungariket Nederländerna, Europeiska atomenergigemenskapen och Internationella atomenergiorganet (FördrS 55/1995), nedan kallat *avtalet om kärnämneskontroll*, är att begränsa spridningen av kärnvapen och säkerställa att kärnenergi endast används för fredliga ändamål i enlighet med icke-spridningsfördraget. De kärnvapenfria avtalsparterna i icke-spridningsfördraget ska ingå ett avtal om kärnämneskontroll med Internationella atomenergiorganet. Finland deltar i kontrollavtalet mellan Europeiska atomenergigemenskapen, Europeiska unionens kärnvapenfria medlemsstater och Internationella atomenergiorganet (FördrS 2/1972).

Staterna är skyldiga att anmäla alla kärnmaterial som omfattas av övervakning och Internationella atomenergiorganet har rätt att inspektera kärnmaterial på de platser som staten anmält. Avtalet om kärnämneskontroll kompletteras av tilläggsprotokoll till avtalet mellan Republiken Österrike, Konungariket Belgien, Konungariket Danmark, Republiken Finland, Förbundsrepubliken Tyskland, Republiken Grekland, Republiken Irland, Republiken Italien, Storhertigdömet Luxemburg, Konungariket Nederländerna, Republiken Portugal, Konungariket Spanien, Konungariket Sverige, Europeiska atomenergigemenskapen och IAEA om genomförande av artikel III.1 och artikel III.4 i icke-spridningsfördraget (FördrS 53/2004), nedan *tilläggsprotokollet till avtalet om kärnämneskontroll*. Med stöd av det har Internationella atomenergiorganet ännu bredare information om statens kärnbränslecykel och rätt att samla in information från öppna källor, använda satellit och ta miljöprover.

2.10 Euratoms förordning om kärnämneskontroll

Syftet med kommissionens förordning 2025/974 (Euratom) om genomförandet av Euratoms kärnämneskontroll, nedan *förordningen om Euratoms kärnämneskontroll*, är att genomföra kontrollen av kärnämnen. Förordningen tillämpas på varje person eller företag som uppför eller driver en anläggning för att framställa, separera, upparbeta, lagra, slutförvara eller på annat sätt använda råmaterial eller speciella klyvbara ämnen.

I förordningen om Euratoms kärnämneskontroll föreskrivs om anmälan av tekniska uppgifter om nya anläggningar till Europeiska kommissionen, verksamhetsprogram som årligen ska meddelas kommissionen, kontroll av kärnämnen och dokumentation över kärnämne. Dessutom ingår i den bestämmelser om rapportering av kärnämnen, transporter av kärnämnen mellan medlemsstaterna i EU och rapportering av avfallsbehandling.

2.11 Konvention om fysiskt skydd av kärnämne och kärnanläggningar

Syftet med konventionen om fysiskt skydd av kärnämne och kärnanläggningar (FördrS 72/1989), nedan kallad *CPPNM-konventionen* (Convention on the Physical Protection of Nuclear Material), är att säkerställa effektiva skyddsarrangemang för kärnämnen som används för fredliga syften, förebygga och bekämpa brott som anknyter till dessa ämnen och kärnanläggningar samt underlätta samarbetet mellan avtalsparterna för att uppnå dessa syften. CPPNM-konventionen tillämpas med vissa undantag på kärnämnen i samband med användning, lagring och transport av kärnämne som används för fredliga ändamål samt på kärnanläggningar som används för fredliga ändamål. Ändringen av CPPNM-konventionen godkändes år 2016 (FördrS 20/2016).

Enligt CPPNM-konventionen ska varje avtalspart utarbeta och genomföra åtgärder för att garantera effektiva skyddsarrangemang för att bland annat undvika stöld eller förlust av kärnämnen som de ansvarar för samt för att förhindra sabotage av kärnanläggningar på sitt territorium. De avtalsslutande parterna ska säkerställa att det kärnämne som de importerar, exporterar eller godkänner för transitering på sitt territorium skyddas i enlighet med tillämplig säkerhetsnivå, utse en behörig myndighet och kontaktpunkt, samarbeta i händelse av stöld, sabotage eller risk för stöld eller sabotage samt kriminalisera brott på detta område i den nationella lagstiftningen.

3 Nuläge och bedömning av nuläget

3.1 Kärnenergilagen och de författningar, föreskrifter och anvisningar som utfärdats med stöd av den

3.1.1 Lagstiftning

Lagen som upphävs utgör grunden för regleringen av användningen av kärnenergi. I lagen som upphävs ingår det bestämmelser om allmänna principer för användning av kärnenergi, säkerhetskrav, tillståndsförfaranden för användning av kärnenergi, kärnavfallshantering, reservering av medel för kostnader för kärnavfallshantering, säkerställande av sakkunskap, myndigheter inom kärnenergiområdet och myndigheternas samarbete, tillsyn och tvångsåtgärder samt påföljder.

Den lag som upphävs och de regelverk som utfärdats med stöd av den har till följd av många ändringar samt utvecklingen av andra rättsnormer och internationell reglering blivit en komplex och svåruppfattad helhet. Regleringen och tillämpningspraxisen för principbeslut och tillstånd

för kärnanläggningar har lett till upprepad och överlappande behandling av samma ärenden i olika skeden av ett projekt som delvis inte sker i rätt tid med tanke på lagens mål. Den lag som upphävs och de regelverk som utfärdats med stöd av den bedöms inte heller vara tillräckligt lämpliga för den förväntade utvecklingen av tekniker och affärsmodeller. Antalet krav och deras detaljrikedom är anmärkningsvärd. Följande förordningar gäller med stöd av lagen som ska upphävas:

- statsrådets förordning om reservering av medel för kostnader för kärnavfallshantering (991/2017),
- statsrådets förordning om delegationen för skyddsarrangemang på kärnenergiområdet (1016/2016),
- statsrådets förordning om kärnsäkerhetsdelegationen (1015/2016),
- statsrådets förordning om de allmänna villkoren för lån som ges av Statens kärnavfallshanteringsfonds tillgångar (83/2010),
- statsrådets förordning om Statens kärnavfallshanteringsfond (161/2004),
- statsrådets förordning om avgifter för statsrådets beslut som sammanhänger med övervakningen av användningen av kärnenergi (1474/2001),
- kärnenergiförordningen (161/1988).

Av de nämnda förordningarna är kärnenergiförordningen den mest centrala med tanke på användningen av kärnenergi, och i den föreskrivs det närmare om begränsningar av definitionerna i lagen som upphävs, tillämpningen av vissa bestämmelser i lagen som upphävs och begränsningar av tillämpningsområdet, användning av kärnenergi som är befriad från tillståndsplikt, begränsning av utsläpp från strålexponering och användning av radioaktiva ämnen, förfaranden för principbeslut och tillstånd, kärnavfallshantering, ekonomisk beredskap och medel från Statens kärnavfallshanteringsfond, tillsyn, ansvarig föreståndare och övrig personal samt anmälningsförfarande.

Övriga förordningar som utfärdats med stöd av lagen som upphävs gäller centralt reservering av medel för kostnaderna för kärnavfallshantering och Statens kärnavfallshanteringsfond samt de delegationer som inrättats med stöd av lagen som upphävs.

3.1.2 Strålsäkerhetscentralens föreskrifter

Strålsäkerhetscentralens föreskrifter kompletterar lagen som upphävs och kärnenergiförordningen. Bindande säkerhetskrav av teknisk karaktär fanns tidigare i statsrådets förordningar, men merparten av kraven i dessa ingår sedan 2015 i Strålsäkerhetscentralens föreskrifter.

Strålsäkerhetscentralen har bemyndigats att meddela myndighetsföreskrifter med stöd av 7 q § i lagen som ska upphävas. Föreskrifter kan utfärdas om de tekniska detaljerna som gäller kraven och principerna i fråga om säkerhet enligt 2 a kap. i lagen som upphävs.

Strålsäkerhetscentralen har utfärdat följande föreskrifter:

- Strålsäkerhetscentralens föreskrift om säkerheten vid kärnkraftverk Y/1/2018,

- Strålsäkerhetscentralens föreskrift om beredskapsarrangemang för kärnkraftverk Y/2/2024,
- Strålsäkerhetscentralens föreskrift om skyddsarrangemang för användning av kärnenergi Y/3/2020,
- Strålsäkerhetscentralens föreskrift om säkerheten vid slutförvaring av kärnavfall Y/4/2018,
- Strålsäkerhetscentralens föreskrift om säkerheten vid gruvverksamhet och malmanriktningsverksamhet som bedrivs för produktion av uran eller torium Y/5/2016.

Dessutom har Strålsäkerhetscentralen med stöd av strålsäkerhetslagen (859/2018) och den lag som upphävs utfärdat föreskriften SY/1/2018 om frigränser och friklassningsnivåer.

3.1.3 YVL-direktiv

Enligt 7 r § i lagen som upphävs ska Strålsäkerhetscentralen uppställa detaljerade säkerhetskrav för uppnående av den säkerhetsnivå som avses i lagen. Dessa detaljerade säkerhetskrav har fastställts i Strålsäkerhetscentralens kärnsäkerhetsdirektiv. Säkerhetskraven ska fastställas enligt delområdena i användningen av kärnenergi och publiceras i Strålsäkerhetscentralens föreskriftssamling. Kärnsäkerhetsdirektiven förpliktar tillståndshavaren, men tillståndshavaren har också rätt att föreslå avvikande tillvägagångssätt, om det föreslagna tillvägagångssättet uppfyller säkerhetsnivån enligt lagen som upphävs.

Sammanlagt 47 kärnsäkerhetsdirektiv har meddelats och de har delats in i grupperna A–E enligt ämnesområdet. Kärnsäkerhetsdirektiv har getts om hantering av kärnanläggningens säkerhet, planering av kärnanläggningen och dess system, kärnanläggningens och miljöns strålsäkerhet, kärnmaterial och kärnavfall samt kärnanläggningens strukturer och komponenter.

De tekniska krav som fastställs i YVL-direktiven grundar sig delvis på internationella anvisningar, såsom Internationella atomenergiorganets anvisningar General Safety Requirement och Specific Safety Requirements samt Nuclear Security Series-rekommendationerna och tekniska anvisningar. Dessutom baserar sig anvisningarna på Safety Reference Levels-standarder och säkerhetsmål för nya anläggningar som fastställts av Western European Nuclear Regulators Association, nedan *WENRA*.

3.2 Övrig central nationell lagstiftning

3.2.1 Strålsäkerhetslagen

Strålsäkerhetslagen trädde i kraft den 15 december 2018. Strålsäkerhetslagen tillämpas på strålningsverksamhet, på befintliga exponeringssituationer och på nödsituationer med strålrisk. Syftet med strålsäkerhetslagen är att skydda hälsan mot men som orsakas av strålning samt att förebygga och minska sådana miljöskador och andra skador som strålningen orsakar. Bestämmelser om tillämpningen av strålsäkerhetslagen på användningen av kärnenergi finns i 2 a § i lagen som upphävs. I 7 c § i lagen som upphävs ingår dessutom bestämmelser om begränsning av strålningsexponering och enligt 61 § 2 mom. gäller angående strålskydd vad som därom stadgas särskilt. Vid användning av kärnenergi tillämpas strålsäkerhetslagen främst i fråga om bestämmelser om strålningsarbete. Strålskyddsdirektivet ligger till grund för strålsäkerhetslagen.

I gränssnittet mellan strålsäkerhetslagen och kärnenergilagen har man konstaterat att särskilt bestämmelserna om radioaktivt avfall är utmanande. I lagen som upphävs föreskrivs det om krav som gäller kärnavfall, men kraven enligt strålsäkerhetslagen gäller radioaktivt avfall som uppkommit till följd av användning av strålning, även om avfallet i huvudsak har liknande egenskaper. Med tanke på att den centrala infrastrukturen för hantering av radioaktivt avfall (även kärnavfall) ligger på anläggningsområden som anknyter till kärnkraftverk har man ansett att de olika kraven i dessa lagstiftningar medför praktiska utmaningar för aktörerna. Regleringen baserar sig delvis på kärnavfallsdirektivet.

3.2.2 Miljökonsekvensbedömning och Esbokonventionen

I lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (252/2017), nedan *MKB-lagen*, föreskrivs om de skyldigheter som gäller förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (*MKB-förfarandet*) om det anses sannolikt att projektet har betydande miljökonsekvenser. I bilaga 1 till MKB-lagen definieras projekt som anknyter till användningen av kärnenergi och för vilka MKB-förfarandet alltid ska genomföras. Bakgrunden till MKB-lagen utgör Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt, nedan *MKB-direktivet*.

MKB-förfarandet ska genomföras i följande projekt (7 punkten underpunkterna b–d i bilaga 1 till MKB-lagen):

b) kärnkraftverk och andra kärnreaktorer, inklusive nedmontering eller avveckling av sådana kraftverk eller reaktorer, med undantag för forskningsanläggningar avsedda för produktion och konversion av klyvbara och fertila material vilkas högsta kontinuerliga termiska effekt inte överstiger 1 kilowatt; kärnkraftverk och andra kärnreaktorer upphör att vara sådana kraftverk när allt kärnbränsle, alla kärnavfall och alla andra radioaktiva avfall permanent har avlägsnats från kraftverksområdet,

c) anläggningar för upparbetning av använt kärnbränsle,

d) anläggningar som är planerade för framställning eller isotopanrikning av kärnbränsle, för behandling av använt kärnbränsle eller högaktivt radioaktivt avfall, för slutförvaring av använt kärnbränsle, för slutförvaring av kärnavfall eller annat radioaktivt avfall, eller för långtidslagring av använt kärnbränsle, annat kärnavfall eller annat radioaktivt avfall på en annan plats än där det producerats (planerad för mer än 10 år).

Utöver de nämnda ska MKB-förfarandet genomföras i situationer där det är fråga om ändringar av projekt, om ändringarna till storleken motsvarar de projekt som avses i 1–11 punkten. (12 punkten i bilaga 1 till MKB-lagen), vilket enligt Europeiska unionens domstols beslut C-411/17 kan vara till exempel en förlängning av anläggningens livslängd i kombination med de fysiska ändringar som gjorts i den. För mindre ändringar kan MKB-förfarandet komma i fråga genom ett förfarande för beslut om tillämpning av förfarandet vid miljökonsekvensbedömning i enskilda fall, där man bedömer om projektet eller dess ändring även kan antas medföra betydande miljökonsekvenser som, även med de sammantagna konsekvenserna av olika projekt, kan jämföras med konsekvenserna av projekten enligt förteckningen ovan.

I projekt som gäller kärnanläggningar sköter arbets- och näringsministeriet kontaktmyndighetens uppgifter som föreskrivs i MKB-lagen. Dessutom fattar ministeriet beslut om tillämpningen av bedömningsförfarandet i enskilda fall i projekt som gäller kärnanläggningar.

I gränssnittet mellan lagen som ska upphävas och MKB-lagen har frågorna om tillämpningen av MKB-förfarandet på ändringar som görs på olika anläggningar i praktiken blivit en utmaning, eftersom lagen inte innehåller några tröskelvärden utifrån vilka behovet av MKB-förfarande kan bedömas. Samtidigt är det fördelaktigt för enhetligheten i tolkningen att beslut om tillämpning av bedömningsförfarandet i enskilda fall i projekt som gäller kärnanläggningar fattas av endast en myndighet, dvs. arbets- och näringsministeriet.

Inom kärnenergiområdet är MKB-förfarandet centralt kopplat till Konventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang (FördrS 67/1997), nedan *Esbokonventionen*. Förfarandet för miljökonsekvensbedömning i gränsöverskridande sammanhang tillämpas på projekt inom kärnenergiområdet när de sannolikt har betydande gränsöverskridande konsekvenser. De projekt där eventuella gränsöverskridande konsekvenser ska granskas är i huvudsak förenliga med MKB-direktivet och därigenom även MKB-lagens projektförteckning. Vid behov kan *Esbokonventionen* emellertid tillämpas mer omfattande än MKB-direktivet och MKB-lagens projektförteckning, om projektet bedöms ha betydande gränsöverskridande miljökonsekvenser. *Esbokonventionen* innehåller till stora delar liknande krav och ramvillkor för processer som har fastställts i MKB-direktivet, eftersom *Esbokonventionen* har genomförts i EU genom MKB-direktivet.

Ett avtal om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang (FördrS 51/2002) har ingåtts med Estland.

3.2.3 Bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program

I lagen om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program (200/2005), nedan *SMB-lagen*, föreskrivs det om skyldigheter att under beredningen utreda och bedöma de miljökonsekvenser som genomförandet av planen eller programmet kan antas ha (*miljöbedömning*), om genomförandet av planen eller programmet kan antas ha betydande miljökonsekvenser. Miljöbedömningen ska göras utifrån en plan eller ett program som utarbetas för bland annat energiförsörjning, industri eller avfallshantering och som skapar ramar för tillstånds- eller godkännandebeslut för projekt. I *SMB-lagen* föreskrivs också om skyldigheter i en situation där genomförandet av en plan eller ett program sannolikt har betydande miljökonsekvenser för en avtalspart i ett internationellt avtal som förpliktar Finland eller för en EU-medlemsstats territorium.

I statsrådets förordning om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program (347/2005), nedan *SMB-förordningen*, ges närmare bestämmelser om de planer och program som avses i 4 § 1 mom. 1 punkten i *SMB-lagen*. Enligt förordningen hör bland annat det nationella programmet för kärnavfallshantering som avses i 27 b § i lagen som upphävs till sådana planer och anvisningar.

Den myndighet som ansvarar för planen eller programmet ansvarar för planens eller programmets miljöbedömning.

3.2.4 Avfallslagen

Avfallslagen (646/2011) anknyter till användningen av kärnenergi särskilt om kärnavfall befrias från myndighetstillsyn och därigenom övergår att omfattas av tillämpningsområdet för avfallslagen. Avfallslagen tillämpas inte på kärnavfall. På lagstiftningsnivå har inga betydande brister observerats i den inbördes tillämpningen av lagarna, men i den praktiska verksamheten har det ibland konstaterats vara utmanande att få behandla avfall som är befriat från myndighetstillsyn i konventionella avfallshanteringsanläggningar.

3.2.5 Annan lagstiftning

Verksamheten inom kärnenergiområdet omfattas också av mycket annan lagstiftning än den som beskrivs ovan. I atomansvarighetslagen (484/1972) föreskrivs om anläggningsinnehavarens ansvar för atomskador. Allmänna förvaltningslagar och andra allmänna lagar som tillämpas brett på olika verksamheter oberoende av bransch ska också tillämpas. Sådana är till exempel förvaltningslagen (434/2003), lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999; nedan *offentlighetslagen*), miljöskyddslagen (527/2014), lagen om områdesanvändning (132/1999), bygglagen (751/2023), vattenlagen (587/2011) och gruvlagen (621/2011). I lagen och förordningen om Strålsäkerhetscentralen (1069/1983 och 902/1990) föreskrivs det om Strålsäkerhetscentralens uppgift och verksamhet. I räddningslagen (379/2011) ingår dessutom bestämmelser om bland annat krav på räddningsplaner som även tillämpas på kärnanläggningar.

3.3 Nuläge och utvecklingsutsikter för kärnenergiproduktionen i Finland

I Finland produceras cirka 40 procent av elen med kärnenergi. Kärnenergin bidrar avsevärt till genomförandet av den nationella energi- och klimatstrategin, eftersom den utgör koldioxidneutral produktion och användningen av den ökar leveranssäkerheten för el.

Fem kärnreaktorer är i bruk i Finland, två i Lovisa och tre i Olkiluoto. Av dessa har två reaktorer tagits i bruk i både Lovisa och Olkiluoto åren 1977–1980 medan atomenergilagen gällde, då inget principbeslut krävdes. Anläggningarnas drifttillstånd gäller för kärnkraftverket i Lovisa fram till 2050 för produktion av energi och för förberedande av avveckling fram till slutet av 2055, för kärnkraftverk avsedda för avfallshantering fram till 2090. Kärnkraftverket Olkiluoto 3 togs i kommersiell drift 2023 och har fått drifttillstånd 2019. Drifttillstånden för alla Olkiluoto kärnkraftverk gäller till 2038. Finlands första kärnreaktor är FiR 1-försöksreaktorn som byggdes på 1960-talet av Teknologiska forskningscentralen VTT Ab i Otnäs i Esbo. Reaktorn togs ur drift 2015, beviljades tillstånd för nedläggning 2021 och rivningsarbetet inleddes 2023 och slutfördes 2024.

Mellanlager för använt kärnbränsle och slutförvaringsanläggningar för låg- och medelaktivt kärnavfall har använts på de nuvarande anläggningsplatserna i flera decennier. Posiva Oy:s anläggning för inkapsling och slutförvaring av använt kärnbränsle fick bygglov år 2015, och beviljandet av drifttillstånd för detta är under beredning. Det är den första slutförvaringsanläggningen för använt kärnbränsle i världen som har framskridit till byggskedet.

Dessutom finns Terrafame Oy:s anläggning för kärnämnestillvaratagande i Sotkamo i Finland, där uran återvinns från malm från gruvan.

Utsikterna för utvecklingen av kärnenergiproduktionen påverkas i hög grad av de energi- och klimatpolitiska målen och annan utveckling som sker i samhället i Finland, särskilt:

- den ökande efterfrågan på energi, särskilt efterfrågan på el, i takt med att trafiken, industrin och värmeproduktionen samt samhället i övrigt elektrifieras,
- intresset för utveckling av icke-förbränningsbaserad värmeproduktion och ersättning av värmeproduktion med fossila bränslen och biobränslen med kärnenergi,
- målen som gäller noll utsläpp från energiproduktionen och behovet av att utveckla utsläppsfria lösningar,

- att uppnå utsläppsfri energiproduktion på ett kostnadseffektivt och förutsebart sätt,
- behoven av att säkerställa förutsebarheten av el- och värmeproduktionen och dess pris,
- tryggnad av leveranssäkerheten och försörjningstryggheten i fråga om energiproduktionen,
- bibehållande av stabila och förutsebara energipriser,
- en förutsebar utveckling av regleringen och säkerhetskraven som gäller kärnenergiproduktion, hur man i den förutser utvecklingen av teknik, verksamhet och verksamhetssätt, hur tillsynen av uppfyllandet av kraven ordnas effektivt med tanke på samhället, myndigheten och verksamhetsutövaren.

Flera olika alternativa utvecklingsriktningar kan skönjas för kärnenergiproduktionen. En utvecklingsriktning är att förlänga livslängden på de kärnkraftverk som är i drift och förnya det som behövs samt eventuellt öka effekten genom att genomföra tekniska förbättringar i reaktorns och turbinöns funktioner. En annan utvecklingsriktning är elproduktion eller samproduktion av el och värme i nya storskaliga kärnkraftverk. En parallell eller alternativ utvecklingsriktning är elproduktion, värmeproduktion eller kombinerad el- och värmeproduktion i SMR-anläggningar för fjärrvärmebehov eller industrier. Tidigast om cirka tjugo år kan även kommersiell produktion av fusionsenergi vara möjlig.

Kärnenergiproduktionens framtid påverkas förutom av ovannämnda faktorer även bland annat av efterfrågan på energi som produceras genom olika alternativ, ekonomisk lönsamhet, tillgång till finansiering, reaktorteknikens tekniska genomförbarhet, genomförbarheten av kärnavfallshanteringen samt godtagbarheten av olika lösningar och placeringsalternativ. Konkurrenskraften i kärnenergins produktionskostnader jämfört med den övriga energiproduktionen kan förbättras till exempel genom att förlänga kärnkraftverkens livslängd, utnyttja modularitet och serietillverkade delar för byggandet och under driften samt genom att fästa uppmärksamhet vid kravens proportionalitet och ordna en effektiv tillsyn av efterlevnaden av dem. Kärnenergins verksamhetsmiljö påverkas också av EU-regleringen samt utsikterna för den globala ekonomin och politiken.

Med tanke på framtidsutsikterna för kärnenergiproduktionen och kärnavfallshanteringen är det väsentligt att verksamheten förblir förenlig med samhällets helhetsintresse samt nationellt och lokalt godtagbar. Detta förutsätter bland annat säkra kärnanläggningar och riskhantering i anslutning till kärnanläggningar, lösningar för slutförvaring inom kärnavfallshanteringen och förhållsbereidhet för kostnader för kärnavfallshantering samt en heltäckande kärnämneskontroll. Internationellt samarbete behövs för att kärnenergin ska kunna användas på ett säkert sätt och för att fullgöra de skyldigheter i fråga om kärnämneskontroll som är bindande för Finland, men också till exempel inom forskning om kärnbränsle.

4 Målsättning

Det främsta syftet med en fullständig omarbetning av kärnenergilagen är att se till att användningen av kärnenergi är förenlig med samhällets helhetsintresse, att verksamheten är säker och det kärnavfall som uppkommer i Finland sköts på behörigt sätt och att användningen av kärnenergi inte främjar spridningen av kärnvapen samt att även i övrigt se till att de internationella avtalsförpliktelser inom kärnenergiområdet som är bindande för Finland iakttas och att EU-lagstiftningen genomförs.

I enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering är målsättningen att stärka Finlands ställning som en attraktiv plats för framställning av kärnenergi och uppförande av nya anläggningar genom att skapa förutsättningar för snabbare och smidigare genomförande av kärnanläggningsprojekt samt att förbättra kostnadseffektiviteten inom framställningen av kärnenergi. Målet är att möjliggöra smidiga projekt och Finlands konkurrenskraft som investeringsobjekt.

Enligt regeringsprogrammet är avsikten att skapa incitament att utveckla och införa innovativa lösningar för kärnkraft (t.ex. SMR-anläggningar) och att placera kärnkraftverk nära industrianläggningar. Enligt regeringsprogrammet är målet med totalreformen av kärnenergilagen också att tillämpa ett förfarande som baserar sig på typgodkännande, för både SMR-kraftverk och andra kärnanläggningar. Till detta mål hör delvis målet om tillräckliga och tydliga myndighetsprocesser som möjliggör mångfaldigande av det godkända kärnanläggningskonceptet samt att på lagnivå erbjuda tillräcklig flexibilitet för olika typer av verksamhets- och samarbetsmodeller under kärnanläggningens hela livscykel (planering, uppförande, idrifttagning, användning, avveckling eller stängning) och möjligheten att avvika från de föreskrifter som utfärdats med stöd av lagen om Strålsäkerhetscentralen, dock så att en hög säkerhetsnivå bibehålls för användningen av kärnenergi i Finland.

Målet är att förbättra kärnanläggningarnas investeringsmiljö genom att förnya tillståndssystemet, minska de projektrisker som regleringen medför och förbättra förutsebarheten. Syftet med reformen av tillståndssystemet för kärnanläggningar är att beakta olika typer av verksamhets- och samarbetsmodeller, mångfalden av SMR-anläggningar och andra kärnanläggningar samt kravens proportionalitet i projektens och tillståndssystemets olika skeden. Genom att lätta på tillståndssystemet i dess inledande skede och öka möjligheterna till ändringar efter det inledande skedet strävar man efter bättre förutsättningar för tillståndssökande och projektutvecklare att föra projektberedningen framåt behovsbaserat och hantera projektrisker.

Ny kärnenergiteknik, inklusive SMR-anläggningar, kan baseras på olika tekniska lösningar. Målet med reformen är ett mer teknikneutralt och riskmedvetet regelverk som möjliggör olika tekniker och beaktar behovet av att i myndighetsprocesserna eventuellt ändra projektet efter det inledande skedet. Målet är att minska antalet separata godkännanden av kärnanläggningen och dess system, strukturer, komponenter, personal och informationsmaterial. Dessutom är målet att beakta olika typer av kärnanläggningar, olika alternativ för placeringen av anläggningarna samt anläggningarnas olika stora mängder kärnämnen och deras olika aktivitetsnivåer av radioaktiva ämnen proportionellt.

De centrala målen för reformen är att säkerställa att kärnenergianvändningen överensstämmer med den totala nyttan för samhället, att hantera kärnenergianvändningens risker för samhället och staten samt att upprätthålla kärnenergianvändningens godtagbarhet. Avsikten är att som en del av samhällets helhetsintresse i rätt tid och heltäckande i kärnanläggningsprojekt bedöma risker och behov av förberedelse med avseende på säkerheten, kärnavfallshanteringen och kärnämneskontrollen, energiekonomin, projektets genomförbarhet och lönsamhet. Målet är också att säkerställa leveranssäkerheten, försörjningstryggheten och i synnerhet kärnkraftverkens säkerhet och tillförlitliga drift samt i samband med detta beakta förändringar inom säkerhetsområdet.

Reformen strävar som helhet till en aktuell lagstiftningshelhet där den föreslagna kärnenergilagen är samordnad med övriga rättsnormer till en enhetlig helhet och där EU-regelverket och andra skyldigheter enligt internationella avtal inom kärnenergiområdet som är bindande för Finland har beaktats på ett ändamålsenligt sätt och det eventuella spelrummet i

dem har utnyttjats. I fråga om internationella skyldigheter är det i kärnenergilagen nödvändigt att nationellt genomföra bland annat kärnsäkerhetsdirektivet, kärnavfallsdirektivet och strålskyddsdirektivet samt beakta ett flertal andra internationella bestämmelser och konventioner (bland annat Euratomfördraget, konventionen om kärnsäkerhet, konventionen om säkerheten vid hantering av använt kärnbränsle och om säkerheten vid hantering av radioaktivt avfall samt CPPNM-konventionen).

Målet är att förbättra regleringen av användningen av kärnenergi som en författningsteknisk helhet. Målet är en tydlig, hanterbar och aktuell lagstiftning där de olika delområdena i kärnenergianvändningen samt de skyldigheter och förfaranden som hör till dem är tydligt identifierbara och proportionella. Målet är att tydliggöra förhållandet mellan kärnenergilagstiftningen och Strålsäkerhetscentralens tekniska regelverk samt att avsevärt minska antalet detaljerade tekniska krav i de föreskrifter som utfärdas med stöd av lagen. Målet är också att klargöra förhållandet mellan andra lagstiftningshelheter och den föreslagna kärnenergilagen och verksamheten inom området, särskilt när det gäller strålsäkerhetslagen. Målet är också att skapa förutsättningar för utveckling av Strålsäkerhetscentralens verksamhet inom tillsynen av säkerheten inom kärnenergianvändningen och inom kärnämneskontrollen.

5 Förslagen och deras konsekvenser

5.1 De viktigaste förslagen

De allmänna principerna och förbuden för användning av kärnenergi som föreslås är förbudet mot kärnladdningar, samhällets helhetsintresse, kärnanläggningens säkerhet och säkerheten vid kärnenergianvändning även i övrigt (avdelning I). De centrala skyldigheterna som gäller användningen av kärnenergi anknyter till de allmänna principerna för strålskydd, kärnavfallshanteringen, kärnämneskontrollen, skydd av kärnmaterial och kärnanläggningar samt beredskap för begränsning av konsekvenserna av olyckor och händelser som försämrar säkerheten.

Bestämmelser om de skyldigheter och förfaranden som gäller kärnämneskontroll ingår som en separat helhet (avdelning II) i den föreslagna kärnenergilagen. Regleringen grundar sig på Euratomfördraget och förordningen om Euratoms kärnämneskontroll som kompletterar det samt andra förpliktelser i internationella avtal inom kärnkraftsområdet som är bindande för Finland.

I den föreslagna kärnenergilagen föreskrivs som en separat helhet (avdelning III) om de krav och förfaranden som krävs för säkerheten vid kärnanläggningar. Kraven baserar sig på kärnsäkerhetsdirektivet, kärnavfallsdirektivet, strålskyddsdirektivet samt bland annat CPPNM-konventionen och säkerhetsstandarder och rekommendationer som meddelats av Internationella atomenergiorganet. För att säkerställa säkerheten vid kärnanläggningar ska deras säkerhet bedömas och påvisas i olika skeden, och förfaranden för godkännande och inspektioner ska genomföras. Antalet föreslås dock bli mindre i jämförelse med lagen som upphävs. Regleringen om strålsäkerheten vid kärnanläggningar ska samordnas med strålsäkerhetslagen. Regleringen av kärnanläggningens byggnad, strukturer och komponenter ska samordnas med relevant allmän lagstiftning (till exempel lagstiftningen om byggande, tryckbärande anordningar och elsäkerhet) och EU-reglering (bland annat EU-regleringen om byggprodukter och maskiner).

Bestämmelser om kraven på kärnavfallshanteringen och reserveringen av medel för kostnaderna för den samt förfaranden i anslutning till dem ingår som en separat helhet i den föreslagna kärnenergilagen (avdelning IV). Kraven på kärnavfallshantering baserar sig på kärnavfallsdirektivet och säkerhetsstandarder och rekommendationer som meddelats av

Internationella atomenergiorganet. Regleringen om beredskap för kärnavfallshantering och reserveringen av medel för kostnaderna för den (inklusive regleringen om Statens kärnavfallshanteringsfond) motsvarar till väsentliga delar regleringen i lagen som ska upphävas. Regleringen om försummelse att fullgöra sina skyldigheter avses emellertid bli kompletterad. Enligt förslaget ska regleringen om import, export och överföring av kärnavfall förtydligas, men grundprincipen ändras inte. Kärnavfall som uppkommit i Finland avses i princip fortfarande bli slutförvarat i Finland. Enligt förslaget får kärnavfall inte föras in i Finland för slutförvaring från andra länder. Gränssnittet med strålsäkerhetslagen i fråga om avfallshanteringen förtydligas.

I den föreslagna kärnenergilagen föreskrivs om tillståndssystemet för kärnanläggningar samt om idrifttagning och avveckling av kärnanläggningar som en separat helhet (avdelning V). Den första övergripande bedömningen av kärnanläggningsprojektens förenlighet med samhällets helhetsintresse föreslås ske i ett principbeslut, men till skillnad från lagen som upphävs ingår det ingen detaljerad bedömning av platsen eller tekniken i detta skede. Principbeslutet tas av statsrådet. För små kärnkraftverksprojekt (nominell värmeeffekt totalt 50 megawatt) förutsätts också ett principbeslut, men ärendet avgörs av arbets- och näringsministeriet. Statsrådets principbeslut ska lämnas till riksdagen som en redogörelse. Tillståndssystemet för kärnanläggningar föreslås vara modulärt. Bygglovets ska enligt förslaget föregås av ett principbeslut och efter bygglovets finns det ett drifttillstånd. Avveckling av andra kärnanläggningar än slutförvaringsanläggningar kräver tillstånd. I nämnda tillstånd behandlas inte längre i detalj ordnandet av kärnavfallshanteringen eller kärnämneskontrollen eller tekniska ärenden som gäller anläggningens säkerhet, utan de behandlas och avgörs separat vid arbets- och näringsministeriet och Strålsäkerhetscentralen. Regleringen av giltigheten för drifttillståndet för en kärnanläggning avses bli reviderad så att det ska vara möjligt att förlänga dess giltighet när de föreskrivna förutsättningarna uppfylls. I regleringen av tillsynen över idrifttagningen av en kärnanläggning ska regleringen som gäller kärnkraftverk skiljas från regleringen som gäller andra kärnanläggningar. Strålsäkerhetscentralen föreslås övervaka uppförandet, idrifttagningen, driften och avvecklingen av kärnanläggningar eller, för slutförvaringsanläggningars del, dess stängning. Tillståndsärenden för kärnanläggningar avgörs av statsrådet, medan tillståndsärenden för självständiga kärntekniska anläggningar avsedda för hantering och lagring av kärnämnen och kärnavfall och markslutförvarsanläggningar avgörs av Strålsäkerhetscentralen. Förläggningssamtycke är en förutsättning för att bygglovets ska bli anhängigt oavsett om tillståndsärendet avgörs av statsrådet eller Strålsäkerhetscentralen. Förläggningssamtycket avses också ha rätt att överklaga beslut om bygglov. För tillståndsförfaranden, innehållet i och utfärdandet av tillståndsbeslut samt för information om dem tillämpas i princip allmänna förvaltningslagar.

Regleringen om transport av kärnämnen och kärnavfall föreslås bli lättare och tydligare. Godkännande av transport förutsätts om transporten medför särskilda risker på grund av mängden transporterade ämnen eller deras radioaktivitetsnivå. I förfarandet för godkännande av transporter bedöms strålsäkerheten och skyddsarrangemangen, och ärendet avgörs i samma beslut som det godkännande som förutsätts enligt lagen om transport av farliga ämnen, nedan *TFÄ-lagen* (541/2023).

Säkerhetsregleringen och tillståndssystemet för gruv- och malmanrikningsverksamhet förnyas. Uran- eller toriumhaltig malm är ett kärnämne och omfattas av skyldigheterna och förfarandena för kärnämneskontroll i den föreslagna kärnenergilagen (avdelning II). I den föreslagna kärnenergilagen föreskrivs det om säkerhetskraven vid en anläggning för kärnämnestillvaratagande som till tillämpliga delar motsvarar kraven på strålsäkerhet och annan säkerhet för en kärnanläggning (19 kap.) och om krav på avfallshanteringen vid en sådan anläggning (28 kap.). Som ett nytt krav föreslås en säkerhet som krävs för eventuell försummelse av skyldigheterna gällande rengöring av anläggningen och anläggningsområdet.

Tillståndssystemet för en anläggning för kärnämnestillvaratagande avses till tillämpliga delar motsvara tillståndssystemet för kärnanläggningar, och tillståndsmyndighetens uppgifter överförs till Strålsäkerhetscentralen enligt förslaget (34 kap.). Anläggningen för kärnämnestillvaratagande avses motsvara storskalig malmanrikningsverksamhet enligt lagen som ska upphävas.

Enligt propositionen ska strålsäkerheten vid användning av kärnenergi, om det är fråga om verksamhet som äger rum till exempel på sjukhus, forskningsinstitut eller i industrin, omfattas av strålsäkerhetslagen, enligt vilken verksamheten bland annat kan kräva säkerhetstillstånd. Dessutom ska åtgärder för hanteringen av kedjereaktioner presenteras i säkerhetsbedömningen av strålningsverksamheten enligt den föreslagna kärnenergilagen. Strålsäkerhetslagen tillämpas också på strålsäkerheten inom gruvverksamheten och på annan säkerhet tillämpas bland annat gruvlagen och arbetarskyddslagen (738/2002).

Tillsyn, förvaltningstvång samt påföljder föreskrivs som en separat helhet i den föreslagna kärnenergilagen (avdelning VI). Regleringen om tillsyn och förvaltningstvång föreslås vara mer omfattande än i lagen som upphävs, och i regleringen beaktas minskningen av separata godkännandeförfaranden och att tillsynens tyngdpunkt delvis flyttas till efterkontroll.

I den föreslagna kärnenergilagen ingår det bestämmelser om ärenden som gäller arbets- och näringsministeriets och Strålsäkerhetscentralens beslut i en separat helhet (avdelning VII). Förfarandena för olika beslut har harmoniserats.

Bestämmelser om organ som tillhandahåller tekniska tjänster för bedömning av överensstämmelse, kontroll och kvalitetssäkring, om informationssäkerhet, sekretess och tystnadsplikt, tillsynsavgifter och andra avgifter, ändringssökande samt om nationella program och internationella inbördes utvärderingar ingår som en separat helhet i den föreslagna kärnenergilagen (avdelning VIII). Enligt förslaget är regleringen mer omfattande än nu. I bestämmelserna om ändringssökande beaktas tryggheten av påverkansmöjligheter på ett tillräckligt sätt. Regleringen om finansieringen av Strålsäkerhetscentralens verksamhet förnyas. Lagen om grunderna för avgifter till staten tillämpas även på bland annat de avgifter som tas ut för tillsynsåtgärder enligt Strålsäkerhetscentralens tillsynsplan. En tillsynsavgift av skattenatur införs.

Bestämmelserna om ikraftträdande och övergångsbestämmelser sammanställs i en separat helhet i den föreslagna kärnenergilagen (avdelning IX). Verksamhetsförutsättningarna för kärnanläggningar som håller på att byggas och är i drift tryggas och övergångstiden för anpassning till de nya kraven föreslås i huvudsak vara till slutet av 2032. Likaså säkerställs det i förslaget att verksamheten i Statens kärnavfallshanteringsfond och åtgärderna för reservering av medel för kostnaderna för kärnavfallshanteringen fortgår utan avbrott.

Bestämmelserna i den föreslagna kärnenergilagen avses i sin helhet vara mer detaljerade och omfattande än i lagen som upphävs. Enligt förslaget ska Strålsäkerhetscentralen på grundval av de detaljerade bestämmelserna om bemyndiganden i lagen meddela föreskrifter som preciserar kraven och förfarandena i lagen. Antalet detaljerade krav enligt Strålsäkerhetscentralens föreskrifter bedöms minska väsentligt och vara mer målinriktade.

Dessutom föreslås det att annan lagstiftning ändras. Det föreslås att bestämmelser ska fogas till strålsäkerhetslagen, särskilt i fråga om behandlingen av herrelösa strålkällor samt att bestämmelserna om statens sekundära ombesörjningsskyldighet ska ändras. Det föreslås att 17 kap. 6 §, 34 kap. 4 § och 44 kap. 10 § i strafflagen (39/1889) ska ändras. Det föreslås ändringar

i lagen om tryckbärande anordningar (1144/2016) och i flera andra lagar för att harmonisera bestämmelserna med den föreslagna kärnenergilagen.

5.2 Propositionens konsekvenser

5.2.1 De huvudsakliga konsekvenserna

Syftet med den föreslagna kärnenergilagen är att säkerställa att användningen av kärnenergi är säker för människor, egendom och miljön och att spridningen av kärnvapen inte främjas. Propositionen innehåller stränga krav för kärnanläggningar och kärnavfallshanteringen i fråga om säkerheten (inkl. skyddsarrangemangen och kärnämneskontrollen) och vissa andra helheter. Kärnavfall från kärnanläggningar ska hanteras och slutförvaras på ett säkert sätt i Finland så att de skadliga miljökonsekvenserna och konsekvenserna av utsläpp av radioaktiva ämnen är så små som möjligt. Användningen av kärnenergi ska övervakas noggrant och aktörerna ska fullgöra flera skyldigheter, bland annat krav som gäller strålskydd och säkerhet. Strålsäkerhetscentralen ansvarar i huvudsak för tillsynen av fullgörandet av skyldigheterna.

Propositionen fullgör Finlands skyldigheter enligt internationella avtal inom kärnenergiområdet samt skyldigheter och andra krav enligt EU:s regelverk.

I propositionen beaktas olika teknikalternativ och teknikutveckling. Detta möjliggör idrifttagning av ny och säker kärnenergiteknik. För att främja SMR-anläggningar föreslås det att man tar i bruk en konceptbedömning av kärnanläggningar som liknar ett typgodkännande, och dessutom har man i regleringen fäst uppmärksamhet vid behovet av undantag i samband med utvecklingen av myndighetsprocesser och bygglagstiftningen. Till följd av möjligheten att avvika från bygglagstiftningen är det möjligt att i Finland ta i bruk lösningar som utvecklats till exempel utomlands, om de konstateras vara säkra och även i övrigt uppfyller de föreskrivna kraven.

Till följd av totalreformen lättas regleringen av användningen av kärnenergi och dess utförlighet upp och görs mer teknikneutral. Detaljerade tekniska krav som fastställs av Strålsäkerhetscentralen minskar avsevärt enligt förslaget. Ändringen genomförs utan att säkerheten äventyras i kärnanläggningar och annan användning av kärnenergi.

Ändringarna i tillståndssystemet för kärnanläggningar avses underlätta projektutvecklarnas och tillståndshavarnas möjligheter att utveckla projekt, effektivisera behandlingen av ansökningar och förbättra projektens riskhantering. En mer nätverksliknande verksamhet, där olika aktörer deltar i beredningen och genomförandet av projektet i olika skeden av kärnanläggningens livscykel, kan genomföras bättre.

Den föreslagna kärnenergilagen har även en ekonomisk inverkan på kostnaderna för och finansieringen av kärnenergianvändningen. Tillståndshavarna förutsätts på samma sätt som idag delta i finansieringen av forskningen på området och vara beredda på kostnaderna för kärnavfallshanteringen samt allmänt ha en tillräcklig ekonomisk bärkraft. Propositionen medför inga ökade utgifter för statsfinanserna. Aktörer inom kärnenergiområdet är avgiftsskyldiga för myndighetsprestationer och skyldiga att fullgöra sina ekonomiska skyldigheter till Statens kärnavfallshanteringsfond, som är underställd arbets- och näringsministeriet. För kärnanläggningars del inverkar de föreslagna ändringarna som gäller kraven på strukturer och komponenter mest direkt på leveranssäkerheten och kostnaderna för underleverans.

Den föreslagna kärnenergilagen avses förbättra den långsiktiga användningen av kärnanläggningar och anläggningar för kärnämnestillvaratagande som är i drift, även om alla

ändringar inte bedöms ha omedelbara konsekvenser. Ändringarna enligt propositionen bedöms som helhet förbättra investeringssäkerheten i anknytning till kärnanläggningar och samtidigt möjligheten att få finansiering för investeringar från marknaden.

Nya kärnkraftsinvesteringar påverkas av flera aspekter som är oberoende av den föreslagna kärnenergilagen, bland annat efterfrågan och kostnaderna för alternativa energiproduktionsformer, tillgången till finansiering och dess pris, bedömningen av elprisets utveckling, den samhälleliga acceptansen vad gäller kärnkraftsprojektets och kärnavfallshanteringens lösningar samt utvecklingen av EU-lagstiftningen och internationella skyldigheter.

I Finland kan SMR-anläggningar i framtiden användas för samproduktion av el och värme eller för produktion av el eller värme. För närvarande finns det inga SMR-anläggningar i Finland. Det är känt att fem företag inom energisektorn har preliminära planer på att utnyttja tekniker som är relaterade till SMR-anläggningar. Statsrådet godkände den 4 december 2025 statsrådets redogörelse om den nationella energi- och klimatstrategin (SRR 8/2025 rd). Enligt den fortsätter regeringen att utreda och bereda alternativ för att främja ytterligare byggande av kärnenergi med målet att ge upphov till minst ett investeringsbeslut för ett traditionellt kärnkraftverk i Finland samt investeringsbeslut för flera modulära anläggningar.

Antalet SMR-anläggningar i framtiden påverkas av flera faktorer. Tekniken behöver utvecklas innan den kan tas i bruk i energiproduktionen. SMR-teknikernas lönsamhet kommer att ha en betydande inverkan på hur allmänt det blir med anläggningar. Om SMR-tekniken är marknadsmässigt lönsam efter utvecklingsfasen är incitamenten goda för att ta i bruk den. Om den inte är lönsam att ta i bruk jämfört med andra alternativ är det osannolikt att den vinner insteg.

I bakgrundsutredningen för den långsiktiga klimatplanen *Nya åtgärder och scenarier för den nationella energi- och klimatpolitiken* (KEITO) bedömdes att det kan uppstå 1 000 MW ny SMR-elproduktionskapacitet för kärnenergi. Det handlar om ett scenario, inte en prognos.

När det gäller fjärrvärme är marknaden och efterfrågan lokal. Finland har principiell potential vad gäller kärnfjärrvärme i stora och medelstora städer. För de minsta orterna har reaktorleverantörerna inte nödvändigtvis en reaktor av behövlig storlek, även om det skulle finnas intresse för detta. För de allra minsta lösningarna skulle sannolikt även energiproduktionskostnaden vara för hög i förhållande till alternativen. Det är mest sannolikt att produktion av kärnfjärrvärme har principiell potential i huvudstadsregionen, landskapscentrum och andra betydande medelstora städer beroende på varje stads individuella behov och kärnfjärrvärmens lämplighet och ekonomi i respektive fjärrvärmesystem. Detta kan dessutom påverkas av bland annat godtagbarheten när det gäller användningen av kärnenergi, möjligheterna att ta nya anläggningsplatser i bruk och tillgången till finansiering. Användningen av kärnenergi är dessutom förknippad med ett flertal andra praktiska frågor som avsevärt påverkar SMR-anläggningarnas verksamhetsförutsättningar. Till dessa hör bland annat drift- och underhållsverksamhet samt genomförande av kärnämneskontroll och kärnavfallshantering.

Utnyttjandet av SMR-anläggningar i elproduktionen kan öka det väderoberoende elutbudet, vilket kan minska fluktuationerna i elpriserna något. Kärnkraftsproducerad el ersätter sannolikt huvudsakligen elproduktion med förnybar energi och i mycket liten utsträckning elproduktion med fossila bränslen. Den nya kärnkraftskapaciteten påverkar sannolikt inte användningen av den befintliga kärnkraftverkskapaciteten, om man antar att de rörliga kostnaderna för driften av en SMR-anläggning är högre än för större anläggningsenheter som redan är i drift. Produktion av kärnfjärrvärme minskar sannolikt användningen av bioenergi och andra bränslen i

fjärrvärmeproduktionen samt eventuellt i viss mån utnyttjandet av eldrivna uppvärmningsmetoder, såsom värmepumpar och elpannor. De kvantitativa konsekvenserna beror på hur många städer som tar i bruk fjärrvärmeanläggningar och i vilken omfattning.

Den föreslagna kärnenergilagen gör Finland mer attraktivt för investeringar i användningen av kärnenergi. I Finland produceras en betydande andel av elen med kärnenergi, vilket visar Finlands attraktionskraft som produktionsplats för kärnenergi. I Finland är det politiska stödet och befolkningens stöd för kärnenergiproduktionen brett. Tilltron till kärnkraften grundar sig bland annat på långvarig säker användning, hög kompetens inom branschen, ansvarsfulla verksamhetsutövare och högklassig myndighetsverksamhet. För att affärsverksamheten ska vara attraktiv är det viktigt att upprätthålla kärnenergiproduktionens konkurrenskraft och hantera investeringsriskerna.

I den föreslagna kärnenergilagen bibehålls de nuvarande centrala principerna för användning av kärnenergi. Samtidigt förnyas tillståndsförfarandena så att de blir modernare och kravnivån utvecklas så att den blir mer riskmedveten, för att skapa förutsättningar för att utnyttja den tekniska utvecklingen samt för olika användningsområden för kärnenergi. Ändringen av tillståndssystemet möjliggör smidigare projekt och samtidigt en bibehållen förutsägbarhet vad gäller tillstandsbehandlingen, vilket är väsentligt för hanteringen av projektrisker. Reformen av tillståndssystemet förväntas öka attraktionskraften för investeringar i kärnkraftsproduktion.

Syftet med ändringarna i den föreslagna kärnenergilagen är att balansera de krav som ställs på användningen av kärnenergi i förhållande till de risker som den medför. I den föreslagna lagen beaktas enhetlighet med den internationella kravnivån och genomförandet av så kallade standardanläggningar i Finland. Den föreslagna lagen innehåller heltäckande krav på användningen av kärnenergi och framhäver verksamhetens skyldigheter på ett transparent sätt. Till följd av dessa ändringar förväntas kärnenergiproduktionens konkurrenskraft och Finlands attraktivitet förbättras.

Lönsamheten för nya kärnenergiprojekt kan förbättras i synnerhet om principbeslutet görs mer allmänt. Detta skapar förutsättningar för att förbereda nya kärnenergiprojekt snabbare och effektivare, vilket kan öka Finlands attraktionskraft som utvecklingsplats för nya kärnenergiprojekt. Denna potential kan från fall till fall minskas av den planläggning som byggandet förutsätter, vilket med beaktande av eventuella besvär avsevärt kan påverka tidsplanen för projektens förberedelsefas.

5.2.2 Konsekvenser för företag

Inledning

Propositionens konsekvenser för företag har bedömts med avseende på följande företag med verksamhet inom användning av kärnenergi:

- 1) företag som bedriver verksamhet i anknytning till kärnmaterial, dvs. bland annat företag som producerar produkter och tjänster för kärnanläggningar och kärnanläggningsprojekt, forskningsinstitut, sjukhus, företag som använder kärnämnen i industriella processer, gruvföretag som utvinner uran- eller toriumhaltig malm samt företag som avses i 2–6 punkten,
- 2) företag som svarar för en kärnanläggning, dvs. i praktiken tillståndshavarna,

- 3) de som ansöker om eller överväger att ansöka om tillstånd för en kärnanläggning,
- 4) företag som svarar för en anläggning för kärnämnestillvaratagande, dvs. i praktiken innehavarna av tillståndet för en sådan anläggning,
- 5) de som ansöker om eller överväger att ansöka om tillstånd för en anläggning för kärnämnestillvaratagande,
- 6) företag som transporterar kärnämnen och kärnavfall.

Totalt finns det uppskattningsvis flera tiotals företag, varav tre är sådana tillståndshavare som avses i 2 punkten (Fortum Power and Heat Oy, Industrins Kraft Abp, Posiva Oy), och dessa bedriver för närvarande även sådan transportverksamhet som avses i 6 punkten. Dessutom har Teknologiska forskningscentralen VTT Ab tillstånd att avveckla FiR1-reaktorn. I framtiden kan det vara flera nya möjliga tillståndshavare som avses i 3 punkten. För närvarande finns det preliminära planer för framtida kärnenergiproduktion åtminstone i Helsingfors, Kervo, Kuopio och Torneå, där projektet förbereds av sådana lokalt verksamma energibolag som för närvarande inte är tillståndshavare.

Ändringen av regleringen på allmän nivå

I propositionen föreslås det att kärnenergilagstiftningen och Strålsäkerhetscentralens tillhörande regelverk ska förtydligas och förenklas samt att antalet detaljerade krav ska minskas väsentligt. Enligt den föreslagna kärnenergilagen ökar antalet krav, eftersom det i lagen heltäckande föreskrivs om säkerhetskrav och myndighetsbehandlingar som motsvarar den nuvarande praxisen. Antalet krav i Strålsäkerhetscentralens föreskrifter minskar enligt förslaget med cirka 70–80 procent jämfört med den nuvarande helheten av Strålsäkerhetscentralens föreskrifter och YVL-direktiv. Nivån på regelverket ska också harmoniseras med den allmänna europeiska nivån. Detta ökar valfriheten i genomförandelösningarna och möjliggör bättre införande av olika nya tekniker och verksamhetsmodeller samt skapar förutsättningar för verksamhetsutövare att förbättra lönsamheten i sin verksamhet. Minskning av regelverkets detaljeringsgrad förutsätter samtidigt att de som utvecklar projekt för kärnanläggningar och tillståndshavare ska ha god förmåga att planera verksamheten och bedöma säkerheten i de lösningar de föreslår.

Genom att minska myndighetsgodkännandena minskar den administrativa bördan för verksamhetsutövarna. Strålsäkerhetscentralens godkännanden av kärnanläggningen och ändringar i dess system, strukturer och komponenter som nu krävs ersätts delvis med ett anmälningförfarande. Antalet godkännanden som gäller personer minskas väsentligt. Totalt sett minskar mängden information som lämnas till myndigheterna i viss mån. Myndigheterna behåller fortfarande omfattande rättigheter att få tillgång till uppgifter om säkerheten, men dessa kan begäras från fall till fall som en del av tillsynen under verksamheten. De skyldigheter som åläggs verksamhetsutövare härrör delvis från internationella avtal och reglering inom kärnenergiområdet. Tillståndshavarnas administrativa börda i anknytning till kärnanläggningar minskar något på årsnivå.

Enligt propositionen beaktas olika kärnanläggningar och deras användning bättre i de nya bestämmelserna än i de nuvarande i fråga om såväl behoven för elproduktion som för fjärrvärme och industrin. Genom bestämmelserna kan man dock inte direkt påverka vilken form av energiproduktion ett företag beslutar att investera i.

Nedan ges en närmare beskrivning av vilka konsekvenser ändringarna enligt den föreslagna kärnenergilagen kan medföra för företag. Konkret minskar ändringarna bland annat antalet myndighetsgodkännanden som behövs, minskar kostnaderna för myndighetsprocesser i kärnanläggningsprojektens inledande skede, ökar antalet företag som lämpar sig som tillverkare av kärnanläggningars strukturer och komponenter samt eliminerar överlappningar eller oklarheter mellan olika lagar.

För företagen är det också viktigt att projektutvecklingsprocessen kan påskyndas, vilket minskar de ekonomiska riskerna och effektiviserar resursanvändningen i projektens inledande skede. Med tanke på att investeringarnas lönsamhet i beräkningarna påverkas mest av vad som händer i deras inledande skeden (konsekvenser för nuvärdet på pengar, s.k. diskontering), är detta betydande.

Förtydligande av bestämmelserna om användning av kärnenergi i förhållande till strålsäkerhetslagen och gruvlagen

Enligt förslaget ska bestämmelserna om strålsäkerheten i kärnanläggningar vara mer omfattande i den föreslagna kärnenergilagen och strålsäkerhetslagen tillämpas kompletterande. Detta tydliggör den regleringshelhet som gäller strålsäkerhet och som tillämpas på kärnanläggningar och minskar i viss mån den administrativa bördan.

Verksamhetsförutsättningarna för företag med verksamhet inom användning av kärnenergi förbättras genom att konsekvensen i den tillämpliga regleringshelheten ökas om företaget eller någon annan verksamhetsutövare inte använder kärnenergi för något annat än verksamhet som anknyter till kärnmaterial. För närvarande tillämpas på dessa aktörer, enligt hänvisningen i lagen som upphävs, kraven på strålskydd och strålsäkerhet enligt strålsäkerhetslagen, och efterlevnaden av dem övervakas enligt lagen som upphävs. I praktiken bedriver dessa företag och andra aktörer också sådan verksamhet som omfattas av strålsäkerhetslagen och som övervakas med stöd av strålsäkerhetslagen. Enligt propositionen ska regleringen av företagen i fråga och andra aktörer i den föreslagna kärnenergilagen begränsas till kärnämneskontroll, och vid säkerställandet av strålsäkerhet och strålskydd ska enbart strålsäkerhetslagen iakttagas. I den föreslagna kärnenergilagen definieras kärnavfall på så sätt att avfall som innehåller radioaktiva ämnen eller naturliga radioaktiva ämnen och som uppkommer när företagen i fråga och andra aktörer använder kärnenergi inte längre är kärnavfall, utan omfattas av strålsäkerhetslagen. Det är fråga om kärnavfall om verksamheten anknyter till kärnanläggningar.

Lagen som upphävs har även tillämpats på sådana anläggningar där kärnreaktionen sker genom fusion (*fusionsreaktor*). Bestämmelserna i den föreslagna kärnenergilagen gäller i fortsättningen anläggningar där kärnreaktionen sker genom fission. Strålsäkerhetslagen ska tillämpas på anläggningar avsedda för undersökning av fusionsreaktorer. Tekniken för fusionsreaktorer är fortfarande mycket halvfärdig, men förslaget möjliggör bättre innovationer för sådana anläggningar. Regleringen av fusionsreaktorer avsedda för energiproduktion behöver sannolikt ses över med avseende på tillhörande lagstiftningsbehov i det skede då tekniken börjar vara tillräckligt mogen i detta avseende. Detta förväntas inte ske inom den närmaste framtiden.

I lagen som upphävs föreskrivs det mycket inexakt och bristfälligt om fortskaffningsmedel som drivs av en kärnreaktor eller där en kärnanläggning transporteras. I den föreslagna kärnenergilagen har man förberett sig på att det sker en utveckling av sådana anläggningar, och med stöd av lagen föreslås det vara möjligt att precisera regleringen av kärnanläggningar för sådana anläggningar. Sådana fortskaffningsmedel som omfattas av den 1974 upprättade internationella konventionen om säkerheten för människoliv till sjöss (FördrS 11/1981), nedan

SOLAS-konventionen, avses inte höra till tillämpningsområdet för den föreslagna kärnenergilagen. Detta möjliggör bättre innovationer relaterade till sådana anläggningar.

I lagen som upphävs regleras anläggningar för kärnämnestillvaratagande (malmanrikningsanläggningar) på ett mycket inexact och svårbegripligt sätt. Den föreslagna kärnenergilagen innehåller även krav som gäller dessa och ett tillståndsförfarande i flera steg. Detta avses öka rättssäkerheten i samband med dessa projekt och minska riskerna i samband med genomförandet av projekten. Tillståndsmyndigheten enligt förslaget är Strålsäkerhetscentralen, medan tillståndsärendena i nuläget avgörs av statsrådets allmänna sammanträde. Detta förenklar tillståndsprövningen och beviljandet av tillstånd.

Till tillämpningsområdet för lagen som upphävs hör malmbrytning om malmen innehåller uran eller torium. Regleringen av gruvverksamhet gäller både kärnämneskontroll och säkerheten i gruvor. På gruvverksamhet tillämpas även strålsäkerhetslagen, och det är fråga om sådan verksamhet som utsätter för naturlig strålning som avses i 18 kap. i nämnda lag (se till exempel anmälningsplikten enligt 145 § 1 mom. 1 och 3 punkten). I den föreslagna kärnenergilagen föreskrivs fortfarande om tillsyn av kärnmaterial som anknyter till gruvverksamhet, men på strålsäkerheten i gruvverksamheten och avfall som innehåller naturliga radioaktiva ämnen och som uppstår i verksamheten tillämpas i princip strålsäkerhetslagen. Detta avses förenkla regleringen och främja den allmänna princip som föreskrivs i 6 § i gruvlagen, som förutsätter att det ska säkerställas så långt som möjligt att alla gruvmineral som påträffats på området och som är tekniskt och ekonomiskt utvinningsbara utnyttjas i alla faser av gruvdriften. För gruvföretagens del avses den föreslagna ändringen förbättra förutsättningarna att utnyttja malmtillgångarna.

Till tillämpningsområdet för lagen som upphävs kan även antas höra anläggningar för framställning av kärnbränsle, som bland annat är anläggningar för konversion och koncentrerings av uran som anknyter till framställning av kärnbränsle, anläggningar för framställning av kärnbränsle och anläggningar för upparbetning av använt kärnbränsle. I lagen som upphävs är regleringshelheten som gäller dessa anläggningar oklar. I den föreslagna kärnenergilagen har regleringen förtydligats. Förverkligandet av sådana projekt i Finland, åtminstone i stor skala, kan anses osannolikt. Den föreslagna regleringen tydliggör de krav och förfaranden som tillämpas för sådana projektutvecklare.

Transporterna av kärnämnen och kärnavfall sköts idag som en del av kärnanläggningens verksamhet och tillståndshavaren ansvarar för säkerheten i transporterna. I den föreslagna kärnenergilagen avgränsas regleringen av transporter tydligare än hittills till sådana transporter där det finns särskilda grunder för att säkerställa säkerheten utifrån mängden av och radioaktiviteten i det transporterade ämnet. Förutsättningarna för godkännande av transport föreslås endast gälla strålsäkerhet och skyddsarrangemang, i övrigt bedöms transportsäkerheten enligt TFÄ-lagen. De föreslagna kraven på transporter avses vara mer exakta än i nuläget, och man har också beaktat situationer där någon annan än tillståndshavaren ansvarar för transporten. Överlappande godkännandeförfaranden avses bli samordnade när Strålsäkerhetscentralen enligt propositionen avgör ärenden om godkännande av transport av kärnämnen och kärnavfall med ett enda beslut, där TFÄ-lagen tillämpas utöver den föreslagna kärnenergilagen. De ändringar som föreslås i propositionen gör det möjligt att ordna transporterna mer kostnadseffektivt än i nuläget och minskar de administrativa kostnaderna.

Tillståndssystemet

Syftet med ändringarna i tillståndssystemet för kärnanläggningar enligt propositionen är att minska osäkerheten i anslutning till olika skeden och förbättra projektutvecklarens eller tillståndshavarens riskhantering.

Godkännande- och tillståndsförfarandena för planering, uppförande och idrifttagande av kärnkraftverk föreslås enligt propositionen bli utvecklade så att projektens riskhantering och förutsättningarna för projektutveckling förbättras samt att överlappande behandling av samma ärenden minskas. På samma sätt föreslås bestämmelserna om ansöknings- och beslutsförfarandet bli förenklade, vilket möjliggör tillämpning av förfarandena från fall till fall med beaktande av bland annat det behandlade ärendets principialitet, omfattning och betydelse.

I ett principbeslut om ett kärnanläggningsprojekt avses det vara möjligt att behandla en projekthelhet som gäller en kärnanläggning med ett mer omfattande innehåll, och i granskningen avses tyngdpunkten ligga på bedömning av överensstämmelse med samhällets helhetsintresse. Ärenden som gäller lämpligheten av förläggningsplatsen för anläggningen, konstruktionsföresättningar som beror på förläggningsplatsen och kärnanläggningskonceptet behandlas separat vid Strålsäkerhetscentralen, medan de för närvarande delvis ingår i behandlingen av principbeslutet. Ändringen möjliggör betydligt bättre riskhantering och spridning av risker i anslutning till projektutvecklingen än i nuläget, och den förenklar även genomförandet av kärnanläggningar som liknar varandra och främjar genomförandet av en kärnanläggningshelhet som består av flera moduler på en eller flera förläggningsplatser.

Enligt förslaget ska statsrådets principbeslut lämnas till riksdagen som en redogörelse, vilket innebär en ändring jämfört med nu, då riksdagen i praktiken fattar ett administrativt beslut i ärendet när den beslutar att låta principbeslutet gälla. Tillstånd för kärnanläggningar som beviljas med stöd av principbeslut som riksdagen har beslutat att lämna gällande medför osäkerhet om i vilken utsträckning tillståndet kan avvika från vad som har lagts fram i ansökan som anknyter till principbeslutet, eftersom ansökan är en del av ett godkänt principbeslut ("i enlighet med beskrivningen i ansökan om anläggningarnas centrala verksamhetsprinciper och lösningar för säkerställande av säkerheten"). Kärnanläggningar som genomförs med stöd av principbeslut kan vara i drift i tiotals år och till och med över hundra år, och det kan uppstå ärenden som inte förutsetts i ansökan som principbeslutet gäller. Propositionen minskar riskerna i kärnanläggningsprojektet och möjliggör bättre utveckling av kärnanläggningen under hela anläggningens livscykel.

Tillståndsförfarandet och tillståndsprövningen för kärnanläggningar förenklas och överlappande behandling minskas. Beviljandet av tillståndet förutsätter att Strålsäkerhetscentralen har godkänt de centrala sakligheter som gäller kärnanläggningens säkerhet i tillståndsskedet i fråga, vilket motsvarar dagens praxis. Däremot ska dessa inte längre behandlas på nytt i statsrådets tillståndsprövning. Detta effektiviserar behandlingen av tillstånd och minskar de kostnader som tillståndsförfarandet medför för företagen. Tillståndsbefogenheten för kärnanläggningstillstånd överförs till Strålsäkerhetscentralen när det gäller kärntekniska anläggningar. Detta förenklar genomförandet av sådana anläggningar.

De föreslagna ändringarna i tillståndssystemet för kärnanläggningar leder till att förfarandet enligt MKB-lagen övergår från skedet för principbeslut till skedet för bygglov. Detta minskar något på investeringsbehovet i projektets inledande skede och möjliggör bättre sammanslagning och utnyttjande av bakgrundsutredningar för utredningar om förläggning, planläggning och miljökonsekvensbedömning. I samband med beredningen av principbeslutet ska dock en miljöbedömning enligt SMB-lagen genomföras, och för denna svarar arbets- och näringsministeriet.

Drifttillstånden för kärnanläggningar beviljas fortfarande för viss tid, men förfarandena för förlängning av drifttillstånden lättas upp och behovsprövningen för besluten begränsas. Drifttillståndets giltighetstid kan förlängas för viss tid om bland annat den periodiska säkerhetsgranskningen av kärnanläggningen är uppdaterad, miljökonsekvensbedömningen har genomförts vid behov och tillståndshavaren inte har försummat sina skyldigheter. Föresättningarna för beviljande av ett drifttillstånd bedöms inte i sin helhet på nytt såsom nu. Detta avses förenkla förfarandet för den fortsatta användningen av kärnanläggningar och minska osäkerheten i fråga om förlängning av drifttillstånd för företag.

Enligt propositionen förtydligas och förenklas bestämmelserna om avvecklingstillstånd. För att avvecklingstillståndet ska godkännas krävs det inte längre någon prövning av samhällets helhetsintresse, vilket minskar osäkerheten i fråga om huruvida avvecklingen är godtagbar ur företagets synvinkel. Enligt förslaget krävs inget avvecklingstillstånd av en slutförvaringsanläggning, utan sådana anläggningar stängs och bestämmelser om förfaranden och krav i anknytning till stängningen utfärdas i större detalj än nu.

Det föreslås att bestämmelser om överföring av tillstånd för kärnanläggning till en annan part ska ingå i lagen. Detta gör det möjligt att bättre än idag genomföra projektutveckling, uppförande, drift och avveckling av en anläggning på ett nätverksmässigt sätt och i olika företag.

Ändringar av tekniska krav

I den föreslagna kärnenergilagen förtydligas och delvis förenklas kraven på olika kärnanläggningar och användningen av kärnenergi. Avsikten är att regelverket ska behandla företagen jämnt beroende på typen av kärnenergianvändning i företaget och vilka krav det är nödvändigt att ställa på sådan verksamhet med tanke på kärnämneskontrollen och förhindrande av spridning av kärnvapen samt säkerheten vid kärnanläggningen eller anläggningen för kärnämnestillvaratagande, skyldigheterna som gäller kärnavfallshanteringen eller säkerheten vid transporter.

Det ska finnas striktare krav och kontroller för säkerheten vid kärnkraftverk, eftersom en kärnreaktion medför en särskild risk. Omfattningen av de system som genomför säkerhetsfunktioner som behövs för ett kärnkraftverk beror på de tekniska valen för anläggningen och dess storlek. I andra kärnanläggningar påverkas tillämpningen av kraven särskilt av mängden av och radioaktiviteten hos de radioaktiva ämnen som hanteras och lagras i anläggningen. I slutförvaringsanläggningar påverkas kraven på och tillämpningen av dem bland annat av den långsiktiga säkerheten efter att anläggningen lagts ner. De krav som tillämpas på en anläggning för kärnämnestillvaratagande föreslås delvis vara betydligt snävare än de krav som gäller kärnanläggningar (till exempel vad gäller skyddsarrangemang). En partiell åtskillnad av regleringen när det gäller användningen av olika kärnanläggningar och annan kärnenergi gör att regleringen fokuserar närmare på det aktuella objektet och tydliggör de krav och förfaranden som ska tillämpas.

Kärnkraftverk planeras i praktiken som en helhet som omfattar system, strukturer och komponenter samt nödvändiga rum och passage. De finländska verksamhetsutövarna har som mål att kärnkraftverk som redan planerats och genomförts någon annanstans ska kunna genomföras kostnadseffektivt i Finland utan behov av betydande ändringar i planeringen på grund av finländska krav. Det i propositionen föreslagna förfarandet, genom vilket det avses vara möjligt att avvika från de detaljerade krav som meddelats med stöd av bygglagen, om det är nödvändigt med tanke på kärnanläggningens säkerhet och iakttagandet av ifrågavarande väsentliga tekniska krav enligt bygglagen inte äventyras, gör det möjligt att bygga en

kärnanläggning i Finland som planerats någon annanstans, utan att den planeras på nytt för Finland. Detta kan avsevärt sänka kostnaderna för kärnkraftsprojekt och minska de planeringsrisker som är förknippade med dem samt främja ett kostnadseffektivt genomförande av modulära och andra kärnkraftverk.

I propositionen har särskild uppmärksamhet fästs vid att kärnanläggningsprojekt kan beredas och genomföras på ett nätverksmässigt sätt med bättre utnyttjande av olika leverans- och underleveranskedjor. Detta är en ändring jämfört med den nuvarande situationen, där tillståndshavarna eller företag som hör till samma koncern i större utsträckning i sin organisation sköter de skyldigheter som grundar sig på lagen som upphävs. Ett mer nätverksliknande tillvägagångssätt följer den allmänna utvecklingen inom industrin, där företagen utvecklar tjänster som en del av sin affärsverksamhet. Den möjliggjorda utvecklingsriktningen avses skapa förutsättningar för företag som erbjuder tjänster att utveckla affärsverksamheten i Finland och även utomlands. Underleverans av tjänster är särskilt viktigt för städers mindre energibolag som planerar produktion av fjärrvärme eller kombinerad el- och värmeproduktion.

I propositionen har kraven som gäller tillståndshavarens organisering och ansvarspersoner minskats. Dessa ändringar avses minska tillståndshavarnas och andra företags administrativa börda och möjliggöra en mer flexibel och effektiv organisering av verksamheten. Det nuvarande kravet på ansvariga för kärnämneskontroll och beredskapsarrangemang samt deras ersättare slopas enligt förslaget. Inte heller för byggande av kärnanläggningar, användning av kärnanläggningar, avveckling av kärnanläggningar, gruv- eller anrikningsverksamhet som gäller uran- eller toriumhaltig malm eller tillståndspliktigt innehav, framställning, produktion, hantering, användning, lagring och transport av kärnämnen och kärnavfall krävs det längre någon ansvarig föreståndare och ställföreträdare för denne. Däremot föreslås det att den person som ansvarar för skyddsarrangemangen och dennes ställföreträdare samt kärnkraftverksoperatörer fortfarande ska vara godkända av Strålsäkerhetscentralen, men godkännandeförfarandena lättas upp.

Regleringen av kärnanläggningars strukturer och komponenter revideras så att det blir möjligt att i större utsträckning än idag utnyttja produkter som är allmänt tillgängliga på marknaden som strukturer och komponenter för kärnanläggningar. Redan nu har man strävat efter att främja leveranssäkerheten och kostnadseffektiviteten för kärnanläggningars strukturer och komponenter, och de etablerade förfarandena avses bli vidareutvecklade i detta avseende. Kraven på kvalitetssäkring av strukturer och komponenter ändras enligt förslaget så att det i fortsättningen blir möjligt att använda tillståndshavarnas egenbesiktningsorgan. Kostnadseffekterna för företagen beror delvis på hur tillståndshavarna utnyttjar de möjligheter som ingår i den föreslagna kärnenergilagen.

Kärnavfallshantering och reservering av medel för kostnaderna för den

I propositionen föreslås inga principiella ändringar av skyldigheterna som gäller kärnavfallshanteringen och reserveringen av medel för kostnaderna för kärnavfallshanteringen. Detta bidrar till att trygga kärnanläggningarnas samhälleliga acceptans, vilket är en väsentlig förutsättning för att kärnanläggningar får uppföras och drivas. Det föreslås emellertid några ändringar i regleringen av kärnavfall som underlättar den praktiska verksamheten, bland annat när det gäller att överlåta en liten mängd använt kärnbränsle för forskning. Slutförvaringen av kärnavfall föreslås fortfarande basera sig på genomförande i Finland, och annan än ringa import av kärnavfall till Finland för slutförvaring är fortfarande förbjuden. Däremot avses hantering och tillfällig lagring av utländskt kärnavfall tillåtas i Finland med tillstånd av statsrådet. Syftet med detta är att möjliggöra affärsmässigt utnyttjande av finländska anläggningar, till exempel

Posiva Oy:s inkapslingsanläggning, för hantering och förpackning av avfall från andra länder för slutförvaring.

Företagens myndighetskostnader och andra kostnader

Syftet med den föreslagna kärnenergilagen är att säkerställa att användningen av kärnenergi i Finland är säker och uppfyller kraven. Företagen ådrar sig kostnader till följd av lagen, till exempel för uppförandet av anläggningarna, verksamheten i tillståndshavarens organisation, kärnavfallshanteringen och myndighetskostnaderna. Ovan beskrivna ändringar har gjorts i den föreslagna lagen, genom vilka företagen kan minska de kostnader som uppstår. Särskilt smidigare tillståndssystem, möjliggörande av olika modeller för organisering av affärsverksamheten, ändringar i krav på strukturer och komponenter, möjligheter att avvika från nationella byggbestämmelser och ändringar i myndighetsavgiftssystemet möjliggör kostnadsbesparingar för företag om de utnyttjar de ändringar som föreslås i lagen.

I propositionen har man i de lagstadgade avgifterna för användning av kärnenergi beaktat företag av olika storlek och samtidigt säkerställt att tillträdet till marknaden inte hindras.

Det föreslås att avgiftssystemet för finansieringen av Strålsäkerhetscentralens verksamhet ska revideras i den föreslagna kärnenergilagen, men som helhet förväntas revideringen inte ändra nuläget avsevärt. För företagen orsakas i dag årligen en total kostnad på cirka 18 miljoner euro för de prestations- och tillsynsavgifter för behandling av tillstånd som Strålsäkerhetscentralen tar ut. Avgifterna grundar sig på handels- och industriministeriets beslut om när Strålsäkerhetscentralens prestationer vid övervakningen av kärnsäkerheten ska vara avgiftsbelagda och om avgiftsgrunderna (1285/1993). Avgifterna gäller nästan helt tillståndshavarna (Industrins Kraft Abp, Fortum Power and Heat Oy och Posiva Oy). Innehavare av tillstånd för uranåtervinningsanläggningar och de som bedriver verksamhet som omfattas av kärnämneskontroll berörs dessutom av avgifter.

Avgiftssystemet för finansieringen av Strålsäkerhetscentralens verksamhet föreslås bli förnyat så att huvuddelen av avgifterna samlas in från prestationerna på det nuvarande sättet. Tillsynen som baserar sig på Strålsäkerhetscentralens tillsynsplan föreslås också vara prestationsbaserad. Tillsynsplanen är ett nytt förfarande för att öka transparensen i myndighetstillsynen. Som en ny andel föreslås en tillsynsavgift vars storlek bestäms utifrån tillståndshavarens kärnanläggning och livscykel. Ändringen av avgiftssystemet ändrar inte i sig Strålsäkerhetscentralens finansiering. I den föreslagna kärnenergilagen har Strålsäkerhetscentralens godkännandepunkter minskats och en mer riskmedveten och situationsanpassad tillsyn möjliggjorts. Beloppet av företagens myndighetskostnader beror på kvaliteten på deras egen verksamhet och de uppgifter som lämnats till myndigheten.

Tillståndshavarna är också skyldiga att finansiera forskningsunderstöd som beviljas av Statens kärnavfallshanteringsfond. Totalt cirka 7 miljoner euro beräknas bli uttaget av tillståndshavarna år 2026. Grunden för de avgifter som uppbärs för forskningsbidrag förblir de årliga grundavgifterna samt grunderna som gäller den termiska effekten och ansvarsbeloppet i fråga om kärnavfall. Avgifternas storlek och allokering ändras emellertid så att de i stället för genom principbeslutet uppbärs först när ansökan om bygglov har blivit anhängig, då projektet har specificerats. I enlighet med detta kan beredningen av SMR-anläggningar och andra nya projekt genomföras längre än nu utan betalningsskyldighet relaterade till finansieringen av forskningsbidrag. Preciseringsen av grundavgiften och fastställandet av avgiftsandelen baserat på den termiska effekten och ansvarsbeloppet innebär att mindre aktörer betalar en betydligt mindre andel än stora aktörer av finansieringen av forskningsverksamhet inom

kärnanläggningars säkerhet och kärnavfallshantering. De föreslagna ändringarna i avgifterna och grunderna för fastställandet av dem avses dessutom minska tillståndshavarnas avgiftsbörda med cirka 15 procent från och med början av 2029, varvid det årliga belopp som samlas in uppskattas uppgå till sammanlagt cirka 6 miljoner euro. Om nya företag blir tillståndshavare eller om befintliga tillståndshavare bygger nya kärnanläggningar ökar beloppet av de avgifter som uppbärs för Statens kärnavfallshanteringsfonds forskningsbidrag i motsvarande grad.

Arbets- och näringsministeriet uppbär avgifter till staten för statsrådets principbeslut, för beslut som tagits om tillståndsansökan samt för de åtgärder som förutsätts för beredningen av dessa beslut eller av företag som ansöker om tillstånd. Avgifterna uppgår för närvarande till cirka 12 000–85 000 euro (se statsrådets förordning om avgifter för statsrådets beslut som sammanhänger med övervakningen av användningen av kärnenergi). Ministeriet tar också ut avgifter av företag (i regel av tillståndshavarna) till staten för beslut som fattas med stöd av kärnenergilagen, och dessa uppgår beroende på beslut till 630, 6 300 eller 9 450 euro, samt för tillsynen uppbärs av tillståndshavarna totalt 30 000–40 000 euro per år (se arbets- och näringsministeriets förordning om arbets- och näringsministeriets avgiftsbelagda prestationer för övervakning av användningen av kärnenergi, som gäller 1 mars 2025–28 februari 2027, 44/2025). Parallellt med totalreformen av kärnenergilagstiftningen avser man även ta upp en revidering av nämnda avgiftsförordningar.

Företagskonsekvenser av ändringarna i regleringen av herrelösa strålkällor och hanteringen av återvunnen metall enligt strålsäkerhetslagen

Propositionen innehåller ett förslag till ändring av 86 § om herrelösa strålkällor i strålsäkerhetslagen.

Skyldigheten för företag som hanterar återvunnen metall att ansöka om säkerhetstillstånd utvidgas och preciseras. Strålkällor hamnar regelbundet bland återvunnen metall, och företagen har en skyldighet att anmäla strålkällorna till Strålsäkerhetscentralen. De företag som mest sannolikt hittar strålkällor har redan idag skyldighet att ansöka om säkerhetstillstånd för verksamheten. Det bedöms att den föreslagna utvidgningen gäller två eller tre nya företag. En utvidgning av kravet på säkerhetstillstånd medför en administrativ börda för dessa företag, men samtidigt förbättras strålsäkerheten och riskerna i hanteringen av återvunnen metall minskas.

Verksamhet i vilken man hanterar eller lagrar minst 100 000 ton metaller för återvinning per år kräver säkerhetstillstånd. Många företag som hanterar återvunna metaller i denna storleksklass har redan ett säkerhetstillstånd, till exempel används vanligtvis analysatorer baserade på röntgenstrålning för att identifiera skrotmetall, vilket kräver ett säkerhetstillstånd. I praktiken bör detta redan befintliga säkerhetstillstånd utvidgas till att omfatta hantering av herrelösa strålkällor. Samtidigt ska en beskrivning av denna verksamhet ingå i säkerhetsbedömningen. Den utökade administrativa bördan är mycket liten i dessa situationer. Om företaget inte redan har ett säkerhetstillstånd är den utökade administrativa bördan något större än vad som framställs ovan. I sådan verksamhet ingår det emellertid rimliga strålningsrisker och det är viktigt att hantera dem bättre än hittills.

Utöver kravet på säkerhetstillstånd föreskrivs det om en skyldighet att förbereda sig för risker i anslutning till strålkällor för de företag där man hanterar eller lagrar minst 100 000 ton metaller för återvinning per år. Förebyggande beredskap för detta hör till företagens sedvanliga planering och utveckling av verksamheten. Ett väl planerat tillvägagångssätt minskar i praktiken den administrativa bördan i en situation där en strålkälla hittas. Förebyggande och beredskap ökar också verksamhetens strålsäkerhet och övergripande säkerhet.

Företagskonsekvenser av övriga ändringar som föreslås i strålsäkerhetslagen

Propositionen har ekonomiska konsekvenser särskilt för företag och forskningsinstitut som bedriver strålningsverksamhet (ändringar som föreslås i 81, 83, 84, 127 och 128 § i strålsäkerhetslagen). Förtydligande av tillståndsförfarandena och avlägsnande av överlappningar, såsom i fråga om tillstånd för hantering av radioaktivt avfall, minskar den administrativa bördan och kan ge kostnadsbesparingar för verksamhetsutövare som redan har ett tillstånd i enlighet med den föreslagna kärnenergilagen. Samtidigt kan de nya skyldigheter som föreslås i propositionen i fråga om bokföring av utsläpp och befolkningens exponering samt lämnande av uppgifter till Strålsäkerhetscentralen öka kostnaderna särskilt för verksamhetsutövare inom sektorn små och medelstora företag, om de förutsätter investeringar i mät- och rapporteringssystem.

5.2.3 Konsekvenser för den offentliga ekonomin och myndigheters verksamhet

Enligt propositionen kommer det inte att ske några ändringar i de ansvar och risker som gäller statens kärnanläggningar eller transport av kärnämnen eller kärnavfallshantering. Försäkringar eller motsvarande arrangemang enligt atomansvarighetslagen krävs fortfarande för en kärnskada som orsakas av kärnanläggningen och transporten av kärnämnen och kärnavfall, och enligt förslaget ska efterlevnaden av skyldigheten övervakas med stöd av den föreslagna kärnenergilagen. Kärnanläggningar, anläggningar för kärnämnestillvaratagande, transporter av kärnämnen och kärnavfall samt de som bedriver sådan verksamhet ska fortfarande omfattas av stränga säkerhetskrav och andra krav, och efterlevnaden av dem ska övervakas effektivt. Bestämmelserna om reservering av medel för kostnaderna för kärnavfallshantering avses enligt propositionen motsvara bestämmelserna i lagen som upphävs. Av tillståndshavarna förutsätts fortsättningsvis säkerheter och av tillståndshavarna uppbärs avgifter till Statens kärnavfallshanteringsfond för kostnader som orsakas av kärnavfallshanteringsåtgärder. I regleringen om kärnavfallshantering och reservering av medel för kostnaderna för den har man dessutom enligt förslaget beaktat eventuella situationer av försummelse mer omfattande än i nuläget.

Arbets- och näringsministeriets verksamhet finansieras ur statsbudgeten. Avgifter tas ut för statsrådets principbeslut och andra beslut som bereds av ministeriet i enlighet med lagen om grunderna för avgifter till staten. Propositionen påverkar inte direkt beloppet av de avgifter som tas ut, men det kan ske ändringar i prestationerna och de resurser som krävs för att utföra uppgifterna. Ändringarna följs upp baserat på utfallet och betalningsinställningarna uppdateras i enlighet med dem. Syftet är att granska avgifternas överensstämmelse med de kostnader som de medför vid sidan av totalreformen av kärnenergilagstiftningen. Reserveringen av medel för kostnaderna för kärnavfallshantering och uppgifterna vid ministeriet som gäller Statens kärnavfallshanteringsfond kräver på samma sätt resurser varje år, men i övrigt kan antalet ärenden som behandlas variera på årsnivå. Om nya ansökningar lämnas som gäller principbeslut eller tillstånd för kärnanläggningar, kommer det att finnas tillståndshavare utöver de nuvarande tre, och i enlighet med det ökar antalet uppgifter och behovet av resurser. Uppgifterna kan skötas genom att vid behov omfördela resurserna och utveckla verksamhetssätten.

I samband med arbets- och näringsministeriet verkar Statens kärnavfallshanteringsfond. Propositionen ändrar inte den uppskattade kostnadsnivån för verksamheten i Statens kärnavfallshanteringsfond. Statens kärnavfallshanteringsfond delas in i två fonder, reserveringsfonden och forskningsfonden, och kostnaderna delas upp på dem. Verksamheten inom Statens kärnavfallshanteringsfonds reserveringsfond finansieras med avgifter som tas ut av tillståndshavarna i syfte att reservera medel för kostnader för kärnavfallshantering.

Verksamheten inom Statens kärnavfallshanteringsfonds forskningsfond finansieras med avgifter som tas ut av dem som ansöker om tillstånd för kärnanläggning. Uppgifter som anknyter till Statens kärnavfallshanteringsfond sköts huvudsakligen av tjänstemän vid arbets- och näringsministeriet, och mängden resurser som behövs är ganska konstant per år, eftersom uppgifterna är sådana att de upprepas varje år. Arbets- och näringsministeriet debiterar fonden de kostnader som uppstår för skötseln av fondens uppgifter vid ministeriet. Statens kärnavfallshanteringsfonds reserveringsfond uppgick i slutet av 2024 till cirka 3 000 miljoner euro ([bokslut 2024, på finska](#)).

Strålsäkerhetscentralens tillsynsverksamhet och annan myndighetsverksamhet regleras mycket allmänt i lagen som upphävs och i kärnenergiförordningen samt närmare i Strålsäkerhetscentralens YVL-direktiv. YVL-direktiven fastställer mycket noggrant vilka objekt som kräver Strålsäkerhetscentralens godkännande för användning av kärnenergi och vilka tillsynsåtgärder som ska vidtas i olika situationer. I den föreslagna kärnenergilagen föreskrivs det heltäckande om myndighetsgodkännanden och uppgifter som ska lämnas till myndigheten i anslutning till användningen av kärnenergi. De ärenden som förutsätter godkännande av Strålsäkerhetscentralen föreslås bli minskade och delvis underställda anmälningsplikten. Totalt har antalet ärenden som ska lämnas till Strålsäkerhetscentralen minskats. Ändringen minskar verksamhetsutövarnas administrativa börda och ger även Strålsäkerhetscentralen spelrum och möjlighet till en mer riskmedveten inriktning av tillsynsåtgärderna. Den föreslagna tillsynsmodellen möjliggör en flexiblare användning av resurser till exempel när nya kärnanläggningsprojekt inleds.

Uppgifterna för tillsynen av säkerheten med tanke på kärnenergi föreslås i viss mån bli omfördelade. Tillsynen av planering och tillverkning av kärnanläggningars strukturer och komponenter och deras funktionsduglighet överförs från Strålsäkerhetscentralen till besiktningsorganen. I den föreslagna kärnenergilagen fastställs tydligare krav på olika kärnanläggningar och Strålsäkerhetscentralens tillsyn av dessa, vilket i viss mån ändrar Strålsäkerhetscentralens uppgifter. Säkerhetsfrågor gällande små mängder kärnämnen samt experimentell användning av fusionsreaktorer övergår enligt propositionen till att vara verksamhet som omfattas av strålsäkerhetslagen. Säkerhetsövervakningen av ärenden som överförs till strålsäkerhetslagens tillämpningsområde förblir Strålsäkerhetscentralens uppgift, men finansieringen av tillsynen och delvis genomförandesättet ändras till följd av det som föreslås i propositionen. Enligt den föreslagna kärnenergilagen överförs uppgifterna som tillståndsmyndighet för kärntekniska anläggningar och anläggningar för kärnämnestillvaratagande till Strålsäkerhetscentralen. Den nya tillståndsmyndighetens uppgift förutsätter ändringar i Strålsäkerhetscentralens kunnande om processer, informationssystem och förfaranden i anslutning till tillståndsbehandling. Ändringarna i Strålsäkerhetscentralens uppgifter kan i princip skötas genom omfördelning av resurser. Strålsäkerhetscentralen föreslås finansiera reformerna med ett avgiftssystem enligt den föreslagna kärnenergilagen.

Strålsäkerhetscentralens tillsynsverksamhet styrs enligt förslaget i fortsättningen starkare utifrån det bedömda säkerhetsläget och kvaliteten på verksamhetsutövarens egen verksamhet. För att rikta tillsynen bör Strålsäkerhetscentralen vidareutveckla sina modeller för riskmedveten tillsyn och sammanställningen av bilden över säkerhetsläget samt tillhörande tillvägagångssätt, processer och informationssystem som används i verksamheten. Strålsäkerhetscentralen föreslås finansiera reformerna med ett avgiftssystem enligt den föreslagna kärnenergilagen.

Finansieringen av Strålsäkerhetscentralens tillsyn av användningen av kärnenergi och annan myndighetsverksamhet grundar sig för närvarande på prestationsavgifter, och på dessa tillämpas lagen om grunderna för avgifter till staten och handels- och industriministeriets beslut om när Strålsäkerhetscentralens prestationer vid övervakningen av kärnsäkerheten ska vara

avgiftsbelagda och om avgiftsgrunderna. För kärnanläggningar används en månatlig uppskattningsfaktureringsmetod som baserar sig på utförda övervakningstimmar, och avgifterna utjämnas årligen på basis av de realiserade kostnaderna. Enligt den modell som används betalar verksamhetsutövarna endast de faktiska kostnaderna och kostnaderna motsvarar alltid tillsynen till hundra procent. Enligt förslaget ska regleringen revideras, men inga ändringar av de beskrivna grunderna föreslås.

Enligt den föreslagna kärnenergilagen ska finansieringen av Strålsäkerhetscentralens myndighetsverksamhet basera sig på prestationsavgifter enligt lagen om grunderna för avgifter till staten samt en tillsynsavgift som Strålsäkerhetscentralen tar ut. Intäkterna från tillsynsavgifterna intäktas i statsbudgeten, som på motsvarande sätt inkluderar ett anslag för Strålsäkerhetscentralens tillsynsmyndighetsverksamhet. Strålsäkerhetscentralens finansiering förblir förutsägbar och anpassas till utvecklingen av antalet aktörer och behovet av inspektioner och tillsynsåtgärder som riktas till aktörerna. Den föreslagna finansieringsmodellen möjliggör snabba ändringar i Strålsäkerhetscentralens finansiering för att till exempel täcka det resursbehov som nya kärnanläggningsprojekt förutsätter. Enligt den föreslagna finansieringsmodellen kvarstår också i fördelningen av myndighetskostnader enligt orsaksprincipen och den hundra procentiga kostnadsmotsvarigheten.

I propositionen ingår ett förslag om att Strålsäkerhetscentralens tillsynsuppgift utvidgas till verksamhet som omfattas av cybersäkerhetslagens (124/2025) tillämpningsområde. Strålsäkerhetscentralen övervakar redan idag merparten av de ärenden som föreslås i cybersäkerhetslagen som en del av sin tillsyn av strålsäkerheten och annan säkerhet. Syftet med ändringen är att tydliggöra arbetsfördelningen mellan Energimyndigheten och Strålsäkerhetscentralen. Tillsynen över att kärnanläggningar iakttar skyldigheterna enligt cybersäkerhetslagen ökar i viss mån Strålsäkerhetscentralens uppgifter och kan kräva kompetensutveckling och delvis omfördelning av resurser. Avsikten är att täcka Strålsäkerhetscentralens kostnader för tillsynen av efterlevnaden av cybersäkerhetslagen genom att omfördela verksamhetsutgifterna i samarbete mellan arbets- och näringsministeriet och Strålsäkerhetscentralen.

Ändringarna i Strålsäkerhetscentralens uppgifter och de nya uppgifterna enligt propositionen påverkar inte omedelbart Strålsäkerhetscentralens resursbehov, utan uppgifterna kan skötas genom att omfördela befintliga resurser. Om användningen av kärnenergi ökar kan det bli nödvändigt att öka resurserna. Då föreslås eventuella kostnader för tilläggsresurser täckas med prestationsavgifter och tillsynsavgifter som tas ut av tillståndshavarna och andra verksamhetsutövare.

Propositionen bedöms inte ha någon betydande inverkan på olika myndigheters befogenheter och samarbete. Propositionen bedöms emellertid i viss mån tydliggöra tillsynsbefogenheterna särskilt när det gäller Strålsäkerhetscentralens tillsyn i förhållande till andra myndigheter, eftersom regleringen är mer exakt än tidigare. I praktiken grundar sig andra myndigheters tillsynsbehörighet på något annat än kärnenergilagen. I beredningen av propositionen har särskild uppmärksamhet fästs vid gränssnitten mellan olika lagar, särskilt när det gäller tillsyn, vilket bedöms tydliggöra myndigheternas inbördes befogenheter och förbättra möjligheterna till samarbete.

I propositionen föreslås att bestämmelserna om påföljdsavgifter inkluderas i kärnenergilagen. Detta kan ha en del konsekvenser för den verksamhet hos Rättsregistercentralen som ansvarar för genomförandet av påföljdsavgifter. Beslut om påföljdsavgifter bedöms emellertid endast komma i fråga i undantagsfall, varför propositionen inte bedöms ha några konsekvenser för Rättsregistercentralens resurser. Eftersom de presenterade uppskattningarna av

påföljdsavgifternas belopp baserar sig på uppskattningar och flera påföljdsavgifter kan uppstå årligen inom olika förvaltningsområden, märks de sammantagna konsekvenserna på Rättsregistercentralens totala arbetsmängd med fördröjning och det eventuella behovet av ytterligare resurser preciseras först senare. Verkställandet av påföljdsavgifter inom olika förvaltningsområden är en permanent uppgift och eventuella behov av tilläggsanslag för Rättsregistercentralen behandlas i de förfaranden som gäller planerna för de offentliga finanserna och bedömningar av de statliga finanserna.

Den föreslagna ändringen av cybersäkerhetslagen förutsätter utveckling av Transport- och kommunikationsverkets Cybersäkerhetscenters informationssystem. Informationssystemkostnaderna för utvecklingen av den gemensamma NIS2-rapporteringskanalen uppskattas till ett engångsbelopp på cirka 5 000–10 000 euro. Arbets- och näringsministeriet och Strålsäkerhetscentralen reserverar medel för att täcka kostnaderna för informationssystemet genom att omfördela anslag.

Den föreslagna ändringen i 80 § 3 mom. i strålsäkerhetslagen som gäller statens sekundära ombesörjningsplikt har inga betydande konsekvenser för statsfinanserna, eftersom staten debiterar verksamhetsutövaren kostnaderna för att radioaktivt avfall oskadliggörs. Det är dock nödvändigt att bedöma i vilka situationer den sekundära ombesörjningsplikten kan tillämpas och hur detta i praktiken kan påverka statens ansvar.

Tagande ur bruk av radioaktivt avfall är inte bara orimligt dyrt ekonomiskt sett i många fall, utan också logistiskt utmanande och tekniskt komplext, särskilt när det gäller gamla, skadade eller oidentifierade strålkällor. I dessa situationer är statens sekundära ombesörjningsplikt motiverad när urbruktagandet inte är realistiskt genomförbart på annat sätt. Därför är det nödvändigt att föreskriva tydligare än tidigare att i dessa situationer som orsakar orimliga kostnader eller andra svårigheter kan staten ta ansvar för strålkällorna. Detta avses dock vara en sistahandslösning och tillämpningströskeln för den bör hållas hög, eftersom slutförvaringsutrymmet är dyrt och begränsat även i Finland. Eftersom staten ändå uppbär kostnaderna av verksamhetsutövaren är ändringsförslaget kostnadsneutralt.

5.2.4 Konsekvenser för samhällsekonomin

Kärnanläggningar har positiva samhällsekonomiska konsekvenser när det finns tillgänglig basproduktion till rimliga priser. På samhällsekonomisk nivå bedöms driften av kärnanläggningar vara en tämligen liten bransch när man mäter omsättningen, värdeökningen och antalet sysselsatta, men dess betydelse framhävs genom effekterna av den energi som levereras till marknaden. Tillgången till kostnadseffektiv, ren och leveranssäker energi ökar bland annat den nationella ekonomins konkurrenskraft och har positiva konsekvenser för många andra branscher. Energiintensiva branscher som använder energi kan ha en särskilt betydande inverkan.

Kärnanläggningar är typiskt investeringar för tiotals eller hundratals miljoner eller miljarder euro, och deras långsiktiga verksamhet påverkar den nationella ekonomin på lång sikt. Effekterna av kärnanläggningar är projektspecifika och deras storlek och inriktning beror bland annat på projektets storleksklass, placering, genomförande och andra detaljer.

Den nuvarande och eventuella nya produktionskapaciteten för kärnkraft tryggar tillgången på el i Finland, vilket bedöms attrahera nya industriella investeringar med placering i Finland. Värmeenergi som produceras med kärnenergi skapar förutsättningar för att minska den förbränningsbaserade värmeproduktionens roll i Finland och möjliggör således en långsiktig utveckling av värmeproduktionens kostnadskonkurrenskraft och leveranssäkerhet.

Genom propositionen finns det förutsättningar att öka nämnda samhällsekonomiska konsekvenser, men många andra faktorer påverkar genomförandet av investeringarna mer. Anskaffningskostnaderna för de tekniker som används i kärnanläggningar, övriga kostnader för investeringar, driftskostnader och andra ekonomiska faktorer påverkar till exempel den nationella ekonomin mer direkt.

Anslutning av nya kärnkraftverk till stamnätet kan kräva ytterligare investeringar från stamnätsbolaget Fingrid Oyj. Anslutning av värmeproduktionsanläggningar till fjärrvärme- eller industrivärmenät kan kräva att värmebolag investerar i värmeöverföringsrör. Dessa bedöms utgöra en mycket begränsad del av investeringshelheten i kärnfjärrvärmeprojekt.

5.2.5 Konsekvenser för den kommunala ekonomin

Syftet med totalreformen av kärnenergilagen är att främja genomförandet av nya kärnenergiinvesteringar. Konsekvenserna för den kommunala ekonomin beror på hur många kärnanläggningsprojekt som genomförs i framtiden.

I den föreslagna kärnenergilagen bibehålls förläggningsskommunens stöd som en förutsättning för att en kärnanläggning ska kunna placeras i kommunen. Kommunerna har också en central roll i bland annat planläggning och tillståndprocesser enligt bygglagen. Initiativ för att starta ett kärnanläggningsprojekt kan till exempel tas av ett företag som ägs av kommunen. Kärnenergianvändningens konsekvenser för kommunerna påverkas också av kommunerna själva.

En förutsättning för att en ansökan om bygglov för en kärnanläggning enligt den föreslagna kärnenergilagen ska kunna bli anhängig är att förläggningsskommunen tillstyrker den. Enligt den föreslagna lagen begärs ett utlåtande om ansökan om tillstånd för uppförande, drift och avveckling av en kärnanläggning av den planerade kärnanläggningens förläggningsskommun och kommunerna i dess närmiljö. Förläggningsskommunen avses ha rätt att överklaga beslut om bygglov.

I den föreslagna kärnenergilagen föreskrivs det till viss del på motsvarande sätt om anläggningar för kärnämnestillvaratagande som om kärnanläggningar. Utlåtanden om ansökan om bygglov och drifttillstånd för en sådan anläggning enligt den föreslagna lagen ska enligt förslaget begäras på samma sätt som i fråga om ansökan om tillstånd för en kärnanläggning. Däremot krävs inte förläggningsskommunens separata tillstyrkande, men förläggningsskommunen föreslås ha besvärsmätt i fråga om beslutet om bygglov. Även en sådan anläggning förutsätter planläggning enligt lagen om områdesanvändning och bland annat bygglov enligt bygglagen.

Enligt den föreslagna kärnenergilagen är det dessutom möjligt att med statsrådets tillstånd i en kärnanläggning som verkar i Finland hantera (till exempel inkapsling) och tillfälligt lagra kärnavfall som uppkommit någon annanstans. Beviljandet av ett sådant tillstånd föreslås vara noggrant avgränsat och förutsätta bland annat förläggningsskommunens tillstyrkande. Förläggningsskommunen har också rätt att överklaga tillståndsbeslutet.

Kärnenergiprojekten påverkar på många sätt förläggningsskommunen och kommunerna i dess närmiljö samt deras ekonomi. Kärnanläggningsprojektens eventuella positiva konsekvenser för kommunernas ekonomi utgörs av flera olika faktorer, såsom ökade arbetsplatser, skatteintäkter och investeringar. I den föreslagna kärnenergilagen föreslås det inga bestämmelser om branschens beskattning. Eventuella nya kärnanläggningsprojekt genererar emellertid betydande fastighetsskatteintäkter för sina förläggningsskommuner, vars belopp påverkas av byggnaderna

och konstruktionerna i fråga, fastighetsskatteprocenten samt ändringar i fördelningen av skatteintäkterna mellan kommunerna och staten.

Under uppförandet och driften av en kärnanläggning uppstår många direkta och indirekta arbetsplatser, genom vilka kommunen får kommunalskatteintäkter. Stora kärnkraftsprojekt sysselsätter upp till tusentals personer i byggskedet under flera år. Lokala företag kan få entreprenader och underentreprenader. Investeringar kan göras inte bara i själva kärnanläggningen, utan även i till exempel det lokala vägnätet och annan infrastruktur. Driften av ett kärnkraftverk kräver kontinuerlig personal, vilket skapar permanenta arbetsplatser i regionen. Ökad arbetskraft ökar efterfrågan på lokala tjänster som boende, restauranger och affärer.

För kommunerna kan till exempel planläggningen, tillståndsbehandlingen och tillsynen av den föreslagna kärnenergilagen och andra lagar samt myndigheternas vidareutbildning medföra extra kostnader. Det krävs kompetens och resurser av de kommunala myndigheterna för att handha planläggningen i anknytning till projekten samt delta i tillståndsprocesser och dialog med företag som planerar projekt, statliga myndigheter och kommuninvånare. Kärnanläggningsprojekt kan också kräva satsningar på utbildning, hälso- och sjukvård och andra offentliga tjänster.

5.2.6 Klimat- och miljökonsekvenser

Syftet med propositionen är att förbättra förutsättningarna för genomförandet av kärnanläggningsprojekt. Användningen av kärnenergi orsakar inga betydande koldioxidutsläpp och dämpar därmed klimatförändringen. Energisystemets växthusgasutsläpp påverkas emellertid också av många andra faktorer.

Jämfört med många andra former av energiproduktion kräver användningen av kärnenergi inte utnyttjande av särskilt stora markområden per producerad energimängd. Denna egenskap riktar konsekvenserna av normal drift mot anläggningsområden och deras omedelbara närhet. Detta har betydelse för bedömningen av konsekvenserna för naturen.

I Finland har man under de senaste årtiondena utarbetat flera miljökonsekvensbeskrivningar för kärnkraftverksprojekt och olika kärnanläggningar som anknyter till genomförandet av kärnavfallshantering. Miljökonsekvensbeskrivningar för SMR-anläggningar har ännu inte utarbetats.

Den mest betydande miljöpåverkan under kärnkraftverkens normala drift är idag att kylvattnet tas från vattendrag och släpps tillbaka i vattendrag flera grader varmare. Detta kan påverka bland annat fiskbeståndet och vattendragets tillstånd samt istäcket på vintern. Kärnanläggningar som enbart producerar värme har inte nödvändigtvis dessa konsekvenser, eftersom behovet av att eliminera värmebelastningen är särskilt relaterat till produktionen av kondensat. Kärnkraftverkens konsekvenser för vattendrag regleras med miljötillstånd enligt miljöskyddslagen och vattentillstånd enligt vattenlagen. Uppförandet och rivandet av kärnanläggningar kan också ha andra slag av betydande miljökonsekvenser som inte anknyter till denna proposition, till exempel buller.

För att förhindra betydande skadliga miljökonsekvenser är det viktigt att upprätthålla den höga säkerhetsnivå som propositionen eftersträvar. Kärnanläggningarnas mest betydande men mycket osannolika miljöpåverkan skulle vara en allvarlig reaktorolycka. I fråga om slutförvaringsanläggningar är det viktigt att ombesörja långsiktig säkerhet inom kärnavfallshantering. Enligt propositionen är målet med tillståndsprocesserna för

kärnanläggningar och tillsynen av kärnanläggningar att säkerställa en hög säkerhetsnivå. I bedömningen av säkerheten beaktas även klimatförändringens eventuella konsekvenser för kärnanläggningarnas säkerhet (till exempel en höjning av havsvattennivån). Dessutom kan klimatförändringen ha konsekvenser för bland annat ytvattendragens tillstånd i anslutning till kärnanläggningarnas verksamhet, vilket bland annat kan beaktas i miljökonsekvensbedömningen.

Varje kärnanläggningsprojekts miljökonsekvenser och möjligheterna att begränsa dem bedöms projektspecifikt. I lagstiftningen om miljökonsekvensbedömning förutsätts att en miljökonsekvensbedömning av kärnanläggningsprojekt genomförs innan tillståndsansökningarna för projekten blir anhängiga. Bedömningen omfattar vanligtvis även ett internationellt samråd enligt Esbokonventionen. En motiverad slutsats som avslutar processen för miljökonsekvensbedömning ska bifogas till tillståndsansökningarna enligt förslaget. Genomförandet av en miljökonsekvensbedömning före bygglovet i stället för det tidigare principbeslutet anses inte påverka miljökonsekvenserna av användningen av kärnenergi. Som en del av beredningen av principbesluten görs en miljöbedömning av projektet i enlighet med SMB-lagen.

I propositionen har man beaktat att kärnavfall kan utnyttjas till exempel som råvara för kärnbränsleproduktion eller att strukturer och komponenter som tagits bort från kärnanläggningen kan användas i andra kärnkraftverk eller objekt (till exempel ett sjukhus). Detta möjliggör en cirkulär ekonomi för material och ett bättre utnyttjande av icke-förnybara naturresurser.

Kärnanläggningarna är idag belägna långt från bosättningscentrum. I den föreslagna kärnenergilagen beaktas möjligheten att bygga en kärnanläggning nära bosättningscentrum, vilket är nödvändigt särskilt med tanke på värmeproduktionen. Om det i fortsättningen byggs mer SMR-anläggningar nära bebyggelsecentrum får det konsekvenser för markanvändningen och planeringen av den. För att begränsa konsekvenserna av en osannolik mycket allvarlig olycka i en kärnanläggning ska en skyddszon och beredskapazon upprättas runt kärnanläggningar och denna fastställs från fall till fall. Därför kan deras storlek variera avsevärt. Skyddszonen och beredskapazonen kan påverka utvecklingen av samhällsstrukturen samt förhindra eller begränsa genomförandet av andra markanvändningsbehov. Uppförandet av en kärnanläggning förutsätter en detaljplan, så utvecklingen av samhällsstrukturerna avgörs i första hand i en planläggning som bereds och godkänns av förläggningsskommunen. Med undantag för anläggningar för tillvaratagande av uran finns det ingen verksamhet inom produktionskedjan för kärnbränsle i Finland, så till dessa delar orsakas miljökonsekvenserna av kärnenergianvändningen utomlands.

De föreslagna ändringarna i strålsäkerhetslagen bedöms ha positiva miljökonsekvenser. Effektivare uppföljning av utsläpp och befolkningens exponering förbättrar skyddet av miljön mot joniserande strålning. Förtydligande av bestämmelserna om hantering av radioaktivt avfall och slutförvaring stöder en säker avfallshantering och minskar risken för att radioaktiva ämnen släpps ut okontrollerat i miljön (84 §). Hantering av herrelösa strålkällor vid hantering av metaller för återvinning minskar risken för att strålkällor hamnar i återvinningen och vidare i nya produkter eller miljön (86 §). Detta förbättrar miljösäkerheten och stöder ett ansvarsfullt genomförande av den cirkulära ekonomin.

5.2.7 Konsekvenser för samhället och medborgarna

Energi som produceras av kärnanläggningar samt säker och ansvarsfull hantering, lagring och slutförvaring av kärnmaterial och kärnavfall möjliggör samhällsverksamhet och ordnande av

medborgarnas levnadsförhållanden på ett ändamålsenligt sätt i Finland. Kärnanläggningarna ger utkomst och har många liknande konsekvenser för samhället och medborgarna som andra verksamheter inom näringslivet.

Till de centrala målen i den föreslagna kärnenergilagen hör en säker användning av kärnenergi med tanke på medborgarna och miljön samt samhällets helhetsintresse. Enligt förslaget ska dessa principer verkställas särskilt genom att säkerställa en heltäckande bedömning av projektens och verksamhetens säkerhet och efterlevnaden av andra skyldigheter som anknyter till verksamheten samt möjligheterna för olika aktörer i samhället att delta i myndighetsprocesser.

Med tanke på bedömningen av samhällskonsekvenserna och förverkligandet av medborgarrättigheterna spelar medvetenhet om rättigheter och möjligheter att framföra sina åsikter en central roll. När det gäller kärnanläggningsprojekt kan olika aktörer och medborgare i samhället ha kraftigt skilda åsikter och synvinklar när det gäller projektens konsekvenser. Målet med propositionen är att säkerställa ett tillräckligt och mångsidigt samråd med centrala myndigheter, delaktiga, kommuner, medborgare, organisationer och andra aktörer. Detta genomförs bland annat genom att tillståndsmodellen har flera skeden och drifttillstånd gällande för viss tid. Tillståndsskedena omfattar omfattande delgivningar och samrådsskeden. Enligt den föreslagna kärnenergilagen utvidgas besvärsmånen i viss mån. Detta avses främja delaktighet och förbättra möjligheterna att påverka.

Till beredningen av ett principbeslut om ett kärnanläggningsprojekt hör en miljöbedömning enligt SMB-lagen, enligt vilken allmänheten ska ges möjlighet att bekanta sig med plan- eller programutkastet och miljörapporten samt framföra sina åsikter om dem. Miljökonsekvensbedömningen enligt MKB-lagen och det tillhörande deltagandet och hörandet genomförs innan bygglov enligt den föreslagna kärnenergilagen beviljas, varvid projektet har konkretiserats. Godkännande av bygglov förutsätter en detaljplan enligt lagen om områdesanvändning, och även planläggningen förutsätter tillämpning av MKB-lagen. Medborgarnas möjligheter att delta bedöms i sin helhet förbli åtminstone på den nuvarande nivån, även om tillämpningen av MKB-lagen sker i ett lite annat skede jämfört med lagen som upphävs.

5.2.8 Konsekvenser för säkerheten

Syftet med propositionen är att trygga och upprätthålla en hög säkerhetsnivå. Avsikten är inte att ändra situationen i förhållande till lagen som upphävs, men i den föreslagna kärnenergilagen föreskrivs mer omfattande åtgärder än i lagen som upphävs när det gäller kärnämneskontroll och säkerställande av säkerheten. Dessutom beaktar propositionen vissa nya delområden inom säkerheten, såsom cybersäkerhet och betydelsen av nya affärsmodeller och ny teknik (till exempel SMR-anläggningar) för säkerheten.

Den föreslagna tillståndsmodellen för nya kärnanläggningar och tillsynen av kärnanläggningar i drift samt annan reglering enligt propositionen avses trygga möjligheterna till bedömning av säkerheten i flera olika skeden av kärnanläggningsprojekt. Propositionen gör det också möjligt att bedöma projektens säkerhet ur olika perspektiv. I bedömningen för ett principbeslut om ett kärnanläggningsprojekt och likaså även i statsrådets tillståndsprövning som gäller uppförandet och driften av en kärnanläggning är bedömningen av förenligheten med samhällets helhetsintresse central. För att säkerställa säkerheten bedöms projektutvecklarens och tillståndshavarens förmåga att fullgöra de lagstadgade skyldigheterna i flera skeden, och efterlevnaden av dem övervakas effektivt och riskbaserat.

Frågor som gäller den nationella säkerheten och samhällets övergripande säkerhet har beaktats ur olika aspekter i propositionen. I den föreslagna kärnenergilagen strävar man efter att tydliggöra de myndigheters roll, ansvar och rättigheter som är centrala för den nationella säkerheten, såsom polisen, Gränsbevakningsväsendet och räddningsverket, när de agerar i situationer som gäller kärnanläggningar. Samhällets övergripande säkerhet är väsentlig när man bedömer huruvida samhällets helhetsintresse överensstämmer med principbeslut och tillstånd för kärnanläggningsprojekt. De bedömda riskerna i anknytning till ett kärnanläggningsprojekt avses vara en central del av prövningen när principbeslut fattas. En omfattande säkerhets- och geopolitisk riskanalys görs om projektets betydelse förutsätter det. Till samhällets livsviktiga funktioner räknas ekonomi, infrastruktur och försörjningstrygghet, som alla är väsentligt kopplade till energilösningar. I förutsättningarna för statsrådets beviljande av tillstånd för uppförande och drift samt vid återkallande av tillstånd ska eventuell hybridpåverkan beaktas. Verksamheten får inte äventyra eller bidra till att äventyra säkerheten, leveranssäkerheten och försörjningstryggheten i fråga om energi eller en tillförlitlig drift av anläggningen. Enligt propositionen finns det begränsningar för sekretessen i fråga om känslig information inom kärnenergiområdet och utlämnande av sådan information och dessa begränsningar kan anses vara väsentliga både med tanke på den nationella säkerheten och skyddet av kärnanläggningar. I propositionen har man också beaktat samordningen av den elproduktion som behövs under undantagsförhållanden och kärnanläggningars säkerhet samt preciserat och förtydligat tillståndskraven för import av kärnmaterial samt kärnämneskontroll. Helheten av säkerhetsfrågor för kärnanläggningar omfattar många aspekter, till exempel den tekniska säkerheten vid användning av kärnanläggningar, skyddsarrangemang som hindrar verksamhet som äventyrar kärnanläggningars säkerhet och beredskapsarrangemang som behövs för att begränsa konsekvenserna samt krav på ekonomisk funktionsförmåga och beredskap. Som en del av tillståndsprövningen bedöms teknikleverantörer med anknytning till kärnanläggningar samt bakgrunder som gäller ägande och finansiering. Som helhet bedöms förslagen också stärka statens säkerhet, göra försörjningen och leveranssäkerheten i fråga om energi tryggare och bidra till en pålitlig verksamhet i anläggningarna.

De föreslagna ändringarna i strålsäkerhetslagen bedöms ha betydande konsekvenser för samhällets säkerhet. Strålsäkerheten förbättras för befolkningen och arbetstagarna när uppföljningen av exponering och utsläpp samt hanteringen av herrelösa strålkällor genomförs systematiskt. Preciseringen av kärnämneskontrollen förebygger missbruk av material och bidrar till säkerheten vid internationell kärnenergianvändning (2, 3 och 4 a §). En harmonisering av överträdelsebestämmelserna mellan strålsäkerhetslagen och kärnenergilagen förbättrar regleringens följdriktighet och rättssäkerheten (185 §). Detta stöder myndighetstillsynen och förebygger situationer där strålkällor används utan vederbörligt tillstånd.

5.2.9 Konsekvenser för de grundläggande fri- och rättigheterna och mänskliga rättigheterna

Propositionens konsekvenser för de grundläggande och mänskliga rättigheterna gäller särskilt näringsfriheten, egendomsskyddet, förverkligandet av den grundläggande rätten till en sund miljö, den personliga friheten och integriteten samt rätten till personlig trygghet. Konsekvenserna för näringsfriheten och egendomsskyddet gäller särskilt företag som bedriver kärnenergianvändning, dvs. tillståndshavare, och utöver dessa en liten grupp andra innehavare av verksamhetstillstånd. Bestämmelser som likställs med tillståndspliktig yrkesutövning gäller en begränsad grupp personer som arbetar vid kärnanläggningar. De krav som begränsar näringsfriheten syns särskilt i tillståndshavarens verksamhet så att interaktionen i verksamheten med myndigheten är mycket regelbunden både i form av olika tillstånd och godkännanden och i fråga om tillsyn. Konsekvensen är i praktiken betydande för företagen och begränsar näringsfriheten, men är samtidigt motiverad med tanke på samhällets helhetsintresse.

De krav som främjar förverkligandet av den grundläggande rätten till en sund miljö kan anses gälla hela samhället, men särskilt personer som bor i närheten av kärnanläggningar samt miljön. Den praktiska konsekvensen av kraven som gäller säkerheten för att verksamheten inte ska orsaka skadliga konsekvenser för människor och miljön är betydande i praktiken. Efterlevnaden av säkerhetskraven samt den kontinuerliga uppföljningen av miljöns tillstånd och utsläpp, tillståndshavarens ansvarsfulla verksamhet samt den kontinuerliga utvecklingen av verksamheten har en direkt inverkan på att ansvaret för naturen och dess mångfald och miljön förverkligas och att rätten till en sund miljö främjas. Propositionen innehåller flera bestämmelser om att realisera deltaganderättigheterna i projektens olika skeden, vilket har en direkt positiv inverkan på rätten till deltagande i anslutning till den grundläggande rätten till en sund miljö.

Konsekvenserna för den personliga friheten och integriteten gäller i princip endast sådana situationer där man måste utföra uppgifter som anknyter till skyddet av kärnanläggningen. Konsekvenserna gäller således inte någon specifik persongrupp och huruvida konsekvenserna realiseras beror på hur många sådana situationer som inträffar på anläggningen. Den mindre begränsningen av den personliga integriteten i samband med säkerhetsgranskning realiseras i praktiken alltid i samband med ett besök på kärnanläggningen och gäller därmed en relativt stor grupp personer, inklusive anläggningens personal. Konsekvensen bedöms emellertid inte vara särskilt betydande i detta avseende.

Bestämmelserna om kärnanläggningars säkerhet bedöms ha en betydande inverkan på förverkligandet av den grundläggande rättigheten som gäller trygghet såväl inom som utanför anläggningen. Säkerhetskraven bedöms avsevärt bidra till arbetstagarnas säkerhet i arbetet, men även i större utsträckning till säkerheten i samhället. Kraven på säkerhet konkretiseras på anläggningen i form av olika verksamhetsanvisningar som säkerställer en säker verksamhet så att personers eller anläggningens säkerhet inte äventyras. Regelbunden bedömning och utveckling av säkerheten förbättrar också genomförandet av säkerheten på anläggningen och i samhället i stort.

5.2.10 Konsekvenser för forskning och teknisk utveckling

Propositionen har även konsekvenser för forskningsverksamheten och den tekniska utvecklingen. Att inkludera experimentell användning av fusionsreaktorer i strålsäkerhetslagens tillämpningsområde ger möjlighet att säkerställa strålsäkerheten även vid forskning om ny teknik (2, 3 och 4 a §). Detta stöder innovation och forskning, men säkerställer samtidigt att risker relaterade till strålningsexponering hanteras på lämpligt sätt. Förtydligande av regleringen i fråga om fusionsverksamheten stöder fullgörandet av internationella skyldigheter och möjliggör en teknikneutral reglering som inte hindrar utvecklingen av nya energiformer.

5.2.11 Nationell rörelsefrihet

När det gäller kärnsäkerhetsdirektivet kan man anse att det nationella spelrummet utnyttjas till viss del när det gäller de centrala säkerhetskraven. Detta beror emellertid främst på att direktivet ställer ganska höga krav och att den nationella kravnivån i fråga om detta måste vara betydligt mer konkret än direktivets nivå på grund av till exempel organiseringen av tillsynen. Det nationella spelrummet i fråga om kraven på nationella kärnanläggningars säkerhet föreslås bli utnyttjat så att detaljerade krav fastställs som Strålsäkerhetscentralens föreskrifter. När det gäller säkerhetskulturen avses regleringen i huvudsak motsvara direktivet, men det föreslås en viss kompletterande reglering nationellt. Vad gäller spelrummet för ansvarsfördelning i beredskapssituationer motsvarar den föreslagna lösningen det tidigare sättet att organisera

verksamheten, där myndigheten tar ansvaret när denne anländer till platsen, men verksamheten utförs i samarbete med tillståndshavaren.

I fråga om kärnavfallsdirektivet har myndighetsuppgifterna som gäller samordningen av den nationella ramen i praktiken fördelats mellan arbets- och näringsministeriet och Strålsäkerhetscentralen enligt vad som föreskrivs i avdelning IV i den föreslagna kärnenergilagen.

När det gäller strålsäkerhetsdirektivet förverkligas utnyttjandet av det nationella spelrummet i princip på det sätt som föreskrivs i strålsäkerhetslagen. Inga ändringar föreslås i fråga om detta. Det föreslås emellertid att den personliga dosövervakningen för arbetstagare ska utvidgas i förhållande till minimikravet enligt direktivet så att personlig dosövervakning även förutsätts av strålningsarbetare i klass B.

När det gäller Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2022/2555 om åtgärder för en hög gemensam cybersäkerhetsnivå i hela unionen, om ändring av förordning (EU) nr 910/2014 och direktiv (EU) 2018/1972 och om upphävande av direktiv (EU) 2016/1148 (NIS 2 -direktivet) har det nationella spelrummet utnyttjats så att regleringen föreslås bli tillämpad på en större grupp än enbart aktörerna enligt minimikravet, dvs. även på andra kärnanläggningar än de som producerar el. Kravnivån för dessa föreslås emellertid motsvara NIS 2 -direktivet.

6 Alternativa handlingsvägar

6.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

6.1.1 Export, import och överföring av kärnavfall samt slutförvaring

Enligt propositionen tillåts export, import och överföring av kärnavfall på ett begränsat och reglerat sätt och därmed mer exakt och möjliggörande jämfört med lagen som upphävs. Export, import eller överföring av kärnavfall kan dock i princip regleras på olika sätt.

Export, import och överföring av kärnavfall skulle kunna förbjudas helt. Detta skulle förhindra att åtgärder som förbättrar kärnsäkerheten, såsom undersökning av kärnavfall och kärnbränslen som utförs utomlands eller underhåll av kärnanläggningens anordningar eller hantering utomlands av strukturer och komponenter som tagits ur bruk. Förbudet skulle också öka kostnaderna för kärnavfallshantering och minska alternativen. I Finland erbjuds inte tjänster för all verksamhet som beskrivs ovan.

Bestämmelser om export, import och överföring av kärnavfall skulle kunna utfärdas på samma sätt som i lagen som upphävs. Detta möjliggör en begränsad export, import och överföring av kärnavfall som närmast är forskningsbaserad och i ringa omfattning. Bevarandet av dagens reglering kan försvåra alternativen för en viss motiverad forskning, metoder för hantering av kärnavfall eller utnyttjande av resurser. I den föreslagna omfattningen är det inte möjligt att erbjuda en tjänst för hantering av kärnavfall i Finland eller för hantering av finländskt kärnavfall utomlands. Detta skulle fördröja utvecklingen och utnyttjandet av branschens tjänster.

Export, import och överföring av kärnavfall kan tillåtas i större utsträckning än vad som föreslås. Detta kan innebära storskalig import eller överföring av kärnavfall till Finland eller storskalig export eller överföring av kärnavfall från Finland till andra länder. I synnerhet detta alternativ är också förknippat med frågan om att i Finland slutförvara kärnavfall som uppkommit någon annanstans och genomföra slutförvaring av kärnavfall som uppkommit i Finland i en annan stat.

Kärnavfall kan tekniskt transporteras från ett land till ett annat. Kärnavfall som uppkommit i ett visst land kan tekniskt slutförvaras i ett annat land om det finns en lämplig slutförvaringsanläggning där. Export, import och överföring av kärnavfall förutsätter tillstånd för transporter, och för dessa gäller även andra skyldigheter enligt internationella avtal inom kärnenergiområdet. När det gäller transporter finns det strålningssynpunkter och andra säkerhetssynpunkter som bör beaktas i denna fråga. Transporterna kommer att öka i förhållande till det föreslagna om export, import och överföring av kärnavfall tillåts i större utsträckning än vad som föreslås.

Utöver tekniska aspekter är frågan förknippad med flera principiella och praktiska särdrag, på grund av vilka det inte har föreslagits någon mer omfattande avreglering i fråga om export, import och överföring av kärnavfall eller någon ändring vad gäller slutförvaring.

I allmänhet är egenskaperna hos utländskt kärnavfall och eventuella särdrag i samband med det inte nödvändigtvis kända i samma utsträckning som inhemskt kärnavfall, och dessa skulle behöva utredas ganska omfattande innan det importeras eller överförs till Finland. Detta kan emellertid vara en utmaning särskilt i fråga om gammalt kärnavfall, där det inte nödvändigtvis finns någon säkerhet angående uppgifternas riktighet. Eftersom använt kärnbränsle på grund av sin radioaktivitet också i övrigt är mycket farligt och förblir farligt i hundratusentals år, betonas behovet av exakta och korrekta uppgifter om kärnavfall.

Internationella avtal inom kärnenergiområdet reglerar kontrollen av kärnämnen och kärnavfall mycket noggrant. Kärnmaterial som importeras eller överförs från utlandet till Finland eller kärnmaterial som exporteras eller överförs från Finland skulle omfattas av kärnämneskontroll, inklusive slutförvaring av kärnavfall. Kärnmaterial och kärnavfall har en global karaktär, till exempel genom att uran i använt kärnbränsle nästan uteslutande produceras utanför EU och tjänster för kärnbränsletillverkningens värdekedja produceras både inom och utanför EU. Ett alternativ som granskades var att tillåta överföring av kärnavfall i något större utsträckning än export eller import av kärnavfall. En sådan avgränsning skulle emellertid inte kunna genomföras på ett noga avgränsat sätt i praktiken. Om till exempel använt kärnbränsle från en annan EU-medlemsstat importeras till Finland, kommer det uran som används i det sannolikt ändå från ett land utanför EU, och situationen skulle över lag omfattas av en globalt organiserad kärnämneskontroll. Även i övrigt är det de facto inte möjligt i samtliga fall att klassificera kärnavfall efter om det kommer från en annan EU-medlemsstat eller från ett land utanför EU och om EU-medlemsstaten används för transitering.

Avreglering av export, import och överföring av kärnavfall skulle på lång sikt kunna leda till tekniska lösningar för storskalig kärnavfallshantering för flera stater gemensamt eller koncentrerade till ett land, som i princip skulle vara kostnadseffektiva och belägna på en lämplig plats både vad gäller säkerheten och miljökonsekvenserna. Den internationella industrin fungerar i allmänhet på detta sätt, det vill säga produktionen koncentreras till platser som är optimala med tanke på kostnadseffektivitet, kompetens och naturförhållanden.

Verksamheten enligt gemensamma lösningar skulle kunna främja kärnenergins acceptans internationellt med beaktande av att det i många kärnenergiproducerande länder inte finns tillräckliga lösningar på kärnavfallsfrågorna. Internationella gemensamma lösningar skulle kunna möjliggöra ett kostnadseffektivt genomförande av kärnavfallshantering för anläggningar som producerar mindre mängder avfall, såsom SMR-anläggningar, samt överhuvudtaget ge möjlighet att genomföra kärnavfallshantering för de länder där det är realistiskt att planera kärnenergiproduktion endast i mindre skala.

Förverkligandet av ett omfattande internationellt samarbete inom kärnavfallshanteringen förutsätter årtionden av konkret internationellt, nationellt och lokalt samarbete i en stabil politisk verksamhetsmiljö. Mot bakgrund av historiska erfarenheter och med tanke på de ökande geopolitiska spänningarna och det försvagade internationella avtalssystemet verkar detta inte vara särskilt realistiskt och skulle inte erbjuda några lösningar under de närmaste åren eller årtiondena. Dessutom bör det noteras att även export, import och överföring av vanligt avfall omfattas av begränsningar för att skydda miljön och människors hälsa från skadliga effekter, se Europaparlamentets och rådets förordning (EÜ) 2024/1157 om transport av avfall, om ändring av förordningarna (EU) nr 1257/2013 och (EU) 2020/1056 och om upphävande av förordning (EG) nr 1013/2006 samt Baselkonventionen om kontroll av gränsöverskridande transporter och omhändertagande av riskavfall (FördrS 45/1992).

Export, import eller överföring av kärnavfall för slutförvaring utomlands eller i Finland förutsätter med stöd av kärnavfallsdirektivet statsavtal mellan staten eller staterna som producerar och slutförvarar kärnavfall. Eftersom verksamhetsutövare står bakom uppkomsten av kärnavfall och slutförvaringen i ett annat land, förutsätter slutförvaring även avtal mellan privata aktörer. Kravet på ett internationellt avtal möjliggör ett noggrant val av partner, men samtidigt skulle det ta länge att skapa en internationell slutplaceringsmarknad.

Om export eller överföring av kärnavfall från Finland till andra länder skulle tillåtas i större utsträckning än vad som föreslås, skulle frågan vara åtminstone var kärnavfallet ska slutförvaras. Det kan vara möjligt att köpa tjänster för låg- och medelaktivt avfall, men till exempel när det gäller använt kärnbränsle är Finland det första landet i världen som framskrider med detta. I praktiken är det för närvarande inte möjligt att i kommersiell skala exportera använt kärnbränsle för slutförvaring någon annanstans, och det finns ingen utveckling i sikte någon annanstans som skulle förändra denna situation. Därför har man i propositionen inte förberett sig för ett sådant alternativ. Det skulle krävas en plan för genomförandet av kärnavfallshanteringen från kärnanläggningsprojektets inledningsskede och den bör grunda sig på slutförvaring i Finland. Dessutom ska man beakta att även om det i något skede skulle ske framsteg i fråga om internationella avtal om slutförvaring av kärnavfall kan slutförvaring av kärnavfall någon annanstans misslyckas eller fördröjas oskäligt av orsaker som är oberoende av Finland trots att det finns internationella avtal.

Slutförvaring i Finland av kärnavfall som importeras eller överförs från andra länder till Finland är förknippad med ekonomiskt ansvar. Kärnavfallshantering är en mycket långsiktig verksamhet. Kärnavfallet kommer antagligen att finnas i Finland under en mycket lång tid innan slutförvaringsanläggningen stängs. Ansvaret för anläggningen för slutförvaring av kärnavfall och det kärnavfall som slutförvaras i den skulle slutligen övertas av staten. Ett företag som slutförvarar utländskt kärnavfall kan hamna i ekonomiska svårigheter eller av olika orsaker upphöra med sin verksamhet redan innan ansvaret planeras övergå till staten, vilket förutsätter beredskap för kostnaderna för kärnavfallshantering som genomförs av Statens kärnavfallshanteringsfond. En sådan reglering kräver noggranna förberedelser. I praktiken skulle staten godkänna att ta ansvar för kärnavfallet när det importerats eller överförts till Finland.

Kärnavfall som importerats eller överförts för slutförvaring från någon annan stat och som staten slutligen tar ansvar för kan innefatta ekonomiska risker som man inte har kunnat eller förstått att bereda sig fullt ut på under verksamhetstiden. Den ekonomiska risken kan begränsas med säkerheter och avgifter, men det finns ingen fullständig säkerhet för dessa på förhand. Eventuella oväntade operativa utmaningar vid slutförvaringsanläggningen efter överlåtelsen till staten skulle utgöra en ekonomisk risk för staten.

Slutförvaring av kärnavfall har i princip ett generationsöverskridande perspektiv. Produktionen av kärnenergi i Finland främjar för sin del tryggheten inom energiförsörjningen, låga utsläpp och rimliga priser. Det kärnavfall som uppstår i samband med denna produktion är en negativ följd av många fördelar som kan uppnås med kärnenergiproduktion i Finland. När kärnavfall som uppkommit i Finland slutförvaras i Finland inkluderas kärnenergens positiva och negativa externa effekter i det finländska samhällets verksamhet. I detta avseende är det fråga om en helhetsbedömning med beaktande av kärnenergens olika egenskaper. Utifrån detta kan man också anta att slutförvaringen av kärnavfall som uppstår vid användning av kärnenergi i Finland eller till följd av detta är godtagbar både allmänt och med tanke på kommande generationer samt hållbar och ansvarsfull.

Slutförvaring i Finland av kärnavfall som produceras i andra länder kan däremot inte anses vara ansvarsfullt eller hållbart med tanke på kommande generationer. Import eller överföring till slutförvaring i Finland av radioaktivt avfall från kärnenergiproduktion som genomförts någon annanstans främjar inte kärnenergiproduktionen och energisystemets funktion eller någon annan verksamhet i Finland. Det skulle vara fråga om en självständig affärsverksamhet, som emellertid inkluderar en tanke om finska statens yttersta ansvar för kärnavfallet samt de ekonomiska risker och säkerhetsrisker som är förknippade med det. Om import eller överföring av kärnavfall till Finland skulle försvaga acceptansen för användning av kärnenergi i Finland, skulle detta eventuellt även försämra verksamhetsmöjligheterna för kärnenergiproduktion i Finland på lång sikt. Detta kan få negativa konsekvenser för Finlands energisystem och för acceptansen av slutförvaring av kärnavfall som uppkommit i Finland. Beslutet att ta hand om utländskt kärnavfall i Finland och konsekvenserna av detta skulle i praktiken inte kunna återkallas senare. Beslutet att tillåta import eller överföring av kärnavfall för slutförvaring i Finland skulle alltså vara betydande med tanke på kommande generationer och till sin principiella natur påverka mycket långt in i framtiden.

Ett liknande principiellt perspektiv skulle också gälla export eller överföring av kärnavfall från Finland för slutförvaring någon annanstans. Då överförs slutförvaringen av kärnavfallet på en annan stats ansvar. Som beskrivits ovan skulle detta inte ens vara möjligt i nuläget när det inte finns några godkända slutförvaringsanläggningar för använt kärnbränsle i världen.

Det finns lokala perspektiv på slutförvaring av kärnavfall. Utan en slutförvaringsplats i en viss kommun kan kärnavfall inte slutförvaras, eftersom slutförvaring av kärnavfall åtminstone förutsätter förläggningskommunens samtycke. Detta gäller inte enbart kärnenergilagen, utan området ska till exempel planläggas av kommunen. Det har presenterats perspektiv enligt vilka ursprungsorten och ursprungslandet för det slutförvarade kärnavfallet till och med har en avgörande inverkan på hur godtagbar slutförvaringen av kärnavfallet är på en viss plats eller överhuvudtaget i Finland.

Arbets- och näringsministeriet kommer att undersöka alternativen för kärnavfallshanteringens framtid genom utredningar. Nya kärnenergiprojekt planeras i Finland, och genomförandet av dessa kan kräva nya lösningar för kärnavfallshantering. Kärnavfallshantering i Finland kräver även i fortsättningen långsiktig planering, den ska vara i enlighet med samhällets helhetsintresse och allmänt och lokalt accepterad.

6.1.2 Statens kärnavfallshanteringsfonds placeringsverksamhet

I samband med beredningen av propositionen har man bedömt möjligheten att ändra regleringen av medel som placeras i statsobligationer i Statsrådets kärnavfallshanteringsfonds reserveringsfond. Enligt lagen som upphävs är minimiandelen 20 procent.

Man har bedömt ett alternativ där denna minimiandel skulle sänkas till 15 procent och maximiandelen skulle fastställas till 20 procent. Ändringen kan minska tillståndshavarnas intresse för återlåning, då reserveringsfondens medel till denna del placeras på annat sätt på finansmarknaden. Förändringen skulle dock avsevärt försvåra riskhanteringen i fråga om reserveringsfonden. Detta skulle i sin tur kunna lösas genom att kräva en betydligt större skyddsandel än nu, vilket skulle ge reserveringsfonden karaktären av en placeringsfond och fördunkla reserveringsfondens grundläggande syfte, det vill säga reservering av medel för kostnaderna för kärnavfallshantering.

Fondens intäkter är också med den nuvarande modellen tillräckliga för att täcka de kärnavfallshanteringsskyldigas betalningsbehov under de år då avkastningen är typisk eller bättre. Det bedöms inte finnas förutsättningar för att öka riskerna i reserveringsfondens placeringsverksamhet genom att ändra regleringen och det finns inte heller något behov av att ändra reserveringsfondens karaktär genom att avsevärt öka skyddsandelarna.

Enligt förslaget skulle man emellertid få något mer spelrum i placeringsverksamheten än nu när placeringarnas minimiandelar skulle säkerställas vart tredje år i stället för den nuvarande årliga översynen. Investeringsverksamheten styrs också aktivt så att man strävar efter att utnyttja marknadens avkastningsmöjligheter inom de allokeringsgränser som fastställs i lagen och i enlighet med den investeringsplan som godkänts av Statens kärnavfallshanteringsfond.

6.1.3 Undantag från Strålsäkerhetscentralens föreskrifter

Bestämmelserna i den lag som upphävs är ganska vaga både vad gäller tillämpliga krav och förfaranden. De har preciserats genom Strålsäkerhetscentralens föreskrifter och framför allt genom mycket detaljerade YVL-direktiv, från vars detaljerade krav man kan avvika enligt 7 r § 3 mom. i lagen som upphävs.

Bestämmelserna i den föreslagna kärnenergilagen är mer exakta och avgränsade och preciseras ytterligare genom Strålsäkerhetscentralens föreskrifter. Det föreslås att YVL-direktiven ska slopas. Reformen innebär en betydande förändring av nuläget, och det är svårt att förutse alla utmanande tillämpningssituationer. I samband med beredningen har man bedömt i vilken omfattning och under vilka förutsättningar det skulle vara möjligt att avvika från Strålsäkerhetscentralens föreskrifter. Det kan vara motiverat med undantag från de tekniska kraven som gäller system, strukturer och komponenter vid en kärnanläggning i drift samt från kraven som gäller tillhörande dokumentmaterial och planeringsprocess, särskilt när den föreslagna lagen träder i kraft.

Det har bedömts ett alternativ, enligt vilket man i den föreslagna kärnenergilagen skulle specificera de kapitel eller bestämmelser, enligt vilka det skulle vara möjligt att godkänna undantag från Strålsäkerhetscentralens föreskrifter, och där bestämmelserna om förutsättningarna för undantag skulle vara ganska vittsyftande, samt ett alternativ där denna specificering inte skulle göras, men där förutsättningarna för undantag skulle föreskrivas noggrant. Enligt det första alternativet skulle det i praktiken vara nödvändigt att hänvisa till en betydande del av de föreskrifter som meddelats på grundval av bemyndigandet av att meddela föreskrifter enligt den föreslagna lagen, men detta kan leda till alltför omfattande undantag från kraven enligt föreskrifterna, vilket skulle vara oönskat med tanke på målen med regleringshelheten. Fördelen med det sistnämnda alternativet skulle vara att man i princip inte skulle utesluta något krav i Strålsäkerhetscentralens föreskrifter från tillämpningsområdet för undantagsmöjligheten, men att man skulle föreskriva närmare om förutsättningarna för undantag, varvid antalet undantagssituationer antagligen skulle vara mer kontrollerat. Enligt det senare alternativet skulle det i princip vara möjligt att i enskilda fall godkänna ett undantag från

tillämpningen av en orimlig eller tekniskt olämplig lösning, om det nödvändiga säkerhetsmålet kan uppnås även på annat sätt.

6.1.4 Bestämmelser om kärnanläggningars strukturer och komponenter

I den föreslagna kärnenergilagen föreslås som ett nytt krav allmänna kravspecifikationer som gäller kärnanläggningars strukturer och komponenter. Dessa ska innehålla de krav och tillämpningsanvisningar som gäller för kärnanläggningars strukturer och komponenter, de tekniska egenskaper som krävs av dem med tanke på kärnanläggningars säkerhet samt de förfaranden som krävs för att säkerställa att dessa krav, tillämpningsanvisningar och tekniska egenskaper följs. Allmänna kravspecifikationer förutsätts endast för sådana kärnanläggningars strukturer och komponenter som påverkar säkerheten och som är avsedda att tas i bruk i kärnanläggningar.

Ett förfarande som gäller allmänna kravspecifikationer för utvecklaren av ett kärnanläggningsprojekt och tillståndshavaren skulle i stor utsträckning möjliggöra valet av kärnanläggningens strukturer och komponenter. Motsvarande detaljerade bestämmelser, som idag finns i YVL-direktiven, avses inte längre finnas. Inte heller någon annanstans i lagstiftningen föreskrivs det närmare om kärnanläggningars strukturer och komponenter som påverkar säkerheten eller om krav på val av dessa, och det finns ingen internationell eller europeisk harmonisering. Den allmänna kravspecifikationen kan vara mycket enkel för vissa grupper av strukturer och komponenter, till exempel en förteckning över de standarder som används och eventuella förfaranden som tillämpas av tillståndshavaren vid planering, tillverkning och kontroll av efterlevnad. I en enskild allmän kravspecifikation skulle det vara möjligt att centraliserat behandla en stor mängd strukturer eller komponenter. Uppskattningsvis skulle det finnas några tiotals allmänna kravspecifikationer per kärnanläggning, och dessa skulle kunna ändras under kärnanläggningens livscykel.

Som alternativ till den allmänna kravspecifikationen har man granskat en kravspecifikation som är specifik för ett projekt eller en inköpsvolym, som inte skulle behöva hållas uppdaterad. Detta alternativ bedöms emellertid medföra en större administrativ börda, eftersom det då krävs godkännande av Strålsäkerhetscentralen för kravspecifikationer som är specifika för ett projekt eller en inköpsvolym, och det leder till onödigt detaljerade kravspecifikationer.

6.1.5 Bestämmelser om tillståndshavarens personal

Ett regleringsalternativ som bedömdes under beredningen var att behålla bestämmelserna om godkännande av en ansvarig föreståndare i 7 k § i lagen som upphävs oförändrade. Tillståndshavaren bör då ha en ansvarig föreståndare och en ställföreträdare som godkänts av Strålsäkerhetscentralen för uppförande, drift och avveckling av kärnanläggningen samt för verksamhet som anknyter till kärnämnen och kärnavfall, om ett separat tillstånd behövs för verksamheten. Den ansvariga föreståndarens uppgift har varit att se till att bestämmelserna, tillståndsvillkoren och de föreskrifter som Strålsäkerhetscentralen meddelat i fråga om säkerheten vid användning av kärnenergi, skydds- och beredskapsarrangemang och tillsynen över kärnämnen iakttas. Uppgiften har ansetts vara förtydligande med tanke på organiseringen av ansvaret för verksamheten med avseende på säkerheten.

Vid beredningen har man emellertid ansett att det inte är möjligt att bevara uppgiften som ansvarig föreståndare som sådan, med beaktande av att ansvaret för verksamhetens lagenlighet bör ligga hos tillståndshavaren och inte hos en enskild person som är anställd av tillståndshavaren. Dessutom har man uppskattat att det fortfarande är möjligt att behålla

uppgiften som ansvarig föreståndare i tillståndshavarens organisation såsom nu, men att personen bara inte skulle ha Strålsäkerhetscentralens godkännande.

6.1.6 Mätningars och analysers tillförlitlighet

I fråga om mätningar och analyser av prover för strålningsövervakning av utsläpp och miljö som utförs av ett provningsorgan har man vid sidan av ackrediteringen av provningsorganet bedömt ett alternativ där Strålsäkerhetscentralen godkänner och övervakar provningsorganets verksamhet. Modellen skulle i praktiken motsvara den nuvarande övervakningsmodellen och som sådan täcka Strålsäkerhetscentralens övervakning av hela kedjan, från fastställande av provtagning till analys av resultaten. Under beredningen har det bedömts att det finns ett etablerat förfarande för att påvisa provningsorganets kompetens (ackreditering) och med tanke på enhetligheten i provningsorganets verksamhet är det förnuftigt att använda det befintliga förfarandet i stället för att skapa ett separat förfarande som eventuellt skulle vara tyngre ekonomiskt och administrativt. Vid bedömningen av alternativen ansågs det emellertid nödvändigt att lämna ett spelrum och kravet på ackreditering av provningsorganet föreslås inte vara ovillkorligt.

6.1.7 Bestämmelser om påföljder

Under beredningen har olika alternativ bedömts vad gäller påföljdsregleringen.

Ett alternativ var att påföljdssystemet i likhet med lagen som upphävs ska grunda sig på bestämmelserna i strafflagen och att det inte ska finnas någon separat administrativ påföljdssavgift. Då kan påföljdssystemet i viss mån bli tydligare.

I beredningen har man dock bedömt att mindre gärningar lätt kan vara sådana att det blir onödigt tungt att använda förfaranden enligt straffprocessen för dem och att de då även kan förbli outredda. Av denna anledning beslutade man i bedömningen att ta med regleringshelheten om den administrativa påföljdssavgiften som en del av den föreslagna kärnenergilagen. Dessutom har man bedömt ett bredare utnyttjande av bestämmelserna om överträdelse. Eftersom skyldigheterna enligt den föreslagna lagen i princip tydligt gäller sådana som det krävs tillstånd av enligt den föreslagna lagen, behöver påföljden kunna omfatta dessa, eftersom det enligt rådande praxis inte är möjligt att tillämpa en juridisk persons straffansvar på överträdelser.

6.1.8 Skyddsarrangemang för vissa lokaler

När det gäller skyddsarrangemangen för lokaler som används för styrning eller övervakning av kärnanläggningar utanför anläggningsområdet har flera alternativ bedömts. Olika alternativ har bedömts i fråga om till vilka lokaler säkerhetspersonernas befogenheter bör utvidgas, och i detta avseende har man även bedömt att lokaler som anknyter till övervakningen av kärnanläggningen ska omfattas av bestämmelserna om säkerhetspersoner. Riskbaserat har man dock ansett att endast de lokaler som används för att styra kärnanläggningens funktioner som påverkar säkerheten ska vara sådana där det är ändamålsenligt att upprätthålla tyngre skyddsarrangemang. I kärnanläggningens övriga lokaler utanför anläggningsområdet kan till exempel väktare användas.

Dessutom har man som alternativ särskilt bedömt utvidgningen av befogenheterna utanför anläggningsområdet när det gäller transporter och lokaler som är avsedda för styrning av kärnanläggningen utanför anläggningsområdet till den del det är fråga om ingripande i obemannade fortskaffningsmedels framfart. I detta avseende har man dock inte beslutat att föreslå en utvidgning av regleringen, eftersom användning av teknisk utrustning för

radiostörningar utanför anläggningsområdet eventuellt medför sådana risker som säkerhetspersonen inte kan bedöma utifrån tillgängliga uppgifter, och i dessa situationer är det nödvändigt att förlita sig på polisens befogenheter för att säkerställa säkerheten.

6.1.9 Atomansvarighetslagen

Skadeståndsansvar inom kärnenergiområdet, det vill säga kärnansvar, grundar sig i huvudsak på tre internationella avtal: skadeståndsansvar på atomenergins område enligt den i Paris 1960 upprättade konventionen (FördrS 20/1972), nedan kallad *Pariskonventionen*, samt den i Bryssel 1963 upprättade tilläggskonventionen (FördrS 4/1977), nedan kallad *Bryssels tilläggskonvention*, samt det i Wien 1988 upprättade samprotokollet om tillämpningen av Pariskonventionen och Wienkonventionen om skadeståndsansvar som tagits fram inom Internationella atomenergiorganet 1963 (FördrS 98/1994). Pariskonventionen och Bryssels tilläggskonvention har senast ändrats genom ändringsprotokoll från 2004.

Enligt atomansvarighetslagen är ansvaret för innehavaren av en atomanläggning i Finland obegränsat för atomskador som uppkommit i Finland till följd av en och samma atomolycka, för atomskador som uppkommit någon annanstans än i Finland är ansvaret begränsat till högst 1,2 miljarder euro. Det maximala ansvarsbeloppet för kärnskador som uppstått någon annanstans än i Finland är lägre än detta om kärnanläggningen inte används för energiproduktion eller om det är fråga om transport av kärnbränsle eller annat kärnämne.

Enligt lagen som upphävs är det Strålsäkerhetscentralens uppgift att övervaka att skadeståndsansvaret för kärnskador har ordnats på det sätt som det föreskrivs om den. I praktiken tecknar verksamhetsutövare en försäkring för ansvar som beror på en kärnskada, men atomansvarighetslagen möjliggör också en annan lika tryggande ekonomisk säkerhet (se 28 §).

Det i atomansvarighetslagen fastställda maximala ansvarsbeloppet för innehavaren av en atomanläggning som används för energiproduktion när det gäller kärnskador som uppstått någon annanstans än i Finland gäller alla kärnkraftverk oberoende av anläggningens storlek, effekt eller teknik som används. Kärnansvarsfrågor som gäller SMR-anläggningar och annan ny teknik kommer sannolikt att bedömas inom internationella organisationer i framtiden. I Finland samlar arbets- och näringsministeriet in information om utvecklingen av aspekter och information i ärendet.

Ansvaret för en kärnskada föreskrivs även i fortsättningen i atomansvarighetslagen, men efterlevnaden av lagen övervakas i enlighet med den föreslagna kärnenergilagen. I samband med beredningen har man bedömt att det inte är ändamålsenligt att samla regleringshelheterna för användningen av kärnenergi och kärnansvaret i en enda lag med beaktande av bland annat den internationella rättsliga reglering som skiljer sig från varandra. Reformen av atomansvarighetslagen avses bli bedömd i en separat process när det finns förutsättningar för det.

6.1.10 Övervakning av efterlevnaden av cybersäkerhetslagen

Under beredningen av propositionen har man bedömt alternativ för att ordna övervakning av efterlevnaden av cybersäkerhetslagen. Ett alternativ till den föreslagna regleringen har ansetts vara att bibehålla tillsynen hos Energimyndigheten, som övervakar att elproducenter och den övriga energibranschen följer cybersäkerhetslagen. Fördelen med detta alternativ är att det möjliggör en mer enhetlig övervakning för elproducenterna. Cybersäkerhetskraven har emellertid ansetts vara en central del av kärnanläggningars säkerhet och starkt kopplade till andra delområden inom anläggningens säkerhet, och därför har det ansetts att det föreslagna

alternativet att överföra tillsynen till Strålsäkerhetscentralen i praktiken möjliggör en mer övergripande tillsyn av säkerheten i kärnanläggningar. I den praktiska tillsynen ska man emellertid fästa uppmärksamhet vid tillsynens enhetlighet i förhållande till andra myndigheters tillsyn.

6.1.11 Anmälningrätt för yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvård

Under beredningen av propositionen har man i fråga om hälso- och sjukvårdspersonalens anmälningrätt övervägt att behålla regleringen som den är idag, varvid anmälningrätten endast gäller säkerhetspersoner och kärnkraftverksoperatörer. Regleringen skulle då i förhållande till det föreslagna förbli något mer exakt avgränsad och tydligare i fråga om vem kravet riktas mot, men samtidigt utesluta eventuella andra uppgifter som är centrala med tanke på säkerheten. Inom ramen för den föreslagna lagen skulle kärnanläggningars organisationer kunna organiseras på mycket olika sätt. Därför är det på allmän nivå inte möjligt att i lagen exakt definiera vilka personalgrupper som bestämmelsen ska gälla, eftersom det även kan finnas uppgifter av betydelse för säkerheten på andra platser i organisationen.

6.1.12 Centralisering av tillstånd

Under beredningen av propositionen har man bedömt möjligheten att anpassa tillståndssystemet för kärnanläggningar enligt den föreslagna kärnenergilagen till tillståndsförfaranden enligt projektet för tjänster från ett enda serviceställe (se lagen om behandling av vissa miljöärenden vid Tillstånds- och tillsynsverket, 823/2025 rd). Tillståndssystemet enligt projektet gäller miljöfrågor och de myndigheter som behandlar dem, så det skiljer sig väsentligt från tillståndssystemet för kärnanläggningar enligt den föreslagna kärnenergilagen. Av denna anledning innehåller propositionen inget förslag om att kombinera tillståndssystemet för kärnanläggningar med nämnda lag.

6.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet

6.2.1 Internationellt överenskomna säkerhetskrav

Internationella atomenergiorganets säkerhetsstandarder utgör ett internationellt godkänt ramverk för säker användning av kärnenergi och strålning. De omfattar riktlinjer för säkerheten vid kärnanläggningar, användning av strålning, transport och avfallshantering som gäller radioaktivt material. Syftet är att skydda människor och miljön mot skadliga effekter av joniserande strålning samt förhindra kärnenergiolyckor. Internationella atomenergiorganets säkerhetsstandarder består av grundläggande principer, allmänna krav och särskilda krav för olika branscher. Standarderna är rekommendationer, men många länder har införlivat dem i sin nationella lagstiftning. Finlands utgångspunkt är att genom lagstiftning uppfylla de ledande principerna och kraven i säkerhetsstandarderna. Säkerhetsfrågor som motsvarar säkerhetsstandarderna ingår delvis i internationella avtal om kärnsäkerhet samt i EU-lagstiftningen.

WENRA har utarbetat så kallade säkerhetsreferensnivåer för kärnkraftverk och forskningsreaktorer som används i medlemsländerna i fråga samt för hantering av kärnavfall. De nationella myndigheterna i de länder som deltar i WENRA:s arbete har förbundit sig att införliva de säkerhetskrav som beskrivs i referensnivåerna i sina nationella regelverk för harmonisering av kärnsäkerheten i EU och i andra länder som anslutit sig till WENRA. Innehållet i dessa säkerhetskrav har hittills framkommit på flera regelverksnivåer (inklusive lagen som ska upphävas), men huvudfokus har legat på kärnsäkerhetsdirektiven. Avsikten är inte att ordagrant föra in referensnivåerna i det nationella regelverket, men målet är att visa att

deras syfte uppfylls i den nationella regleringen och genom myndighetsverksamhet. Utöver referensnivåerna har man utarbetat mer allmänna säkerhetsmål för nya kärnkraftverk som ska uppfyllas när nya kärnkraftverk byggs i medlemsländerna. Dessa säkerhetsmål har införlivats i det finländska regelverket och kan betraktas som allmänna principer, vars uppfyllande det finns anledning att säkerställa vid uppförande och drift av nya anläggningar. Enligt kärnsäkerhetsdirektivet förutsätts det till viss del att de säkerhetsmål och referensnivåer som fastställts av WENRA följs.

6.2.2 Jämförelse av nationella regleringsstrukturer

Nationella regleringslösningar beror på lagstiftningsmetoden i respektive land. Nedan presenteras en jämförelse av situationen i några av de viktigaste länderna (Sverige, Storbritannien, Frankrike, Schweiz, Tjeckien).

Sveriges kärnenergilagstiftning består av lagen om kärnteknisk verksamhet 1984:3 och förordningen om kärnteknisk verksamhet 1984:14. I Sverige finns det dessutom säkerhetsmyndighetens föreskrifter samt anvisningar och handböcker av typen rekommendationer (general advices, guidance) som inte är juridiskt bindande. I ett bredare sammanhang omfattar Sveriges lagstiftningsram för kärnsäkerhet och strålskydd förutom kärnenergilagstiftningen även strålskyddslagen (2018:396), miljöbalken (1998:808), atomansvarighetslagen (1968:45) och lagen om finansiering av kärntekniska restprodukter (2006:647). Sveriges nuvarande lag om kärnteknisk verksamhet har gällt i 35 år. Under denna tid har den ändrats mer än 30 gånger. Bestämmelser har fogats till lagen, ändrats och strukits ur lagen, vilket har lett till att lagen har blivit ostrukturerad och svårläst. Därför inledde Sveriges regering 2017 en utredning av behovet av att uppdatera lagen om kärnteknisk verksamhet och förordningen om kärnteknisk verksamhet. Utredningen resulterade i ett kommittébetänkande i mars 2019 (Ny kärntekniklag – med förtydligat ansvar, SOU 2019:16). Betänkandet innehåller ett förslag till en ny lag om kärnteknisk verksamhet i Sverige. I Sverige inledde den nuvarande regeringen en utvärdering av förutsättningar, tillståndssystem och säkerhetsreglering för en bredare kärnenergianvändning.

Den schweiziska kärnenergilagstiftningen består av kärnenergilagen (Nuclear Energy Act 2003), strålskyddslagen (Radiological Protection Act 1991) och lagen om den schweiziska säkerhetsmyndigheten (Eidgenössisches Nuklearsicherheitsinspektorat, nedan ENSI) (ENSI Act 2007). Kärnenergilagen innehåller principer för kärnsäkerheten, tillståndprocessen, tillståndshavarens skyldigheter, bestämmelser om avveckling samt bortskaffande av radioaktivt avfall, straffbestämmelser samt bestämmelser om ENSI:s ställning, uppgifter och finansiering. Strålsäkerhetslagen innehåller bestämmelser om situationer där det finns risk för joniserande strålning. Dessutom innehåller regelverket bestämmelser som grundar sig på lagar (ordinances) och regleringsanvisningar som ges på grundval av bestämmelserna (regulatory guidelines). Den schweiziska lagstiftningsindelning i kärnenergilag och strålsäkerhetslag motsvarar situationen i Finland. Den schweiziska myndigheten har inte motsvarande befogenhet att utfärda föreskrifter som Strålsäkerhetscentralen har med stöd av lagen som ska upphävas och den föreslagna kärnenergilagen.

Kärnan i den tjeckiska kärnenergilagstiftningen är den nya atomlagen (Atomic Act nr 263/2016) som trädde i kraft 2017 samt förordningar som preciserar detta. Bedömningen av kärnsäkerheten regleras närmare i olika förordningar. Dessutom finns det en uppsättning säkerhetsguider (safety guide) och rekommendationer.

6.2.3 Tillståndssystemet

I Storbritannien beviljas anläggningsplatstillstånd (Site License) som tills vidare gällande av den brittiska säkerhetsmyndigheten (nedan *ONR*). Tillstånd (Permission) utfärdas senare av *ONR* i olika skeden av anläggningens livscykel innan uppförande, idrifttagning, drift, avveckling eller vissa åtgärder som utförs under dessa skeden kan påbörjas. I Storbritannien måste anläggningsplatstillståndet ersättas med ett nytt tillstånd om det sker väsentliga förändringar i verksamheten (till exempel byte av operatör, uppförande av nya kärnanläggningar, utbyggnad av anläggningsområdet).

I Frankrike beviljar statsministern kärnanläggningstillstånd (Creation Authorisation) som gäller tills vidare. Villkoren för tillståndets giltighet granskas regelbundet genom periodiska säkerhetsbedömningar som görs vart tionde år. Den franska säkerhetsmyndigheten utfärdar tillstånd för idrifttagning av en anläggning (Commissioning Authorisation). I den franska tillståndsmodellen måste väsentliga ändringar godkännas på ett sätt som motsvarar tillståndsförfarandet Creation Authorisation för att kärnanläggningstillståndet ska förbli giltigt (kärnkraftverkets kapacitet och egenskaper, uppförandet av nya anläggningsenheter samt väsentliga ändringar i faktorer som har påverkat tillståndsbeslutet).

I Tjeckien består tillståndsförfarandet för en kärnanläggning av tre tillstånd, beslut om förläggningsplats, bygglov och drifttillstånd. Med stöd av bygglagen har den allmänna byggnadsmyndigheten behörighet att bevilja tillstånd för förläggningsplatsen. Industri- och handelsministeriet beviljar bygglov och drifttillstånd efter att ha hört säkerhetsmyndighetens ståndpunkt. Drifttillståndet kräver kommunens godkännande. Innan kärnanläggningen byggs ska en miljökonsekvensbedömning göras för den. I Tjeckien beviljar säkerhetsmyndigheten ett drifttillstånd som gäller tills vidare. I Sverige måste nya kärnanläggningar och större ändringar av befintliga anläggningar bedömas i enlighet med både lagen om kärnteknisk verksamhet och miljöbalken. Tillståndsansökan ska skickas till både den svenska strålsäkerhetsmyndigheten (nedan *SSM*) och mark- och miljödomstolen. Tillståndsansökan ska inkludera en miljökonsekvensbedömning. Sveriges regering beslutar om godkännande enligt miljöbalken och om tillståndsvillkor enligt lagen om kärnteknisk verksamhet.

Sveriges regering har tillsatt flera utredningskommittéer för att bedöma behoven av ändring för att förbättra förutsättningarna för nya kärnkraftsprojekt. En utredningskommitté har utvärderat behoven av ändringar i tillståndssystemet och gett sina första förslag (SOU 025:7). Sveriges regering har i oktober 2025 lagt fram en proposition om ändring av tillståndssystemet. Syftet med förslaget är att modernisera och effektivisera behandlingen av tillstånd för kärnanläggningar. Enligt förslaget ska tillstånd enligt lagen om kärnteknisk verksamhet och tillstånd enligt miljöbalken skiljas åt tydligare än i nuläget. I propositionen ingår tre centrala förslag med vilka regeringens nya principbeslut införs som ett frivilligt tillståndsskede, *SSM*:s roll som tillståndsmyndighet förtydligas när det gäller bygg- och drifttillstånd för kärnanläggningar och en förhandsbedömning före den egentliga tillståndsbehandlingen möjliggörs. I förslaget till tillståndsbehandling enligt miljöbalken föreslås som alternativ en modell där man först ansöker om ett principbeslut av regeringen och därefter fortsätter behandlingen i miljödomstolen. Enligt förslaget ska *SSM* i fortsättningen bevilja tillstånd för kärnteknisk verksamhet enligt lagen om kärnteknisk verksamhet. Förhandsbedömningen före anläggningens egentliga tillståndsbehandling avses vara bindande, men förfarandet föreslås vara frivilligt för verksamhetsutövarna. Det meddelade beslutet ska gälla för en viss tid. Förslaget är till stora delar i linje med Strålsäkerhetscentralens principiella bedömning av anläggningsplaneringen och säkerhetsmotiveringarna som ska föregå ansökan om bygglov i Finland (konceptbedömning av kärnanläggning) i enlighet med denna proposition. I Storbritannien, Frankrike och Kanada har liknande förfaranden införts som

Strålsäkerhetscentralens konceptbedömning av kärnanläggningar som föreslås i propositionen. Syftet har varit att effektivisera och rationalisera det inledande skedet av tillståndprocessen för nya kärnkraftverk. I Storbritannien genomför kärnsäkerhets- och miljömyndigheterna en utvärdering av kärnkraftverkets grundläggande design (Generic Design Assessment) i syfte att effektivisera utvärderingen av kärnkraftverkets planering och säkerhetsmotiveringar i det egentliga tillståndsförfarandet (Site License). Den bedömning som ska göras i Storbritannien är väsentligt mer omfattande och detaljerad än vad som föreslås i propositionen. I den franska lagstiftningen ingår en frivillig förhandstillståndsfas (Safety Options), där verksamhetsutövare kan be den franska kärnsäkerhetsmyndigheten om ett preliminärt ställningstagande till planeringen av en kärnanläggning och säkerhetsmotiveringarna innan den egentliga ansökan om tillstånd (Creation Authorisation) lämnas in. Kanada tillämpar en frivillig förhandsbedömning av anläggningen som anläggningsleverantören kan ansöka om. Syftet med bedömningen är att i ett tidigt skede identifiera tillstånds- och säkerhetsutmaningar, ge myndigheten möjlighet att bekanta sig med anläggningen redan före den egentliga tillståndsfasen och ge medborgarna visshet om att även nya typer av anläggningar som eventuellt byggs i landet kommer att uppfylla säkerhetskraven.

I Schweiz består tillståndssystemet för kärnanläggningar av tre steg: allmänt tillstånd, bygglov och drifttillstånd. Allmänt tillstånd krävs för förläggning av kärnkraftverk och anger även inom vilken tid tillståndshavaren ska ansöka om bygglov. Bygglovet innehåller bland annat uppgifter om tillståndshavaren och byggnadens förläggning samt inom vilken tid tillståndshavaren ska påbörja byggarbetet. Drifttillståndet innehåller bland annat uppgifter om tillståndshavaren, kärnkraftverkets kapacitet och mekanismer för miljötillsyn. Flera myndigheter på förbunds- och delstatsnivå deltar i tillståndprocessen. Den nationella myndigheten, ENSI, kan lägga fram ytterligare villkor för dessa tillstånd. Det egentliga tillståndsbeslutet fattas av förbundsrådet. Beslutet ratificeras av det schweiziska parlamentet. Efter ändringen av den schweiziska kärnenergilagen som trädde i kraft den 1 januari 2018 får allmänt tillstånd inte längre beviljas, vilket innebär att det inte längre är möjligt att bygga nya kärnanläggningar i Schweiz.

Den i propositionen föreslagna bedömningen av de konstruktionsförutsättningar och förlägningsplatsens lämplighet som beror på kärnanläggningens förlägningsplats samt Strålsäkerhetscentralens utlåtande om dem motsvarar de förfaranden som iakttagits i Tjeckien och Storbritannien. I den tjeckiska kärnenergilagen är den första tillståndsfasen, som baseras på kärnsäkerhetsmyndighetens bedömning, tillståndet för anläggningsplatsen (Site License). I samband med detta görs en omfattande bedömning av förlägningsplatsens egenskaper, lämplighet och säkerhet före skedet för ansökan om bygglov. För att bevilja ett anläggningsplatstillstånd (Site License) enligt den brittiska tillståndsmodellen måste den sökande tillhandahålla en motivering av förlägningsplatsen (Site Justification Report) med en utvärdering av förlägningsplatsens egenskaper, lämplighet och säkerhet. I båda länderna är grundtanken att bedöma förlägningsplatsen i god tid före bygglovet för att identifiera eventuella säkerhetsfaktorer i rätt tid och minska osäkerhet och risker i anknytning till valet av förlägningsplats.

7 Remissvar

Utkastet till proposition med förslag till kärnenergilag och till vissa lagar som har samband med den var ute på remiss på webbplatsen utlåtande.fi under tiden 26 juni–25 augusti 2025. Arbets- och näringsministeriet begärde utlåtanden från sammanlagt 68 instanser. Sammanlagt 70 remissvar lämnades in. Utlåtanden gavs av ministerier, myndigheter, kommuner, landskapsförbund, forskningsinstitut, företag, intresseorganisationer, frivilligorganisationer och privatpersoner.

Utlåtanden lämnades av följande remissinstanser: Calogena, DeepGeo Finland, Finlands Näringsliv, Energimyndigheten, Energiindustrin rf, EPV Energi Ab, Euraåminne kommun, Ackrediteringstjänsten FINAS, FinNuclear ry, Fortum Power and Heat Oy, Geologiska forskningscentralen, Greenpeace Norden, Helen Oy, Helsingfors stad, matematiska-naturvetenskapliga fakulteten vid Helsingfors universitet, institutet för seismologi vid Helsingfors universitet, I-Valo Oy, Meteorologiska institutet, IPU Industrial Power Units Oy, Jensen Hughes Finland Oy, Gruvindustri rf, Centralhandelskammaren, Kiwa Tarkastus Oy, Villmanstrand-Lahtis tekniska universitet (LUT), Kommunikationsministeriet, Transport- och kommunikationsverket, Nucone Oy, justitieministeriet, Rättsregistercentralen, Olycksutredningscentralen, Platom Oy, Pohjolan Voima Abp, Polisstyrelsen, försvarsministeriet, Reef Origin, Satakuntaliitto, SEATOM Technologies Oy, Societal Security Solutions Oy, inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Steady Energy Oy, Strålsäkerhetscentralen, Suomen Ekomodernistit ry, Finlands naturskyddsförbund rf, Finlands Kommunförbund rf, Suomen Rauhanpuolustajain Lapin piirijärjestö ry, Energianvändare i Finland rf, Företagarna i Finland rf, Finlands miljöcentral, Strålsäkerhetsdelegationen, Teknologiska forskningscentralen VTT Ab, Industrins Kraft Abp och Posiva Oy, Think Atom Oy, Säkerhets- och kemikalieverket, utrikesministeriet, Nylands förbund, finansministeriet, Statens kärnavfallshanteringsfond, kärnsäkerhetsdelegationen, miljöministeriet och Mkb rf.

I utlåtandena förhöll man sig i huvudsak positivt till målen med propositionen. Reformen ansågs överensstämma med de aktuella behoven och stödja en säker och effektiv användning av kärnenergi. Särskilt det modulära tillståndssystemet, den teknikneutrala regleringen och den riskbaserade metoden fick stort understöd. Flera remissinstanser betonade att reformen förbättrar investeringsmiljön och ökar Finlands attraktivitet som förläggningsplats för kärnenergiprojekt.

I ministeriernas och ämbetsverkens utlåtanden föreslogs detaljerade ändringar och preciseringar särskilt i fråga om bestämmelser som hör till deras verksamhetsområde. I flera utlåtanden framfördes även behov av att komplettera motiveringarna och konsekvensbedömningarna i fråga om lagstiftningsordningen i propositionen.

I flera utlåtanden betonades kommunernas ställning och påverkningsmöjligheter och konsekvenserna för kommunerna bedömdes. Särskilt betonades att förläggningskommunens samtycke bör hållas kvar som en förutsättning för kärnanläggningsprojektets framskridande redan i skedet för principbeslutet. Kommunerna bör inte åsamkas kostnader för kärnanläggningarnas verksamhet eller beredskap inför den, och möjligheterna att delta bör tryggas i alla tillståndsskedet. Det ansågs vara problematiskt att flytta förfarandet för miljökonsekvensbedömning i samband med bygglov, eftersom det ansågs kunna försämra möjligheterna att delta.

Möjliggörandet av SMR-anläggningar och annan ny teknik ansågs i stor utsträckning kunna understödjas. Man önskade att regleringen ska vara teknikneutral och flexibel för att nya lösningar ska kunna tas i bruk säkert och effektivt. En del av remissinstanserna var kritiska till att arbets- och näringsministeriet avses kunna fatta principbeslut om små projekt utan behandling i riksdagen.

I utlåtandena betonades tydliggörande av polisens, Gränsbevakningsväsendets och räddningsmyndigheternas uppgifter samt beredskapen för ny teknik och transportsäkerhet. Cybersäkerheten var ett centralt tema, inklusive dess samordning med övrig lagstiftning, fördelningen av tillsynsansvar och förslaget om centralisering för att säkerställa kostnadseffektivitet.

Hantering och slutförvaring av kärnavfall samt tillhörande bestämmelser behandlades omfattande i flera utlåtanden. I utlåtandena betonades det att lösningarna för kärnavfallshantering förutsätter social godtagbarhet och öppen kommunikation samt beaktande av internationella skyldigheter och EU-reglering. Dessutom lyftes begränsningar i fråga om hantering och lagring av kärnavfall samt slutförvaring, import, export och överföring upp i stor utsträckning, och remissinstansernas åsikter gick isär särskilt när det gällde att möjliggöra internationell slutförvaring. En del av remissinstanserna understödde möjligheten till internationell slutförvaring med hänvisning till bland annat ekonomiska aspekter, positiva effekter på sysselsättning, investeringar och innovation, normalisering av kärnenergi och dess användning och förbättring av den globala acceptansen samt förebyggande av klimatförändringar och minskad biologisk mångfald. Däremot motsatte sig framför allt kommuner och miljöorganisationer, i synnerhet av säkerhets- och godtagbarhetsskäl, att kärnavfall som uppkommit någon annanstans importeras och överförs till Finland samt slutförvaras i Finland. Det ansågs också viktigt att regleringen av kärnavfallshanteringen är konsekvent i förhållande till strålsäkerhetslagen och internationella skyldigheter.

Ur investeringsmiljöns synvinkel ansågs propositionen huvudsakligen vara positiv. Företagen och näringslivets organisationer betonade betydelsen av tydliga bestämmelser, förutsägbarhet och en minskad administrativ börda. En del miljöorganisationer och myndigheter betonade att säkerheten ska prioriteras och varnade för att lätta på regleringen utan en tydlig säkerhetsgrund.

I utlåtandena bedömdes även propositionens konsekvenser för myndigheter, medborgare och miljön. Strålsäkerhetscentralens utvidgade roll ansågs vara en väsentlig ändring och det ansågs vara väsentligt att den har tillräckliga resurser. Det ansågs vara viktigt att trygga medborgarnas möjligheter till delaktighet och tillgång till information särskilt i fråga om projekt med SMR-anläggningar. Det ansågs nödvändigt med en samordning av miljökonsekvensbedömningen och planläggningen.

I kommentarerna om specialmotiveringen betonades säkerhetsmyndigheternas roller, regleringen av kärnavfallshanteringen, påföljdssystemets strukturer samt ordnandet av myndighetssamarbete och deltagande. Flera remissinstanser föreslog preciseringar om bland annat säkerhetspersonernas befogenheter, cybersäkerheten, uppföljningen av miljön och övergångsbestämmelserna. Dessutom föreslogs ändringar i bestämmelserna om påföljdsavgifter och ändringssökande.

Vid den fortsatta beredningen av propositionen har de synpunkter och utvecklingsförslag som presenterats i utlåtandena beaktats.

Utgående från de detaljerade anmärkningar som presenterats i ministeriernas och ämbetsverkens utlåtanden har flera lagpunkter ändrats och motiveringarna kompletterats. I den föreslagna kärnenergilagen har man reviderat bland annat bestämmelserna om skyddsarrangemang, handräckning, Strålsäkerhetscentralens undersökningsrätt, förvaltningsförfaranden i anknytning till beslutsfattande och påföljdsavgift. Likaså har förhållandet mellan den föreslagna kärnenergilagen och tillämpningen av SMB-lagen i samband med behandlingen av principbeslut, tillämpningen av MKB-lagen i ärenden som gäller tillstånd för kärnanläggningar, befrielsen från kontrollen av kärnavfall när det gäller strålsäkerhetslagen samt förhållandet mellan de föreslagna bestämmelserna och tillämpningen av SOLAS-konventionen förtydligats i lagförslagen. Förslaget till ändring av 34 kap. 4 § och 44 kap. 10 § i strafflagen har reviderats grundligt, förslaget till ändring av 21 § i säkerhetsutredningslagen har förtydligats och den föreslagna ändringen av 80 § i strålsäkerhetslagen har reviderats. Skyddsarrangemangen i den föreslagna kärnenergilagen, säkerhetsutredningen, förutsättningarna för godkännande av principbeslut, förhållandet till lagen om

områdesanvändning och bygglagen har förtydligats. Utgående från Strålsäkerhetscentralens utlåtande har ett flertal tekniska korrigeringar gjorts i förslagen till bestämmelser och deras motiveringar. Avsnittet om konsekvensbedömning i propositionens motiveringar samt avsnittet om förhållandet till grundlagen och motiveringarna till lagstiftningsordningen har kompletterats. På grund av tidsplanen har det inte varit möjligt att utreda revideringen av befogenhetsindelningen inom myndighetstillsynen enligt lagen om skydd av samhällets kritiska infrastruktur och om stärkande av samhällets motståndskraft (310/2025).

Utgående från kommunernas, landskapsförbundens och Finlands Kommunförbund rf:s utlåtanden har kommunens möjligheter att delta och påverka förbättrats. För att ansökan om bygglov för en kärnanläggning ska bli anhängig krävs det att förläggningsskommunen tillstyrker den, och detta gäller även sådana ansökningar om bygglov för vilka Strålsäkerhetscentralen är behörig tillståndsmyndighet. Ett utlåtande om ansökan om tillstånd för en kärnanläggning ska alltid begäras av förläggningsskommunen och kommunerna i närmiljön. Förläggningsskommunen avses också ha besvärsmätt över beslut om tillstånd att bygga en kärnanläggning och en anläggning för kärnämnestillvaratagande. Import eller överföring av kärnavfall till Finland samt export eller överföring av kärnavfall från Finland avses vara möjligt i noggrant avgränsade situationer. Det principiella förbudet enligt lagen som upphävs att i Finland slutförvara kärnavfall som uppkommit någon annanstans än i Finland och skyldigheten att slutförvara kärnavfall som uppkommit i Finland bibehålls. Beviljande av statsrådets tillstånd för hantering och kortvarig lagring av kärnavfall som förts in från något annat land till Finland förutsätter att förläggningsskommunen tillstyrker tillståndet, och förläggningsskommunen har också rätt att överklaga det beviljade tillståndet. Tillämpningen av 12 kap. i bygglagen på kärnkraftverk har kompletterats. Tillståndshavarnas skyldigheter har också förtydligats i lagförslagen och motiveringarna till dem.

På grundval av utlåtandena från näringslivets och energibranschens organisationer, företag och LUT har särskilt bestämmelserna om kärnanläggningar och deras placering, system, strukturer och komponenter ändrats och frågor har förtydligats särskilt i motiveringarna. Bestämmelserna om påföljdsavgiften har ändrats grundligt. På samma sätt har man beaktat aspekter som gäller kärnanläggningsprojektens godtagbarhet bland annat genom att förutsätta att förläggningsskommunen ska tillstyrka ansökan om bygglov för att den ska bli anhängig. Fortum Power and Heat Oy:s utlåtande och Industrins Kraft Abp:s och Posiva Oy:s gemensamma utlåtande var anmärkningsvärt detaljerade jämfört med de andra utlåtandena från näringslivet och energibranschen samt företagen. De synpunkter som presenteras i tillståndshavarnas utlåtanden har i huvudsak beaktats i propositionen.

Remissinstansernas avvikande åsikter om export, import och överföring av kärnavfall samt om slutförvaring av kärnavfall som uppkommit någon annanstans än i Finland bedömdes grundligt och omfattande i beredningen av propositionen. Regleringen har preciserats något.

Utifrån miljöorganisationernas utlåtanden har man dessutom preciserat bestämmelserna om möjligheterna att delta och påverka.

Rådet för bedömning av lagstiftningen gav sitt utlåtande om utkastet till regeringens proposition den 9 januari 2026. Enligt utlåtandet har bakgrunden, målen och de centrala förslagen som gäller propositionsutkastet med förslag till kärnenergilag beskrivits koncist. Propositionsutkastet i sin helhet är väl berett, och det är väl skrivet på allmänspråk. Konsekvenserna av totalreformen av lagen har behandlats mångsidigt och i regel grundligt, men det vore bra att precisera konsekvenserna till vissa delar.

På grundval av utlåtandet från rådet för bedömning av lagstiftningen har konsekvensbedömningarna kompletterats till de delar som gäller företag, myndighetsverksamhet och samarbete mellan myndigheter, den kommunala ekonomin, miljön och områdesanvändningen samt medborgarnas deltagande. Utgående från utlåtandet har konsekvensbedömningarna dessutom kompletterats med avsnitt som behandlar konsekvenser för de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna samt det nationella spelrummet.

8 Specialmotivering

8.1 Kärnenergilagen

8.1.1 AVDELNING I ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

1 kap. – Allmänna bestämmelser om användning av kärnenergi

1 §. Lagens syfte. Enligt förslaget motsvarar innehållet i bestämmelsen om lagens syfte innehållet i 1 § i den lag som upphävs. Syftet med kärnenergilagen är fortfarande att säkerställa att användningen av kärnenergi är säker och i övrigt förenlig med samhällets helhetsintresse samt att användningen av kärnenergi inte främjar spridningen av kärnvapen.

Med användning av kärnenergi avses såsom för närvarande verksamhet som enligt 2 § hör till lagens tillämpningsområde.

2 §. Tillämpningsområde. Paragrafen motsvarar till sitt innehåll bestämmelserna i 2 § 1–3 mom., som upphävs. Paragrafen motsvarar 1 § på så sätt att kärnämneskontrollen och målet att beakta samhällets helhetsintresse anknyter till all verksamhet som avses i paragrafen, men säkerheten närmast till 3–5 punkten. Lagens tillämpningsområde ska fortsättningsvis omfatta all verksamhet som inbegriper kärnmaterial (inklusive forskning, gruvdrift, industriella processer och hälsovård).

Enligt förslaget ska uran- eller toriumhaltig malm också vara kärnämne när vissa gränsvärden som gäller den överskrids, vilket innebär att malmen inte längre nämns separat i paragrafen om tillämpningsområdet. Sådan gruvdrift och malmanrikningsverksamhet vars syfte är att producera uran eller torium (se 2 § 1 mom. 2 punkten i den lag som upphävs) ska ersättas med anläggningar för kärnämnestillvaratagande. I 5 § i förslaget föreskrivs också i övrigt om betydelsen av de begrepp som används i paragrafen.

I enlighet med 2 § 3 punkten föreskrivs i lagen om planering, uppförande, drift samt avveckling av kärnanläggningar och anläggningar för kärnämnestillvaratagande och när det gäller slutförvarsanläggningar om förslutning. I 5 § 1 mom. 32 punkten definieras att med kärnkraftverk avses en kärnanläggning vars syfte är att med utgångspunkt i fission producera el eller värme genom en kärnreaktor. I propositionen ingår ett förslag till ändring av strålsäkerhetslagen, enligt vilket strålsäkerhetslagen ska tillämpas på experimentell drift av fusionsreaktorer.

När det gäller kärnavfallshantering enligt 2 § 4 punkten ändras tillämpningsområdet något jämfört med tidigare, eftersom definitionen av kärnavfall föreslås bli ändrad och jämfört med tidigare ska gälla något mer begränsad verksamhet endast när det gäller kärnanläggningar.

Det finns skäl att tillämpa sådan kärnämneskontroll som avses i förslaget på all användning av kärnenergi i Finland. Det ska vid behov vara möjligt att föreskriva om undantag för tillsynen över kärnmaterial som används militärt, förutsatt att de internationella förpliktelser i fråga om kärnämneskontroll som är bindande för Finland uppfylls.

3 §. Förhållande till annan lagstiftning. Enligt det föreslagna 1 mom. tillämpas på användningen av kärnenergi de internationella överenskommelser på kärnområdet som är förpliktande för Finland med undantag för SOLAS-konventionen. De viktigaste är

- icke-spridningsfördraget,
- Euratomfördraget,
- förordning nr 9 om fastställande av malmhalterna enligt artikel 197.4 i Fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen 2.2.1960, nedan *förordning nr 9 om fastställande av malmhalterna*, som kompletterar Euratomfördraget, och förordningen om Euratoms kärnämneskontroll,
- avtalet om kärnämneskontroll,
- tilläggsprotokollet till avtalet om kärnämneskontroll,
- fördraget om fullständigt förbud mot kärnsprängningar (FördrS 15/2001) och med det sammanhängande arrangemanget mellan den förberedande kommissionen för organisationen för fördraget om fullständigt förbud mot kärnsprängningar och Finlands regering om verksamheten i det internationella övervakningssystemet enligt fördraget om fullständigt förbud mot kärnsprängningar, inklusive verksamhet efter godkännandet (FördrS 47/2000),
- konventionen om kärnsäkerhet,
- CPPNM-konventionen,
- konventionen om säkerheten vid hantering av använt kärnbränsle och om säkerheten vid hantering av radioaktivt avfall.

Även många bilaterala överenskommelser är sådana internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är förpliktande för Finland och som avses i 1 mom. Euratomfördraget och de förordningar som utfärdats med stöd av det innehåller bestämmelser om förpliktelser i anslutning till anskaffning av kärnämne och förpliktelser avseende kärnämneskontroll.

I 2 mom. föreslås en informativ hänvisning till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/821 om upprättande av en unionsordning för kontroll av export, förmedling, transitering och överföring av samt tekniskt bistånd för produkter med dubbla användningsområden, nedan *EU-förordningen om exportkontroll*, och lagen om kontroll av export av produkter med dubbla användningsområden (500/2024), nedan *lagen om exportkontroll*, vilka tillämpas på export, överföring och transitering av kärnmaterial. Enligt momentet ska dock den föreslagna lagen tillämpas, om exporten, överföringen eller transiteringen gäller sådant kärnmaterial som samtidigt är kärnavfall enligt den föreslagna lagen. Motsvarande bestämmelse ingår i 2 § 4 mom. i den lag som upphävs.

I 3 mom. föreslås en informativ hänvisning till atomansvarighetslagen. I den föreslagna lagen föreskrivs om tillsyn över iakttagande av atomansvarighetslagen.

I 4 mom. föreslås en hänvisning till tillämpning av strålsäkerhetslagen i enlighet med bestämmelserna i den föreslagna lagen.

I 5 mom. föreslås en informativ hänvisning till annan lagstiftning om transport av farliga ämnen. TFÄ-lagen, som också tillämpas på transport av kärnämnen och kärnavfall, är viktig när det gäller den föreslagna lagen. I TFÄ-lagen föreskrivs det om transportsäkerhet i enlighet med den europeiska överenskommelsen om internationell transport av farligt gods på väg (ADR) (FördrS 23/1979) och andra internationella överenskommelser. När det gäller transport av radioaktiva ämnen är Strålsäkerhetscentralen behörig myndighet enligt TFÄ-lagen. Transport- och kommunikationsverkets TFÄ-föreskrifter, som meddelats med stöd av TFÄ-lagen och i vilka bland annat väg-, järnvägs- och lufttransporterna av farliga ämnen har preciserats, är centrala med tanke på tillämpningen av TFÄ-lagen.

I 6 mom. finns en hänvisning till lagen om tryckbärande anordningar, som utöver vad som föreskrivs i den föreslagna lagen tillämpas på tryckbärande anordningar i kärnanläggningar och på tryckbärande anordningar som används vid transport av kärnämnen eller kärnavfall. I propositionen ingår ett förslag till lag om ändring av lagen om tryckbärande anordningar. Dessutom tillämpas på kärnanläggningars elektriska utrustning elsäkerhetslagen (1135/2016) och på brandskyddsanordningar lagen om vissa brandskyddsanordningar (191/2024).

Enligt 7 mom. tillämpas på kärnanläggningar bygglagen, men 4 och 12 kap. i den lagen i enlighet med vad som föreskrivs i den föreslagna lagen. I propositionen ingår ett förslag till lag om ändring av bygglagen.

I 8 mom. finns en informativ hänvisning till arbetarskyddslagen (738/2002), miljöskyddslagen, lagen om områdesanvändning (132/1999), gruvlagen, avfallslagen, SMB-lagen, MKB-lagen och cybersäkerhetslagen.

I 9 mom. finns en informativ hänvisning till 13 § i lagen om företagshälsovård (1383/2001).

I 10 mom. finns en informativ hänvisning till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).

4 §. *Krav avseende kärnanläggningars säkerhet i förhållande till annan lagstiftning.* I paragrafen föreslås bestämmelser om samordning av den föreslagna lagen och annan lagstiftning vid planering, uppförande, drift och avveckling av kärnanläggningar eller vid förslutning av slutförvarsanläggningar. I flertydiga situationer ska de skyldigheter avseende hälsa, säkerhet och miljöskydd som grundar sig på olika lagstiftningar tillämpas på ett sätt som inte äventyrar kärnanläggningens säkerhet.

5 §. *Definitioner.* I 1 mom. definieras de centrala begrepp som används i den föreslagna lagen.

På motsvarande sätt som i den lag som upphävs avses enligt 1 punkten med användning av kärnenergi verksamhet som avses i 2 §, dock med beaktande av de föreslagna ändringarna jämfört med bestämmelserna i den lag som upphävs.

Definitionerna av naturligt uran, anrikat uran, särskilt klyvbart material, atområbränsle, uran- eller toriumhaltig malm och kärnämne i 2–7 punkten motsvarar motsvarande definitioner i Euratomfördraget, förordning nr 9 om fastställandet av malmhalterna och förordningen om Euratoms kärnmaterialkontroll. Kraven i fördraget och förordningarna är bindande för

finländska verksamhetsutövare och också för finska staten. Därför finns det skäl att på motsvarande sätt definiera de ämnen som omfattas av det gemensamma tillämpningsområdet. De viktigaste ändringarna jämfört med den lag som upphävs är de begrepp som används i 5 punkten underpunkt d om de ämnen som omfattas av definitionen av atområbränsle och att uran- eller toriumhaltiga malmer i fortsättningen hör till kärnämnen. Dessutom föreslås det att den med stöd av den lag som upphävs föreskrivna nedre gränsen för klassificering som särskilt klyvbart material (0,01 kg per ton) ska slopas.

I 8 punkten definieras kärnmaterial i huvudsak på motsvarande sätt som i 1 § 1 mom. 8 punkten och 8 § 1 mom. i kärnenergiförordningen, men i fortsättningen ska privaträttsliga avtal inte ingå i begreppet kärnmaterial. I enlighet med den föreslagna 2 § ska verksamhet som gäller dem behandlas separat från kärnämnen och andra kärnmaterial.

I 9 och 10 punkten definieras import och export på motsvarande sätt som i EU-förordningen om exportkontroll och avser import från och export till områden utanför EU:s tullområde.

I 11 punkten definieras överföring som överföring inom EU:s tullområde till skillnad från export eller import. Vid överföring är det alltid fråga om antingen överföring till eller från Finland. I den lag som upphävs omfattar begreppet utförsel också överföringar från Finland och begreppet införsel också överföringar till Finland, men på motsvarande sätt som i EU-förordningen om exportkontroll och i tullförfaranden föreslås det att överföringar inom EU:s tullområde och gränsöverskridande överföringar åtskiljs från varandra.

I 12 punkten definieras ursprungslandsbegränsning i huvudsak på motsvarande sätt som i 1 § 1 mom. 5 punkten i kärnenergiförordningen. Med begreppet avses någon kompletterande begränsning eller skyldighet jämfört med vad som föreskrivs i kärnenergilagen. En sådan är till exempel kravet att årligen lämna in en förteckning över kärnmaterial som innehas och som omfattas av en ursprungslandsbegränsning. Utöver kärnmaterial kan en ursprungslandsbegränsning omfatta andra produkter med anknytning till användning av kärnenergi, om sådana definieras i en bilateral överenskommelse på kärnenergiområdet. Överenskommelsen mellan Euratom och Kanada gäller till exempel tritium utöver de produkter som räknas som kärnmaterial. I punkten preciseras dessutom att en ursprungslandsbegränsning också kan bero på en sådan förbindelse med anknytning till fredlig användning av kärnenergi som finska staten har ingått med en annan stat. Den gällande definitionen av ursprungslandsbegränsning har redan tolkats på samma sätt.

Enligt 13 punkten avses med Euratomfördraget fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen, som ingicks 1957 och som Finland godkände som en del av sin anslutning till EU.

Enligt 14 punkten avses med förordningen om Euratoms kärnämneskontroll den förordning som definieras i avsnitt 2.10.

I 15 punkten hänvisas det till sådan potentiell exponering som avses i 4 § 12 punkten i strålsäkerhetslagen.

Definitionen av strålningsarbete i 16 punkten motsvarar till centrala delar definitionen i 4 § 26 punkten i strålsäkerhetslagen.

Definitionen av strålningsarbetare i 17 punkten motsvarar definitionen i 4 § 27 punkten i strålsäkerhetslagen. I definitionen hänvisar dock strålningsarbete till sådant strålningsarbete som definieras i 16 punkten i stället för till strålsäkerhetslagen.

I 18 punkten hänvisas det till ett i 91 § i strålsäkerhetslagen avsett kontrollerat och övervakat område, som det kan finnas många av. Med stöd av 91 § 3 mom. i strålsäkerhetslagen har det utfärdats preciserande bestämmelser om kontrollerade och övervakade områden. Bestämmelserna ska också tillämpas på kontrollerade och övervakade områden enligt kärnenergilagen.

Definitionen av strålsäkerhetsincident i 19 punkten motsvarar början av definitionen i 4 § 28 punkten i strålsäkerhetslagen.

I 20 punkten hänvisas det till definitionen i 4 § 31 punkten i strålsäkerhetslagen.

Definitionen i 21 punkten motsvarar till centrala delar definitionen av extern arbetstagare i 4 § 37 punkten i strålsäkerhetslagen.

I 22 punkten hänvisas det till definitionen av yrkesmässig exponering i 4 § 36 punkten i strålsäkerhetslagen.

I 23 punkten definieras befintlig exponeringssituation som en sådan exponeringssituation som föranleds av joniserande strålning och som varken innebär en nödsituation med strålrisk eller användning av kärnenergi (jämför definitionen av befintlig exponeringssituation i 4 § 39 punkten i strålsäkerhetslagen).

Definitionen i 24 punkten motsvarar till centrala delar definitionen i 4 § 42 punkten i strålsäkerhetslagen och definitionen i 25 punkten till centrala delar definitionen i 4 § 43 punkten i den lagen.

I 26 punkten hänvisas till strålsäkerhetslagens 85 §, med stöd av vilken Strålsäkerhetscentralen har meddelat Strålsäkerhetscentralens föreskrift SY/1/2018 om frigränser och friklassningsnivåer.

Enligt 27 punkten avses med radioaktivt ämne ett ämne som sönderfaller spontant och alstrar joniserande strålning. Definitionen är densamma som av radioaktivt ämne i 4 § 14 mom. i strålsäkerhetslagen. I strålskyddsdirektivet definieras radioaktivt ämne som ett ämne som innehåller en eller flera isotoper av något grundämne och vars aktivitet eller aktivitetskoncentration inte kan förbises ur strålskyddssynpunkt.

Definitionen av kärnbränsle i 28 punkten motsvarar till centrala delar definitionen i 1 § 1 mom. 6 punkten i kärnenergiförordningen. Definitionen preciseras så att kärnbränslet består av kärnmaterial och med det direkt anknutna strukturer. Kraven i fråga om planering och framställning av kärnbränsle gäller utöver kärnämnen även dessa strukturer. I de kärnkraftverk som för närvarande är i drift är dessa strukturer till exempel skyddshöljen av metall för kärnbränslestavar och de spridare som sammankopplar stavar. I andra reaktormodeller kan kärnbränslet också vara i form av kulor eller bland smält ämne, varvid motsvarande strukturer inte behövs.

Definitionen av använt kärnbränsle i 29 punkten motsvarar definitionen i kärnavfallsdirektivet.

Enligt 30 punkten avses med kärnavfall sådant använt kärnbränsle och sådana strukturer, komponenter, saker och ämnen som i samband med eller till följd av driften eller avvecklingen av en kärnanläggning aktiverats, eller kontaminerats av ett radioaktivt ämne. Strukturerna, komponenterna, sakerna och ämnena i fråga är kärnavfall när det inte längre finns någon annan godtagbar användning för dem till exempel hos en annan tillståndshavare. Närmare

bestämmelser om förfarandet i samband med detta finns i 210 §. Definitionen begränsar uppkomsten av kärnavfall till kärnanläggningar, medan den lag som upphävs innehåller en hänvisning till användning av kärnenergi (se 3 § 1 mom. 3 punkten i den lag som upphävs). Om användningen av kärnenergi är småskalig, är det ändamålsenligare att tillämpa strålsäkerhetslagen på sådant radioaktivt avfall som eventuellt uppkommer. Avfall som uppkommer vid behandlingen av använt kärnbränsle och annat kärnavfall oberoende av var det behandlas är också kärnavfall. Radioaktiva ämnen som under driften eller avvecklingen av kärnanläggningar spritts i omgivningen genom utsläpp är dock inte kärnavfall. I den föreslagna lagen fastställs grunderna för undantagande från myndighetstillsyn. När aktivitetskoncentrationerna inte överstiger friklassningsgränsen är avfallet i fråga inte längre kärnavfall.

Enligt 31 punkten avses med mycket lågaktivt kärnavfall sådant kärnavfall vars strålskyddsbehov jämfört med annat kärnavfall är ringare. Den genomsnittliga halten av radioaktiva ämnen av betydelse för strålsäkerheten när det gäller mycket lågaktivt kärnavfall kan vara högst 100 kilobecquerel per kilogram. Egenskaper som är av betydelse med tanke på strålsäkerheten är bland annat lång halveringstid, sönderfallsformen för radioaktiva ämnen och hög sönderfallsenergi. Gränsen för aktivitetskoncentration i definitionen är motsvarande som i den lag som upphävs, enligt vilken gränsen för totalaktivitetsinventariet i en slutförvarsanläggning för mycket lågaktivt avfall är en terabecquerel (TBq). Gränsen för totalaktivitet slopas och ersätts med närmare bestämmelser om en tidsbegränsning som grundar sig på behovet av strålningsskydd i samband med slutförvaringen av sådant kärnavfall (se 216 §).

Enligt 32 punkten avses med kärnkraftverk till centrala delar samma anläggning som enligt 3 § 1 mom. 5 punkten i den lag som upphävs. En precisering jämfört med den lag som upphävs är att det är fråga om en anläggning vars syfte är att med utgångspunkt i fission genom en kärnreaktor producera el eller värme. Till ett kärnkraftverk ska liksom för närvarande höra de lokaler som har direkt samband med det.

I 33 punkten definieras kärnteknisk anläggning. Det är fråga om en oberoende kärnanläggning, som enligt punktens underpunkt a ska användas för hantering, packning, lagring eller annat underhåll av särskilt klyvbart material eller atområbränsle och där på en gång förvaras mer än ett effektivt kilogram av nämnda kärnämnen vid anläggningen. Definitionen motsvarar sådan omfattande tillverkning, produktion, användning, behandling eller lagring av kärnämne som avses i 6 § 2 mom. 1 punkten i kärnenergiförordningen och som enligt 3 § 1 mom. 5 punkten i den lag som upphävs hör till definitionen av kärnanläggning. Begränsningen av tillämpningen (ett effektivt kilogram) grundar sig på de förpliktelser avseende kärnämneskontroll som fastställs i avtalet om kärnämneskontroll och som föreskrivs i förordningen om Euratoms kärnämneskontroll och enligt vilka anläggningar av detta slag ska övervakas på samma nivå som andra kärnanläggningar, till exempel kärnreaktorer. Ett effektivt kilogram definieras genom att hänvisa till förordningen om Euratoms kärnämneskontroll. Enligt punktens underpunkt b avses med kärnteknisk anläggning också en oberoende anläggning som används för hantering, packning, lagring eller annat underhåll av kärnavfall. Med packning avses också packning av använt kärnbränsle för slutförvaring, till exempel i slutförvaringsbehållare. När det gäller kärnavfall slopas de gränsvärden enligt 6 § i kärnenergiförordningen som grundar sig på totalaktivitet eller alfaaktivitet, varvid verksamhet med anknytning till kärnavfall i princip bedrivs vid kärnanläggningar. Definitionen av kärnavfall är dock mer begränsad än för närvarande och hänför sig alltid till kärnanläggningar. Därför är ändringen i praktiken inte särskilt betydande. Det är fråga om en oberoende kärnteknisk anläggning, om den uppförs separat från ett kärnkraftverk och drivs helt utan att stödja sig på kärnkraftverkets system.

Enligt 34 punkten avses med produktionsanläggning för kärnbränsle i enlighet med punktens underpunkt a anläggningar där fissilt material anrikas till en anrikningsgrad som är lämplig när det gäller kärnbränsle. Enligt punktens underpunkt b avses med produktionsanläggningar för kärnbränsle också anläggningar som i första hand är avsedda för framställning av kärnbränsle i den form som används i reaktorer. Enligt punktens underpunkt c är anläggningar för upparbetning av använt kärnbränsle också produktionsanläggningar för kärnbränsle, eftersom deras produkt vid fredlig användning är sådana aktinider som separerats från använt kärnbränsle och av vilka kärnbränsle kan framställas. Anläggningar för separation av uran där urankoncentrat produceras ska inte betraktas som produktionsanläggningar för kärnbränsle och konverteringsanläggningar där urankoncentrat omvandlas till en kemisk form som lämpar sig för anrikning ska inte heller betraktas som produktionsanläggningar för kärnbränsle, eftersom förhållandet mellan isotoperna i uranet förblir naturligt i processerna och en kriticitetsolycka sålunda inte är möjlig.

I 35 punkten definieras slutförvarsanläggning på ett sätt som motsvarar definitionen i kärnavfallsdirektivet. Till slutförvarsanläggningen hör utöver lokaler som är avsedda för slutförvaring också hjälputrymmen, som kan finnas ovan eller under jord. Även en slutförvarsanläggning för mycket lågaktivt avfall är en kärnanläggning, men i tillståndssystemet ska anläggningar som är avsedda för kärnavfall av olika aktivitetskoncentrationer separeras från varandra. Likaså beaktas i kraven för en slutförvarsanläggning aktivitetskoncentrationen i det kärnavfall som ska förvaras där. Ordet "huvudsaklig" i definitionen möjliggör också annan verksamhet som på ett naturligt sätt anknyter till slutförvaringen av kärnavfall. Även i definitionen i kärnavfallsdirektivet används ordet "huvudsaklig". Kärntekniska anläggningar som behandlar kärnavfall för slutförvaring, såsom inkapslingsanläggningar, är inte slutförvarsanläggningar.

Enligt 36 punkten avses med markslutförvarsanläggning en slutförvarsanläggning för mycket lågaktivt kärnavfall. Anläggningen i fråga uppförs i närheten av markytan. En typisk markslutförvarsanläggning påminner till sina strukturer om avstjälningsplatser för farliga ämnen. I markslutförvarsanläggningar får endast mycket lågaktivt kärnavfall förvaras.

Definitionen i 37 punkten är ny och avser närmast malmanrikningsverksamhet enligt den lag som upphävs samt därmed jämförbar annan förädlingsverksamhet. Enligt definitionen avses med anläggning för kärnämnestillvaratagande en anläggning som används för tillvaratagande av atområbränsle, i praktiken tillvaratagande av sådant anrikat uran eller torium som betraktas som atområbränsle. Med detta avses produktion av uran eller torium för utnyttjande vid vidareförädling, men inte sådan verksamhet där dessa ansamlas till exempel som föroreningar i biflöden. Om däremot det huvudsakliga ingångsmaterialet är atområbränsle, är det fråga om en kärnanläggning. Enligt definitionen ska dessutom över 10 000 kg uran eller torium tillvaratas under ett kalenderår eller över 10 000 kg uran eller torium på en gång förvaras i det atområbränsle som uppkommer till följd av tillvaratagandet. Om det är fråga om verksamhet där de gränser som anges i definitionen inte överskrids, omfattas verksamheten dock av skyldigheterna avseende kärnämneskontroll, till exempel kan verksamheten kräva verksamhetstillstånd. Enligt förordningen om Euratoms kärnämneskontroll omfattas produktion av atområbränsle i en anläggning för kärnämnestillvaratagande av motsvarande bestämmelser som kärnanläggningar. Därför är det behövligt att utöver en gräns för årlig produktion fastställa en gräns för förvaring av uran eller torium på en gång, på vilken definitionen av anläggning i den förordningen grundar sig.

Enligt 38 punkten är kärnkraftverk, kärntekniska anläggningar, produktionsanläggningar för kärnbränsle och slutförvarsanläggningar, dock inte anläggningar för kärnämnestillvaratagande, kärnanläggningar. Jämfört med den lag som upphävs är också markslutförvarsanläggningar

kärnanläggningar. Sådana kärnkraftverk, kärntekniska anläggningar eller produktionsanläggningar för kärnbränsle som permanent tagits ur drift eller sådana slutförvarsanläggningar som är permanent förslutna är inte längre kärnanläggningar.

I 39 punkten definieras ett område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse som ett område där trafik och vistelse har begränsats genom en inrikesministeriets förordning som utfärdats med stöd av 9 kap. 8 § i polislagen (872/2011) för att skydda kärnanläggningen eller anläggningen för kärnämnestillvaratagande.

Enligt 40 punkten är ett anläggningsområde ett avgränsat område inom det område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse. I praktiken har anläggningsområdet avgränsats med dubbla stängsel.

I 41 punkten definieras informationsmaterial, som avser i 8 punkten underpunkt e definierat informationsmaterial om kärnenergiområdet samt en helhet av information som består av handlingar och andra uppgifter och som hänför sig till kärnanläggningar, anläggningar för kärnämnestillvaratagande eller transporter av kärnämnen eller kärnavfall.

Enligt 42 punkten avses med kärnanläggningens byggnad en i 2 § 5 punkten i bygglagen avsedd byggnad där det finns kärnanläggningsfunktioner eller sådana lokaler som en säker drift av anläggningen förutsätter.

Enligt 43 punkten definieras kärnteknisk struktur med hänsyn till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/3110 om fastställande av harmoniserade regler för saluföring av byggprodukter och om upphävande av förordning (EU) nr 305/2011, nedan *EU:s byggproduktförordning*. En kärnteknisk struktur är en sådan struktur som är avsedd att utgöra en del av en kärnanläggnings byggnad eller system (till exempel ett rörnät av ventilationskanaler) och som är en struktur av betydelse för kärnanläggningens säkerhet och som består av minst två byggprodukter som avses i EU:s byggproduktförordning och som inte omfattas av tillämpningsområdet för den i den förordningen avsedda harmoniserade produktstandarden eller vars tillverkare inte har skaffat en europeisk teknisk bedömning av strukturen i enlighet med den förordningen. Enligt EU:s byggproduktförordning avses med byggprodukt varje format eller formlost fysiskt föremål, inklusive 3D-utskrivna produkter, eller en byggsats som släpps ut på marknaden, inbegripet genom att levereras till byggarbetsplatsen, för att permanent infogas i byggnadsverk eller delar därav, med undantag för föremål som först måste integreras i en byggsats eller någon annan byggprodukt innan de permanent infogas i byggnadsverk. Definitionen omfattar i stor utsträckning olika byggprodukter. Med tanke på definitionen har det ingen betydelse om en byggprodukts överensstämmelse med kraven eventuellt har bedömts i enlighet med EU:s byggproduktförordning eller inte. Även naturmaterial kan vara en byggprodukt som avses i definitionen. Den kärntekniska strukturen kan bestå av till exempel berg i kombination med någon separat tillverkad byggprodukt. Propositionen innehåller ett förslag till ändring av lagen om produktgodkännanden för vissa byggprodukter (954/2012). I den lagen föreskrivs nationellt om produktgodkännanden av sådana produkter vars överensstämmelse med kraven inte har bedömts i enlighet med EU:s byggproduktförordning. På den kärntekniska struktur som avses i definitionen tillämpas inte den nationella lagen i fråga, utan de kärntekniska strukturernas överensstämmelse med kraven bedöms däremot i enlighet med den föreslagna kärnenergilagen, det vill säga det är till denna del fråga om ett nationellt parallellt förfarande.

Enligt 44 punkten avses med en kärnanläggnings struktur en kärnteknisk struktur samt andra strukturer som är avsedda att utgöra en del av en kärnanläggnings byggnad eller en kärnanläggnings system och som är av betydelse för kärnanläggningens säkerhet. På bedömning

av överensstämmelse med kraven i fråga om andra strukturer i en kärnanläggning än kärntekniska strukturer tillämpas antingen EU:s byggproduktförordning eller lagen om produktgodkännanden för vissa byggprodukter.

I 45 punkten definieras kärnteknisk maskin med hänsyn till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/1230 om maskiner och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/42/EG och rådets direktiv 73/361/EEG, nedan *EU:s maskinförordning*. En kärnteknisk maskin är en i artikel 2.2 c i EU:s maskinförordning avsedd maskin eller relaterad produkt. Enligt led c tillämpas inte EU:s maskinförordning på maskiner och relaterade produkter som speciellt konstruerats för att användas inom eller som används i en kärnteknisk anläggning och vars överensstämmelse med denna förordning kan undergräva kärnsäkerheten vid anläggningen.

I punkt 46 definieras kärnteknisk tryckbärande anordning med hänsyn till Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/68/EU om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av tryckbärande anordningar, nedan *direktivet om tryckbärande anordningar*, som nationellt har genomförts genom lagen om tryckbärande anordningar. En kärnteknisk tryckbärande anordning är en i 2 § 1 punkten i lagen om tryckbärande anordningar avsedd tryckbärande anordning som är planerad för eller installerad i en kärnanläggning och vars funktionsstörning kan orsaka utsläpp av radioaktiva ämnen (inklusive de tryckbärande anordningar som påverkar kärnanläggningens viktigaste säkerhetsfunktioner). Enligt artikel 1.2 h i direktivet om tryckbärande anordningar tillämpas direktivet inte på sådana tryckbärande anordningar som är speciellt konstruerade för kärnteknisk användning och där brister kan orsaka radioaktiva utsläpp. En kärnteknisk tryckbärande anordning motsvarar en sådan som definieras i 60 § 1 mom. 1 punkten i den lag som upphävs.

Enligt 47 punkten avses med en kärnanläggnings tryckbärande anordning en kärnteknisk tryckbärande anordning eller en annan tryckbärande anordning som är planerad för eller installerad i en kärnanläggning. En annan tryckbärande anordning motsvarar en sådan som definieras i 60 § 2 punkten i den lag som upphävs.

Enligt 48 punkten avses med en kärnteknisk mekanisk komponent en kärnteknisk maskin eller kärnteknisk tryckbärande anordning.

Enligt 49 punkten avses med en kärnanläggnings komponent en mekanisk eller annan komponent, utrustning eller anordning som är planerad för eller installerad i en kärnanläggning, till exempel elektrisk utrustning

Enligt 50 punkten avses med avveckling av en anläggning rengöring av ett kärnkraftverk, en kärnteknisk anläggning, en produktionsanläggning för kärnbränsle eller en anläggning för kärnämnestillvaratagande och dess anläggningsområde från radioaktiva ämnen och nedmontering av anläggningen när dess drift upphört samt förberedande åtgärder i anslutning till dessa. I fråga om de nämnda kärnanläggningarna avses att det i anläggningen eller på anläggningsområdet i princip inte längre finns sådana radioaktiva ämnen och kärnavfall som med anledning av deras aktivitet eller aktivitetskoncentration behöver vara föremål för särskilda åtgärder för att säkerställa strålsäkerheten. Med rengöring från radioaktivitet avses nedmontering eller rengöring från radioaktivitet av system, strukturer och komponenter som aktiverats eller kontaminerats under driften av kärnanläggningen. Förberedande åtgärder för nedmontering av en kärnanläggning är till exempel flytt av använt kärnbränsle från reaktorbyggnaden till ett mellanlager, tömning av processystem, hantering och lagring samt slutförvaring av avfall som uppkommit under driften av kärnanläggningen och uppförande av lokaler som behövs för nedmontering av anläggningen.

Enligt 51 punkten avses med lagring av kärnavfall förvaring av kärnavfall i en kärnanläggning eller i en del av den varifrån det är meningen att senare flyttas bort. Lagringen av kärnavfall kan vara kort- eller långvarig, men inte permanent. Lagringen kan genomföras i en sådan kärnanläggning eller del av en sådan som lämpar sig för lagring. Dessutom kan det till exempel i en slutförvarsanläggning för kärnavfall finnas lokaler som uttryckligen är avsedda för lagring. I fråga om en sådan lokal är det fråga om lagring av kärnavfall, inte slutförvaring av det, och för eventuell upparbetning och slutförvaring av kärnavfallet i fråga ska det finnas en plan på grundval av vilken skyldigheterna i anslutning till kärnavfallshantering fullgörs.

Enligt 52 punkten avses med slutförvaring att kärnavfall på ett sådant sätt att det inte längre upparbetas eller flyttas bort senare permanent förvaras i en slutförvarsanläggning som lämpar sig för det. Definitionen motsvarar definitionen i artikel 3 i kärnavfallsdirektivet.

Enligt 53 punkten avses med permanent förslutning av en slutförvarsanläggning åtgärder och tekniska lösningar som genomförs när allt kärnavfall som är avsett för anläggningen har placerats i den och driften av anläggningen upphör. Med permanent förslutning avses att det efter förslutningen inte längre är meningen att det kärnavfall som placerats i slutförvarsanläggningen någonsin ska återtas från slutförvarsanläggningen. I samband med förslutningen nedmonteras de hjälpanläggningar ovan jord som anknyter till slutförvarsanläggningen och alla förbindelser till slutförvarslokalerna försluts genom lämpliga metoder. När det gäller underjordiska slutförvarsanläggningar omfattar detta bland annat att trafikförbindelser och ventilationskanaler tillsluts på lämpligt sätt så att grundvattenflödet från markytan till lokalerna förblir litet och att det inte uppstår snabba spridningsvägar till markytan för det kärnavfall som slutförvaras. När det gäller markslutförvarsanläggningar avses med permanent förslutning åtgärder och tekniska lösningar genom vilka avfallet täcks när driften av anläggningarna har upphört. Definitionen motsvarar definitionen av förslutning i kärnavfallsdirektivet.

Enligt 54 punkten avses med långtidssäkerhet slutförvaringens säkerhet efter den permanenta förslutningen av slutförvarsanläggningen. Det finns skäl att beakta långtidssäkerheten bland annat vid planeringen av slutförvarsanläggningen och valet av förlägningsplats.

Enligt 55 punkten avses med kärnavfallshantering de åtgärder som behövs för att hantera det kärnavfall som uppkommer i samband med eller till följd av driften av kärnanläggningar, det vill säga hantering och lagring samt slutförvaring av kärnavfall. Kärnavfallshantering omfattar de åtgärder som hanteringen av kärnavfall förutsätter från avfallets uppkomst till slutet av dess livscykel. Slutet kan på grund av den radioaktivitet som avfallet innehåller vara till exempel undantagande av kärnavfallet från tillsyn enligt kärnenergilagen eller slutförvaring av det. Med kärnavfallshantering avses dessutom avveckling av kärnanläggningar och förslutning av slutförvarsanläggningar.

I 56 punkten definieras verksamhetsutövare som den som bedriver användning av kärnenergi. I den lag som upphävs avses med verksamhetsutövare detsamma, men begreppet har inte definierats. Det kan vara fråga om en fysisk person, sammanslutning eller stiftelse (inklusive myndigheter).

I 57 punkten avses med tillståndshavare innehavare av ett tillstånd för uppförande, drift eller avveckling av en kärnanläggning. De centrala bestämmelserna om kärnanläggningstillstånd finns i avdelning V. I den lag som upphävs avses med tillståndshavare innehavare av ett tillstånd som avses i den lagen, men syftet med den föreslagna avgränsningen av definitionen är att förtydliga bestämmelserna om kärnanläggningar och annan användning av kärnenergi. I den föreslagna lagen används dessutom begreppet innehavare av tillstånd, och med detta avses

allmänt innehavare av tillstånd enligt den föreslagna lagen, till exempel innehavare av tillstånd för uppförande eller drift av en anläggning för kärnämnestillvaratagande eller innehavare av verksamhetstillstånd.

Enligt 58 punkten avses med innehavare av godkännande för transport en verksamhetsutövare som har ett godkännande enligt den föreslagna lagen för transport av kärnämnen eller kärnavfall. Bestämmelser om godkännande finns i 18 kap. och om de centrala skyldigheter som gäller innehavare av godkännande för transport i 7 och 16 kap.

I 59 punkten definieras nominell värmeeffekt som den maximala värmeeffekten av ett kärnkraftverks kärnreaktor eller kärnreaktorer vid normal drift. Begreppet används i 267, 296, 310 och 458 §.

I 2 mom. preciseras att kraven för atområbränsle inte tillämpas på sådant avfall eller sådana biprodukter som innehåller uran eller torium och som uppkommer i samband med gruvdrift enligt 5 § 1 mom. 4 punkten i gruvlagen, vid malmanrikning, vid tillvaratagande av kärnämne eller vid metallförädling eller därmed jämförbar verksamhet eller till följd av dessa och som inte används vid produktion av atområbränsle. Syftet med bestämmelsen är att från tillämpningsområdet för bestämmelserna om kärnämneskontroll avgränsa sådan verksamhet där uran eller torium ansamlas i biprodukter eller avfall från den egentliga processen, såsom annan metallförädling, och uran eller torium inte tillvaratas eller upparbetas för produktion av atområbränsle. Det är inte ändamålsenligt att tillämpa skyldigheter avseende kärnämneskontroll på sådan verksamhet. Bestämmelsen gör de krav som ställs på sådan verksamhet tydligare jämfört med nuläget. I artikel 1 i förordningen om Euratoms kärnämneskontroll har andra ämnen än sådana som motsvarar uran- eller toriumhaltig malm lämnats utanför tillämpningsområdet för förordningen, vilket innebär att de i den föreslagna lagen eller i den förordningen avsedda allmänna principerna för eller bokförings- och rapporteringsskyldigheter och anmälningsplikt avseende atområbränsle inte gäller de ämnen som avses i 2 mom. Dessutom ska det noteras att när gränserna för de halter som anges i 1 mom. 6 punkten överskrids för uran- eller toriumhaltig malm ska de ämnen som avses i 2 mom. hanteras som uran- eller toriumhaltig malm på motsvarande sätt som enligt förordningen om Euratoms kärnämneskontroll.

Det föreslagna 3 mom. motsvarar 4 § 2 mom. i kärnenergiförordningen. Syftet med bestämmelsen är att förtydliga tillämpningen av lagen i situationer där parallella bestämmelser ska tillämpas.

Enligt 4 mom. tillämpas på forskningsreaktorer och andra kärnanläggningar som har en kärnreaktor som grundar sig på fission vad som föreskrivs om kärnkraftverk. Förslaget motsvarar hänvisningen till forskningsreaktorer i 3 § 1 mom. 5 punkten i den lag som upphävs.

Enligt bestämmelserna i 4 mom. tillämpas dessutom på en kärnanläggning som uppförs för att användas som fortskaffningsmedel enbart i Finland eller som används i ett sådant fortskaffningsmedel eller som dess kraftkälla vad som föreskrivs om kärnanläggningar. På tillverkningen av ett sådant fortskaffningsmedel i Finland tillämpas också kraven för kärnanläggningar, om den kärnreaktor som finns i fortskaffningsmedlet tas i drift i Finland. Likaså ska kraven för kärnanläggningar tillämpas om ett fortskaffningsmedel som används någon annanstans än i Finland förs till Finland för reparation eller underhåll. Fortskaffningsmedel som är avsedda för internationellt vatten omfattas av tillämpningsområdet för SOLAS-konventionen. Enligt 22 § 1 mom. i den lag som upphävs tillämpas bestämmelserna i 19 § 1–10 punkten på kärnanläggningar i fortskaffningsmedel endast till den del verksamheten

förutsätter detta. I 22 § 2 mom. i den lag som upphävs finns bestämmelser om sådana kärnanläggningar i fortskaffningsmedel som tillfälligt används på finskt territorium.

I 5 mom. förtydligas det att bestämmelserna om kärnavfall i den föreslagna lagen också tillämpas på sådant kärnavfall som uppkommer av sådant kärnavfall som uppkommit i Finland, om avfallet behandlas någon annanstans än i Finland.

I 6 mom. föreslås bestämmelser om bemyndigande att utfärda förordning för närmare definition av sådana andra ämnen än kärnämnen som avses i 1 mom. 8 punkten underpunkt b. Genom en förordning kan dessutom de komponenter, aggregat och delar som avses i 1 mom. 8 punkten underpunkterna c och d samt informationsmaterial om kärnenergiområdet definieras närmare. För närvarande finns motsvarande preciseringar i kärnenergiförordningen och främst i bilaga A till den. I bestämmelserna ska EU-förordningen om exportkontroll, lagen om exportkontroll, tilläggsprotokollet till avtalet om kärnämneskontroll och de bilaterala överenskommelser som Finland och Euratom ingått på kärnenergiområdet samt andra kärnmaterial som omfattas av andra internationella överenskommelser om och förfaranden för kärnämneskontroll beaktas.

I den föreslagna lagen finns det inte längre någon definition av avfallshanteringsskyldig (se 9 § 3 mom. i den lag som upphävs). Den avfallshanteringsskyldige har i den föreslagna lagen ersatts av tillståndshavare, eftersom det till följd av preciseringen av definitionen av kärnavfall endast uppkommer kärnavfall i tillståndshavarnas verksamhet eller till följd av den.

2 kap. – Allmänna principer, skyldigheter och förbud

6 §. Förbud mot kärnladdningar. Den föreslagna paragrafen motsvarar 4 § i den lag som upphävs. I paragrafen har det dock beaktats att införsel enligt den lag som upphävs motsvarar import eller överföring till Finland enligt den föreslagna lagen. Avsikten är inte att ändra rättsläget.

7 §. Samhällets helhetsintresse. Den föreslagna paragrafen motsvarar 5 § i den lag som upphävs.

8 §. Säkerhet vid användning av kärnenergi. Bestämmelserna i 1 mom. motsvarar 6 § i den lag som upphävs.

Det föreslagna 2 mom. motsvarar 7 a § 2 mom. i den lag som upphävs.

9 §. Kärnanläggningens säkerhet samt kärnavfallshantering. Syftet med säkerhetsplaneringen av kärnanläggningar är att förhindra och begränsa utsläpp av radioaktiva ämnen i miljön. Detta förutsätter hantering av kedjereaktionen i kärnanläggningars kärnbränsle och överföring av den resteffekt som utvecklas där till en slutlig värmeupptagare (atmosfären, vattendrag, marken och berggrunden) samt hantering av radioaktiva ämnen. Syftet med säkerhetsplaneringen av slutförvarsanläggningar är också att för att skydda kommande generationer förhindra och begränsa utsläpp av radioaktiva ämnen i miljön efter att anläggningarna har förslutits.

Genom effektiva beredskapsarrangemang förbereder man sig på att hantera olyckssituationer vid kärnanläggningar och att ytterligare minimera olyckssituationernas konsekvenser för miljön och människorna.

Andra säkerhetsmål är att kärnanläggningar ska vara säkra strålningsarbetsplatser samt att kärnbränsle och annat kärnmaterial ska hanteras och övervakas så att målsättningarna i den

föreslagna lagen uppnås och förpliktelserna enligt internationella överenskommelser om kärnämneskontroll uppfylls.

Genom skyddsarrangemangen skyddas kärnanläggningar och kärnmaterial mot sådan lagstridig eller annan uppsåtlig verksamhet som äventyrar säkerheten. Med andra ord säkerställer genomförandet av skyddsarrangemangen att de nämnda målsättningarna uppnås. Med lagstridig verksamhet avses främst sådan skadegörelse, sådant sabotage eller sådant tillgrepp som uppfyller brottsrekvisitet.

Det föreslagna 1 mom. kompletterar 8 § och motsvarar delvis början av 7 a § 1 mom. i den lag som upphävs. Skyldigheten preciseras genom att förutsätta övergripande granskning av säkerheten med hänsyn till mänskliga, organisatoriska och tekniska aspekter samt deras gemensamma inverkan på säkerheten. Säkerheten påverkas inte bara av tekniken utan också av människors och organisationers aktiviteter. Därför ska säkerheten granskas som en helhet med beaktande av mänskliga, organisatoriska och tekniska aspekter. En övergripande granskning av säkerheten förutsätter också att de olika delområdena av säkerheten (säkerhet, skyddsarrangemang och kärnämneskontroll) samordnas.

Paragrafens 2 mom. motsvarar slutet av 7 a § 1 mom., 7 e § 1 mom. och 9 § 1 mom. i den lag som upphävs. Tillståndshavaren ska på ett tillförlitligt sätt påvisa att kraven på kärnanläggningens säkerhet och i fråga om slutförvarsanläggningen också kraven på långtidssäkerhet uppfylls. Tillståndshavaren ska också bedöma utvecklingsåtgärdernas betydelse med tanke på kärnanläggningens säkerhet och vid behov göra ändringar i kärnanläggningen, dess system, strukturer, komponenter, organisation, anvisningar och så vidare. När påvisandet av säkerheten fortlöpande uppdateras på ett tillförlitligt sätt, kan detta utnyttjas vid den periodiska säkerhetsbedömningen. Hänvisningen till erfarenheterna av driften av kärnanläggningar avser också erfarenheterna av driften av delar av kärnanläggningar samt av andra motsvarande kärnanläggningar och driften av deras delar i Finland och på annat håll. Dessutom kan också säkerhetsforskning inom andra sektorer, vetenskaplig och teknisk utveckling, olyckor och störningssituationer ge anledning till att granska en motsvarande situation i fråga om en kärnanläggning. I 2 mom. beaktas Wiendeklarationen om kärnsäkerhet, som antogs i februari 2015 och som kompletterar konventionen om kärnsäkerhet.

Genom bestämmelserna i 1 och 2 mom. genomförs artikel 6 a i kärnsäkerhetsdirektivet och artikel 7.1 i kärnavfallsdirektivet nationellt.

I 3 mom. föreskrivs allmänt om tillståndshavarens skyldigheter avseende kärnavfallshanteringen och om kostnadsansvaret i anslutning till den. En motsvarande princip finns i 9 § 3 mom. i den lag som upphävs. Närmare bestämmelser om detta finns i avdelning IV.

Enligt 4 mom. ska på anläggningar för kärnämnestillvaratagande, innehavare av tillstånd för dem och hantering av avfall som uppkommer vid driften av anläggningarna och som innehåller naturliga radioaktiva ämnen tillämpas vad som i 1–3 mom. föreskrivs om kärnanläggningar, tillståndshavare och kärnavfallshantering.

10 §. Tillämpning av de allmänna principerna för strålskydd. Paragrafen motsvarar 2 a § 1 mom. 1 punkten i den lag som upphävs. I bestämmelsen beaktas att begreppet strålningsverksamhet, som används i 5 och 7 § i strålsäkerhetslagen, inte används i den föreslagna lagen, utan i stället är det fråga om användning av kärnenergi. Dessutom har i paragrafen beaktats den princip för exponering för strålning som föreskrivs i 7 c § 1 mom. i den lag som upphävs.

11 §. Skyldigheterna avseende kärnämneskontroll. I den lag som upphävs finns det inga särskilda bestämmelser om skyldigheterna avseende kärnämneskontroll, men skyldigheterna är ur perspektivet för den lag som upphävs centrala och ingår i bestämmelsen om syftet i 1 § i den lagen. Motsvarande bestämmelse ingår i den första meningen i 118 § i kärnenergiförordningen. I paragrafen avses utöver de skyldigheter som särskilt föreskrivs i den föreslagna lagen också de förpliktelser som grundar sig på Euratomfördraget och andra för Finland bindande internationella överenskommelser på kärnenergiområdet.

12 §. Skyddande av kärnanläggningar och kärnmaterial. Paragrafen motsvarar tillsammans med den föreslagna 13 § 7 § i den lag som upphävs.

I 1 mom. föreskrivs om principen för skydd av kärnanläggningar och anläggningar för kärnämnestillvaratagande. Skyddet ska införas med tanke på lagstridig verksamhet som äventyrar säkerheten, till exempel sabotage, men också för att skydda mot annan uppsåtlig verksamhet.

Enligt 2 mom. ska kärnämnen och andra kärnmaterial samt kärnavfall skyddas på deras hanterings- och lagringsställen, vilket på ett heltäckande sätt avser de platser där verksamhetsutövarna innehar kärnmaterial och kärnavfall. Med lagstridig verksamhet avses sådan verksamhet där kärnmaterial och kärnavfall är föremål för verksamhet som inte är berättigad enligt lag. Med att komma i händerna på utomstående personer avses till exempel att överlåta kärnmaterial till aktörer som inte har tillstånd att inneha det eller att göra informationsmaterial om kärnenergiområdet offentligt tillgängligt. Syftet med bestämmelsen är att täcka alla situationer där kärnmaterial eller kärnavfall obehörigen kan hamna utanför tillsynen eller hos andra än de som har rätt att inneha det.

13 §. Beredskap för begränsning av konsekvenser. Tillsammans med den föreslagna 12 § motsvarar paragrafen 7 § i den lag som upphävs.

3 kap. – Myndigheter samt övriga myndighetsuppgifter

14 §. Statsrådet och ministerierna. I det föreslagna 3 kap. föreskrivs mer övergripande än för närvarande om de behöriga myndigheterna. Till centrala delar ska arbetsfördelningen mellan statsrådets allmänna sammanträde och ministerierna motsvara den nuvarande. Bestämmelser om myndigheternas tillsynsuppgifter och befogenheter i anslutning till dem samt om andra uppgifter finns nedan i lagen.

Enligt 1 mom. avgör statsrådet i enlighet med bestämmelserna i den föreslagna lagen principbeslut som gäller kärnanläggningsprojekt samt tillståndsärenden i fråga om kärnanläggningar och sköter övriga uppgifter som föreskrivs i lagen. Detta motsvarar i huvudsak nuläget, men enligt vad som närmare föreskrivs nedan har arbets- och näringsministeriet delvis behörighet i fråga om principbeslut och Strålsäkerhetscentralen i fråga om de tillståndsärenden som gäller kärntekniska anläggningar och markslutförvarsanläggningar.

Enligt 2 mom. ansvarar arbets- och näringsministeriet för den högsta ledningen och styrningen när det gäller lagövervakningen, såsom för närvarande.

Enligt 2 mom. ska arbets- och näringsministeriet också vara den behöriga myndighet i Finland som avses i Euratomfördraget, övervaka på det sätt som närmare föreskrivs i avdelning IV iakttagandet av bestämmelserna om reservering av medel för kärnavfallshantering och sköta

uppgifter i anslutning till Statens kärnavfallshanteringsfond samt andra uppgifter enligt den föreslagna lagen. Ministeriet ska bland annat sköta tillståndsmyndighetens uppgifter i fråga om de tillstånd för kärnanläggningar som avgörs i statsrådet.

Enligt 3 mom. är utrikesministeriet behörig myndighet vid export och överföring av kärnmaterial från Finland när det är fråga om sådana produkter med dubbla användningsområden som inte samtidigt är kärnavfall enligt den föreslagna lagen (se 3 § 2 mom.). Enligt 4 § 1 mom. i lagen om exportkontroll är utrikesministeriet den behöriga myndighet som avses i EU-förordningen om exportkontroll och behörig myndighet enligt lagen om exportkontroll.

15 §. Strålsäkerhetscentralen. I paragrafen föreskrivs om Strålsäkerhetscentralens tillsynsuppgift och om andra uppgifter enligt den föreslagna lagen. Enligt 1 mom. sköter Strålsäkerhetscentralen övervakningen i enlighet med den föreslagna lagen till övriga delar utom till de som föreskrivs i 14 §. Strålsäkerhetscentralen ska förvalta det nationella systemet för kärnämneskontroll och utöva tillsyn över uppfyllandet av internationella förpliktelser avseende kärnämneskontroll till den del som de inte ankommer på arbets- och näringsministeriet.

I 2 mom. föreskrivs om Strålsäkerhetscentralens övriga uppgifter, i synnerhet uppgifter i anslutning till uppfyllandet av internationella förpliktelser. Sådana är enligt momentets 1 punkt att vara områdesföreträdare enligt artikel 6 i förordningen om Euratoms kärnämneskontroll och enligt momentets 2 punkt att vara ansvarig myndighet enligt artikel 37 i den förordningen. Strålsäkerhetscentralen ska ansvara för tillsynen över nationella lokaler på annan plats på det sätt som i förordningen om Euratoms kärnämneskontroll föreskrivs om den ansvariga myndighetens uppgifter och på det sätt som i den föreslagna lagen föreskrivs om den tillsyn som utförs av Strålsäkerhetscentralen och om Strålsäkerhetscentralens tillsynsrättigheter. Strålsäkerhetscentralen ansvarar i egenskap av ansvarig myndighet för lämnandet av uppgifter i enlighet med förordningen om Euratoms kärnämneskontroll till Europeiska kommissionen samt för den insamling av uppgifter som behövs för detta från de mindre innehavare som hör till en nationell lokal på annan plats och för insamlingen av uppgifter om centralbokföringen vid den nationella lokalen på annan plats. Bestämmelser om lämnandet av uppgifter till Strålsäkerhetscentralen för detta ändamål finns i avdelning II i lagen.

Enligt 3 punkten i momentet är Strålsäkerhetscentralen behörig myndighet enligt avfallstransportdirektivet på motsvarande sätt som enligt bestämmelserna i strålsäkerhetslagen.

Enligt 4 punkten i momentet ansvarar Strålsäkerhetscentralen för lämnandet av uppgifter om finska staten i anslutning till kärnämneskontrollen i enlighet med de internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är bindande för Finland. Detta innebär i praktiken att i huvudsak Strålsäkerhetscentralen ansvarar för lämnandet av uppgifter enligt artikel 2 i tilläggsprotokollet till avtalet om kärnämneskontroll till den del som det inte har fastställts att Europeiska kommissionen svarar för lämnandet.

16 §. Tullen. Paragrafen innehåller en informativ hänvisning till Tullens tillsynsuppgift avseende kärnmaterial och kärnavfall. Tullens tillsyn grundar sig på tullagen (304/2016). Tullen ska övervaka import och export av kärnmaterial och kärnavfall samt transitering av dem.

17 §. Statens kärnavfallshanteringsfond. I paragrafen förslås bestämmelser om Statens kärnavfallshanteringsfond och dess uppgift. Statens kärnavfallshanteringsfond ska på motsvarande sätt som för närvarande vara en fond utanför statsbudgeten som har till uppgift är att sörja för reservering av medel för kostnader för kärnavfallshantering. Dessutom har den till

uppgift att finansiera forskning som gäller kärnanläggningars säkerhet och kärnavfallshanteringen samt sköta fondens övriga uppgifter enligt 22–27 kap. i den föreslagna lagen.

18 §. *Delegationer.* I 1 mom. 1 punkten föreslås bestämmelser om kärnsäkerhetsdelegationen (se 56 § 2 mom. i den lag som upphävs). Kärnsäkerhetsdelegationen finns i anslutning till Strålsäkerhetscentralen och bistår Strålsäkerhetscentralen vid beredningen av ärenden som gäller säkerheten vid kärnanläggningar. I praktiken framför delegationen på begäran av Strålsäkerhetscentralen synpunkter på olika omständigheter som är väsentliga med tanke på säkerheten och som Strålsäkerhetscentralen kan beakta i sin egen verksamhet. Delegationen kan också på eget initiativ ta upp säkerhetsfrågor. Delegationen tillsätts av arbets- och näringsministeriet.

I 1 mom. 2 punkten föreslås bestämmelser om delegationen för skyddsarrangemang på kärnenergiområdet (se 56 § 3 mom. i den lag som upphävs). Delegationen har till uppgift att följa, utvärdera och lägga fram förslag till utveckling av skyddsarrangemangen för kärnanläggningar, anläggningar för kärnämnestillvarataganden samt transporter av kärnämnen och kärnavfall. Dessa kan innehålla både konkreta förslag till åtgärder i fråga om skyddsarrangemang och förslag på en mer allmän nivå, till exempel om behövliga ändringar i bestämmelserna. I delegationen ska de ministerier och myndigheter som är centrala med tanke på delegationens verksamhet vara företrädare (bland annat inrikesministeriet, arbets- och näringsministeriet, försvarsministeriet, Transport- och kommunikationsverket, skyddspolisen, Gränsbevakningsväsendet, räddningsverket, Försvarsmakten och även lokala polisinrättningar). Delegationen tillsätts av arbets- och näringsministeriet.

I 2 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning.

8.1.2 AVDELNING II KÄRNÄMNESKONTROLL

4 kap. – Skyldigheter som gäller kärnmaterial

19 §. *Anmälnings- och övervakningsskyldigheter som gäller kärnmaterial.* I paragrafen föreskrivs om anmälnings- och övervakningsskyldigheter som gäller kärnmaterial. Skyldigheterna motsvarar kravet på att de som använder kärnenergi ska ha ett bokförings- och rapporteringssystem för kärnmaterial i enlighet med 118 b § i kärnenergiförordningen. Som kärnvapenfri part i icke-spridningsfördraget har Finland förbundit sig under sin jurisdiktion och inom sin tillsyn till den tillsyn på sitt territorium som behövs för att förhindra spridning av kärnvapen. I enlighet med 15 § i den föreslagna lagen ska Strålsäkerhetscentralen övervaka att förpliktelserna enligt internationella avtal om kärnämneskontroll uppfylls. Strålsäkerhetscentralen ska sålunda ha exakta och aktuella uppgifter om de kärnmaterial som verksamhetsutövarna innehar och ansvarar för, om platserna där materialen används och om verksamheten i anslutning till dem.

Verksamhetsutövarna omfattas också av förordningen om Euratoms kärnämneskontroll där verksamhetsutövarnas skyldigheter i fråga om bokföring och rapportering av kärnämnen fastställs. Strålsäkerhetscentralen ska klara av att utföra den kärnämneskontroll som behövs för att uppfylla förpliktelserna enligt de internationella överenskommelser som är bindande för Finland samt tillsynen över de kärnmaterial som inte omfattas av tillämpningsområdet för den förordningen. Detta har beaktats i lagförslagen.

I 1 mom. föreskrivs om verksamhetsutövers allmänna skyldighet att föra bok över och rapportera om de kärnmaterial som verksamhetsutövaren innehar och har ansvar för och om verksamhet i anslutning till dem. Utöver de kärnmaterial som direkt innehas av verksamhetsutövaren kan tillsynen gälla kärnmaterial som verksamhetsutövaren ansvarar för till exempel vid transport där kärnmaterialen tillfälligt innehas av ett transportföretag, men där den avsändande eller mottagande verksamhetsutövaren ansvarar för bokföringen av kärnmaterialen. Dessutom föreskrivs i momentet om skyldigheten att anmäla, rapportera och lämna Strålsäkerhetscentralen uppgifter om kärnmaterialen.

Utöver de bokförings-, anmälnings- och rapporteringsskyldigheter som gäller kärnmaterial föreskrivs i 2 mom. om skyldigheten att rapportera om de platser där de används, så att Strålsäkerhetscentralen för sin del kan uppfylla bland annat de krav i tilläggsprotokollet till avtalet om kärnämneskontroll som är bindande för Finland. I momentet definieras också en plats där kärnenergi används. Begreppet används i 118 b § i kärnenergiförordningen, men det har inte definierats.

De skyldigheter avseende kärnämneskontroll som i paragrafen och annanstans i den föreslagna lagen åläggs verksamhetsutövarna gäller också innehavare av tillstånd för kärnanläggningar och anläggningar för kärnämnestillvaratagande. Tillstånds- och anmälningskraven i fråga om kärnämneskontroll ska dock inte tillämpas i enlighet med 43 §.

Paragrafens 3 mom. motsvarar den första delen av 118 b § i kärnenergiförordningen, enligt vilken verksamhetsutövare inte får ha sådana lokaler, material eller funktioner av betydelse med tanke på kärnämneskontrollen, som kallas kärnämnestillsyn i den förordningen och som inte ingår i de uppgifter som lämnats om en kärnanläggning eller annan plats där kärnenergi används.

20 §. Mindre innehavares anmälnings- och övervakningsskyldigheter i fråga om kärnämnen. I paragrafen föreskrivs om skyldigheterna för verksamhetsutövare som är *mindre innehavare* enligt artikel 37 i förordningen om Euratoms kärnämneskontroll och som är verksamma vid en nationell lokal på annan plats. Det är fråga om ett nytt krav. I en och samma nationella lokal på annan plats kan ingå flera mindre innehavare och det kan finnas flera nationella lokaler på annan plats. Sådana verksamhetsutövare som med anledning av sina verksamheter eller en del av dem har godkänts som mindre innehavare ska inte omfattas av rapporteringsskyldighet enligt förordningen om Euratoms kärnämneskontroll. Verksamhetsutövarna ska dock fortfarande i enlighet med 1 mom. ansvara för bokföringen och övervakningen av sina kärnämnen och för förvaringen av handlingar som hänför sig till dem. Verksamhetsutövare som är mindre innehavare ska i enlighet med 19 § rapportera till Strålsäkerhetscentralen, som i egenskap av ansvarig myndighet för nationella lokaler på annan plats i enlighet med 15 § 2 mom. 2 punkten ska svara för de anmälningar till Europeiska kommissionen som avses i förordningen om Euratoms kärnämneskontroll. På detta sätt säkerställs genomförandet av den förordningen i enlighet med artikel 37.2 och 37.6 d i den förordningen när det gäller mindre innehavare. Även de övriga bestämmelserna om verksamhetsutövare i den föreslagna lagen gäller verksamhetsutövare som är mindre innehavare.

I 2 mom. finns bestämmelser om godkännande av mindre innehavare. Syftet med bestämmelserna om mindre innehavare är att förenkla rapporteringen för innehavare av små mängder kärnämne så att sådana verksamhetsutövare endast rapporterar till Strålsäkerhetscentralen. Syftet med den förenklade och harmoniserade rapporteringsskyldigheten är att säkerställa att aktuell och korrekt information om dessa verksamhetsutövers kärnmaterial erhålls. Därför kan Strålsäkerhetscentralen godkänna verksamhetsutövare som innehar små mängder kärnämne som mindre innehavare. Vid godkännandet ska utöver mängden också kärnämnets inverkan på genomförandet av tillsynen

enligt den föreslagna lagen och förordningen om Euratoms kärnämneskontroll bedömas. Med detta avses i huvudsak rapportering om verksamheten och kärnämnen till Europeiska kommissionen, men också annan granskning och tillsyn som utförs av Strålsäkerhetscentralen, Europeiska kommissionen och Internationella atomenergiorganet. Mycket ofta förekommande förändringar i inventariet av kärnämne eller en betydande omfattning av annan kärnenergiverksamhet vid anläggningen kan till exempel medföra behov av att övervaka eller inspektera anläggningen oftare än vad tillsynen över mindre innehavare skulle medföra, så med anledning av detta kan Strålsäkerhetscentralen inte nödvändigtvis godkänna ansökan. Prövningsrätten kvarstår dock hos Strålsäkerhetscentralen. I enlighet med artikel 37.1 i förordningen om Euratoms kärnämneskontroll upprättas en nationell lokal på annan plats på den ansvariga myndighetens, det vill säga Strålsäkerhetscentralens, begäran. Strålsäkerhetscentralen kan godkänna ansökningar endast om en nationell lokal på annan plats har upprättats.

21 §. Skyldigheter i samband med överlåtelse av kärnmaterial. I paragrafen föreskrivs om skyldigheter i samband med överlåtelse av kärnmaterial. Skyldigheter vid överlåtelse av kärnmaterial i enlighet med 1 mom. föreligger också när överlåtelsen hänför sig till export eller överföring från Finland. När det gäller kärnmaterial kvarstår bokförings- och rapporteringsskyldigheter och andra skyldigheter så länge som kärnmaterialen finns tillgängligt. Skyldigheterna försvinner inte ens när verksamhetsutövarens verksamhet upphör. Därför finns det skäl att undvika situationer där man frigör sig från kärnmaterialen och skyldigheterna i anslutning till dem genom att överlåta kärnmaterialen till en aktör som inte känner till skyldigheterna i anslutning till kärnmaterialen eller de facto inte kan fullgöra dem. Mottagarens samtycke ska gälla överlåtelse av alla kärnmaterial, inklusive de som undantagits från tillståndsplikt.

Enligt 1 mom. krävs dessutom vid varje överlåtelse av kärnmaterial mottagarens samtycke och ett mottagningsbevis. Med mottagningsbevis avses ett dokument i vilket behövliga uppgifter om överlåtelsen förs in och med stöd av vilka bokföringen och de rapporter som lämnats till myndigheten vid behov kan verifieras senare. I sådana fall där överlåtelsen är av fortlöpande natur, till exempel överföring av helheter av informationsmaterial eller hantering av informationsmaterial med ett gemensamt program, kan mottagningsbeviset gälla kärnmaterial som överlåtits under ett visst tidsintervall. Överlåtaren ska se till att mottagaren får tillgång till väsentliga delar av material- och driftsbokföringen av de kärnmaterial som överläts eller till en kopia av den. Detta behövs i praktiken för att mottagaren ska kunna fullgöra skyldigheterna avseende kärnämneskontrollen.

Överlåtaren ska säkerställa att mottagaren har tillstånd för verksamheten i anslutning till kärnmaterialen, om ett sådant krävs enligt den föreslagna lagen. Tillståndet kan vara till exempel ett verksamhetstillstånd eller kärnanläggningstillstånd. Kravet på att säkerställa tillståndets giltighet gäller alltså inte överlåtelse av sådant kärnmaterial vars innehav är befriat eller överlåtelse är undantagen från tillståndsplikt eller sådana överlåtelser som hänför sig till export eller överföring från Finland.

I 2 mom. föreskrivs om underrättande av mottagaren om sådant kärnmaterial eller någon annan sådan produkt med anknytning till användningen av kärnenergi som omfattas av en ursprungslandsbegränsning. Mottagare av överlåtelse ska också ha skyldighet att ta reda på vilka skyldigheter och begränsningar som gäller kärnmaterialen eller andra produkter på grund av ursprungslandsbegränsningen och att iaktta dem. Kravet är nytt. Syftet med det är att säkerställa att mottagarna av överlåtelser får kännedom om de begränsningar och skyldigheter som följer av sådana bilaterala internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är

förpliktande för Finland. Dessa begränsningar och skyldigheter kan vara materialpartispecifika och de framgår oftast inte av lagstiftningen.

22 §. Egenkontroll som gäller kärnämneskontroll. I paragrafens 1 mom. föreskrivs om skyldigheten att ordna egenkontroll som gäller kärnmaterial. Kravet motsvarar delvis bestämmelserna i 118 b § i kärnenergiförordningen.

Enligt 1 mom. 1 punkten ska egenkontrollen omfatta alla behövliga åtgärder som verksamhetsutövaren vidtar för att säkerställa för det första att verksamhetsutövarens bokföring enligt 19 § och uppgifter i de rapporter som verksamhetsutövaren lämnar till myndigheten motsvarar verksamhetsutövarens kärnmaterial och den verksamhet som är väsentlig med tanke på kärnämneskontrollen (riktighet), för det andra att de täcker alla verksamheter och händelser som verksamhetsutövaren ansvarar för (omfattning) och för det tredje att verksamhetsutövarens informationshantering förblir oavbruten (kontinuitet). Dessa åtgärder inbegriper till exempel verksamhetsutövarens bokföringsmetoder, interna ansvarsfördelningar i fråga om uppgifterna inom kärnämneskontrollen samt interna granskningar.

I 1 mom. 2 punkten föreskrivs om skyldigheten att säkerställa att alla lokaler, material och verksamheter som är av betydelse med tanke på kärnämneskontrollen ingår i de uppgifter som lämnats om den plats där kärnenergi används. Genom den egenkontroll som avses i punkten säkerställs särskilt att verksamhetsutövaren identifierar alla sina verksamheter som är förenade med skyldigheter i anslutning till kärnämneskontroll och aktivt säkerställer att det inte förekommer oanmäld verksamhet.

Enligt 2 mom. ska verksamhetsutövaren utan dröjsmål underrätta Strålsäkerhetscentralen om händelser och observationer som kan vara av väsentlig betydelse med tanke på kärnämneskontrollen. Utifrån dessa underrättelser kan Strålsäkerhetscentralen bland annat rikta sin tillsyn.

23 §. Krav som gäller verksamhetsutövarens personal. I paragrafen föreslås bestämmelser om verksamhetsutövarens personal. Bestämmelserna motsvarar i huvudsak kravet enligt 7 i § 1 mom. i den lag som upphävs på kompetent och yrkeskunnig personal, men riktar kravet på att särskilt gälla kärnämneskontroll. De närmare kraven på personalen beror på verksamhetens art och omfattning. Bestämmelsen ger verksamhetsutövaren möjlighet att själv bestämma vilken personal som verksamheten kräver för att uppfylla de fastställda kraven. Kravet på utveckling av personalens kompetens avser verksamhetsutövarens hela personal i stället för att all kompetens inom kärnämneskontrollen koncentreras till utsedda ansvariga personer. Det ska inte längre krävas en ansvarig person och en ställföreträdare för den ansvariga personen enligt 7 i § 3 mom. i den lag som upphävs eller en ansvarig föreståndare och en ställföreträdare för den ansvariga föreståndaren enligt 7 k § i den lagen. Verksamhetsutövaren ska dock fortfarande utse ansvariga personer för kärnämneskontrollen, men det krävs inte att Strålsäkerhetscentralen godkänner dem. En redogörelse för att personalkravet har uppfyllts ska ingå i den handbok för kärnämneskontroll som avses i 25 §, och Strålsäkerhetscentralen ska bedöma det som en del av prövningen av verksamhetstillstånd i enlighet med 31 § eller eventuellt också i enlighet med 34 § när den behandlar en verksamhetsanmälan.

I den föreslagna 379 § föreskrivs om de situationer där det ska förutsättas att de som sköter uppgifter som anknyter till kärnmaterial genomgår säkerhetsutredning.

24 §. Skyddsarrangemang för kärnmaterial. I 1 mom. föreskrivs om verksamhetsutövarens skyldighet att skydda kärnmaterialen mot lagstridig verksamhet, försvinnande och kommande i händerna på utomstående personer. Dessutom föreskrivs att dessa skyddsarrangemang ska vara

tillräckliga med tanke på verksamheten och de risker som hänför sig till kärnämneskontrollen samt uppdateras. Paragrafen tillämpas utöver på kärnmaterial som finns på platser där kärnenergi används också på transporter av kärnmaterial. Motsvarande skyldighet finns i 71 § i den lag som upphävs.

I 1 mom. föreskrivs också att skyddsarrangemangen för kärnmaterial ska omfatta skydd av kärnmaterial och platser där kärnenergi används och att skyddet ska ske på ett strukturellt sätt, med tillräcklig personal och på något annat behövligt sätt. Dessutom ska skyddet omfatta regelbunden kontroll av förlägningsplatsen för kärnmaterialen, åtkomsthantering och användning av andra tekniska övervakningsmetoder samt genom hantering av informationssäkerheten förhindra obehörig åtkomst till material som gäller kärnmaterial och deras skyddsarrangemang. Avsikten är att behovet av att tillämpa dessa åtgärder ska bedömas utifrån vilket slags kärnmaterial det är fråga om och vilken risk som är förknippad med kärnmaterialen när det gäller spridning av kärnavapen eller annan olovlig användning av kärnavapen.

Kravet på skydd av kärnmaterial grundar sig allmänt på CPPNM-konventionen och Internationella atomenergiorganets rekommendation om säkerhetsarrangemang för kärnanläggningar och kärnämnen (Nuclear Security Series No. 13 Nuclear Security Recommendations on Physical Protection of Nuclear Material and Nuclear Facilities; INFCIRC/225/Rev.5; 2011). Enligt rekommendationen ska alla kärnmaterial omfattas av så kallade principer för försiktig hantering (prudent management practice). I de bilaterala överenskommelser på kärnenergiområdet som är bindande för Finland finns det ett allmänt krav på att skyddsarrangemang enligt den nämnda rekommendationen ska tillämpas på kärnmaterial som överförs enligt överenskommelserna. Dessutom behövs skyddsarrangemang för att säkerställa att inget kärnmaterial inom finskt territorium överförs så att det hamnar utanför myndighetstillsynen och den anmälda användningen. Regelbundet säkerställande av var kärnmaterialen finns hör redan till förfarandena för egenkontroll av kärnmaterial, men för att förhindra tillgrepp, försvinnande eller annan obehörig användning av kärnmaterial finns det behov av att komplettera detta med skyddsarrangemang som är tillräckliga med tanke på de risker som är förenade med verksamheten.

I 2 mom. hänvisas det till tillämpningen av bestämmelserna om skyddsarrangemang för kärnanläggningar i 16 kap. Dessa ska tillämpas på platser där kärnenergi används, om där på en och samma gång förvaras mer än ringa mängder av särskilt klyvbara material (se 148 § 2 mom.), se 150, 152, 154–156 och 168 §.

Enligt 3 mom. ska skyddsarrangemangen samt åtgärderna för säkerhet vid användning av kärnenergi och för kärnämneskontroll utgöra en sammanhängande helhet. I skyddsarrangemangen ska man till exempel beakta hur myndigheternas tillsynsrättigheter tillgodoses.

25 §. Handbok för kärnämneskontroll. I paragrafen föreskrivs om en handbok för kärnämneskontroll. Kravet i fråga om en handbok är nytt på lagnivå, men det motsvarar nuvarande praxis och begreppsapparat. Det ställs inga särskilda krav på formen för eller strukturen av handboken. Handboken kan bestå av flera olika delar och omfatta verksamhetsutövarens olika helheter av verksamhet, till exempel separat tillsyn över kärnämnen och andra kärnmaterial.

Enligt 1 mom. ska handboken för kärnämneskontroll innehålla de förfaranden, ansvar och skyldigheter som behövs för iakttagande av skyldigheterna i fråga om kärnämneskontrollen, så att verksamheten kan genomföras och verifieras med stöd av handboken. Avsikten är att

Strålsäkerhetscentralen med stöd av handboken ska kunna bedöma om verksamhetsutövaren genom sina förfaranden täcker alla sina skyldigheter avseende kärnämneskontrollen och om verksamhetsutövaren har fastställt ansvaret för förfarandena på ett heltäckande sätt.

I enlighet med 1 mom. ska handboken också fungera som en intern anvisning för verksamhetsutövaren. Hos innehavare av små mängder kärnämne kan verksamheten i anslutning till kärnämnen till exempel vara mycket sporadisk. Å andra sidan kan till exempel kärnkraftverk ha rikligt med skyldigheter, men alla av dem upprepas inte regelbundet. Omfattande anvisningar om de förfaranden som behövs för att skyldigheterna ska kunna fullgöras har i nuvarande praxis konstaterats vara ett effektivt sätt att säkerställa att verksamhetsutövarna förstår och iakttar sina skyldigheter.

Enligt 2 mom. ska verksamhetsutövarna ha en handbok för kärnämneskontroll innan verksamheten i samband med kärnämneskontrollen inleds eller innan det enligt förordningen om Euratoms kärnämneskontroll för första gången ska göras en redovisning av den grundläggande tekniska beskrivningen av projektet, om en sådan redovisning ska göras enligt den förordningen. Verksamhet i samband med kärnämneskontrollen är användning av kärnenergi, till exempel innehav av kärnämne, men också ansökan om tillstånd med anknytning till kärnämneskontrollen. Med den första redovisningen avses den första redovisningen av den grundläggande tekniska beskrivningen som avses i artikel 3.2 i Euratoms förordning om kärnämneskontroll. Syftet med tidsfristen är att säkerställa att de skyldigheter som är viktiga med tanke på kärnämneskontrollen beskrivs i handboken också när de finns innan verksamheten verkligen inleds. När det gäller en kärnanläggning ska till exempel den första redovisningen av den grundläggande tekniska beskrivningen lämnas i enlighet med Euratoms förordning om kärnämneskontroll vid en tidpunkt som överenskommit med Europeiska kommissionen och som ska infalla före ansökan om tillstånd för uppförande. Verksamhetsutövaren ska uppdatera handboken och se till att Strålsäkerhetscentralen har den uppdaterade versionen av handboken till sitt förfogande.

I 3 mom. finns bestämmelser om bemyndigande för statsrådet att utfärda förordning, i vilken det kan föreskrivas om undantag från fullgörande av de skyldigheter som gäller handboken.

26 §. Tillämpningen av skyldigheterna i fråga om kärnämneskontrollen på kärnanläggningar och anläggningar för kärnämnestillvaratagande. I paragrafen föreslås bestämmelser om skyldigheter avseende kärnämneskontroll och om iakttagande av skyldigheterna vid planering, uppförande, idrifttagning, drift samt avveckling eller förslutning av kärnanläggningar och anläggningar för kärnämnestillvaratagande.

I 1 mom. finns också bestämmelser om en plan för hur kärnämneskontrollen ska organiseras. En godkänd plan är en förutsättning för beviljande av tillstånd att uppföra och driva en kärnanläggning eller en anläggning för kärnämnestillvaratagande. Planen motsvarar i huvudsak den plan och den utredning som krävs enligt 35 och 36 § i kärnenergiförordningen i fråga om ordnande av den tillsyn som behövs för förhindrande av spridning av kärnvapen.

I 2 mom. föreskrivs om förutsättningarna för godkännande av planen. Planen ska innehålla de tidsplaner som är väsentliga med tanke på tillsynen under planeringen och uppförandet, till exempel tidsplaner för uppdatering av den grundläggande tekniska beskrivningen och den förväntade tidpunkten för slutförande av anläggningen. Dessutom ska planen innehålla en redogörelse för hur beredskap för kärnämneskontroll under planeringen och uppförandet skapas. Planen omfattar till exempel beaktande av kärnämneskontroll vid planeringen av anläggningen och i planeringsorganisationen samt utveckling av den organisation, egenkontroll, bokföring och rapportering i fråga om kärnämneskontroll som behövs vid driften av

anläggningen. Enligt 3 mom. ska planen hållas uppdaterad fram till idrifttagningen av anläggningen.

Verksamhetsutövaren kan i planen fastställa att sådana åtgärder för beredskap för att iaktta skyldigheterna i fråga om kärnämneskontroll har vidtagits som verksamhetsutövaren redan iakttagit och som beskrivs i handboken för kärnämneskontroll.

27 §. Tillståndskrav för verksamhet som hänför sig till kärnmaterial. I paragrafen föreskrivs om tillståndskrav för verksamhet som hänför sig till kärnmaterial. Tillståndsplikten för verksamheten är ett effektivt sätt att uppnå lagens syfte och i synnerhet att hålla kärnmaterial i sådan användning som följer Finlands internationella avtalsförpliktelser. Det verksamhetstillstånd som avses i paragrafen ersätter de tillstånd, införseltillstånd, utförseltillstånd och tillstånd för överföring genom finskt territorium som krävs enligt den lag som upphävs och kärnenergiförordningen och som avses i 2 § 1 mom. 5 punkten i den lag som upphävs samt de tillstånd som gäller informationsmaterial och avtal. Förslaget gör bestämmelserna om tillstånd för kärnämneskontroll tydligare. Det verksamhetstillstånd som avses i den föreslagna lagen ska i större utsträckning innehålla sakkomplex som hör till kärnämneskontrollen jämfört med verksamhetstillstånd enligt den lag som upphävs (se den upphävda 41 § i kärnenergiförordningen).

Enligt 1 mom. ska det för sådan användning av kärnenergi som hänför sig till kärnmaterial finnas verksamhetstillstånd eller något annat tillstånd som avses i den föreslagna lagen. Ett sådant annat tillstånd är i praktiken tillstånd för uppförande, drifttillstånd och avvecklingstillstånd för en kärnanläggning eller tillstånd för uppförande eller drifttillstånd för en anläggning för kärnämnestillvaratagande. I de nämnda tillstånden behandlas och avgörs motsvarande ärenden som i verksamhetstillståndet. I de fall som föreskrivs i 5 kap. kan det i stället för verksamhetstillstånd räcka med en verksamhetsanmälan eller någon annan anmälan. Dessutom föreskrivs i 6 kap. om verksamhet vars betydelse med tanke på kärnämneskontrollen eller Finlands internationella förpliktelser anses vara ringa och som på denna grund kan undantas från tillståndsprövning och anmälningsplikt.

Indelningen av verksamheten i krävande, anmälningspliktig och från dessa undantagen verksamhet följer till centrala delar bestämmelserna i 2 a kap. och 3 kap. i kärnenergiförordningen.

Enligt 2 mom. får verksamhet som enligt 5 kap. omfattas av tillämpningsområdet för verksamhetstillstånd eller för något annat tillståndskrav eller krav på verksamhetsanmälan bedrivas endast av sådana sammanslutningar eller stiftelser som avses i 2 § 1 mom. och 3 § 1 mom. 2 punkten i näringsverksamhetslagen (565/2023). Kravet är nytt. Skyldigheterna i samband med verksamhet av detta slag är av sådan art att de endast kan fullgöras inom en organisation. På grund av tillsynsmyndighetens befogenheter är det dessutom motiverat att begränsa verksamheten till finländska och Europeiska ekonomiska samarbetsområdets sammanslutningar och stiftelser samt till sådana andra utländska sammanslutningar och stiftelser som har inrättat en filial i Finland. Det finns inte kännedom om situationer där en fysisk person med stöd av den lag som upphävs skulle ha gjort en ansökan eller en anmälan i de situationer som avses i momentet. Fysiska personer har möjlighet att bedriva sådan verksamhet som hör till tillämpningsområdet för lagstiftningen om kärnämneskontroll och som inte kräver verksamhetstillstånd, tillstånd att ingå privaträttsliga avtal som omfattas av kärnämneskontroll eller verksamhetsanmälan.

28 §. Strålsäkerheten i verksamhet som hänför sig till kärnämnen. I 1 mom. föreslås bestämmelser om tillämpning av kraven avseende strålsäkerhet på annan verksamhet än sådan

som bedrivs vid kärnanläggningar eller anläggningar för kärnämnestillvaratagande. Enligt 3 § i strålsäkerhetslagen finns bestämmelser om tillämpningen av strålsäkerhetslagen på i kärnenergilagen avsedd användning av kärnenergi i kärnenergilagen. Förslaget enligt paragrafen är en betydande ändring jämfört med nuläget där det i 2 a § i den lag som upphävs finns bestämmelser om tillämpningen av strålsäkerhetslagen i fråga om vissa paragrafer. Enligt förslaget kräver behandling av kärnämnen utanför kärnanläggningar och anläggningar för kärnämnestillvaratagande säkerhetstillstånd enligt strålsäkerhetslagen. Verksamhetstillståndet omfattar endast ärenden som gäller kärnämneskontroll, men inte ärenden som gäller strålsäkerhet.

Enligt 1 mom. tillämpas på innehav, framställning, produktion, överlåtelse, hantering, användning eller lagring av kärnämnen utanför kärnanläggningar eller anläggningar för kärnämnestillvaratagande vad som i strålsäkerhetslagen föreskrivs om verksamhetsutövare, radioaktiva ämnen och strålningsverksamhet. På dessa kärnämnen tillämpas dessutom vad som i strålsäkerhetslagen föreskrivs om strålkällor som innehåller radioaktiva ämnen. Behovet av ett eventuellt säkerhetstillstånd och uppfyllandet av övriga krav enligt strålsäkerhetslagen bedöms separat från tillstånds- och anmälningsförfarandet enligt kärnenergilagen. Avsikten är att göra tillståndsprövningen i anslutning till kärnämneskontroll tydligare genom att överföra strålsäkerhetsaspekterna till en separat prövning.

Definitionen av radioaktivt avfall i strålsäkerhetslagen omfattar också radioaktiva ämnen. Enligt 1 mom. ska verksamhetsutövarens ombesörjningsplikt enligt 79 § i strålsäkerhetslagen också gälla radioaktivt avfall som uppkommer i verksamhet som avses i den föreslagna paragrafen.

I 2 mom. föreskrivs det om verksamhetsutövarens skyldighet att säkerställa att det i den verksamhet som avses i 1 mom. inte inträffar en okontrollerad kedjereaktion. En anläggning där mer än ett effektivt kilogram kärnämne förvaras på en gång är enligt den föreslagna lagen en kärnteknisk anläggning och på anläggningen tillämpas de bestämmelser som gäller kärnanläggningar bland annat när det gäller förhindrande av okontrollerad kedjereaktion. En okontrollerad kedjereaktion är möjlig också i en kärnämnesmängd som är mindre än denna, om ämnet behandlas på ett sätt som är ofördelaktigt med tanke på hanteringen av kedjereaktionen. Därför ska också en sådan verksamhetsutövare vidta behövliga åtgärder för att säkerställa att det inte inträffar en okontrollerad kedjereaktion i verksamheten. Säkerställandet kan i praktiken ske bland annat genom att utreda att risken för en okontrollerad kedjereaktion är mycket liten, till exempel när mängden atområbränsle är liten, eller genom att planera och genomföra de strukturer och förfaranden som behövs för att förhindra en okontrollerad kedjereaktion. Åtgärderna för hantering av kedjereaktioner ska beskrivas i den säkerhetsbedömning av strålningsverksamhet som avses i 26 § i strålsäkerhetslagen. Enligt 26 § i strålsäkerhetslagen ska en säkerhetsbedömning tas fram i verksamhet som kräver säkerhetstillstånd. Om verksamheten i anslutning till kärnämnen inte kräver säkerhetstillstånd med stöd av 49 § 1 mom. 2 punkten i strålsäkerhetslagen på grund av att mängden radioaktivt ämne är liten, är det fråga om en så liten mängd kärnämne att risken för en okontrollerad kedjereaktion kan anses vara mycket liten. Därför ska det i fråga om sådan verksamhet inte krävas att de åtgärder som avses i 2 mom. vidtas.

29 §. Bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter. I 1 mom. föreslås bestämmelser om bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter med anknytning till 19–26 §. Genom föreskrifterna kan Strålsäkerhetscentralen precisera de tekniska detaljerna i kraven och de små mängder som avses i 20 § 2 mom., så att de tillsyns- och rapporteringskrav enligt internationella överenskommelser som är förpliktande för Finland kan uppfyllas i tid, riktigheten i verksamhetsutövarnas anmälningar och bokföring kan övervakas

effektivt och det nationella systemet för kärnämneskontroll kan upprätthållas så att uppfyllandet av kraven kan säkerställas även i fortsättningen.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter med anknytning till 28 § 2 mom.

5 kap. – Tillståndssystem och anmälningar som gäller kärnämneskontroll

30 §. *Krav på verksamhetstillstånd.* I paragrafen föreslås bestämmelser om situationer där det krävs verksamhetstillstånd för verksamheten. I 1 mom. är de verksamhetsformer som hänger samman med kärnmaterial och som kräver tillstånd uppräknade. Verksamhetstillståndet ersätter de tillstånd för kärnämneskontroll som beviljas med stöd av 21 § i den lag som upphävs och om vilka det föreskrivs i 6, 7 a, 7 b och 11 kap. i kärnämnesförordningen.

Enligt 1 mom. 1 punkten är innehav, framställning, produktion, hantering, användning, lagring eller överlåtelse av de ämnen som avses i 5 § 1 mom. 7 punkten underpunkterna a och b, det vill säga särskilt klyvbart material och atområbränsle, tillståndspliktig. För att förpliktelserna enligt icke-spridningsfördraget och andra internationella överenskommelser om fredlig användning av kärnenergi ska kunna uppfyllas ska atområbränsle och särskilda klyvbara material övervakas effektivt, vilket innebär att tillstånd i princip alltid krävs för verksamhet med anknytning till dem. Nedan föreskrivs det om situationer där tillstånd inte krävs för sådan verksamhet.

Enligt 1 mom. 2 punkten krävs verksamhetstillstånd för import eller överföring av kärnämnen från Finland. Genom dessa verksamhetstillstånd säkerställs det särskilt att den som importerar kärnämnen från områden utanför Finland har tillräckliga förfaranden för att uppfylla förpliktelserna enligt internationella överenskommelser om kärnämnen. Med import avses import till Finland från områden utanför EU:s tullområde och med överföring avses överföringar inom EU:s tullområde. Bestämmelser om export av andra kärnämnen än uran- eller toriumhaltig malm och andra kärnmaterial finns i EU-förordningen om exportkontroll och lagen om exportkontroll. Exporttillstånd för dessa beviljas av utrikesministeriet.

I 1 mom. 3 punkten föreskrivs det om tillståndsplikt vid import, överlåtelse, tillverkning, produktion, innehav eller överföring till Finland av ämnen som avses i 5 § 1 mom. 8 punkten underpunkt b, det vill säga andra ämnen än kärnämnen och de kärnmaterial som avses i underpunkterna c och d, såsom komponenter, aggregat eller delar. Tillsynsplikterna i anslutning till dessa följer av de bilaterala överenskommelser som Finland och Euratom har ingått och av tilläggsprotokollet till avtalet om kärnämneskontroll. När det gäller dessa produkter ska det också övervakas att de förpliktelser uppfylls som följer av åtagandena inom de internationella arrangemangen för exportkontroll och bland dessa särskilt de åtaganden som följer av de riktlinjer (INFCIRC/254 del 1) som gruppen av leverantörsländer på kärnenergiområdet (Nuclear Suppliers Group) meddelat.

Enligt 1 mom. 4 punkten krävs verksamhetstillstånd också för import, överföring till Finland, överlåtelse eller innehav av informationsmaterial om kärnenergiområdet, men endast om informationsmaterialet omfattas av en ursprungslandsbegränsning som grundar sig på en bilateral överenskommelse mellan Finland eller Euratom. Informationsmaterialen om kärnenergiområdet omfattas inte av tillämpningsområdet för tilläggsprotokollet för avtalet om kärnämneskontroll, så förpliktelserna i fråga om dem följer endast av de nämnda bilaterala överenskommelserna. Bestämmelser om kravet på skyddsarrangemang för allt

informationsmaterial om kärnmaterialområdet och för annat kärnmaterial finns i 24 § och bestämmelser om sekretess och tystnadsplikt i 44 kap.

Enligt 1 mom. 5 punkten krävs verksamhetstillstånd för uran- eller toriumhaltiga malmer om de exporteras eller överförs från Finland. Enligt 1 mom. 2 punkten krävs också verksamhetstillstånd, om de importeras eller överförs till Finland. När det gäller sådana malmer gäller förpliktelserna enligt internationella överenskommelser som är bindande för Finland i huvudsak export och import av malmerna samt överföring av dem mellan länder.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om verksamhet som undantagits från kravet på verksamhetstillstånd. Verksamhetstillstånd krävs inte om det enligt 34 § ska göras en verksamhetsanmälan om verksamheten. Dessutom krävs inget verksamhetstillstånd om det är fråga om till exempel verksamhet av mycket ringa betydelse med tanke på kärnämneskontrollen (se 41 §) eller någon annan situation som anges i 6 kap.

Utöver verksamhetstillstånd ska på säkerheten i den verksamhet som avses i 1 mom. med stöd av 28 § tillämpas strålsäkerhetslagen, som innehåller bestämmelser om kravet på säkerhetstillstånd. Detta gäller dock inte verksamhet som man har rätt till med stöd av tillstånd för kärnanläggning eller anläggning för kärnämnestillvaratagande.

31 §. *Prövning av verksamhetstillstånd.* I paragrafen föreslås bestämmelser om prövning av verksamhetstillstånd. I 1 mom. föreskrivs om förutsättningarna för beviljande av verksamhetstillstånd. Strålsäkerhetscentralen ska före beviljandet av tillstånd bedöma om förutsättningarna uppfylls. Enligt momentets 1 punkt ska tillståndssökanden ha tillräckliga förutsättningar att fullgöra de skyldigheter som gäller verksamhet som omfattas av verksamhetstillståndet. Enligt momentets 2 punkt ska tillståndssökanden innan verksamheten inleds ha en sådan handbok för kärnämneskontroll som uppfyller kraven enligt 25 § och som ska ha lämnats in till Strålsäkerhetscentralen.

När det gäller nya sökande av verksamhetstillstånd innebär 1 mom. 1 och 2 punkten och kravet på en handbok för kärnämneskontroll enligt 25 § tillsammans att sökanden ska utveckla ett eget system för kärnämneskontroll och utveckla förfaranden som ingår i det och som behövs för att verksamhetsutövaren ska kunna fullgöra sina skyldigheter samt beskriva förfarandena i handboken för kärnämneskontroll. Om sökanden har tidigare verksamhet, räcker det med att säkerställa att de befintliga förfarandena och handboken också omfattar den verksamhet som ansökan gäller. Vid behov ska förfarandena och handboken kompletteras.

Förutsättningen i 1 mom. 1 punkten motsvarar i fråga om beredskapen och de tekniska förutsättningarna för kärnämneskontroll i huvudsak de förutsättningar för beviljande av tillstånd för användning av kärnenergi som föreskrivs i 21 § i den lag som upphävs. Enligt den föreslagna 28 § ska uppfyllandet av kraven på strålsäkerhet i verksamhet som omfattas av tillämpningsområdet för verksamhetstillståndet i fortsättningen bedömas i enlighet med strålsäkerhetslagen. En handbok som överensstämmer med kraven är som förutsättning för beviljande av tillstånd en skärpning jämfört med de gällande kraven för godkännande enligt D.1 i YVL-direktivet. För närvarande krävs det att handboken godkänns separat, och kravet på en godkänd handbok är bundet till inledandet av användningen av kärnenergi, till exempel vid import av kärnämne till den tidpunkt då importen sker och innehavet därmed uppstår. Enligt förslaget ska handboken ha utarbetats och lämnats till Strålsäkerhetscentralen innan verksamhetstillstånd kan beviljas. Syftet är att minska den administrativa bördan, förtydliga de skeden som hänför sig till inledandet av användningen av kärnenergi och säkerställa att verksamhet som hänför sig till kärnmaterial inleds först när Strålsäkerhetscentralen har kunnat konstatera att verksamhetsutövaren har beredskap för detta.

Enligt 1 mom. 3 punkten ska det för den verksamhet som hänför sig till kärnmaterial finnas en godtagbar grund som inte står i strid med förverkligandet av målen för kärnämneskontrollen. Iakttagandet av de allmänna principerna i den lag som upphävs hör till de förutsättningar för godkännande av tillstånd för annan användning av kärnenergi som avses i 21 § i den lag som upphävs. I den föreslagna punkten motsvarar målet det som anges i den lag som upphävs, men kravet på en godtagbar grund för verksamheten är nytt. En godtagbar grund kan hänföra sig till exempel till forsknings- eller industriverksamhet eller hälsovård där det är behovligt att hantera kärnmaterial. En godtagbar grund får inte stå i strid med förverkligandet av målen för kärnämneskontrollen. Med detta avses i synnerhet att i enlighet med de internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är förpliktande för Finland får sådan användning av kärnenergi som omfattas av verksamhetstillståndet inte vara förenad med verksamhet som främjar spridning av kärnvapen.

Enligt 4 punkten i 1 mom. får det inte föreligga något i den föreslagna lagen föreskrivet hinder för beviljande av tillstånd. Ett sådant hinder kan vara till exempel att sökanden inte uppfyller kravet enligt 27 § 2 mom. eller att verksamheten som helhet kräver till exempel tillstånd för kärnanläggning.

I 2 mom. finns bestämmelser om att Strålsäkerhetscentralen har skyldighet att säkerställa att förutsättningarna enligt 1 mom. uppfylls. Med stöd av myndigheternas inspektionsrätt enligt 358 § har Strålsäkerhetscentralen rätt att inspektera också tillståndssökandens verksamhet. Genom kravet ersätts förbudet enligt 21 § 2 mom. i den lag som upphävs att inleda användning av kärnenergi på grundval av beviljat tillstånd innan Strålsäkerhetscentralen, då verksamheten förutsätter det, har konstaterat att användningen av kärnenergi uppfyller de säkerhetskrav som ställts upp, skydds- och beredskapsarrangemangen är tillräckliga, övervakningen i syfte att förhindra spridningen av kärnvapen har ordnats på ett behörigt sätt och skadeståndsansvaret för atomskada som kan uppkomma i samband med verksamheten har ordnats på föreskrivet sätt. I verksamhetstillståndet bedöms dessutom endast förutsättningarna för den övervakning och de skyddsarrangemang som behövs för att förhindra spridningen av kärnvapen. Förutsättningarna för säkerheten bedöms vid behov i enlighet med strålsäkerhetslagen, och verksamheten kan förutsätta säkerhetstillstånd enligt strålsäkerhetslagen.

Dessutom föreskrivs i den föreslagna 2 mom. 1 punkten om skyldighet för Strålsäkerhetscentralen att innan tillstånd beviljas säkerställa att den verksamhetsutövare som ansöker om verksamhetstillstånd för produktion, hantering eller annan användning av kärnämnen har fullgjort skyldigheten att lämna in den grundläggande tekniska beskrivningen om anläggningen. En hur detaljerad grundläggande teknisk beskrivning enligt 1 punkten som enligt förordningen om Euratoms kärnämneskontroll ska lämnas in beror på tidpunkten för tillståndsprövningen och typen av verksamhetstillstånd. Om till exempel verksamhetstillstånd för innehav av kärnämne söks mer än 200 dagar innan kärnämnet hämtas till anläggningen, krävs det inte enligt förordningen om Euratoms kärnämneskontroll att en grundläggande teknisk beskrivning ska lämnas in när det är fråga om en mängd kärnämne som omfattas av verksamhetstillståndet. Enligt den förordningen omfattar kraven på inlämnande av en grundläggande teknisk beskrivning också ändringar i den grundläggande tekniska beskrivningen, så Strålsäkerhetscentralen ska säkerställa att också skyldigheterna i fråga om dem fullgörs.

Enligt 2 mom. 2 punkten ska Strålsäkerhetscentralen dessutom säkerställa att förpliktelseerna enligt bilaterala överenskommelser på kärnenergiområdet uppfylls, om det är fråga om verksamhetstillstånd för import, export, överföring, överlåtelse eller innehav av kärnmaterial och verksamheten omfattas av tillämpningsområdet för överenskommelsen. Säkerställandena i fråga behövs för att se till att de förpliktelser som följer av förordningen om Euratoms

kärnämneskontroll och de bilaterala överenskommelser som Finland eller Euratom ingått fullgörs vid sådan användning av kärnenergi som omfattas av drifttillståndet.

32 §. Tillståndskrav för ingående av privaträttsliga avtal som omfattas av kärnämneskontrollen. I paragrafen föreskrivs det om tillståndsplikt vid ingående av vissa privaträttsliga avtal på kärnenergiområdet. I paragrafen avsedda privaträttsliga avtal definieras på motsvarande sätt som enligt bestämmelserna i 2 § 2 mom. 1 punkten i den lag som upphävs och 9 § i kärnenergiförordningen. Med sådana avtal avses både sådana som omfattar verksamhet som hänför sig till kärnmaterial i Finland eller export från Finland för sådan verksamhet som avses i avtalet och sådana där verksamhet som hänför sig till kärnmaterial bedrivs endast i destinationsstaten. I de förstnämnda fallen ska verksamheten också omfattas av de andra tillämpliga krav enligt kärnenergilagen och lagen om exportkontroll som gäller användning och export av kärnenergi.

De avtal som avses i paragrafen hänför sig till tillverkning, montering, byggande eller användning av en sådan komponent eller ett sådant aggregat som avses i 5 § 1 mom. 8 punkten underpunkt c eller d någon annanstans än inom en EU-medlemsstats eller, om det är fråga om något annat än en känslig komponent eller ett känsligt aggregat, inom någon annan i statsrådets förordning nämnd utanför EU:s territorium befintlig stats territorium. Liksom för närvarande avser den geografiska avgränsningen i situationer enligt 1 mom. 2 punkten i princip de medlemsländer i gruppen av leverantörländer på kärnenergiområdet (Nuclear Suppliers Group) som inte är medlemsstater i EU.

Ett i paragrafen avsett avtal kan gälla till exempel en situation där en aktör som entreprenör deltar i uppförandet av ett kärnkraftverk eller en del av ett kärnkraftverk i någon annan än en i 1 mom. avsedd stat, men verksamheten inte är förenad med export som omfattas av exportkontroll eller kärnämneskontroll. I samband med sådan verksamhet finns det skäl att genom tillståndsprövning säkerställa att verksamheten inte främjar spridningen av kärnvapen. Enligt lagen om exportkontroll och EU-förordningen om exportkontroll är export av komponenter och aggregat på kärnenergiområdet samt tillhörande teknik och programvara till de länder som omfattas av det tillståndskrav som avses i denna paragraf tillståndspliktig verksamhet. Ett i paragrafen avsett avtal kan dock också gälla tillhandahållande av arbetskraft, kompetens, information, komponenter, aggregat eller andra varor eller tjänster som inte omfattas av exportkontrollen. Tillståndskravet gäller dock inte arbetsavtal.

Paragrafens bestämmelser om tillståndsplikt för ingående av avtal motsvarar bestämmelserna i den lag som upphävs (se 2 § 2 mom. 1 punkten i den lag som upphävs samt 9 § i kärnenergiförordningen och bilaga A och B till den förordningen), men i fortsättningen är det Strålsäkerhetscentralen som är tillståndsmyndighet i stället för arbets- och näringsministeriet. Det finns inte kännedom om att sådana tillstånd skulle ha sökts eller beviljats.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om bemyndigande att utfärda förordning. Det föreslås att på motsvarande sätt som enligt 9 § i kärnenergiförordningen samt bilaga A och B till den förordningen ska närmare bestämmelser om de komponenter, aggregat och stater som avses i 1 mom. kunna utfärdas genom förordning av statsrådet i enlighet med de internationella avtal på kärnenergiområdet som är bindande för Finland.

33 §. Tillståndsprövning i fråga om ingående av privaträttsliga avtal. Enligt paragrafen ska tillstånd för ingående av privaträttsligt avtal beviljas, om förutsättningarna enligt lagen uppfylls. Enligt 1 punkten ska sökanden ha förutsättningar att sörja för att förpliktelserna i anslutning till förhindrande av spridning av kärnvapen och andra internationella förpliktelser uppfylls.

Enligt 2 punkten ska den stat där avtalet fullgörs ha förbundit sig till att förhindra spridningen av kärnvapen och till det internationella systemet för kärnämneskontroll. Med detta avses åtminstone att staten är part i icke-spridningsfördraget, att staten har ett sådant gällande avtal om kärnämneskontroll med Internationella atomenergiorganet som avses i icke-spridningsfördraget och att det inte finns kännedom om omständigheter som tyder på överträdelser eller misstankar om överträdelser av dessa avtal.

Enligt 3 punkten ska det finnas godtagbara grunder för avtalet med beaktande av syftena med lagen särskilt i fråga om förhindrande av spridning av kärnvapen.

Enligt 4 punkten kan tillstånd beviljas, om det inte i den föreslagna lagen föreligger något hinder för det, till exempel att kravet enligt 27 § 2 mom. inte uppfylls.

34 §. Verksamhetsanmälan. I paragrafen föreslås bestämmelser om kravet på verksamhetsanmälan. Om användningen av kärnenergi är annat än betydande med tanke på kärnämneskontrollen och de internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är förpliktande för Finland, behövs ingen tillståndsprövning av verksamheten. Om kärnmaterialet omfattas av en ursprungslandsbegränsning, kräver verksamheten dock i regel alltid verksamhetstillstånd, eftersom det genom tillståndsprövningen behöver säkerställas att förpliktelserna enligt de bilaterala överenskommelser som Finland eller Euratom ingått uppfylls. Eftersom den verksamhet som kräver en verksamhetsanmälan inte kan omfattas av en ursprungslandsbegränsning, krävs det inte i samband med verksamhetsanmälan garantier för att förpliktelserna enligt de bilaterala överenskommelserna på kärnenergiområdet har uppfyllts.

I 1 mom. föreskrivs om situationer där det krävs en verksamhetsanmälan. Den berörda användningen av kärnenergi har med stöd av 30 § 2 mom. undantagits från kravet på verksamhetstillstånd. Verksamhetsanmälan ersätter och förenhetligar anmälningar i enlighet med 17 kap. i den gällande kärnenergiförordningen om användning av kärnenergi som undantagits från tillståndsplikt. Den användning av kärnenergi som kräver en verksamhetsanmälan motsvarar i huvudsak vissa former av användning av kärnenergi som i enlighet med 3 kap. i kärnenergiförordningen undantagits från tillståndsplikten.

Enligt 1 mom. 1 punkten krävs på motsvarande sätt som i 18 a § i kärnenergiförordningen en verksamhetsanmälan om tillverkning av komponenter och aggregat på kärnenergiområdet. Den montering av komponenter eller aggregat som nämns i det gällande kravet nämns inte i punkten eller någon annanstans i förslaget, eftersom också den monteringen i fortsättningen räknas som tillverkning. Tillverkningen omfattas i allmänhet inte av någon ursprungslandsbegränsning, men det är möjligt att någon i Finland tillverkar en komponent eller ett aggregat med hjälp av delar som omfattas av en ursprungslandsbegränsning, vilket kan överföra ursprungslandsbegränsningen till att också omfatta en komponent eller ett aggregat. Då krävs tillstånd för verksamheten.

Enligt 1 mom. 2 och 3 punkten krävs en verksamhetsanmälan, om det vid användning av kärnenergi är fråga om en ringa mängd kärnmaterial. Avsikten är att preciseringarna av de ringa mängder som avses i underpunkterna, inklusive de engångs- och årsgränser som gäller för olika typer av verksamheter, ska kunna utfärdas genom förordning av statsrådet med stöd av 3 mom. Momentets 2 punkt underpunkt a motsvarar den verksamhet som avses i 18 § i kärnenergiförordningen och underpunkt b 12 och 13 § i den förordningen. Strålsäkerhetscentralen kan med stöd av 37 § 2 mom. precisera förfarandet för inlämnande av en verksamhetsanmälan som gäller ringa mängder. Till exempel kan det på motsvarande sätt som i 13 § i den gällande kärnenergiförordningen endast i samband med den första importen av kärnämnen krävas en anmälan av de kärnämnen som används som ballast, transportemballage

eller strålningsskydd. Momentets 2 punkt underpunkt c motsvarar 15 § i kärnenergiförordningen, enligt vilken det krävs en anmälan vid överlåtelse av särskilt klyvbart material till en innehavare av tillstånd för innehav av sådant material. I 3 punkten föreskrivs det om en verksamhetsanmälan om export, import och överföring av uran- eller toriumhaltig malm, om det är fråga om en ringa mängd. Enligt underpunkt b förutsätts det dessutom att exporten eller överföringen från Finland sker till en stat som är part i icke-spridningsfördraget. Momentets 3 punkt motsvarar 14 § i kärnenergiförordningen.

I paragrafens 2 mom. föreslås bestämmelser om tidpunkten för inlämnande av verksamhetsanmälan. Anmälan ska lämnas in till Strålsäkerhetscentralen i tillräckligt god tid före den planerade inledningen av verksamheten. Avsikten är att vid behov kunna försäkra sig om att verksamheten undantagits från tillståndsplikt och att verksamhetsutövaren är tillräckligt förberedd på att uppfylla de krav som behövs. Utöver anmälan förutsätter verksamheten en handbok för kärnämneskontroll, om verksamheten inte i situationer som närmare föreskrivs genom förordning av statsrådet har undantagits från denna skyldighet.

Dessutom föreskrivs i 2 mom. om skyldigheten att anmäla förändringar som skett i de uppgifter som uppgetts i verksamhetsanmälan. Eftersom verksamhetsanmälan används vid planeringen av myndighetstillsynen, ska Strålsäkerhetscentralen utan dröjsmål underrättas om förändringarna.

I 3 mom. finns bestämmelser om bemyndigande att genom förordning utfärda bestämmelser om en i paragrafen avsedd ringa mängd.

35 §. *Anmälan om export av kärnmaterial.* Genom bestämmelserna i paragrafen ersätts anmälningsplikten enligt 21 § i kärnenergiförordningen när det gäller sådana överlåtelser i anslutning till export av kärnämnen som är undantagna från ett separat tillstånd som hänför sig till export. Jämfört med 21 § i kärnenergiförordningen utvidgas anmälningsplikten i den föreslagna paragrafen till att också omfatta sådan export och överföring från Finland där det inte förekommer överlåtelse. Dessutom är anmälningsplikten rättidigt inriktad på sådana exporter och överföringar från Finland där överlåtelsen sker tydligt efter exporten.

Det huvudsakliga syftet med paragrafen är att säkerställa att Strålsäkerhetscentralen i rätt tid får information om export av kärnmaterial. De överlåtelser som hänför sig till export av kärnmaterial ska i enlighet med vad som föreskrivs nedan undantas från verksamhetstillstånd och verksamhetsanmälan, så att dubbel tillståndsprövning undviks. Enligt artiklarna 2 a ix a och 3 d i tilläggsprotokollet till avtalet om kärnämneskontroll ska staten anmäla viss export av kärnmaterial till Internationella atomenergiorganet kvartalsvis, 60 dagar efter utgången av kvartalet. Kravet enligt tilläggsprotokollet gör inte skillnad mellan export som omfattar och export som inte omfattar överlåtelse. Strålsäkerhetscentralen ska svara för att anmälan lämnas till Internationella atomenergiorganet i enlighet med 15 § 2 mom. 4 punkten. Därför räcker det att i enlighet med förslaget föreskriva att anmälan om export ska lämnas till Strålsäkerhetscentralen som bekräftelse inom två veckor från händelsen.

Informationsmaterialen om kärnenergiområdet omfattas inte av tillämpningsområdet för tilläggsprotokollet för avtalet om kärnämneskontroll, så en anmälan om export av dem behövs därför inte. Om informationsmaterialet omfattas av en ursprungslandsbegränsning, ska Strålsäkerhetscentralen dock på grund av den tillsyn som förutsätts enligt de bilaterala överenskommelserna på kärnenergiområdet underrättas om export av informationsmaterialet. Överlåtelse av uran- eller toriumhaltiga malmer omfattas inte av den anmälningsplikt som avses i paragrafen. Nedan föreskrivs det att anmälningar enligt kapitel VII i förordningen om

Euratoms kärnämneskontroll dock ska lämnas till Strålsäkerhetscentralen när det gäller export av uran- eller toriumhaltiga malmer.

Den anmälningsplikt som föreslås i paragrafen omfattar också överföringar från Finland, eftersom en del av de överlåtelser som hänför sig till dem undantagits från verksamhetstillstånd och verksamhetsanmälan. Utan denna anmälningsplikt får Strålsäkerhetscentralen inte information om dessa överlåtelser och därför behövs en anmälan.

36 §. *Andra anmälningar i anslutning till kärnämneskontroll.* I paragrafen föreskrivs det om skyldigheten att göra kompletterande anmälningar om kärnmaterial och anknytande verksamhet.

Skyldigheten enligt 1 mom. att göra en anmälan om tillverkning av vissa kärnmaterial, om sådan forskningsverksamhet relaterad till kärnbränslecykeln som bedrivits under det föregående året samt om översiktsplaner för utveckling av kärnbränslecykeln behövs för att anmälningsplikten enligt tilläggsprotokollet till avtalet om kärnämneskontroll ska kunna uppfyllas. Bestämmelser om dessa anmälningsplikter finns i artiklarna 2 a iv, 2 a i, 2 a x och 2 b i i tilläggsprotokollet till avtalet om kärnämneskontroll. Tidsfristen för dessa årliga anmälningar är den 15 maj, vilket innebär att anmälningarna ska lämnas till Strålsäkerhetscentralen årligen före utgången av februari för att det ska finnas tillräckligt med tid för beredningen av anmälan till Internationella atomenergiorganet och eventuella tilläggsutredningar.

I 2 mom. föreskrivs om anmälningsplikt i anslutning till verksamhet där det uppkommer sådant uran- eller toriumhaltigt avfall eller sådana uran- och toriumhaltiga biprodukter som avses i 5 § 2 mom. och på vilka bestämmelserna om atområbränsle inte tillämpas. En anmälan om den mängd uran eller torium som ansamlas i avfallet eller biprodukten ska enligt förslaget göras innan verksamheten inleds, om det enligt planen är fråga om mer än 500 kg uran eller torium per år. Anmälan krävs dock inte om halten av uran eller torium är liten, det vill säga inte överskrider gränsen för halten av uran- eller toriumhaltig malm. Om det inte är fråga om uran- eller toriumhaltig malm eller om ämnet på grund av dess bearbetningsgrad inte räknas som atområbränsle och det inte är avsett för produktion av atområbränsle eller annars för användning på kärnenergiområdet, medför Euratomfördraget, avtalet om kärnämneskontroll eller tilläggsprotokollet till avtalet om kärnämneskontroll inga bokförings- eller rapporteringsskyldigheter som är bindande för verksamhetsutövarna eller staten i fråga om sådan malm eller sådant ämne. Det finns dock flera möjliga sätt på vilka ett ämne kan komma att omfattas av den kontroll som avses i dessa avtal. Till dessa sätt hör till exempel tillvaratagande av uran eller torium från ett ämne eller överföring av uran eller torium till kärnbränslecykeln. Om dessa verksamheter är aktuella kommer ämnet också att omfattas av tillämpningsområdet för den föreslagna lagen antingen som atområbränsle eller som uran- eller toriumhaltig malm.

Enligt 2 mom. krävs det också en anmälan, om det i det avfall eller den biprodukt som avses i momentet på en gång eller under samma kalenderår överläts över 500 kg uran eller torium till en annan aktör. På detta sätt säkerställs det att dessa ämnen inte utanför övervakningen överförs till kärnbränslecykeln.

Strålsäkerhetscentralen behöver få uppgifter om Finlands produktion av de ämnen som avses i 2 mom. för att Strålsäkerhetscentralen ska kunna se till att de atområbränslen som produceras i Finland omfattas av tillsynen och att alla förpliktelser enligt internationella överenskommelser på kärnenergiområdet uppfylls. Särskilt Strålsäkerhetscentralen ska veta vem som bedriver sådan verksamhet, var verksamheten bedrivs och hur mycket uran eller torium det avfall eller den biprodukt som produceras innehåller.

37 §. Kompletterande bestämmelser om anmälningar. Enligt 1 mom. ska de anmälningar som avses i 34–36 § göras elektroniskt och innehålla de uppgifter som behövs för tillsynen över verksamheten. I verksamhetsanmälan ska i praktiken till centrala delar ges motsvarande uppgifter som krävs i ansökan om verksamhetstillstånd. På detta sätt säkerställs det att verksamhetsutövaren i samband med den första verksamhetsanmälan har utvecklat ett eget tillsynssystem och de förfaranden i systemet som behövs för fullgörandet av verksamhetsutövarens skyldigheter på den nivå som verksamheten förutsätter samt bland annat dokumenterat förfarandena i sin handbok för kärnämneskontroll. I anmälan om forsknings- och utvecklingsverksamhet ska verksamheten också beskrivas på ett sätt som är behövligt med tanke på tillsynen.

I 2 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

38 §. Förlängning av tidsfristen för lämnande av anmälningar. De tidsfrister som föreskrivs i 35 och 36 § har fastställts så att Strålsäkerhetscentralen kan uppfylla den anmälningsplikt som gäller Finland. Detta inbegriper behandling av verksamhetsutövarnas anmälningar, eventuella utredningar och beredning av anmälningar till Europeiska kommissionen eller Internationella atomenergiorganet. I enskilda fall är det möjligt att avvika från de tidsfrister som fastställts, om det finns grundad anledning till detta och om överskridandet av tidsfristen inte försvårar uppfyllandet av Finlands förpliktelser. En grundad anledning kan vara till exempel betydande förändringar i den organisation som ansvarar för verksamhetsutövarnas anmälningar eller betydande utredningsarbete som anmälan kräver. Avsikten är att Strålsäkerhetscentralen ska fastställa en ny tidsfrist så att det fortfarande finns tid för de åtgärder som krävs enligt anmälningarna från de verksamhetsutövare som fått extra tid.

39 §. Kompletterande skyldighet i fråga om verksamhet som hänför sig till kärnmaterial. I 1 mom. föreskrivs det om verksamhetsutövarnas allmänna skyldighet att samtidigt underrätta Strålsäkerhetscentralen om de uppgifter som den med tanke på kärnämneskontrollen lämnar till Europeiska kommissionen med stöd av Euratomfördraget för kärnämneskontroll. Särskilt de uppgifter som med stöd av förordningen om Euratoms kärnämneskontroll ska lämnas till Europeiska kommissionen ska också lämnas till Strålsäkerhetscentralen, men skyldigheten gäller all tillsynsinformation som lämnas till Europeiska kommissionen. Lämnandet av uppgifter är en väsentlig del av upprätthållandet av den nationella tillsynen över kärnämneskontrollen.

I 2 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

40 §. Uppgifter om kärnmaterial som ska uppges i tulldeklarationen. I paragrafen föreskrivs om de uppgifter om kärnmaterial som ska uppges i tulldeklarationer. Med tulldeklaration avses de förfaranden och deklarerationer som föreskrivs i tullkodexen för EU och som lämnas till Tullen endast vid import av varor från länder utanför EU, export av varor till länder utanför EU och sådan transitering där varor rör sig från länder utanför EU via EU till länder utanför EU. Inga tulldeklarationer av detta slag görs till Tullen för överföringar inom EU.

De föreslagna 1 och 2 mom. motsvarar till väsentliga delar 115 a § i kärnenergiförordningen. I förslaget har det också beaktats att immateriell import, såsom elektroniskt informationsmaterial, enligt gällande EU-lagstiftning inte längre är varor och att det inte görs någon tulldeklaration för dem.

Det föreslagna 3 mom. motsvarar 115 b § i kärnenergiförordningen. Tullens kontroll gäller dock endast sådana situationer där importen sker från länder utanför EU.

I 4 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning.

6 kap. – Avgränsning av tillämpningen av bestämmelserna om kärnämneskontroll

41 §. *Avgränsning av tillämpningen av bestämmelserna om kärnämneskontroll.* I paragrafen föreskrivs om situationer där de krav enligt 4 och 5 kap. som gäller kärnämneskontroll inte tillämpas. Finland har genom icke-spridningsfördraget förbundit sig till kärnämneskontroll, som gäller allt kärnämne som finns inom finskt territorium, under finsk jurisdiktion eller under finsk tillsyn. Dessutom gäller den kärnämneskontroll som omfattas av Euratomfördraget alla kärnämnen som finns inom gemenskapens kärnvapenfria medlemsländers territorium. På grund av dessa skyldigheter för staterna och verksamhetsutövarna, förpliktelserna enligt bilaterala överenskommelser på kärnenergiområdet och andra behov i anslutning till förvaltningen av det nationella systemet för kärnämneskontroll kan kärnmaterial lämnas utanför bestämmelserna om kärnämneskontroll endast på grundval av noggranna villkor.

Europeiska kommissionen ansvarar för Euratomfördragsenlig tillsyn över kärnämnen i Finland, och därför är det viktigt att säkerställa att avtalet om kärnämneskontroll och förordningen om Euratoms kärnämneskontroll har iakttagits innan den nationella tillsynen över kärnämnen avslutas. När tillsynen över kärnämnen enligt den nämnda förordningen upphör är det också möjligt att avsluta den nationella tillsynen, om Finland inte i bilaterala eller andra överenskommelser på kärnenergiområdet har förbundit sig att fortsätta tillsynen.

Enligt 1 mom. 1 punkten kan tillämpningen av kraven enligt 4 och 5 kap. avslutas, om kärnämnet har släppts ut i miljön i enlighet med den föreslagna lagen eller strålsäkerhetslagen. Förfarandet är möjligt med tanke på kärnämneskontrollen, eftersom kärnämnet oåterkalleligt sprids genom andra ämnen överallt, till exempel genom avloppsvatten. Det kan vara fråga om vilket kärnämne som helst som kan släppas ut i miljön i enlighet med det föreslagna 7 kap. eller 127 § i strålsäkerhetslagen, till exempel utspädda uranlösningar som används vid forskning. Säkerhetsaspekterna ska bedömas i enlighet med paragraferna i fråga och de bestämmelser och föreskrifter på lägre nivå som utfärdats med stöd av dem. Förfarandet kräver en anmälan i enlighet med Euratoms förordning om kärnämneskontroll. Förfarandet är nytt i lagen, men i förordningen om Euratoms kärnämneskontroll har det definierats redan tidigare.

Enligt 1 mom. 2 punkten kan tillämpningen av lagens bestämmelser om kärnämneskontroll på kärnämne i radioaktivt avfall avslutas på basis av avfallets låga halt av kärnämne. Förfarandet har möjliggjorts genom förordningen om Euratoms kärnämneskontroll. Avsikten är att också tillsynen enligt den föreslagna lagen ska upphöra när tillsynen enligt den förordningen upphör. Strålsäkerhetscentralen ska i samband med verksamhetsutövarens anmälningar till Europeiska kommissionen ha möjlighet att granska att anmälningarna är korrekta eller att på något annat sätt verifiera egenskaperna hos det kärnämne som är föremål för den tillämpning som upphör.

Enligt 1 mom. 3 punkten kan tillämpningen av bestämmelserna om kärnämneskontroll på de kärnämnen som inte omfattas av en ursprungslandsbegränsning upphöra, om kärnämnet har använts vid tillverkningen av en sådan slutprodukt som inte är avsedd särskilt för verksamhet med anknytning till användning av kärnenergi och ur vilken det i praktiken inte är möjligt att tillvarata kärnämnet. Med annan verksamhet än sådan som anknyter till användningen av kärnenergi avses allmänt sådana produkter där kärnämnet används på grund av dess fysikaliska eller kemiska egenskaper, men inte på grund av egenskaper som hänger samman med en fissionsreaktion eller med radioaktiv strålning (till exempel uranglas eller användning av uran i keramiska beläggningar eller användning av torium i glödtråd för lampor). Förfarandet kräver en anmälan i enlighet med förordningen om Euratoms kärnämneskontroll. Förfarandet

motsvarar delvis 10 b § i kärnenergiförordningen. Som ändring jämfört med nuläget är det möjligt att upphöra med tillämpningen av bestämmelserna om kärnämneskontroll också i fråga om särskilt klyvbart material. Dessutom slopas ur kravet den övre gräns på fyra gram som föreskrivs i 10 b § 1 mom. 2 punkten i kärnenergiförordningen. Enligt EU-förordningen om exportkontroll är högst fyra gram naturligt eller utarmat uran undantaget från exporttillstånd, om det finns i instruments sensorkomponenter. Paragrafens 1 mom. 3 punkt omfattar också andra slutprodukter. Det finns skäl att lämna frågan om kravet på exporttillstånd från fall till fall för utredning med stöd av lagen om exportkontroll och EU-förordningen om exportkontroll.

Med avvikelse från 1 mom. 3 punkten gäller 1 mom. 4 punkten en färdig slutprodukt som till exempel importeras, men i övrigt är innehållet till centrala delar detsamma som i 3 punkten. I 10 b § 2 mom. i kärnenergiförordningen finns bestämmelser om begränsning av tillämpningen avseende tillverkning eller produktion av slutprodukter, men sådana bestämmelser behövs inte, eftersom tillverkningen av slutprodukten inte direkt omfattas av tillämpningsområdet för den föreslagna lagen och det för innehav och hantering av de kärnämnen som används vid tillverkningen i princip krävs antingen verksamhetstillstånd eller verksamhetsanmälan.

Paragrafens 1 mom. 5 punkten motsvarar 10 a § i kärnenergiförordningen, enligt vilken bestämmelserna om kärnämneskontroll inte tillämpas, om materialet utgör en del av ett instrument som i medicinskt syfte har placerats i en människokropp. Jämfört med 10 a § i kärnenergiförordningen utvidgas tillämpningsområdet enligt punkten, och grunden enligt punkten kan tillämpas utöver på särskilda klyvbara material också på andra kärnämnen.

Enligt 1 mom. 6 punkten ska bestämmelserna om kärnämneskontroll i 4 och 5 kap. inte tillämpas på atområbränsle vars halt av uran eller torium inte överskrider de föreskrivna gränserna för halter för uran- eller toriumhaltig malm och som i verksamheten i fråga inte vidareförädlas för anrikning av uran eller torium eller överläts till någon annan. Avsikten är att sådana ämnen inom malmanrikningsverksamheten eller metallförädlingen som kan tolkas som sådan anrikning av malm som avses i definitionen av atområbränsle men där uran eller torium är orenheter och blir avfall eller biprodukter ska lämnas utanför tillsynen och tillståndskravet. Gränserna för halter är de gränser för halter som anges i definitionen av uran- eller toriumhaltig malm, eftersom det ämne som överskrider dem kan tolkas höra till tillämpningsområdet för Euratoms förordning om kärnämneskontroll och verksamhet om omfattas av tillämpningsområdet ska dock övervakas. Det atområbränsle som avses i punkten får inte vidareförädlas för anrikning av uran eller torium eller överlätas till någon annan. Om atområbränslet överläts till en finländsk verksamhetsutövare, tillämpas bestämmelserna i 4 och 5 kap. på överlåtelsen, men när det gäller mottagaren kan denna punkts bestämmelser om begränsning av tillämpningen komma i fråga, om förutsättningarna uppfylls.

Enligt 1 mom. 7 punkten ska bestämmelserna i 4 och 5 kap. inte heller tillämpas på sådant kärnämne på vilket kontroll enligt förordningen om Euratoms kärnämneskontroll inte tillämpas med stöd av någon annan än i 1–6 punkten avsedd grund. I 7 punkten avses exempelvis fall där kärnämneskontrollen enligt den nämnda förordningen har upphört på grund av låg halt av kärnämne, men det inte är fråga om sådant radioaktivt avfall som avses i 2 punkten.

Enligt 1 mom. 8 punkten kan tillämpningen av bestämmelserna om kärnämneskontroll i 4 och 5 kap. upphöra också i fråga om andra ämnen, komponenter och aggregat som omfattas av lagens tillämpningsområde, om de permanent ändras så att de inte lämpar sig för sitt ändamål eller om de placeras i slutförvaring. I underpunkt a avses med användningsändamål särskilt ett sådant ändamål eller en sådan särskild lämplighet med anknytning till användningen av kärnenergi som avses i 5 § 1 mom. 8 punkten och som det med stöd av 5 § 6 mom. kan föreskrivas närmare om genom förordning av statsrådet. Grunden för slutförvaring är en ändring

jämfört med nuläget. Denna kan behövas till exempel i samband med avveckling av kärnanläggningar, varvid bearbetning av kärnmaterialet så att det inte lämpar sig för användningsändamålet kan medföra oskäligt höga stråldoser eller andra risker. I sådana fall ska det dock säkerställas att den ursprungslandsbegränsning som kärnmaterialet omfattas av inte hindrar att tillsynen över kärnmaterial i funktionsdugligt skick avslutas. Avsikten är dock att kärnämneskontrollen avslutas endast om det kan säkerställas att kärnmaterialet inte börjar användas för fel användningsändamål.

I 2 mom. ingår ett kompletterande krav med koppling till 1 mom. 1–3 och 7 punkten, enligt vilket det förfarande enligt förordningen om Euratoms kärnämneskontroll som tillämpas på punkten i fråga också ska iakttas. Avsikten är att tillsynen enligt kärnenergilagen ska upphöra först om anmälningarna om avslutande av den kontroll som avses i den förordningen har gjorts. I de fall som avses i momentets 2 och 3 punkt ska man i enlighet med den nämnda förordningen komma överens om förfarandet med Europeiska kommissionen.

I 3 mom. finns bestämmelser om det godkännande som hänger samman med 8 punkten. I de situationer som avses i punkten förutsätter undantagande från tillämpningen av bestämmelserna om kärnämneskontroll dessutom att Strålsäkerhetscentralen har bedömt att förutsättningen enligt underpunkt a eller b uppfylls och godkänt undantagande från tillämpningen av bestämmelserna om kärnämneskontroll. När det gäller underpunkt a ska det bedömas om ändringen av kärnmaterialet gör det olämpligt för sitt användningsändamål och om ändringen är permanent. När det gäller underpunkt b ska de ursprungslandsbegränsningar som kärnmaterialet omfattas av och de förfaranden som säkerställer att slutförvaringen är permanent bedömas. Det ska ansökas om godkännande senast 30 dagar före vidtagande av den åtgärd som avses i punkten.

I 4 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

42 §. *Undantag i fråga om verksamhetstillstånd och verksamhetsanmälan i vissa situationer.* I paragrafen föreskrivs om undantag som i vissa situationer görs från kravet på verksamhetstillstånd och verksamhetsanmälan.

Med stöd av 1 mom. 1 punkten ska överlåtelse av kärnmaterial undantas från kravet på verksamhetstillstånd och verksamhetsanmälan, om ett individuellt exporttillstånd enligt EU-förordningen om exportkontroll eller ett globalt exporttillstånd enligt den förordningen har beviljats för överlåtelsen. På detta sätt undviks dubbel tillståndsprövning i fråga om export eller överföring som inbegriper överlåtelse. Strålsäkerhetscentralen har med stöd av lagen om exportkontroll rätt att till utrikesministeriet lämna ut och utrikesministeriet på motsvarande sätt rätt att till Strålsäkerhetscentralen lämna ut sådana uppgifter som är nödvändiga för skötseln av de uppgifter som föreskrivs i den lagen eller i EU-förordningen om exportkontroll, så utrikesministeriet har möjlighet att vid behov av Strålsäkerhetscentralen få bland annat sådana uppgifter om ursprungslandsbegränsningar som annars bedöms vid tillståndsprövningen av överlåtelse som hänför sig till export eller överföring från Finland.

För sådana överföringar inom Europeiska unionen för vilka det enligt EU-förordningen om exportkontroll inte krävs tillstånd och för sådan export med allmänna tillstånd som inte har varit föremål för prövning från fall till fall kommer det att även i fortsättningen krävas verksamhetstillstånd eller verksamhetsanmälan. Dessa överföringar och denna export jämföras med överlåtelser inom Finland, vilka i huvudsak kräver verksamhetstillstånd eller verksamhetsanmälan, om överlåtelserna inte har undantagits från verksamhetstillstånd eller verksamhetsanmälan någon annanstans. De är enligt 21 § i kärnenergiförordningen undantagna från tillståndsplikt, så i vissa fall behövs det inom Finland tillstånd för överlåtelse av

kärnmaterial, men inte för överlåtelse till utlandet, vilket inte är ändamålsenligt. Förslaget förtydligar tillstånds- eller anmälningssplikten i fråga om överlåtelse.

På motsvarande sätt ska överlåtelse som hänför sig till export eller överföring från Finland undantas från dubbel tillståndsprövning, om det är fråga om export eller överföring från Finland av kärnämne som finns i kärnavfall. Strålsäkerhetscentralen kan behandla prövningen av överlåtelser och till exempel de krav som hänför sig till ursprungslandsbegränsningarna som en del av godkännandet av export eller överföring av kärnavfall.

Paragrafens 1 mom. 2 punkt motsvarar 11 § 1 mom. i kärnenergiförordningen. Verksamhetstillstånd och verksamhetsanmälan krävs inte, om det är fråga om överföring av annat än så kallat känsligt kärnämne till Finland från en annan EU-medlemsstat och det kärnämne som är föremål för överföringen inte omfattas av ursprungslandsbegränsningar. Överföringen av sådana kärnämnen till Finland ska alltså anses motsvara mottagande av motsvarande kärnämne från inom Finlands gränser. Om det är fråga om en ny verksamhetsutövare, krävs det verksamhetstillstånd för innehav av kärnämnen med stöd av 30 § eller en verksamhetsanmälan med stöd av 30 § 2 mom. och 34 §.

Sådana så kallade känsliga kärnämnen som avses i 1 mom. 2 punkten är de produkter som räknas upp i punkt 1 i bilagan till kärnenergiförordningen, bland annat uran vars anrikningsgrad i fråga om uran med isotopen 235 och uran med isotopen 233 är större än 0,20 samt separerat plutonium.

Bestämmelsen i 1 mom. 2 punkten innehåller inte någon skyldighet enligt 11 § 2 mom. i kärnenergiförordningen att göra en anmälan till Strålsäkerhetscentralen enligt tillsynssystemet för kärnmaterial. Bestämmelser om anmälningar enligt tillsynssystemet finns i 19 §, och denna anmälan ska också göras vid tillämpning av 2 punkten.

Paragrafens 1 mom. 3 punkt motsvarar 18 a § 2 mom. i kärnenergiförordningen. Verksamhetstillstånd eller verksamhetsanmälan krävs inte för innehav, tillverkning, produktion, överlåtelse, import eller överföring till Finland av komponenter, aggregat och delar, om det inte är fråga om en produkt som avses i EU-förordningen om exportkontroll och kärnmaterial inte omfattas av en ursprungslandsbegränsning. Förteckningen över kärnmaterial i bilaga A till kärnenergiförordningen grundar sig på kontrollförteckningen i EU-förordningen om exportkontroll och på förteckningen i tilläggsprotokollet till avtalet om kärnämneskontroll över de produkter vars tillverkning eller byggande ska anmälas till Internationella atomenergiorganet. När det gäller produkter som omfattas av exportkontroll finns det skäl att även i fortsättningen försäkra sig om att de används i enlighet med villkoren, men för verkställande av tilläggsprotokollet till avtalet om kärnämneskontroll räcker det med årliga anmälningar, om vilka det föreskrivs i 36 § 1 mom. 1 punkten. Om kärnmaterial omfattas av en ursprungslandsbegränsning, krävs det verksamhetstillstånd eller verksamhetsanmälan i enlighet med vad som föreslås ovan.

I 2 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning.

43 §. Tillämpning av kravet på verksamhetstillstånd och verksamhetsanmälan i kärnanläggningars verksamhet. I 1 och 2 mom. finns bestämmelser om undantag från kravet på verksamhetstillstånd och verksamhetsanmälan i fråga om kärnanläggningars verksamhet. För överlåtelse, import och överföring av kärnmaterial till Finland krävs ett verksamhetstillstånd eller en verksamhetsanmälan också när det är fråga om en tillståndshavare.

Enligt 1 mom. krävs inte ett verksamhetstillstånd eller en verksamhetsanmälan, om det kärnmaterial som är föremål för verksamheten används i verksamhet enligt tillståndet för kärnanläggningen. Dubbelt beviljande av tillstånd till denna del kan inte anses vara ändamålsenligt. Tillståndshavarna omfattas i vilket fall som helst av tillsyn. Den som överlåter kärnmaterial kan med ett mottagningsbevis enligt 21 § försäkra sig om att kärnmaterialen kommer att användas i enlighet med tillståndet för kärnanläggningen. Principen enligt 1 mom. motsvarar 19 § i kärnenergiförordningen, men begränsningarna enligt den paragrafen anses inte längre vara ändamålsenliga.

Enligt 2 mom. förutsätts ett verksamhetstillstånd och en verksamhetsanmälan inte när det gäller sådana kärnämnen som behövs i kärnanläggningens verksamhet eller som uppkommer till följd av den. I kärnanläggningstillståndet kan det bestämmas närmare om dessa kärnmaterial. Detta kan enligt momentets 1 punkt gälla innehav, tillverkning, produktion, hantering, användning och lagring av kärnmaterial inom det område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse och som tillståndshavaren besitter eller inom en del av det samt enligt 2 punkten innehav av informationsmaterial om kärnenergiområdet. Principen enligt 2 mom. motsvarar 20 § i kärnenergiförordningen, men begränsningarna enligt den paragrafen anses inte längre vara ändamålsenliga. Jämfört med nuläget har platsbegränsningen enligt 1 punkten preciserats till ett område i tillståndshavarens besittning som omfattas av begränsning av trafik och vistelse eller till en del av det området. Avsikten är att begränsa detta till det område där tillståndshavaren sköter skyddsarrangemangen för de kärnmaterial som förvaras.

I 3 mom. föreskrivs om tillämpning av 1 och 2 mom. på innehavare av tillstånd för anläggningar för kärnämnestillvaratagande. Sådana anläggningar är inte kärnanläggningar, och i enlighet med definitionen avses med tillståndshavare innehavare av tillstånd för kärnanläggning.

44 §. Tillämpning av kravet på verksamhetstillstånd och verksamhetsanmälan i myndighetsverksamhet. I paragrafen föreskrivs om undantag från kravet på verksamhetstillstånd och verksamhetsanmälan i myndighetsverksamhet. Paragrafen motsvarar 22 § i kärnenergiförordningen.

Enligt 1 mom. ska kraven på verksamhetstillstånd eller verksamhetsanmälan inte tillämpas på Strålsäkerhetscentralen, Internationella atomenergiorganet och Europeiska kommissionen när de utövar tillsyn enligt den föreslagna lagen och vidtar åtgärder med stöd av tillsynsbefogenheterna.

Enligt 2 mom. ska på Strålsäkerhetscentralen dock tillämpas vad som i 4 kap. föreskrivs om anmälningsplikt och övervakningsskyldigheter som gäller kärnmaterial, om skyldigheter i samband med överlåtelse av kärnmaterial, om egenkontroll, om det krav som gäller verksamhetsutövarens personal, om skyddsarrangemang, om en handbok för kärnämneskontroll och om strålsäkerheten i verksamhet som hänför sig till kärnämnen.

8.1.3 AVDELNING III KÄRANLÄGGNINGAR

7 kap. – Strålsäkerhet vid kärnanläggningar och transporter

45 §. Tillämpning av strålsäkerhetsbestämmelser på transporter. Kärnämnen och kärnavfall är radioaktiva ämnen. En central säkerhetsprincip vid transport av radioaktiva ämnen är att skydda människorna, egendomen och miljön mot effekterna av strålning under transport av radioaktiva ämnen. Transporter av kärnämnen och kärnavfall är sådan användning av kärnenergi som avses

i den föreslagna lagen. Utöver vad som föreskrivs i detta kapitel föreskrivs det om skyddsarrangemang vid transporter i 16 kap. och om godkännande av transporter i 18 kap.

I TFÄ-lagen finns allmänna bestämmelser om strålsäkerheten vid transport av radioaktiva ämnen. Strålsäkerhetscentralen utövar tillsyn över transporter av radioaktiva ämnen och efterlevnaden av bestämmelser om detta i TFÄ-lagen och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den lagen (118 § i TFÄ-lagen). TFÄ-lagen tillämpas på transporter av kärnämnen och kärnavfall.

Kompletterande bestämmelser om strålsäkerheten vid transporter finns i den föreslagna lagen, när detta är motiverat med tanke på strålskyddet och uppföljningen av exponeringen för strålning. För närvarande tillämpas strålsäkerhetslagen på transporter av kärnämnen och kärnavfall i enlighet med 2 a § i den lag som upphävs. Avsikten är att göra bestämmelserna om strålsäkerhet vid transporter tydligare.

Enligt 1 mom. ska bestämmelserna om strålsäkerhet i den föreslagna lagen tillämpas, om aktiviteten hos det särskilda klyvbara material eller det använda kärnbränsle eller något annat kärnavfall som transporteras på en och samma gång är mer än 1 000 TBq. Det nämnda gränsvärdet är motsvarande som i Internationella atomenergiorganets säkerhetsstandard för transport av radioaktivt material (SSR-6) och i bilaga A till Transport- och kommunikationsverkets föreskrift om transport av farliga ämnen på väg (TRAFICOM/463168/03.04.03.00/2024). Den transport som avses i momentet omfattar inte sådan flyttning av kärnämnen eller kärnavfall inom det område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse som avses i 2 § 3 punkten i TFÄ-lagen. TFÄ-lagen tillämpas i princip på vägtransport, järnvägstransport, fartygstransport och lufttransport och dessutom på lagring, flyttning eller annan hantering av farliga ämnen inom ett fabriks- eller upplagsområde, om åtgärden inte hör nära samman med nämnda transport.

I regel sköter tillståndshavaren transporten av kärnämnen och kärnavfall i fråga om den kärnanläggning som avses i tillståndet. Enligt 2 mom. ska tillståndshavaren ansvara för att i detta kapitel föreskrivna skyldigheter som gäller vid transport iakttas, om transporten anknyter till verksamhet vid tillståndshavarens kärnanläggning och tillståndshavaren sköter ordnandet av transporten. Transporten kan också grunda sig på ett uppdrag som ett separat transportföretag fått. Och då är transportföretaget innehavare av godkännandet för transporten och på innehavaren tillämpas vad som i detta kapitel föreskrivs om tillståndshavare. Situationen är densamma, om kärnämnen eller kärnavfall transporteras genom finskt territorium.

Enligt 3 mom. ska på andra transporter av kärnämnen och kärnavfall än de som avses i 1 mom. tillämpas vad som i strålsäkerhetslagen och TFÄ-lagen föreskrivs om transport av radioaktiva ämnen. Med stöd av strålsäkerhetslagen krävs inget säkerhetstillstånd för transporter av detta slag, men till exempel strålskyddet för arbetstagarna ska tryggas. I 13 kap. i TFÄ-lagen föreskrivs det om delaktigas (bland annat den som utför transporten) skyldigheter att säkerställa säkerheten vid transporten. Bestämmelser om de särskilda skyldigheterna vid transport av radioaktiva ämnen finns i 63 § i TFÄ-lagen.

46 §. *Begränsning av kärnanläggningars utsläpp av radioaktiva ämnen vid störnings- och olyckssituationer.* Genom paragrafen genomförs artikel 8.1 a och b i kärnsäkerhetsdirektivet nationellt. Det centrala innehållet i det föreslagna 1 mom. motsvarar 22 b § 4 och 6 mom. i kärnenergiförordningen.

I 2 mom. beaktas proportionalitetsprincipen så att eventuella skadliga konsekvenser vid sedvanlig användning ska vara lindrigare än vid sällsyntare händelser. Ju sällsyntare händelse

det är fråga om, desto mer betydande konsekvenser för följderna kan tillåtas. En sådan proportionalitetsprincip strävar efter att själva risken för skadliga konsekvenser inte ska variera enligt samma proportion som sannolikheten för händelser, utan att samverkan av sannolikheten för och konsekvenserna av händelsen ska leda till en jämnare risknivå oberoende av sannolikheten. Detta motsvarar principen enligt 2 a kap. 7 a § 2 mom. i den lag som upphävs. Den principen tillämpas i bestämmelserna i 22 b § 2 och 3 mom. i kärnenergiförordningen.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning. Närmare bestämmelser om begränsningar enligt 1 mom. och om potentiell exponering i enlighet med principen enligt 2 mom. genom förordning av statsrådet.

I 4 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

47 §. Begränsning av exponering för strålning i en kärnanläggning. Paragrafen motsvarar nuläget för kärnanläggningar (se 2 a § 1 mom. 1 punkten och 7 c § 3 mom. i den lag som upphävs), men bestämmelserna görs tydligare. Med stöd av 10 § 1 och 2 mom. i strålsäkerhetslagen, som det hänvisas till i paragrafen, har statsrådets förordning om joniserande strålning (1034/2018) utfärdats, där det föreskrivs om grunderna för beräkning och fastställande av strålningsexponering samt dosgränser. Strålsäkerhetscentralen kan dock med stöd av 8 § i strålsäkerhetslagen godkänna ett undantag från dosgränserna i fråga om enskilda arbetstagare.

48 §. Begränsning av exponering av allmänheten orsakad av en kärnanläggning. De föreslagna 48, 49 och 51–57 § bildar en helhet som syftar till att begränsa de utsläpp av radioaktiva ämnen som driften av kärnanläggningar medför och säkerställa att detta mål uppnås.

I den föreslagna lagen föreskrivs det separat om begränsning av exponering av arbetstagare (se 50 §) och allmänheten, medan de i 9 § i strålsäkerhetslagen behandlas tillsammans. I 7 c § 1 mom. i den lag som upphävs hänvisas det till 6 och 9 § i strålsäkerhetslagen. Med stöd av bestämmelserna om bemyndigande att utfärda förordning i 7 c § 2 mom. i den lag som upphävs har bestämmelserna om dosrestriktioner för exponering av allmänheten i 22 b och 22 d § i kärnenergiförordningen utfärdats. Enligt förslaget förtydligas bestämmelserna i lagen.

Paragrafen motsvarar 126 § 1 mom. 2 och 3 punkten i strålsäkerhetslagen. Enligt paragrafens 1 punkt ska exponering av allmänheten begränsas i synnerhet genom att förhindra spridning av radioaktiva ämnen från kärnanläggningen och i miljön samt enligt 2 punkten genom att begränsa tillträdet till kärnanläggningen och dess anläggningsområde. Skyldigheten enligt 2 punkten liknar den som förutsätts enligt bestämmelserna om skyddsarrangemang, men syftet med skyldigheten är ett annat.

49 §. Dosrestriktioner och restriktioner för potentiell exponering. Paragrafens 1 mom. motsvarar strålsäkerhetslagens 9 § 1 mom., som det hänvisas till i 7 c § 1 mom. i den lag som upphävs, och strålsäkerhetslagens 25 § 1 och 2 mom., som kompletterar 9 § i strålsäkerhetslagen. Enligt den föreslagna 10 § ska optimeringsprincipen för strålskyddet iakttas vid användningen av kärnenergi. Tillståndshavaren ska svara för att doserna är lägre än dosgränserna och gränserna för potentiell exponering. I en kärnanläggning förutsätter fastställandet av en sådan dosrestriktion för yrkesmässig exponering som avses i momentet att en dosrestriktion fastställs både kollektivt och för varje uppgift eller arbetstagare. I momentet preciseras också skyldigheten att fastställa en restriktion för potentiell exponering. För restriktion för potentiell exponering finns det ingen viss strikt bunden storhet. I flera fall kan det användas en formulering som omfattar en faktor som beskriver dosen och sannolikheten för att den uppnås. I 5 § definieras strålsäkerhetsincident som en händelse till följd av vilken strålsäkerheten äventyras eller kan äventyras.

Avsikten är att fastställa en i 1 mom. avsedd restriktion för potentiell exponering till exempel som en del av de systematiska förfaranden som avses i 51 § 2 mom. För arbeten med en särskilt hög strålrisk utarbetas som en del av förfarandena enligt 50 § 2 mom. en separat strålskyddsplan. Den potentiella exponeringen ska bedömas som en del av den planen eller i en plan för strålsäkerhetsincidenter. Som betydande exponering kan vanligen betraktas en sådan dos från en engångshändelse som överstiger tre tiondelar av dosgränsen för arbetstagaren och som var oplanerad.

I 2 mom. beaktas en situation där exponering av arbetstagare eller allmänheten kan orsakas av både kärnanläggningar och anläggningar för kärnämnestillvaratagande och samtidigt av verksamhet som kräver säkerhetstillstånd enligt strålsäkerhetslagen. Tillståndshavaren ska fastställa dosrestriktioner för yrkesmässig exponering med beaktande av all verksamhet som tillståndshavaren bedriver och som kan ge upphov till yrkesmässig exponering samt som omfattas av kärnenergilagen och strålsäkerhetslagen. Verksamhet som kräver säkerhetstillstånd kan förekomma i kärnanläggningar eller på andra områden som är av betydelse för bedömningen av exponering för strålning. I 2 mom. föreslås en bestämmelse som motsvarar 9 § 2 mom. i strålsäkerhetslagen. Genom bestämmelsen genomförs strålskyddsdirektivet.

I 3 mom. finns bestämmelser om bemyndigande att utfärda förordning, vilket kompletterar det bemyndigande att utfärda förordning som föreskrivs i 46 §.

I 4 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

50 §. Strålskydd för arbetstagare. Paragrafens 1 mom. motsvarar nuläget för kärnanläggningar och transporter (se 2 a § 1 mom. 8 punkten i den lag som upphävs), men bestämmelserna görs tydligare. I 6 punkten förutsätts det dessutom att tillståndshavaren på grundval av exponeringsförhållandena delar in kärnanläggningens kontrollerade områden i zoner, vilket kompletterar bestämmelserna i 91 § i strålsäkerhetslagen. Momentets 7 punkt motsvarar kravnivån enligt gällande YVL-direktiv C.2 och är striktare än vad som krävs med stöd av 92 § 3 mom. i strålsäkerhetslagen. Strålningsarbete definieras i 5 § 1 mom. 16 punkten och strålningsarbetare i 5 § 1 mom. 17 punkten.

I 2 mom. finns bestämmelser om de skyldigheter som kompletterar strålskydd för arbetstagare. Tillståndshavaren ska planera ett strålsäkert genomförande av de åtgärder som vidtas vid kärnanläggningen (till exempel underhållsarbeten) för att förhindra och begränsa exponeringen för strålning. Dessutom ska strålningsexponeringen av andra arbetstagare än strålningsarbetare följas upp regelbundet till exempel med stöd av utvärderingar och mätningar, om exponeringen av dem trots de åtgärder som begränsar strålningsexponeringen är större än dosrestriktionen för allmänheten, om vilken det kan föreskrivas närmare genom förordning av statsrådet. Med uppföljning av exponering av andra än strålningsarbetare avses inte personlig observation, utan det kan till exempel vara att mäta dosraten på anläggningsområdet för att säkerställa att exponeringsförhållandena inte har förändrats. Tillståndshavaren ska enligt 49 § fastställa en dosrestriktion också för andra än strålningsarbetare. I momentet föreskrivs dessutom att en kärnanläggning ska ha behövliga lokaler, anordningar, utrustningar och systematiska förfaranden för att begränsa eller förhindra exponering för strålning. Utöver de lokaler som finns i en anläggning kan lokalerna också vara till exempel skärmtak eller inhägnade områden.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

51 §. Begränsning av utsläpp av radioaktiva ämnen från kärnanläggningar. Enligt 1 mom. ska kärnanläggningar planeras och drivas så att de utsläpp av radioaktiva ämnen till miljön och till spillvattenavlopp enligt lagen om vattentjänster (119/2001) som orsakas av anläggningens

verksamhet hålls så små som skäligen är möjligt med beaktande av den strålningsexponering som de medför. Planeringskravet är nytt, men det finns behov av att inrikta skyldigheten redan på planeringsskedet för kärnanläggningen. En kärnanläggning ska ha behövliga system och behövliga arrangemang ska finnas för kärnanläggningen. För att målet ska nås ska bästa användningsbara teknik användas, vilket avser bästa tillgängliga teknik (BAT) enligt definitionen i 5 § 1 mom. 7 punkten i miljöskyddslagen, dock så att det är fråga om lämplighet för begränsning av utsläpp av radioaktiva ämnen från kärnanläggningar. Kravet hänger samman med principen om kontinuerlig förbättring av kärnanläggningen och konventionen om skydd av den marina miljön i Nordatlanten (FördrS 51/1998). Utöver BAT-principen ska optimeringsprincipen beaktas vid uppnåendet av målen. Optimalt strålskydd är resultatet av en bedömning där man omsorgsfullt balanserar den skada som strålningsexponeringen orsakar och de tillgängliga resurserna för skyddet av individer. Alternativet med minsta strålningsdos i miljön är sålunda inte nödvändigtvis det bästa med tanke på helheten, till exempel användningen av systemen medför att arbetstagarna exponeras vid hanteringen av använda filtermaterial. Strålsäkerhetscentralen godkänner planen som en del av helhets- och systemplaneringen av kärnanläggningen (se 83 §), och principerna för planen ska bedömas i samband med bedömningen av kärnanläggningskonceptet. Det kan vara möjligt att släppa ut radioaktiva ämnen i spillvattenavlopp, om BAT-principen och så liten exponering av allmänheten som det skäligen är möjligt med praktiska åtgärder kan förverkligas.

I 2 mom. föreslås det tydligare bestämmelser än de gällande om skyldigheterna att begränsa sådana utsläpp av radioaktiva ämnen som avses i 7 c § 1 mom. i den lag som upphävs.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter. Avsikten är att vid behov precisera kravet på tillämpning av BAT-principen i en föreskrift.

52 §. Gränsvärden för utsläpp av radioaktiva ämnen. Enligt 1 mom. ska av tillståndshavaren krävas sådana gränsvärden för utsläpp av radioaktiva ämnen som ska tillämpas på kärnanläggningen och som ska vara godkända av Strålsäkerhetscentralen. En förutsättning för godkännande är att strålningsexponeringen inte är större än dosrestriktionen enligt en förordning av statsrådet som utfärdats med stöd av 49 §. Motsvarande bestämmelse finns i 7 c § 4 mom. i den lag som upphävs. I praktiken sker godkännandet som en del av godkännandet av säkerhetstekniska driftförutsättningar.

I 2 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

53 §. Målvärden för utsläpp av radioaktiva ämnen från en kärnanläggning. De bestämmelser som föreslås i 1 mom. är nya i lagen. Ett motsvarande krav bygger för närvarande på YVL-direktiv C.3. Tillståndshavaren ska på så sätt fastställa målvärden för utsläppen av radioaktiva ämnen från kärnanläggningen att de kan anses grunda sig på en planerad, störningsfri verksamhet vid anläggningen. Målvärdena ska vara fastställda innan driften av kärnanläggningen inleds. Bestämmelser om inledande av driften av en kärnanläggning finns i 32 kap. Målvärdena ska vid behov ändras. Till exempel på grund av bränsleläckage kan den nivå som beskriver störningsfri verksamhet ändras. Då ska målvärdena uppdateras så att eventuella nya händelser som påverkar utsläppen kan identifieras. Målvärdena ska framför allt fungera som riktmärke för utsläppen och som en indikator som beskriver normal drift vid anläggningen. Genom att jämföra det faktiska utsläppet med målvärdet kan man vid behov börja utreda och korrigera orsaken till att utsläppet har stigit över det målvärde som beskriver normal verksamhet.

I 2 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

54 §. Utredning av status avseende radioaktivitet i miljön vid en kärnanläggning. Kravet enligt 1 mom. på utredning av status avseende radioaktivitet i miljön är nytt i lagen. För närvarande förutsätts det att sökanden lämnar ett program om utredning av status avseende radioaktivitet i miljön vid kärnanläggningar till Strålsäkerhetscentralen vid ansökan om tillstånd att uppföra en anläggning (35 § 1 mom. i kärnenergiförordningen) och en utredning av status avseende radioaktivitet i miljön vid ansökan om drifttillstånd (36 § 1 mom. i kärnenergiförordningen). Det föreslås att bestämmelserna görs tydligare. Utredningen av status avseende radioaktivitet i miljön vid kärnanläggningar ska utföras så att utgångsläget för radioaktiviteten i miljön vid den planerade kärnanläggningens utreds. Utgångsläget ska ha utretts i enlighet med 32 kap. innan driften av kärnanläggningen inleds. Bestämmelserna motsvarar 128 § 2 mom. i strålsäkerhetslagen där motsvarande krav gäller de verksamhetsutövare som avses i strålsäkerhetslagen. Dessutom ska det noteras att det är fråga om en annan utredning av status än vad som i miljöskyddslagen föreskrivs om statusrapporten om marken och grundvatten.

I 2 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

55 §. Ordnanande av uppföljning av utsläpp av radioaktiva ämnen från en kärnanläggning. I 1 mom. föreslås det tydligare bestämmelser än de gällande om skyldigheterna att följa upp sådana utsläpp av radioaktiva ämnen som avses i 7 c § 4 mom. i den lag som upphävs. Enligt 1 mom. ska tillståndshavaren se till att uppföljningen av utsläpp av radioaktiva ämnen från en kärnanläggning tillförlitligt kan verifieras. Detta behövs för att skillnaderna mellan de faktiska utsläppen samt de i 52 § avsedda gränsvärdena eller de i 53 § avsedda målvärdena ska kunna identifieras. Tillståndshavaren ska också bedöma orsakerna till att de gränsvärden som avses i 52 § eller de målvärden som avses i 53 § överskrids och vid behov vidta åtgärder för att hantera eller minska utsläppen.

I 2 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

56 §. Ordnanande av strålningsövervakning av miljön vid en kärnanläggning. I 1 mom. föreslås tydligare bestämmelser än de gällande om tillståndshavarens skyldighet att ordna strålningsövervakning av miljön. För närvarande ska vid ansökan om drifttillstånd ett program för strålningsövervakning av kärnanläggningens omgivning lämnas till Strålsäkerhetscentralen (36 § 1 mom. i kärnenergiförordningen), men närmare bestämmelser om dess innehåll utfärdas inte. I den finska texten ersätts det tidigare använda begreppet ”säteilyvalvonta” av begreppet ”säteilytarkkailu”. Genom strålningsövervakning av miljön vid en kärnanläggning säkerställs det att den uppskattade exponering av allmänheten som grundar sig på utsläppen från kärnanläggningen är korrekta och att kärnanläggningen har tillräcklig mätberedskap med tanke på normal verksamhet och även vid störnings- och olyckssituationer i kärnanläggningen när det gäller dess egen strålningsövervakning. Tillståndshavaren ska se till att strålningsövervakning av miljön vid kärnanläggningen ordnas så att ändringar i miljön vid kärnanläggningen identifieras. Med ändring avses både kortsiktiga och långsiktiga ändringar. Detta förutsätter bland annat en grundlig plan för ordnande av strålningsövervakning. Tillståndshavaren ska vid strålningsövervakningen dessutom beakta andra tillgängliga uppgifter om radioaktivitet i miljön, till exempel uppgifter som produceras av myndigheter eller andra tillståndshavare.

Enligt 2 mom. ska tillståndshavaren ha en av Strålsäkerhetscentralen godkänd plan för ordnande av strålningsövervakning av miljön vid kärnanläggningen. En förutsättning för godkännande är att strålningsövervakningen enligt planen har ordnats på det sätt som förutsätts i 1 mom.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

57 §. Uppföljning av exponering av allmänheten i miljön vid en kärnanläggning. I 1 mom. föreskrivs för tillståndshavare skyldighet att se till att exponering av allmänheten i miljön vid kärnanläggningen följs upp. Denna uppföljning sker med hjälp av uppgifter om faktiska utsläpp och spridning av utsläpp. Motsvarande skyldighet föreskrivs i 128 § 2 mom. i strålsäkerhetslagen, enligt vilket skyldigheten gäller innehavare av säkerhetstillstånd.

I 2 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

58 §. Begränsning av strålningsexponering vid transporter. Det föreslås tydligare bestämmelser än de gällande också när det gäller de transporter som avses i 45 § 1 mom. Tillståndshavare eller på motsvarande sätt innehavare av ett godkännande av transport ska iakttä vad som i 15 kap. i strålsäkerhetslagen föreskrivs om verksamhetsutövars skyldighet att begränsa exponering av allmänheten i verksamhet som kräver säkerhetstillstånd och i annan verksamhet. Dessutom ska det som i 8 och 9 § i strålsäkerhetslagen samt med stöd av 10 § i den lagen föreskrivs om begränsning av yrkesmässig exponering och exponering av allmänheten tillämpas.

På transporter tillämpas också TFÄ-lagen, enligt vars 63 § 1 mom. 2 punkt det krävs ett strålskyddsprogram.

59 §. Strålsäkerhetsexperter. Enligt 1 mom. förutsätts det att strålsäkerhetsexperter anlitas vid kärnanläggningen och vid i 45 § 1 mom. avsedda transporter. Bestämmelsen motsvarar nuläget (se 2 a § 1 mom. 5 punkten i den lag som upphävs), men bestämmelsen görs tydligare. Kravet på en strålsäkerhetsansvarig (se 2 a § 1 mom. 3 punkten i den lag som upphävs) slopas som onödigt.

I paragrafens 2 mom. föreslås bestämmelser om tillämpning av 32 § (anlitande av experter) och 6 kap. (behörighetsvillkor och strålskyddskompetens) i strålsäkerhetslagen. Med stöd av 32 § i strålsäkerhetslagen föreskrivs det dessutom om strålsäkerhetsexperter i statsrådets förordning om joniserande strålning.

60 §. Informationsmaterial om strålsäkerhet. I 1 mom. föreslås bestämmelser om skyldigheten att när det gäller strålskyddet utarbeta tillräckliga anvisningar som omfattar det administrativa, operativa och tekniska genomförandet av strålskyddet. Detta inbegriper olika anvisningar om förfarandet i anslutning till strålskyddet samt omständigheter i anslutning till genomförandet av anvisningarna. I momentet föreskrivs det dessutom om skyldigheten att vid kärnanläggningar och transporter se till att arbetstagarna har tillgång till informationsmaterialen om strålsäkerhet. Bestämmelsen motsvarar nuläget (se 2 a § 1 mom. 4 punkten i den lag som upphävs), men bestämmelserna görs tydligare. Informationsmaterialen kan också vara elektroniskt tillgängliga.

I 2 mom. föreskrivs det om bevarande av informationsmaterial, på vilket strålsäkerhetslagens bestämmelse om bevarande av uppgifter ska tillämpas. Vid kärnanläggningars drift och vid transporter ges också muntliga anvisningar, men då är det inte fråga om sådant informationsmaterial som avses i 2 mom.

61 §. Utbildning och introduktion i arbetstagarnas strålsäkerhet. I paragrafen föreskrivs det om skyldigheten att ordna utbildning och introduktion för arbetstagare vid kärnanläggningar och vid i 45 § 1 mom. avsedda transporter på motsvarande sätt som det i 33 och 34 § i strålsäkerhetslagen föreskrivs om verksamhetsutövarns skyldighet. Bestämmelsen motsvarar nuläget (se 2 a § 1 mom. 6 punkten i den lag som upphävs), men bestämmelserna görs tydligare.

62 §. Strålningsmätningar. I paragrafen föreskrivs det om strålningsmätning som genomförs vid kärnanläggningar och transporter. De strålningsmätningar som avses här är alla mätningar på grundval av vilka joniserande strålning bestäms. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak nuläget (se 2 a § 1 mom. 7 punkten i den lag som upphävs), men bestämmelsen görs tydligare med beaktande av kärnanläggningens särdrag och användningsändamålet för de strålningsmätningar som genomförs vid anläggningen. Strålningsmätningar vid kärnanläggningar, i synnerhet mätinstrument med kontinuerlig funktion, har vanligen också andra syften med tanke på kärnanläggningarnas säkerhet än att bedöma strålningsexponeringen eller säkerställa säkerheten. Sådana är till exempel mätningar som har styr- eller larmfunktioner med koppling till kontrollen av kärnanläggningen.

I 1 mom. föreskrivs det om skyldigheten att använda för ändamålet lämpliga och tillförlitliga strålmätningssystem när strålningsmätningar utförs för att säkerställa säkerheten vid kärnanläggningen och strålsäkerheten för arbetstagarna och allmänheten samt för att följa strålningsförhållandena vid kärnanläggningen. Strålmätningssystemet utgörs också av till exempel enskilda dosratmätare, personmonitorer, mätutrustning och analysatorer för ytkontamination samt portabla luftmonitorer och luftprovtagare. Med de mätningar för säkerställande av säkerheten vid kärnanläggningen som avses i momentet avses till exempel kontinuerliga strålningsmätningar som vanligen har styr- och larmfunktioner. En tillförlitlig mätning omfattar till exempel kalibrering.

Enligt 2 mom. tillämpas 9 kap. i strålsäkerhetslagen på dosmetritjänster och på strålningsmätningar i samband med transporter.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

Bestämmelser om godkännande av planer för strålmätningssystem och ändringar i dem finns i 10 kap.

63 §. Utförande av mätningar och analyser. Enligt 1 mom. ska utsläppsprov av radioaktiva ämnen, prov inom strålningsövervakningen av miljön och prov som hänför sig till utredning av det grundläggande tillståndet för radioaktivitet i miljön samt kemiska och radiokemiska mätningar och analyser som är betydande för strålsäkerheten och som grundar sig på annan än kontinuerlig mätning utföras av ett provningsorgan som konstaterats vara behörigt. Kompletterande bestämmelser om detta föreslås i 43 kap. På detta sätt säkerställs resultatens tillförlitlighet och högklassighet samt utnyttjas kompetensen hos Säkerhets- och kemikalieverkets ackrediteringsenhet och den ackrediteringstjänst som enheten tillhandahåller. Provningsorganet kan vara en del av tillståndshavarens organisation (tillståndshavarens eget provningsorgan) eller fristående från den.

I 2 mom. ger bestämmelserna möjlighet att utföra de i 1 mom. avsedda mätningarna och analyserna också någon annanstans än vid ett provningsorgan som konstaterats vara behörigt eller genom någon annan ackrediterad metod än en sådan som hör till kompetensområdet för ett provningsorgan som konstaterats vara behörigt. För detta ska det finnas grundad anledning, till exempel att det inte finns någon ackrediterad metod eller att det inte är möjligt eller ändamålsenligt att använda den. Detta kan gälla till exempel mätningar och analyser som utförs sällan. Dessutom kan en grundad anledning också hänföra sig till exempel till mätningarnas och analysernas kostnadseffektivitet. Tillståndshavaren förutsätts inte ha ett eget provningsorgan, och prov kan behöva transporteras långa sträckor till ett ackrediterat provningsorgan. Då kan det vara möjligt att de mätningar som görs snabbt efter provtagningen ska utföras på anläggningsplatsen. Enligt momentet är en förutsättning för godkännande från Strålsäkerhetscentralen också att de använda metodernas lämplighet och resultatens kvalitet har

säkerställts på något annat tillförlitligt sätt (till exempel med hjälp av en lämplig kvalitetsstandard).

8 kap. – Förläggningsplatsen för en kärnanläggning

64 §. *Krav på förläggningsplatsen för en kärnanläggning.* Med stöd av bemyndigandet att meddela föreskrifter i 7 q § 1 mom. 5 punkten i den lag som upphävs har det meddelats bestämmelser om kraven på förläggningsplatsen för en kärnanläggning i 8 § i Strålsäkerhetscentralens föreskrift Y/1/2018 och när det gäller slutförvarsanläggningar i 12 § i Strålsäkerhetscentralens föreskrift Y/4/2018 samt närmare bestämmelser i YVL-direktiven A.2 och B.7. I paragrafen föreskrivs det om kraven på ett sätt som motsvarar nuvarande praxis.

Enligt 1 mom. ska förläggningsplatsen för en kärnanläggning vara lämplig för säker drift och avveckling av kärnanläggningen eller för säker förslutning när det gäller en slutförvarsanläggning.

Vid bedömningen av förläggningsplatsens lämplighet är arten av verksamhet vid de kärnanläggningar som planeras på förläggningsplatsen, till exempel produktion av kärnenergi, kärnbränslets eller kärnavfalllets radioaktivitet och övriga egenskaper, väsentlig. Bedömningen ska stå i proportion till verksamhetens omfattning och dess betydelse för säkerheten. Vid bedömningen beaktas lokala förhållanden, verksamhet i närmiljön (till exempel industrianläggningar, offentliga byggnader) och allmänheten (till exempel befolkningstäthet och boningstäthet), den områdesanvändning som anvisats eller planerats i gällande och anhängiga planer för förläggningsplatsens närområden eller det område som påverkas av förläggningsplatsen samt yttre händelser som påverkar säkerheten (till exempel extrema väderfenomen, jordbävningar, terrängbränder, stigande vattennivå) och andra eventuella yttre händelser (till exempel kemikalie- och explosionsolyckor, luftfartygskollisioner och andra trafikolyckor eller sådana andra exceptionella situationer eller händelser i kärnanläggningens omgivning som kan inverka negativt på anläggningens säkerhet eller drift). En säker drift av en kärnanläggning förutsätter bland annat att verksamheten på förläggningsplatsen kan genomföras i enlighet med kraven på strålsäkerhet, skyddsarrangemang, beredskapsarrangemang och kärnbränsleförsörjning och även i övrigt i enlighet med kraven på säkerheten vid kärnanläggningen. Förläggningsplatsen ska vara sådan att de skador på miljön som kärnanläggningen orsakar och de risker som de yttre hoten mot kärnanläggningen medför är mycket små och hanterbara. När det gäller beredskapsarrangemang ska möjligheten att omedelbart vidta de åtgärder i skyddszonen och beredskapszonen som behöver vidtas till följd av en olycka beaktas. Dessutom ska de åtgärder som vidtas för att skydda allmänheten mot radioaktiva ämnen som sprider sig i miljön till följd av en allvarlig olycka samt saneringen av miljön bedömas.

I 2 mom. föreslås kompletterande bestämmelser om förläggningsplatsen för slutförvarsanläggningar. Lämpligheten hos förläggningsplatsen för en slutförvarsanläggning bedöms både med tanke på säkerheten under driften och långtidssäkerheten. När det gäller lämpligheten hos förläggningsplatsen för slutförvarsanläggningen ska markens egenskaper, berggrundens stabilitet, enhetlighet, fysiska och mekaniska egenskaper samt grundvattnets egenskaper och dessa egenskapers kompatibilitet med tanke på avfallsslagets och avfallskollinas och andra tekniska barriärers långvariga hållbarhet beaktas i den omfattning som konceptet förutsätter. Vid valet av slutförvarsplats och slutförvaringens djup ska bland annat markens och berggrundens och grundvattnets egenskaper och den förväntade utvecklingen av dem samt risken för oavsiktligt intrång av människor och förebyggande av sådant intrång i mån av möjlighet beaktas.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter om omständigheter av teknisk natur avseende förläggningsplatsen.

65 §. Skyddszonen för en kärnanläggning. I paragrafen föreslås bestämmelser om skyddszonen för kärnanläggningar till väsentliga delar på motsvarande sätt som för närvarande i Strålsäkerhetscentralens föreskrift Y/2/2024. Syftet med skyddszonen är att begränsa de skador som orsakas allmänheten och samhället vid ytterst sällsynta olyckor vid kärnanläggningar. Inrättandet av en skyddszon medför begränsningar för samhällets funktioner inom området i fråga, till exempel när det gäller områdesanvändningen.

I 1 mom. föreslås ett grundläggande krav som gäller skyddszonen. Skyddszonen ska vara minst lika stor som anläggningsområdet, som i sin helhet ska vara beläget inom skyddszonen. Bestämmelser om fastställande av anläggningsområdet föreslås i 151 §.

Enligt 2 mom. ska i säkerheten på förläggningsplatsen beaktas den typ av kärnanläggning som planerats för platsen och dess eventuella störnings- och olyckssituationer. Skyddszonen ska vara sådan att det i en olyckssituation utanför den med stor säkerhet inte finns behov att evakuera allmänheten med anledning av allvarliga deterministiska skadliga verkningar av joniserande strålning, det vill säga för att förhindra eller begränsa sanitära olägenheter orsakade av allvarlig strålning. När skyddszonens storlek fastställs ska det visas att dosen för en oskyddad person utanför skyddszonen i en olyckssituation inte överskrider de gränsvärden som fastställs med stöd av 7 kap. Detta utesluter dock inte helt behovet av evakuering också utanför skyddszonen i mycket osannolika olyckssituationer. Evakueringen från skyddszonen ska kunna genomföras effektivt med beaktande av lokala förhållanden och tillgängliga myndighetsresurser. Det är fråga om utrymning enligt 2 a § 1 mom. 3 punkten i räddningslagen. I kärnanläggningar med låg utsläppspotential (till exempel markslutförvarsanläggningar eller upplag som innehåller kärnavfall i små mängder) kan det också räcka med en mindre skyddszon. Fastställandet av skyddszonen ska grunda sig på olycksanalyserna för anläggningen. Skyddszonen kan som minst vara lika stor som anläggningsområdet.

En i 2 mom. avsedd olyckssituation avser en situation som man inte har förberett sig på vid planeringen av en kärnanläggning. En sådan situation kan till exempel orsakas av en allvarligare händelse eller en större förlust av säkerhetsfunktionernas funktionsduglighet än vad som har beaktats vid planeringen.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

66 §. Beredskapszonen för en kärnanläggning. I paragrafen föreslås bestämmelser om beredskapszonen för kärnanläggningar till väsentliga delar på motsvarande sätt som för närvarande i Strålsäkerhetscentralens föreskrift Y/2/2024.

I 1 mom. föreslås ett grundläggande krav som gäller beredskapszonen.

Enligt 2 mom. ska beredskapszonen vara sådan att det i händelse av en olyckssituation med stor säkerhet inte behövs brådskande åtgärder utanför beredskapszonen för att begränsa exponering av allmänheten. När beredskapszonens storlek fastställs ska det påvisas att dosen för en oskyddad person utanför beredskapszonen i en olyckssituation inte överskrider de gränsvärden som fastställs med stöd av 7 kap. Detta utesluter dock inte helt behovet av brådskande åtgärder utanför beredskapszonen i mycket osannolika olyckssituationer. Med brådskande åtgärder avses de åtgärder som vidtas på grundval av anläggningssituationen innan utsläppet börjar och utifrån vilka det kan fastställas en övre gräns för storleken på beredskapszonen.

En i 2 mom. avsedd olyckssituation hänvisar till en motsvarande olyckssituation som avses i 65 § 2 mom.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

67 §. Bedömning av lämpligheten hos förläggningsplatsen för en kärnanläggning. I paragrafen föreslås bestämmelser om grunderna för bedömningen av en förläggningsplats för en kärnanläggning och om de konstruktionsförutsättningar för kärnanläggningen som fastställs utifrån bedömningen. Paragrafen är ny i lagen. För närvarande finns bestämmelser om kraven i YVL-direktiv A.2.

I 1 mom. föreskrivs det om de frågor som ska utredas vid bedömningen av lämpligheten hos förläggningsplatsen och om andra omständigheter som hänför sig till bedömningen av lämpligheten. För bedömning av lämpligheten hos förläggningsplatsen ska för det första förläggningsplatsens egenskaper utredas, vilket förutsätter noggranna utredningar bland annat om förläggningsplatsens geologi, meteorologi, seismologi, hydrologi och hydrogeologi. Dessutom ska det utredas en hurudan kärnanläggning eller hurudana kärnanläggningar och därmed sammanhängande verksamheter, såsom kärnbränslehantering eller avfallshantering, som planeras på förläggningsplatsen och vilka allmänna uppgifter om anläggningarnas egenskaper som finns. Vid bedömningen ska hänsyn dessutom tas till aspekter som gäller genomförbarheten av beredskapsarrangemang och skyddsarrangemang samt transport av kärnämnen och kärnavfall, såsom tillträde till förläggningsplatsen. I detta skede av bedömningen finns det ofta ännu inga detaljerade uppgifter om kärnanläggningsprojektet, så bedömningarna av skyddszonen och beredskapszonen kan grunda sig på uppgifter av allmän karaktär om de kärnanläggningar som planeras på förläggningsplatsen. Bedömningarna kan också göras utifrån konservativa allmänna antaganden, utan detaljerade uppgifter om anläggningarna. Vid bedömningen av lämpligheten ska också omständigheter som hänför sig till förläggningsplatsens närmiljö bedömas, såsom befolkningsmängden i området och andra samhällsfunktioner. Vid bedömningen av omständigheter som hänför sig till närmiljön finns det skäl att också granska den områdesanvändning som anvisats eller planerats i gällande eller anhängiga planer.

Vid utredningen av de omständigheter som avses i 1 mom. ska sådana tillförlitliga undersöknings-, beräknings- och bedömningsmetoder användas utifrån vilka förläggningsplatsens egenskaper kan utredas på ett tillförlitligt sätt och genomförbarheten av beredskapsarrangemang, skyddsarrangemang och transportarrangemang kan bedömas i enlighet med den föreslagna lagen. I undersökningarna ska ett observationsnät som är tillräckligt täckande med hänsyn till omständigheterna och de heterogena förhållandena användas, och undersökningarna ska utföras med hjälp av metoder som kompletterar varandra. Vid bedömningen ska dessutom tillräcklig sakkunskap och kvalitetsledning anlitas så att bedömningen håller hög kvalitet och är tillräckligt täckande.

I 2 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

68 §. Lämplighetsutlåtande om förläggningsplatsen för en kärnanläggning. I 1 mom. föreslås bestämmelser om Strålsäkerhetscentralens utlåtande om lämpligheten hos förläggningsplatsen för en kärnanläggning. Lämplighetsutlåtandet om förläggningsplatsen för en slutförvarsanläggning behandlas och avgörs samtidigt som det utlåtande som ges utifrån slutförvarsanläggningens kärnanläggningskoncept (se 81 §).

Enligt 2 mom. ska i utlåtandet förläggningsplatsen bedömas med hänsyn till bestämmelserna om kraven på skyddszoner i 65 § och beredskapszoner i 66 §, kraven på skyddsarrangemang i

16 kap. och kraven på beredskapsarrangemang vid kärnanläggningar i 17 kap. Vid bedömningen ska dessutom hänsyn tas till genomförbarheten av transport av kärnämnen och kärnavfall när det gäller förläggningsplatsen. I utlåtandet bedöms också sådana omständigheter som beror på förläggningsplatsen (till exempel trafikförbindelser, befolkningsmängd och den byggda miljön) och som behöver identifieras vid den fortsatta beredningen av kärnanläggningsprojektet.

Som en del av lämpligheten hos förläggningsplatsen ska skyddszonen och beredskapszonen bedömas utifrån allmänna uppgifter om de planerade kärnanläggningarna eller utifrån konservativa allmänna antaganden. Avsikten är att som en del av lämpligheten preliminärt bedöma om skyddszonen och beredskapszonen kan genomföras på den planerade förläggningsplatsen med beaktande av genomförbarheten av beredskapsarrangemangen. Kärnanläggningarnas förläggningsplats och den maximala omfattningen av skyddszonen i anslutning till förläggningsplatsen behandlas och avgörs i samband med planläggningen, varvid Strålsäkerhetscentralen är remissinstans. Vid behandlingen av ansökan om tillstånd att uppföra en kärnanläggning bedöms förslaget till skyddszon och beredskapszon bland annat med beaktande av planläggningen. En förutsättning för beviljande av tillstånd att uppföra en kärnanläggning är enligt 306 § att det i detaljplanen reserverats ett område för uppförande av en kärnanläggning. Skyddszonens läge och storlek kan bedömas närmare först i samband med behandlingen av ansökan om tillstånd att uppföra en kärnanläggning, varvid mer detaljerade uppgifter om den kärnanläggning som planeras på förläggningsplatsen och de anläggningsspecifika olycksanalyser som behövs för ett närmare fastställande av zonen finns tillgängliga. I praktiken förutsätter detta att en skyddszon ska fastställas tillräckligt konservativt vid planläggningen, så att den planerade anläggningen kan beviljas tillstånd för uppförande i enlighet med 306 §.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om de omständigheter som Strålsäkerhetscentralen i lämplighetsutlåtandet om förläggningsplatsen kan ta ställning till. Dessa kan gälla till exempel närmare utredning av särdragen hos den planerade förläggningsplatsen innan ansökan om tillstånd för uppförande lämnas in.

Vid beredningen av Strålsäkerhetscentralens lämplighetsutlåtande om förläggningsplatsen ska interaktion med kommunen ske på behövligt sätt för att säkerställa att kommunen får tillräckligt med information om ärendet och kan förmedla information till Strålsäkerhetscentralen om till exempel sina mål och planer för områdesanvändningen av förläggningsplatsen eller om andra synpunkter på lämpligheten hos förläggningsplatsen eller på konstruktionsförutsättningarna.

Strålsäkerhetscentralens lämplighetsutlåtande om förläggningsplatsen är inte ett beslut om godkännande av förläggningsplatsen för en kärnanläggning, utan för detta behövs bland annat kommunens förordande och att området reserveras i detaljplanen.

69 §. Fastställande av de konstruktionsförutsättningar som beror på förläggningsplatsen för en kärnanläggning. I 1 mom. föreslås bestämmelser om fastställande av de konstruktionsförutsättningar som beror på förläggningsplatsen för en kärnanläggning. Med dessa konstruktionsförutsättningar avses sådana fysikaliska värden som används som utgångspunkt för planeringen av en kärnanläggning, så att förläggningsplatsens egenskaper på ett tillräckligt sätt beaktas för att säkerställa anläggningens säkerhet när genomförandet planeras. I fråga om kärnkraftverk är väsentliga egenskaper hos förläggningsplatsen bland annat jordbävningsförhållanden, maximal vindhastighet eller havsvattnets nivå, och i fråga om underjordiska slutförvarsanläggningar bland annat markens geologiska och geotekniska egenskaper, grundvattenytans höjd och grundvattnets tryckhöjd, grundvattenkemi och grundvattnets flöden, berggrundens geologiska egenskaper och stabilitet samt bergets sprickstrukturer. När det gäller kärnkraftverk ska också tillförlitligheten hos värmeavledningen

till omgivningen bedömas. För utredning av platsens egenskaper ska det reserveras en tillräckligt lång observationsperiod så att egenskapernas säsongrelaterade variationer kan bedömas. Konstruktionsförutsättningarna ska fastställas så att säkerheten kan säkerställas vid valet av kärnanläggning eller vid planeringen av en anläggning på förläggningsplatsen i fråga. När det gäller slutförvarsanläggningar är konstruktionsförutsättningarna i praktiken inte särskilt detaljerade i det inledande skedet av ett projekt, utan de preciseras senare genom platsundersökningar och annan närmare utredning av förläggningsplatsens egenskaper. Markförhållandena och förhållandena i berggrunden samt grundvattenförhållandena förändras under uppförandet av slutförvarsanläggningen. För att bevara säkerheten ska förändringarna i förhållandena hållas under kontroll och så att det planerade slutförvarssystemet fungerar som avsett. I 2 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

70 §. Fastställande av de konstruktionsförutsättningar som beror på förläggningsplatsen för en kärnanläggning. I 1 mom. föreslås bestämmelser om fastställande av de konstruktionsförutsättningar som förläggningsplatsen föranleder. Enligt momentet ska Strålsäkerhetscentralen fastställa konstruktionsförutsättningarna i ett bindande utlåtande, om 64 och 67 § har iakttagits och säkerhetsmålen enligt 69 § har uppnåtts.

Enligt 2 mom. kan Strålsäkerhetscentralen komplettera sitt utlåtande om fastställande av konstruktionsförutsättningarna för förläggningsplatsen genom ställningstaganden i de frågor som avses i 1–3 punkten. Ställningstagandena kan vara till exempel ytterligare utredningar av förläggningsplatsens egenskaper, kompletterande bedömningar eller av en tredje part utförda oberoende bedömningar eller så kan ställningstagandena anknyta till de planerade kärnanläggningarna och de tekniska egenskaper som särskilt ska beaktas vid planeringen av dem. Ställningstagandena kan också gälla placeringsplanen för kärnanläggningarna.

71 §. Uppföljning av förläggningsplatsens egenskaper. Enligt 1 mom. ska utredning och uppföljning av egenskaperna hos förläggningsplatsen fortsätta under uppförandet och driften av kärnanläggningen, så att eventuella ändringar som inverkar ogynnsamt på kärnanläggningens säkerhet kan identifieras. Enligt momentets 1 punkt ska förändringar i fråga om externa säkerhetshot eller andra eventuella yttre händelser eller i verksamheter i närheten av förläggningsplatsen, till exempel klimat- eller miljöförändringar, industribyggande i närheten av förläggningsplatsen, förändringar i transportnätet eller energinätet, bedömas och vid behov utredas. Förändringarna ska bedömas utifrån förverkligandet av planerade kärnanläggningar, skyddsarrangemang och beredskapsarrangemang på förläggningsplatsen samt säkerheten vid transport av kärnämnen och kärnavfall. Enligt 2 mom. ska det också bedömas huruvida utredningen av egenskaperna hos förläggningsplatsen har resulterat i sådana undersökningsdata eller andra uppgifter som är av väsentlig betydelse för de konstruktionsförutsättningar som beror på förläggningsplatsen. Uppgifter av detta slag kan vara till exempel undersökningsdata om geologi, grundvatten, seismologi eller meteorologi i området.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om skyldigheten att följa upp egenskaperna hos förläggningsplatsen för en slutförvarsanläggning och förändringar i dem fram till dess att anläggningen försluts permanent.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

9 kap. – Allmänna krav som gäller en kärnanläggnings säkerhet

72 §. Krav som gäller planeringen av en kärnanläggning. Bestämmelser om den ledande principen när det gäller säkerheten vid driften av kärnanläggningar och annan användning av

kärnenergi finns i 7 a § i den lag som upphävs. Vid planeringen av en kärnanläggning ska enligt 7 d § i den lagen hänsyn tas till att det finns beredskap för eventuella driftstörningar och olyckor. I paragrafen föreskrivs lite noggrannare än för närvarande om det grundläggande kravet på säker planering av kärnanläggningar.

I 1 mom. och på andra ställen i den föreslagna lagen används ordet säkerhet i dess allmänna betydelse, och det omfattar utöver teknisk planering av kärnanläggningen också till exempel planering av beredskapsarrangemang och skyddsarrangemang. En kärnanläggning ska planeras så att den är säker. Bestämmelser om beaktande av långtidssäkerhet efter permanent förslutning av slutförvarsanläggningar vid planeringen finns i 79 §.

I artikel 8a.1 i kärnsäkerhetsdirektivet förutsätts det att det nationella ramverket innehåller krav på att kärnanläggningar ska konstrueras, lokaliseras, uppföras, tas i drift, drivas och avvecklas med målet att förebygga olyckor samt minska följderna vid en eventuell olycka. Punkten i fråga genomförs nationellt genom 2 mom.

Enligt 2 mom. gäller kravet på säker planering både sedvanlig drift och störnings- och olyckssituationer. Sedvanliga driftssituationer till exempel vid ett kärnkraftverk är också testning, uppstart och avveckling av anläggningen, underhåll och byte av kärnbränsle. Kärnanläggningen som helhet (inklusive hanteringen av kärnämnen och kärnavfall i den) samt dess system, strukturer och komponenter ska planeras så att utsläppen av radioaktiva ämnen begränsas. Syftet med planeringen är också att säkerställa att säkerhetsmålet uppnås vid uppförandet av kärnanläggningen och driften av den (inklusive vid övervakning av skick samt vid underhåll) samt vid avveckling eller i fråga om slutförvarsanläggningar vid förslutning.

I 2 mom. förutsätts det ett heltäckande skydd mot olika störnings- och olyckssituationer. Dessa kan orsakas av yttre händelser (till exempel natur- och väderfenomen, flygplanskollisioner och säkerhetshot med koppling till lagstridig verksamhet) och interna händelser (till exempel komponenter går sönder, eldsvådor, ras, översvämning inne i anläggningen och avsiktlig skadegörelse på anläggningen). Vid planeringen är det primära målet att förebygga olyckor. Konstruktionsförutsättningarna ska utgå från hanteringen av störningar och olyckor, för vilken det ska finnas tillräckliga säkerhetsfunktioner och åtgärder. Vidtagandet av åtgärderna ska vara säkert för arbetstagarna. Begränsningar av potentiell exponering av allmänheten, om vilka det föreskrivs i 7 kap. och med stöd av det kapitlet, ska användas som grund för säkerhetsplaneringen av kärnanläggningen. Vid planeringen förutsätts beredskap inför att tillförlitligheten i den mänskliga verksamheten varierar.

I 3 mom. är målsättningen att aspekter som hänför sig till anläggningens drift och driftsorganisation systematiskt ända från början ska beaktas vid planering eller ändring av anläggningen, så att den helhet som utgörs av anläggningens teknik samt den organisation som använder och tryggar den stöder att anläggningens driftskede är säkert.

I 4 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

73 §. *En kärnanläggnings säkerhetsfunktioner och skyddet av dem.* I 1 mom. föreslås bestämmelser om kärnanläggningens säkerhetsfunktioner, genom vilka hanteringen av störningssituationer säkerställs, uppkomsten eller framskridandet av olyckssituationer förebyggs och följderna av olyckssituationer lindras. Ett motsvarande krav finns i 11 § i Strålsäkerhetscentralens föreskrift Y/1/2018 och i 13 § i Strålsäkerhetscentralens föreskrift Y/4/2018, vilka utfärdats med stöd av 7 q § 1 mom. 8 punkten i den lag som upphävs. Enligt 1 mom. ska vid säkerställandet av kärnanläggningens säkerhet dock i första hand sådana naturliga säkerhetsegenskaper utnyttjas som kan uppnås genom planeringslösningar. Naturliga

säkerhetsegenskaper är till exempel de återkopplingar som stabiliserar reaktorns effekt samt långsamhet.

De säkerhetsfunktioner vid en kärnanläggning som avses i paragrafen är funktionella (till exempel kylning av kärnbränsle i ett kärnkraftverk) eller strukturella (till exempel skyddshölje för kärnbränsle, reaktorns primärkrets och reaktorinneslutning). I alla kärnanläggningar är syftet med säkerhetsfunktionerna att begränsa de skadliga verkningarna av radioaktiva ämnen vid normal drift samt vid störnings- och olyckssituationer. Centrala så kallade grundläggande säkerhetsfunktioner omfattar hantering av kedjereaktionen i kärnbränslet, kylning av kärnbränslet eller avledande av den resteffekt som utvecklas där till den slutliga värmeupptagaren (luft, vattendrag och mark) samt begränsning av spridningen av radioaktiva ämnen. Vid olika kärnanläggningar genomförs dessa grundläggande säkerhetsfunktioner på olika sätt, det vill säga genom olika anläggningsspecifika säkerhetsfunktioner. I kärnkraftverk förutsätter kylning av kärnbränslet samt avledande av resteffekten att de kylsystem som planerats för ändamålet fungerar, medan resteffekten av kärnbränsle i slutförvaringen avleds utan specialarrangemang till marken eller berggrunden. Hanteringen av en kedjereaktion i en kärnkraftverksreaktor förutsätter till exempel att ett separat släckningssystem för reaktorn används, medan säkerhetsmålet i en kärnteknisk anläggning uppnås med hjälp av strukturella lösningar genom att begränsa mängden och sammansättningen av kärnämnet. De system, strukturer och komponenter som verkställer säkerhetsfunktioner ska också fungera under förhållanden orsakade av störningar och olyckor.

I 2 mom. föreskrivs det på motsvarande sätt som i 7 b § i den lag som upphävs om kravet enligt principen om djupförsvär (säkerheten vid en kärnanläggning säkerställs genom på varandra följande och av varandra oberoende skydd). I 2 mom. föreskrivs det dessutom om den redundansprincip, den separationsprincip och den diversifieringsprincip som för närvarande krävs med stöd av 11 § 1 mom. och 12 § 1 mom. i Strålsäkerhetscentralens föreskrift Y/1/2018 om säkerheten vid kärnkraftverk. Redundans, separation och diversifiering är avsedda att förbättra säkerhetsfunktionernas tillförlitlighet, det vill säga de är metoder för genomförande av principen om djupförsvär.

Genom principen om djupförsvär eftersträvas en situation där det när en störnings- eller olyckssituation förvärras till följd av ett fel i någon säkerhetsfunktion finns andra säkerhetsfunktioner som är oberoende av de förstnämnda för hanteringen av situationen och det är osannolikt att de andra säkerhetsfunktionerna slutar fungera på grund av samma fel som de förstnämnda.

Med redundansprincipen avses förverkligande av alternativa system, konstruktioner och komponenter så att vilket eller vilken som helst av dem kan utföra den funktion som krävs oberoende av de andras funktionstillstånd eller fel. Med separationsprincipen avses fysisk separation (det vill säga separation av systemen från varandra genom tillräckliga hinder, avstånd, placeringar eller kombinationer av dessa) och funktionell separation. Med diversifieringsprincipen avses säkerställande av verksamheter genom system eller komponenter som fungerar enligt olika verksamhetsprinciper eller i övrigt är olika sinsemellan.

I 3 mom. föreskrivs det om kärnanläggningens system, strukturer och komponenter, vars syfte är att skydda kärnanläggningen och dess säkerhetsfunktioner mot interna och externa händelser. Sådana är till exempel brandsläckningssystem, vattentäta dörrar för att begränsa spridningen av interna översvämningar, åskskydd och system som används för anläggningens skyddsarrangemang.

De krav som föreskrivs i paragrafen ska också tillämpas på slutförvarsanläggningar under användningen av dem. Bestämmelser om planering av långtidssäkerhet för slutförvarsanläggningar föreslås i 79 §. När en slutförvarsanläggning är permanent försluten betraktas den inte längre som en kärnanläggning och kraven enligt denna paragraf tillämpas inte på den.

I 4 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

74 §. Hanteringen av en kärnanläggning. I 1 mom. föreslås bestämmelser om det grundläggande kravet för övervakning, hantering och styrning av kärnanläggningars tillstånd. Med övervakning av kärnanläggningars tillstånd avses övervakning av såväl tillståndet hos kärnanläggningens system och komponenter som tillståndet hos kärnanläggningens processer. Bestämmelser om säkerheten vid övervakningen och styrningen av en kärnanläggning finns i en föreskrift som utfärdats med stöd av 7 q § 1 mom. 13 punkten i den lag som upphävs.

Enligt 1 mom. är en förutsättning bland annat behövliga lokaler, som används för att övervaka, hantera och styra kärnanläggningens tillstånd. De system och förfaranden som behövs syftar också till att trygga personalens arbetsförhållanden, till exempel att skydda sig mot interna och externa hot i de lokaler som behövs för styrningen av kärnkraftverket.

I enlighet med 1 mom. förutsätts det också till exempel övervakning av kärnanläggningars hydrokemiska förhållanden, eftersom detta har betydelse med tanke på arbetstagarnas strålsäkerhet och säkerheten vid kärnanläggningen i övrigt samt hanteringen av åldrandet. Övervakningen av kärnanläggningars tillstånd utgörs också av de system och förfaranden som behövs för övervakning av funktionsdugligheten hos de system som är viktiga med tanke på säkerheten, till exempel självdiagnostik i automatiska system och övervakning av att vattenreserven i processsystemet är tillräcklig.

I 2 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

75 §. Beredskap för hantering av kärnbränsle och kärnavfall. Enligt 1 mom. är ett planeringskrav för en kärnanläggning att det i samband med eller till följd av dess verksamhet i fråga om radioaktiviteten och volymen uppkommer så lite kärnavfall som det skäligen genom praktiska åtgärder är möjligt, dock i förhållande till omfattningen av kärnanläggningens verksamhet (till exempel en kärnanläggning med större värmeeffekt producerar mer energi och samtidigt också mer kärnavfall). Konstruktionsförutsättningen gäller volymen av använt kärnbränsle och annat kärnavfall som uppkommer under driften, aktiveringen och kontamineringsen av kärnanläggningens strukturer samt mängden avfall som uppkommer vid avvecklingen. De material som används i en kärnanläggning ska väljas så att deras aktivering är ringa och att de lätt kan rengöras från radioaktiv kontaminering. Intrång av radioaktiva ämnen i till exempel ett kärnkraftverks betongstrukturer ska förhindras med lämplig beläggning och processerna planeras så att den mängd avfall som uppkommer vid rivning av betongstrukturen är så liten som möjligt. Säkerheten vid kärnanläggningen och slutförvaringen av kärnavfallet prioriteras dock också när det gäller detta krav. I 27 a § i den lag som upphävs föreskrivs det om en ledande princip för kärnavfallshantering med motsvarande innehåll.

Det planeringskrav som avses i 1 mom. ska bedömas och godkännas som en del av helhets- och systemplaneringen av kärnanläggningen (se 83 §).

Det föreslagna 2 mom. motsvarar till väsentliga delar 7 h § 1 mom. i den lag som upphävs. I ett kärnkraftverk finns i princip alltid kärnbränsle. Vid ett kärnkraftverk ska det också finnas beredskap för hantering och lagring av kärnavfall, även om avsikten är att kärnavfallet ska

överförs till en annan kärnanläggning. De system, förfaranden och lokaler som hanteringen och lagringen av kärnavfall förutsätter kan senare byggas ut något mer, men i planeringsskedet ska behoven identifieras till exempel i fråga om rivningsavfall. I andra kärnanläggningar (kärntekniska anläggningar, produktionsanläggningar för kärnbränsle och slutförvarsanläggningar) beror typen av anläggning på hurdana arrangemang, förfaranden och lokaler som behövs. I en kärnteknisk anläggning, som är ett upplag för färskt kärnbränsle, behöver man inte nödvändigtvis förbereda sig på kärnavfall. Om en kärnteknisk anläggning är avsedd för lagring av kärnavfall eller en slutförvarsanläggning för slutförvaring av kärnavfall, behöver man inte förbereda sig på färskt kärnbränsle. Å andra sidan ska hanteringen av kärnämnen i en kärnanläggning där andra kärnämnen än kärnbränsle hanteras vara säkra, det vill säga de ska också uppfylla de övriga kraven enligt detta kapitel. Dessa kärnanläggningar ska till exempel ha beredskap för störnings- och olycksituationer samt ha behövliga strukturella eller funktionella säkerhetsfunktioner i enlighet med 72 och 73 §.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

76 §. Begränsning av strålningsexponering genom planeringslösningar. I 1 mom. föreskrivs det om skyldigheten att begränsa strålningsexponering av personalen genom planeringslösningar. Med planering av lokalerna avses till exempel planering av deras storlek och vägg tjocklek samt planering av placeringen av system, strukturer och komponenter i kärnanläggningen i allmänhet och i förhållande till lokalen i fråga. Genom materialval minskas uppkomsten av radioaktiva ämnen genom aktivering samt förbättras strukturernas och komponenternas rengörbarhet. Genom andra planeringslösningar, till exempel de tryckförhållanden i lokalerna som skapas av luftkonditionerings- och ventilationssystem samt luftkonditionerings- och ventilationssystemens filter, minskas spridningen av radioaktiva ämnen i system, strukturer och komponenter och mellan lokaler.

I 2 mom. föreskrivs det om rengörbarheten av systemen, strukturerna och komponenterna i kärnanläggningar i enlighet med vad som är ändamålsenligt och skäligen med praktiska åtgärder är möjligt. Detta behövs för att exponeringen av arbetstagarna för strålning under anläggningens livscykel ska kunna hållas låg. Dessutom kan det under olycksförhållanden i en kärnanläggning finnas behov av att kunna vidta underhålls- och reparationsåtgärder på strukturer och komponenter eller vidta andra åtgärder så att anläggningens säkerhetsfunktioner kan upprätthållas långvarigt. Med rengörbarhet avses till exempel val av material och beläggningar som lätt kan rengöras samt planering av system som kan rengöras med processtekniska lösningar.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

77 §. Kärnanläggningens system, strukturer och komponenter. I 1 mom. föreslås ett allmänt krav som gäller kärnanläggningens system, strukturer och komponenter, enligt vilket det i fråga om omfattningen av de åtgärder som de genomgår under de olika skedena av kärnanläggningens livscykel och vid valet av åtgärder utöver systemets, strukturens och komponentens egenskaper är väsentligt vilken betydelse de har för kärnanläggningens säkerhet. Kravet gäller också sådan programvara som är viktig med tanke på att systemen och komponenterna ska fungera tillförlitligt. Antalet och slaget av de åtgärder som ska vidtas i fråga om systemet, strukturen och komponenten påverkas också av dess egenskaper, förhållanden, komplexitet och förstagångskaraktär (det vill säga systemet, strukturen eller komponenten i fråga eller förfarandet i anslutning till det eller den används för första gången i en viss programvara eller verksamhetsmiljö). Vid planeringen av åtgärderna bedöms vanligen betydelsen för säkerheten genom såväl deterministiska som sannolikhetsbaserade förfaranden. Bestämmelserna i den lag som upphävs omfattar med vissa undantag inte kärnanläggningens system, strukturer och

komponenter, utan kravet grundar sig på en föreskrift som utfärdats med stöd av 7 q § i den lag som upphävs.

Enligt 1 mom. ska det finnas beredskap för hantering av åldrandet och upprätthållande av funktionsdugligheten hos de system och till dem hörande strukturer och komponenter som är viktiga med tanke på säkerheten vid kärnanläggningen. Dessutom ska det finnas beredskap för hanteringen av åldrandet hos de byggnader som är viktiga med tanken på säkerheten. Detta kräver att saken beaktas redan i planeringsskedet, så att det är möjligt att utföra bland annat periodiska test och kontroller (till exempel kan testet kräva ett rörsystem för testning; en periodisk provtryckning av en tryckbärande anordning kräver avstängningsventiler antingen i den tryckbärande anordningen eller i det rörsystem som är anslutet till den tryckbärande anordningen eller möjlighet att installera blindflänsar) eller att komponenten eller en del av den kan bytas ut under driften av kärnanläggningen.

Betydelsen av kärnanläggningens system, strukturer och komponenter för genomförandet av kärnanläggningens säkerhetsfunktioner och upprätthållandet av deras integritet och funktionsförmåga beskrivs i en säkerhetsklassificering enligt 2 mom. I 2 mom. fastställs grunden för säkerhetsklassificeringen av kärnanläggningens system, strukturer och komponenter. Säkerhetsklassificeringen av kärnanläggningens system, strukturer och komponenter är viktig med tanke på de krav som ställs på dem och de åtgärder som vidtas för att säkerställa att kraven iakttas. Säkerhetsklassificeringen kan för sin del användas bland annat för att fastställa kravnivån för komponenten eller strukturen i stället för att varje gång bedöma saken med tanke på hela kärnanläggningen. Även internationellt (till exempel Internationella atomenergiorganets SSR 2/1 Safety of Nuclear Power Plants: Design Rev. 1) förutsätts det att något slags klassificeringssystem tillämpas. I den lag som upphävs finns det för närvarande inga bestämmelser om säkerhetsklassificering, utan kravet ingår i 35, 36 och 36 a § i kärnenergiförordningen och Strålsäkerhetscentralens föreskrifter Y/1/2018 och Y/4/2018.

I 2 mom. föreskrivs det också om kravet på att en kärnanläggnings system, strukturer och komponenter ska klassificeras enligt vad som krävs av deras hållbarhet för att säkerhetsfunktioner ska kunna genomföras eller skyddas vid jordbävningar (*seismisk klassificering*). Dessutom föreskrivs det i 2 mom. om klassificeringen av de strukturer vid slutförvarsanläggningar som är avsedda att vara barriärer och av strukturer med direkt anknytning till dem. Klassificeringen ska utarbetas enligt vilken betydelse de har vid skapandet av långtidssäkerheten (*klassificering enligt kravnivå*). Strukturer med direkt anknytning kan vara till exempel tätningsstrukturer, när deras syfte är att bevara gynnsamma förhållanden i berggrunden och grundvattnet. Däremot används till exempel för bergförstärkning säkerhetsklassificeringar och seismiska klassificeringar, eftersom bergförstärkning inte har någon betydelse för upprätthållandet av gynnsamma förhållanden med tanke på långtidssäkerheten, utan säkerhetsbetydelsen hänför sig till säkerheten under den tid anläggningen är i drift. Även de barriärer som används i anläggningar för slutförvaring av låg- och medelaktivt samt mycket lågaktivt avfall ska omfattas av den klassificering som görs utifrån betydelsen av långtidssäkerhet, om de är av betydelse för förverkligandet av långtidssäkerheten. De detaljerade kraven för säkerhetsklasser och seismiska klasser grundar sig för närvarande på YVL-direktiv B.2. Säkerhetsklasserna är för närvarande 1, 2 och 3. Kärnanläggningens system, strukturer och komponenter, som inte har någon kärnteknisk betydelse, är och kommer även i fortsättningen att vara i klassen icke-kärnteknisk (EYT), som för närvarande inte är en säkerhetsklass. De seismiska klasserna är för närvarande S1, S2A och S2B. Långtidssäkerheten har tidigare behandlats som en del av säkerhetsklassificeringen, och den föreslagna kravklassificeringen för långtidssäkerheten är ny.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

78 §. Beredskap för avveckling av en kärnanläggning. Paragrafens 1 mom. motsvarar till väsentliga delar delvis 7 g § 1 mom. i den lag som upphävs, men när det gäller slutförvarsanläggningar finns bestämmelserna i 79 §. Både vid planeringen och under driften ska man förbereda sig på avvecklingen av kärnanläggningen. Kravet gäller andra kärnanläggningar än slutförvarsanläggningar, det vill säga kärnkraftverk, kärntekniska anläggningar och produktionsanläggningar för kärnbränsle. Avvecklingen ska planeras så att mängden kärnavfall som uppkommer blir så liten som det skäligen med praktiska åtgärder är möjligt. Planeringen av avvecklingen ska inledas i samband med planeringen av anläggningen, men den preciseras under driften av anläggningen och till exempel händelser under driften kan inverka på hur avvecklingen slutligen genomförs.

Det krav enligt 1 mom. som gäller planeringen av kärnanläggningen ska bedömas och avgöras som en del av helhets- och systemplaneringen av kärnanläggningen (se 83 §). Dessutom krävs med stöd av 20 kap. en avvecklingsplan för kärnanläggningen.

I 2 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

79 §. Långtidssäkerhet vid planeringen av en slutförvarsanläggning. I paragrafen föreskrivs det om kravet på planering av slutförvarsanläggningar för kärnavfall i syfte att uppnå långtidssäkerhet, det vill säga säkerhet på lång sikt efter att anläggningen har förslutits permanent. I bestämmelserna har beredskapen för permanent förslutning av slutförvarsanläggningar separerats från avvecklingen av andra kärnanläggningar, och närmare bestämmelser än för närvarande föreslås om detta.

I 1 mom. föreslås bestämmelser om långtidssäkerhet som utgångspunkt för planeringen av slutförvarsanläggningar. Utsläpp av radioaktiva ämnen i livsmiljön ska förhindras så effektivt som möjligt så länge säkerheten kräver det efter att slutförvarsanläggningarna förslutits permanent. I 2 mom. föreslås bestämmelser om åtgärder genom vilka man vid planeringen av slutförvarsanläggningar förbereder sig på långtidssäkerhet efter förslutningen. Slutförvarsanläggningarna ska planeras så att radioaktiva ämnen isoleras under en tidsperiod som är tillräckligt lång i förhållande till ämnenas mängd och halveringstider. Syftet med planeringen är att förhindra att radioaktiva ämnen frigörs från slutförvarsutrymmena och att fördröja spridningen av de ämnen som frigörs från slutförvarsutrymmena till berggrunden och livsmiljön. Väsentliga är de naturliga säkerhetsegenskaperna, till exempel grundvattnets egenskaper och andra förhållanden som gynnar att avfallskollina förblir intakta. Dessutom säkerställs långtidssäkerheten genom strukturer och material som fungerar som barriärer (till exempel i fråga om avfallskollina och strukturer i slutförvarsutrymmena).

I 2 mom. föreslås också bestämmelser om kravet på långtidssäkerhetens säkerhetsfunktioner. De grundläggande principerna för säkerheten vid kärnanläggningar är principen om djupförsvar, med vilken avses säkerställande av säkerhetsfunktionerna med på varandra följande och av varandra oberoende skydd. Vid slutförvarsanläggningen kompletterar barriärerna och de säkerhetsfunktioner för långtidssäkerheten som de förverkligar varandra så att säkerheten vid slutförvaringen inte är beroende av en enskild barriär eller säkerhetsfunktion för långtidssäkerheten. Detta kallas för flerbarriärprincipen. Begreppet flerbarriärprincipen ska ställas i förhållande till de radioaktiva egenskaperna hos det kärnavfall som slutförvaras. Vid slutförvaringen av högaktivt kärnavfall framhävs de tekniska barriärernas roll. Vid slutförvaringen av använt kärnbränsle förverkligas flerbarriärprincipen genom olika tekniska barriärer i slutförvaringssystemet samt naturliga barriärer. Vid slutförvaring av låg- och medelaktivt avfall förverkligas flerbarriärprincipen med hjälp av avfallskollin, förslutningskonstruktioner i slutförvarsanläggningen samt naturliga barriärer.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

80 §. Kompletterande krav som gäller planeringen av en kärnanläggning. I paragrafen föreslås kompletterande bestämmelser om kraven på planeringen av en kärnanläggning. Vid planeringen av en kärnanläggning ska man förbereda sig på bland annat kärnämneskontroll (se närmare avdelning II, så kallade safeguards by design), krav som gäller en kärnanläggnings byggnader, strukturer och komponenter (se närmare 11 kap.) samt beredskapssituationer (se närmare 17 kap.) och fullgörande av andra skyldigheter avseende kärnanläggningen i den föreslagna lagen.

Beredskapen för kärnämneskontroll förutsätter att man vid planeringen av kärnanläggningen utreder och beaktar de metoder och förfaranden för kärnämneskontroll som behövs vid hanteringen, övervakningen och kontrollerna av kärnmaterial vid kärnanläggningen. Samtidigt ska de funktioner som är av betydelse med tanke på kärnämneskontrollen vid en kärnanläggning utredas, det vill säga omfattningen av de anmälningar som hänför sig till övervakningen säkerställas. De åtgärder som behövs för att fullgöra skyldigheterna avseende kärnämneskontroll enligt det föreslagna 4 kap. (till exempel bokföring av kärnämne) ska planeras i rätt tid. Vid bedömningen av om planeringen och planändringarna är godtagbara ska dessutom skyldigheterna avseende kärnämneskontroll beaktas.

Beredskap för skyldigheter avseende nödsituationer med strålrisk och beredskapssituationer förutsätter att de lokaler, rutter, kommunikationssystem och dataöverföringssystem som behövs för planeringen av en kärnanläggning beaktas vid planeringen. Bestämmelser om beredskap för dessa situationer finns i 17 kap.

10 kap. – Bedömning och godkännande av planeringen av kärnanläggningar

81 §. Bedömning av kärnanläggningskonceptet. Bedömningen av kärnanläggningskonceptet och förfarandet för den är nya i lagen, men i praktiken motsvarar bedömningen Strålsäkerhetscentralens preliminära säkerhetsbedömning som för närvarande görs som en del av prövningen av principbeslutet. Enligt den föreslagna lagen ska bedömningen inte längre ingå i principbeslutet.

Med ett kärnanläggningskoncept enligt 1 mom. avses en sådan plan på allmän nivå som krävs för genomförandet av kärnanläggningens säkerhetsprinciper samt för strukturella, tekniska och funktionella lösningar. Bedömningen av kärnanläggningskonceptet grundar sig på den allmänna beskrivning av anläggningen och det övriga material som sökanden lämnat in och är snarare principiell och allmänt hållen jämfört med det godkännande av helhets- och systemplaneringen av kärnanläggningen som avses i 83 §. Vid bedömningen tillämpas vad som i den föreslagna lagen föreskrivs om säkerheten vid kärnanläggningar med beaktande av Strålsäkerhetscentralens föreskrifter, som preciserar bestämmelserna. Föremål för bedömningen av kärnanläggningskonceptets säkerhet är i stor utsträckning vad som i den föreslagna lagen föreskrivs eller med stöd av den bestäms om kärnanläggningens säkerhet, inklusive skyddsarrangemang, strålsäkerhet och kärnämneskontroll samt påvisande av att säkerhetskraven uppfylls. Vid bedömningen av kärnanläggningskonceptet granskas också grunderna för kärnavfallshanteringen och beredskapen för den, och i fråga om kärnkraftverk också beredskapen för hantering och lagring av kärnbränsle samt kärnavfallshanteringens genomförbarhet. Bedömningen fokuserar på de nämnda helheterna av frågor till den del dessa kan påverkas genom planeringen av kärnanläggningen. Dessutom ska i bedömningen granskas de kalkylmässiga, experimentella och andra metoder på grundval av vilka avsikten är att påvisa anläggningskonceptets säkerhet på ett tillförlitligt sätt. Bedömningen av slutförvarsanläggningens kärnanläggningskoncept gäller dessutom planer för beredskap för

långtidssäkerhet. I bedömningen av kärnanläggningskonceptet ingår också en bedömning av anläggningsleverantören och dennes leveranskedja. Förändringar i leveranskedjan är sannolika när anläggningsprojektet framskrider, och vid behov ska frågan bedömas på nytt till exempel som en del av godkännandet av helhets- och systemplaneringen av kärnanläggningen.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om Strålsäkerhetscentralens utlåtande om kärnanläggningskonceptet. I utlåtandet ska det tas ställning till om den kärnanläggning som planeras med stöd av konceptet kan bedömas uppfylla de krav på kärnanläggningens säkerhet som föreskrivs i den föreslagna lagen och om konceptet har planerats tillräckligt färdigt för att uppfylla förutsättningarna (se 305 § 7 punkten) för anhängigblivande av ansökan om tillstånd för uppförande. Om det enligt utlåtandet inte finns tillräckliga förutsättningar att med utgångspunkt i konceptet bedöma säkerheten hos den kärnanläggning som planeras utifrån konceptet, är det möjligt att på nytt ansöka om utlåtande om kärnanläggningskonceptet genom en grundligare ansökan. Av Strålsäkerhetscentralens utlåtande ska också de lösningar som framkommit vid bedömningen och som förutsätter ändringar i kärnanläggningskonceptet för att kraven på säkerhet ska uppfyllas framgå. Detta behövs för bedömningen av om förutsättningen enligt 305 § 8 punkten uppfylls.

Enligt 3 mom. kan Strålsäkerhetscentralen avvisa en ansökan om bedömning av ett kärnanläggningskoncept, om det av skäl som hänför sig till samhällets helhetsintresse eller av andra särskilda skäl är osäkert om en kärnanläggning enligt kärnanläggningskonceptet kan genomföras i Finland. Bedömningen av överensstämmelse med samhällets helhetsintresse hör i princip inte till Strålsäkerhetscentralens uppgifter. Därför ska Strålsäkerhetscentralen utreda arbets- och näringsministeriets ståndpunkt i ärendet, om avsikten är att avvisa ansökan på den grunden. Bedömningen av ett kärnanläggningskoncept kan i betydande grad binda Strålsäkerhetscentralens resurser. Därför kan det inte anses ändamålsenligt att i fråga om sådana kärnanläggningar där det är osäkert om de kan bli verklighet i Finland bedöma de kärnanläggningskoncept som de grundar sig på.

Enligt 4 mom. behandlas och avgörs utlåtandet om kärnanläggningskonceptet för en slutförvarsanläggning samtidigt som lämplighetsutlåtandet om förläggningsplatsen för anläggningen.

82 §. Förhandsbesked. Det föreslagna 1 mom. motsvarar delvis 55 § 5 mom. i den lag som upphävs. Enligt förslaget är Strålsäkerhetscentralens beslut om förhandsbesked i princip bindande. Förhandsbeskedet gäller till vilka delar ett system, en struktur eller en komponent som har planerats för en kärnanläggning, eller en helhet som dessa bildar, eller det förfarande som används för att påvisa säkerheten uppfyller de krav som föreskrivs i den föreslagna lagen och som preciserats med stöd av den. Förhandsbesked kan sökas utöver om det system, den struktur eller den komponent som planeras för kärnanläggningen och den helhet som dessa bildar också till exempel om de analysmetoder och antaganden som ska tillämpas samt om omfattningen av de analyser som behövs. Behandlingen av en ansökan om förhandsbesked förutsätter att Strålsäkerhetscentralen har gett ett utlåtande om kärnanläggningskonceptet och att den som ansöker om förhandsbesked har detta utlåtande eller rätt att använda det. I praktiken blir förfarandet enligt bestämmelsen tillämpligt under perioden mellan bedömningen av kärnanläggningskonceptet och ansökan om uppförande.

Strålsäkerhetscentralen tar upp ärendet till behandling med stöd av förvaltningslagen. Givandet av förhandsbesked grundar sig på tillräckliga uppgifter för att det ska finnas förutsättning för behandling, och å andra sidan ska systemet, strukturen, komponenten eller ett förfarande i anslutning till det eller den, eller någon annan omständighet som ska bedömas, vara sådant eller sådan att förutsättningarna för dess säkerhet kan bedömas separat från helheten av

anläggningen. Sålunda kan om behandlingen av ärendet också meddelas ett beslut om att det lämnas utan prövning eller ett negativt beslut, om det inte är möjligt att ge förhandsbesked enligt bestämmelsen.

I 2 mom. föreskrivs om situationer där förhandsbeskedet inte iakttas. Dessa hänför sig till brister eller felaktigheter i de uppgifter som sökanden lämnat, ändring av det ärende som förhandsbeskedet gällde samt ändring av den bestämmelse eller föreskrift som tillämpats eller tolkningen av den.

Dessutom föreslås i 42 kap. bestämmelser om förfrågningar om tillståndsplikt (433 §) och förhandsbedömning (434 §).

83 §. Godkännande av helhets- och systemplaneringen av en kärnanläggning. För närvarande finns det i 15 kap. i kärnenergiförordningen (se särskilt 108–110, 110 a och 112 §, 112 b § 2 mom. och 114 §) inexakta bestämmelser om förfarandet för Strålsäkerhetscentralens godkännande av ärenden som gäller säkerheten vid kärnanläggningar. I praktiken har det krävts att de handlingar som sökanden lämnat in som grund för den preliminära säkerhetsuppskattning för principbeslutet (se 25 § 2 mom. i kärnenergiförordningen), det utlåtande om den preliminära säkerhetsanalys för behandlingen av ansökan om uppförande (se 35 § 1 mom. 1 punkten i kärnenergiförordningen), det utlåtande om den slutliga säkerhetsanalysen för behandlingen av ansökan om drifttillstånd (se 36 § 1 mom. 1 punkten i kärnenergiförordningen) och det utlåtande om säkerhetsanalysen för behandlingen av ansökan om avvecklingstillstånd (se 36 a § 1 mom. 1 punkten i kärnenergiförordningen) som Strålsäkerhetscentralen gett har varit separat godkända av Strålsäkerhetscentralen. Bestämmelserna görs tydligare och samtidigt förtydligas statsrådets, arbets- och näringsministeriets och Strålsäkerhetscentralens ansvar och befogenheter.

Enligt paragrafen godkänner Strålsäkerhetscentralen helhets- och systemplaneringen av en kärnanläggning. Anläggningens teknik ska som helhet vara sådan att den uppfyller kraven i den föreslagna lagen (se till exempel 7 kap. om strålsäkerhet och 16 kap. om skyddsarrangemang). Som en del av helhets- och systemplaneringen godkänns systemplaneringen av de system som är viktiga med tanke på kärnanläggningens säkerhet. Systemplaneringen av dessa system utgör grunden för planeringskraven för kärnanläggningens strukturer och komponenter. En kärnanläggnings byggnader ska godkännas på motsvarande sätt som systemen, det vill säga byggnaderna bedöms som helheter med hänsyn till genomförandet av säkerhetsfunktionerna och säkerhetsprinciperna samt som grund för detaljerad planering av strukturerna. När det gäller andra system, strukturer och komponenter godkänns det att de till exempel inte äventyrar säkerhetsfunktionerna. Vid godkännandet av helhets- och systemplaneringen ska det också bedömas huruvida man i kärnanläggningens tekniska lösningar har skapat beredskap för kärnämneskontroll, hantering av åldrandet hos kärnanläggningens system, strukturer och komponenter, nödsituationer med strålrisk och beredskapssituationer samt uppfyllande av andra i denna lag föreskrivna krav för kärnanläggningar. Som en del av helhets- och systemplaneringen godkänns säkerhetsklassificering och seismisk klassificering av system, strukturer och komponenter. I samband med godkännandet av helhets- och systemplaneringen säkerställs dessutom att de konstruktionsförutsättningar som beror på förläggningsplatsen och som Strålsäkerhetscentralen fastställt genom sitt utlåtande och de omständigheter som framförts i Strålsäkerhetscentralens utlåtande om kärnanläggningskonceptet har beaktats på behörigt sätt vid planeringen av kärnanläggningen. I praktiken är säkerhetsanalysen av kärnanläggningen en viktig handling med tanke på godkännandet av helhets- och systemplaneringen. I 95 § föreskrivs det om säkerhetsanalysen.

Kärnanläggningens helhets- och systemplanering ska vara godkänd innan tillstånd att uppföra en kärnanläggning kan beviljas (se 30 kap.). I förfarandet för tillstånd att uppföra en kärnanläggning behandlas inte längre kärnanläggningens tekniska säkerhet i detalj. Om det ärende som gäller tillstånd för uppförande av en kärnanläggning avgörs av statsrådet, meddelar Strålsäkerhetscentralen i sitt utlåtande för behandlingen av ansökan om tillstånd för uppförande huruvida helhets- och systemplaneringen av kärnanläggningen har godkänts och dessutom vid behov vissa allmänna iakttagelser i fråga om kärnanläggningens säkerhet. Om det ärende som gäller tillstånd för uppförande av en kärnanläggning avgörs av Strålsäkerhetscentralen, ska Strålsäkerhetscentralen först avgöra det ärende som gäller godkännande av kärnanläggningens helhets- och systemplanering.

84 §. *Ändringar i konstruktionsförutsättningarna för en kärnanläggning.* I paragrafen föreslås bestämmelser om ändringar i konstruktionsförutsättningarna för en kärnanläggning. Sådana ändringar i konstruktionsförutsättningarna som beror på förläggningsplatsen för en kärnanläggning, eller ändringar i andra centrala konstruktionsförutsättningar för en kärnanläggning, ska vara godkända av Strålsäkerhetscentralen. En annan ändring av en central konstruktionsförutsättning kan vara till exempel en betydande ändring av anläggningens driftsätt eller driftsverksamhet jämfört med det eller den ursprungliga. Till följd av en sådan ändring kan det uppstå sådana störningar eller olyckor i anläggningen som inte har beaktats i den ursprungliga planeringen. En sådan ändring är till exempel också en höjning av kärnkraftverkets nominella värmeeffekt eller en ändring av lagringskapaciteten för ett kärnbränsleupplag. Även de konstruktionsförutsättningar som beror på förläggningsplatsen kan behöva uppdateras till exempel när de lokala naturförhållandena förändras på ett betydande sätt eller när det fås sådan ny information om förläggningsplatsens egenskaper som inverkar på konstruktionsförutsättningarna. Ändring av konstruktionsförutsättningarna förutsätter att kärnanläggningen även efter ändringen uppfyller kraven avseende säkerheten vid kärnanläggningen och förläggningsplatsen för kärnanläggningen. Godkännandet av ändring av konstruktionsförutsättningarna kan i många situationer till exempel leda till ändringar i helhets- och systemplaneringen eller på komponent- eller strukturnivå. Dessa ändringar godkänns separat.

85 §. *Ändringar i helhets- och systemplaneringen av en kärnanläggning under uppförandet.* I paragrafen föreslås det bestämmelser om situationer där en plan för ändring av den helhets- och systemplanering som sker medan en kärnanläggning uppförs förutsätter godkännande av Strålsäkerhetscentralen. Förslaget motsvarar det förfarande som grundar sig på 108 och 109 § i kärnenergiförordningen och som preciseras i YVL-direktiv B.1. Ändringen av helhets- och systemplaneringen kan till exempel bero på ändringsbehov som framkommit i samband med detaljplaneringen av en kärnanläggning.

Kravet på godkännande av en ändringsplan i enlighet med paragrafen ska tillämpas när det är fråga om en funktionell eller strukturell ändring som är viktig med tanke på kärnanläggningens säkerhet eller en ändring som inverkar på säkerheten och som det föreskrivs om i 1 eller 2 punkten. Sådana ändringar är till exempel ändringar i kylningssättet för komponenter i de system som utför säkerhetsfunktioner och ändringar i styrningen av säkerhetsfunktioner. I detta sammanhang kan det också finnas behov av att ändra eller fastställa säkerhetsklassificeringen eller den seismiska klassificeringen för ett system, en struktur eller en komponent.

Det ska vara möjligt att granska en detaljerad teknisk plan enligt 11 kap. för en kärnanläggnings strukturer eller komponenter när helhets- och systemplaneringen av kärnanläggningen har godkänts och den detaljerade tekniska planeringen har preciserats till den del ändringarna av helhets- och systemplaneringen är av betydelse för strukturen eller komponenten.

86 §. Betydande ändringar i en kärnanläggnings helhets- och systemplanering under driften av kärnanläggningen. I paragrafen föreslås bestämmelser om situationer där systemen i en kärnanläggning ändras på ett betydande sätt efter det att drifttillståndet för anläggningen har beviljats. Detta förutsätter godkännande av Strålsäkerhetscentralen. Förslaget motsvarar det förfarande som grundar sig på 110 och 111 § i kärnenergiförordningen och som preciseras i YVL-direktiv B.1. En principiell plan kan också bestå av omfattande helheter av ändringar (jämför effekthöjning och förnyande av automatiseringen) och flera preciserande principiella planer kan hänga samman med den.

Enligt 1 mom. förutsätter ändring av den funktionella eller strukturella helheten av kärnanläggningens säkerhetsfunktioner eller av konstruktionsförutsättningen, verksamhetsprincipen eller de centrala beroendeförhållandena för systemet eller systemen för kärnanläggningens säkerhetsfunktioner Strålsäkerhetscentralens godkännande av den principiella planen för ändringen. Sådana ändringar är till exempel ändringar i kylningssättet för komponenter i de system som utför säkerhetsfunktioner eller fogande av ett nytt system för säkerhetsfunktioner till kärnanläggningen. I detta sammanhang kan det också finnas behov av att ändra eller fastställa säkerhetsklassificeringen eller den seismiska klassificeringen för ett system, en struktur eller en komponent. En principiell plan är en allmännare plan för ändringen eller helheten av ändringar och principerna för den. Den principiella planen behöver preciseras för godkännandet av systemplaneringen.

Enligt 2 mom. ska sådan systemplanering av system eller byggnader som utförts på grundval av den principiella planen för ändring av kärnanläggningen vara godkänd av Strålsäkerhetscentralen.

87 §. Ändringar som påverkar en kärnanläggnings säkerhet under driften av kärnanläggningen. I paragrafen föreslås bestämmelser om situationer där en plan för sådana ändringar som görs under driften av en kärnanläggning, det vill säga efter beviljandet av drifttillståndet, och som påverkar kärnanläggningens säkerhet ska vara godkänd av Strålsäkerhetscentralen. Förslaget motsvarar det förfarande som grundar sig på 110 och 111 § i kärnenergiförordningen och som preciseras i YVL-direktiv B.1.

I paragrafen avses situationer där en ändring i utförandet av säkerhetsfunktioner i en kärnanläggnings system eller byggnader eller i skyddet av dem mot yttre eller inre händelser väsentligen kan inverka på kärnanläggningens säkerhet. Det kan till exempel vara fråga om byte av komponenttyp i ett system som utför säkerhetsfunktioner, vilket leder till att dess egenskaper inte motsvarar de ursprungliga och förutsätter nya säkerhetsanalyser, eller ändring av systemen för brandskyddet vid anläggningen. I detta sammanhang kan det också finnas behov av att ändra eller fastställa säkerhetsklassificeringen eller den seismiska klassificeringen för ett system, en struktur eller en komponent. Godkännandet av en plan för ändringen är en förutsättning för att den detaljerade tekniska plan som avses i 11 kap. ska kunna granskas.

88 §. Ändringar i strålmätningssystemen under uppförandet eller driften av en kärnanläggning. I paragrafen föreslås bestämmelser om ändringar i strålmätningssystem enligt 62 § 1 mom. Vid kärnanläggningar finns strålmätningssystem som utför olika uppgifter. En del av systemen deltar i hanteringen av störnings- och olyckssituationer vid kärnanläggningarna genom att inleda de funktioner som behövs i situationerna. Ändringar i dessa funktioner ska enligt paragrafen behandlas på motsvarande sätt som de ändringar som avses i 85–87 §.

En ändring ska godkännas av Strålsäkerhetscentralen, om den påverkar strålmätningssystemets tillförlitlighet eller principer. Genom strålmätningssystem ser man också för strålsäkerheten för arbetstagarna vid en kärnanläggning eller övervakar strålningssituationen i

kärnanläggningens omedelbara omgivning. System av detta slag kan vara fast installerade som en del av kärnanläggningens helhet av system eller så kan de förverkligas till exempel med bärbara mätinstrument, exempelvis enskilda dosratinstrument.

89 §. Ringa ändringar i systemen vid en kärnanläggning. I paragrafen föreskrivs det om anmälningssplikten i fråga om ringa ändringar i de system som är viktiga med tanke på kärnanläggningens säkerhet under uppförandet eller driften av kärnanläggningen. Sådana ändringar är till exempel ringa parameterändringar i anläggningens styrsystem och fogande av avluftning till processsystemet. Detsamma gäller ändringar i kärnanläggningens strålmätningssystem med undantag för sådana som avses i 85–88 §.

Paragrafen kompletterar 85–88 §, men förfarandet är lättare. Det räcker att Strålsäkerhetscentralen får ett sammandrag av ändringarna innan de genomförs. Detta innebär en kortfattad beskrivning av den planerade ändringen och dess inverkan på kärnanläggningens säkerhet.

90 §. Helheter som är jämförbara med systemen vid en kärnanläggning. I paragrafen föreslås bestämmelser om sådana ändringar i helheter som kan jämföras med kärnanläggningens system som kan ha någon annan än ringa inverkan på kärnanläggningens säkerhet. I YVL-direktiven finns krav på motsvarande helheter av frågor. Det är fråga om så kallade pseudosystem, som egentligen inte är system i kärnanläggningen, det vill säga helheter som består av kärnanläggningens strukturer och komponenter och som utför en bestämd funktion (till exempel en kärnreaktors kylkrets och system som genomför planerade säkerhetsfunktioner vid kärnanläggningen). I paragrafen avsedda pseudosystem är till exempel hantering av vattenkemi, kärnkraftverkets helhet av kontrollrum och automatiseringsarkitektur. Dessa påverkar kärnkraftverkets system, strukturer och komponenter.

I paragrafen föreslås också bestämmelser om sådana ändringar i helheter som kan jämföras med kärnanläggningens system och som kan påverka genomförandet av kärnavfallshanteringen. Sådana processer för hantering av kärnavfall som avses i paragrafen och som kan jämföras med system är till exempel hantering och solidifiering av flytande avfall samt metoder för hantering av fast avfall eller exempelvis en helhet av skyddsarrangemang. Dessa påverkar ett säkert genomförande av slutförvaringen av kärnavfall.

Planeringen av ändringar i de pseudosystem som avses i paragrafen ska vara godkänd av Strålsäkerhetscentralen, om det är fråga om andra ändringar än sådana som har ringa inverkan på kärnanläggningens säkerhet eller genomförandet av kärnavfallshanteringen.

91 §. Godkännande av planeringen av en kärnanläggning. I paragrafen föreslås med stöd av 84–88 och 90 § bestämmelser om förutsättningarna för det godkännande som krävs. De ska vara samma som förutsättningarna enligt 83 § för godkännande av helhets- och systemplaneringen för kärnanläggningen. Kärnanläggningen ska fortfarande efter de ändringar och preciseringar som gjorts i konstruktionsförutsättningarna eller planeringen uppfylla kraven enligt den föreslagna lagen på säkerheten vid kärnanläggningen och övriga krav på kärnanläggningen och dess förlägningsplats.

92 §. Ändringarnas inverkan på andra planer och förfaranden som gäller en kärnanläggning. Enligt paragrafen åläggs tillståndshavaren att se till att det till följd av ändringar i kärnanläggningen och dess system genomförs andra behövliga ändringar för att kraven enligt den föreslagna lagen ska uppfyllas. Ändringar i kärnanläggningens system kan påverka till exempel hanteringen av hur kärnanläggningens system, strukturer och komponenter åldras, skyddsarrangemangen, hanteringen av nödsituationer med strålrisk och beredskapssituationer

samt planerna för avveckling. I paragrafen framhävs tillståndshavarens skyldighet att se till att de krav som föreskrivs i den föreslagna lagen uppfylls. Tillståndshavaren ska i enlighet med 127 § se till att tekniska, organisatoriska och funktionella ändringar i kärnanläggningen genomförs systematiskt och kontrollerat.

93 §. Ändring av klassificeringen av system, strukturer och komponenter. Den föreslagna paragrafen är informativ. Säkerhetsklassificeringen eller den seismiska klassificeringen av ett system, en struktur eller en komponent i en kärnanläggning godkänns som en del av godkännandet av helhets- och systemplaneringen av kärnanläggningen eller i samband med godkännandet av de ändringar som avses i 84–88 och 90 §. Säkerhetsklassificeringen och den seismiska klassificeringen kan behöva bedömas på nytt under kärnanläggningens livscykel till exempel om betydelsen av uppgifterna i systemet, strukturen eller komponenten förändras. Klassificeringarna definierar de säkerhetskrav och den tillsyn som gäller systemet, strukturen och komponenten, och därför ska ändringarna i klassificeringarna godkännas av Strålsäkerhetscentralen.

Enligt paragrafen kan tillståndshavaren ansöka om ändring av säkerhetsklassificeringen och den seismiska klassificeringen såväl som en del av de ändringar som avses i 84–88 och 90 § som separat. På ändring av säkerhetsklassificeringen och den seismiska klassificeringen tillämpas 77 §.

94 §. Ändring eller precisering av planeringen av en slutförvarsanläggning. Bestämmelserna i 84–88 § om ändring eller precisering av planeringen av kärnanläggningar lämpar sig också för säkerheten vid driften av slutförvarsanläggningar, till exempel vid ändring av slutförvarsanläggningens strålmätningssystem eller av ett system för brandbekämpning. Till skillnad från andra kärnanläggningar är också långtidssäkerheten efter förslutningen viktig för slutförvarsanläggningar. Därför bedöms vid tillämpningen av 91 § konsekvenserna av en ändring eller precisering av planeringen av en slutförvarsanläggning både för säkerheten under driften av anläggningen och för anläggningens långtidssäkerhet. Slutförvarsanläggningars långtidssäkerhet påverkas till exempel av att kvaliteten på den kopparsom används i slutförvaringsbehållarna ändras.

I 2 mom. föreskrivs det om sådan ändring av klassificeringen enligt kravnivå av slutförvarsanläggningar som kan sökas också annars än i samband med de ändringar som avses i 84–88 §. På ändring av klassificeringen enligt kravnivå tillämpas 77 §.

95 §. Säkerhetsanalys av kärnanläggningen. Enligt 1 mom. ska ett krav på säkerhetsanalys fogas till lagen. Säkerhetsanalysen är en viktig helhet av handlingar som beskriver kärnanläggningen och dess säkerhetsgrunder. Internationellt används allmänt en säkerhetsanalys av kärnanläggningar. En säkerhetsanalys av kärnanläggningen krävs med stöd av 35 § 1 mom. 1 punkten i kärnenergiförordningen och analysen ska upprätthållas med stöd av 36 § 1 mom. 1 punkten och 36 a § 1 mom. 1 punkten i den förordningen. Säkerhetsanalysen ska innehålla de uppgifter om kärnanläggningen, dess system, byggnader, strukturer, komponenter, förlägningsplats, principer för driften samt påvisande av säkerheten som behövs för bedömning av säkerheten.

Enligt 2 mom. ska säkerhetsanalysen ses över och uppdateras under anläggningens hela livscykel. Ett motsvarande krav har tillämpats med stöd av 109, 110 och 112 § i kärnenergiförordningen. Målet är att säkerställa att en tillräcklig helhetsbild av kärnanläggningens säkerhet bevaras med stöd av säkerhetsanalysen. Säkerhetsanalysen ska ses över när planeringen av en kärnanläggning ändras eller preciseras och vid behov också annars i situationer som avses i 83–90 och 94 §.

96 §. Tillståndshavarens informationsskyldighet. De föreslagna bestämmelserna i 1 mom. motsvarar 10 a § i den lag som upphävs. Skyldigheten grundar sig på kärnsäkerhetsdirektivet.

I 2 mom. finns en informativ hänvisning till 449 § om sekretess för informationsmaterial.

97 §. Bemyndigande att meddela föreskrifter. I paragrafen föreslås bestämmelser om ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter som gäller innehållet i den plan som avses i 85–88 §, innehållet i det sammandrag som avses i 89 § och innehållet i den säkerhetsanalys av kärnanläggningen som avses i 95 §.

11 kap. – Kärnanläggningars byggnader, konstruktioner och komponenter

98 §. Tekniska krav på kärnanläggningars byggnader och strukturer. I paragrafen samordnas bestämmelserna om uppförande och strukturer samt om säkerheten i kärnanläggningars byggnader och strukturer. I den lag som upphävs föreskrivs det inte om tekniska krav på kärnanläggningars byggnader eller strukturer, utan Strålsäkerhetscentralen har med stöd av 63 § 1 mom. 3 punkten i den lag som upphävs bemyndigats att kräva att de strukturer som är avsedda att utgöra delar av en kärnanläggning tillverkas på ett sätt som godkänns av Strålsäkerhetscentralen. Förslaget förtydligar nuläget där man från fall till fall har varit tvungen att bedöma tillämpningen av motstridiga krav. De behörighetsvillkor för projekterare som föreskrivs i 83 § i bygglagen tillämpas också på kärnanläggningar, liksom också de behörighetsvillkor för arbetsledare som anges i 87 § i den lagen. Avsikten är att Strålsäkerhetscentralen ska meddela anvisningar, genom vilka behörighetsvillkoren i fråga om planerings- och arbetsledningsuppgifter i anslutning till kärnanläggningar förtydligas.

I 1 mom. föreslås bestämmelser om det grundläggande kravet att planera och uppföra kärnanläggningars byggnader samt planera och tillverka eller välja kärnanläggningars strukturer så att kärnanläggningens säkerhet inte äventyras. Detsamma gäller installation av kärnanläggningars strukturer. Dessutom ska vad som i 29, 31–34, 39 och 40 § i bygglagen eller med stöd av dem föreskrivs om väsentliga tekniska krav för byggande iakttas. Propositionen innehåller ett förslag till att ändra bygglagen. I 1 mom. finns bestämmelser om tillämpningen av 4 kap. i bygglagen på uppförande av och strukturerna för kärnanläggningar. Till övriga delar tillämpas inte bestämmelserna i 4 kap. i bygglagen, det vill säga 30, 35–38 och 41 §.

I 1 mom. och annanstans i detta kapitel är ett krav, som gäller byggnader, strukturer och komponenter, att kärnanläggningens säkerhet inte äventyras. Kärnanläggningars helhets- och systemplanering ska godkännas i enlighet med 10 kap. Kärnanläggningars byggnader, strukturer och komponenter får inte hindra att kärnanläggningens system fungerar säkert, till exempel att pumptrycket eller värmeväxlarens värmeöverföringskapacitet räcker till eller att progressiv sammanstörtning av stomstrukturerna inte får framskrida till driften av system som är viktiga med tanke på kärnanläggningens säkerhet.

Enligt 2 mom. har Strålsäkerhetscentralen behörighet att godkänna avvikelser från de mer detaljerade krav som fastställts med stöd av de paragrafer i bygglagen som nämns i 1 mom. Förutsättningar för godkännande av avvikelser är att avvikelserna är nödvändiga för kärnanläggningens säkerhet och att uppfyllandet av de aktuella väsentliga tekniska kraven som avses i bygglagen inte äventyras. Vid bedömningen av kärnanläggningens säkerhet är den övergripande säkerheten enligt kärnanläggningskonceptet viktig, och ändringar i den kan äventyra ett säkert förverkligande av kärnanläggningen. En kärnanläggning planeras för att vara säker i sin helhet och då kan förutsättande av ändringar till exempel i fråga om nödutrymningsvägar äventyra anläggningens säkerhet eller förutsätta att anläggningen planeras

på nytt i sin helhet. Målet är att också möjliggöra sådana lösningar som inte är förenliga med de detaljerade krav som föreskrivs i de förordningar av miljöministeriet som utfärdats med stöd av bygglagen.

De tekniska kraven i Finlands byggbestämmelsesamling grundar sig på EN-standarder, som inte allena stöder planeringen, tillverkningen och uppförandet av kärnanläggningar, testningen och inspektionen av material och strukturer för kärnanläggningar samt säkerställandet av experternas kompetens. EN-standarderna är allmänt avsedda för byggande, men inte särskilt för kärnanläggningars specialstrukturer eller planeringen av dem med beaktande av interna och externa hot. Däremot bildar till exempel de nordamerikanska ACI-, ASCE-, ASME- och AISC-standarderna en helhet för alla skeden av kärnanläggningars livscykel.

Genom 2 mom. blir det möjligt att inleda planeringen av en säker byggnadsteknisk helhet för en kärnanläggning i enlighet med en lämplig standardfamilj eller en sammanhängande helhet av standarder redan innan ansökan om tillstånd att uppföra en anläggning lämnas. Detta skulle samtidigt leda till bättre kostnadseffektivitet än de nuvarande förfarandena, eftersom små tekniska ändringar kan ha betydande återverkningar på planeringen av anläggningen och påvisandet av dess säkerhet.

Bestämmelser om kraven på säkerhet och brandsäkerhetsanordningar under användningen av byggnaden finns också i räddningslagen och lagen om vissa brandskyddsanordningar, och dessa krav gäller också kärnanläggningar och ska beaktas vid planeringen av dem. Under beredningen har man inte identifierat något behov av att avvika från kraven enligt de författningar som utfärdats med stöd av de nämnda lagarna.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

99 §. Tekniska krav för kärnanläggningars komponenter. I paragrafen föreslås allmänna bestämmelser om tekniska krav för kärnanläggningars komponenter. Paragrafen gäller alla komponenter i kärnanläggningar. Målet är också att lagen om tryckbärande anordningar och EU-lagstiftningen om tryckbärande anordningar och om maskiner bättre ska kunna samordnas med det krav som gäller säkerheten vid kärnanläggningar. Enligt 60 § i den lag som upphävs tillämpas lagen om tryckbärande anordningar, om inte något annat föreskrivs i lag eller med stöd av lag. Dessutom har Strålsäkerhetscentralen med stöd av 63 § 1 mom. 3 punkten i den lag som upphävs bemyndigats att kräva att de strukturer som är avsedda att utgöra delar av en kärnanläggning tillverkas på ett sätt som godkänns av Strålsäkerhetscentralen. I övrigt föreskrivs det inte i den lag som upphävs om kärntekniska mekaniska komponenter eller andra komponenter i kärnanläggningar. För närvarande finns de väsentliga kraven i YVL-direktiven E.3, E.4, E.8, E.9, E.10, E.11 och E.13. Helheten av bestämmelser är svår att greppa.

I 1 mom. föreslås bestämmelser om det grundläggande kravet på att planera och tillverka eller välja samt installera kärnanläggningars komponenter (inklusive plattformar för automatiserade system) så att kärnanläggningens säkerhet inte äventyras. Detta kan till exempel innebära särskilda krav med avseende på en störningsfri funktion eller kompletterande krav på grund av radioaktiv strålning. Kravet på val ska tillämpas särskilt i sådana situationer där tillsynen över tillverkningen omfattas av EU:s harmoniserade lagstiftning, och då är det viktigt att bland de CE-märkta produkter som finns på marknaden välja en produkt som till sina egenskaper lämpar sig för användning i kärnanläggningar.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om tillämpningen av lagen om tryckbärande anordningar och EU:s maskinförordning. På kärntekniska tryckbärande anordningar tillämpas vad som i lagen om tryckbärande anordningar föreskrivs om säkerhetskrav som gäller dem. Som bilaga till

propositionen finns ett förslag till ändring av lagen om tryckbärande anordningar, i vars nya 97 b § det föreskrivs om tillämpning av lagen på kärntekniska tryckbärande anordningar och andra tryckbärande anordningar i kärnanläggningar.

Enligt artikel 2.2 b i EU:s maskinförordning tillämpas den förordningen inte på maskiner och relaterade produkter som speciellt konstruerats för att användas i en kärnteknisk anläggning, eller som används i en kärnanläggning och vars överensstämmelse med den förordningen kan undergräva kärnsäkerheten vid anläggningen i fråga. I 2 mom. föreslås bestämmelser som nationellt kompletterar tillämpningen av EU:s maskinförordning. Även sådana kärntekniska maskiner som den nämnda förordningen med stöd av dess tillämpningsområde inte tillämpas på ska uppfylla hälso- och säkerhetskraven enligt EU:s maskinförordning till den del iakttagandet av kraven inte äventyrar säkerheten vid kärnanläggningar. Om en teknisk lösning enligt EU:s maskinförordning äventyrar kärnanläggningens säkerhet (till exempel nödstopp av en maskin som är viktig med tanke på en säker drift av kärnanläggningen), ska målet för hälsa och säkerhet uppnås på ett sätt som inte äventyrar kärnanläggningens säkerhet (arbetstagaren hindras till exempel från att komma in i ett utrymme där arbetstagaren kan bli i kläm i en maskin).

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

100 §. Säkerställande av iakttagande av kraven för kärnanläggningars strukturer och komponenter. Enligt den föreslagna paragrafen ska tillståndshavaren se till att det görs en bedömning av huruvida kärnanläggningens strukturer, komponenter och systemplattform för automatiska system är kravenliga. Enligt vad som föreskrivs nedan utför Strålsäkerhetscentralen eller ett besiktningsorgan granskningar av den detaljerade tekniska planen, bedömningar av överensstämmelse med kraven samt idrifttagningsbesiktningar. Med bedömning av överensstämmelse med kraven avses allmänt att det under tillverkningen och före utsläppandet på marknaden (idrifttagning) säkerställs att de föreskrivna kraven uppfylls. Bestämmelser om bedömning av kärntekniska strukturers och mekaniska komponenters överensstämmelse med kraven föreslås i 105 och 106 §. På bedömning av överensstämmelse med kraven för kärnanläggningars andra strukturer och komponenter ska tillämpas vad som annars föreskrivs om det. På bedömning av överensstämmelse med kraven i fråga om andra strukturer i en kärnanläggning än kärntekniska strukturer tillämpas EU:s byggproduktförordning eller lagen om produktgodkännanden för vissa byggprodukter. Enligt artikel 59.1 b i EU:s byggproduktförordning är det också möjligt att iakttä ett förenklat förfarande under vissa förutsättningar, vilket innebär att till exempel när delar monteras ihop till en helhet behöver alla separata delar inte testas separat. På kärnanläggningars elektriska utrustning och elanläggningar tillämpas elsäkerhetslagen, och dessa ska vara CE-märkta. Också till exempel EU:s maskinförordning ska tillämpas. Den bedömning av överensstämmelse med kraven som avses i den föreslagna lagen gäller således sådana produkter vars överensstämmelse med kraven inte bedöms utifrån EU:s harmoniserade rättsakter och förfaranden och på vilka eventuella nationella kompletterande förfaranden inte tillämpas. I fråga om produkter som omfattas av tillämpningsområdet för EU:s harmoniserade rättsakter ska Strålsäkerhetscentralen eller besiktningsorganet i samband med granskningen av den detaljerade tekniska planen bedöma om de tekniska egenskaper som krävs med tanke på säkerheten vid kärnanläggningar och som kompletterar de allmänna kraven på produkternas säkerhet uppfylls, särskilt i fråga om valet av strukturer och komponenter samt idrifttagningen och installeringen av dem.

101 §. Allmänna kravspecifikationer för kärnanläggningars strukturer och komponenter. I 1 mom. föreslås ett grundläggande krav på allmänna kravspecifikationer. För närvarande baserar sig kravet på YVL-direktiv. De allmänna kravspecifikationerna är avsedda att innehålla mer detaljerade planeringskrav för strukturer och komponenter, såsom de standarder som ska tillämpas och som för närvarande finns som krav i YVL-direktiven. I praktiken svarar den som

ansvarar för utvecklandet av kärnanläggningsprojektet och den som bereder kärnanläggningsstillståndet för beredningen av de allmänna kravspecifikationerna. I de allmänna kravspecifikationerna ska specificeras dels de krav och tillämpningsanvisningar som ska tillämpas på och de tekniska egenskaper som förutsätts i fråga om de strukturer (även på geo- och bergtekniska strukturer och slutförvarsanläggningens tekniska barriärer i svårighetsklass 1–3) och de komponenter (även systemplattformar för automatiska system) vid en kärnanläggning som påverkar säkerheten (det vill säga i praktiken säkerhetsklassificerade strukturer och komponenter i säkerhetsklass 1–3) och som behöver förutsättas särskilt av skäl som rör anläggningens säkerhet, samt dels de förfaranden för bedömning av överensstämmelse med kraven och andra förfaranden som behövs för att säkerställa att kraven, tillämpningsanvisningarna och de tekniska egenskaperna iakttas. Kraven kan grunda sig till exempel på lag, förordning eller Strålsäkerhetscentralens eller någon annan myndighets föreskrifter. Tillämpningsanvisningarna utgörs av till exempel standarder, Strålsäkerhetscentralens anvisningar och rekommendationer eller anvisningar som utarbetats av tillståndshavaren eller tillverkaren. Förfarandena kan till exempel grunda sig på lag, på förordning, på Strålsäkerhetscentralens föreskrifter, på tillämpningsanvisningar eller på internationella rekommendationer. När det gäller de allmänna kravspecifikationerna kan de benämningar som används inom olika tekniska områden avvika från varandra, till exempel planeringsanvisningar, projektplaner, planeringskrav, konstruktionsförutsättningar, eller enbart kravspecifikationer. De allmänna kravspecifikationerna ska också hållas uppdaterade och det ska till exempel göras ändringar i dem när den lag, förordning, standard eller något annat motsvarande som ligger till grund för dem ändras. Dessutom kan tillståndshavaren vid tillämpningen av kravspecifikationer upptäcka behov av att uppdatera dem och förfarandena för dem. De allmänna kravspecifikationerna för konstruktioner för slutförvaring ska omfatta alla de krav på konstruktionerna som följer av anläggningens långtidssäkerhet och säkerställandet av den.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska de allmänna kravspecifikationerna vara godkända av Strålsäkerhetscentralen. Kravet motsvarar nuvarande praxis, med undantag för luftkonditioneringsanordningar, för vilka de allmänna kravspecifikationerna för närvarande delges i enlighet med YVL-direktiv E.13. En förutsättning för godkännande är att de krav, tillämpningsanvisningar, förutsatta tekniska egenskaper och förfaranden som ska tillämpas på strukturerna eller komponenterna bildar en konsekvent helhet på grundval av vilken strukturerna eller komponenterna kan bedömas fungera tillförlitligt som en del av kärnanläggningen. Det väsentliga vid bedömningen är bland annat att man vid hänvisningar till standarder konsekvent tillämpar den helhet som standarderna bildar eller standarder som hör till samma standardfamilj (till exempel ASME/ASCE-standarder eller EN-produktstandarder) eller en kombination av dessa (till exempel planen för reaktorinneslutningen i en kärnanläggning kan grunda sig på en konsekvent kombination av ASME/ASCE-standarder och EN-produktstandarder, strukturerna för bränslebassängernas tätningsplattor planeras och genomförs ofta med iakttagande av en kombination av tyska KTA-standarder och EN-standarder).

När de allmänna kravspecifikationerna gäller serietillverkade strukturer eller komponenter kan man i princip anta att serietillverkningen garanterar att produkterna håller jämn kvalitet, vilket har betydelse bland annat med tanke på de krav som ska tillämpas och de allmänna kravspecifikationerna (till exempel när det gäller serietillverkade komponenter är det inte behövt att ställa tilläggskrav på det organ som utför oförstörande besiktningar).

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

102 §. *Detaljerade tekniska planer för kärnanläggningars strukturer och komponenter.* I paragrafen föreslås bestämmelser om krav på detaljerade tekniska planer. Dessa planer ska vara

struktur- och komponentspecifika eller gälla en systemplattform för automatiska system och grunda sig på de allmänna kravspecifikationerna. De detaljerade tekniska planer som avses i paragrafen har olika benämningar inom olika tekniska områden, till exempel konstruktionsplan, lämplighetsbedömning eller bergteknisk projektering. Motsvarande krav baserar sig för närvarande på 55 § 2 och 4 punkten och 5 mom. och 63 § 1 mom. 3 punkten i den lag som upphävs samt på 117 § i kärnenergiförordningen. Kravet på en detaljerad teknisk plan gäller en kärnanläggnings sådana strukturer, komponenter och systemplattformar för automatiska system som påverkar säkerheten, vilket i praktiken innebär sådana strukturer, komponenter och systemplattformar för automatiska system som hör till säkerhetsklasserna 1–3 eller svårighetsklasserna 1–3.

Enligt 1 mom. ska det i den detaljerade tekniska planen tas ställning till hur de val av material och andra planeringslösningar som påfrestningen och belastningen (inklusive strålningsbelastning, fuktighet, temperatur, jordbävning) förutsätter på den plats där strukturen eller komponenten används har beaktats. Som förfaranden kan användas till exempel kalkyler, analyser, experimentella metoder och erfarenheter av användningen samt kombinationer av dessa. Förfarandet kan också innebära att det konstateras att bedömningen av överensstämmelse med kraven har genomförts i enlighet med EU:s förfaranden för bedömning av överensstämmelse när det är fråga om en produkt som omfattas av harmoniserade produktbestämmelser. Den betydelse för kärnanläggningens säkerhet som strukturen eller komponenterna har enligt säkerhetsklassificeringen ska beaktas i den detaljerade tekniska planen. I fråga om serietillverkade strukturer och komponenter är den detaljerade tekniska planen i praktiken enklare. Övervakningen av tillverkningen av en kärnteknisk struktur eller mekanisk komponent som har stor betydelse för säkerheten ska i praktiken övervakas av en oberoende aktör i enlighet med vad som anges i den detaljerade konstruktionsplanen. I praktiken svarar tillståndshavaren för beredningen av den detaljerad teknisk planen.

I den detaljerade tekniska planen ska dessutom den godkända helhets- och systemplaneringen av kärnanläggningen och de ändringar och preciseringar som godkänts i den samt de godkända allmänna kravspecifikationerna för strukturen eller komponenten i fråga iakttas. På detta sätt säkerställs det att en kärnanläggnings struktur eller komponent som påverkar säkerheten utifrån en helhetsbedömning lämpar sig för kärnanläggningen och fungerar på det sätt som säkerheten vid kärnanläggningen kräver.

Enligt 2 mom. kan avvikelser göras från kravet på en detaljerad teknisk plan, om de allmänna kravspecifikationer som Strålsäkerhetscentralen godkänt för strukturen eller komponenten i fråga är tillräckligt detaljerade och Strålsäkerhetscentralen har godkänt avvikelserna som en del av godkännandet av de allmänna kravspecifikationerna. I praktiken lämpar sig detta särskilt för serietillverkade komponenter.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

103 §. Behörighetsfördelning i besiktningsverksamheten. I paragrafen föreslås bestämmelser om behörighetsfördelningen i besiktningsverksamheten mellan Strålsäkerhetscentralen och ett besiktningsorgan som godkänts av Strålsäkerhetscentralen. Behörighetsfördelningen i besiktningsverksamheten ska grunda sig på den betydelse kärnanläggningens strukturer och komponenter har för säkerheten.

I 1 mom. föreslås bestämmelser om den granskning av detaljerade tekniska planer, den bedömning av överensstämmelse med kraven och de idriftagningsbesiktningar som hör till Strålsäkerhetscentralens behörighet. I 1 punkten finns bestämmelser om saken i fråga om granskningen av detaljerade tekniska planer, i 2 punkten i fråga om bedömningen av

överensstämmelse med kraven och i 3 punkten i fråga om idrifttagningsbesiktningarna. Enligt 1 punkten underpunkt a ska Strålsäkerhetscentralen granska detaljerade tekniska planer för sådan struktur i en kärnanläggning som är viktiga med tanke på säkerheten, det vill säga i praktiken strukturer som hör till säkerhetsklasserna 1 och 2. Enligt 1 punkten underpunkt b ska Strålsäkerhetscentralen också granska en detaljerad teknisk plan för sådana kärntekniska mekaniska komponenter och elkomponenter och automatiska komponenter som är viktiga med tanke på kärnanläggningens säkerhet, det vill säga som hör till säkerhetsklasserna 1 och 2. Dessutom ska Strålsäkerhetscentralen enligt underpunkt c granska en detaljerad teknisk plan för en sådan systemplattform för automatiska system i kärnanläggningen som påverkar säkerheten, det vill säga hör till säkerhetsklasserna 1–3.

Enligt 2 punkten underpunkt a ska Strålsäkerhetscentralen göra en bedömning av överensstämmelse med kraven i fråga om sådana kärntekniska strukturer eller mekaniska komponenter som är viktiga med tanke på kärnanläggningens säkerhet och enligt underpunkt b i fråga om sådana reservdelar till kärntekniska strukturer eller mekaniska komponenter som är viktig med tanke på genomförandet av kärnanläggningens säkerhetsfunktioner. Bedömningen av överensstämmelse med kraven gäller en i förhållande till 1 punkten snävare grupp av strukturer och komponenter jämfört med granskningen av detaljerade planer och gäller endast sådana kärntekniska strukturer som avses i 5 § 1 mom. 43 punkten, för vilka det inte finns något harmoniserat förfarande för bedömning av överensstämmelse inom EU, samt sådana kärntekniska tryckbärande anordningar som avses i 5 § 1 mom. 46 punkten. Bedömningen av överensstämmelse med kraven ska inte gälla kärnanläggningars andra strukturer eller komponenter.

Enligt 3 punkten ska Strålsäkerhetscentralen utföra idrifttagningsbesiktningar av strukturer och kärntekniska mekaniska komponenter som är viktiga med tanke på kärnanläggningens säkerhet.

Enligt 2 mom. ska ett besiktningsorgan utföra andra granskningar av tekniska planer, bedömningar av överensstämmelse med kraven och idrifttagningsbesiktningar än de som avses i 1 mom., om det enligt den föreslagna lagen förutsätts att de utförs i fråga om en kärnanläggnings struktur eller komponenter som påverkar säkerheten. Detta innebär i praktiken strukturer och komponenter i säkerhetsklass 3 och delvis strukturer och komponenter i säkerhetsklass 2, vilka med stöd av 3 mom. på basis av deras betydelse för säkerheten kan omfattas av besiktningsorganens besiktningar. Bestämmelser om granskning av detaljerade tekniska planer, bedömning av överensstämmelse med kraven och idrifttagningsbesiktningar föreslås i 11 kap. Bestämmelser om tillsynen över skicket av en kärnanläggnings byggnader, strukturer och komponenter och om besiktningar i samband med den finns i 139 § och i de lagar som nämns i 2 mom. i den paragrafen.

Behörighetsfördelningen i besiktningsverksamheten fastställs i enlighet med 3 mom. för varje kärnanläggning på basis av de uppgifter som lämnats om helhets- och systemplaneringen eller ändringen av den. Fastställandet förutsätter således ingen separat ansökan, men ett överklagbart beslut ska fattas i ärendet. Utifrån helhets- och systemplaneringen går det att bedöma vilken betydelse respektive kärnanläggnings olika strukturer och komponenter har för säkerheten. Saken ska bedömas från fall till fall. I beslutet om fastställande ska det vara möjligt att godkänna att besiktningsorganet utför granskningen av en detaljerad teknisk plan i fråga om vissa strukturer eller komponenter som är viktiga med tanke på säkerheten, om det utifrån en helhetsbedömning av säkerheten inte finns något hinder för detta. Detta kan gälla framför allt strukturer och komponenter i säkerhetsklass 2. På motsvarande villkor är det möjligt att till besiktningsorganet överföra också utförandet av bedömningar av överensstämmelse med kraven samt de idrifttagningsbesiktningar som avses i 1 mom. 3 punkten. Strålsäkerhetscentralen ska dock alltid alltid granska de detaljerade tekniska planerna för

systemplattformar för automatiska system i säkerhetsklasserna 1–3. I beslutet om fastställande är det dessutom möjligt att till vissa delar godkänna att de uppgifter som avses i 2 mom. hör till i 436 § avsett egenbesiktningsorganets behörighet, om strukturens eller anordningens betydelse med tanke på kärnanläggningens säkerhet inte förutsätter en oberoende besiktning. Strålsäkerhetscentralen kan efter att ha hört tillståndshavaren ändra den fastställda behörighetsfördelningen i besiktningsverksamheten, om det är motiverat med stöd av nya uppgifter om strukturens eller komponentens betydelse för säkerheten.

I 4 mom. föreslås möjlighet att avvika från den föreslagna principen för behörighetsfördelning, om det av praktiska eller särskilda skäl behövs. Strålsäkerhetscentralen kan till exempel granska en detaljerad teknisk plan för andra strukturer eller komponenter än de som avses i 1 mom., om planen har ett nära samband med sådana detaljerade tekniska planer som Strålsäkerhetscentralen har till uppgift att granska. Sådana är till exempel sådana strukturer i säkerhetsklass 3 som har svetsats fast vid strukturer i säkerhetsklass 2. Strålsäkerhetscentralen kan utföra granskningarna också i en situation där det inte finns något besiktningsorgan att tillgå eller om det med tanke på syftet med idrifttagningen och ett effektivt genomförande av den är motiverat att Strålsäkerhetscentralen utför idrifttagningsbesiktningen.

104 §. Granskning av detaljerade tekniska planer. I 1 mom. föreskrivs om krav på granskning av detaljerade tekniska planer. Bestämmelserna i 1 mom. ska också tillämpas på granskning av detaljerade tekniska planer för slutförvarsanläggningar. Klassificeringssystemet för en slutförvarsanläggnings strukturer och komponenter kan avvika från klassificeringssystemet för andra kärnanläggningars strukturer och komponenter.

Syftet med granskningen av detaljerade tekniska planer är att utreda om kraven i 102 § iakttas (till exempel tillämpningen av helhets- och systemplaneringen av en godkänd kärnanläggning) och säkerställa att den detaljerade tekniska planen för en struktur eller komponent är samstämmig med kärnanläggningskonceptet, helhets- och systemplaneringen av kärnanläggningen och de allmänna kravspecifikationer som ska tillämpas och även i övrigt är ändamålsenlig med tanke på säkerheten vid kärnanläggningen. De detaljerade tekniska planerna för kärntekniska strukturer och mekaniska komponenter ska granskas som en del av bedömningen av överensstämmelse med kraven, i övrigt görs granskningen separat. Strålsäkerhetscentralen ska utifrån granskningen av en detaljerad teknisk plan fatta ett beslut där det tas ställning till de frågor som har utretts vid granskningen och till de ändringar som krävs i planen.

Enligt 2 mom. får tillverkningen av strukturer eller komponenter som är viktiga för säkerheten vid kärnanläggningar inledas först när det vid granskningen av de detaljerade tekniska planerna har konstaterats att de uppfyller de föreskrivna kraven. Annars finns det en risk för att en struktur eller komponent som särskilt tillverkats för en kärnanläggning och som kan vara dyr inte får tas i drift i kärnanläggningen. Strålsäkerhetscentralen kan dock i beslutet om de allmänna kravspecifikationerna i enlighet med 101 § 2 mom. godkänna att en detaljerad teknisk plan inte krävs eller att tillverkningen av grundad anledning får inledas innan den detaljerade tekniska planen godkänts. Grundad anledning är till exempel att en exakt specificerad serietillverkad komponent godkänns för en lämplig användningsplats. Vid behov kan ändring sökas i ett beslut om allmänna kravspecifikationer.

Enligt 2 mom. får utförandet av sådana åtgärder i anknytning till tillverkningen som inte har någon betydande inverkan på säkerheten i fråga om den färdiga strukturen eller komponenten dock inledas redan innan de förutsättningar som anges i 2 mom. uppfylls.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om situationer där det är behövligt att avvika från en godkänd detaljerad teknisk plan. Vid betydande avvikelser ska planen till denna del granskas på nytt. Övriga avvikelser ska anmälas till den behöriga instansen.

I 4 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

105 §. *Grunderna för bedömning av kärntekniska strukturers och mekaniska komponenters överensstämmelse med kraven.* I paragrafen föreslås bestämmelser om grunderna för bedömning av kärntekniska strukturers och mekaniska komponenters överensstämmelse med kraven. Sådana strukturer och komponenter kan vara enskilt tillverkade eller serietillverkade. På bedömningen av huruvida kärnanläggningars andra strukturer och komponenter överensstämmer med kraven tillämpas vad som föreskrivs någon annanstans i lag eller i en EU-förordning (till exempel den elektriska utrustningens överensstämmelse med kraven bedöms i enlighet med elsäkerhetslagen). I den lag som upphävs föreskrivs det om detta i 60 a §, men bestämmelserna förtydligas och preciseras.

I 1 mom. föreslås skyldighet för tillståndshavaren att till Strålsäkerhetscentralen eller besiktningsorganet lämna de uppgifter, planer och grunder för dem som behövs för bedömningen av överensstämmelse med kraven samt ordna tillräckliga förutsättningar att övervaka tillverkningen och få uppgifter av tillverkaren. Med dessa uppgifter avses allmänna uppgifter och en beskrivning av komponenten eller strukturen samt allt material om resultat och utfall med hjälp av vilket det utförda arbetet och dess överensstämmelse med kraven och iakttagandet av de detaljerade kvalitetskraven kan verifieras. Bestämmelser om behörighetsfördelningen föreslås i 103 §. För närvarande övervakas fullgörandet av skyldigheten delvis i samband med beviljandet av tillstånd till uppförande av anläggning (se 19 § 7 punkten i den lag som upphävs), och dessutom finns en liknande bestämmelse i 63 § 1 mom. 3 punkten i den lag som upphävs.

I 2 mom. förutsätts att sådana kärntekniska strukturer och mekaniska komponenter vars överensstämmelse med kraven har bedömts i enlighet med den föreslagna lagen får installeras och användas endast i sådana kärnanläggningar som de enligt de allmänna kravspecifikationerna och de detaljerade tekniska planerna lämpar sig för. Sådana strukturer och komponenter är inte CE-märkta och de godkänns inte på EU:s inre marknad.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

106 §. *Bedömningsförfaranden för kärntekniska strukturers och mekaniska komponenters överensstämmelse med kraven.* I 1 mom. föreslås bestämmelser om huvudpunkterna i förfarandet för bedömning av kärntekniska strukturers och mekaniska komponenters överensstämmelse med kraven. Utöver granskning av den detaljerade tekniska planen motsvarar förfarandet till centrala delar modul G (överensstämmelse som grundar sig på kontroll av enskilda produkter) för de förfaranden för bedömning av överensstämmelse med kraven som iakttas i EU:s produktlagstiftning. I förfarandet för bedömning av överensstämmelse med kraven ingår enligt 1 punkten också bedömning av tillverkarens förutsättningar, och tillverkarens behörighet avgörs som en del av bedömningen av överensstämmelse med kraven, medan Strålsäkerhetscentralen för närvarande fattar ett separat beslut om detta. Momentets 3 och 4 punkt motsvarar de termer som används inom vissa tekniska områden i YVL-direktiven, bland annat konstruktionsbesiktning av tillverkning, besiktning av del av konstruktion eller konstruktionsbesiktning av strukturer.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om de alternativa förfaranden för bedömning av överensstämmelse med kraven som kan tillämpas på andra kärntekniska strukturer och

mekaniska komponenter än sådana som är viktiga med tanke på säkerheten vid kärnanläggningen, det vill säga i praktiken strukturer och komponenter i säkerhetsklass 3. Det är fråga om förfaranden som tillämpas vid de bedömningar av överensstämmelse med kraven som omfattas av besiktningsorganets behörighet. Ett besiktningsorgan ska kunna utföra en bedömning av överensstämmelse med kraven med iakttagande av ett förfarande som till väsentliga delar motsvarar modul B (typkontroll och bedömning av den tekniska konstruktionens lämplighet) i kombination med ett förfarande som till väsentliga delar motsvarar modul D (kvalitetssäkring av produktionen) eller modul F (kontroll av struktur eller komponent) eller med iakttagande av ett förfarande som till väsentliga delar motsvarar modul B (typkontroll och undersökning av ett provexemplar av den kompletta produkten som är representativt för den planerade produktionen) i kombination med ett förfarande som till väsentliga delar motsvarar modul E (kvalitetssäkring av struktur eller komponent) eller modul C2 (intern tillverkningskontroll och kontroller av strukturer och komponenter med slumpvisa intervall). Dessutom kan besiktningsorganet göra en bedömning av överensstämmelse med kraven med iakttagande av ett förfarande som till väsentliga delar motsvarar modul H (överensstämmelse som grundar sig på fullständig kvalitetssäkring). Förfarandena motsvarar till väsentliga delar vad som enligt direktivet om tryckbärande anordningar krävs i fråga om anordningar i kategori III. För närvarande tillämpas endast ett förfarande som grundar sig på modul G. Syftet med de nya förfaranden som föreslås i momentet är att förenkla och påskynda bedömningen av överensstämmelse med kraven i fråga om kärntekniska strukturer eller mekaniska komponenter av mindre betydelse för säkerheten.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om ett delvis förenklat förfarande som tillståndshavare, om de vill, kan använda. Förfarandet kan tillämpas när samma tillverkare tillverkar mer än en kärnteknisk struktur eller mekanisk komponent. Då behöver en granskning enligt 1 mom. 1 punkten inte upprepas, om tillståndshavaren årligen gör de bedömningar som avses i momentet. Förfarandet enligt momentet kan dock inte tillämpas av något särskilt skäl som hänför sig till kärnanläggningens säkerhet. Det kan vara fråga om ett sådant särskilt skäl till exempel i en situation där tillverkaren börjar tillverka en kärnteknisk struktur eller mekanisk komponent som hör till en högre säkerhetsklass. Förfarandet kompletteras av tillståndshavarens skyldighet enligt 391 §.

I 4 mom. föreslås bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

107 §. Kompletterande skyldigheter för tillståndshavare när det gäller kärntekniska strukturer och mekaniska komponenter. I paragrafen föreslås det att tillståndshavaren ska ha till uppgift att i fråga om kärntekniska strukturer och mekaniska komponenter säkerställa att de skyldigheter som i fråga om CE-märkta strukturer och komponenter i regel hör till tillverkaren fullgörs (se till exempel 30 § i lagen om tryckbärande anordningar). Säkerställandet enligt paragrafen förutsätter bland annat att saken dokumenteras på behövligt sätt. Paragrafen ska tillämpas på sådana kärntekniska strukturer och mekaniska komponenter som tas i drift efter att den föreslagna lagen har trätt i kraft.

108 §. Kärntekniska strukturer och mekaniska komponenter som kräver lång tillverkningstid. I 1 mom. möjliggörs granskning av detaljerade tekniska planer för kärntekniska strukturer och mekaniska komponenter som är viktiga med tanke på säkerheten men som kräver lång tillverkningstid och inledande av tillverkningen av dem innan de allmänna kravspecifikationerna för dem har godkänts. En förutsättning är att det till Strålsäkerhetscentralen har lämnats in en ansökan om godkännande av kärnanläggningens helhets- och systemplanering och att Strålsäkerhetscentralen har bedömt planen i tillräcklig utsträckning med avseende på granskningen av den detaljerade tekniska planen för strukturen eller komponenten i fråga och att det vid bedömningen av helhets- och systemplaneringen inte

har framkommit sådana omständigheter som hindrar en granskning av den detaljerade tekniska planen för en struktur eller komponent som kräver lång tillverkningstid. Förutsättningen uppfylls också om Strålsäkerhetscentralen tidigare har godkänt tillståndshavarens helhets- och systemplanering av en motsvarande kärnanläggning. Dessutom förutsätts det att den allmänna kravspecifikationen för strukturen eller komponenten i fråga har godkänts eller de uppgifter som förutsätts i den allmänna kravspecifikationen presenteras i den detaljerade tekniska planen. Om det inte fanns någon möjligt att inleda tillverkningen i ett tillräckligt tidigt skede, skulle uppförandet och idrifttagningen av kärnanläggningen kunna fördröjas avsevärt. En typisk komponent som kräver lång tillverkningstid är reaktortryckkärlet, vars tillverkning kan ta flera år. Motsvarande förfarande har tillämpats med stöd av 55 § 4 mom. i den lag som upphävs.

I 2 mom. föreslås ett kompletterande krav som motsvarar förfarandet enligt 106 § 3 mom.

109 §. *Bedömning av överensstämmelse med kraven för systemplattformar för automatiserade system.* Enligt 1 mom. ska en bedömning av överensstämmelse med kraven göras i fråga om sådana systemplattformar för automatiserade system som i stor utsträckning påverkar hur kärnanläggningen fungerar. I praktiken avses med dessa sådana systemplattformar som för närvarande hör till säkerhetsklass 2. De systemplattformar som används i säkerhetskritiska objekt är mycket komplicerade och multifunktionella produkter, vilka vid planeringen av kärnanläggningen kan sättas ihop till system som behövs vid anläggningen. Det krävs inte att tillståndshavaren har sådan specialkompetens som behövs för bedömning av överensstämmelse med kraven. Uppgiften ska skötas av ett certifieringsorgan som fastställts vara behörigt. Bestämmelser om kravet finns för närvarande i YVL-direktiv E.7.

I 2 mom. föreslås det att det föreskrivs om huvudpunkterna i förfarandet för bedömning av en i 1 mom. avsedd systemplattformar överensstämmelse med kraven. I de förfaranden för bedömning av överensstämmelse med kraven som iaktas i EU:s produktlagstiftning motsvarar förfarandet till väsentliga delar modul B (typkontroll) i kombination med modul D (överensstämmelse med typ som grundar sig på kvalitetssäkring av produktionen), och dessutom gäller bedömningen också systemplattformar, varvid modul G (överensstämmelse som grundar sig på kontroll av enskilda produkter) iaktas i tillämpliga delar.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

110 §. *Idrifttagningsbesiktning av de strukturer och komponenter vid kärnanläggningar som påverkar säkerheten.* Enligt 1 mom. ska kärnanläggningars sådana strukturer, komponenter och systemplattformar för automatiska systemet som påverkar säkerheten, det vill säga i praktiken sådana som hör till säkerhetsklasserna 1–3, genomgå en idrifttagningsbesiktning. Vid idrifttagningsbesiktningen ska det säkerställas att strukturerna, komponenterna eller systemplattformarna har installerats på sin användningsplats så att de inte äventyrar kärnanläggningens säkerhet. Vid idrifttagningsbesiktningen ska det också säkerställas att kraven enligt den föreslagna lagen för detaljerade tekniska planer och även i övrigt för strukturer, komponenter eller systemplattformar har iakttagits. I fråga om system, byggnader, lokaler och bergtrum är det till exempel möjligt att på motsvarande sätt utföra en idrifttagningsbesiktning också för större helheter beroende på vad som för tillfället utgör en ändamålsenlig helhet att ta i drift.

I paragrafens 2 mom. föreslås en informativ hänvisning till lagen om tryckbärande anordningar. I propositionen ingår ett förslag till ändring av lagen om tryckbärande anordningar. Det föreslås att en ny 97 c § med bestämmelser om besiktning av tryckbärande anordningar i kärnanläggningar fogas till den lagen.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

111 §. Uppförande av kärnanläggningar. Enligt 1 mom. får på förläggningsplatsen för en kärnanläggning arbeten som hänför sig till kärnanläggningens strukturer inte utföras förrän tillståndet att uppföra kärnanläggningen är i kraft (se 30 kap.). I momentet har dessutom beaktats att det med stöd av 467 § kan bestämmas om verkställighet av ett beslut innan beslutet har vunnit laga kraft. En till väsentliga delar motsvarande bestämmelse ingår i 55 § 5 mom. i den lag som upphävs.

I 2 mom. föreslås skyldighet för tillståndshavaren att se till att det vid uppförandet av en kärnanläggning säkerställs att de planer som Strålsäkerhetscentralen har godkänt följs, till exempel att helhets- och systemplaneringen av kärnanläggningen följs.

Tillståndshavaren kan till exempel lägga fram en plan för tillsynen över uppförandet om hur bestämmelserna i den föreslagna lagen och Strålsäkerhetscentralens föreskrifter följs vid uppförandet. I enlighet med planen ska det inledningsvis på en allmän nivå beskrivas de tekniska besiktningsuppdragen enligt kravspecifikationerna för varje byggnads- eller strukturtyp (till exempel "allmän besiktnings- och testningsplan"). Dessa preciseras så att de i detalj följer iakttagandet av motsvarande konstruktionsplaner (till exempel "detaljerad besiktnings- och testningsplan enligt konstruktionsplanerna"). Strålsäkerhetscentralen behandlar planerna för tillsynen över uppförandet som en del av de allmänna kravspecifikationerna samt de tekniska besiktningsuppdragen som en del av konstruktionsplanerna. Dessa planer ska i allmänhet utarbetas i samarbete mellan tillståndshavaren och anläggningsleverantören.

112 §. Reparationer och ändringar av kärnanläggningars strukturer och komponenter. Enligt paragrafen ska vad som i det föreslagna 11 kap. i fråga om kärnanläggningars strukturer och komponenter samt systemplattformar för automatiska system föreskrivs om krav, bedömning av överensstämmelse med kraven, allmänna kravspecifikationer, detaljerade tekniska planer och idrifttagningsbesiktningar tillämpas också när strukturerna, komponenterna och systemplattformarna repareras eller ändras. Paragrafen ska dock inte tillämpas, om reparationen eller ändringen av en struktur, komponent eller systemplattform inte kan anses ha betydelse för säkerheten vid kärnanläggningen (till exempel en reservdel som fästs med bult byts mot en ny som godkänts på motsvarande sätt).

12 kap. - Kärnbränsle och styrelement

113 §. Planering av kärnbränsle och styrelement. Strålsäkerhetscentralen kan enligt 63 § 1 mom. 3 punkten i den lag som upphävs kräva att kärnbränsle framställs på ett sätt som godkänts av den och förplikta tillståndshavaren eller den som ansöker om tillstånd att bereda Strålsäkerhetscentralen tillfälle att i tillräcklig omfattning granska framställningen av bränsle. Dessutom ska Strålsäkerhetscentralen enligt 114 § i kärnenergiförordningen övervaka att kärnbränsle planeras, tillverkas, lagras och hanteras samt att det används i enlighet med givna stadganden och bestämmelser. Det föreslås att bestämmelserna preciseras i 12 kap. i den föreslagna lagen. Det föreslås att också bestämmelser om delar i fast form avsedda för hantering av en kedjereaktion (*styrelement*) utfärdas på lagnivå, och bestämmelserna motsvarar i huvudsak bestämmelserna om kärnbränsle.

I 1 mom. föreslås krav på planering av kärnbränsle och styrelement, där det betonas att de och åtgärderna i anknytning till dem ska planeras med beaktande av säkerheten. Kärnbränsle och styrelement är i regel avsedda för en viss kärnanläggning, varvid säkerheten ska bedömas med tanke på den kärnanläggning för vilken de är avsedda. Dessutom ska transporten, hanteringen,

lagringen samt upparbetningen eller slutförvaringen av kärnbränslet och styrelementen kunna genomföras på ett säkert sätt och detta ska beaktas vid planeringen. Kärnbränslet ska vara förenligt med den planerade slutförvaringslösningen eller upparbetningslösningen.

Avsikten är att säkerställa att kärnbränslet är förenligt med andra krav som gäller säkerheten vid kärnanläggningen. Kärnbränslet kommer sannolikt att utvecklas och bytas flera gånger under anläggningens livstid, likaså kan bränsleleverantören bytas ut.

I 2 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

114 §. Godkännande av planer för kärnbränsle och styrelement. Enligt paragrafen ska planerna för kärnbränsle och styrelement samt sådana ändringar av dem som är betydande vara godkända av Strålsäkerhetscentralen. Godkännandet förutsätter enligt 1 punkten att användningen av kärnbränsle i kärnkraftverkets reaktor och användningen av styrelement i kärnanläggningen är säker samt att hanteringen, lagringen och tagande ur drift av dem likaså är säker. Godkännandet förutsätter enligt 2 punkten också möjlighet för Strålsäkerhetscentralen att på behövligt sätt övervaka tillverkningen och enligt 3 punkten att det inte finns något i den föreslagna lagen föreskrivet hinder för godkännandet.

Godkännandet av en plan föreslås bestå av två delar, på samma sätt som för närvarande. Först godkänns den tekniska planeringen med tanke på säkerheten vid kärnanläggningen och därefter planeringen av tillverkningssätt och tillverkningsmetoder, där också besiktningar under tillverkningen och visande av överensstämmelse med kraven på annat sätt fastställs. Då medför till exempel ändringar i enbart tillverknings- eller besiktningsmetoden inget behov av att ansöka om ett nytt godkännande för planeringen ända från början. Vid de nuvarande anläggningarna har planeringen och övervakningen av tillverkningen varit specifik för varje bränsleleveransparti, men bestämmelsen möjliggör också annan än nämnda partispecifika planering och övervakning.

Enligt 2 mom. förutsätts det att andra än betydande ändringar av de planer som avses i 1 mom. lämnas till Strålsäkerhetscentralen för kännedom. Detta bör göras utan dröjsmål efter det att planen har ändrats. En sådan ändring som inte är betydande kan till exempel vara en ringa ändring i de parametrar eller den dokumentation som hänför sig till tillverkningen. Vid bedömningen av vad som är en ringa ändring är det väsentligt att ändringen inte påverkar egenskaper som är av betydelse för säkerheten. Ändringarna ska dock lämnas till Strålsäkerhetscentralen för att det ska vara möjligt att göra en heltäckande bedömning av deras kumulativa inverkan på bränslesäkerheten.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

115 §. Framställning av kärnbränsle och styrelement. Syftet med paragrafen är att ordna tillsynen över framställningen av kärnbränsle och styrelement. Det förfarande som beskrivs i paragrafen motsvarar nuvarande praxis (se YVL-direktiv E.2).

Enligt 1 mom. är framställning av kärnbränsle och styrelement möjlig när Strålsäkerhetscentralen enligt 114 § har godkänt planen för kärnbränslet eller styrelementen samt planen för framställningen av dem. De huvudkomponenter i bränslet som är betydande för säkerheten framställs för närvarande för ett leveransparti till ett visst kärnkraftverk. För dessa krävs att planeringen har godkänts innan framställningen inleds för att undvika framställning av sådant kärnbränsle eller sådana styrelement som i efterhand konstateras vara olämpliga för anläggningen i fråga. Det ska dock vara tillåtet att skaffa sådana material och tillbehör och vidta andra sådana åtgärder som inte har någon betydande inverkan på säkerheten hos kärnbränslet

eller styrelementen (till exempel ska det vara möjligt att på förhand tillverka skruvar och muttrar eller råmaterial). Tillståndshavaren ska i samband med de planer som avses i nämnda paragrafs 1 mom. identifiera sådana åtgärder vid framställningen och sådana huvudkomponenter som kan ha en betydande inverkan på säkerheten hos kärnbränslet eller styrelementen.

Enligt 1 mom. är det också tillåtet att framställa ett provparti av kärnbränsle före det godkännande som avses i 2 §, om Strålsäkerhetscentralen särskilt har godkänt detta. Godkännande av ett sådant förfarande som avviker från 114 § förutsätter att det är motiverat att framställa provpartiet. Också i sådana fall ska förutsättningarna i den paragrafens 1 mom. uppfyllas. Det undantag som gäller provpartier gör det möjligt att ta i användning små provpartier genom ett förenklat förfarande, så att det ska vara möjligt att på förhand samla in information om hur provpartiet av en ny bränsletyp fungerar innan bränslet helt byts ut mot det nya bränslet. Provpartiets mindre mängd bränsle utgör en mindre risk än en fullständig omladdning med det nya bränslet. Undantaget är motiverat, eftersom den fördel man får genom att använda ett provparti kan anses vara betydande.

Enligt 2 mom. ska tillståndshavaren se till att de godkända planer som avses i 114 § och vad som bestäms i Strålsäkerhetscentralens beslut om dem iakttas vid framställningen. Ett godkännande enligt 114 § förutsätter också att det har ordnats möjlighet för Strålsäkerhetscentralen att på behövligt sätt övervaka framställningen i enlighet med 1 mom. 2 punkten i den paragrafen. På bedömning av överensstämmelse med kraven för bränslet och styrelementen ska tillämpas vad som i 105 § 1 mom. och med stöd av 105 § 3 mom. föreskrivs om grunderna för bedömning av kärntekniska strukturers och mekaniska komponenters överensstämmelse med kraven samt i 106 § 1 mom. och med stöd av 106 § 4 mom. föreskrivs om ett bedömningsförfarande, som grundar sig på modul G, för nämnda strukturers och komponenters överensstämmelse med kraven. Tillståndshavaren ska också utan dröjsmål underrätta Strålsäkerhetscentralen om andra än ringa avvikelser i anslutning till framställningen.

Enligt 2 mom. är tillståndshavaren dessutom skyldig att se till att varje kärnbränsleparti specificeras så att det kan identifieras på det sätt som tillsynen kräver. Tillsynen över kärnbränslepartier och styrelement behövs med tanke på kvalitetskontrollen (till exempel för att få reda på var ett framställningsfel som upptäckts i efterhand uppstått) och annan tillsyn som avses i den föreslagna lagen (till exempel med tanke på riktandet av eventuella användningsbegränsningar). Dessutom behövs tillsyn över kärnbränslepartier med tanke på kärnämneskontrollen.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

116 §. Godkännande av kärnbränsle och styrelement för användning. Enligt paragrafen förutsätts Strålsäkerhetscentralens godkännande för att ett kärnbränsleparti och styrelement ska få tas i användning i ett kärnkraftverk. Kärnbränsle och styrelement har en central betydelse för säkerheten vid kärnkraftverk. Därför är det enligt 1 mom. behövligt att innan kärnbränslet och styrelementen tas i användning försäkra sig om att de överensstämmer med de godkända planerna och i fråga om ett kärnbränsleparti dessutom att framställningen av det har övervakats på framställningsplatserna.

I samband med godkännandet av att ett kärnbränsle och styrelement tas i användning ska det kontrolleras att kärnbränsle eller styrelement i enlighet med leveranspartiet har tagits emot och att dess skick har kontrollerats efter transporten. Dessutom ska det säkerställas att sådana mindre brister eller olösta frågor som eventuellt upptäckts vid planeringen och framställningen har behandlats och lösts.

Enligt 2 mom. ska det vara möjligt att avvika från kravet enligt 115 § 1 mom. på att framställningen får inledas först när planen enligt 114 § har godkänts och från kravet på tillsyn enligt 115 § 2 mom. Godkännandet av kärnbränslet och styrelementen för användning förutsätter dock att de har framställts i enlighet med de planer som godkänts i enlighet med 114 §. För närvarande finns det inga serieframställda kärnbränslen. I och med den nya reaktortekniken kan det i framtiden vara möjligt att bränslet inte har framställts för ett visst kärnkraftverk, vilket man förbereder sig på i 2 mom. Syftet med bestämmelsen är att möjliggöra ett smidigare förfarande för sådana serieframställda kärnbränslen. I bestämmelsen beaktas också till exempel situationer där normal anskaffning av kärnbränsle förhindras eller där tillsynen över framställningen av kärnbränsle av någon annan orsak i praktiken är mycket svår att genomföra, men det finns något annat alternativt sätt att försäkra sig om kärnbränslets säkerhet och kvalitet. Avsikten är att möjliggöra ett motsvarande undantagsförfarande också för styrelementen.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

117 §. Användning av kärnbränsle i en kärnkraftverksreaktor. I 1 mom. föreslås ett allmänt krav på att kärnbränsle ska användas i en reaktor på så sätt att säkerheten vid kärnkraftverket inte äventyras.

Enligt 2 mom. ska användningen av kärnbränsle i en kärnreaktor planeras för reaktorns varje driftperiod. Tillståndshavaren fastställer reaktorns driftperiod. Reaktorhårdens sammansättning förändras alltid vid byte av bränsle. Planen ska utarbetas för reaktorns driftperiod och innehålla en beteendebeskrivning som visar bränslets beteende till exempel i störnings- och olycksituationer i enlighet med vad som har godkänts i samband med helhets- och systemplaneringen av kärnanläggningen och planen för kärnbränslet. Även i fråga om reaktorer som endast laddas en gång eller som laddas kontinuerligt under drift ska användningen av kärnbränslet planeras och det ska visas hålla sig inom gränsvärdena enligt säkerhetsrapporten under hela driftperioden.

Enligt 2 mom. ska planen för användningen av kärnbränsle vara godkänd av Strålsäkerhetscentralen. Godkännandet förutsätter att det krav som föreskrivs i 1 mom. uppfylls.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

118 §. Tillsyn över användningen av och skicket på kärnbränsle och styrelement. Enligt 1 mom. ska användning och lagring av kärnbränsle och styrelement vara säker. För säkerställande av säkerheten förutsätts det att tillståndshavaren har skriftliga förfaranden för säkerställande av användningen av och skicket på kärnbränslet och styrelementen. Med tillsyn över användning av kärnbränsle och styrelement avses systematisk tillsyn över användningsförhållandena och bränslets beteende i reaktorn och omfattar också besiktningar av bränsle och styrelement under driften. Med tillsyn över skicket avses i sin tur besiktningar under lagringen av kärnbränsle (inklusive använt kärnbränsle) och styrelement samt annan systematisk tillsyn över integriteten.

I 2 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

119 §. Reparation av kärnbränsle och styrelement. Ett kärnbränsle eller styrelement kan skadas vid användning eller hantering, vilket medför behov att reparera det innan det används i reaktorn eller flyttas till ett lager för använt kärnbränsle. Reparation innebär eventuellt nedmontering eller bearbetning av en struktur eller byte av nya delar. Också besiktningar kan förutsätta nedmontering eller bearbetning av en struktur. Med reparation avses inte sådana enkla

bearbetnings- och rengöringsåtgärder som inte inverkar på kärnbränslets eller styrelementets överensstämmelse med kraven och integritet.

I 1 mom. förutsätts det att en reparationsplan lämnas till Strålsäkerhetscentralen. Genom reparationsplanen visas det att kärnbränslet eller styrelementet även efter reparationen uppfyller den föreslagna lagens krav på säker användning.

Paragrafens 2 mom. gäller situationer där det vid reparationen används delar som avviker från den ursprungliga planeringen. Då ska en plan för framställning av dessa delar lämnas till Strålsäkerhetscentralen för godkännande på motsvarande sätt som i fråga om de ursprungliga delarna.

Enligt 3 mom. krävs det för användning av ett reparerat kärnbränsle eller styrelement motsvarande godkännande som i fråga om det ursprungliga bränslet eller styrelementet. Dessutom ska tillståndshavaren se till att det reparerade kärnbränslet eller styrelementet genomgår behövliga besiktningar och provningar, genom vilka lämplighet för den planerade användningen det vill säga för reaktorn eller lagringen påvisas. Sådana besiktningar och provningar kan utföras till exempel av bränsletillverkaren.

I 4 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

13 kap. - **Kärnanläggningens organisation och ledning**

120 §. *Främjande av kärnanläggningens säkerhet i verksamheten.* Genom 1 mom. föreslås det att artikel 8b.2 i kärnsäkerhetsdirektivet genomförs nationellt. Bestämmelsen motsvarar 7 j § i den lag som upphävs. I verksamhet enligt ett kärnanläggningstillstånd ska sådan kultur som förutsätts i det direktivet främjas, det vill säga sådana värden, attityder och tillvägagångssätt som stöder säkerheten vid kärnanläggningen och en kontinuerlig förbättring av säkerheten. I verksamheten ska kulturen främja att säkerhetsfrågorna får den uppmärksamhet som deras betydelse kräver och att säkerheten prioriteras på behörigt sätt om det finns olika konkurrerande mål. Tillståndshavarens högsta ledning och andra personer i ledande ställning är centrala med tanke på fullgörandet av denna skyldighet. Enligt momentet gäller skyldigheten den verksamhet som avses i ett kärnanläggningstillstånd, det vill säga verksamhet som avses i ett tillstånd för uppförande, ett tillstånd för drift eller ett tillstånd för avveckling av en kärnanläggning. I praktiken inleds utvecklandet av en kultur som främjar säkerheten redan i planeringsskedet för en kärnanläggning, och frågan granskas i samband med beviljandet av tillstånd att uppföra kärnanläggningen. Kravet på en kultur som främjar säkerheten riktas mot verksamhet som lagts ut på entreprenad, om den genomför verksamhet enligt tillståndet (till exempel deltar i uppförandet, driften eller underhållet av kärnanläggningen).

Enligt 1 mom. ska tillståndshavaren i samband med observationer och händelser identifiera faktorer som inverkar på säkerheten vid kärnanläggningen på ett omfattande sätt också i fråga om andra kärnanläggningar, iaktta systematiska förfaranden i denna fråga och vidta behövliga korrigerande åtgärder. Kravet är förenligt med det internationella regelverket (se bland annat Internationella atomenergiorganets GSR Part 2 och Wenra).

I 2 mom. åläggs tillståndshavaren att i verksamhet som avses i tillståndet regelbundet utvärdera de i 1 mom. avsedda värdena, attityderna och tillvägagångssätten med tanke på säkerheten. Tillståndshavaren ska ha en så aktuell bild av dem som möjligt för att kunna främja säkerheten i sin verksamhet. Om det sker väsentliga förändringar i den tillståndsenliga verksamheten eller i verksamhetsmiljön (till exempel i samarbetsnätverket mellan entreprenörer och

underleverantörer som är verksamma vid kärnanläggningen eller direkt påverkar säkerheten i verksamheten), ska situationen i fråga om en kultur som främjar säkerheten följas upp. Genom momentet genomförs artikel 6 a i kärnsäkerhetsdirektivet, enligt vilken tillståndshavaren ska ha ansvar också för entreprenörers och underleverantörers verksamhet, om denna verksamhet kan påverka säkerheten vid en kärnteknisk anläggning, samt artikel 6 f, enligt vilken personalen ska ha lämpliga kvalifikationer för att de ska kunna fullgöra sina skyldigheter med hänsyn till säkerheten vid en kärnteknisk anläggning (inklusive verksamhet enligt den säkerhetsfrämjande kultur som krävs). Utvärdering och uppföljning av en kultur som främjar säkerheten förutsätts också i det internationella regelverket (se bland annat Internationella atomenergiorganets GSR Part 2 och Wenra).

I 3 mom. har det beaktats att olika modeller för leverans, underentreprenad och samarbete i större utsträckning än för närvarande kommer att användas vid kärnanläggningar och att det i närheten av en kärnanläggning kan finnas andra tillståndshavare eller aktörer vars verksamhet kan inverka på säkerheten vid kärnanläggningen. Då betonas vikten av att det mellan dessa organisationer utbyts information som inverkar på säkerheten. Tillståndshavaren ska ta fram tillvägagångssätt för att säkerställa växelverkan och informationsutbyte i frågor som inverkar på säkerheten vid kärnanläggningen.

I 4 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

121 §. Ledningssystem. I paragrafen föreslås bestämmelser om att tillståndshavaren svarar för att se till att förfaranden, befogenheter, ansvar och skyldigheter organiseras på behörigt sätt och att det finns anvisningar i anknytning till dem. Med tanke på säkerhetsmålet för en kärnanläggning är det viktigt att dessa står i lämplig proportion till varandra i förhållande till den betydelse de har för säkerheten vid kärnanläggningen. Tillståndshavarens övriga mål får inte äventyra säkerheten vid kärnanläggningen. Människlig och organisatorisk verksamhet samt den variation som naturligt hör till dessa inverkar på säkerheten vid kärnanläggningen. Det är viktigt att de förfaranden som syftar till att förbättra och säkerställa tillförlitligheten i den mänskliga och organisatoriska verksamheten integreras i lämpliga funktioner och processer så att det genom förfarandena för hantering av mänskliga och organisatoriska faktorer uppnås en effekt i enlighet med deras betydelse för säkerheten. Tillståndshavaren ska vid hanteringen av säkerhetsaspekter på ett övergripande sätt beakta mänskliga, organisatoriska och tekniska aspekter samt deras sammantagna inverkan på säkerheten. I denna övergripande granskning ingår också att beakta skyldigheterna i anslutning till kärnämneskontrollen och skyddsarrangemangen.

En kärnanläggning planeras innan tillstånd att uppföra den söks, och planeringen görs av någon annan än tillståndshavaren (till exempel en anläggningsleverantör eller planeringsbyrå). Tillståndshavaren ska dock se till att kraven i den föreslagna lagen iakttas vid planeringen. Frågan bedöms bland annat när Strålsäkerhetscentralen behandlar godkännandet av helhets- och systemplaneringen av kärnanläggningen samt behandlar ansökan om tillstånd att uppföra kärnanläggningen.

I 2 mom. föreslås ett grundläggande krav på att tillståndshavaren ska ha ett ledningssystem. Ledningssystemet har en central betydelse med tanke på säkerheten vid kärnanläggningen. De funktioner och förfaranden som presenteras i ledningssystemet måste försöka anges och utvärderas optimalt med tanke på den övergripande säkerheten vid kärnanläggningen. Ledningssystemet ska i praktiken alltid vara i dokumenterad form och hållas uppdaterat. Detta innebär också att det i ledningssystemet ges anvisningar för den verksamhet som är central med tanke på säkerheten. Genom skyldigheten genomförs nationellt artiklarna 6 d och 8b.2 i kärnsäkerhetsdirektivet samt artikel 7.4 i kärnavfallsdirektivet. Det internationella regelverket

betonar åtgärder i förhållande till betydelsen för säkerheten (så kallad graded approach) och ett integrerat ledningssystem (Internationella atomenergiorganets GSR Part 2). I 7 j § i den lag som upphävs finns ett allmänt krav på ledningssystem.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

122 §. Kärnanläggningens personal. Det föreslagna 1 mom. motsvarar 7 i § 1, 4 och 5 mom. i den lag som upphävs. Lämpligheten kan gälla till exempel hälsotillstånd, kunskaper och färdigheter. Vad skyldigheten i fråga om personalen inbegriper bestäms närmare enligt vilken fas av kärnanläggningens livscykel det är fråga om och vilken uppgift organisationen har i den aktuella fasen av livscykeln. Skyldigheten ska också tillämpas om tillståndshavaren anlitar leverantörens eller underleverantörens personal. Skyldigheten grundar sig på artiklarna 6 f och 7 i kärnsäkerhetsdirektivet.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska tillståndshavaren utse den personal som behövs på kärnanläggningen i syfte att säkerställa anläggningens säkerhet och de personer som ansvarar för att leda de funktioner som är centrala med tanke på kärnanläggningens säkerhet. Vid en kärnanläggning ska den personal finnas på plats eller vara tillgänglig som behövs för säkerställande av anläggningens säkerhet, men antalet personer och deras uppgifter är varierande vid olika kärnanläggningar, till exempel vid en kärnteknisk anläggning eller en slutförvarsanläggning behövs i regel mindre personal för att trygga säkerheten än vid ett kärnkraftverk. Tillståndshavaren ska fastställa behovet av personal för normal drift av kärnanläggningen, störnings- och olycksituationer samt beredskapssituationer. Den personal som krävs vid anläggningen kan också vara anställd hos en underleverantör. Den betydelse som de chefer som är centrala med tanke på kärnanläggningens säkerhet har erkänns också i det internationella regelverket (Internationella atomenergiorganets GSR Part 2, Wenra). Det föreslås att bestämmelserna om ansvarig föreståndare i 7 k § i den lag som upphävs slopas.

Bestämmelser om kärnkraftsoperatör föreslås i 131 § och bestämmelser om ansvarig person för skyddsarrangemangen i 156 §.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

123 §. Högsta ledningen. Enligt det föreslagna 1 mom. ska tillståndshavarens styrelse eller motsvarande organ kollektivt ha den sakkunskap som behövs med tanke på kärnanläggningens säkerhet. I regel är tillståndshavarna sannolikt aktiebolag, varvid de också har en styrelse, men också någon annan verksamhetsmodell är möjlig. Kravet på sakkunskap hos styrelsen kan anses vara uppfyllt om till exempel en eller två styrelsemedlemmar har fått motsvarande erfarenhet i en styrelse eller i ledningsuppgifter hos en aktör på kärnenergiområdet, annan med styrelsemedlemskap jämförbar erfarenhet på kärnenergiområdet eller genomgår omfattande introducerande utbildning.

Enligt 2 mom. förutsätts det att den högsta chef som har hand om den löpande förvaltningen hos tillståndshavaren (till exempel ett aktiebolags verkställande direktör) har för skötseln av uppgiften tillräcklig sakkunskap och erfarenhet i fråga om säkerheten vid en kärnanläggning och regleringen av den, till exempel arbetserfarenhet av ansvarsfulla uppgifter på kärnenergiområdet eller motsvarande uppgifter någon annanstans inom industrin och vid behov har fått introduktion i uppgifterna. Dessutom förutsätts det att den högsta chefen har högre högskoleexamen, gott anseende och även annars är lämplig för uppgiften.

I det internationella regelverket (Internationella atomenergiorganets GSR Part 2) betonas tillståndshavarens högsta lednings ansvar för verksamhetens säkerhet och säkerhetsledning.

Enligt aktiebolagslagen (624/2006) svarar styrelsen för bolagets förvaltning och för att bolagets verksamhet är ändamålsenligt organiserad (allmän behörighet) och verkställande direktören sköter bolagets löpande förvaltning i enlighet med styrelsens anvisningar och föreskrifter (allmän behörighet). Den högsta ledningen (styrelsen och verkställande direktören) för en tillståndshavare i aktiebolagsform svarar för att skyldigheterna enligt lagen har ordnats på behörigt sätt.

Det goda anseende som avses i 1 och 2 mom. är avsett att tillämpas i överensstämmelse med Finansinspektionens tolkning av en persons goda anseende. Tillståndshavaren ska utreda om personerna har gott anseende med de medel som står till buds, det vill säga i praktiken genom att fråga personerna själva och med deras samtycke hos skyddspolisen ansöka om säkerhetsutredning av person. En säkerhetsutredning av den högsta ledningen kan också göras som en del av en säkerhetsutredning av företag. I EU-lagstiftningen har gott anseende samband med respektabilitet, och i kombination utgör dessa två element pålitlighet. Gott anseende bedöms bland annat med beaktande av om personen råder över sig själv och sin egendom, om personen genom en lagakraftvunnen dom eller ett lagakraftvunnet beslut har ansetts ha gjort sig skyldig till ett brott eller om personen av tillsynsmyndigheten har fått en anmärkning eller ålagts en motsvarande påföljd för sin verksamhet vilken kan anses visa att personen är uppenbart olämplig för uppgiften eller om personen annars genom sin tidigare verksamhet har visat sig vara uppenbart olämplig för uppgiften.

Paragrafens 1 och 2 mom. är en förändring jämfört med nuläget, där det enligt 7 k § i den lag som upphävs krävs ansvariga föreståndare som godkänts av Strålsäkerhetscentralen. I praktiken har det kunnat vara svårt att samordna den ansvariga föreståndarens ställning i förhållande till tillståndshavarens och till exempel den i aktiebolagslagen avsedda högsta ledningens ansvar och befogenheter. Den i 2 mom. föreslagna högsta chefen kan anses ha bättre behörighet att fatta beslut som gäller tillståndshavaren.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning.

124 §. Hantering av upphandlingen och leveranskedjan. Tillståndshavaren får upphandla produkter och tjänster för kärnanläggningen till den del detta är förenligt med tillståndshavarens ansvar för kärnanläggningen. Om leverantörer eller underleverantörer anlitas, ska tillståndshavaren säkerställa att dessa har förmåga att leverera en sådan produkt eller tjänst som kärnanläggningens säkerhet kräver och som överensstämmer med kraven. Detta gäller också situationer där en leverantör eller underleverantör anlitar en underleverantör. Vid planeringen och genomförandet av upphandlingar ska också säkerheten beaktas. De produkter som upphandlas kan vara kärnanläggningen som helhet samt sådana system, strukturer och komponenter som hör till den. De tjänster som upphandlas kan också vara till exempel planerings- eller underhållstjänster. Det ska finnas behöriga förfaranden för hantering av leveranskedjan, genom vilka det säkerställs att de produkter eller tjänster som upphandlas från leverantörer och underleverantörer överensstämmer med kraven.

I tillståndshavarens ledningssystem ska enligt 121 § beskrivas befogenheter, ansvar och skyldigheter för leverantörer och underleverantörer av produkter eller tjänster samt tillsynen över befogenheterna, ansvaret och skyldigheterna. Om en leverantör eller underleverantör själv anlitar en underleverantör, ska tillståndshavaren kräva detsamma av den som beställer produkten eller tjänsten.

Det föreslagna 1 mom. motsvarar slutet i 9 § 1 mom. i den lag som upphävs. Genom paragrafen genomförs nationellt artikel 6 a och f i kärnsäkerhetsdirektivet. Närmare bestämmelser om kärnanläggningars strukturer och komponenter föreslås i 11 kap. I 1 mom. föreslås dessutom

bestämmelser om att upphandlingarna ska planeras och genomföras på ett sätt som är förenligt med de krav som ställs på säkerheten.

I 2 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

125 §. Intern kontroll. Paragrafen om intern kontroll är ny, men skyldigheter i anslutning till den har ingått i Strålsäkerhetscentralens föreskrifter och YVL-direktiv. Den interna kontrollen är ett överbegrepp för olika åtgärder som säkerställer att de krav som tillståndshavaren har infört iakttas. Sådana åtgärder omfattar bland annat tillsyn över driften av kärnanläggningen, interna revisioner, självutvärderingar, bedömningar av säkerheten och överensstämelsen med kraven samt kvalitetskontroll. Syftet med den interna kontrollen är att säkerställa att bestämmelserna om säkerheten vid kärnanläggningar och de krav som ställs på tillståndshavarens verksamhet iakttas samt att eventuella incidenter, risker och utvecklingsmöjligheter identifieras och behandlas.

Enligt 1 mom. ska tillståndshavaren sörja för ordnandet av den interna kontrollen. Då ska det beaktas vilken betydelse den fråga som granskas har för kärnanläggningens säkerhet. Tillståndshavaren kan vid den interna kontrollen anlita en oberoende utomstående aktör, till exempel ett besiktningsorgan eller kvalitetssystemets certifieringsorgan. Tillståndshavaren ska också se till att sådana för kärnanläggningens säkerhet centrala funktioner som lagts ut på entreprenad omfattas av den interna kontrollen. I 2 mom. åläggs tillståndshavaren att vidta lämpliga åtgärder med anledning av brister.

Med intern kontroll avses inte så kallad intern revision, som är ett av verksamheten oberoende verktyg för företagsledningen när det gäller riskhantering och ledning och med vilket avsikten är att granska bland annat huruvida den interna kontroll som ordnats för affärsverksamheten är tillräcklig.

Den interna kontrollen ska vara integrerad i tillståndshavarens verksamhet och processer, och det är således fråga om en annan sak än den oberoende övervakning av säkerheten som avses i 126 §. I det internationella regelverket behandlas krav i anslutning till tillsynen (Wenra).

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

126 §. Oberoende säkerhetsövervakning av en kärnanläggning. Den föreslagna bestämmelsen om oberoende säkerhetsövervakning är ny i lagen. Avsikten med den oberoende säkerhetsövervakningen är att övervaka efterlevnaden av bestämmelserna och den övergripande säkerheten i och ledningen av verksamheten samt bedöma om de åtgärder som vidtagits i organisationen för att förhindra och avhjälpa brister som upptäckts vid övervakningen är tillräckliga och effektiva. Oberoendet förutsätter att de som utför och ansvarar för säkerhetsövervakningen är oavhängiga från den verksamhet som bedöms (också till exempel från den interna kontrollen och ledningen av säkerheten vid kärnanläggningen).

Enligt 1 mom. ska tillståndshavaren ha av den operativa verksamheten oberoende säkerhetsövervakning av kärnanläggningen med uppgift att bedöma om den interna kontrollen är tillräcklig och effektiv och om det säkerställs att övriga krav enligt den föreslagna lagen iakttas. Avsikten är att den oberoende säkerhetsövervakningen ska skapa en övergripande lägesbild av kärnanläggningens säkerhet och ledning samt förmedla information om och utvecklingsbehoven i anslutning till dessa till tillståndshavarens högsta ledning. Tillståndshavaren ska sörja för verksamhetsförutsättningarna och befogenheterna för den oberoende säkerhetsövervakningen. Vid behov kan utomstående sakkunniga anlitas för uppgiften.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om rapporteringen av resultaten åtgärdsrekommendationerna från den oberoende säkerhetsövervakningen. Den högsta ledningen ska besluta vilka åtgärder som ska vidtas utifrån resultaten och rekommendationerna. Om åtgärdsrekommendationerna från den oberoende säkerhetsövervakningen inte följs, kommer saken sannolikt att tas upp på nytt i rapporten från den oberoende säkerhetsövervakningen.

Den oberoende säkerhetsövervakningen är också viktig med tanke på Strålsäkerhetscentralens tillsyn. Utifrån övervakningens bedömningar får också Strålsäkerhetscentralen mer information om efterlevnaden av de krav som gäller säkerheten vid en kärnanläggning och av andra skyldigheter enligt den föreslagna lagen.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

127 §. Hantering av ändringar i en kärnanläggning. Paragrafen om hantering av ändringar är ny. Det internationella regelverket och standarderna förutsätter hantering av ändringar (Internationella atomenergiorganets GSR Part 2, Wenra). Ändringarna kan vara tekniska, organisatoriska eller funktionella.

Enligt 1 mom. är tillståndshavaren skyldig att se till att tekniska, organisatoriska och funktionella ändringar i kärnanläggningen genomförs systematiskt och kontrollerat. Med tanke på skyldigheten är en kultur som främjar säkerheten av central betydelse.

I 2 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

128 §. Hantering av säkerhetsrisker och säkerhetsincidenter vid en kärnanläggning. Kraven på hantering av risker och incidenter är på lagnivå nya. Krav på hantering av risker och incidenter finns bland annat i YVL-direktiv A.3. Dessutom finns det krav på hantering av incidenter i Strålsäkerhetscentralens föreskrifter Y/1/2018 och Y/4/2018. Det internationella regelverket och standarderna förutsätter hantering av risker och incidenter (Internationella atomenergiorganets GSR Part 2, Wenra). Riskerna kan ha samband med tekniska, organisatoriska och mänskliga faktorer eller till exempel förändringssituationer.

Enligt 1 och 2 mom. är tillståndshavaren skyldig att se till att risker och incidenter som hänför sig till kärnanläggningens säkerhet identifieras och hanteras systematiskt. Också med tanke på fullgörandet av denna skyldighet är en kultur som främjar säkerheten av central betydelse. Vid hanteringen av risker och incidenter är det viktigt med en tillräckligt omfattande granskning. Tillståndshavaren är dessutom skyldig att vidta behövliga åtgärder för riskhantering, hantering av incidenter och förebyggande av upprepning. Bestämmelser om hantering av risker som gäller cybersäkerheten finns i cybersäkerhetslagen.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

129 §. Hantering av informationsmaterial. Paragrafen är ny. Det internationella regelverket och standarderna förutsätter informations- och kunskapshantering (Internationella atomenergiorganets GSR Part 2, Wenra).

Enligt 1 mom. ska tillståndshavaren se till att informationsmaterial som är väsentligt med tanke på kärnanläggningens säkerhet uppdateras och hanteras systematiskt. Kravet gäller kärnanläggningens hela livscykel. För planeringen, uppförandet eller tillverkningen och driften eller användningen av en kärnanläggning samt dess system, strukturer och komponenter samt för ändringar i anslutning till dem produceras informationsmaterial vars lagring och spårbarhet är viktig med tanke på säkerställandet av kärnanläggningens säkerhet. Det är viktigt att

säkerställa uppgifternas spårbarhet, integritet och tillförlitlighet genom effektiva förfaranden och system. I de olika faserna av en kärnanläggnings livscykel kan det vara viktigt att på ett tillförlitligt sätt kunna spåra informationsmaterial från en tidigare fas och anläggningens historiska uppgifter.

Enligt 2 mom. ska tillståndshavaren också se till att den får tillräckligt informationsmaterial av produkternas och tjänsternas leverantörer och deras underleverantörer med tanke på kärnanläggningens säkerhet. Detta innebär till exempel skyldighet för tillståndshavaren att bedöma de förfaranden som leverantörerna använder, för att ha kontroll över informationsmaterialets integritet och tillförlitlighet. Tillståndshavaren ska säkerställa behövliga och tillräckliga uppgifter med tanke på hanteringen av kärnanläggningens säkerhet också när det är fråga om serietillverkade produkter.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

14 kap. - Drift av kärnanläggningar

130 §. Säkerheten vid drift av kärnanläggningar. Bestämmelser om den ledande principen när det gäller säkerheten vid driften av kärnanläggningar och annan användning av kärnenergi finns i 7 a § i den lag som upphävs. Enligt 7 f § i den lag som upphävs ska en kärnanläggning drivas i enlighet med säkerhetskraven. Närmare bestämmelser om detta finns i YVL-direktiv A.6.

Enligt det föreslagna 1 mom. förutsätts det att kärnanläggningen drivs på ett säkert sätt, med vilket i detta moment avses normal drift av anläggningen. Avsikten är att förhindra att störningar, hotfulla situationer och olyckor uppstår, vilket bland annat förutsätter att kärnanläggningen drivs i enlighet med konstruktionsförutsättningarna och antagandena i säkerhetsanalyserna. Till den normala driften av en kärnanläggning hör också åtgärder som gäller service och underhåll av anläggningen samt andra åtgärder som vidtas under driften, såsom provningar och periodiska besiktningar. En säker drift eftersträvas bland annat genom kompetent och tillräcklig personal, anvisningar och förfaranden som lämpar sig för ändamålet samt en kultur som främjar säkerheten.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om situationer där störningar, hotfulla situationer eller olyckor inträffar vid en kärnanläggning trots försiktighetsåtgärder. Då ska behövliga åtgärder omedelbart vidtas för att säkerställa säkerheten vid kärnanläggningen, hantera kärnanläggningens tillstånd och lindra följderna. Med dessa avses till exempel åtgärder som vidtas av anläggningens operatörer och övrig personal i skiftet. Beroende på situationen kan behövliga åtgärder till exempel vara att upptäcka och identifiera en situation, reagera på larm, övervaka anläggningens tillstånd (inklusive säkerställande av att planerade automatiska säkerhetsfunktioner genomförs) och utföra eventuella styrningar. Med olyckssituationer avses i denna paragraf olyckor av olika allvarlighetsgrad.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

131 §. Kärnkraftverksoperatör. Bestämmelser om krav på godkännande av reaktoroperatörer finns i 7 i § 2 mom. i den lag som upphävs. Strålsäkerhetscentralen har uppställt behörighetsvillkor och bedömt om de uppfyllts med stöd av 55 § 2 mom. 5 punkten i den lag som upphävs. Närmare bestämmelser om operatörerna finns i YVL-direktiv A.4. Bestämmelserna lyfts upp på lagnivå och samtidigt minskas antalet personer för vilka det krävs godkännande av Strålsäkerhetscentralen. I fortsättningen måste endast kärnkraftverk ha av Strålsäkerhetscentralen godkända operatörer, men inte andra kärnanläggningar.

Enligt 1 mom. ska ett kärnkraftverk med tanke på en säker drift av anläggningen ha ett tillräckligt antal kärnkraftverksoperatörer som Strålsäkerhetscentralen har godkänt för anläggningen. Kärnkraftverksoperatören är en person som huvudsakligen arbetar i anläggningens kontrollrum samt ansvarar för och arbetar med säkerhetskritisk processstyrning (till exempel skiftledare och reaktoroperatör samt deras förmän). Operatörens arbete har en direkt inverkan på kärnkraftverkets säkerhet. Genom ett tillräckligt antal operatörer säkerställs det att de säkerhetsmål som hänför sig till arbetet uppnås. Tillståndshavaren ska ha tillgång till ett tillräckligt antal godkända operatörer för att genomföra skiftarrangemangen, så att kärnkraftverket alltid har ett sådant antal godkända operatörer som situationen vid anläggningen kräver. På grund av den betydelse som kärnkraftverksoperatörens arbete har för säkerheten omfattas uppgiften av krav på godkännande från Strålsäkerhetscentralen. En sådan uppgift ska inte få utföras utan ett giltigt godkännande.

I 1 mom. 1–3 punkten föreslås bestämmelser om de krav som gäller operatörerna. Operatörerna har också till uppgift att styra kärnkraftverket vid fel, störningar och olyckor. Av operatörerna krävs bland annat kognitiva färdigheter, stresstålighet och förutsättningar för smidigt ömsesidigt informationsutbyte och samarbete med myndigheterna. Enligt 1 mom. ska en kärnkraftverksoperatör vara godkänd av Strålsäkerhetscentralen för att den föreslagna operatörens lämplighet och kompetens ska kunna säkerställas. Tillståndshavaren ska se till att den som föreslås bli operatör uppfyller kraven i 1–3 punkten. Ansökan om godkännande som operatör ska göras av tillståndshavaren (se 41 kap.). Motsvarande krav finns i 7 i § 2 mom. i den lag som upphävs, och närmare bestämmelser om saken finns i YVL-direktiv A.4. De uppgifter och tillförlitliga utredningar som behövs för bedömningen av saken kan variera från fall till fall bland annat beroende på om det är fråga om en ny tillståndshavare eller om förnyat godkännande av en operatör.

Enligt 2 mom. förutsätts det att operatören regelbundet arbetar i den uppgift för vilken operatören godkänts, för att den kompetens och den erfarenhet av kärnkraftverket som uppgiften förutsätter ska upprätthållas. För närvarande godkänns en oavbruten frånvaro på högst sex månader. Om en godkänd operatör huvudsakligen arbetar i andra uppgifter än som operatör i kärnkraftverkets kontrollrum, ska tillståndshavaren se till att operatören arbetar tillräckligt regelbundet som operatör med tanke på upprätthållandet av kompetensen. Att vara direkt förmän för operatörer eller förmannens ställföreträdare betraktas som att arbeta i uppgiften som operatör. Dessutom förutsätter upprätthållandet av godkännandet att operatören regelbundet deltar i repetitionsutbildningar som gäller operatörens uppgifter. Repetitionsutbildningen omfattar tillräcklig praktisk utbildning med simulator och teoriutbildning med lämpliga metoder. Tillståndshavaren ska enligt 3 mom. se till att repetitionsutbildning ordnas.

För kärnkraftverksoperatörer finns ingen förberedande offentlig eller annan utbildning för yrkeskompetensen, så enligt 3 mom. ska tillståndshavaren se till att anläggningsspecifik utbildning ordnas. Även om utbildningen skulle komma från anläggningsleverantören, ansvarar tillståndshavaren för att säkerställa att operatörerna har tillräcklig kompetens. Med introducerande utbildning avses fördjupad grundutbildning, som minst omfattar utbildning i de säkerhetsprinciper och säkerhetskrav som gäller kärnkraftverket, grundlig utbildning i hur anläggningen och dess system, strukturer och komponenter fungerar och används inklusive störnings- och olyckssituationer, arbetspraktik i huvudkontrollrum och simulatorutbildning som omfattar normal drift av anläggningen dess system samt störnings- och olyckssituationer. Till operatörernas kompetens hör fördjupade kunskaper om de tekniska och administrativa anvisningarna för driften av anläggningen. Utbildningen ska också utveckla operatörernas säkerhetsattityder och samarbetsfärdigheter i syfte att upprätthålla en kultur som främjar säkerheten. Tillståndshavaren ska enligt 3 mom. också se till att kompetensen påvisas, vilket

förutsätter att tillståndshavaren har beredskap att bedöma operatörernas kompetens och behörighet på ett övergripande sätt.

Enligt 1 mom. 1 punkten ska kärnkraftverksoperatörerna vara lämpliga för uppgiften. Operatörer ska ha förutsättningar att sköta uppgiften med hänsyn till sitt hälsotillstånd, till exempel klara av att arbeta i skift och ha den funktionsförmåga som behövs för uppgiften. Enligt 3 mom. ska tillståndshavaren se till att hälsotillståndet följs upp minst en gång om året. En försämring i hälsotillståndet kan försämma operatörens förmåga att sköta uppgiften på det sätt som säkerhetsbetydelsen förutsätter. Motsvarande krav ingår i 7 w § 1 mom. i den lag som upphävs.

Utöver vad som föreskrivs i paragrafen omfattas operatörerna med stöd av 379 § också av skyldigheten som gäller säkerhetsutredning.

I 4 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

132 §. Övervakning och styrning av kärnanläggningars tillstånd. I 1 mom. föreslås bestämmelser om ett grundläggande krav på övervakning (*monitoring*) och styrning (*operating*) av en kärnanläggnings tillstånd. Övervakningen av anläggningens tillstånd omfattar såväl övervakning av kärnanläggningens processer som övervakning av systemens, strukturernas och komponenternas tillstånd. Dessutom krävs det i 2 mom., som en del av övervakningen av anläggningens tillstånd, att funktionsdugligheten hos system, strukturer och komponenter övervakas. Den helhet som övervakningen och styrningen av anläggningens tillstånd bildar ska vara systematisk, planerad och tillförlitlig och dess lämplighet för användningsändamålet ska vara säkerställd så att helheten stöder säkerheten vid anläggningen vid normal drift samt vid störnings- och olyckssituationer. Bestämmelser om övervakning och styrning av en kärnanläggnings tillstånd finns för närvarande i 20 § i Strålsäkerhetscentralens föreskrift Y/1/2018 och preciserande bestämmelser finns i 4 och 5 kap. i YVL-direktiv A.6.

Enligt 1 mom. förutsätter en systematisk och tillförlitlig övervakning och styrning av en kärnanläggnings tillstånd bland annat att det i kärnkraftverkets kontrollrum finns ett tillräckligt antal operatörer som Strålsäkerhetscentralen godkänt och vid behov annan personal som övervakar och styr anläggningen för att säkerställa säkerheten vid normal drift samt vid störnings- och olyckssituationer. De som övervakar och utför behövliga styrningar av anläggningens tillstånd ska ha tillräckliga förutsättningar för detta, till exempel lämpliga anvisningar och fungerande användargränssnitt, med hjälp av vilka anläggningen kan övervakas och vid behov styras och som ger information om anläggningens tillstånd och avvikelser från den normala driften. I andra kärnanläggningar än kärnkraftverk behöver det inte finnas operatörer som godkänts av Strålsäkerhetscentralen, men det ska finnas tillräckligt med kompetenta och lämpliga operatörer också i dessa andra kärnanläggningar (se 122 §).

Enligt 2 mom. krävs det systematisk övervakning av funktionsdugligheten hos kärnanläggningarnas system, strukturer och komponenter, vilket kan innebära till exempel periodiska tester eller kontrollrundor i anläggningens lokaler.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

133 §. Säkerhetstekniska driftförutsättningar för en kärnanläggning. Enligt 1 mom. ska det finnas säkerhetstekniska driftförutsättningar för en kärnanläggning, vilka innehåller de tekniska och administrativa krav som behövs för att säkerställa en säker drift av kärnanläggningen. De säkerhetstekniska driftförutsättningarna ska hållas uppdaterade och deras aktualitet ska bedömas regelbundet. Säkerhetstekniska driftförutsättningar krävs enligt 36 § 1 mom. 5 punkten

i kärnenergiförordningen, och närmare bestämmelser om dem finns i 22 § i Strålsäkerhetscentralens föreskrift Y/1/2018 och 26 § i Y/4/2018 och preciserande bestämmelser finns i 7 kap. i 7 kap i YVL-direktiv A.6.

Genom drift enligt de säkerhetstekniska driftförutsättningarna säkerställs det att kärnanläggningen drivs i enlighet med konstruktionsförutsättningarna och antagandena i säkerhetsanalyserna. I de säkerhetstekniska driftförutsättningarna fastställs gränserna för en säker drift av anläggningen till exempel i fråga om processparametrar som beskriver säkerheten. Då ska till exempel de antaganden om olyckssituationernas initialskede som använts i säkerhetsanalyserna fyllas i. De säkerhetstekniska driftförutsättningarnas omfattning varierar beroende på vilka risker för störnings- och olyckssituationer anläggningen är förenad med och hur allvarliga de eventuella konsekvenserna är, till exempel en markslutförvarsanläggnings säkerhetstekniska driftförutsättningar är sannolikt av betydligt mindre omfattning än ett kärnkraftverks säkerhetstekniska driftförutsättningar.

Enligt 2 mom. ska de säkerhetstekniska driftförutsättningarna vara godkända av Strålsäkerhetscentralen innan verksamheten enligt dem inleds. Godkännandet förutsätter att de säkerhetstekniska driftförutsättningarna uppfyller den målsättning som anges i 1 mom. Också ändringar ska vara godkända av Strålsäkerhetscentralen, om det inte är fråga om mindre ändringar (se 426 §). I fråga om dessa räcker det att Strålsäkerhetscentralen har tillgång till en aktuell version av de säkerhetstekniska driftförutsättningarna i enlighet med 388 §. De säkerhetstekniska driftförutsättningarna kan godkännas i delar. Inledande av hantering och lagring av färskt kärnbränsle i ett kärnkraftverk och tillförande av kärnbränsle i kärnkraftverkets reaktor för första gången är exempel på verksamhet i enlighet med konstruktionsförutsättningarna för kärnanläggningen, och för inledande av dem krävs det att de säkerhetstekniska driftförutsättningarna för dessa åtgärder har godkänts. De säkerhetstekniska driftförutsättningarna som helhet börjar iakttas innan driften av kärnanläggningen inleds.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter. I bemyndigandet att meddela föreskrifter avses med säkerställande av de säkerhetstekniska driftförutsättningarnas ändamålsenlighet till exempel att riktigheten och omfattningen i fråga om de i 1 mom. avsedda kraven i de säkerhetstekniska driftförutsättningarna motiveras med bland annat säkerhetsanalyser.

134 §. Iakttagande av säkerhetstekniska driftförutsättningar vid en kärnanläggning. Enligt 1 mom. ska en kärnanläggning drivas i enlighet med de säkerhetstekniska driftförutsättningarna. Tillståndshavaren ska se till att de krav som gäller kärnanläggningen och driften av den iakttas. Tillståndshavaren ska säkerställa att de säkerhetstekniska driftförutsättningarna följs till exempel genom att regelbundet testa och kontrollera funktionsdugligheten hos kärnanläggningens system, strukturer och komponenter. Om avvikelse från detta görs ska åtgärder omedelbart vidtas för att uppfylla kraven enligt de säkerhetstekniska driftförutsättningarna.

Enligt 2 mom. får det avvika från de säkerhetstekniska driftförutsättningarna, om det godkänts på förhand av Strålsäkerhetscentralen. En sådan planerad avvikelse från de säkerhetstekniska driftförutsättningarna ska vara möjlig till exempel i syfte att göra en ändring i en anläggning, om avvikelsen är motiverad med hänsyn till kärnanläggningens säkerhet och kärnanläggningens säkerhetsnivå utifrån en helhetsbedömning inte bedöms bli nämnvärt sämre. Däremot är det inte tillåtet att avvika från de säkerhetstekniska driftförutsättningarna till exempel enbart av produktionsmässiga eller ekonomiska skäl. Vid behandlingen av en ansökan om avvikelse från de säkerhetstekniska driftförutsättningarna är utöver orsaken till och konsekvenserna av avvikelsen också kärnanläggningens situation som helhet av betydelse. Avvikelse från de

säkerhetstekniska driftförutsättningar förutsätter att Strålsäkerhetscentralen har godkänt avvikelser.

I 2 mom. föreslås bestämmelser också om situationer där avvikelse från de säkerhetstekniska driftförutsättningarna har gjorts utan Strålsäkerhetscentralens i 2 mom. avsedda godkännande. Tillståndshavaren ska då omedelbart vidta åtgärder för att uppfylla kraven i de säkerhetstekniska driftförutsättningarna i enlighet med 1 mom. Vilken betydelse avvikelserna har för säkerheten ska bedömas så att eventuella extra åtgärder som behövs för att säkerställa säkerheten kan inledas utan dröjsmål. Dessutom ska Strålsäkerhetscentralen utan dröjsmål underrättas om saken. Avvikelse från de säkerhetstekniska driftförutsättningarna utan Strålsäkerhetscentralens godkännande kan inträffa till exempel om ett periodiskt test enligt de säkerhetstekniska driftförutsättningarna inte utförs på grund av ett misstag, ett mänskligt fel eller av någon annan orsak.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

135 §. Drifthanvisningar för en kärnanläggning. Enligt 1 mom. ska det med tanke på normal drift och störnings- och olyckssituationer finnas drifthanvisningar för en kärnanläggning, i vilka de detaljerade förfaringsätt som ska tillämpas i dessa olika situationer beskrivs. För närvarande krävs driftsanvisningar enligt 20 § i Strålsäkerhetscentralens föreskrift Y/1/2018 och enligt 7 kap. i YVL-direktiv A.6. Enligt artikel 6 e i kärnsäkerhetsdirektivet ska tillståndshavare se till att det bland annat finns haveriinstruktioner för hantering av allvarliga olyckor eller motsvarande arrangemang, så att olyckor kan hanteras på ett effektivt sätt och konsekvenserna förebyggas eller mildras.

För att säkerställa kärnanläggningens säkerhet ska det vid övervakningen och styrningen av anläggningens tillstånd samt vid andra åtgärder i anslutning till driften vid normal drift samt vid störnings- och olyckssituationer användas skriftliga anvisningar för att verksamheten och åtgärderna ska genomföras på ett säkert, kontrollerat och tillförlitligt sätt. I synnerhet för identifiering och hantering av störnings- och olyckssituationer är det behövligt att verksamheten är planerad och att det finns anvisningar för den, eftersom situationerna kommer överraskande och utgör en belastning för personalen. Hanteringen av en situation omfattar den övervakning av anläggningens tillstånd och behövliga åtgärder som utförs av operatörerna eller vid behov av annan personal. Tillförlitlig identifiering och hantering av störnings- och olyckssituationer förutsätter att anvisningarna planeras och utarbetas och deras lämplighet säkerställs på ett kontrollerat och systematiskt sätt samt med beaktande av anvisningarnas betydelse för säkerheten vid kärnanläggningen. Driftsanvisningarna ska utarbetas med hjälp av tillförlitliga metoder i enlighet med anvisningens betydelse för säkerheten.

Enligt 2 mom. ska driftsanvisningarnas lämplighet för sitt ändamål säkerställas och visas genom lämpliga verifikationer och godkännanden i enlighet med driftsanvisningarnas betydelse för säkerheten. Driftsanvisningarnas omfattning varierar vid olika kärnanläggningar bland annat beroende på de risker för störnings- och olyckssituationer anläggningen är förenad med och hur allvarliga konsekvenserna av sådana situationer är samt hur krävande driften är.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

136 §. Stannande och återstart av en kärnanläggning. Enligt 1 mom. ska ett kärnkraftverk stannas och återstartas på ett säkert sätt, med vilket syftet är att förhindra att störnings- och olyckssituationer uppstår. Det är fråga om så kallade driftsstopp. Genom 1 mom. preciseras den skyldighet enligt 130 § som gäller säker drift av anläggningar. Ett kärnkraftverk kan stannas bland annat för byte av kärnbränsle, och i samband med detta utförs i allmänhet också till

exempel sådana olika slag av underhåll, kontroller och eventuellt reparationer av komponenter som inverkar på kärnkraftverkets säkra drift (bland annat årligt underhåll). Man kan bli tvungen att stanna ett kärnkraftverk för reparation också till följd av ett fel. I de situationer som beskrivs ovan är stannande och återstart av ett kärnkraftverk en del av den normala driften av kraftverket. För närvarande finns de krav som gäller stannande och återstart av en kärnanläggning i 6 kap. i YVL-direktiv A.6.

I 1 mom. förutsätts det att driftstopp vid ett kärnkraftverk ska genomföras på ett planmässigt sätt och att det görs säkerhetsbedömningar i anslutning till det. Tydliga och väldokumenterade planerings- och genomförandeprocesser stöder och säkerställer att alla åtgärder vidtas på ett korrekt och säkert sätt. Genom god planering säkerställs det att det finns tillräckliga och kompetenta resurser till förfogande. Sådana planer som avses här är till exempel planer för de arbeten som ska utföras under stoppet och tidsplanerna för dem samt planer för säkerställande av funktionsdugligheten hos kraftverkets säkerhetsfunktioner.

Enligt 2 mom. ska de planer och de säkerhetsbedömningar som avses i 1 mom. lämnas till Strålsäkerhetscentralen för kännedom innan kärnkraftverket stannas på grund av omfattande underhålls- och reparationsåtgärder, byte av kärnbränsle eller att anläggningen är föremål för åtgärder som till sin omfattning eller betydelse kan jämföras med dessa (till exempel en betydande störningssituation eller situationer där underhåll eller reparationer krävs på grund av en exceptionell händelse). Då krävs det också att Strålsäkerhetscentralen utför en besiktning innan kärnkraftverket kan återstartas. Vid besiktningen bedöms det om tillståndshavaren på behörigt sätt har säkerställt en säker start av kraftverket. I övrigt förutsätter återstart av ett kärnkraftverk inte att Strålsäkerhetscentralen utför en besiktning, vilket motsvarar nuläget. Jämfört med nuläget ska det enligt förslaget inte längre finnas något separat tillstånd av Strålsäkerhetscentralen att starta driften och inte något separat tillstånd för stängning av en tryckbärande anordning som innehåller kärnbränsle (reaktortryckkärl).

I 3 mom. föreslås bestämmelser om långvarigt avbrott i verksamheten vid andra kärnanläggningar än kärnkraftverk. I praktiken är det fråga om avbrott i driften så att anläggningen är ur drift under en längre tid, varvid det inte finns behov av att i samma utsträckning vidta till exempel sedvanliga underhålls-, besiktnings- eller tillsynsåtgärder i enlighet med de säkerhetstekniska driftförutsättningarna. Det är således inte fråga om ett tillfälligt avbrott i verksamheten på grund av sedvanliga underhållsarbeten vid anläggningen, utan om ett klart avbrott i verksamheten under vilket det vid anläggningen utförs till exempel betydande ändringsarbeten, och dessa ändringar påverkar i väsentlig grad anläggningens strukturer, system, säkerhetsfunktioner eller anläggningens driftsätt.

Enligt 3 mom. ska ett långvarigt avbrott i verksamheten planeras och dess konsekvenser för kärnanläggningens säkerhet bedömas. Dessutom ska behövliga åtgärder vidtas för att trygga säkerheten under avbrottet i verksamheten. Om underhålls- eller reparationsåtgärder eller ändringsarbeten genomförs vid anläggningen under perioden i fråga, ska det bedömas hur dessa påverkar kärnanläggningens säkerhet särskilt med hänsyn till avbrottet. Det föreskrivs om godkännande av ändringsarbeten separat. Planen ska lämnas till Strålsäkerhetscentralen för kännedom innan verksamheten avbryts. I momentet föreslås dessutom bestämmelser om krav på att Strålsäkerhetscentralen utför en besiktning.

I 4 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

15 kap. - Säkerställande och utveckling av säkerheten vid en kärnanläggning

137 §. Påvisande av att säkerhetskraven uppfylls. Det föreslagna 1 mom. motsvarar 7 e § 1 mom. i den lag som upphävs, men bestämmelsen preciseras. I paragrafen avses åtgärder som till exempel anläggningsleverantören eller tillståndshavaren ska vidta för att påvisa att en kärnanläggning är säker i sin verksamhetsmiljö och med sina driftsorganisationer. De åtgärder som behövs för påvisande av att kraven uppfylls beror på vilket objekt (anläggningshelheter, system, strukturer och komponenter, organisationen och dess kompetens) kraven hänför sig till och i vilket skede av livscykeln för objektet eller den anläggning som bedöms påvisandet görs. Metoder och förfaranden som används för påvisande av att kraven uppfylls är till exempel analyser, kalkyler, experimentella undersökningar, provdrift av kärnanläggningen, utvärdering och hantering av processer under planerings- och drifttiden, anlitan av utomstående expertis för oberoende utvärdering, tillsyn över byggande och tillverkning, provningsorgans prov samt simulator för kontrollrum. Med spårbarhet avses att förfaranden, metoder och resultat presenteras och lagras så att resultaten av påvisandet av att säkerhetskraven uppfylls vid behov kan verifieras vara representativa för det objekt som påvisandet gäller under hela dess livscykel. Detta gör det möjligt att vid behov göra en ny bedömning av grunderna och resultaten för påvisande av säkerhetskraven.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om sådan bedömning av uppfyllandet av kraven för tiden efter att slutförvarsanläggningens förslutits permanent som ska göras under anläggningens livscykel. Uppfyllandet av kraven för slutförvarsanläggningens långtidssäkerhet under perioden efter det att slutförvarsanläggningen förslutits permanent ska bedömas med hjälp av förfaranden som har visat sig vara tillförlitliga och lämpliga för sitt ändamål. Långtidssäkerheten ska granskas i fråga om slutförvarsanläggningens funktionsduglighet och den eventuella strålningsexponering som anläggningen orsakar vid förväntade framtida utvecklingsförlopp, där man beaktar både anläggningens utveckling över tid och utvecklingsförloppet i anläggningens omgivning. Till de metoder och förfaranden som används hör bland annat kalkylmässiga analyser och scenarioanalyser. Den tidsperiod som behandlas i säkerhetsbedömningen ska sträcka sig så långt in i framtiden som det avfall som slutförvaras kan anses utgöra en risk för människors och den övriga levande naturens säkerhet. Denna period kan vara olika för olika slutförvarsanläggningar beroende på mängden och egenskaperna hos det kärnavfall som placerats i dem.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

138 §. Hantering av åldrande av en kärnanläggnings system, strukturer och komponenter. I 1 mom. föreslås bestämmelser om tillståndshavarens skyldighet att se till att tillförlitligheten och åldrandet i fråga om kärnanläggningens system, strukturer och komponenter är under kontroll. Kravet finns för närvarande i 5 § i Strålsäkerhetscentralens föreskrift Y/1/2018 och i 6 § i Y/4/2018, och närmare bestämmelser om detta finns i synnerhet i YVL-direktiv A.8.

Enligt 1 mom. ska hanteringen av åldrande ske så att hänsyn tas till ordnandet av övervakningen av skicket hos och underhållet av kärnanläggningens system, strukturer och komponenter samt till besiktningar och andra åtgärder i anslutning till dem. Vid hanteringen av åldrande ska hänsyn tas till systemens, strukturernas och komponenternas betydelse för kärnanläggningens säkerhet under driften av anläggningen.

I 2 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

139 §. Tillsyn över skicket av en kärnanläggnings byggnader, strukturer och komponenter. I 1 mom. föreslås skyldighet att vid hanteringen av en kärnanläggnings åldrande iaktta 139 § och 140 § 1 mom. 1 och 3 punkten i bygglagen. Vad som i de nämnda bestämmelserna föreskrivs om skyldigheterna för huvudprojekteraren och ägaren till byggnaden ska tillämpas på tillståndshavaren. Om underhållsskyldigheterna enligt 140 § 1 mom. 1 och 3 punkten i

bygglagen försummas, tillämpas bygglagens 141 §, enligt vilken kommunens byggnadstillsynsmyndighet kan meddela förelägganden och förbud. Till övriga delar ska 12 kap. i bygglagen inte tillämpas på kärnanläggningar.

Enligt 2 mom. ska tillståndshavaren följa i hurdan skick strukturerna och komponenterna är och utföra behövliga besiktningar av dem för att utreda det aktuella skicket och hantera åldrandet. Momentet innehåller också en informativ hänvisning till bestämmelser om besiktning av komponenter som har samband med hanteringen av åldrandet av en kärnanläggning under den tid komponenterna används. I propositionen ingår ett förslag till lag om ändring av lagen om tryckbärande anordningar, där det föreslås närmare bestämmelser bland annat om periodiska besiktningar av kärnanläggningars tryckbärande anordningar. Bestämmelser om periodiska besiktningar av elanläggningar finns i 49–51 § i elsäkerhetslagen. Statsrådets förordning om säker användning och besiktning av arbetsutrustning (403/2008), som utfärdats med stöd av arbetarskyddslagen, innehåller bestämmelser om återkommande besiktningar av mekaniska anordningar. I 16 § i lagen om vissa brandsäkerhetsanordningar föreskrivs det om periodisk besiktning av brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar.

Enligt det föreslagna 3 mom. ska motsvarande behörighetsfördelning som den som föreskrivs i 103 § tillämpas, om övervakningen av skicket förutsätter en oberoende besiktning på grund av strukturens eller komponentens betydelse för säkerheten. På fastställande av fördelningen av besiktningsbehörigheten föreslås det att 103 § 3 mom. tillämpas och på avvikelse från fördelningen av besiktningsbehörigheten 103 § 4 mom. 3 punkten.

I 4 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter om övervakningen av skicket och därtill hörande besiktning.

140 §. Program för hantering av åldrande. I 1 mom. föreslås bestämmelser om ett program för hantering av åldrande, i vilket ska ingå de åtgärder för övervakning av skicket och för hantering av åldrandet som avses i 138 och 139 §. Programmet ska godkännas av Strålsäkerhetscentralen. Programmet ska hållas uppdaterat.

Enligt det föreslagna 2 mom. förutsätter godkännandet av programmet för hantering av åldrande att programmet innehåller åtgärder för att hålla kärnanläggningens system, strukturer och komponenter funktionsdugliga så att de bildar en ändamålsenlig helhet med tanke på upprätthållandet av säkerheten vid kärnanläggningen. Strålsäkerhetscentralen ska med stöd av 41 kap. också ha rätt att ge bestämmelser i ett beslut som gäller godkännande av ett program för hantering av åldrande, till exempel kräva uppföljning av belastningar på en viss del av en komponent eller beakta det tekniska åldrandet hos en viss grupp av komponenter.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

141 §. Periodisk oförstörande besiktning av en kärnanläggnings strukturer och komponenter. I 1 mom. föreslås det att tillståndshavaren åläggs att se till att det för alla sådana strukturer och komponenter i kärnanläggningen som är av central betydelse med tanke på genomförandet av säkerhetsfunktioner eller som är av central betydelse när det gäller att förhindra utsläpp av radioaktiva ämnen utarbetas en plan för oförstörande besiktningar och att det vid behov görs oförstörande besiktningar av dem. Kravet gäller särskilt sådana strukturer och mekaniska komponenter som är av betydelse med tanke på förhindrandet av tidiga eller stora utsläpp. Planerna ska uppdateras och resultaten av utförda besiktningar ska lagras med tanke på hanteringen av åldrandet hos strukturer och komponenter.

I 2 mom. föreslås ett krav på kompetenskrav för oförstörande besiktningar. Vid besiktningar av strukturer som avses i 1 mom. räcker det med en person som av certifieringsorganet fastställts vara lämplig, det vill säga en så kallad certifierad NDT-inspektör. Detta är ett allmänt krav till exempel vid sådana oförstörande besiktningar som krävs enligt lagen om tryckbärande anordningar.

Enligt 2 mom. ska det i fråga om oförstörande besiktningar av i 1 mom. avsedda mekaniska komponenter på grund av att sådana besiktningar är krävande inte anses räcka med en NDT-inspektör för att garantera de utförda besiktningarnas kvalitet och tillförlitlighet. Internationellt krävs det allmänt att besiktningssystemen (personer, apparatur, anvisningar och den programvara som används) för periodiska oförstörande besiktningar av sådana mekaniska komponenter som är allra viktigast med tanke på kärnanläggningens säkerhet ska fastställas vara lämpliga (kvalificeras). Vid kvalificeringen säkerställs besiktningens kvalitet i fråga om besiktningsobjektet på förhand. Kvalificerade periodiska besiktningar är mycket viktiga vid säkerställandet av kärnanläggningens säkerhet. Därför får de utföras endast av provningsorgan som godkänts av Strålsäkerhetscentralen. Syftet med kvalificerade periodiska besiktningar är att säkerställa kärnanläggningens säkerhet på motsvarande sätt som de periodiska besiktningar enligt lagen om tryckbärande anordningar som görs för att säkerställa tryckbärande anordningars säkerhet. I den plan som avses i 1 mom. ska man bereda sig på att utföra kvalificerade periodiska besiktningar av mekaniska komponenter så att säkerheten vid kärnanläggningen kan säkerställas för följande driftsperiod, det vill säga vanligen fram till nästa underhållsstopp.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

142 §. Program för kvalificerade periodiska besiktningar. I 1 mom. föreslås bestämmelser om innehållet i programmet för kvalificerade periodiska besiktningar och om förutsättningarna för godkännande av programmet. I programmet ska beskrivas de komponenter som ska besiktigas och de tillämpningsanvisningar för dem som ska iakttas vid besiktningarna, såsom provningsorganets besiktningsanvisningar. Dessutom ska programmet innehålla en beskrivning av principerna och planerna för besiktningarna. Programmet för kvalificerade periodiska besiktningar kan innehålla delar som kompletterar det inom olika ämnesområden, till exempel en plan för grundbesiktning, ett program för periodisk besiktning av rörsystemet där riskerna beaktas och ett program för besiktningsintervallet. Godkännande av ett program förutsätter att det på grundval av programmet är möjligt att tillräckligt tillförlitligt bedöma integriteten hos de komponenter som omfattas av programmets tillämpningsområde och att utföra besiktningar med tillräckligt tätt intervall med tanke på säkerställandet av säkerheten. Programmet ska godkännas i tillräckligt god tid innan besiktningarna enligt programmet inleds.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om objekten och målsättningarna för de besiktningar som ska göras i enlighet med programmet för kvalificerade periodiska besiktningar samt om godkännandet av målsättningarna, vilket krävs innan besiktningsverksamheten inleds.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

143 §. Avvikelse som upptäckts vid kvalificerad periodisk besiktning. I paragrafen föreslås bestämmelser om ett förfarande som gör det möjligt att fortsätta verksamheten även om föremålet för den periodiska besiktningen inte uppfyller besiktningsmålsättningarna.

144 §. Kvalitetskontroll av kärnanläggningars sådana strukturer och komponenter som påverkar säkerheten. Enligt 1 mom. förutsätts kvalitetskontroll av kärnanläggningars sådana strukturer och komponenter som påverkar säkerheten, vilket i praktiken innebär strukturer och

komponenter i säkerhetsklasserna 1–3. Kravet gäller strukturers och komponenters hela livscykel, inklusive planering och tillverkning. Syftet med kvalitetskontrollen är att säkerställa att strukturerna och komponenterna överensstämmer med den detaljerade tekniska planen. Strukturerna och komponenterna i fråga kan vara serietillverkade eller enskilt tillverkade.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om provningsorgan som får utföra oförstörande besiktningar som hänför sig till kvalitetskontrollen av strukturer och komponenter. Ett provningsorgan som godkänts enligt den föreslagna lagen ska ha en mer omfattande rätt att utföra sådana besiktningar än ett provningsorgan som konstaterats vara behörigt (ackrediterat). Vad som i paragrafen föreskrivs om provningsorgan ska dock inte tillämpas på sådana provningsorgan som utför övervakning av kärnanläggningens skick.

I 3 mom. föreslås en kompletterande bestämmelse enligt vilken oförstörande besiktningar som hänför sig till kvalitetskontroll får göras också enligt vad som av Strålsäkerhetscentralen har godkänts som en del av de allmänna kravspecifikationerna. I praktiken ska detta tillämpas bland annat på kvalitetskontroll av serietillverkade strukturer och komponenter samt på situationer där strukturerna och komponenterna tillverkas till exempel enligt den amerikanska standarden ASME. Vid verksamhet enligt ASME-standarderna ska besiktningarna utföras av inspektörer som fastställts som lämpliga av ett provningsorgan som får utföra oförstörande besiktningar.

145 §. Kompletterande bestämmelser om besiktning av vissa komponenter. I 1 mom. föreslås bestämmelser om ett allmänt krav på fastställande av lämplighet, vilket ska gälla de personer som gör permanenta förband och oförstörande besiktningar samt sådana tillverkningsmetoder som påverkar egenskaperna hos förbandsmetoder och andra material i strukturer (till exempel varm- och kallformning och värmebehandling). Motsvarande krav gäller i fråga om tillverkningsmetoder tillverkning av sådana tryckbärande anordningar i kategori II, III och IV och i fråga om personer tillverkning av sådana tryckbärande anordningar i kategori III och IV som det föreskrivs om med stöd av 23 § i lagen om tryckbärande anordningar. Kravet på lämplighet ska tillämpas endast på sådana mekaniska komponenter i en kärnanläggning som påverkar säkerheten och som tillverkas enskilt. Tillverkningssättet för serietillverkade komponenter kan anses säkerställa att de permanenta förbanden och tillverkningsmetoderna är av tillräcklig kvalitet.

Enligt 2 mom. kan Strålsäkerhetscentralen också godkänna andra sätt att fastställa lämpligheten än de som avses i 1 mom. Med stöd av bestämmelsen är till exempel tillverkning enligt den amerikanska ASME-standarderna möjlig, om slutprodukten som tillverkats enligt den är av samma kvalitet som den som tillverkats i enlighet med 1 mom. Vid verksamhet enligt ASME-standarderna är det i stället för certifieringsorganet det företag som är arbetsgivare som har till uppgift att fastställa lämpligheten.

146 §. Periodisk säkerhetsbedömning av en kärnanläggning. Det föreslagna 1 mom. motsvarar 7 e § 2 mom. i den lag som upphävs, men i fråga om slutförvarsanläggningen skärps kravet och bedömningen ska göras med minst 10 års mellanrum i stället för med minst 15 års mellanrum. Ändringen behövs för att säkerställa att kompetensen upprätthålls hos både tillståndshavaren och myndigheten, i synnerhet när det gäller analysen av långtidssäkerheten. Dessutom går den internationella utvecklingen i anslutning till slutförvaringen av använt kärnbränsle snabbt framåt och det samlas ny information om metoder, material och säkerhet i takt med att byggandet och slutförvaringen framskrider. Också av dessa orsaker behövs en mer frekvent helhetsbedömning av slutförvarsanläggningens säkerhet än tidigare. I fråga om olika kärnanläggningar bestäms omfattningen av och innehållet i den periodiska säkerhetsbedömningen i förhållande till kärnanläggningens och verksamhetens betydelse för säkerheten. Saken ska preciseras i Strålsäkerhetscentralens föreskrift. Momentet föreslås

dessutom innehålla bestämmelser om krav på planering av den periodiska säkerhetsbedömningen, där omfattningen av och innehållet i den periodiska säkerhetsbedömningen ska fastställas och omfatta de ämnesområden som ska bedömas samt deras innehåll och de bedömningsmetoder som ska användas. Planen ska lämnas till Strålsäkerhetscentralen för kännedom. Syftet med planen är att säkerställa att genomförandet av den periodiska säkerhetsbedömningen motsvarar de krav som ställs på genomförandet av den och att säkerhetsbedömningen till sin omfattning är tillräcklig i förhållande till verksamheten.

I 2 mom. preciseras innehållet i den periodiska säkerhetsbedömningen. Vid en periodisk säkerhetsbedömning ska kärnanläggningen bedömas med beaktande av vad som i den föreslagna lagen föreskrivs om säkerheten vid kärnanläggningen (bland annat om säker drift och skyddsarrangemang). Momentet motsvarar artikel 8c b i kärnsäkerhetsdirektivet. Syftet med den periodiska säkerhetsbedömningen är att granska säkerheten vid en kärnanläggning på ett övergripande sätt, identifiera utvecklingsobjekt i anläggningen och verksamheten samt säkerställa en säker drift av kärnanläggningen med beaktande av de allmänna principer och skyldigheter som anges i 2 kap. Närmare bestämmelser om detta finns för närvarande i YVL-direktiv A.1.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

147 §. *Behandling av den periodiska säkerhetsbedömningen av en kärnanläggning.* Enligt 1 mom. ska tillståndshavaren utöver det material som gäller säkerhetsbedömningen som slutsatser lämna in en plan för de åtgärder genom vilka kärnanläggningens säkerhet säkerställs och vidareutvecklas med beaktande av de allmänna principer och skyldigheter som anges i 2 kap. För närvarande finns bestämmelser om detta i bilaga A till YVL-direktiv A.1. Kravet på en offentlig sammanfattning är nytt. Tillståndshavaren ska lämna Strålsäkerhetscentralen en offentlig sammanfattning och publicera den. Målet är att stödja kommunikationen med medborgarna och öka öppenheten och transparensen i behandlingen av kärnanläggningars säkerhetsärenden.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om förutsättningarna för godkännande av slutsatserna från tillståndshavarens periodiska säkerhetsbedömning. Efter tillståndshavarens bedömning och slutsatser genomför Strålsäkerhetscentralen på motsvarande sätt som i nuläget sin egen bedömning och beslutar om godkännandet av slutsatserna. I beslutet tar Strålsäkerhetscentralen ställning till om tillståndshavarens slutsatser och åtgärdsplan är tillräckliga samt till om tillståndshavarens bedömning är tillräckligt täckande. Strålsäkerhetscentralen ska också ha rätt att ge bestämmelser i ett beslut om godkännande (se 41 kap.).

Enligt 3 mom. ska Strålsäkerhetscentralen lämna det beslut som avses i 2 mom. till arbets- och näringsministeriet för kännedom, om statsrådet har beviljat tillstånd för kärnanläggningen i fråga. Då har ministeriet, som är tillståndsmyndighet i ärendet, möjlighet att bedöma om tillståndsvillkoren är aktuella samt vid behov i enlighet med 312 § bedöma förutsättningarna för godkännande av en förlängning av drifttillståndets giltighetstid.

I 4 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

16 kap. - Skyddsarrangemang

148 §. *Tillämpning av bestämmelserna om skyddsarrangemang på kärnanläggningar och på annan användning av kärnenergi.* I paragrafen föreslås att det föreskrivs mer noggrant än för

närvarande om tillämpningsområdet för bestämmelserna om skyddsarrangemang så att det till väsentliga delar motsvarar tillämpningsområdet enligt CPPNM-konventionen. Tillämpningsområdet preciseras för närvarande i YVL-direktiv A.1. Förpliktelserna enligt CPPNM-konventionen har till väsentliga delar tagits in i detta kapitel.

Enligt 1 mom. ska bestämmelserna om skyddsarrangemang för kärnanläggningar tillämpas på kärnkraftverk, produktionsanläggningar för kärnbränsle samt kärnanläggningar som är avsedda för hantering, lagring och slutförvaring av använt kärnbränsle och annat högaktivt kärnavfall. Dessutom ska bestämmelserna tillämpas på andra kärnanläggningar som är belägna inom samma område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse som någon av dessa kärnanläggningar. Ett område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse behöver i sin helhet omfattas av enhetliga skyddsarrangemang.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om tillämpningen av bestämmelserna om skyddsarrangemang på andra kärnanläggningar än de som avses i 1 mom. samt på anläggningar för kärnämnestillvaratagande och andra sådana platser där kärnenergi används där det enligt CPPNM-konventionen och andra internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är bindande för Finland krävs skyddsarrangemang. Det är fråga om en sådan plats där kärnenergi används där ett särskilt klyvbart material innehåller på en och samma gång så att mängden inte är ringa. Högst ett effektivt kilogram av kärnämnen får förvaras på en gång någon annanstans än i en kärnanläggning. I praktiken är det fråga om en situation där bestämmelserna om tillståndskravet för verksamheten och om de centrala skyldigheter som gäller verksamheten finns i avdelning II.

De anläggningar och de andra platser där kärnenergi används som avses i 2 mom. behöver inte skyddas på något i detta kapitel avsett sätt annat än i begränsad omfattning. Bestämmelser om tillämpningen av bestämmelserna om skyddsarrangemang för kärnanläggningar på dessa anläggningar och platser där kärnenergi används finns i 150, 152, 154–156 och 168 §.

Enligt 3 mom. förutsätts det att när det på samma område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse finns flera olika tillståndshavares kärnanläggningar ska skyddsarrangemangen för anläggningarna samordnas. För närvarande är kärnanläggningarna i Olkiluoto belägna inom samma område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse, likaså kärnanläggningarna i Lovisa (se inrikesministeriets förordning om begränsning av trafik och vistelse (1104/2013), kartbilaga 4).

I 4 mom. föreslås bestämmelser om tillämpningen av bestämmelserna om skyddsarrangemang på transporter av kärnämnen och kärnavfall på motsvarande sätt som det för närvarande föreskrivs i 17 § 1 mom. i kärnenergiförordningen. Avgränsningarna av tillämpningsområdet grundar sig till väsentliga delar på CPPNM-konventionen. På transporter som avses i momentet samt på andra transporter av kärnämnen och kärnavfall tillämpas dessutom TFÄ-lagen, vars 10 kap. innehåller bestämmelser om skyddsåtgärder. Vid transport av kärnmaterial ska dessutom 24 § i den föreslagna lagen iakttas.

Vad som i detta kapitel föreskrivs om skyddsarrangemang ska tillämpas om det utanför det område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse transporteras ett särskilt klyvbart material, använt kärnbränsle, sådant kärnbränsle som har bestrålats i reaktorhärden och som planerats att återföras till reaktorhärden efter att det har avlägsnats därifrån, eller annat kärnavfall hos vilket det kärnavfall som transporteras på en gång har en aktivitet som överstiger 1 TBq. I fråga om särskilt klyvbart material får det föreskrivas närmare om gränsvärden för den mängd som transporteras och för anrikningsgraden genom förordning av statsrådet, och de ska vara desamma som avses i 2 mom. Den transport som avses i momentet utgör inte enligt 2 § 3

punkten i TFÄ-lagen flyttning av kärnämnen eller kärnavfall inom det område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse. Avgränsningen motsvarar den som gäller tillämpningen av bestämmelserna om strålskydd och begränsning av exponering för strålning på transporter (se 45 §).

I 5 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning. Närmare bestämmelser om de särskilda klyvbara material som avses i 2 mom. och 4 mom. 1 punkten får utfärdas genom förordning av statsrådet till väsentliga delar i överensstämmelse med CPPNM-konventionen och 17 § 1 mom. 1 punkten i kärnenergiförordningen.

149 §. Tillståndshavarens ansvar för skyddsarrangemang vid transport. Enligt 1 mom. ska tillståndshavaren ansvara för att de i detta kapitel föreskrivna skyldigheterna i fråga om transport iakttas, om transporten anknyter till verksamhet vid tillståndshavarens kärnanläggning och tillståndshavaren sköter ordnandet av transporten. För närvarande sköter tillståndshavarna transporterna av kärnämnen och kärnavfall i anslutning till driften av kärnanläggningen. Tillståndshavarens säkerhetsreglemente och säkerhetsorganisation är då i regel gemensamma för kärnanläggningen och transporterna. I paragrafen beaktas att ansvaret för transporterna också kan genomföras på något annat sätt. Då är det innehavaren av godkännandet för transporten som ansvarar för att de skyldigheter i fråga om transport som föreskrivs i detta kapitel fullgörs, och på denna innehavare av godkännande tillämpas vad som i detta kapitel föreskrivs om tillståndshavare.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om skyldigheten att före inledande av transporten fastställa ansvaret för skyddsarrangemang vid transport i praktiken och överföringen av ansvaret under transporten mellan dem som är delaktiga i transporten. Med dem som är delaktiga i transporten kan avses till exempel den som utför en transport, mottagaren, avsändaren eller andra som är delaktiga i situationer där man övergår från en transportform till en annan. I TFÄ-lagstiftningen definieras inte närmare hur ansvaret för skyddsarrangemang överförs under transporten, och därför bör detta alltid fastställas från fall till fall för transporten för att kraven på skyddsarrangemang ska uppfyllas under hela transporten. På grund av internationella förpliktelser varierar ansvaret för skyddsarrangemangen vid transport i någon mån beroende på transportformen, vilket ska beaktas när ansvaret för skyddsarrangemang fastställs i praktiken.

150 §. Grunder för skyddsarrangemangen. Det föreslås att det föreskrivs mer detaljerat än för närvarande om skyddsarrangemangens innehåll och om den verksamhet där skyddsarrangemang enligt den föreslagna lagen krävs (se 71 § 1 och 2 mom. i den lag som upphävs). En särskild definition av skyddsarrangemang behövs däremot inte längre (se 3 § 1 mom. 6 punkten i den lag som upphävs). I skyddsarrangemangen ingår bland annat administrativa, strukturella, tekniska och operativa arrangemang samt informationssäkerhet.

Enligt det föreslagna 1 mom. ska det för att trygga kärnanläggningen och i 148 § 4 mom. avsedd transport finnas skyddsarrangemang som är tillräckliga i förhållande till riskerna eller till annan verksamhet som äventyrar säkerheten och potentiella följder av dem samt i förhållande till de skyddsbehov som bedömts föreligga utifrån den lägesbild som gäller dem. Tillståndshavarens skyldigheter och ansvar i anslutning till skyddsarrangemangen föreslås vara sådana de är för närvarande. Tillståndshavarens centrala dokument för genomförande av skyddsarrangemangen är säkerhetsreglementet och skyddsplanen, om vilka det föreslås bestämmelser i 153 och 154 §.

Enligt 2 mom. ska Skyddspolisen fastställa hotbilden i fråga om lagstridig verksamhet och Strålsäkerhetscentralen den dimensionerande hotbeskrivningen. En motsvarande bestämmelse finns i 146 § i kärnenergiförordningen. Tillståndshavarens skyddsarrangemang ska grunda sig på den dimensionerande hotbeskrivningen, och dessa ska ändras om förändringar i den

dimensionerande hotbeskrivningen eller i lägesbilden så kräver. Bestämmelser om innehållet i den dimensionerande hotbeskrivningen föreslås ingå i momentet, och en särskild definition av den dimensionerande hotbeskrivningen behövs inte (se 1 § 1 mom. 22 punkten i kärnenergiförordningen).

Enligt 3 mom. ska 1 och 2 mom. tillämpas även på i 148 § 2 mom. avsedda anläggningar och andra platser där kärnenergi används.

I 4 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

151 §. Anläggningsområde och skyddszoner. I 1 mom. föreslås bestämmelser om fastställande av anläggningsområdet. Tillståndshavaren ska inom det område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse som anläggningsområde fastställa det område som är centralt med tanke på säkerheten vid kärnanläggningen. Anläggningsområdet ska vara tillräckligt omfattande med tanke på kärnanläggningens säkerhet. Kravet ska också tillämpas på innehavaren av tillstånd för en anläggning för kärnämnestillvaratagande.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om tillståndshavarens skyldighet att fastställa zoner inom det område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse. Det är fråga om koncentrisk zoner för ett ändamålsenligt genomförande av skyddsarrangemangens djupförsvar. I fråga om datanäten kan zonerna också vara parallella. Vid fastställandet av zoner ska hänsyn tas till bland annat skyddande av de system, strukturer och komponenter som är betydande med tanken på säkerheten vid kärnanläggningen samt till förebyggande, upptäckt och fördröjande av och responsen på säkerhetshot. För närvarande finns det bestämmelser om skyddszoner i 4 § i Strålsäkerhetscentralens föreskrift Y/3/2020 och närmare bestämmelser i punkt 3.4 i YVL-direktiv A.11.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

152 §. Övervakning av anläggningsområdet. I 1 mom. föreslås bestämmelser om tillståndshavarens skyldighet att övervaka anläggningsområdet. Bestämmelser om fastställande av anläggningsområdet finns i 151 § 1 mom. Skyldigheten enligt momentet gäller också sådana utanför anläggningsområdet belägna lokaler och informationssystem som används för styrning eller övervakning av anläggningen. På detta sätt beaktas i synnerhet sådana nya kärnanläggningskoncept där funktioner kan finnas också utanför det egentliga anläggningsområdet, men i fråga om vilka övervakningen måste säkerställas på motsvarande sätt. Avsikten är att i tillräckligt god tid upptäcka och förhindra verksamhet som äventyrar säkerheten. Det kan till exempel vara fråga om obehörigt intrång på anläggningsområdet, tvivelaktiga handlingar eller farliga material. Avsikten är också att förhindra olovligt bortförande av kärnämnen och andra kärnmaterial samt kärnavfall från anläggningsområdet. Till övervakningen hör dessutom att säkerställa att säkerhetsföreskrifterna iakttas, vilket för sin del förebygger farliga situationer.

I 2 mom. föreslås ett kompletterande krav när det gäller övervakningen av anläggningsområdet. Enligt det ska person- och godstrafiken till och från anläggningsområdet och de lokaler utanför det som används för styrning eller övervakning av kärnanläggningen övervakas. Momentet innehåller ett uttryckligt krav på att personer, fortskaffningsmedel, varor och försändelser som anländer till anläggningsområdet ska genomgå säkerhetsvisitation. Det ska också vara möjligt att utföra säkerhetsvisitation när någon lämnar anläggningsområdet.

Säkerhetsvisitation enligt 2 mom. gäller inte polisens, räddningsväsendets, Gränsbevakningsväsendets och Försvarsmaktens anställda och inte deras fortskaffningsmedel,

utrustning och varor, om det är fråga om utförande av ett tjänsteuppdrag på anläggningsområdet. Dessutom kan dessa myndigheter inneha sådan utrustning i fråga om vilken det inte är ändamålsenligt att tillståndshavaren gör en säkerhetsvisitation. Detta tar dock inte bort skyldigheten att iaktta kraven på identifiering av personer. Säkerhetsvisitation ska i brådskande situationer utifrån en riskbedömning kunna utelämnas också i fråga om andra personer, om de deltar i avväjandet av ett hot mot liv, hälsa eller egendom. Detta kan avse till exempel en person som deltar i Strålsäkerhetscentralens beredskapsverksamhet, tillståndshavarens egen säkerhetsperson, räddningspersonal eller personal som ansvarar för beredskapsverksamheten. Tillståndshavaren kan utifrån en riskbedömning fastställa behovet av säkerhetsvisitation i fråga om dessa personer i olika situationer.

Genom övervakning av person- och godstrafiken kan man bland annat förhindra att ämnen och föremål som är farliga med tanke på säkerheten kommer in på anläggningsområdet och i kärnanläggningen. För närvarande finns det bestämmelser om skyldigheten i 7 § i Strålsäkerhetscentralens föreskrift Y/3/2020 och närmare bestämmelser i punkt 3.6 i YVL-direktiv A.11. Bestämmelser om säkerhetsvisitationer föreslås i 162 §.

Enligt 3 mom. ska även i fråga om sådana kärnanläggningar och anläggningar för kärnämnestillvaratagande som avses i 148 § 2 mom. bestämmelserna i 1 mom. tillämpas på övervakningen av anläggningsområdet och bestämmelserna i 2 mom. tillämpas på övervakningen av person- och godstrafiken. Däremot krävs inga säkerhetsvisitationer. Bestämmelser om skyldigheten för innehavaren av ett tillstånd för en anläggning för kärnämnestillvaratagande att fastställa anläggningsområdet finns i 151 § 1 mom. I 148 § 2 mom. avsedda andra platser där kärnenergi används samt tillträdet till dem ska övervakas.

I 4 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

153 §. Säkerhetsreglemente. I paragrafen föreslås bestämmelser om tillståndshavarens säkerhetsreglemente som gäller kärnanläggningens skyddsarrangemang. I reglementet ska beskrivas bland annat säkerhetsorganisationen, säkerhetspersonernas maktmedelsredskap och utbildningen i anslutning till dem. Tillståndshavarens uppgifter om skyddsarrangemangen för transporter ska också ingå i säkerhetsreglementet och mer detaljerat i skyddsplanen för transporter. Säkerhetsreglementet ska hållas uppdaterat på samma sätt som med stöd av 7 o § 1 mom. i den lag som upphävs. Säkerhetsreglementet föreslås i sin helhet vara sekretessbelagt med stöd av 44 kap.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om förutsättningarna för godkännande av säkerhetsreglementet, det vill säga i praktiken om de uppgifter som ska ges i säkerhetsreglementet. Till sitt innehåll motsvarar det 7 o § 1 och 2 mom. i den lag som upphävs, men det föreslås att det föreskrivs mer noggrant än för närvarande om förutsättningarna för godkännande, och förteckningen över de uppgifter som ska ingå i säkerhetsreglementet har komprimerats något och samtidigt har vissa uppgifter överförs till skyddsplanen. En förutsättning för godkännande är dessutom att det område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse har fastställts genom en förordning av inrikesministeriet med stöd av 9 kap. 8 § i polislagen. Delegationen för skyddsarrangemang på kärnenergiområdet har ansett det viktigt att olika tillståndshavarens säkerhetsreglementen är så enhetliga som möjligt. Därför är regleringen fortfarande rätt detaljerad. Dessutom har det förutsatts att tillståndshavarna ska följa samma grundläggande struktur i säkerhetsreglementet. Vid förfarandet för godkännande av säkerhetsreglementet ska olika myndigheter höras, bland annat räddningsmyndigheten i välfärdsområdet i fråga. Säkerhetsreglementet ska vara godkänt av Strålsäkerhetscentralen innan tillstånd att uppföra kärnanläggningen kan beviljas (se 30 kap.).

Enligt 3 mom. ska säkerhetsreglementet samordnas med den externa räddningsplan som avses i räddningslagen. Detta får dock inte leda till att kärnanläggningens eller transporters säkerhet äventyras. Enligt 48 § 1 mom. i räddningslagen är en kärnanläggning ett objekt som medför särskild risk och för vilket räddningsverket ska göra upp en extern räddningsplan i samarbete med den berörda verksamhetsutövaren, det vill säga tillståndshavaren. Dessutom ska säkerhetsreglementet samordnas med de planer för kärnanläggningar och transporter som polisen har och som tillståndshavaren får information om.

154 §. Skyddsplan. För närvarande föreskrivs det inte om skyddsplanen och godkännandet av den direkt i den lag som upphävs, men saken behandlas i samband med beviljande av tillstånd att uppföra och driva en kärnanläggning (se 35 § 1 mom. 6 punkten i kärnenergiförordningen, där det hänvisas till preliminära planer för skyddsarrangemang, och 36 § 1 mom. 7 punkten i kärnenergiförordningen, där det hänvisas till planer för skyddsarrangemang, samt i anslutning till dessa kärnenergiförordningens 108 och 110 §). I enlighet med den föreslagna paragrafen ska de grundläggande bestämmelserna om skyddsplanen finnas i lag. Skyddsplanens innehåll samt dess förhållande till säkerhetsreglementet och kärnanläggningstillstånden ska förtydligas liksom också Strålsäkerhetscentralens behörighet i frågan.

I 1 mom. föreslås bestämmelser om kravet på att en kärnanläggning ska ha en skyddsplan och om det centrala innehållet i skyddsplanen. Skyddsplanen är ett dokument som preciserar säkerhetsreglementet och den ska också innehålla en beskrivning av grunderna för planeringen av skyddsarrangemangen och av hur kraven i fråga om skyddsarrangemangen uppfylls. Det tekniska och strukturella genomförandet av skyddsarrangemangen behandlas och avgörs dock delvis som en del av godkännandet av helhets- och systemplaneringen av kärnanläggningen. Skyddsplanen är sekretessbelagd enligt 24 § 1 mom. 7 punkten i offentlighetslagen och 44 kap. i den föreslagna lagen.

I 1 mom. föreslås också att det föreskrivs om godkännande av säkerhetsplanen för en kärnanläggning i enlighet med vedertagen praxis. Kärnanläggningens skyddsplan ska vara godkänd innan tillstånd att uppföra kärnanläggningen kan beviljas (se 30 kap.). Skyddsplanen ska hållas uppdaterad. Skyddsplanen ska bland annat uppdateras när man övergår från kärnanläggningens uppförandefas till idrifttagning och drift av kärnanläggningen. De ändringar som görs i skyddsplanen ska vara godkända innan drifttillstånd kan beviljas (se 30 kap.).

Enligt 2 mom. ska bestämmelserna om kärnanläggningars skyddsplan även tillämpas på i 148 2 mom. avsedda anläggningar och andra platser där kärnenergi används.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om skyddsplanen för transporter, i vilken ska anges motsvarande uppgifter som enligt 1 mom. krävs av skyddsplaner för kärnanläggningar. Skyddsplanen för transporter ska inte godkännas separat, utan som en del av Strålsäkerhetscentralens godkännande för transport (se 186 §).

I 4 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter om innehållet i skyddsplanen.

155 §. Utrustning för skyddsarrangemangen. Det krav i 1 mom. på larmcentral samt andra lokaler, redskap, utrustningar och kommunikationssystem som skyddsarrangemangen kräver är nytt i lagen. För närvarande finns kravet delvis i 10 § i Strålsäkerhetscentralens föreskrift Y/3/2020 och närmare bestämmelser om det i punkterna 3.7 och 3.9 i YVL-direktiv A.11.

Larmcentralen är en väsentlig del av skyddsarrangemangen och med hjälp av den är det möjligt att bland annat centraliserat övervaka situationen, följa upp och administrera larmanordningar

och andra system samt behandla uppgifter för att skapa en lägesbild. Larmcentralen är den första kontaktpunkten när nödsituationer, brottsmisstankar eller andra yttre hot mot kärnanläggningens säkerhet uppkommer. Larmcentralen är också en länk mellan olika myndigheter (till exempel polisen, räddningsverket och enheter för första insatsen), vilket gör det möjligt att reagera effektivt och samordnat i nödsituationer. Tillståndshavaren ska se till att larmcentralen planeras på behörigt sätt (se även 80 § om kompletterande krav som gäller planeringen av en kärnanläggning).

För den operativa ledningen av skyddsarrangemangen behövs lämpliga lokaler, redskap och kommunikationsförbindelser. Vid en kärnanläggning behövs också en lokal som anvisats och utrustats för polisens användning och från vilket polisen kan leda verksamheten för att avvärja ett hot mot kärnanläggningen. Dessutom behövs andra lokaler, till exempel en reservlarmcentral, om ett effektivt genomförande av skyddsarrangemangen kräver det. Momentet innehåller också ett krav på att det ska säkerställas att den utrustning som behövs för skyddsarrangemangen är i funktionsdugligt skick (till exempel provning).

Enligt 2 mom. gäller kravet på utrustning för skyddsarrangemangen också i 148 § 2 mom. avsedda anläggningar och andra platser där kärnenergi används.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

156 §. Ansvarig person för skyddsarrangemangen. Det föreslås att det i paragrafen föreskrivs mer noggrant än för närvarande om den ansvariga personen för skyddsarrangemangen och dennes ställföreträdare, om kraven på och godkännandet av dem samt om deras ansvar och uppgifter. Det förutsätts inte att den ansvariga personen för skyddsarrangemangen kontinuerligt befinner sig på kärnanläggningen. Paragrafen motsvarar 7 i § 3–5 mom. i den lag som upphävs till den del det i den föreskrivs om den ansvariga personen för skyddsarrangemangen och dennes ersättare, men i den föreslagna 1 mom. föreskrivs det dock noggrannare än för närvarande om ansvaret och uppgifterna. Enligt 55 § 2 mom. 5 punkten i den lag som upphävs kan Strålsäkerhetscentralen uppställa behörighetsvillkor och kontrollera att dessa uppfylls. Närmare bestämmelser om detta finns för närvarande i bilaga B till YVL-direktiv A.4. I den föreslagna paragrafen förtydligas också att det för de transporter som avses i detta kapitel ska finnas en ansvarig person för skyddsarrangemangen. Den ansvariga personen för skyddsarrangemangen vid en kärnanläggning ska på samma sätt som för närvarande också kunna sköta de uppgifter enligt 1 mom. som hänför sig till tillståndshavarens transporter.

I 1 mom. föreslås också bestämmelser om en ställföreträdare för den ansvariga personen för skyddsarrangemangen. På ställföreträdaren ska bestämmelserna om den ansvariga personen tillämpas. Bestämmelser om ställföreträdare finns i 7 i § 3 mom. i den lag som upphävs.

I 2 mom. föreskrivs det på motsvarande sätt som för närvarande om kraven på den ansvariga personen för skyddsarrangemangen och samtidigt om förutsättningarna för godkännande. Enligt 1 punkten ska en ansvarig person för skyddsarrangemangen stå i anställningsförhållande till tillståndshavaren och enligt 2 punkten vara förtrogen med skyddsarrangemangen. Enligt 3 punkten ska personen ha den utbildning i och erfarenhet av skyddsarrangemangen vid kärnanläggningar som behövs. Dessutom ska en ansvarig person ha tillräcklig kännedom om den lagstiftning som gäller verksamheten och annan sådan information om säkerheten vid kärnanläggningen och transporterna som behövs med tanke på uppgifterna. Enligt 4 punkten ska personen vara lämplig att sköta uppgiften. Dessutom ska det i enlighet med den föreslagna lagens 379 § ha utretts att den ansvariga personen för skyddsarrangemangen är oförvitlig och tillförlitlig, på samma sätt som enligt 7 i § 7 mom. i den lag som upphävs.

Enligt 3 mom. kan Strålsäkerhetscentralen på särskilda grunder godkänna också en sådan ansvarig person för skyddsarrangemangen som står i anställningsförhållande till en sådan tillståndshavare verksam inom samma område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse med vilken skyddsarrangemangen enligt 148 § 3 mom. ska samordnas. Inom samma område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse kan det finnas flera tillståndshavare, och i en sådan situation kan tillståndshavarna ha samma ansvariga person för skyddsarrangemangen som ska stå i anställningsförhållande till en tillståndshavare som är verksam inom området som omfattas av begränsning av trafik och vistelse.

Den ansvariga personen ska vara godkänd innan tillstånd att uppföra kärnanläggningen eller godkännande av transport kan beviljas (se 30 kap. i fråga om beviljande av tillstånd att uppföra en kärnanläggning och 18 kap. i fråga om godkännande av transport).

Bestämmelser om giltighetstiden för ett beslut om godkännande av en ansvarig person för skyddsarrangemangen och om återkallande av beslutet om godkännande finns i 41 kap.

I 4 mom. föreslås bestämmelser om den ansvariga personen för skyddsarrangemangen vid i 148 § 2 mom. avsedda anläggningar och andra platser där kärnenergi används och om dennes ställföreträdare. Uppgifterna föreslås vara mer begränsade än vad som föreskrivs i 1 mom., eftersom säkerhetspersoner inte krävs vid en sådan anläggning eller en sådan plats där kärnenergi används. Skyldigheten för innehavaren av tillståndet för en sådan anläggning och annan plats där kärnenergi används att säkerställa att den ansvariga personen för skyddsarrangemangen och dennes ställföreträdare har befogenheter och möjlighet att sköta sina uppgifter motsvarar vad som förutsätts enligt 1 mom. Den ansvariga personen för skyddsarrangemangen och dennes ställföreträdare godkänns inte av Strålsäkerhetscentralen, men de ska uppfylla förutsättningarna i 2 mom. 1–4 punkten.

157 §. *Krav som gäller anlitande av säkerhetspersoner.* I paragrafen föreslås bestämmelser om krav som gäller anlitande av säkerhetspersoner och om den begränsning som hänför sig till detta. De föreslagna 1, 2 och 4 mom. motsvarar till innehållet 7 m § 1–3 mom. i den lag som upphävs. Det skyddande av en kärnanläggning som avses i 1 mom. omfattar också de som arbetar vid kärnanläggningen och det området som omfattas av begränsning av trafik och vistelse samt kärnanläggningens sådana lokaler som hänför sig till styrning eller övervakning av anläggningen och som finns utanför området för begränsning av trafik och vistelse, om ett hot mot dem skulle äventyra kärnanläggningens säkerhet. I en transport ingår också tillfällig lagring.

Enligt 3 mom. är det för trygghet av transporten tillåtet att i stället för en säkerhetsperson anlita en väktare som avses i lagen om privata säkerhetstjänster (1085/2015), om färskt kärnbränsle eller särskilt klyvbart material med högst motsvarande aktivitet transporteras. Bestämmelser om behörighetskrav och befogenheter för väktare finns i den lagen. Det är fråga om en ändring jämfört med nuläget. Med tanke på de risker som är förenade med sådana transporter, i synnerhet eventuella utsläpp av radioaktiva ämnen, bedöms anlitandet av väktare vara tillräckligt för att trygga transporterna. Däremot ska det fortfarande alltid krävas säkerhetspersoner för att trygga transporterna av använt kärnbränsle.

Utöver vad som i den föreslagna lagen föreskrivs om skyldigheten att anlita säkerhetspersoner, anlitas vid trygghet av kärnanläggningar och transporter de väktare som avses i lagen om privata säkerhetstjänster.

158 §. *Krav som ställs på säkerhetspersoner.* I det föreslagna 1 mom. föreskrivs det om krav som gäller säkerhetspersoner på motsvarande sätt som i 7 m § 4 mom. i den lag som upphävs

och i fråga om kravet i den föreslagna 5 punkten på motsvarande sätt som i 7 w § 1 mom. i den lag som upphävs. Det föreslagna 2 mom. motsvarar 7 m § 6 mom. i den lag som upphävs. Det föreslagna 3 mom. motsvarar 7 x § i den lag som upphävs. I 13 § i lagen om företagshälsovård föreskrivs det om arbetstagarens skyldighet att delta i hälsoundersökning.

159 §. Säkerhetspersonens dräkt. I det föreslagna 1 mom. föreskrivs det om krav som gäller säkerhetspersonens dräkt på motsvarande sätt som i 7 m § 5 mom. i den lag som upphävs. Strålsäkerhetscentralen kan med stöd av 35 kap. förbjuda användningen av en dräkt, ett märke eller en text, om dräkten, märket eller texten inte uppfyller föreskrivna krav. I 2 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

160 §. Principer som ska följas i säkerhetspersoners uppgifter. Det föreslagna 1 mom. motsvarar 7 n § 1 mom. i den lag som upphävs, vilket ska kompletteras med tystnadsplikten enligt 9 § i lagen om privata säkerhetstjänster. Tystnadsplikten enligt den paragrafen omfattar också bland annat företagshemligheter och omständigheter som hör till privatlivet, men i fråga om den tystnadsplikt som gäller skyddsarrangemangen överlappar den delvis det som föreskrivs i det föreslagna 44 kap.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om tillämpningen av bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar på säkerhetspersoner. I paragrafen föreslås även en informativ hänvisning till skadeståndslagen. Grundlagsutskottet har fäst uppmärksamhet vid att skötseln av en offentlig förvaltningsuppgift förutsätter att personerna i sin uppgift handlar under tjänsteansvar och ansett det viktigt att det föreskrivs om tjänsteansvar i lag (GrUU 1/2008 rd och GrUU 22/2020 rd). Bestämmelser om straffrättsligt tjänsteansvar finns i 40 kap. i strafflagen.

161 §. Säkerhetspersoners befogenheter. I det föreslagna 1 mom. föreskrivs det om säkerhetspersoners befogenheter inom det område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse vid kärnanläggningen på motsvarande sätt som i 7 n § 2 mom. 1, 2 och 4–9 punkten och 3 mom. i den lag som upphävs. Befogenheterna ska gälla inom det område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse på motsvarande sätt som enligt 7 n § 4 mom. i den lag som upphävs. Befogenheterna kompletteras dock så att säkerhetspersoner ska ha rätt att ingripa utöver i obemannade luftfartyg färd också i andra obemannade farkosters eller obemannade fordons färd inom det område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse.

En ny befogenhet är enligt 1 mom. 10 punkten användning av hund vid säkerhetsvisitation, vilket på samma sätt som att som maktmedelsredskap använda hund förutsätter att hunden med säkerhetspersonen som förare med godkänt resultat har genomgått utbildning enligt de krav som Polisyrkeshögskolan har fastställt och uppfyller de förutsättningar som anges i 21 § 1 mom. 1–4 punkten i lagen om privata säkerhetstjänster. För att säkerställa säkerheten vid kärnanläggningar är det nödvändigt med en säkerhetsvisitation av hög kvalitet, särskilt i fråga om explosiva ämnen. Att använda en hund som stöd vid säkerhetsvisitation i en kärnanläggning är ett effektivt och flexibelt sätt att beakta utmaningarna i omvärlden och förbättra säkerhetsvisitationens tillförlitlighet. Användningen av tekniska anordningar vid säkerhetsvisitationer är möjlig endast i begränsad utsträckning på grund av de många olika slag av objekt som ska visiteras (till exempel stora komponenter och olika material som inte kan plockas isär eller i fråga om vilka inte andra åtgärder som säkerhetsvisitationen kräver kan vidtas). En hund är inte heller platsbunden, såsom genomlysningssutrustning. På grund av hundens särskilda egenskaper används hunden aktivt till exempel i Tullens, Gränsbevakningsväsendets och polisens verksamhet samt i Sverige vid säkerhetsvisitationer i kärnkraftverk.

Det föreslagna 2 mom. är nytt. I den föreskrivs det om säkerhetspersoners befogenheter i sådana utaför det område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse belägna lokaler som används för styrning av funktioner som påverkar säkerheten vid kärnanläggningen (till exempel kontrollrum på distans). I praktiken kan funktioner på grund av de tekniska säkerhetskraven placeras utaför anläggningsområdet endast i begränsad omfattning. I bestämmelsen beaktas sådana kärnanläggningskoncept där funktioner i anslutning till styrningen av kärnanläggningen kan utföras någon annanstans än inom det område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse, men som måste skyddas på samma sätt. Säkerhetspersoners befogenheter i sådana lokaler motsvarar nästan befogenheterna inom det område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse, dock så att de befogenheter som anges i 1 mom. 8–10 punkten inte kan utövas.

I 3 mom. föreslås tydligt separata bestämmelser om säkerhetspersoners befogenheter i samband med transporter jämfört med befogenheterna inom det område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse. Enligt 1 punkten har säkerhetspersoner rätt att utöva de befogenheter som anges i 1 mom. 5–7 punkten särskilt i fråga om avlägsnande av farliga föremål och hinder och dessutom rätt att utföra säkerhetsvisitation och drogtest. Befogenheten enligt momentets 2 punkt motsvarar 7 n § 2 mom. 3 punkten i den lag som upphävs. Däremot preciseras tillämpningen i 3 och 4 punkten jämfört med 7 n § 2 mom. 2 och 5 punkten i den lag som upphävs, eftersom befogenheterna ska gälla utaför det område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse. Tröskeln för tillämpning är högre och ska förutsätta att det är sannolikt att transporten äventyras.

162 §. Säkerhetsvisitation och drogtestning. De föreslagna 1–4 mom. motsvarar till väsentliga delar 7 s § i den lag som upphävs. Till 1 mom. fogas en hänvisning till 152 § 2 mom., där det föreskrivs om begränsning av säkerhetsvisitationer av myndigheter. Det föreslås att 2 mom. kompletteras jämfört med nuläget så att föremål eller ämnen som fråntagits en person i samband med fråntagande vid transport ska överlämnas antingen till polisen eller till personen själv efter det att transporten avslutats. Bestämmelsen om drogtestning i 3 mom. kompletteras så att polisens, räddningsväsendets, Gränsbevakningsväsendets och Försvarsmaktens anställda som utför ett tjänsteupdrag lämnas utaför bestämmelsens tillämpningsområde.

I 5 mom. föreslås bestämmelser om tillståndshavarens skyldighet att informera om säkerhetsvisitation och drogtestning. Motsvarande krav finns i fråga om kärnanläggningens område i 7 l § 3 mom. i den lag som upphävs, där det allmänt hänvisas till skyldigheten att informera om skyddsarrangemangen.

I 6 mom. beaktas att funktioner som är väsentliga för kärnanläggningen också kan finnas utaför det område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse. Enligt momentet ska 1–5 mom. tillämpas på sådana till kärnanläggningen hörande lokaler belägna utaför det område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse varifrån funktioner som påverkar säkerheten vid anläggningen kan styras.

163 §. Säkerhetspersoners maktmedelsredskap. I paragrafen föreskrivs det om säkerhetspersoners maktmedelsredskap på motsvarande sätt som för närvarande i 7 u § 1–3 mom. i den lag som upphävs. Det föreslås att bestämmelserna kompletteras med ett krav på att maktmedelsredskapen ska administreras av tillståndshavaren eller den som handlar för tillståndshavarens räkning. En väktare som avses i lagen om privata säkerhetstjänster får med vissa begränsningar använda egna maktmedelsredskap. I den föreslagna lagen finns denna möjlighet inte på grund av de särdrag som gäller kärnanläggningar.

164 §. Användning av fängsel. I paragrafen föreslås bestämmelser om säkerhetspersoners användning av fängsel. Bestämmelsen är ny.

Enligt 1 mom. får en säkerhetsperson för en person som äventyrar säkerheten vid en kärnanläggning eller vid en transport begränsa rörelse- och handlingsfriheten med handbojor eller plastfängsel eller på något annat motsvarande sätt. Användning av fängsel är möjlig om begränsningen är nödvändig för att trygga säkerheten vid kärnanläggningen eller transporten, förhindra rymning, betvinga våldsamt uppträdande eller avvärja överhängande risk för våld. Bestämmelsen motsvarar i sak bestämmelserna i polislagen, men är anpassad till verksamhetsmiljön för kärnanläggningar.

I 2 mom. föreskrivs det om tidsmässig begränsning av användningen av fängsel. Användning av fängsel ska vara tillåten endast så länge det är nödvändigt, men högst tills personen har överlämnats till polisen. I en sådan situation beslutar polisen antingen om fortsatt användning av fängsel mot personen eller om återställande av rörelse- och handlingsfriheten.

165 §. Användning av maktmedel och maktmedelsredskap. I de föreslagna 1 och 2 mom. föreskrivs det om rätten att använda maktmedel på motsvarande sätt som i 7 t § 1 mom. i den lag som upphävs. Användning av maktmedel inbegriper användning av maktmedelsredskap. Användningen av skjutvapen ska dock enligt 3 mom. begränsas på motsvarande sätt som i 7 u § 4 och 5 mom. i den lag som upphävs. Bestämmelser om ingripande i obemannade fordons och obemannade farkosters färd ska samlas i 166 §, men enligt förslaget ska det vara möjligt att använda skjutvapen också för ingripande i obemannade fordons och obemannade farkosters färd.

I det föreslagna 4 mom. föreskrivs det om tillämpningen av lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen (841/2006) på personer som gripits på motsvarande sätt som det i 44 § 1 mom. i lagen om privata säkerhetstjänster föreskrivs om bemötande av personer som hålls i förvar. Bestämmelser om detta finns inte i den lag som upphävs. I övrigt motsvarar momentet 7 t § 2 mom. i den lag som upphävs.

166 §. Ingripande i obemannade fordons och obemannade farkosters färd. Det föreslagna 1 mom. motsvarar 7 v § 1 och 4 mom. och de med 7 v § 1 mom. delvis överlappande bestämmelserna i 7 n § 2 mom. 9 punkten och 4 mom. i den lag som upphävs. Befogenheterna ska utöver områden som inrättats med stöd av 11 § i luftfartslagen också gälla geografiska UAS-zoner som inrättats med stöd av 11 a § i luftfartslagen och som särskilt gäller begränsning av och förbud mot obemannad luftfart inom områdena i fråga. Bestämmelserna i luftfartslagen har kompletterats till denna del efter att den lag som upphävs ändrades senast i fråga om detta, och därför behöver bestämmelserna kompletteras till denna del. Säkerhetspersoner ska ha rätt att använda maktmedel för att ingripa i obemannade luftfartygs färd i de situationer som avses i 1 mom. Det är inte behövligt att särskilt hänvisa till detta i 165 § 1 mom. (jämför den hänvisningen till ingripande i obemannade luftfartygs färd som finns i 7 t § 1 mom. i den lag som upphävs).

Det föreslagna 2 mom. motsvarar 7 v § 2 mom. i den lag som upphävs, men det föreslås att det föreskrivs något mer koncist om saken. Kravet på säkerhetspersoners kompetens och utbildning behöver inte upprepas, eftersom det redan finns heltäckande bestämmelser om detta i 158 §.

Det föreslagna 3 mom. motsvarar 7 v § 3 mom. i den lag som upphävs. Det föreslås dock att bestämmelserna kompletteras så att det särskilt föreskrivs om överlåtande av uppgifter om radiokommunikation, förmedlingsuppgifter och lokaliseringssuppgifter till den behöriga myndigheten som ett parallellt alternativ till utplåning av uppgifterna.

I 4 mom. föreslås bestämmelser om ingripande i andra obemannade fordons och obemannade farkosters färd än luftfartygs färd. Bestämmelsen är ny. Befogenheten föreslås vara begränsad till det område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse vid kärnanläggningen när ett

obemannat fordon eller en obemannad farkost oberättigat kommer in på området. I fråga om sådana fordon och farkoster tillämpas i övrigt motsvarande bestämmelser som i fråga om obemannade luftfartyg.

167 §. Anmälningsskyldigheter som hänför sig till skyddsarrangemang. I paragrafen föreslås samlade bestämmelser om händelserapporter och andra anmälningsskyldigheter som hänför sig till skyddsarrangemang. De föreslagna bestämmelserna motsvarar bestämmelserna i 7 n § 5 mom., 7 t § 3 och 4 mom. och 7 v § 5 mom. i den lag som upphävs. I de föreslagna bestämmelserna har det beaktats att det enligt förslaget är möjligt att ingripa också i andra obemannade fordons och obemannade farkosters färd än luftfartygs färd.

168 §. Övningar som hänför sig till skyddsarrangemang. Enligt 1 mom. ska tillståndshavaren se till att genomförandet av skyddsarrangemangen vid kärnanläggningen och vid transporter övas regelbundet. Detta förutsätter planering. Kravet på övning finns i 6 § i STUK-föreskriften Y/3/2020 som utfärdats med stöd av 7 q § 1 mom. 22 punkten i den lag som upphävs, och nämnda 6 § preciseras i punkt 6.2 i YVL-direktiv A.11. Övningar som hänför sig till skyddsarrangemang är viktiga för att säkerställa att verksamheten följer säkerhetsreglementet och skyddsplanen, för att förbättra beredskapen och hantera riskerna vid hot och för att stärka samarbetet mellan säkerhetsorganisationen och andra centrala aktörer. Övningarna förbättrar personalens förberedelser inför olika hot och stöder en effektiv och samordnad verksamhet hos organisationen. Vid övningarna kan man också testa hur skyddsarrangemangen och handlingsplanerna fungerar i praktiken och på så sätt identifiera eventuella brister och utvecklingsbehov.

I 2 mom. förutsätts det att tillståndshavaren ska informera Strålsäkerhetscentralen och andra med tanke på ärendet centrala myndigheter, till exempel det räddningsverk som är behörigt i området och polisen, om övningarna. I komplicerade säkerhetssituationer ska flera olika aktörer (till exempel räddningspersonal, polisen och organisationens egen säkerhetspersonal) samarbeta. Övningarna främjar ett smidigt och effektivt samarbete.

Enligt 3 mom. ska 1 och 2 mom. även tillämpas på i 148 § 2 mom. avsedda anläggningar och andra platser där kärnenergi används.

I 4 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

169 §. Utvärdering av skyddsarrangemangen. Syftet med utvärdering av skyddsarrangemangen är att utreda om skyddsarrangemangen vid kärnanläggningen och transporterna är tillräckliga och identifiera eventuella förbättringsobjekt. Oberoende utvärderare kan bidra till att identifiera och bedöma potentiella risker som organisationen själv kan ha underskattat. Detta bidrar till att utveckla effektivare riskhanteringspraxis. Också på grund av att hotbilden förändras är det motiverat att tillståndshavaren regelbundet låter göra en utvärdering som genomförs av en oberoende aktör. En sådan oberoende aktör som avses i 1 mom. kan till exempel vara en konsult eller en arbetsgrupp som delegationen för skyddsarrangemang på kärnenergiområdet tillsatt för detta ändamål. Utvärderingsgruppen behöver visst säkerhetsklassificerat material för att kunna utföra sitt arbete och under vissa förutsättningar kan materialet lämnas ut till gruppen för den tid utvärderingen pågår (se 455 §). Efter utvärderingen ska det säkerställas att säkerhetsklassificerat material samlas in och förstörs på ett dokumenterat sätt. Kravet baserar sig för närvarande på punkt 6.1 i YVL-direktiv A.11.

I 2 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

17 kap. - Strålsäkerhetsincidenter och beredskapssituationer

170 §. Strålsäkerhetsincidenter. Kravet i 1 mom. på att det vid en kärnanläggning ska finnas beredskap för strålsäkerhetsincidenter motsvarar strålsäkerhetslagens 23 § delvis och 129 §, som tillämpas med stöd av 2 a § 1 mom. 9 punkten i den lag som upphävs. En strålsäkerhetsincident vid en kärnanläggning är en händelse som har en begränsad betydelse med tanke på säkerheten, till exempel radioaktiv kontamination som sprider sig lokalt i samband med avfallshanteringen. Strålsäkerhetsincidenter kräver i regel inte inledande av beredskapsverksamhet. Tillståndshavaren ska utarbeta en handlingsplan för beredskapen för strålsäkerhetsincidenter och se till att det ordnas övningar i enlighet med handlingsplanen. De planer som gäller beredskapsarrangemangen kan omfatta också beredskap för strålsäkerhetsincidenter och nödsituationer med strålrisk.

I 2 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

171 §. Åtgärder vid strålsäkerhetsincidenter. Tillståndshavarens skyldighet enligt det föreslagna 1 mom. att vid en strålsäkerhetsincident vidta åtgärder motsvarar 130 § 1 och 3 mom. i strålsäkerhetslagen. På tillståndshavarens åtgärder efter en strålsäkerhetsincident ska 131 § 1–3 mom. i strålsäkerhetslagen tillämpas. För närvarande ska 130 och 131 § i strålsäkerhetslagen iakttas med stöd av 2 a § 1 mom. 9 punkten i den lag som upphävs.

I 2 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

172 §. Begränsning av tillämpningen av bestämmelserna om beredskapsarrangemang och beredskapssituationer. Bestämmelserna om beredskapsarrangemang och beredskapssituationer i den lag som upphävs (se särskilt 7 p § och 9 § 2 mom. i den lag som upphävs) tillämpas för närvarande på alla kärnanläggningar. Detta anses dock inte vara nödvändigt i vissa situationer med beaktande av de möjliga följderna av störningar eller olyckor i kärnanläggningen. I paragrafen föreslås bestämmelser om möjlighet att avvika från tillämpningen av 173–181 § som gäller beredskapsarrangemang och beredskapssituationer.

Enligt paragrafen får Strålsäkerhetscentralen godkänna avvikelser från fullgörandet av skyldigheterna enligt 173–181 §. En förutsättning för godkännande är enligt 1 punkten att mängden kärnämnen eller kärnavfall som hanteras eller lagras i en kärnanläggning på en gång är ringa (till exempel en liten forskningsreaktor eller markslutförvarsanläggning) eller att kärnanläggningen befinner sig i avvecklingsfasen. Ett godkännande förutsätter enligt 2 punkten att risken för äventyrande av strålsäkerheten i verksamheten som helhet betraktad och med beaktande av möjliga störnings- och olyckssituationer är ringa. Ett godkännande förutsätter enligt 3 punkten att möjligheten till att störningar eller olyckor i kärnanläggningen leder till sådan exponering av allmänheten som överskrider dosgränsen är ytterst liten. Bestämmelser om dosgränser för exponering finns i statsrådets förordning om joniserande strålning, och för allmänheten är den 1 millisievert per år. Ett godkännande förutsätter enligt 4 punkten att beredskapen för störnings- och olyckssituationer är tillräcklig. Strålsäkerhetscentralen ska bedöma om det är tillräckligt att iakttas 170 och 171 § om strålsäkerhetsincidenter och 182 § om nödsituationer med strålrisk eller om 173–181 § till vissa delar också ska tillämpas. Däremot bedöms inte arbetstagarnas exponering, utan på sådan exponering tillämpas bestämmelserna om strålsäkerhetsincidenter. När det är fråga om planering av en ny kärnanläggning kan ansökan om den möjlighet till avvikelse som avses i paragrafen göras samtidigt med ansökan om godkännande av helhets- och systemplaneringen av kärnanläggningen. När det är fråga om till exempel en kärnanläggning i avvecklingsfasen, kan den möjlighet till avvikelse som avses i paragrafen sökas när ansökan om tillstånd att avveckla kärnanläggningen är anhängig.

173 §. Beredskapsarrangemang. En kärnanläggning ska ha beredskapsarrangemang (se särskilt 7 p § och 9 § 2 mom. i den lag som upphävs). Det föreslås att bestämmelserna preciseras och överförs till lagnivå, men avsikten är att kravnivån förblir oförändrad. Kraven på beredskapsarrangemang påverkar planeringen av en kärnanläggning, till exempel placeringen av funktionerna samt lokallösningarna.

I 1 mom. föreslås ett grundläggande krav på beredskapsarrangemang vid en kärnanläggning. Genom beredskapsarrangemangen förbereder man sig på beredskapssituationer vid en kärnanläggning, det vill säga olyckor och andra händelser som försämrar eller hotar att försämrat säkerheten vid anläggningen eller som förutsätter att aktionsberedskapen effektiviseras för att trygga anläggningens säkerhet, och vidtar man behövliga åtgärder för att hantera situationen och förhindra eller begränsa skadliga effekter. Som exempel på ovannämnda andra händelser som försämrar säkerheten kan nämnas stormar och andra naturfenomen och utomstående intrång på anläggningsområdet. Beredskap innebär här beredskap att agera eller vidta åtgärder. Beredskapssituationer klassificeras som beredskapsläge, anläggningsnödläge och allmänt nödläge (se närmare motiveringen till 180 § 1 mom.). Beredskapsarrangemangen är onödiga när det inte längre finns kvar kärnämnen eller kärnavfall på anläggningsområdet eller när kärnavfallet har placerats i slutförvar på anläggningsområdet.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om krav på planering av beredskapsarrangemang. Farorna och riskerna för kärnanläggningen ska bedömas och analyseras på förhand. Utifrån faro- och riskanalyserna ska beredskapen och den respons som behövs för att lindra konsekvenserna fastställas samt beredskapsverksamheten dimensioneras i enlighet med dem. Dessutom ska man i beredskapsarrangemangen och dimensioneringen av dem bereda sig på sådana händelser som man inte har kunnat beakta i analysen. I beredskapsarrangemangen ska också beaktas sådana störnings- och olyckssituationer som kan leda till en nödsituation med strålrisk, och arrangemangen ska kunna uppfylla sina mål i sådana situationer. I en nödsituation med strålrisk ska tillståndshavaren bland annat kunna följa situationen och bedöma hur situationen utvecklas vid anläggningen och i miljön. Beredskapsorganisationen ska kunna övervaka spridningen av radioaktiva ämnen vid anläggningen och utsläpp av dem i miljön samt kunna övervaka och förutse konsekvenserna av utsläppet. Då ska hänsyn tas till exempel till stödjande av myndigheterna vid beslut om och genomförande av skyddsåtgärder, skyldigheterna i anslutning till iakttagande av bestämmelserna om nödsituationspersonal samt verksamheten i situationer där skyddsåtgärder måste vidtas i anläggningens omgivning och där också tillträdet till anläggningen kan försvåras.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

174 §. Samordning av beredskapsarrangemangen. Kravet enligt det föreslagna 1 mom. på att beredskapsarrangemang för en kärnanläggning ska anpassas till räddnings- och beredskapsplaner som uppgjorts av myndigheter motsvarar 7 p § 4 mom. i den lag som upphävs. Tillståndshavarens skyldighet att sörja för beredskapsarrangemangen motsvarar 9 § 2 mom. i den lag som upphävs. I paragrafen föreskrivs dessutom om tillståndshavarens skyldighet att samarbeta med myndigheterna i beredskapssituationer och situationer efter dem.

Den samordning som avses i 1 mom. behövs bland annat i fråga om de varningssystem och arrangemang som behövs i kärnanläggningens närområde (till exempel larmanordningar med hög effekt). En sådan räddnings- och beredskapsplan som avses i momentet är bland annat den räddningsplanen som avses i 48 § i räddningslagen.

Kravet i 2 mom. på samordning av beredskapsarrangemangen för kärnanläggningar som finns inom samma område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse eller för

kärnanläggningar som annars finns i omedelbar närhet av varandra är nytt. I praktiken har detta varit ett krav redan nu, eftersom säkerheten vid en kärnanläggning kan försämras bland annat på grund av tillbud i kärnanläggningar i dess närhet. Det område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse definieras i 5 § 1 mom. 39 punkten.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

175 §. Beredskapsorganisation. Det föreslagna kravet i 1 mom. motsvarar 7 p § 3 mom. i den lag som upphävs. Beredskapsorganisationens primära uppgift är att i en beredskapssituation utföra de åtgärder som behövs för att hantera situationen och förebygga exponering för strålning. Dessutom ska beredskapsorganisationen i en beredskapssituation ha möjlighet att bestämma om åtgärder som är nödvändiga för säkerheten och som gäller andra kärnanläggningar inom samma område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse, till exempel bestämma att en kärnanläggning ska stannas eller producera el. Åtgärderna får dock inte äventyra säkerheten vid dessa kärnanläggningar.

I 2 mom. föreslås noggrannare bestämmelser än för närvarande om beredskapsorganisationens personalresurser och om utbildning av personer som hör till organisationen bland annat genom regelbundna beredskapsövningar. Vid dimensionering av personalresurser måste man förbereda sig på att beredskapsverksamheten behöver fortsätta i planerad omfattning för en lång tid. De personer som hör till beredskapsorganisationen och som kan exponeras i en beredskapssituation utgör i en nödsituation med strålrisk nödsituationspersonal. Därför tillämpas inte bestämmelserna om strålningsarbetare på dem i en nödsituation med strålrisk oberoende av om de under normala förhållanden är strålningsarbetare eller inte. Av detta följer bland annat att det för personer som hör till beredskapsorganisationen i en nödsituation med strålrisk ska ordnas i strålsäkerhetslagen avsedd övervakning av dosförhållandena enligt den individuella dosövervakningen. Detta möjliggör i en nödsituation med strålrisk mer användbara och situationsanpassade arrangemang för att fastställa arbetstagarnas doser. Den utbildning som ges på basis av den kompetens som behövs inom beredskapsorganisationen ska omfatta åtminstone detsamma som enligt 136 § i strålsäkerhetslagen krävs av utbildningen av nödsituationspersonal. Beredskapsövningar ska ordnas regelbundet, i regel varje år. Vid beredskapsövningar ska man sträva efter att iaktta förhållanden som är jämförbara med en faktisk beredskapssituation.

Motsvarande krav som det i 3 mom. på lokaler, redskap, utrustningar och kommunikationssystem finns i 7 p § 3 mom. i den lag som upphävs. Beredskapsorganisationen behöver ha sådana lokaler därifrån de åtgärder som situationen kräver kan ledas och därifrån det finns tillträde till de platser som hanteringen av situationen förutsätter. Lokalerna ska vara dimensionerade så att verksamheten också kan fortsätta en längre tid samt lämpa sig för beredskapsorganisationens utbildning och övningar. Dessutom ska det finnas reservlokaler för att leda beredskapssituationer.

Beredskapsorganisationens utrustningar, redskap och kommunikationssystem behöver dimensioneras enligt beredskapsverksamhetens omfattning och placeras på ett ändamålsenligt sätt med tanke på beredskapsorganisationens verksamhet. Det ska finnas tillräckligt med utrustningar i lager i förväg så att det i beredskapssituationer finns tillräckligt av dem oberoende av eventuell försämring av tillgången. För bedömning och uppföljning av nödsituationer med strålrisk behövs redskap för till exempel olika strålningsmätningar och meteorologiska mätningar. Tryggandet av kommunikationen i en beredskapssituation förutsätter att det finns flera kommunikationssystem som är oberoende av varandra.

I 4 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

176 §. Beredskapsplan. Kraven på planering av beredskapsarrangemang grundar sig för närvarande på Strålsäkerhetscentralens föreskrift Y/2/2024 som utfärdats med stöd av 7 q § 1 mom. 23 punkten i den lag som upphävs. Det föreslås att bestämmelserna preciseras på lagnivå. För närvarande krävs det med stöd av 108 och 110 § i kärnenergiförordningen att beredskapsarrangemangen ska godkännas av Strålsäkerhetscentralen, men enligt förslaget ska detta ersättas med ett krav på godkännande av en beredskapsplan som konkretiserar beredskapsarrangemangen. I 1 mom. föreslås bestämmelser om skyldigheten att upprätta en beredskapsplan samt om planens centrala innehåll och samtidigt om förutsättningarna för godkännande av planen. Beredskapsplanen är en helhet där både beredskapen och responsen ska beskrivas. När tillståndshavarens verksamhet överensstämmer med beredskapsplanen, motsvarar den både beredskapskraven för normal drift av kärnanläggningen och responsen vid en beredskapssituation. I beredskapsplanen ska beskrivas hela den planerade beredskapsverksamheten, inklusive en beskrivning av de hot och risker som kräver beredskap. Beredskapsplanen ska innehålla en tillräckligt detaljerad beskrivning av beredskapsorganisationen, beredskapsorganisationens verksamhet och lokaler och den utrustning, de redskap och de kommunikationssystem som beredskapsorganisationen behöver och användningen av dem på det sätt som verksamheten förutsätter. Beredskapsplanen kan bestå av separata delområden.

Beredskapsplanens omfattning ändras under kärnanläggningens livscykel, särskilt i det inledande skedet av ett kärnanläggningsprojekt och i avvecklingsskedet. I det inledande skedet är det väsentligt att utarbeta en beredskapsplan av sådan omfattning att bland annat de lokaler som beredskapsverksamheten kräver dimensioneras vid planeringen av anläggningen så att de är tillräckligt stora och placeras på ett ändamålsenligt sätt med tanke på verksamheten, så att de åtgärder som hänför sig till beredskapssituationen kan genomföras effektivt i den färdiga anläggningen (till exempel beredskapsorganisationen och de redskap och den utrustning som dimensioneras för verksamheten och lokalerna behöver identifieras redan i kärnanläggningskonceptet). I samband med avvecklingen av en anläggning ändras anläggningen och planen ska motsvara de hot och risker som orsakas av anläggningen.

När beslut fattas om beviljande av tillstånd att uppföra en kärnanläggning ska beredskapsplanen vara på en sådan nivå att det för planeringen av en kärnanläggnings lokaler, förläggning och system har kunnat ges tillräckliga uppgifter för genomförande av beredskapsarrangemangen i driftskedet. Beredskapsplanen ska allteftersom uppförandet av kärnanläggningen framskrider preciseras och kompletteras till den nivå som krävs för drift. Idrifttagning av en kärnanläggning förutsätter att beredskapsplanen är tillräcklig med tanke på kärnanläggningens verksamhet. Detta är en förutsättning för beviljande av drifttillstånd, men Strålsäkerhetscentralen ska bedöma saken på nytt innan driften av kärnanläggningen inleds. Dessutom ska de lokaler, rutter, kommunikationssystem och dataöverföringssystem som beredskapsarrangemangen förutsätter beredas som en del av planeringen av kärnanläggningen enligt 9 kap., och planeringen ska bedömas som en del av helhets- och systemplaneringen av kärnanläggningen enligt 10 kap.

Enligt 1 mom. ska beredskapsplanen hållas uppdaterad. Detta förutsätter att beredskapsplanen utvärderas regelbundet och att det vid behov görs ändringar i den, och bland annat egna och andra tillståndshavares erfarenheter samt forskningsresultat ska beaktas vid bedömningen av ändringsbehoven. Beredskapsplanen är sekretessbelagd enligt 24 § 1 mom. 8 punkten i offentlighetslagen och 44 kap. i den föreslagna lagen.

Med stöd av 2 mom. ska tillståndshavaren lämna den godkända beredskapsplanen till räddningsmyndigheten i välfärdsområdet i fråga. En kärnanläggning är ett i 48 § i räddningslagen avsett objekt som medför särskild risk och för vilket räddningsverket för en

eventuell olycka ska göra upp en extern räddningsplan i samarbete med den berörda verksamhetsutövaren.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

177 §. Praktiska instruktioner för beredskapsarrangemang vid en kärnanläggning. I paragrafen föreskrivs det om praktiska instruktioner för beredskapsarrangemang vid en kärnanläggning, i vilka beredskapsplanen ska preciseras. I de praktiska instruktionerna ska enligt 1 mom. beskrivas det administrativa, operativa och tekniska genomförandet av beredskapsarrangemangen. I beredskapsplanen ska det tas ställning till vilka instruktioner som behövs i verksamheten. Praktiska instruktioner kan finnas för någon del av organisationen, för enskilda personer, för en funktion och för utrustning. I de praktiska instruktionerna kan det hänvisas till de anvisningar som gäller kärnanläggningen och dess system och komponenter.

Enligt 2 mom. ska de praktiska instruktionerna för beredskapsarrangemangen vid behov ändras. Det krävs inte längre att Strålsäkerhetscentralen godkänner de praktiska instruktionerna och ändringar av dem. Bestämmelser om skyldigheten att lämna uppgifter i anslutning till dem föreslås i 36 kap.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

178 §. Information om beredskapen för beredskapssituationer. Enligt den föreslagna paragrafen ska tillståndshavaren i samarbete med välfärdsområdets räddningsmyndighet och Strålsäkerhetscentralen informera om beredskapen för beredskapssituationer och utarbeta anvisningar för det. I anvisningarna ska särskilt beskrivas hur det ska varnas för en beredskapssituation samt hur man ska agera och skydda sig. Anvisningarna behöver utarbetas i samarbete med myndigheterna, eftersom räddningsmyndigheten är expert på evakuering och Strålsäkerhetscentralen är expert på strålsäkerhet.

Till räddningsverksamheten hör enligt 32 § i räddningslagen att skydda och rädda offer för olyckor samt människor, miljö och egendom som är i fara. Räddningsmyndigheten är behörig myndighet vid brådskande evakuering av människor och egendom som sker på beslut av räddningsmyndigheten på grund av eldsvåda eller någon annan olycka eller av överhängande risk för dessa.

På information ska dessutom tillämpas vad som i 133 § i strålsäkerhetslagen föreskrivs om informationsplikt i nödsituationer med strålrisk och i inrikesministeriets förordning om informationen i en nödsituation som medför risk för strålning (774/2011), som utfärdats med stöd av ovannämnda paragraf.

179 §. Ordnande av trafikförbindelser i beredskapssituationer. I paragrafen föreslås bestämmelser om samarbete mellan tillståndshavaren och räddningsmyndigheterna och andra myndigheter särskilt när det gäller planering och ordnande av trafikförbindelser i samband med beredskapssituationer. Bestämmelsen är ny på lagnivå, men i praktiken har detta redan genomförts i fråga om de nuvarande tillståndshavarna i samarbete med räddningsverket och andra myndigheter som ger räddningsverket handräckning. Trafikförbindelser behövs för evakuering och för hantering av en beredskapssituation i synnerhet i en långvarig situation där det på området kan behövas avsevärt med materiel och annat material, såsom bränsle. Att trafikförbindelserna var av betydelse vid kärnkraftsolyckan i Fukushima var en erfarenhet som framkom i EU:s stresstester. Kravet grundar sig för närvarande på YVL-direktiv C.5. Enligt punkt 5.27 i krav 8 samt krav 24 i Internationella atomenergiorganets GSR del 7 ska samhället delta i ordnandet av logistiken under beredskapssituationer.

Enligt det föreslagna 1 mom. ska tillståndshavaren i samarbete med välfärdsområdets räddningsmyndighet och med andra myndigheter planera hur kärnanläggningens trafikförbindelser ska ordnas i beredskapssituationer. Det finns inga bestämmelser om detta i den lag som upphävs, men samarbete har också tidigare bedrivits i fråga om detta. Trafikförbindelserna är väsentliga med tanke på hanteringen av beredskapssituationer, eftersom bland annat person- och godstrafiken måste fungera också i beredskapssituationer. En beredskapssituation kan pågå längre tid än räddningsverksamheten. Planeringen av trafikförbindelserna omfattar planer också för användning av exceptionella trafikförbindelser (till exempel förbindelser till sjöss), men också planer för återställande av trafikförbindelser.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om skyldigheten för välfärdsområdets räddningsmyndighet och andra myndigheter att bistå vid ordnandet av trafikförbindelser till anläggningsområdet. Ordande av trafikförbindelser anses också omfatta återställande av dem särskilt på områden där tillståndshavaren inte har befogenheter. Med andra myndigheter avses till exempel Försvarsmakten, som kan ha tillgång till materiel som behövs för att återställa trafikförbindelserna. Tillståndshavaren ska bistå myndigheterna med att återställa en trafikförbindelse inom det område som är i tillståndshavarens besittning, men också utanför det, i enlighet med särskilt uppgjorda planer. På grund av en beredskapssituations exceptionella karaktär kan myndigheten behöva tillståndshavarens hjälp i åtgärder som man inte har kunnat förbereda sig på. Tillståndshavaren ska i den mån det är möjligt bistå myndigheterna också i oförutsedda fall.

180 §. Verksamhet i beredskapssituationer. I paragrafen föreslås bestämmelser om tillståndshavarens skyldigheter i beredskapssituationer. För närvarande finns det bestämmelser om dem i Strålsäkerhetscentralens föreskriften Y/2/2024 som utfärdats med stöd av 7 q § 1 mom. 23 punkten i den lag som upphävs.

Enligt det föreslagna 1 mom. ska tillståndshavaren i en beredskapssituation utan dröjsmål vidta åtgärder för att hantera situationen och förebygga eller begränsa exponering för strålning. Detta förutsätter att beredskapssituationer identifieras omedelbart.

De åtgärder som avses i 1 mom. ska dimensioneras på det sätt som krävs med tanke på situationens allvar. Beredskapssituationerna indelas i flera nivåer beroende på hur allvarliga de är och hur de kan hanteras. Enligt de bestämmelser som upphävs indelas beredskapssituationerna i tre nivåer (se Y/2/2024, 4 §). Den lindrigaste av dessa är beredskapsläget, det vill säga en exceptionell situation där anläggningens säkerhetsnivå ska säkerställas (till exempel exceptionella väderleksförhållanden). Anläggningsnödläget är allvarligare än beredskapsläget, och det är fråga om det när anläggningens säkerhet försämras eller riskerar att försämras avsevärt. Vid ett anläggningsnödläge antas verkningarna inte sträcka sig utanför anläggningsområdet. Allmänt nödläge är den allvarligaste beredskapssituationen och det får alltid verkningar utanför anläggningsområdet. Vid allmänna nödlägen finns det risk för sådana utsläpp av radioaktiva ämnen som kan kräva skyddsåtgärder i kärnkraftverkets omgivning. Skyddsåtgärder ska inledas senast vid allmänt nödläge. Enligt punkt 5.1.4 i krav 7 i Internationella atomenergiorganets GSR del 7 ska beredskapssituationer klassificeras. I Finland har man länge använt indelningen i de tre ovannämnda klasserna.

Enligt det föreslagna 1 mom. ska kärnanläggningens beredskapsorganisation ge rekommendationer om befolkningsskyddsåtgärder till välfärdsområdets räddningsmyndighet tills Strålsäkerhetscentralen tar ansvar för dem med stöd av 46 § 2 mom. 9 punkten i räddningslagen. Beredskapssituationer kan inledas så snabbt att Strålsäkerhetscentralen inte omedelbart kan svara på räddningsmyndighetens begäran om information för att skydda befolkningen. På rekommendationerna tillämpas vad som i 132 § i strålsäkerhetslagen

föreskrivs om begränsning av exponeringen i nödsituationer med strålrisk. På detta sätt säkerställs det också att de åtgärder som vidtagits i början av situationen på basis av tillståndshavarens rekommendationer är förenliga med myndigheternas strategi för skyddsåtgärder.

Enligt 2 mom. ska tillståndshavaren omedelbart underrätta Strålsäkerhetscentralen och vid behov andra myndigheter om övergången till en beredskapssituation och om förändringar i dess utvecklingsprognoser samt upprätthålla en lägesbild av hur beredskapssituationen utvecklas. Tillståndshavaren ska ordna automatisk och tillförlitlig dataöverföring i realtid i syfte att sådana uppgifter om anläggningens tillstånd som är väsentliga med tanke på beredskapssituationen och dess utveckling ska förmedlas till Strålsäkerhetscentralens beredskapscenter. Det ska också finnas reservarrangemang för dataöverföringen. Dessutom ska tillståndshavaren separat också informera välfärdsområdets räddningsmyndighet om hur beredskapssituationen utvecklas och vid behov bistå räddningsmyndigheten i beredskapssituationen. Till Meteorologiska institutet ska lämnas uppgifter för bedömning av utsläppens spridning.

Enligt 3 mom. får i en beredskapssituation sådana ändringar i kärnanläggningar samt i deras system, strukturer och komponenter som är nödvändiga för att begränsa skador och säkerställa säkerheten göras utan det godkännande som föreskrivs i den föreslagna lagen. Nödvändiga ändringar får göras i kärnanläggningar inom samma område som omfattas av begränsningar av trafik och vistelse, till exempel för att beredskapsverksamheten ska genomföras tillräckligt snabbt kan det förutsätta stängsel och att tillfälliga rutter dras upp för att säkerställa trafikförbindelserna eller att administrativa begränsningar ändras. Uppgifter om gjorda ändringar ska utan dröjsmål lämnas till Strålsäkerhetscentralen för kännedom.

I 4 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

181 §. Upphävande av en beredskapssituation. I 1 mom. föreslås bestämmelser om förutsättningarna och befogenheterna för att upphäva en beredskapssituation. Beredskapsplanen ska innehålla förfaranden för upphävande av en beredskapssituation och för uppföljande åtgärder. De uppföljande åtgärderna kan vara omfattande och ha betydande konsekvenser för samhället, även om de inte utgör beredskapssituationer. Till åtgärderna hör bland annat att utreda konsekvenserna av händelsen. Till uppföljande åtgärder hänför sig samarbete med myndigheterna, i fråga om vilket det finns bestämmelser om tillståndshavarens skyldighet i 174 §. Uppföljande åtgärder enligt 1 mom. beskrivs för närvarande i YVL-direktiv C.5. Strålsäkerhetscentralen ska i enlighet med 2 mom. underrättas när man börjar upphäva beredskapssituationen. För närvarande finns det bestämmelser om upphävande av en beredskapssituation i 12 § i Strålsäkerhetscentralens föreskrift Y/2/2024 som utfärdats med stöd av 7 q § 1 mom. 23 punkten i den lag som upphävs.

Enligt det föreslagna 1 mom. ska en beredskapssituation upphävas när kärnanläggningen har uppnått ett stabilt tillstånd som vid behov kan upprätthållas under lång tid. Då ska utsläppen av radioaktiva ämnen till följd av situationen ha upphört eller vara under kontroll och ringa. Ett stabilt tillstånd innebär att kärnanläggningens centrala grundläggande säkerhetsfunktioner genomförs på ett tillförlitligt sätt. Centrala grundläggande säkerhetsfunktioner omfattar hantering av kedjereaktionen i kärnbränslet, kylning av kärnbränslet eller avledande av den resteffekt som utvecklas där till den slutliga värmeupptagaren (atmosfären, vattendrag, marken och berggrunden) samt begränsning av spridningen av radioaktiva ämnen. Vid olika kärnanläggningar genomförs dessa grundläggande säkerhetsfunktioner på olika sätt, det vill säga genom olika anläggningsspecifika säkerhetsfunktioner. Med ringa utsläpp avses utsläpp som eventuellt är större än vid anläggningens normala drift, men som dock har högst ringa dos-

och miljökonsekvenser. Efter en beredskapssituation är det viktigt att upprätthålla säkerheten innan anläggningen återgår till normal drift eller avvecklas.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om de skeden som följer efter att beredskapssituationen upphävts. Beroende på hur allvarlig beredskapssituationen är har tillståndshavaren i samband med upphävandet av beredskapssituationen inte nödvändigtvis genast information om huruvida anläggningen kommer att eller kan drivas normalt i fortsättningen. I praktiken är det fråga om ett läge mellan beredskapssituation och normal drift, på vilket inte längre de möjligheter till avvikelser som gäller beredskapssituationen tillämpas, men i praktiken är det inte möjligt att uppfylla alla krav som ställs på normal drift. Beredskapssituationer kan vara av olika allvarlighetsgrad och åtgärderna efter dem kan variera avsevärt från varandra. Det viktiga i det första skedet är att utreda hur störnings- och olyckssituationen och eventuella ändringar som gjorts i anläggningen under den tiden inverkar på anläggningen och utreda förutsättningarna för fortsatt normal drift. Efter de allvarligaste beredskapssituationerna kan beslut om fortsatt drift skjutas fram.

Om tillståndshavaren utifrån utredningen beslutar att fortsätta driften av anläggningen, krävs en plan för att fortsätta den normala driften av anläggningen på ett säkert sätt. Planen ska innehålla uppgifter om besiktningar, reparationer och ändringar i anläggningen eller verksamheten. Det är viktigt att säkerheten vid normal drift säkerställs efter återstarten samt att säkerheten upprätthålls under den tid återstarten tar. Under utredningsarbetet samt utarbetandet och genomförandet av planen enligt 2 mom. ska anläggningen hållas i sådant tillstånd som avses i 1 mom. Denna fas kan omfatta flera år. Återstart av en kärnanläggning kräver en plan som godkänts av Strålsäkerhetscentralen.

Om avsikten inte är att fortsätta driften efter beredskapssituationen, ska åtgärder vidtas för avveckling av kärnanläggningen. Bestämmelser om avveckling föreslås i 33 kap., och den förändrade situationen kan förutsätta att avvecklingsplanen uppdateras. Förberedelserna för avvecklingen kan ta lång tid, och då ska kärnanläggningen hållas i det tillstånd som avses i 1 mom. under den tid som förberedelserna för avvecklingen tar. Om det är fråga om en slutförvarsanläggning vars verksamhet inte avses fortsätta, ska åtgärder vidtas för förslutning av den i enlighet med 33 kap.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

182 §. Nödsituation med strålrisk vid en kärnanläggning och övergång till befintlig exponeringssituation. I en nödsituation med strålrisk iakttas med stöd av 2 a § 1 mom. 9 punkten i den lag som upphävs 16 kap. i strålsäkerhetslagen. En nödsituation med strålrisk kan leda till att betydande mängder radioaktiva ämnen frigörs utom kontroll i kärnanläggningen eller ut i dess omgivning. Vid kärnanläggningen kan det samtidigt också vara fråga om en beredskapssituation. När det inte är fråga om en beredskapssituation kan det i en kärnanläggning uppstå en situation som uppfyller kriterierna för en nödsituation med strålrisk, om det vid anläggningen måste vidtas räddningsåtgärder för att rädda personer som befinner sig i anläggningen i en situation som dock inte hotar anläggningens säkerhet. I en sådan situation kan det till exempel vara fråga om att rädda en person som kommit i kläm från en lokal med höga strålningsnivåer. Eftersom kärnanläggningens säkerhet inte är hotad i dessa situationer, finns det inget behov av beredskapsåtgärder i sådana situationer.

I 1 mom. föreslås bestämmelser om sådana nödsituationer med strålrisk vid en kärnanläggning som inte samtidigt är en beredskapssituation. Då ska bestämmelserna om nödsituationer med strålrisk i 132 och 134–136 § i strålsäkerhetslagen tillämpas.

Vid övergång till befintlig exponeringssituation iakttas med stöd av 2 a § 1 mom. 9 punkten i den lag som upphävs 137 § i strålsäkerhetslagen. De bestämmelser i fråga om kärnanläggningar som föreslås i 2 mom. avviker något från 137 § i strålsäkerhetslagen. Det är ändamålsenligt att beslut av statsrådets begränsas till områden utanför det område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse. Strålsäkerhetscentralen ska ha behörighet att besluta om övergång till befintlig exponeringssituation inom det område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse, och Strålsäkerhetscentralen ska behandla och avgöra ärendet på ansökan som tillståndshavaren gör med stöd av 417 §. Enligt det föreslagna momentet får Strålsäkerhetscentralen meddela föreskrifter om de åtgärder som behövs för att säkerställa säkerheten efter övergången till den befintliga exponeringssituationen inom det område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse.

183 §. Spridning av radioaktiva ämnen under transport. I 1 mom. föreslås bestämmelser om skyldigheten att vidta åtgärder för att förebygga och begränsa exponering för strålning och att svara för rengöringen och för kostnaderna för den, om radioaktiva ämnen sprids till omgivningen i en nödsituation med strålrisk i samband med en transport av kärnämnen eller kärnavfall som avses i 45 § 1 mom. På rengöringen tillämpas inte 138 § 2 och 3 mom. i strålsäkerhetslagen och inte strålsäkerhetslagens 83 §, som det hänvisas till i 138 § 2 mom. i den lagen. Transporten avviker från sådan verksamhet som omfattas av strålsäkerhetslagens tillämpningsområde, och den som ansvarar för transporten kan direkt i lag åläggas att vidta rengöringsåtgärder. Rengöringen kräver inte heller säkerhetstillstånd enligt strålsäkerhetslagen, för att åtgärderna inte ska fördröjas. Tillståndshavaren eller en innehavare av godkännande för transport ska i vilket fall som helst ha tillstånd eller godkännande. I atomansvarighetslagen föreskrivs dessutom om ansvaret vid atomskada i samband med transport av kärnämnen och kärnavfall. Bestämmelser som motsvarar 1 mom. behövs inte i fråga om kärnanläggningar. Tillståndshavaren ansvarar enligt 173 § 1 mom. under beredskapssituationer för att förebygga och begränsa exponering för strålning. Under beredskapssituationer utförs därför redan nödvändig rengöring. Bestämmelser om rengöring av anläggningens utrymmen inomhus föreslås i 76 § 2 mom. När beredskapssituationen är över krävs det enligt 181 § att uppföljande åtgärder vidtas.

Enligt 2 mom. ska på transport också tillämpas vad som i 182 § 2 mom. i fråga om kärnanläggningar föreskrivs om övergång till en befintlig exponeringssituation utanför det område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

184 §. Befintlig exponeringssituation. På befintlig exponeringssituation tillämpas med stöd av 2 a § 1 mom. 10 punkten i den lag som upphävs 17 kap. i strålsäkerhetslagen.

Enligt den föreslagna paragrafen ska i en befintlig exponeringssituation i anslutning till en kärnanläggning eller en i 45 § 1 mom. avsedd transport av kärnämne eller kärnavfall dessutom tillämpas den skyldighet som föreskrivs i 138 § 1 mom. i strålsäkerhetslagen och de föreskrifter som meddelats med stöd av 138 § 4 mom., de referensvärden som föreskrivs i 140 § och det krav på säkerhetstillstånd som föreskrivs i 141 § i den lagen.

18 kap. - Transport av kärnämnen och kärnavfall

185 §. Godkännande av transport av kärnämnen och kärnavfall. Enligt det föreslagna 1 mom. kräver transport av kärnämnen och kärnavfall godkännande av Strålsäkerhetscentralen, när strålsäkerhetsbestämmelserna enligt 45 § 1 mom. eller bestämmelserna om skyddsarrangemang

enligt 148 § 4 mom. tillämpas på transporten. Bestämmelserna om strålsäkerhet ska tillämpas om ett särskilt klyvbart material, använt kärnbränsle eller annat kärnavfall som har en aktivitet som överstiger 1 000 TBq transporteras på en och samma gång inom områden som inte omfattas av begränsning av trafik och vistelse. Bestämmelserna om skyddsarrangemang ska tillämpas vid transporter inom områden som inte omfattas av begränsning av trafik och vistelse på transporter av särskilt klyvbart material, om inte mängden material som transporteras på en och samma gång är ringa enligt vad som eventuellt närmare föreskrivs genom förordning av statsrådet, och på transporter av använt kärnbränsle, sådant kärnbränsle som har bestrålats i reaktorhärden och som planerats att återföras till reaktorhärden efter att det har avlägsnats därifrån, eller annat kärnavfall hos vilket det kärnavfall som transporteras på en gång har en aktivitet som överstiger 1 TBq. I de nämnda kapitlen specificeras närmare vilka bestämmelser som ska tillämpas.

I 2 mom. föreskrivs det om förutsättningarna för godkännande av transporten. Enligt 1 punkten ska de krav på transport som anges i 7 och 16 kap. uppfyllas i enlighet med vad som föreskrivs i de kapitlen. Enligt 2 punkten ska skadeståndsansvaret vara ordnat i enlighet med atomansvarighetslagen. Enligt 3 punkten krävs det att sökanden hos Strålsäkerhetscentralen också har ansökt om godkännande enligt 20 § i TFÄ-lagen. Enligt 4 punkten förutsätts det dessutom att det inte finns något annat hinder för godkännande enligt den föreslagna lagen (till exempel kravet på verksamhetstillstånd eller verksamhetsanmälan enligt den föreslagna lagen eller kravet på exporttillstånd enligt lagen om exportkontroll har uppfyllts).

Det är fråga om transitering när transporten hänför sig till import, export eller överföring via finskt territorium. Bestämmelserna om transport tillämpas också på transitering.

Bestämmelser om skyldighet att göra en säkerhetsutredning föreslås i 379 §.

186 §. *Behandling och avgörande av godkännande för transport.* Enligt 1 mom. ska en ansökan om godkännande av transport enligt den föreslagna lagen och enligt TFÄ-lagen i regel behandlas tillsammans och avgöras genom samma beslut. Då tillämpas ett förfarande enligt TFÄ-lagen, dock med beaktande av vad som i den föreslagna lagen föreskrivs om ansökans och beslutets innehåll. Bestämmelsen gör det möjligt att undantagsvis behandla och avgöra en ansökan om godkännande av transport enligt den föreslagna lagen separat.

Enligt 2 mom. godkänner Strålsäkerhetscentralen genom sitt beslut både de transportarrangemang som ska användas och den skyddsplan som ska användas vid transporten, om en sådan krävs för transporten av det radioaktiva ämnet i fråga. Transportarrangemangen ska överensstämma med TFÄ-lagen och de transportformsspecifika föreskrifter som utfärdats med stöd av den.

Enligt 3 mom. kan godkännandet av en transport gälla en enskild transport eller flera transporter som genomförs vid olika tidpunkter med transport- och skyddsarrangemang i enlighet med godkännandet.

187 §. *Ansvar för en godkänd transport.* I 1 mom. föreslås bestämmelser om ansvaret för en godkänd transport. För säkerheten vid en transport svarar den till vilken beslutet om godkännande av transporten direkt har riktats. Denna aktör svarar för att de krav som ställts på strålsäkerheten och skyddsarrangemangen för transporten iakttas vid transporten samt för att transporten genomförs i enlighet med TFÄ-lagen och de föreskrifter som utfärdats med stöd av den.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om avvikelser från en godkänd transport. Det ska vara möjligt att genomföra transporten på något annat sätt än det som godkänts endast av oväntade eller tvingande skäl. Ändringen kan gälla till exempel en ändring av ruten på grund av en olycka eller andra oväntade händelser som inträffat under transporten i en hotmiljö.

188 §. Ändring i en godkänd transport. Enligt paragrafen ska Strålsäkerhetscentralen utan dröjsmål underrättas, om det sker ringa förändringar i fråga om strålsäkerheten eller skyddsarrangemangen för transporten eller i fråga om transporten jämfört med de uppgifter som har behandlats i samband med godkännandet av transporten. Som ringa förändringar kan betraktas till exempel ändringar i tidsplanen för transporten, personändringar i den organisation som utför transporten, ändringar i fråga om de företag som deltar i transporten och den materiel som används, omdirigering av transporten till en på förhand bestämd reservrutt eller ändringar i mängden ämne som transporteras, om ökningen av mängden ämne inte har betydelse med tanke på strålsäkerheten vid transporten.

189 §. Anmälningsskyldigheter vid transport av kärnämnen eller kärnavfall. Det föreslagna 1 mom. gäller situationer där Strålsäkerhetscentralens beslut om godkännande gäller flera liknande transporter. Då ska en anmälan om varje transport lämnas till Strålsäkerhetscentralen minst en månad innan transporten planeras bli genomförd. I anmälan ska anges den planerade tidpunkten för genomförandet av transporten samt eventuella ringa ändringar i fråga om transportarrangemangen, strålskyddet eller skyddsarrangemangen jämfört med beslutet om godkännande. För anmälan svarar den som ansvarar för transporten, det vill säga i praktiken innehavaren av godkännandet för transporten eller den tillståndshavare som ansvarar för transporten.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om anmälningsskyldigheter i anslutning till genomförandet av transporter. Enligt momentet ska den slutliga tidsplanen och ruten för transporten samt kontaktuppgifterna till kontaktpersonen för transporten meddelas Strålsäkerhetscentralen innan transporten inleds. Om det dessutom är fråga om en transport som är särskilt betydande med tanke på förhindrande av spridning av kärnvapen, såsom transport av plutonium, ska en separat anmälan om detta göras i tillräckligt god tid innan transporten inleds. Syftet med anmälan är att försäkra sig om att myndigheterna sinsemellan innan transporten utförs vid behov hinner utreda den hotmiljö som hänför sig till transporten och säkerställa förutsättningarna för en säker transport.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

190 §. Anmälningsskyldighet avseende transporter som befriats från kravet på godkännande. I paragrafen föreslås bestämmelser om anmälningsskyldighet när godkännande av transport av kärnämnen och kärnavfall inte krävs. Den anmälningsskyldighet som avses i 1 mom. gäller alla transporter av kärnämnen och kärnavfall som befriats från kravet på godkännande. Avsändaren av transporten ansvarar för att anmälan görs. Det förutsätts att anmälan görs två veckor före den planerade tidpunkten för inledande av transporten, för att Strålsäkerhetscentralen ska ha tillräckligt med tid att behandla anmälan och planera eventuella kontrollåtgärder i fråga om transporten.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter om anmälan.

19 kap. - Anläggningar för kärnämnestillvaratagande

191 §. Strålsäkerhet vid anläggningar för kärnämnestillvaratagande. I 1 mom. föreslås bestämmelser om tillämpningen av paragrafer som gäller strålsäkerheten vid kärnanläggningar på anläggningar för kärnämnestillvaratagande. Motiveringen motsvarar den som gäller de paragrafer som det hänvisas till i paragrafen, dock så att kravet på dosrestriktioner för kollektiv yrkesmässig exponering i 49 § samt 50 § 1 mom. 6 och 7 punkten inte tillämpas på anläggningar för kärnämnestillvaratagande.

Enligt 2 mom. ska på mätningar i samband med anläggningar för kärnämnestillvaratagandes utsläppsprov av radioaktiva ämnen, prov för strålningsövervakning av miljön och utredning av det grundläggande tillståndet för radioaktivitet i miljön tillämpas vad som i 63 § föreskrivs om dem när det gäller kärnanläggningar. Med utsläppsprov avses i fråga om anläggningar för kärnämnestillvaratagande sådana utsläppsprov på basis av vilka utsläppen officiellt bestäms. Vid tillämpningen av 63 § 2 mom. på anläggningar för kärnämnestillvaratagande kan också de mätningar och analyser som andra myndigheter förutsätter beaktas och dessa krav samordnas på ett ändamålsenligt sätt, dock så att lämpligheten hos de använda metoderna och kvaliteten på resultaten fortfarande kan säkerställas.

I det föreslagna 3 mom. föreskrivs det om kraven på strålningsmätningar. De strålningsmätningar som avses här är alla mätningar på grundval av vilka joniserande strålning bestäms. Mätningar som görs för att följa upp strålningsförhållandena är till exempel kontaminationsmätningar av lokaler och luft. I fråga om mätningar och dosimetritjänster för att säkerställa strålsäkerheten för arbetstagare ska 9 kap. i strålsäkerhetslagen tillämpas. Sådana mätningar är till exempel mätningar vid kontrollerade områdens gräns och bärbara dosratmätare och kontamineringsmätare. Andra strålningsmätningar vid anläggningar för kärnämnestillvaratagande ska utföras med hjälp av för ändamålet lämpliga och tillförlitliga system för strålningsmätning.

I 4 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter om tekniska detaljer som gäller strålningsmätningar.

192 §. Allmänna krav för säkerheten vid anläggningar för kärnämnestillvaratagande. Bestämmelser om den ledande principen när det gäller säkerheten vid användning av kärnenergi finns i 7 a § i den lag som upphävs. Bestämmelser om beredskap inför driftstörningar och olyckor finns i 7 d § i den lag som upphävs, och den paragrafen har också tillämpats på sådan gruvdrift och malmanrikningsverksamhet som avses i 2 § 1 mom. 2 punkten i den lagen.

I den föreslagna paragrafen föreskrivs det lite noggrannare än för närvarande om säkerheten vid anläggningar för kärnämnestillvaratagande och om det grundläggande kravet på planering av anläggningar för kärnämnestillvaratagande. Enligt hänvisningsbestämmelsen i paragrafen ska de krav som gäller säkerheten vid kärnanläggningar delvis tillämpas också på anläggningar för kärnämnestillvaratagande.

Enligt den föreslagna 72 § ska en anläggning för kärnämnestillvaratagande och dess system planeras så att de är säkra och vid planeringen ska beredskap inför störnings- och olyckssituationer vid anläggningen skapas. I den paragrafen föreslås också ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter för att precisera kravet vid behov.

Enligt den föreslagna 74 § ska det för styrningen och övervakningen av tillståndet och processerna hos anläggningar för kärnämnestillvaratagande finnas behövliga system, förfaranden och lokaler med hjälp av vilka man kan hantera inte bara normala driftssituationer utan också eventuella driftstörningar och olyckssituationer. I den paragrafen föreslås också ett

bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter för att precisera kravet vid behov.

Enligt den föreslagna 75 § ska det finnas beredskap för hantering av sådant avfall innehållande naturliga radioaktiva ämnen som uppkommer vid en anläggning för kärnämnestillvaratagande så att det uppkommer så litet avfall som möjligt med beaktande av verksamhetens omfattning. En anläggning för kärnämnestillvaratagande ska också ha tillräckliga system, förfaranden och lokaler för hantering och lagring av avfall. I den paragrafen föreslås också ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter för att precisera kravet vid behov.

Enligt den föreslagna 76 § krävs det att personalens exponering för strålning ska begränsas genom planering av lokalerna och genom planering av de system som placeras i lokalerna. Också valet av material och andra planeringslösningar i lokalerna kan påverka spridningen och ansamlingen av radioaktiva ämnen. Dessutom ska lokalerna och systemen planeras så att det skäligen med praktiska åtgärder är möjligt att rengöra dem. I den paragrafen föreslås också ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter för att precisera kravet vid behov.

Enligt den föreslagna 77 § 1 mom. förutsätts det att systemen för en anläggning för kärnämnestillvaratagande ska planeras, tillverkas, byggas, installeras och användas på det sätt som krävs med tanke på deras betydelse för säkerheten vid anläggningen för kärnämnestillvaratagande. I kravet ingår ett allmänt krav på system att säkerheten ska beaktas under systemens hela livscykel. I den paragrafens 3 mom. föreslås också ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter för att precisera kravet vid behov.

Enligt den föreslagna 78 § ska vid planeringen av en anläggning för kärnämnestillvaratagande en säker avveckling av anläggningen förberedas. Ett mål för planeringen är dessutom att det vid avvecklingen uppkommer så lite avfall innehållande naturliga radioaktiva ämnen som det skäligen med praktiska åtgärder är möjligt. I den paragrafen föreslås också ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter för att precisera kravet vid behov.

Dessutom ska det kompletterande kravet i 80 § tillämpas.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om skyldighet att utnyttja naturliga säkerhetsegenskaper i planeringslösningarna. I en anläggning för kärnämnestillvaratagande kan planeringslösningarna vara till exempel sådana att eventuella läckage, stänk eller utsläpp av finmaterial stannar inne i anläggningen.

193 §. Säkerhetsanalys av anläggningar för kärnämnestillvaratagande. I paragrafen föreslås bestämmelser om säkerhetsanalyser av anläggningar för kärnämnestillvaratagande. Enligt 62 a § 1 mom. i kärnenergiförordningen ska en säkerhetsanalys ges in när tillstånd söks. Enligt den föreslagna 1 mom. ska säkerhetsanalyser innehålla behövliga uppgifter om anläggningen, dess system och principerna för driften samt påvisande av säkerheten.

Enligt 2 mom. ska säkerhetsanalysen ses över och uppdateras under hela livscykel för anläggningar för kärnämnestillvaratagande. I säkerhetsanalysen ska ingå de ändringar som gjorts i anläggningen som är betydande med tanke på säkerheten så att en tillräcklig helhetsuppfattning om anläggningens säkerhet bevaras under hela livscykeln. Säkerhetsanalysen ska således ses över när planeringen av en anläggning för kärnämnestillvaratagande ändras eller preciseras.

I 3 mom. finns ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter om innehållet i säkerhetsanalyser.

194 §. Organisationen och ledningen hos anläggningar för kärnämnestillvaratagande. I paragrafen föreslås bestämmelser om organisationen och ledningen hos anläggningar för kärnämnestillvaratagande. Paragrafen innehåller en hänvisning till bestämmelserna om kärnanläggningars organisation och ledning (se 13 kap.), som ska tillämpas i sin helhet, med undantag för 123 och 126 §.

195 §. Drift av anläggningar för kärnämnestillvaratagande. I paragrafen föreslås bestämmelser om de paragrafer om driften av en kärnanläggning som ska tillämpas på driften av en anläggning för kärnämnestillvaratagande. Bestämmelser om den ledande principen när det gäller säkerheten vid användning av kärnenergi finns i 7 a § i den lag som upphävs. Bestämmelser om beredskap inför driftstörningar och olyckor finns i 7 d § i den lag som upphävs, och den paragrafen har också tillämpats på sådan gruvdrift och malmanrikningsverksamhet som avses i 2 § 1 mom. 2 punkten i den lagen.

Enligt den föreslagna 130 § förutsätts det att en anläggning för kärnämnestillvaratagande ska drivas på ett säkert sätt, med vilket avses normal drift av anläggningen. Avsikten är att förhindra att störnings- och olyckssituationer uppstår, vilket bland annat förutsätter att anläggningen drivs i enlighet med konstruktionsförutsättningarna och antagandena i säkerhetsanalyserna. Enligt den paragrafen gäller paragrafen dessutom situationer där det trots försiktighetsåtgärder inträffar en störning eller olycka vid en anläggning för kärnämnestillvaratagande, varvid behövliga åtgärder omedelbart ska vidtas för att säkerställa säkerheten, hantera anläggningens tillstånd och lindra följderna. I den paragrafens 3 mom. föreslås också ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter för att precisera kravet vid behov.

Med stöd av det föreslagna 132 § 1 mom. ska tillståndet hos en anläggning för kärnämnestillvaratagande övervakas och styras systematiskt och tillförlitligt. Övervakningen av anläggningens tillstånd omfattar såväl övervakning av processen för tillvaratagande som övervakning av processens funktionsduglighet. Den helhet som övervakningen och styrningen av anläggningens tillstånd bildar ska vara systematisk, planerad och tillförlitlig och lämplig för användningsändamålet. I den paragrafens 3 mom. föreslås också ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter för att vid behov precisera det allmänna kravet. För närvarande krävs det enligt 7 § i Strålsäkerhetscentralens föreskrift Y/5/2016 i samband med idrifttagning av anläggningen att det säkerställs att system som är viktiga med tanke på säkerheten fungerar planenligt vid sedvanliga driftsituationer och i den mån det är möjligt också vid störnings- och olyckssituationer.

196 §. Säkerställande och utveckling av säkerheten vid anläggningar för kärnämnestillvaratagande. I paragrafen föreslås bestämmelser om säkerställande av säkerheten vid anläggningar för kärnämnestillvaratagande. I 1 mom. föreskrivs det om påvisande av att säkerhetskraven uppfylls på motsvarande sätt som i 7 e § 1 mom. i den lag som upphävs. Med påvisande av att kraven uppfylls avses åtgärder som innehavaren av tillståndet (eller anläggningsleverantören) ska vidta för att påvisa att en anläggning för kärnämnestillvaratagande är säker i sin verksamhetsmiljö och med sin driftorganisation. De åtgärder som behövs för påvisande av att kraven uppfylls beror på vilket objekt (anläggningshelheter, system, organisationen och dess kompetens) kraven hänför sig till och i vilket skede av livscykel för objektet eller den anläggning som bedöms påvisandet görs. Metoder och förfaranden som används för påvisande av att kraven uppfylls är till exempel analyser, kalkyler, experimentella undersökningar, provdrift av anläggningen, utvärdering och hantering av processer, anlåtande av utomstående expertis för oberoende utvärdering samt tillsyn över byggande och tillverkning.

Med spårbarhet avses att förfaranden, metoder och resultat presenteras och lagras så att det vid behov är möjligt att göra en ny bedömning av grunderna och resultaten för påvisande av att säkerhetskraven uppfylls.

I 2 mom. föreskrivs det om skyldigheten för innehavaren av tillstånd att se till att skicket hos en anläggning för kärnämnestillvaratagande och dess system följs i den omfattning som anläggningens säkerhet förutsätter. Bestämmelsen är lindrigare än den skyldighet som gäller att hantering av åldrandet hos en kärnanläggning. För en anläggning för kärnämnestillvaratagande krävs inget godkänt program för hantering av åldrande, men i praktiken ska det för anläggningen finnas förfaranden för att följa anläggningens och dess systems skick för att säkerheten ska kunna säkerställas i tillräcklig utsträckning.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter. Avsikten är att vid behov meddela preciserande föreskrifter om påvisandet av att säkerhetskraven uppfylls samt om övervakningen av anläggningens och dess systems skick.

197 §. Skyddsarrangemang vid anläggningar för kärnämnestillvaratagande. Enligt 1 mom. ska bestämmelserna om kärnanläggningars skyddsarrangemang i enlighet med 16 kap. (se 150–152, 154–156 och 168 §) tillämpas på skyddsarrangemang vid anläggningar för kärnämnestillvaratagande. Skyddsarrangemangen vid anläggningar för kärnämnestillvaratagande avviker till väsentliga delar från skyddsarrangemangen vid kärnanläggningar i det att det vid anläggningar för kärnämnestillvaratagande inte krävs säkerhetspersoner, utan säkerheten kan skötas genom anlitande av väktare som avses i lagen om privata säkerhetstjänster. Därför behöver 16 kap. tillämpas endast delvis.

198 §. Strålsäkerhetsincidenter och nödsituationer med strålrisk vid anläggningar för kärnämnestillvaratagande. I paragrafen föreslås bestämmelser om strålsäkerhetsincidenter och nödsituationer med strålrisk vid anläggningar för kärnämnestillvaratagande. På innehavare av tillstånd för anläggningar för kärnämnestillvaratagande ska 16 kap. och 138 § i strålsäkerhetslagen tillämpas så att på innehavarna av tillstånd tillämpas vad som i dessa bestämmelser föreskrivs om verksamhet som kräver säkerhetstillstånd och om verksamhetsutövare. Om innehavaren av tillstånd försummar sin skyldighet enligt 138 § i strålsäkerhetslagen, tillämpas 139 § i strålsäkerhetslagen. Dessutom tillämpas 140 och 141 § i strålsäkerhetslagen. För ersättning för statens kostnader används i första hand den säkerhet som avses i 28 kap.

8.1.4 AVDELNING IV: KÄRNAVFALLSHANTERING

20 kap. - **Principer och krav i fråga om kärnavfallshantering**

199 §. Ansvar för kärnavfallshanteringen och för kostnaderna för den. I 1 mom. föreslås bestämmelser om ansvar för kärnavfallshanteringen och för kostnaderna för den samt om därtill hörande planeringsansvar. Bestämmelsen motsvarar i huvuddrag de skyldigheter som föreskrivs i 9 § 3 mom. i den lag som upphävs. Den separata definitionen av avfallshanteringsskyldig slopas.

Enligt 1 mom. ska tillståndshavaren svara för hanteringen av det kärnavfall som uppkommer i samband med eller till följd av tillståndshavarens verksamhet och för lämpliga förberedelser av åtgärder i anslutning till avfallshanteringens samt för kostnaderna för kärnavfallshanteringen. Tillståndshavarens ombesörjningsskyldighet består av dessa åtgärder. Kärnavfallshanteringen omfattar i stor utsträckning de åtgärder som behöver vidtas för säker hantering och slutförvaring

av kärnavfall som uppkommer i verksamheten eller till följd av den. De skyldigheter som ingår i ombesörjningsskyldigheten förutsätter förberedande åtgärder, till exempel en godkänd plan för genomförande av kärnavfallshantering är en förutsättning för godkännande av tillstånd att uppföra en kärnanläggning. Med förberedelse av åtgärder för kärnavfallshantering avses också bland annat sådana planeringsåtgärder som förutsätts i olika skeden samt förberedelser i anslutning till avveckling eller förslutning av en kärnanläggning. Bestämmelser om tillståndshavarens skyldighet att reservera medel för kostnaderna för kärnavfallshantering finns i 226 §. Skyldigheten att reservera medel börjar konkret när kärnavfall första gången kan uppkomma i en kärnanläggning, till exempel när det första gången transporteras kärnbränsle eller från någon annan kärnanläggning kärnavfall till tillståndshavarens kärnanläggningen.

I 2 mom. föreskrivs det om hur länge ombesörjningsskyldigheten gäller. Bestämmelsen motsvarar 10 § i den lag som upphävs. Skyldigheten påverkas inte av att giltighetstiden för tillståndet går ut eller tillståndet återkallas, utan tillståndshavaren är i regel alltid skyldig att sörja för kärnavfall som uppkommit tillståndshavarens verksamhet eller till följd av den tills slutförvarsanläggningen försluts permanent eller tills tillståndshavaren har flyttat över sin ombesörjningsskyldighet på en annan tillståndshavare. Bestämmelserna om ombesörjningsskyldighetens upphörande finns samlade i 342 §.

Bestämmelserna i det föreslagna 3 mom. motsvarar 5 § 1 punkten i kärnenergiförordningen i fråga om utsläpp av radioaktiva ämnen under driften av en kärnanläggning. Kravet på avfallshantering efter en olycka vid en kärnanläggning är nytt. Till följd av en osannolik allvarlig olycka vid en kärnanläggning kan radioaktiva ämnen komma att spridas till ett stort område som sträcker sig utanför anläggningsområdet. Vid rengöringsåtgärder som avser radioaktiva ämnen kan det uppstå mycket stora mängder avfall som innehåller små mängder radioaktiva ämnen. För rengöringsåtgärderna ansvarar staten i stället för tillståndshavaren. Tillståndshavaren ska fortfarande svara för kostnaderna för rengöringsåtgärderna i enlighet med 14 § i atomansvarighetslagen. I strålsäkerhetslagen finns mer omfattande bestämmelser än i kärnenergilagen om olika situationer som gäller exponering av allmänheten och om förfaranden i anslutning till material som innehåller radioaktiva ämnen. På rengöringsåtgärder och avfallshantering efter en olycka ska därför strålsäkerhetslagen och avfallslagen tillämpas i stället för den föreslagna lagen.

200 §. *Tillståndshavarens rätt till verksamhet som hänför sig till kärnavfall.* I paragrafen föreslås bestämmelser om tillståndshavarens rätt till verksamhet som hänför sig till kärnavfall. Bestämmelsen motsvarar i huvuddrag de delar i 20 § i kärnenergiförordningen som gäller kärnavfall.

Tillståndshavaren ska enligt 1 mom. ha rätt att i kärnanläggningen eller på anläggningsområdet utan separat tillstånd i enlighet med kärnanläggningstillståndet inneha, producera, hantera, använda och lagra kärnavfall som uppkommer i eller till följd av verksamheten enligt tillståndet eller förs till kärnanläggningen i enlighet med tillståndet. I kärnanläggningstillståndet får noggrannare villkor ges med beaktande av verksamhetens omfattning och säkerhetsbetydelse.

Enligt 2 mom. får annanstans än i kärnanläggningen eller på anläggningsområdet kärnavfall innehas, produceras, hanteras, användas och lagras endast enligt vad som föreskrivs nedan (till exempel 214 § och 21 kap.).

201 §. *Säkerhet i fråga om åtgärder inom kärnavfallshanteringen.* I paragrafen föreslås bestämmelser om säkerheten i fråga om åtgärder inom kärnavfallshanteringen. Enligt 1 mom. ska man vid planeringen och genomförandet i första hand sörja för säkerheten inom kärnavfallshanteringen. Med detta avses att åtgärderna inom kärnavfallshanteringen ska

planeras och genomföras så att riskerna för olyckor är ringa, spridningen av radioaktiva ämnen förhindras effektivt och skyddet av arbetstagarna säkerställs. Kärnavfallshanteringen är en helhet där man ska beakta hur alla faser av kärnavfallshanteringen är beroende av varandra.

Enligt 2 mom. ska kärnavfallsets egenskaper utredas och kärnavfallet sorteras och klassificeras så att den fortsatta hanteringen av avfallet kan genomföras på ett säkert och ändamålsenligt sätt. Målet med den fortsatta hanteringen är i allmänhet att minska kärnavfallsets volym och att göra kärnavfallet stabilt med tanke på lagringen och slutförvaringen. De vanligaste hanteringsmetoderna är fragmentering och komprimering av kärnavfall, solidifiering av flytande kärnavfall och förpackning av kärnavfall i kärl. Klassificeringen av kärnavfall baserar sig på avfallsets egenskaper, till exempel aktivitet, kemisk eller fysikalisk form. Klassificeringen av kärnavfall och de gränsvärden som fastställts för kärnavfallsklasserna används bland annat för att bedöma om den förpacknings- och slutförvaringsmetod som används lämpar sig för kärnavfallspartiet i fråga eller om det behövs andra lösningar.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om skyldigheterna för en tillståndshavare som tar emot kärnavfall. En tillståndshavare som lagrar eller slutförvarar kärnavfall är skyldig att sörja för säkerheten. Tillståndshavaren ska således säkerställa att det mottagna kärnavfallet kan hanteras och lagras eller slutförvaras på ett säkert sätt. Tillståndshavaren ska dessutom säkerställa att det enligt kärnanläggningstillståndet från en annan kärnanläggning får föras in kärnavfall till kärnanläggningen för hantering och lagring eller slutförvaring.

I 4 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

202 §. Mängden kärnavfall och avfallsets radioaktivitet. I paragrafen föreslås bestämmelser om mängden kärnavfall och om avfallsets radioaktivitet. Bestämmelsen motsvarar de skyldigheter som föreskrivs i 27 a § 1 mom. i den lag som upphävs. Bestämmelsen grundar sig på artikel 4.3 a i kärnavfallsdirektivet. Vid planeringen, driften och avvecklingen av en kärnanläggning ska man i första hand sträva efter lösningar genom vilka mängden kärnavfall och radioaktiviteten i de olika skedena av anläggningens livscykel blir så liten som det skäligen med praktiska åtgärder är möjligt. Dessutom kan det genom materialåtervinning och återanvändning vara möjligt att minska mängden kärnavfall som uppkommit. Iakttagandet av andra säkerhetskrav (till exempel krav som gäller skyddet av arbetstagare och långtidssäkerheten vid slutförvaring av kärnavfall) får dock inte äventyras. I paragrafen föreslås skyldighet att följa utvecklingen av mängden kärnavfall och vid behov vidta behövliga åtgärder för att begränsa mängden kärnavfall.

203 §. Uppgifter om kärnavfall och bedömning av utvecklingen av mängden kärnavfall. I paragrafen föreslås bestämmelser om skyldigheten att föra bok över kärnavfallet och bedöma utvecklingen av mängden avfall. Enligt artikel 12.1 c i kärnavfallsdirektivet ska de nationella programmen innehålla en förteckning över allt använt kärnbränsle och radioaktivt avfall och uppskattningar av framtida kvantiteter (inklusive från avveckling), placeringen och mängden av radioaktivt avfall och använt kärnbränsle i enlighet med lämplig klassificering av det radioaktiva avfallet.

I 1 mom. åläggs tillståndshavaren att föra bok över det kärnavfall som lagras och slutförvaras. Bokföringen ska innehålla uppgifter om avfallsförpackningarna och placeringen av dem samt uppgifter om det kärnavfall som varje avfallsförpackning innehåller. Man ska känna till mängden kärnavfall väl för att de fortsatta åtgärder som behövs för skötseln av avfallet ska kunna planeras. Efter att slutförvarsanläggningen förslutits permanent ska uppgifter om det kärnavfall som slutförvaras lagras för att det i framtiden ska finnas tillgång till uppgifter om den förslutna slutförvarsanläggningen.

I 2 mom. föreskrivs det om tillståndshavarens skyldighet att rapportera till Strålsäkerhetscentralen. Finland är skyldigt att rapportera till Internationella atomenergiorganet på grundval av konventionen om säkerheten vid hantering av använt kärnbränsle och om säkerheten vid hantering av radioaktivt avfall och till Europeiska kommissionen på grundval av kärnavfallsdirektivet.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

204 §. Plan för genomförande av kärnavfallshantering. I paragrafen föreslås bestämmelser om en plan för genomförande av kärnavfallshantering. Med genomförandeplanen avses en plan för genomförande av kärnavfallshanteringen som ska göras upp på allmän nivå för en kärnanläggning för att säkerställa att planeringen av kärnavfallshanteringen och avvecklingen beaktas från och med anläggningsprojektets början. Genomförandeplanen ska godkännas av arbets- och näringsministeriet och vara godkänd innan tillstånd att uppföra anläggningen beviljas (se 30 kap.).

Genomförandeplanen och beslutet om godkännande av den motsvarar de förfaranden för genomförande av kärnavfallshanteringen som föreskrivs i 28 § i den lag som upphävs. En ändring jämfört med tidigare är att ärendet ska behandlas och avgöras vid arbets- och näringsministeriet, och ärendet ska vara godkänt innan tillstånd att uppföra kärnanläggningen beviljas. Om tillståndshavaren sedan tidigare har en kärnanläggning, är det möjligt att låta genomförandeplanen för den nya kärnanläggningen ingå i den befintliga planen.

Med stöd av 1 mom. ska i beslutet om godkännande av planen för genomförande av kärnavfallshantering fastställas de principer som ska iakttas inom kärnavfallshanteringen och den tidsplan som ska följas vid genomförandet av åtgärder inom kärnavfallshanteringen. I detta skede är tidsplanen fortfarande på en ganska allmän nivå.

Enligt 2 mom. är en förutsättning för godkännande av planen för genomförande av kärnavfallshanteringen enligt 1 punkten att genomförandet av kärnavfallshanteringen vid kärnanläggningen i fråga beskrivs i genomförandeplanen på en allmän nivå för det kärnavfall som uppkommer vid anläggningen under hela dess livscykel. Planen ska omfatta sorteringen, lagringen, hanteringen och slutförvaringen av kärnavfallet. Planen ska enligt 2 punkten innehålla uppgifter om ordnandet av tillståndshavarens ansvar och skyldigheter och enligt 3 punkten andra uppgifter om förberedelse av kärnavfallshanteringen än de som avses i 1 och 2 punkten. Enligt 4 punkten underpunkt a förutsätts en strategi för avveckling när det är fråga om ett kärnkraftverk, en kärnteknisk anläggning eller en produktionsanläggning för kärnbränsle och enligt underpunkt b en strategi för förslutning när det är fråga om en slutförvarsanläggning. Med stöd av momentet ska planer som grundar sig på sådana metoder i fråga om vilka det finns tillräckliga belegg för att de är säkra och tillförlitliga kunna godkännas. Om planen för genomförande av kärnavfallshanteringen innehåller nya metoder för genomförande av avfallshantering eller avvecklingen, bör de motiveras mer detaljerat för att deras genomförbarhet ska kunna bedömas på ett tillförlitligt sätt. Om det finns flera kärnanläggningar på samma anläggningsplats, ska detta beaktas i genomförandeplanen. Vid tillämpningen av 2 mom. ska vid behov beaktas vad som i den föreslagna lagen föreskrivs om kärnavfallshantering (bland annat kravet på slutförvaring av kärnavfall i Finland). Detta motsvarar 76 § 1 mom. i kärnenergiförordningen.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för statsrådet att utfärda förordning.

205 §. Plan för kärnavfallshantering. I paragrafen föreslås bestämmelser om en plan för kärnavfallshantering som kompletterar planen för genomförande av kärnavfallshanteringen.

Planen för kärnavfallshantering ska inom tre år efter att planen för genomförande av kärnavfallshantering har godkänts och därefter minst vart tredje år lämnas till arbets- och näringsministeriet för godkännande. Genom att planen för kärnavfallshantering regelbundet uppdateras är det möjligt att följa hur åtgärderna i anslutning till kärnavfallshanteringens framskrider och i samband med godkännandet vid behov förutsätta ytterligare åtgärder för att främja saken. Tillståndshavaren svarar för att skyldigheten iakttas. Tillståndshavarens alla kärnanläggningar kan ingå i samma plan för kärnavfallshantering. Tillståndshavare kan också tillsammans utarbeta en gemensam plan för kärnavfallshantering, såsom för närvarande Posiva Oy, Industrins Kraft Abp och Fortum Power and Heat Oy.

Planen för kärnavfallshantering utvecklas under den tid som kärnanläggningen och kärnavfallshanteringens framskrider, och den ska vara ett centralt verktyg för uppföljning av kärnavfallshanteringens framskridande och för åläggande av skyldigheter i fråga om kärnavfallshantering under kärnanläggningsprojektets hela livscykel från om med kärnavfallshanteringens planeringsskede. Planen för kärnavfallshantering tillsammans med planen för genomförande av kärnavfallshantering ska också innehålla väsentlig information med tanke på bedömningen av kostnaderna för kärnavfallshantering och avvecklingen eller slutförvarsanläggningen och med tanke på reserveringen av medel för kostnaderna. Att planen för genomförande av kärnavfallshantering avskiljs från planen för kärnavfallshantering förtydligar bestämmelserna. Planen för kärnavfallshantering och kravet på uppdatering av den motsvarar 7 h § 4 mom. och 28 § i den lag som upphävs samt 74 § i kärnenergiförordningen.

I 1 mom. föreslås bestämmelser om tidsplanen och sättet för inlämnade av planen för kärnavfallshantering. Godkännandet av planen för genomförande av kärnavfallshantering inleder cyklerna med inlämnande av planen för kärnavfallshantering vart tredje år. Skyldigheten att lämna in planen för kärnavfallshantering i enlighet med 1 mom. upphör när ombesörjningsskyldigheten i enlighet med den föreslagna lagen har upphört.

I 2 mom. föreskrivs det om förutsättningarna för godkännande av planen för kärnavfallshantering. Enligt 1 punkten ska planerna för de kommande tre åren beskrivas närmare och för den därpå följande tre årsperioden mer generellt. Utifrån dessa kan man bedöma hur genomförandet av kärnavfallshanteringens framskrider. Enligt 2 punkten förutsätts uppgifter om avtal och andra arrangemang som hänför sig till genomförandet av kärnavfallshantering och som kan utgöra en väsentlig del av avfallshanteringens som helhet och således en väsentlig del vid bedömningen av genomförandet av avfallshanteringens och avfallshanteringens trovärdighet. I 3 punkten förutsätts det att betydande ändringar i de åtgärder, tidsplaner och metoder som godkänts i planen för genomförande av kärnavfallshantering ska läggas fram. Förutsättningen för godkännande av en ändring som gäller metoderna motsvarar den som enligt 204 § förutsätts för godkännande av de metoder som ska ingå i planen för genomförande av kärnavfallshantering. Enligt 4 punkten ska dessutom andra utredningar som behövs för bedömning av ombesörjningsskyldigheten lämnas in.

I 3 mom. föreslås en kompletterande bestämmelse som gäller uppdateringar av planer för kärnavfallshantering. En förutsättning för att en uppdatering ska godkännas ska utöver de förutsättningar som föreskrivs i 2 mom. vara att uppdateringen innehåller en tillräckligt omfattande redogörelse för de åtgärder inom kärnavfallshanteringens som genomförts.

I 4 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning.

206 §. Iakttagande av planen för kärnavfallshantering. I paragrafen föreslås bestämmelser om skyldigheten att genomföra åtgärderna enligt den godkända planen för kärnavfallshantering till väsentliga delar. Detta innebär att åtgärderna till väsentliga delar ska genomföras i enlighet med

de godkända principerna. Till övriga delar är det dock möjligt att avvika, eftersom det inte är ändamålsenligt att i planen i väldigt detaljerat förbereda sig på olika möjliga situationer. Planen för kärnavfallshantering ska uppdateras med tre års mellanrum. Detta bedöms vara tillräckligt, även om planen skulle behöva ändras redan före det.

207 §. Planering av avveckling av en kärnanläggning. I paragrafen föreslås bestämmelser om krav på en avvecklingsplan. Kravet ska tillämpas på kärnkraftverk, kärntekniska anläggningar och produktionsanläggningar för kärnbränsle. Bestämmelsen motsvarar i huvuddrag 7 g § 2 mom. i den lag som upphävs samt 79 a och 79 b § i kärnenergiförordningen. Enligt den lag som upphävs har avvecklingsplanen godkänts av arbets- och näringsministeriet, men enligt förslaget ska godkännandet överföras till Strålsäkerhetscentralens uppgifter. En avvecklingsplan behövs för att säkerställa att man förbereder sig för avveckling av anläggningen i tillräckligt god tid och strävar efter att se till att möjligast lite kärnavfall återstår vid avvecklingsfasen. En avvecklingsplan krävs inte för en slutförvarsanläggning, som i slutet av sin livscykel försluts permanent, men inte avvecklas.

I 1 mom. föreslås bestämmelser om krav på avvecklingsplan för ett kärnkraftverk, en kärnteknisk anläggning och en produktionsanläggning för kärnbränsle och om regelbunden uppdatering av planen ända till dess att nedmonteringen av anläggningen har inletts. Avvecklingsplanen ska lämnas till Strålsäkerhetscentralen för godkännande första gången innan drifttillstånd för kärnanläggningen beviljas (se 30 kap.). Under driften av anläggningen ska avvecklingsplanen lämnas in minst vart sjätte år för att de kostnadskalkyler för avvecklingen som gjorts på basis av planen ska kunna utnyttjas i reserveringen av med för kostnaderna för kärnavfallshanteringen. Kärnanläggningar ska ha uppdaterade och med beaktande av livscykelfasen tillräckligt detaljerade planer för nedmontering av anläggningen under hela dess livscykel.

I 2 mom. föreskrivs det om förutsättningarna för godkännande av avvecklingsplanen. Avvecklingsplanens omfattning kan variera beroende på typen av och storleken på den anläggning som ska monteras ner och i vilken fas av sin livscykel den är. Den ska innehålla en allmän beskrivning av faserna och tidsplanen för avvecklingen samt av anläggningsområdets sluttillstånd och de metoder för avfallshantering som används. I uppförandefasen krävs ingen separat avvecklingsplan, utan till denna del ska huvudprinciperna för avvecklingen läggas fram i planen för genomförande av kärnavfallshantering och i planen för kärnavfallshantering. Den första avvecklingsplanen ska grunda sig på det aktuella planeringsmaterialet för den anläggning som uppförts. Under driften av en kärnanläggning ska avvecklingsplanen regelbundet preciseras. Under driften ska preciseringarna basera sig på aktuellt planeringsmaterial för kärnanläggningen och i dem ska bland annat de genomförda ändringarna av anläggningen beaktas. I uppdateringarna av avvecklingsplanen ska dessutom beaktas eventuell teknisk utveckling som skett i fråga om de metoder som ska användas i avvecklingsfaserna och i nedmonteringen.

I 2 mom. 1 punkten förutsätts uppgifter om huruvida anläggningen har planerats bli nedmonterad omedelbart efter det att driften har avslutats (*omedelbar nedmontering*) eller om det i avvecklingen ingår att bevara anläggningen en längre tid efter det att driftsfasen har avslutats innan nedmonteringsåtgärderna har inletts (*senarelagd nedmontering*). Om tillståndshavaren beslutar sig för att föreslå en senarelagd nedmontering, ska det valda förfarandet motiveras. I 2 punkten förutsätts det att det ges en uppskattning av de avfallsmängder och den aktivitet som uppkommer vid nedmonteringen av anläggningen samt en beskrivning av de förfaranden som ska användas vid hantering, lagring och slutförvaring av det kärnavfall som uppkommer vid avvecklingen. I 3 punkten förutsätts det att faserna för genomförandet av nedmonteringen av kärnanläggningen och tidsplanen för faserna läggs fram.

Innan drifttillstånd för en kärnanläggning beviljas räcker det med att de viktigaste faserna i fasindelningen av avvecklingen läggs fram. Antalet genomförandefaser och beskrivningarna av dem ska preciseras under den tid kärnanläggningen är i drift, till dess att det i den slutliga avvecklingsplanen läggs fram den slutliga fasindelningen av avvecklingen och en tidsplan för projektet. Enligt 4 punkten förutsätts det att anläggningsområdets sluttillstånd fastställs. Av avvecklingsplanen ska det framgå om kärnanläggningarna och de andra byggnaderna på anläggningsområdet ska monteras ned eller om det på området blir kvar byggnader eller andra strukturer i anslutning till kärnanläggningen. Dessutom ska det läggas fram en bedömning av om förläggningsplatsen helt och hållet ska befrias från tillsyn enligt den föreslagna lagen eller om det på området kvarstår åtgärdsbegränsningar eller åtgärdsförbud på grund av strålning. Den uppskattning av kostnaderna för nedläggningen och kärnavfallshanteringen i samband med den som enligt 79 a § 1 mom. 4 punkten i kärnenergiförordningen för närvarande ska ingå i nedläggningsplanen slopas.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

208 §. Befrielse från tillsyn enligt denna lag i fråga om kärnavfall. I paragrafen föreslås bestämmelser om befrielse från myndighetstillsyn i fråga om kärnavfall. Med befrielse från myndighetstillsyn avses att kärnenergilagen inte längre tillämpas på kärnavfallet. Efter befrielsen från myndighetstillsyn ska avfallet behandlas i enlighet med avfallslagen. Paragrafen motsvarar till väsentliga delar 27 c–27 e § i den lag som upphävs.

I 1 mom. bemyndigas Strålsäkerhetscentralen att godkänna att kärnavfall befrias från myndighetstillsyn när de förutsättningar som anges i 1 mom. uppfylls. I 1 punkten förutsätts det att det avfall som befrias från tillsyn inte är sådant kärnmaterial som den föreslagna lagen tillämpas på. Om avfallet tidigare har omfattats av kärnämneskontroll, men detta inte längre behövs enligt 41 §, ska avfallet innan det befrias från tillsynen uteslutas från att omfattas av kärnämneskontrollen. Avfall som befrias från tillsyn kan inte omfattas av skyldigheter avseende kärnämneskontroll. I 2 punkten föreskrivs det om gränser för mängden radioaktivt ämne. Om mängden radioaktivt ämne i kärnavfallet inte är högre än friklassningsnivån, kan det befrias från tillsynen när Strålsäkerhetscentralen i beslutet har bestämt om de förfaranden som ska användas för att fastställa radioaktiviteten. Strålsäkerhetscentralen kan godkänna att kärnavfall befrias från myndighetstillsynen också i fall där mängden radioaktivt ämne i avfallet överskrider friklassningsnivån. Tillståndshavaren ska då i sin ansökan visa att mängden radioaktivt ämne i kärnavfallet är så obetydlig att verksamheten inte medför någon skada för hälsan. Enligt 3 punkten förutsätts det i enlighet med principen om berättigande att nyttan av befrielsen är större än olägenheten den medför och att den också i princip ska vara säker. I 4 punkten förbjuds utspädning av kärnavfall, om syftet med utspädningen endast är att uppnå den friklassningsnivå som tillämpas på befrielse från myndighetstillsyn. Friklassningsnivån definieras i 5 § genom en hänvisning till 85 § i strålsäkerhetslagen.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om att avfall som befriats från tillsyn inte längre är kärnavfall och att avfallslagen ska tillämpas på avfallet. I 8 § i avfallslagen föreskrivs det om allmän skyldighet att iaktta prioritetsordningen enligt den paragrafens 1 mom.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning. Avsikten är att på motsvarande sätt som i den gällande 10 c § i kärnenergiförordningen utfärda bestämmelser om de situationer som avses i 1 mom. 2 punkten där det trots överskridningen av friklassningsnivån inte uppstår någon skada för hälsan.

I 4 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

209 §. *Befrielse från tillsyn enligt denna lag i fråga om en kärnanläggningsbyggnad och en del av anläggningsområdet.* I paragrafen föreslås bestämmelser om befrielse från tillsynen enligt kärnenergilagen i fråga om en kärnanläggnings byggnad eller en del av den eller en del av anläggningsområdet. Bestämmelsen är ny. Tidigare har befrielse från myndighetstillsyn i fråga om en kärnanläggnings byggnad eller en del av den eller en del av anläggningsområdet behandlats i YVL-direktiv D.4. Befrielse från myndighetstillsyn i fråga om en kärnanläggnings byggnad eller en del av den eller en del av anläggningsområdet kommer i fråga till exempel i situationer där man under den tid kärnanläggningen är i drift permanent vill ändra användningsändamålet för en byggnad eller en del av den. Bestämmelser om godkännande av avveckling av ett kärnkraftverk, en kärnteknisk anläggning eller en produktionsanläggning för kärnbränsle föreslås i 337 §.

I 1 mom. föreslås bestämmelser om de förutsättningar under vilka Strålsäkerhetscentralen kan godkänna att en kärnanläggnings byggnad eller en del av den eller en del av anläggningsområdet befrias från tillsyn enligt kärnenergilagen. En förutsättning för befrielse är att tillståndshavaren på ett tillförlitligt sätt i enlighet med den plan som godkänts av Strålsäkerhetscentralen har visat att mängden radioaktivt ämne i kärnanläggningens byggnad eller i en del av den eller i en del av anläggningsområdet inte överskrider friklassningsnivån eller, om den överskrids, inte medför skada för hälsan.

I 2 mom. föreskrivs om förutsättningarna för godkännande av planen. Med tanke på godkännandet är det viktigt att i planen angivna metoder för mätning av radioaktivitet, använda mätinstrument och sakkunskapen hos dem som deltar i mätningen säkerställer ett tillförlitligt mätresultat.

Enligt 3 mom. ska den befrielse från tillsyn som avses i paragrafen avgöras i samband med godkännandet av avveckling enligt 337 § av kärnkraftverket, den kärntekniska anläggningen eller produktionsanläggningen för kärnbränsle. Strålsäkerhetscentralen kan också avgöra ärendet på basis av en inspektion av verksamheten enligt en separat godkänd plan i fråga om en kärnanläggnings byggnad eller en del av anläggningsområdet.

I 4 mom. föreslås bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

210 §. *Godkännande av ett nytt användningsändamål för kärnavfall.* I paragrafen föreslås bestämmelser om godkännande av ett nytt användningsändamål för kärnavfall. Paragrafen är ny, men i praktiken har de situationer som avses i paragrafen hanterats genom tolkning av den lag som upphävs.

Enligt 1 mom. kan arbets- och näringsministeriet på ansökan genom beslut godkänna att återvinningsbart kärnavfall kan överlåtas för ett annat användningsändamål. Ett sådant godtagbart skäl som avses i 1 punkten kan vara till exempel att delar som monterats ned i en kärnanläggning återanvänds vid en annan kärnanläggning, i industrin, på sjukhus eller vid något annat lämpligt objekt. Enligt 2 punkten krävs ekonomiska och andra förutsättningar för genomförande av åtgärden. Enligt 3 punkten ska det säkerställas att kärnavfall som överlåtits för ett nytt användningsändamål lämpar sig för det planerade användningsändamålet trots de radioaktiva ämnen som avfallet eventuellt innehåller. Enligt 4 punkten ska det nya användningsändamålet för kärnavfallet överensstämma med samhällets helhetsintresse.

Enligt 2 mom. är kärnavfall som godkänts för ett nytt användningsändamål inte längre sådant kärnavfall som avses i den föreslagna lagen. Om det nya användningsändamålet finns i en kärnanläggning, ska kärnenergilagen tillämpas på verksamheten och det avfall som innehåller radioaktiva ämnen och som uppkommer i anläggningens verksamhet eller som en följd av den

utgör kärnavfall. Om det kärnbränsle som använts för det nya användningsändamålet upparbetas så att det uppkommer ett ämne som kan återvinnas vid framställningen av kärnbränsle, är detta ämne inte kärnavfall, men det avfall som uppkommer vid denna framställning är kärnavfall, om det är radioaktivt. Om det nya användningsändamålet däremot finns vid ett forskningsinstitut eller på ett sjukhus (till exempel en struktur som används för strålskydd på ett sjukhus), tillämpas strålsäkerhetslagen på strålsäkerheten i verksamheten, och det avfall som uppkommer i verksamheten eller till följd av den är sådant radioaktivt avfall som avses i strålsäkerhetslagen.

211 §. Överflyttning av ombesörjningsskyldigheten. Paragrafen gör det möjligt att i Finland flytta över den ombesörjningsskyldighet som gäller kärnavfall från en tillståndshavare till en annan. Överflyttningen motsvarar den praxis som tillämpats med stöd av 30 § i den lag som upphävs. Enligt 81 och 82 § i kärnenergiförordningen ska det i samband med överflyttning av ombesörjningsskyldigheten samtidigt till Strålsäkerhetscentralen lämnas in ansökan om tillstånd för överlåtelse, och bägge ansökningarna ska avgöras samtidigt. Enligt förslaget slopas skyldigheten att ansöka om tillstånd för överlåtelse i samband med överflyttningen av ombesörjningsskyldigheten och förutsättningarna för överlåtelse bedöms i samband med överflyttningen av ombesörjningsskyldigheten. Förslaget möjliggör koncentration av åtgärderna i anslutning till kärnavfallshanteringen och ett effektivt fullgörande av skyldigheterna i anslutning till kärnavfallshanteringen.

Enligt 1 mom. avgörs ett ärende som gäller överflyttning av ombesörjningsskyldigheten av arbets- och näringsministeriet, eftersom avgörandet har betydelse med tanke på genomförandet av kärnavfallshanteringen och ordnandet av den ekonomiska reserveringen och således har koppling till Statens kärnavfallshanteringsfond. För bedömningen av förutsättningarna för godkännande är det i praktiken behövligt att begära utlåtande av Strålsäkerhetscentralen.

I 1 mom. föreskrivs det om förutsättningarna för godkännande av en överflyttning av ombesörjningsskyldigheten. Enligt 1 punkten förutsätts samtycke av mottagaren. Enligt 2 punkten ska mottagaren ha förutsättningar att inneha det överlåtna kärnavfallet och sörja för det i enlighet med den föreslagna lagen. Mottagaren ska därför ha ett kärnanläggningstillstånd som gör det möjligt att inneha, hantera och lagra eller slutförvara det överlåtna kärnavfallet. I 3 punkten förutsätts det att ansvaret för åtgärderna för kärnavfallshanteringen och för kostnaderna för dem samt reserveringen av medel för kostnaderna för kärnavfallshanteringen inte får äventyras till följd av att ombesörjningsskyldigheten flyttas över. Enligt 4 punkten får inte heller iakttagandet av de skyldigheter som hänför sig till kärnämneskontrollen äventyras.

I 2 mom. föreskrivs det om rättsverkningarna av en överflyttning av ombesörjningsskyldigheten i huvudsak på motsvarande sätt som i 30 § i den lag som upphävs, men noggrannare. När ombesörjningsskyldigheten har flyttats över ansvarar mottagaren för genomförandet av kärnavfallshanteringen och för kostnaderna för det i fråga om det kärnavfall som är föremål för överlåtelser på motsvarande sätt som om kärnavfallet skulle ha uppkommit i tillståndshavarens egna kärnanläggningar. Samtidigt upphör skyldighet att sörja för detta kärnavfall för den som överlåtit avfallet. Ombesörjningsskyldigheten kan inte återföras på den ursprungliga tillståndshavaren utan en ny ansökan om överflyttning av ombesörjningsskyldigheten och godkännande av den. Om allt kärnavfall som omfattas av tillståndshavarens ombesörjningsskyldighet överlåts till en annan tillståndshavare, upphör ombesörjningsskyldigheten i enlighet med 342 § för den som överlåtit kärnavfallet.

Paragrafen har samband med 232 § 1 mom. 3 punkten, där det föreskrivs om fastställande av sådana ändringar i ansvarsbeloppen och fonderingsmålen för de berörda tillståndshavarna som hänför sig till reserveringen av medel för kostnader och som är en följd av en överflyttningen

av ombesörjningsskyldigheten samt 262 §, där det föreskrivs om fastställande av tillståndshavares fondandelar.

212 §. Anmälan om överlåtande av kärnavfall. I paragrafen föreslås bestämmelser om överlåtande av kärnavfall utan att ombesörjningsskyldigheten flyttas över på en annan tillståndshavare. Det krav på tillstånd för överlåtande av kärnavfall som finns i 21 § i den lag som upphävs slopas.

I 1 mom. föreskrivs om de förutsättningar och begränsningar som gäller överlåtandet, vilka motsvarar dem som föreskrivs i 211 § 1 mom. 1 och 2 punkten. I 2 mom. föreskrivs om anmälan som ska göras till Strålsäkerhetscentralen på förhand. Anmälan ska innehålla en redogörelse för mottagarens samtycke och för att mottagaren har ett sådant kärnanläggningstillstånd som avses i 1 mom.

213 §. Flyttning av kärnavfall inom ett område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse. I 1 mom. föreskrivs det om godkännande av förpackningar som används för att flytta använt kärnbränsle inom ett område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse. Med förpackning avses en eller flera kärl och alla övriga beståndsdelar eller komponenter som är nödvändiga för att kärlen ska fylla sin behållarfunktion och andra säkerhetsfunktioner. Definitionen av förpackning motsvarar definitionen av förpackning i Transport- och kommunikationsverkets föreskrift TRAFICOM/473662/03.04.03.00/2022. Paragrafen är ny i lagen. För närvarande behandlas frågan i ett YVL-direktiv. Syftet med förslaget är att säkerställa att en förpackning är lämplig för sitt användningsändamål och att dess skick övervakas.

En förpackning som används för att flytta använt kärnbränsle ska enligt 1 mom. vara godkänd av Strålsäkerhetscentralen. Enligt 2 mom. får för flyttning också användas förpackningar vars konstruktionstyp Strålsäkerhetscentralen har godkänt enligt TFA-lagen och som lämpar sig för säker flyttning av använt kärnbränsle. I en situation som avses i 2 mom. krävs inte godkännande enligt 1 mom.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om flyttning av kärnavfall inom ett område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse. Vid flyttning av använt kärnbränsle ska i 1 eller 2 mom. avsedda förpackningar och sådana fortskaffningsmedel, redskap och rutter som är lämpliga med tanke på säkerheten användas. Vid flyttning av annat kärnavfall ska sådana förpackningar, fortskaffningsmedel och redskap användas som är lämpliga med tanke på säkerheten. I praktiken är sådant annat kärnavfall strukturer och komponenter som aktiverats eller kontaminerats samt låg- och medelaktivt avfall som uppkommit vid underhåll, reparation och rengöring av en kärnanläggning.

I 4 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

214 §. Forskning av kärnavfall samt hantering av strukturer och komponenter i Finland. I 1 mom. föreskrivs det om sådan forskning vid forskningsinstitut i Finland som gäller kärnavfall som uppkommit vid kärnanläggningar. Sådant kärnavfall som det forskas i kan utgöras till exempel av bestrålade materialprov och prov som tagits av mycket lågaktivt, lågaktivt eller medelaktivt avfall som uppkommit under driften av kraftverk samt andra motsvarande små avfallsmängder. Det krävs inte att forskningsinstitutet har i den föreslagna lagen avsett tillstånd för verksamheten. På forskningsinstitutet och kärnavfallet ska då tillämpas vad som i strålsäkerhetslagen föreskrivs om verksamhetsutövare samt om innehav, förvaring och upplagring av radioaktivt avfall. I strålsäkerhetslagen föreskrivs det om kravet på säkerhetstillstånd. Forskningsinstitutet får inte överlåta forskningsprover eller kärnavfall som uppkommit vid behandlingen av dem någon annanstans, utan de ska i enlighet med 2 mom. i

första hand återlämnas till tillståndshavaren, som har ombesörjningsskyldighet i fråga om kärnavfallet.

I 1 mom. föreskrivs det också om åtgärder i samband med underhåll, reparation och rengöring av en kärnanläggnings struktur och komponenter någon annanstans än på anläggningsområdet och hos någon annan än tillståndshavaren. Det är fråga om hantering av strukturer och komponenter som kontaminerats eller aktiverats med ett radioaktivt ämne, i samband med vilket strålsäkerhetsaspekter måste beaktas i synnerhet med tanke på arbetstagarnas strålsäkerhet. På sådan verksamhet ska då tillämpas vad som i strålsäkerhetslagen föreskrivs om verksamhetsutövare samt om innehav, förvaring och upplagring av radioaktivt avfall. I praktiken kräver verksamheten i regel säkerhetstillstånd, om det inte är fråga om verksamhet där frigränsen underskrids. Bestämmelsen avviker dock från skyldigheterna enligt strålsäkerhetslagen på så sätt att det avfall som uppkommit till följd av verksamheten är sådant kärnavfall enligt den föreslagna lagen som tillståndshavaren ansvarar för, eftersom underhåll, reparation och rengöring hör till kärnanläggningens verksamhet, varvid kärnavfallet också enligt definitionen av kärnavfall även då har uppkommit till följd av kärnanläggningens verksamhet.

Enligt 2 mom. ska kärnavfall som uppkommit till följd av forskningen återlämnas till den tillståndshavare som tillhandahållit forskningsprovet. Detsamma gäller underhållna, rengjorda eller reparerade strukturer och komponenter samt det kärnavfall som uppkommit till följd av dessa åtgärder.

I 3 mom. föreskrivs det om möjlighet att överföra uppgifter som gäller avfallshantering av sådana kärnavfallspartier som hänför sig till forskning i kärnavfall som avses i 1 mom. från tillståndshavaren till forskningsinstitutet. Strålsäkerhetscentralen kan godkänna att forskningsinstitutet sörjer för avfallshanteringen i fråga om sådana obetydliga avfallsmängder. Ansökan ska göras av tillståndshavaren med stöd av 417 §. På forskningsinstitutet och kärnavfallet ska då tillämpas vad som i strålsäkerhetslagen föreskrivs om verksamhetsutövare och om oskadliggörande av radioaktivt avfall. I 11 kap. i strålsäkerhetslagen föreskrivs det om radioaktivt avfall. Förslaget förtydligar och förenklar bestämmelserna jämfört med 30 och 32 § i den lag som upphävs. När det avfall som en kärnanläggnings forskningsprov ger upphov till är radioaktivt är det fråga om kärnavfall som avses i den föreslagna lagen, men på det tillämpas strålsäkerhetslagen när avfallet finns i forskningsinstitutet. De undersökta proverna kan i samband med undersökningen ändras till en sådan form att det inte är ändamålsenligt att återlämna dem till den tillståndshavare som överlätit proverna (till exempel radioaktiva ämnen i fast form kan efter undersökningen vara i flytande form). Ombesörjningsskyldigheten i fråga om kärnavfallspartiet i fråga upphör när Strålsäkerhetscentralen har fattat ett beslut om avfallshantering av det undersökta kärnavfallet enligt vilket forskningsinstitutet ska sörja för avfallshanteringen av avfallspartiet i enlighet med förfarandena i strålsäkerhetslagen, och beslutet har vunnit laga kraft.

215 §. Innehav, hantering, lagring och slutförvaring av radioaktivt avfall. Bestämmelser om hanteringen av radioaktivt avfall finns i 11 kap. i strålsäkerhetslagen. Huvudprincipen i strålsäkerhetslagen är att verksamhetsutövaren ska se till att radioaktivt avfall som uppkommer i verksamheten oskadliggörs. Det finns tre huvudsakliga metoder för oskadliggörande av radioaktiva avfall: materialåtervinning, åldrande av avfall, varvid de radioaktiva ämnena i avfallet bryts ned till stabila ämnen, eller slutförvaring. I enlighet med 80 § 1 mom. i strålsäkerhetslagen har staten en sekundär ombesörjningsplikt i fråga om radioaktivt avfall. I Finland finns det ingen nationell slutförvarianläggning för radioaktivt avfall som omfattas av strålsäkerhetslagen. För att fullgöra statens sekundära ombesörjningsplikt enligt strålsäkerhetslagen har social- och hälsovårdsministeriet sedan 1996 ett avtal med Industrins

Kraft Abp med stöd av vilket högst 100 m³ radioaktivt avfall får lagras och slutförvaras i Industrins Kraft Abp:s slutförvarsanläggning för låg- och medelaktivt kärnavfall (VLJ-slutförvar).

Enligt 1 mom. ska tillståndshavaren få inneha, hantera, lagra eller slutförvara också sådant radioaktivt avfall som omfattas av strålsäkerhetslagens tillämpningsområde i enlighet med det som närmare bestäms i kärnanläggningstillståndet. På radioaktivt avfall tillämpas då i stället för strålsäkerhetslagen vad som i den föreslagna lagen föreskrivs om åtgärder för hantering av kärnavfall. Detta gör det möjligt att vidta åtgärder för hantering av radioaktivt avfall också annanstans än i Industrins Kraft Abp:s slutförvarsanläggning och att samtidigt utveckla företagsledda lösningar för hantering av radioaktivt avfall från verksamhetsutövare som omfattas av strålsäkerhetslagen. De föreslagna bestämmelserna förbättrar säkerheten och hanteringen av radioaktivt avfall, eftersom de främjar utvecklingen av kommersiella lösningar för hantering av radioaktivt avfall. Den föreslagna bestämmelsen är ny i lagen, men för närvarande har bestämmelser om saken ingått i villkoren för drifttillståndet för slutförvarsanläggningen för låg- och medelaktivt kärnavfall (VLJ-slutförvaret).

Hanteringen av ovan avsett avfall och kostnaderna i anslutning till den vid en kärnanläggning kan vara förenade med betydande osäkerhet, och det ska fortfarande vara möjligt att transportera avfallet för att hanteras eller slutförvaras någon annanstans. Tillståndshavaren ansvarar bland annat för att hanteringen eller lagringen av radioaktivt avfall inte förorsakar någon skada för hälsan eller miljön (se 79 § i strålsäkerhetslagen), men ansvaret för avfallet ligger fortfarande hos producenten eller staten.

Enligt 2 mom. flyttas den i den föreslagna lagen avsedda ombesörjningsskyldigheten över på tillståndshavaren för avfall som avses i 1 mom. när avfallet har placerats i slutförvar. Då ska på avfallet inte längre tillämpas strålsäkerhetslagen, utan den föreslagna lagen. Arbets- och näringsministeriet kan också godkänna att ombesörjningsskyldigheten redan tidigare flyttas över på tillståndshavaren. Detta förutsätter att den som överlåtit det radioaktiva avfallet ger sitt samtycke till att ombesörjningsskyldigheten flyttas över och att reserveringen av medel för kostnader i fråga om avfallet har avgjorts på behörigt sätt.

I propositionen ingår ett förslag till lag om ändring av strålsäkerhetslagen för att säkerställa konsekvensen i den helhet av bestämmelser om radioaktivt avfall som omfattas av strålsäkerhetslagens tillämpningsområde.

21 kap. - Slutförvaring av kärnavfall samt begränsningar av import, export och överföring av kärnavfall

216 §. *Skyldigheter som gäller slutförvaring av kärnavfall.* Enligt paragrafen ska kärnavfall som uppkommit i Finland slutförvaras i Finland. Genom 1996 års ändring av den lag som upphävs blev export av kärnavfall som uppkommit i Finland för hantering, lagring och slutförvaring förbjuden. De skyldigheter som gäller slutförvaring tillämpas också på sådant kärnavfall som uppkommer vid hantering av kärnavfall som uppkommit i Finland (till exempel av forskningsåtgärder) och vid upparbetning av sådant någon annanstans än i Finland (se 5 § 5 mom.).

Det föreslagna 1 mom. motsvarar i fråga om skyldigheten i fråga om slutförvaring 6 a § i den lag som upphävs. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att kärnavfall som uppkommit i Finland hanteras primärt i Finland på behörigt sätt och så att säkerhetskraven uppfylls. Enligt artikel 4.1 i kärnavfallsdirektivet ska varje medlemsstat ha det yttersta ansvaret för hanteringen

av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall som genererats i den staten och enligt artikel 4.2 ska medlemsstaten också ha det slutliga ansvaret för säker och ansvarsfull slutförvaring av radioaktivt avfall eller använt kärnbränsle som sänts till ett annat land för bearbetning eller upparbetning. Kärnavfall enligt den föreslagna lagen är sådant radioaktivt avfall som avses i kärnavfallsdirektivet.

Enligt 2 mom. ska kärnavfallet slutförvaras på så sätt att den strålningsexponering som avfallet orsakar över långa tidsperioder hålls på en utifrån tillgänglig information godtagbar nivå. Syftet med planeringen och genomförandet av en slutförvarsanläggning är att människor och miljö, inklusive andra levande, med stor sannolikhet inte ska orsakas skada för hälsan av kärnavfall som slutförvaras ens under långa tidsperioder. Vid planeringen av en slutförvarsanläggning ska man bereda sig på att tillräckligt heltäckande beakta förhållanden och fenomen kring konstruktionsförutsättningarna för att en tillräcklig säkerhetsnivå ska uppnås. Vid bedömningen av strålningsexponeringen ska man på ett heltäckande sätt beakta olika trovärdiga scenarier som kan orsaka utsläpp. Det finns skäl att separat behandla sällan förekommande kraftiga naturfenomen, människors oavsiktliga intrång i permanent förslutna slutförvarsanläggningar och andra händelser som kan anses sällsynta. För detta slag av spekulativa händelser är det inte motiverat att införa en exponeringsbegränsning.

Enligt 2 mom. förutsätts det dessutom att säkerheten hos en permanent försluten slutförvarsanläggning inte får förutsätta att slutförvarsanläggningen övervakas på lång sikt. Avsikten är att sörja för ett skydd för effekterna av strålningsexponering även i det fall att samhället inte nödvändigtvis längre existerar på samma teknisk-vetenskapliga nivå som det nuvarande och slutförvarsanläggningen inte längre finns i det kollektiva minnet. Bestämmelsen motsvarar 7 h § 3 mom. i den lag som upphävs. Sådan övervakning som görs efter förslutningen av en slutförvarsanläggning och anläggningsplats och till exempel också underhållsåtgärder kan dock behövas under en begränsad tidsperiod. Detta gäller i synnerhet markslutförvarsanläggningar, för vilka en aktiv övervakningsperiod kan behövas i ett par hundra år. Slutförvarsbarriärerna i en markslutförvarsanläggning utsätts på markytan för påfrestningar från omgivningen, vilket innebär att det kan krävas aktiva åtgärder av människan för att upprätthålla deras funktion. En sådan åtgärd kan exempelvis vara röjning av vegetation. Aktiva underhållsåtgärder kan antas pågå i 200 år, vilket är en realistisk tidsperiod med tanke på det kollektiva minnet. För den fastighet där en permanent försluten slutförvarsanläggning är belägen kan det med stöd av 341 § meddelas åtgärdsbegränsningar och åtgärdsförbud vars iakttagande kan behöva tillses. Syftet med detta är att förhindra att människor oavsiktligt gör intrång eller vidtar andra åtgärder (exempelvis borrar energibrunnar eller bryter berggrund) som skulle störa funktionen hos slutförvarsbarriärerna i en slutförvarsanläggning.

I 3 mom. finns ett bemyndigande att utfärda förordning. Genom förordning av statsrådet får bestämmelser utfärdas om dosrestriktioner för strålningsexponeringen i permanent förslutna slutförvarsanläggningar. Dessa dosrestriktioner är sådana kriterier för exponeringsbedömning som styr planeringen av slutförvarsanläggningen och som syftar till att säkerställa att säkerhetsmålen i 2 mom. uppfylls. Genom fastställandet av dosrestriktioner strävar man internationellt efter att följa Internationella strålskyddskommissionen ICRP:s anvisningar. Bestämmelser om strålskyddskriterier för slutna slutförvarsanläggningar finns bland annat i ICRP:s rekommendation ICRP-122 Radiological Protection in Geological Disposal of Long-Lived Solid Radioactive Waste. Bestämmelser om exponeringsbegränsningar finns för närvarande i 22 d § i kärnenergiförordningen.

217 §. Avvikelse från skyldighet i fråga om slutförvaring av kärnavfall. Enligt 1 mom. kan arbets- och näringsministeriet godkänna att kärnavfall slutförvaras annanstans än i Finland, om de villkor som föreskrivs i momentet uppfylls. Slutförvaring annanstans än i Finland kan

godkännas, om arrangemanget inte har någon nämnvärd betydelse med tanke på den berörda tillståndshavarens ombesörjningsskyldighet och det är fråga om en liten mängd kärnavfall, till exempel kärnavfall som exporterats för forskning. Sådana avfallspartier eller avfallsprover kan i samband med forskningen ändras till en sådan form att det inte nödvändigtvis är ändamålsenligt att återsända dem till Finland för slutförvaring. Dessutom krävs sådana avtal som avses i 3 och 4 punkten, av vilka det som förutsätts i 3 punkten grundar sig på artikel 4 i kärnavfallsdirektivet.

Enligt 2 mom. krävs det för slutförvaring på annat håll än inom EU att de villkor som anges i artikel 4 i kärnavfallsdirektivet uppfylls, bland annat ett sådant avtal som avses i 1 mom. 3 punkten. Genom avtalet säkerställs säkerheten vid slutförvaringen av kärnavfall och indirekt fullgörandet av skyldigheterna i fråga om kärnämneskontroll. Kommissionen har utfärdat en separat rekommendation om kriterier för export av radioaktivt avfall och använt kärnbränsle till tredjeland (2008/956/Euratom). I dessa ingår bland annat att förbinda sig till olika internationella avtalsförpliktelser.

De föreslagna bestämmelserna motsvarar i huvudsak 6 a § 2 och 3 mom. i den lag som upphävs och 7 b § i kärnenergiförordningen.

218 §. Hantering och lagring annanstans av kärnavfall som uppkommit i Finland. Enligt 1 mom. ska kärnavfall som uppkommit i Finland hanteras och lagras i Finland. Motsvarande bestämmelse ingår i 6 a § 1 mom. i den lag som upphävs.

Enligt 2 mom. kan arbets- och näringsministeriet dock godkänna att kärnavfall hanteras och kortvarigt lagras annanstans än i Finland. Med kortvarig lagring avses som mest en tidsperiod på ungefär två år, men ministeriet kan i sitt beslut tillämpa prövning från fall till fall.

För godkännande förutsätts enligt 2 mom. 1 punkten att iakttagandet av den berörda tillståndshavarens ombesörjningsskyldighet inte äventyras och enligt 2 punkten att skyldigheterna i fråga om kärnämneskontrollen uppfylls. För godkännande förutsätts enligt 3 punkten att det har godkänts att slutförvaringen av kärnavfallet i fråga och av det kärnavfall som uppkommit i samband med eller som en följd av hantering eller lagring av det kärnavfallet genomförs i enlighet med 217 § annanstans än i Finland eller i enlighet med 219 § 3 mom. i Finland.

Förslaget motsvarar i huvudsak 6 a § 2 mom. 1 punkten och 1 a-punkten i den lag som upphävs och det innebär en precisering av skyldigheten att avtala om slutförvaring av kärnavfall som sänds utomlands för hantering. Genom den föreslagna paragrafen möjliggörs forskning i finländskt kärnavfall vid ett utländskt forskningsinstitut eller hantering av kärnavfall som föregår slutförvaring i Finland vid utländska avfallshanteringsanläggningar eller andra anläggningar, om de villkor som anges i 2 mom. uppfylls. Det kan till exempel vara fråga om att förbränna fast kärnavfall för minskande av dess volym eller om att rena kontaminerade metallkomponenter från radioaktivitet och därefter friklassa de metaller som genom mätningar konstaterats vara rena från kontroll till återvinning samt andra motsvarande avfallshanteringsåtgärder.

219 §. Förbud mot slutförvaring av kärnavfall som uppkommit annanstans. Enligt 1 mom. får kärnavfall och därmed jämförbart radioaktivt avfall inte importeras till Finland för slutförvaring, om de har uppkommit någon annanstans än i Finland. Finland tar i regel inte på sig ansvaret för annat än små mängder kärnavfall eller radioaktivt avfall som producerats i andra länder.

Enligt 2 mom. kan arbets- och näringsministeriet bevilja undantag från förbudet mot slutförvaring av kärnavfall som uppkommit någon annanstans, om arrangemanget inte har någon nämnvärd betydelse med tanke på ombesörjningsskyldigheten för den som tar emot kärnavfallet och det är fråga om en liten mängd kärnavfall. Det kärnavfall som förs in ska vara sådant att det är möjligt att ordna hanteringen av kärnavfallet i Finland inom ramen för befintliga kärnanläggningstillstånd och kostnaderna för kärnavfallshanteringen har inkluderats i Statens kärnavfallshanteringsfonds beredskapskalkyler. Arrangemanget ska också annars överensstämma med samhällets helhetsintresse. Dessutom krävs motsvarande som i 217 § 1 mom. 2–4 punkten förutsätts i fråga om slutförvaring utomlands av kärnavfall som uppkommit i Finland.

Enligt 3 mom. kan arbets- och näringsministeriet godkänna att kärnavfall som uppkommit utomlands slutförvaras i Finland, om det är fråga om kärnavfall som bildats i samband med service, hantering, kortvarig lagring eller avveckling utomlands av en struktur eller komponent som har aktiverats eller som har kontaminerats med ett radioaktivt ämne i användningen av kärnenergi i Finland. För godkännande förutsätts att aktiviteten hos det kärnavfall som ska återlämnas inte väsentligt skiljer sig från den ursprungliga aktiviteten hos den struktur eller komponent som exporterats från Finland. Detta är också förenligt med principerna i kärnavfallsdirektivet.

Paragrafen motsvarar i huvudsak de krav som ställs i 6 b § i den lag som upphävs och i 7 a § i kärnenergiförordningen.

220 §. Hantering och lagring i Finland av kärnavfall som uppkommit annanstans. I 1 mom. förbjuds i regel hantering och lagring i Finland av kärnavfall och därmed jämförbart radioaktivt avfall som uppkommit någon annanstans än i Finland. Enligt 219 § ska det vara förbjudet att importera eller överföra sådant avfall till Finland för slutförvaring, bortsett från de undantag för små mängder som föreskrivs i 3 mom. i denna paragraf och undantagen i 219 § 2 och 3 mom. Genom paragrafen möjliggörs i begränsade situationer kommersiell hantering (till exempel inkapsling) av utländskt kärnavfall i en finländsk kärnanläggning, om förutsättningarna enligt 2 mom. uppfylls, eller forskning som bedrivs vid ett finländskt forskningsinstitut, om förutsättningarna enligt 3 mom. uppfylls. Paragrafen är ny och avviker från vad som föreskrivs i 6 b § i den lag som upphävs.

Enligt 2 mom. kan statsrådet med avvikelse från 1 mom. bevilja tillstånd för hantering och kortvarig lagring i Finland av kärnavfall och därmed jämförbart radioaktivt avfall (*tillstånd för hantering och lagring av kärnavfall*), om de förutsättningar som anges i momentet uppfylls. Med kortvarig lagring i Finland avses som mest en tidsperiod på ungefär två år, men statsrådet kan i sitt beslut tillämpa prövning från fall till fall. Eftersom beviljande av tillstånd är ett principiellt viktigt ärende, tillämpas på behandlingen av tillståndet i huvudsak motsvarande förfarande som på behandlingen av tillstånd som gäller kärnanläggningar, och ärendet avgörs av statsrådet.

Sådana fall som avses i 2 mom. är bland annat import av kärnavfall till Finland för packning av använt kärnbränsle i slutförvaringsbehållare eller annan motsvarande behandling som är förenad med betydande ekonomiska eller andra vägande skäl. Som förutsättning för godkännande hänvisas allmänt till de allmänna principerna och skyldigheterna enligt 7–13 §. För godkännande förutsätts enligt 1 punkten att den kommun där verksamheten ska bedrivas har förordat projektet och att den grund som avses i 2 punkten uppfylls. Vid bedömningen av förutsättningarna för godkännande ska det enligt 3 punkten säkerställas att den mottagande kärnanläggningen har tillstånd att hantera och lagra avfallet i fråga och att detta även i övrigt genomförs på ett säkert sätt. Om ett avfallsparti som importeras är förenat med skyldigheter i

fråga om till kärnämneskontroll, ska det enligt 4 punkten säkerställas att skyldigheterna fullgörs. Godkännande av hantering och lagring av kärnavfall eller därmed jämförbart radioaktivt avfall i Finland förutsätter enligt 5 punkten att det har ingåtts ett sådant bindande avtal mellan den utländska aktören och den finländska tillståndshavaren om saken och att avtalet omfattar alla behövliga åtgärder inom kärnavfallshanteringen och innehåller en tidsplan och övriga behövliga villkor. Dessutom ska enligt 6 punkten den stat varifrån avfallet kommer förbinda sig att säkerställa att avfall som importerats eller överförts till Finland och som uppkommit i Finland i samband med eller som en följd av hantering eller lagring tas hand om på ett säkert och ansvarsfullt sätt i ursprungslandet. Förbindelsen kan vara ett fördrag eller någon annan förbindelse som staten har ingått och som förpliktar staten enligt internationell rätt. För godkännande förutsätts enligt 7 punkten också att den som ansöker om tillstånd har ställt en tillräcklig säkerhet för de kostnader för åtgärder inom avfallshanteringen som eventuellt ändå måste vidtas i Finland. Säkerheten bör vara tillräcklig med tanke på den osäkerhet som hänför sig till kostnadsförslagen och därför ska de beräknade kostnaderna för åtgärder inom kärnavfallshanteringen höjas med 25 procent. Enligt 8 punkten får det inte heller föreligga något i den föreslagna lagen föreskrivet hinder för beviljande av tillstånd.

Enligt 3 mom. kan arbets- och näringsministeriet godkänna att små mängder kärnavfall och därmed jämförbart radioaktivt avfall som uppkommit någon annanstans hanteras och kortsiktigt lagras i Finland. En förutsättning för godkännande är enligt 1 punkten att hanteringen och lagringen är motiverade på grund av en forskning av kärnavfallet som görs i Finland och är förenliga med samhällets helhetsintresse, och enligt 2 punkten att mängden av avfallet i fråga motsvarar den mängd som behövs i den forskningsmetod som ska användas. Den verksamhet som avses i momentet är således väsentligt snävare och av mindre betydelse jämfört med den verksamhet som avses i 2 mom. Enligt 3 punkten ska hanteringen och lagringen av avfallet ske vid ett forskningsinstitut som, i likhet med hanteringen och lagringen av avfall, ska uppfylla de villkor som föreskrivs i 214 § 1 mom. och de villkor som avses i det momentet och föreskrivs i strålsäkerhetslagen, och hanteringen och lagringen även i övrigt genomföras på ett säkert sätt. Det är alltså fråga om liknande verksamhet som den som avses i 214 § 1 mom., med den skillnaden att avfallet importeras eller överförs till Finland. På motsvarande sätt som det förutsätts i 2 mom. ska enligt vad som anges i 4 punkten skyldigheterna i fråga om kärnämneskontrollen fullgöras. En förutsättning för godkännande är enligt 5 punkten också att kärnavfallshanteringen har ordnats i enlighet med 2 mom. 5 och 6 punkten. Om det är fråga om sådant avfall som det inte är ändamålsenligt att återlämna, kan enligt 5 punkten dock tillämpas ett arrangemang där forskningsinstitutet sörjer för avfallshanteringen av det avfall som undersökts. Detta förutsätter för det första att det i Finland har reserverats medel för kostnaderna för avfallshanteringen. För det andra förutsätter detta ett beslut om godkännande av Strålsäkerhetscentralen, enligt vilket forskningsinstitutet får sörja för avfallshanteringen av det undersökta avfallet. På förutsättningarna för godkännande tillämpas vad som i 214 § 3 mom. föreskrivs om dem och dessutom tillämpas på forskningsinstitutet och avfallet vad som i strålsäkerhetslagen föreskrivs om verksamhetsutövare och oskadliggörande av radioaktivt avfall. För det tredje ska de villkor som föreskrivs i 217 § 1 mom. 3 och 4 punkten uppfyllas. Enligt 6 punkten får det inte heller föreligga något i den föreslagna lagen föreskrivet hinder för godkännande.

221 §. Kompletterande bestämmelser om tillstånd för hantering och lagring av kärnavfall. I paragrafen föreslås kompletterande bestämmelser om det tillstånd för hantering och lagring av kärnavfall som avses i 220 §.

I 1 mom. föreskrivs det om ansökan om tillstånd för hantering och lagring av kärnavfall och om handläggningen av ansökan samt om delgivning av och information om ansökan genom en hänvisning till bestämmelserna om ansökan om kärnanläggningstillstånd och handläggningen

av den samt bestämmelserna om delgivning av och information om en sådan ansökan. Arbets- och näringsministeriet föreslås vara tillståndsmyndighet i ärendet, liksom i ärenden som gäller kärnanläggningstillstånd.

Enligt 2 mom. ska ett tillstånd för hantering och lagring av kärnavfall vara i kraft en viss tid. Tillståndsbeslutet ska innehålla en tidsfrist för när det i tillståndet avsedda avfallet senast ska exporteras eller överföras från Finland. Dessutom ska tillståndsbeslutet förenas med villkor som behövs för förhindrande av spridning av kärnvapen och med tanke på iakttagandet av skyldigheterna inom kärnavfallshanteringen samt för säkerställande av förutsättningarna för beviljande av tillstånd (till exempel villkor om en säkerhet). På tillståndsbeslutet ska dessutom tillämpas vad som i 309 § föreskrivs om innehållet i ett beslut om kärnanläggningstillstånd och vad som i 320 § 1 och 3 mom. föreskrivs om meddelande av och information om tillståndsbeslut. Enligt 2 mom. kan ett tillstånd för hantering och lagring av kärnavfall återkallas på motsvarande sätt som ett kärnanläggningstillstånd enligt 323 §.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning.

222 §. Säkerhet som gäller hantering och lagring av kärnavfall som uppkommit annanstans. I paragrafen föreskrivs det om kraven på den säkerhet som avses i 220 § 2 mom. 7 punkten och på den som ställer säkerheten. Arbets- och näringsministeriet ska frigöra säkerheten när kärnavfallet eller det därmed jämförbara radioaktiva avfallet har exporterats eller överförts från Finland och tre månader har förflutit från det.

I 2 mom. föreskrivs det om det förfarande för realisering av säkerheten som ska tillämpas om kärnavfallet eller det därmed jämförbara radioaktiva avfallet inte exporterats eller överförts från Finland inom den fastställda tidsfristen och verksamhetsutövaren trots uppmaning inte har fullgjort sina skyldigheter. Säkerheten kan då användas till att täcka kostnader för åtgärder i samband med tvångsutförande.

Den föreslagna paragrafen är ny. Ett motsvarande krav har inte behövts i den upphävda lagen, eftersom det har varit förbjudet att importera kärnavfall till Finland för hantering och lagring.

223 §. Godkännande av utförande av import, export och överföring av kärnavfall. I 1 mom. föreskrivs det om förfarandet för godkännande av import, export och överföring av kärnavfall. Vid transitering är det alltid också fråga om import, export eller överföring. Vid förfarandet för godkännande ska iaktas de förfaranden som föreskrivs i avfallstransportdirektivet. För ett godkännande från Strålsäkerhetscentralen förutsätts dessutom att det för import, export, överföring och transitering finns sådana tillstånd och godkännanden som förutsätts i den föreslagna lagen (till exempel verksamhetstillstånd eller verksamhetsanmälan enligt 5 kap., godkännande för transport enligt 18 kap., godkännande enligt 217 eller 219 § eller tillstånd enligt 220 §). Bestämmelsen motsvarar det förfarande som föreskrivs i 7 c kap. i kärnenergiförordningen och i 82 § i strålsäkerhetslagen. I enlighet med vad som förutsätts i avfallstransportdirektivet kan beslutet om godkännande ges genom ett i det direktivet avsett standarddokument.

Enligt 2 mom. är en förutsättning för ett godkännande som gäller export eller överföring från Finland (och transitering genom Finlands territorium) av sådant kärnavfall som samtidigt är kärnmaterial dessutom att bestämmelserna om tillståndsprövning i 10 § i lagen om exportkontroll iaktas, inklusive de förutsättningar enligt artikel 15 i EU-förordningen om exportkontroll som det hänvisas till i den paragrafen. På export, överföring och transitering av kärnmaterial tillämpas enligt 3 § 2 mom. den föreslagna lagens bestämmelser i stället för EU-förordningen om exportkontroll och lagen om exportkontroll, om kärnmaterialet samtidigt är

kärnavfall enligt den föreslagna lagen. Detta innebär särskilt att tillståndsprövningen i fråga om export och överföring av sådant kärnmaterial från Finland ska ske i enlighet med den föreslagna lagen. Avsikten är dock att de aspekter av tillståndsprövning som avses i lagen om exportkontroll ska iakttas. Förutsättningarna för tillståndsprövning motsvarar dem som anges i EU-förordningen om exportkontroll. Vid godkännandet ska det till exempel säkerställas att skyldigheterna i de bilaterala överenskommelser på kärnenergiområdet som är bindande för Finland iakttas. Kravet är nytt, men det motsvarar nuvarande praxis i fråga om säkerställandet av att förpliktelserna och åtagandena i de bilaterala överenskommelserna på kärnenergiområdet uppfylls.

För behandlingen av ett ärende som avses i 2 mom. behöver utrikesministeriets utlåtande begäras för att säkerställa att exporten kan godkännas i enlighet med de kriterier som det hänvisas till i artikel 15 i EU:s förordning om exportkontroll och i synnerhet i enlighet med kriterierna 1–8 i rådets gemensamma ståndpunkt 2008/944/GUSP.

Enligt 3 mom. ska Strålsäkerhetscentralen i sin föreskriftssamling publicera en kopia av det standarddokument som avses i avfallstransportdirektivet.

224 §. Uppgifter om kärnavfall som ska uppges i tulldeklarationen. I 1 mom. föreskrivs det om skyldigheten att i en tulldeklaration som gäller import eller export av kärnavfall eller i redogörelser som hänför sig till en sådan meddela när kärnavfall importeras eller exporteras. Bestämmelsen motsvarar i stort sett 115 a § i kärnenergiförordningen. Med tulldeklaration avses de förfaranden och deklarerationer som föreskrivs i tullkodex för unionen och som lämnas till Tullen vid import av varor från länder utanför EU, export av varor till länder utanför EU och sådan transitering där varor rör sig från länder utanför EU via EU till länder utanför EU. En tulldeklaration ska alltid göras för all transport av gods mellan EU och länder utanför EU. Inga tulldeklarerationer görs för överföringar inom EU.

I 2 mom. ingår ett bemyndigande att utfärda förordning.

225 §. Återlämnande av kärnavfall från en slutförvarsanläggning. I 1 mom. föreskrivs det om återlämnande av kärnavfall från en slutförvarsanläggning. Detta bör vara möjligt till dess att slutförvarsanläggningen försluts permanent. Återlämnande kan komma i fråga endast om det finns särskilda vägande skäl som hänför sig till säkerheten. Möjligheten till återlämnande ska beaktas vid planeringen, och eventuellt återlämnande ska genomföras så att slutförvarsanläggningens driftssäkerhet eller långtidssäkerhet inte äventyras.

I 2 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

22 kap. - Reservering av medel för kostnader för kärnavfallshantering

226 §. Tillståndshavarens reserveringsskyldighet. I paragrafen föreskrivs det om tillståndshavarens skyldighet att reservera medel för kostnaderna för kärnavfallshantering. Paragrafen motsvarar 35 och 36 § i den lag som upphävs, och dessutom fogas till den det bemyndigande att utfärda förordning som för närvarande finns i 43 § 1 mom. i den lagen. De kostnader som avses i 2 mom. redogörs det närmare för i motiveringen till 216 § 2 mom. Den föreslagna 2 mom. 3 punkten har formulerats mer allmänt än för närvarande, och i den avses inte bara de avgifter som avses i lagen om grunderna för avgifter till staten utan också sådana tillsynskostnader och andra åtgärds kostnader som föranleds staten efter det att slutförvarsanläggningen förslutits permanent.

I 3 mom. ingår ett bemyndigande att utfärda förordning.

227 §. Tillståndshavarens ansvarsbelopp. Beräkningen av tillståndshavarens ansvarsbelopp enligt paragrafen motsvarar definitionen i 37 § 1 punkten och 39 § 1 mom. i den lag som upphävs. Bestämmelserna har preciserats genom en hänvisning till en godkänd plan för kärnavfallshantering.

228 §. Beräkning av tillståndshavarens ansvarsbelopp. Paragrafen har ett samband med 230 §, där det föreskrivs om fastställande av ansvarsbelopp och fonderingsmål, och delvis med 232 §, där det föreskrivs om justering av dessa.

Enligt 1 mom. ska tillståndshavaren vart tredje år lämna in de uppskattningar som behövs för att ansvarsbeloppet och fonderingsmålet ska kunna fastställas i enlighet med 230 §. För närvarande finns bestämmelser om denna anmälningsskyldighet i 88 § 1 och 3 mom. och 104 § i kärnenergiförordningen. Bestämmelserna preciseras något.

Det föreslagna 2 mom. är nytt. I regel ska en uppskattning av ansvarsbeloppen för de följande tre åren och en preliminär uppskattning av ansvarsbeloppen för de två följande åren efter den perioden göras vart tredje år enligt 1 mom. I initialfasen av en ny tillståndshavares verksamhet kan fastställandet dock enligt 230 § 2 mom. göras årligen. Detsamma gäller en sådan tillståndshavare som befinner sig i slutfasen av verksamheten, när avvecklingen av dennes kärnanläggningar och förslutningen av slutförvarsanläggningen har inletts. En sådan tillståndshavare ska årligen lämna in de uppskattningar och utredningar som avses i 1 mom. Dessutom får de tillståndshavare som avses i 1 mom., om de så önskar, lämna arbets- och näringsministeriet för kännedom ändringar i uppskattningarna och de preliminära uppskattningarna under treårscykeln.

Det föreslagna 3 mom. motsvarar 39 § 2 och 3 mom. i den lag som upphävs. Uppskattningen av de första ansvarsbeloppen preciseras. Till momentet överförs dessutom innehållet i 89 § i kärnenergiförordningen i fråga om den första uppskattning av ansvarsbeloppen som tillståndshavaren lämnar in. Den beräkning som avses i momentet ska liksom för närvarande basera sig på ett avfallshanteringsschema.

Det föreslagna 4 mom. är nytt. Arbets- och näringsministeriet ska inhämta en uppskattning av ansvarsbeloppen av en sådan oberoende expert eller sammanslutning som är förtrogen med kärnavfallshantering, om tillståndshavaren trots uppmaning försummar en i 1–3 mom. föreskriven skyldighet.

I 5 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning.

229 §. Tillståndshavarens fondandel och fonderingsmål. De föreslagna 1 och 2 mom. motsvarar 40 § 1 och 2 mom. i den lag som upphävs samt delvis 5 § 1–3 mom. i statsrådets förordning om reservering av medel för kostnader för kärnavfallshantering, men bestämmelserna preciseras. Periodiseringstiden var tidigare 25 år och förlängdes på initiativ av kraftbolagen till 40 år i slutet av 2017. Det finns inte tillräckliga grunder för att omvärdera frågan. Enligt 2 mom. får periodiseringstiden vara högst 40 år, och beslut om periodiseringstidens längd fattas när grunderna för uppskattningen av ansvarsbeloppet godkänns i enlighet med 228 § 3 mom.

Det föreslagna 3 mom. är nytt. Det ska i slutet av en slutförvarsanläggnings verksamhet reserveras medel för de statliga tillsynskostnader och andra kostnader som uppkommer efter det att anläggningen förslutits permanent så att de uppskattade kostnaderna periodiseras senast under de tio sista driftsåren. Tillståndshavaren får dock redan tidigare inkludera dessa kostnader

i uppskattningen av ansvarsbeloppet, varvid de på motsvarande sätt beaktas när fonderingsmålet för de nämnda åtgärdskostnaderna fastställs. De kostnader som avses i 3 mom. redogörs det närmare för i motiveringen till 216 § 2 mom.

I 4 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning.

230 §. Fastställande av ansvarsbelopp och fonderingsmål. Det föreslagna 1 mom. motsvarar till väsentliga delar 43 § 2 mom. 1 punkten i den lag som upphävs och de mål som vid beredningen ställts upp för det momentet. I stället för att det fattas beslut om ansvarsbeloppet ska det preliminära ansvarsbeloppet fastställas. De beslut om fastställande som avses i 1 mom. ska i regel fattas för tre år i sänder och i fråga om alla tillståndshavarna för samma treårsperiod. Denna tidsperiod gäller också till lånetiden för lån som beviljas med stöd av 250 § och till säkerställandet av placeringarnas minimiandelar enligt 254 §.

I 2 mom. föreslås ett undantag som motsvarar 43 § 2 mom. 2 punkten i den lag som upphävs, men det preciseras något. Enligt momentet kan fastställandet göras årligen, om det är fråga om initialfasen av en sådan tillståndshavares verksamhet för vilken det inte tidigare har fattats beslut om fastställande enligt 1 mom. Detsamma gäller slutfasen av en sådan tillståndshavares verksamhet vars avveckling av kärnanläggningar och förslutning av slutförvarsanläggningen har inletts. Om fastställandet görs i enlighet med 2 mom., är sådan återlåning som avses i 250 § inte möjlig.

I 3 mom. föreskrivs det om vilket års pris- och kostnadsnivå som används vid fastställandet av fonderingsmålet samt ansvarsbeloppen och de preliminära ansvarsbeloppen.

231 §. Undantag som hänför sig till fastställande av fonderingsmål. Det föreslagna 1 mom. motsvarar 40 § 3 mom. i den lag som upphävs. Till skillnad från nuläget begränsas dess tillämpningsområde till situationer enligt 230 § 1 mom., eftersom det i 2 mom. redan är fråga om en exceptionell situation. Dessutom har bestämmelsen preciserats genom att det i momentet tas in bestämmelserna i 9 § i statsrådets förordning om reservering av medel för kostnader för kärnavfallshantering, så att den mycket komplicerade beräkningsregeln har ändrats och både aktörer som producerar stora mängder kärnavfall och aktörer i mindre skala har beaktats. I praktiken ska de förstnämnda omfattas av en övre och nedre gräns i euro för tillämpningen och de sistnämnda av en procentbaserad övre och nedre gräns för tillämpningen, men ärendena ska bedömas från fall till fall och det alternativ väljas som leder till ett förmånligare slutresultat för tillståndshavaren. Av införandet av en övre gräns för tillämpningen följer att 10 § 1 mom. i den nämnda förordningen är obehövligt. När det är fråga om situationer där den nämnda övre gränsen överskrids ska en tillämpning av 2 mom. övervägas. I bestämmelsen har dessutom från 10 § 3 mom. i nämnda förordning tagits in en avgränsning enligt vilken orsaken till ändringen inte får vara en väsentlig försummelse av avfallshanteringsåtgärderna jämfört med den kalkyl som ligger till grund för uppskattningen av ansvarsbeloppet.

Bestämmelserna i 2 mom. motsvarar 46 § i den lag som upphävs. Bestämmelsen är avsedd för exceptionella situationer, det vill säga för andra situationer än de som avses i 1 mom. Bestämmelsens ordalydelse har förtydligats med beaktande av dess ursprungliga syfte (se RP 16/1985 rd). Bestämmelsen har dessutom samordnats med 1 mom. Också i en situation som avses i 2 mom. krävs säkerheter i enlighet med 234 §, vilket tryggar statens intresse i ärendet. Som helhet betraktat bedöms det inte vara fråga om ett sådant ärende som ska föras till statsrådet för avgörande.

I 3 mom. ingår ett bemyndigande att utfärda förordning.

232 §. Justering av ansvarsbelopp och fonderingsmål. Den föreslagna paragrafen är ny. I paragrafen föreskrivs det om situationer där det är möjligt att justera ett beslut om fastställande som fattats enligt 230 § 1 mom. Justeringen ska göras i slutet av kalenderåret. Justeringen kan gälla det ansvarsbelopp som fastställts i beslutet för det innevarande året samt fastställda fonderingsmål och preliminära ansvarsbelopp. Beroende på när under treårsperioden justeringen görs kan det fastställda fonderingsmålet och det preliminära ansvarsbeloppet gälla högst de tre följande kalenderåren. Justeringen inverkar inte på det treåriga intervallet mellan de beslut som avses i 230 § 1 mom. Justeringen inverkar inte heller på lån som beviljats enligt 250 §. Huvudregeln är dock att i enlighet med 230 § 1 mom. fatta beslut om ansvarsbeloppen och fonderingsmålen med tre års mellanrum.

Enligt 1 mom. 1 punkten är en justering möjlig om det i tillståndshavarens verksamhet sker sådana förändringar som annat än i ringa grad ökar den mängd kärnavfall som uppkommer i samband med eller som en följd av tillståndshavarens verksamhet. Sådana situationer är i synnerhet idrifttagning av en ny kärnanläggning, höjning av ett i drift varande kärnkraftverks nominella värmeeffekt, överflyttning av kärnanläggningstillstånd till tillståndshavaren eller i vissa fall överflyttning av ombesörjningsskyldigheten till tillståndshavaren eller någon annan sådan ändring som annat än i ringa grad ökar den mängd kärnavfall som uppkommer i samband med eller som en följd av tillståndshavarens verksamhet.

Enligt 1 mom. 2 punkten kan en justering också göras, om de planerade åtgärderna inom kärnavfallshanteringen fördröjs annat än i ringa grad. En liten fördröjning medför inte att tröskeln för tillämpning överskrids.

Enligt 1 mom. 3 punkten kan en justering också göras, om det fastställda ansvarsbeloppet för det innevarande kalenderåret samt de fastställda fonderingsmålen och de preliminära ansvarsbeloppen som en följd av en överflyttning av ombesörjningsskyldigheten sjunker lika mycket för överlåtaren som de ökar för mottagaren.

Enligt 2 mom. ska tillståndshavaren ansöka om justering av ansvarsbeloppet och fonderingsmålet och till arbets- och näringsministeriet lämna in de uppskattningar och utredningar som avses i 228 § 1 mom., om en i 1 mom. 1 punkten i den paragrafen avsedd förändring är väsentlig eller ett i 2 punkten i det momentet avsett dröjsmål är väsentligt enligt en helhetsbedömning. Även då bedömer ministeriet om justeringen är motiverad. På uppskattningen av tillståndshavarens ansvarsbelopp ska 228 § tillämpas. I fråga om ombesörjningsskyldigheten finns en motsvarande bestämmelse i 43 § 3 mom. i den lag som upphävs.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning.

233 §. Tillståndshavarens avgift för kärnavfallshantering. Paragrafen motsvarar 42 § 1 mom. i den lag som upphävs och i den har tagits in den definition som finns i 37 § 4 punkten i den lagen. Till 2 mom. har fogats en bestämmelse för att säkerställa att arbets- och näringsministeriet utan dröjsmål får information om en försummelse av avgiftsskyldigheten. Om fondandelen är större än fonderingsmålet, ska 261 § tillämpas på återbetalning av överskott.

234 §. Säkerhetsarrangemang för att reservera medel för kostnader för kärnavfallshantering. Det föreslagna 1 mom. motsvarar i huvudsak 44 § 1 och 3 mom. i den lag som upphävs. I förslaget har beaktats att statsrådet med stöd av 3 mom. i den paragrafen har höjt beloppet av de säkerheter som krävs med tio procent 1988 och vad som i 230 § 3 mom. föreslås om tillämplig kostnadsnivå. Dessutom förtydligas i momentet den tidpunkt då säkerheterna ska lämnas första gången.

Bestämmelserna i 2 mom. motsvarar 45 § i den lag som upphävs och 94 § i kärnenergiförordningen. I momentet förtydligas dessutom det förfarande som tillämpats, enligt vilket arbets- och näringsministeriet med jämna mellanrum säkerställer att de säkerheter som används är godtagbara. Bestämmelser om beslutets giltighetstid finns i 39 kap. Enligt momentet ska som en godtagbar säkerhet jämfört med nuläget betraktas också en pantsättningsförbindelse som gäller medel som tillståndshavaren har på ett bankkonto i en finsk inlåningsbank.

I 3 mom. föreskrivs det om tidpunkten för framläggande av förslag till säkerheter och förtydligas det förfarande enligt vilket arbets- och näringsministeriet innan säkerheterna överlämnas till staten ska bedöma om säkerheterna är tillräckliga och säkerställa att de har godkänts enligt 2 mom.

I 4 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning.

235 §. Extra avgift för kärnavfallshantering. Paragrafen motsvarar 44 § 4 mom. i den lag som upphävs. I paragrafen har det förtydligats att arbets- och näringsministeriet har behörighet i ärendet, och det har tagits in en bestämmelse vars syfte är att säkerställa ministeriets tillgång till information vid försummelse. Tidsfristen för avgiftsskyldighet har förlängts något av praktiska skäl.

236 §. Återlämnande av säkerheter som överlämnats till staten. Bestämmelserna i 1 mom. motsvarar 53 § i den lag som upphävs. Bestämmelserna har gjorts tydligare i fråga om arbets- och näringsministeriets behörighet och återlämnandet av säkerheter.

I 2 mom. ingår ett bemyndigande att utfärda förordning.

237 §. Förvandling av säkerhet som överlämnats till staten till pengar. Den föreslagna paragrafen är ny. Enligt 1 mom. är det möjligt att förvandla en till staten överlämnad säkerhet till pengar, om tillståndshavaren har försummat att betala avgift för kärnavfallshantering eller extra avgift för kärnavfallshantering och trots uppmaning inte har avhjälpt bristen inom utsatt tid.

I 2 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning.

23 kap. - Ersättning till staten för kostnaderna för kärnavfallshantering

238 §. Ansvarsbelopp för kärnavfall som ska överlåtas till staten. Det föreslagna 1 mom. motsvarar i huvudsak 47 § 1 mom. i den lag som upphävs. I stället för statsrådet är det arbets- och näringsministeriet som ska fastställa de ändringar i ansvarsbeloppen som följer av åtgärderna för hanteringen av det kärnavfall som överlåts till staten. Fastställandet är förenat med ett beslut enligt 374 §. I momentet föreskrivs det om fastställande av ansvarsbeloppet åren efter det att beslutet om överlåtelse fattades. Vid tidpunkten för beslutet råder det inte nödvändigtvis tillräcklig klarhet om kostnaderna för kärnavfallshantering, utan frågan behöver granskas årligen.

Enligt 2 mom. ska tillståndshavaren fortfarande lämna arbets- och näringsministeriet uppskattningar av tillståndshavarens ansvarsbelopp i enlighet med 227 och 228 §. Tillståndshavaren har dock inte nödvändigtvis kännedom om de åtgärder inom kärnavfallshantering som har vidtagits och om kostnaderna för dem, varvid ministeriet till denna del ska utreda saken.

239 §. Täckning av statens fordran samt tillståndshavarens täckningsandel. De föreslagna 1 och 2 mom. motsvarar 48 § 1 mom. i den lag som upphävs. Det föreslagna 1 mom. innehåller den definition som finns i 37 § 6 punkten. Det föreslagna 2 mom. motsvarar delvis också 48 § 2 mom. i den lag som upphävs. Möjligheten enligt 48 § 2 mom. i den lag som upphävs att låna ut de medel som erhållits för en säkerhet till ett försäkringsbolag eller en bank som avses i 45 § 1 eller 2 punkten i den lagen föreslås bli slopad, eftersom det inte längre anses finnas grunder för ett sådant arrangemang.

I 3 mom. föreskrivs det om avbrytande av återlåning. Tillståndshavaren ska inte längre kunna utnyttja lånemöjligheten när denne har försummat att sörja för åtgärderna inom kärnavfallshanteringen och staten har varit tvungen att sörja för dem. I avtal om återlåning ur Statens kärnavfallshanteringsfond ska vid behov tas in ett villkor om uppsägning av lånet enligt momentet.

240 §. Täckningsbehov. Paragrafen motsvarar 47 § i den lag som upphävs och det föreslagna 2 mom. motsvarar delvis 48 § 2 mom. i den lagen. Det föreslagna 1 mom. innehåller den definition som finns i 37 § 5 punkten i den lag som upphävs. Enligt vad som föreslås ska besluten i de ärenden som avses i paragrafen fattas av arbets- och näringsministeriet i stället för av statsrådet.

I 1 mom. förtydligas det att ansvaret för kostnaderna för kärnavfallshanteringen fortsätter efter det att kärnavfall har överlåtits till staten för åtgärder inom kärnavfallshanteringen. Det föreslås att täckningsbehovets andel sett till ansvarsbeloppet höjs från 10 procent i den lag som upphävs till 25 procent, eftersom kostnaderna stiger betydligt när staten blir tvungen att köpa kärnavfallshanteringstjänster.

I 2 mom. har beaktats de ändringar som genomförts och som nu föreslås i fråga om fastställandet av ansvarsbeloppet samt det faktum att periodiseringen av kostnaderna för avvecklingen av en kärnanläggning fortfarande delvis pågår. Arbets- och näringsministeriet kan bestämma att periodiseringen avslutas.

241 §. Statens fordran på basis av täckningsbehovet. Paragrafen motsvarar 47 § 3 mom. i den lag som upphävs.

242 §. Täckningsavgift. I 1 mom. föreskrivs det att Statens kärnavfallshanteringsfond årligen ska fastställa en täckningsavgift. Täckningsavgift är ett nytt begrepp, men införandet av den förtydligar regleringen.

Det föreslagna 2 mom. motsvarar till väsentliga delar 49 § 2 mom. i den lag som upphävs.

243 §. Säkerheter som hänför sig till täckningsbehovet. Den föreslagna paragrafen är ny. Enligt 1 mom. kan åtgärderna för hanteringen av det kärnavfall som överlåtits till staten vara långvariga. Därför ska tillståndshavaren till staten överlämna säkerheter på så sätt att det sammanlagda beloppet av säkerheterna före utgången av juni månad det innevarande året motsvarar ett belopp som fås genom att det ansvarsbelopp som fastställts för det föregående kalenderåret höjs med 25 procent och detta minskas med tillståndshavarens täckningsbehov som fastställts för det innevarande året. I förslaget har beaktats en i 240 § avsedd höjning av täckningsbehovet med 25 procent i förhållande till ansvarsbeloppet. Bestämmelserna om skyldigheten att överlämna säkerhet motsvarar till sitt innehåll bestämmelserna om överlämnande av säkerheter enligt 234 §. I 2 mom. finns en hänvisning till tillämpningen av den paragrafen.

244 §. Extra täckningsavgift. Den föreslagna paragrafen är ny. Enligt 1 mom. är tillståndshavaren skyldig att betala en extra täckningsavgift, om denne försummar skyldigheten att ställa säkerheter. Arbets- och näringsministeriet ska bestämma storleken på den extra täckningsavgiften. Det föreslagna 1 mom. motsvarar till sitt innehåll bestämmelsen om extra avgift för kärnavfallshantering i 235 §. I 2 mom. föreskrivs det att Statens kärnavfallshanteringsfond ska underrätta arbets- och näringsministeriet om försummelser.

245 §. Återlämnande eller förvandlande till pengar av säkerheter som hänför sig till täckningsbehovet. Den föreslagna paragrafen är ny. I 1 mom. föreskrivs det om skyldigheten att återlämna överstigande delar av säkerheter. Bestämmelsen motsvarar 236 § till sitt innehåll. I 2 mom. föreskrivs det om förvandling av en säkerhet till pengar. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak 237 § till sitt innehåll. Eftersom de förutsättningar som anges i 2 mom. hänför sig till en situation där tillståndshavaren har försummat sina skyldigheter i fråga om kärnavfallshanteringen, bedöms det inte vara nödvändigt att införa en bestämmelse som motsvarar 237 § 1 mom. 2 punkten.

246 §. Statens kostnader efter permanent förslutning av en slutförvarsanläggning. Paragrafen motsvarar till sitt innehåll delvis 32 § i den lag som upphävs, i vilken det förutsätts en engångsavgift för kontroll och övervakning av kärnavfall som placerats i slutligt förvar.

Enligt paragrafen ska Statens kärnavfallshanteringsfond från tillståndshavarens fondandel till statens täckningsandel avskilja en andel för kostnader för tillsyn och andra åtgärder efter den permanenta förslutningen av en slutförvarsanläggning, när Strålsäkerhetscentralen enligt 340 § har godkänt en slutförvarsanläggning som permanent försluten. Staten sörjer enligt 344 § för övervakningen och andra åtgärder i anslutning till slutförvarsanläggningen efter att den förslutits permanent. En överföring av en slutförvarsanläggning till staten förutsätter enligt 340 § 1 mom. 4 punkten att behövliga medel har reserverats i Statens kärnavfallshanteringsfond för att ersätta statens framtida kostnader för övervakning och andra åtgärder.

247 §. Avdrag från fondandelen av andelar som flyttats över till täckningsandelar. Den föreslagna paragrafen är ny. Paragrafen har samband dels med 239 §, i vilken det föreskrivs om överflyttning av en andel till tillståndshavarens täckningsandel, dels med 246 §, i vilken det föreskrivs om överflyttning av en andel till statens täckningsandel. När en sådan överflyttning görs ska Statens kärnavfallshanteringsfond dra av det belopp som flyttats över från tillståndshavarens fondandel till tillståndshavarens täckningsandel eller till statens täckningsandel.

248 §. Användning av täckningsandelen. Syftet med paragrafen är detsamma som med 50 § i den lag som upphävs, men det föreskrivs enklare om saken. Täckningsandelen är avsedd att täcka statens fordringar, och till staten från den ska flyttas över de belopp som behövs för att täcka kostnaderna för kärnavfallshanteringen och för åtgärder efter den permanenta förslutningen av en slutförvarsanläggning. Det är inte motiverat att betala tillbaka överskottet till tillståndshavaren före en situation som avses i 249 §.

249 §. Återbetalning av överskott i tillståndshavarens täckningsandel. Den föreslagna paragrafen är ny. Till tillståndshavaren återbetalas ett eventuellt överskott när kostnaderna för hanteringen av kärnavfall som överlätits till staten har betalats från tillståndshavarens täckningsandel.

24 kap. - Statens kärnavfallshanteringsfonds placeringsverksamhet

250 §. Utlåning av reserveringsfondens medel till tillståndshavare. De föreslagna 1 och 2 mom. motsvarar 52 a § 1 mom. i den lag som upphävs, men bestämmelser om krav på säkerhet föreslås i 251 §. Beslut om beviljande av lån ska fattas vart tredje år för tre år i sänder.

Dessutom har i 1 mom. tagits in en begränsning enligt 101 § 2 mom. i kärnenergiförordningen. Skyldigheterna i fråga om betalningen av ett lån som förfallit till betalning eller ränta på ett sådant lån ska ha fullgjorts när beslut om beviljande av lån fattas. Om tillståndshavaren vid tidpunkten i fråga har försummat betalningen av ett lån som förfallit till betalning eller ränta på ett sådant lån, kan tillståndshavaren eller tillståndshavarens aktieägare som avses i 3 mom. inte beviljas lån och ärendet behandlas på nytt efter tre år. Motsvarande gäller i fall där aktieägaren vid tidpunkten i fråga har försummat betalningen av ett lån som förfallit till betalning eller ränta på ett sådant lån, varvid den aktieägaren inte kan beviljas lån och ärendet behandlas på nytt efter tre år.

Det föreslagna 3 mom. motsvarar 52 a § 2 mom. i den lag som upphävs.

Om ombesörjningsskyldigheten flyttas över under den treåriga lånetiden och fonderingsmålet hos den som beviljar återlåning samtidigt minskar, ska lånet dock inte sägas upp, utan det ska betalas tillbaka efter det att lånetiden gått ut. Vid behov ska fonden kontrollera säkerheterna för lånen. Den på vilken ombesörjningsskyldigheten har flyttats över ska få möjlighet till återlåning när ärendet nästa gång behandlas efter utgången av den treåriga lånetiden.

251 §. Villkor för utlåning samt krav på säkerhet. Det föreslagna 1 mom. motsvarar kravet på säkerhet enligt 52 a § 1 mom. och 4 mom. i den lag som upphävs. Dessutom har låntagaren ålagts en skyldighet att se till att den egendom som utgör säkerhet hålls försäkrad.

Det föreslagna 2 mom. motsvarar 105 § i kärnenergiförordningen. Till momentet fogas en ny bestämmelse om återlämnande av säkerheter.

För att uppfylla kravet på säkerhet och bedöma om säkerheten är tillräcklig har Statens kärnavfallshanteringsfond låtit Teknologiska forskningscentralen VTT Ab göra beräkningar av avkastningsvärdet av varje återlånares elproduktion och prisutveckling. Dessutom har fonden själv gjort kalkyler utifrån bolagens bokslut och nämnda kalkyler med användande av egna värderingskoefficienter. Fonden har från sina kalkyler eliminerat andelen kärnenergiproduktion i bolagen. Promemoriorna om värdet på säkerheterna har godkänts minst en gång om året i fondens direktion. Vid behov kan behovet av säkerheter bedömas också annars, om bolagets finansiella ställning plötsligt försämras.

I 3 mom. föreslås en grundläggande bestämmelse om omvandling av säkerheter till pengar som ska tillämpas om betalningen av ett lån som förfallit till betalning eller av räntan på ett sådant lån har försumrats trots uppmaning.

I 4 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning.

252 §. Placering av Statens kärnavfallshanteringsfonds medel i statens skuldebrev. De föreslagna 1 och 3 mom. motsvarar 52 a § 3 mom. i den lag som upphävs, men bestämmelser om minimiandelar föreslås bli samlade i 254 §.

Det föreslagna 2 mom. är nytt. De tillgångar som ingår i täckningsandelarna ska placeras i enlighet med 1 mom. De tillgångar som ingår i täckningsandelarna ska inte räknas in i den minimiandel på 20 procent som beräknas enligt 1 mom.

I 4 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning.

253 §. Annan placering av Statens kärnavfallshanteringsfonds tillgångar. Den föreslagna paragrafen motsvarar 52 b § i den lag som upphävs, men bestämmelser om kravet på minimiandel föreslås bli samlade i 254 §.

254 §. Säkerställande av placeringarnas minimiandelar. I paragrafen samlas bestämmelserna om säkerställandet av placeringarnas minimiandelar och de motsvarar i huvudsak vad som föreskrivs i 52 a § 3 mom. och 52 b § 2 mom. i den lag som upphävs. Förfarandena för säkerställande av minimiandelar har gjorts tydligare med beaktande av erfarenheterna från tillämpningen av bestämmelserna. Säkerställandet ska göras med tre års mellanrum, medan det för närvarande ska göras varje år. Minimandelarna ses över enligt den situation som råder den sista mars, och då ska i enlighet med 252 § 1 mom. och 253 § 1 mom. minst 20 procent ha placerats både i statens skuldebrev och i andra placeringar. Beräkningen av minimiandelarna påverkas inte av de belopp som eventuellt betalas tillbaka till tillståndshavarna i början av april. Vid beräkningen av minimiandelarna ska dock de fonderingsmål som fastställts för tillståndshavarna för det innevarande året användas, inte de lägsta fonderingsmål som avses i 250 § 2 mom. Statens kärnavfallshanteringsfond ska vid behov göra ändringar i placeringarna så att minimiandelarna uppfylls samt bevilja lån på så sätt att den maximala andel som gäller lånen inte överskrids.

255 §. Buffert. Det föreslagna 1 mom. motsvarar början av 52 c § 1 mom. i den lag som upphävs och i momentet har tagits in den definition som finns i 37 § 9 punkten i den lagen samt en del av 52 c § 5 mom., något preciserad.

Det föreslagna 2 mom. motsvarar slutet av 52 c § 1 mom. i den lag som upphävs. I momentet har det beaktats att tillståndshavaren till fonden ska betala de medel som behövs för att täcka bufferten. En fastighetsinteckning ska inte längre godkännas som säkerhet. Dessutom kompletteras momentet med en bestämmelse om placering av medel som överlåtit till bufferten.

I 3 mom. föreskrivs det om situationer där det vid den tidpunkt som nämns i 2 mom. finns mer säkerheter och medel som tillståndshavaren överlåtit än vad som förutsätts enligt 1 mom. Statens kärnavfallshanteringsfond ska då utan dröjsmål till tillståndshavaren återlämna de säkerheter och medel som motsvarar den överstigande delen. I första hand ska återlämnandet gälla säkerheterna.

Statens kärnavfallshanteringsfond ska i de ärenden som avses i 1 och 3 mom. fatta beslut som gäller tillståndshavarna i fråga.

I 4 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning.

256 §. Tilläggsbuffert. Det föreslagna 1 mom. motsvarar 52 c § 4 mom. och delvis 5 mom. i den lag som upphävs, men bestämmelserna har gjorts något tydligare. På motsvarande sätt som i fråga om bufferten godkänns inte längre en fastighetsinteckning för täckande av tilläggsbufferten. I det föreslagna 2 mom. föreskrivs det om återlämnande av säkerheter. Statens kärnavfallshanteringsfond ska i de ärenden som avses i 1 och 2 mom. fatta beslut som gäller tillståndshavarna i fråga.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning.

257 §. Säkerställande av tillräckliga medel i reserveringsfonden. Paragrafen motsvarar delvis 52 c § 2 och 3 mom. i den lag som upphävs. Bestämmelserna görs något tydligare. På motsvarande sätt som i fråga om bufferten och tilläggsbufferten godkänns inte längre en fastighetsinteckning i de situationer som avses i paragrafen. Statens kärnavfallshanteringsfond ska i de ärenden som avses i 1 och 2 mom. fatta beslut som gäller tillståndshavarna i fråga.

258 §. Bemyndigande för Finansinspektionen att meddela föreskrifter. Paragrafen motsvarar delvis 52 d § 2 mom. i den lag som upphävs.

25 kap. - Förvaltning av fondandelar och täckningsandelar

259 §. Värdering av reserveringsfondens tillgångar. Det föreslagna 1 mom. motsvarar 41 § 4 mom. i den lag som upphävs. Bestämmelserna preciseras genom att det nämns att bestämmelserna om värdering av tillgångar hänför sig till reserveringsfonden.

I 2 mom. ingår ett bemyndigande att utfärda förordning.

260 §. Reserveringsfondens vinst och förlust. De föreslagna 1 och 2 mom. motsvarar till väsentliga delar 51 § och delvis 41 § i den lag som upphävs. Dessutom har det i 1 mom. tagits in den definition av vinst som ingår i 37 § 7 punkten i den lagen och den definition av förlust som ingår i 8 punkten i den paragrafen. Bestämmelser om återbetalning av överskott finns i 261 §, och i detta sammanhang beaktas hur vinst eller förlust inverkar på kärnavfallsavgiftens storlek. Det i 1 och 2 mom. avsedda förhållandet mellan fondandelarna bestäms enligt 262 §, i vilken det föreskrivs om fastställande av tillståndshavarens fondandel och ändringar i anslutning till den.

I 3 mom. föreskrivs det om situationer där det i reserveringsfonden dessutom finns tillståndshavarens eller statens täckningsandelar. Bestämmelsen motsvarar till centrala delar vad som i 1 mom. föreskrivs om fondandelar och den motsvarar också i huvudsak 51 § i den lag som upphävs till den del den gäller täckningsandelar. I paragrafen beaktas dock att medel som hör till täckningsandelarna får placeras endast i finska statens skuldebrev eller överföras till statsverket.

261 §. Återbetalning av överskott. Det föreslagna 1 mom. motsvarar 42 § 2 mom. i den lag som upphävs. Bestämmelserna har gjorts tydligare genom att det preciseras hur vinst eller förlust som hänför sig till tillståndshavarens andel ska beaktas i beräkningen. Förslaget motsvarar det förfarande som tillämpats. Bestämmelserna har kompletterats med ett omnämnande av tillståndshavarens samtycke, eftersom tillståndshavarens kärnanläggningar kan ha olika överskott.

I 2 mom. föreskrivs det om återbetalning av överskott när tillståndshavarens täckningsbehov är mindre än tillståndshavarens täckningsandel den sista dagen av det föregående året, till vilken tillståndshavarens andel av fondens vinst eller förlust har hänförts. Förfarandet är detsamma som enligt 1 mom. Denna situation är inte förenad med utlåning enligt 250 §.

262 §. Fastställande av en tillståndshavarens fondandel. De föreslagna 1 och 2 mom. motsvarar till centrala delar 41 § 1 och 2 mom. i den lag som upphävs, men bestämmelserna har gjorts tydligare och motsvarar etablerad praxis. Dessutom har i 1 mom. beaktats definitionen i 37 § 3 punkten i den lag som upphävs. Enligt 1 mom. fastställs tillståndshavarens fondandel alltid enligt den situation som råder vid utgången av kalenderåret. Fondandelen för den sista dagen i året erhålls genom att det till den senast, alltså året innan, fastställda fondandelen adderas eller

från den dras av tillståndshavarens andel av Statens kärnavfallshanteringsfonds vinst eller förlust som beräknats enligt 260 § 1 och 2 mom. samt de i 2 mom. i denna paragraf avsedda förändringar som skett under kalenderåret.

I de situationer som avses i 2 mom. ändras tillståndshavarens fondandels relativa andel av reserveringsfondens tillgångar, vilket beaktas bland annat vid beräkningen av tillståndshavarens andel av fondens vinst eller förlust. I dessa situationer fastställs tillståndshavarens fondandel dock inte separat.

Beloppet av medlen i tillståndshavarens fondandel och samtidigt tillståndshavarens relativa andel av reserveringsfonden ökar enligt 2 mom. 1 punkten av den avgift för kärnavfallshantering som tillståndshavaren betalar eller av det överskott som återbetalas till tillståndshavaren. Den föreslagna 2 punkten gäller situationer där det till följd av en överflyttning av ombesörjningsskyldigheten sker förändringar i överlåtarens och mottagarens fondandelar när tillgångar överflyttas mellan tillståndshavarnas fondandelar. Den föreslagna 3 punkten gäller situationer där tillståndshavarens fondandel minskas till följd av att tillgångar överflyttas till tillståndshavarens täckningsandel eller statens täckningsandel.

263 §. Fastställande av tillståndshavarens täckningsandel. Den föreslagna paragrafen är ny. Bestämmelserna om fastställande av tillståndshavarens täckningsandel motsvarar i huvudsak bestämmelserna om fastställande av tillståndshavarens fondandel.

264 §. Tillståndshavarens tillgångar i reserveringsfonden. Den föreslagna paragrafen är ny. I paragrafen preciseras de poster som hör till tillståndshavarens tillgångar i reserveringsfonden. Utöver tillståndshavarens fondandel utgörs dessa av de medel som betalats för att täcka bufferten, de medel som baserar sig på extra avgifter för kärnavfallshantering och extra täckningsavgifter samt de medel som ingår i tillståndshavarens täckningsandel. Eftersom ansvarsbeloppet för tillståndshavarens fondandel i reserveringsfonden enligt 229 § ska uppnås under det föregående kalenderåret, är det inte möjligt att i fondandelen inkludera de poster som avses i paragrafen.

265 §. Fastställande av statens täckningsandel. Den föreslagna paragrafen är ny. Statens täckningsandel för årets sista dag fastställs på samma sätt som tillståndshavarens fondandel och tillståndshavarens täckningsandel för årets sista dag. Statens täckningsandel kan ändras om det under kalenderåret har använts medel för att täcka kostnaderna för statens tillsynsåtgärder och andra åtgärder som behövs efter den permanenta förslutningen av en slutförvarsanläggning. Dessutom kan ändringar ske på basis av den vinst eller förlust som beräknats enligt 260 § 3 mom.

26 kap. - Statens kärnavfallshanteringsfonds understöd

266 §. Finansiering av forskningsprojekt och forskningsinfrastrukturprojekt. Paragrafen motsvarar till väsentliga delar 53 a § i den lag som upphävs. Bestämmelsen preciseras dock något så att syftet med forskningsverksamheten är att främja en säker drift av kärnanläggningar verksamma i Finland och utvecklingen av kärnavfallshanteringslösningar. Detta inbegriper också ett mål att med hjälp av forskning identifiera nya fenomen som har betydelse med tanke på säkerheten vid tillståndshavarnas kärnanläggningar eller kärnavfallshanteringslösningar. Understödet för högre utbildning slopas i syfte att effektivisera förvaltningen av understödssystemet. Understöd för forskningsverksamhet kan också användas för deltagaravgifter för och medfinansiering av internationella projekt som gäller forskning kring

kärnsäkerhet och kärnavfallshantering i den mån detta är möjligt enligt statsunderstödslagen (688/2001).

267 §. *Avgifter som ska samlas in hos tillståndshavaren för finansiering av understöd.* Det föreslagna 1 mom. motsvarar till väsentliga delar den första delen av 53 b § 1 mom. i den lag som upphävs och i huvudsak 2 mom. 2 punkten i den paragrafen, men avgifterna och avgiftsgrunderna ändras för att minska avgiftsbördan. Grundavgift ska inte längre tas ut hos innehavaren av principbeslutet, utan först hos tillståndshavaren eller den som ansöker om tillstånd. Den föreslagna ändringen innebär att principbeslutet blir vanligare än för närvarande, så i det skedet ska det ännu inte krävas några avgifter. I principbeslutet kan dessutom ingå ett projekt som består av flera likadana kärnkraftverk, varvid forskningsbehovet inte heller direkt motsvarar de nominella värmeeffekterna. Samtidigt minskas kostnadsbelastningen i det inledande skedet av ett kärnanläggningsprojekt.

I 1 mom. föreskrivs det om avgifter som tas ut på basis av ett tillstånd eller en tillståndsansökan som gäller ett kärnkraftverk och i 2 mom. om avgifter som tas ut på basis av ett tillstånd eller en tillståndsansökan som gäller en produktionsanläggning för kärnbränsle samt i 3 mom. om avgifter som grundar sig på tillståndshavarens ansvarsbelopp. Bestämmelserna i 53 b § i den lag som upphävs ska dock enligt 488 § 2 mom. tillämpas till utgången av 2028. Utifrån de föreslagna ändringarna minskar avgiftsbördan med cirka 15 procent 2029. Avsikten är att de föreslagna avgifterna och avgiftsgrunderna ska gälla tills vidare, vilket med beaktande av förändringen i penningvärdet innebär en större minskning av avgiftsbördan. Det bedöms att besparingar kommer att uppnås i synnerhet genom effektivare förvaltning av understödssystemet, konkurrensutsättning av projekt och noggrannare allokering av understöd till sådana högklassiga forskningsprojekt som bäst anses kunna främja målet med understödssystemet. Forskningsprojektens inverkan på kärnanläggningarnas säkerhetsnivå eller utvecklingen av kärnavfallshanteringslösningar bedöms förbli åtminstone på nuvarande nivå. Dessutom ökar avgiftsintäkterna och samtidigt också möjligheterna att stödja forskningsprojekt, om antalet kärnanläggningar och tillståndshavare ökar.

Grundavgiften enligt 1 mom. sänks till högst 270 000 euro. I grundavgiften föreslås en gradering enligt vilken avgiften är 480 euro per megawatt nominell värmeeffekt, dock högst 270 000 euro. Genom förslaget minskas avgiftsbördan för små kärnkraftverksprojekt. Effektagiften enligt 1 mom. är 240 euro för varje megawatt av den nominella värmeeffekten. Enligt förslaget ska en dubbel effektagift dock tas ut om det i tillståndet avsedda kärnkraftverket baserar sig på annan teknik än den som allmänt används i Finland (annan än lättvattenreaktor). Sådan för Finland ny teknik bedöms vara förenad med ett särskilt stort behov av forskning också i fråga om eventuella lösningar för kärnbränsleförsörjning och kärnavfallshantering. Effektagiften ska tas ut hos tillståndshavarna, men ännu inte på basis av tillståndsansökan.

I 2 mom. föreskrivs det om avgiftsskyldigheten för en tillståndshavare som har tillstånd att uppföra eller driva en produktionsanläggning för kärnbränsle eller som har ansökt om tillstånd att uppföra en sådan anläggning. Den årliga grundavgiften är 270 000 euro, och dessutom tas hos tillståndshavarna ut ett tillägg till avgiften på 540 000 euro. Även sådana anläggningar är förknippade med forskningsbehov, men i den lag som upphävs har denna typ av anläggning inte identifierats separat.

I 3 mom. föreskrivs det om en avgiftsskyldighet som grundar sig på tillståndshavarens ansvarsbelopp och som motsvarar det ansvarsbelopp som fastställts för det föregående kalenderåret multiplicerat med 0,07 procent. Avgiftsskyldigheten är dock dubbel, om det i

tillståndet avsedda kärnkraftverket baserar sig på annan teknik än den som allmänt används i Finland.

De avgifter som samlas in för finansieringen av forskning uppgår uppskattningsvis till sammanlagt cirka 6 miljoner euro per år. I och med nya kärnanläggningsprojekt ökar beloppet av de avgifter som tas ut liksom också forskningsbehoven.

268 §. Kompletterande bestämmelser om avgiftsskyldighet. Paragrafen motsvarar till väsentliga delar slutet av 53 b § 1 mom. i den lag som upphävs, men det föreslås att bestämmelserna görs tydligare och mer precisa. I bestämmelsen har beaktats de ändringar som föreslås i 267 §. I paragrafen föreskrivs det dessutom på ett kompletterande sätt om beslut om avgiftsskyldighet.

269 §. Upphörande av avgiftsskyldigheten. I paragrafen föreskrivs det om tidpunkten för när avgiftsskyldigheten upphör. I fråga om ett kärnkraftverk är den tidpunkten kalenderåret efter det år då energiproduktionen upphörde, i fråga om en kärnteknisk anläggning och en produktionsanläggning för kärnbränsle kalenderåret efter det år då tillstånd att utveckla anläggningen beviljades samt i fråga om en slutförvarsanläggning kalenderåret efter det år då beslutet om att anläggningen har godkänts som permanent försluten fattats. Den föreslagna paragrafen är ny. Skyldigheten att finansiera forskningsverksamhet kan inte längre anses motiverad efter de nämnda tidpunkterna.

270 §. Forskningsfondens förmögenhet. Paragrafen motsvarar 53 c § i den lag som upphävs.

271 §. Beviljande av understöd. Paragrafen motsvarar till väsentliga delar 53 d § 1 och 2 mom. i den lag som upphävs. Innan understöd beviljas ska utlåtande begäras av arbets- och näringsministeriet, Strålsäkerhetscentralen och tillståndshavarna. Begäran om utlåtande kan gälla till exempel ansökningar, ansökningshelter eller beslutsutkast.

Det bedöms vara möjligt att avsevärt effektivisera den förvaltningsverksamhet som hänför sig till beviljandet av understöd. Det fleråriga forskningsprogram som arbets- och näringsministeriet utarbetat i samarbete med intressentgrupperna har visat sig vara onödigt tungrovt och ineffektivt. En avsikt var dessutom att koncentrera uppgifterna i anslutning till understöden till Statens kärnavfallshanteringsfond (se 273 §).

På utbetalningen av understöd tillämpas statsunderstödslagen, vars 12 § innehåller bestämmelser om detta.

272 §. Återbetalning av medel till avgiftsskyldiga. I paragrafen föreskrivs det mer heltäckande om återbetalning till avgiftsskyldiga av medel som under kalenderåret blivit outdelade jämfört med 53 b § 4 mom. i den lag som upphävs. De avgifter som tas ut ska betraktas som avgifter av skattenatur och därför ska outdelade medel återbetalas årligen.

Enligt 1 mom. ska Statens kärnavfallshanteringsfond lämna en del av forskningsfondens medel outdelade, om det med tanke på de syften som anges i 266 § inte är motiverat att använda alla utdelbara medel.

Enligt 2 mom. ska de medel som under kalenderåret blivit outdelade utan obefogat dröjsmål återbetalas till de avgiftsskyldiga i relation till de avgifter de betalat. Detsamma gäller sådana medel som bundits genom beslut om beviljande av understöd enligt 271 § 2 mom. och som blir oanvända under kalenderåret till följd av ändrade projektkostnader eller av något annat skäl.

273 §. *Kompletterande bestämmelser i anknytning till understöd.* Det föreslagna 1 mom. motsvarar 53 e § 1 mom. i den lag som upphävs.

Enligt 2 mom. ska Statens kärnavfallshanteringsfond sköta de uppgifter som i statsunderstödslagen förskrivs för statsbidragsmyndigheten. Detta är en ändring jämfört med nuläget. Enligt 53 e § 2 mom. i den lag som upphävs har statsbidragsmyndighetens uppgifter delats mellan fonden och arbets- och näringsministeriet. Beredningsarbetet i anslutning till beviljandet av understöd ska fortfarande utföras av ministeriets tjänstemän, och kostnaderna för beredningsarbetet ska debiteras fonden.

27 kap. - Statens kärnavfallshanteringsfond

274 §. *Statens kärnavfallshanteringsfonds uppgifter.* Det föreslagna 1 mom. motsvarar 38 § 1 mom. i den lag som upphävs. Det är inte längre nödvändigt att särskilt hänvisa till de allmänna förvaltningslagarna, utan de tillämpas också på Statens kärnavfallshanteringsfond. En informativ hänvisning till skadeståndslagen finns fortfarande i 1 mom. Den grundläggande bestämmelsen om Statens kärnavfallshanteringsfond finns i 17 §.

I 2 mom. ingår ett bemyndigande att utfärda förordning.

275 §. *Allmän styrning av och tillsyn över Statens kärnavfallshanteringsfond.* Det föreslagna 1 mom. motsvarar 38 § 2 mom. i den lag som upphävs. Det föreslagna 2 mom. motsvarar den första meningen i 9 § 1 mom. i statsrådets förordning om Statens kärnavfallshanteringsfond. Fondens särskilda förmögenhet är enligt förslaget forskningsfonden.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning.

276 §. *Tillsättande av revisorer för Statens kärnavfallshanteringsfond.* Det föreslagna 1 mom. motsvarar till väsentliga delar 11 § i statsrådets förordning om Statens kärnavfallshanteringsfond. För närvarande har revisorerna konkurrensutsatts årligen, men avsikten är att detta i fortsättningen ska göras med tre års mellanrum. Möjligheten att utnämna också en revisionssammanslutning innebär en ändring jämfört med nuläget. En ändring jämfört med nuläget är också att arbets- och näringsministeriet ska begära förslag till CGR-revisor eller revisionssammanslutning av sådana tillståndshavare för vilka en fondandel har fastställts, men ministeriet har möjlighet att avvika från detta förslag. Detta bedöms göra revisionen kostnadseffektivare.

Det föreslagna 2 mom. motsvarar 13 § 3 mom. i den nämnda förordningen.

277 §. *Uppgifter för Statens kärnavfallshanteringsfonds revisorer.* Det föreslagna 1 mom. motsvarar 11 § 2 mom. och 12 § 1 mom. i statsrådets förordning om Statens kärnavfallshanteringsfond. Bedömningen enligt 3 punkten av huruvida fondens förvaltning och verksamhet har skötts i enlighet med de bestämmelser och föreskrifter som gäller fonden ska också innehålla en bedömning av om fondandelarna har fastställts i enlighet med de bestämmelser och föreskrifter som gäller fonden.

Det föreslagna 2 mom. motsvarar 12 § 2 mom. och 13 § 1 mom. i den nämnda förordningen.

Det föreslagna 3 mom. motsvarar 13 § 2 mom. i den nämnda förordningen.

278 §. *Direktionen för Statens kärnavfallshanteringsfond.* Paragrafen motsvarar 38 a § 2–4 mom. i den lag som upphävs. I 1 mom. förutsätts det dessutom att direktionsmedlemmarna ska ha gott anseende. I och med den föreslagna ändringen förenhetligas kraven på gott anseende för medlemmarna i direktionen för Statens kärnavfallshanteringsfond med kravet i 3 § i lagen om statens pensionsfond (1297/2006) och 9 § i lagen om Keva (66/2016).

279 §. *Uppgifter för direktionen för Statens kärnavfallshanteringsfond.* Det föreslagna 1 mom. motsvarar 38 a § 1 mom. i den lag som upphävs. Det omnämmande som finns i 38 a § 1 mom. 4 punkten i den lag som upphävs om att besluta om vidtagande av sådana åtgärder enligt 48–50 § i den lagen som i lagstiftningen inte har ålagts statsrådet eller arbets- och näringsministeriet bedöms inte längre vara behövligt, eftersom det i den föreslagna lagen tydligare än för närvarande föreskrivs om befogenheter.

I 2 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning.

280 §. *Ledning av Statens kärnavfallshanteringsfonds placeringsverksamhet.* Paragrafen motsvarar 52 § 1 och 2 mom. i den lag som upphävs. I det föreslagna 1 mom. specificeras det att det är fråga om placering av tillgångarna i reserveringsfonden.

281 §. *Placeringsdelegationen.* Paragrafen motsvarar 52 § 3 mom. i den lag som upphävs. I det föreslagna 2 mom. preciseras de tillståndshavare som kan vara företrädare i placeringsdelegationen.

282 §. *Verkställande direktör och annan personal vid Statens kärnavfallshanteringsfond.* Det föreslagna 1 mom. motsvarar delvis 38 b § 1 mom. i den lag som upphävs. Statens kärnavfallshanteringsfonds uppgifter, i synnerhet uppgifter i anslutning till understöd från fonden, har till stor del skötts på entreprenad. Avsikten är att se till att fonden har tillräckligt med personal för att sköta sina uppgifter på behörigt sätt. Dessa är tjänstemän vid arbets- och näringsministeriet som ministeriet förordnar till uppdrag hos fonden och som arbetar under tjänsteansvar.

Enligt 1 mom. har fonden rätt att använda statsrådets gemensamma koncerntjänster, till exempel de ekonomi- och personalförvaltningstjänster som Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning tillhandahåller och de datatekniktjänster som Statens center för informations- och kommunikationsteknik Valtori producerar. Fonden ska också ha rätt att använda sådana tjänster i anslutning till placeringsverksamhet som produceras av andra än myndigheter. Dessutom ska fonden ha rätt att använda sådana tjänster vid administreringen av understöd som produceras av andra än myndigheter till den del det inte innebär utövning av offentlig makt.

Enligt 2 mom. ska Statens kärnavfallshanteringsfond ersätta de kostnader som skötseln av fondens uppgifter föranlett arbets- och näringsministeriet. Till denna del är det inte fråga om en ändring jämfört med nuläget.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning.

283 §. *Uppgifter för verkställande direktören vid Statens kärnavfallshanteringsfond.* Paragrafen motsvarar 38 b § 2 och 3 mom. i den lag som upphävs.

284 §. *Skyldighet att göra insideranmälan.* Paragrafen motsvarar 38 c § 1 mom. i den lag som upphävs. Paragrafens ordalydelse har formulerats om något.

285 §. Insideranmälan. De föreslagna 1–4 mom. motsvarar 38 c § 2–6 mom. i den lag som upphävs. Ordalydelsen har formulerats om något och den inbördes ordningen mellan bestämmelserna har ändrats.

I det föreslagna 5 mom. finns ett bemyndigande för Finansinspektionen att meddela föreskrifter som motsvarar bestämmelsen i 52 d § 2 mom. i den lag som upphävs.

286 §. Insiderregister. De föreslagna 1 och 2 mom. motsvarar 38 d § 1 och 2 mom. i den lag som upphävs.

I det föreslagna 3 mom. finns ett bemyndigande för Finansinspektionen att meddela föreskrifter som motsvarar bestämmelsen i 52 d § 2 mom. i den lag som upphävs.

28 kap. - Avfallshantering vid en anläggning för kärnämnestillvaratagande

287 §. Hantering av avfall som innehåller naturliga radioaktiva ämnen vid en anläggning för kärnämnestillvaratagande. I paragrafen föreskrivs det om avfall innehållande naturliga radioaktiva ämnen från en anläggning för kärnämnestillvaratagande och avfallshanteringen av det. På en anläggning för kärnämnestillvaratagande tillämpas inte bestämmelserna om kärnavfall, och det är inte heller fråga om sådant radioaktivt avfall som avses i strålsäkerhetslagen. Det avfall som uppkommer vid en anläggning för kärnämnestillvaratagande är avfall som innehåller naturliga radioaktiva ämnen, där strålsäkerheten måste beaktas, men som dock i praktiken behandlas i enlighet med avfallslagen och miljöskyddslagen, och strålsäkerhetslagen tillämpas på eventuell strålningsexponering som beror på naturliga radioaktiva ämnen.

Enligt 1 mom. ska innehavaren av tillstånd för en anläggning för kärnämnestillvaratagande ansvara för det avfall innehållande naturliga radioaktiva ämnen som uppkommer i samband med eller till följd av verksamheten och vara skyldig att sörja för bortskaffandet av det. Bortskaffandet kan ordnas till exempel genom avfallslagens förfaranden för farligt avfall.

I 2 mom. föreskrivs det om säkerheten vid planeringen och genomförandet av åtgärder inom avfallshanteringen i fråga om avfall som innehåller naturliga radioaktiva ämnen. På hanteringen av sådant avfall tillämpas dessutom vad som i strålsäkerhetslagen föreskrivs om omständigheter som hänför sig till exponering för strålning av motsvarande avfall.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

288 §. Avfallshanteringsplan för en anläggning för kärnämnestillvaratagande. I paragrafen föreskrivs det om en avfallshanteringsplan för en anläggning för kärnämnestillvaratagande. I paragrafen förutsätts det att innehavaren av tillstånd planerar hanteringen av avfall innehållande naturliga radioaktiva ämnen, från behandling och lagring av avfallet på det område där anläggningen för kärnämnestillvaratagande ligger till principerna för bortskaffande av avfallet. Bestämmelser om avfallshantering och bortskaffande av produktionsavfall från urananrikningsverksamhet finns för närvarande i Strålsäkerhetscentralens föreskrift Y/5/2016.

Till skillnad från kärnanläggningarnas kärnavfallshanteringsplaner behöver en avfallshanteringsplan för en anläggning för kärnämnestillvaratagande inte godkännas av Strålsäkerhetscentralen eller regelbundet lämnas in för bedömning. Avfallshanteringsplanen för en anläggning för kärnämnestillvaratagande ska dock hållas uppdaterad under anläggningens hela livscykel.

I 2 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

289 §. Bokföring av avfall vid en anläggning för kärnämnestillvaratagande. I 1 mom. föreskrivs det om bokföring av avfall som uppkommer i verksamheten vid en anläggning för kärnämnestillvaratagande och som innehåller naturliga radioaktiva ämnen. Innehavaren av tillstånd ska ha aktuell information om mängden och arten av det avfall som innehåller naturliga radioaktiva ämnen och som lagrats och bortskaffats. Kravet är nytt.

I 2 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter om ordnandet av avfallsbokföringen.

290 §. Säkerhet för en anläggning för kärnämnestillvaratagande. I paragrafen föreslås bestämmelser om en säkerhet för en anläggning för kärnämnestillvaratagande, vars syfte är att säkerställa att det under alla förhållanden finns medel till förfogande för bortskaffande och annan avfallshantering av avfall innehållande naturliga radioaktiva ämnen vid anläggningen samt för rengöring av anläggningen och dess omgivning från radioaktiva ämnen, även om innehavaren av tillstånd skulle drabbas av insolvens. Säkerhetens belopp beror på verksamhetens art och omfattning. När säkerhetens belopp fastställs ska de säkerheter som eventuellt krävs med stöd av gruvlagen och miljöskyddslagen för åtgärder för upphörande och efterbehandling beaktas (se 108–110 § i gruvlagen) och för hantering av avfall (se 59–61 b § i miljöskyddslagen).

Bestämmelsen är ny, motsvarande reglering finns inte i den lag som upphävs. En anläggning för kärnämnestillvaratagande omfattas inte heller av bestämmelserna om Statens kärnavfallshanteringsfond, och det finns inga förfaranden för reservering av medel för kostnaderna för efterbehandlingsåtgärder eller andra i 1 mom. avsedda kostnader. Genom förfarandet med säkerheter börjar också avfallsbehandlingen gällande verksamheten för tillvaratagande av kärnämnen omfattas av reservering av medel för kostnader, men förfarandet är lättare än för kärnanläggningar. Motsvarande bestämmelser om säkerheter finns också till exempel i strålsäkerhetslagen.

291 §. Ställande av säkerhet. I paragrafen föreskrivs det om Strålsäkerhetscentralens beslut om ställande av en i 290 § avsedd säkerhet. Bestämmelsen är ny, motsvarande reglering finns inte i den lag som upphävs. Bestämmelserna motsvarar i stora drag de bestämmelser i gruvlagen som gäller säkerhet. Det föreslås att Strålsäkerhetscentralen ska besluta om ställande av säkerhet för en anläggning för kärnämnestillvaratagande. Strålsäkerhetscentralen ska också justera storleken på den säkerhet som ställts, om det sker förändringar i förhållandena eller i verksamheten för tillvaratagande av kärnämnen.

I 2 mom. föreskrivs det om vad som kan godkännas som säkerhet. Som säkerhet kan godkännas borgen, försäkring och en pantsatt insättning. Den som ställer säkerheten ska vara ett kreditinstitut, en försäkringsanstalt eller något annat yrkesmässigt finansiellt institut med hemort i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

I det föreslagna 3 mom. föreskrivs det att säkerheten ska ställas hos Strålsäkerhetscentralen. Enligt detta ska Strålsäkerhetscentralen övervaka ersättningstagarens intresse vid ställandet av säkerhet och vid behov omvandla säkerheten till pengar och fördela tillgångarna i situationer som förutsätter fördelning av dem.

292 §. Kostnader som betalas ur säkerheten. Enligt paragrafen kan den säkerhet som avses i 290 § användas för kostnaderna för de skyldigheter i fråga om avfallshantering för en anläggning för kärnämnestillvaratagande som anges i den föreslagna lagen eller i dess

drifttillstånd och för de rengöringsåtgärder som avses i den paragrafen. Bestämmelsen är ny, motsvarande reglering finns inte i den lag som upphävs. Bestämmelserna motsvarar i stora drag de bestämmelser i gruvlagen som gäller säkerhet.

293 §. *Befrielse från tillsyn enligt denna lag i fråga om avfall innehållande naturliga radioaktiva ämnen från en anläggning för kärnämnestillvaratagande.* Enligt paragrafen ska avfall innehållande naturliga radioaktiva ämnen från en anläggning för kärnämnestillvaratagande kunna befrias från myndighetstillsyn på motsvarande sätt som det i 208 § föreskrivs om befrielse från myndighetstillsyn i fråga om kärnavfall.

294 §. *Befrielse från tillsyn enligt denna lag i fråga om en byggnad i en anläggning för kärnämnestillvaratagande eller en del av anläggningsområdet.* I paragrafen föreskrivs det om befrielse av byggnader i en anläggning för kärnämnestillvaratagande eller delar av anläggningsområdet från myndighetstillsyn enligt den föreslagna lagen. På befrielse från myndighetstillsyn tillämpas vad som i 209 § föreskrivs om befrielse från myndighetstillsyn i fråga om en kärnanläggnings byggnad eller en del av den eller en del av anläggningsområdet.

Strålsäkerhetscentralen ska vid behov kunna justera säkerhetens storlek när den fattar beslut om befrielse från myndighetstillsyn av en byggnad i en anläggning för kärnämnestillvaratagande eller en del av en sådan byggnad eller av en del av anläggningsområdet.

8.1.5 AVDELNING V UPPFÖRANDE, IDRIFTTAGNING OCH AVVECKLING AV KÄRANLÄGGNINGAR

29 kap. - Principbeslut om kärnanläggningsprojekt

295 §. *Krav på principbeslut.* I den lag som upphävs togs som ett nytt skede före kärnanläggningstillstånden in ett förfarande med principbeslut. Målet var att införa ett tillräckligt demokratiskt förfarande för fattandet av de viktigaste besluten om kärnenergi, vilket genomfördes genom att förutsätta riksdagens medverkan vid beslut om uppförande av ett kärnkraftverk eller någon annan kärnanläggning med stor allmän betydelse, förordande av kärnanläggningens förläggningskommun samt ett omfattande hörande av allmänheten, berörda kommuner och myndigheter om projektet. Bestämmelserna om principbeslut utvecklas nu med beaktande av erfarenheterna av tillämpningen av bestämmelserna om principbeslut i den lag som upphävs, den utveckling som skett annanstans i lagstiftningen, bland annat i anslutning till utvärdering av konsekvenserna, hörande och möjligheter till inflytande, samt utvecklingen inom kärnanläggningarnas teknik och affärsmodellerna för dem.

I paragrafen föreslås bestämmelser om ett krav på principbeslut för projekt som gäller kärnkraftverk, produktionsanläggningar för kärnbränsle och slutförvarsanläggningar. Den föreslagna paragrafen motsvarar i huvudsak 11 § 1 mom. i den lag som upphävs. Behovet av kärntekniska anläggningar och markslutförvarsanläggningar följer av projekten i fråga. För dessa kärnanläggningar krävs det inte något separat principbeslut. De anläggningsbehov och behövliga funktioner som hänför sig till kärnbränsleförsörjningen och kärnavfallshanteringen ska dock vara en del av prövningen av principbeslutet, eftersom alla kärnkraftverk och andra kärnanläggningar som hör till projektet samt hanterings-, upplagrings- och andra funktioner som hänför sig till kärnbränsle och kärnavfallshantering behandlas i principbeslutet. I motiveringen till 5 § 1 mom. 33 punkten, som gäller definitioner, redogörs det närmare för när det är fråga om en självständig kärnteknisk anläggning. När den inte anses vara självständig, är det fråga om funktioner som hänför sig till en annan kärnanläggning.

Tillämpningen av kravet på principbeslut utvidgas till att omfatta alla kärnkraftverk och produktionsanläggningar för kärnbränsle, medan kravet för närvarande tillämpas på sådana kärnanläggningar om det är fråga om kärnanläggningar med stor allmän betydelse som avses i 3 § 1 mom. 5 punkten och 11 § 1 mom. i den lag som upphävs (se även 7 § 1 mom. i kärnenergiförordningen). I fråga om slutförvarsanläggningar motsvarar förslaget den lag som upphävs (se 3 § 1 mom. 5 punkten i den lag som upphävs och 6 § 3 mom. i kärnenergiförordningen).

296 §. Behöriga myndigheter i ärenden som gäller principbeslut. Det föreslagna 1 mom. motsvarar 11 och 14 § i den lag som upphävs, enligt vilka statsrådet avgör ärenden som gäller principbeslut, samt dess 12 och 13 §, enligt vilka arbets- och näringsministeriet inhämtar behövliga utredningar och ordnar hörande av allmänheten.

Enligt det föreslagna 2 mom. avgör arbets- och näringsministeriet dock ärenden som gäller principbeslut, om det är fråga om ett projekt som omfattar ett eller flera kärnkraftverk och där kärnkraftverkens sammanlagda nominella värmeeffekt är högst 50 megawatt. Detta innebär en ändring jämfört med nuläget, där ett kärnkraftverksprojekt med en nominell värmeeffekt på högst 50 megawatt inte har någon stor allmän betydelse och det inte krävs något principbeslut för att genomföra projektet. Enligt förslaget ska det för kärnkraftverksprojekt alltid före tillståndsfasen krävas ett principbeslut om projektets förenlighet med samhällets helhetsintresse, för att det ska vara möjligt att ingripa i punkter som är problematiska med tanke på ett kärnkraftverks godtagbarhet i tillräckligt god tid och göra behövliga ändringar i projektet innan tillstånd att uppföra anläggningen söks. I principbeslutet ska enligt 297 § dock inte längre bedömas till exempel de tekniska detaljerna i kärnanläggningskonceptet. Förfarandet minskar också projektutvecklarens risk.

297 §. Förutsättningar för godkännande av principbeslut. I paragrafen föreskrivs det om förutsättningar för godkännande av principbeslut om ett kärnanläggningsprojekt på motsvarande sätt som i 14 § 2 mom. i den lag som upphävs och dess tillämpningspraxis. Ett godkännande ska basera sig på en helhetsbedömning. Prövningen av förenligheten med samhällets helhetsintresse är flexibel och möjliggör en helhetsbetonad prövning från fall till fall. Målet är bland annat att bedöma fördelarna med och acceptansen för projektet med tanke på energiförsörjningen, projektets genomförbarhet, projektutvecklarens förutsättningar att genomföra den planering och utveckling som anknyter till projektet och den planerade tillståndshavarens förutsättningar att låta uppföra och driva de kärnanläggningar som ingår i projektet med beaktande också av planerna för ordnandet av kärnämneskontrollen, kärnbränsleförsörjningen och kärnavfallshanteringen, projektets tidsplan och hur realistisk den är samt riskerna i anslutning till projektet (till exempel risker i anslutning till sökanden eller den planerade tillståndshavaren eller de aktörer som ligger bakom dem, projektplaneringen eller tidsplanerna för den). Sökanden är i principbeslutsfasen den som ansvarar för utvecklandet av kärnanläggningsprojektet och kan också vara den planerade tillståndshavaren. Den planerade tillståndshavaren kan dock också vara någon annan sammanslutning, och de planerade ändringarna ska till denna del beskrivas i ansökan. Nyttan med ett projekt kan bedömas också bland annat med tanke på tillgången till kärnbränsle eller radioaktiva isotoper, om avsikten enligt projektet är att uppföra till exempel en produktionsanläggning för kärnbränsle.

Med tanke på bedömningen av förutsättningarna för godkännande av principbeslutet är det nödvändigt att för kärnkraftsprojekt göra en säkerhets- och geopolitisk riskanalys, i synnerhet när det gäller verksamhet med aktörer som överskrider de nationella gränserna. Riskanalysen ska bland annat innehålla en politisk riskbedömning, en bedömning med tanke på den nationella säkerheten, en bedömning av det ansvar som samhället och staten eventuellt får bära, en bedömning av de risker som hänför sig till projektets utländska teknik, anordningar och

sakkunskap samt en bedömning av de risker som hänför sig till leveranskedjorna och leveransen av kärnbränsle. I riskanalysen ska det också bedömas hur övervakningen påverkas om projektets centrala kompetens finns någon annanstans än i Finland samt vilka nya utmaningar de geopolitiska spänningarna och det försvagade internationella avtalssystemet kan medföra. Dessutom kan ändringar i sådana internationella överenskommelser, direktiv eller krav som gäller kärnenergi eller handel medföra merkostnader eller begränsningar för aktörerna inom branschen. I synnerhet vid omfattande kärnkraftsprojekt eller kärnkraftsprojekt som är viktiga med tanke på försörjningsberedskapen bör en sådan säkerhets- och geopolitisk riskanalys göras omsorgsfullt.

Efter det att principbeslutet har godkänts kan det ske ändringar i projektet jämfört med vad som har bedömts vid prövningen av principbeslutet. Vilka konsekvenser en sådan ändring har ska vid behov bedömas vid prövningen av tillståndet att uppföra en kärnanläggning.

Vid bedömningen av förutsättningarna för godkännande av principbeslutet behandlas inte längre förlägningsplatsens lämplighet eller de tekniska detaljerna i kärnanläggningskonceptet, vilket är en ändring jämfört med de förhandsvillkor för prövning av principbeslutet som anges i 14 § 1 mom. i den lag som upphävs.

Behandlingen av en ansökan om principbeslut är förenad med en miljöbedömning enligt SMB-lagen. Enligt EU-domstolens avgörandepraxis bedöms principbeslutet vara ett sådant program som avses i 4 § i SMB-lagen. Närmare bestämmelser om detta föreslås ingå i 321 §.

298 §. Innehållet i ett principbeslut. I 1 mom. finns bestämmelser om innehållet i ett principbeslut. Ett principbeslut kan fattas när ett kärnanläggningsprojekt utifrån en helhetsbedömning bedöms vara förenligt med samhällets helhetsintresse. I principbeslutet ska grunderna för denna bedömning anges. I beslutet ska dessutom generellt redogöras för de olika kärnanläggningar som ingår i projektet och de anknytande funktioner som behövs för att ordna kärnbränsleförsörjningen och kärnavfallshanteringen. I principbeslutet behöver det inte längre tas ställning till kärnanläggningens tekniska lösningar. Tekniken vid den kärnanläggning som ska uppföras kan liksom anläggningens leverantör och andra tekniska omständigheter förändras och preciseras när projektet framskrider, och kärnanläggningsprojektets säkerhet säkerställs i flera skeden (bland annat vid prövning av tillstånd för uppförande och drift av kärnanläggningen samt vid prövning av godkännande av idrifttagning av kärnanläggningen). I principbeslutet ska också i tillämpliga delar redogöras för de omständigheter som anges i 11 § i SMB-lagen. Den paragrafen ska tillämpas enligt vad som anges i 321 §.

Det föreslagna 2 mom. gäller situationer där en ansökan om principbeslut avslås på grund av att ett kärnanläggningsprojekt utifrån en helhetsbedömning inte bedöms vara förenligt med samhällets helhetsintresse. Sökanden ges då ett beslut om avslag på ansökan om principbeslut i stället för ett principbeslut.

I 44 § i förvaltningslagen föreskrivs det om beslutets innehåll och i dess 45 § om motivering av beslut.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning.

299 §. Bestämmelser som ges i principbeslut. Paragrafen innehåller en bestämmelse som motsvarar 14 a § 1 mom. i den lag som upphävs. Däremot behövs inte längre någon bestämmelse som motsvarar 14 a § 2 mom., eftersom det i principbeslutet inte längre i detalj tas ställning till de tekniska detaljerna i de anläggningar som ingår i projektet.

300 §. Tidsfrister som sätts ut i principbeslut. Enligt 1 mom. ska det i principbeslutet sättas ut en tidsfrist inom vilken en ansökan om tillstånd att uppföra ett kärnkraftverk, en produktionsanläggning för kärnbränsle eller någon annan slutförvarsanläggning än en markslutförvarsanläggning som avses i beslutet ska göras anhängigt i enlighet med 305 §. I den lag som upphävs finns ingen motsvarande bestämmelse, men enligt praxis har en tidsfrist för ansökan om tillstånd att uppföra en anläggning fogats till principbeslutet. I principbesluten om kärnkraftverk har det använts en tidsfrist på fem år (se till exempel principbeslutet om kärnkraftverksenheten Olkiluoto 3 från 2002 samt principbesluten om kärnkraftverksenheten Hanhikivi 1 från 2010 och 2014), medan det i principbesluten om slutförvarsanläggningar har använts en tidsfrist på cirka femton år (se principbesluten om Posiva Ab:s slutförvarsanläggning från 2000 och 2002). Projektets omfattning samt de kärnanläggningar som ingår i projektet och den planerade tidsramen för uppförandet av dem är en del av prövningen av principbeslutet, och därför ska de beaktas när tidsfristen fastställs.

För att en ansökan om tillstånd att uppföra en anläggning ska bli anhängig förutsätts enligt 305 § bland annat att Strålsäkerhetscentralen har gett utlåtanden om kärnanläggningskonceptets överensstämmelse med kraven, förläggningsplatsens lämplighet och de konstruktionsförutsättningar som beror på kärnanläggningens förläggningsplats. Motsvarande ärenden ingår för närvarande i huvudsak redan i prövningen av principbeslut, men enligt förslaget ska de ännu inte behandlas i detta skede.

Enligt 2 mom. ska det, om principbeslutet omfattar flera kärnkraftverk, produktionsanläggningar för kärnbränsle eller slutförvarsanläggningar, i principbeslutet dessutom sättas ut en tidsfrist efter vilken det inte längre är möjligt att ansöka om tillstånd att uppföra en sådan kärnanläggning. När tidsfristen sätts ut ska bland annat projektplanen och tidsramen för uppförandet enligt ansökan beaktas. Oberoende av denna tidsfrist ska det fortfarande vara möjligt att ansöka om tillstånd att uppföra de funktioner i anslutning till nämnda kärnanläggningar, kärntekniska anläggningar och markslutförvarsanläggningar som ingår i principbeslutet.

301 §. Redogörelse om principbeslut till riksdagen. Enligt 1 mom. ska statsrådet lämna en redogörelse om sitt principbeslut till riksdagen. Detta är en ändring av förfarandet jämfört med 15 § 1 mom. i den lag som upphävs, enligt vilket riksdagen kan upphäva principbeslutet helt och hållet eller besluta att det utan ändringar ska förbli i kraft. Det nuvarande förfarandet avviker från fördelningen av statliga uppgifter enligt 3 § i grundlagen. I redan avgjorda principbeslut hänvisas det till ansökan (till exempel "... sådana dessa presenteras i anläggningsbeskrivningen i ansökan i fråga om deras viktigaste driftsprinciper och de lösningar som sammanhänger med garanterandet av säkerheten"). Detta leder till oklarhet om vad riksdagen och statsrådet har godkänt och vilka ändringar i kärnanläggningarna som skulle vara godtagbara under kärnanläggningens ofta mycket långa drifttid.

Till riksdagsbehandlingen av en redogörelse hör remissdebatt i plenum och utskottsbehandling samt enda behandling i plenum, varefter plenum godkänner riksdagens ställningstagande till redogörelse. Ställningstagandet tillställs statsrådet i form av riksdagens skrivelse. Riksdagen kan dock besluta att inte remittera ärendet till något utskott, och då godkänner riksdagen inget ställningstagande med anledning av redogörelsen. I praktiken är den behandling av principbeslut som föreslås rätt likadan som för närvarande.

Om det samtidigt godkänns flera principbeslut som gäller kärnanläggningsprojekt, kan statsrådet samtidigt lämna redogörelser om flera principbeslut till riksdagen. Detta kan vara motiverat till exempel för att få en bättre helhetsbild av pågående kärnanläggningsprojekt och deras eventuella ömsesidiga beroenden.

Enligt paragrafen ska statsrådets principbeslut alltid lämnas till riksdagen i form av en redogörelse. Sådana principbeslut om kärnkraftverksprojekt som arbets- och näringsministeriet har avgjort omfattas inte av paragrafens tillämpningsområde.

302 §. Förlängning av en i principbeslutet utsatt tidsfrist. Enligt paragrafen kan den i principbeslutet utsatta tidsfristen inom vilken ansökan om tillstånd att uppföra en kärnanläggning ska lämnas in i enlighet med 305 § förlängas en gång med högst två år. En förlängning av tidsfristen kan gälla både en situation som avses i 300 § 1 mom. och en situation som avses i 300 § 2 mom. Godkännandet avses endast gälla begränsade situationer och förutsätter att detta bedöms ha högst ringa betydelse med tanke på prövningen gällande samhällets helhetsintresse och att innehavaren av principbeslutet effektivt och systematiskt har främjat genomförandet av kärnanläggningsprojektet (till exempel planläggning av kärnanläggningens förläggningsplats och bedömning av förläggningsplatsens lämplighet, miljökonsekvensbedömning, planering av kärnanläggningen och de funktioner som hänför sig till den, bedömning av överensstämmelse med kraven i kärnanläggningskonceptet och finansiering av projektet). Ärendet avgörs i enlighet med 296 § antingen av statsrådet eller av arbets- och näringsministeriet.

Bestämmelsen är ny. Någon motsvarande bestämmelse finns inte i den lag som upphävs. Tolkningen har visat att statsrådet inte kunnat förlänga den tidsfrist som fastställts i principbeslutet bland annat på grund av att riksdagen i enlighet med 15 § 1 mom. i den lag som upphävs har låtit principbeslutet förbli i kraft utan ändringar. Eftersom principbeslutet enligt vad som föreslås i fortsättningen ska lämnas till riksdagen i form av en redogörelse endast i en del av projekten och riksdagen kan fatta ett ställningstagande i ärendet, men inte ett beslut om att principbeslutet ska förbli i kraft utan ändringar, utgör riksdagens ställningstagande i ärendet inget direkt hinder för att godkänna ändringar i den utsatta tidsfristen.

30 kap. - Kärnanläggningstillstånd

303 §. Krav på tillstånd för kärnanläggningar. Enligt 1 mom. krävs tillstånd enligt den föreslagna lagen för uppförande och drift av en kärnanläggning. Kärnanläggningar är komplexa helheter och tillsynen över att de krav som ställs på dem uppfylls kräver flera tillståndsfaser och andra faser. Detta minskar också riskerna i samband med genomförandet av projektet, när det i tillräckligt god tid kan tas fasta på de brister och utvecklingsbehov som upptäckts. En ändring jämfört med nuläget är att kravet på två separata tillståndsfaser ska tillämpas också på markslutförvarsanläggningar, för vilka tillståndsbestämmelserna i den lag som upphävs är rätt inexakta.

Enligt 2 mom. ska det också finnas tillstånd för avveckling av en kärnanläggning. Avvecklingstillståndet är avsett för verksamhet under avvecklingen av en kärnanläggning när den rivs och en stor mängd radioaktivt material hanteras. Kravet på avvecklingstillstånd gäller dock inte slutförvarsanläggningar som försluts permanent efter det att verksamheten upphört, det vill säga när det inte längre är meningen att placera kärnavfall i anläggningen. Till denna del preciseras bestämmelserna. Bestämmelserna om avvecklingstillstånd har hittills inte tillämpats.

I 2 mom. föreslås det bestämmelser om tidpunkten för ansökan om avvecklingstillstånd. Tillståndshavaren kan förbereda en avveckling av anläggningen redan medan drifttillståndet är i kraft, men ansökan om avvecklingstillstånd ska göras senast när den verksamhet som avses i anläggningens drifttillstånd har upphört och – om det i anläggningen har funnits använt

kärnbränsle – det inte längre finns sådant i anläggningen. Paragrafen motsvarar i stora drag 20 a § 1 mom. i den lag som upphävs.

I 8 § 1 mom. i den lag som upphävs föreskrivs allmänt om förbud mot användning av kärnenergi utan tillstånd enligt lagen, och enligt den lag som upphävs krävs tillstånd för uppförande, drift och nedläggning av en kärnanläggning.

304 §. Tillståndsmyndigheter. I paragrafen föreslås bestämmelser om behörighetsfördelningen mellan myndigheterna i ärenden som gäller kärnanläggningstillstånd. Enligt 1 mom. avgör statsrådet fortfarande i huvudsak tillståndsärenden som gäller kärnanläggningar (jämför 16 § 1 mom. i den lag som upphävs). I momentet förtydligas dessutom att arbets- och näringsministeriet är tillståndsmyndighet i fråga om ärenden som avgörs i statsrådet. Detta motsvarar etablerad praxis.

I enlighet med 2 mom. överförs tillståndsärenden som gäller kärntekniska anläggningar till Strålsäkerhetscentralen. Kärntekniska anläggningar jämföras till sin betydelse och sina risker till exempel med anläggningar där det bedrivs omfattande industriell hantering och upplagring av farliga kemikalier samt med tillverkning och upplagring av explosiva varor, för vilka tillstånd beviljas av Säkerhets- och kemikalieverket enligt 23 och 58 § i lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor (390/2005). De kärntekniska anläggningarna är också alltid en följd av att statsrådet beviljat tillstånd för uppförande och drift av ett kärnkraftverk eller en produktionsanläggning för kärnbränsle. Strålsäkerhetscentralen har redan för närvarande tolkats vara behörig att avgöra tillståndsärenden som gäller markslutförvarsanläggningar.

305 §. Anhängiggörande av ansökan om tillstånd att uppföra en kärnanläggning. I paragrafen föreskrivs det om anhängiggörande av en ansökan om tillstånd att uppföra en kärnanläggning. En effektiv behandling av ansökan förutsätter att sökanden i tillräcklig utsträckning har utrett de omständigheter som är nödvändiga för behandlingen av ansökan. Paragrafen behövs också eftersom det i enlighet med förslaget i principbeslut inte längre närmare ska behandlas frågor som gäller bland annat kärnanläggningens förlägningsplats och anläggningstekniken, utan dessa ska behandlas separat från principbeslutet i självständiga förfaranden där Strålsäkerhetscentralen är behörig myndighet.

Enligt 1 punkten krävs för att ansökan om tillstånd att uppföra en kärnanläggning ska bli anhängig att tillståndet söks av den som principbeslutet direkt avser. Alternativt krävs för anhängiggörandet att tillståndet söks av den i principbeslutet avsedda planerade tillståndshavaren, när denne enligt principbeslutet är någon annan än den som principbeslutet direkt avser. I regleringen har det beaktats att en sådan utveckling i fråga om kärnanläggningsprojektet är möjlig enligt principbeslutet vid övergången till fasen för tillstånd att uppföra kärnanläggningen.

Enligt 2 punkten krävs det för att ansökan om tillstånd att uppföra en kärnanläggning ska bli anhängig ett utlåtande av den planerade kärnanläggningens förläggningsskommun, enligt vilket uppförandet av den kärnanläggning som avses i ansökan tillstyrks, och att utlåtandet ingår i ansökan. Ett motsvarande krav är enligt 14 § 1 mom. i den lag som upphävs en del av behandlingen av principbeslutet. I ett principbeslut enligt den föreslagna lagen behandlas ännu inte ärenden som gäller kärnanläggningens förlägningsplats. Den som bereder en ansökan om tillstånd att uppföra en kärnanläggning ska begära utlåtande av anläggningens förläggningsskommun, medan det enligt 12 § i den lag som upphävs är arbets- och näringsministeriet som begär utlåtandet.

Enligt 3 punkten förutsätter anhängiggörandet att ansökan om tillstånd att uppföra ett kärnkraftverk, en produktionsanläggning för kärnbränsle eller någon annan slutförvarsanläggning än en markslutförvarsanläggning har gjorts inom den tidsfrist som anges i principbeslutet eller inom den förlängda tidsfrist som anges i 302 §. För anhängiggörandet krävs enligt 3 punkten dessutom att det kärnkraftverk, den produktionsanläggning för kärnbränsle eller den slutförvarsanläggning som avses i ansökan ingår i ett kärnanläggningsprojekt enligt principbeslutet. Om tillståndsansökan gäller uppförande av en kärnteknisk anläggning eller en markslutförvarsanläggning, ska dessa vara behövliga med tanke på ett kärnkraftverk, en produktionsanläggning för kärnbränsle eller någon annan slutförvarsanläggning än en markslutförvarsanläggning som ingår i principbeslutet. Däremot behöver en sådan kärnteknisk anläggning eller markslutförvarsanläggning inte specificeras i principbeslutet. Den föreslagna 3 punkten motsvarar till väsentliga delar den förutsättning för beviljande av tillstånd till uppförande av kärnanläggning som avses i 18 § 1 mom. i den lag som upphävs.

Enligt 4 punkten krävs det ett lämplighetsutlåtande av Strålsäkerhetscentralen om förläggningsplatsen för en kärnanläggning, i vilket anges att beredskapsarrangemang, skyddsarrangemang och transportarrangemang i anslutning till det kärnanläggningsprojekt som avses i ansökan kan genomföras på förläggningsplatsen i enlighet med de krav som gäller dem.

Enligt 5 punkten krävs det att Strålsäkerhetscentralen genom ett bindande utlåtande har fastställt de konstruktionsförutsättningar som beror på kärnanläggningens förläggningsplats. De konstruktionsförutsättningar som beror på förläggningsplatsen behöver ha utretts i tillräcklig omfattning när ansökan om tillstånd att uppföra anläggningen görs. De konstruktionsförutsättningar som fastställts efter det att ansökan om tillstånd att uppföra en kärnanläggning blivit anhängig kan vid behov preciseras eller ändras när forskningsdata utvecklas (till exempel forskning som hänför sig till klimatförändringar) eller när ny information fås om förläggningsplatsen vid beredningen av anläggningens platsen (till exempel vid utgrävning, fyllning, brytning, borrhning, muddring).

Enligt 6 punkten krävs det att sökanden ska ha utrett att de utlåtanden som avses i 4 och 5 punkten fortfarande är tillräckligt aktuella och att det inte har skett några sådana förändringar som väsentligt kan inverka på de frågor som behandlats i dem.

Enligt 7 punkten krävs ett utlåtande av Strålsäkerhetscentralen om kärnanläggningskonceptet, i vilket anges att den kärnanläggning som planeras utifrån konceptet kan bedömas uppfylla de krav som i den föreslagna lagen ställs på säkerheten vid kärnanläggningar. Detta motsvarar vad som i 14 § 1 mom. i den lag som upphävs anges som en förutsättning för behandlingen av ett principbeslut ("att sådana omständigheter inte har framkommit som visar att det inte finns tillräckliga förutsättningar för att uppföra anläggningen").

Enligt 8 punkten ska sökanden ha sört för att de ställningstaganden som framförts i utlåtandet om fastställande av de konstruktionsförutsättningar som beror på förläggningsplatsen och de i utlåtandet om kärnanläggningskonceptet framförda ändringarna i kärnanläggningskonceptet har beaktats vid beredningen av projektet.

Enligt 9 punkten ska skyldigheten att lämna en grundläggande teknisk beskrivning enligt förordningen om Euratoms kärnämneskontroll ha fullgjorts. Bestämmelser om denna skyldighet finns i artiklarna 3 och 4 i kapitel II i den förordningen.

306 §. Förutsättningar för beviljande av tillstånd att uppföra en kärnanläggning. I paragrafen föreskrivs det om förutsättningarna för beviljande av tillstånd att uppföra en kärnanläggning i

huvudsak på motsvarande sätt som i 19 § i den lag som upphävs och i 32 och 35 § i kärnenergiförordningen, som preciserar den. Bestämmelserna ska dock preciseras och förfarandet delvis förenklas.

Tillståndet att uppföra en kärnanläggning kan gälla en enda kärnanläggning eller en helhet av flera kärnanläggningar, till exempel flera tekniskt likadana kärnkraftverk eller sinsemellan olika kärnanläggningar som planeras för samma anläggningsplats. I ett sådant tillstånd att uppföra en kärnanläggning som statsrådet har avgjort kan dock endast behandlas kärnanläggningar som avses i 304 § 1 mom. och sådana funktioner som anknyter till dem, till exempel hantering eller lagring av kärnbränsle eller kärnavfall, och som inte ska betraktas som självständiga kärntekniska anläggningar. På motsvarande sätt kan i ett sådant tillstånd att uppföra en kärnanläggning som Strålsäkerhetscentralen har avgjort endast behandlas kärnanläggningar som avses i 304 § 2 mom. och sådana funktioner som anknyter till dem.

Den hänvisning som i det inledande stycket i 1 mom. görs till de allmänna principer och skyldigheter som anges i 8–13 § motsvarar den senare delen av 19 § i den lag som upphävs. I 2 mom. hänvisas det till den i 7 § föreskrivna principen om förenlighet med samhällets helhetsintresse, och den tillämpas endast när statsrådet beslutar om beviljande av tillstånd att uppföra en anläggning. Detta innebär bland annat att den säkerhets- och geopolitiska riskanalys som gjorts i samband med prövningen av principbeslutet vid behov ska bedömas på nytt.

Momentets 1 punkt motsvarar 19 § 8 och 9 punkten och delvis 10 punkten i den lag som upphävs. I 33 § 1 mom. 4 punkten i säkerhetsutredningslagen (726/2014) föreskrivs det om Strålsäkerhetscentralens rätt att söka säkerhetsutredning av företag. Villkoret i 2 punkten är något mer omfattande än 19 § 7 punkten i den lag som upphävs, och i förslaget beaktas de förändringar som skett och kan förutses i företagsmodellerna.

Den föreslagna 3 punkten motsvarar tillsammans med 6, 8 och 9 punkten bestämmelserna i 19 § 1, 3 och 6 punkten i den lag som upphävs. Den föreslagna 6 punkten motsvarar delvis 19 § 2 och 3 punkten i den lag som upphävs. I 6 punkten förutsätts dessutom att den planerade skyddszonen för kärnanläggningen är tillräcklig till sin omfattning. Skyddszonen har före revideringen av Strålsäkerhetscentralens föreskrift Y/2/2024 definierats på exakt samma sätt för alla kärnanläggningar. Efter ändringen bedöms behovet av skyddszon från fall till fall. I detaljplaneprocessen ska den som bereder kärnanläggningsprojektet lägga fram ett förslag till skyddszon som baserar sig på utsläpps-, störnings- och olyckssituationsanalyser eller konservativa antaganden. Strålsäkerhetscentralen är remissinstans i planläggningsprocessen och tar i sitt utlåtande preliminärt ställning till den skyddszon som föreslås utifrån det tillgängliga materialet. Enligt 6 punkten krävs för beviljandet av tillstånd att uppföra en anläggning att den skyddszon som fastställts i planläggningsprocessen är tillräcklig till sin omfattning. En skyddszon medför alltid begränsningar i markanvändningen. Avsikten är inte längre att vid tillståndsprövningen i detalj behandla de helheter som avses i 9 punkten och som är viktiga med tanke på kärnämneskontrollen och säkerheten vid kärnanläggningen, utan sökanden ska ha de planer och övriga handlingar som nämns i punkten och som godkänts av Strålsäkerhetscentralen innan tillståndet beviljas.

Enligt 4 punkten är en förutsättning för godkännande att planerna för finansieringen av driften är tillräckliga och ändamålsenliga, och även till denna del beaktas i förslaget de förändringar som skett och som kan förutses i företagsmodellerna.

Den föreslagna 5 punkten motsvarar 19 § 4 punkten i den lag som upphävs. Vid utarbetandet av en detaljplan ska styreffekten av mer allmänna planer enligt lagen om områdesanvändning

beaktas. Vid utarbetandet av detaljplanen för en kärnanläggning ska konsekvenserna bedömas på ett område som kan vara större än det område som detaljplaneras.

Den föreslagna 8 punkten motsvarar i sak 19 § 5 punkten i den lag som upphävs. Vid tillståndsprövningen bedöms dock inte längre frågor som gäller kärnavfallshanteringen i detalj, utan innan tillstånd beviljas krävs det att sökanden har en av arbets- och näringsministeriet godkänd plan för genomförande av kärnavfallshantering.

Momentets 11 punkt motsvarar delvis 19 § 10 punkten i den lag som upphävs. Bindande internationella avtalsförpliktelser finns bland annat i kapitel IV i Euratomfördraget och i bestämmelser som utfärdats med stöd av det samt i överenskommelsen mellan Finland, Danmark, Norge och Sverige om riktlinjer för kontakt i säkerhetsfrågor beträffande kärnanläggningar vid gränserna mellan dessa länder (FördrS 19/1977), nedan *överenskommelsen om kärnanläggningar vid gränserna*.

Enligt 12 punkten får det inte föreligga något i den föreslagna lagen föreskrivet hinder för beviljande av tillstånd (se till exempel 315 §).

I 2 mom. föreslås kompletterande bestämmelser om förutsättningarna för beviljande av tillstånd när ärendet avgörs av statsrådet. Enligt 1 punkten är en förutsättning för beviljande av tillstånd att sökandens ägande eller andra omständigheter som hänför sig till sökanden inte äventyrar eller bidrar till att äventyra säkerheten, leveranssäkerheten och försörjningstryggheten i fråga om energi eller en tillförlitlig drift av anläggningen. På basis av detta kan det förutsättas till exempel att en klar majoritet av bolagets eller stiftelsens innehav innehåller av inhemska aktörer eller aktörer inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Det är fråga om en ny förutsättning för beviljande av tillstånd, och syftet med den är bland annat att säkerställa att kärnanläggningens verksamhet är tillförlitlig och att säkerhetsmålen enligt den föreslagna lagen nås. I lagen om tillsyn över utlänningars företagsköp (172/2012) föreskrivs det bland annat om att, när ett ytterst viktigt nationellt intresse det kräver, begränsa överföringen av inflytande i de företag som är föremål för tillsyn till utlänningar och utländska sammanslutningar och stiftelser. Enligt 2 punkten är en förutsättning dessutom att uppförandet ska vara förenligt med samhällets helhetsintresse. Den föreslagna punkten motsvarar slutet av 19 § i den lag som upphävs.

307 §. Förutsättningar för beviljande av drifttillstånd. I paragrafen föreskrivs det om förutsättningarna för beviljande av drifttillstånd i huvudsak på motsvarande sätt som i 20 § 1 mom. i den lag som upphävs och i 34 och 36 § i kärnenergiförordningen, som preciserar det momentet. Bestämmelserna ska dock preciseras och förfarandet delvis förenklas.

Drifttillståndet kan gälla en enda kärnanläggning eller en helhet av flera kärnanläggningar, till exempel flera tekniskt likadana kärnkraftverk eller sinsemellan olika kärnanläggningar som ligger på samma anläggningsplats med beaktande av vad som godkänts i tillståndet att uppföra kärnanläggningen.

Den hänvisning som i det inledande stycket i 1 mom. görs till de allmänna principer och skyldigheter som anges i lagens 8–13 § motsvarar den senare delen av 20 § 1 mom. i den lag som upphävs. I 2 mom. hänvisas det till den i 7 § föreskrivna principen om förenlighet med samhällets helhetsintresse, och den tillämpas endast när statsrådet beslutar om beviljande av drifttillstånd. Detta innebär bland annat att den säkerhets- och geopolitiska riskanalys som gjorts i samband med prövningen av principbeslutet och tillståndet att uppföra anläggningen vid behov ska bedömas på nytt.

Den föreslagna 1 punkten motsvarar det inledande stycket i 20 § 1 mom. i den lag som upphävs och i punkten beaktas dessutom att innehavaren av drifttillståndet för en kärnanläggning enligt principbeslutet och tillståndet att uppföra anläggningen är någon annan än den som principbeslutet och tillståndet direkt avser. Enligt 2 punkten ska tillståndet att uppföra en anläggning och de bestämmelser som ges i det ha iaktagits. Momentets 2–5, 7 och 8 punkt motsvarar den förutsättning för beviljande av tillstånd som hänför sig till säkerhet och miljöskydd enligt 20 § 1 mom. i den lag som upphävs, men bestämmelserna preciseras. Avsikten är inte längre att vid tillståndsprövningen i detalj behandla de helheter som avses i 9 punkten och som är viktiga med tanke på kärnämneskontrollen och säkerheten vid kärnanläggningen, utan sökanden ska ha de planer som nämns i punkten och som godkänts av Strålsäkerhetscentralen innan tillståndet beviljas.

Den föreslagna 6 punkten motsvarar i sak 20 § 1 mom. 2 punkten i den lag som upphävs. Vid tillståndsprövningen bedöms dock inte längre frågor som gäller kärnavfallshantering i detalj, utan innan tillstånd beviljas krävs det att sökanden har en av arbets- och näringsministeriet godkänd plan för kärnavfallshantering.

Den föreslagna 9 punkten motsvarar delvis 20 § 1 mom. 4 punkten i den lag som upphävs. Bindande internationella avtalsförpliktelser är bland annat ett sådant yttrande av Europeiska kommissionen som avses i artikel 37 i kapitel III i Euratomfördraget, när projektet gäller deponering av kärnavfall, och sådana finns även i överenskommelsen om kärnanläggningar vid gränserna.

Enligt 10 punkten får det inte föreligga något i den föreslagna lagen föreskrivet hinder för beviljande av tillstånd (se till exempel 315 §).

I 2 mom. föreslås kompletterande bestämmelser om förutsättningarna för beviljande av tillstånd när ärendet avgörs av statsrådet. Villkoret enligt 1 punkten motsvarar villkoret för beviljande av tillstånd för uppförande enligt 306 § 2 mom. 1 punkten och utgör en komplettering jämfört med den lag som upphävs. Enligt 2 punkten förutsätts dessutom förenlighet med samhällets helhetsintresse, vilket motsvarar 20 § 1 mom. i den lag som upphävs.

I 3 mom. föreskrivs det om situationer där innehavaren av tillstånd för uppförande av anläggningen ansöker om drifttillstånd, men avsikten är att omedelbart ansöka om överflyttning av drifttillståndet när tillståndet har vunnit laga kraft. Då kan förutsättningarna för beviljande av drifttillstånd bland annat i fråga om 1 mom. 3 punkten bedömas främst ur mottagarens synvinkel. Detta förutsätter emellertid att den planerade innehavaren av drifttillståndet har gett sitt samtycke till detta. Om förutsättningarna för beviljande av drifttillstånd bedöms på det sätt som föreskrivs i 3 mom., förutsätter detta att saken beaktas också i tillståndsvillkoren. Förslaget möjliggör bland annat en affärsmodell där en tillståndshavare ansvarar för uppförandet och idrifttagningen av en kärnanläggning, men en annan tillståndshavare ansvarar för driften av den.

308 §. Förutsättningar för beviljande av avvecklingstillstånd. I paragrafen föreskrivs det om förutsättningarna för beviljande av avvecklingstillstånd i huvudsak på motsvarande sätt som i 20 a § 1 och 2 mom. i den lag som upphävs och i 34 a och 36 a § i kärnenergiförordningen, som preciserar de momenten. Bestämmelserna ska dock preciseras och förfarandet delvis förenklas. På slutförvarsanläggningar tillämpas bestämmelserna om avvecklingstillstånd inte.

Den hänvisning som i det inledande stycket görs till de allmänna principer och skyldigheter som anges i 8–13 § motsvarar 20 a § 2 mom. 5 punkten i den lag som upphävs.

Den föreslagna 2 punkten motsvarar 20 a § 2 mom. 3 och 4 punkten i den lag som upphävs, men bestämmelserna preciseras. Vid tillståndsprövningen bedöms dock inte längre frågor som gäller kärnavfallshanteringen i detalj, utan innan tillstånd beviljas krävs det att sökanden har en av arbets- och näringsministeriet godkänd uppdaterad plan för kärnavfallshantering.

Den föreslagna 1, 4 och 5 punkten motsvarar den förutsättning för beviljande av tillstånd som hänför sig till säkerhet och miljöskydd enligt 20 a § 2 mom. 1 punkten i den lag som upphävs samt delvis det krav på kärnavfallshantering som anges i 2 punkten i det momentet, men bestämmelserna preciseras. Avsikten är inte längre att vid tillståndsprövningen i detalj behandla de helheter som avses i 1 punkten och som är viktiga med tanke på säkerheten vid kärnanläggningen och avvecklingen av anläggningen, utan sökanden ska ha de planer som nämns i punkten och som godkänts av Strålsäkerhetscentralen innan tillståndet beviljas.

I den föreslagna 3 punkten beaktas de förändringar som skett och som kan förutses i företagsmodellerna.

Den föreslagna 6 punkten motsvarar delvis 20 a § 2 mom. 4 punkten i den lag som upphävs.

Enligt 7 punkten får det inte föreligga något annat i den föreslagna lagen föreskrivet hinder för beviljande av tillstånd (se till exempel 315 §).

309 §. Tillståndsbeslutets innehåll. I 1 mom. hänvisas det i fråga om tillståndsbeslutets innehåll till 44 § i förvaltningslagen. I nuläget finns detaljerade bestämmelser om tillståndsbeslutets innehåll i 38 § i kärnenergiförordningen. I tillståndsbeslutet ska specificerade yrkanden som har framställts i utlåtanden, anmärkningar och åsikter bemötas. Till denna del är det dock möjligt att i beslutet hänvisa till att de krav som framförts i utlåtandena har beaktats på det sätt som framgår av avgörandet och föreskrifterna och av motiveringen till dem samt att kort ta ställning till eventuella krav på ytterligare utredningar. I tillståndet ska också de förslag till åtgärder tas in som den som ansökt om tillstånd lagt fram och som är avsedda att förebygga eller minska betydande skadliga miljökonsekvenser, om MKB-lagen tillämpas i ärendet. Dessutom ska i tillståndsbeslutet anges syftet med ansökan eller ansökan i behövlig omfattning fogas till beslutet. I 45 § i förvaltningslagen föreskrivs det om motivering av beslut.

En bestämmelse som motsvarar 2 mom. ingår i 25 § 1 mom. i den lag som upphävs. Bestämmelserna har preciserats med beaktande av artikel 8a.1 i MKB-direktivet.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning.

310 §. Tillståndsbestämmelser. Det föreslagna 1 mom. motsvarar till väsentliga delar 25 § 1 mom. i den lag som upphävs. De tillståndsbestämmelser som meddelas för att undvika, förebygga eller minska betydande skadliga miljökonsekvenser kan också vara andra än de som sökanden föreslår och framgå också i övrigt än vid tillämpningen av MKB-lagen. Bestämmelserna har preciserats med beaktande av artikel 8a.1 b och 8a.4 i MKB-direktivet. Tillståndsbestämmelserna ska alltid bedömas från fall till fall med beaktande bland annat av den kärnanläggning som avses i tillståndet och dess livscykel så att förutsättningarna för beviljande av tillstånd säkerställs.

Det föreslagna 2 mom. är nytt i lagen. Den nominella värmeeffekten är central vid bedömningen av mängden kärnbränsle som hanteras och används i ett kärnkraftverk samt mängden kärnavfall som uppkommer. Bestämmelsen behövs också eftersom den andel som till Statens kärnavfallshanteringsfond samlas in för finansiering av forsknings- och infrastrukturprojekt

bestäms på basis av den nominella värmeeffekten (se 26 kap.) och tillsynsavgiftens storlek (se 45 kap.).

Det föreslagna 3 mom. är nytt. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att avvecklingen är säker och genomförs utan obefogat dröjsmål.

Det föreslagna 4 mom. är nytt. Mängden radioaktivt avfall som ska slutförvaras och som omfattas av strålsäkerhetslagens tillämpningsområde är liten jämfört med mängden kärnavfall som ska slutförvaras och som omfattas av kärnenergilagens tillämpningsområde. Bestämmelsen gör det möjligt att inneha, hantera, lagra och slutförvara radioaktivt avfall med stöd av ett tillstånd för drift eller avveckling av en kärnanläggning, om det i tillståndet särskilt finns bestämmelser om detta. Enligt den ändring som föreslås i strålsäkerhetslagen ska det inte längre krävas att tillståndshavaren har ett i den lagen avsett säkerhetstillstånd.

I 5 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning.

311 §. Giltighetstid för tillstånd att uppföra en kärnanläggning och förlängning av en i tillståndet utsatt tidsfrist. Enligt 1 mom. ska ett tillstånd att uppföra en kärnanläggning vara i kraft tills vidare, vilket motsvarar 24 § i den lag som upphävs. I tillståndet ska det sättas ut en tidsfrist inom vilken de arbeten som hänför sig till uppförandet av och konstruktionerna för den kärnanläggning som avses i tillståndet senast ska inledas. Bestämmelsen motsvarar till väsentliga delar 24 § i den lag som upphävs. Dessutom ska det beaktas att tillståndet att uppföra en kärnanläggning också kan inbegripa till exempel uppförande av flera modulära kärnanläggningar, och då bör det i tillståndet tas ställning inte bara till inledandet av uppförandet av de centrala delarna av den första kärnanläggningen, utan också till den tidpunkt efter utgången av vilken det inte längre är möjligt att inleda uppförandet av den nya kärnanläggningen. Dessutom ska det beaktas att enligt 77 § 1 mom. i bygglagen förfaller ett bygglov enligt den lagen, om byggnadsarbetet inte har påbörjats inom tre år eller slutförts inom fem år från det att tillståndet vunnit laga kraft.

Det föreslagna 2 mom. är nytt. En tidsfrist som satts ut i tillståndet kan förlängas en gång med högst två år, om tillståndshavaren effektivt och systematiskt har främjat inledandet av uppförandet av kärnanläggningen. Enligt den lag som upphävs kan det inte anses finnas förutsättningar för en förlängning av en tidsfrist som anges i tillståndet för uppförande, men till följd av den ändring som föreslås i riksdagsbehandlingen av principbeslut ska detta bli möjligt. Det anses inte finnas grunder för en upprepade förlängning av tidsfristen. Enligt 77 § 2 mom. i bygglagen kan kommunens byggnadstillsynsmyndighet förlänga giltighetstiden för ett bygglov enligt den lagen för påbörjande av arbetet med högst två år, om de rättsliga förutsättningarna för byggandet eller för en annan åtgärd fortfarande föreligger och tidsfristerna för slutförande av arbetet kan förlängas med högst tre år åt gången.

312 §. Giltighetstid för drifttillstånd och förlängning av tillståndets giltighetstid. Bestämmelserna i 1 mom. motsvarar 24 § i den lag som upphävs. Vid prövningen av giltighetstiden ska beaktas dels den tid som verksamheten beräknas pågå bland annat enligt tillståndshavarens planer, dels behovet av att tillräckligt ofta säkerställa att de allmänna principerna och skyldigheterna enligt 8–13 § och de i den föreslagna lagen föreskrivna krav som gäller kärnämneskontroll (se del II), kärnanläggningar (se del III) och kärnavfallshantering (se del IV) iakttas. Tillståndets giltighetstid ska också i fortsättningen alltid basera sig på en helhetsbedömning från fall till fall.

Det föreslagna 2 mom. är nytt. Enligt den lag som upphävs ska det efter det att giltighetstiden för drifttillståndet upphört att gälla finnas ett nytt drifttillstånd för anläggningen på vars

beviljande tillämpas samma villkor som i fråga om det första beslutet om tillstånd. Enligt vad som föreslås ska giltighetstiden för ett drifttillstånd kunna förlängas för viss tid och längden av denna tid ska prövas i enlighet med 1 mom. Giltighetstiden ska kunna förlängas om säkerheten vid kärnanläggningen i enlighet med 1 punkten har säkerställts under den planerade drifttiden, åtgärderna i 2 punkten för att begränsa miljöbelastningen från anläggningen är tillräckliga och ändamålsenliga under den planerade drifttiden, de i 3 punkten avsedda förpliktelserna i de internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är bindande för Finland och som hänför sig till driften av kärnanläggningen (till exempel kärnämneskontroll och förhindrande av spridning av kärnvapen samt skyddsarrangemang) har iakttagits och tillståndshavaren i enlighet med 4 punkten inte i väsentlig grad har försummat eller brutit mot sina skyldigheter. Dessutom finns i 5 punkten en kompletterande bestämmelse. Bedömningen av förutsättningarna för att förlänga giltighetstiden för ett tillstånd är omfattande, men prövningen är i princip bunden till de grunder som anges i 2 mom. Förslaget minskar tillståndshavarens risker och främjar genomförandet av underhålls- och reparationsåtgärder i kärnanläggningen på ett föregripande sätt.

Om det i kärnanläggningen eller dess verksamhet sker sådana förändringar som avses i 314 § 1 mom., är det inte möjligt att avgöra frågan i ett beslut om förlängning av giltighetstiden för drifttillståndet. Ärendet ska i enlighet med 314 § då behandlas och avgöras som ett ärende som gäller ändring av drifttillstånd och på förutsättningarna för godkännande av det tillämpas 307 §.

Enligt 3 mom. upphör drifttillståndet för en slutförvarsanläggning att gälla vid den tidpunkt som anges i tillståndet, om inte giltighetstiden för drifttillståndet före det har förlängts med stöd av 2 mom. Om Strålsäkerhetscentralen innan dess godkänner slutförvarsanläggningen som permanent försluten enligt 340 §, upphör tillståndet att gälla när detta beslut har vunnit laga kraft.

313 §. *Giltighetstid för avvecklingstillstånd.* Bestämmelsen om giltighetstiden för avvecklingstillstånd motsvarar den som finns i 25 § i den lag som upphävs. I paragrafen preciseras dessutom att ett tillstånd upphör att gälla när Strålsäkerhetscentralen enligt 337 § har godkänt att anläggningen avvecklats och beslutet har vunnit laga kraft. Efter detta är anläggningen inte längre en kärnanläggning.

314 §. *Ändring av tillstånd.* Enligt 1 mom. kan ett kärnanläggningstillstånd ändras på tillståndshavarens ansökan. Bestämmelsen motsvarar etablerad praxis. I 1 mom. föreskrivs det dessutom om situationer där tillståndshavaren är skyldig att ansöka om ändring av tillståndet. Med sådana situationer avses ändringar som ökar mängden radioaktiva ämnen i eller kärnavfall från en kärnanläggning eller andra väsentliga ändringar i kärnanläggningen eller av dess verksamhet. Väsentliga ändringar är i synnerhet sådana som behöver bedömas med tanke på förutsättningarna för beviljande av tillstånd. En höjning av kärnkraftverkets nominella värmeeffekt förutsätter till exempel en ändring av tillståndet och i anslutning till detta en säkerhetsbedömning av Strålsäkerhetscentralen. På förutsättningarna för ändring av tillstånd tillämpas vad som i 306–308 § föreskrivs om förutsättningarna för beviljande av tillståndet i fråga.

I 2 mom. föreskrivs det betydligt mer exakt än i 25 § 2 mom. i den lag som upphävs om förutsättningarna för ändring av tillstånd på initiativ av tillståndsmyndigheten. En ändring av tillståndet kan enligt 1–3 punkten inledas, om den fara som verksamheten medför väsentligen avviker från vad som bedömts på förhand, om verksamheten kan ha konsekvenser som är förbjudna enligt den föreslagna lagen eller om det har skett en väsentlig förändring i verksamhetsmiljön. I 4 punkten beaktas att den föreslagna lagen eller någon annan lag, EU-lagstiftningen (till exempel förordningen om Euratoms kärnämneskontroll,

kärnsäkerhetsdirektivet, kärnavfallsdirektivet, strålsäkerhetsdirektivet) eller en internationell överenskommelse på kärnenergiområdet som är bindande för Finland har ändrats efter det att tillståndet beviljades så att en ändring av tillståndet behövs för att uppfylla ett specificerat krav som gäller kärnämneskontroll, säkerheten vid en kärnanläggning, strålsäkerhet eller kärnavfallshantering.

Enligt 3 mom. kan Strålsäkerhetscentralen ta initiativ till ändring av tillståndsvillkoren när det är fråga om ett tillstånd som beviljats av statsrådet, det vill säga ett tillstånd som gäller ett kärnkraftverk, en produktionsanläggning för kärnbränsle eller en slutförvarsanläggning. I fråga om kärntekniska anläggningar och markslutförvarsanläggningar är Strålsäkerhetscentralen tillståndsmyndighet.

31 kap. - Kompletterande bestämmelser om principbeslut och kärnanläggningstillstånd

315 §. *Den som ansöker om principbeslut och kärnanläggningstillstånd.* Enligt 1 mom. får ett principbeslut eller kärnanläggningstillstånd sökas av en finländsk sammanslutning eller stiftelse (se 2 § 1 mom. 2 punkten i näringsverksamhetslagen) och av en sådan utländsk sammanslutning eller stiftelse som har bildats enligt lagstiftningen i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som har sitt registrerade säte, sin centralförvaltning eller sitt huvudsakliga verksamhetsställe i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (se 2 § 1 mom. 3 punkten i näringsverksamhetslagen). Med sammanslutning avses bland annat aktiebolag, andelslag, universitet, staten och dess inrättningar samt andra med dem jämförbara juridiska personer. Med stiftelse avses stiftelser som avses i stiftelselagen (487/2015) eller därmed jämförbara stiftelser. Bestämmelsen motsvarar 17 § 1 mom. i den lag som upphävs, men en fysisk person ska inte längre kunna ansöka om principbeslut eller kärnanläggningstillstånd.

316 §. *Ansökan om principbeslut eller kärnanläggningstillstånd.* I 1 mom. föreskrivs allmänt om innehållet i en ansökan om principbeslut och i 2 mom. om innehållet i en ansökan om kärnanläggningstillstånd. Ansökan ska innehålla de utredningar och uppgifter som behövs för prövningen av ärendet, se 297 § om förutsättningarna för godkännande av principbeslut och 306–308 § om förutsättningarna för beviljande av kärnanläggningstillstånd. För att utreda förutsättningarna för att ett tillstånd att uppföra en kärnanläggning ska bli anhängigt ska tillståndsansökan också innehålla en utredning om att förutsättningarna enligt 305 § uppfylls.

I 2 mom. finns en hänvisning till tillämpningen av MKB-lagen. För att tillstånd att uppföra en kärnanläggning ska beviljas förutsätts det i regel en miljökonsekvensbeskrivning enligt MKB-lagen och en motiverad slutsats. Även beviljande av drifttillstånd och avvecklingstillstånd kan förutsätta tillämpning av MKB-lagen. Till följd av de ändringar som föreslås i bestämmelserna om principbeslut förutsätter godkännandet av principbeslutet en miljöbedömning enligt SMB-lagen, men inte tillämpning av MKB-lagen (se 321 §). Projektutvecklaren kan dock inleda en miljökonsekvensbedömning enligt MKB-lagen redan innan ansökan om principbeslut lämnas in. Detta kan behövas till exempel om projektutvecklaren har som mål att främja planläggningen innan ansökan om principbeslut blir anhängig.

Enligt 3 mom. ska grunderna för de uppgifter som ingår i ansökan vid behov utredas. Enligt momentet övergår man till ett elektroniskt ansökningsförfarande.

I 4 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning.

317 §. Utlåtanden. I 1 mom. föreskrivs allmänt om de utlåtanden som krävs. Tillståndsmyndigheten ska alltid från fall till fall närmare bedöma vilka aktörer som är centrala med tanke på helhetsbedömningen av det ärende som behandlas. Enligt 23 § 1 mom. i den lag som upphävs ska utlåtande över tillståndsårenden begäras av miljöministeriet och Strålsäkerhetscentralen, i fråga om principbeslut se även 25 § 1 mom. i kärnenergiförordningen och i fråga om kärnanläggningstillstånd 37 § 1 mom. i kärnenergiförordningen.

Enligt 1 mom. ska utlåtande om en ansökan om kärnanläggningstillstånd också begäras av kärnanläggningsprojektets förläggningsskommun och av kommunerna i dess närmaste omgivning. Bestämmelser om det utlåtande som begärs av förläggningsskommunen finns i 37 § 2 mom. i kärnenergiförordningen.

I 2 mom. finns en informativ hänvisning till Euratomfördraget, projekt som har gränsöverskridande miljökonsekvenser som avses i MKB-lagen och överenskommelsen om kärnanläggningar vid gränserna. I fasen för tillstånd att uppföra en kärnanläggning ska den som ansöker om tillstånd lämna Europeiska kommissionen de uppgifter om investeringarna som avses i artikel 41 i Euratomfördraget. I fasen för ansökan om drifttillstånd ska medlemsstaten lämna kommissionen de allmänna upplysningar om varje plan för deponering av radioaktivt avfall som avses i artikel 37 i Euratomfördraget.

I 3 mom. finns en informativ hänvisning till förvaltningslagen, vars 31–33 § innehåller bestämmelser om de frågor som avses i momentet.

I 4 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning.

318 §. Anmärkningar och åsikter. I paragrafen föreskrivs det om rätten för dem vars rätt eller fördel saken kan beröra att framställa anmärkningar och andra att framföra sin åsikt. En i paragrafen avsedd aktör vars rätt eller fördel saken kan beröra är något mer omfattande än begreppet part enligt 11 § i förvaltningslagen. Orsaken till skillnaden i begreppen är att de som ska höras i ett ärende som gäller principbeslut för ett kärnanläggningsprojekt eller i ett tillståndsårende som gäller en kärnanläggning bestäms utifrån en projektplan och en framtidsbedömning, medan sambandet med det ärende som behandlas i ärenden enligt förvaltningslagen i allmänhet är tydligare i behandlingsskedet. Med anmärkning avses ett officiellt ställningstagande eller en invändning som en aktör som avses i paragrafen kan framföra i ett anhängigt ärende. Paragrafen motsvarar 43 § i miljöskyddslagen och 11 kap. 7 § i vattenlagen. I 13 och 23 a § i den lag som upphävs finns något mer detaljerade bestämmelser om hörande och framförande av åsikter. Enligt det föreslagna 2 mom. finns bestämmelser om hörande och om möjligheter till inflytande dessutom i förvaltningslagen.

319 §. Delgivning av och information om ansökan. Enligt 1 mom. ska en ansökan delges genom offentlig kungörelse i enlighet med 62 a och 62 b § i förvaltningslagen samt separat delges de parter som saken särskilt berör.

I 2 mom. föreskrivs det om situationer där samma sökande för samma förläggningsplats har en ansökan om tillstånd anhängig såväl hos statsrådet som hos Strålsäkerhetscentralen, till exempel tillståndsansökan för ett kärnkraftverk och för en kärnteknisk anläggning. Tillståndsmyndigheterna kan då gemensamt informera om ansökningarna.

320 §. Meddelande av principbeslut och tillståndsbeslut och information om dessa. Enligt 1 mom. ska tillståndsmyndigheten sända principbeslutet och tillståndsbeslutet till sökanden samt till de instanser av vilka utlåtande har begärts. Statsrådets tillstånd att uppföra en kärnanläggning ska således alltid delges bland annat Strålsäkerhetscentralen och kärnanläggningens

förläggningsskommun. I nuläget finns mer detaljerade bestämmelser om detta i 39 § i kärnenergiförordningen. Motsvarande förfarande ska iakttas när det är fråga om ett beslut om avslag på en ansökan om principbeslut.

Enligt 2 mom. ska beslutet om tillstånd att uppföra en kärnanläggning också sändas för kännedom till dem som uttryckligen har begärt det, och de som har framställt en anmärkning eller uttryckt en åsikt i tillståndsärendet eller som särskilt har begärt det ska underrättas om beslutet. Om en anmärkningsskrift har undertecknats av flera, kan information om att beslutet meddelats skickas till endast den första undertecknaren. Genom förslaget säkerställs att skyldigheterna och målen i MKB-direktivet och i konventionen om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor (FördrS 122/2004), nedan *Århuskonventionen*, fullgörs bättre än för närvarande.

Enligt 3 mom. ska tillståndsmyndigheten dessutom delge principbeslutet och tillståndsbeslutet genom offentlig kungörelse i enlighet med 62 a och 62 b § i förvaltningslagen. En bestämmelse med motsvarande innehåll finns i 11 § 3 mom. i SMB-lagen och den tillämpas på information om principbeslut. I kungörelsen om beslutet om tillstånd att uppföra en kärnanläggning ska dessutom besvärstiden för beslutet anges. I 25 a § i den lag som upphävs föreskrivs det om delgivning av och information om beslut om tillstånd att uppföra kärnanläggning.

I 4 mom. finns en informativ hänvisning till tillämpningen av 29 a § 2 mom. i MKB-lagen.

321 §. Tillämpning av lagen om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program på principbeslut. I paragrafen föreslås bestämmelser om tillämpningen av SMB-lagen på beredningen och godkännandet av principbeslutet. Principbeslutet är en sådan plan och ett sådant program som förutsätter en miljöbedömning som avses i 4 § i SMB-lagen. Tillståndsmyndigheten ska bereda en miljörapport innan principbeslutet avgörs. Om förhandlingar enligt 10 § i SMB-lagen har förts med en annan stat, ska den staten informeras om principbeslutet. Närmare bestämmelser om detta finns i 8 § i SMB-förordningen. Tillämpningen av SMB-lagen förutsätter att sökanden lämnar in tillräckligt med material för miljöbedömningen till tillståndsmyndigheten. När kärnanläggningsprojektet framskrider till tillståndsfasen tillämpas MKB-lagen, varvid uppföljning enligt 12 § i SMB-lagen i praktiken kan genomföras vid förfaranden enligt MKB-lagen.

322 §. Överflyttning av tillståndsbeslut. Enligt 1 mom. kan ett kärnanläggningstillstånd flyttas över på tillståndshavarens ansökan. Arbets- och näringsministeriet är behörigt när det är fråga om tillstånd som beviljats av statsrådet, och i annat fall är det Strålsäkerhetscentralen som är behörig. Förutsättningarna för överflyttning av tillståndsbeslut är oklara i den lag som upphävs. Med tanke på eventuella nya affärsmodeller kan den föreslagna regleringen behövas i framtiden.

I 2 mom. föreskrivs det om förutsättningarna för att flytta över tillstånd. Enligt 1 punkten krävs mottagarens samtycke. Enligt 2 punkten ska mottagaren uppfylla motsvarande krav som enligt den föreslagna lagen ställs på den som ansökt om tillståndet i fråga och på tillståndshavaren, bland annat i fråga om kompetens och ekonomiska förutsättningar. Dessutom ska mottagaren bland annat uppfylla det villkor som anges i 306 § 2 mom. 1 punkten och 307 § 2 mom. 1 punkten när det är fråga om en kärnanläggning som avses i de nämnda paragraferna. Enligt 3 punkten ska ombesörjningsskyldigheten och kostnadsberedskapen i fråga om kärnavfall som uppkommit före överflyttningen ha avgjorts på behörigt sätt. Skyldigheterna kan i fråga om dessa alternativt gälla den ursprungliga tillståndshavaren eller flyttas över på den nya tillståndshavaren. Enligt 4 punkten ska det också säkerställas att överflyttningen av tillståndet inte äventyrar fullgörandet av skyldigheterna enligt den föreslagna lagen i fråga om kärnämneskontroll, säkerheten vid kärnanläggningen eller kärnavfallshanteringen.

I 3 mom. ingår en kompletterande förutsättning enligt vilken arrangemanget ska vara förenligt med samhällets helhetsintresse. Bestämmelsen ska tillämpas när ärendet avgörs av arbets- och näringsministeriet.

Enligt 4 mom. ska mottagaren av tillståndsbeslutet utan dröjsmål se till att planen för kärnavfallshantering uppdateras i enlighet med vad som behövs i fråga om mottaget kärnavfall. När mottagaren har godkänt planen för kärnavfallshantering kan det finnas behov av att uppdatera bland annat åtgärderna och tidsplanerna.

323 §. Återkallande av beslut om kärnanläggningstillstånd. I 1 mom. föreskrivs det något mer utförligt än i 26 § i den lag som upphävs om förutsättningarna för återkallande av kärnanläggningstillstånd. Enligt 4 punkten i det momentet ska det också vara möjligt att återkalla ett tillstånd, om verksamheten på ett väsentligt sätt bedöms äventyra eller kunna bidra till att äventyra säkerheten, leveranssäkerheten eller försörjningstryggheten i fråga om energi eller en tillförlitlig drift av anläggningen. Detta är en komplettering jämfört med vad som föreskrivs i den lag som upphävs, och i förslaget beaktas bland annat behovet av att säkerställa att anläggningens verksamhet är tillförlitlig och att säkerhetsmålet enligt den föreslagna lagen uppnås samt behovet av att skydda kritisk infrastruktur. Bestämmelser om överlåtelse av kärnavfall till staten finns i 374 § och om övergång till staten av kärnmaterial och kärnavfall i 376 §.

Enligt 2 mom. ska det för tillståndshavaren i de situationer som avses i 1 mom. 2–4 punkten sättas ut en tidsfrist inom vilken saker ska rättas till, om det är möjligt att rätta till dem eller om de brister, förseelser eller försummelser som framkommit är ringa. Bestämmelser om Strålsäkerhetscentralens befogenhet att besluta om avbrytande eller begränsning av verksamhet enligt tillståndet finns i 368 §.

Enligt 3 mom. är det möjligt att i beslutet ställa sådana villkor som behövs med tanke på fullgörandet av de skyldigheter gällande kärnämneskontroll, säkerheten vid kärnanläggningen eller kärnavfallshanteringen som anges i den föreslagna lagen.

Återkallande av tillstånd påverkar enligt 199 § 2 mom. inte ombesörjningsskyldigheten.

324 §. Tillämpning av bestämmelserna på ärenden som gäller förlängning av tidsfristen samt ändring av, förlängning av giltighetstiden för och överflyttning av tillståndsbeslut. I 1 mom. föreskrivs det om de förfaranden och skyldigheter som ska tillämpas på ärenden som gäller förlängning av en tidsfrist som anges i principbeslutet och tillståndet för uppförande av en kärnanläggning, förlängning av drifttillståndets giltighetstid samt ändring och överflyttning av kärnanläggningstillstånd, delvis med hänvisning till de bestämmelser som ska tillämpas på ansökan och behandlingen av den samt på meddelande av och information om beslut. På ansökningar och behandlingen av dem samt på beslut och meddelande av och information om beslut tillämpas till centrala delar samma bestämmelser som i fråga om principbeslut eller kärnanläggningstillstånd. På ansökan och behandlingen av den ska tillämpas 316 § 3 mom. samt 317–319 § och vad som föreskrivs med stöd av 316 § 4 mom. På beslutet ska 309 och 310 § tillämpas. På meddelande av och information om beslut tillämpas 320 § och i fråga om principbeslut också SMB-lagen.

I 2 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning.

325 §. Tillämpning av bestämmelserna på återkallande av tillståndsbeslut. I paragrafen föreskrivs om det förfarande som ska tillämpas när ett tillståndsbeslut återkallas, delvis med

hänvisning till de bestämmelser som ska tillämpas på behandlingen av ansökan samt på meddelande av och information om beslut.

326 §. Ersättning för avslag på ansökan om drifttillstånd. I paragrafen föreskrivs det om statens ersättningsskyldighet i en situation där en kärnanläggning har uppförts med tillstånd av statsrådet, men statsrådet avslår ansökan om drifttillstånd enbart på den grund som gäller samhällets helhetsintresse. Tillämpningsområdet för ersättningsbestämmelserna är snävare än enligt 27 § i den lag som upphävs, men detta är en följd av de ändringar som föreslås i tillståndsbestämmelserna (till exempel ska en förlängning av drifttillståndets giltighetstid vara bunden till prövning).

Enligt 2 mom. ska man i första hand sträva efter att komma överens om de direkta kostnader som uppförandet medfört. Om ingen överenskommelse nås, tillämpas enligt 3 mom. lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019), i vars 20–22 § finns bestämmelser om förvaltningstvistemål.

32 kap. - Idrifttagning av kärnanläggningar och ändringar i dem

327 §. Idrifttagning av en kärnanläggning och av ändringar som påverkar dess säkerhet. I paragrafen föreskrivs det om idrifttagning av en kärnanläggning och av ändringar som påverkar dess säkerhet. På allmän nivå finns bestämmelser om detta i 20 § 2 mom. 1 punkten i den lag som upphävs och i 15 kap. i kärnenergiförordningen. Närmare bestämmelser om detta finns i 19 § i Strålsäkerhetscentralens föreskrift Y/1/2018 som preciseras ytterligare i kapitel 4 i YVL-direktiv A.5. Idrifttagningen av en kärnanläggning eller av ändringar i den är ett centralt steg i säkerställandet av att anläggningens driftsfas är säker och tillförlitlig. Med idrifttagning avses åtgärder (till exempel olika prov) för att säkerställa ändamålsenligheten hos de organisationer som påverkar säkerheten under driften av kärnanläggningen och de funktioner som dessa utför samt att anläggningen och dess system, strukturer och komponenter fungerar planenligt och används på ett säkert sätt. Syftet med idrifttagningen är att systematiskt säkerställa och visa att den uppförda anläggningen eller den genomförda ändringen uppfyller kraven för planeringen och andra krav samt att den fungerar i enlighet med konstruktionsmålen och konstruktionsförutsättningarna.

I det föreslagna 1 mom. anges målet för provdriften av en kärnanläggning, vilket är att visa att anläggningen samt dess system, strukturer och komponenter fungerar som planerat och säkerställer säkerheten vid anläggningen. Till säkerheten hör också bland annat skyddsarrangemang, beredskapsarrangemang och skyldigheter i fråga om kärnämneskontrollen. Med provdrift avses försök som säkerställer att kärnanläggningen samt dess system, strukturer och komponenter fungerar som planerat (till exempel att reaktorsystemets pump kan generera det flöde som krävs). Provdriften är en del av idrifttagningen av en kärnanläggning. Tillståndshavaren ska se till att provdriften planeras och genomförs systematiskt och tillräckligt grundligt. Detta förutsätter också dokumentation av provdriften. Det förutsätts således att provdriften och i vidare bemärkelse idrifttagningen är planmässig och verifierbar. Dessutom är viss provdrift vid ett kärnkraftverk möjlig först när Strålsäkerhetscentralen i enlighet med 330 § har godkänt tillförande av kärnbränsle i reaktorn.

Enligt 2 mom. ska det i samband med idrifttagningen dessutom säkerställas att tillståndshavaren uppfyller de krav som föreskrivs för denne i 121 § och de krav gällande tillståndshavarens personal som föreskrivs i 122 §. Idrifttagningen av en kärnanläggning är inte enbart provdrift av tekniska system, utan den är också väsentligt förknippad med säkerställandet av tillståndshavarens förfaranden samt att organisationen och dess funktioner är tillräckliga med

tanke på en säker och tillförlitlig drift av anläggningen. Målet är bland annat att säkerställa att kärnanläggningens framtida driftsorganisation har förutsättningar att driva anläggningen på ett säkert sätt och att personalen får utbildning vid behov. Vid idrifttagningen ska dessutom iakttas vad som föreskrivs någon annanstans i den föreslagna lagen eller i någon annan lag, se till exempel kraven på strålsäkerhet i 7 kap. och arbetsgivarens skyldigheter enligt arbetarskyddslagstiftningen.

I enlighet med 1 och 2 mom. ska visandet och säkerställandet vara systematiskt och tillräckligt grundligt. Detta förutsätter att kärnanläggningen tas i drift stegvis. Idrifttagningsfaserna kan variera beroende på projektet och kärnanläggningen. I fråga om ett kärnkraftverk utgörs faserna i allmänhet av komponent- och systemtestning, som utförs innan kärnbränsle tillförs i reaktorn, först i kallt tillstånd och därefter med normala konstruktionsparametrar i varmt tillstånd. Därefter fortsätter verksamheten i fråga om ett kärnkraftverk med den kärntekniska idrifttagningen, som inleds med att kärnbränsle tillförs i reaktorn. Syftet med den kärntekniska idrifttagningen är att visa att anläggningen i sin helhet, inklusive kärnreaktorn, fungerar planenligt. Driften av ett kärnkraftverk inleds när reaktorn startas första gången, alltså när kriticitet. Efter det att reaktorn har tagits i drift första gången fortsätter idrifttagningen så att effekten höjs stegvis och det på varje effektnivå bedöms med tanke på säkerheten om det är möjligt att övergå till nästa fas.

Enligt 3 mom. ska 1 och 2 mom. tillämpas på sådana ändringar i kärnanläggningens system och i helheter som är jämförbara med dem som görs under driften av anläggningen och för vilka det enligt 85–90 § krävs ett godkännande av Strålsäkerhetscentralen eller en anmälan till Strålsäkerhetscentralen. Sådan provdrift som utförs efter det att det gjorts ändringar planeras så att den är så omfattande att det kan visas att det ändrade systemet, den ändrade strukturen eller den ändrade komponenten och de eventuella ändrade säkerhetsfunktionerna vid anläggningen fungerar.

328 §. *Plan för idrifttagning av en kärnanläggning och omfattande ändringar i en kärnanläggning.* I paragrafen föreskrivs det om en plan för idrifttagning av en kärnanläggning och av ändringar i en sådan. Detta är ett nytt krav i lagen. För närvarande finns kravet på en plan för idrifttagning i kapitel 4.2 i YVL-direktiv A.5, där det också förutsätts att Strålsäkerhetscentralen ska godkänna planen.

I 1 mom. föreslås ett grundläggande krav på att tillståndshavaren ska ha en plan för idrifttagning. Idrifttagningen av en kärnanläggning ska planeras och dokumenteras. Tillståndshavaren ska lämna in en plan för idrifttagning till Strålsäkerhetscentralen, men planen kan också utarbetas till exempel av anläggningens leverantör.

Enligt det föreslagna 1 mom. ska planen för idrifttagning vara godkänd av Strålsäkerhetscentralen. För godkännande förutsätts det att de villkor som anges i 1 mom. 1–4 punkten uppfylls. Enligt 1 punkten förutsätter godkännandet av planen att det för säkerställande av säkerheten vid kärnanläggningen visas att anläggningen samt dess system, strukturer och komponenter fungerar på ett sätt som säkerställer säkerheten vid anläggningen och att det enligt planen säkerställs att kraven i 121 och 122 § uppfylls i enlighet med vad den aktuella fasen i idrifttagningen kräver. Detta bör också vara tillräckligt systematiskt och grundligt i enlighet med planen (bland annat uppdelning av idrifttagningen i sådana faser som behövs för att trygga säkerheten). Den provdrift och de andra behövliga åtgärder som avses i 2 punkten kan i planen för idrifttagning beskrivas på allmän nivå och närmare i mer detaljerade planer.

I 2 mom. föreskrivs det om tillämpningen av 1 mom. på sådana omfattande ändringar i en kärnanläggning som görs under driften av anläggningen. Sådana ändringar som avses här är till

exempel en höjning av kärnkraftverkets nominella värmeeffekt, en utvidgning av våtlagringen av använt kärnbränsle och omfattande automatiseringsuppdateringar samt andra ändringar som görs samtidigt i flera system som är betydande för säkerheten vid anläggningen och som förutsätter en ny bedömning av konstruktionsförutsättningarna och säkerhetskraven för kärnanläggningens system, nya säkerhetsanalyser och omfattande anskaffningar av anordningar.

329 §. *Inledande av hantering och lagring av färskt kärnbränsle i kärnkraftverk.* Idrifttagningen av ett kärnkraftverk omfattar flera faser, och bestämmelser om förfarandena i anslutning till dessa finns förutom i denna paragraf också i 330–332 §. Den föreslagna paragrafen ska tillämpas på inledande av hantering och lagring av färskt kärnbränsle i ett kärnkraftverk under uppförande, när sådan hantering och lagring har godkänts som en del av kärnkraftverkets verksamhet vid godkännandet av helhets- och systemplaneringen av kärnkraftverket. Paragrafen ska inte tillämpas om det är fråga om ett självständigt lager för färskt kärnbränsle. För uppförandet av ett sådant lager (kärnteknisk anläggning) förutsätts tillstånd av Strålsäkerhetscentralen, och då ska 333 § tillämpas på inledande av användningen av det. För närvarande föreskrivs det om detta i 110 a § i kärnenergiförordningen och ges närmare krav i kapitel 3.7 i YVL-direktiv A.1.

Enligt paragrafen får hanteringen och lagringen av färskt kärnbränsle i ett kärnkraftverk under uppförande inledas när Strålsäkerhetscentralen har godkänt detta. När färskt kärnbränsle transporteras till anläggningen behöver där vidtas specialarrangemang, och därför är fasen betydande och förutsätter godkännande av Strålsäkerhetscentralen. I momentet föreskrivs dessutom att en förutsättning för godkännande är att kravet på försäkringsplikt enligt atomansvarighetslagen har uppfyllts på behörigt sätt för denna fas, det vill säga för hanteringen och lagringen av färskt kärnbränsle, samt att tillståndshavaren visar att de säkerhetskrav och övriga tillämpliga krav som föreskrivs i den föreslagna lagen uppfylls. Enligt 2 punkten förutsätts det att tillståndshavaren säkerställer och visar att de system, strukturer och komponenter som behövs för verksamheten fungerar som planerat (till exempel genom tillräckligt omfattande provdrift) och är i funktionsdugligt skick så att de strålskyddsarrangemang som fasen förutsätter liksom också skyddsarrangemangen och beredskapsarrangemangen är i bruk och att de åtgärder som kärnämneskontrollen förutsätter (till exempel rapportering, bokföring, övervakningsanordningar) har genomförts på behörigt sätt. I praktiken förutsätter inledande av hantering och lagring av färskt kärnbränsle bland annat att strålskyddet för arbetstagarna har ordnats på det sätt som föreskrivs i 7 kap. och att de säkerhetstekniska driftsförutsättningarna för kärnanläggningen till behöriga delar har godkänts av Strålsäkerhetscentralen och tagits i bruk i enlighet med 133 §. En kompletterande förutsättning för godkännande finns i 3 punkten.

330 §. *Tillförande av kärnbränsle i kärnkraftverkets reaktor.* I paragrafen föreskrivs det om tillförande av kärnbränsle i kärnkraftverkets reaktor när det görs första gången. Denna fas föregås antingen av ett förfarande enligt 329 § när det färska kärnbränslet lagras vid kärnkraftverket eller av ett förfarande enligt 333 § när lagringen sker vid en självständig kärnteknisk anläggning. Detta är ett nytt krav i lagen. Enligt förslaget anses driften av ett kärnkraftverk inledas när reaktorn startas första gången (se även 331 §), vilket är en ändring jämfört med nuläget (se krav 338 i YVL-direktiv A.1, enligt vilket driften av ett kärnkraftverk anses inledas när tillförandet av kärnbränsle i reaktorn inleds). För närvarande finns det allmänna bestämmelser om förutsättningarna för inledande av driften av en kärnanläggning och om Strålsäkerhetscentralens konstaterande (godkännande) i anslutning till verksamheten i 20 § 2 mom. 1 punkten i den lag som upphävs. Närmare krav finns i kapitel 4.5 i YVL-direktiv A.5.

Enligt paragrafen får kärnbränsle första gången tillföras i kärnkraftverkets reaktor när Strålsäkerhetscentralen har godkänt detta. En förutsättning för godkännande är att kravet på försäkringsplikt enligt atomansvarighetslagen är uppfyllt samt att det visas att säkerhetskrav och övriga krav enligt den föreslagna lagen blir uppfyllda till den del kraven är väsentliga med tanke på säkerheten vid tillförandet och idrifttagningsfasen. Försäkringsplikten är sannolikt klart mer omfattande i den idrifttagningsfas som avses i paragrafen än i den fas som avses i 329 §. Syftet med visandet är att tillståndshavaren ska presentera och motivera sin beredskap för inledande av ett säkert tillförande av kärnbränsle som en helhet med beaktande inte bara av tekniska aspekter utan också bland annat av personalens kompetens, ansvar och skyldigheter, som ska vara ändamålsenliga och tillräckliga med tanke på åtgärden. I denna fas förutsätts det att säkerheten är säkerställd för anläggningen att nå kriticitet och tas i drift, det vill säga fram till övergången till den fas som avses i 331 §. Vid behov ska också skyddsarrangemangen och beredskapsarrangemangen uppdateras. För visande av säkerheten förutsätts dessutom att kärnbränslet och styrelementen har godkänts för användning i enlighet med 12 kap. Enligt 3 punkten krävs dessutom med tanke på idrifttagningsfasen ett tillräckligt antal operatörer som Strålsäkerhetscentralen har godkänt i enlighet med 131 §. En kompletterande förutsättning för godkännande finns i 4 punkten.

331 §. Inledande av driften av kärnkraftverk. I paragrafen föreslås bestämmelser om inledande av driften av ett kärnkraftverk, med vilket avses startande av dess reaktor första gången. Detta är en viktig fas med tanke på säkerheten vid kärnkraftverket när reaktorn första gången når kriticitet, det vill säga när en kedjereaktion första gången inleds i reaktorn. Det är då viktigt att säkerställa att kedjereaktionen hålls under kontroll. Inledandet av driften av ett kärnkraftverk innebär att anläggningens uppförandefas övergår i driftfasen, vilket innebär en betydande förändring med tanke på organisationen, dess verksamhet och ledningssystemet. För närvarande finns det allmänna bestämmelser om förutsättningarna för inledande av driften av en kärnanläggning och om Strålsäkerhetscentralens konstaterande (godkännande) i anslutning till verksamheten i 20 § 2 mom. 1 punkten i den lag som upphävs. Närmare krav finns i kapitel 4.5 i YVL-direktiv A.5.

Enligt 1 mom. förutsätter inledandet av driften av ett kärnkraftverk utöver drifttillstånd som beviljats av statsrådet också godkännande från Strålsäkerhetscentralen. Till följd av att reaktorn startas börjar det bildas betydande mängder radioaktivt material i reaktorn. En förutsättning för godkännande är att tillståndshavaren har visat att kärnkraftverket uppfyller de säkerhetskrav och övriga krav som anges i den föreslagna lagen (bland annat kraven på kärnämneskontroll, strålsäkerhet, skyddsarrangemang och beredskapsarrangemang samt på anläggningens drift, ledningssystem och personal).

I praktiken gäller det visande som avses i 1 mom. 1 punkten ärenden där det eventuellt tidigare har konstaterats brister i samband med drifttillståndet eller Strålsäkerhetscentralens beslut om godkännande enligt den föreslagna lagen samt sådana ärenden i fråga om vilka det kommit fram nya uppgifter och som inte har behandlats som en del av drifttillståndet eller beslutet om godkännande. Med stöd av 1 punkten kan det vara nödvändigt att kräva att tillståndshavaren mer detaljerat visar till exempel att de brister angående säkerheten som eventuellt konstaterats i anläggningen samt i dess system, strukturer och komponenter har behandlats och avhjälpts och att resultaten från den föregående idrifttagningsfasen (till exempel de första kriticitetsproverna) är godtagbara. Om prover i anslutning till provdriften överförs från den föregående fasen eller det finns andra uppföljningsbehov (till exempel övervakning av vibrationer i rörledningen) till senare faser i idrifttagningen, ska deras konsekvenser för säkerheten bedömas och överföringens godtagbarhet motiveras med tanke på säkerheten. Syftet med visandet är att tillståndshavaren ska presentera och motivera sin beredskap för inledande av en säker drift som en helhet med beaktande inte bara av tekniska aspekter utan också bland annat av personalens kompetens,

ansvar och skyldigheter. Enligt 2 punkten krävs det dessutom att status avseende radioaktivitet i miljön har utretts i enlighet med 54 § och enligt 3 punkten att det inte föreligger något i den föreslagna lagen föreskrivet hinder för godkännande.

Enligt 2 mom. ska tillståndshavaren se till att kärnkraftverkets reaktor startas på ett säkert sätt på grund av den särskilda relevans som starten har för säkerheten.

332 §. Övervakning av faserna i idrifttagningen av kärnkraftverk och omfattande ändringar i kärnkraftverk. I paragrafen föreskrivs det om övervakningen av idrifttagningen av ett kärnkraftverk och av omfattande ändringar i ett sådant. Detta är ett nytt krav i lagen, men det motsvarar etablerad praxis. För närvarande finns det i 110 § i kärnenergiförordningen allmänna bestämmelser om inledande av de olika faserna i idrifttagningen av en kärnanläggning och om Strålsäkerhetscentralens konstaterande i anslutning till detta. Närmare krav finns i kapitel 4.5 och 5.3 i YVL-direktiv A.5.

Enligt 1 mom. ska tillståndshavaren efter det att kärnkraftverkets reaktor har startats första gången (se 331 §) hos Strålsäkerhetscentralen ansöka om godkännande för övergång till nästa fas i idrifttagningen enligt idrifttagningsplanen i enlighet med vad som anges i beslutet om godkännande av idrifttagningsplanen. Detta gäller dock endast situationer där Strålsäkerhetscentralen har förutsatt detta i beslutet om godkännande av idrifttagningsplanen enligt 328 §. Behovet av övervakning varierar avsevärt mellan olika kärnkraftverk, bland annat beroende på anläggningarnas teknik, värmeeffekt och läge, varutöver det också kan finnas skillnader i tillståndshavarnas kunskaper och erfarenhet.

I 1 mom. föreskrivs det om förutsättningarna för godkännande från Strålsäkerhetscentralen. Godkännande kan beviljas om det med tanke på säkerheten vid kärnkraftverket inte finns något hinder för att övergå till följande fas i idrifttagningen, vilket bland annat förutsätter att tillståndshavaren motiverar att följande fas i idrifttagningen kan genomföras på ett säkert sätt med tanke på såväl driftsättningsprov som anläggningens tillstånd i allmänhet. Närmare bestämt innebär detta att i enlighet med 1 punkten ska till exempel resultaten från den föregående fasen i idrifttagningen vara godtagbara och visa att anläggningen har fungerat på ett säkert sätt. En förutsättning för godkännande är enligt 2 punkten att tillståndshavaren ska visa att fel och andra med tanke på säkerheten viktiga observationer har utretts på behörigt sätt. Om prover i anslutning till provdriften överförs från den föregående fasen eller det finns andra uppföljningsbehov (till exempel övervakning av vibrationer i rörledningen) till senare faser i idrifttagningen, ska deras konsekvenser för säkerheten bedömas och överföringens godtagbarhet motiveras med tanke på säkerheten. En ytterligare förutsättning för godkännande är enligt 3 punkten att planer för ett säkert genomförande av nästa fas i idrifttagningen (provdrift) och närmare anvisningar om provdriften har utarbetats. Avsikten är att tillståndshavaren ska presentera och som en helhet motivera sin beredskap för ett säkert genomförande av nästa fas i idrifttagningen med beaktande inte bara av tekniska aspekter utan också bland annat av personalens kompetens, ansvar och skyldigheter. En kompletterande förutsättning för godkännande finns i 4 punkten.

I 2 mom. föreskrivs det om tillämpningen av 1 mom. på idrifttagningen av en sådan omfattande ändring i ett kärnkraftverk som görs under drift, om Strålsäkerhetscentralen i beslutet om godkännande av planen för idrifttagning av ändringen av anläggningen har fastställt faser i idrifttagningen som kräver godkännande. Sådana ändringar är till exempel en höjning av kärnkraftverkets nominella värmeeffekt samt de situationer som nämns i motiveringen till 328 § 2 mom.

333 §. *Inledande av driften av andra kärnanläggningar än kärnkraftverk.* I paragrafen föreskrivs det om idrifttagningen av en kärnteknisk anläggning, en produktionsanläggning för kärnbränsle och en slutförvarsanläggning, vilken är avsevärt enklare än i fråga om ett kärnkraftverk. Allmänna bestämmelser om förutsättningarna för inledande av driften av en kärnanläggning och om Strålsäkerhetscentralens konstaterande (godkännande) i anslutning till verksamheten finns i 20 § 2 mom. 1 punkten i den lag som upphävs.

Enligt paragrafen förutsätter inledande av driften förutom drifttillstånd också godkännande från Strålsäkerhetscentralen. Driften av en sådan anläggning anses inledas när kärnämnen eller kärnavfall första gången införs till anläggningen. En förutsättning för godkännande är enligt 1 punkten att kravet på försäkringsplikt enligt atomansvarighetslagen är uppfyllt. Tillståndshavaren ska enligt 2 och 3 punkten visa att kärnanläggningen uppfyller de säkerhetskrav och övriga krav som anges i den föreslagna lagen och att tillståndshavaren har uppfyllt sina skyldigheter (bland annat kraven på kärnämneskontroll, skyddsarrangemang och beredskapsarrangemang samt på anläggningens drift, ledningssystem och personal) till den del tillståndshavaren inte har visat detta tidigare. Det kan vara fråga om en motsvarande situation som beskrivs i motiveringen till 331 § 1 punkten. Utredningen av status avseende radioaktivitet i miljön ska enligt 4 punkten ha gjorts i enlighet med 54 §. Om kärnanläggningen finns på en anläggningsplats där det redan finns andra kärnanläggningar som är i drift, har utredningen av status i regel redan gjorts.

334 §. *Bemyndigande att meddela föreskrifter.* I paragrafen föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter om de frågor som anges i kapitlet.

33 kap. - Avveckling eller förslutning av kärnanläggningar

335 §. *Avveckling av kärnkraftverk, kärntekniska anläggningar och produktionsanläggningar för kärnbränsle.* I det föreslagna 1 mom. föreskrivs det om underhåll av ett kärnkraftverk, en kärnteknisk anläggning och en produktionsanläggning för kärnbränsle efter det att den egentliga driften av anläggningen har upphört. Nämnade anläggningar ska hållas i sådant skick att det är möjligt att avveckla dem på ett säkert sätt. Detta innebär att de system som behövs under avvecklingen, till exempel lyftanordningar och anordningar för strålningsövervakning, ska hållas i funktionsdugligt skick. Dessutom ska det ses till att konstruktionerna är i skick och att exempelvis lossnande beläggningar inte gör det möjligt för radioaktivitet att överföras till betongkonstruktionerna, om det sker ett läckage av flytande avfall. För närvarande förutsätts det i 36 a § 13 punkten i kärnenergiförordningen en utredning om hur kärnanläggningens åldrande hanteras. Den har fokuserat på att beskriva förfarandena för hantering av anläggningens åldrande under avvecklingen.

Enligt 1 mom. ska avvecklingen av ett kärnkraftverk, en kärnteknisk anläggning och en produktionsanläggning för kärnbränsle inledas efter det att driften har upphört. Inledandet av avvecklingen får inte skjutas upp annat än av motiverade skäl, exempelvis på grund av att strålningsnivåerna vid kärnanläggningen ska minskas eller, vid nedmontering av flera kärnanläggningar, på grund av att verksamheten kan effektiviseras. Nedmonteringen av flera kärnanläggningar i följd möjliggör till exempel utnyttjandet av samma kompetens och nedmonteringsorganisation. Att fördröja nedmonteringen enbart med hänvisning till ekonomisk optimering är dock inte motiverat. Motsvarande bestämmelse ingår i en något mer allmän form i 7 g § 1 mom. i den lag som upphävs.

Enligt 1 mom. kan förberedelser inför avvecklingen inledas redan medan drifttillståndet är i kraft, till exempel kan ändringar göras i anläggningen för avvecklingen samt icke

kontaminerade delar av anläggningen eller andra delar som inte påverkar säkerheten vid avvecklingen nedmonteras. För avvecklingen krävs avvecklingstillstånd när man övergår till nedmontering av sådana system och strukturer i anläggningen som innehåller betydande mängder radioaktivitet (till exempel delar av primärkretsen och reaktorn) eller system som är viktiga med tanke på ett säkert genomförande av avvecklingen (till exempel anläggningar som hänför sig till strålningsövervakning och utsläpp av radioaktiva ämnen, luftkonditioneringssystem, strukturella strålningsskydd, lyftanordningar) eller andra anläggningar eller strukturer som konstaterats vara viktiga med tanke på säkerheten vid avvecklingen. Till denna del är regleringen ny och preciserar vilka uppgifter i anslutning till avveckling som kan utföras med stöd av drifttillståndet.

I 2 mom. föreskrivs det om tillståndshavarens ansvar vid avvecklingen av en kärnanläggning som avses i 1 mom. Tillståndshavaren ska i första hand sörja för säkerheten och då tillämpa vad som föreskrivs om detta i den föreslagna lagen. Tillståndshavaren ska identifiera de viktigaste störnings- och olyckssituationerna i anslutning till avvecklingen och ha beredskap för dem. I samband med avveckling avses med störnings- och olyckssituationer sådana situationer som kan inträffa i samband med nedmonteringen och som vid anläggningen kan orsaka till exempel kontaminering av renare utrymmen, onödig exponering av personalen för strålning eller risk för utsläpp av radioaktiva ämnen i miljön. Dessutom ska vid avvecklingen beaktas de risker för fel som hänför sig till mänsklig verksamhet. När det gäller avvecklingen ska man granska och skydda sig mot hot inom och utanför kärnanläggningen. Med hot inom anläggningen avses bland annat eldsvådor, översvämningar, explosioner, elektromagnetisk strålning, rörbrott, skador på tankar, fall av tunga föremål och kaststycken som uppstår till följd av explosioner och söndriga komponenter. Med hot utanför anläggningen avses ovanliga väderförhållanden, seismiska fenomen, konsekvenser av olyckor i anläggningens omgivning och andra faktorer som beror på miljön eller mänsklig aktivitet. Dessutom ska lagstridiga och andra olovliga åtgärder som äventyrar säkerheten beaktas. För närvarande har behandlingen av nämnda ärenden förutsatts med stöd av 36 a § 1 mom. 2 punkten i kärnenergiförordningen.

Enligt 2 mom. ska vid avvecklingen av en kärnanläggning som avses i 1 mom. iakttas den godkända planen för kärnavfallshantering och den godkända avvecklingsplanen (inklusive bestämmelserna i dem). Dessutom ska även i övrigt iakttas vad som föreskrivs i avvecklingstillståndet. Tillståndshavaren ska också sörja för slutförvaringen av kärnavfallet från den anläggning som avvecklas. Bestämmelser om detta finns för närvarande, med undantag för kravet på avfallshantering, i 7 § 3 mom. i den lag som upphävs.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

336 §. Undersökning av radioaktivitet i samband med avveckling. I 1 mom. föreskrivs det om fastställande av kärnanläggningens radioaktivitets- och kontamineringsnivåer med tanke på planering och genomförande av avvecklingen. Uppgifter om aktivitets- och kontamineringsnivån behövs till exempel som utgångsinformation för planeringen av omfattningen av nedmonteringen, nedmonteringsåtgärderna och de strålskyddsåtgärder som hänför sig till dem samt för planeringen av kärnavfallshanteringen. Av tillståndshavaren förutsätts en bedömning av hur länge anläggningsområdet ska övervakas efter avvecklingen, om mängden radioaktiva ämnen som blir kvar på området eller i byggnaderna överskrider friklassningsnivån. En övervakningsperiod krävs inte nödvändigtvis alls beroende på mängden radioaktiva ämnen, men tillståndshavaren ska göra en bedömning av behovet av en sådan period.

I 2 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

337 §. *Godkännande av kärnkraftverk, kärntekniska anläggningar och produktionsanläggningar för kärnbränsle som avvecklade.* I 1 mom. föreskrivs det om godkännande av avveckling av kärnkraftverk, kärntekniska anläggningar och produktionsanläggningar för kärnbränsle. För godkännande krävs enligt 1 punkten att kärnavfallet har lagrats, slutförvarats eller annars hanterats på det sätt som föreskrivs i den föreslagna lagen (till exempel rengjorts). En förutsättning för godkännande är enligt 2 punkten också att den kvarvarande mängden radioaktiva ämnen i anläggningen och på den del av anläggningsområdet som gäller anläggningen inte överstiger friklassningsnivån eller att den exponering och potentiella exponering som orsakas är så obetydlig att de inte medför någon skada för hälsan trots att friklassningsnivån överskrids.

I 2 mom. föreskrivs det om avveckling i situationer där villkoret i 1 mom. 2 punkten inte uppfylls, även om man genom skäliga åtgärder har strävat efter att uppfylla det. Då är det möjligt att godkänna att en anläggning har avvecklats, om den skada för hälsan som orsakas av radioaktiva ämnen kan förebyggas genom åtgärdsbegränsningar eller åtgärdsförbud enligt 341 § 2 mom.

Enligt 3 mom. är ett kärnkraftverk, en kärnteknisk anläggning eller en produktionsanläggning för kärnbränsle inte längre en kärnanläggning och på anläggningen tillämpas inte längre bestämmelserna om kärnanläggningar i den föreslagna lagen när Strålsäkerhetscentralen genom sitt beslut har godkänt anläggningen som avvecklad och beslutet har vunnit laga kraft.

Paragrafen motsvarar i huvuddrag 27 c § och 33 § 2 mom. i den lag som upphävs, men i den föreslagna paragrafen preciseras skyldigheterna i fråga om kärnavfallshanteringen.

338 §. *Planering av förslutning av en slutförvarsanläggning.* Planeringen av förslutningen av en slutförvarsanläggning är en viktig del av säkerheten vid slutförvarsanläggningen och den bör beaktas under hela anläggningens livscykel. I paragrafen föreskrivs det om förutsättningarna för godkännande av slutförvarsanläggningens förslutningsplan, som ska finnas innan den egentliga permanenta förslutningen genomförs. Förslutningen ska göras som en del av den verksamhet som omfattas av drifttillståndet.

Enligt 1 mom. godkänner Strålsäkerhetscentralen en förslutningsplan, om den till sitt innehåll är tillräckligt detaljerad för att säkerställa säkerheten i samband med den permanenta förslutningen av slutförvarsanläggningen och långtidssäkerheten efter förslutningen samt innehåller de uppgifter som avses i 1–5 punkten. För att beredskapen att genomföra en säker förslutning ska kunna bedömas, förutsätts det i 1 punkten att det i förslutningsplanen ska ingå en redogörelse för genomförandet av de olika faserna i förslutningen av slutförvarsanläggningen och en tidsplan för dessa. Utifrån detta kan Strålsäkerhetscentralen bedöma om den föreslagna planen är tekniskt genomförbar och om det föreslagna tekniska genomförandet av förslutningen av anläggningen motsvarar dess säkerhetsplanering. I 2 punkten förutsätts det att det i förslutningsplanen ska ingå uppgifter om de märkningar som görs på anläggningsområdet och de anteckningar som görs i fastighetsdatasystemet efter förslutningen av anläggningen. Dessutom förutsätts en redogörelse för andra medel som ska användas för att bevara kunskapen om slutförvarsanläggningen och om kärnavfall som placerats där på lång sikt i enlighet med kravet i artikel 12 i kärnavfallsdirektivet. Utifrån dessa kan det bedömas om uppgifterna om den förslutna slutförvarsanläggningen i tillräcklig utsträckning har märkts ut på området samt antecknats i fastighetsdatasystemet och i andra system, varvid uppgifterna också överförs till kommande generationer. I 3 punkten förutsätts ett förslag till plan för övervakning av anläggningsområdet och andra behövliga åtgärder efter förslutningen. I planen ska också läggas fram eventuella andra planer för anläggningsområdet för perioden efter den permanenta förslutningen av slutförvarsanläggningen i enlighet med kravet i artikel 12 i

kärnavfallsdirektivet. Utgångspunkten för planeringen av slutförvarsanläggningen ska i enlighet med 216 § vara en slutförvaring utan behov av övervakning av slutförvarsplatsen under perioden efter den permanenta förslutningen, men det kan under driften av slutförvarsanläggningen ha framkommit ytterligare information utifrån vilken behovet av efterhandsövervakning behöver bedömas i samband med förslutningen av anläggningen. Planen ska också utnyttjas vid bedömningen av beloppet av de medel som behövs för att ersätta statens framtida kostnader för övervakning och andra åtgärder. I 4 punkten förutsätts en plan för arrangemang för kontrollen av kärnämnen under perioden efter den permanenta förslutningen, till exempel för hur bokföringen av kärnämnen i en försluten anläggning ska överföras till staten för fullgörande av ombesörjningsskyldigheten. Detta är särskilt viktigt i samband med slutförvaringen av använt kärnbränsle, men det är bra att behandla frågan separat för varje slutförvarsanläggning. I 5 punkten förutsätts det att andra utredningar än de som avses i 1–4 punkten och som säkerställer säkerheten under perioden efter förslutningen och den permanenta förslutningen lämnas in för att det ska finnas en uppdaterad bild av säkerheten vid anläggningen i samband med att förslutningen inleds.

Förslutningen av en slutförvarsanläggning kan pågå i flera år, och det kan då finnas behov av att ändra förslutningsplanen. Tillståndshavaren kan ansöka om ändring av planen hos Strålsäkerhetscentralen, och ärendet ska behandlas och avgöras på samma sätt som behandlingen och avgörandet av planen (se 41 kap.).

I den lag som upphävs och i kärnenergiförordningen nämns kortfattat förslutningen av slutförvarsanläggningar, men den nu föreslagna förslutningsplanen och dess innehåll är ett nytt krav. Målet är att säkerställa säkerheten vid slutförvarsanläggningen och långtidssäkerheten efter den permanenta förslutningen.

I 2 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

339 §. Permanent förslutning av en slutförvarsanläggning. I 1 mom. föreskrivs det om tidpunkten för när en permanent förslutning av en slutförvarsanläggning ska genomföras. En slutförvarsanläggning får inte hållas öppen i onödan, eftersom detta på lång sikt kan ha skadliga konsekvenser för säkerheten hos det kärnavfall som placerats där i slutligt förvar.

Den permanenta förslutningen av en slutförvarsanläggning sker med stöd av drifttillståndet, och vid förslutningen ska drifttillståndet och de bestämmelser som ges i det iakttas samt även i övrigt driftsäkerheten tryggas i enlighet med den föreslagna lagen. Enligt det föreslagna 2 mom. ska vid förslutningen också iakttas den godkända planen för kärnavfallshantering och förslutningsplanen.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

Paragrafen är ny i lagen. I den lag som upphävs föreskrivs det inte närmare om tidpunkten för permanent förslutning av slutförvarsanläggningar. Enligt artikel 1.1 i kärnavfallsdirektivet ska ett gemenskapsramverk upprättas för att säkerställa ansvarsfull och säker hantering av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall för att undvika att ålägga framtida generationer orimliga bördor. Enligt YVL-direktiv D.5 ska utrymmena för slutförvaring fyllas och stängas så snart det är ändamålsenligt med tanke på slutförvaringen och de tillsynsåtgärder som hänför sig till den. Det gällande kravet på att slutförvarsanläggningen ska stängas så snabbt som möjligt baserar sig med tanke på säkerheten på att slutförvarsanläggningen när den är öppen orsakar mer störningar i förhållandena på området, vilket kan vara skadligt med tanke på långtidssäkerheten efter den permanenta förslutningen av slutförvarsanläggningen.

340 §. Godkännande av permanent förslutning av en slutförvarsanläggning. I 1 mom. föreskrivs det om förutsättningarna för godkännande av en permanent förslutning av en slutförvarsanläggning. I samband med godkännandet ska Strålsäkerhetscentralen med stöd av 1 och 2 punkten säkerställa att förslutningen har gjorts i enlighet med drifttillståndet och den godkända förslutningsplanen samt att kraven på långtidssäkerhet antas bli uppfyllda. Den i 3 punkten föreskrivna förutsättning för godkännande som gäller överflyttning av informationsmaterial behövs för att säkerställa att uppgifter om slutförvarsanläggningen bevaras för framtida generationer. Det kan till exempel vara fråga om uppgifter om kärnmaterial eller om sådant med tanke på säkerheten viktigt avfall som placerats i slutförvaring och i fråga om vilka det säkerställs att uppgifterna bevaras med tanke på säkerheten. Enligt 4 punkten ska det säkerställas att tillräckliga medel har reserverats i Statens kärnavfallshanteringsfond för statens kostnader för övervakning och andra åtgärder som behövs efter förslutningen. När Strålsäkerhetscentralen har godkänt den permanenta förslutningen av slutförvarsanläggningen ska fonden enligt 246 § från tillståndshavarens fondandel avskilja den andel som reserverats för nämnda kostnader till statens täckningsandel. Enligt 5 punkten förutsätts det att det inte heller föreligger något annat i den föreslagna lagen föreskrivet hinder för godkännande av den permanenta förslutningen.

Enligt 2 mom. är en slutförvarsanläggning inte längre en kärnanläggning när den har godkänts som permanent försluten och beslutet om godkännande har vunnit laga kraft. Då tillämpas inte längre vad som i den föreslagna lagen föreskrivs om kärnanläggningar. Detta understryker att en permanent förslutning av en slutförvarsanläggning är en slutlig lösning, och att det för att garantera säkerheten vid anläggningen inte längre förutsätts att de bestämmelser i den föreslagna lagen som gäller kärnanläggningar tillämpas.

I den lag som upphävs föreskrivs det inte närmare om förutsättningarna för godkännande av en förslutning, men enligt lagens 32 och 33 § kan slutförvaringen anses vara slutförd när den har genomförts på ett sätt som Strålsäkerhetscentralen har godkänt som permanent. Enligt 32 § i den lagen ska den avfallshanteringsskyldige dessutom innan ombesörjningsskyldigheten upphör betala en engångsavgift till staten för de åtgärder som den framtida kontrollen och övervakningen av kärnavfallet förutsätter. Förutsättningarna för godkännande av en förslutning finns för närvarande i YVL-direktiv D.5. Enligt 29 § 4 punkten i Strålsäkerhetscentralens föreskrift Y/4/2018 förutsätts dessutom att bokföringen av avfall lämnas till Strålsäkerhetscentralen i en form som centralen godkänner.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter med anknytning till 1 mom. 3 punkten.

341 §. Åtgärdsbegränsningar och åtgärdsförbud. Enligt 1 mom. ska Strålsäkerhetscentralen fastställa behövliga åtgärdsbegränsningar och åtgärdsförbud för den fastighet där en permanent försluten slutförvarsanläggning finns. Åtgärdsbegränsningarnas och åtgärdsförbudens art och varaktighet beror på den verksamhet som bedrivits på fastigheten. Syftet med de åtgärdsbegränsningar och åtgärdsförbud som gäller slutförvarsanläggningar är att förhindra eventuella skadliga konsekvenser av mänsklig verksamhet på en permanent försluten slutförvarsanläggning samt att minska den eventuella strålsäkerhetsrisken för människor som vistas eller rör sig på området. När det gäller sådana förslutna slutförvarsanläggningar som finns i berggrunden kan genom åtgärdsbegränsningar förhindras exempelvis gruvdrift och bormning på fastigheten. I fråga om sådana slutförvarsanläggningar är åtgärdsbegränsningarna och åtgärdsförbuden sannolikt av bestående karaktär. I fråga om förslutna markslutförvarsanläggningar är begränsningarna strängare för att konstruktionerna i det utrymme för slutförvaring som byggts i marken inte ska skadas till följd av verksamheten. I en sådan situation kan genom åtgärdsförbud förhindras till exempel byggande på fastigheten,

användning av fastigheten för jordbruk eller borrhning och grävning på området. I dessa fall är den tidsperiod som åtgärdsbegränsningarna och åtgärdsförbudet gäller vanligen hundratals år, varefter fastigheten kan användas utan begränsningar. Längden av varaktigheten kan fastställas på basis av egenskaperna hos det kärnavfall som slutförvaras i slutförvarsanläggningen.

I 2 mom. föreskrivs det om situationer där åtgärdsbegränsningar eller åtgärdsförbud är nödvändiga för att förebygga skada för hälsan på fastigheten på den plats där det kärnkraftverk, den kärntekniska anläggning eller den produktionsanläggning för kärnbränsle som förslutits finns i en situation som avses i 337 § 2 mom. De åtgärdsbegränsningar och åtgärdsförbud som utfärdas ska endast i skälig mån få begränsa eller hindra användningen av området. Målet är då bland annat att begränsa giltighetstiden för åtgärdsbegränsningarna eller åtgärdsförbudet till högst några tiotal år. Avvecklingen av en anläggning ska i regel genomföras så att det genom behövliga åtgärder i stället för genom åtgärdsbegränsningar eller åtgärdsförbud ses till att mängden radioaktiva ämnen som blir kvar på området motsvarar högst friklassningsnivån eller så att skada för hälsan inte orsakas trots att friklassningsnivån överskrids.

I 3 mom. föreskrivs det närmare om anteckningar om åtgärdsbegränsningar och åtgärdsförbud i fastighetsdatasystemen.

Paragrafen motsvarar 63 § 1 mom. 6 punkten i den lag som upphävs och 85 § i kärnenergiförordningen. Jämfört med nuläget ska det också vara möjligt att meddela åtgärdsbegränsningar och åtgärdsförbud för en fastighet där en kärnanläggning som avvecklats finns.

342 §. Ombesörjningsskyldighetens upphörande. I paragrafen föreslås bestämmelser om ombesörjningsskyldighetens upphörande. Tillståndshavaren ska ha ombesörjningsskyldighet tills alla förutsättningar enligt paragrafen har uppfyllts.

I 1 mom. föreskrivs det om förutsättningarna för ombesörjningsskyldighetens upphörande. Enligt 1 punkten ska tillståndshavarens alla kärnkraftverk, kärntekniska anläggningar och produktionsanläggningar för kärnbränsle ha godkänts som avvecklade. Enligt 2 punkten ska det ha sörjts för allt kärnavfall som uppkommit i eller till följd av tillståndshavarens verksamhet. Kärnavfallet ska antingen enligt underpunkt a ha placerats i en permanent försluten slutförvarsanläggning eller med stöd av underpunkt b på godkänt sätt ha överlåtits till en annan tillståndshavare så att också ombesörjningsskyldigheten för kärnavfallet flyttats över. I 2 punkten underpunkterna c och d har det beaktats att begränsade mängder kärnavfall i enlighet med den föreslagna lagen kan överlåtas också till forskningsinstitut eller överföras utanför Finlands jurisdiktionsområde. Om tillståndshavarens kärnavfall har placerats i en annan tillståndshavares slutförvarsanläggning som inte har förslutits permanent och ombesörjningsskyldigheten inte heller på godkänt sätt har flyttats över till den andra tillståndshavaren, kvarstår ombesörjningsskyldigheten hos den tillståndshavare i eller till följd av vars verksamhet kärnavfallet har uppkommit.

Enligt 2 mom. godkänner arbets- och näringsministeriet att ombesörjningsskyldigheten har upphört när de förutsättningar som anges i 1 mom. uppfylls och tillräckliga medel också har reserverats i Statens kärnavfallshanteringsfond för att täcka kostnaderna för eventuell övervakning och andra åtgärder i efterhand.

Paragrafen motsvarar i huvudsak 32 § i den lag som upphävs, men bestämmelserna har preciserats och gjorts tydligare. Enligt den lag som upphävs fattar Strålsäkerhetscentralen beslut i de fall där centralen har beviljat tillstånd för verksamhet som medför kärnavfall. Enligt vad som nu föreslås ska alla beslut som gäller upphörande av ombesörjningsskyldigheten vara beslut

av arbets- och näringsministeriet. För staten är upphörandet av ombesörjningsskyldigheten viktigt, och ärendehelheten blir mer hanterbar när alla beslut som gäller upphörande av ombesörjningsskyldigheten fattas vid arbets- och näringsministeriet.

343 §. Övergång av kärnavfall till staten. Enligt 1 mom. övergår kärnavfallet från en slutförvarsanläggning som är permanent försluten till staten samtidigt som också äganderätten till det avfallet övergår till staten när Strålsäkerhetscentralen med stöd av 340 § har godkänt en slutförvarsanläggning som permanent försluten. Statens uppgift är att sörja för övervakningen och andra åtgärder efter förslutningen. I 34 § 1 mom. i den lag som upphävs föreskrivs det om att äganderätten till kärnavfallet övergår till staten.

Enligt 2 mom. ska också besittnings- eller nyttjanderätten till slutförvarsanläggningens anläggningsplats övergå till staten i de situationer som avses i 1 mom. till den del övervakningen och andra åtgärder förutsätter det. Avsikten är att övergången ska genomföras i så begränsad omfattning som möjligt i den utsträckning som övervakningen och andra åtgärder förutsätter. Ägaren till anläggningsplatsen eller en tillståndshavare eller annan verksamhetsutövare som fått besittningsrätt till platsen kanske fortfarande bedriver verksamhet på anläggningsplatsen, och man bör sträva efter att undvika olägenhet för verksamheten.

344 §. Ansvar för kärnavfall efter permanent förslutning av en slutförvarsanläggning. I det föreslagna 1 mom. föreskrivs det om statens ansvar för övervakningen och andra åtgärder i anslutning till det kärnavfall som övergått till staten enligt 343 § och de permanent förslutna slutförvarsanläggningarnas anläggningsplatser. Bestämmelsen motsvarar delvis 34 § i den lag som upphävs.

Enligt 2 mom. ska Strålsäkerhetscentralen sörja för övervakningen efter den permanenta förslutningen och besluta om åtgärder i anslutning till övervakningen. Beslut om åtgärderna ska annars fattas av arbets- och näringsministeriet. För närvarande ligger ansvaret hos staten, vilket innebär att regleringen preciseras jämfört med nuläget.

Vid kärnavfallshanteringen iakttas principen om att tillståndshavaren svarar för genomförandet av och kostnaderna för avfallshanteringen (ombesörjningsskyldighet). Godkännandet av ett upphörande av ombesörjningsskyldigheten förutsätter enligt 342 § bland annat att det har sörjts för allt kärnavfall och att slutförvarsanläggningarna har förslutits i enlighet med 340 §. Därefter ska tillståndshavaren ha vidtagit alla de nödvändiga åtgärder som hör till denne och stått för kostnaderna för dem. Till denna del motsvarar regleringen den lag som upphävs.

Slutförvarsanläggningarna ska planeras i enlighet med den föreslagna lagen så att säkerheten vid dem inte kräver åtgärder efter den permanenta förslutningen, vilket innebär att de inte bör medföra åtminstone några betydande kostnader för staten. Om en slutförvarsanläggning trots planerna ger upphov till mer än små mängder strålningsdoser för framtida generationer, ska staten se till att situationen avhjälpas. Staten förbinder sig i praktiken till ett slutligt ansvar i det skede då den beviljar tillstånd att uppföra en kärnanläggning.

34 kap. - Uppförande, idrifttagning och avveckling av anläggningar för kärnämnestillvaratagande

345 §. Krav på tillstånd för anläggningar för kärnämnestillvaratagande. I paragrafen föreskrivs det om ett krav på tillstånd för anläggningar för kärnämnestillvaratagande. Enligt paragrafen krävs tillstånd av Strålsäkerhetscentralen för uppförande och drift av en anläggning för kärnämnestillvaratagande. Bestämmelsen innebär att tillståndssystemet ändras jämfört med

nuläget där motsvarande tillstånd har sökts hos statsrådet och tillstånd inte har krävts förrän anläggningen ska tas i drift. För avveckling av en anläggning för kärnämnestillvaratagande krävs inget separat tillstånd, utan denna verksamhet sker med stöd av drifttillståndet. På motsvarande sätt som i fråga om kärnanläggningar ska anläggningar för kärnämnestillvaratagande dessutom efter att de avvecklats bli godkända som avvecklade genom ett separat beslut på det sätt som föreskrivs nedan.

346 §. Förutsättningar för beviljande av tillstånd att uppföra en anläggning för kärnämnestillvaratagande. I paragrafen föreslås bestämmelser om förutsättningarna för beviljande av tillstånd att uppföra anläggningar för kärnämnestillvaratagande.

Bestämmelser om tillståndsprövning i samband med tillvaratagande av uran och torium finns i 21 § 3 och 4 mom. i den lag som upphävs och i 9 kap. i kärnenergiförordningen. Jämfört med den lag som upphävs ska tillståndsförfarandet dock ändras så att tillstånd krävs för uppförande och drift av en anläggning för kärnämnestillvaratagande, men till exempel ska inget separat verksamhetstillstånd längre krävas.

För beviljande av tillstånd att uppföra en anläggning för kärnämnestillvaratagande krävs att de allmänna principerna och skyldigheterna enligt 8–13 § uppfylls på behörigt sätt vid uppförandet och driften av anläggningen. För beviljande av tillstånd förutsätts dessutom att förutsättningarna enligt 1–9 punkten uppfylls och att det enligt 10 punkten inte föreligger något hinder för godkännande. Förutsättningarna är något mer detaljerade än för närvarande. De motsvarar i huvudsak bestämmelserna om förutsättningarna för beviljande av tillstånd att uppföra en kärnanläggning i 306 § 1 mom., men i lagen föreslås till exempel inget förfarande för godkännande av en sådan anläggnings helhets- och systemplanering. Det ska inte heller förutsättas någon skyddszon eller beredskapszon för anläggningar för kärnämnestillvaratagande. Inte heller förutsätts något separat säkerhetsreglemente för anläggningen, utan en skyddsplan som godkänts av Strålsäkerhetscentralen är tillräcklig.

Kommunens samtycke till att en anläggning för kärnämnestillvaratagande placeras på kommunens område fås genom detaljplaneringen. Vid utarbetandet av en detaljplan ska styreffekten av mer allmänna planer enligt lagen om områdesanvändning beaktas. Något separat samtycke från kommunen krävs dock inte för placeringen av anläggningen. Kommunen ska höras i samband med behandlingen av ansökan.

347 §. Förutsättningar för beviljande av drifttillstånd för en anläggning för kärnämnestillvaratagande. I paragrafen föreslås bestämmelser om förutsättningarna för beviljande av drifttillstånd för anläggningar för kärnämnestillvaratagande. Bestämmelser om tillståndsprövning i samband med tillvaratagande av uran och torium finns i 21 § 3 och 4 mom. i den lag som upphävs och i 9 kap. i kärnenergiförordningen. Enligt den lag som upphävs är det fråga om tillstånd för gruvdrift och anrikningsverksamhet och motsvarar således ganska exakt det drifttillstånd som nu föreslås.

I de föreslagna 8–13 § föreskrivs det något mer detaljerat än för närvarande, men inte striktare, om de allmänna säkerhetskraven för anläggningar för kärnämnestillvaratagande, målen för strålskydd och skyldigheterna avseende kärnämneskontroll.

Såsom det nämns i motiveringen till den föregående paragrafen lindras regleringen jämfört med 21 § 4 mom. i den lag som upphävs.

För beviljande av drifttillstånd förutsätts dessutom att förutsättningarna enligt 1–9 punkten uppfylls och att det enligt 10 punkten inte föreligger något hinder för godkännande.

Förutsättningarna är något mer detaljerade än för närvarande. Förutsättningarna motsvarar i huvudsak bestämmelserna om förutsättningarna för beviljande av drifttillstånd för en kärnanläggning i 307 § 1 mom. Jämfört med förutsättningarna för beviljande av drifttillstånd för en kärnanläggning är de dock något lindrigare, till exempel förutsätts inte en av Strålsäkerhetscentralen godkänd beredskapsplan, säkerhetsreglemente, säkerhetstekniska driftförutsättningar, avvecklingsplan eller program för hantering av åldrande. För att tillstånd ska beviljas krävs det dock att säkerhet ställs enligt 28 kap. Detta avviker från förutsättningarna för beviljande av drifttillstånd för en kärnanläggning.

348 §. *Ansökan om tillstånd för en anläggning för kärnämnestillvaratagande och handläggningen av den.* I 1 mom. föreskrivs det om ansökan om tillstånd för en anläggning för kärnämnestillvaratagande, om den som ansöker om tillståndet och om handläggningen av tillståndet på vilka tillämpas motsvarande bestämmelser som i 315–319 § föreskrivs i fråga om den som ansöker om tillstånd för en kärnanläggning, ansökan och handläggningen av den. I 2 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning.

349 §. *Kompletterande bestämmelser om beslut om tillstånd för anläggning för kärnämnestillvaratagande.* Enligt 1 mom. ska på ett beslut om tillstånd för en anläggning för kärnämnestillvaratagande tillämpas vad som i 309 §, 310 § 1 mom. och med stöd av 5 mom., i 311 §, 312 § 1 och 2 mom., 314 och 320 § samt 322 § 1 mom. och 2 mom. 1, 2 och 4 punkten föreskrivs om innehållet i ett beslut om kärnanläggningstillstånd, tillståndsbestämmelser, tillståndets giltighetstid, förlängning av giltighetstiden för en i tillståndet utsatt tidsfrist, meddelande, ändring och överföring av tillståndsbeslutet samt information om tillståndsbeslutet. Enligt 1 mom. ska det dessutom kontrolleras att den säkerhet som ställts för anläggningen för kärnämnestillvaratagande är tillräcklig innan beslut fattas om förlängning av giltighetstiden för drifttillståndet eller om ändring eller överflyttning av tillståndet.

Enligt 2 mom. ska det som i 316 § 3 mom. och med stöd av 4 mom. samt i 318 och 319 § föreskrivs om den som ansöker om kärnanläggningstillstånd, ansökan och handläggningen av den tillämpas på ärenden som gäller ansökan om förlängning av den i tillståndet för uppförande av en anläggning för kärnämnestillvaratagande utsatta tidsfristen och om förlängning av giltighetstiden för anläggningens drifttillstånd samt om ändring och överflyttning av tillstånd. På meddelande av beslut och information om detta ska tillämpas vad som i 320 § 1 och 3 mom. föreskrivs om meddelande av och information om beslut om kärnanläggningstillstånd. I momentet föreslås dessutom kompletterande bestämmelser om ansökan och handläggningen av den.

I 3 mom. föreslås en precisering som gäller tillämpningen av 1 och 2 mom.

I 4 mom. föreslås en bestämmelse motsvarande den som för kärnanläggningar finns i 111 § 1 mom.

I 5 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning.

350 §. *Återkallande av beslut om tillstånd för anläggning för kärnämnestillvaratagande.* Enligt 1 mom. kan ett beslut om tillstånd för en anläggning för kärnämnestillvaratagande återkallas på motsvarande sätt som ett beslut om tillstånd för en kärnanläggning enligt 323 §. På återkallande av tillståndsbeslut tillämpas dock inte 323 § 1 mom. 4 punkten. En anläggning för kärnämnestillvaratagande har inte samma betydelse för leveranssäkerheten och försörjningstryggheten i fråga om energi som en kärnanläggning har. Enligt 2 mom. ska motsvarande förfarande tillämpas som i fråga om återkallande av kärnanläggningstillstånd enligt 325 §.

351 §. Idrifftagning av en anläggning för kärnämnestillvaratagande. I paragrafen föreskrivs det om idrifftagning av en anläggning för kärnämnestillvaratagande och av ändringar som påverkar dess säkerhet. Detta är ett nytt krav i lagen och bestämmelser om detta finns i Strålsäkerhetscentralens föreskrift Y/5/2016.

På idrifftagning av en anläggning för kärnämnestillvaratagande tillämpas de krav på provdrift som anges i 327 § 1 mom. och som gäller idrifftagning av en kärnanläggning. Målet med provdriften är att visa att anläggningen och dess system fungerar som planerat och säkerställer säkerheten vid anläggningen för kärnämnestillvaratagande. Innehavaren av tillstånd ska se till att provdriften av anläggningen eller ändringen av anläggningen planeras och genomförs systematiskt och på ett tillräckligt omfattande sätt. Detta ska också förutsätta dokumentation av provdriften.

Dessutom ska 327 § 2 mom. tillämpas på idrifftagningen av en anläggning för kärnämnestillvaratagande. Innehavaren av tillstånd ska vid idrifftagningen säkerställa iakttagandet av kraven i 121 § och de krav i 122 § som gäller personalen.

I 1 mom. finns också en hänvisning till tillämpningen av de föreskrifter av Strålsäkerhetscentralen som utfärdats med stöd av 334 §.

Enligt det föreslagna 2 mom. får driften av en anläggning för kärnämnestillvaratagande inledas först när anläggningen har beviljats drifttillstånd och Strålsäkerhetscentralen har godkänt att driften inleds. En förutsättning för godkännande är att det har visats att säkerhetskraven uppfylls, att status avseende radioaktivitet i miljön vid anläggningen har utretts och att det inte föreligger något i den föreslagna lagen föreskrivet hinder för inledande av driften.

352 §. Planering av avveckling av en anläggning för kärnämnestillvaratagande. I 1 mom. föreslås bestämmelser om innehållet i avvecklingsplanen för en anläggning för kärnämnestillvaratagande. Avvecklingen av en anläggning får inte inledas förrän Strålsäkerhetscentralen har godkänt avvecklingsplanen. Avvecklingsplanen ska innehålla en beskrivning av rengöringen av anläggningen och anläggningsområdet från radioaktiva ämnen, de metoder som används för nedmonteringen, genomförandefaserna och en tidsplan. Dessutom ska det läggas fram en plan för bortskaffande av avfall innehållande naturliga radioaktiva ämnen och annan avfallshantering samt anläggningsområdets sluttillstånd. Anläggningen kan nedmonteras helt eller delvis eller tas i annat bruk efter det att den rengjorts från radioaktiva ämnen. Kravet är nytt.

I 2 mom. finns ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter av teknisk natur om de uppgifter som ska ingå i en avvecklingsplan.

353 §. Avveckling av en anläggning för kärnämnestillvaratagande. I 1 mom. föreslås bestämmelser om avvecklingen av en anläggning för kärnämnestillvaratagande. Anläggningen och anläggningsområdet ska rengöras från radioaktiva ämnen eller alternativt ska anläggningen nedmonteras utan dröjsmål efter det att driften har upphört. Avfall innehållande naturliga radioaktiva ämnen som uppkommit vid driften eller avvecklingen av anläggningen ska antingen befrias från tillsyn eller bortskaffas på behörigt sätt. Strålsäkerheten för arbetstagare, allmänheten och miljön ska tryggas också under avvecklingen av anläggningen. Kravet är nytt.

Enligt 2 mom. ska den godkända avvecklingsplanen iakttas vid avvecklingen. Avvecklingen ska ske under drifttillståndets giltighetstid. Dessutom ska iakttas vad som eventuellt föreskrivs om avveckling i drifttillståndet.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter om det tekniska genomförandet av avvecklingen.

354 §. *Godkännande av en anläggning för kärnämnestillvaratagande som avvecklad.* Enligt 1 mom. kan Strålsäkerhetscentralen godkänna en anläggning för kärnämnestillvaratagande som avvecklad när anläggningen och anläggningsområdet helt har rengjorts från radioaktivitet och befriats från myndighetstillsyn enligt kärnenergilagen. Kravet är nytt. Strålsäkerhetscentralen kan också godkänna en anläggning för kärnämnestillvaratagande som avvecklad i en situation där den kvarvarande mängden radioaktivitet i anläggningen och på anläggningsområdet överskrider friklassningsnivån. Då förutsätts det att innehavaren av tillståndet ska visa att den kvarvarande radioaktiviteten inte orsakar skada för hälsan. En anläggning för kärnämnestillvaratagande kan godkännas som avvecklad också i det fall att strålningseffekterna av den kvarvarande mängden radioaktiva ämnen i anläggningen och på anläggningsområdet förhindras genom tidsbegränsade åtgärdsbegränsningar och åtgärdsförbud som gäller anläggningen eller anläggningsområdet. Kravet är nytt.

I 2 mom. föreskrivs om de åtgärdsbegränsningar och åtgärdsförbud som är nödvändiga med tanke på 1 mom. 2 punkten.

Enligt 3 mom. ska en anläggning för kärnämnestillvaratagande som godkänts som avvecklad inte längre omfattas av den föreslagna lagens tillämpningsområde när beslutet har vunnit laga kraft.

8.1.6 VI AVDELNINGEN: TILLSYN OCH FÖRVALTNINGSTVÅNG SAMT PÅFÖLJDER

35 kap. - Tillsyn och förvaltningstvång

355 §. *Tillsyn enligt tillsynsplanen.* De föreslagna bestämmelserna om en tillsynsplan är nya. Enligt paragrafen ska Strålsäkerhetscentralen utarbeta en tillsynsplan för sin regelbundna tillsyn. Tillsynen över användningen av kärnenergi utgår från ett riskbaserat förhållningssätt. Strålsäkerhetscentralen ska i behövlig omfattning höra tillståndshavarna och andra aktörer vid beredningen och översynen av planen. Motsvarande bestämmelser finns till exempel i miljö-, hälsoskydds-, livsmedels- och strålsäkerhetslagstiftningen.

Enligt 1 mom. ska tillsynsplanen utarbetas så att den är heltäckande. Strålsäkerhetscentralen ska med stöd av planen ha möjlighet att upprätthålla en lägesbild av den verksamhet som omfattas av dess tillsyn och som omfattas av tillämpningsområdet för den föreslagna lagen. Strålsäkerhetscentralen ska regelbundet se över tillsynsplanen i enlighet med de behov som framkommit vid tillsynen.

I 2 mom. föreskrivs om vilka uppgifter som ska ingå i tillsynsplanen. Tillsynsplanen ska innehålla uppgifter om tillsynsobjekten, den riskbaserade inriktningen av tillsynen, regelbundna inspektioner och andra regelbundna tillsynsåtgärder. Med andra regelbundna tillsynsåtgärder avses till exempel allmän tillsyn på anläggningsplatsen, Strålsäkerhetscentralens strålningsövervakning av miljön samt sådana ärenden som kommit fram i samband med tillsynen och som kräver utredning. I tillsynsplanen kan utöver regelbundna tillsynsåtgärder på myndighetens initiativ också antecknas andra regelbundna åtgärder, till exempel behandling av rapporter som lämnas till myndigheterna.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning. Närmare bestämmelser ska få utfärdas om tillsynsplanen och om dess innehåll och granskning.

356 §. Tillsyn i anslutning till placeringsverksamhet. Paragrafen motsvarar 52 d § 1 och 3 mom. i den lag som upphävs.

357 §. Rätt att få uppgifter. I paragrafen föreslås samlade bestämmelser om tillsynsmyndighetens viktigaste rättigheter när det gäller att få uppgifter i anslutning till tillsynen. För närvarande finns bestämmelser om dessa i 63 § i den lag som upphävs och i 15 kap. i kärnenergiförordningen. Rätten att få uppgifter behövs för tillsynen över att både skyldigheterna enligt den föreslagna lagen och förpliktelserna enligt internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är bindande för Finland iakttas. De internationella förpliktelserna hänför sig särskilt till kärnämneskontroll. Bestämmelserna i 1 mom. gäller inte bara Strålsäkerhetscentralen utan också andra myndigheter som är behöriga enligt den föreslagna lagen. I praktiken betyder detta särskilt arbets- och näringsministeriet, för vilket i lagen föreskrivs tillsynsuppgifter bland annat i anslutning till övervakningen av reserveringen av medel för kostnader för kärnavfallshanteringen. Bestämmelser om tillämpningen av de rättigheter som avses i 1 mom. på Europeiska kommissionen och Internationella atomenergiorganet när dessa utövar tillsyn över att förpliktelserna i internationella överenskommelser iakttas finns i 365 §.

I 1 mom. föreskrivs det om myndigheternas rätt att få uppgifter trots sekretessbestämmelserna. Med sekretessbestämmelser avses i synnerhet bestämmelserna om sekretess och tystnadsplikt enligt 44 kap., men de kan också avse andra sekretessbestämmelser.

Enligt 1 mom. 1 punkten kan uppgifter som behövs för tillsynen fås av den som bedriver användning av kärnenergi och av den som bedriver annan verksamhet som avses i den föreslagna lagen. I praktiken avses med detta i synnerhet antingen tillståndshavare, innehavare av tillstånd för anläggning för kärnämnestillvaratagande eller innehavare av verksamhetstillstånd, men också till exempel av Strålsäkerhetscentralen godkända besiktningsorgan, kvalificeringsorgan och provningsorgan, av vilka det kan vara behövligt att få uppgifter för tillsynen över deras verksamhet enligt den föreslagna lagen. I 1 punkten föreskrivs det dessutom om myndighetens rätt att av andra myndigheter få uppgifter som är nödvändiga för tillsynen. Detta kan till exempel avse uppgifter från skyddspolisens för att säkerställa att de säkerhetsutredningar som krävs har gjorts. Den rätt att få uppgifter som avses i momentet kan variera beroende på situationen. I regel är det fråga om tillställande av material, men rätten att få uppgifter kan också utövas till exempel genom deltagande i auditeringar.

I 1 mom. 2 punkten föreskrivs det om rätten att få sådana uppgifter om en kärnanläggning och planerna för dess system som behövs för tillsynen. Uppgifterna i fråga finns inte nödvändigtvis alltid direkt i tillståndshavarens besittning, utan de kan också vara uppgifter som leverantörer eller underleverantörer har. Skyldigheten gäller dock i regel tillståndshavaren eller den som ansöker om tillstånd och som också är föremål för tillsynen, och således sker lämnandet av uppgifter till tillsynsmyndigheten i princip via tillståndshavaren, men rätten att få uppgifter kan också gälla andra aktörer som omfattas av Finlands jurisdiktion. Tillståndshavaren ska bland annat genom avtal säkerställa tillgången till behövliga uppgifter från leverantörer och underleverantörer. Uppgifterna utgörs i synnerhet av planer på basis av vilka en kärnanläggning eller dess system kommer att uppföras och vars överensstämmelse med kraven behöver säkerställas redan i planeringsfasen. Felaktig planering kan medföra betydande kostnader för tillståndshavaren och onödigt extra arbete för myndigheten. Rätten att få uppgifter gäller på motsvarande sätt en anläggning för kärnämnestillvaratagande och planeringen av dess system.

I 1 mom. 3 punkten föreskrivs det om rätten att få uppgifter om planer som gäller en kärnanläggnings byggnader, strukturer, komponenter, kärnbränsle och styrelement samt om tillverkningen av dem till den del det behövs med tanke på tillsynen. Uppgifter ska också få fås ur material som hänför sig till bedömningen av de nämnda helheternas överensstämmelse med kraven. På motsvarande sätt som i 2 punkten gäller rätten att få uppgifter i synnerhet tillståndshavaren, men den kan också gälla andra aktörer som omfattas av Finlands jurisdiktion.

I 2 mom. finns en informativ hänvisning till 18 § i lagen om Finansinspektionen.

Bestämmelser om tredje parts rätt att ta del av handlingar som myndigheten fått samt om tystnadsplikt i myndigheternas verksamhet och sekretess för handlingar finns i offentlighetslagen.

358 §. Inspektionsrätt. I paragrafen föreslås samlade bestämmelser om tillsynsmyndighetens viktigaste rättigheter när det gäller inspektioner i anslutning till tillsynen. För närvarande finns bestämmelser om dessa i 55 och 63 § i den lag som upphävs och i 15 kap. i kärnenergiförordningen. De bestämmelser som upphävs är obehövligt omfattande till sitt innehåll, och de olika åtgärder som omfattas av det allmänna begreppet tillsyn beskrivs i detalj. I den föreslagna paragrafen har ordalydelsen gjorts tydligare och preciseringarna i beskrivningarna av uppgifterna strukits till den del de har bedömts vara obehövliga.

Inspektionsrätten enligt paragrafen behövs för tillsynen över att både skyldigheterna enligt den föreslagna lagen och förpliktelserna enligt internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är bindande för Finland iakttas, på motsvarande sätt som det anges i motiveringen till 357 §. De internationella förpliktelserna hänför sig särskilt till kärnämneskontroll. Bestämmelserna gäller inte bara Strålsäkerhetscentralen utan också andra myndigheter som är behöriga enligt den föreslagna lagen. I praktiken betyder detta särskilt arbets- och näringsministeriet, för vilket i lagen föreskrivs tillsynsuppgifter bland annat i anslutning till övervakningen av reserveringen av medel för kostnader för kärnavfallshanteringen. Bestämmelser om tillämpningen av de rättigheter som avses i paragrafen på Europeiska kommissionen och Internationella atomenergiorganet när dessa utövar tillsyn över att förpliktelserna i internationella överenskommelser iakttas finns i 365 §.

I 1 mom. 1 punkten föreskrivs det om tillsynsmyndighetens rätt att färdas på annans område, vilket i praktiken innebär rätt att röra sig på tillsynsobjektets verksamhetsställen på det sätt som tillsynen förutsätter, men vid behov också i omgivningen runt dem. Rätten är väsentlig för att tillsynsuppgifterna ska kunna fullgöras.

I 1 mom. 2 punkten föreskrivs det om rätten att få tillträde till en plats där användningen av kärnenergi enligt ansökan kommer att bedrivas, bedrivs eller har bedrivits (till exempel anläggningsområdet) samt till en plats i närheten av en sådan plats. Med ansökan avses här också ansökan om utlåtande om fastställandet av de konstruktionsförutsättningar som beror på förlägningsplatsen för en kärnanläggning eller ansökan om tillstånd för uppförande av en kärnanläggning. I punkten föreskrivs det dessutom om rätten att få tillträde till andra platser till vilka tillträde är nödvändigt för att övervaka förhindrandet av spridningen av kärnvapen. Tillträde till en plats där verksamhet har bedrivits kan behövas till exempel för att säkerställa att det på platsen inte finns ämnen eller material som omfattas av området för kärnämneskontroll eller att platsen är säker med tanke på strålsäkerheten. Enligt artikel 5 a ii i tilläggsprotokollet ska tillträde ges också till urangruvor och anrikningsanläggningar för uran och torium. Dessa platser omfattas av lagens tillämpningsområde, eftersom uran- eller toriumhaltig malm definieras som kärnämne.

I 1 mom. 3 punkten föreskrivs det om rätten att utan ersättning utföra de försök och mätningar som tillsynen förutsätter och att ta eller av en aktör få de prover, fotografier och andra eventuella upptagningar som behövs och i 4 punkten om rätten att på den plats där verksamheten bedrivs eller i närheten av den placera de anordningar som tillsynen kräver. Åtgärderna kan för det första vidtas utan ersättning. Myndigheten kan till exempel utan ersättning utföra mätningar och ta prover från verksamhetsstället, om det behövs med tanke på tillsynen. Ersättningsskyldighet föreligger inte heller då myndigheten med tanke på tillsynen till exempel är tvungen att avbryta verksamheten eller ta isär ett redskap som används i verksamheten för att utreda dess säkerhet. Befogenheten gör det möjligt att genomföra många slags tillsynsverksamhet beroende på tillsynsobjektet. Anordningar kan dessutom placeras utanför tillståndshavarens område, i närheten av den plats där kärnenergi används. I fråga om de anordningar som placeras gäller vad som föreskrivs separat i 361 §.

I 1 mom. 5 punkten föreskrivs det om rätten att övervaka verksamheten vid kärnanläggningarna eller anläggningarna för kärnämnestillvaratagande samt deras radioaktiva utsläpp och övriga effekter. Detta innebär i sin mest omfattande form exempelvis tillsyn som utförs av Strålsäkerhetscentralens lokala inspektörer, men den kan också omfatta annan, mindre regelbunden övervakning. Närmare bestämmelser om Strålsäkerhetscentralens strålningsövervakning av miljön föreslås i 359 §.

I 1 mom. 6 punkten föreskrivs det om rätten att utföra inspektioner. Med inspektion avses i punkten att myndigheten själv skaffar utredning på platsen, och inte bara utreder ärendet på basis av skriftligt material. Myndigheten ska vid en inspektion ha rätt att använda alla de sätt som anges i 1 mom. 1–5 punkten. Dessutom ska myndigheten ha rätt att få uppgifter i enlighet med 357 § när den utför inspektioner. Motsvarande bestämmelse finns i 172 § 1 mom. 7 punkten i miljöskyddslagen.

I 2 mom. föreskrivs det om verksamhetsutövarens skyldighet att utan dröjsmål underrätta Strålsäkerhetscentralen, om vidtagandet av de tillsynsåtgärder som avses i 1 mom. vid den planerade tidpunkten innefattar ett hinder som hänför sig till säkerheten eller något annat hinder som inverkar på utförandet av inspektionen. Ett sådant hinder kan uppstå exempelvis när underhållsåtgärder vidtas i ett visst utrymme och risken för strålningsexponering är förhöjd och tillsynsåtgärder inte kan vidtas utan orsakande av ytterligare strålningsexponering. I meddelandet ska orsaken beskrivas och motiveras varför tillsynsåtgärden enligt aktören inte kan vidtas på ett säkert eller ändamålsenligt sätt samt begränsningens varaktighet anges. Ett annat hinder för att genomföra tillsynen på ett ändamålsenligt sätt kan vara en situation där genomförandet av inspektionen förutsätter sådana förberedande åtgärder med tanke på genomförandet av inspektionen som inte kan genomföras före den planerade tidpunkten för inspektionen. Meddelandet hindrar dock inte att nödvändiga tillsynsåtgärder vidtas.

I 3 mom. föreskrivs det om utsträckande av tillsynsåtgärderna till att omfatta hemfridsskyddade platser. I en sådan situation ska tillsynsåtgärden för det första vara nödvändig för att utreda omständigheterna i det objekt som är föremål för inspektion, och dessutom ska det finnas skäl att misstänka att brottsbeskrivningen för något av de brott som avses i momentet uppfylls. Bedömningen av huruvida brottsbeskrivningen uppfylls ska göras av den behöriga tillsynsmyndigheten.

I 4 mom. finns en informativ hänvisning till 24 § i lagen om Finansinspektionen.

I 5 mom. föreslås ett bemyndigande att meddela föreskrifter om meddelandet, om inspektionen inte kan genomföras på ett säkert eller ändamålsenligt i enlighet med vad som avses i 2 mom.

359 §. *Strålsäkerhetscentralens rätt till strålningsövervakning av miljön.* Paragrafen motsvarar till väsentliga delar 7 c § 5 mom. i den lag som upphävs.

Enligt 1 mom. har Strålsäkerhetscentralen rätt att i behövlig omfattning och vid behov på det sätt som närmare beskrivs i tillsynsplanen övervaka miljön vid en kärnanläggning och en anläggning för kärnämnestillvaratagande. Det är fråga om sådan övervakning som kompletterar den strålningsövervakning av miljön som tillståndshavaren och innehavaren av ett tillstånd för en anläggning för kärnämnestillvaratagande utför i enlighet med 56 § och genom vilken resultaten verifieras och det på ett oberoende sätt följs hur utsläppen av radioaktiva ämnen från anläggningen inverkar på radioaktiviteten i miljön med beaktande av omfattningen av anläggningens verksamhet och dess strålningseffekter. Med inverkan avses både kortsiktiga och långsiktiga förändringar till följd av kärnanläggningens verksamhet.

Enligt 2 mom. ska Strålsäkerhetscentralen utöver vad som anges i 1 mom. också ha rätt att göra mätningar för att säkerställa uppgifterna i den statusrapport avseende radioaktivitet i miljön som avses i 54 §. Mätningarna behövs när det för en kärnanläggning eller en anläggning för kärnämnestillvaratagande har beviljats tillstånd till uppförande. Genom att säkerställa uppgifterna i statusrapporten verifieras utgångspunkterna för de mätningar som görs för strålningsövervakningen av miljön. I statusrapporten utreds strålningsläget i miljön innan verksamheten inleds, och utifrån dessa uppgifter följs den strålningsexponering upp som följer av eventuell verksamhet. Därför är det väsentligt att även dessa resultat vid behov kan verifieras.

360 §. *Inspektion vid störningar eller tillbud.* I 1 mom. föreskrivs det om Strålsäkerhetscentralens skyldighet att utföra tillsynsinspektioner om verksamheten vid en kärnanläggning eller anläggning för kärnämnestillvaratagande kan medföra fara för säkerheten. Detta kan gälla störningar eller tillbud, underlåtenhet att iaktta ett tillstånd eller beslut som gäller anläggningen eller någon annan omständighet på basis av vilken det antas att den medför eller kan medföra fara för säkerheten. Med en annan omständighet kan avses till exempel iakttagelser som gjorts vid någon annan inspektion eller uppgifter om avvikelser som lämnats till Strålsäkerhetscentralen.

I 2 mom. föreslås motsvarande bestämmelse i fråga om transport av kärnämnen och kärnavfall som i 1 mom. i fråga om kärnanläggningar och anläggningar för kärnämnestillvaratagande.

361 §. *Anordningar som placerats av myndigheter.* I paragrafen föreskrivs det om anordningar som en myndighet placerat för tillsynen. Detta innebär anordningar för övervakning som placerats av såväl Strålsäkerhetscentralen som Internationella atomenergiorganet eller Europeiska kommissionen.

I 1 mom. föreskrivs det om underrättelse om placering av Strålsäkerhetscentralens anordningar för övervakning. Denna underrättelse ska ges inte bara till verksamhetsutövaren utan också till andra fastighetsägare eller fastighetsinnehavare, om Strålsäkerhetscentralen placerar anordningar på dess område. I vissa situationer kan det vara nödvändigt att placera sådana anordningar som behövs till exempel för mätning av utsläppen på ett större område än det som hör till verksamhetsutövaren för att säkerställa en tillräcklig helhetsbild. Placeringen av anordningar får inte medföra mer än ringa olägenhet för fastighetsägaren eller någon annan innehavare av området, om denne är en annan än verksamhetsutövaren, och inte heller onödigt olägenhet för verksamhetsutövaren. Olägenhet innebär här uttryckligen sådan olägenhet som placeringen eller användningen av anordningarna medför med tanke på utövandet av ägande- eller besittningsrätten till fastigheten, men den gäller till exempel inte situationer där användningen av marken på basis av mätresultaten kan bli föremål för

användningsbegränsningar på grund av förorening till följd av verksamheten och som följer av mätningar som gjorts på området i fråga.

Enligt 2 mom. ska det vara förbjudet att röra anordningar eller ingripa i deras funktion utan särskilda grunder. Det ska i regel vara förbjudet att röra anordningar eller ingripa i deras funktion, men i vissa särskilda situationer kan det vara motiverat att till exempel bryta en anordnings försegling. En sådan särskild grund som avses i momentet gäller anordningar som placerats av den nationella myndighetstillsynen. I fråga om grunderna för att röra anordningar som placerats för Europeiska kommissionens och Internationella atomenergiorganets övervakning gäller vad som föreskrivs separat i förordningen om Euratoms kärnämneskontroll och i de särskilda bestämmelser om kontroll som utfärdats med stöd av den och som ska tillämpas på sådana anordningar. I den förordningen och i de för verksamhetsutövare avsedda särskilda bestämmelser om kontroll som utfärdats med stöd av den förordningen föreskrivs det om situationer där det är möjligt att ingripa i övervakningsanordningarnas funktion samt om anmälningar och andra åtgärder som krävs i sådana situationer.

I 3 mom. föreskrivs det om verksamhetsutövarens skyldighet att se till att det finns lämpliga förutsättningar för placering och användning av anordningarna (till exempel att den el som krävs för anordningarnas funktion finns tillgänglig) samt om skyldigheten att vidta tillräckliga åtgärder för att säkerställa att de anordningar som avses i 2 mom. (inklusive Europeiska kommissionens och Internationella atomenergiorganets) inte vidrörs eller att det inte ingrips i deras funktion. Många av övervakningsanordningarna finns på anläggningen i utrymmen där man rör sig dagligen, vilket innebär att uppfyllandet av kravet kan innebära till exempel utbildning av arbetstagarna, märkning av anordningarna eller avgränsning av dem. Däremot ska situationer som följer exempelvis av elavbrott som uppstått till följd av en felsituation inte tolkas som sådant ingripande eller sådant vidrörande som avses i paragrafen. I förordningen om Euratoms kärnämneskontroll och i de för verksamhetsutövare avsedda särskilda bestämmelser om kontroll som utfärdats med stöd av den föreskrivs det om ersättning till verksamhetsutövare för kostnaderna för placering och användning av övervakningsanordningar samt för andra åtgärder för övervakning.

I 4 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela närmare föreskrifter om de särskilda grunder på vilka det är möjligt att röra anordningar som placerats av en nationell myndighet eller ingripa i anordningarnas funktion.

362 §. Inspektionsförfarande. I paragrafen föreskrivs det mer heltäckande än för närvarande om förfarandet vid inspektioner i samband med tillsynen. I 1 mom. föreskrivs det om skyldigheten att iaktta 39 § i förvaltningslagen vid inspektioner i tillsynssyfte. Definitionen av part har i paragrafen preciserats jämfört med förvaltningslagen.

I 2 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning.

363 §. Lokaler och skyddsutrustning som behövs vid tillsyn. I paragrafen föreskrivs det om tillståndshavarens skyldighet att till Strålsäkerhetscentralens förfogande ställa sådana lokaler som behövs för tillsynen samt särskild skyddsutrustning som behövs för den som utövar tillsyn. Bestämmelserna motsvarar nuvarande praxis vid tillsynen över kärnkraftverk.

Enligt 1 mom. grundar sig skyldigheten att tillhandahålla lokaler på att Strålsäkerhetscentralen har ett tillräckligt, med tillsynen sammanhängande behov vara närvarande vid kärnkraftverket och på dess anläggningsplats och att en begäran om tillhandahållande av lokaler har framställts. Med att lokalerna ska lämna sig för kontorsarbete avses att det i lokalerna ska finnas tillräckliga arbetsplatser, förvaringsutrymmen, lämpligt belysnings- och inomhusklimat, tillgång till

elström, möjlighet att använda personalutrymmen samt förutsättningar för fungerande datakommunikationsförbindelser. Datakommunikationsförbindelserna kan ordnas av myndigheten eller tillståndshavaren eller av dem tillsammans, men det är myndigheten som svarar för kostnaderna för anskaffningen och underhållet av dem. Dessutom svarar myndigheten för datakommunikationsförbindelsernas informationssäkerhet och deras lämplighet för myndighetens behov.

Enligt 2 mom. ska den som utövar tillsyn ordnas sådan särskild skyddsutrustning som behövs för tillsynen. Med sådan avses utrustning som behövs på det område där tillsyn utövas eller på någon annan motsvarande plats, till exempel på grund av risk för strålning eller kontamination, såsom skyddsbeklädnad och skyddsskor. Med sådan skyddsutrustning som avses i momentet avses inte sedvanlig personlig skyddsutrustning som används till exempel på byggarbetsplatser, såsom skyddshjälm, ögonskydd, hörselskydd, andningsskydd, säkerhetsskor eller reflekterande kläder. Skyldigheten gäller både tillståndshavaren och innehavaren av ett tillstånd för en anläggning för kärnämnestillvaratagande.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

364 §. *Samarbetsskyldighet vid inspektion.* I paragrafen föreskrivs det om samarbetsskyldigheten för tillståndshavare och andra som bedriver sådan verksamhet som avses i den föreslagna lagen och som är föremål för inspektion.

I paragrafen föreskrivs det om skyldigheten att samarbeta i syfte att uppnå inspektionens ändamål. Inspektionens ändamål ska meddelas den som är föremål för inspektionen i enlighet med 39 § i förvaltningslagen. Med detta avses till exempel besök i ett visst utrymme i anläggningen eller verifiering av ett kärnmaterialparti genom mätningar. Med samarbete avses åtgärder genom vilka uppnåendet av ändamålet säkerställs i fråga om anläggningen, till exempel reservering av behövlig personal som ledsagare till inspektörerna eller för användning av anläggningens anordningar eller säkerställande av trygg tillgång till svårtillgängliga lokaler. I paragrafen föreskrivs det dessutom om skyldigheten att på begäran för tillsynsmyndigheten i skriftlig eller elektronisk form visa upp de handlingar eller andra uppgifter som behövs för inspektionen och som är av betydelse för inspektionen. Det är fråga om en bestämmelse som stöder rätten att få uppgifter vid tillsynen.

365 §. *Tillsyn över iakttagande av internationella överenskommelser på kärnenergiområdet.* I paragrafen föreskrivs det om ordnande av tillsynen över efterlevnaden av Euratomfördraget och andra internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är förpliktande för Finland. Paragrafen motsvarar 63 § 3 mom. i den lag som upphävs och 118 a § i kärnenergiförordningen. Det godkännande som avses i paragrafen innebär utövning av offentlig makt, och därför ska det föreskrivas om det i lag.

I 1 mom. föreskrivs det om tillämpningen av 357, 358 och 361 §, 363 § 2 mom. och 364 § på inspektörer från Euratom och Internationella atomenergiorganet samt i vissa situationer också på tillsynen över efterlevnaden av andra internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är förpliktande för Finland. Internationella atomenergiorganets tillsyn grundar sig på avtalet om kärnämneskontroll och Euratoms tillsyn på Euratomfördraget. Tillsynen i anslutning till bilaterala överenskommelser behöver inkluderas i bestämmelsen eftersom Internationella atomenergiorganet inte alltid utövar tillsyn, även om det är rådande praxis också i bilaterala överenskommelser. Det är framför allt fråga om sådan tillsyn över kärnämneskontrollen som är förenad med en särskild internationell tillsynsmekanism för förhindrande av spridning av kärnvapen. Åtgärder som avses i 358 § 1 mom. får i Finland vidtas av sådana inspektörer som sköter internationella kontrolluppdrag och som av

Strålsäkerhetscentralen har godkänts med stöd av 2 mom. eller av arbets- och näringsministeriet har godkänts med stöd av 3 mom. Rätten att få uppgifter med stöd av 357 § 1 mom. gäller också sådana uppgifter som till exempel Europeiska kommissionen begär ytterligare information om och uppgifter som övervakningsanordningarna eventuellt överför. Enligt 1 mom. ska en representant för Strålsäkerhetscentralen alltid vara närvarande på platser där kärnenergi används när de i paragrafen avsedda inspektörer som sköter internationella kontrolluppdrag utför tillsyn där, dock så att detta inte medför dröjsmål eller olägenhet för utförandet av inspektionen. Kravet gäller inte inspektioner som utförs på distans. Enligt momentet har en part som avses i 362 § rätt att närvara vid inspektionen. I övrigt ska på inspektionen tillämpas den aktuella internationella överenskommelse på kärnenergiområdet som är förpliktande för Finland.

Enligt 2 mom. godkänner Strålsäkerhetscentralen en inspektör som sköter internationella kontrolluppdrag, om det inte bedöms att inspektören kan äventyra säkerheten vid användningen av kärnenergi eller förhindrandet av spridningen av kärnvapen. De tillståndshavare som inspektionen gäller ska höras innan de föreslagna inspektörer som sköter internationella kontrolluppdrag godkänns genom att det begärs utlåtanden av tillståndshavarna. I 3 mom. föreskrivs det om situationer där Strålsäkerhetscentralen på grund av de grunder som avses i 2 mom. inte godkänner en inspektör som sköter internationella kontrolluppdrag. I sådana situationer överförs behörigheten att behandla och avgöra ärendet till arbets- och näringsministeriet, som gör en bedömning med beaktande av de allmänna principerna och skyldigheterna enligt 7–13 §. Förfarandet enligt 2 och 3 mom. motsvarar nuvarande praxis, som har visat sig vara flexibel. Endast undantagsvis har ärenden som gäller godkännande av inspektörer som sköter internationella kontrolluppdrag överförts till arbets- och näringsministeriet. I samband med beredningen av propositionen utreddes det också om de avgöranden som gäller godkännande av inspektörer i sin helhet skulle överföras till arbets- och näringsministeriet, men detta bedömdes i onödan fördröja och försvåra godkännandeförfarandet.

366 §. *Strålsäkerhetscentralens undersökningsrätt.* I paragrafen föreslås bestämmelser om undersökning av störnings- och olyckssituationer i kärnanläggningar och anläggningar för kärnämnestillvaratagande. Paragrafen motsvarar i allmänna drag bestämmelsen om undersökning i 63 § 1 mom. 9 punkten i den lag som upphävs, men det föreslås att bestämmelserna preciseras avsevärt jämfört med nuläget.

I 1 mom. föreskrivs det om störnings- och olyckssituationer på basis av vilka Strålsäkerhetscentralen kan inleda en undersökning. Inledandet av en undersökning förutsätter en konkret störnings- eller olyckssituation som påverkar säkerheten vid en kärnanläggning eller en anläggning för kärnämnestillvaratagande eller någon annat allvarligt tillbud där en undersökning behövs för att utreda orsaken till händelserna eller för att förebygga motsvarande händelser. Den händelse som undersöks ska ha ett konkret samband med äventyrande av säkerheten vid anläggningen, exponering för strålning eller utsläpp i miljön. Utredningen av avvikelser och störnings- eller olyckssituationer hör vanligen till tillståndshavarens skyldigheter, och undersökningen är i förhållande till detta en avvikande myndighetsbefogenhet som kan göras endast i särskilda situationer när förutsättningarna för inledande av en undersökning uppfylls. Undersökningen kan också gälla situationer där det i verksamheten vid en anläggning eller hos innehavaren av tillstånd för den har upptäckts brister som avsevärt försämrar anläggningens planerade verksamhet i störningssituationer och ökar risken för en olycka vid anläggningen. Vid undersökningen kan utredas en sådan händelse där det i regel antas att parterna har fullgjort sina skyldigheter och handlat i enlighet med lag, men en i paragrafen avsedd störnings- eller olyckssituation eller ett tillbud till en sådan uppstått trots detta. Momentet innehåller också en informativ hänvisning till lagen om säkerhetsutredning av olyckor och vissa andra händelser (525/2011), där det föreskrivs om utredning av stora olyckor.

Enligt 2 mom. ska det vid undersökningen utredas händelsernas förlopp, de indirekta och direkta orsaker som lett till att händelsen uppstått, orsakskedjorna och de faktorer som har bidragit till att händelsen uppstått. I samma moment föreskrivs det om de undersökande personernas oberoende. En enskild medlem som utnämns till en tidsbegränsad undersökningsuppgift i en undersökningsgrupp ska vara så oberoende som möjligt av det ärende som undersöks, för att medlemmens förhållningssätt och ställning som undersökare ska ha så liten inverkan som möjligt på utförandet av undersökningen och på dess slutsatser. Kravet på oberoende innebär att en myndighet i regel inte heller undersöker sina egna åtgärder vid en undersökning, även om tillsynsmyndigheten ofta på något sätt har haft sådan kontakt med det ärende som undersöks att myndighetens åtgärder kan ha bidragit till händelsen. Om det visar sig finnas behov av att också undersöka myndigheternas åtgärder, ska man beroende på situationen överväga en separat utredning, till exempel en intern utredning.

I 3 mom. föreskrivs det om slutresultatet av en undersökning. Det ska utarbetas en offentlig undersökningsrapport. Behovet av tillsynsåtgärder och rekommendationer om förbättring av säkerheten ska presenteras i undersökningsgruppens offentliga undersökningsrapport. En eventuell partiell sekretessbeläggning av uppgifter som fås vid en undersökning ska göras i enlighet med offentlighetslagens bestämmelser om allmänna handlingars offentlighet och parter rätt till handlingar samt sekretessbestämmelserna. Bestämmelser om tredje parts rätt att ta del av handlingar som Strålsäkerhetscentralen fått vid en utredning samt om tystnadsplikt i myndigheternas verksamhet och sekretess för handlingar finns i offentlighetslagen.

I enlighet med 3 mom. är undersökningsrapporten undersökningsgruppens uppfattning om händelseförloppet, och utifrån undersökningen kan i första hand ges omfattande rekommendationer om förbättring av säkerheten. Rekommendationerna kan riktas till tillståndshavaren, innehavaren av ett tillstånd för en anläggning för kärnämnestillvaratagande, verksamhetsområdet och myndigheterna eller vara exempelvis förslag till ändring av lagstiftningen. De slutsatser som ges i form av säkerhetsrekommendationer kan i större utsträckning basera sig på samråd med personalen än tillsynspåföljder eller rättsliga påföljder. En undersökning som görs i tillsynssyfte ska dock kunna följas upp med tillsynsåtgärder och inriktande av rättsligt ansvar även om undersökningen i princip inte görs för att realisera det rättsliga ansvaret. Undersökningsrapporten är inte ett förvaltningsbeslut till sin karaktär, utan situationer där skyldigheter har försumrats ska skötas av den egentliga tillsynsmyndigheten och i första hand korrigeras till att motsvara en säker och lagenlig nivå med hjälp av sedvanliga förvaltningsförfaranden och förvaltningstvång. Om försummelserna är tillräckligt allvarliga kan de överföras till polisen för undersökning. De åtgärder som hör till tillsynsmyndighetens tillsynsuppgift kan dock inte ersättas med enbart rekommendationer. Undersökningen ska alltså inte ersätta normala förvaltnings- eller straffprocessuella förfaranden. Detta drag skiljer tillsynsmyndighetens undersökningar från så kallade säkerhetsutredningar.

367 §. Rätt till information samt andra rättigheter vid undersökning. I paragrafen föreskrivs det om rätten till information och andra rättigheter vid undersökning. Rätten till information ska komplettera rätten till information i anslutning till tillsynen så att Strålsäkerhetscentralen ska ha rätt att få sådana uppgifter som är nödvändiga för att utföra en undersökning. Med uppgifter som är nödvändiga avses sådana uppgifter utan vilka en undersökning inte kan genomföras.

Sådana nödvändiga uppgifter som behövs vid undersökningen och som avses i 1 mom. kan vara till exempel incidentrapporter, mötesprotokoll, byggplatsdagböcker, evenemangs- och årsrapporter, anvisningar, handlingar som gäller verksamhetssystemet, processparametrar, logguppgifter, registreringar som gjorts av tekniska anordningar, uppgifter om grunderna för ersättningsystemet, tidsplaner, givna uppgiftsförordnanden eller uppgifter som gäller utbildningar och behörigheter. Av andra myndigheter eller om förundersökningen kan det också

behövas uppgifter som skyddas av sekretessbestämmelserna. Sådana uppgifter kan inverka på om Strålsäkerhetscentralen alls inleder sin egen undersökning eller avbryter sin egen undersökning. Strålsäkerhetscentralen undersöker inte en händelse där det på förhand är känt att det är fråga om uppenbar försummelse eller underlåtenhet att iaktta lagen, och sådana situationer ska med administrativa medel korrigeras till att motsvara den nivå som lagen kräver. Om Strålsäkerhetscentralen parallellt med förundersökningsmyndigheten undersöker samma händelse, kan de uppgifter som fås om förundersökningen vara betydande med tanke på slutsatserna av undersökningen och vidare med tanke på åtgärderna och rekommendationerna när det gäller att säkerställa att det vid Strålsäkerhetscentralens undersökning inte dras klart felaktiga slutsatser och vidare utifrån dem vidtas felaktiga och ogrundade tillsynsåtgärder eller ges ogrundade säkerhetsrekommendationer.

Enligt 2 mom. kan parterna i de händelser som är föremål för undersökningen, tredje parter och personer som är anställda hos dem höras vid undersökningen. Detta kan till exempel innebära underleverantörer. Hörandet kan ske endast med samtycke av den som hörs, och i samband med hörandet ska personen informeras om sina rättigheter och skyldigheter i fråga om hörandet (till exempel skyldigheten att hålla sig till sanningen, tystnadsrätten och skyddet mot självinkriminering) samt syftet med hörandet och eventuella följder av undersökningen. Den person som ska höras är i regel inkallad just för att höras, inte som part, misstänkt eller vittne, men personens ställning kan förändras när undersökningen framskrider, om det vid den framkommer omständigheter som skulle leda till en utredning av juridiska ansvarsfrågor. Av denna anledning ska den som ska höras i tillräcklig utsträckning informeras om sin rättsliga ställning och om sina rättigheter och skyldigheter innan personen hörs. De uppgifter som fås vid hörandet kan vid behov helt eller delvis sekretessbeläggas med stöd av 24 § 1 mom. 15 punkten i offentlighetslagen. De anteckningar som görs vid hörandet är undersökarens egna anteckningar, och avsikten är inte att de som sådana ska användas vid en eventuell rättslig undersökning som utförs av andra myndigheter.

Eftersom det vid en undersökning som utförs av tillsynsmyndigheten är fråga om en undersökning av tillsynskaraktär och inte om en egentlig säkerhetsutredning, omfattar rätten att få uppgifter enligt 3 mom. inte till exempel uppgifter om personers hälsa eller lokaliserings- eller telefonuppgifter eller uppgifter som hör till kärnområdet för skyddet för konfidentiell kommunikation. Särskilda kategorier av personuppgifter ska helt och hållet lämnas utanför rätten att få uppgifter. Detsamma gäller uppgifter som behandlas av den CSIRT-enhet som avses i 19 § i cybersäkerhetslagen. Annars kan förhållandet mellan myndigheten och den övervakade bli problematiskt, om tillsynsmyndigheten ges rättigheter som påminner om förundersökning eller till exempel den undersökningsrätt som den oberoende Olycksutredningscentralen har.

Enligt 4 mom. ska Strålsäkerhetscentralen ha rätt att vid undersökningen begränsa rätten att röra sig på en undersökningsplats och ha rätt att omhänderta föremål och handlingar och att utföra undersökningar av dem. Sådana rättigheter kan vara nödvändiga för att utreda orsaken, även om de ofta inte behöver användas.

368 §. Avbrytande eller begränsande av verksamheten. I paragrafen föreskrivs det om avbrytande och begränsande av verksamheten. Bestämmelserna motsvarar i huvudsak 67 § i den lag som upphävs. Bestämmelserna ses dock över innehållsmässigt och lagtekniskt. Hänvisningarna till hörande av part har strukits som obehövliga, eftersom beslutet fattas som förvaltningsbeslut genom förfaranden enligt förvaltningslagen.

I 1 mom. föreskrivs det om förutsättningarna för att verksamheten för en innehavare av tillstånd för kärnanläggning eller anläggning för kärnämnestillvaratagande eller verksamheten enligt verksamhetsutövarens tillstånd ska kunna avbrytas. En begränsning kan gälla både

tillståndshavare och innehavare av tillstånd för en anläggning för kärnämnestillvaratagande och sådana andra verksamhetsutövare som har verksamhetstillstånd enligt den föreslagna lagen. Verksamheten kan för det första avbrytas på den grunden att den kan medföra omedelbar fara för människors hälsa eller säkerhet. Ett avbrytande kan också göras på den grunden att verksamheten i betydande grad strider mot bestämmelserna i den föreslagna lagen eller mot de förpliktelser i internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är bindande för Finland. Detta gäller i synnerhet skyldigheterna avseende kärnämneskontroll. Verksamheten kan avbrytas eller begränsas endast till den del som det är nödvändigt. Beslutet kan vara i kraft endast till dess att orsaken till meddelandet av beslutet inte längre finns.

Enligt 2 mom. kan verksamheten vid en kärnanläggning eller transporten av kärnämnen och kärnavfall avbrytas, om skyldigheterna enligt atomansvarighetslagen inte har fullgjorts.

I 3 mom. föreskrivs det om situationer där verksamheten, utan att något egentligt förvaltningsbeslut har fattats, kan avbrytas eller begränsas genom en omedelbar åtgärd inom ramen för förvaltningstvång. Tillämpningen begränsas dock till situationer där verksamheten kan leda till omedelbar fara för människors hälsa eller säkerhet. Verksamheten ska kunna avbrytas eller begränsas genom omedelbara åtgärder inom ramen för förvaltningstvång för högst 14 dagar.

369 §. Rättelse av förseelse eller försummelse. I 1 mom. föreskrivs det om arbets- och näringsministeriets och Strålsäkerhetscentralens rätt att förbjuda ett förfarande som bryter mot bestämmelserna och att ålägga ett avhjälpande av bristerna i verksamheten så att den uppfyller kraven i bestämmelserna. Bestämmelserna motsvarar delvis de bestämmelser som föreslås bli upphävida (se 55 § 2 mom. 4 punkten i den lag som upphävs). Bestämmelsen om förbud är ny.

I 2 mom. föreskrivs det om fastställandet av en tidsfrist och meddelandet av korrigerande åtgärder.

370 §. Åläggande att vidta åtgärder som förbättrar säkerheten I paragrafen föreskrivs det om Strålsäkerhetscentralens möjlighet att förelägga tillståndshavaren att vidta sådana åtgärder för att förbättra kärnanläggningens säkerhet som med utgångspunkt i nya slutsatser som dragits med stöd av erfarenheterna av driften av kärnkraftverk, utvecklingen inom säkerhetsforskning eller den vetenskapliga och tekniska utvecklingen är motiverade, som skäligen med praktiska åtgärder är genomförbara och som är proportionerliga med hänsyn till deras säkerhetsförbättrande effekt och kostnader. Det är fråga om andra orsaker att göra säkerhetsförbättringar än sådana som direkt beror på tillståndshavarens verksamhet, vilket är en central skillnad jämfört med det i 369 § föreskrivna kravet på att de brister som upptäckts i verksamheten ska avhjälpas. Paragrafen blir tillämplig till exempel i en situation där det sker en olycka i en utländsk kärnanläggning och det vid en kärnanläggning i Finland är nödvändigt att vidta åtgärder som förbättrar säkerheten för att undvika en motsvarande situation. De åtgärder som förutsätts med stöd av paragrafen ska vara motiverade för att förbättra säkerheten, skäligen vara genomförbara med praktiska åtgärder och vara proportionerliga med hänsyn till deras säkerhetsförbättrande effekt och kostnaderna för dem. I praktiken innebär detta att det till exempel inte är motiverat att förutsätta en liten förbättring, om denna medför avsevärda kostnader för tillståndshavaren och inte har någon betydande säkerhetsförbättrande effekt.

371 §. Vite, hot om tvångsutförande och hot om avbrytande. Paragrafen innehåller bestämmelser om Strålsäkerhetscentralens rätt att använda de metoder som föreskrivs i viteslagen (1113/1990) för att effektivisera skyldigheterna enligt den föreslagna lagen. I viteslagen föreskrivs det om föreläggande och utdömande av vite samt om föreläggande av hot om tvångsutförande och avbrytande samt om beslut om verkställighet av tvångsutförande och avbrytande.

I 2 mom. föreslås en begränsning av användningen av uppgifter vid förundersökning, åtalsprövning och rättegång.

372 §. *Besittningstagande av kärnmaterial.* I paragrafen föreslås bestämmelser om Strålsäkerhetscentralens rätt att av verksamhetsutövaren ta kärnmaterial i besittning.

Det föreslagna 1 mom. innehåller bestämmelser om villkoren för besittningstagandet. Strålsäkerhetscentralen kan fatta beslut om att kärnmaterial ska tas i besittning av staten, om verksamhetsutövaren inte iakttar ett åläggande som meddelats med stöd av 369 § om fullgörandet av skyldigheter avseende kärnmaterial och verksamhetsutövarens förfarande som helhet bedömt ger grundad anledning att anta att skyldigheterna eller en del av dem inte kan fullgöras genom verksamhetsutövarens åtgärder.

Enligt 2 mom. ska verksamhetsutövaren ersätta staten för kostnaderna för skyldigheterna avseende kärnämneskontroll och andra kostnader när det gäller kärnmaterial som tagits i besittning.

I 3 mom. föreskrivs det om när besittningstagandet upphör. Vid beslag iakttas tvångsmedelslagen (806/2011).

373 §. *Sekundär ombesörjningsskyldighet i fråga om kärnämnen.* Enligt 1 mom. kan Strålsäkerhetscentralen på ansökan fatta beslut om att staten ska sörja för fullgörandet av skyldigheterna avseende kärnämneskontrollen när det gäller kärnämnen i en situation där en verksamhetsutövare som avses i momentet inte utan oskäligen kostnader kan återlämna kärnämne som tagits ur bruk till dess leverantör eller överlåta det till någon annan aktör. Detta innebär bland annat åtgärder som behövs med tanke på kärnämneskontrollen för att säkerställa att det kärnmaterial som finns i avfallet inte hamnar i fel händer.

Enligt 2 mom. är verksamhetsutövaren skyldig att i enlighet med 372 § ersätta staten för de kostnader som uppstår för de åtgärder som avses i 1 mom. Motsvarande bestämmelse ingår i 80 § 4 mom. i strålsäkerhetslagen. I paragrafen föreskrivs det om statens sekundära ombesörjningsskyldighet på ett sätt som kompletterar 80 § i strålsäkerhetslagen. Enligt 80 § 1 mom. i strålsäkerhetslagen är staten sekundärt ansvarig för att se till att avfallet oskadliggörs. På kärnämnen som tagits ur bruk och som samtidigt är i strålsäkerhetslagen avsett radioaktivt avfall, men inte sådant kärnavfall som avses i den föreslagna lagen, tillämpas dessutom 80 § 3 mom. i strålsäkerhetslagen, och ett förslag till ändring av det momentet ingår i denna proposition.

374 §. *Överlåtelse av kärnavfall till staten för åtgärder inom kärnavfallshantering.* I paragrafen föreskrivs det om överlåtelse av kärnavfall till staten genom beslut av statsrådet i en situation där tillståndshavaren helt eller delvis underlåter att fullgöra sina skyldigheter avseende kärnavfallshantering.

Tillämpningen av paragrafen förutsätter för det första att ett med stöd av 369 § meddelat åläggande om fullgörande av skyldigheter avseende kärnavfallshantering inte har följts. Sådana skyldigheter är till exempel att till väsentliga delar iaktta åtgärderna enligt den godkända planen för kärnavfallshantering, skyldigheten att ställa säkerhet, betalning av avgifter för kärnavfallshantering, skyldigheter att utarbeta och uppdatera en plan för kärnavfallshantering och en avvecklingsplan samt skyldigheter i anslutning till Statens kärnavfallshanteringsfond (till exempel skyldigheter som gäller buffert, eventuell extra buffert, återbetalning av lån eller komplettering av säkerheter för lån). Tillämpningen av paragrafen förutsätter dessutom att tillståndshavarens förfarande som helhet bedömt ger grundad anledning att anta att

kärnavfallshanteringen eller en del av den inte kan utföras genom tillståndshavarens åtgärder. Det föreslagna 1 mom. motsvarar delvis 31 § i den lag som upphävs, men bestämmelserna görs tydligare.

Enligt 2 mom. ska staten ansvara för behövliga åtgärder för kärnavfallshantering och tillståndshavaren fortfarande ansvara för kostnaderna för dessa åtgärder. De lösningar som staten har till sitt förfogande för att ordna kärnavfallshanteringen kräver i sådana situationer alltid prövning från fall till fall. Det föreslås därför inga mer detaljerade bestämmelser om förfarandet. Kostnaderna kan variera mycket beroende på vilka åtgärder som bedöms vara nödvändiga. Bestämmelsen motsvarar 32 § 2 mom. i den lag som upphävs. Bestämmelser om ersättning av statens kostnader för åtgärder som hänför sig till kärnavfallshantering föreslås i 23 kap.

375 §. Överlåtelse av avfall som innehåller naturliga radioaktiva ämnen till staten för åtgärder inom avfallshanteringen. Paragrafen innehåller bestämmelser om beslut som fattas till följd av föresummer av innehavaren av ett tillstånd för en anläggning för kärnämnestillvaratagande avseende åtgärder för avfallshantering och som innebär att staten åtar sig att se till att åtgärderna vidtas. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak vad som i 374 § föreskrivs om åtgärder inom kärnavfallshanteringen, men det är Strålsäkerhetscentralen som ska ha beslutanderätt i ärendet. För ersättning av kostnaderna ska i första hand användas den i 290 § avsedda säkerheten, ur vilken kostnader som det föreskrivs om i 292 § betalas.

376 §. Kärnmaterial och kärnavfall som kommit i statens besittning. Enligt 1 mom. övergår kärnmaterial och kärnavfall i statens besittning, om de innehåller av en tillståndshavare eller någon annan verksamhetsutövare i strid med den föreslagna lagen (till exempel utan tillstånd enligt den föreslagna lagen) och den tillståndshavare eller verksamhetsutövare som ansvarar för dem inte kan utredas. Innan kärnmaterial och kärnavfall kan övergå i statens besittning ska det utredas vem den verksamhetsutövare är som ansvarar för dem och till vilken det i första hand ska återlämnas. Om materialet eller avfallet inte kan återlämnas, tillämpas i fråga om kärnämnen 372 § och i fråga om kärnavfall 374 §. Då svarar verksamhetsutövaren enligt 372 och 374 § för kostnaderna för åtgärder som hänför sig till kärnmaterial eller kärnavfall.

I 2 mom. föreskrivs det om statens skyldighet att i enlighet med den föreslagna lagen sörja för kärnmaterial och kärnavfall som kommit i statens besittning. Skyldigheterna har ett centralt samband med kärnämneskontroll och säkerhet. I praktiken kan Strålsäkerhetscentralen vidta behövliga åtgärder. Det krävs då inte tillstånd eller godkännande av Strålsäkerhetscentralen enligt den föreslagna lagen, men Strålsäkerhetscentralen ska dock iaktta vad som i den föreslagna lagen föreskrivs om säkerhet.

Enligt 3 mom. tillämpas 2 mom. också på kärnämnen och annat kärnmaterial som kommit i statens besittning med stöd av 372–375 § samt på kärnavfall och avfall som innehåller naturliga radioaktiva ämnen.

377 §. Handräckning. I paragrafen föreskrivs det om handräckning. Handräckningen är alltid exceptionell till sin karaktär och det är då fråga om att en myndighets befogenheter används för att assistera en annan myndighet med att sköta de uppgifter som föreskrivs för myndigheten i lag på ett sätt som inte är möjligt för den myndighet som begär handräckning exempelvis för att den inte har befogenhet att agera i en speciellsituation eller saknar förmåga.

I 1 mom. föreskrivs det om rätten för Strålsäkerhetscentralen och andra behöriga myndigheter, inklusive de myndigheter som utövar internationell tillsyn på kärnenergiområdet, att få handräckning av polisen. Bestämmelsen innehåller för det första en hänvisning till polislagen,

där det föreskrivs om polisens allmänna skyldighet att ge handräckning. Av betydelse är i synnerhet sådan handräckning enligt polislagen som ska ges till andra myndigheter för fullgörande av tillsynsskyldigheten, om en myndighet hindras i sin tjänsteutövning. Momentet innehåller dessutom hänvisningsbestämmelser till bestämmelserna om Gränsbevakningsväsendets och räddningsmyndighetens skyldighet att ge handräckning.

I 2 mom. föreskrivs det om Strålsäkerhetscentralens rätt att få handräckning av Gränsbevakningsväsendet. Gränsbevakningsväsendet har sådan utrustning för strålningsmätning som används särskilt på havsområden och som Strålsäkerhetscentralen inte har. Strålsäkerhetscentralen ska därför i en beredskapssituation ha rätt att få handräckning av Gränsbevakningsväsendet i anslutning till användningen av sådan mätutrustning. Bestämmelser om annan handräckning av gränsbevakningsväsendet finns i 77 § i gränsbevakningslagen (578/2005), och en hänvisning till den finns i det föreslagna 1 mom.

I 3 mom. föreskrivs det om Försvarmaktens skyldighet att ge handräckning. Handräckningen ska särskilt gälla beredskaps- eller hotsituationer. Försvarmaktens handräckning kan omfatta materiel eller andra resurser, såsom strålningsmätningar med flygplan eller materiel för återställande av trafikförbindelser och driften av sådan i räddningsverksamheten. Handräckningen kan dessutom omfatta avspärning, bevakning och skydd av ett område. I hotfulla situationer där polisen har ledningsansvaret tillämpas vad som särskilt föreskrivs om Försvarmaktens handräckning till polisen.

I 4 mom. föreskrivs det om tillsynsmyndigheternas rätt att få handräckning av Tullen. Handräckningen ska i synnerhet gälla övervakning av export, import och transitering, om vilka det föreskrivs i 16 § som gäller Tullens övervakningsuppgift. Det kan till exempel vara fråga om en situation där det är nödvändigt att utreda sådana överträdelser i anslutning till export som sker med stöd av den föreslagna lagen och som Tullen har behövliga befogenheter att undersöka. Dessutom ska Strålsäkerhetscentralen ha rätt att av Tullen få handräckning för strålningsmätningar av fortskaffningsmedel, för vilka Tullen har särskild materiel.

I 5 mom. föreskrivs det om arbets- och näringsministeriets och Strålsäkerhetscentralens skyldighet att ge varandra handräckning.

I 6 mom. föreskrivs det om kostnaderna för handräckning. Utgångspunkten är att den som begärt handräckning svarar för kostnaderna, om inte myndigheterna avtalar något annat om saken. Dessutom ska en förutsättning för handräckningen vara att den inte äventyrar utförandet av andra viktiga uppgifter som föreskrivits för den myndighet som lämnar handräckning.

378 §. Utomstående experter. I paragrafen föreskrivs det om de utomstående experter som Strålsäkerhetscentralen anlitar. Bestämmelsen motsvarar vad som i 181 § i strålsäkerhetslagen föreskrivs om anlitan av utomstående experter vid tillsyn. Utomstående experter ska få anlitas inte bara för tillsyn utan också för undersökningar enligt 366 §. Utomstående experter får enligt 1 mom. anlitas till hjälp vid olika inspektioner, undersökningar, utredningar och mätningar i syfte att utreda något som är betydelsefullt ur tillsyns- eller undersökningssynvinkel. Tillsynsmyndigheten kan i praktiken inte ständigt i sin tjänst ha experter inom alla områden. Tillsynen förutsätter dock ofta en expertbedömning, och därför föreslås det att myndigheten ska ha rätt att från fall till fall anlita hjälp av utomstående experter.

I 2 mom. föreskrivs ett krav på att utomstående experter ska vara sakkunniga. Den utomstående experten ska ha den sakkunskap som krävs för att utföra inspektioner, undersökningar, utredningar och mätningar. Strålsäkerhetscentralen väljer expert och bedömer om dennes sakkunskap är tillräcklig. Tillsynsmyndigheten ska alltid ansvara för det beslutsfattande som

gäller tillsynen. Även när utomstående experter anlitas ska eventuella administrativa beslut således fattas av den tillsynsmyndighet som har beställt den utomstående expertens tjänster. På utomstående experter tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när de utför uppgifter som avses i den föreslagna lagen. Dessutom finns i 2 mom. en hänvisning till skadeståndslagen.

379 §. Skyldighet att göra säkerhetsutredning. Den föreslagna paragrafen motsvarar 7 i § 7 mom. i den lag som upphävs, men det görs några preciseringar i momentet. Den skyldighet som det föreskrivs om i paragrafen omfattar skyldighet att skaffa en säkerhetsutredning och att hålla den i kraft. Ett syfte med paragrafen är att förebygga att säkerheten äventyras vid kärnanläggningar, anläggningar för kärnämnestillvaratagande och transport av kärnämnen och kärnavfall samt i verksamhet som hänför sig till kärnämnen. Ett syfte är också att säkerställa tillförlitligheten i fråga om arbetstagarna och andra sådana personer som kan äventyra säkerheten i den nämnda verksamheten. Ett syfte är dessutom att säkerställa informationssäkerheten i anslutning till den nämnda verksamheten.

I säkerhetsutredningslagen föreskrivs det om förutsättningar för säkerhetsutredning av person. Propositionen innehåller ett förslag till ändring av den lagen. Säkerhetsutredningslagens 21 § 5 punkt delas enligt förslaget in i punkterna 5 och 5 a–5 d, av vilka 5 och 5 a–5 c-punkten hänför sig till den föreslagna lagen. Dessutom kompletteras och preciseras bestämmelserna en aning.

Skyldigheten att göra säkerhetsutredning enligt det föreslagna 1 mom. riktas till dem som står i anställningsförhållande till en innehavare av tillstånd eller dennes leverantör eller underleverantör eller som sköter uppdrag för de nämnda aktörerna. Enligt momentet krävs säkerhetsutredning för det första för den som har tillträde till en kärnanläggning eller en anläggning för kärnämnestillvaratagande eller till det område där en sådan anläggning uppförs. Kravet kan också gälla den som genom deltagande i planeringen, uppförandet eller driften av en sådan här anläggning har tillgång till uppgifter om anläggningen vilkas avslöjande eller obehöriga användning kan äventyra säkerheten vid anläggningen. Säkerhetsutredning krävs sålunda bland annat i fråga om arbetstagare vid en kärnanläggning och en anläggning för kärnämnestillvaratagande samt sådana personer som hör till leverantörs- eller underleverantörskedjan och har tillträde till anläggningen till exempel för underhålls- och rengöringsarbeten. Kravet på säkerhetsutredning kan dessutom gälla sådana som har tillträde till en plats där kärnämnen framställs, produceras, hanteras, används och lagras. Sådan här verksamhet förekommer utöver vid kärnanläggningar och anläggningar för kärnämnestillvaratagande till exempel vid forskningsinstitut och inom industrin. Kravet på säkerhetsutredning gäller sålunda arbetstagare och andra personer som har tillträde till en sådan plats. Kravet på säkerhetsutredning kan också gälla leverantörernas och underleverantörernas personal.

Vid en kärnanläggning finns mycket sådant sekretessbelagt material som avses i 21 § 1 mom. 1 punkten i säkerhetsutredningslagen. I 22 § i säkerhetsutredningslagen föreskrivs det dessutom om godkännande av att förfarandet med säkerhetsutredning tillämpas i fråga om vissa arbetsuppgifter.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska kravet på säkerhetsutredning tillämpas på sådan transport av kärnämnen eller kärnavfall som ska godkännas i enlighet med 18 kap. Det krav på säkerhetsutredning som avses i momentet kan gälla dem som deltar i en transport av kärnämnen eller kärnavfall. Sådana är till exempel personer som sköter transportuppdraget och uppgifter som hänför sig till säkerställandet av transporten.

Det föreslagna 3 mom. innehåller kompletterande bestämmelser om de aktörer som ska se till att kravet enligt 1 och 2 mom. iakttas. Sådana aktörer är innehavare av tillstånd som gäller en kärnanläggning eller en anläggning för kärnämnestillvaratagande eller av tillstånd som hänför sig till kärnämneskontroll samt de som ansöker om sådana tillstånd. Dessutom gäller skyldigheten innehavaren av godkännande för transport och den som ansöker om sådant godkännande. I vissa situationer är det inte möjligt att skaffa en säkerhetsutredning. I momentet föreskrivs det också om när säkerhetsutredningen ska vara gjord och om skyldigheten att hålla den i kraft.

380 §. Anmälningrätt för yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården. Den föreslagna paragrafen motsvarar till sitt innehåll i huvudsak 7 w § 2–6 mom. i den gällande lagen. I 1 mom. 1 punkten i paragrafen utvidgas anmälningrätten att gälla personer som är ansvariga för skyddsarrangemangen och personer som annars vid ett kärnkraftverk deltar i styrningen av funktioner med stor betydelse för säkerheten vid kärnkraftverket. Den ansvariga personen för skyddsarrangemangen svarar för planeringen och genomförandet av skyddsarrangemangen vid ett kärnkraftverk, vilket innebär en särskild möjlighet att påverka genomförandet av skyddsarrangemangen. Personer som annars på det nämnda sättet deltar i styrningen av funktioner vid ett kärnkraftverk är till exempel de som styr anordningar för hantering av färskt och använt kärnbränsle och andra än operatörer (s.k. fältoperatörer, field operators) som arbetar i ett kärnkraftverks kontrollrum. De instanser till vilka anmälan får göras har ändrats något med beaktande av den terminologi som används i den föreslagna lagen och det att en ansvarig föreståndare inte längre krävs.

Anmälningrätten kompletteras av 15 kap. 10 § i strafflagen, där det föreskrivs om straffbarhet i fråga om underlåtenhet att anmäla grovt brott.

36 kap. - Lämnan­de av uppgifter till Strålsäkerhetscentralen för övervakningen av kärnanläggningar

381 §. Regelbundet lämnan­de av uppgifter. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om tillståndshavarens skyldighet att regelbundet lämna uppgifter till Strålsäkerhetscentralen. För närvarande grundar sig skyldigheten på YVL-direktiven, i synnerhet direktivet YVL A.9 (se också YVL-direktiv A.10, kraven 606 och 713). I förhållande till den nuvarande verksamheten är den föreslagna regleringen ny, och syftet med den är att de skyldigheter att lämna uppgifter som gäller tillståndshavare och den som ansöker om kärnanläggningstillstånd bättre än för närvarande ska riktas i relation till verksamhetens art och omfattning. Rapporter som inte behövs för tillsynen ska inte krävas.

Det föreslagna 1 mom. i paragrafen innehåller ämnesrelaterade helheter som detta regelbundet lämnan­de av uppgifter kan gälla. Sådana är uppgifter om den verksamhet som påverkar säkerheten, om uppförande, drift och avveckling av en kärnanläggning, uppgifter om hantering av åldrande av en kärnanläggnings system, strukturer och komponenter, uppgifter om tillsyn över skicket hos en kärnanläggnings byggnader, strukturer och komponenter, uppgifter om de utsläpp av radioaktiva ämnen som kärnanläggningen orsakar samt uppgifter om resultaten av strålningsövervakningen av miljön vid kärnanläggningen. Uppgifterna ska lämnas under den tid anläggningen uppförs, drivs och avvecklas samt enligt 7 punkten i anslutning till förslutningen av en slutförvarsanläggning. Regelbundet lämnan­de av uppgifter kan innebära olika slags uppgifter som ska lämnas regelbundet. Det kan till exempel vara fråga om uppgifter om driften av en kärnanläggning som ska lämnas varje dygn, men också uppgifter som ska lämnas till exempel kvartalsvis eller årligen. Omfattningen av de uppgifter som ska lämnas bestäms för det första på basis av verksamhetens art och omfattning. Detta innebär att uppgifter ska lämnas i

mer omfattande utsträckning i fråga om mer omfattande verksamhet, såsom driften av ett kärnkraftverk, jämfört med driften av en kärnteknisk anläggning. Å andra sidan behövs inte uppgifter under uppförandefasen på samma sätt som sätt som under driftfasen. Dessutom ska lämnandet av uppgifter basera sig på att uppgifter ska lämnas endast om sådant som behövs för att säkerställa eller påvisa säkerheten. Syftet är att säkerställa att Strålsäkerhetscentralen kontinuerligt har en tillräcklig lägesbild av kärnanläggningens säkerhet.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska lämnandet av uppgifter basera sig på en plan som läggs fram av sökanden eller tillståndshavaren och som ska godkännas av Strålsäkerhetscentralen. Avsikten är att närmare föreskrifter ska meddelas med stöd av 398 § för att exaktare specificera de uppgifter som ska lämnas. Planen kan godkännas om tillräckligt omfattande uppgifter för övervakningen av säkerheten kan erhållas med hjälp av planen.

382 §. Anmälan av händelser vid kärnanläggningen. Enligt artikel 8b.2 c i kärnsäkerhetsdirektivet ska tillståndshavaren åläggas skyldighet att till den behöriga tillsynsmyndigheten rapportera händelser med potentiell påverkan på kärnsäkerheten. För närvarande finns bestämmelser om detta i 16 kap. i strålsäkerhetslagen samt närmare bestämmelser i 21 ja 22 § i Strålsäkerhetscentralens föreskrift Y/1/2018 och i 25 ja 26 § i Y/4/2018 samt dessutom i 7 kap. i YVL-direktivet A.10, krav 307 f i YVL-direktivet A.9 och i fråga om situationer som strider mot de säkerhetstekniska driftförutsättningarna också i krav 745 i YVL-direktivet A.6.

I det föreslagna 1 mom. förutsätts det att tillståndshavaren utan dröjsmål ska underrätta Strålsäkerhetscentralen om händelser och observationer som kan vara av väsentlig betydelse med tanke på kärnanläggningens eller transporternas säkerhet eller strålsäkerheten. Dessutom föreskrivs det särskilt om anmälnings- och åtgärdsskyldigheter i fråga om strålsäkerhetsincidenter i 171 och 392 § och i fråga om beredskapssituationer i 180 § i förslaget. I den föreslagna paragrafen finns också hänvisningar till bestämmelser om anmälningsskyldighet i lagen om tryckbärande anordningar och cybersäkerhetslagen, vilka ska tillämpas vid sidan av den föreslagna lagen. Tillsynsmyndigheten behöver få information i rätt tid om händelser, störningar och olyckor vid en kärnanläggning för att den ska kunna sköta sin tillsynsuppgift och i beredskapssituationer sin beredskapsorganisations uppgifter. En händelses betydelse för säkerheten och behovet att informera om saker bestämmer anmälningstiden och anmälningssättet.

I 2 mom. i den föreslagna paragrafen förutsätts det att tillståndshavaren lämnar resultaten av sina utredningar till Strålsäkerhetscentralen. Skyldigheten gäller avvikelser enligt den föreslagna lagen. I fråga om lagen om tryckbärande anordningar och cybersäkerhetslagen ska de förfaranden som föreskrivs i dem iakttas. Bestämmelser om tillståndshavarens skyldighet att utreda händelser finns i 120 §. Utifrån de uppgifter som lämnats ska Strålsäkerhetscentralen bilda sig en egen uppfattning om situationen och om huruvida de åtgärder tillståndshavaren vidtagit är tillräckliga samt vid behov rikta tillsynsåtgärder till tillståndshavaren utifrån de erhållna uppgifterna.

Enligt det föreslagna 3 mom. ska det som i 1 och 2 mom. föreskrivs om tillståndshavare tillämpas på en innehavare av godkännande för transport när denna ansvarar för iakttagandet av de skyldigheter avseende transport som föreskrivs i den föreslagna lagen.

383 §. Lämnande av uppgifter om ändringar som hänför sig till tillståndshavarens verksamhet. Enligt den föreslagna paragrafen ska tillståndshavaren meddela Strålsäkerhetscentralen om det sker en sådan ändring i tillståndshavarens verksamhet som kan inverka på kärnanläggningens säkerhet.

Uppgifterna ska lämnas om det sker en sådan ändring i tillståndshavarens verksamhet som kan inverka på kärnanläggningens säkerhet. Sådana ändringar är till exempel ägarbyten, utläggning, personalminskningar och ändringar i förfaringssätt som är viktiga med tanke på säkerheten. Ändringar i leverantörs- och underleverantörskedjan ska meddelas när det är fråga om ändringar som i betydande grad inverkar på kärnanläggningens säkerhet. Ändringar som avses i paragrafen ska meddelas innan ändringen genomförs och i fråga om leverantörs- och underleverantörskedjan så snart som möjligt efter det att tillståndshavaren har fått veta om ändringen. Ändringar kan som fenomen i sig potentiellt medföra säkerhetsrisker för kärnanläggningen, vilka ska identifieras och hanteras.

384 §. Lämnan­de av uppgifter som gäller ledningssystemet, sakkunskap samt leverantörs- och underleverantörskedjor. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om lämnande av uppgifter som gäller ledningssystemet, sakkunskap samt leverantörs- och underleverantörskedjor. Det är fråga om uppgifter som ska lämnas i tillståndsfasen och som är avsedda att komplettera övrigt material i tillståndsansökan som ska lämnas till Strålsäkerhetscentralen. Eftersom tillståndshavarens ledningssystem och personal och leverantörs- och underleverantörskedjor inte omfattas av något särskilt godkännande av Strålsäkerhetscentralen, behöver dessa uppgifter lämnas så att Strålsäkerhetscentralen i sitt utlåtande om tillståndsansökan i tillräcklig grad kan ta ställning till förutsättningarna för beviljande av tillstånd till denna del eller i samband med beslutet om beviljande av tillstånd i de fall där Strålsäkerhetscentralen har behörighet i tillståndsärendet. Omfattningen och arten av de uppgifter som ska lämnas är beroende av hurudan verksamhet och vilken verksamhetsfas det är fråga om.

Till de uppgifter som ska lämnas hör en beskrivning av genomförandet av projektet, ledningssystemet, kvalitetsledningen, sakkunskapen och personalresurserna samt av de organisationer som deltar i verksamheten och deras roller. Uppgifter ska lämnas i den mån de behövs för att garantera säkerheten, vilket till exempel innebär att det inte behövs uppgifter om hela ledningssystemet, utan bara de delar som visar att kraven uppfylls. I praktiken ska man genom att lämna uppgifter kunna visa att förutsättningarna för beviljande av tillståndet i fråga uppfylls (se 30 kap.). I fasen för tillstånd att uppföra en anläggning accentueras i synnerhet faktorer som hänför sig till leverantörs- och underleverantörskedjan, men en förutsättning för tillståndet är likaså sökandens egen nödvändiga sakkunnighet samt ledningssystem.

Enligt den föreslagna paragrafen ska motsvarande uppgifter ska lämnas också i samband med omfattande ändringar i anläggningen. Dessa är åtgärder i tillståndshavarens verksamhet som är så omfattande att de omständigheter som avses i paragrafen behöver säkerställas i samband med dem. Dessutom ska motsvarande uppgifter lämnas om mottagaren, om det ansöks om överflyttning av ett kärnanläggningstillstånd.

385 §. Lämnan­de av uppgifter om kärnanläggningens ledning. Enligt det föreslagna 1 mom. ska tillståndshavaren till Strålsäkerhetscentralen lämna uppgifter om tillståndshavarens högsta chef och de chefer som är centrala för kärnanläggningens säkerhet samt uppgifter om dessa personers lämplighet för sin uppgift. De krav som gäller detta finns i 122 och 123 § i lagförslaget. Dessutom ska det meddelas om det sker person- eller uppgiftsändringar i fråga om de personer som uppgifterna lämnats om.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska tillståndshavaren också lämna uppgifter om hur det krav i fråga om tillståndshavarens styrelse eller motsvarande organ uppfylls som gäller den sakkunskap som behövs med tanke på kärnanläggningens säkerhet, annan yrkeskompetens och erfarenhet som krävs för skötseln av uppgiften samt gott anseende. Om det sker personändringar i styrelsen eller det motsvarande organet ska de också meddelas. Närmare bestämmelser om kravet finns i 123 § 1 mom.

386 §. *Lämnande av uppgifter om hanteringen av mänskliga faktorer.* I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om lämnande av utredningar som hänför sig till hanteringen av mänskliga faktorer. Utifrån materialen bedömer Strålsäkerhetscentralen om hanteringen av mänskliga faktorer är tillräcklig och ändamålsenlig i planeringen av kärnanläggningen och dess system. Med utredningar kan avses till exempel viktiga planer och resultatmaterial som hänför sig till hanteringen av mänskliga faktorer, såsom material som hänför sig till analys av funktioner och uppgifter samt material som hänför sig till konstaterande och godkännande av den helhet som tekniken och den organisation som använder den bildar.

387 §. *Lämnande av uppgifter som gäller idrifttagning av en kärnanläggning och av ändringar i kärnanläggningen.* För närvarande innehåller kapitel 4 i YVL-direktivet A.5 krav på att olika planer, bedömningar, redogörelser och andra uppgifter som gäller idrifttagning ska lämnas till Strålsäkerhetscentralen.

I den föreslagna paragrafen föreskrivs det att viktiga resultat av idrifttagningen samt olika idrifttagningsrapporter, planer som preciserar planen för idrifttagning, bedömningar och redogörelser som gäller faserna för idrifttagningen ska lämnas till Strålsäkerhetscentralen för myndighetstillsynen i fråga om idrifttagningen. Sådana är till exempel resultatrapporter om idrifttagningen i fråga om provdrift av ett system eller på anläggningsnivå. Planer som är centrala med tanke på säkerheten vid idrifttagningen är till exempel mera detaljerade planer för provdrift (till exempel provdrift av ett system eller provdrift på anläggningsnivå) eller en plan som beskriver kärnkraftverkets första tillförande av kärnbränsle i reaktor. I anslutning till planerna ska det motiveras till exempel om vissa av anläggningens säkerhetsfunktioner testas först efter det att driften av anläggningen inletts. Redogörelser som gäller faserna i idrifttagningen är till exempel tillståndshavarens bedömningar av hur förutsättningarna att fortsätta idrifttagningen uppfylls innan man övergår till nästa fas av idrifttagningen. I redogörelserna ska det bland annat ges en beskrivning av den genomförda fasen av idrifttagningen, resultaten av den samt en bedömning av lämpligheten när det gäller den genomförda idrifttagningen. Anvisningar som hänför sig till idrifttagningen är till exempel anvisningar för utförande av tester.

388 §. *Lämnande av uppgifter om kärnanläggningens säkerhetstekniska driftförutsättningar, driftsanvisningar och säkerhetsanalys.* Syftet med paragrafen är att säkerställa att Strålsäkerhetscentralen har tillgång till kärnanläggningens säkerhetstekniska driftförutsättningar, kärnanläggningens driftsanvisningar och den säkerhetsanalys som behövs för myndighetstillsynen. Enligt den föreslagna paragrafen ska Strålsäkerhetscentralen ha tillgång till en aktuell version av materialet. I 1–3 punkten i paragrafen preciseras de tidpunkter från vilka en aktuell version av materialet ska finnas hos Strålsäkerhetscentralen.

I enlighet med den föreslagna 1 punkten ska Strålsäkerhetscentralen ha tillgång till en aktuell version av de säkerhetstekniska driftförutsättningarna. Mer än ringa ändringar som görs i de säkerhetstekniska driftförutsättningarna ska lämnas till Strålsäkerhetscentralen för godkännande i enlighet med 426 § 1 mom. 2 punkten. Syftet med punkten är att Strålsäkerhetscentralen till alla delar ska ha tillgång till uppdaterade säkerhetstekniska driftförutsättningar för tillsynen över driften av en kärnanläggning.

I enlighet med den föreslagna 2 punkten ska Strålsäkerhetscentralen ha tillgång till driftsanvisningar för kärnanläggningen. Strålsäkerhetscentralen utnyttjar driftsanvisningarna för en kärnanläggning bland annat i beredskapssituationer. Dessutom ska Strålsäkerhetscentralen ha tillgång till annat väsentligt material som hänför sig till tillämpningen av driftsanvisningarna. I synnerhet bakgrundsantaganden och annat centralt bakgrundsmaterial som använts vid utarbetandet av driftsanvisningarna för störnings- och olycksituationer behövs

med tanke på tillsynen över kärnanläggningens säkerhet. Punkten gäller alla kärnanläggningar, men i fråga om kärnkraftverk ska Strålsäkerhetscentralen ha tillgång till driftsanvisningarna och annat väsentligt material som hänför sig till tillämpningen av dem från det att tillförandet av kärnbränsle i reaktorn har inletts medan skyldigheten i fråga om andra kärnanläggningar gäller från det att driften av anläggningen har inletts.

I den föreslagna 3 punkten föreskrivs det om skyldigheten att lämna en aktuell version av en säkerhetsanalys till Strålsäkerhetscentralen. Eftersom det möjligen görs ändringar rätt ofta i en säkerhetsanalys och vissa av dem kan vara rätt små, är det inte nödvändigt eller ändamålsenligt att efter varje ändring lämna en uppdaterad version till Strålsäkerhetscentralen. Det är upp till tillståndshavaren att bedöma hur ofta en uppdaterad version ska lämnas till Strålsäkerhetscentralen.

389 §. *Lämnande av uppgifter som hänför sig till kärnbränsle och styrelement.* I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om lämnande av uppgifter som gäller kärnbränsle (inbegripet använt kärnbränsle) och styrelement. Enligt den föreslagna 1 punkten ska till Strålsäkerhetscentralen lämnas uppgifter om förfarandena för tillsyn över användningen av kärnbränsle och styrelement och över deras skick samt betydande ändringar som hänför sig till förfarandena. Enligt den föreslagna 2 punkten ska planer som gäller kvalitetssäkring av kärnbränsle och styrelement samt förfaranden för kvalitetssäkring i anslutning till dem lämnas till Strålsäkerhetscentralen. Det är fråga om lämnande av uppgifter som gäller tillsynen över tillståndshavarens framställning och förfaranden för genomförandet av tillsynen. Enligt den föreslagna 3 punkten ska uppgifter lämnas om resultaten av kvalitetssäkringen av planeringen och framställningen av kärnbränsle och styrelement. Enligt den föreslagna 4 punkten ska uppgifter om besiktningarna av kärnbränsle och styrelement och resultaten av besiktningarna lämnas i form av en sammanfattning. Enligt den föreslagna 5 punkten ska det också lämnas en sammanfattning om de aktörer som deltar i leveranskedjan och enligt 6 punkten centrala uppgifter om internationella och nationella erfarenheter av användning som gäller sådant kärnbränsle som tillståndshavaren använder. Detta innebär också erfarenheter om kärnbränslets beteende och säkerhet som erhålls från användning av motsvarande kärnbränslen i andra anläggningar, vilka ska beaktas också i den anläggning som tillståndshavaren driver.

390 §. *Lämnande av uppgifter om kvalificerade periodiska besiktningar.* I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om lämnande av uppgifter till Strålsäkerhetscentralen om kvalificerade periodiska besiktningar.

Enligt den föreslagna 1 punkten ska tillståndshavaren innan besiktning utförs till Strålsäkerhetscentralen lämna resultatmaterial från besiktningssystem som fastställts vara lämpliga. Av materialet framgår hur provningsorganet har planerat besiktningen för att fullgöra det besiktningsmål som avses i 142 § 2 mom. och hur väl provningsorganet har lyckats uppnå besiktningsmålet i kvalificeringsproven. Besiktningsmålet kan till exempel vara den minsta defektstorlek som kan hittas på ett tillförlitligt sätt. I kvalificeringsprovet visar provningsorganet kvalificeringsorganet att det uppfyller besiktningsmålen i utgångsuppgifterna genom att använda egna komponenter, personer och besiktningsanvisningar. Materialet ska lämnas minst en månad innan besiktningen utförs.

Enligt den föreslagna 2 punkten ska preliminära resultat av kvalificerade periodiska besiktningar lämnas för kännedom genast efter besiktningen. Detta är väsentligt till exempel under kärnanläggningarnas årliga underhåll, så att Strålsäkerhetscentralen kan försäkra sig om att det är säkert att starta om anläggningen.

Enligt den föreslagna 3 punkten krävs en redogörelse om de besiktningar som utförts och de resultat som erhållits genom kvalificerade periodiska besiktningar. Redogörelsen ska lämnas inom sex månader efter att besiktningen utfördes.

391 §. Sammandrag av bedömningar av tillverkare och provningsorgan. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om ett sammandrag av förfarandena enligt 106 § 3 mom. och 108 § 2 mom. som ska lämnas varje kalenderår. Sammandraget ska innehålla resultaten av bedömningarna samt tillståndshavarens utlåtande om huruvida de tillverkare och av tillverkarna anlitade provningsorgan som bedömts uppfyller kraven i den föreslagna lagen och de föreskrifter som meddelats med stöd av den. Beslut om anlitande av provningsorgan fattas av tillståndshavaren, som också i första hand övervakar deras verksamhet.

Genom tillståndshavarens sammandrag säkerställs det att tillståndshavaren följer upp att leverantörernas och provningsorganens verksamhet överensstämmer med kraven och att en tillverkare eller ett provningsorgan fortfarande uppfyller de krav som säkerställts i faser för godkännandet. Det viktigaste av dessa krav är certifiering av tillverkarens kvalitetssystem och akkreditering av provningsorganet eller ett förfarande som ersätter dessa.

I paragrafen beaktas att ett besiktningsorgan utöver Strålsäkerhetscentralen kan tillämpa förfarandet enligt 106 § 3 mom. I så fall ska tillståndshavaren varje kalenderår lämna ett sammandrag till besiktningsorganet.

392 §. Lämmande av uppgifter som gäller strålsäkerheten vid en kärnanläggning. Enligt den föreslagna 1 punkten ska tillståndshavaren lämna uppgifter om dosrestriktioner, restriktioner för kollektiv yrkesmässig dos och restriktioner för potentiell exponering innan kärnanläggningen får orsaka yrkesmässig exponering. Uppgifterna behövs när Strålsäkerhetscentralen behandlar och avgör olika planer som hänför sig till kärnanläggningar. Det föreslagna 1 mom. motsvarar 25 § 3 mom. i strålsäkerhetslagen.

Enligt den föreslagna 2 punkten i paragrafen ska tillståndshavaren lämna uppgifter om kärnanläggningens kontrollerade och övervakade områden. Uppgifter ska också lämnas om ändringar som är av betydelse med tanke på strålsäkerheten.

Enligt den föreslagna 3 punkten ska tillståndshavaren till Strålsäkerhetscentralen lämna målvärdena för utsläpp av radioaktiva ämnen från kärnanläggningen innan driften av kärnanläggningen inleds samt ändringar som gäller målvärdena.

Enligt den föreslagna 4 punkten ska tillståndshavaren utan dröjsmål lämna uppgift om en strålsäkerhetsincident. Den föreslagna anmälningsskyldigheten motsvarar 130 § 2 mom. i strålsäkerhetslagen. Den bestämmelsen ska för närvarande iakttas med stöd av 2 a § 9 punkten i den lag som ska upphävas.

Enligt den föreslagna 5 punkten ska tillståndshavaren lämna uppgifter om rengöring av kärnanläggningens system, strukturer och komponenter från radioaktiva ämnen och om de förfaranden som hänför sig till den, innan åtgärderna vidtas. Skyldigheten gäller dock endast sådana system, strukturer och komponenter där det kan samlas eller uppstå radioaktiva ämnen i sådana mängder som har betydelse med tanke på arbetstagarnas exponering för strålning. Anmälan krävs i synnerhet för att dessa rengöringsarbeten innebär en betydande risk för exponering för strålning.

Enligt den föreslagna 6 punkten ska tillståndshavaren lämna uppgifter om i 50 § 2 mom. avsedda förfaranden för anordnande av strålskydd för arbetstagare.

393 §. *Lämnande av mätuppgifter som gäller extern doshastighet av strålning.* Enligt den föreslagna paragrafen ska tillståndshavaren till Strålsäkerhetscentralen lämna aktuella uppgifter om en kärnanläggnings kontinuerliga mätningar av extern stråldoshastighet. Sådana mätningar är mätningar i anslutning till strålningsövervakningen av miljön om vilka det ska meddelas närmare föreskrifter med stöd av 56 §. Det är fråga om insamlande av information om strålningssituationer och upprätthållande av en lägesbild över dem, vilket är en av Strålsäkerhetscentralens riksomfattande uppgifter enligt 2 § i lagen om Strålsäkerhetscentralen (1164/2022). Informationen om doshastigheten hos extern strålning är viktig för att upprätthålla riksomfattande information om strålningssituationer och därför riktar sig kravet endast till dessa kontinuerliga mätningar av doshastigheter inom en anläggnings område och en anläggnings närmiljö.

394 §. *Lämnande av uppgifter som gäller beredskapsarrangemang.* I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om lämnande av uppgifter som hänför sig till beredskapsarrangemang. Enligt paragrafen ska instruktioner för beredskapsarrangemangen och mer än ringa ändringar som gjorts i dem lämnas till Strålsäkerhetscentralen för kännedom. Mer än ringa ändringar är alla ändringar som kan bedömas ha inverkan på beredskapsverksamheten. Instruktionerna möjliggör mer flexibelt än för närvarande en utveckling av beredskapsverksamheten, då ändringar av dem inte förutsätter godkännande av Strålsäkerhetscentralen. Med tanke på behandlingen av beredskapsplanen är det ändamålsenligt att instruktionerna lämnas till Strålsäkerhetscentralen för kännedom samtidigt som det ansöks om godkännande av en preciserad beredskapsplan för kärnanläggningens driftsfas.

Enligt den föreslagna paragrafen ska det till Strålsäkerhetscentralen lämnas en plan för beredskapsövningar samt en rapport som utarbetats på basis av dem, där genomförandet av övningen samt observationer utifrån den och utvecklingsobjekt beskrivs.

395 §. *Lämnande av uppgifter om uppföljning av förläggningsplatsens egenskaper.* I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om lämnande av uppgifter som gäller kompletterande utredningar och bedömningar av förläggningsplatsen. Skyldigheten att lämna uppgifter gäller innehavaren av ett lämplighetsutlåtande om förläggningsplatsen och innehavaren av ett utlåtande om fastställandet av konstruktionsförutsättningarna för förläggningsplatsen samt den som fått rätt att använda ett sådant utlåtande. Uppgifter ska lämnas om man till exempel i samband med förberedande arbeten eller annars under uppföljningen får ny information om förläggningsplatsen som kan vara av betydelse med tanke på bedömningen av förläggningsplatsens lämplighet och de fastställda konstruktionsförutsättningarna. Med förberedande arbeten avses till exempel schaktning, muddring eller sprängningar i berggrunden på förläggningsplatsen.

Utredningen av förläggningsplatsens egenskaper fortsätter i samband med förberedelserna för uppförandet genom en uppföljning av miljön till exempel genom en geologisk undersökning av platsen samt övervakning av grundvattnets nivå och flöden. Resultaten och slutsatserna av övervakningen och utredningarna styr enligt behov planeringen av kärnanläggningens förläggning och ändringar i den samt preciseringen av konstruktionsförutsättningarna, när man vid planeringen av anläggningen förbereder sig på yttre hot som beror på förläggningsplatsen.

396 §. *Utredning om iakttagande av en skyldighet enligt atomansvarighetslagen.* Den föreslagna paragrafen motsvarar i praktiken den bestämmelse om tillsyn över försäkringsplikt enligt atomansvarighetslagen som finns i 55 § 3 mom. i den lag som ska upphävas. Strålsäkerhetscentralen ska fortfarande övervaka att skyldigheterna enligt atomansvarighetslagen uppfylls och granska försäkringsbrevet i början av varje

försäkringsperiod eller regelbundet på något annat sätt försäkra sig om att skyldigheten enligt atomansvarighetslagen har fullgjorts på behörigt sätt.

397 §. *Lämnande av uppgifter om en anläggning för kärnämnestillvaratagande.* I den föreslagna paragrafen föreskrivs det att skyldigheter som gäller godkännande av en plan enligt 381 § 2 mom. samt skyldighet att lämna uppgifter enligt 381–385 och 387 §, 388 § 3 punkten och 392 § 1, 2, 4 och 6 punkten ska tillämpas på innehavare av tillstånd för en anläggning för kärnämnestillvaratagande. I praktiken ska uppgifterna lämnas till den del de grundläggande kraven på lämnande av uppgifter ska tillämpas med stöd av 19 kap. också i fråga om anläggningar för kärnämnestillvaratagande. Till exempel uppgifter som det föreskrivs om i 385 § förutsätts endast till den del det är fråga om sådana i 122 § 2 mom. avsedda personer som leder de funktioner som är centrala med tanke på anläggningens säkerhet.

398 §. *Bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.* I paragrafen föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter som hänför sig till 36 kap. Bemyndigandet att meddela föreskrifter omfattar närmare specificering i föreskrifter av de uppgifter som ska lämnas och vid behov närmare bestämmande av tidsplanerna för lämnandet av uppgifterna.

37 kap. - **Bestämmelser om undantag**

399 §. *Undantag från Strålsäkerhetscentralens föreskrifter.* I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om möjligheten att i enskilda fall på ansökan göra undantag från föreskrifter av Strålsäkerhetscentralen som meddelats med stöd av och som preciserar den föreslagna lagen. Den föreslagna regleringen motsvarar i princip 7 r § 3 mom. i den lag som upphävs, men villkoren för godkännande av undantag preciseras. Godkännandet av undantag ska enligt förslaget vara beroende av prövning och ska alltid göras enligt prövning från fall till fall och så snävt som möjligt. Godkännandet kan gälla ett enskilt fall där det med beaktande av relevanta faktorer och omständigheter vore oskäligt eller tekniskt oändamålsenligt att tillämpa ett krav enligt föreskriften. För godkännande av undantag förutsätts dessutom, på motsvarande sätt som i den lag som upphävs, att tillståndshavaren eller innehavaren av ett tillstånd för en anläggning för kärnämnestillvaratagande eller en annan verksamhetsutövare presenterar det förfarandesätt eller den lösning som ska tillämpas i stället för kravet och påvisar att det uppfyller säkerhetsnivån enligt den föreslagna lagen (inbegripet säkerhetsnivån enligt skyldigheterna avseende kärnämneskontroll). Godkännandet av undantaget kan dock förhindras för att det strider mot förpliktelser enligt internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är bindande för Finland. En förpliktelse enligt det nationella genomförandet av kärnsäkerhetsdirektivet eller kärnavfallsdirektivet kan bland annat hindra godkännande av ett undantag. Iakttagandet av skyldigheter som baserar sig på de nämnda direktiven kan inte anses vara oskäligt. Med stöd av den lag som upphävs har det ställts cirka 8 000 detaljerade krav och avsikten är att cirka 1 400 krav ska ställas med stöd av den nya lagen. I praktiken kan det vara mycket svårt att genomföra sådan ändringar i system, strukturer och komponenter som följer av ändringar i de detaljerade kraven i fråga om till exempel anläggningar som varit i drift i flera årtionden.

400 §. *En kärnanläggnings verksamhet under undantagsförhållanden.* Genom den föreslagna paragrafen förbereder man sig på situationer under undantagsförhållanden där kärnanläggningens säkerhet och den elproduktion som är kritisk med tanke på försörjningsberedskapen kan behöva samordnas. Då är det enligt förslaget möjligt att göra undantag från ett krav på säkerhet i Strålsäkerhetscentralens föreskrift, men de undantag som beviljats (till exempel avhjälpande av en reservdelsbirst med en delvis bristfälligt duglig

reservdel) får inte äventyra kärnanläggningens säkerhet. Det ska avgöras från fall till fall till vilka delar ett undantag är motiverat, och då ska i synnerhet djupet i krisen med tanke på samhället tas i beaktande. Beslutet ska vara i kraft också efter att de omständigheter som legat till grund för beslutet har upphört under en så lång tid att anläggningen planmässigt kan återställas till situationen enligt föreskrifterna. Kärnanläggningens säkerhet är central också under undantagsförhållanden och en betydande olycksrisk är inte tillåten under några omständigheter. Med tanke på samhällets helhetsintresse förutsätts det att kärnanläggningar är säkra också i beredskapssituationer och kan användas för energiproduktion efter att undantagsförhållandena är över.

Syftet med paragrafen är att säkerställa att Strålsäkerhetscentralen inte behöver vänta på att statsrådet tar i bruk beredskapslagen (1552/2011), om man med åtgärder på lägre nivå kan förhindra att undantagsförhållanden uppkommer på grund av störningar i energiproduktionen.

401 §. Undantag som gäller en kärnanläggning i ett fortskaffningsmedel. Tills vidare finns det inga sådana kärnanläggningar i Finland som avses i paragrafen, och det finns inte heller några planer på sådana. I den föreslagna paragrafen förbereder man sig dock på möjligheten att avvika från de i den föreslagna lagen angivna krav som gäller en kärnanläggning och dess system, strukturer och komponenter samt tillstånds-, anmälnings-, underhålls- och besiktningskyldigheter i fråga om sådana fortskaffningsmedel. Till exempel de krav som gäller förlägningsplatsen skulle vara svåra att tillämpa som sådana. Det bör enligt förslaget föreskrivas att de krav som är väsentliga för att skydda befolkningen, miljön och samhället i Finland ska tillämpas på kärnenergidrivna fortskaffningsmedel som tillverkas och tas i bruk i Finland. Detta gäller till exempel kärnenergidrivna fartyg som tillverkas och tas i bruk på ett finskt varv. Likaså bör det föreskrivas om krav som behövs med tanke på säkerheten i fråga om fortskaffningsmedel som införs till Finland för att repareras eller underhållas.

Undantaget förutsätter att den risk för skada på människor, miljö eller egendom som fortskaffningsmedlet eventuellt medför är liten och iakttagande av kravet eller skyldigheten i fråga inte är behövligt med tanke på uppnåendet av lagens syfte. Med stöd av paragrafen kan det också ställas behövliga krav på fortskaffningsmedel som tillverkas och tas i bruk eller underhålls i Finland till den del det behövs med tanke på säkerheten.

38 kap. - Påföljder

402 §. Hänvisningsbestämmelser som gäller straff. Den föreslagna paragrafen innehåller informativa hänvisningar till bestämmelser i strafflagen. En ändring av 48 kap. i strafflagen är under beredning i anslutning till det nationella genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1203 om skydd för miljön genom straffrättsliga bestämmelser och om ersättande av direktiven 2008/99/EG och 2009/123/EG, nedan *miljöbrottsdirektivet*. I propositionen ingår ett förslag till lag om ändring av strafflagen. Enligt det förslaget ska 17 kap. 6 § 2 mom., 34 kap. 4 § 1 mom. 4 punkten och 44 kap. 10 § i strafflagen ändras.

403 §. Säkerhetsövervakningsförseelse. Den föreslagna paragrafen innehåller bestämmelser om säkerhetsövervakningsförseelse. Paragrafen är ny men till sina centrala delar motsvarar den de motsvarande bestämmelserna om förseelser som gäller väktare enligt lagen om privata säkerhetstjänster. På väktare tillämpas till denna del den nämnda lagen. En säkerhetsperson som gör sig skyldig till säkerhetsövervakningsförseelse kan dömas till böter, om inte strängare straff föreskrivs någon annanstans i lag.

Straffbarheten enligt den föreslagna paragrafen kommer i fråga vid uppsåt eller grov oaktsamhet. Det har ansetts behövt att ta med grov oaktsamhet i tillämpningsområdet för straffbestämmelsen, eftersom de straffbara gärningarna inbegriper bland annat verksamhet som hänför sig till användning av maktmedel och maktmedelsredskap, vilka kan vara förenade med betydande skada.

I det föreslagna 1 mom. föreskrivs det om gärningsformerna för säkerhetsövervakningsförseelser. Enligt den föreslagna 1 punkten i momentet kan en säkerhetsperson som underlåter att iaktta bestämmelserna om maktmedelsredskap eller om användning av dem i 163 § eller 165 § 1–3 punkten dömas för säkerhetsövervakningsförseelse.

Enligt den föreslagna 2 punkten kan en säkerhetsperson som underlåter att iaktta de skyldigheter i fråga om säkerhetsvisitation och drogtestning som det föreskrivs om i 162 § dömas för säkerhetsövervakningsförseelse. Sådana förseelser kan vara till exempel försummelse av eller fel sätt att fullgöra skyldigheter i fråga om säkerhetsvisitation eller utförande av drogtestning på något annat område än det som tillåts i paragrafen eller på något annat sätt än vad som är tillåtet.

Enligt den föreslagna 3 punkten kan en säkerhetsperson dömas också om bestämmelserna om säkerhetspersonens dräkt i 159 § eller de föreskrifter som meddelats med stöd av den inte iakttas, när en säkerhetsperson anlitas med stöd av 157 §. Straffbarhet kan komma i fråga till exempel om en säkerhetsperson inte på grund av sin dräkt kan identifieras som säkerhetsperson eller om vilseledande märken används på dräkten.

Enligt den föreslagna 4 punkten kan en säkerhetsperson dömas om personen underlåter att iaktta de skyldigheter i fråga om behandlingen av en person som gripits som det föreskrivs om i 165 § 4 mom. Kraven följer i praktiken av lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen. Straffbarhet kan komma i fråga till exempel om en frihetsberövad person vägras tillgång till hälso- eller sjukvård i strid med 5 kap. 1 § i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen.

Enligt det föreslagna 2 mom. kan också den dömas för säkerhetsövervakningsförseelse som obehörigen använder en säkerhetspersons dräkt så att man kan tro att personen är en säkerhetsperson som sköter uppgifter enligt 157 §, om inte strängare straff föreskrivs någon annanstans i lag. Bestämmelsen omfattar också gärningar där en person i syfte att vilseleda använder en dräkt som i betydande grad påminner om en säkerhetspersons dräkt, men som inte är en officiell dräkt för säkerhetspersoner hos tillståndshavaren eller den som handlar för tillståndshavarens räkning. För straffbarhet förutsätts dock att det är fråga om en situation där personen kan antas trygga en kärnanläggning eller en transport.

404 §. Påföljdsavgift. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om administrativ påföljdsavgift. Regleringen är ny. En administrativ påföljdsavgift kan påföras innehavaren av ett tillstånd för en kärnanläggning eller en anläggning för kärnämnestillvaratagande eller en annan verksamhetsutövare som omfattas av skyldigheter avseende kärnämneskontrollen.

Den administrativa påföljdsavgiften omfattar gärningar och försummelser som har bedömts i enlighet med regleringsprinciperna för administrativa påföljder. Påföljdsavgiften stöder iakttagandet av skyldigheterna enligt lagstiftningen och tillsynen över iakttagandet. I regel kan inte andra tillsynsmetoder tillämpas effektivt på de gärningar som omfattas av påföljdsavgift, eftersom försummelsen eller förseelsen är av engångskaraktär eller har upphört eller avsikten är att vid äventyr av påföljdsavgift förebygga brott mot de centrala skyldigheterna i lagstiftningen. Gärningarna eller försummelserna är i fråga om klandervärlden relativt

obetydliga och de är lätta att bevisa. Bestämmelser om mer klandervärda gärningar finns i strafflagen.

Vid administrativa påföljder används ansvar som är oberoende av oaktsamhet. I praktiken lindras ansvarsgrunden i fråga om verksamhetsutövaren eller något annat objekt för påföljdsavgift genom att påföljdsavgiften i vissa fall är bunden till en väsentlig eller upprepad överträdelse av skyldigheterna samt genom de i 405 § föreslagna bestämmelserna som gäller prövning av påförande av påföljdsavgift och situationer där påföljdsavgift inte påförs. Påföljdsavgifter gäller i regel juridiska personer och hänför sig till tillsynen över de bestämmelser som ska iakttas i näringsverksamheten.

Strålsäkerhetscentralen har prövningsrätt i fråga om användningen av påföljdsavgift, och påförande av avgiften är inte en skyldighet. I enlighet med principen om att straff ska användas i sista hand är användningen av påföljdsavgift sekundär och kompletterar andra administrativa tillsynsåtgärder.

Enligt den föreslagna 1 mom. 1 punkten kan påföljdsavgift påföras om den bokföringsskyldighet i fråga om kärnmaterial som det föreskrivs om i 19 § i väsentlig grad försummas i verksamheten. En korrekt bokföring är av betydelse med tanke på fullgörandet av skyldigheter avseende kärnämneskontrollen. Hur väsentlig en försummelse är ska prövas från fall till fall. Som väsentlig försummelse kan betraktas till exempel en situation där bokföring inte alls har uppgjorts eller där vissa obligatoriska och betydelsefulla delområden helt saknas eller om det i övrigt finns betydande brister eller fel i bokföringen som gör det svårt att få en helhetsbild av kärnmaterialen och deras placering. Dessutom ska det enligt förslaget vara straffbart om skyldigheten enligt 19 § att lämna uppgifter eller rapportera försummas i verksamheten så att lämnandet av uppgifter som gäller staten i enlighet med en internationell överenskommelse på kärnenergiområdet som är bindande för Finland äventyras (se 15 § 2 mom. 1, 2 eller 4 punkten).

Enligt den föreslagna 2 punkten i momentet kan påföljdsavgift påföras om kärnmaterial överläts till en mottagare som inte har det tillstånd för innehav av materialet som behövs enligt den föreslagna lagen. I 21 § i den föreslagna lagen föreskrivs det om skyldighet för överlåtaren att säkerställa att mottagaren har det tillstånd som behövs.

Enligt den föreslagna 3 punkten kan påföljdsavgift påföras om användning av kärnenergi som hänför sig till sådant kärnmaterial för vilket det krävs en verksamhetsanmälan enligt 34 § sker innan anmälan har gjorts. Påföljdsavgiften behövs för att effektivisera kärnämneskontrollen. Det går inte att ingripa med andra administrativa metoder i underlåtelse att göra anmälan när det gäller verksamhet som redan inletts. Enligt 3 punkten kan påföljdsavgift också påföras om användning av kärnenergi som hänför sig till kärnmaterial sker utan ett verksamhetstillstånd enligt 30 § så att det orsakar ringa olägenhet för den övervakning av användningen av kärnenergi som förutsätts i de internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är bindande för Finland. Om gärningen är ägnad att orsaka annan än ringa olägenhet ska 44 kap. 10 § 7 punkten i strafflagen tillämpas.

Enligt den föreslagna 4 punkten i momentet kan påföljdsavgift påföras om anmälningar eller lämnande av uppgifter i anslutning till kärnämneskontroll i väsentlig grad eller upprepade gånger försummas. Enligt den föreslagna 35 § krävs i vissa fall en anmälan om export eller överföring av kärnmaterial. Enligt 36 § 1 mom. i den föreslagna lagen ska verksamhetsutövaren till Strålsäkerhetscentralen lämna sådana uppgifter om kärnämneskontrollen som framgår närmare av paragrafen. Enligt 39 § i den föreslagna lagen ska verksamhetsutövaren samtidigt underrätta Strålsäkerhetscentralen om de uppgifter som med tanke på kärnämneskontrollen

lämnas till Europeiska kommissionen. Huruvida försummelsen skett i väsentlig grad eller upprepade gånger ska bedömas från fall till fall och då ska också möjligheten att använda andra administrativa tillsynsmetoder och deras effektivitet beaktas.

Påföljdsavgift kan enligt 5 punkten påföras en tillståndshavare i vars verksamhet en ändring i kärnanläggningens system genomförs under driften av anläggningen i strid med vad som föreskrivs i 87 §. Genomförande av ändringen innan planen för den har godkänts eller i strid med godkännandet kan äventyra kärnanläggningens säkerhet. Det är motiverat att föreskriva om påföljdsavgift för att förhindra att förbjudna ändringar genomförs.

Enligt den föreslagna 6 punkten kan påföljdsavgift påföras om en kärnteknisk struktur eller mekanisk komponent installeras eller används någon annanstans än i en kärnanläggning som avses i 105 § 2 mom. Kärnanläggningens säkerhet kan äventyras om en sådan komponent eller struktur används vars lämplighet inte har bedömts i enlighet med den föreslagna lagen eller som vid en bedömning har konstaterats vara olämplig. Dessutom är strukturerna och komponenterna i fråga inte CE-märkta och lämpar sig därför inte heller för normal användning. Det är motiverat att föreskriva om påföljdsavgift som påföljd för avvikelser från dessa krav.

Enligt den föreslagna 7 punkten kan påföljdsavgift påföras om kärnbränsle eller styrelement tas i bruk utan godkännande eller i strid med godkännandet. Kärnbränsle och styrelement har en central inverkan på en fissionskedjereaktion och hanteringen av den. Användning av fel bränsle eller styrelement kan äventyra säkerheten. Kärnbränsle och styrelement är i regel i användning åtminstone när de har installerats i en reaktor och reaktorn är i gång.

Enligt den föreslagna 8 punkten kan påföljdsavgift påföras en tillståndshavare som i uppgiften som kärnkraftverksoperatör anlitar en person som inte har ett giltigt godkännande för uppgiften som operatör. Uppgiften ska också vara sådan att det krävs godkännande som operatör för den. De uppgifter för vilka godkännande som operatör behövs bestäms i enlighet med 131 § och på en mer detaljerad nivå i beslut som fattas med stöd av 131 §. Ett kärnkraftverks säkerhet kan äventyras om man för en operatörs uppgifter anlitar en person vars förutsättningar att vara operatör inte har säkerställts i enlighet med lagen.

Enligt den föreslagna 9 punkten kan påföljdsavgift påföras en tillståndshavare i vars verksamhet det görs undantag från de säkerhetstekniska driftförutsättningarna för en kärnanläggning utan eller i strid med det godkännande som det föreskrivs om i 134 §. Det ska vara fråga om undantag som görs upprepade gånger eller planmässigt för att det ska omfattas av påföljdsavgift. De säkerhetstekniska driftförutsättningarna utarbetas för en säker drift av anläggningen och utgångspunkten är att anläggningen ska drivas i enlighet med dem.

I den föreslagna 10 punkten föreskrivs det om påföljdsavgift i en situation där man oplanerat avviker från de säkerhetstekniska driftförutsättningarna och anmälningsskyldigheten i fråga om undantaget upprepade gånger försummas eller där man upprepade gånger och utan grund dröjer med att göra anmälan. Påföljdsavgift påförs sålunda inte om det är fråga om en enskild försummelse eller en försummelsen som sker sällan.

Enligt den föreslagna 11 punkten kan påföljdsavgift påföras om uppföljningen av skicket hos en kärnanläggnings strukturer och komponenter i väsentlig grad försummas. Hur väsentlig försummelsen är ska övervägas i varje enskilt fall. Väsentlighetsgraden påverkas till exempel av att viktiga objekt saknas i uppföljningen eller att uppföljningen har försumrats under en lång tid eller annars systematiskt och upprepade gånger. Vid bedömningen av väsentlighetsgraden ska också beaktas huruvida andra administrativa åtgärder inte har lett till att bristerna har avhjälpats.

Enligt den föreslagna 12 punkten kan påföljdsavgift påföras om användningen av en sådan komponent som inte uppfyller besiktningsmålsättningen fortsätter i verksamheten i strid med 143 §. Användningen av en sådan komponent kan äventyra kärnanläggningens säkerhet. Det är motiverat att föreskriva om påföljdsavgift för sådana situationer.

I den föreslagna 13 punkten föreskrivs det om påföljdsavgift för en situation där anlitaandet av säkerhetspersoner enligt kraven i 157 § i väsentlig grad försummas. Försummelsen kan anses vara väsentlig om säkerhetspersoner inte alls anlitas eller om säkerhetspersoner anlitas i betydligt mindre utsträckning än vad som enligt säkerhetsreglementet har ansetts behövligt.

Enligt den föreslagna 14 punkten kan påföljdsavgift påföras en tillståndshavare som anlitar säkerhetspersoner på något annat sätt än vad som föreskrivs i 157 § 1 eller 2 mom. Som anlitaande av säkerhetspersoner anses här till exempel att ha personer som är utrustade med säkerhetspersoners kännetecken och utrustning på en sådan plats där det inte är tillåtet enligt lag.

Enligt den föreslagna 15 punkten kan påföljdsavgift påföras en tillståndshavare i vars verksamhet en anmälan till Strålsäkerhetscentralen om övergång till en beredskapssituation inte görs eller anmälan utan grund dröjer. I en beredskapssituation är det i enlighet med 180 § fråga om en olycka eller en annan händelse som försämrar säkerheten vid kärnanläggningen. I sådana situationer är det ytterst viktigt att Strålsäkerhetscentralen underrättas om saken i tid.

I den föreslagna 16 punkten föreskrivs det om påföljdsavgift i en situation där den i 203 § föreskrivna bokföringen över kärnavfall som lagrats och slutförvaras i väsentlig grad försummas. Med tanke på kärnämneskontrollen och säkerheten är det viktigt att uppgifterna om kärnavfallet är aktuella och korrekta. Bedömningen av graden av väsentlighet ska göras för varje enskilt fall. Genom påföljdsavgift förhindras försummelser som hänför sig till bokföringen.

Enligt den föreslagna 17 punkten kan påföljdsavgift påföras om den bokföring enligt 289 § som gäller avfall innehållande naturliga radioaktiva ämnen och bortskaffandet av det i väsentlig grad försummas. Graden av väsentlighet bedöms från fall till fall. Vid äventyr av påföljdsavgift kan man påverka så att bokföringen är uppdaterad och i övrigt ändamålsenlig.

I den föreslagna 18 punkten föreskrivs det om påföljdsavgift i en situation där hanteringen och lagringen av färskt kärnbränsle inleds vid ett kärnkraftverk innan det godkännande som det föreskrivs om i 329 § har gjorts. Påföljdsavgift kan påföras också om tillståndshavaren handlar i strid med ett sådant godkännande. Inledande av lagring eller hantering av kärnbränsle utan att dess säkerhet och andra behövliga förutsättningar har säkerställts genom ett godkännande kan föranleda en okontrollerad kedjereaktion eller andra farliga situationer och skador.

Enligt den föreslagna 19 punkten kan påföljdsavgift påföras om kärnbränsle för första gången tillförs i reaktorn utan eller i strid med det godkännande som det föreskrivs om i 330 §. Säkerheten och andra förutsättningar för sådan verksamhet ska säkerställas genom ett godkännande innan verksamheten inleds.

I den föreslagna 20 punkten riktas hot om påföljdsavgift till att reaktorn startas för första gången i en sådan situation där det sker utan eller i strid med det godkännande som det föreskrivs om i 331 §. Säkerheten och andra förutsättningar för sådan verksamhet ska säkerställas genom ett godkännande innan verksamheten inleds. Om det är fråga om en situation där ett kärnkraftverk startas i strid med 136 § 2 mom. utan Strålsäkerhetscentralens besiktning tillämpas 44 kap. 10 § i strafflagen.

I den föreslagna 21 punkten föreskrivs det om påföljdsavgift för sådana situationer där övergången till nästa fas av idrifttagningen av ett kärnkraftverk eller av en omfattande ändring av ett kärnkraftverk sker utan eller i strid med det godkännande som det föreskrivs om i 332 §. Säkerheten och övriga förutsättningar för övergången till följande fas ska säkerställas genom ett godkännande före övergången.

I den föreslagna 22 punkten föreskrivs det om påföljdsavgift i en situation där driften av en kärnteknisk anläggning, en produktionsanläggning för kärnbränsle eller en slutförvarsanläggning inleds utan eller i strid med det godkännande som det föreskrivs om i lagen. För att säkerställa säkerheten och övriga förutsättningar får verksamheten inte inledas innan godkännande erhållits. Enligt momentet gäller påföljdsavgiften också situationer där anläggningen startas utan den besiktning som avses i 136 § 3 mom. Detta är också motiverat med tanke på sakens betydelse för säkerheten.

Enligt den föreslagna 23 punkten kan påföljdsavgift påföras om anmälan av en strålsäkerhetsincident utan grund dröjer. Begreppet strålsäkerhetsincident definieras i 5 § 1 mom. Det är viktigt att uppgifter om en strålsäkerhetsincident så snart som möjligt meddelas till Strålsäkerhetscentralen. På en anläggning för kärnämnestillvaratagande tillämpas den i punkten nämnda paragrafen med stöd av 397 §.

Enligt den föreslagna 2 mom. 1 punkten kan påföljdsavgift påföras innehavaren av ett beslut om godkännande av transport om innehavaren försummar den anmälningsskyldighet vid transport av kärnämnen eller kärnavfall som det föreskrivs om i 189 §. Enligt 2 punkten i momentet kan påföljdsavgift påföras avsändaren av transporten om denne försummar den anmälningsskyldighet i fråga om transporten som det föreskrivs om i 190 §. Tillsynen över transporter är i praktiken svår om inte anmälningarna görs på behörigt sätt. Det är motiverat att föreskriva om påföljdsavgift för sådana försummelser.

405 §. Påföljdsavgiftens belopp och verkställighet av påföljdsavgift. Enligt det föreslagna 1 mom. ska ett ärende som gäller påföljdsavgift behandlas och avgöras av Strålsäkerhetscentralen.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om påföljdsavgiftens storlek. Påföljdsavgiften för en juridisk person är 1 000–100 000 euro. I förslaget har man beaktat verksamhetsutövarnas betydande skillnader i storlek och mångfalden bland de verksamheter som omfattas av påföljdsavgift. I momentet föreskrivs det också om bedömning av påföljdsavgiftens belopp. På bedömningen inverkar förfarandets art, omfattning och varaktighet samt gärningsmannens ekonomiska ställning. Dessutom ska man bedöma den vinning som erhållits och den skada som orsakats genom förfarandet, om vinningen eller skadan kan bestämmas. Vid bedömningen av beloppet har också verksamhetsutövarns samarbete betydelse på så sätt att aktiva åtgärder för att avhjälpa bristerna och främja utredningen av ärendet kan sänka påföljdsavgiften. Också tidigare överträdelse och försummelser i fråga om bestämmelserna har betydelse vid helhetsbedömningen.

Enligt det föreslagna 3 mom. kan påföljdsavgiften jämkas eller behöver inte alls påföras, om försummelsen är ringa eller är av mindre betydelse med tanke på skyldigheterna i anslutning till säkerheten vid användning av kärnenergi eller kärnämneskontrollen. Med försummelse av mindre betydelse med tanke på skyldigheterna i anslutning till kärnämneskontrollen avses bland annat situationer där försummelsen inte äventyrar fullgörandet av förpliktelser enligt internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är bindande för Finland där det inte är fråga om att flera skyldigheter samtidigt försummas och där försummelsen inte utifrån en helhetsbedömning äventyrar målen för kärnämneskontrollen. Man kan jämka påföljdsavgiften eller låta bli att påföra påföljdsavgift också då det finns ett giltigt skäl till

försummelsen. Det kan till exempel i undantagssituationer med tanke på säkerheten vara motiverat att snabbt vidta åtgärder och att sköta de administrativa förfarandena i anslutning till åtgärderna först i efterhand. Dessutom kan jämkning eller eftergift göras om avgiften med hänsyn till omständigheterna vore oskälig. I undantagssituationer kan det till exempel uppstå fördröjningar i fullgörandet av olika rapporteringsskyldigheter när skötseln av uppgifterna måste prioriteras, men det finns dock skäl att anta att verksamhetsutövaren fullgör sina skyldigheter på behörig nivå så snart som möjligt.

I det föreslagna 3 mom. föreskrivs det också om principen *ne bis in idem*. Påföljdsavgift ska enligt det momentet inte påföras den som misstänks för samma gärning i en förundersökning, en åtalsprövning eller ett brottmål som behandlas i domstol eller den som för samma gärning har meddelats en lagakraftvunnen dom. Den som påförts en påföljdsavgift får inte heller i domstol dömas till straffrättsligt straff för samma gärning.

Det föreslagna 4 mom. innehåller en hänvisning till lagen om verkställighet av böter (672/2002). Propositionen innehåller ett förslag till ändring av den lagen.

8.1.7 AVDELNING VII: ÄRENDEN SOM GÄLLER TILLSTÅNDSMYNDIGHETENS BESLUT

39 kap. - Ärenden som gäller arbets- och näringsministeriets beslut om godkännande

Kompletterande bestämmelser om arbets- och näringsministeriets beslut om godkännande finns i 39 och 42 kap. i förslaget. Det är fråga om ministeriets beslut som hänför sig till kärnavfallshantering och reservering av medel för kostnaderna för den enligt följande:

- godkännande av plan för genomförande av kärnavfallshantering (204 §)
- godkännande av plan för kärnavfallshantering (205 §)
- godkännande av ett nytt användningsändamål för kärnavfall (210 §)
- godkännande av överflyttning av ombesörjningsskyldigheten (211 och 215 § 2 mom.)
- godkännande av att kärnavfall som uppkommit i Finland slutförvaras annanstans (217 §)
- godkännande som gäller hantering och lagring annanstans av kärnavfall som uppkommit i Finland (218 § 2 mom.)
- godkännande av att kärnavfall som uppkommit annanstans slutförvaras i Finland (219 § 2 och 3 mom.)
- godkännande som gäller hantering och lagring i Finland av kärnavfall som uppkommit annanstans (220 § 3 mom.)
- beslut som gäller reservering av medel för kostnader för kärnavfallshantering (228 § 3 mom., 229 § 2 mom., 230–232 §, 234 § 2 och 3 mom., 235, 238, 240 och 244 §)
- godkännande av ombesörjningsskyldighetens upphörande (342 §)

406 §. Sökande. Enligt den föreslagna paragrafen får tillståndshavaren hos arbets- och näringsministeriet ansöka om godkännande eller om fastställande eller justering i anslutning till fastställandet. Bestämmelsens tillämpningsområde omfattar ministeriets i paragrafen avsedda beslutsärenden som hänför sig till kärnavfallshantering och reservering av medel för kostnaderna för den. Också den som har ett principbeslut om kärnanläggningsprojekt får ansöka om godkännande av en plan för genomförande av kärnavfallshantering. För att tillstånd att uppföra en kärnanläggning ska beviljas förutsätts det att arbets- och näringsministeriet har godkänt planen för genomförande av kärnavfallshantering. Om det är fråga om arbets- och näringsministeriets godkännande enligt 220 § 3 mom., kan ansökan göras av ett forskningsinstitut eller en annan verksamhetsutövare som svarar för de åtgärder som avses i det momentet.

407 §. Bestämmelser i beslut som gäller kärnavfallshantering. Den föreslagna paragrafen innehåller ett bemyndigande att ge bestämmelser i arbets- och näringsministeriets i 204, 205, 210, 211, 215, 217–220, 228, 230–232, 234, 235, 238, 240, 244 och 342 § avsedda beslut.

I den föreslagna 1 punkten föreskrivs det om bestämmelser i fråga om godkännande av planen för genomförande av kärnavfallshantering. Det är fråga om bestämmelser som behövs för att kärnavfallshanteringen ska genomföras på ett säkert och ansvarsfullt sätt.

I den föreslagna 2 punkten föreskrivs det om bestämmelser i beslut om godkännande av planen för kärnavfallshantering. Det är fråga om bestämmelser som behövs för utvecklandet av genomförandet av kärnavfallshanteringen med beaktande av kärnanläggningens livscykel.

I den föreslagna 3 punkten föreskrivs det om bestämmelser i beslut som gäller överflyttning av ombesörjningsskyldigheten. Det kan vara fråga om en bestämmelse om hur reserveringen av medel för kostnaderna för kärnavfallshanteringen ordnas när det gäller den ombesörjningsskyldighet som flyttas över från överlåtaren till mottagaren. Dessutom kan det ges bestämmelser om sättet att flytta över ombesörjningsskyldigheten och tidsplanen för överflyttningen. Till en överflyttning av ombesörjningsskyldigheten hänför sig skyldigheter som gäller Statens kärnavfallshanteringsfond, varför det är viktigt att vid behov kunna ge bestämmelser om hur skyldigheterna i fråga om reservering av medel sköts i samband med överflyttningen.

I den föreslagna 4 punkten i paragrafen föreskrivs det om bestämmelser i ett sådant beslut som gäller godkännande av avvikelser från skyldigheten i fråga om hantering, lagring eller slutförvaring av kärnavfall i Finland eller från ett sådant förbud som gäller hantering, lagring eller slutförvaring i Finland av kärnavfall och därmed jämförbart radioaktivt avfall som uppkommit någon annanstans. Bestämmelserna kan gälla ombesörjningsskyldighet (till exempel överflyttning av ombesörjningsskyldigheten), ordnandet av den ekonomiska reserveringen för kärnavfallshanteringen, planeringen och genomförandet av kärnavfallshanteringen i synnerhet till den del det sker i Finland, tidsplanen för kärnavfallshanteringen samt förberedelse och genomförande av transport, export, import eller överföring av avfallet.

I den föreslagna 5 punkten föreskrivs det om bestämmelser i beslut om godkännande av ett nytt användningsändamål för kärnavfall om den nya användningsplatsen finns i en kärnanläggning. I sådana fall kan bestämmelserna gälla hur kärnavfall som uppkommer vid användningen av produkten ska beaktas i ombesörjningsskyldigheten, i reserveringen av medel för kostnaderna för kärnavfallshanteringen, i planeringen och genomförandet av kärnavfallshanteringen samt i säkerheten vid och tidsplanen för kärnavfallshanteringen. Om den nya användningsplatsen finns

någon annanstans än i en kärnanläggning, kan det vid användningen av produkten uppkomma radioaktivt avfall, som dock inte är kärnavfall.

I den föreslagna 6 punkten föreskrivs det om bestämmelser i beslut som gäller upphörande av ombesörjningsskyldigheten. Bestämmelserna kan gälla upphörande av reserveringen av medel för kostnaderna för kärnavfallshanteringen.

I den föreslagna 7 punkten föreskrivs det om bestämmelser i sådana beslut som gäller reservering av medel för kostnaderna för kärnavfallshanteringen. Bestämmelser kan ges om genomförandet av och tidsplanen för reserveringen av medel för kostnaderna.

408 §. Giltighet för beslut som gäller kärnavfallshantering. Enligt den föreslagna paragrafen är arbets- och näringsministeriets beslut som gäller kärnavfallshantering i kraft tills vidare. Ett undantag från detta är ett i 234 § avsett beslut om godkännande som säkerhet, som är i kraft i högst tio år. För närvarande kontrolleras säkerheternas godtagbarhet med sex års mellanrum.

Dessutom är en del av arbets- och näringsministeriets beslut sådana att de måste uppdateras regelbundet. Planen för kärnavfallshantering ska till exempel uppdateras med tre års mellanrum, likaså i regel besluten om fastställande av ansvarsbeloppet, fonderingsmålet och det primära ansvarsbeloppet.

409 §. Återkallande av beslut som gäller kärnavfallshantering. Enligt den föreslagna paragrafen kan arbets- och näringsministeriet helt eller delvis återkalla sitt i 406 § avsedda beslut, om beslutet har grundat sig på oriktiga uppgifter om de omständigheter som inverkar på ärendet. För återkallande förutsätts dessutom att innehavaren av beslutet ges tillfälle att inom skälig tid avhjälpa bristen, om detta är möjligt genom åtgärder av beslutets innehavare.

40 kap. - Ärenden som gäller beslut om tillstånd och godkännande samt ärenden som gäller anmälningar inom området för Strålsäkerhetscentralens kärnämneskontroll

Kompletterande bestämmelser om beslut om tillstånd och godkännande samt anmälningar inom området för Strålsäkerhetscentralens kärnämneskontroll föreslås i 40 och 42 kap. Det är fråga om följande bestämmelser:

- godkännande som mindre innehavare (20 §)
- godkännande av plan för hur kärnämneskontrollen organiseras (26 §)
- verksamhetstillstånd (30 och 31 §)
- tillstånd för ingående av privaträttsliga avtal som omfattas av kärnämneskontrollen (32 och 33 §)
- verksamhetsanmälan (34 §)
- anmälan om export av kärnmaterial (35 §)
- andra anmälningar i anslutning till kärnämneskontroll (36 §)
- förlängning av tidsfristen för lämnande av anmälningar (38 §)

- kompletterande skyldighet i fråga om verksamhet som hänför sig till kärnmaterial (39 §)
- godkännande av befrielse från tillämpningen av bestämmelserna om kärnämneskontroll (41 § 3 mom.)

410 §. *Sökande av beslut om tillstånd eller godkännande samt anmälningsskyldiga inom området för kärnämneskontroll.* I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om allmänna krav som ska ställas på sökande av beslut om tillstånd eller godkännande samt anmälningsskyldiga inom området för kärnämneskontroll. I det föreslagna 1 mom. hänvisas det till bestämmelserna i 5 kap.

I det föreslagna 2 mom. föreskrivs det om verksamhetsutövare som kan ansöka om godkännande som mindre innehavare enligt 20 § 2 mom. Sökanden ska uppfylla förutsättningarna i 20 §. På dem som ansöker om verksamhetstillstånd och tillstånd för ingående av privaträttsligt avtal inom området för kärnämneskontroll samt på dem som gör en verksamhetsanmälan tillämpas 27 § 2 mom., där det föreskrivs om sökandena och dem som gör anmälan att de ska vara sammanslutningar eller stiftelser som avses i 2 § 1 mom. och 3 § 1 mom. 2 punkten i näringsverksamhetslagen. Momentet är informativt i förhållande till de krav som ställs i fråga om detta i avdelning II.

Enligt det föreslagna 3 mom. får godkännande av planen för hur kärnämneskontrollen organiseras sökas av den som ansöker om tillstånd för uppförande eller drift av en kärnanläggning eller en anläggning för kärnämnestillvaratagande eller den som innehar ett sådant tillstånd. Av den som ansöker om eller innehar tillstånd för uppförande eller drift av en kärnanläggning eller en anläggning för kärnämnestillvaratagande krävs en sådan godkänd plan enligt 26 §.

Till övriga delar behöver det inte föreskrivas om sökanden eller den som gör anmälan, utan saken framgår i enlighet med avdelning II av det aktuella sammanhanget. Verksamheten kan dessutom förutsätta till exempel en handbok eller skyddsarrangemang för kärnämneskontrollen, och sökanden eller den som gör anmälan ska uppfylla dessa krav.

411 §. *Bestämmelser i beslut om tillstånd eller godkännande inom området för kärnämneskontroll.* Enligt det föreslagna 1 mom. kan Strålsäkerhetscentralen i ett beslut om godkännande som mindre innehavare ge bestämmelser som behövs för tillsynen över en nationell lokal på annan plats och för genomförandet av förordningen om Euratoms kärnämneskontroll, som kan gälla till exempel formen för eller intervallerna för rapporteringen, om verksamhetsutövarens verksamhet kräver det.

I det föreslagna 2 mom. föreskrivs det att det i ett beslut om verksamhetstillstånd kan ges bestämmelser som gäller iakttagandet av kärnämneskontrollen eller skyldigheter enligt bilaterala avtal. Behövliga tillståndsbestämmelser med tanke på kärnämneskontrollen kan till exempel vara villkor som hänför sig till möjliggörandet av internationell kärnämneskontroll eller villkor som behövs för upprätthållandet av det nationella tillsynssystemet. Det kan vara fråga om till exempel förpliktelser som följer av internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är bindande för Finland och som verksamhetsutövarna ska följa. Oftast är det fråga om de villkor som uppfyllandet av förpliktelserna i bilaterala överenskommelser på kärnenergiområdet förutsätter i samband med verksamhetstillstånd som gäller innehav, import, export, överföring eller överlåtelse av kärnmaterial. Förpliktelserna enligt överenskommelser om innehav eller överlåtelse vars tillämpningsområde omfattar verksamheten kommer mottagaren till kännedom också genom den anmälan om en ursprungslandsbegränsning som

föreslås i 21 § 2 mom. Många förpliktelser framgår inte klart av överenskommelserna, varför det är skäl att enligt behov säkerställa att förpliktelserna följs på ett heltäckande sätt genom bestämmelser i beslutet. Dessutom kan bestämmelserna gälla sekretess och skydd av uppgifter. På motsvarande sätt kan bestämmelser ges i beslutet om godkännande av en plan för hur kärnämneskontrollen organiseras och i beslutet om tillstånd för ingående av privaträttsligt avtal som omfattas av kärnämneskontroll.

Enligt det föreslagna 3 mom. ska det i ett beslut om befrielse från tillämpningen av bestämmelserna om kärnämneskontroll anges tidpunkten när bestämmelserna i 4 och 5 kap. inte längre tillämpas på kärnmaterial som avses i beslutet. I samband med att verksamheten ändras så att den inte lämpar sig för sitt användningsändamål kan tidpunkten oftast bli tidpunkten för ändringen, varvid Strålsäkerhetscentralen vid behov genom besiktningar kan verifiera att verksamheten stämmer överens med ansökan och beslutet om godkännande. I samband med slutförvaringen kan tidpunkten bli till exempel tidpunkten för överföring eller överlåtelse till slutförvarsanläggningen. Tidpunkten kan hänföras till ett datum eller till en händelse.

412 §. Giltighet för beslut om tillstånd eller godkännande inom området för kärnämneskontroll. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om giltighet för beslut om tillstånd eller godkännande inom området för kärnämneskontroll. Enligt det föreslagna 1 mom. ska beslut som gäller godkännande som mindre innehavare, godkännande av planen för hur kärnämneskontrollen organiseras och befrielse från tillämpningen av bestämmelserna om kärnämneskontroll vara i kraft tills vidare.

I det föreslagna 2 mom. föreskrivs det om giltighetstiden för ett verksamhetstillstånd och ett tillstånd för ingående av privaträttsligt avtal inom området för kärnämneskontroll. Såsom för närvarande ska också tillstånden enligt förslaget vara i kraft en viss tid. Giltighetstiden får vara högst tio år. Detta kan anses vara en skälig tid, efter vilken det senast ska bedömas på nytt om verksamheten överensstämmer med kraven. Å andra sidan skulle det inte vara oskäligt betungande för innehavaren av verksamhetstillstånd att ansöka om fortsatt tillstånd för verksamhet som pågått en längre tid, då det sörjts för att förfarandena och handboken för kärnämneskontrollen är uppdaterade och de övriga förutsättningarna för beviljande av tillstånd är oförändrade.

Enligt det föreslagna 2 mom. är det dessutom möjligt att i tillståndet bestämma att verksamhetstillståndet upphör att gälla på vissa grunder. En bestämmelse om att verksamhetstillståndet upphör att gälla på grund av att verksamheten avbrutits möjliggör till exempel att kärnmaterial inte införs eller överläts med stöd av samma tillstånd under en lång tid under mycket olika förhållanden. En bestämmelse om att verksamhetstillståndet upphör att gälla på grund av att ett projekt i anslutning till verksamheten har förfallit eller ställts in gör det till exempel möjligt att avsluta tillstånd som gäller innehav av underleverantörers informationsmaterial om kärnenergiområdet i anslutning till kärnanläggningsprojekt, om kärnanläggningsprojektet ställs in och grunden för innehavet samtidigt försvinner. Enligt momentet upphör ett tillstånd för ingående av ett privaträttsligt avtal att gälla, om det avtal som tillståndet avser upphör att gälla.

413 §. Ändring av beslut om tillstånd eller godkännande inom området för kärnämneskontroll. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om ändring av beslut som hänför sig till kärnämneskontroll. Enligt 1 mom. får innehavaren av ett verksamhetstillstånd eller ett tillstånd för ingående av privaträttsligt avtal inom området för kärnämneskontroll eller den som ett beslut om godkännande riktats till ansöka om ändring av tillståndet eller godkännandet.

I det föreslagna 2 mom. föreskrivs det om skyldighet att söka ändring av ett beslut som gäller godkännande av planen för hur kärnämneskontrollen organiseras, om det i planen görs ändringar som inte är ringa ändringar. Den godkända planen ska vara aktuell när beslutet om tillstånd för uppförande eller drift av en kärnanläggning eller anläggning för kärnämnestillvaratagande fattas. Ändringar som med tanke på målen för kärnämneskontrollen inte är ringa ändringar är i synnerhet sådana som med tanke på den övergripande tidsplanen väsentligt fördröjer åtgärder som behövs för att förbereda sig för skyldigheterna i fråga om kärnämneskontrollen. Ändring av ett verksamhetstillstånd och ett tillstånd för ingående av privaträttsligt avtal ska sökas, om det sker andra än ringa förändringar i den verksamhet som avses i tillståndet jämfört med vad som har godkänts i samband med beslutet.

Enligt det föreslagna 3 mom. har Strålsäkerhetscentralen rätt att meddela föreskrifter om de ringa ändringar och förändringar som avses i 2 mom.

414 §. Anmälningsskyldigheter i anslutning till tillstånd och godkännanden som gäller kärnämneskontroll. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om anmälningsskyldigheter i anslutning till kärnämneskontroll. Den föreslagna 1 punkten har nära samband med 413 § 2 mom. En ändring som avses i det nämnda lagrummet, för vilken det inte finns någon skyldighet att ansöka om ändring av tillstånd eller beslut om godkännande, ska utan dröjsmål anmälas till Strålsäkerhetscentralen. Det kan till exempel i fråga om verksamhetstillståndet vara fråga om en uppdatering i handboken för kärnämneskontroll av redovisningsförfarandet som ändrats till motsvarande nivå jämfört med tidigare.

Enligt den föreslagna 2 punkten ska det till Strålsäkerhetscentralen utan dröjsmål anmälas om tidpunkten ändras för en åtgärd enligt 41 § 1 mom. 8 punkten som ska vidtas i fråga om det kärnmaterial som ska befrias från kärnämneskontroll.

415 §. Återkallande av beslut om tillstånd eller godkännande inom området för kärnämneskontroll. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om återkallande av verksamhetstillstånd och andra beslut om tillstånd eller godkännande inom området för kärnämneskontroll. Återkallande är möjligt på ansökan av beslutets innehavare. Genom detta förfarande kan innehavaren av ett verksamhetstillstånd till exempel befrias från de skyldigheter som anges i tillståndet och som annars gäller innehavaren, om den egentliga användningen av kärnenergi har upphört slutgiltigt innan tillståndets giltighetstid upphört.

I det föreslagna 1 mom. föreskrivs det om situationer där Strålsäkerhetscentralen på eget initiativ kan återkalla ett verksamhetstillstånd. Återkallande enligt 1 punkten kan komma i fråga om sökanden har lämnat felaktiga uppgifter som väsentligen har påverkat förutsättningarna för godkännandet eller beviljandet av tillståndet.

Enligt den föreslagna 2 punkten kan ett beslut om godkännande som mindre innehavare återkallas om verksamhetsutövaren inte längre uppfyller förutsättningarna för godkännandet enligt 20 § 2 mom. På motsvarande sätt kan enligt 2 punkten återkalla ett verksamhetstillstånd om förutsättningarna enligt 31 § inte längre uppfylls och ett tillstånd för ingående av privaträttsligt avtal om förutsättningarna enligt 33 § inte längre uppfylls. Dessutom är en förutsättning för återkallandet att de brister som upptäckts i sådana situationer inte har avhjälpits inom utsatt tid. I praktiken ska det alltså ges möjlighet att avhjälpa bristerna innan tillståndet återkallas.

Enligt den föreslagna 3 punkten kan ett tillstånd eller godkännande återkallas också om innehavaren av beslutet i väsentlig grad försummar eller bryter mot skyldigheter avseende kärnämneskontroll eller mot ett beslut som gäller kärnämneskontroll. För att 3 punkten ska

tillämpas förutsätts dessutom att försummelsen eller överträdelsen inte har avhjälpts inom utsatt tid. Brott mot skyldigheterna kan till exempel vara försummelse av bokföring eller brott mot skyldigheter som gäller egenkontroll.

Enligt den föreslagna 4 punkten kommer återkallande av ett tillstånd eller beslut i fråga också om innehavaren av tillståndet eller beslutet eller den sammanslutning eller stiftelse som erhållit tillståndet eller beslutet upplöses, upphör med sin verksamhet, försätts i konkurs eller annars förlorar sin rättsförmåga.

I det föreslagna 2 mom. föreskrivs det om de åtgärder i fråga om kärnmaterial som ska vidtas i samband med återkallandet. I beslutet är det möjligt att bestämma hur man ska förfara i fråga om kärnmaterial. Åtgärderna kan i praktiken vara till exempel förstöring av informationsmaterial om kärnenergiområdet, överlåtelse av kärnmaterial till en annan innehavare av tillstånd eller i sista hand överlåtelse av kärnmaterial till staten. I momentet hänvisas det också till 372 §, där det föreskrivs att kärnmaterial kan tas i besittning av staten. Enligt den paragrafen ska verksamhetsutövaren svara för de kostnader som staten föranleds av de åtgärder som förutsätts.

41 kap. - Ärenden som gäller Strålsäkerhetscentralens beslut och utlåtanden i anslutning till kärnanläggningar och anläggningar för kärnämnestillvaratagande

Kompletterande bestämmelser som gäller Strålsäkerhetscentralens beslut och utlåtanden i anslutning till kärnanläggningar och kärnavfallshantering finns i 41 och 42 kap. Det är fråga om följande bestämmelser:

- godkännande av plan för ordnande av strålningsövervakning av miljön vid en kärnanläggning (56 § 2 mom.)
- godkännande av utförande av mätningar och analyser (63 § 2 mom.)
- lämplighetsutlåtande om förlägningsplatsen (68 §)
- utlåtande om fastställandet av de konstruktionsförutsättningar som beror på förlägningsplatsen (70 §)
- utlåtande om kärnanläggningskonceptet (81 §)
- beslut om förhandsbesked (82 §)
- godkännande av helhets- och systemplaneringen av en kärnanläggning (83 §)
- godkännande av ändringar i konstruktionsförutsättningarna för en kärnanläggning (84 §)
- godkännande av ändringar i helhets- och systemplaneringen av en kärnanläggning under uppförandet (85 §)
- godkännande av en principiell plan för betydande ändringar i en kärnanläggnings helhets- och systemplanering under driften av kärnanläggningen samt den systemplanering som preciserar den (86 §)

- godkännande av ändringar som påverkar en kärnanläggnings säkerhet under driften av kärnanläggningen (87 §)
- godkännande av ändringar i strålmätningssystemen under uppförandet eller driften av en kärnanläggning (88 §)
- godkännande av en plan för ändring av en med systemen vid en kärnanläggning jämförbar viktig helhet när det gäller kärnanläggningens drift (90 §)
- godkännande av en ändring av klassificeringen (93 §)
- godkännande av en ändring eller precisering av planeringen av en slutförvarsanläggning samt en ändring av klassificeringen (94 §)
- godkännande av avvikelser från ett krav enligt en bestämmelse som utfärdats med stöd av bygglagen (98 § 2 mom.)
- godkännande av allmänna kravspecifikationer (101 §)
- fastställande av behörighetsfördelningen i besiktningsverksamheten eller godkännande av avvikelser från den (103 §)
- beslut utifrån granskningen av detaljerade tekniska planer (104 §)
- godkännande av planerna för kärnbränsle och styrelement och för tillverkningen av dem samt av sådana ändringar av dem som är betydande (114 §)
- godkännande av att ett provparti av kärnbränsle börjar framställas (115 §)
- godkännande av kärnbränsle och styrelement för användning (116 §)
- godkännande av plan för användningen av kärnbränsle i en reaktor (117 §)
- godkännande av en framställningsplan som hänför sig till reparation av kärnbränsle och styrelement samt godkännande av användning av ett reparerat kärnbränsle eller styrelement (119 §)
- godkännande av kärnkraftverksoperatör (131 §)
- godkännande av säkerhetstekniska driftförutsättningar (133 §)
- godkännande av avvikelser från de säkerhetstekniska driftförutsättningarna (134 §)
- godkännande av program för hantering av åldrande (140 §)
- godkännande av program för kvalificerade periodiska besiktningar (142 §)
- godkännande i fråga om avvikelser som upptäckts vid en kvalificerad periodisk besiktning (143 §)
- godkännande av personer, förbandsmetoder och tillverkningsmetoder i fråga om vissa komponenter (145 §)

- beslut som fattas utifrån en periodisk säkerhetsbedömning (147 §)
- godkännande av säkerhetsreglemente (153 §)
- godkännande av skyddsplan (154 §)
- godkännande som ansvarig person för skyddsarrangemangen (156 §)
- godkännande av avvikelser från tillämpningen av bestämmelserna om beredskapsarrangemang och beredskapssituationer (172 §)
- godkännande av beredskapsplan (176 §)
- godkännande av en plan för återstart av en kärnanläggning efter upphävande av en beredskapssituation (181 §)
- beslut om övergång från nödsituation med strålrisk till befintlig exponeringssituation (182 §)
- godkännande av transport av kärnämnen och kärnavfall (185 §)
- godkännande av avvecklingsplan (207 §)
- godkännande som gäller befrielse från tillsyn enligt kärnenergilagen i fråga om kärnavfall (208 §)
- godkännande som gäller befrielse från tillsyn enligt kärnenergilagen i fråga om en kärnanläggningsbyggnad och en del av anläggningsområdet (209 §)
- godkännande av förpackning (213 §)
- godkännande av att ett forskningsinstitut sörjer för avfallshanteringen av kärnavfall (214 § 3 mom. och 220 § 3 mom.)
- godkännande av import, export och överföring av kärnavfall (223 §)
- godkännande av plan för idrifttagning (328 §)
- godkännande av inledande av lagring (329 §)
- godkännande av tillförande av kärnbränsle i en reaktor (330 §)
- godkännande av inledande av driften av ett kärnkraftverk (331 §)
- godkännande i fråga om faserna i idrifttagningen av ett kärnkraftverk (332 §)
- godkännande av inledande av driften av andra kärnanläggningar än kärnkraftverk (333 §)
- godkännande av kärnkraftverk, kärntekniska anläggningar och produktionsanläggningar för kärnbränsle som utvecklade (337 §)

- godkännande av en förslutningsplan för en slutförvarsanläggning (338 §)
- godkännande av permanent förslutning av en slutförvarsanläggning (340 §)
- godkännande av plan för regelbundet lämnande av uppgifter (381 §)
- godkännande av undantag från Strålsäkerhetscentralens föreskrifter (399 §)
- godkännande av en kärnanläggnings verksamhet under undantagsförhållanden (400 §)

Kompletterande bestämmelser som gäller Strålsäkerhetscentralens beslut i anslutning till anläggningar för kärnämnestillvaratagande finns också i 41 och 42 kap., se 56 § 2 mom. och 63 § 2 mom., vilkas tillämpning baserar sig på 19 kap., 208 och 209 §, vilkas tillämpning baserar sig på 28 kap., och 381 §, vars tillämpning baserar sig på 397 §, samt 154, 291, 351, 352, 354 och 399 §.

416 §. Sökande av utlåtande och förhandsbesked. Enligt det föreslagna 1 mom. får ett lämplighetsutlåtande om förläggningsplatsen och ett utlåtande om fastställande av de konstruktionsförutsättningar som beror på förläggningsplatsen sökas hos Strålsäkerhetscentralen av en sådan sammanslutning eller stiftelse som avses i 2 § 1 mom. i näringsverksamhetslagen och som har i sin besittning en kärnanläggnings förläggningsplats eller har ett föravtal enligt 2 kap. 7 § i jordabalken (540/1995) om att få en förläggningsplats i sin besittning.

Enligt det föreslagna 2 mom. får ett utlåtande som gäller kärnanläggningskonceptet sökas hos Strålsäkerhetscentralen av en sammanslutning eller stiftelse som avses i 2 § 1 mom. och 3 § 1 mom. i näringsverksamhetslagen.

Enligt det föreslagna 3 mom. får innehavaren av eller den som fått rätt att använda ett positivt utlåtande om kärnanläggningskonceptet hos Strålsäkerhetscentralen ansöka om förhandsbesked.

417 §. Sökande av godkännande som gäller säkerheten vid kärnanläggningar, kärnavfallshantering och transporter. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om krav som gäller aktörer som ansöker om beslut om godkännande. I ärenden enligt 1 mom. som hänför sig till säkerheten vid kärnanläggningar, kärnavfallshantering och transporter får godkännande hos Strålsäkerhetscentralen sökas av tillståndshavaren. Innehavaren av eller den som fått rätt att använda ett positivt utlåtande om kärnanläggningskonceptet får dock också ansöka om sådant godkännande av helhets- och systemplaneringen som det föreskrivs om i 83 §, eftersom det i denna fas av projektet i regel ännu inte finns någon tillståndshavare. Tillståndshavaren ansöker också om godkännande enligt 214 § 3 mom., men vid tillämpning av det momentet med stöd av 220 § 3 mom. 5 punkten underpunkt b görs ansökan av ett forskningsinstitut, eftersom det i en sådan situation inte finns en tillståndshavare.

Utöver vad som föreskrivs i 1 mom. får godkännande i ärenden som avses i det föreslagna 2 mom. också sökas av den som har ett principbeslut om kärnanläggningsprojekt. Behandlingen av ansökan förutsätter dock i sådan fall ofta att det finns tillräckligt med information om anläggningskonceptet. Enligt momentet får dessutom den som har för avsikt att transportera kärnämnen eller kärnavfall ansöka om godkännande enligt 185 §. I regel är det tillståndshavarna som ansöker om godkännande för transport.

Enligt det föreslagna 3 mom. får tillståndshavare och de som har ett principbeslut om kärnanläggningsprojekt också tillsammans ansöka om godkännande av de allmänna kravspecifikationerna. Detta motsvarar det förfarande som redan nu iakttas, och effektiviserar anskaffningen av strukturer och komponenter till en kärnanläggning i synnerhet när det gäller komponenter som kräver lång tillverkningstid.

418 §. *Sökande av beslut om godkännande som gäller säkerheten vid anläggningar för kärnämnestillvaratagande.* I paragrafen föreslås bestämmelser om krav som gäller den som ansöker om beslut om godkännande som gäller en anläggning för kärnämnestillvaratagande. I ärenden enligt det föreslagna 1 mom. som gäller säkerheten vid anläggningar för kärnämnestillvaratagande får godkännande hos Strålsäkerhetscentralen sökas av innehavaren av tillstånd för en sådan anläggning.

Enligt det föreslagna 2 mom. får dessutom godkännande av en skyddsplan utöver vad som föreskrivs i 1 mom. sökas av den som har en anhängig ansökan om tillstånd för uppförande av en anläggning för kärnämnestillvaratagande. En godkänd skyddsplan är en förutsättning för beviljande av det nämnda tillståndet.

419 §. *Bestämmelser för säkerställande av säkerheten vid kärnanläggningar och kärnavfallshantering.* I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om bestämmelser som ska ges i de beslut om godkännande som avses 417 §. Bestämmelserna ska med tanke på uppfyllandet av förutsättningarna för beviljande av beslutet samt säkerheten vara behövliga bestämmelser om de omständigheter som avses i 1–17 punkten samt om 18 punkten som kompletterar dem.

Enligt 1 mom. 1 punkten i förslaget kan bestämmelser som hänför sig till godkännandet ges om genomförandet av strålningsövervakning av miljön vid kärnanläggningen. Punkten hänför sig till ett i 56 § föreskrivet beslut om godkännande av en plan för ordnande av strålningsövervakning av miljön och ett i 63 § 2 mom. föreskrivet godkännande av utförande av mätningar och analyser. Bestämmelser kan till exempel ges om arten, omfattningen eller tidpunkten för genomförandet av mätningarna.

Enligt den föreslagna 2 punkten kan bestämmelser som hänför sig till godkännande ges om kärnanläggningen och dess system samt de planer som gäller dem och påvisandet av säkerheten i fråga om dem. Punkten omfattar beslut om godkännande av planeringen och bedömningen av en kärnanläggning enligt 10 kap. I praktiken kan bestämmelser ges till exempel om kompletterande krav i fråga om godkännanden i form av olika utredningar eller om kvalitetskontroll som gäller dem och de förfaranden som hänför sig till den.

Enligt 3 punkten kan bestämmelser som hänför sig till godkännande ges om kärnanläggningens byggnader, strukturer och komponenter samt de krav som ska tillämpas på dem. Godkännandena gäller ett i 98 § avsett beslut om avvikelser från tillämpningen av krav som ställts med stöd av bygglagen och ett i 101 avsett godkännande av de allmänna kravspecifikationerna. Bestämmelserna kan gälla till exempel bestämmelser om förfaranden som hänför sig till bedömningen av hur strukturerna överensstämmer med kraven eller ytterligare tester.

Enligt 4 punkten kan bestämmelser som hänför sig till godkännande ges i Strålsäkerhetscentralens beslut, som fattas utifrån granskningen av den detaljerade tekniska planen. Bestämmelserna kan gälla kompletterande utredningar i anslutning till den detaljerade tekniska planen samt omständigheter som ska beaktas under tillverkningen eller installationen.

Enligt 5 punkten kan bestämmelser som hänför sig till godkännande ges om kärnbränslet och styrelementen samt de planer som gäller dem. I 12 kap. föreskrivs det om de godkännanden som bestämmelserna kan gälla.

Enligt 6 punkten kan bestämmelser som hänför sig till godkännande ges om de förpackningar som ska användas för transport av använt kärnbränsle. Bestämmelser om det godkännande som gäller sådana förpackningar finns i 213 §.

Enligt 7 punkten i momentet kan bestämmelser som hänför sig till godkännande ges om idrifttagning av kärnanläggningen och av omfattande ändringar i anläggningen samt sådana kompletterande krav som gäller centrala skeden i idrifttagningen som behövs för säkerställande av en säker idrifttagning. Punkten gäller godkännanden enligt 328–333 § och bestämmelser om kompletterande godkännande- och besiktningsskyldigheter som hänför sig till dem. I det beslut om godkännande av en plan för idrifttagning som det föreskrivs om i 328 § kan Strålsäkerhetscentralen från fall till fall bestämma för vilka faser i idrifttagningen det behövs ett särskilt godkännande av Strålsäkerhetscentralen för övergången. I praktiken gäller detta de faser av idrifttagningen som följer efter att kärnkraftverkets reaktor startats för första gången, i vilka reaktorns effekt stegvis ökas. Förfarandet gör det möjligt att fastställa de faser som förutsätter godkännande av Strålsäkerhetscentralen i enlighet med olika projekts och komponenttypers betydelse för säkerheten. Med kompletterande besiktningsskyldigheter som gäller centrala faser i idrifttagningen avses besiktningar som utförs av Strålsäkerhetscentralen till exempel före inledande av hantering och lagring av färskt kärnbränsle i kärnkraftverk enligt 329 §, före tillförande av kärnbränsle i kärnkraftverkets reaktor enligt 330 §, före inledande av driften av kärnkraftverk enligt 331 § samt före inledande av driften av andra kärnanläggningar än kärnkraftverk enligt 333 §.

Enligt 8 punkten kan bestämmelser om godkännande ges om säkerhetstekniska driftförutsättningar och avvikelse från dem. Detta gäller i praktiken beslut om det föreskrivs om i 133 och 134 §. Bestämmelserna kan gälla till exempel innehållet i driftförutsättningarna och i fråga om avvikelser till exempel sådana ersättande funktioner eller tilläggsbegränsningar som behöver införas på grund av en avvikelse från de säkerhetstekniska driftförutsättningarna.

Enligt 9 punkten kan bestämmelser ges i beslut om godkännande i fråga om kärnkraftverksoperatörens uppgifter och fullgörandet av dem samt om de kärnkraftverk som operatörens kompetens gäller. Bestämmelser om operatörerna föreslås i 131 §. Den kompetens och erfarenhet som krävs av operatörerna är bunden till ett visst kärnkraftverk och en viss uppgift, och till exempel driften kan organiseras på olika sätt. Genom samma ansökan kan man dock ansöka om godkännande för att operatören ska få vara operatör i flera kärnkraftverk, om kärnkraftverken och operatörens uppgifter i dessa är tillräckligt likadana.

Enligt 10 punkten kan bestämmelser ges i beslut om godkännande om skyddsarrangemangen vid kärnanläggningen. Detta gäller i synnerhet den skyddsplan som det föreskrivs om i 154 § och det att ordnandet av skyddsarrangemang ska stå i rätt proportion till riskerna.

Enligt 11 punkten kan det i godkännandebeslut ges bestämmelser om uppgifterna för en ansvarig person för skyddsarrangemangen och en säkerhetsperson och fullgörandet av dem. Punkten gäller särskilt det godkännande av en ansvarig person för skyddsarrangemangen som det föreskrivs om i 156 § och det godkännande av säkerhetsreglementet som det föreskrivs om i 153 §, där säkerhetspersonernas verksamhet på anläggningsområdet definieras detaljerat. Till denna del kan det ges bestämmelser till exempel om förfarandenas eller utrustningens proportionalitet.

Enligt 12 punkten kan närmare bestämmelser i anslutning till godkännandet ges om den beredskapsplan som det föreskrivs om i 176 §. Bestämmelserna kan till exempel vara bestämmelser som hänför sig till utrustningen eller underhållet av den.

Enligt 13 punkten kan bestämmelser som hänför sig till godkännandet ges om genomförandet av kärnavfallshanteringsåtgärderna. Godkännandena hänför sig till de beslut av Strålsäkerhetscentralen som ingår i 20 och 21 kap. I praktiken kan bestämmelserna vara kompletterande krav till exempel till skyldigheter som gäller genomförandet av olika utredningar eller mätningar. Dessutom kan bestämmelserna gälla en tillämpningssituation som avses i 214 § 3 mom. och en tillämpningssituation enligt 214 § 3 mom. som avses i 220 § 3 mom. 5 punkten underpunkt b, där det bestäms närmare om genomförandet av ett forskningsinstituts avfallshantering med beaktande av vad som föreskrivs om detta i strålsäkerhetslagen.

Enligt 14 punkten kan bestämmelser som hänför sig till godkännandet ges om avveckling av kärnkraftverket, den kärntekniska anläggningen och produktionsanläggningen för kärnbränsle. Punkten hänför sig särskilt till det godkännande av en avvecklingsplan som det föreskrivs om i 207 § och det beslutsfattande i fråga om avveckling som det föreskrivs om i 337 §. Bestämmelserna kan gälla till exempel genomförande av avveckling eller uppföljande åtgärder.

Enligt 15 punkten kan bestämmelser som hänför sig till godkännande ges om förslutning av slutförvarsanläggningen, inklusive dess faser, i ett beslut om detta (se 340 §). Bestämmelserna kan gälla till exempel krav som gäller dokumentation, åtgärder som hänför sig till efterhandstillsyn eller vissa mindre andra åtgärder som behöver göras i samband med förslutningen.

Enligt 16 punkten kan bestämmelser ges i anslutning till godkännande av en plan som gäller uppgifter som ska lämnas regelbundet (se 381 §). Bestämmelserna kan hänföra sig till exempel till intervallen.

Enligt 17 punkten kan bestämmelser ges om skyldigheter som gäller kontrollen av exporten i en situation där det är fråga om beslut om godkännande av genomförande av export, import eller överföring av kärnavfall (se 223 §).

Enligt 18 punkten kan bestämmelser som hänför sig till godkännande ges om andra omständigheter som är nödvändiga för allmänt och enskilt intresse och som har samband med uppfyllandet av förutsättningarna för beslutet. Punkten kan tillämpas på alla bestämmelser som nämns i 417 § och är mera allmän till sin karaktär.

Enligt det föreslagna 2 mom. kan Strålsäkerhetscentralen i ett beslut om avgränsning av tillämpningen av bestämmelserna om beredskapsarrangemang och beredskapssituationer ge de bestämmelser med tanke på fullgörandet av skyldigheterna enligt 173–181 § som behövs för beredskapen för beredskapssituationer och för genomförandet av behövliga åtgärder i beredskapssituationer. Dessa kan gälla till exempel ersättande åtgärder som det är skäl att vidta i en situation där egentliga beredskapsbestämmelser inte tillämpas, men där saken inte kan lämnas obeaktad i sin helhet.

Enligt det föreslagna 3 mom. kan Strålsäkerhetscentralen i ett beslut om förhandsbesked ge bestämmelser om begränsningar som gäller tillämpningen av beslutet. Vid behandlingen och avgörandet av ett ärende som gäller förhandsbesked är till exempel inte alltid alla behövliga uppgifter tillgängliga, varför det i det beslut som ska fattas kan vara nödvändigt att ge bestämmelser om begränsningar som gäller tillämpningen av beslutet.

420 §. Bestämmelser om befrielse från myndighetstillsyn. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om de bestämmelser som ska ingå i ett beslut om befrielse från tillsyn över kärnavfall och byggnader eller delar av byggnader. I paragrafen ges Strålsäkerhetscentralen möjlighet att i ett beslut som gäller befrielse från myndighetstillsyn i fråga om kärnavfall ge behövliga bestämmelser för förebyggande av skador för hälsan, garanterande av säkerheten eller genomförande av strålskyddet.

Bestämmelserna i ett i 1 punkten avsett beslut som gäller befrielse från myndighetstillsyn över kärnavfall kan gälla till exempel förfaranden som ska tillämpas vid befrielse från tillsyn, mängden radioaktiva ämnen som ingår i det kärnavfall som ska befrias från tillsyn eller mängden kärnavfall som ska befrias på en gång eller inom en viss tid. Vid befrielse från tillsyn över kärnavfallspartier där mängden radioaktiva ämnen överstiger friklassningsnivån men ändå är på en nivå som inte medför någon skada för hälsan kan de bestämmelser som ges gälla de aktivitetsgränser som ska användas, avfallsmängderna, avfallets mottagare samt de förfaranden som ska tillämpas vid befrielse från tillsyn. Ett beslut om befrielse från tillsyn över kärnavfall kan gälla kontinuerlig verksamhet eller ett enskilt kärnavfallsparti.

Enligt den föreslagna 2 punkten kan Strålsäkerhetscentralen i beslut som gäller befrielse från myndighetstillsyn i fråga om en kärnanläggnings byggnad eller en del av en sådan eller en del av anläggningsområdet ge bestämmelser som kan gälla till exempel mängden radioaktiva ämnen som finns i kärnanläggningens byggnad eller en del av den eller en del av anläggningsområdet samt eventuella användningsbegränsningar som föranleds av strålningsnivåerna, om en större mängd radioaktiva ämnen än friklassningsnivån blir kvar i kärnanläggningsbyggnaden eller en del av den eller på en del av anläggningsområdet.

421 §. Bestämmelser om säkerheten vid transporter. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om bestämmelser som kan ges i beslut om godkännande av transport som det föreskrivs om i 186 §. Med tanke på strålsäkerheten och genomförandet av skyddsarrangemangen kan det till exempel vara nödvändigt att ge bestämmelser om transportrutter, utrustning eller genomförandet av strålskyddet. Dessutom kan bestämmelser ges om tidpunkter när säkerhetspersoner inte krävs vid transporten.

422 §. Bestämmelser om säkerheten vid anläggningar för kärnämnestillvaratagande. I det föreslagna 1 mom. föreskrivs det om bestämmelser som ska ges i de beslut om godkännande som avses 418 §. Bestämmelserna ska med tanke på uppfyllandet av förutsättningarna för beviljande av beslutet samt säkerheten vara behövliga bestämmelser om de omständigheter som avses i 1–5 punkten. Den föreslagna 1 punkten hänför sig till sådana beslut enligt 56 § och 63 § 2 mom. som tillämpas på en anläggning för kärnämnestillvaratagande med stöd av 191 § 1 mom., den föreslagna 2 punkten till en med stöd av 154 § godkänd skyddsplan, den föreslagna 3 punkten till ett beslut enligt 352 § och den föreslagna 4 punkten till ett beslut enligt 381 § som tillämpas med stöd av 397 §. Den föreslagna 5 punkten hänför sig till alla de beslut som avses i 418 §.

I den föreslagna paragrafens 2 mom. hänvisas det till 420 §, som på motsvarande sätt ska tillämpas på beslut som gäller befrielse från myndighetstillsyn i fråga om avfall som innehåller naturliga radioaktiva ämnen vid en anläggning för kärnämnestillvaratagande samt en sådan anläggning eller en del av den eller en del av anläggningsområdet.

423 §. Giltighet för beslut som gäller säkerheten vid kärnanläggningar och kärnavfallshantering. I paragrafen föreslås bestämmelser om giltigheten för beslut av Strålsäkerhetscentralen som hänför sig till säkerheten vid kärnanläggningar och kärnavfallshantering.

Enligt 1 mom. i paragrafen är ett beslut om godkännande av en kärnkraftverksoperatör i kraft en viss tid. Beslutet är i kraft högst två år när det första godkännandet ges och efter det högst fyra år. Giltigheten bestäms utifrån operatörens påvisade kompetens. Beslutets giltighetstid motsvarar nuläget. Beslut om godkännande av en ansvarig person för skyddsarrangemangen kan enligt förslaget vara i kraft en viss tid. Ett beslut om godkännande av genomförande av import, export och överföring av kärnavfall är i enlighet med direktivet om kärnavfallstransporter i kraft en viss tid, som är högst tre år.

Enligt 2 mom. i paragrafen är, förutom till de delar det föreskrivs om i 1 mom., ett i 417 § avsett beslut om godkännande som gäller säkerheten vid kärnanläggningen och kärnavfallshanteringen i kraft tills vidare, om inte något annat följer av ansökan eller föreskrivs nedan.

Enligt 3 mom. kan det bestämmas att ett beslut om förhandsbesked och ett beslut enligt vilket avvikelser från ett krav i en föreskrift med stöd av 399 eller 400 § godkänns är i kraft en viss tid.

424 §. Giltighet för beslut om godkännande av transport. I paragrafen föreskrivs det om giltighet för beslut om godkännande av transport. Enligt det föreslagna 1 mom. är ett beslut om godkännande av transport i kraft en viss tid, som är högst tre år. Detta motsvarar giltighetstiden för de transporttillstånd som beviljats med stöd av den lag som upphävs.

Enligt det föreslagna 2 mom. kan det i ett beslut om godkännande av transport bestämmas att beslutet upphör att gälla, om verksamheten inte inleds inom en viss tid räknat från det beslutet meddelades eller om verksamheten har varit avbruten en viss tid.

425 §. Giltighet för beslut som gäller säkerheten vid anläggningar för kärnämnestillvaratagande. Ett i 418 § avsett beslut om godkännande som gäller säkerheten vid en anläggning för kärnämnestillvaratagande är i kraft tills vidare, om inte något annat följer av ansökan eller föreskrivs nedan.

426 §. Ändring av beslut som gäller säkerheten vid kärnanläggningar och kärnavfallshantering. Enligt det föreslagna 1 mom. får tillståndshavaren hos Strålsäkerhetscentralen ansöka om ändring av ett beslut om godkännande i fråga om ett i 417 § avsett ärende som gäller säkerheten vid kärnanläggningen eller kärnavfallshanteringen. Det föreligger skyldighet att söka ändring av ett beslut om godkännande i de situationer som avses i 1–4 punkten.

Enligt 1 punkten ska ändring av ett beslut sökas, om ändring görs i en skyddsplan som godkänts i beslutet. Detta gäller alla ändringar oberoende av hur väsentliga de är.

Den föreslagna 2 punkten gäller situationer där ändringar annat än i mindre avseenden görs i de säkerhetstekniska driftföreskrifterna (till exempel på ett sätt som kan inverka på tolkningen av dem), ett program för hantering av åldrande, ett program för kvalificerade periodiska besiktningar, en beredskapsplan eller en plan för idrifttagning av kärnanläggningen eller omfattande ändringar i anläggningen som godkänts i beslutet. För ändringar i mindre avseenden behöver man inte ansöka om godkännande och bestämmelser om anmälningar av dem föreslås i 2 mom.

Enligt 3 punkten ska ändring av ett beslut sökas om ändringar på ett betydande sätt görs i en i beslutet godkänd plan för genomförande av strålningsövervakning av miljön.

Enligt 4 punkten ska ändring sökas också om ändringar görs på ett betydande sätt i en i beslutet godkänd annan fråga som gäller säkerheten vid kärnanläggningen eller kärnavfallshanteringen

än de som avses i 1–3 punkten. Det kan till exempel vara fråga om ändringar i beslut som gäller befrielse från tillsyn, avveckling eller strukturer eller komponenter. Det väsentliga är att ändringen gäller de centrala delarna av en fråga som gäller beslutet i en sådan omfattning att verksamheten inte längre motsvarar det som förutsatts i beslutet.

De bestämmelser som föreslås i 2 mom. kompletterar 1 mom. Tillståndshavaren ska till Strålsäkerhetscentralen för kännedom lämna uppgifter om ändringar som görs i en i 1 mom. 2 och 3 punkten avsedd fråga innan ändringen genomförs, om inte ändringen enligt de punkterna förutsätter ansökan om ändring av beslutet om godkännande.

Det föreslagna 3 mom. innehåller ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter om när det är fråga om en sådan ändring som avses i 1 mom.

427 §. Ändring av beslut om godkännande av transport. Enligt den föreslagna paragrafen får tillståndshavaren eller innehavaren av ett godkännande för transport hos Strålsäkerhetscentralen ansöka om ändring av beslutet om godkännande. Det föreligger skyldighet att söka ändring i ett beslut om godkännande, om det i den godkända transporten görs andra än ringa ändringar i frågor som gäller strålsäkerheten, skyddsplanen eller transportarrangemangen. Dessutom innehåller paragrafen en hänvisning till 188 §, där det föreskrivs om skyldighet att underrätta Strålsäkerhetscentralen om ringa ändringar i de nämnda frågorna.

428 §. Ändring av beslut som gäller säkerheten vid anläggningar för kärnämnestillvaratagande. Enligt det föreslagna 1 mom. får innehavaren av ett tillstånd för en anläggning för kärnämnestillvaratagande hos Strålsäkerhetscentralen ansöka om ändring av ett beslut om godkännande som gäller ett ärende som avses i 418 §. Det föreligger skyldighet att söka ändring av ett beslut om godkännande i de situationer som avses i 1–3 punkten.

I 1 punkten i momentet föreskrivs det om sökande av ändring i en godkänd skyddsplan. Godkännande ska sökas i fråga om alla ändringar. Enligt 2 punkten ska ändring av ett beslut sökas om ändringar på ett betydande sätt görs i en i beslutet godkänd plan för genomförande av strålningsövervakning av miljön. Momentets 3 punkt omfattar andra beslut, om ändring görs på ett betydande sätt i en annan fråga som gäller säkerheten vid anläggningen än de som avses i 1 och 2 punkten.

De bestämmelser som föreslås i 2 mom. kompletterar 1 mom. Innehavaren av ett tillstånd för en anläggning för kärnämnestillvaratagande ska till Strålsäkerhetscentralen för kännedom lämna uppgifter om andra än betydande ändringar som görs i planen för genomförande av strålningsövervakning av miljön innan ändringarna genomförs.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

429 §. Återkallande av beslut som gäller säkerheten vid kärnanläggningar, kärnavfallshantering, anläggningar för kärnämnestillvaratagande eller transport samt återkallande av förhandsbesked och utlåtanden. I paragrafen föreslås bestämmelser om återkallande av ett godkännande, utlåtande eller förhandsbesked som Strålsäkerhetscentralen gett. Enligt 1 mom. kan Strålsäkerhetscentralen helt eller delvis återkalla sitt beslut som avses i 417 eller 418 §, om innehavaren av beslutet ansöker om återkallande eller i en situation där skyldigheten att ansöka om ändring i beslutet i enlighet med 426–428 § i väsentlig grad har försummats.

I 2 mom. föreskrivs det om förutsättningar för återkallande av godkännande av en kärnkraftverksoperatör och en ansvarig person för skyddsarrangemangen. Enligt momentet kan

Strålsäkerhetscentralen återkalla beslutet om godkännande helt och hållet eller för viss tid och återkallandet kan göras också på ansökan av personen i fråga. Enligt 1 punkten i momentet kan återkallande göras om det framgår att det i ansökan om godkännande har lämnats felaktiga uppgifter som i väsentlig grad har påverkat godkännandet. Enligt 2 punkten kan återkallande göras om personen i fråga inte längre uppfyller förutsättningarna för godkännande enligt den paragraf som gäller ärendet och bristerna inte har avhjälpats inom utsatt tid. Detta innebär att det i sådana situationer alltid först ska ges möjlighet att avhjälpa bristerna. Enligt 3 punkten kan godkännandet återkallas om en operatör eller ansvarig person för skyddsarrangemangen har dömts genom en dom som vunnit laga kraft för ett brott med anledning av vilket han eller hon anses vara olämplig för uppgiften. Brottet ska vara av sådan karaktär att det har direkt betydelse för personens skötsel av uppgiften. Ett sådant brott kan till exempel vara sekretessbrott som har gällt sekretessbelagda uppgifter som avses i den föreslagna lagen eller straffbar användning av kärnenergi. Det är dock alltid fråga om prövning från fall till fall. Enligt 4 punkten kan ett godkännande återkallas av orsaker som hänför sig till väsentliga och allvarliga brister och försummelser. Enligt 5 punkten kan godkännandet återkallas också om den person som har godkänts permanent har slutat att sköta de uppgifter som godkännandet avser. Godkännandet av ställföreträdaren för den ansvariga personen för skyddsarrangemangen återkallas på motsvarande sätt som godkännandet av den ansvariga personen. På en ställföreträdare tillämpas enligt 156 § vad som föreskrivs om den ansvariga personen för skyddsarrangemangen.

Enligt det föreslagna 3 mom. i paragrafen kan Strålsäkerhetscentralen återkalla ett i 417 eller 418 § avsett annat beslut om godkännande än ett beslut om godkännande av kärnkraftverksoperatören eller den ansvariga personen för skyddsarrangemangen samt ett i 416 § avsett utlåtande eller beslut om förhandsbesked, om beslutet eller utlåtandet har grundat sig på oriktiga uppgifter om de omständigheter som inverkar på saken eller om förhållandena har förändrats väsentligt efter det att beslutet meddelades eller utlåtandet gavs. En sådan situation kan komma i fråga när ytterligare information erhålls till exempel genom undersökningar eller i fall där ansökningsmaterialet har förvrängts. Strålsäkerhetscentralen ska dock innan den fattar beslut om återkallande ge innehavaren av beslutet eller utlåtandet tillfälle att inom skälig tid avhjälpa bristen, om detta är möjligt genom åtgärder av beslutets eller utlåtandets innehavare.

Paragrafens 4 mom. innehåller en informativ bestämmelse om återkallande av ett beslut om godkännande av transport. Bestämmelser om återkallande av godkännanden som beviljats av myndigheter finns i 138 § i lagen om transport av farliga ämnen. Ett ärende enligt kärnenergilagen och lagen om transport av farliga ämnen behandlas och avgörs genom samma beslut.

430 §. Kompletterande bestämmelser om återkallande av beslut. Den föreslagna paragrafen innehåller kompletterande bestämmelser om återkallande av beslut.

Enligt 1 mom. har den som beslutet gäller (det vill säga tillståndshavaren av kärnanläggningen i fråga eller innehavaren av ett tillstånd för en anläggning för kärnämnestillvaratagande) till följd av ett återkallande av ett beslut som gäller befrielse från myndighetstillsyn i fråga om kärnavfall eller avfall som innehåller naturliga radioaktiva ämnen ombesörjningsskyldighet för det avfall som avses i beslutet till den del det är möjligt och praktiskt genomförbart. Detta innebär i praktiken att avfallspartier som i enlighet med beslutet om befrielse från tillsyn har överlåtits till exempel till en avfallsstation, återvinning av metaller eller annan vidareanvändning innan beslutet återkallades inte behöver återsändas till kärnanläggningen till följd av att beslutet återkallats, om detta inte längre är möjligt eller genomförbart med praktiska åtgärder.

Enligt det föreslagna 2 mom. kan Strålsäkerhetscentralen avstänga kärnkraftverksoperatören och den ansvariga personen för skyddsarrangemangen från att sköta sina uppgifter, när återkallandet av beslutet om godkännande har blivit anhängigt. Avstängningen kan fortsätta tills beslutet om återkallande av beslutet om godkännande har vunnit laga kraft. Detta kan i synnerhet behövas om orsaken till återkallandet är en grund som avses i 429 § 2 mom. 3 eller 4 punkten.

42 kap. - Kompletterande bestämmelser om arbets- och näringsministeriets och Strålsäkerhetscentralens beslut

431 §. Ansökan. Enligt det föreslagna 1 mom. ska ansökan i ett ärende som gäller godkännande lämnas in elektroniskt till arbets- och näringsministeriet eller Strålsäkerhetscentralen. Ansökan ska innehålla en utredning om hur förutsättningarna för godkännande uppfylls samt andra för myndighetsprövningen relevanta utredningar och behövliga uppgifter. Av ansökan ska det också vid behov framgå vilket material och vilken beräknings-, undersöknings- eller bedömningsmetod de uppgifter som lämnats grundar sig på. Dessutom ska sökanden ha tillgång till tillräcklig sakkunskap för utarbetande av ansökan. I momentet föreskrivs det också att ansökan om ändring av ett beslut om godkännande ska göras i tillräckligt god tid innan ändringen avses bli gjord.

En ansökan om tillstånd för ingående av privaträttsligt avtal ska bland annat innehålla ett utkast till avtal samt andra uppgifter och utredningar som är väsentliga för tillståndsprövningen, till exempel utredningar om aktörens ekonomiska ställning. En tillståndsansökan inom området för kärnämneskontroll ska bland annat innehålla en utredning av hur kravet enligt 27 § 2 mom. uppfylls. En ansökan om befrielse från bestämmelserna om kärnämneskontroll kan gälla avslutande av engångskaraktär av tillsynen över ett enskilt kärnmaterialparti eller på längre sikt urbruktagekampanjer som gäller flera kärnmaterialspartier. Det är enligt förslaget möjligt att i ansökan presentera förfarandena och till exempel preliminära tidsplaner för flera år samt meddela Strålsäkerhetscentralen de preciserade tidsplanerna när sökande får kännedom om dem.

Enligt 2 mom. ska bestämmelserna i 1 mom. också tillämpas på inledande av i 416 § avsedda ärenden som gäller utlåtanden och förhandsbesked vid Strålsäkerhetscentralen.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning.

I 4 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

432 §. Grunder för myndighetsprövning. Den föreslagna paragrafen innehåller en grundläggande bestämmelse om den myndighetsprövning som görs av arbets- och näringsministeriet och Strålsäkerhetscentralen. Prövningen är bunden till de förutsättningar för godkännande som föreskrivs för ärendet. Bestämmelser om förutsättningar för godkännande finns i den föreslagna lagen i samband med bestämmelserna om det grundläggande kravet i fråga om ärendet. Dessutom ska förvaltningslagen tillämpas på behandlingen och avgörandet av ärendet.

433 §. Förfrågningar om tillståndsplikt. Enligt det föreslagna 1 mom. ger arbets- och näringsministeriet på basis av ansökan utlåtande om huruvida tillstånd eller godkännande krävs för den verksamhet som specificeras i ansökan enligt den föreslagna lagen. Enligt momentet ger ministeriet utlåtande om ansökan hänför sig till ett ärende som gäller kärnanläggningstillstånd eller ett ärende som gäller kärnavfall eller kärnavfallshantering och som hör till ministeriets

behörighet. Ministeriet tar ställning också i sådana tillståndsärenden i fråga om kärnanläggningar där Strålsäkerhetscentralen är tillståndsmyndighet. Från fall till fall kan det till exempel finnas behov att bedöma om det är fråga om ett ärende som ska avgöras i tillståndet för ett kärnkraftverk eller om det är fråga om ett tillståndsärende som gäller en separat kärnteknisk anläggning. Vid behov ska ministeriet be om Strålsäkerhetscentralens utlåtande för att utreda ärendet.

Enligt det föreslagna 2 mom. ger Strålsäkerhetscentralen på basis av ansökan utlåtande om huruvida tillstånd krävs för den verksamhet som specificeras i ansökan eller huruvida godkännande krävs för den eller anmälan ska göras om den. Strålsäkerhetscentralen ger utlåtande i andra ärenden än de som avses i 1 mom. Strålsäkerhetscentralen ger utlåtande bland annat i alla förfrågningar som gäller tillstånd, godkännandebeslut och anmälningar i anslutning till kärnämneskontroll samt förfrågningar om godkännandebeslut som hänför sig till säkerheten vid kärnanläggningar och kärnavfallshantering.

I enlighet med 8 § 3 mom. i den lag som upphävs ska arbets- och näringsministeriet på anhållan ge ett bindande förhandsbesked om huruvida tillstånd ska sökas för planerad verksamhet.

434 §. Förhandsbedömning. Den föreslagna paragrafen motsvarar till sitt innehåll 55 § 4 mom. i den lag som upphävs till den del den gäller kärnanläggningar och anläggningar för kärnämnestillvaratagande samt beredning av ett projekt som gäller en sådan anläggning. Enligt paragrafen kan Strålsäkerhetscentralen på ansökan av den som planerar ett projekt som gäller en kärnanläggning eller en anläggning för kärnämnestillvaratagande bedöma vissa planer. Bedömningen kan gälla planer som gäller anläggningen och dess förlägningsplats. Strålsäkerhetscentralen kan ge preliminära anvisningar om vad som ska beaktas i fråga om anläggningens säkerhet i sådana planer. Dessutom kan förhandsbedömning begäras om huruvida det enligt lagen krävs ett utlåtande eller godkännande av Strålsäkerhetscentralen i ärendet, vilket kan vara väsentligt i synnerhet i samband med bedömningen av ändringar.

För förhandsbedömning tas en avgift ut i enlighet med en avgiftsförordning. Avgiften grundar sig på att sådan rådgivning vanligen är av omfattande karaktär och kräver en bedömning av de tekniska planerna för att man ska kunna ge anvisningar i ärendet. I fråga om annan användning av kärnenergi tillämpas bestämmelsen om rådgivning i 8 § i förvaltningslagen. Rådgivning med stöd av 8 § i förvaltningslagen är avgiftsfri.

435 §. Att flytta över Strålsäkerhetscentralens utlåtande eller beslut om förhandsbesked på någon annan. Enligt det föreslagna 1 mom. kan ett lämplighetsutlåtande om förlägningsplatsen, ett utlåtande om fastställandet av de konstruktionsförutsättningar som beror på förlägningsplatsen, ett utlåtande om kärnanläggningskonceptet och ett beslut om förhandsbesked flyttas över på eller rätten att använda det överlåtas till en annan aktör. Bestämmelsen möjliggör flexibel verksamhet mellan olika aktörer i synnerhet i anslutning till eventuella flerpartsmodeller som kan hänföra sig till ibruktagandet av ny teknik. Överlåtande av rätten att använda kan komma i fråga i en situation där till exempel flera företag bygger kärnanläggningar på samma anläggningsplats eller genomför samma kärnanläggningskoncept. Enligt momentet ska mottagaren uppfylla motsvarande krav som de som ställs på den som ansökt om utlåtandet eller beslutet om förhandsbesked (se 416 §) samt få tillgång till relevant material som hänför sig till beredningen av utlåtandet eller beslutet eller en kopia av materialet.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska överflyttning av ett utlåtande eller beslut eller överlåtelse av rätten att använda det utan dröjsmål anmälas till Strålsäkerhetscentralen. Anmälan ska innehålla en redogörelse för hur de förutsättningar som anges i 1 mom. uppfylls i fråga om mottagaren. För att utlåtandet eller förhandsbeskedet ska iaktas i fråga om dess mottagare krävs det att

förutsättningarna i 1 mom. uppfylls. Bestämmelser om iakttagande av förhandsbesked finns dessutom i 82 §.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter.

8.1.8 AVDELNING VIII SÄRSKILDA BESTÄMMELSER

43 kap. - **Organ för bedömning av överensstämmelse med krav**

436 §. *Krav som gäller bedömningsorgan.* I det föreslagna 1 mom. föreskrivs det om allmänna krav som gäller besiktningsorgan, kvalificeringsorgan och provningsorgan (nedan *bedömningsorgan*). De allmänna kraven ska tillämpas i fråga om de uppdrag som avses i den föreslagna lagen. På personalen vid ett besiktningsorgan ska dessutom kravet på säkerhetsutredning tillämpas i enlighet med 379 §. Andra organ för bedömning av överensstämmelse omfattas inte av det förfarande för godkännande som avses i den föreslagna lagen. Kraven motsvarar de krav som finns annanstans i lagstiftningen, till exempel i 45 och 46 § i lagen om tryckbärande anordningar. För närvarande föreskrivs det om detta på en mera allmän nivå i 60 a § i den lag som ska upphävas.

I det föreslagna 2 mom. föreskrivs det om komplettering av kravet på oberoende enligt 1 mom. och om undantag från kravet i 4 punkten när det är fråga om ett besiktningsorgan som utför bedömningar av överensstämmelse eller besiktningar som hänför sig till vissa användargrupper. Dessa kallas egenbesiktningsorgan. Egenbesiktningsorganets uppgifter hänför sig till samma organisations verksamhet som organet är en del av.

Enligt det föreslagna 3 mom. ska det som föreskrivs om egenbesiktningsorgan tillämpas också på tillståndshavarens eller tillverkarens eget provningsorgan. Också i fråga om dessa provningsorgan behöver det föreskrivas om preciseringar i kravet på oberoende och undantag från det krav som gäller ansvarsförsäkring. Uppgifterna vid tillståndshavarens eller tillverkarens eget provningsorgan avgränsas till att gälla enbart den tillståndshavarens eller den tillverkarens förstörande eller oförstörande besiktningar som hänger samman med kvalitetskontrollen. I momentet föreskrivs det också om tillståndshavarens provningsorgan, vars rätt att utföra i 63 § avsedda mätningar och analyser begränsas enbart till tillståndshavaren i fråga. På ett sådant provningsorgan tillämpas inte 1 mom. 1 och 4 punkten.

I 4 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning.

437 §. *Godkännande av bedömningsorgan.* I det föreslagna 1 mom. föreskrivs det om ansökan om godkännande av besiktningsorgan, kvalificeringsorgan och provningsorgan. Besiktningsorganet ansöker om godkännande hos Strålsäkerhetscentralen, men i fråga om kvalificeringsorgan och provningsorgan görs ansökan om godkännande av tillståndshavaren. Besiktningsorganet och kvalificeringsorganet ska vara registrerade i Finland. Detta krav är nytt i lagen, men ligger i linje med annan lagstiftning (se till exempel 45 § 1 punkten i lagen om tryckbärande anordningar). För närvarande ingår bestämmelser om godkännande i 60 a § i den lag som upphävs.

Enligt det föreslagna 2 mom. är en förutsättning för godkännande att kraven i 436 § uppfylls. Att kraven uppfylls ska i första hand visas med ett intyg som utfärdats av Säkerhets- och kemikalieverkets ackrediteringsenhet (FINAS). Strålsäkerhetscentralen kan också godkänna något annat sätt som ger tillräcklig säkerhet om att kraven uppfylls. Strålsäkerhetscentralen kan vid behov göra en kompletterande bedömning av att kraven uppfylls. Av ett besiktningsorgan

förutsätts specialkunskaper om säkerheten vid kärnanläggningar, vilket på lämpligt sätt ska beaktas i en bedömningsgrupp. I praktiken har Strålsäkerhetscentralens expert deltagit i FINAS bedömningsgrupp. Vid behov kan en expert från Strålsäkerhetscentralen delta också i kvalificeringsorganets och provningsorganets bedömningsgrupp.

Provningsorganet finns ofta någon annanstans än i Finland, varvid det att kraven uppfylls vanligen visas på något annat sätt än genom ett ackrediteringsintyg som utfärdas av FINAS, till exempel genom ett ackrediteringsintyg som utfärdas av det nationella ackrediteringsorganet i provningsorganets hemland, om de ackrediteringar det beviljar erkänns ömsesidigt med stöd av ackrediteringsorganens avtal om ömsesidigt godkännande. Dessutom kan Strålsäkerhetscentralen i vissa situationer anse att tillståndshavarens egen bedömning av provningsorganet är tillräcklig. I praktiken motsvarar förfarandena för påvisande av kompetensen nuläget.

I det föreslagna 3 mom. kompletteras det allmänna behörighetskrav som det föreskrivs om i 436 § 1 mom. 2 punkten. Enligt momentet förutsätter godkännandet tillämpning av behörighetsvillkoren enligt 83 § i bygglagen, om besiktningsorganet har till uppgift att granska de detaljerade tekniska planerna för kärnanläggningens konstruktioner.

438 §. Beslut om godkännande och förfarande för godkännande. I det föreslagna 1 mom. föreskrivs det om beslut om godkännande av ett bedömningsorgan. I beslutet om godkännande kan Strålsäkerhetscentralen ge sådana bestämmelser om verksamheten som behövs för att trygga allmänna och enskilda intressen, till exempel i anslutning till det krav på sekretess eller säkerhetsutredning som det föreskrivs om i den föreslagna lagen. Beslutet ska gälla tills vidare eller för viss tid. För närvarande föreskrivs det om innehållet i beslutet i 113 § i kärnenergiförordningen och ställs närmare krav i YVL-direktiven E.1, E.5 och E.12.

I 2 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning.

439 §. Besiktningsorganets uppgifter. I det föreslagna 1 mom. föreskrivs det om ett med stöd av 437 § godkänt besiktningsorgans uppgifter. Uppgifterna hänför sig till granskning av detaljerade tekniska planer, bedömning av överensstämmelse med krav, idrifttagningsbesiktningar och periodiska besiktningar som det föreskrivs om i 11 och 15 kap. samt i fråga om kärnanläggningens tryckbärande anordningar i lagen om tryckbärande anordningar. För närvarande föreskrivs det om besiktningsorganets uppgifter i 60 § i den lag som upphävs och i 113 a § i kärnenergiförordningen. Närmare krav finns i YVL-direktivet E.1.

I det föreslagna 2 mom. preciseras egenbesiktningsorganets uppgiftsområde.

440 §. Kvalificeringsorganets uppgifter. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om uppgiften för ett kvalificeringsorgan som godkänts av Strålsäkerhetscentralen i enlighet med 437 §, vilken är att fastställa att den metod är lämplig som ska användas vid oförstörande besiktning i enlighet med 141 §. För närvarande föreskrivs det om detta i 113 b § i kärnenergiförordningen och ställs närmare krav i YVL-direktivet E.5.

441 §. Provningsorganets uppgifter. I det föreslagna 1 mom. föreskrivs det om uppgifter för ett provningsorgan som godkänts av Strålsäkerhetscentralen i enlighet med 437 §, om vilka det föreskrivs i 141 § och 144 § 2 mom. Uppgifterna motsvarar de nuvarande. I nuläget bestäms det om kvalificerade periodiska besiktningar i YVL-direktivet E.5 och om oförstörande besiktningar som hänger samman med kvalitetskontrollen i YVL-direktiven E.3, E.8, E.9, E.10 och E.12.

Enligt det föreslagna 2 mom. får i 63 § avsedda mätningar och analyser eller sådana i 144 § 2 mom. avsedda oförstörande besiktningar som inte är betydande för säkerheten i kärnanläggningen utföras av den som med ett ackrediteringsintyg som utfärdats av FINAS konstaterats vara behörig utföra uppgifterna. Likaså får de oförstörande besiktningarna i fråga utföras av ett provningsorgan som på ett med det ackrediteringsintyget jämförbart sätt har konstaterats vara behörigt. Ett sådant här jämförbart sätt kan vara till exempel ackreditering av ett annat lands ackrediteringsorgan, om ackrediteringsorganet i landet i fråga omfattas av ackrediteringsorganens avtal om ömsesidigt erkännande. I fråga om dessa provningsorgan krävs inte Strålsäkerhetscentralens godkännande.

I det föreslagna 3 mom. hänvisas det till 144 § 3 mom., där det föreskrivs om godkännande av provningsorgan för uppgiften att utföra oförstörande besiktningar som hänger samman med kvalitetskontrollen som en del av godkännandet av de allmänna kravspecifikationerna, samt till i 63 § avsedda mätningar och analyser vilkas utförande baserar sig på Strålsäkerhetscentralens i 63 § 2 mom. avsedda beslut om godkännande. Det som avses ovan i 144 § 3 mom. kan till exempel vara serietillverkade strukturer eller komponenter samt strukturer och komponenter som tillverkats helt enligt en ASME-standard.

Enligt 191 § 2 mom. ska 63 § tillämpas på mätningar och analyser som hänför sig till anläggningar för kärnämnestillvaratagande.

Det föreslagna 4 mom. innehåller en kompletterande bestämmelse som gäller tillståndshavarens eller tillverkarens eget provningsorgan.

I nuläget bestäms det om kvalificerade periodiska besiktningar i YVL-direktivet E.5 och om oförstörande besiktningar som hänger samman med kvalitetskontrollen i YVL-direktiven E.3, E.8, E.9 och E.10.

442 §. Uppgifter för certifieringsorgan för typöverensstämmelse. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det att uppgifterna för ett certifieringsorgan för typöverensstämmelse som har konstaterats vara behörigt omfattar i 109 § avsedda bedömningar av överensstämmelse med kraven för systemplattformar för automatiserade system. Behörigheten ska visas med ett intyg som utfärdats av FINAS eller på ett därmed jämförbart sätt. Ett jämförbart sätt kan vara till exempel ackreditering av ett annat lands ackrediteringsorgan, om ackrediteringsorganet i landet i fråga omfattas av ackrediteringsorganens avtal om ömsesidigt erkännande.

443 §. Certifieringsorganets uppgifter. I 2 § 27 punkten i lagen om tryckbärande anordningar definieras certifieringsorgan som en erkänd tredjepartsorganisation som avses i direktivet om tryckbärande anordningar och som certifierar och godkänner personer som gör permanenta förband på tryckbärande anordningar och utför oförstörande provning samt certifierar och godkänner förbandsmetoder (fastställande av lämplighet).

I paragrafen föreskrivs det om certifieringsorganets uppgifter, om vilka det finns närmare bestämmelser i 141 och 145 §. Certifieringsorganet får sköta dessa uppgifter i fråga om kärnanläggningarnas tryckbärande anordningar och också i fråga om kärnanläggningarnas övriga mekaniska komponenter och strukturer, vilket är ett mer omfattande uppgiftsområde än det som det föreskrivs om i 42 § i lagen om tryckbärande anordningar. Eftersom certifieringsorgan som godkänts enligt lagen om tryckbärande anordningar inte finns tillgängliga överallt eller det med tanke på den övergripande säkerheten inte alltid är motiverat att anlita dem, kan Strålsäkerhetscentralen i enlighet med 145 § 2 mom. godkänna ett annat förfarande som kan jämföras med certifieringsorganets verksamhet. Ett sådant motsvarande

förfarande kan till exempel vara en komponent som helt och hållet tillverkas enligt förfarandena enligt ASME-standarderna. För närvarande finns bestämmelser om detta i YVL-direktiv E.3.

444 §. Allmänna skyldigheter för bedömningsorgan och certifieringsorgan för typöverensstämmelse. I det föreslagna 1 mom. föreskrivs det att ett bedömningsorgan och ett certifieringsorgan för typöverensstämmelse har till uppgift att följa utvecklingen i fråga om den lagstiftning som gäller deras uppgifter och verksamhetsområde. Bedömningsorganet eller certifieringsorganet för typöverensstämmelse kan i sin verksamhet upptäcka omständigheter i anslutning till en kärnanläggnings verksamhet (till exempel verksamhet som bedrivs av tillståndshavaren eller av en aktör som hör till leverantörs- eller underleverantörskedjan), strukturer eller komponenter (inbegripet systemplattformar för automatiska system) som i betydande grad äventyrar kärnanläggningens säkerhet. Bedömningsorganet eller certifieringsorganet för typöverensstämmelse ska i första hand till tillståndshavaren lämna uppgifter om sådana omständigheter, men enligt den föreslagna paragrafen också till Strålsäkerhetscentralen om en omständighet som organet observerat avsevärt äventyrar säkerheten vid en kärnanläggning. Bestämmelser om detta finns för närvarande i YVL-direktiven. Det föreslagna 2 mom. innehåller en informativ hänvisning till lagen om tryckbärande anordningar i fråga om certifieringsorganets skyldigheter.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning.

445 §. Kompletterande skyldigheter för bedömningsorgan. Enligt det föreslagna 1 mom. ska besiktningsorgan i samarbete med Strålsäkerhetscentralen sörja för att verksamheten är enhetlig och utvecklas. I praktiken koordinerar Strålsäkerhetscentralen besiktningsorganens verksamhet, och besiktningsorganen ska delta i detta samarbete. Besiktningsorganen ska också årligen delge Strålsäkerhetscentralen en berättelse över sin verksamhet.

I det föreslagna 2 mom. föreskrivs det om besiktningsorganets skyldighet att meddela förändringar som gäller förutsättningarna för godkännande. I fråga om kvalificeringsorgan och provningslaboratorier gäller denna skyldighet tillståndsinnehavaren.

446 §. Annan lagstiftning som är tillämplig på besiktningsorgan. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om straffrättsligt tjänsteansvar för de anställda hos besiktningsorgan. I paragrafen finns dessutom en informativ hänvisning till skadeståndslagen i fråga om skadeståndsansvar. Paragrafen innehåller inte längre någon hänvisningsbestämmelse som motsvarar 60 a § 6 mom. i den lag som upphävs. De allmänna förvaltningslagarna tillämpas, med stöd av sina bestämmelser om tillämpningsområde, myndighetsdefinition eller skyldigheten för en enskild att betjäna på ett visst språk, även på besiktningsorgan när de fullgör offentliga förvaltningsuppgifter.

447 §. Ändring och återkallande av beslut om godkännande av bedömningsorgan. I det föreslagna 1 mom. föreskrivs det om ändring i Strålsäkerhetscentralens beslut om godkännande av ett bedömningsorgan. Strålsäkerhetscentralen kan ändra beslutet om godkännande, om det sker väsentliga förändringar i förutsättningarna för godkännande. Det kan vara till exempel vara fråga om sådana ändringar i personalen eller kompetensområdena som är väsentliga med tanke på godkännandet. I det föreslagna 2 mom. preciseras det när Strålsäkerhetscentralen kan återkalla ett beslut om godkännande av ett bedömningsorgan. Motsvarande bestämmelser finns i 60 a § 3 mom. i den lag som upphävs.

44 kap. - Informationssäkerhet, sekretess och tystnadsplikt

448 §. Informationssäkerhet för sekretessbelagt och annat informationsmaterial. Kravet i det föreslagna 1 mom. på att sörja för informationssäkerheten är ett allmänt krav och gäller utöver sekretessbelagt informationsmaterial också annat informationsmaterial vars informationssäkerhet behöver säkerställas på det sätt som dess behov av skydd förutsätter. Ju större behov av skydd informationen har till exempel på grund av dess sekretess, desto mer omfattande förfaranden ska aktören ha i anslutning till informationssäkerheten. Informationssäkerhet omfattar både informationssäkerhet som ingår i det fysiska informationsmaterialet och informationsmaterial i elektronisk form. Skyldigheten gäller tillståndshavare, innehavare av verksamhetstillstånd, aktörer som hör till deras leverantörs- eller underleverantörskedja samt andra aktörer som avses i den föreslagna lagen (till exempel innehavare av tillstånd för drift eller uppförande av en anläggning för kärnämnestillvaratagande, innehavare av ett godkännande för transport, aktörer som bedriver sådan behandling av informationsmaterial om kärnenergiområdet som inte är tillståndspliktig och besiktningsorgan).

I 2 mom. föreslås bestämmelser om behandling av sekretessbelagt informationsmaterial. Enligt momentet ska en aktör som avses i den föreslagna lagen i samband med behandlingen identifiera och märka ut informationsmaterial som innehåller sekretessbelagda uppgifter och se till att utomstående hindras från att få tillgång till informationsmaterialet. Med utomstående avses här både personer utanför organisationen och sådana personer inom organisationen som inte för skötseln av sina arbetsuppgifter behöver behandla information som definierats som sekretessbelagd. Förhindrandet kan ske till exempel genom olika åtkomsthanteringssystem. Informationen ska märkas på behörigt sätt. Med tanke på märkningen är det väsentligt att informationens sekretess tydligt framgår i fråga om informationsmaterialet.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om förvaring och behandling av sekretessbelagt informationsmaterial. Informationsmaterialet ska förvaras och behandlas i sådana utrymmen eller informationssystem där uppgifternas tillförlitlighet, integritet och tillgänglighet kan säkerställas i tillräcklig utsträckning. När sekretessbelagt informationsmaterial produceras, kopieras, översänds, distribueras, lagras, utlånas eller hanteras i något annat avseende ska det också sörjas för att informationen skyddas på tillräckligt sätt. Detta innebär till exempel i informationsutbytet mellan olika organisationer att också mottagaren har tillräckliga förfaranden för att säkerställa informationssäkerheten.

Det föreslagna 4 mom. innehåller ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter om behandlingen av och informationssäkerheten för sekretessbelagt och annat informationsmaterial.

449 §. Sekretess för informationsmaterial. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om sekretess för informationsmaterial. Bestämmelserna motsvarar innehållet i bestämmelserna om tystnadsplikt i 78 § i den lag som upphävs, men det har kompletterats. Sekretessen för informationsmaterialet är bestående med beaktande av att anläggningarnas leveranstid kan omfatta flera årtionden och sekretessen kan behöva omfatta hela anläggningens livscykel. Med undantag för informationsmaterial om kärnenergiområdet upphör sekretessen i praktiken när skaderekvisitet enligt de olika punkterna inte längre uppfylls.

Enligt 1 punkten är informationsmaterial om kärnenergiområdet sekretessbelagt. En definition av informationsmaterial om kärnenergiområdet finns i 5 §. Denna sekretess hänför sig till internationella förpliktelser i fråga om kärnämneskontroll som är bindande för Finland.

Enligt 2 punkten är sekretessbelagt informationsmaterial också i punkten avsett informationsmaterial som gäller en kärnanläggnings system, strukturer och komponenter till den del det innehåller uppgifter som, om de röjs för utomstående, kan äventyra säkerheten vid

en sådan anläggning. Sekretessen förutsätter dessutom att informationsmaterialet i fråga gäller en kärnanläggning för vilken ett i den föreslagna lagen avsett tillstånd för uppförande, drift eller avveckling har beviljats eller som omfattas av en anhängig tillståndsansökan som gäller uppförande av anläggningen. Det samma gäller systemen för en anläggning för kärnämnestillvaratagande.

Den föreslagna 3 punkten i paragrafen motsvarar 78 § om tystnadsplikt i fråga om säkerhetsarrangemang i den lag som upphävs. Sekretessen gäller uppgifter om skyddsarrangemang och genomförandet av arrangemangen. Uppgifterna är sekretessbelagda om det inte är uppenbart att röjande av uppgifterna inte äventyrar uppnåendet av syftet med skyddsarrangemangen. Sekretessen gäller till exempel uppgifter om skydd av anläggningen, som om de röjs kan göra det möjligt att använda dem i syfte att skada, men till exempel inte sådana uppgifter om skyddsarrangemang som de som besöker anläggningen ska informeras om. Bestämmelser om skyddsarrangemang för kärnmaterial finns i 24 § och kompletterande bestämmelser i 16 kap. Bestämmelser om skyddsarrangemang för kärnanläggningar, anläggningar för kärnämnestillvaratagande och transporter finns också i 16 kap.

Enligt den föreslagna 4 punkten är också sådana i 176 § avsedda beredskapsplaner sekretessbelagda som innehåller detaljerade uppgifter om en kärnanläggnings beredskapsverksamhet. För ett ändamålsenligt tryggnade av beredskapsverksamheten behöver informationsmaterialet till vissa delar vara sekretessbelagt. Bestämmelsen innehåller en klausul om skaderekvisit, och en uppgift är alltså sekretessbelagd endast om utlämnandet av uppgiften äventyrar uppnåendet av syftet med beredskapsarrangemangen. För ett effektivt genomförande av beredskapsverksamheten behöver vissa uppgifter också delges till exempel invånarna i närmiljön, så att de kan agera korrekt i en beredskapssituation.

Enligt den föreslagna 5 punkten är arrangemang och skyddsplaner som gäller transport av kärnämnen och kärnavfall sekretessbelagda, om det inte är uppenbart att utlämnandet av uppgifter om dem inte äventyrar säkerheten vid transporten. Med uppgifter om arrangemang som gäller transport avses till exempel uppgifter om transportutrustning, det kärnämne eller kärnavfall som ska transporteras eller transporttrutter. Bestämmelser om en skyddsplan för en transport finns i 154 §.

450 §. Rätt att behandla sekretessbelagt informationsmaterial. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om rätten att behandla informationsmaterial som är sekretessbelagt med stöd av 449 §. Det behöver föreskrivas särskilt om denna rätt, eftersom händelser som hänför sig till sekretessbelagt informationsmaterial kan förekomma också i stor utsträckning till exempel mellan tillståndshavaren och dem som hör till leverantörs- eller underleverantörskedjan, varvid rätten att behandla uppgifterna behöver vara åtminstone i någon mån flexibel mellan dessa aktörer. Till leverantörs- och underleverantörskedjan anses också höra tillståndshavarens konsulter och experter eller sådana utomstående konsulter och experter som tillståndshavaren anlitar. Det väsentliga är att kärnanläggningarnas eller kärnmaterialens säkerhet inte äventyras genom denna verksamhet.

Enligt det föreslagna 1 mom. har en innehavare av tillstånd till användning av kärnenergi rätt att behandla sekretessbelagt informationsmaterial. Dessutom har den som bereder en ansökan om tillstånd till detta motsvarande rätt. Dessa aktörer får ta emot, inneha, framställa och behandla enligt 449 § sekretessbelagt informationsmaterial till den del det hänför sig till verksamhet enligt tillståndet eller beredningen av tillståndsansökan. Till den som hör till leverantörs- och underleverantörskedjan får informationsmaterialet lämnas ut i nödvändig omfattning, så att det sekretessbelagda informationsmaterialet inte lämnas ut i onödigt omfattande utsträckning. Informationsmaterialet ska vara nödvändigt uttryckligen för att de som

hör till leverantörs- och underleverantörskedjan ska kunna sköta sina uppgifter. Enligt det föreslagna momentet får sekretessbelagt informationsmaterial dessutom lämnas ut till en i 120 § 3 mom. avsedd aktör. Utlämnande av informationsmaterialet ska vara möjligt endast till den del det är nödvändigt för sådant informationsutbyte som förutsätts i det nämnda momentet. Bestämmelser om utlämnande av uppgifter som gäller dimensionerande hotbeskrivning finns i 454 §.

Enligt det föreslagna 2 mom. kan det som föreskrivs i 1 mom. tillämpas på motsvarande sätt på innehavare av godkännande för transport och på aktörer som bereder en sådan ansökan om godkännande samt på aktörer i deras leverantörs- och underleverantörskedja.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om rätten att inneha och behandla informationsmaterial om kärnenergiområdet. Informationsmaterial om kärnenergiområdet kan hänföra sig också till annan verksamhet än sådan för vilken det krävs ett tillstånd enligt den föreslagna lagen. Rätten att inneha och behandla informationsmaterial om kärnenergiområdet har den för vilken informationsmaterialet är nödvändigt för att denne ska kunna sköta sina uppgifter, till exempel en aktör inom planeringstjänster för kärnenergiområdet. Momentet innehåller dessutom en hänvisningsbestämmelse till tillståndsskyldigheter som gäller innehav, utlämnande, import och överföring av informationsmaterial om kärnenergiområdet, om vilka det föreskrivs i avdelning II i den föreslagna lagen.

451 §. Sekretess och tystnadsplikt samt förbud mot utnyttjande. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om användning och utlämnande av sekretessbelagt informationsmaterial.

Enligt det föreslagna 1 mom. är användningen och utlämnandet av informationsmaterialet begränsade enligt ändamål. Informationsmaterialet får användas och lämnas ut endast för ett sådant ändamål enligt den föreslagna lagen för vilket materialet har getts eller upprättats. Momentet innehåller ett krav på handlingssekretess, enligt vilket sekretessbelagt informationsmaterial eller en kopia eller utskrift av ett sådant material inte får visas för eller lämnas ut till utomstående och inte heller på något annat sätt lämnas till utomstående för påseende utan en sådan grund som anges i den föreslagna lagen.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om förbud att röja sekretessbelagt informationsmaterial. Förbudet att röja uppgifter gäller sådana anställda hos en aktör som innehar i 449 § avsett sekretessbelagt informationsmaterial och till vilka en sekretessbelagd uppgift har lämnats ut med stöd av 450 §. Förbudet att röja uppgifter gäller sådana situationer där en person i sitt uppdrag har fått sekretessbelagda uppgifter, och förbudet omfattar också situationer där personens uppdrags- eller anställningsförhållande redan har upphört.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om förbud mot utnyttjande. Enligt momentet får sekretessbelagt informationsmaterial inte användas utanför arbetsuppgifterna för egen eller någon annans vinning eller för att skada någon annan till exempel när en person byter arbetsplats.

I det föreslagna 4 mom. föreskrivs det om tillämpning av bestämmelserna om tystnadsplikt och förbud mot utnyttjande i offentlighetslagen.

452 §. Tillämpning av bestämmelserna om sekretess och tystnadsplikt på uppgifter som fåtts i muntlig form. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det att också uppgifter som erhållits på något annat sätt än som konkreta handlingar är sekretessbelagda till den del det är fråga om sekretessbelagt informationsmaterial enligt 449 §. Bestämmelsen är ny. Bestämmelserna i 450 och 451 § om begränsning av behandlingen av sekretessbelagt informationsmaterial, sekretess och tystnadsplikt samt utnyttjande ska också tillämpas på uppgifter som har fåtts i muntlig form

eller genom observationer, om uppgifterna i fråga skulle vara sekretessbelagda med stöd av 449 §. Till exempel i samband med underhållsåtgärder som ska utföras på en kärnanläggning är det möjligt att en utomstående aktör kan få tillträde till sådana platser där de genom observationer kan få uppgifter om sådana omständigheter om genomförandet av anläggningens skyddsarrangemang som i form av fysiskt informationsmaterial skulle vara sekretessbelagda. Motsvarande gäller också uppgifter som lämnats muntligt mellan personer.

453 §. Utlämnande av uppgifter trots sekretess. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om utlämnande av uppgifter trots bestämmelserna om sekretess. Paragrafen innehåller bestämmelser om informationsutbyte mellan myndigheter.

Enligt 1 mom. får Strålsäkerhetscentralen och andra behöriga myndigheter som avses i den föreslagna lagen trots sekretessbestämmelserna lämna ut information som de fått vid skötseln av uppgifter enligt den föreslagna lagen i enlighet med momentet.

Enligt 2 mom. får Strålsäkerhetscentralen också trots sekretessbestämmelserna under de förutsättningar som det föreskrivs om i momentet lämna ut uppgifter till Europeiska kommissionen och Internationella atomenergiorganet samt i begränsad utsträckning till den myndighet i en annan stat som svarar för övervakningen av kärnanläggningar och strålsäkerhet.

Enligt 3 mom. får Strålsäkerhetscentralen dessutom trots sekretessbestämmelserna till den tillsynsmyndighet som avses i lagen om skydd av samhällets kritiska infrastruktur och om stärkande av samhällets motståndskraft enligt vad som närmare föreskrivs i momentet samt till FINAS lämna ut de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av dess uppgifter enligt den föreslagna lagen (se 437, 441 och 442 §).

454 §. Utlämnande av uppgifter om dimensionerande hotbeskrivning. I paragrafen föreslås bestämmelser om utlämnande av uppgifter som gäller dimensionerande hotbeskrivning. Det är fråga om en i 150 § avsedd handling som Strålsäkerhetscentralen utarbetar utifrån information från Skyddspolisens och som innehåller bland annat information av betydelse för kärnanläggningars säkerhet och den nationella säkerheten. Information om en dimensionerande hotbeskrivning ska kunna lämnas ut i rätt tid så att de omständigheter som ingår där kan beaktas vid planeringen av i den föreslagna lagen avsedda skyddsarrangemang samt vid planeringen av kärnanläggningar eller anläggningar för kärnämnestillvaratagande, men med tanke på säkerheten är det inte motiverat att lämna ut informationen ännu i det skede då det ännu inte nödvändigtvis är tillräckligt säkert att projektet kommer att genomföras. Då skulle informationen eventuellt också kunna hamna i fel händer. Därför behöver det föreskrivas särskilt om utlämnandet av uppgifterna.

I 1 mom. föreslås bestämmelser om utlämnande av uppgifter. Uppgifter får trots sekretessbestämmelserna lämnas ut till den som har ett motiverat behov av att använda uppgifter i dimensionerande hotbeskrivningar vid planeringen av skyddsarrangemang eller kärnanläggningar eller anläggningar för kärnämnestillvaratagande. Med motiverat behov avses det att planeringen och genomförandet av ett kärnanläggningsprojekt eller annat projekt är i en sådan fas att det kan anses vara ytterst sannolikt att projektet genomförs och att projektet även i övrigt är trovärdigt. Detta kan konkretiseras i fråga om ett kärnanläggningsprojekt till exempel genom ett befintligt principbeslut eller en avsiktsförklaring med anläggningsleverantören. Bedömningen av utlämnandet av uppgifterna grundar sig dessutom på att utlämnandet inte bedöms äventyra kärnanläggningarnas säkerhet. En dimensionerande hotbeskrivning är med stöd av offentlighetslagen sekretessbelagd information som dock i ett visst skede av projektet måste överlätas till den som behöver den för att de omständigheter som ingår där ska kunna

beaktas under planeringen. Uppgifter ska utlämnas endast till den del de behövs i det aktuella fallet. Med avvikelse från 450 § är det förbjudet att överlåta uppgifterna vidare.

Genom att begränsa utlämnandet av information skyddas i synnerhet redan befintliga kärnanläggningar från externa hot. Eftersom hemlighållandet av uppgifter delvis också grundar sig på säkerställandet av den nationella säkerheten, har det i praktiken bedömts att uppgifter i regel inte får lämnas ut till utländska aktörer som inte omfattas av Finlands jurisdiktion och på vilka till exempel bestämmelserna om tystnadsplikt eller förbud mot utnyttjande följaktligen inte tillämpas. I praktiken kan till exempel en finländsk aktör inom ett projekt i sådana här situationer utarbeta kriterier för anläggningsleverantören utifrån vilka planeringen av anläggningen kan göras.

I 2 mom. föreskrivs det om Strålsäkerhetscentralens skyldighet att försäkra sig om att uppgifterna skyddas tillräckligt när de lämnas ut. Med skydd avses här att man ska sörja för begränsning, lokalsäkerhet och informationssäkerhet i fråga om dem som behandlar informationen. Dessutom ska man försäkra sig om att det på det sätt som förutsätts i 379 § har gjorts en säkerhetsutredning av dem som behandlar uppgifterna.

I 3 mom. föreskrivs det om Strålsäkerhetscentralens rätt att trots sekretessbestämmelserna lämna ut i 1 mom. avsedda uppgifter till den myndighet i en annan stat som svarar för övervakningen av kärnanläggningar och strålsäkerhet då de förutsättningar som det föreskrivs om i momentet är uppfyllda.

I 4 mom. hänvisas det till tillämpning av 16 § i offentlighetslagen, där det föreskrivs om sättet att lämna ut information.

455 §. Utlämnande av sekretessbelagda uppgifter till delegationer. I paragrafen föreslås bestämmelser om utlämnande av sekretessbelagda uppgifter till delegationer som avses i 18 §. Bestämmelser om delegationernas uppgifter finns i den nämnda paragrafen och närmare bestämmelser om deras uppgifter får utfärdas genom förordning av statsrådet. Delegationernas uppgifter är sådana att behandlingen av ärenden i vissa situationer kan förutsätta att delegationerna också får sådant sekretessbelagt informationsmaterial som avses i 449 §, varför det behöver föreskrivas särskilt om utlämnandet av det.

I 1 mom. föreslås bestämmelser om Strålsäkerhetscentralens möjlighet att trots sekretessbestämmelserna till kärnsäkerhetsdelegationen lämna ut uppgifter som är nödvändiga vid skötseln av delegationens uppgifter.

I 2 mom. föreskrivs det om utlämnande av sekretessbelagd information för att delegationen för skyddsarrangemang på kärnenergiområdet ska kunna sköta sina uppgifter. De myndigheter som är medlemmar i delegationen får trots sekretessbestämmelserna lämna ut sådana uppgifter som är nödvändiga för skötseln av delegationens uppgifter. Detta gäller också andra myndigheter än Strålsäkerhetscentralen med avvikelse från det som föreskrivs om kärnsäkerhetsdelegationen. Med beaktande av att de frågor som ska behandlas kan innehålla sekretessbelagd information även från andra myndigheter än Strålsäkerhetscentralen är det nödvändigt att föreskriva särskilt om detta. Bestämmelsen är tillåtande, men förpliktar inte myndigheterna.

I 3 mom. föreskrivs det om tystnadsplikt och förbud mot utnyttjande i fråga om uppgifter. Om sådana här uppgifter behandlas i verksamheten tillämpas på delegationens medlemmar vad som i 23 § i offentlighetslagen föreskrivs om tystnadsplikt och förbud mot utnyttjande. Dessutom tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar. Momentet innehåller en hänvisning till skadeståndslagen i fråga om skadeståndsansvar.

45 kap. - Tillsynsavgift och andra avgifter

456 §. Avgifter. I det föreslagna 1 mom. finns en informativ hänvisning till lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

Enligt 2 mom. får avgift tas ut också för vissa tillsynsåtgärder som grundar sig på en tillsynsplan samt inspektioner och andra tillsynsåtgärder som behövs vid störningar eller tillbud eller för tillsyn över ändringar i verksamhet som inte överensstämmer med kraven. Målet är att förbättra transparensen i faktureringen. Avgifterna i fråga om dessa prestationer bestäms i enlighet med lagstiftningen om grunderna för avgifter till staten.

I 3 mom. föreskrivs det om Strålsäkerhetscentralens möjlighet att vid uttagande av avgifterna använda månatlig fakturering och årlig utjämningsfakturering. Enligt 2 § i förordningen om grunderna för avgifter till staten (211/1992) ska avgifterna för offentligrättsliga prestationer uppbäras i samband med beställningen eller överlämnandet av prestationen eller genom fakturering genast när prestationen är färdig. Den föreslagna regleringen möjliggör att prestationerna samlas för att faktureras månatligen. Möjligheten att använda utjämningsfakturering förbättrar kostnadsmotsvarigheten i fråga om offentligrättsliga prestationer. Hos de avgiftsskyldiga tas årligen ut extra avgift eller återbetalas avgift om kostnaderna har avvikit från de uppgifter som fanns att tillgå när avgiften fastställdes. Förfarandet motsvarar det nuvarande tillvägagångssättet.

I 4 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning. Närmare bestämmelser om uttagande av avgifter genom månatlig fakturering samt årlig utjämningsfakturering får utfärdas genom förordning av arbets- och näringsministeriet.

457 §. Grunderna för tillsynsavgiften. Det föreslagna 1 mom. innehåller bestämmelser om årlig tillsynsavgift. Tillsynsavgift tas ut för att täcka kostnaderna för i den föreslagna lagen avsedda myndighetsåtgärder som gäller kärnanläggningar och anläggningar för kärnämnestillvaratagande.

Enligt 2 mom. består tillsynsavgiften av en grundavgift och en tilläggsavgift.

458 §. Tillsynsavgiftens storlek. I 1 mom. föreslås bestämmelser om tillsynsavgiftens storlek i fråga om kärnkraftverk. Grundavgiften baserar sig på antalet megawatt av den nominella värmeeffekten. Det maximala beloppet för grundavgiften är dock 48 000 euro per avgiftsskyldig. I momentet föreskrivs det också om en tilläggsavgift. Tilläggsavgiften grundar sig på antalet megawatt av den nominella värmeeffekten enligt tillståndet.

I 2 mom. föreskrivs det om grundavgift (48 000 euro) och tilläggsavgift (96 000 euro) för produktionsanläggningar för kärnbränsle samt grundavgift (5 000 euro) för anläggningar för kärnämnestillvaratagande.

I 3 mom. föreskrivs det om en tilläggsavgift i fråga om de tillståndshavare för vilka ett ansvarsbelopp har fastställts enligt 230 eller 238 §.

459 §. Kompletterande bestämmelser om skyldigheten att betala tillsynsavgift. Enligt det föreslagna 1 mom. ska grundavgift betalas för varje kalenderår som ett tillstånd att uppföra en anläggning eller ett drifttillstånd är i kraft eller en ansökan om tillstånd för uppförande är anhängig. Skyldighet att betala grundavgift börjar när ansökan om tillstånd att uppföra en anläggning anhängiggörs och skyldighet att betala tilläggsavgift enligt 2 mom. när tillstånd att

uppföra anläggningen har beviljats. Granskningstidpunkten är 1 januari det aktuella året. Skyldighet att betala grundavgift och tilläggsavgift är också i kraft när ett drifttillstånd är i kraft för anläggningen.

Skyldighet att betala den tilläggsavgift som avses 2 mom. föreligger emellertid inte ännu när en ansökan om tillstånd att uppföra en anläggning är anhängig, utan den avgiftsskyldigheten baserar sig på ett giltigt tillstånd för uppförande eller drift.

Skyldighet att betala den tilläggsavgift som avses i 3 mom. tillämpas alltid då ett ansvarsbelopp har fastställts för det föregående kalenderåret.

460 §. Upphörande av avgiftsskyldigheten. I paragrafen föreslås bestämmelser om när avgiftsskyldigheten upphör. Enligt det föreslagna 1 mom. upphör skyldigheten att betala i 458 § 1 eller 2 mom. avsedd grundavgift och tilläggsavgift efter det kalenderår då det inte längre finns någon anhängig ansökan om tillstånd att uppföra anläggningen eller då tillståndet för uppförande eller drifttillståndet inte längre är i kraft. Enligt 2 mom. upphör den avgiftsskyldighet som grundar sig på ett ansvarsbelopp efter det kalenderår då ett ansvarsbelopp inte längre fastställts för tillståndshavaren.

I 3 mom. föreskrivs det att avgiftsskyldigheten upphör om det projekt som avses i ett tillstånd för uppförande av en anläggning inte genomförs.

461 §. Påförande av tillsynsavgiften. I paragrafen föreslås bestämmelser om när tillsynsavgiften förfaller till betalning och om när avgiftsbeslutet ska sändas. Debiteringen kan verkställas utan att den avgiftsskyldige ges tillfälle att bli hörd. Innan ett förvaltningsbeslut fattas ska en part i regel ges tillfälle att framföra sin åsikt om ärendet i enlighet med 34 § i förvaltningslagen. I 2 mom. 5 punkten i den paragrafen finns en undantagsbestämmelse, enligt vilken ett ärende får avgöras utan att en part hörs, om hörandet är uppenbart onödigt. De föreslagna särskilda bestämmelserna behövs eftersom det inte är ändamålsenligt att tillämpa hörande på ett mekanisk debiteringsförfarande, utan hörandet begränsas till enskilda undantag. Påförandet av avgifter av skattenatur baserar sig på de uppgifter som avses i 458 §. Om debiteringen i regel genomförs utan hörande med stöd av lagen, undviker man varje år den prövning och motivering som gäller uteblivet hörande och eventuella påståenden om procedurfel. Ändringen lättar också på den administrativa bördan. Strålsäkerhetscentralen kan trots bestämmelsen ge den avgiftsskyldige tillfälle att bli hörd innan avgiften påförs, om det i enskilda fall anses vara behövligt. Motsvarande specialreglering finns i 15 § i fordonsskattelagen (1281/2003), med stöd av vilken fordonsskatt debiteras på basis av uppgifterna i registret utan att den skattskyldige blir hörd. Bestämmelser om rättelse av avgifter och ändringssökande föreslås i 46 kap. Ett beslut kan också delges som vanlig delgivning. Delgivning av ett beslut förutsätter sålunda inte att beslutet sänds mot mottagningsbevis eller på något annat bevisligt sätt. Motsvarande bestämmelser finns i 26 c § i lagen om beskattningsförfarande (1558/1995) och i 56 c § i lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ (768/2016).

462 §. Indrivning av offentliga fordringar. Det föreslagna 1 mom. innehåller en informativ hänvisning till lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007).

Enligt det föreslagna 2 mom. ska den i 1 mom. nämnda lagen tillämpas också på avgifter för kärnavfallshantering och andra avgifter (till exempel extra avgift för kärnavfallshantering) som tillståndshavaren enligt den föreslagna lagen är skyldig att betala till Statens kärnavfallshanteringsfond.

463 §. Ränta. I paragrafen föreslås bestämmelser om dröjsmålsränta och återbäringsränta. Enligt 1 mom. kan dröjsmålsränta tas ut för en försenad betalning. Strålsäkerhetscentralen kan i stället för dröjsmålsränta ta ut en förseningsavgift på tio euro, om beloppet av dröjsmålsräntan blir lägre än så. Dröjsmålsräntans storlek motsvarar regleringen i lagen om grunderna för avgifter till staten.

Enligt 2 mom. ska paragrafen inte tillämpas på påföljdsavgift som påförts eller vite, vilka är av straffkaraktär.

I 3 mom. föreskrivs det om krediteringsränta som betalas i en situation där tillsynsavgift återbärs till den avgiftsskyldiga.

46 kap. - **Ändringssökande och verkställighet av beslut**

464 §. Ändringssökande. I 1 mom. föreskrivs det om det omprövningsförfarande som ska tillämpas på beslut som fattats av arbets- och näringsministeriet, Strålsäkerhetscentralen, Statens kärnavfallshanteringsfond och besiktningsorgan. Området för begäran om omprövning utvidgas i någon mån, och begäran om omprövning ska användas i så stor utsträckning som möjligt som första skede i sökandet av ändring. I momentet finns också en informativ hänvisning till förvaltningslagen, i vilken det i 7 a kap. föreskrivs om omprövningsförfarande. Omprövning av beslut som fattats av Strålsäkerhetscentralen om påförande av påföljdsavgift får dock inte begäras, utan i ett sådant beslut ska ändring sökas genom besvär i enlighet med 2 mom.

I det föreslagna 2 mom. finns en informativ hänvisning till lagen om rättegång i förvaltningsärenden, som ska tillämpas vid sökande av ändring genom besvär i beslut som fattats med anledning av begäran om omprövning, i beslut om påförande av påföljdsavgift och i beslut som fattats vid statsrådets allmänna sammanträde. Den hänvisning till Euratomfördraget som finns i 75 § 2 mom. i den lag som upphävs behövs inte, eftersom det i den föreslagna paragrafen föreskrivs om nationellt ändringssökande.

Enligt 8 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden anförs besvär över beslut som fattats vid statsrådets allmänna sammanträde direkt hos högsta förvaltningsdomstolen. Till de ärenden som avgörs vid statsrådets allmänna sammanträde hör tillståndsärenden som gäller kärnanläggningar, dock inte tillståndsärenden som gäller kärntekniska anläggningar och markslutförvarsanläggningar, vilka avgörs av Strålsäkerhetscentralen. Till de ärenden som avgörs vid statsrådets allmänna sammanträde hör också bland annat tillstånd för hantering och kortvarig lagring i Finland av kärnavfall som uppkommit någon annanstans (se 220 §) och beslut om överlåtelse av kärnavfall till staten (se 374 §).

Enligt det föreslagna 2 mom. får ändring i principbeslut dock inte sökas genom besvär. Bestämmelsen motsvarar 75 § 3 mom. i den lag som upphävs. Dessutom preciseras regleringen så att detsamma också gäller beslut genom vilka en ansökan som gäller ett principbeslut avslås.

Det föreslagna 3 mom. motsvarar 75 § 6 mom. i den lag som upphävs.

Enligt det föreslagna 4 mom. tillämpas de sätt att söka ändring som föreskrivs i lagen om grunderna för avgifter till staten på avgifter som påförts av statliga myndigheter och på vilka den lagen tillämpas.

Enligt 1 och 2 mom. i den föreslagna paragrafen motsvarar sökandet av ändring i ett understödsbeslut som Statens kärnavfallshanteringsfond fattat med stöd av 271 § vad som föreskrivs i 34 § i statsunderstödslagen.

465 §. Besvärsmätt. Enligt det föreslagna 1 mom. ska parter ha besvärsmätt. Part är den vars rätt, fördel eller skyldighet ärendet gäller. Besvär över beslut som gäller tillstånd att uppföra kärnanläggningar och anläggningar för kärnämnestillvaratagande, att driva anläggningarna och att avveckla dem får anföras även av den vars rätt eller fördel ärendet kan beröra. Begreppet part behöver utvidgas med beaktande av artikel 9 i Århuskonventionen och artikel 11 i MKB-direktivet.

Den föreslagna 2 mom. 1 punkten motsvarar 75 a § i den lag som upphävs, men kompletteras med utvidgad besvärsmätt som gäller tillstånd att uppföra anläggningar för kärnämnestillvaratagande. Besvärsmätten gäller också tillståndsbeslut som fattats om en ändring av ett tillstånd att uppföra en anläggning. Projekt som gäller en kärnanläggning eller en anläggning för kärnämnestillvaratagande kräver flera tillstånd. Regleringen i den lag som upphävs kompletteras enligt förslaget kan anses vara tillräcklig med beaktande av Århuskonventionen.

Enligt den föreslagna 2 mom. 2 punkten innehas besvärsmätt också av förläggningsskommuner för kärnanläggningar och anläggningar för kärnämnestillvaratagande över beslut om tillstånd att uppföra anläggningarna. Bestämmelsen är ny. Tillståndet enligt den föreslagna lagen att uppföra de nämnda anläggningarna och ändring av tillståndet kan påverka förhållandena i kommunen. Enligt den föreslagna punkten har förläggningsskommunen också besvärsmätt över tillstånd för hantering och lagring av kärnavfall som avses i 220 §. Det är fråga om ett nytt tillståndsförfarande. Anhängiggörande av ansökan om tillstånd att uppföra en kärnanläggning förutsätter enligt 305 § att förläggningsskommunen tillstyrker uppförandet och enligt 220 § att kommunen har förordnat tillståndet för hantering och lagring av kärnavfall.

466 §. Verkställighet av beslut. Enligt det föreslagna 1 mom. ska beslut av arbets- och näringsministeriet och Statens kärnavfallshanteringsfond som hänför sig till reservering av medel för kostnaderna för kärnavfallshanteringen och till säkerställande av statens ansvar iakttas innan de har vunnit laga kraft. Detsamma gäller beslut om avgifter som tas ut för finansiering av understöd från Statens kärnavfallshanteringsfond och tillsynsavgifter som tas ut för finansiering av Strålsäkerhetscentralens verksamhet.

Enligt 2 mom. kan den myndighet som har fattat beslutet förordna att beslut som gäller avbrytande eller begränsande av verksamheten (368 §) och beslut som gäller rättelse av förseelse eller försummelse (369 §) ska iakttas innan de har vunnit laga kraft.

De föreslagna 1 och 2 mom. motsvarar till väsentliga delar 75 § 7 mom. i den lag som upphävs. Jämfört med den lag som upphävs utvidgas myndighetens behörighet i någon mån.

Enligt det föreslagna 3 mom. ska 35 § i statsunderstödslagen tillämpas på verkställighet av Statens kärnavfallshanteringsfonds beslut enligt 271 §. Motsvarande bestämmelse ingår i 75 § 6 mom. i den lag som upphävs.

467 §. Verkställighet av beslut om tillstånd för kärnanläggning innan de har vunnit laga kraft. Enligt det föreslagna 1 mom. kan det i ett beslut om tillstånd för kärnanläggning bestämmas att verksamheten kan inledas med iakttagande av tillståndsbeslutet innan beslutet har vunnit laga kraft. För detta förutsätts att sökanden har anförut en grundad anledning. Det förutsätts också att verkställigheten inte gör ändringssökandet onödigt och att sökanden ställer en tillräcklig

säkerhet enligt 234 § 2 mom. 1–4 punkten. Ärendet kan ingå redan i ansökan om kärnanläggningstillstånd eller i en separat ansökan. Ärendet kan avgöras i det egentliga tillståndsbeslutet eller efteråt genom ett separat beslut.

Enligt det föreslagna 2 mom. är det också möjligt att i tillståndsbeslutet ge bestämmelser om inledandet av verksamheten, till exempel genom att specificera de åtgärder som får vidtas, och fastställa en tidsfrist.

Enligt 3 mom. kan den myndighet som har avgjort tillståndsärendet (statsrådet eller Strålsäkerhetscentralen) på separat ansökan som görs under besvärstidens gång eller inom 14 dagar från besvärstidens utgång genom sitt beslut godkänna verkställigheten. När ärendet avgörs i statsrådet är arbets- och näringsministeriet den i 304 § avsedda tillståndsmyndighet som ansökan ska lämnas till.

Paragrafen är ny. Paragrafen kompletterar 122 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden, där det föreskrivs om besluts verkställbarhet.

47 kap. - Nationella program och internationella inbördes utvärderingar

468 §. Nationell ram för säkerheten vid kärnanläggningar och för kärnavfallshantering. I det föreslagna 1 mom. föreskrivs det om en nationell ram för säkerheten vid kärnanläggningar. Enligt artikel 4 i kärnsäkerhetsdirektivet ska medlemsstaterna införa och upprätthålla ett nationellt ramverk för kärnsäkerheten vid kärnanläggningar (i direktivet används termen kärntekniska anläggningar). Det nationella ramverket ska särskilt innehålla bestämmelser om fördelning av ansvar och samordning mellan statliga myndigheter, nationella kärnsäkerhetskrav som ska omfatta samtliga stadier av kärnanläggningars livscykel, ett system för tillståndsgivning och förbud mot drift av kärnanläggningar utan tillstånd, ett system för myndighetstillsyn samt effektiva åtgärder för efterlevnad.

I det föreslagna 2 mom. föreskrivs det om den nationella ramen för kärnavfallshantering. Enligt artikel 5 i kärnavfallsdirektivet ska medlemsstaterna införa och upprätthålla ett nationellt rättsligt, reglerande och organisatoriskt ramverk (nationellt ramverk) för hantering av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall. Denna nationella ram fördelar ansvar och fastställer samordning mellan relevanta behöriga myndigheter.

I 3 mom. föreskrivs det om det nationella systemet som består av en nationell ram för säkerheten vid kärnanläggningar och en nationell ram för kärnavfallshantering. Momentet motsvarar 54 a § 1 mom. i den lag som upphävs.

469 §. Nationellt program för kärnavfallshantering. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om ett nationellt program för kärnavfallshantering. Paragrafen motsvarar 27 b § 1, 2 och 4 mom. i den lag som upphävs. Enligt 1 § i SMB-förordningen förutsätter det nationella programmet för kärnavfallshantering en miljöbedömning.

I kärnavfallsdirektivet förutsätts det att det utfärdas exakta bestämmelser i lag om det nationella programmet för kärnavfallshantering och de nationella handlingslinjerna. Enligt artikel 4 i direktivet ska medlemsstaterna införa och upprätthålla nationella handlingslinjer för hanteringen av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall. Varje medlemsstat ska ha det yttersta ansvaret för hanteringen av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall som genererats i den staten. I direktivet förutsätts det att lagstiftningen innehåller en klart definierad skyldighet att införa och upprätthålla nationella handlingslinjer som innehåller alla principer enligt artikel 4 i

direktivet. Enligt direktivet kan de nationella handlingslinjerna och det nationella programmet för kärnavfallshantering återges i ett enda dokument eller i flera olika dokument.

Enligt det föreslagna 1 mom. ska arbets- och näringsministeriet tillsammans med Strålsäkerhetscentralen utarbeta ett nationellt program för kärnavfallshantering. I momentet föreskrivs det också att det nationella programmet innefattar det nationella programmet för kärnavfallshantering och de nationella handlingslinjerna i ett enda dokument på det sätt som möjliggörs i direktivet. Den uppskattning av kostnaderna för kärnavfallshanteringen som avses i momentet innebär en övergripande bedömning. Kostnaderna för de enskilda tillståndshavarna är tillståndshavarnas affärshemlighet.

Det nationella programmet för kärnavfallshantering och det i 87 § i strålsäkerhetslagen avsedda nationella avfallshanteringsprogrammet för radioaktivt avfall bildar det nationella program för hantering av kärnavfall och annat radioaktivt avfall som avses i artiklarna 11 och 12 i kärnavfallsdirektivet. Det nationella genomförandet av kärnavfallsdirektivet har i Finland fördelats på kärnenergilagen och strålsäkerhetslagen.

I 2 mom. föreskrivs det om hörande. Syftet är att säkerställa offentligheten och hörande i tillräcklig omfattning när det för olika intressentgrupper betydande programmet upprättas. Motsvarande bestämmelse ingår i 87 § 2 mom. i strålsäkerhetslagen.

Det föreslagna 3 mom. innehåller ett bemyndigande att utfärda förordning, enligt vilket närmare bestämmelser om innehållet i det nationella programmet för kärnavfallshantering får utfärdas genom förordning.

470 §. Nationell självutvärdering. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om självutvärderingar på motsvarande sätt som i 54 § 3 och 4 mom., 54 a § 1 och 2 mom. samt 55 § 2 mom. 10 punkten i den lag som upphävs. Skyldigheten att göra en nationell självutvärdering grundar sig på kärnsäkerhetsdirektivet och kärnavfallsdirektivet.

471 §. Internationella inbördes utvärderingar. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om internationella inbördes utvärderingar på motsvarande sätt som i 54 § 3 och 4 mom. och 54 a § 1 och 3 mom. i den lag som upphävs. Skyldigheten att göra internationella inbördes utvärderingar grundar sig på kärnsäkerhetsdirektivet och kärnavfallsdirektivet.

472 §. Uppdatering av det nationella programmet för kärnavfallshantering. Den föreslagna paragrafen motsvarar 27 b § 3 mom. i den lag som upphävs. Dessutom konstateras det i paragrafen att det nationella programmet för kärnavfallshantering vid behov ska uppdateras även annars.

8.1.9 AVDELNING IX SLUTBESTÄMMELSER

48 kap. - **Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser**

473 §. Ikraftträdande. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2027. Avsikten är att de åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter, till exempel i fråga om anvisningar och information, ska vidtas redan innan lagen träder i kraft.

474 §. Bestämmelse om upphävande. Genom det föreslagna 1 mom. upphävs den lag som ska upphävas med senare ändringar av den. Samtidigt upphävs kärnenergiförordningen, statsrådets förordning om Statens kärnavfallshanteringsfond, statsrådets förordning om de allmänna

villkoren för lån som ges av statens kärnavfallshanteringsfonds tillgångar, statsrådets förordning om reservering av medel för kostnader för kärnavfallshantering samt statsrådets förordning om kärnsäkerhetsdelegationen och statsrådets förordning om delegationen för skyddsarrangemang på kärnenergiområdet med de ändringar som senare gjorts i dem. Likaså upphävs statsrådets förordning om avgifter för statsrådets beslut som sammanhänger med övervakningen av användningen av kärnenergi, som utfärdats med stöd av den lag som upphävs och av lagen om grunderna för avgifter till staten. Dessutom upphävs de allmänna säkerhetsföreskrifter som Strålsäkerhetscentralen meddelat med stöd av 7 q § i kärnenergilagen, de detaljerade krav som Strålsäkerhetscentralen uppställt med stöd av 7 r § samt de behörighetsvillkor som Strålsäkerhetscentralen uppställt med stöd av 55 § 2 mom. 5 punkten.

Enligt det föreslagna 2 mom. avser hänvisningar som finns i lagen om Finansinspektionens tillsynsavgifter (1209/2023) eller någon annanstans i lagstiftningen till den lag som upphävs efter ikraftträdandet av den föreslagna lagen hänvisning till den lagen. Hänvisningar till den lag som upphävs finns åtminstone i strålsäkerhetslagen, strafflagen, lagen om tryckbärande anordningar, gruvlagen, lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (360/1968), lagen om Finansinspektionen (878/2008), lagen om Finansinspektionens tillsynsavgifter, avfallslagen, räddningslagen, elmarknadslagen (588/2013), miljöskyddslagen, lagen om privata säkerhetstjänster, lagen om Strålsäkerhetscentralen och statsrådets förordning om Strålsäkerhetscentralen (1359/2022), SMB-förordningen samt reglementet för statsrådet (262/2003).

I det föreslagna 2 mom. föreskrivs det att om det någon annanstans i lagstiftningen hänvisas till det kärnavfall eller den avgift för kärnavfallshantering som avses i den lag som upphävs, gäller hänvisningen i den föreslagna lagen avsett kärnavfall eller avsedd avgift för kärnavfallshantering efter lagens ikraftträdande. En hänvisning till avgift för kärnavfallshantering finns åtminstone i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet och till kärnavfall i avfallslagen.

475 §. Anhängiga ärenden. Den föreslagna paragrafen innehåller allmänna övergångsbestämmelser.

Enligt 1 mom. ska ärenden som gäller tillstånd och godkännanden samt andra ärenden som är anhängiga med stöd av den lag som upphävs avgöras med iakttagande av de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av den föreslagna lagen. I 476 och 478 § föreskrivs det dock om undantag från detta.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska i 1 mom. avsedda ärenden behandlas och avgöras i enlighet med bestämmelserna i den föreslagna lagen, om en fullföljdsdomstol efter lagens ikraftträdande upphäver och återförvisar ärendet i sin helhet för ny behandling.

Projekt som hänför sig till kärnanläggningar är vanligen långvariga och innehåller flera stadier där det krävs godkännanden. Vid kärnanläggningar som är i drift när den föreslagna lagen träder i kraft kan det pågå flera sådana långvariga projekt. Enligt paragrafen ska ärenden som hänför sig till projekten avgöras enligt den lag som upphävs eller den föreslagna lagen beroende på när ärendet blivit anhängigt. I praktiken kan det vara besvärligt och föranleda onödiga kostnader om två från varandra avvikande regelverk ska tillämpas på ett och samma projekt. Enligt den föreslagna 399 § kan tillståndshavaren ansöka om undantag från föreskrifter som meddelats med stöd av den föreslagna lagen. Den föreslagna paragrafen är också tillämplig i situationer där ett långvarigt projekt som inletts med stöd av den lag som upphävs pågår när den föreslagna lagen träder i kraft. Med stöd av den föreslagna paragrafen kan tillståndshavaren på ansökan få rätt att avvika från vissa föreskrifter som meddelats med stöd av den föreslagna lagen och i

stället iakttas till exempel kraven i de föreskrifter av Strålsäkerhetscentralen och YVL-direktiv som var i kraft vid den föreslagna lagens ikraftträdande. En bestämmelse som motsvarar den föreslagna paragrafen ingår i 7 r § 3 mom. i den lag som upphävs. Med stöd av den kan tillståndshavaren ansöka om undantag för att i ett ärende som är anhängigt när den föreslagna lagen träder i kraft i stället för de detaljerade krav som ställts med stöd av den lag som upphävs iakttas kraven i de föreskrifter som Strålsäkerhetscentralen meddelat med stöd av den föreslagna lagen.

476 §. *Behandling och avgörande av vissa anhängiga tillståndsärenden.* Tillståndssystemet enligt den föreslagna lagen avviker från tillståndssystemet enligt den lag som upphävs bland annat i fråga om förutsättningarna för godkännande och delvis i fråga om den myndighet som avgör ett tillståndsärende.

Det föreslagna 1 mom. gäller situationer där tillstånd att uppföra en kärnanläggning enligt den föreslagna lagen söks med stöd av ett sådant principbeslut av statsrådet som meddelats med stöd av den lag som upphävs och som förblivit i kraft med stöd av den föreslagna lagen. Enligt den lag som upphävs behandlas vissa ärenden som en del av ett principbeslut medan de enligt den föreslagna lagen behandlas separat från principbeslutet. Enligt momentet ska bestämmelserna i 305 § 1, 3, 5 och 9 punkten i den föreslagna lagen i sådana fall tillämpas på anhängiggörandet av ansökan om tillstånd att uppföra en kärnanläggning. Förlägningsplatsens lämplighet och kärnanläggningskonceptet har då redan bedömts på allmän nivå inom ramen för ett förfarande med principbeslut enligt den lag som upphävs.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska en tillståndsansökan som gäller gruvdrift och malmanrikningsverksamhet som avses i 2 § 1 mom. 2 punkten i den lag som upphävs behandlas och avgöras med iakttagande av bestämmelserna om tillstånd att uppföra en anläggning för kärnämnestillvaratagande i den föreslagna lagen, om den verksamhet som avses i ansökan motsvarar verksamheten vid en anläggning för kärnämnestillvaratagande enligt den föreslagna lagen. En ansökan om ändring av ett tillstånd som gäller sådan här verksamhet ska behandlas och avgöras med iakttagande av bestämmelserna om ändring av tillstånd i den föreslagna lagen. I den föreslagna lagen föreskrivs det klart mer detaljerat om anläggningar för kärnämnestillvaratagande än vad det föreskrivs om motsvarande verksamhet i den lag som upphävs, och tillstånd krävs separat för uppförande och drift. Enligt det föreslagna momentet överförs ansökan till Strålsäkerhetscentralen när den föreslagna lagen träder i kraft. Enligt den föreslagna lagen är Strålsäkerhetscentralen tillståndsmyndighet i ärendet.

Enligt 3 mom. ska en tillståndsansökan som gäller mindre slutförvaring av kärnavfall än slutförvaring i stor skala enligt 2 § 1 mom. 4 a-punkten i den lag som upphävs behandlas och avgöras med iakttagande av bestämmelserna om tillstånd att uppföra en markslutförvarsanläggning i den föreslagna lagen. Mindre slutförvaring av kärnavfall än slutförvaring i stor skala enligt den lag som upphävs motsvaras i den föreslagna lagen av en markslutförvarsanläggning. Tillståndsmyndighet är fortfarande Strålsäkerhetscentralen. Enligt den föreslagna lagen krävs tillstånd både för uppförande och drift. Enligt momentet ska en anhängig tillståndsansökan behandlas som ansökan om tillstånd för uppförande.

Enligt 3 mom. ska en ansökan om transporttillstånd enligt den lag som upphävs behandlas och avgöras med iakttagande av bestämmelserna om godkännande av transport av kärnämnen eller kärnavfall i den föreslagna lagen. Förutsättningarna för godkännande ändras och preciseras i den föreslagna lagen. Förfarandet förändras också, när det samtidigt beslutas om godkännande med stöd av TFA-lagen.

477 §. Beslut som meddelats före ikraftträdandet av denna lag. Enligt den föreslagna paragrafen ska statsrådets principbeslut, tillståndsbeslut och andra beslut som meddelats före den föreslagna lagens ikraftträdande förbli i kraft i enlighet med beslutet. Detta avser bland annat tillstånd för kärnanläggningar som beviljats med stöd av den lag som upphävs samt av Strålsäkerhetscentralen med stöd av 21 § i den lag som upphävs beviljade tillstånd eller olika godkännandebeslut som hänför sig till säkerheten vid kärnanläggningar. I kraft förblir också arbets- och näringsministeriets och Statens kärnavfallshanteringsfonds beslut om kärnavfallshantering och reservering av medel för kostnaderna för den, till exempel tillståndshavarens fondandel som fastställts med stöd av 41 § i den lag som upphävs, tillståndshavarens med stöd av 43 § 2 mom. i den lag som upphävs fastställda ansvarsbelopp och fonderingsmål och beslut om ansvarsbeloppet samt den med stöd av 52 c § i den lag som upphävs fastställda bufferten och eventuella tilläggsbufferten. Likaså förblir det tillstånd för gruvdrift och malmanrikningsverksamhet som beviljats Terrafame Ab i kraft. Tillståndsbeslut och andra beslut förblir i kraft i enlighet med beslutet, och bland annat ska bestämmelserna i beslutet fortfarande iakttas.

478 §. När tillståndsplikten upphör. I paragrafen föreslås bestämmelser om situationer där det enligt den föreslagna lagen inte längre förutsätts tillstånd eller godkännande. Sådana här tillstånd och godkännanden upphör att gälla när den föreslagna lagen träder i kraft till den del det enligt den föreslagna lagen inte längre krävs tillstånd eller godkännande, och behandlingen av anhängiga ärenden som gäller dem lämnas därhän. I den föreslagna lagen finns det till exempel inte längre ett krav på godkända personer som ska ansvara för kärnämneskontrollen och beredskapsarrangemangen motsvarande 7 i § 3 mom. eller ett krav på en godkänd ansvarig föreståndare motsvarande 7 k §. Dessa beslut om godkännande som fattats med stöd av den lag som upphävs upphör att gälla när den föreslagna lagen träder i kraft.

479 §. Allmänna övergångsbestämmelser om kärnanläggningar. I det föreslagna 1 mom. föreskrivs det om övergångsbestämmelser om kärnanläggningar som beviljats tillstånd med stöd av den lag som upphävs. En sådan kärnanläggning samt dess organisation och ledning och den fördelning av besiktningsbehörigheten som är tillämplig på anläggningens strukturer och komponenter ska bringas i överensstämmelse med den föreslagna lagen före utgången av 2032. Detta avser framför allt krav och godkännandeförfaranden enligt avdelning III i den föreslagna lagen samt fastställandet av fördelningen av besiktningsbehörigheten som sker med stöd av 103 § i den föreslagna lagen. Under övergångsperioden iakttas Strålsäkerhetscentralens beslut i frågan med stöd av 477 § i den föreslagna lagen i enlighet med ifrågavarande beslut. Till den del det enligt den föreslagna lagen krävs godkännande eller i fråga om fördelningen av besiktningsbehörigheten fastställande, ska tillståndshavaren ansöka om godkännande eller fastställande eller lämna de uppgifter som behövs i tillräckligt god tid innan övergångsperioden går ut. Om en bestämmelse i tillståndet står i strid med bestämmelser i den föreslagna lagen, tillämpas den föreslagna lagen. Enligt det föreslagna momentet är undantag som godkänts med stöd av 7 r § 3 mom. i den lag som upphävs från iakttagandet av de detaljerade krav som fastställts i YVL-direktiven i kraft högst till utgången av 2032. Det ska dock vara möjligt att med stöd av den föreslagna 399 § beviljas undantag från iakttagande av de föreskrifter som Strålsäkerhetscentralen beviljat med stöd av den föreslagna lagen.

Enligt den föreslagna 2 mom. 1 punkten krävs inte ett i den föreslagna lagen föreskrivet godkännande av Strålsäkerhetscentralen för kärnanläggningars system och strukturer (inbegripet anläggningens grundläggande lösningar), komponenter (till exempel tryckbärande anordningar och andra mekaniska komponenter samt reservdelar till dem) och informationsmaterial (till exempel preliminära och slutliga säkerhetsanalyser och de analyser som ingår där, klassificeringshandlingar, säkerhetstekniska driftföreskrifter, driftanvisningar för kärnanläggningen, säkerhetsreglemente, skyddsplan, beredskapsplan) i

fråga om kärnanläggningar som är i drift när den föreslagna lagen träder i kraft, om ett godkännande med motsvarande innehåll är i kraft när den föreslagna lagen träder i kraft. Tillståndshavaren ska bedöma motsvarigheten. Om saken inte är klar med tanke på säkerhetskraven enligt den föreslagna lagen behöver man dokumentera bedömningen och vid behov kontakta Strålsäkerhetscentralen eller besiktningsorganet. Vad som föreskrivs i 1 punkten gäller också kärnanläggningens operatörer och ansvariga personer för skyddsarrangemangen.

Enligt den föreslagna 2 mom. 2 punkten förblir i 1 mom. avsedda kärnanläggningars skyddszoner och beredskapszoner i kraft som sådana de är när den föreslagna lagen träder i kraft. I fråga om dessa har det inte fattats ett separat beslut, utan de har baserat sig på en ovillkorlig kilometergräns som fastställts i en föreskrift av Strålsäkerhetscentralen. Tillståndshavaren kan med stöd av 314 § 1 mom. i förslaget ansöka om ändring av dem. Också en myndighet kan vidta åtgärder för ändring av dem på de grunder som det föreskrivs om i 314 § 2 mom. i den föreslagna lagen.

I 2 mom. 3 punkten föreslås bestämmelser om undantag som gäller sådana strukturer och komponenter och reservdelar till dem med inverkan på kärnanläggningens säkerhet (underpunkt a) samt sådana kärntekniska strukturer och mekaniska komponenter (underpunkt b) som tagits i drift vid kärnanläggningen före den föreslagna lagens ikraftträdande och som uppfyller kraven enligt den lag som upphävs. På strukturer och komponenter som avses i underpunkt a tillämpas inte den föreslagna lagens 101 § om allmänna kravspecifikationer, om det inte görs ändringar i dem som påverkar kärnanläggningens säkerhet efter att den föreslagna lagen trätt i kraft. På sådana reservdelar till dessa strukturer och komponenter som tillverkats före den föreslagna lagens ikraftträdande tillämpas inte de krav och förfaranden som det föreskrivs om i 102–107 § i den föreslagna lagen, om det inte efter att den föreslagna lagen trätt i kraft görs sådana ändringar i dem som inverkar på kärnanläggningens säkerhet. På sådana strukturer och komponenter som avses i underpunkt b tillämpas inte bestämmelserna i 107 § i den föreslagna lagen. I den paragrafen föreskrivs det om de åtgärder som tillståndshavaren svarar för och som ska vidtas innan den nämnda strukturen eller komponenten tas i bruk.

Enligt 3 mom. ska 46 § i den föreslagna lagen tillämpas på kärnkraftverk som har uppförts och för vars drift tillstånd har beviljats första gången före 1990 endast till den del det med stöd av 46 § är motiverat att förbättra säkerheten vid kärnkraftverket och skäligen genomförbart med praktiska åtgärder som står i rätt proportion till deras säkerhetsförbättrande inverkan och kostnaderna för dem. En övergångsbestämmelse med motsvarande innehåll finns i den förordning om ändring av kärnenergiförordningen som trädde i kraft den 1 januari 2018.

Av de kärnanläggningar som är i drift i Finland när den föreslagna lagen träder i kraft har en del varit i drift länge, vissa redan innan den lag som upphävs trädde i kraft. Kraven och förfarandena har förändrats under de årtionden som gått. Syftet med paragrafen är att verksamheten vid de kärnanläggningar som är i drift ska kunna fortgå utan störningar oberoende av övergångsperioden. På kärnanläggningar som är i drift tillämpas till exempel inte den föreslagna lagens bestämmelser om lämplighetsutlåtande om förlägningsplatsen för en kärnanläggning (68 §), utlåtande för att fastställa de konstruktionsförutsättningar som beror på förlägningsplatsen för en kärnanläggning (70 §) eller utlåtande om bedömning av kärnanläggningskonceptet (81 §). Inte heller till exempel 328 § i den föreslagna lagen tillämpas på sådana ändringar som har gjorts eller tagits i bruk före den föreslagna lagens ikraftträdande.

480 §. Allmänna övergångsbestämmelser om anläggningar för kärnämnestillvaratagande. Enligt det föreslagna 1 mom. ska den föreslagna lagens bestämmelser om anläggningar för kärnämnestillvaratagande tillämpas på gruvdrift och malmanrikningsverksamhet som omfattas

av ett tillstånd som beviljats med stöd av 21 § i den lag som upphävs. Centrala bestämmelser finns i 19, 28 och 34 kap. i den föreslagna lagen. Enligt den föreslagna lagen krävs inte längre periodisk säkerhetsbedömning. Enligt momentet tillämpas inte en bestämmelse i tillståndet om den står i strid med bestämmelser i den föreslagna lagen. Sålunda tillämpas inte längre bestämmelsen om periodisk säkerhetsbedömning i det tillstånd som beviljats. I momentet föreslås dessutom en bestämmelse motsvarande den som i fråga om kärnanläggningar finns i 479 § 1 mom.

I det föreslagna 2 mom. finns i fråga om anläggningar för kärnämnestillvaratagande en motsvarande bestämmelse om informationsmaterial som godkänns av Strålsäkerhetscentralen som den bestämmelse i 479 § 2 mom. som gäller kärnanläggningar. System, strukturer eller komponenter för anläggningar för kärnämnestillvaratagande har inte godkänts separat, men till exempel skyddsplanen har godkänts av Strålsäkerhetscentralen.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om tillämpning av krav på säkerhet enligt den föreslagna lagen (se 290–292 §). Kravet är nytt, men en komplettering av avfallshanteringsskyldigheten har behandlats i motiveringen till det i 1 mom. avsedda tillståndet. Enligt 3 mom. ska Strålsäkerhetscentralen senast den 30 juni 2027 kräva säkerhet enligt den föreslagna lagen och fastställa en tidsfrist på högst ett år för ställande av säkerheten. Ett beslut som gäller ställande av säkerhet ska iakttas innan det har vunnit laga kraft.

481 §. Plan för regelbundet lämnande av uppgifter. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om tillämpning av skyldigheten enligt det föreslagna 381 § 2 mom. på kärnanläggningar och anläggningar för kärnämnestillvaratagande som innehar tillstånd när den föreslagna lagen träder i kraft. Det nämnda lagrummet ska tillämpas på en anläggning för kärnämnestillvaratagande med stöd av 397 §. Godkännande av en plan för regelbundet lämnande av uppgifter ska sökas hos Strålsäkerhetscentralen senast den 30 juni 2028.

482 §. Ändring, återkallande och överflyttning av tillståndsbeslut och andra beslut I det föreslagna 1 mom. föreskrivs det om tillämpning av bestämmelser om ändring, återkallande och överflyttning av tillstånd enligt den föreslagna lagen. I 2 mom. föreskrivs det om tillämpning av bestämmelser om ändring och återkallande av Strålsäkerhetscentralens beslut om godkännande enligt den föreslagna lagen. Den reglering som avses i 1 och 2 mom. i den föreslagna lagen är delvis mera täckande och delvis exaktare, men motsvarar i princip vad som har tillämpats med stöd av den lag som upphävs.

483 §. Förlängning av giltighetstiden för drifttillstånd för kärnanläggning. Bestämmelserna i den föreslagna lagen om förlängning av giltighetstiden för drifttillstånd för en kärnanläggning är nya och avviker från den lag som upphävs. Enligt den föreslagna paragrafen ska den föreslagna lagens bestämmelser om förlängning av drifttillstånd tillämpas på sådant drifttillstånd för kärnanläggning som beviljats med stöd av den lag som upphävs. Detsamma gäller tillstånd som beviljats för gruvdrift och malmanrikningsverksamhet med stöd av 21 § i den lag som upphävs.

484 §. Tillsyn, förvaltningstvång och påföljder. Med stöd av den föreslagna paragrafen ska bestämmelserna om tillsyn och förvaltningstvång i 35 kap. i den föreslagna lagen och bestämmelserna om påföljder i 38 kap. tillämpas också på sådan användning av kärnenergi för vilken det har beviljats kärnanläggningstillstånd, verksamhetstillstånd eller något annat tillstånd eller som har påbörjats före den föreslagna lagens ikraftträdande. Användning av kärnenergi som inletts före den föreslagna lagens ikraftträdande ingår också i Strålsäkerhetscentralens i 355 § avsedda tillsynsplan, och undersökning enligt 366 § kan rikta sig till sådan användning av kärnenergi. Också till exempel de förbud och förelägganden som avses i 368–370 § kan riktas

till sådan här användning av kärnenergi samt förenas med vite eller hot i enlighet med 371 §. Säkerhetsövervakningsförseelse enligt den föreslagna 403 § och påföljdsavgift enligt 404 § är nya påföljder och de ska tillämpas också på användning av kärnenergi som inletts före den föreslagna lagens ikraftträdande.

485 §. Övergångsbestämmelser om transporttillstånd och om säkerhetstillstånd enligt strålsäkerhetslagen. I det föreslagna 1 mom. föreskrivs det om övergångsbestämmelser i fråga om transporttillstånd. Transporttillstånd som godkänts med stöd av den lag som upphävs avviker till sitt innehåll i väsentlig grad från godkännandet av transport enligt 18 kap. i den föreslagna lagen. Med stöd av transporttillståndet får man i enlighet med tillståndet och de bestämmelser i det som gäller giltighetstiden samt andra bestämmelser transportera kärnämnen eller kärnavfall, om Strålsäkerhetscentralen separat godkänner transportplanen och skyddsplanen. På godkännandet av dessa tillämpas den lag som upphävs samt de bestämmelser och föreskrifter som getts med stöd av den. Övergångsperioden pågår till utgången av 2027, men upphör redan före det om tillståndets giltighetstid löper ut före den nämnda tidpunkten. Transporter av kärnämnen eller kärnavfall ska vara godkända i enlighet med den föreslagna lagen från och med den 1 januari 2028.

Det föreslagna 2 mom. hänför sig till 28 § 1 mom. i den föreslagna lagen, enligt vilket bestämmelserna i strålsäkerhetslagen om verksamhetsutövare, radioaktiva ämnen och strålningsverksamhet ska tillämpas på strålsäkerheten i verksamhet som har att göra med kärnämnen och som sker någon annanstans än i en kärnanläggning eller anläggning för kärnämnestillvaratagande. På dessa kärnämnen tillämpas strålsäkerhetslagens bestämmelser om strålkällor som innehåller radioaktiva ämnen. Med stöd av strålsäkerhetslagen kan verksamheten förutsätta säkerhetstillstånd. Enligt den föreslagna paragrafen ska de säkerhetstillstånd som krävs sökas före utgången av 2029. Om giltighetstiden för verksamhetstillståndet löper ut före det, ska säkerhetstillståndet sökas i tillräckligt god tid så att det är i kraft innan verksamhetstillståndets giltighetstid löper ut.

486 §. Övergångsbestämmelser om reservering av medel för kostnader för kärnavfallshantering. Bestämmelserna om förberedelse för avfallshantering och reservering av medel för kostnaderna för den i den föreslagna lagen motsvarar till sitt innehåll bestämmelserna i den lag som upphävs. Syftet med det föreslagna 1 mom. är att säkerställa att planen för kärnavfallshantering och avvecklingsplanen uppdateras samt att det regelbundna lämnandet av uppgifter som behövs för beräkningen av ansvarsbeloppet fortsätter. I fråga om de tillståndshavare som när den föreslagna lagen träder i kraft har sådant lån som avses i 52 a § i den lag som upphävs har beslut enligt 43 § 2 mom. 1 punkten fattats i slutet av 2025. För dessa tillståndshavare ska beslut i enlighet med 230 § 1 mom. i den föreslagna lagen fattas nästa gång i slutet av 2028. Enligt den föreslagna lagen ska Strålsäkerhetscentralen i stället för arbets- och näringsministeriet behandla och avgöra ärenden som gäller avvecklingsplaner.

Skyldigheten överlämna säkerheter till staten för kostnaderna för kärnavfallshanteringen enligt 44 och 45 § i den lag som upphävs och 234 § i den föreslagna lagen motsvarar varandra. Enligt det föreslagna 2 mom. ska säkerheter enligt den lag som upphävs bli sådana säkerheter som avses i den föreslagna lagen.

487 §. Övergångsbestämmelser om Statens kärnavfallshanteringsfonds placeringsverksamhet. Bestämmelserna om Statens kärnavfallshanteringsfonds placeringsverksamhet enligt den föreslagna lagen motsvarar till sitt innehåll bestämmelserna i den lag som upphävs.

Enligt det föreslagna 1 mom. ska låneavtal som Statens kärnavfallshanteringsfond med stöd av 52 a § i den lag som upphävs har ingått med avfallshanteringsskyldiga (tillståndshavare) och

deras aktieägare förbli i kraft i enlighet med vad som närmare överenskommits i låneavtalet. Enligt momentet är det möjligt att förlänga lånetiden på tre år med högst två månader, när det år 2029 med stöd av 250 § i den föreslagna lagen fattas beslut om utlåning av reserveringsfondens medel. När det år 2032 fattas beslut om utlåning av medel är lånetiderna igen tre år. Grunden för engångsförlängningen av lånetiden är att samordna olika tidsplaner, till exempel tidsplanen för tillståndshavarnas bokslut och tidsplanen för den beredning som behövs för beviljande av lån ur fonden, bland annat för bedömning av säkerheterna samt av tillståndshavarnas och deras aktieägars solvens.

Enligt det föreslagna 2 mom. motsvarar bestämmelserna om säkerheter som krävs för skydd mot risker i Statens kärnavfallshanteringsfonds placeringsverksamhet i den föreslagna lagen till innehållet bestämmelserna i den lag som upphävs. Säkerheter enligt 52 c § 1 mom. i den lag som upphävs blir säkerheter enligt 255 § i den föreslagna lagen, säkerheter enligt 52 c § 2 mom. i den lag som upphävs blir säkerheter enligt 257 § 1 mom. i den föreslagna lagen, säkerheter enligt 52 c § 3 mom. i den lag som upphävs blir säkerheter enligt 257 § 2 mom. i den föreslagna lagen och säkerheter enligt 52 c § 4 mom. i den lag som upphävs blir säkerheter enligt 256 § i den föreslagna lagen.

Enligt det föreslagna 3 mom. ska bestämmelserna om säkerställande av minimiandelarna för Statens kärnavfallshanteringsfonds placeringar i 254 § i den föreslagna lagen tillämpas första gången 2029. Enligt 52 a § 3 mom. och 52 b § 1 mom. i den lag som upphävs ska det säkerställas kalenderårsvis att kravet angående minimiandel enligt de nämnda momenten uppfylls enligt den situation som råder den 1 april, och de nämnda momenten ska tillämpas till utgången av 2028. Förfarandet enligt den lag som upphävs har visat sig vara problematiskt i praktiken.

488 §. Kompletterande övergångsbestämmelser om Statens kärnavfallshanteringsfond. Bestämmelserna om statens kärnavfallshanteringsfond i den lag som upphävs och den föreslagna lagen motsvarar varandra till innehållet, men i fråga om avgifter som hänför sig till understödssystemet behövs övergångsbestämmelser.

Enligt det föreslagna 1 mom. ska direktionen för Statens kärnavfallshanteringsfond och placeringsdelegationen vid Statens kärnavfallshanteringsfond, vilka utsetts med stöd av den lag som upphävs, fortsätta till utgången av sin mandatperiod liksom de tillsatta revisorerna.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska 53 b § 1–3 mom. i den lag som upphävs tillämpas till utgången av 2028 och 267 och 268 § i den föreslagna lagen från ingången av 2029. Detta är konsekvent med beaktande av det tillvägagångssätt som tillämpats enligt den lag som upphävs, där fleråriga forskningsprojekt understöds enligt de planerade forskningsprogrammen.

I det föreslagna 3 mom. beaktas det att den särskilda förmögenhet vid Statens kärnavfallshanteringsfond som avses i den lag som upphävs blir sådan förmögenhet vid Statens kärnavfallshanteringsfonds forskningsfond som avses i den föreslagna lagen.

Enligt det föreslagna 4 mom. ska medel enligt 53 d § i den lag som upphävs som blivit outdelade och sådana genom understödsbeslut bundna medel som på grund av förändrade kostnader i projekten eller av någon annan orsak blivit oanvända utan dröjsmål återbetalas till de avgiftsskyldiga i relation till avgifterna i enlighet med 53 b § i den lag som upphävs efter den föreslagna lagens ikraftträdande. Bestämmelsen behövs eftersom 53 b § 4 mom. i den lag som upphävs inte längre tillämpas efter att den föreslagna lagen trätt i kraft.

489 §. Övergångsbestämmelser om Strålsäkerhetscentralens avgiftsbelagda prestationer och tillsynsavgift. I enlighet med 45 kap. i den föreslagna lagen ska finansieringen av

Strålsäkerhetscentralens myndighetsverksamhet förnyas. Verkställigheten av bestämmelserna förutsätter bland annat en tillsynsplan enligt den föreslagna lagen. Också tillståndshavarna och andra avgiftsskyldiga måste kunna förbereda sig i sin ekonomiska planering för finansieringen av myndighetsverksamheten enligt den föreslagna lagen. Dessutom behöver det reserveras tillräckligt med tid för beredningen av en avgiftsförordning. Enligt den föreslagna paragrafen ska bestämmelserna om Strålsäkerhetscentralens avgiftsbelagda prestationer och tillsynsavgift i 45 kap. tillämpas från ingången av 2029.

490 §. Övergångsbestämmelser om delegationer. De delegationer som avses i 56 § 2 och 3 mom. i den lag som upphävs motsvarar de delegationer som avses i 18 § i den föreslagna lagen. Enligt den föreslagna paragrafen ska kärnsäkerhetsdelegationen och delegationen för skyddsarrangemang på kärnenergiområdet fortsätta till utgången av sin mandatperiod. På delegationerna och deras uppgifter tillämpas dock vad som föreskrivs i den föreslagna 18 § och med stöd av den.

8.2 Strålsäkerhetslagen

1 kap - Allmänna bestämmelser

2 §. Tillämpningsområde och begränsningar. Det föreslås att det till 2 § i strålsäkerhetslagen fogas ett nytt 3 mom. som gäller verksamhet som hänför sig till experimentell drift av fusionsreaktorer. Med experimentell drift av fusionsreaktorer avses i praktiken sådan forskning som inbegriper risker i anslutning till strålning och hantering av radioaktiva ämnen. Den täcker sålunda inte situationer där teoretisk forskning utan risk för strålningsexponering bedrivs för att undersöka fusionsreaktioner.

I den föreslagna kärnenergilagen avgränsas en kärnanläggning till verksamhet som baserar sig på fissionsreaktion, varvid eventuell verksamhet som hänför sig till fusionsreaktion inte omfattas av dess tillämpningsområde. Enligt propositionen hör experimentell drift av fusionsreaktorer till strålsäkerhetslagens tillämpningsområde, eftersom verksamheten ligger närmare annan strålningsverksamhet på grund av den strålningsexponering och de risker som hänför sig till den. På kärnmaterial som hänför sig till experimentell drift av fusionsreaktorer tillämpas dock vad som i den föreslagna kärnenergilagen föreskrivs om kärnämneskontroll.

För närvarande begränsas utvecklingen av fusionsteknik i praktiken endast till forskningsverksamhet. Det är inte ändamålsenligt att ta med egentlig energiproduktion med denna metod i regleringen innan egentliga tekniker utvecklas. I framtiden sker eventuellt ett genombrott i utvecklingen av fusionsreaktorer. Då är det skäl att utvärdera om det ska föreskrivas om fusionsreaktorer (inklusive fusionsforskningsreaktorer) i kärnenergilagen eller i en egen lag. I det sammanhanget ska också bedömas bland annat förhållandet mellan den nya lagens eller den ändrade kärnenergilagens bestämmelser och bestämmelserna i strålsäkerhetslagen (bland annat i fråga om bestämmelserna om avfall som innehåller radioaktiva ämnen).

3 §. Förhållande till annan lagstiftning. Den föreslagna kärnenergilagen och strålsäkerhetslagen ska enligt förslaget samordnas bättre än för närvarande. Syftet är att förtydliga och förenkla den helhet av bestämmelser som hänför sig till strålsäkerhet också med tanke på aktörerna. Den föreslagna kärnenergilagen innehåller detaljerade bestämmelser om strålsäkerhet vid kärnanläggningar, men strålsäkerhet vid annan användning av kärnenergi baserar sig i regel på strålsäkerhetslagen enligt vad som närmare föreskrivs i den föreslagna kärnenergilagen. I det föreslagna 1 mom. uppdateras författningsnumret för den föreslagna kärnenergilagen.

4 a §. Tillämpning av strålsäkerhetslagen på experimentell drift av fusionsreaktorer. Det är nödvändigt att särskilt föreskriva om experimentell drift av fusionsreaktorer och tillämpningen av strålsäkerhetslagen på den. Denna verksamhet omfattas inte av definitionerna av användning av strålning och strålkälla i den gällande strålsäkerhetslagen eftersom radioaktiva ämnen inte används i fusionsverksamhet på grund av deras radioaktivitet. I verksamheten är det dock nödvändigt att hantera radioaktiva ämnen och sådana uppkommer också till följd av verksamheten, men radioaktiviteten är här en sekundär egenskap och inte en orsak till användningen av ämnet. Detta är en väsentlig skillnad jämfört med den nuvarande definitionen av strålkälla.

72 §. Skyldigheter för överlåtare, mottagare och transportörer. Det föreslås att 1 mom. kompletteras. Om det är fråga om sådant kärnmaterial på vilket bestämmelserna om strålkällor ska tillämpas med stöd av 28 § i den föreslagna kärnenergilagen, kan sådana här kärnämnen utöver till innehavare av säkerhetstillstånd också överlåtas till tillståndshavare som avses i den föreslagna kärnenergilagen, om användningen sker i verksamhet enligt kärnanläggningstillståndet. I praktiken gäller detta sådana aktörer som omfattas av strålsäkerhetslagen och som bedriver till exempel sådan forskning med kärnämnen som kan utnyttjas också vid en kärnanläggning. Om ett kärnämne däremot samtidigt är radioaktivt avfall, föreskrivs det i 83 § 2 mom. om överlåtelse av kärnämnet till en tillståndshavare.

80 §. Sekundär ombesörjningsplikt. Det föreslås att 80 § 3 mom. ändras så att förutsättningarna för statens sekundära ombesörjningsplikt preciseras och förtydligas för att motsvara nuvarande praxis. Syftet med ändringen är inte att utvidga statens ansvar, utan att säkerställa att regleringen motsvarar de principer som tillämpas i praktiken och tydligare än för närvarande möjliggör prövning i exceptionella situationer.

Det föreslås att den bestämmelse i lagrummet stryks enligt vilken det för statens ombesörjningsplikt förutsätts att det inte finns någon verksamhetsutövare vars näringsgren omfattar oskadliggörande av radioaktivt avfall. Detta villkor är onödigt, eftersom det föreslagna momentet och paragrafen till övriga delar redan omfattar situationer där det inte finns någon lämplig aktör.

Dessutom föreslås det att momentet ändras så att det i fråga om överlämnande av radioaktivt avfall hänvisas till någon annan aktör i stället för till en annan verksamhetsutövare. Detta innebär att det fortfarande kan vara fråga om en innehavare av säkerhetstillstånd som omfattas av strålsäkerhetslagen. Om det är fråga om en utländsk aktör tillämpas direktivet om kärnavfallstransporter på mottagarlandets mottagande, där det bland annat föreskrivs om samtycke från mottagaren. Kravet på tillstånd för hantering av radioaktivt avfall grundar sig på artikel 5 i kärnavfallsdirektivet.

Det föreslås att det till momentet fogas en bestämmelse som är beroende av prövning, enligt vilken staten kan se till att radioaktivt avfall oskadliggörs också om returnering eller överlämnande av avfallet föranleder exceptionellt höga kostnader eller det finns andra vägande skäl till det.

När det gäller att oskadliggöra strålkällor som tagits ur bruk är det första alternativet att returnera källan till tillverkaren eller till någon annan aktör. Vid import av strålkällor har det från och med den 15 december 2018 förutsatts att tillverkaren förbinder sig att ta emot strålkällan efter användningen. Strålkällornas användningstid är dock till och med flera tiotals år, varför det finns många källor i landet som importerats innan detta krav infördes och returnering inte nödvändigtvis annars heller är möjlig längre när en strålkälla når slutet av sin livslängd.

Nästan alla strålkällor som har importerats under hela Finlands historia har överförs på statens ansvar. Detta har varit rådande praxis fram till de senaste åren. Vid genomförandet av den nya strålsäkerhetslagen har man börjat undersöka villkoren för att staten ska ta över ansvaret och efter det också tolka dem snävare. Av användarna av strålkällor har det förutsatts konkreta utredningar om möjligheten att returnera källan till tillverkaren eller någon annan aktör innan beslut om att överföra den till statens ansvar har fattats. Till följd av detta har alternativa bortskaffningssätt börjat förekomma.

Exceptionellt höga kostnader hänvisar till situationer där det finns en kommersiell bortskaffningskanal, men där genomförandet är ekonomiskt orealistiskt. Till exempel returnering av gamla strålbehandlingsapparater till ursprungslandet (till exempel Kanada) kan förutsätta hyrande av ett privat fraktflygplan, nedmontering i flera faser och särskild slutförvaring, varvid de totala kostnaderna kan uppgå till över en halv miljon euro. I landet finns också många gamla källor för vilka det inte finns sådana här bortskaffningskanaler. Till exempel är det i nuläget oskäligt svårt att till tillverkaren returnera strålkällor som har tillverkats i Sovjetunionen, vilka är mycket vanliga i Finland. En motsvarande situation är gällande egentillverkade, omärande, skadade eller annars oidentifierade gamla strålkällor. Vissa tillverkare tar dock emot också sina gamla källor. Vid bortskaffningen av gamla strålkällor har transporterna en betydande roll. Transport av stora strålkällor genom flera olika länder är dyrt och svårt. Särskilt utmanande är situationen med gamla strålkällor vars dokumentation har försvunnit eller i fråga om vilka tillverkarens certifikat har gått ut. I vissa situationer har det varit motiverat att staten tar över ansvaret för källorna också när det finns en kommersiell bortskaffningskanal till utlandet. En sådan situation kan uppstå om transport eller annan hantering av strålkällan för att föra den utomlands utgör en alltför stor risk med tanke på strålsäkerheten. En möjlig situation är också till exempel att säker hantering av en källa som ska returneras inte kan garanteras i bortskaffningskedjan.

81 §. Tillämpning av vissa bestämmelser på radioaktivt avfall. Det föreslås att ett nytt 2 mom. fogas till paragrafen. Enligt det momentet krävs säkerhetstillstånd inte av en i den föreslagna kärnenergilagen avsedd tillståndshavare vars kärnanläggningstillstånd tillåter hantering, lagring eller slutförvaring av radioaktivt avfall. Till denna del revideras regleringen också i den föreslagna kärnenergilagen. I ett kärnanläggningstillstånd enligt den föreslagna kärnenergilagen beaktas i tillräcklig utsträckning sådana omständigheter som hänför sig till hanteringen av avfallet och säkerheten, varför det inte har ansetts vara nödvändigt med dubbla tillstånd för dem. Om kärnanläggningstillståndet emellertid inte omfattar hantering, lagring eller slutförvaring av radioaktivt avfall ska säkerhetstillstånd för dessa sökas separat.

83 §. Tagande ur bruk av strålkällor och driftsutrymmen. Det föreslås att paragrafens 2 mom. ändras. Kärnavfall enligt den kärnenergilag som upphävs och den föreslagna kärnenergilagen är radioaktivt avfall, och slutförvaringen av det enligt den föreslagna kärnenergilagen är minst lika säkert som slutförvaring av radioaktivt avfall enligt strålsäkerhetslagen. I slutförvarsanläggningar enligt den lag som upphävs placeras också radioaktivt avfall som omfattas av strålsäkerhetslagens tillämpningsområde, men för det krävs ett separat säkerhetstillstånd enligt strålsäkerhetslagen. Detta tillståndskrav slopas om verksamhetsutövaren har tillstånd enligt den föreslagna kärnenergilagen att slutförvara kärnavfall och vid behov inneha, behandla och lagra kärnavfall och dessa åtgärder enligt tillståndet skulle vara möjliga också i fråga om radioaktivt avfall.

84 §. Förutsättningar för återanvändning, materialåtervinning, återvinning och bortskaffande. Det föreslås att 1 mom. ändras genom att det fogas till en begränsning som gäller kärnämnen. Så kallade småskaliga verksamhetsutövare, såsom forskningsinstitut, som har att göra med kärnämnen överförs med stöd av den föreslagna kärnenergilagen till att i fråga om aspekter som

gäller säkerheten beviljas tillstånd i enlighet med strålsäkerhetslagen, men skyldigheterna avseende kärnämneskontrollen enligt kärnenergilagen gäller fortfarande för dem. I propositionen beaktas situationer där radioaktivt avfall samtidigt också kan vara kärnämnen, varvid det inte kan befrias från tillsynen på samma sätt som annat radioaktivt avfall, eftersom bokföringsskyldigheten som gäller kärnmaterial inte har upphört. Bestämmelsen gäller särskilt aktörer som bedriver till exempel forskning med sådana kärnämnen i vilka mängden radioaktivt ämne inte är högre än friklassningsnivån enligt 85 §. I den föreslagna kärnenergilagen föreskrivs det särskilt om upphörande av tillämpningen av skyldigheterna i fråga om kärnämneskontroll. Kärnämne definieras i 5 § 1 mom. 7 punkten i den föreslagna kärnenergilagen. I 41 § i den föreslagna kärnenergilagen föreskrivs det om kärnämnen på vilka 4 och 5 kap. i den nämnda lagen inte ska tillämpas.

86 §. Hantering av metaller för återvinning och herrelösa strålkällor. I det föreslagna 1 mom. föreskrivs det om verksamhet i vilken man hanterar eller lagrar minst 100 000 ton metaller för återvinning per år. Sådan verksamhet kräver säkerhetstillstånd. Den tidigare bestämmelsen om behov av säkerhetstillstånd preciseras med ett tydligt kriterium som är förenligt med Internationella atomenergiorganets anvisningar (SSG-17 Control of Orphan Sources and Other Radioactive Material in the Metal Recycling and Production Industries). Enligt de anmälningar som Strålsäkerhetscentralen fått påträffas slumpmässigt 1–5 strålkällor per år i samband med hantering och lagring av metaller för återvinning. Under de senaste tio åren har sammanlagt 18 herrelösa strålkällor hittats. Vid påträffande av en herrelös strålkälla krävs medvetenhet och kunskap för att identifiera källan samt skydda allmänheten och arbetstagarna från joniserande strålning. Användning av metaller för återvinning har blivit vanligare efter att strålsäkerhetslagen trädde i kraft den 15 december 2018. Tidigare har säkerhetstillstånd krävts av tre företag, men på grund av det nya kravet krävs säkerhetstillstånd av ytterligare uppskattningsvis två eller tre företag.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska man i verksamhet i vilken man hanterar eller lagrar minst 20 000 ton metaller för återvinning per år ha beredskap att sörja för arbetstagarnas och allmänhetens strålskydd. Momentet är nytt. Vid planeringen, genomförandet och övervakningen av strålskyddet ska en strålsäkerhetsexpert anlitas på det sätt som föreskrivs i 32 § 3 mom. I paragrafen föreslås det att kraven preciseras så att utöver i verksamhet som kräver säkerhetstillstånd ska också verksamhetsutövare som hanterar medelstora mängder (20 000–100 000 ton) metaller för återvinning ha beredskap att skydda arbetstagarna och allmänheten. Gränsen på 20 000 ton metaller för återvinning motsvarar den mängd som anges i 2 § 2 mom. 12 punkten underpunkt f i statsrådets förordning om miljöskydd (713/2014) där det bestäms när ansökan om miljötillstånd fortfarande handläggs av den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten. Om metallavfallet för återvinning överstiger 20 000 ton, hör verksamheten inte längre till kommunens behörighet. Då tillämpas 1 § i förordningen, enligt vilken Tillstånds- och tillsynsverket avgör miljötillståndsärenden som gäller de verksamheter som avses i tabell 1 i bilaga 1 till miljöskyddslagen.

Det föreslås att paragrafens nuvarande 2 och 3 mom. blir nya 3 och 4 mom. Det nya 3 mom. i paragrafen ändras så att det förpliktigar alla aktörer inom metallåtervinningsbranschen att anmäla att en herrelös strålkälla har påträffats, oberoende av om aktörerna omfattas av det föreslagna 1 eller 2 mom. Också mindre aktörer än så hittar ibland herrelösa strålkällor, och också om dessa situationer behöver man få information för att kunna säkerställa strålsäkerheten eller så att aktören vid behov kan ges anvisningar i anslutning till det. I 4 mom. korrigeras hänvisningen till 3 mom.

87 §. Nationell handlingslinje och nationellt program för avfallshantering. Det föreslås att paragrafens 1 mom. kompletteras så att det motsvarar vad som föreskrivs i 469 § 1 mom. i den

föreslagna kärnenergilagen. Det nationella avfallshanteringsprogrammet för radioaktivt avfall och det nationella program för kärnavfallshantering som avses i 469 § 1 mom. i den föreslagna kärnenergilagen bildar det nationella programmet för hantering av kärnavfall och annat radioaktivt avfall som avses i artiklarna 11 och 12 i kärnavfallsdirektivet. Det nationella genomförandet av kärnavfallsdirektivet har i Finland fördelats på kärnenergilagen och strålsäkerhetslagen.

127 §. Utsläpp och gränsvärden för dessa. Det föreslås att paragrafen ändras så att det också föreskrivs om anmälningsskyldighet i fråga om utsläpp som överskrider utsläppsgränsen. Närmare krav ställs i en föreskrift av Strålsäkerhetscentralen, för vilket det föreslås att bemyndigandet att meddela föreskrifter i 6 mom. i paragrafen kompletteras.

Genom den föreslagna ändringen genomförs i fråga om utsläppen Internationella atomenergiorganets rekommendation Skydd mot strålning och säkerhet i samband med strålkällor: Internationella grundläggande säkerhetsnormer. Allmänna säkerhetskrav (Radiation Protection and Safety of Radiation Sources: International Basic Safety Standards. General Safety Requirements Part 3, krav 32 punkt 3.137).

128 §. Övervakning av hur allmänheten exponeras. Det föreslås att bestämmelserna i paragrafen kompletteras med ett nytt 2 mom. För tydlighets skull föreslås det att paragrafen ändras i sin helhet. Det föreskrivs särskilt om bokföring av utsläpp i 127 § i lagen, varför det behöver föreskrivas på motsvarande sätt om bokföringsskyldighet också i fråga om övervakningen av hur allmänheten exponeras och rapporteringen till Strålsäkerhetscentralen. Dessa bestämmelser behövs för att Strålsäkerhetscentralen systematiskt ska kunna följa hur stor exponeringen av allmänheten är. Om den stråldos allmänheten exponeras för föranleds av utsläpp, ger de utsläpp som rapporterats en fingervisning om doserna. När exponeringen följs till exempel på grund av extern strålning i driftplatsens område eller dess närhet dit allmänheten har tillgång, kan Strålsäkerhetscentralen inte utan bokföring och rapportering systematiskt följa stråldoserna i fråga om allmänheten.

Genom kravet genomförs i fråga om exponering av allmänheten Internationella atomenergiorganets rekommendation Skydd mot strålning och säkerhet i samband med strålkällor: Internationella grundläggande säkerhetsnormer. Allmänna säkerhetskrav (Radiation Protection and Safety of Radiation Sources: International Basic Safety Standards. General Safety Requirements Part 3, krav 32 punkt 3.137 d) som utgår från antagandet att det för uppföljningen har fastställts av tillsynsmyndigheten godkända operativa kriterier och exponering som överskrider kriterierna ska anmälas. Utsläppsgränserna är ett av dessa kriterier (127 §), och ett annat är större exponering än dosrestriktionen i fråga om exponering av allmänheten. För genomförandet av övervakningen kan det dock ställas också andra kriterier och villkor enligt vilka en större exponering eller andra hinder för genomförandet ska meddelas till Strålsäkerhetscentralen. Sådana kan till exempel vara villkor i fråga om det praktiska genomförandet av bedömningarna.

Det föreslås att bemyndigandet att meddela föreskrifter i det nya 4 mom. ändras så att det också beaktar området för det nya 2 mom. Formuleringen är analog med vad som i 127 § 4 mom. föreskrivs om lämnande av uppgifter om utsläpp och övervakningen av dem. Mer detaljerade krav ställs genom en föreskrift av Strålsäkerhetscentralen.

185 §. Strålskyddsförseelse. Det föreslås att 1 mom. 5 punkten i paragrafen ändras så att förseelsebestämmelsen i fråga om överlåtelse av en strålkälla förenhetligas med de ändringar som föreslås i kärnenergilagen och strålsäkerhetslagen. Det ska enligt förslaget fortfarande vara straffbart att överlåta en strålkälla till verksamhetsutövare som inte har det säkerhetstillstånd

som krävs för att använda strålkällan i fråga. Det kan utöver säkerhetstillstånd i fortsättningen också vara fråga om innehavaren av ett sådant tillstånd som krävs enligt den föreslagna kärnenergilagen (till exempel kärnanläggningstillstånd) om innehavaren har rätt att hantera en strålkälla med stöd av ett tillstånd som avses i kärnenergilagen.

8.3 Strafflagen

17 kap. – Om brott mot allmän ordning

6 §. *Motstånd mot person som upprätthåller ordningen.* Det föreslås att en ny 4 punkt, enligt vilken med person som upprätthåller ordningen också avses en säkerhetsperson som avses i den föreslagna kärnenergilagen, fogas till 17 kap. 6 § 2 mom. i strafflagen. För tydlighetens omarbetas hela 2 mom. Säkerhetspersonerna ska upprätthålla skyddsarrangemang och säkerhetsövervakning vid kärnanläggningarna och transporterna i enlighet med den föreslagna kärnenergilagen och ha lämpliga befogenheter för utförandet av sina uppgifter. Det förutsätts alltid att säkerhetspersonerna har en utbildning som minst motsvarar utbildningen för sådana väktare som avses i 3 punkten, men befogenheterna avviker från den utbildningen. Det har ansetts behövt att utvidga kriminaliseringen till att omfatta även motstånd mot säkerhetspersoner, eftersom det är särskilt viktigt att kärnanläggningars säkerhetspersoner kan trygga objektet på behörigt sätt och att förhindrande eller försvårande av skötseln av uppgiften är straffbart på motsvarande sätt som i fråga om andra personer som upprätthåller ordning. I momentets 2 och 3 punkt i det svenska förslaget har det dessutom gjorts en lagteknisk korrigering.

34 kap. – Om allmänfarliga brott

4 §. *Äventyrande av andras hälsa.* Det föreslås att ordalydelsen i bestämmelserna i 34 kap. 4 § 1 mom. 4 punkten i strafflagen preciseras. Man gör sig skyldig till äventyrande av hälsan, om det är fråga om i 4 punkten avsedd underlåtelse eller om gärningen kan orsaka allmän fara för liv eller hälsa. När det gäller avgränsningen av straffbara gärningar och straffbarhet förblir det centrala farerekvisitet i praktiken oförändrat. Enligt förslaget utvidgas inte området för straffbarhet. De allmänna hänvisningarna i den gällande lagen till överträdelse av kärnenergilagen ska ersättas med exaktare beskrivningar av gärningssätten samt hänvisningar till kärnenergilagen i syfte att förverkliga förutsättningarna för den straffrättsliga legalitetsprincipen. För tydlighetens skull delas 4 punkten in i underpunkterna a–e, där de gärningar som avses i dem kan medföra sådan fara som avses i paragrafen.

Enligt den föreslagna 4 punkten underpunkt a är det straffbart att underlåta att iaktta det krav enligt 28 § 2 mom. i kärnenergilagen som gäller strålsäkerheten i verksamhet som hänför sig till kärnämnen. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att en okontrollerad kedjereaktion inte inträffar, om det är fråga om annan verksamhet än sådan som bedrivs av en innehavare av tillstånd för kärnanläggning eller anläggning för kärnämnestillvaratagande. Straffbart är sålunda till exempel sådan försummelse eller sådant bristfälligt iakttagande av skyldigheter i anslutning till hanteringen av en kedjereaktion som kan medföra sådan fara som avses i paragrafen.

Enligt den föreslagna 4 punkten underpunkt b är det straffbart att underlåta att iaktta en skyldighet, ett förbud eller en begränsning enligt 48, 50, 51, 98, 99, 117, 122, 130–132, 152, 180 eller 335 § i den föreslagna kärnenergilagen som gäller säkerheten vid en kärnanläggning eller vid idrifttagning, drift, avveckling eller förslutning av den. Vad som avses med kärnanläggning definieras i 5 § 1 mom. 38 punkten i den föreslagna kärnenergilagen. Av de nämnda paragraferna hänför sig 48, 50 och 51 § till kärnanläggningens strålsäkerhet. Straffbar

kan till exempel vara en sådan underlåtelse att iaktta en skyldighet som leder till att befolkningen eller arbetstagarna exponeras för radioaktiv, vilket medför sådan fara som avses i paragrafen. Av de nämnda paragraferna gäller 98 och 99 § kärnanläggningens byggnader, strukturer och komponenter. Det kan vara straffbart att till exempel välja en sådan kärnteknisk mekanisk komponent till en kärnanläggning som kan störa en tillförlitlig funktion hos de system som är viktiga med tanke på anläggningens säkerhet, vilket kan fördröja upptäckten av störnings- eller olyckssituationer eller medföra att de inte förhindras att bli allvarigare och kan orsaka sådan fara som avses i paragrafen. Det kan också vara straffbart att till exempel installera en sådan tryckbärande anordning i en kärnanläggning som orsakar en explosion och till följd av den en sådan olycka i kärnanläggningen som orsakar eller kan orsaka utsläpp av radioaktiva ämnen, vilket medför sådan fara som avses i paragrafen. Av de nämnda paragraferna finns det i 117 § bestämmelser om användning av kärnbränsle i en kärnkraftverksreaktor. Det kan till exempel vara straffbart att tillföra kärnbränsle på ett sätt som äventyrar säkerheten vid ett kärnkraftverk, så att det leder till utsläpp av radioaktiva ämnen, vilket medför sådan fara som avses i paragrafen. Av de nämnda paragraferna finns i 122 § bestämmelser om kärnanläggningens personal. Det kan till exempel vara straffbart att anlita obehöriga personer för uppgifter som är viktiga med tanke på kärnanläggningens säkerhet, om detta leder till utsläpp av radioaktiva ämnen, vilket medför sådan fara som avses i paragrafen. Av de nämnda paragraferna gäller 130–132 § säkerheten vid driften av en kärnanläggning. Det kan till exempel vara straffbart att försumma eller fördröja vidtagandet av de åtgärder som behövs i störningssituationer, hotfulla situationer eller olyckssituationer, så att kärnanläggningens säkerhet äventyras och radioaktiva ämnen sprider sig till ett vidsträckt område, vilket medför sådan fara som avses i paragrafen. Av de nämnda paragraferna gäller 152 § övervakning av anläggningsområdet. Det kan till exempel vara straffbart att försumma skyldigheten att hantera tillträdet, så att en person får tillträde till en kärnanläggning eller dess informationssystem och kan orsaka det slag av skada som är sådan fara som avses i paragrafen. Av de nämnda paragraferna gäller 180 § verksamhet i beredskapssituationer. Det kan till exempel vara straffbart att försumma eller fördröja vidtagandet av de åtgärder som behövs för att säkerställa strålsäkerheten, så att detta medför sådan fara som avses i paragrafen. Av de nämnda paragraferna gäller 335 § säkerheten vid avveckling av kärnanläggningar. Det kan till exempel vara straffbart att försumma underhållet av kärnkraftverket, så att avvecklingen av det inte kan ske på ett säkert sätt och detta medför sådan fara som avses i paragrafen.

Enligt den föreslagna 4 punkten underpunkt c är det straffbart att underlåta att iaktta en skyldighet, ett förbud eller en begränsning enligt 48, 50, 51, 122 eller 130 §, 132 § 1 mom. eller 152 eller 353 § i den föreslagna kärnenergilagen som gäller säkerheten vid en anläggning för kärnämnestillvaratagande eller vid idrifttagning, drift eller avveckling av den. Av de nämnda paragraferna tillämpas 48, 50 och 51 § på en sådan anläggning med stöd av 191 §, 122 § med stöd av 194 § samt 130 § och 132 § 1 mom. med stöd av 195 §. Vad som i motiveringen till underpunkt b redogörs i anslutning till 48, 50, 51, 122, 130, 132, 152 och 353 § är på motsvarande sätt tillämpligt på det som är straffbart enligt underpunkt c. Vad som avses med anläggning för kärnämnestillvaratagande definieras i 5 § 1 mom. 37 punkten i den föreslagna kärnenergilagen.

Enligt den föreslagna 4 punkten underpunkt d är det straffbart, om en skyldighet, ett förbud eller en begränsning enligt 50 §, 58 § 1 mom. eller 183 § i den föreslagna kärnenergilagen som gäller säkerheten vid transport av kärnämnen eller kärnavfall inte iakttas och det leder till sådan fara som avses i paragrafen. Exponering av befolkningen eller arbetstagarna för radioaktiv strålning och den fara som avses i paragrafen kan uppstå till exempel till följd av försummelse av skyldigheten enligt 50 § eller 58 § 1 mom. Av de nämnda paragraferna gäller 183 § skyldighet att omedelbart vidta åtgärder, om radioaktiva ämnen sprids till omgivningen vid en transport. Försummelse av denna skyldighet kan medföra sådan fara som avses i paragrafen.

Enligt den föreslagna 4 punkten underpunkt e är det straffbart att underlåta att iaktta en skyldighet enligt 201 eller 213 § i den föreslagna kärnenergilagen som gäller säkerheten i fråga om åtgärder inom kärnavfallshanteringen eller en skyldighet enligt 287 § i den lagen som gäller säkerheten vid hantering av avfall som innehåller naturliga radioaktiva ämnen. Exponering av befolkningen eller arbetstagarna för radioaktiv strålning och den fara som avses i paragrafen kan uppstå till exempel om radioaktiva ämnen sprids till följd av försummelse av skyldigheten enligt 201 § 1 mom. att sörja för säkerheten vid genomförandet av åtgärder inom kärnavfallshanteringen. Exponering av arbetstagarna för radioaktiv strålning och den fara som avses i paragrafen kan uppstå till exempel om kärnavfall i strid med skyldigheten enligt 213 § flyttas inom det område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse, så att de förpackningar, fordon och rutter som använts inte är lämpliga med tanke på säkerheten.

44 kap. – Om brott som äventyrar andras hälsa och säkerhet

10 §. *Straffbar användning av kärnenergi.* Det föreslås att bestämmelserna om straffbar användning av kärnenergi i 44 kap. 10 § i strafflagen ändras i sin helhet så att de motsvarar bestämmelserna i den föreslagna kärnenergilagen. Straffbestämmelserna ska innehålla gärningar av olika klandervärdhet. Enligt förslaget ska man för straffbar användning av kärnenergi kunna dömas till böter eller fängelse i högst två år, om inte strängare straff föreskrivs någon annanstans i lag. Det föreslås att straffskalan höjs från ett år i fängelse till två år. En höjning av straffskalan har ansetts motiverad med anledning av de allvarliga konsekvenser av vissa gärningsformer som kan uppstå för människor till följd av strålningsexponering, varvid också mängden av ämnen och material som innehåller radioaktiva ämnen och som de mest betydande verksamhetsutövarna innehar ska beaktas, samt med anledning av de allvarliga konsekvenser av vissa gärningsformer som kan uppstå för samhället, om den skyldighet som gäller reservering av medel för kostnaderna för kärnavfallshanteringen försummas. Jämfört med den gällande lagen preciseras regleringen betydligt genom en hänvisning till bestämmelserna i den föreslagna kärnenergilagen och de bestämmelser som meddelats med stöd av dem och som preciserar bestämmelserna i lagen. Straff kan dömas ut för gärningar som begåtts uppsåtligt eller av grov oaksamhet. För närvarande är också gärningar som orsakats av oaksamhet straffbara, men bestämmelserna om påföljdsavgift i den föreslagna kärnenergilagen ska i fråga om oaksamhet anses vara tillräckliga och proportionerliga. Enligt bedömningen finns det ingen överlappning mellan straffbestämmelserna och bestämmelserna om påföljdsavgift.

Enligt 1 punkten är det straffbart att utan sådant tillstånd som förutsätts enligt 303 § i den föreslagna kärnenergilagen eller i strid med tillståndsbeslutet driva ett kärnkraftverk eller att återstarta det utan sådan besiktning som förutsätts i den lagen (se 136 § 2 mom.). Enligt 331 § i den föreslagna kärnenergilagen inleds driften av ett kärnkraftverk när dess reaktor startas första gången. Straffbestämmelsen gäller uttryckligen kärnkraftverk och inte andra kärnanläggningar, som det finns en separat bestämmelse om i den föreslagna 2 punkten. Enligt 1 punkten ska drift eller återstart av ett kärnkraftverk alltid vara straffbart med beaktande av de risker som är förenade med kärnkraftverket och de mer betydande riskerna jämfört med andra anläggningstyper oberoende av den skada som orsakats. Straffbestämmelsen gäller endast drift och återstart och inte till exempel uppförande eller avveckling, som medför ringare risker. Uppförande och avveckling av ett kärnkraftverk hör till tillämpningsområdet för straffbestämmelsen i 2 punkten. Förutsättningen för straffbarhet inom tillämpningsområdet i fråga är sådan fara eller sådan eventuell fara eller olägenhet som gärningen medför. Enligt 5 § 1 mom. 38 punkten i den föreslagna kärnenergilagen avses med kärnanläggningar kärnkraftverk, kärntekniska anläggningar, produktionsanläggningar för kärnbränsle och slutförvarsanläggningar. Kärnkraftverk definieras i 5 § 1 mom. 32 punkten. Ett kärnkraftverk är en sådan kärnanläggning där el eller värme produceras med utgångspunkt i fission. Följderna

av störnings- och olyckssituationer i kärnkraftverk kan vara betydligt allvarigare och få mer omfattande konsekvenser än störnings- och olyckssituationer i andra kärnanläggningar. Dessutom finns i 5 § 4 mom. bestämmelser som kompletterar definitionen av kärnkraftverk. Drifttillståndet för ett kärnkraftverk och den besiktning av tillsynsmyndigheten som föregår återstart av kärnkraftverket är viktiga med tanke på kärnkraftverkets säkerhet med beaktande av de betydande och omfattande konsekvenserna av eventuella störnings- och olyckssituationer vid ett sådant kärnkraftverk. Enligt paragrafen är det straffbart att driva till exempel en kärnanläggning efter det att drifttillståndet har upphört att gälla eller i strid med tillståndsbestämmelserna om säkerheten vid kärnanläggningen.

Straffbestämmelsen i 2 punkten gäller påbörjande av uppförande av ett kärnkraftverk och avveckling av ett kärnkraftverk samt påbörjande av uppförande av en annan kärnanläggning än ett kärnkraftverk samt idrifttagning, drift och avveckling av en sådan anläggning utan tillstånd enligt 30 kap. i den föreslagna kärnenergilagen eller i strid med tillståndsbeslutet. Dessutom gäller 2 punkten påbörjande av uppförande av en anläggning för kärnämnestillvaratagande samt idrifttagning och drift av en sådan anläggning utan tillstånd enligt 34 kap. eller i strid med tillståndsbeslutet. Vad som avses med anläggning för kärnämnestillvaratagande definieras i 5 § 1 mom. 37 punkten i den föreslagna kärnenergilagen, och en sådan anläggning är enligt 38 punkten inte en kärnanläggning. Med tanke på påbörjandet av uppförandet av en kärnanläggning är förbudet enligt 111 § 1 mom. centralt, och i fråga om anläggningar för kärnämnestillvaratagande finns motsvarande förbud i 349 § 4 mom. Driften av en kärnanläggning inleds enligt 333 § när kärnämnen eller kärnavfall första gången införs till anläggningen. Tidpunkten för när driften av ett kärnkraftverk inleds beskrivs i motiveringen till 1 punkten. I 351 § finns bestämmelser om idrifttagning av en anläggning för kärnämnestillvaratagande. Definitionen av avveckling av kärnkraftverk, kärntekniska anläggningar, produktionsanläggningar för kärnbränsle och anläggningar för kärnämnestillvaratagande finns i 5 § 1 mom. 50 punkten. Gärningar enligt punkten är straffbara om gärningen är ägnad att orsaka fara för någon annans liv eller hälsa eller annan än ringa olägenhet för den övervakning av användningen av kärnenergi som förutsätts i de internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är bindande för Finland eller orsakar fara för någon annans egendom. När det gäller påföljderna för mindre gärningar kan till vissa delar en påföljdsavgift enligt den föreslagna kärnenergilagen påföras. Enligt 2 punkten är det straffbart att så att den förutsättning för fara som avses i punkten uppfylls ta i drift utan drifttillstånd till exempel en kärnteknisk anläggning, slutförvarsanläggning eller anläggning för kärnämnestillvaratagande. De tillstånd som avses i punkten är centrala för säkerställande av att en kärnanläggning eller en anläggning för kärnämnestillvaratagande uppfyller de säkerhetskrav som ställs på anläggningen i den föreslagna kärnenergilagen och att innehavaren av tillstånd fullgör skyldigheterna avseende kärnämneskontroll. Fara eller eventuell fara kan orsakas till exempel av utsläpp av radioaktiva ämnen till följd av försummelse av skyldigheter som gäller säkerheten eller av underlåtenhet att iaktta de skyldigheter som gäller skyddsarrangemang. Det räcker att gärningen till sin natur är äventyrande. Då förutsätts alltså inte bevis på en verklig farosituation. När det gäller en sådan abstrakt fara räcker det att gärningstypen är sådan att den på basis av erfarenheter i allmänhet medför fara för liv eller hälsa eller annan än ringa olägenhet för den övervakning av användningen av kärnenergi som förutsätts i de internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är bindande för Finland. Gärningen ska dock medföra någon verklig, allvarlig risk för skada. När det gäller annans egendom ska faran däremot vara konkret för att straffbarhetströskeln ska överskridas.

Enligt 3 punkten är det straffbart att utan sådant godkännande som krävs enligt 205, 207, 210, 213, 214 eller 217–219 § eller 220 § 3 mom. i den föreslagna kärnenergilagen eller i strid med bestämmelserna i beslutet om godkännande eller utan det tillstånd som krävs enligt 220 § 2 mom. eller i strid med bestämmelserna i tillståndsbeslutet inneha, producera, hantera, använda,

lagra eller slutförvara kärnavfall. Det ska också vara straffbart att bryta mot de skyldigheter, förbud eller begränsningar som gäller slutförvaring, import, export, överföring eller överlåtelse av kärnavfall i enlighet med 218–220 §. Enligt 200 § i den föreslagna kärnenergilagen har tillståndshavaren med stöd av ett kärnanläggningstillstånd rätt att inneha, producera, hantera, använda och lagra kärnavfall i enlighet med vad som närmare bestäms i tillståndet. Slutförvaringen av kärnavfall ska genomföras med stöd av det drifttillstånd för slutförvarianläggning som föreskrivs i 30 kap. i den föreslagna kärnenergilagen. Straffbarheten förutsätter inte att fara orsakas på grund av den principiella betydelsen av de skyldigheter, förbud och begränsningar som avses i punkten eller statens sistahandsansvar för kärnavfall eller på grund av de internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är förpliktande för Finland eller de förpliktelser som grundar sig på EU-lagstiftningen. I Finland får kärnavfall överlåtas mellan aktörer i enlighet med 212 och 214 § samt tillsammans med överflyttning av ombesörjningsskyldigheten enligt 211 §. I 5 § 1 mom. 30 punkten i den föreslagna kärnenergilagen definieras kärnavfall, i 51 punkten i det momentet lagring av kärnavfall och i 52 punkten i det momentet slutförvaring. Det ska vara straffbart att till exempel importera sådant kärnavfall och därmed jämförbart radioaktivt avfall som uppkommit någon annanstans till Finland för slutförvaring utan godkännande enligt 219 § 2 eller 3 mom. eller att importera det till Finland för hantering eller lagring utan tillstånd enligt 220 § 2 mom. av statsrådet eller godkännande av arbets- och näringsministeriet enligt 220 § 3 mom. Det ska också vara straffbart att hantera eller lagra till exempel kärnavfall som uppkommit i Finland någon annanstans än i Finland utan godkännande enligt 218 § eller att slutförvara det någon annanstans än i Finland utan godkännande enligt 217 §.

Enligt 4 punkten är transport av kärnämnen eller kärnavfall straffbart utan sådant godkännande som krävs enligt 185 § i den föreslagna kärnenergilagen eller i strid med bestämmelserna i beslutet om godkännande. Enligt 44 kap. 13 § i strafflagen är vissa förfaranden som står i strid med TFA-lagen straffbara och betraktas som brott mot bestämmelserna om transport av farliga ämnen. Kravet på godkännande av transport enligt den föreslagna kärnenergilagen tillämpas endast på sådana kärnämnen och kärnavfall som är av betydande farlighet. I de situationer som avses i 188 § i den föreslagna kärnenergilagen är ringa förändringar dock tillåtna vid godkänd transport. Avvikelse under transporten från en med stöd av den föreslagna kärnenergilagen godkänd transport är möjlig endast av oväntade och tvingande skäl, som till exempel att en vägförbindelse stängts eller att ett säkerhetshot framkommit under transporten och leder till att man kan bli tvungen att avvika från ruten. Sådan avvikelse är dock tillåten enligt lag och omfattas sålunda inte av tillämpningsområdet för straffbestämmelsen. Med undantag för andra än oförutsedda och tvingande skäl tillämpas straffbestämmelsen på avvikelse på samma sätt som till exempel på genomförandet av transporten vid en tidpunkt då beslutet om godkännande av transporten har upphört att gälla.

Bestämmelserna i 1–4 punkten ska tillsammans med 7 punkten motsvara bestämmelserna i 44 kap. 10 § 1 mom. 1 punkten i den gällande strafflagen och när det gäller bestämmelserna i 3 punkten dessutom delvis bestämmelserna i 44 kap. 10 § 1 mom. 2 punkten i den lagen. Till denna del föreslås det inte att straffbarheten ska utvidgas. Tillämpningsområdet för straffbarhet begränsas dock i den föreslagna 2 punkten, så att straffbarheten förutsätter att verksamheten kan orsaka fara för människor eller någon annans egendom. Enligt 21 § i den lag som upphävs förutsätter transport av kärnämnen och kärnavfall tillstånd, men enligt den föreslagna kärnenergilagen är det fråga om godkännande av transport.

Enligt 5 punkten är det straffbart att underlåta att iaktta en skyldighet enligt 28 § 2 mom. i den föreslagna kärnenergilagen som gäller säkerheten i fråga om kärnämnen, en skyldighet enligt 48, 50, 51 §, 58 § 1 mom., 98, 99, 117, 122, 130–132, 152, 327, 335 eller 353 § i den lagen som gäller säkerheten vid kärnanläggningar eller anläggningar för kärnämnestillvaratagande, en

skyldighet enligt 183 § i den lagen som gäller säkerheten vid transport av kärnämnen eller kärnavfall eller en skyldighet enligt 201, 213 eller 287 § som gäller säkerheten vid hantering, lagring, slutförvaring eller bortskaffande av kärnavfall eller avfall som innehåller naturliga radioaktiva ämnen eller ett förbud eller åläggande som meddelats med stöd av 368 § i den lagen och som gäller avbrytande eller begränsande av verksamheten. En förutsättning för att gärningen ska vara straffbar är dock att gärningen är ägnad att orsaka fara för någon annans liv eller hälsa eller annan än ringa olägenhet för den övervakning av användningen av kärnenergi som förutsätts i de internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är bindande för Finland eller orsakar fara för någon annans egendom. I paragrafen hänvisas det till föreskrifter som meddelats med stöd av 50 § 3 mom., 51 § 3 mom., 98 § 3 mom., 99 § 3 mom., 117 § 3 mom., 122 § 3 mom., 130 § 3 mom., 131 § 4 mom., 132 § 3 mom., 152 § 4 mom., 183 § 3 mom., 201 § 4 mom., 213 § 4 mom., 287 § 3 mom., 335 § 3 mom. och 353 § 3 mom. och med detta avses Strålsäkerhetscentralens föreskrifter där de skyldigheter enligt kärnenergilagen som nämns i punkten preciseras och specificeras. Underlåtenhet att iaktta ett förbud eller åläggande som meddelats med stöd av 368 § och som avses i punkten kan enligt punkten bestraffas till exempel om det är fråga om ett förbud mot tillförsel av kärnbränsle i en kärnreaktor och underlåtenhet att iaktta förbudet kan medföra sådan abstrakt fara som avses i punkten. Till övriga delar beskrivs de straffbara gärningar som avses i punkten närmare i motiveringen till 34 kap. 4 §. Enligt 5 punkten gäller straffbarheten också underlåtenhet att iaktta kraven i Strålsäkerhetscentralens föreskrifter som avses i den punkten. Detta kan dock inte anses utvidga tillämpningsområdet för straffbarhet, eftersom bestämmelserna endast innehåller sådana bestämmelser av teknisk natur som preciserar och specificerar bestämmelserna i lagen. Jämfört med äventyrande av andras hälsa i enlighet med 34 kap. 4 § är orsakande av abstrakt eller konkret fara för någon annans liv eller hälsa straffbar användning av kärnenergi, och då förutsätts det inte att det är fråga om en stor grupp människor. Dessutom är orsakande av annan än ringa olägenhet eller potentiellt orsakande eller orsakande av fara för någon annans egendom inte förutsättningar för straffbarhet enligt 34 kap. 4 § i strafflagen. När det gäller de i 5 punkten avsedda begreppen abstrakt fara och olägenhet samt konkret fara hänvisas det till vad som anges i 2 punkten.

Paragrafens 5 punkt motsvarar till centrala delar bestämmelserna i 44 kap. 10 § 1 mom. 2 punkten i den gällande strafflagen, men bestämmelserna preciseras. Det föreslås inte att straffbarheten utvidgas när det gäller 5 punkten. Jämfört med den gällande bestämmelsen ska straffbarheten när det gäller säkerheten vid användning av kärnenergi preciseras så att den omfattar underlåtenhet att iaktta de bestämmelser, förbud och föreskrifter som gäller säkerheten vid kärnanläggningar, vid anläggningar för kärnämnestillvaratagande, vid transport av kärnämnen eller kärnavfall eller vid hantering, lagring eller slutförvaring (kärnavfall) eller bortskaffande (avfall som innehåller naturliga radioaktiva ämnen) av kärnavfall eller avfall som innehåller naturliga radioaktiva ämnen, så att gärningen omfattar den förutsättning för fara eller olägenhet som föreskrivs i punkten. Det finns inte behov av att särskilt hänvisa till skyddsarrangemang, beredskapsarrangemang eller räddningstjänstarrangemang, eftersom de nämnda sakkomplexen i enlighet med den föreslagna kärnenergilagen är centrala med tanke på säkerheten i den verksamhet som avses i den föreslagna 5 punkten (se bland annat 16 och 17 kap. i den föreslagna kärnenergilagen). Till skillnad från den gällande lagen nämns inte längre den ombesörjningsskyldighet som hänför sig till kärnavfallshanteringen, eftersom den som begrepp är rätt vag och lämnar rum för tolkning.

Enligt 6 punkten är det straffbart att underlåta att iaktta reserveringsskyldigheten enligt 226, 233–235, 239 eller 242–244 § i den föreslagna kärnenergilagen eller en med tanke på reserveringsskyldigheten väsentlig skyldighet enligt 228 § eller 232 § 2 mom. i den lagen att lämna in uppskattningar, redogörelser eller uppgifter. Detta innebär på samma sätt som i 44 kap. 10 § 1 mom. 3 punkten i den gällande strafflagen bland annat underlåtenhet att fullgöra

skyldigheten att betala avgift för kärnavfallshantering eller att överlämna säkerheter. Den grundläggande bestämmelsen om tillståndshavarens reserveringsskyldighet finns i 226 §. Viktiga med tanke på tillämpningen av straffbestämmelsen i punkten är också bland annat tillståndshavarens avgift för kärnavfallshantering enligt 233 § och de säkerhetsarrangemang för att reservera medel för kostnader för avfallshantering som föreskrivs i 234 §. Dessutom ska det också vara straffbart att försumma sådana skyldigheter enligt 228 §, 232 § 2 mom. eller 234 § 3 mom. som gäller lämnande av väsentliga uppskattningar, utredningar och uppgifter med tanke på den helhet av bestämmelser som gäller reserveringsskyldigheten. Möjligheten för arbets- och näringsministeriet att enligt 228 § 4 mom. inhämta uppgifter i situationer där det skett försummelse minskar dock inte den olägenhet som orsakas reserveringen av medel för kostnader för kärnavfallshanteringen och uppföljningen av att den iakttas. Underlåtelser i fråga omfattas för närvarande av bestämmelserna i 44 kap. 10 § 1 mom. 6 punkten. Enligt 6 punkten ska också underlåtelser att iakttä reserveringsskyldigheten enligt den föreslagna kärnenergilagen innan driften av kärnanläggningen inleds vara straffbar. En viktig skyldighet i anslutning till detta är utöver den allmänna skyldighet som föreskrivs i 226 § också skyldigheten enligt 234 § 1 mom. att till staten överlämna säkerheter för reservering av medel för kostnader för kärnavfallshantering inom en månad från det att drifttillståndet för kärnanläggningen har vunnit laga kraft eller verkställts innan beslutet har vunnit laga kraft. Reserveringsskyldigheten är väsentlig med tanke på den allmänna acceptansen av kärnanläggningen och central när det gäller att säkerställa att det inte blir samhället som bär kostnaderna för avfallshanteringen. Därför ska den underlåtelser som avses i den föreslagna 6 punkten anses vara särskilt allvarlig och klandervärd. Genom medlen i Statens kärnavfallshanteringsfond bereder man sig på kostnaderna för kärnavfallshanteringen (inklusive slutförvaringen), och därför är skyldigheten väsentlig när det gäller kärnavfallshanteringen. Straffbarhet blir aktuell i en situation där underlåtelser att iakttä bestämmelserna medför annan än ringa olägenhet för reserveringen av medel för kostnader för kärnavfallshanteringen. Denna begränsning gäller dock inte försummelse av skyldigheten enligt 234 § 1 mom., vilket motsvarar straffbarheten enligt 44 kap. 10 § 3 punkten i den gällande strafflagen i en situation där en kärnanläggning börjar drivas innan den behöriga myndigheten har konstaterat att den nämnda skyldigheten har fullgjorts. Enligt 6 punkten är det straffbart att till exempel försumma den skyldighet enligt 233 § som gäller avgiften för kärnavfallshantering eller skyldigheten att lämna de uppgifter enligt 228 § som hänför sig till reserveringsskyldigheten så att gärningen är ägnad att orsaka annan än ringa olägenhet för reserveringen av medel för kostnader för kärnavfallshanteringen. En ringa brist eller fördröjning vid lämnandet av uppgifter ska anses vara orsakande av ringa olägenhet med tanke på reserveringen av medel för kostnaderna för kärnavfallshanteringen och är sålunda inte straffbar.

Paragrafens 6 punkt motsvarar 44 kap. 10 § 1 mom. 3 punkten i den gällande strafflagen. Bestämmelserna ska dock preciseras när det gäller straffbara gärningar och så att straffbarheten förutsätter att gärningen är ägnad att orsaka annan än ringa olägenhet för reserveringen av medel för kostnader för kärnavfallshanteringen. Om det är fråga om att skyldigheten enligt 234 § 1 mom. i den föreslagna kärnenergilagen att överlämna säkerheter första gången inte iakttas, förutsätter straffbarheten dock inte att gärningen medför olägenhet för reserveringen av medel för kostnader för kärnavfallshanteringen.

Enligt 7 punkten är det straffbart att utan sådant verksamhetstillstånd som krävs enligt 30 § i den föreslagna kärnenergilagen eller i strid med bestämmelserna i tillståndsbeslutet bedriva verksamhet som kräver nämnda tillstånd så att gärningen är ägnad att orsaka annan än ringa olägenhet för den övervakning av användningen av kärnmaterial och annan kärnenergi som förutsätts i de internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är bindande för Finland. Fullgörandet av skyldigheterna avseende kärnämneskontroll är ett väsentligt sätt att förhindra spridning av kärnavapen, och kravet på drifttillstånd är centralt med tanke på

övervakningen av att dessa skyldigheter iakttas. Bestämmelser om kravet på verksamhetstillstånd finns i 30 § i den föreslagna kärnenergilagen, och till exempel import eller överföring av kärnämnen till Finland kräver verksamhetstillstånd. Försummelse av den tillståndsskyldighet som avses i punkten ska med tanke på betydelsen av målet att förhindra spridningen av kärnvapen anses vara särskilt allvarlig och klandervärd. De internationella avtalsförpliktelser som det hänvisas till i punkten grundar sig på Euratomfördraget, Euratoms förordning om kärnämneskontroll, icke-spridningsfördraget, avtalet mellan Finland och Internationella atomenergiorganet om kärnämneskontroll, avtalet om kärnämneskontroll och tilläggsprotokollet till avtalet om kärnämneskontroll samt eventuella bilaterala fördrag om kärnämneskontroll. Med stöd av 7 punkten är det straffbart att till exempel utan giltigt drifttillstånd importera eller överföra kärnämnen till Finland eller att inneha, överlåta, importera eller överföra sådant informationsmaterial om kärnenergiområdet till Finland som omfattas av en ursprungslandsbegränsning, så att gärningen är ägnad att orsaka annan än ringa olägenhet för den övervakning av användningen av kärnenergi som förutsätts i de internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är bindande för Finland (till exempel Euratomfördraget eller en sådan bilateral överenskommelse på kärnenergiområdet som Euratom ingått med en stat utanför EU). Om gärningen leder till att de centrala skyldigheter avseende kärnämneskontroll som är förpliktande för Finland inte kan fullgöras, är det alltid fråga om sådan olägenhet som avses i punkten. I 5 § 1 mom. 7 punkten i den föreslagna kärnenergilagen definieras kärnämne och i 12 punkten ursprungslandsbegränsning.

Paragrafens 7 punkt motsvarar tillsammans med det som föreslås i 1, 2 och 4 punkten 44 kap. 10 § 1 mom. 1 punkten i den gällande strafflagen. Bestämmelserna ska dock preciseras när det gäller straffbara gärningar och så att straffbarheten förutsätter att gärningen är ägnad att orsaka annan än ringa olägenhet för den övervakning av användningen av kärnenergi som förutsätts i de internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är bindande för Finland. Det föreslås inte att straffbarheten utvidgas när det gäller 7 punkten.

Enligt 8 punkten är det straffbart att underlåta att iakttä den försäkringsplikt enligt 23 § i atomansvarighetslagen som förutsätts beträffande ansvaret för atomskada. Ordandet av atomansvarighet grundar sig på internationella förpliktelser som gäller ersättning av atomskada. Avsaknaden av försäkring eller något annat arrangemang när en atomskada inträffar är en betydande brist med tanke på internationella förpliktelser, men också med tanke på fullgörandet av den faktiska ersättningsskyldigheten. Iakttagandet av skyldigheten är väsentligt med tanke på den allmänna acceptansen av kärnanläggningar och transport av kärnämnen eller kärnavfall och centralt för säkerställandet av att det inte blir samhället som bär kostnaderna för en atomskada utan att de i första hand täcks ur en försäkring eller genom något annat arrangemang enligt atomansvarighetslagen. Av nämnda skäl ska den försummelse som avses i 8 punkten betraktas som särskilt allvarlig och klandervärd, och därför ska brister i iakttagandet av skyldigheten vara straffbara. Punkten motsvarar de bestämmelser i 44 kap. 10 § 2 mom. i den gällande strafflagen som föreskriver att försummelse av försäkringsplikten enligt atomansvarighetslagen är straffbar. Det föreslås inte att straffbarheten utvidgas när det gäller 8 punkten.

Enligt 9 punkten är det också straffbart att av annan orsak än på i 361 § 2 mom. i den föreslagna kärnenergilagen avsedda särskilda grunder hindra eller störa en sådan komponents funktion som installerats med tanke på övervakningen av användningen av kärnenergi. Särskilda grunder är till exempel en åtgärd som är nödvändig med tanke på säkerheten och som kan hänföra sig bland annat till släckning av eldsvåda eller förhindrande av att anläggningens säkerhetsfunktion äventyras eller till någon annan motsvarande oförutsedd situation. I motiveringen till paragrafen i fråga redogörs det hurdana komponenter det är fråga om. Det kan vara fråga om att hindra en komponents funktion till exempel om dess elektriska strömförsörjning förhindras eller om

komponentens funktion störs till exempel genom att störa dataöverföringen. Det ska vara straffbart att till exempel täcka övervakningskamerors synfält, släcka mätinstrument eller bryta sigill utan särskild grund. Med övervakningsanordningar övervakas särskilt att verksamhetsutövaren iakttar sina skyldigheter avseende kärnämneskontroll och att de är centrala med tanke på förhindrande av spridning av kärnvapen. Därför ska förhindrande eller störande av övervakningsanordningars funktion anses vara särskilt klandervärt. Punkten motsvarar 44 kap. 10 § 1 mom. 5 punkten i den gällande strafflagen, men bestämmelserna preciseras lite. Det föreslås inte att straffbarheten utvidgas när det gäller 9 punkten.

De gärningar som enligt 44 kap. 10 § 1 mom. 4 punkten i den gällande strafflagen är straffbara har inte särskilt föreskrivits som straffbara enligt förslaget. Gärningarna i fråga hänför sig till inledandet av driften av en kärnanläggning, inledandet av uppförande av en kärnanläggning eller annars inledandet av användning av kärnenergi innan den behöriga myndigheten har konstaterat vissa saker. De bestämmelser som är centrala när det gäller dem finns i 20 § 2 mom. i den lag som upphävs och i 15 kap. i kärnenergiförordningen. I den föreslagna kärnenergilagen avviker bestämmelserna från den lag som upphävs. De gärningar som är straffbara enligt den gällande kärnenergilagen är enligt 306–308 § i den föreslagna kärnenergilagen delvis förutsättningar för beviljande av tillstånd. I 32 kap. i den föreslagna kärnenergilagen föreskrivs det noggrannare än för närvarande om idrifttagning av en kärnanläggning och övervakningen av den.

De gärningar som anges i 44 kap. 10 § 1 mom. 6 punkten i den gällande strafflagen ska inte längre vara straffbar användning av kärnenergi, med undantag för underlåtenhet att iaktta skyldigheten att lämna uppgifter i anslutning till den reserveringsskyldighet som ingår i den föreslagna 6 punkten. Bestämmelser om straffbarhet vid försummelse av skyldigheter när det gäller rapportering, lämnande av uppgifter, anmälningar eller material- eller driftsbokföring finns i 404 § i den föreslagna kärnenergilagen. I 405 § 3 mom. i den föreslagna kärnenergilagen föreskrivs det om *ne bis in idem*-principen.

I 34 kap. 4 § 1 mom. 4 punkten i strafflagen finns bestämmelser om sådant äventyrande av andras hälsa som anknyter till användning av kärnenergi. I 34 kap. 5 § i strafflagen finns bestämmelser om grovt äventyrande av andras hälsa. I 48 kap. i strafflagen föreskrivs det om miljöbrott, och i anslutning till den nämnda regleringen bereds separat sådana ändringar som föranleds av genomförandet av skyldigheterna enligt det nya miljöbrottsdirektivet. Straffbestämmelserna kompletteras av bestämmelser om säkerhetsövervakningsförseelse (403 §) och påföljdsavgift (404 §) i den föreslagna kärnenergilagen.

8.4 Lagen om verkställighet av böter

1 §. Lagens tillämpningsområde. Det föreslås att tillämpningsområdet för lagen om verkställighet av böter ändras så att lagen tillämpas också på påföljdsavgift enligt 404 § i den föreslagna kärnenergilagen. Bestämmelsen om påföljdsavgift är ny i den föreslagna kärnenergilagen. Av denna anledning behöver saken beaktas i bestämmelserna om verkställighet av böter, som ska tillämpas på verkställigheten av påföljdsavgift.

8.5 Lagen om tryckbärande anordningar

1 §. Tillämpningsområde. Det föreslås att det i lagen om tryckbärande anordningar tas in kompletterande bestämmelser om tryckbärande anordningar som används för transport av kärnämnen och kärnavfall i 12 kap. och om tryckbärande anordningar i kärnanläggningar i det nya 13 a kap. Paragrafens 4 mom. ändras i enlighet med detta.

2 §. Definitioner. Det föreslås att det i stället för den upphävda 4 punkten i paragrafen tas in en ny 4 punkt och en ny 4 a-punkt. Med kärnteknisk tryckbärande anordning avses enligt 4 punkten en tryckbärande anordning som är planerad för eller installerad i en i den föreslagna kärnenergilagen avsedd kärnanläggning och vars funktionsstörning kan orsaka utsläpp av radioaktiva ämnen. För närvarande är dessa enligt kärnenergilagstiftningen sådana tryckbärande anordningar som hör till säkerhetsklasserna 1–3. Enligt artikel 1.2 h i direktivet om tryckbärande anordningar hör dessa tryckbärande anordningar inte till det direktivets tillämpningsområde. En tryckbärande anordning som innehåller kärnbränsle är en kärnteknisk tryckbärande anordning och samtidigt också en i 32 punkten i paragrafen avsedd pannanläggning.

Enligt den föreslagna nya 4 a-punkten i paragrafen är en tryckbärande anordning i kärnanläggning en kärnteknisk tryckbärande anordning eller en annan tryckbärande anordning som är planerad för eller installerad i en kärnanläggning. Sådana här andra tryckbärande anordningar i kärnanläggningar hör idag till EYT-klassen. Funktionsstörningar i tryckbärande anläggningar i EYT-klassen kan inte direkt orsaka radioaktiva utsläpp. De kan dock installeras så nära kärnanläggningens säkerhetsklassificerade system eller komponenter att de i en störningssituation kan skada funktionen hos en säkerhetsklassificerad komponent eller till och med äventyra dess funktion. Därför avviker tillsynen under deras drifttid från vad som tillämpas i fråga om andra tryckbärande anordningar.

Dessutom kan tryckbärande anordningar i en kärnanläggning eller inom dess anläggningsområde placeras åtskilda från kärnanläggningens säkerhetsklassificerade system och komponenter så att de inte bedöms ha ens indirekt inverkan på kärnanläggningens säkerhet (till exempel en tryckbärande anordning i en svetsningshall eller ett lager). På sådana tryckbärande anordningar tillämpas lagen om tryckbärande anordningar, och Säkerhets- och kemikalieverket övervakar att bestämmelserna i lagen om tryckbärande anordningar iakttas i fråga om dem.

3 §. Förhållande till annan lagstiftning. I paragrafen föreslås ett nytt 7 mom., som innehåller en informativ hänvisning till den föreslagna kärnenergilagen.

4 §. Tillsynsmyndighet. Det föreslås att det i lagen om tryckbärande anordningar tas in kompletterande bestämmelser om tryckbärande anordningar som används för transport av kärnämnen och kärnavfall i 12 kap. samt ett nytt 13 a kap. om tryckbärande anordningar i kärnanläggningar. Paragrafens 4 mom. ändras i enlighet med detta. Tryckbärande anordningar i en kärnanläggning som inte är kärntekniska tryckbärande anordningar ska dock med stöd av 97 b § tillverkas och släppas ut på marknaden i enlighet med denna lag. Till denna del är Säkerhets- och kemikalieverket marknadskontrollmyndighet enligt lagen om marknadskontrollen av vissa produkter (1137/2016).

12 kap. - Användning av transportabel tryckbärande anordning

95 a §. Tryckbärande anordning som används vid transport av kärnämnen eller kärnavfall. Paragrafen är ny. För närvarande används inte tryckbärande anordningar vid transport av kärnämnen eller kärnavfall.

Enligt det föreslagna 1 mom. ska Strålsäkerhetscentralen sköta de uppgifter som föreskrivs för besiktningsorganet i 88 § 3 och 4 mom. om en tryckbärande anordning används vid sådan transport av kärnämnen eller kärnavfall som avses i paragrafen. Strålsäkerhetscentralen kan dessutom godkänna att besiktningsorganet sköter dessa uppgifter, om kärnämnen eller kärnavfall som avses i 45 § 1 mom. i kärnenergilagen transporteras i en tryckbärande anordning.

Begränsningen motsvarar begränsningen av tillämpningen av bestämmelserna om strålsäkerhet i fråga om transporter i den föreslagna kärnenergilagen. På godkännande av besiktningsorgan tillämpas vad som föreskrivs om det i den föreslagna kärnenergilagen.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska på tryckbärande anordningar som används vid transport av kärnämnen eller kärnavfall inte tillämpas 88 § 5 mom., där det föreskrivs om undantag från besiktning efter idriftagningsbesiktningen.

13 a kap. - Tryckbärande anordningar i kärnanläggningar

97 b §. *Tillämpning av lagen på tryckbärande anordningar i kärnanläggningar.* Paragrafen är ny och innehåller närmare och tydligare bestämmelser än de nuvarande om tillämpningen av lagen om tryckbärande anordningar på tryckbärande anordningar i kärnanläggningar. För närvarande föreskrivs det om detta i 60 § i den lag som upphävs och närmare i YVL-direktiv E.3.

Enligt det föreslagna 1 mom. är utgångspunkten att lagen om tryckbärande anordningar ska tillämpas också på tryckbärande anordningar i kärnanläggningar. I paragrafens 2 och 3 mom. föreslås bestämmelser om begränsningar som gäller tillämpningen av bestämmelserna i lagen om tryckbärande anordningar.

Enligt 2 mom. tillämpas inte 44–50, 73, 74 och 107 § på tryckbärande anordningar i kärnanläggningar. Bestämmelser om besiktningsorgan finns i den föreslagna kärnenergilagen. De kompletterande bestämmelserna om driftsövervakare i 73 och 74 § är inte tillämpliga på tryckbärande anordningar i kärnanläggningar. Tryckbärande anordningar i kärnanläggningar hör inte till ansvarsområdet för delegationen för säkerhetsteknik. Delegationen för säkerhetsteknik håller på att läggas ner. Om paragrafen om delegationen upphävs, behöver den inte längre nämnas i 2 mom.

Enligt det föreslagna 3 mom. tillämpas inte heller 8 §, 16 § 2–5 mom., 17, 21, 23, 28, 30–35, 38, 40, 41 och 43 § på kärntekniska tryckbärande anordningar. I den föreslagna kärnenergilagen föreslås kompletterande bestämmelser om krav som gäller kärntekniska tryckbärande anordningar, och bedömningen av deras överensstämmelse med kraven baserar sig i sin helhet på bestämmelserna i den föreslagna kärnenergilagen. På andra än kärntekniska tryckbärande anordningar i en kärnanläggning tillämpas bestämmelserna i 2–7 kap. i lagen om tryckbärande anordningar, vilket innebär tillämpning av krav och bedömningsförfaranden för överensstämmelse med kraven som grundar sig på direktivet om tryckbärande anordningar och på Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/29/EU om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av enkla tryckkärl. Enligt förslaget tillämpas på kärntekniska tryckbärande anordningar 36, 37 och 39 § till den del det i paragraferna föreskrivs om certifieringsorgan.

Enligt det föreslagna 3 mom. tillämpas inte heller bestämmelsen i 27 § om EU-typkontroll av enkla tryckkärl på kärntekniska tryckbärande anordningar som är viktiga med tanke på säkerheten vid kärnanläggningar (i praktiken tryckbärande anordningar enligt säkerhetsklass 1 och delvis enligt säkerhetsklass 2).

97 c §. *Besiktning av tryckbärande anordningar i kärnanläggningar.* Paragrafen är ny, och i den preciseras tillämpningen av de bestämmelser som hänför sig till besiktning av tryckbärande anordningar i kärnanläggningar. I praktiken föreslås ingen ändring jämfört med nuläget.

Enligt 1 mom. i paragrafen utförs idrifttagningsbesiktning på tryckbärande anordningar i kärnanläggningar, och på den ska bestämmelserna om den första periodiska besiktningen i lagen om tryckbärande anordningar tillämpas (se 51–53 och 55 §). Det föreslås dock några undantag från tillämpningen av dessa bestämmelser. Anmälan om registrering av en tryckbärande anordning ska med avvikelse från 51 § göras till Strålsäkerhetscentralen. På tryckbärande anordningar i kärnanläggningar görs vid besiktningen ingen märkning av registernumret eller tidpunkten för följande periodiska besiktning, vilket innebär att 55 § 1 mom. 3 och 4 punkten inte tillämpas.

I 2 mom. finns en hänvisning till den föreslagna kärnenergilagen, där 11, 15 och 43 kap. är centrala. Enligt momentet ska på godkännande av besiktningsorgan tillämpas vad som föreskrivs om det i den föreslagna kärnenergilagen. I 103 § i den föreslagna kärnenergilagen föreskrivs det om behörighetsfördelningen i besiktningsverksamheten mellan Strålsäkerhetscentralen och ett besiktningsorgan som godkänts av Strålsäkerhetscentralen samt i 436–438 § om godkännande av ett besiktningsorgan.

97 d §. Strålsäkerhetscentralens register över tryckbärande anordningar. Paragrafen är ny. I praktiken för Strålsäkerhetscentralen redan nu register över tryckbärande anordningar i kärnanläggningar. I Strålsäkerhetscentralens register över tryckbärande anordningar registreras de tryckbärande anordningar i kärnanläggningar som i enlighet med 51 § 1 mom. kan medföra betydande fara. Det är fråga om tryckbärande anordningar som hör nära samman med kärnanläggningens processer och andra tryckbärande anordningar som tas in i kärnanläggningens centrala processer eller används i dess funktioner och i fråga om vilka utsläpp av radioaktiva ämnen kan orsakas om de går sönder eller det sker andra funktionsstörningar.

I stället för Säkerhets- och kemikalieverket svarar Strålsäkerhetscentralen för de uppgifter som avses i 77 § 1 mom. I Strålsäkerhetscentralens register över tryckbärande anordningar antecknas de uppgifter som avses i 77 § 2 mom., med undantag av registernummer som nämns i 1 punkten.

97 e §. I kärnenergilagen avsedda tillståndshavares ansvar. Paragrafen är ny. Förslaget motsvarar nuläget. Enligt den lag som upphävs svarar tillståndshavaren för en kärnanläggnings säkerhet. I den föreslagna paragrafen förtydligas det att tillståndshavare som avses i den föreslagna kärnenergilagen i fråga om tryckbärande anordningar i kärnanläggningar också svarar för ägarens och innehavarens skyldigheter enligt lagen om tryckbärande anordningar, se till exempel 6, 7, 10, 51–53, 57, 65 och 67–70 §.

8.6 Gruvlagen

3 §. Lagens förhållande till annan lagstiftning. De ändringar som föreslås i gruvlagen baserar sig på ändringarna i den föreslagna kärnenergilagen i förhållande till den lag som upphävs. I den föreslagna 3 § ändras kärnenergilagens författningsnummer.

33 §. Tillståndsmyndigheter.

43 §. Ansökan om tillstånd för urangruva.

73 §. Överföring av tillstånd.

147 §. Beslut om upphörande av gruvdrift.

Enligt den föreslagna kärnenergilagen ska statsrådet inte längre avgöra gruvtillståndsärenden som gäller utvinning av uran eller torium. I anslutning till detta föreslås det att 43 § i gruvlagen upphävs och att 33 § 1 och 2 mom., 73 § 1 mom. och 147 § 2 mom. ändras till den del de hänför sig till det tillstånd för gruvdrift som avses i den lag som upphävs.

8.7 Lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor

80 §. Laddares kompetens samt ordningsregler. I paragrafen korrigeras hänvisningen till lagen om laddare (423/2016).

82 §. Begränsningar i fråga om överlåtelse av explosiva varor. Det föreslås att 1 mom. ändras genom att en ny 3 punkt fogas till momentet. Förslaget hänför sig till 161 § 1 mom. 10 punkten i den föreslagna kärnenergilagen, enligt vilken hund får användas vid säkerhetsvisitation också för visitation som hänför sig till explosiva varor. Säkerhetspersonen ska uppfylla kraven i 8 § 1 mom. i lagen om laddare. Enligt 8 § 1 mom. i lagen om laddare förutsätts det att laddaren genomgår utbildning och avlägger ett förhör. Avsikten är att föreslå ändringar i 50 § i statsrådets förordning om övervakning av tillverkningen och upplagringen av explosiva varor (819/2015).

8.8 Lagen om Finansinspektionen

4 §. Tillsynsobjekt. I det föreslagna 6 mom. korrigeras författningsnumret för den föreslagna kärnenergilagen.

71 §. Rätt och skyldighet att lämna ut information. Det föreslås att 1 mom. 11 f-punkten i paragrafen ändras med beaktande av den föreslagna kärnenergilagen. Samtidigt preciseras den så att utlämnandet av information binds till nödvändighetskriteriet i enlighet med grundlagsutskottets praxis.

8.9 Säkerhetsutredningslagen

21 §. När får en begränsad säkerhetsutredning av person göras. Bestämmelserna i 21 § 1 mom. 5 punkten i säkerhetsutredningslagen delas upp i flera punkter och innehållet ändras så att det motsvarar ändringarna i den föreslagna kärnenergilagen. Personer som omfattas av säkerhetsutredning är personer som i större utsträckning har att göra med information som är kritisk med avseende på säkerheten. Det kan vara personer på olika nivå i verksamheten ända upp i högsta ledningen.

I den ändrade 5 punkten föreskrivs det om tillträde till en kärnanläggning eller anläggning för kärnämnestillvaratagande eller till det område där en sådan anläggning uppförs motsvarande vad som i nuläget i 5 punkten föreskrivs om tillträde till en kärnanläggning och det område där en kärnanläggning byggs. I den nya 5 a-punkten föreskrivs det om deltagande i planeringen, uppförandet och driften av en sådan anläggning som avses i 5 punkten på motsvarande sätt som det för närvarande föreskrivs i fråga om kärnanläggningar i 5 punkten, men det preciseras hurdan information det är fråga om. I den nya 5 b-punkten anges på ett aningen mer täckande sätt jämfört med den nuvarande 5 punkten de platser där verksamhet som hänför sig till kärnämnen kan förekomma. Kravet på säkerhetsutredning i den nya 5 c-punkten motsvarar i fråga om transport av kärnämnen 5 punkten i den gällande lagen. Dessutom förtydligas bestämmelsen i 5 c-punkten så att en säkerhetsutredning av person enligt paragrafen också gäller dem som deltar i transport av kärnavfall. Den nya 5 d-punkten hänför sig till strålsäkerhetslagen och motsvarar den sista delen av den nuvarande 5 punkten.

33 §. Rätt att ansöka om säkerhetsutredning av företag. Det föreslås att 1 mom. 4 punkten i paragrafen ändras med beaktande av de ändringar som föreslås i 21 § 1 mom.

36 §. Föresättningar för säkerhetsutredning av företag. Det föreslås att 1 mom. 3 punkten i paragrafen ändras med beaktande av de ändringar som föreslås i 21 § 1 mom.

8.10 Räddningslagen

48 §. Extern räddningsplan för objekt som medför särskild risk. I 1 mom. 1 punkten i paragrafen korrigeras författningsnumret för den föreslagna kärnenergilagen och punkten ändras med beaktande av den föreslagna kärnenergilagen. Definitionen av kärnanläggning i 5 § i den föreslagna kärnenergilagen motsvarar till centrala delar definitionen i 3 § i den lag som upphävs. I 17 kap. i den föreslagna kärnenergilagen föreskrivs det om ett krav som gäller beredskapsarrangemang, från vilket avvikelser kan göras på det sätt som det föreskrivs om i 172 § i den lagen.

8.11 Cybersäkerhetslagen

26 §. Tillsynsmyndigheter. I den föreslagna ändringen av 26 § som gäller tillsynsmyndigheter överförs den myndighetstillsyn som hänför sig till kärnanläggningar till Strålsäkerhetscentralen, som blir ny tillsynsmyndighet. Ändringen gäller producenter av el och vätgas när produktionen sker i ett kärnkraftverk. Både Energimyndighetens och Säkerhets- och kemikalieverkets tillsynsområde förblir oförändrade till övriga delar. Ändringen är motiverad eftersom kärnanläggningars cybersäkerhetsaspekter hör nära samman med säkerställandet av anläggningarnas övriga säkerhet, vilket övervakas av Strålsäkerhetscentralen. Tillsynen hänför sig både till tillsyn över anläggningarnas säkerhet och till deras skyddsarrangemang som Strålsäkerhetscentralen svarar för också med stöd av kärnenergilagen. En överföring av tillsynen enligt cybersäkerhetslagen förtydligar allmänt behörighetsfördelningen inom den tillsyn som riktas till kärnanläggningar och möjliggör en mera övergripande tillsyn över säkerheten. På grund av gränssnitten behöver samarbetet mellan myndigheterna dock upprätthållas.

I de ändringar som föreslås i 26 § 1 mom. 2 och 3 punkten utesluts de anläggningar som omfattas av Strålsäkerhetscentralens tillsyn från Energimyndighetens och Säkerhets- och kemikalieverkets tillsyn och det fogas en ny 8 punkt till momentet där det föreskrivs att Strålsäkerhetscentralens tillsynsområde omfattar verksamhetsutövare som har drifttillstånd för en kärnanläggning. Till bilaga I fogas en ny 16 punkt som hänför sig till den nya 8 punkten i 26 § 1 mom. Förslaget till ändring av bilaga I finns i slutet av denna proposition som en separat bilaga.

Förslaget avser också till exempel tillståndshavare som driver slutförvarsanläggningar för kärnavfall eller bedriver hantering av kärnavfall eller producerar fjärrvärme i ett kärnkraftverk. Det är fråga om en nationell utvidgning med avseende på minimikraven i NIS 2-direktivet, men utvidgningen har ansetts vara nödvändig eftersom det är viktigt att beakta cybersäkerhetsaspekterna också i andra kärnanläggningars verksamhet, och till exempel anläggningar för värmeproduktion bör omfattas av motsvarande krav som elproduktionsanläggningar. Lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning

8.12 Lag om ändring av 10 och 11 § i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning

10 §. Kontaktmyndighet. I paragrafen formuleras arbets- och näringsministeriets behörighet som kontaktmyndighet om med beaktande av definitionen av kärnanläggning i den föreslagna

kärnenergilagen. Behörigheten ändras inte från den nuvarande. Dessutom uppdateras författningsnumret för den föreslagna kärnenergilagen.

11 §. Behörig myndighet. I paragrafens 2 mom. föreslås en motsvarande ändring som i 10 §. Arbets- och näringsministeriets behörighet ändras inte från den nuvarande.

8.13 Bygglagen

1 §. Lagens tillämpningsområde. Det föreslås att det till paragrafen fogas ett nytt 4 mom., enligt vilket bygglagen inte ska tillämpas på kärnanläggningar som avses i den föreslagna kärnenergilagen, om inte något annat föreskrivs i den lagen.

8.14 Lagen om produktgodkännanden för vissa byggprodukter

2 §. Tillämpningsområde. Till paragrafen fogas ett nytt 3 mom., enligt vilket lagen inte tillämpas på sådana kärntekniska strukturer som avses i den föreslagna kärnenergilagen. Närmare bestämmelser om sådana här strukturer och bedömning av deras överensstämmelse med kraven finns i 11 kap. i den föreslagna kärnenergilagen.

8.15 Lag om ändring av 2 § i lagen om Strålsäkerhetscentralen

2 §. Uppgifter. I 1 mom. 1 punkten i paragrafen uppdateras författningsnumret för den föreslagna kärnenergilagen. Till paragrafens 1 mom. fogas en ny 4 a-punkt där det hänvisas till cybersäkerhetslagen. I propositionen ingår ett förslag till ändring av cybersäkerhetslagen.

9 Bestämmelser på lägre nivå än lag

9.1 Förordningar

Enligt förslaget kan närmare bestämmelser om kärnmaterial utfärdas genom förordning av statsrådet med stöd av 5 § på motsvarande sätt som det för närvarande föreskrivs i bilaga A till kärnenergiförordningen. Regleringen ska beakta EU-förordningen om exportkontroll, lagen om exportkontroll, tilläggsprotokollet till avtalet om kärnämneskontroll samt andra kärnmaterial som omfattas av Finlands och Euratoms bilaterala överenskommelser på kärnenergiområdet och andra internationella avtal och förfaranden om kontroll av kärnmaterial.

Med stöd av 34 § kan närmare bestämmelser utfärdas genom förordning av statsrådet i fråga om en ringa mängd kärnmaterial i enlighet med 1 mom. 2 och 3 punkten i paragrafen, på motsvarande sätt som det föreskrivs i 15 och 18 § i kärnenergiförordningen. Med stöd av 42 § kan närmare bestämmelser utfärdas genom förordning av statsrådet om sensitiva kärnämnen på motsvarande sätt som föreskrivs i bilaga A till kärnenergiförordningen. Med stöd av 32 § kan närmare bestämmelser utfärdas genom förordning av statsrådet om de kärnmaterial och stater som avses i paragrafen i enlighet med de internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är bindande för Finland på motsvarande sätt som i 9 § i kärnenergiförordningen och dess bilagor A och B. Genom förordning av statsrådet kan man med stöd av 25 § utfärda närmare bestämmelser om när handboken för kärnämneskontroll inte krävs. Det föreslås till exempel inte vara nödvändigt att kräva handboken om verksamheten är ringa eller av engångskaraktär.

Med stöd av 46 och 49 § kan närmare bestämmelser utfärdas genom förordning av statsrådet om restriktioner av potentiell exponering av allmänheten, om dosrestriktioner för allmänheten och om de följder som kan leda till begränsningar i användningen av mark- och vattenområden,

samt med stöd av 216 § om dosrestriktioner för stålningsexponeringen efter förslutningen av en slutförvarsanläggning i enlighet med 3 a kap. i kärnenergiförordningen. Med stöd av 208 § kan närmare bestämmelser utfärdas genom förordning av statsrådet om förutsättningarna för befrielse från myndighetstillsyn i enlighet med 10 c § i kärnenergiförordningen.

Med stöd av 148 § kan närmare bestämmelser utfärdas om det särskilt klyvbara material som avses i 2 mom. och 4 mom. 1 punkten genom förordning av statsrådet i enlighet med bestämmelserna i 17 § 1 mom. i kärnenergiförordningen. De närmare bestämmelserna baserar sig till centrala delar på CPPNM-konventionen.

Med stöd av 123 § kan närmare bestämmelser utfärdas genom förordning av statsrådet om den sakkunskap och behörighet som krävs av tillståndshavarens högsta ledning samt med stöd av 204 och 205 § närmare bestämmelser om en plan för genomförande av kärnavfallshantering och en plan för kärnavfallshantering. Hittills har man inte identifierat något behov av detta. Regleringen i den föreslagna kärnenergilagen avses vara mer detaljerad jämfört med den lag som upphävs.

Med stöd av 226, 228, 229, 231, 232, 234, 236 och 237 § kan närmare bestämmelser utfärdas genom förordning av statsrådet om reservering av medel för kostnaderna för kärnavfallshantering och i större detalj om tillhörande säkerheter på motsvarande sätt som i 86–88, 91–93, 95, 97, 104 och 107 § i kärnenergiförordningen samt i statsrådets förordning om reservering av medel för kostnader för kärnavfallshantering. Med stöd av 251, 252, 255 och 256 § kan närmare bestämmelser utfärdas genom förordning av statsrådet om Statens kärnavfallshanteringsfonds placeringsverksamhet på motsvarande sätt som i 102, 103 och 106 § i kärnenergiförordningen samt i statsrådets förordning om de allmänna villkoren för lån som ges av statens kärnavfallshanteringsfonds tillgångar. Med stöd av 274, 275, 279 och 282 § kan dessutom utfärdas närmare bestämmelser genom förordning av statsrådet om Statens kärnavfallshanteringsfond på motsvarande sätt som det föreskrivs i statsrådets förordning om Statens kärnavfallshanteringsfond. Med stöd av 259 § kan närmare bestämmelser utfärdas genom förordning av statsrådet om värdering av reserveringsfondens tillgångar, men hittills har man inte identifierat något behov av detta.

Med stöd av 298, 309, 310, 316, 317 och 324 § kan närmare bestämmelser utfärdas genom förordning av statsrådet om principbeslut och tillstånd för kärnanläggningar och förfaranden i anslutning till dessa samt på motsvarande sätt med stöd av 348 och 349 § när det gäller anläggningar för kärnämnestillvaratagande och med stöd av 221 § när det gäller tillstånd för hantering och lagring. Syftet är att utfärda bestämmelser till behövliga delar och mindre detaljerat än i 4, 5 och 9 kap. i kärnenergiförordningen.

Med stöd av 355 § kan närmare bestämmelser utfärdas genom förordning av statsrådet om tillsynsplanen och dess innehåll och justering samt med stöd av 362 § om utförande av inspektion samt om innehållet i inspektionsberättelsen. Det avses vara möjligt att precisera regleringen av tillsynsplanen bland annat med avseende på de objekt som ska övervakas, de grunder för riskbedömning som ska tillämpas, förfaranden för periodiska besiktningar enligt planen och andra inspektioner samt tillsynsintervaller och grunder för avvikelser från dem.

Med stöd av 469 § kan närmare bestämmelser utfärdas genom förordning av statsrådet om innehållet i det nationella programmet för kärnavfallshantering på motsvarande sätt som i 79 c § i kärnenergiförordningen.

Med stöd av 40 och 224 § kan närmare bestämmelser utfärdas genom förordning av statsrådet om de uppgifter som ska uppges i en tulldeklaration, med stöd av 401 § om undantag från

tillämpningen av lagens bestämmelser som gäller fortskaffningsmedel, med stöd av 431 § om ansökningar till arbets- och näringsministeriet samt med stöd av 436, 438 och 444 § om bedömningsorgan, förfarandet i anknytning till deras godkännande och skyldigheten att lämna uppgifter som gäller dem. Hittills har det inte identifierats något behov av att utfärda närmare bestämmelser med stöd av nämnda bestämmelser om bemyndigande.

Med stöd av 18 § kan närmare bestämmelser utfärdas genom förordning av statsrådet om kärnsäkerhetsdelegationen och delegationen för skyddsarrangemang på kärnenergiområdet delvis på motsvarande sätt som för närvarande (se statsrådets förordningar 1015/2016 och 1016/2016).

När den gällande kärnenergilagen upphävs, upphävs samtidigt också de förordningar av statsrådet som utfärdats med stöd av den (se 3.1 kap.).

Med stöd av 82 § i lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor kan närmare bestämmelser med anknytning till förslaget till ny 3 punkt i 1 mom. i den paragrafen utfärdas. Regleringsbehovet anknyter till 50 § i statsrådets förordning om övervakning av tillverkningen och upplagringen av explosiva varor.

Med stöd av 456 § kan närmare bestämmelser utfärdas genom förordning av arbets- och näringsministeriet om Strålsäkerhetscentralens uttagande av avgifter på motsvarande sätt som enligt det förfarande som iakttas för närvarande.

9.2 Strålsäkerhetscentralens föreskrifter

Avsikten är att på grundval av de bemyndiganden att meddela föreskrifter som föreslås i kärnenergilagen utfärda en samlingshelhet av cirka 20 föreskrifter, som fördelas på detaljerade föreskrifter om säkerhet och planering, kärnanläggningars strukturer och komponenter, förlägningsplatsen, driftsäkerhet, strålsäkerhet och beredskapsverksamhet, skyddsarrangemang, ledning och organisation, kärnavfallshantering och slutförvaring, kärnämneskontroll samt om informationsmaterial och annat tillhandahållande av information som krävs enligt lagen för Strålsäkerhetscentralens godkännanden. När den gällande kärnenergilagen upphävs, upphävs samtidigt också Strålsäkerhetscentralens föreskrifter och YVL-direktiv som meddelats med stöd av den lagen.

Till centrala delar motsvarar den delegerade lagstiftningsbefogenheten vad gäller ämnesområdena det som med stöd av den lag som upphävs har meddelats i Strålsäkerhetscentralens föreskrifter och YVL-direktiv. En väsentlig ändring enligt förslaget är att regleringskedjan mellan lagen och Strålsäkerhetscentralens föreskrifter stärks så att de grundläggande bestämmelserna på lagnivå blir mer omfattande och ger mer exakta ramar för reglering på lägre nivå.

Dessutom föreslås Strålsäkerhetscentralens befogenhet att utfärda föreskrifter bli kompletterad med den föreslagna ändringen av 127 och 128 § i strålsäkerhetslagen.

9.3 Andra myndighetsföreskrifter

Finansinspektionen föreslås ha rätt att med stöd av 258, 285 och 286 § meddela närmare föreskrifter på motsvarande sätt som med stöd av 52 d § 2 mom. i den lag som upphävs. Hittills har inga sådana meddelats.

10 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2027.

11 Förhållande till andra propositioner

11.1 Samband med andra propositioner

Reformen av lagen om områdesanvändning pågår. Avsikten är att regeringen ska lämna en proposition till riksdagen i början av 2026. I den föreslagna kärnenergilagen hänvisas det till den gällande lagen om områdesanvändning. Den föreslagna kärnenergilagen har samordnats med lagen om områdesanvändning som är under beredning.

Miljöbrottsdirektivet ska genomföras nationellt senast den 21 maj 2026. Avsikten är att en regeringsproposition om detta lämnas till riksdagen under våren 2026. Ändringarna i strafflagen träder eventuellt i kraft samtidigt som den föreslagna kärnenergilagen. I den föreslagna kärnenergilagen har man strävat efter att beakta propositionen som bereds vid justitieministeriet. I den proposition som nu bereds har man ännu inte tagit ställning till om den grundar sig på lagen som upphävs eller på den föreslagna lagen, och det kan vara nödvändigt att förbereda sig på att den ska anpassas till bestämmelserna i den föreslagna kärnenergilagen i samband med riksdagsbehandlingen av propositionerna. Detta skulle också innebära att till 358 § 3 mom. i den föreslagna kärnenergilagen vid behov ska fogas en hänvisning till den relevanta lagpunkt som gäller miljöbrott i strafflagen och att 402 § 6 mom. vid behov ska ändras.

En reform av bestämmelserna om militära explosiva varor pågår. I samband med beredningen kommer också förbudet mot kärnladdningar att utvärderas. Avsikten är att en regeringsproposition om detta ska överlämnas till riksdagen ännu under denna regeringsperiod. I anslutning till detta finns en aktuell begäran om utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av 4 och 69 § i kärnenergilagen och 34 kap. 6 § i strafflagen (diarienummer för begäran om utlåtande: VN/7624/2026).

Totalreformen av beredskapslagen pågår. Avsikten är att en regeringsproposition om detta lämnas till riksdagen under våren 2026. I 400 § i den föreslagna kärnenergilagen föreskrivs om en kärnanläggnings verksamhet under undantagsförhållanden, och i bestämmelsen ingår en hänvisning till beredskapslagen.

Flera regeringspropositioner är anhängiga, där det föreslås ändring av 1 § i lagen om verkställighet av böter (RP 77/2025 rd, RP 90/2024 rd, RP 161/2025 rd, RP 175/2025 rd och RP 179/2025 rd) på motsvarande sätt som i propositionen.

11.2 Förhållande till budgetpropositionen

Propositionen anknyter delvis till statsbudgeten 2029.

Enligt den föreslagna kärnenergilagen införs en tillsynsavgift av skattenatur (se 45 kap.), som Strålsäkerhetscentralen uppbär av de betalningsskyldiga och intäktsför i statsbudgeten. På motsvarande sätt upptas i statsbudgeten ett anslag för kostnaderna för Strålsäkerhetscentralens tillsynsverksamhet. Enligt den föreslagna övergångsbestämmelsen i kärnenergilagen (489 §) ska bestämmelserna i 45 kap. om Strålsäkerhetscentralens avgiftsbelagda prestationer och tillsynsavgifter tillämpas från och med 1 januari 2029.

12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

12.1 Allmänna överväganden om grundlagen

Den kärnenergilag som föreslås i propositionen innehåller flera förslag som är väsentliga med tanke på grundlagen (731/1999). Regleringen har en väsentlig inverkan på verksamhetsutövarnas grundläggande rättigheter till näringsfrihet och egendomsskydd då regleringen i stor utsträckning ställer olika krav som begränsar verksamheten såväl organisatoriskt som vad gäller tekniska krav på anläggningar. Samtidigt är det centrala syftet med regleringen att skapa krav för att verksamheten ska bedrivas på ett säkert sätt, vilket skyddar allas rätt till säkerhet och förverkligar den grundläggande rättigheten som gäller ansvar för miljön.

Det centrala syftet med propositionen är att förbättra förverkligandet av rättsstatsprincipen genom att föreskriva mer exakt om kraven på myndighetsförfaranden och förutsättningarna för beslutsfattande. I anslutning till myndighetsverksamheten föreskrivs dessutom mer exakt om de bemyndiganden att utfärda förordningar som avses i 80 § i grundlagen och om Strålsäkerhetscentralens befogenheter att meddela föreskrifter. Propositionen har också betydelse med tanke på bestämmelserna om statliga skatter och avgifter i 81 § i grundlagen.

Propositionen innehåller i synnerhet förslag om skyddsarrangemang som har konsekvenser för förverkligandet av den personliga friheten och integriteten samt för skyddet för privatlivet och egendomsskyddet. När det gäller persongodkännanden och krav som ställs på vissa personalgrupper har propositionen en gränssnittsytta till förverkligandet av näringsfriheten och rätten att skaffa sig sin försörjning genom arbete som man valt fritt. Nedan en närmare bedömning av aspekter som gäller de grundläggande rättigheterna och som anknyter till olika sakhelheter.

Anledningen till att lagen som upphävs har karaktären undantagslag var riksdagens ställning vid beslut om byggandet av kärnanläggningar av stor allmän betydelse och rättigheterna för den inspektör som sköter den internationella tillsynsuppgiften (GrUU 17/1985 rd). Enligt bedömningen är dessa inte längre problematiska med tanke på grundlagen på det sätt som beskrivs närmare nedan.

12.2 Tillståndsplikt, godkännanden och anmälningar till myndigheten i fråga om användning av kärnenergi

12.2.1 Inledning

Propositionen innehåller många förslag som gäller tillståndsplikten för användning av kärnenergi, separata godkännandeförfaranden som gäller utövande av tillståndspliktig verksamhet samt persongodkännanden som gäller operatörer och ansvariga för skyddsarrangemang vid kärnanläggningar. Alla dessa innebär en begränsning av näringsfriheten som tryggas i 18 § 1 mom. i grundlagen. Grundlagsutskottet har enligt vedertagen praxis betraktat näringsfrihet som en huvudregel enligt grundlagen men ansett att det är möjligt att undantagsvis bestämma att en näringsverksamhet ska vara tillståndspliktig.

Allmänt ska det konstateras om tillstånd för kärnanläggningar, separata godkännanden för tillståndspliktig verksamhet, persongodkännanden och olika anmälningsplikter att det är fråga om en verksamhetshelhet som kräver en exceptionellt omfattande säkerhetsgranskning och vars tillsyn förutsätter en detaljerad granskning av anläggningen och dess verksamhet för att man på lämpligt sätt kan säkerställa säkerheten. Störningssituationer och olycksfall till följd av

eventuella säkerhetsbrister kan få allvarliga konsekvenser för samhället (även gränsöverskridande konsekvenser), varför man ska fästa särskild uppmärksamhet vid övervakningen av säkerheten och det kan anses motiverat trots att det innebär en relativt betydande begränsning av näringsfriheten som tryggas i 18 § 1 mom. i grundlagen. Dessutom ska man ta hänsyn till kärnavfall som uppstår i verksamheten, vars säkra hantering, lagring och slutförvaring ska säkerställas så att det inte heller orsakar någon fara på lång sikt, och för vilket staten har det slutliga ansvaret efter att slutförvaringsåtgärderna har genomförts.

12.2.2 Tillståndssystem för kärnanläggningar

Tillståndsplikten för användning av kärnenergi grundar sig direkt på de internationella skyldigheter som gäller den, såsom artikel 7 i konventionen om kärnsäkerhet, artikel 4 i kärnsäkerhetsdirektivet och artikel 5 i kärnavfallsdirektivet. Med beaktande av de risker som även i övrigt är förknippade med verksamheten och behovet av att säkerställa uppfyllandet av kraven i flera steg ska tillståndsförfarandet anses vara godtagbart även ur grundlagens synvinkel. Enligt propositionen är användning av kärnenergi i princip alltid tillståndspliktig.

Bestämmelser om tillstånd för kärnanläggningar finns i avdelning V i den föreslagna kärnenergilagen. Tillståndssystemet som gäller kärnanläggningar är uppbyggt i flera steg från och med principbeslutet, där man bedömer huruvida projektet är förenligt med samhällets helhetsintresse, varefter det krävs tillstånd för uppförande, drift och avveckling av anläggningarna. Det att tillståndsförfarandet består av flera steg bedöms innebära en större begränsning än genomsnittet för utövande av näringsverksamhet. Begränsningen ska emellertid anses vara godtagbar i förhållande till de risker som är relaterade till verksamheten, projektens långa varaktighet och verksamhetens omfattning. Det är nödvändigt att granska aspekter som gäller kärnanläggningsprojektets säkerhet i olika skeden av livscykeln. Längden på projektets livscykel och omfattningen och komplexiteten hos den verksamhet som regleringen gäller är så betydande att det inte skulle gå att säkerställa säkerheten genom en tillståndsprövning i ett steg. Detta talar för att tillståndsprövningen som gäller verksamheten delas upp i flera steg.

Grundlagsutskottet har ansett det viktigt att bestämmelserna om tillståndsvillkor och tillståndets giltighet garanterar en tillräcklig förutsebarhet i myndigheternas verksamhet, och betydelsefullt i detta avseende är bland annat i vilken omfattning myndigheternas befogenheter bygger på bunden prövning eller ändamålsenlighetsprövning (se till exempel GrUU 69/2014 rd, s. 2/I). Den föreslagna regleringen innehåller element om både rättsligt bunden prövning och ändamålsenlighetsprövning. Särskilt prövningen av principbeslut som gäller kärnanläggningsprojekt baserar sig till väsentliga delar på ändamålsenlighetsprövning (se 29 kap.). I den bedöms projektet med tanke på samhällets helhetsintresse (inklusive den övergripande säkerheten), med beaktande av bland annat projektets fördelar, nackdelar och projektets nödvändighet med tanke på energiförsörjningen, de risker som ingår i projektet samt i vilken utsträckning samhället är berett att bära risker i anslutning till kärnanläggningen och dess kärnavfallshantering. Prövningen omfattar också fler element som anknyter till projektets genomförbarhet och som grundar sig på rättslig prövning, men helhetsprövningen är politisk ändamålsenlighetsprövning till sin natur. På grund av de skadliga konsekvenser som eventuella störnings- och olycksituationer i samband med kärnanläggningsprojekt orsakar och de mycket långsiktiga konsekvenserna av kärnavfall samt delvis kärnanläggningars energipolitiska betydelse anses det nödvändigt att särskilt bedömningen av projektets första skede uttryckligen är en ändamålsenlighetsprövning.

Enligt propositionen ska uppförande och drift av en kärnanläggning alltid kräva tillstånd (se 30 kap.). Dessutom krävs tillstånd också för avveckling om det är fråga om ett kärnkraftverk, en produktionsanläggning för kärnbränsle eller en kärnteknisk anläggning. Statsrådet beslutar om

tillstånd för kärnkraftverk, produktionsanläggningar för kärnbränsle samt slutförvaringsanläggningar, dock inte om tillstånd för markslutförvarsanläggningar. Strålsäkerhetscentralen föreslås vara tillståndsmyndighet för andra anläggningar. Den väsentliga skillnaden i bedömningen som ingår i dessa tillståndsprövningar är att även för samhällsmässigt viktigare anläggningar (bland annat kärnkraftverk) bedöms förenligheten med samhällets helhetsintresse i tillståndsprövningen av tillstånd för uppförande eller drift, men i dessa situationer fokuserar bedömningen dock betydligt mer på rättslig prövning jämfört med vid principbeslut. Vid prövningen av tillstånd för uppförande eller drift för de samhällsmässigt viktigaste anläggningarna bedöms sökandens ägande eller andra omständigheter som hänför sig till sökanden med avseende på om de äventyrar eller bidrar till att äventyra säkerheten, leveranssäkerheten och försörjningstryggheten i fråga om energi eller en tillförlitlig drift av anläggningen. Sökanden har rätt att av staten få en skäligen ersättning för sådana direkta kostnader som uppförandet av kärnanläggningen medfört, om statsrådet avslår ansökan om drifttillstånd för kärnanläggningen enbart med hänvisning till samhällets helhetsintresse (se 326 §). Regleringen som berättigar till ersättning förbättrar skyddet för investeringar som görs på grundval av statsrådets tillstånd för uppförande. Strålsäkerhetscentralens tillståndsprövning avses inte omfatta någon prövning av huruvida tillståndet är förenligt med samhällets helhetsintresse, utan beviljandet av tillståndet föreslås grunda sig på en rättslig prövning. Förutsättningarna för beviljande av tillstånd avses i praktiken grunda sig på en bedömning av huruvida kraven som gäller olika sakhelheter i lagen uppfylls (till exempel säkerheten rörande kärnanläggningen och dess system, strukturer och komponenter, kraven på organisationen, skyldigheter som gäller kärnämneskontroll och kärnavfallshantering). Beviljandet av tillstånd för avveckling föreslås ske oberoende av den som beviljat tillståndet på grundval av ren rättslig prövning (se 308 §). Vad gäller förutsättningarna för beviljande av tillstånd finns det emellertid ett visst behov av att lämna tillräckligt spelrum för vad som anses vara tillräckligt i situationen i det aktuella skedet (till exempel med tanke på kärnbränslehantering eller kärnavfallshantering), och då föreslås bedömningen av ärendet grunda sig på en helhetsprövning.

Enligt propositionen ska det vara möjligt att förena ett tillstånd för en kärnanläggning med villkor som behövs för förhindrande av spridning av kärnvapen samt för säkerheten i kärnanläggningen och kärnavfallshanteringen i övrigt för säkerställande av förutsättningarna för beviljande av tillstånd (se 310 §). Grundlagsutskottet har i fråga om bestämmelser om tillståndsvillkor ansett det viktigt att bestämmelserna om villkoren för tillstånd är tillräckligt exakta för att myndighetens befogenheter i detta avseende ska vara tillräckligt begränsade och styrda (GrUU 19/2002 rd, s. 2). Dessutom har det varit väsentligt att tillståndsmyndigheten inte bemyndigas att i tillståndet fastställa sådana villkor som ska föreskrivas i lag (GrUU 56/2010 rd, s. 3). Den föreslagna bestämmelsen bedöms i detta avseende inte vara i strid med utskottets tolkningspraxis. Fastställandet av tillståndsvillkor anses på ett ändamålsenligt sätt vara begränsat till vissa sakhelheter som det finns tillräckligt detaljerade grundbestämmelser om i lagen och som preciseras av vissa bestämmelser och föreskrifter på lägre nivå.

Enligt propositionen kan ett tillstånd för uppförande av en kärnanläggning beviljas tills vidare, men i det ska en tidsfrist sättas ut för när projektet ska inledas (se 311 §). På motsvarande sätt gäller ett tillstånd för avveckling av en kärnanläggning tills avvecklingen har slutförts och anläggningen på ansökan av tillståndshavaren har godkänts som avvecklad och beslutet har vunnit laga kraft (se 313 §).

Drifttillståndet för en kärnanläggning gäller under en viss tid (se 312 § 1 mom.). Drifttillståndets giltighetstid kan förlängas för viss tid, om säkerhetskraven uppfylls, tillståndshavaren inte i väsentlig grad har brutit mot skyldigheterna och miljöskyddet har beaktats på behörigt sätt (se 312 § 2 mom.). När det gäller förlängningen av giltigheten är prövningsmarginalen betydligt

snävare jämfört med beviljandet av det första tillståndet. Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande konstaterat (GrUU 32/2009 rd, s. 3/I) att vägran att förnya ett tillstånd kan ha stora konsekvenser för näringsidkaren som kan ha gjort stora, långsiktiga investeringar i förlitan på att tillståndet förnyas också efter att det löpt ut. Utlåtandet från grundlagsutskottet visar dock att näringsidkaren inte med fog kan förlita sig på att tillståndet förnyas om skyldigheterna från den tidigare tillståndspanoden inte fullgjorts. Med tanke på kravet på proportionalitet i begränsningen av näringsfriheten är det också lämpligt att vägran att ändra eller förnya tillståndet är bundet till att sådana försummelser är tillräckligt allvarliga och väsentliga. Den föreslagna regleringen bedöms inte till denna del vara problematisk med avseende på bestämmelserna i grundlagen.

I den föreslagna kärnenergilagen föreskrivs också om ändring av tillstånd (se 314 §). Det föreslås vara möjligt att ändra ett tillstånd på tillståndshavarens ansökan och dessutom på initiativ av tillståndsmyndigheten. Tillståndshavaren föreslås vara skyldig att ansöka om ändring av tillståndet innan en väsentlig ändring genomförs i kärnanläggningen eller dess verksamhet. Myndigheten kan ensidigt ändra tillståndet eller tillståndsvillkoren eller komplettera dem om det är nödvändigt för att säkerställa säkerheten eller för att fullgöra internationella avtalsförpliktelser eller EU-förpliktelser inom kärnenergiområdet som är bindande för Finland. Strålsäkerhetscentralen kan också lämna ett initiativ till statsrådet om att ändra tillståndsvillkor. Grundlagsutskottet har ansett att en ändring av tillståndet på myndighetens initiativ är möjlig i begränsad omfattning i sådana situationer där ändringarna är nödvändiga för att verksamhetsvillkoren förändrats väsentligt (GrUU 62/2002 rd, s. 3/I). När det gäller säkerheten motsvarar nödvändighetskriteriet den nivå som grundlagsutskottet fastställt för ändring av tillstånd på myndighetens initiativ. Med beaktande av mängden internationella skyldigheter som gäller kärnenergiområdet är det nödvändigt att även förbereda sig på de behov av ändringar i tillståndet som följer av dem, och på motsvarande sätt kan de betraktas som väsentliga förändringar i verksamhetsvillkoren. Den föreslagna regleringen bedöms i detta avseende vara förenlig med grundlagen.

I den föreslagna kärnenergilagen föreskrivs om återkallande av beslut om tillstånd (se 323 §). Tillståndsbeslutet kan återkallas på flera grunder som hänför sig till felaktiga uppgifter eller att tillståndshavaren i väsentlig grad eller upprepat har försummat eller brutit mot en skyldighet som anges i lag eller myndighetsbeslut eller till att förutsättningarna för beviljande av tillstånd och därmed även för att det ska förbli i kraft inte uppfylls. Dessutom kan tillståndet återkallas på grund av förlust av rättsförmåga eller annan motsvarande orsak. Grundlagsutskottet har i sin praxis ansett att det är nödvändigt att möjligheten att återkalla tillstånd kopplas till allvarliga eller väsentliga förseelser eller försummelser och till att eventuella anmärkningar och varningar till tillståndshavaren inte har lett till att bristerna i verksamheten har avhjälpts (se till exempel GrUU 31/2006 rd s. 2, GrUU 8/2006 rd s. 3/II och GrUU 48/2005 rd s. 2/I). Förutsättningarna för att återkalla tillstånd för kärnanläggningar kan i detta avseende bedömas vara i enlighet med grundlagen.

Enligt propositionen ska bygglovet gälla tills vidare, men verksamheten enligt bygglovet ska inledas inom den tidsfrist som fastställs i tillståndet (se 311 § 1 mom.). Det föreslås vara möjligt att ansöka om förlängning av tidsfristen om verksamheten enligt bygglovet av grundad anledning inte kan inledas inom den fastställda tidsfristen (se 311 § 2 mom.). Detta har betydelse med tanke på sökandens rättsskydd särskilt i situationer där orsaken till förseningen är en yttre omständighet som inte beror på sökanden, såsom dröjsmål i planläggningen. Eftersom kärnanläggningsprojekt betraktas som samhällsmässigt och energipolitiskt betydande projekt, energipolitiska lösningar fattas under en lång tid med beaktande av energiproduktionen som helhet och kärnanläggningar oavsett storlek har konsekvenser för den övriga användningen av

områdena är det motiverat att förutsätta att projekten framskrider tillräckligt väl inom den tidsplan som fastställts för dem och att fastställandet av en tidsfrist kan anses godtagbart.

Bestämmelserna om tillståndssystemet för anläggningar för kärnämnestillvaratagande (malmanrikningsanläggningar, se 34 kap.) motsvarar i huvudsak bestämmelserna om tillstånd för uppförande och drift av sådana kärnanläggningar där tillståndsmyndigheten är Strålsäkerhetscentralen.

Enligt lagen som ska upphävas beslutar riksdagen om ikrafthållande eller upphävande av ett principbeslut som statsrådet fattat. Detta har haft en väsentlig inverkan på att lagen som upphävs stiftades i den ordning som gäller för undantagslagstiftning (se GrUU 17/1985 rd). Enligt propositionen ska statsrådets principbeslut, i vilket det konstaterats att kärnanläggningsprojektet är förenligt med samhällets helhetsintresse, lämnas till riksdagen som en redogörelse (se 301 §). Det föreslagna förfarandet ska vara förenligt med den fördelning av statliga uppgifter och den parlamentarism som föreskrivs i 3 § i grundlagen. Redogörelsen ska utgöra en sådan annan berättelse till riksdagen som avses i 46 § i grundlagen och som föreskrivs i den föreslagna kärnenergilagen. Projekt som kräver principbeslut bedöms vara av sådan betydelse för samhällets och statens ansvar att det är viktigt att riksdagen informeras om dem. Däremot har ett förfarande med särskilt fastställande varken bedömts vara behövt eller en fungerande lösning med tanke på den föreslagna regleringshelheten.

Enligt den föreslagna kärnenergilagen kan statsrådet bevilja tillstånd för hantering och lagring av kärnavfall och därmed jämförbart radioaktivt avfall som uppkommit någon annanstans än i Finland (se 220 §). På grund av ärendets principialitet och särskilda betydelse följer förutsättningarna för beviljande av tillstånd och tillståndsförfarandet bestämmelserna om tillstånd för kärnanläggningar (se 221 §).

Begränsning av verksamhet enligt tillståndet bedöms som en del av bedömningen av regleringen som gäller tillsyn och förvaltningstvång.

12.2.3 Tillstånd för kärnämneskontroll

I den föreslagna kärnenergilagen föreskrivs om ett tillståndssystem för kärnämneskontroll. Bakgrunden till tillståndssystemet är behovet av tillsyn för att förhindra spridning av kärnvapen som följer av skyldigheter enligt internationella avtal som är bindande för Finland, särskilt när det gäller kärnmaterial. Detta kan anses vara en tungt vägande samhällsgrund för behovet av tillståndssystem.

I 5 kap. i den föreslagna kärnenergilagen föreskrivs om tillståndssystemet för kärnämneskontroll och kompletterande skyldigheter i fråga om anmälningar som gäller kärnämneskontroll. Verksamhetstillståndets område definieras i detalj och begränsas till verksamhet som är betydande med tanke på kärnämneskontrollen. Även en ursprungslandsbegränsning som grundar sig på ett internationellt avtal inom kärnenergiområdet som förpliktar Finland förutsätter tillämpning av skyldigheten som gäller verksamhetstillstånd. Verksamhetsanmälan ska i princip tillämpas på annan verksamhet som omfattas av tillämpningsområdet för kärnämneskontroll.

Strålsäkerhetscentralen beviljar verksamhetstillstånd och tillståndsprövningen sker på grundval av rättslig prövning (se 31 §). Vid prövningen av verksamhetstillståndet bedöms också om det finns en godtagbar grund som inte står i strid med förverkligandet av målen för kärnämneskontrollen. Detta föreslås i huvudsak basera sig på en bedömning av kärnmaterialets användningsändamål, så att kärnmaterial inte används för att främja spridning av kärnvapen.

Därmed är det inte fråga om en ändamålsenlighetsprövning. Verksamhetstillståndet är till sin natur tidsbegränsat och det kan förnyas med tillämpning av vad som föreskrivs om beviljande av tillstånd.

Det föreslås vara möjligt att förena tillstånden för kärnämneskontroll med tillståndsvillkor (se 40 kap.). Området för tillståndsvillkoren avses vara bundet till iakttagandet av kärnämneskontrollen och de skyldigheter enligt internationella avtal som gäller den, vilket enligt grundlagsutskottets utlåtandepraxis som presenterats ovan i samband med tillstånd för kärnanläggningar kan anses vara tillräckligt styrande och begränsande av myndighetens verksamhet. I verksamhetstillståndet kan dessutom bestämmas att det upphör att gälla, om verksamheten inte inleds inom en viss tid räknat från det tillståndet beviljades eller om verksamheten har varit avbruten en viss tid eller om ett kärnanläggningsprojekt eller annat projekt i anslutning till verksamheten har förfallit eller ställts in, vilket är en bestämmelse om tillståndsvillkor som för sin del även tydligt begränsar prövningsrätten. Ett verksamhetstillstånd kan ändras på ansökan, men inte på initiativ av myndigheten. Den föreslagna regleringen bedöms inte till denna del vara problematisk med avseende på grundlagen.

Bestämmelserna (se 20, 32 och 33 §) om tillstånd som krävs för godkännande som mindre innehavare och ingående av privaträttsliga avtal är i huvudsak enhetliga vad gäller förutsättningarna för beviljande, tillståndsvillkoren, ändring och återkallande av verksamhetstillstånd. Den föreslagna regleringen bedöms inte till denna del vara problematisk med avseende på grundlagen.

Ingåendet av ett privaträttsligt avtal är dessutom förknippat med en begränsning av avtalsfriheten som hör samman med näringsfriheten, vilket till sin natur är en reglering som avviker från den vanliga. Det centrala syftet med regleringen är att förhindra spridning av kärnvapen i enlighet med de internationella avtal inom kärnenergiområdet som förpliktar Finland, varför bestämmelsen kan anses motiverad. Dessutom begränsas bestämmelsen till vissa stater, anordningar och aggregat som har bedömts vara kritiska i förhindrandet av spridning av kärnvapen, varvid begränsningen av avtalsfriheten endast gäller begränsade situationer.

12.2.4 Godkännanden

Propositionen innehåller ett betydande antal separata godkännanden för planering, uppförande, drift och avveckling av kärnanläggningar samt för kärnavfallshantering och kärnämneskontroll (se till exempel 4, 6, 7, 10, 11, 12, 14–17, 20–23, 32 och 33 kap.). En del av dessa utgör förutsättningar för beviljandet av ett egentligt tillstånd för en kärnanläggning och en del är självständiga till sin natur, men tillståndshavaren måste dock ha ett godkännande senast i ett visst skede av anläggningens livscykel. Det centrala i godkännandena är att de huvudsakligen är nära kopplade till säkerställandet av de delområden som fullgör kärnanläggningars säkerhet och skyldigheterna i fråga om kärnavfallshanteringen. I praktiken är betydelsen av olika godkännanden i viss mån jämförbar med ett tillstånd, eftersom de gör det möjligt att gå vidare till nästa skede i projektet. Separata godkännanden har ansetts motiverade särskilt på grund av att kärnanläggningars säkerhet och bedömningen av den som helhet är så omfattande och mångdimensionell att det i praktiken inte är möjligt att behandla den enbart i samband med den dokumentation som presenteras under tillståndsfasen, och det är därför ändamålsenligt att dela upp den i olika delhelheter. Beslut om godkännanden tas av Strålsäkerhetscentralen och i vissa frågor som gäller kärnavfallshantering av arbets- och näringsministeriet. Godkännandena i fråga påverkar i sig inte rätten att bedriva verksamhet (GrUU 17/2009 rd, s. 3). I praktiken är det emellertid inte möjligt att gå vidare från ett skede till nästa utan de godkännanden som krävs, varvid de utgör en begränsning eller ett hinder för att bedriva verksamhet eller främja projektet.

Väsentliga ur grundlagens synvinkel är – på samma sätt som i samband med tillståndspliktig verksamhet – de krav på förfarandet som gäller godkännanden, förutsättningarna för godkännande, de bestämmelser som anges i beslutet, myndighetens prövningsrätt samt återkallande av beslut om godkännande. Förutsättningarna för godkännande föreskrivs separat för varje ärende som gäller godkännande och de baserar sig alltid på rättslig prövning. Närmare förfarandebestämmelser om dessa godkännandeförfaranden ingår i avdelning VII i lagförslaget, och förfarandena är till dessa delar i stort sett enhetliga. Om förutsättningarna uppfylls ska ärendet godkännas. I beslut om godkännande föreslås det vara möjligt att fastställa bestämmelser som huvudsakligen gäller säkerställandet av kärnanläggningens och kärnavfallshanteringens säkerhet samt reservering av medel för kostnaderna för kärnavfallshantering (se 39 och 41 kap.) samt skyldigheter i fråga om kärnämneskontroll (se 40 kap.). På samma sätt som i samband med tillstånd för kärnanläggningar kan bestämmelserna i besluten om godkännande bedömas vara tillräckligt begränsade på det sätt som grundlagsutskottet förutsätter samt utgöra en begränsning och styrning av myndighetens prövningsrätt.

Besluten om godkännande föreslås i princip gälla tills vidare (se 39–41 kap.), varvid det inte är nödvändigt att bedöma de grunder som gäller förnyelse av tillståndet med avseende på grundlagen. När det gäller ändring av beslut om godkännande sker ändringen enbart utifrån tillståndshavarens utgångspunkter, och ändringar i anslutning till godkännandena kan inte göras på myndighetens initiativ (se 39–41 kap.). Propositionen anses inte i detta avseende vara problematiskt med tanke på grundlagen.

Ett beslut om godkännande kan återkallas på initiativ av myndigheten på grund av väsentlig försummelse eller brister i verksamheten som inte avhjälpes, men också på ansökan av verksamhetsutövaren (se 39–41 kap.). Propositionen kan i detta avseende anses motsvara grundlagsutskottets tidigare nämnda praxis.

12.2.5 Godkännanden som gäller personer

I den föreslagna kärnenergilagen ingår två förslag som gäller persongodkännande och som är betydelsefulla med avseende på näringsfriheten enligt 18 § 1 mom. i grundlagen. Dessutom ska säkerhetspersoner uppfylla de föreskrivna kraven för att kunna fungera som säkerhetsperson, bland annat krävs väktarutbildning (se 158 §). Personer som verkar både som kärnkraftverksoperatör och som ansvarig för skyddsarrangemangen ska enligt förslaget vara separat godkända av Strålsäkerhetscentralen för sina uppgifter (se 131 och 156 §). På samma sätt som när det gäller tillståndsplikt för verksamhet ska man även när det gäller persongodkännanden anse att de endast ska vara möjliga i undantagssituationer. Kärnkraftverksoperatörer och ansvariga personer för skyddsarrangemang har ansetts vara så centrala för att säkerställa säkerheten vid kärnanläggningar att det för deras del finns särskilda säkerhetsreversibla skäl att kräva godkännande.

Ett godkännande av en kärnkraftverksoperatör och en person som ansvarar för skyddsarrangemangen kan återkallas på grund av felaktiga uppgifter i ansökan, brister i uppfyllandet av kraven för persongodkännandet, på grund av en brottsdom som visar att personen är olämplig för uppgiften, på grund av försummelser eller felaktigt förfarande i samband med skötseln av personens uppgifter, om verksamheten kan ha orsakat fara för kärnanläggningens säkerhet, samt för att personen har slutat att sköta de uppgifter som godkännandet avser (se 429 §). Vad gäller brister i verksamheten föreslås det dessutom en möjlighet att korrigera verksamheten innan godkännandet återkallas. Även om grundlagsutskottet har ansett att det i fråga om reglering av godkännande av arbetsledare för byggprojekt inte var fråga om en omständighet med motsvarande konsekvenser som vid

återkallande av näringstillstånd, är det i sammanhanget ändå fråga om en persons möjlighet att verka i uppgiften i fråga, varvid kraven på försummelsens väsentlighet även tillämpas på sådana återkallanden av godkännande (GrUU 42/2013 rd, s. 3). Bestämmelserna om återkallande motsvarar i detta avseende grundlagsutskottet tolkningspraxis.

12.2.6 Anmälningsskyldigheter

Den föreslagna kärnenergilagen innehåller många skyldigheter att lämna uppgifter till Strålsäkerhetscentralen enligt vad som bedömts nödvändigt särskilt med tanke på tillsynen av efterlevnaden av bestämmelserna (se bland annat 34–36, 89, 168, 188–190, 212, 381–397, 410 och 426–428 §). Grundlagsutskottet har ansett att bestämmelser om enbart anmälningsskyldighet inte är problematiska med tanke på näringsfriheten om myndigheten inte förutsätts fatta ett beslut på grund av en anmälan (GrUU 54/2002 rd, s. 3) eller om underlåtenheten att göra en anmälan inte har inneburit ett förbud mot att bedriva verksamhet (GrUU 16/2009 rd, s. 3). Den föreslagna regleringen innehåller inga sådana anmälningsskyldigheter som till sin natur konstitutionellt kan jämföras med tillståndsplikt (se GrUU 10/2012 rd, s. 4). Därför bedöms den föreslagna regleringen inte till denna del vara problematisk med avseende på grundlagen.

12.3 Säkerställande av rätten att delta och möjligheter att påverka

I 2 § i grundlagen föreskrivs om den enskildes rätt att ta del i och påverka samhällets och livsmiljöns utveckling. I artikel 41 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna föreskrivs om rätten till god förvaltning, enligt vilken var och en har rätt att bli hörd innan en enskild åtgärd som skulle beröra honom eller henne negativt vidtas mot honom eller henne. Bestämmelser om allmänhetens deltagande i miljöfrågor finns i artikel 3 i Århuskonventionen, enligt vilken varje avtalslutande part ska vidta nödvändiga åtgärder till att de bestämmelser som införlivar bestämmelserna om information, allmänhetens deltagande och tillgång till rättslig prövning är sinsemellan förenliga och främja allmänhetens rätt till information och möjligheter att delta i miljöfrågor enligt artikel 1. Detta anknyter också till förverkligandet av den grundläggande miljö rättighet som tryggas i 20 § i grundlagen, det vill säga det allmänna ska verka för att alla tillförsäkras en sund miljö och att var och en har möjlighet att påverka beslut i frågor som gäller den egna livsmiljön.

Den föreslagna regleringen innehåller flera skeden av beslutsfattande på olika nivåer, varav merparten omfattas av bestämmelserna i förvaltningslagen som sådana. Bestämmelser om behandlingen av principbeslut och ansökan om tillstånd för en kärnanläggning ingår i det föreslagna 31 kap. och bestämmelser om behandlingen av ansökan om tillstånd för en anläggning för kärnämnestillvaratagande i 34 kap. En förutsättning för att en ansökan om bygglov för en kärnanläggning ska kunna inledas är att förläggningsskattedepartementet tillstyrker den. Tillståndsmyndigheten ska be om utlåtanden av förläggningsskattedepartementet och kommunerna i dess närmiljö. Dessutom tillämpas förvaltningslagens krav på utredning av ärendet. Innan tillståndsmyndigheten avgör ett principbeslut eller tillståndsärende ska den ge dem vilkas rätt eller fördel saken kan beröra tillfälle att framställa anmärkningar med anledning av ärendet och andra än parterna ska ges tillfälle att framföra sin åsikt. Skyldigheter som gäller hörande av allmänheten följer även av tillämpningen av SMB-lagen och MKB-lagen, och detta kompletterar tillgodoseendet av rättigheterna att delta i olika skeden av beslutsfattandet. På samma sätt tillämpas förvaltningslagen, vars 41 § föreskriver om beredande av möjligheter till påverkan. De rättigheter till deltagande och möjligheter till påverkan som anges i propositionen kan bedömas uppfylla kraven som gäller rätt till deltagande enligt grundlagen och de internationella avtalen samt Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

12.4 Ändringssökande

Enligt bestämmelsen om rättssäkerhet i 21 § i grundlagen har var och en rätt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan. Bestämmelser om ändringssökande finns i 46 kap. i den föreslagna kärnenergilagen. Bestämmelserna om rättssäkerhet är också centrala med tanke på den grundläggande rätten till en sund miljö som tryggas i 20 § i grundlagen, enligt vilken var och en ska ha möjlighet att påverka beslut i frågor som gäller den egna livsmiljön.

Omprövning av beslut som fattats av arbets- och näringsministeriet, Strålsäkerhetscentralen, Statens kärnavfallshanteringsfond och ett besiktningsorgan får begäras enligt förvaltningslagen. Det föreslås inte vara möjligt att begära omprövning av ett tillståndsärende som gäller en kärnanläggning och som avgörs av statsrådet, utan ändring i ärendet ansöks direkt i enlighet med lagen om rättegång i förvaltningsärenden. Precis som enligt lagen som upphävs får ändring inte sökas i principbeslut genom besvär. Detta grundar sig framför allt på att det är fråga om ett beslut som innefattar en politisk bedömning och ändamålsenlighetsbedömning och att det ännu inte är fråga om ett projekt som till exempel är konkret anknutet till en viss förläggningsplats så att dess konsekvenser kan bedömas. Omprövning avses inte heller kunna begäras i fråga om påföljdsavgiften som ett sätt att söka ändring i första skedet. Den föreslagna regleringen bedöms inte till denna del vara problematisk med avseende på grundlagen.

I den föreslagna kärnenergilagen ingår en särskild bestämmelse om besvärsrätt, enligt vilken besvärsrätten ska gälla för den som berörs av ärendet och, vad gäller tillstånd för kärnanläggningar eller anläggningar för kärnämnestillvaratagande, för den vars rätt eller fördel ärendet kan beröra (se 465 §). Besvärsrätten i fråga om tillstånd för uppförande föreslås dessutom omfatta registrerade föreningar och stiftelser vars syfte är att främja miljöskydd, hälsoskydd eller naturvård eller trivselen i boendemiljön och inom vars verksamhetsområde miljökonsekvenserna i fråga uppträder. När det gäller en kärnanläggning och en anläggning för kärnämnestillvaratagande kan även förläggningsskommunen överklaga beslutet om bygglov. En förutsättning för att en ansökan om bygglov för en kärnanläggning ska kunna inledas är dessutom att förläggningsskommunen tillstyrker den. För beviljande av statsrådets tillstånd för hantering och lagring av kärnavfall som uppkommit någon annanstans än i Finland krävs förläggningsskommunens tillstyrkande och förläggningsskommunen föreslås också ha rätt att överklaga beslutet. Utvidgningarna av besvärsrätten verkställer särskilt de bestämmelser som följer av Århuskonventionen och MKB-direktivet när det gäller ändringssökande. Besvärsrätten gäller även beslut om ändring av bygglov. Propositionen bedöms uppfylla de krav som ställs i grundlagen och i nämnda fördrag och direktiv med avseende på skyldigheter som gäller rättssäkerheten.

12.5 Tillsyn

12.5.1 Nationella myndigheters tillsynsrättigheter

Tillsynsrättigheter

Enligt propositionen ingår det bestämmelser om myndighetstillsyn i 35 kap. i den föreslagna kärnenergilagen. Tillsynsrättigheterna föreslås i huvudsak bestå av sedvanliga rättigheter som gäller myndighetstillsyn, såsom rätt att få uppgifter, inspektionsrätt, rätt att fatta bindande beslut samt rätt att använda förvaltningstvång. För övervakningen av efterlevnaden av lagen har myndigheten dessutom rätt att installera anordningar som behövs för tillsynen.

Rätt att få uppgifter

Rätten till information ska gälla för tillsynen av efterlevnaden av bestämmelserna i lagen och de internationella avtal som är bindande för Finland inom kärnenergiområdet. Tillsynsmyndigheten ska trots sekretessbestämmelserna ha rätt att få behövliga uppgifter av den som bedriver kärnenergianvändning eller annan verksamhet som avses i lagen och nödvändiga uppgifter av myndigheterna. Dessutom avses man kunna få behövliga uppgifter om kärnanläggningar och anläggningar för kärnämnestillvaratagande samt om planerna för deras system samt uppgifter om planering, tillverkning och bedömning av överensstämmelse med kraven i fråga om kärnanläggningars byggnader, strukturer, komponenter, kärnbränsle och styrelement. Uppdelningen mellan de olika kategorierna grundar sig på att informationen inte nödvändigtvis alltid kommer från tillståndshavaren själv, utan rätten till information kan i vissa situationer riktas mer omfattande till exempel till underleverantörskedjan.

I grundlagsutskottets etablerade praxis har man ansett att rätten till information kan gälla behövliga uppgifter om lagen avses ge en uttömmande förteckning över innehållet i uppgifterna, och om innehållet däremot inte anges i form av en förteckning, ska det i lagstiftningen ingå ett krav på att "informationen är nödvändig" (se till exempel GrUU 13/2023 rd, s. 4). För myndigheternas del grundar sig rätten till information på nödvändiga uppgifter, eftersom informationsinnehållet i praktiken kan bestämmas från fall till fall. Vad gäller tillståndshavaren och andra som bedriver sådan verksamhet som avses i lagen ska det informationsinnehåll som omfattas av rätten till information definieras närmare i fråga om myndigheter. Även om rätten att få uppgifter har definierats som behövliga uppgifter för aktörens del, begränsas rätten att få uppgifter i praktiken utifrån vilka skyldigheter som ålagts aktörerna och vad som krävs för att övervaka dessa skyldigheter. Rätten att få uppgifter kan betraktas som omfattande med hänsyn till det betydande antal olika skyldigheter som ingår i lagen och som riktar sig till verksamhetsutövare och andra aktörer, men samtidigt är myndighetens rätt att få uppgifter en förutsättning för effektiv tillsyn, precis som i annan motsvarande typ av lagstiftning. Det är också särskilt viktigt att tillsynen är effektiv med tanke på eventuella risker i verksamheten. Eftersom tillgången till information i praktiken begränsas till de substansbestämmelser som fastställer tillsynsområdet, har man ansett att den föreslagna rätten att få uppgifter från en myndighet kan begränsas till behövliga uppgifter när det gäller aktörer, och detta är förenligt med tolkningarna i grundlagen.

Med stöd av rätten att få uppgifter kan personuppgifter behandlas, och skyddet av dem tryggas i första hand med stöd av EU:s allmänna dataskyddsförordning och nationell allmän lagstiftning, vilket grundlagsutskottet har ansett vara en utgångspunkt (till exempel GrUU 21/2025 rd).

Övriga tillsynsrättigheter

När det gäller tillsynsrättigheter är rätten att få tillträde till den plats där verksamheten bedrivs en till sin karaktär typisk tillsynsrätt som kan anses nödvändig för en effektiv tillsyn. Förslaget innehåller emellertid förutom verksamhetsutövarens verksamhetsplats även rätten att få tillträde till den plats där användning av kärnenergi kommer att bedrivas, vilket är nödvändigt särskilt för att tillsynen även ska kunna riktas till en förlägningsplats för vilken tillstånd inte ännu beviljats för verksamheten, men där sådana förberedande åtgärder vidtas som på lång sikt kan ha betydelse för kärnanläggningens säkerhet. I praktiken kommer detta i fråga i ett sådant skede av processen där myndighetsprocesserna för förlägningsplatsen har inletts gentemot Strålsäkerhetscentralen. Den föreslagna regleringen bedöms inte till denna del vara problematisk med avseende på grundlagen.

Tillträdesrätten kan också gälla en plats där man inte längre bedriver användning av kärnenergi, men där det efter att verksamheten har upphört fortfarande finns behov av att göra till exempel inspektioner i anslutning till strålningsövervakningen. Verksamheten är betydelsefull särskilt med tanke på egendomsskyddet när det i sådana situationer är möjligt att ägaren eller innehavaren av området eller lokalen har bytts ut från den ursprungliga verksamhetsutövaren, varvid en eventuell efterkontroll riktas mot den nya ägarens eller innehavarens lokal eller område. Särskilt på grund av de skadliga effekter som strålning orsakar kan rätten emellertid anses allmänt motiverad med tanke på de grundläggande rättigheterna. Dessutom föreslås man ha rätt att för tillsynen få tillträde till någon annan plats till vilken tillträde är nödvändigt för att övervaka spridningen av kärnvapen. Detta gäller särskilt situationer där man strävar efter att säkerställa att ingen verksamhetsutövare har obehörigt eller oanmält kärnmaterial. I denna situation avses tröskeln för tillträde emellertid vara högre än vid övrigt tillträde.

Propositionen innehåller också bestämmelser om rätten att utföra de prov och mätningar som tillsynen förutsätter samt ta prover och fotografier. Befogenheten kan anses vara en förutsättning för att genomföra en effektiv tillsyn, särskilt eftersom verksamheten i hög grad är förenad med sådana krav, för vars tillsyn det inte visuellt kan konstateras att verksamheten överensstämmer. Fotografering och andra inspelningar kan i sin tur behövas för att dokumentera observationer i anslutning till tillsynen, vilket dels behövs för att dokumentera observationer under en inspektion, men också för att säkerställa tillståndshavarens rättsskydd så att det finns tillräckliga bevis för att bevisa eventuella skyldigheter som följer av inspektionerna. Befogenheterna kan inte anses utgöra en betydande begränsning av egendomsskyddet, och samtidigt är de också av central betydelse för att rättssäkerheten ska kunna förverkligas.

Propositionen innehåller bestämmelser om anordningar som installeras för övervakning, vilket avviker från de typiska övervakningsmetoderna vid myndighetstillsyn. I praktiken är de anordningar som installeras för övervakningen för det första av betydelse för skyddet av privatlivet och för egendomsskyddet beroende på anordningens egenskaper. Anordningar som installeras för kärnämneskontroll är typiskt kameraövervakningsutrustning som också installeras med stöd av internationella tillsynsavtal inom kärnenergiområdet på platser där det hanteras kärnämnen som har särskild betydelse för förhindrande av spridning av kärnämnen. Sådana anordningar kan anses ingripa i högre grad i de grundläggande rättigheterna än till exempel utrustning för mätning av strålning, som typiskt installeras i anläggningsområdets miljö för att utreda strålningsnivåerna i miljön. De sistnämnda anordningarna ingriper närmast i mycket liten utsträckning i egendomsskyddet, med beaktande av att dessa endast har en liten begränsande inverkan på användningen av egendomen i anordningens omedelbara närhet. Sådana anordningar bedöms inte strida mot egendomsskyddet som tryggas i grundlagen och verksamheten bedöms inte ha någon anknytning till integritetsskyddet.

Syftet med de övervakningsanordningar som installeras för kärnämneskontroll är däremot att övervaka och säkerställa att kärnämnen som har särskild betydelse för förhindrande av spridning av kärnvapen finns på de angivna platserna. Det handlar således om kärnämneskontroll, inte till exempel om övervakning av personers verksamhet på anläggningarna. Sådana övervakningsanordningar finns vanligtvis också på sådana platser där det inte är möjligt att vistas och utföra inspektioner på grund av den strålningsexponering som är förknippad med lokalerna, varvid övervakningen måste kunna genomföras på ett alternativt sätt. Då riktas övervakningen i praktiken mot lokaler och kärnmaterial i dem i stället för människor, vilket bidrar till att minska anordningarnas betydelse, särskilt med tanke på egendomsskyddet. Kärnämneskontrollen är förknippad med ett mycket viktigt samhällsintresse och intresse med tanke på den internationella säkerheten (till exempel rätt till liv, främjande av hälsa och ansvar för miljön), varför det kan anses vara motiverat att installera anordningar för övervakning.

Installationen av övervakningsanordningar är också av betydelse för egendomsskyddet. I synnerhet när det gäller övervakningsanordningar som installeras i anläggningen innehåller förslaget en bestämmelse om att verksamhetsutövaren inte får orsakas mer än ringa olägenhet av placeringen av anordningarna. Detta kan emellertid kräva vissa mindre ändringar på kärnanläggningen, till exempel för att säkerställa elförsörjningen till anordningarna. Med beaktande av verksamhetens art och omfattning kan detta emellertid inte betraktas som en sådan begränsning av egendomsskyddet som strider mot bestämmelserna om egendomsskyddet i grundlagen.

Installation och användning av övervakningsanordningar kan anses vara betydelsefullt med avseende på skyddet för privatlivet och egendomsskyddet som tryggas i grundlagen. Regleringen anses emellertid ha ett godtagbart mål med tanke på systemet för de grundläggande fri- och rättigheterna och regleringen kan ur detta perspektiv anses vara motiverad och proportionerlig.

Förslaget innehåller en inspektionsrätt som vanligtvis anknyter till myndighetstillsyn och som sådan kan den inte anses vara problematisk med tanke på grundlagen. Till skillnad från myndighetens sedvanliga tillsynsrättigheter har Strålsäkerhetscentralen även rätt att övervaka att verksamheten på anläggningsplatsen följer lagen, vilket i praktiken innebär till exempel lokala inspektörer som verkar på anläggningsområdet. Med tanke på att ett betydande antal krav ställs på olika delar av kärnanläggningars verksamhet och att delområdena påverkar varandra är det i praktiken utmanande att övervaka dessa genom enskilda inspektioner, eftersom man inte får en tillräcklig helhetsbild av säkerheten.

På genomförandet av inspektioner tillämpas 39 § i förvaltningslagen om genomförande av inspektioner. Enligt grundlagsutskottets tolkningspraxis och förarbetena till förvaltningslagen tillämpas 39 § i förvaltningslagen på sådan inspektion som med stöd av annan lagstiftning hör till myndighetens behörighet och som behövs för att ett visst förvaltningsärende ska kunna utredas eller förutsättningarna för ett beslut ska kunna konstateras. Övriga inspektioner som har karaktären av tillsyn som faller inom myndighetens behörighet avses också i fortsättningen vara beroende av speciallagstiftning, i detta fall kärnenergilagen (se RP 72/2002 rd, s. 104, GrUU rd 5/2010 rd, s. 3). Inspektionerna enligt den föreslagna kärnenergilagen omfattar i praktiken både inspektioner som har karaktären av tillsyn och inspektioner i anslutning till behandlingen av ett förvaltningsärende. Enligt den föreslagna 362 § tillämpas 39 § i förvaltningslagen på inspektionerna på motsvarande sätt som grundlagsutskottet har förutsatt bland annat i sitt utlåtande om punktskattelagen (GrUU 5/2010 rd, s. 3/I, GrUU rd 15/2014, s. 3/I). Propositionen bedöms inte till denna del vara problematisk med avseende på grundlagen.

Inspektionsrätten enligt förslaget avses emellertid i vissa situationer även omfatta lokaler som omfattas av hemfriden, om genomförandet av tillsynsåtgärder är nödvändigt för att utreda de omständigheter som omfattas av tillsynen och det dessutom finns anledning att misstänka att rekvisiten för vissa brott enligt strafflagen uppfylls. Grundlagsutskottet har i sin praxis ansett att åtgärder som går in på hemfridsskyddade områden är godtagbara "för att utreda brott", om åtgärden hänger samman med en konkret och specificerad anledning att misstänka att en lagöverträdelse har skett eller kommer att ske. Dessutom har grundlagsutskottet utgått från att man inte bör ingripa i skyddet för hemfriden för att utreda föga klandervärda förseelser som allra högst bestraffas med böter (se till exempel GrUU 106/2022 rd, s. 4). Propositionen anses till denna del uppfylla de grundläggande kriterierna för en granskning som omfattas av hemfriden.

Undersökningsrätt

Genom att undersöka störnings- eller olyckssituationer eller andra allvarliga tillbud som äventyrar säkerheten strävar man efter att förebygga framtida hot mot de grundläggande rättigheterna genom att utnyttja den information som kan fås genom att undersöka allvarliga fall (se 366 §). Undersökningarna syftar alltså till att förebygga liknande problem i framtiden. I fråga om kärnanläggningar kan sådana skyddsintressen som ska skyddas till exempel vara rätten till en sund miljö enligt 20 § 2 mom. i grundlagen och det allmännas skyldighet att sörja för skyddet av arbetskraften enligt 18 § 1 mom. i grundlagen. Andra grundläggande rättigheter som i allvarliga fall kan bli föremål för skydd är egendomsskyddet enligt 15 § i grundlagen och den grundläggande rättigheten till trygghet enligt 7 § 1 mom. i grundlagen. Som en kollektiv grundläggande rättighet kan skyddet av tryggheten komma i fråga främst i undantagssituationer i samhället, och som sådan kan betraktas en kärnenergiolycka som orsakar konsekvenser för kärnanläggningens miljö och eventuellt även längre bort och till och med utanför landets gränser. Då är det sannolikt fråga om en stor olycka som Olycksutredningscentralen ansvarar för att undersöka.

I undersökningsverksamheten kan man bli tvungen att begränsa de grundläggande rättigheterna, varvid begränsningar i de grundläggande rättigheterna kräver såväl lagstiftning som att begränsningarna är exakta, avgränsade och proportionella samt nödvändiga för att uppnå ett godtagbart mål (GrUU 16/2013 rd, s. 2, GrUU 8/2013 rd, s. 3/I, GrUU 5/2009 rd, s. 3, GrUU 8/2006 rd). Sådana begränsningar kan gälla skyddet för privatlivet enligt i 10 § i grundlagen, egendomsskyddet enligt i 15 §, rörelsefriheten enligt 9 § och den personliga friheten och tryggheten enligt 7 § 1 mom. i form av ingripande av en myndighet. Av denna anledning avses undersökningen gälla tydliga olycks- eller risksituationer och det föreskrivs noggrant om undersökningsförfarandena så att myndighetens ingripande i den personliga friheten kan anses vara berättigat och i enlighet med rättsordningens och grundlagsutskottet tolkningspraxis.

Rätten till information från andra myndigheter ska begränsas till de uppgifter som är nödvändiga för utförandet av undersökningen (se 367 §). Känsliga uppgifter som omspannar den grundläggande rättighetens kärnområde utesluts helt från rätten till information enligt förslaget, vilket i sin tur tryggar skyddet för privatlivet enligt 10 § i grundlagen för de personer som är föremål för en undersökning. Rätten till information om en undersökning utvidgar de rättigheter till information som föreskrivs på annat håll i den föreslagna kärnenergilagen, men på grund av undersökningarnas karaktär kan dessa informationsinnehåll inte exakt fastställas på förhand. Enligt grundlagsutskottets praxis har det då förutsatts att kriteriet om att uppgifterna ska vara nödvändiga uppfylls med tanke på ett uttryckligt syfte (GrUU 62/2010 rd s. 4, GrUU 15/2018 rd, GrUU 17/2016 rd, GrUU 38/2016 rd). Det föreslås vara möjligt att höra personen endast med dennes samtycke. På samma sätt avses man vid hörande reda ut de rättigheter och skyldigheter som den person som hörs har, för att undersökningen inte ska leda till rättsförluster för personen, till exempel med tanke på en eventuell brottsutredning.

I undersökningen kan man behöva ingripa i den rörelsefrihet som avses i 9 § i grundlagen, om man på grund av undersökningen måste spärra av områden. När detta har begränsats så att det är nödvändigt, tillfälligt och kortvarigt kan man bedöma att regleringen inte är problematisk med tanke på rörelsefriheten, vilket i kärnan innebär en annan typ av rörelsefrihet.

Genom undersökning kan egendomsskyddet enligt 15 § i grundlagen begränsas om till exempel produktionen måste stängas ned på grund av undersökningen eller om prover måste tas eller föremål omhändertas för att utföra undersökningar av dem. När begränsningarna av de grundläggande rättigheterna som gäller egendomsskyddet begränsas till det absolut nödvändigaste, kan de allmänna begränsningsgrunderna anses uppfyllas tillräckligt, eftersom målet med undersökningen är att säkerställa andra grundläggande rättigheter i framtiden.

Av de allmänna villkoren för begränsning av grundläggande rättigheter följer att begränsningen av de grundläggande rättigheterna ska vara exakt och att regleringen ska ge tillräcklig förutsägbarhet om myndighetens åtgärder (GrUU 15/1996 rd s. 2). I de föreslagna bestämmelserna om undersökningar föreskrivs det på ett avgränsat och exakt sätt om vilka händelser som kan omfattas av undersökningar, vem som kan göra undersökningar, vilka förfaranden som ska användas i undersökningarna och vad rättigheterna att få information om undersökningarna omfattar, inklusive hörande av personer och platsundersökningar. En begränsning av en grundläggande rättighet måste vara oundgänglig för att nå ett godtagbart syfte, men också proportionerlig, och begränsningen är tillåten endast om målet inte kan uppnås med medel som i mindre grad begränsar den grundläggande rättigheten (GrUU 16/2013 rd, s. 2/1, GrUU 8/2013 rd, s. 3/I, GrUU 5/2009 rd, s. 3, GrUU 8/2006 rd). Man ska dock inte ens genom lag ingripa i de grundläggande rättigheternas kärnområde (GrUU 23/1997 rd s. 2). En undersökning avses vara ett särskilt sätt att utreda grundorsakerna till allvarliga händelser och tillbud för att förbättra säkerheten, om samma mål inte kan uppnås med andra medel som är tillgängliga för tillsynsmyndigheten. Tröskeln för undersökning bedöms emellertid öka klart jämfört med utredningsrätten enligt 63 § 1 mom. 9 punkten i lagen som upphävs. Den undersökande tillsynsmyndighetens rätt att få uppgifter föreslås vara betydligt mer begränsad än i fråga om säkerhetsutredningar. Avgränsad i enlighet med förslaget anses en undersökning vara proportionerlig och godtagbar i förhållande till det mål som eftersträvas med den och samtidigt säkerställa integriteten i fråga om de grundläggande rättigheternas kärnområden.

Grundlagsutskottet har också förutsatt att man ser till att rättssäkerhetsarrangemangen är tillräckliga och att de mänskliga rättigheterna förverkligas (Arbetsgruppen för de grundläggande rättigheterna 1992, s. 44–48). Rättssäkerheten för undersökningsobjektet säkerställs genom att ett separat överklagbart förvaltningsbeslut fattas om eventuella skyldigheter till följd av undersökningen. Rättssäkerheten för dem som hörs i samband med undersökningar och iakttagandet av de mänskliga rättigheterna säkerställs genom att hörandet är frivilligt och den som hörs ska få reda på sin rättsliga ställning, sina rättigheter och skyldigheter före hörandet. De anteckningar som görs av myndigheten som genomförs undersökningen är inte avsedda att användas i rättsliga undersökningar. På grundval av ovanstående kan de allmänna villkoren för begränsning av de grundläggande rättigheterna anses vara uppfyllda i de föreslagna bestämmelserna om undersökningsrätt och de föreslagna bestämmelserna motsvarar den tidigare praxisen i grundlagsutskottet.

12.5.2 Internationella tillsynsmyndigheter och lämnande av uppgifter

Den föreslagna kärnenergilagen innehåller även annan reglering än tillsyn av finländska myndigheter i syfte att ordna tillsyn av efterlevnaden av de internationella avtal som är bindande för Finland. Det handlar i princip om tillsyn från Europeiska kommissionen och Internationella atomenergiorganet.

Enligt propositionen har Europeiska kommissionens och Internationella atomenergiorganets tillsynsorgan i huvudsak motsvarande befogenheter i fråga om tillsyn som Strålsäkerhetscentralen (se 365 §). Befogenheterna begränsas i sak av att de endast tillämpas till den del som det krävs med anledning av de internationella skyldigheterna inom kärnenergiområdet, dvs. i praktiken för installation av anordningar som anknyter till kärnämneskontroll, inspektioner av kärnmaterial och deras användningsplatser samt förflyttningar av personer som bedriver sådan verksamhet och i deras närområden. De inspektörer som utför internationell tillsyn ska vara nationellt godkända enligt den föreslagna kärnenergilagen.

Möjliggörandet av internationell tillsyn är betydelsefullt med tanke på 1 § i grundlagen, enligt vilken Finland är en suverän republik. Enligt 1 § 3 mom. i grundlagen deltar Finland i internationellt samarbete i syfte att säkerställa fred och mänskliga rättigheter samt i syfte att utveckla samhället. Kärnämneskontroll kan betraktas som direkt relaterad till internationellt samarbete för att säkerställa freden, eftersom dess syfte är att förebygga och förhindra spridning av kärnvapen. De internationella tillsynsskyldigheterna i anslutning till kärnämneskontrollen har varit en av orsakerna till att lagen har stiftats i den ordning som gäller för undantagslagstiftning. Det internationella samarbetets former har utvidgats och mångfaldigats sedan lagen som upphävs stiftades, Finland har anslutit sig till Europeiska unionen och grundlagen har reformerats i sin helhet. Därför bedöms den internationella tillsynen enligt propositionen inte vara lika problematisk som granskad i ljuset av regeringsformen.

Grundlagsutskottet har i samband med det nationella ikraftsättandet av tilläggsprotokollet bedömt att det i den konstitutionella bedömningen av Internationella atomenergiorganets inspektioner ingår exceptionellt vägande villkor för hälsa och fysiskt skydd och att det är nödvändigt med en internationell kontrollmekanism för att målen ska kunna nås (GrUU 11/2000 rd, s. 3). De internationella skyldigheterna i anslutning till tillsynen har inte förändrats väsentligt till dessa delar. Grundlagsutskottet har i samband med godkännandet av tilläggsprotokollet till avtalet om kärnämneskontroll konstaterat att i förarbetena till bestämmelsen i grundlagen om Finlands deltagande i internationellt samarbete sägs att det befogat att utgå från att internationella förpliktelser som är sedvanliga i modernt internationellt samarbete och som bara i ringa utsträckning påverkar statens suveränitet inte direkt kan anses vara en kränkning av statens suveränitet. Sett i ett helhetsperspektiv påverkar bestämmelserna om kompletterande tillträde statens suveränitet bara i obetydlig grad och strider således inte mot bestämmelserna i grundlagen (GrUU 11/2000 rd, s. 4). Tillsynsbestämmelserna i den föreslagna kärnenergilagen är i linje med de nuvarande tillsynsbestämmelserna. De bedöms inte heller vara problematiska med avseende på 1 § i grundlagen.

I 15 § i den föreslagna kärnenergilagen ingår dessutom en bestämmelse om myndighetsuppgiften att lämna uppgifter om Finland till Internationella atomenergiorganet. Det föreslås att Strålsäkerhetscentralen ska sköta uppgiften. Enligt 93 § 3 mom. i grundlagen svarar den minister vars ansvarsområde omfattar internationella förhållanden för meddelanden till internationella organisationer om utrikespolitiskt betydelsefulla ställningstaganden. Inlämnandet av rapporteringsuppgifter om kärnämneskontrollen har inte ansetts vara ett sådant betydande utrikespolitiskt ställningstagande som bör föreskrivas som ministeriets uppgift, och förslaget anses inte i detta avseende vara problematiskt med tanke på 93 § i grundlagen.

12.6 Handräckning

Bestämmelserna om handräckning enligt den föreslagna kärnenergilagen (se 377 §) är betydelsefull med tanke på rättsstatsprincipen i grundlagen. Enligt 2 § 3 mom. i grundlagen ska all utövning av offentlig makt bygga på lag och i all offentlig verksamhet ska lag noggrant iakttas. Utgångspunkten är att all utövning av offentlig makt ska ha en behörighetsgrund som i sista hand återgår på en av riksdagen stiftad lag. Regleringen av befogenheter är vanligen relevant också i förhållande till de i grundlagen inskrivna grundläggande fri- och rättigheterna (GrUU 51/2006 rd, s. 2/I). Grundlagsutskottet har i sin utlåtandepraxis konstaterat att en myndighets verksamhet inte kan vara uppbyggd på en handräckningsinstitution (GrUU 3/2022 rd s. 2).

I samband med behandlingen av förslagen om handräckning har förvaltningsutskottet framhållit att enbart ett omnämnande i lagen, till exempel att en viss myndighet ger en annan myndighet handräckning, inte ännu ger någon innehållsmässig behörighet att lämna handräckning, utan det

ska i lagstiftningen finnas antingen en mer specifik eller en mer allmän befogenhet att ge handräckning (FvUU 29/2020 rd s. 7). Vad gäller handräckning har grundlagsutskottet fäst uppmärksamhet vid att handräckningen ska grunda sig på myndigheternas behörighet att sköta någon uppgift (GrUU 10/2005 rd, s. 2/II).

De föreslagna bestämmelserna om handräckning är mer omfattande än bestämmelserna om handräckning i lagen som upphävs i den utsträckning att det föreslås vara möjligt att begära handräckning från ett större antal myndigheter än hittills. Förslaget om handräckning innehåller sedvanliga hänvisningsbestämmelser om tillsynsmyndighetens handräckning och dessutom kompletterande exceptionella bestämmelser om handräckning som särskilt gäller olika hot- och beredskapssituationer.

I de föreslagna bestämmelserna fastställs betydligt närmare än i lagen som ska upphävas i vilka situationer handräckning kan begäras och vad handräckning kan innefatta. Vid beredningen av bestämmelserna om handräckning har man utgått från att de uttryckligen grundar sig på en annan myndighets befogenhet eller utrustning som tillsynsmyndigheten inte har befogenhet eller egen förmåga till, men som under exceptionella omständigheter kan behövas. Den föreslagna regleringen bedöms i detta avseende vara förenlig med grundlagen.

12.7 Skyddsarrangemang

Bestämmelserna om skyddsarrangemang i den föreslagna kärnenergilagen (se 16 kap.) motsvarar innehållsmässigt till betydande delar bestämmelserna i lagen som upphävs, särskilt vad gäller maktanvändning och befogenheter. Deras förenlighet med grundlagen har bedömts i propositionen om ändring av lagen som nu ska upphävas (RP 8/2020 rd) och i ett tillhörande utlåtande från grundlagsutskottet (GrUU 20/2020 rd). När det gäller skyddsarrangemangen ansåg utskottet då att det var särskilt viktigt att ansvaret för den allmänna ordningen och säkerheten ska tillhöra polisen, och enligt 124 § i grundlagen får ingen betydande utövning av offentlig makt ges andra än myndigheter. Regleringen får inte innebära ens en partiell privatisering av polisverksamheten, och kravet på tillfällig användning av maktmedel i anslutning till skyddsarrangemang har i detta avseende varit centralt. Grundlagsutskottet har dock med hänsyn till att kärnanläggningar är förknippade med säkerhetsrisker ansett att de behöver skyddsarrangemang utöver det normala och därför har utskottet ansett det motiverat att kärnanläggningen själv i första fasen försöker gardera sig genom säkerhets- och beredskapsmekanismer och bereda sig på att bekämpa olagliga handlingar med våld om så behövs (GrUU 22/2020 rd, s. 3). I den föreslagna kärnenergilagen har man utgått från att bestämmelserna om skyddsarrangemang till dessa delar motsvarar lagen som upphävs och därmed uppfyller de krav som följer av grundlagen. Bestämmelserna om maktmedelsredskap och utbildning motsvarar bestämmelserna i lagen som upphävs, för vilken en bedömning av ärendets förenlighet med grundlagen har gjorts i samband med den dåvarande propositionen, och förslaget ändrar inte utgångspunkterna i fråga om detta.

Förslaget innehåller emellertid vissa kompletterande bestämmelser i förhållande till bestämmelserna om skyddsarrangemang i lagen som upphävs. Betydande med avseende på grundlagen är av dessa den regionala utvidgningen rörande skyddsarrangemangen till att omfatta sådana platser där funktioner för styrning av kärnanläggningen utförs utanför det område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse vid kärnanläggningen. Ändringen gäller särskilt eventuella SMR-anläggningar, för vilka man har beaktat olika genomförandemodeller. Om platser som anknyter till styrning av en kärnanläggning till skillnad från nu befinner sig utanför det område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse vid kärnanläggningen är de också förknippade med motsvarande krav på till exempel säkerhetskontroll och användning av maktmedel som i det område som omfattas av begränsning

av trafik och vistelse vid kärnanläggningen (se 152 §). Säkerhetspersonernas befogenheter utanför området som omfattas av begränsning av trafik och vistelse vid kärnanläggningen avses emellertid vara mer begränsade, till exempel föreslås dessa inte ha rätt att ingripa i ett obemannat luftfartygs färd eller använda hund utanför ett sådant område (161 §). Precis som i områden som omfattas av begränsning av trafik och vistelse vid kärnanläggningen föreslås befogenheten vara tillfällig i förhållande till polisens befogenheter. Verksamhetsområdet föreslås också vara avgränsat som område trots att det är fråga om ett läge utanför det nämnda anläggningsområdet. Detta ändrar inte verksamhetens art i den utsträckning att det ska tolkas som en betydande utvidgning jämfört med tidigare med tanke på grundlagen. Det kan också finnas andra lokaler utanför det område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse som är kopplade till kärnanläggningens verksamhet, men vad gäller befogenheterna är förslaget begränsat till sådana lokaler som är av särskild betydelse med tanke på anläggningens säkerhet. Det föreslås endast vara fråga om sådana lokaler där man kan bedriva verksamheter som berör styrningen av kärnanläggningen och påverkar säkerheten. Detta har gjorts särskilt med utgångspunkt i regleringens noggrannhet och proportionalitet. Andra lokaler kan vid behov skyddas till exempel med hjälp av vakter.

En något liknande situation gäller skyddsarrangemangen vid transporter, som redan föreskrivs i lagen som upphävs. Dessutom ska skyddet av platser utanför områden som omfattas av begränsning av trafik och vistelse vid kärnanläggningen genomföras riskbaserat, till exempel med beaktande av betydelsen av de funktioner som eventuellt utförs därifrån, varvid skyddsarrangemangen ska dimensioneras proportionellt i förhållande till dem.

Regleringen har också kompletterats med en bestämmelse om straffrättsligt tjänsteansvar som tillämpas på säkerhetspersoner (se 160 § 2 mom.), vilket grundlagsutskottet har ansett vara viktigt (GrUU 1/2008 rd, s. 3, GrUU 18/2007 rd, s. 7, GrUU 20/2006 rd, s. 2, GrUU 33/2004 rd, s. 7, GrUU 22/2020 rd s. 2).

Enligt propositionen ska regleringen kompletteras med bestämmelser om genomförandet av skyddsarrangemang, medan bestämmelser om genomförandet av vissa skyldigheter som gäller skyddsarrangemang föreskrivs tydligare än nu. Dessa har ingen betydelse med tanke på de befogenheter som fastställts för säkerhetspersoner, men med hjälp av dem förtydligas skyldigheterna att genomföra skyddsarrangemang till exempel i fråga om övervakning av områden som omfattas av begränsning av trafik och vistelse vid kärnanläggningen eller genomförande av säkerhetskontroller. Det föreslås vara möjligt att ingripa i obemannade fortskaffningsmedel på samma sätt som i ett obemannat luftfartyg enligt den lag som upphävs, genom vilket utvecklingen av tekniker och andra bestämmelser beaktas. Bestämmelserna i fråga bedöms inte vara problematiska ur ett grundlagsperspektiv.

Den föreslagna bestämmelsen om användning av fängsel (se 164 §) är ny i kärnenergilagen. Bestämmelsen avses tydliggöra befogenheterna, eftersom det är fråga om användning av maktmedel, men inte om användning av maktmedelsredskap, varvid det behövs separata bestämmelser om detta. Bestämmelsen i fråga har betydelse med tanke på den personliga integriteten som tryggas i grundlagen. Skyddet av den personliga integriteten enligt 7 § i grundlagen gäller begränsning av en persons rörelse- och handlingsfrihet till exempel genom att binda eller fängsla personen. Att belägga en fänge med fängsel har ansetts innebära ett allvarligt ingrepp i hans eller hennes personliga frihet och integritet (GrUU 20/2005 rd, s. 6/I).

Den föreslagna bestämmelsen om fängsel avses till många delar vara avgränsad på motsvarande sätt som bestämmelsen om användning av fängsel på gripna enligt 20 § i polislagen, som grundlagsutskottet har ansett uppfylla kravet på godtagbarhet och proportionalitet. För det första är möjligheten till användning av fängsel begränsad till situationer där det är nödvändigt för

säkerheten vid kärnanläggningen eller transporten. Dessutom är det möjligt att använda fängsel på en person när det anses nödvändigt för att förhindra rymning, vilket är motiverat särskilt i situationer där en person måste överlämnas till polisen på grund av hotfullt agerande. Dessutom kan fängsel användas på en person för att betvinga våldsamt uppträdande eller avvärja överhängande risk för våld. Detta är särskilt motiverat för att säkerställa den personliga säkerheten för andra. Under beredningen har man bedömt att den föreslagna regleringen uppfyller kraven på noga avgränsning och exakthet, att utövandet av befogenheten är bundet till nödvändighetskriteriet och att åtgärden är tidsmässigt begränsad till endast det nödvändiga eller tills personen har överlämnats till polisen.

Bestämmelsen skiljer sig från andra motsvarande bestämmelser om fängsel genom att åtgärden i fråga kan utföras av en säkerhetsperson vid kärnanläggningen i stället för av en myndighet, varvid säkerhetspersonen utövar offentlig makt för att begränsa personens rörelse- och handlingsfrihet. På samma sätt som när det gäller bestämmelser om andra säkerhetspersoners användning av maktmedel är det fråga om en tillfällig åtgärd tills personen har överlämnats till polisen. Verksamhet som hotar säkerheten ska alltid anmälas till myndigheterna, och behörigheten övergår till polisen när polisen har kommit för att ta över ledningsansvaret vid kärnanläggningen och har omhändertagit personen. Grundlagsutskottet har i samband med annan reglering som gäller säkerhetspersoner ansett att tillfälligheten i fråga om befogenheten har varit central för dess godtagbarhet med tanke på grundlagen (GrUU 22/2020 rd, s. 2–3). Motsvarande princip förverkligas också i de föreslagna bestämmelserna om fängsel och kan till sin natur jämföras med de befogenheter som redan tidigare har tilldelats säkerhetspersonerna. Därför anses den inte vara i strid med bestämmelserna i grundlagen.

12.8 Anmälningsrätt för läkare och andra yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården

Enligt den föreslagna kärnenergilagen utvidgas tillämpningsområdet för bestämmelsen om anmälningsrätt för läkare och andra yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården något jämfört med lagen som upphävs (se 380 §). Enligt lagen som upphävs gäller anmälningsrätten säkerhetspersoner och kärnkraftverksoperatörer. Enligt den föreslagna kärnenergilagen gäller anmälningsrätten dessutom den som är ansvarig för skyddsarrangemangen eller som annars vid ett kärnkraftverk deltar i styrningen av funktioner med stor betydelse för säkerheten vid kärnkraftverket. Anmälningsrätten föreslås föreligga i situationer där det krävs bedömning av ett hot mot ett kärnkraftverk och förhindrande av en hotande gärning, om personen i fråga på grundval av ett möte eller en undersökning av grundad anledning anses som olämplig för sitt uppdrag eller utgöra en risk för säkerheten vid kärnkraftverket. Regleringen föreslås dessutom bli förtydligad så att anmälningsrätten även kan gälla säkerhetspersoner som deltar i transport av farliga kärnämnen eller kärnavfall.

Anmälningsrätten enligt bestämmelsen innebär ingripande i skyddet för privatlivet och personuppgifter som tryggas i 10 § 1 mom. i grundlagen. Betydelsen av att ingripa ökar av att det är fråga om en persons hälsouppgifter som i princip ska betraktas som känsliga uppgifter, även om innehållet i anmälan har begränsats så att anmälningsrätten inte ger rätt att röja en persons detaljerade hälsouppgifter, utan endast ett uttalande om att personen ”eventuellt inte är lämplig för sin uppgift eller att denne kan utgöra en kärn- eller strålsäkerhetsrisk”. (se GrUU 22/2020 rd, s. 7).

Ändringen har ansetts nödvändig på grund av att det vid kärnkraftverk även i andra uppgifter som är väsentliga med tanke på säkerheten arbetar sådana personer för vilka det ska anses vara berättigat att göra motsvarande anmälan. Den som är ansvarig för skyddsarrangemangen är den som styr säkerhetspersonernas verksamhet. Den grupp personer som anmälan kan gälla är

fortfarande begränsad, om än inte lika exakt som i lagen som upphävs. På grund av mångfalden i den organisation som deltar i kärnkraftverkens verksamhet och eventuella framtida organisationer har det ansetts lämpligt att lämna ett litet tolkningsutrymme i fråga om persongruppen, så att en alltför strikt avgränsning inte orsakar en situation där det saknas rätt att göra en anmälan som är befogad med tanke på säkerheten. Bestämmelserna om information om anmälan och anmälan till myndigheterna motsvarar bestämmelserna i lagen som upphävs, och begränsningen av de uppgifter som ska lämnas ut och å andra sidan deras behandlare och kraven på behandlingen förblir begränsade, vilket grundlagsutskottet i sitt utlåtande i ärendet (GrUU 22/2020 rd, s. 6–7) har ansett vara godtagbart med tanke på 10 § i grundlagen. Den föreslagna regleringen bedöms i detta avseende vara förenlig med grundlagen.

Anmälningsrätten har i tidigare sammanhang och i fråga om den nu föreslagna bestämmelsen grunder som hänför sig till den rättighet som tryggas i 7 § 1 mom. i grundlagen och man kan se en godtagbar grund för den. Persongruppen är avgränsad liksom även de uppgifter som lämnas om personen och förutsättningarna för behandlingen av dem. Bestämmelsen kan anses vara proportionerlig i förhållande till den eventuella olägenhet som verksamheten orsakar och den bedöms inte stå i strid med kravet på kärnenergiområdets integritet enligt 10 § 1 mom. i grundlagen.

Propositionen har också betydelse med tanke på skyddet av den personliga integriteten och dataskyddet. Bestämmelser om behandling av hälsouppgifter finns på allmän nivå i EU:s allmänna dataskyddsförordning. Dataskyddsförordningen kompletteras och preciseras nationellt av dataskyddslagen (1050/2018). Hälsouppgifter behandlas som särskilda kategorier av personuppgifter i enlighet med artikel 9 i nämnda förordning, och det är i princip förbjudet att behandla dessa, men undantag är dock möjliga om kravet på användningsändamål enligt artikel 9.2 uppfylls. På den föreslagna bestämmelsen tillämpas artikel 9.2 g, enligt vilken hälsouppgifter får behandlas om behandlingen är nödvändig av hänsyn till ett viktigt allmänt intresse, på grundval av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt. Förutsättningen är dock att användningen av hälsouppgifterna ska stå i proportion till det eftersträfvade syftet, vara förenligt med det väsentliga innehållet i rätten till dataskydd och innehålla bestämmelser om lämpliga och särskilda åtgärder för att säkerställa den registrerades grundläggande rättigheter och intressen.

Nationellt föreskrivs det om behandling av särskilda kategorier av personuppgifter i dataskyddslagen, som ett komplement till artikel 9 i EU:s allmänna dataskyddsförordning. Enligt 6 § 1 mom. 2 punkten i dataskyddslagen kan särskilda kategorier av personuppgifter behandlas om sådan behandling av uppgifter regleras i lag eller förordas av en uppgift som direkt har ålagts den personuppgiftsansvarige i lag. Eftersom det enligt den föreslagna lagen är tillståndshavarens skyldighet att sörja för säkerheten vid användningen av kärnenergi, kan utlämnande av personuppgifter i form av anmälningsrätt anses uppfylla dataskyddslagens krav på behandling av hälsouppgifter, eftersom tillståndshavarens skyldighet att upprätthålla säkerheten grundar sig på lagen.

Utöver artikel 9 i EU:s allmänna dataskyddsförordning tillämpas artikel 6 i förordningen som gäller lagenligheten i behandlingen av personuppgifter. Eftersom det i den situation som avses i propositionen är fråga om ett undantag från det egentliga användningsändamålet för hälsouppgifterna tillämpas artikel 6.4, där det föreskrivs om undantag från användningsändamålet. Enligt artikeln är det möjligt att avvika från användningsändamålet under förutsättning att undantaget utgör en nödvändig och proportionell åtgärd i ett demokratiskt samhälle för att skydda de mål som avses i artikel 23.1. I artikel 23 i förordningen anges bland annat den allmänna säkerheten som ett sådant mål. Syftet med den föreslagna

regleringen är att säkerställa den allmänna säkerheten, varvid det i detta avseende är möjligt att avvika från det ursprungliga användningsändamålet.

När det gäller hälsouppgifter föreskrivs det i dataskyddslagen om krav på särskilda skyddsåtgärder som varje personuppgiftsansvarig är skyldig att uppfylla. Lagen gäller som allmän lag och gäller även den situation som avses i propositionen. Eftersom det är fråga om känsliga uppgifter föreskrivs det i 2 och 3 mom. i bestämmelsen om vilka särskilda åtgärder i fråga om utlämnande av hälsouppgifter som ska iakttas när den föreslagna anmälningsrätten utövas.

12.9 Bestämmelser om påföljder

Påföljdssystemet i kärnenergilagstiftningen föreslås bli förnyat. Det nu gällande brottet straffbar användning av kärnenergi (44 kap. 10 § i strafflagen), som grundar sig på en ganska allmän och öppen reglering, ersätts med en noggrannare fastställd administrativ påföljdsavgift och en reviderad paragraf om straffbar användning av kärnenergi. Även strafflagens bestämmelser om äventyrande av andras hälsa (34 kap. 4 mom. i strafflagen) föreslås bli reviderade till den del de anknyter till den föreslagna kärnenergilagen. Dessutom ska bestämmelser om säkerhetsövervakningsförelägganden fogas till den föreslagna kärnenergilagen. Bestämmelser om påföljder finns i 38 kap. i den föreslagna kärnenergilagen.

Regleringen är betydelsefull med tanke på den straffrättsliga legalitetsprincipen som föreskrivs i 8 § i grundlagen och kravet på rättsskydd som föreskrivs i 21 § i den lagen.

Enligt 8 § i grundlagen får ingen betraktas som skyldig till ett brott eller dömas till straff på grund av en handling som inte enligt lag var straffbar när den utfördes. Enligt kärninnehållet i den straffrättsliga laglighetsprincipen ska brottsrekvisitet anges med tillräckligt exakthet så att det utifrån ordalydelsen i bestämmelsen går att förutse, huruvida en handling eller en försummelse är straffbar. I Europeiska människorättsdomstolens och EU-domstolens praxis har legalitetsprincipen i praktiken fått ett motsvarande kärninnehåll, där det betonats att ett brottsrekvisit ska anges tillräckligt exakt så att det utifrån bestämmelsens lydelse går att förutse om en viss åtgärd eller försummelse är straffbar (se till exempel GrUU 7/2025, s. 2).

Riksdagens grundlagsutskott har konstaterat att även om kravet på exakthet enligt den straffrättsliga legalitetsprincipen i grundlagens 8 § inte direkt gäller administrativa påföljder, kan det allmänna kravet på lagstiftningens exakthet ändå inte förbigås i ett sammanhang som här (till exempel GrUU 13/2025 rd, s. 4–5 och GrUU 9/2018 rd, s. 3).

Enligt grundlagsutskottet (GrUU 13/2025 rd, s. 4 och GrUU 9/2018 rd, s. 4) uttrycker en straffrättslig sanktion principiellt en större klandervärdhet än en mer neutral administrativ påföljd. Mindre skadliga och klandervärda gärningar som det ändå med tanke på deras skadlighet är motiverat att förena med påföljd, är det därför ändamålsenligt att förena med administrativa avgiftspåföljder.

I propositionen används bestämmelser som har särdrag av så kallade blancostraffbestämmelser, eftersom bestämmelserna om påföljder delvis eller helt får sitt sakinnehåll av bestämmelserna i kärnenergilagen. I sin utlåtandepraxis har grundlagsutskottet fastställt förutsättningar för användning av blancostraffteknik (till exempel GrUU 63/2022, s. 6). Vad gäller stadgandena om blancokriminaliseringar bör målet vara att de kedjor av bemyndiganden som blancostadgandena kräver är exakt angivna och att de materiella stadganden som utgör ett villkor för straffbarhet avfattas med den exakthet som krävs av straffstadganden och att det av det normkomplex som stadgandena ingår i framgår att brott mot dem är straffbart (GrUB

25/1994 rd, s. 8/II). Utskottet har senare ansett att en precisering av bestämmelserna om blancostraffbestämmelser även är en förutsättning för att lagförslaget ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning (GrUU 10/2016 rd, s. 8–9).

Till följd av förslagen bedöms tillämpningsområdet för straffbestämmelserna bli inskränkt och preciserat. I lagförslagen fördelas påföljderna efter överträdelsens eller försummelsens allvarlighetsgrad. I strafflagen ingår bestämmelser om straffbarheten för sådana gärningar som har en direkt skadlig och betydande inverkan på säkerheten eller som orsakar omedelbara olägenheter som är centrala med avseende på beredskapsskyldigheten eller kärnansvaret eller som orsakar avsevärda olägenheter för iakttagandet av skyldigheter enligt internationella avtal för kärnenergiområdet eller för internationella relationer. Dessutom ska gärningen vara allmänt klanderlig och direkt påverka något skyddsintresse. Utredningen av sådana gärningar förutsätter också i regel användning av polisens förundersökningsbefogenheter för att få tillräckliga bevis.

Det föreslås att strafflagstiftningen enligt 34 kap. 4 § 1 mom. 4 punkten (äventyrande av andras hälsa) och 44 kap. 10 § (straffbar användning av kärnenergi) i strafflagen ska preciseras och specificeras avsevärt. Straffbarheten föreslås inte bli utvidgad. I fråga om straffbar användning av kärnenergi föreslås det att straffskalan ska skärpas från fängelse i ett år till fängelse i två år, vilket ska anses vara en åtgärd som innebär avsevärd ökning av straffvärdet och skärpning av regleringen. Enligt grundlagsutskottets praxis är straffpåföljdens stränghet kopplad till proportionalitetskravet (GrUU 23/1997 rd, s. 2/II). Straffpåföljden ska stå i proportion till gärningens klandervärdhet och straffsystemet i sin helhet ska uppfylla kraven på proportionalitet (GrUU 16/2013 rd, s. 2/I, GrUU 26/2014 rd, GrUU 56/2014 rd). Enligt propositionen ska straffbarhetsområdet vara bundet till uppsåt eller grov oaktsamhet, när straffbarhetsområdet enligt den gällande lagen är bundet till uppsåt eller oaktsamhet. Straffbarhetsområdet och straffpåföljden enligt propositionen avses motsvara det som föreskrivs i 44 kap. 11 § i strafflagen, enligt vilken ett brott mot bestämmelserna om explosiva varor ska anses vara lika klandervärdt som straffbar användning av kärnenergi. Förslaget kan anses uppfylla målet vad gäller proportionalitetskravet.

I den föreslagna kärnenergilagen omfattas brott mot säkerhetsövervakningsföreseelser av brott mot de skyldigheter som föreskrivs för säkerhetspersoner (se 403 §). För säkerhetsövervakningsföreseelse döms också den som obehörigen använder en säkerhetspersons dräkt så att man kan tro att personen är en säkerhetsperson. Straffbestämmelserna är nödvändiga eftersom säkerhetspersonerna har befogenhet att utifrån självständig bedömning ingripa i andras grundläggande rättigheter, till exempel i den personliga friheten och integriteten.

När det gäller administrativa påföljder har man använt som kriterium att gärningarna är mindre brister i efterlevnaden av skyldigheterna enligt kärnenergilagen i jämförelse med straffbar användning av kärnenergi. Den administrativa påföljdsavgiften omfattar olika försummelser av tillståndshavarens viktigaste skyldigheter. Försummelserna avses i regel vara sådana att det inte är ändamålsenligt eller möjligt att ingripa i dem med andra administrativa medel. Användningen av en administrativ påföljdsavgift avses vara prövningsbaserad, och andra administrativa tillsynsåtgärder avses i princip ha företräde framför påföljderna om de är effektiva och lämpliga. Att administrativa påföljder ingår i urvalet av metoder tryggar för sin del en effektiv myndighetstillsyn. Vid fastställandet av gärningsformer har man dessutom beaktat att Strålsäkerhetscentralens befogenheter och rätt till information är tillräckliga med tanke på bevisningen och att polisens förundersökningsbefogenheter inte behövs i fråga om dessa. Administrativa påföljdsavgifter gäller endast verksamhetsutövare och därmed i princip inte enskilda fysiska personer.

Vad gäller de föreslagna straffbestämmelserna bedöms kraven på exakt avgränsning av bestämmelserna vara uppfyllda, och i bestämmelserna i den föreslagna kärnenergilagen har särskilt de gärningar som kan leda till påföljder specificerats med tillräcklig noggrannhet för respektive bestämmelse (se 403 och 404 §). I förslaget om ändring av strafflagen har man inte strävat efter alldeles samma exakthet för att bestämmelserna ska vara på en enhetlig nivå med de övriga straffbestämmelserna i strafflagen, och det föreslås behövlig prövningsätt i tillämpningen av dem. Trots detta har man bedömt att gärningssätten är tillräckligt specificerade med tanke på genomförandet av laglighetsprincipen. Lagförslagen anses uppfylla de krav som ställs på blancostraffbestämmelser.

I artikel 4 i tilläggsprotokoll 7 till Europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna föreskrivs det om ett *ne bis in idem*-förbud, enligt vilket ingen får rannsakas eller straffas på nytt genom brottmålsförfarande i samma stat för ett brott för vilket han redan blivit slutligt frikänd eller dömd i enlighet med lagen och rättegångsordningen i denna stat. Även artikel 14.7 i den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter och artikel 50 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna innehåller bestämmelser om förbud. Förbudet anses också ingå i 21 § 2 mom. i grundlagen om garantier för rättvis rättegång som ska tryggas genom lag (GrUU 9/2012 rd, s. 3 och GrUU 17/2013 rd, s. 3).

I Europeiska människorättsdomstolens och EU-domstolens beslutspraxis är förbudets tillämpningsområde inte begränsat endast till egentliga straffrättsliga domar, utan sträcker sig även till olika administrativa påföljder av straffkaraktär (till exempel Jussila mot Finland 2006 och unionens domstols dom i ärendet C-617/10 Åkerberg Fransson, den 26 februari 2013). Även grundlagsutskottet har i sak jämfört en ekonomisk påföljd av straffkaraktär med en straffrättslig påföljd (till exempel GrUU 9/2018 rd, s. 2, GrUU 2/2017 rd, s. 4–5, GrUU 14/2013 rd och GrUU 17/2012 rd).

Grundlagsutskottet har konstaterat att det i regleringen av påföljdsavgiften inte finns någon anledning att eftersträva fullständigt vattentäta bestämmelser för att kunna iaktta *ne bis in idem*-regeln. En sådan ambition kan resultera i onödigt detaljerade bestämmelser (GrUU 9/2012 rd, s. 4/I).

Man har strävat efter att genomföra bestämmelserna om straffrättsliga och administrativa påföljder så att det inte finns några tydliga överlappningar mellan dem. Straffrättslig reglering riktar sig i huvudsak till sådana situationer där aktören agerar utan tillstånd eller i strid med tillståndet eller på ett betydande sätt underlåter att fullgöra en lagstadgad skyldighet. Administrativa påföljder riktas i huvudsak mot enskilda underlåtenheter att iaktta skyldigheter som föreskrivs i lagen.

På grund av *ne bis in idem*-förbudet får påföljdsavgift inte föreläggas för den som misstänks för samma gärning i ett brottmål som är anhängigt i förundersökning, åtalsprövning eller domstol eller som har fått en lagakraftvunnen dom för samma gärning. Den som har ålagts en påföljdsavgift får inte dömas till straff i domstol för samma gärning. Bestämmelser om detta finns i 405 § 3 mom. i den föreslagna kärnenergilagen.

Bestämmelserna om administrativa påföljdsavgifter ska enligt grundlagsutskottet uppfylla kraven på sanktionernas proportionalitet (se till exempel GrUU 28/2014 rd och GrUU 15/2014 rd). Till proportionaliteten hör frågan om påföljdsavgiftens storlek och att avstå från att förelägga en påföljd.

Påföljdsavgiften föreslås uppgå till högst 100 000 euro. Påföljdsavgift kan påföras en verksamhetsutövare som i princip är en juridisk person. Påföljdsavgiftens maximibelopp är

förhållandevis stort till sitt penningbelopp, men det anses motiverat på grund av kravet på allmänprevention. Med hänvisning till påföljdsavgiftens sanktionskaraktär eller stränghet anses regleringen inte vara förknippad med sådana starkt framhävda rättssäkerhetsintressen, så att det behöver föreskrivas att en domstol eller något annat kollegialt beslutsorgan ska fatta beslut om påföljdsavgiften (jfr GrUU 14/2018 rd, s. 19–20).

Grundlagsutskottet har i sin bedömning av bestämmelser om administrativa sanktioner gällande beskattning konstaterat att beslutet att inte påföra någon påföljd ska vara beroende av prövning (GrUU 39/2017 rd, GrUU 49/2017 rd). Dessutom har utskottet ansett det vara nödvändigt att ta in en uttrycklig bestämmelse om att förseningsavgift helt eller delvis inte behöver påföras till exempel om förseningen är obetydlig, det finns ett giltigt skäl för förseningen eller om det av något annat särskilt skäl skulle vara oskäligt att påföra avgift (GrUU 49/2017 rd). I förslagen om påföljdsavgifter föreslås sådana bestämmelser om jämkning av avgiften och att inte alls påföra någon avgift (se 405 § 3 mom.).

I grundlagsutskottets praxis har det fastställts att de administrativa sanktionerna inte får strida mot oskuldspresumtionen i grundlagens 21 § vad gäller förfarandet, och de får inte heller grunda sig enbart på omvänd bevisbörda eller ett strikt objektivet ansvar (till exempel GrUU 12/2019 rd, s. 8). Genom utskottets medverkan har det också föreskrivits om sådana administrativa sanktioner som inte uttryckligen förutsätter oaktamhet eller uppsåt av gärningsmannen (GrUU 57/2010 rd, GrUU 32/2005 rd).

Föreläggande av den påföljdsavgift som föreskrivs i den föreslagna kärnenergilagen förutsätter inte oaktamhet eller uppsåt. Aktörer inom kärnenergiområdet har som krav att upprätthålla ett ledningssystem samt definiera och instruera sina förfaranden. Iakttagandet av de skyldigheter som omfattas av påföljdsavgiften är i praktiken inte beroende av en persons arbetsprestation. I flera punkter har det antecknats som kriterium för användning av påföljdsavgift att skyldigheten har försummats i väsentlig grad eller upprepade gånger. Fastställandet av avgiften baserar sig på förvaltningsförfarandet och Strålsäkerhetscentralens utredning av förvaltningsärendet. Användningen av påföljder föreslås vara underordnad andra administrativa medel. Subsidiariteten framgår inte uttryckligen av bestämmelserna, utan av den lägre användningströskeln för andra administrativa medel, förvaltningens proportionalitetsprincip samt motiveringarna till bestämmelserna om påföljdsavgift. Befrielse från påföljdsavgiften kan beviljas på grundval av bestämmelser som grundar sig på normbunden behörighet enligt ovan. Regleringen anses ha genomförts i enlighet med oskuldspresumtionen och även i övrigt enligt kraven på rättssäkerhet.

Kraven på rättssäkerhet i fråga om påföljdsbestämmelserna uppfylls för den administrativa påföljdsavgiftens del genom kärnenergilagens bestämmelse om ändringssökande (se 464 §), och på straffrättsliga straffbestämmelser tillämpas rättegångsbalken (4-000/1734).

Påföljdsbestämmelserna enligt propositionen bedöms inte vara i strid med grundlagen.

12.10 Statens kärnavfallshanteringsfond

Regleringen om Statens kärnavfallshanteringsfond reformerades avsevärt genom ändringen av lagen som upphävs 269/2021, som trädde i kraft den 1 maj 2021. Inga betydande ändringar med tanke på grundlagen föreslås i regleringen av fonden jämfört med lagen som upphävs. Fonden är en i 87 § i grundlagen avsedd fond utanför statsbudgeten som grundades i samband med lagstiftningen om lagen som upphävs och som inledde sin verksamhet 1988 med målet att reservera medel för kostnaderna för kärnavfallshantering. Vid sidan av reserveringsfonden bildades två särskilda förmögenheter i fonden genom ändringen av lagen som upphävs

1131/2003, som trädde i kraft den 1 januari 2004, för att finansiera forskning inom kärnanläggningars säkerhet och kärnavfallshantering. De särskilda förmögenheterna sammanfördes genom lagändringen 269/2021. Enligt propositionen är reserveringsfondens syfte att reservera medel för kostnaderna för kärnavfallshantering och forskningsfondens (särskild förmögenhet enligt lagen som upphävs) syfte att fortsätta finansieringen av forskningen inom kärnanläggningars säkerhet och kärnavfallshantering. Enligt propositionen ska Statens kärnavfallshanteringsfond inte utvidgas väsentligt (se GrUU 35/2017 rd). De föreslagna ändringarna i bestämmelserna kan sålunda inte anses vara problematiska med tanke på 87 § i grundlagen.

Enligt 119 § 2 mom. i grundlagen ska de allmänna grunderna för statsförvaltningens organ regleras genom lag, om deras uppgifter omfattar utövning av offentlig makt. Med de allmänna grunderna för statsförvaltningens organ avses närmast enhetens namn, bransch och huvudsakliga uppgifter (se RP 1/1998 rd, s. 174). Till de allmänna grunderna hör också enligt utskottets mening en eventuell tidsbegränsning för organets mandatperiod (GrUU 12/2004 rd). Till uppgifterna för direktionen och verkställande direktören vid Statens kärnavfallshanteringsfond hör utövandet av offentlig makt, såsom beslut om tillståndshavarnas rättigheter och skyldigheter (se 22–27 kap.). Bestämmelserna i den föreslagna kärnenergilagen uppfyller kravet på lagstiftning om offentlig makt.

I propositionen har även i övrigt beaktats regleringsbehov som gäller utövandet av offentliga makt och tryggheten av god förvaltning enligt 21 § 2 mom. i grundlagen. Eftersom verkställande direktören för Statens kärnavfallshanteringsfond avses utöva offentlig makt i sitt beslutsfattande föreslås verkställande direktören vara i tjänsteförhållande såsom nu. Besluten fattas enligt föredragning, vilket främjar en tillräcklig utredning av sak- och rättsfrågor och utredning av beslutets laglighet. Även de som verkar som föredragande föreslås vara i tjänsteförhållande, varvid det tjänsteansvar som föreskrivs i 118 § i grundlagen tillämpas på dem.

Enligt propositionen är den som ansöker om eller innehar tillstånd för en kärnanläggning fortfarande skyldiga att årligen betala avgifter av skattenatur till forskningsfonden för att finansiera forskningsprojekt (se 26 kap.). Betalningsskyldigheten enligt propositionen motsvarar till väsentliga delar betalningsskyldigheten enligt lagen som upphävs. Aktörernas storleksskillnad beaktas emellertid i större utsträckning i grundavgiftsdelen enligt förslaget än i lagen som upphävs.

Regleringen bör bedömas med tanke på 81 § 1 mom. i grundlagen. Enligt det ska bestämmelser om statlig skatt utfärdas genom lag, som ska innehålla bestämmelser om grunderna för skattskyldigheten och skattens storlek samt om de skattskyldigas rättsskydd. Skattelagen ska entydigt ange skattskyldighetens omfattning. Bestämmelserna måste också vara exakta i den meningen att de lagtillämpande myndigheternas prövning är bunden när skatten bestäms (se till exempel GrUU 48/2010 rd, GrUU 37/2009 rd och GrUU 67/2002 rd). I 26 kap. i den föreslagna kärnenergilagen föreskrivs det entydigt i enlighet med lagen som ska upphävas om grunderna för och omfattningen av skattskyldigheten samt om grunderna för skattens storlek. Bestämmelserna om årlig återbetalning av oanvända medel till betalningsskyldiga är mer omfattande enligt förslaget. Statens kärnavfallshanteringsfond har till uppgift att ta hand om uppbärandet av avgifterna. Med tanke på den skattskyldiges rättssäkerhet är rätten att överklaga fondens beslut viktig (se 46 kap.).

Förslagen till bestämmelser om Statens kärnavfallshanteringsfond bedöms inte vara problematiska med tanke på grundlagen.

12.11 Avgifter och skatter för finansiering av Strålsäkerhetscentralens verksamhet

12.11.1 Översikt

I den föreslagna kärnenergilagen föreskrivs det om tillsynsavgifter och andra avgifter (se 45 kap.). Regleringen är betydelsefull med tanke på egendomsskyddet som tryggas i 15 § i grundlagen, näringsfriheten som tryggas i 18 § och statliga skatter och avgifter som föreskrivs i 81 §.

De konstitutionella förutsättningarna för reglering av skatter och avgifter är olika, och grundlagsutskottet har flera gånger tagit ställning till skillnaderna mellan skatter och avgifter (GrUU 61/2002 rd, GrUU 66/2002 rd, GrUU 67/2002 rd, GrUU 46/2004 rd, GrUU 12/2005 rd, GrUU 48/2010 rd, GrUU 52/2010 rd). Kännetecknet för prestationens karaktär kan anses vara vederlagsförhållandet. En avgift är en ersättning eller ett vederlag som på något sätt kan specificeras för en prestation, såsom en tjänsteutövning eller tjänst, som produceras av offentlig myndighet. Om avgiften samlas in mer allmänt för att finansiera en verksamhet utan ett specificerbart vederlag är det konstitutionellt fråga om en skatt. Avgiftens storlek ska ha samband med kostnaderna för att producera prestationen. Ju större skillnaden blir mellan avgiften och kostnaderna för att producera prestationen, desto mer sannolikt är det fråga om en skatt. Det är mer sannolikt fråga om en skatt om man inte kan vägra att ta emot prestationen, utan betalningsskyldigheten direkt gäller alla rättssubjekt som bestäms enligt vissa kriterier.

Grundlagsutskottet har konstaterat att avgifts- eller skattenaturen för sådana prestationer som man inte kan avsäga sig bestäms utifrån en helhetsbedömning (GrUU 12/2005 rd, s. 3–4, GrUU 11/2014 rd, s. 5–7).

12.11.2 Tillsynsavgift

Enligt den föreslagna kärnenergilagen ska tillsynsavgifter tas ut av innehavare av tillstånd för uppförande och drift av en kärnanläggning och en anläggning för kärnämnestillvaratagande samt av den som ansöker om tillstånd att uppföra en sådan anläggning (se 45 kap.). Dessa avgifter bedöms konstitutionellt som skatter, eftersom de inte grundar sig på en tydligt specificerbar tjänsteutövning eller annan prestation som avgiften skulle vara bunden till. Betalningsskyldigheten gäller också direkt på grundval av lagen sådana aktörer som uppfyller vissa kriterier. Enligt förslaget ska avgifterna användas allmänt för att finansiera myndighetsverksamheten i tillsynen av användningen av kärnenergi. I enlighet med vad som förutsätts i 81 § i grundlagen ingår i 45 kap. i den föreslagna kärnenergilagen bestämmelser om grunderna för skatteskyldigheten och storleken på skatten samt om rättssäkerheten för den skattskyldige även delvis i 46 kap.

12.11.3 Avgifter som grundar sig på tillsynsplanen

Enligt förslaget ska avgifter tas ut för prestationer som produceras av Strålsäkerhetscentralen och andra myndigheter av dem som bedriver sådan verksamhet som avses i den föreslagna kärnenergilagen. I 355 § i den föreslagna kärnenergilagen föreskrivs det om en tillsynsplan. Enligt 45 kap. i den föreslagna kärnenergilagen ska avgifter tas ut för regelbunden tillsyn enligt tillsynsplanen samt för vissa andra tillsynsåtgärder i enlighet med bestämmelserna om offentligrättsliga prestationer i lagen om grunderna för avgifter till staten. I dessa är det fråga om att producera prestationer på initiativ av myndigheten. Regleringen är betydelsefull med tanke på bestämmelserna om skatter och avgifter i 81 § i grundlagen.

Enligt de föreslagna bestämmelserna ska betalningsskyldigheten gälla de aktörer som omfattas av tillsynen, men däremot inte automatiskt alla aktörer som föreskrivs i lagen, såsom i olika typer av tillsynsavgifter som anses utgöra skatter. Avgiften gäller endast undersökningar och andra tillsynsåtgärder som Strålsäkerhetscentralen faktiskt utför. När det i lagen hänvisas till lagen om grunderna för avgifter till staten tillämpas bestämmelserna i 6 § i nämnda lag om grunderna för offentligrättsliga prestationer, såsom avgiftens självkostnadsvärde. Ovanstående faktorer tyder på att avgifterna till sin natur är sådana som avses i 81 § 2 mom. i grundlagen. Grundlagsutskottets utlåtande (GrUU 31/2018 rd) behandlar avgifter för tillsynsåtgärder som vidtas på initiativ av myndigheten, närmare bestämt inspektioner.

I sin praxis har grundlagsutskottet ändå ansett att en omständighet som tyder på skattenatur är att det inte går att tacka nej till prestationen. I detta fall gäller avgiftsskyldigheten ändå inte sådana fall där rättssubjekten direkt med stöd av lagen uppfyller vissa kriterier, till vilka grundlagsutskottet tidigare har hänvisat, utan avgiftsskyldigheten gäller bara de rättssubjekt som i verkligheten har varit föremål för inspektionen.

Utskottet har i sin konstitutionella bedömning fäst vikt vid att de funktioner som är föremål för myndighetens tillsyn är av mycket särskild art. Enligt propositionen gäller tillsynen kärnkraftverk och vissa andra anläggningar samt användningsplatser för kärnenergi. Funktionerna som omfattas av avgifter kan anses vara av en särskild art. Avgifterna gäller också till en snäv grupp av näringsidkare.

Tillsynen baserar sig på tillsynsplanen och de tillsynsbehov som har framkommit i praktiken. För näringsidkare som är verksamma i branschen är det klart att myndigheten övervakar verksamheten relativt noga och utför kontroller på eget initiativ. Avgiftsbelagd tillsyn anses därför inte i ett sådant funktionellt sammanhang ingripa på ett oförutsägbart sätt i till exempel egendomsskyddet enligt 15 § i grundlagen eller näringsfriheten som tryggas i 18 § 1 mom. på ett sådant sätt att det blir problematiskt ur ett konstitutionellt perspektiv.

Trots att avgifterna som föranleds av tillsynen hör ihop med i viss mån tvingande myndighetsprestationer anses avgifter som grundar sig på tillsynsplanen konstitutionellt kunna betraktas som sådana avgifter som avses i 81 § 2 mom. i grundlagen i det särskilda regleringssammanhang som nu bedöms. De utgör vederlag för myndighetens specificerade tjänsteåtgärder och deras storlek har fastställts för att motsvara myndighetens kostnader som orsakas av tjänsteutövningen. Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande (GrUU 31/2018, rd) konstaterat att 81 § 2 mom. i grundlagen inte utesluter möjligheten att ta ut avgifter för sådana tjänsteåtgärder som görs på myndighetens eget initiativ.

Genomförandet av avgiftsbelagd tillsyn genom avgiftsbelagda prestationer i stället för skattelikhande reglering möjliggör också bättre beaktande av att prestationerna hos den aktör som är föremål för tillsynen påverkar avgifterna mer direkt och innebär mindre avgifter för en aktör som är trygg och högpresterande.

Propositionen bedöms inte vara problematisk med tanke på grundlagen när det gäller bestämmelserna om skatter och avgifter.

12.12 Överlåtelse av offentliga förvaltningsuppgifter till någon annan än en myndighet

Bestämmelserna om besiktningsorgan är betydelsefulla med tanke på 124 § i grundlagen. Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, och endast om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller

andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock ges endast myndigheter. I fråga om de föreslagna bestämmelserna om besiktningsorgan (se 11, 15 och 43 kap.) kan det anses att de inte innebär något betydande utövande av offentlig makt, att de är ändamålsenliga och uppfyller även de övriga förutsättningar som föreskrivs i 124 § i grundlagen och som grundlagsutskottet antagit som praxis i sina utlåtanden (till exempel GrUU 17/2021 rd punkt 78).

Besiktningsorganets uppgifter gäller andra strukturer, komponenter och deras reservdelar än de som är av betydelse för kärnanläggningens säkerhet (se 11 och 15 kap.). Ett ändamålsenligt utförande av uppgifterna förutsätter att besiktningsorgan kan användas för att göra bedömningar av överensstämmelse och granskningar av andra strukturer, komponenter och deras reservdelar än sådana som är viktiga med tanke på säkerheten vid kärnanläggningar. Användningen av besiktningsorgan möjliggör att Strålsäkerhetscentralens resurser kan riktas till objekt som är viktiga för kärnanläggningens säkerhet, vilket förbättrar tillgången till granskningar och bedömningar för tillståndshavarna (GrUU 16/2016 rd, GrUU 29/2013 rd).

Enligt huvudregeln ska utförandet av offentliga förvaltningsuppgifter höra till myndigheterna, och sådana uppgifter kan endast i begränsad omfattning överlåtas till andra än myndigheter. Begreppet offentliga förvaltningsuppgifter används i en relativt vidsträckt bemärkelse, så att det omfattar uppgifter som hänför sig till t.ex. verkställigheten av lagar samt beslutsfattande om enskilda personers och sammanslutningars rättigheter, skyldigheter och förmåner. Besiktningsorganets uppgifter i enlighet med lagförslaget i propositionen kan anses vara sådana att organet samtidigt deltar i utövandet av offentlig makt. Enligt grundlagsutskottets tolkningspraxis innebär tryggnad av kraven på rättssäkerhet och god förvaltning på det sätt som avses i 124 § i grundlagen att de allmänna förvaltningslagarna iakttas när ärenden behandlas och att de som handlägger ärenden handlar under tjänsteansvar (t.ex. GrUU 3/2009 rd och GrUU 20/2006 rd). I den föreslagna kärnenergilagen föreskrivs det om krav och skyldigheter som gäller besiktningsorgan (se 43 kap.), och dessutom ska besiktningsorganen i sin verksamhet enligt den föreslagna kärnenergilagen följa allmänna förvaltningslagar när de sköter offentliga förvaltningsuppgifter, och de som behandlar ärenden vid besiktningsorganen agerar då med tjänsteansvar (GrUU 28/2001 rd). Omprövning av beslut som fattats av besiktningsorgan får begäras och ändring får sökas i beslut som fattats med anledning av begäran om omprövning (se 464 §).

I den föreslagna kärnenergilagen föreskrivs dessutom om kvalificeringsorgan, certifieringsorgan, certifieringsorgan för typöverensstämmelse och provningsorgan. Kvalificeringsorganets uppgifter omfattar bekräftelse av att metoden enligt besiktningsystemet är lämplig (se 15 kap.). Certifieringsorganets uppgifter omfattar godkännande av personer som gör permanenta förband och utför oförstörande besiktningar samt förbandsmetoder och tillverkningsmetoder (se 141 och 145 §). Certifieringsorganet för typöverensstämmelse ska bedöma överensstämmelsen med kraven för plattformar för automatiserade system (se 109 §). Provningsorganets uppgifter omfattar kvalificerade periodiska besiktningar och oförstörande besiktningar (se 15 kap.) samt utförande av vissa mätningar och analyser (se 63 och 191 §). De nämnda uppgifterna avser tekniska tjänster för överensstämmelse med kraven och besiktnings samt kvalitetssäkringstjänster och ska inte betraktas som en offentlig förvaltningsuppgift.

12.13 Delegering av lagstiftningsbehörigheten

I 80 § i grundlagen föreskrivs om utfärdande av förordningar och delegering av lagstiftningsbehörighet. Enligt det momentet kan statsrådet och ministerierna utfärda förordningar med stöd av ett bemyndigande i grundlagen eller i någon annan lag. Genom lag ska dock utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt

om frågor som enligt grundlagen hör till området för lag. Enligt 80 § 2 mom. kan även andra myndigheter genom lag bemyndigas att utfärda rättsnormer i bestämda frågor, om det med hänsyn till föremålet för regleringen finns särskilda skäl och regleringens betydelse i sak inte kräver att den sker genom lag eller förordning. Bemyndigandet ska vara noga avgränsat till sitt tillämpningsområde.

I enlighet med redogörelsen i avsnitt 9 innehåller propositionen flera bemyndiganden att utfärda förordningar och flera bemyndiganden att meddela föreskrifter, särskilt för Strålsäkerhetscentralen. I beredningen har man utgått från att eftersom det är fråga om ett mycket komplext och tekniskt regleringsområde är det motiverat att delegera lagstiftningsbefogenheten så att förordningar och föreskrifter kan utfärdas i fråga om mer tekniska eller lagpreciserande sakhelheter. I beredningen har man emellertid fäst särskild uppmärksamhet vid att de grundläggande bestämmelserna på lägre nivå, dvs. grunderna för rättigheter och skyldigheter och de överordnade ramvillkoren och grunderna för de detaljer som fastställs i föreskrifterna, kommer direkt från lagnivån.

De föreslagna befogenheterna att utfärda förordningar gäller särskilt fastställandet av olika gränsvärden, innehållet i de ansökningar som lämnas till statsrådet och arbets- och näringsministeriet och förfarandena i anslutning till dem, innehållet i det planeringsmaterial som gäller kärnavfallshanteringen och reservering av medel för dess kostnader, Strålsäkerhetscentralens tillsynsplan, delegationerna och avgifter.

Bemyndigandena för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter gäller till sin natur mer detaljerade tekniska krav särskilt för genomförandet av den tekniska säkerheten i fråga om kärnämneskontrollen samt kärnanläggningar, hantering, lagring och slutförvaring av kärnavfall och anläggningar för kärnämnestillvaratagande, som inte är ändamålsenliga att behandla på lagnivå. I den föreslagna kärnenergilagen fastställs allmänna grunder för föreskrifternas innehåll och förfaranden i anslutning till godkännandet av det tekniska genomförandet, men närmare detaljer av teknisk karaktär om till exempel anläggningsteknik eller förfaranden för kärnavfallshantering ska preciseras i form av föreskrifter. Dessutom föreslås bemyndiganden att meddela föreskrifter ingå i sådana kompletterande krav på det administrativa förfarandet som uttryckligen anknyter till de ärendehelheter som behandlas vid Strålsäkerhetscentralen. Avsikten är att meddela föreskrifter om de uppgifter som ska lämnas, men förfarandena fastställs på lagnivå.

I fråga om till exempel avfalls- och miljölagstiftningen har grundlagsutskottet ansett det vara en typisk situation att en betydande del av den detaljerade lagstiftningen anges som bestämmelser på lägre nivå än lagen (se GrUU 24/2021 rd, s. 2). Utskottet har ansett att allmänt hållna delegeringsbestämmelser talar för att det är behövt att utfärda produktspecifika bestämmelser. Även det faktum att skyldigheterna gäller näringsidkare inom specifika branscher bidrar till att göra detta regleringssätt mindre problematiskt (GrUU 1/2004 rd, s. 2). I fråga om behörigheten att utfärda föreskrifter som gäller Finansinspektionen har grundlagsutskottet i sin praxis ansett att det att verksamheten är förknippad med många sådana yrkesmässiga särdrag kan betraktas som särskilda skäl för en myndighet att meddela föreskrifter enligt 80 § 2 mom. i grundlagen (GrUU 24/2013 rd s. 3). Den föreslagna delegerade regleringen gäller endast en smal grupp aktörer inom branschen och branschen är av en ganska speciell karaktär jämfört med många andra industribranscher. Verksamheten är förknippad med ett omfattande behov av detaljerade bestämmelser för att säkerställa säkerheten inom olika delområden av verksamheten, och de mest detaljerade bestämmelserna omfattar tekniska krav för olika system eller anordningar.

Grundlagsutskottet har i fråga om den delegerade lagstiftningsbehörigheten också fäst vikt vid att befogenheterna inte kan förbli helt öppna vad gäller grunderna för skyldigheterna (GrUU 1/2004 rd s. 2). I förslaget har särskild vikt fästs vid att de grundläggande bestämmelserna om verksamheten i lagen ska ha en tillräckligt stark grund så att de ramvillkor som gäller de föreskrifter som meddelas med stöd den och de tillhörande rättigheterna och skyldigheterna framgår av lagen och tillämpningsområdet för föreskrifterna är exakt. Granskningen av gränssnittet har genomförts parallellt med beredningen av reglering på lägre nivå. När det gäller delegering av lagstiftningsbehörigheten anses förslaget uppfylla de krav som ställs på detta enligt grundlagen.

12.14 Säkerhetsutredning

Propositionen innehåller ett förslag till ändring av säkerhetsutredningslagen när det gäller verksamhet där kärnenergi används. Regleringsområdet föreslås bli något utvidgat jämfört med det nuvarande och regleringen omfattar därmed en bredare grupp personer. I praktiken utvidgar förslaget tillämpningen av bestämmelserna till att omfatta verksamheten i en anläggning för kärnämnestillvaratagande, och dessutom preciseras ordalydelsen till platser för produktion eller hantering av kärnämnen. Ändringen som gäller kärnämnen har de facto ingen betydande inverkan på säkerhetsutredningsområdet, utan det handlar om att precisera ordalydelsen. Således gäller den faktiska ändringen i fråga om säkerhetsutredningsområdet särskilt verksamheten vid anläggningar för kärnämnestillvaratagande.

I lagen som ska upphävas och i den föreslagna kärnenergilagen ingår en skyldighet att göra en säkerhetsutredning (se 379 §), som är direkt kopplad till bestämmelserna om vem säkerhetsutredning kan göras för enligt säkerhetsutredningslagen. Således har utvidgningen av säkerhetsutredningsmöjligheten faktisk betydelse även när det gäller för vem den ska ansökas.

På grund av verksamhetens karaktär i anläggningar för kärnämnestillvaratagande har det ansetts ändamålsenligt att göra säkerhetsutredningar på grund av att det har särskild betydelse för förhindrande av spridning av kärnvapen. Med tanke på detta mål är det viktigt med korrekt hantering, omhändertagande och bokföring av till exempel kärnämnen som producerats i en anläggning för kärnämnestillvaratagande, varför det är nödvändigt att säkerställa pålitligheten hos de personer som arbetar med detta för att förhindra eventuella missbruk.

Den föreslagna ändringen innebär en begränsning av skyddet för privatlivet och personuppgifter som tryggas i 10 § 1 mom. i grundlagen. I propositionen föreslås det emellertid ingen ändring av bestämmelserna om behandling av personuppgifter. Grundlagsutskottet har inte ansett säkerhetsutredningsförfarandet vara särskilt problematiskt konstitutionsrättsligt. Det har emellertid förutsatt att den begränsning av de grundläggande rättigheterna som följer av förfarandet ska ha en godtagbar grund och vara förenlig med proportionalitetskravet. Det handlar framför allt om skyddet av allmänna intressen, vilket grundlagsutskottet har ansett vara en betydande faktor vid bedömningen av godtagbarheten (GrUU 3/2014 rd, s. 2–3). Möjligheterna till missbruk av kärnämnen i samband med spridning av kärnvapen kan anses vara sådana att den föreslagna regleringen har en samhällsviktig grund och åtgärden anses stå i proportion till den nytta som kan uppnås.

Lagförslagen kan på ovan nämnda grunder behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Regeringen anser det emellertid önskvärt att grundlagsutskottet avger ett utlåtande i ärendet, eftersom propositionen innehåller flera aspekter som är av betydelse för förverkligandet av de grundläggande fri- och rättigheterna. Det är motiverat att inhämta grundlagsutskottets utlåtande särskilt i fråga om den partiella utvidgningen av bestämmelserna om skyddsarrangemang

utanför kärnanläggningens område med trafik- och vistelsebegränsningar och en utvidgad befogenhet för säkerhetspersoner att använda fängsel som kraftmedel (se 152, 161 och 164 §).

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Kärnenergilag

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

AVDELNING I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

1 kap.

Allmänna bestämmelser om användning av kärnenergi

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att säkerställa att användningen av kärnenergi är säker med tanke på människor, miljö och egendom och att användningen även i övrigt är förenlig med samhällets helhetsintresse. Syftet med denna lag är dessutom att säkerställa att användningen av kärnenergi inte främjar spridningen av kärnvapen.

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om

- 1) innehav, framställning, produktion, överlåtelse, hantering, användning, lagring, import, export, överföring och transitering av kärnämnen och andra kärnmaterial samt kärnavfall,
- 2) forsknings- och utvecklingsverksamhet med anknytning till kärnbränslecykeln,
- 3) planering, uppförande, drift och avveckling eller förslutning av kärnanläggningar och anläggningar för kärnämnestillvaratagande,
- 4) kärnavfallshantering,
- 5) transport av kärnämnen och kärnavfall,
- 6) ingående av privaträttsliga avtal som är av betydelse för kärnämneskontrollen,
- 7) andra förpliktelser enligt internationella överenskommelser på kärnenergiområdet än de som avses i punkterna 1–6.

3 §

Förhållande till annan lagstiftning

På användningen av kärnenergi tillämpas de internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är förpliktande för Finland. På användningen av kärnenergi tillämpas dock inte 1974 års internationella konvention om säkerheten för människoliv till sjöss (FördrS 11/1981). På förvärv av kärnämnen och på kärnämneskontroll tillämpas dessutom vad som föreskrivs om dem i Euratomfördraget och i förordningar som utfärdats med stöd av det.

Bestämmelser om export, överföring och transitering av kärnmaterial finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/821 om upprättande av en unionsordning för kontroll av export, förmedling, transitering och överföring av samt tekniskt bistånd för produkter med dubbla användningsområden, nedan *EU-förordningen om exportkontroll*, och i lagen om kontroll av export av produkter med dubbla användningsområden (500/2024), nedan *lagen om exportkontroll*. Om kärnmaterialiet samtidigt är kärnavfall enligt denna lag, tillämpas dock denna lag på export, överföring och transitering av avfallet.

Bestämmelser om ansvaret vid atomskada finns i atomansvarighetslagen (484/1972). På tillsynen över efterlevnaden av atomansvarighetslagen tillämpas denna lag.

På användningen av kärnenergi tillämpas strålsäkerhetslagen (859/2018) i enlighet med vad som föreskrivs i denna lag.

På transport av kärnämnen och kärnavfall tillämpas också vad som någon annanstans föreskrivs om transport av farliga ämnen.

På tryckbärande anordningar i kärnanläggningar samt på tryckbärande anordningar som används vid transport av kärnämnen eller kärnavfall tillämpas dessutom vad som i lagen om tryckbärande anordningar (1144/2016) föreskrivs om dem samt om besiktning och övervakning av dem. På kärnanläggningars elektriska utrustning tillämpas dessutom elsäkerhetslagen (1135/2016) och på brandskyddsanordningar lagen om vissa brandskyddsanordningar (191/2024).

På kärnanläggningar tillämpas bygglagen (751/2023), 4 och 12 kap. i den lagen dock i enlighet med vad som föreskrivs i denna lag.

Dessutom finns det bestämmelser om

- 1) arbetarskydd och skydd av arbetstagare i arbetarskyddslagen (738/2002),
- 2) miljöskydd i miljöskyddslagen (527/2014),
- 3) planering och användning av områden i lagen om områdesanvändning (132/1999),
- 4) gruvsäkerhet och tillsyn över den i gruvlagen (621/2011),
- 5) hantering av annat avfall än kärnavfall eller radioaktivt avfall i avfallslagen (646/2011),
- 6) bedömning av miljökonsekvenser i lagen om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program (200/2005),
- 7) förfarandet vid miljökonsekvensbedömning i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (252/2017),
- 8) skyldigheter som gäller cybersäkerhetsrisker i cybersäkerhetslagen (124/2025).

Bestämmelser om skyldigheten för arbetstagare att delta i hälsoundersökning finns i 13 § i lagen om företagshälsovård (1383/2001).

Bestämmelser om behandlingen av personuppgifter finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), nedan *den allmänna dataskyddsförordningen*.

4 §

Krav avseende kärnanläggningars säkerhet i förhållande till annan lagstiftning

Vid planering, uppförande, drift och avveckling eller förslutning av kärnanläggningar ska det iakttas vad som någon annanstans i lag föreskrivs om skyldighet att förhindra skador på människor, miljön eller egendom, dock så att skyldigheterna enligt någon annan lag i fråga om hälsa, säkerhet och miljöskydd ska fullgöras på ett sätt som inte äventyrar kärnanläggningarnas säkerhet.

5 §

Definitioner

I denna lag avses med

- 1) *användning av kärnenergi* sådan verksamhet som avses i 2 §,
- 2) *naturligt uran* uran som innehåller den isotopblandning som förekommer i naturen,
- 3) *anrikat uran* uran där mängdförhållandet mellan summan av isotoperna 233 och 235 och isotop 238 är större än förhållandet mellan isotop 235 och isotop 238 i naturligt uran,
- 4) *särskilt klyvbart material*
 - a) isotop plutonium-239,
 - b) isotop uran-233,
 - c) anrikat uran,
 - d) något annat än i underpunkt a–c avsett ämne som innehåller en eller flera av de isotoper som avses i de nämnda underpunkterna,
- 5) *atområbränsle*
 - a) naturligt uran,
 - b) utarmat uran avseende isotop 235,
 - c) torium,
 - d) samtliga ämnen som innehåller i underpunkterna a–c nämnda ämnen i form av metall eller i legering, kemisk förening eller koncentrat,
- 6) *uran- eller toriumhaltig malm* sådan malm där den genomsnittliga
 - a) halten av naturligt uran är större än 1 kilogram per ton, eller
 - b) halten av torium är större än 30 kilogram per ton eller, om det gäller monazit, större än 100 kilogram per ton,
- 7) *kärnämne*
 - a) särskilt klyvbart material,
 - b) atområbränsle,
 - c) uran- eller toriumhaltig malm,
- 8) *kärnmaterial* i enlighet med Europeiska unionens lagstiftning och förpliktelserna enligt de internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är bindande för Finland
 - a) kärnämnen,
 - b) andra ämnen än kärnämnen, om de på grund av sina egenskaper särskilt lämpar sig för utvinning av kärnenergi,
 - c) sådana komponenter och aggregat samt deras delar som är avsedda för eller annars särskilt lämpar sig för användning i kärnanläggningar eller för framställning av kärnämnen eller av ämnen som avses i underpunkt b,
 - d) sådana komponenter och aggregat samt deras delar som är nödvändiga för tillverkning av komponenter eller aggregat som avses i underpunkt c,
 - e) sådan programvara och teknik som kan användas för utveckling, produktion eller användning av kärnämnen, av ämnen som avses i underpunkt b eller av komponenter eller aggregat som avses i underpunkt c eller d, som har utformats skriftligen eller i annan materiell form och som inte finns att tillgå allmänt (*informationsmaterial om kärnenergiområdet*),
- 9) *import* import till Finland från områden utanför Europeiska unionens tullområde,
- 10) *export* export från Finland till områden utanför Europeiska unionens tullområde,
- 11) *överföring* överföring inom Europeiska unionens tullområde,
- 12) *ursprungslandsbegränsning* en kompletterande begränsning eller skyldighet som gäller innehav, tillverkning, produktion, överlåtelse, hantering, användning, lagring, import, export eller överföring av kärnmaterial eller andra produkter med anknytning till användning av kärnenergi och som grundar sig på en sådan bilateral överenskommelse på kärnenergiområdet som Finland eller Europeiska atomenergigemenskapen (*Euratom*) har ingått med en stat eller grupp av stater utanför Europeiska unionen eller på en sådan förbindelse med anknytning till fredlig användning av kärnenergi som Finland har ingått med en annan stat,
- 13) *Euratomfördraget* fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen (FördrS 103/1994),

14) *förordningen om Euratoms kärnämneskontroll* kommissionens förordning (Euratom) 2025/974 om genomförandet av Euratoms kärnämneskontroll,

15) *potentiell exponering* i 4 § 12 punkten i strålsäkerhetslagen avsedd potentiell exponering,

16) *strålningsarbete* arbete som utförs vid kärnanläggningar, anläggningar för kärnämnestillvaratagande, eller vid transport av kärnämne eller kärnavfall, där arbetstagarna riskerar utsättas för stråldoser som är högre än dosgränsen för allmänheten,

17) *strålningsarbetare* en arbetstagare som är sysselsatt i strålningsarbete,

18) *kontrollerat och övervakat område* ett i 91 § i strålsäkerhetslagen avsett kontrollerat och övervakat område,

19) *strålsäkerhetsincident* en händelse till följd av vilken strålsäkerheten äventyras eller kan äventyras,

20) *nödsituation med strålrisk* en i 4 § 31 punkten i strålsäkerhetslagen avsedd nödsituation med strålrisk,

21) *extern arbetstagare* en person som deltar i verksamheten hos en innehavare av tillstånd för kärnanläggning eller anläggning för kärnämnestillvaratagande eller hos en innehavare av godkännande för transport och som inte är anställd som arbetstagare, praktikant och studerande hos innehavaren av tillstånd eller godkännande,

22) *yrkesmässig exponering* i 4 § 36 punkten i strålsäkerhetslagen avsedd yrkesmässig exponering,

23) *befintlig exponeringssituation* en sådan exponeringssituation som föranleds av joniserande strålning som inte är en nödsituation med strålrisk och inte heller användning av kärnenergi,

24) *allmänheten* personer som inte är arbetstagare, externa arbetstagare, i 4 § 33 punkten i strålsäkerhetslagen avsedd nödsituationspersonal eller i 4 § 30 punkten i den lagen avsedd bistående nödsituationspersonal,

25) *exponering av allmänheten* sådan exponering för strålning av personer som inte är yrkesmässig,

26) *friklassningsnivå* sådan friklassningsnivå som fastställs med stöd av 85 § i strålsäkerhetslagen,

27) *radioaktivt ämne* ett ämne som sönderfaller spontant och alstrar joniserande strålning,

28) *kärnbränsle* ett sådant kärnämne och med det direkt anknutna strukturer som framställts i sådan form att det lämpar sig för frambringande av en kedjereaktion av kärnklyvningar i ett kärnkraftverk,

29) *använt kärnbränsle* ett kärnbränsle som har bestrålats i reaktorhärden och permanent avlägsnats därifrån,

30) *kärnavfall* sådant använt kärnbränsle och sådana strukturer, komponenter, saker och ämnen som i samband med eller till följd av driften eller avvecklingen av en kärnanläggning aktiverats, eller kontaminerats av ett radioaktivt ämne, för vilka det inte längre finns någon annan godtagbar användning i enlighet med denna lag, samt avfall som innehåller radioaktiva ämnen som uppkommit vid hanteringen av använt kärnbränsle och annat kärnavfall,

31) *mycket lågaktivt avfall* sådant kärnavfall vars genomsnittliga koncentration av radioaktiva ämnen av betydelse för strålsäkerheten är högst 100 kilobecquerel per kilogram,

32) *kärnkraftverk* en kärnanläggning vars syfte är att med utgångspunkt i fission producera el eller värme genom en kärnreaktor,

33) *kärnteknisk anläggning* en självständig kärnanläggning som används

a) för hantering, packning, lagring eller annat underhåll av särskilt klyvbart material eller atområbränsle och där det på en gång förvaras sammanlagt mer än 1 i artikel 2.16 i förordningen om Euratoms kärnämneskontroll avsett effektivt kilogram av de nämnda kärnämnen,

b) för hantering, packning, lagring eller annat underhåll av kärnavfall, dock inte slutförvaring,

34) *produktionsanläggning för kärnbränsle* en kärnanläggning vars huvudsakliga syfte är

a) anrikning avseende kärnämnets isotop,

b) framställning av kärnbränsle,

- c) upparbetning av använt kärnbränsle,
- 35) *slutförvarsanläggning* en kärnanläggning vars huvudsakliga syfte är att förvara kärnavfall på ett sätt som avses bli bestående,
- 36) *markslutförvarsanläggning* en slutförvarsanläggning där mycket lågaktivt avfall förvaras på ett sätt som avses bli bestående,
- 37) *anläggning för kärnämnestillvaratagande* en anläggning som används för tillvaratagande av atområbränsle och där
- a) mer än 10 000 kilogram naturligt uran eller torium tillvaratas under kalenderåret, eller
 - b) mer än 10 000 kilogram uran eller torium förvaras på en gång i det atområbränsle som uppkommit vid tillvaratagandet,
- 38) *kärnanläggning* ett kärnkraftverk, en kärnteknisk anläggning, en produktionsanläggning för kärnbränsle eller en slutförvarsanläggning, dock inte en anläggning för kärnämnestillvaratagande,
- 39) *område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse* ett område där trafik och vistelse har begränsats med stöd av 9 kap. 8 § i polislagen (872/2011) för att skydda en kärnanläggning eller en anläggning för kärnämnestillvaratagande,
- 40) *anläggningsområde* ett avgränsat område inom det område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse,
- 41) *informationsmaterial* informationsmaterial om kärnenergiområdet samt en helhet av information som består av handlingar och andra uppgifter och som hänför sig till kärnanläggningar, anläggningar för kärnämnestillvaratagande eller transporter av kärnämnen eller kärnavfall,
- 42) *kärnanläggningens byggnad* en i 2 § 5 punkten i bygglagen avsedd byggnad där det finns kärnanläggningsfunktioner eller sådana lokaler som en säker drift av anläggningen förutsätter,
- 43) *kärnteknisk struktur* en struktur som är avsedd att utgöra en del av kärnanläggningens byggnad eller kärnanläggningens system och som är av betydelse för kärnanläggningens säkerhet och som består av minst två byggprodukter som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/3110 om fastställande av harmoniserade regler för saluföring av byggprodukter och om upphävande av förordning (EU) nr 305/2011, men som inte omfattas av tillämpningsområdet för den harmoniserade produktstandard som avses i den förordningen eller vars tillverkare inte har skaffat en europeisk teknisk bedömning av strukturen i enlighet med den förordningen,
- 44) *kärnanläggningens struktur* en kärnteknisk struktur samt andra strukturer som är avsedda att utgöra en del av en kärnanläggnings byggnad eller en kärnanläggnings system och som är av betydelse för kärnanläggningens säkerhet,
- 45) *kärnteknisk maskin* en i artikel 2.2 c i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/1230 om maskiner och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/42/EG och rådets direktiv 73/361/EEG, nedan *EU:s maskinförordning*, avsedd maskin eller relaterad produkt,
- 46) *kärnteknisk tryckbärande anordning* en i 2 § 1 punkten i lagen om tryckbärande anordningar avsedd tryckbärande anordning som är planerad för eller installerad i en kärnanläggning och vars funktionsstörning kan orsaka utsläpp av radioaktiva ämnen,
- 47) *kärnanläggnings tryckbärande anordning* en kärnteknisk tryckbärande anordning eller en annan tryckbärande anordning som är planerad för eller installerad i en kärnanläggning,
- 48) *kärnteknisk mekanisk komponent* en kärnteknisk maskin eller kärnteknisk tryckbärande anordning,
- 49) *kärnanläggnings komponent* en mekanisk eller annan komponent, utrustning eller anordning som är planerad för eller installerad i en kärnanläggning,
- 50) *avveckling av en anläggning* rengöring av ett kärnkraftverk, en kärnteknisk anläggning, en produktionsanläggning för kärnbränsle eller en anläggning för kärnämnestillvaratagande och dess anläggningsområde från radioaktiva ämnen och nedmontering av anläggningen samt förberedande åtgärder i anslutning till dessa,

51) *lagring av kärnavfall* förvaring av kärnavfall i en kärnanläggning eller i en del av den varifrån det är meningen att kärnavfallet senare flyttas bort,

52) *slutförvaring* förvaring av kärnavfall i en slutförvarsanläggning på ett sätt som avses bli bestående,

53) *permanent förslutning av en slutförvarsanläggning* permanent förslutning av en anläggning efter det att kärnavfall har placerats för slutförvaring i den,

54) *långtidssäkerhet* slutförvaringens säkerhet efter den permanenta förslutningen av slutförvarsanläggningen,

55) *kärnavfallshantering* hantering, lagring och slutförvaring av kärnavfall, avveckling av en kärnanläggning samt förslutning av en slutförvarsanläggning,

56) *verksamhetsutövare* en fysisk person, sammanslutning eller stiftelse som bedriver användning av kärnenergi,

57) *tillståndshavare* innehavare av ett tillstånd för uppförande, drift eller avveckling av en kärnanläggning (*kärnanläggningstillstånd*),

58) *innehavare av godkännande för transport* en verksamhetsutövare som har ett godkännande enligt denna lag för transport av kärnämnen eller kärnavfall,

59) *nominell värmeeffekt* den maximala värmeeffekten av ett kärnkraftverks kärnreaktor eller kärnreaktorer vid normal drift.

Vad som i denna lag föreskrivs om atområbränsle tillämpas inte på sådant avfall eller sådana biprodukter som innehåller uran eller torium och som uppkommer i samband med gruvdrift enligt 1 § 1 mom. 4 punkten i gruvlagen, vid malmanrikning, vid tillvaratagande av kärnämne eller vid metallförädling eller därmed jämförbar verksamhet eller till följd av dessa, om avfallet eller biprodukten inte överförs till kärnenergianvändning.

Om kärnämnen, kärnavfall, radioaktiva ämnen innehållande avfall eller sådana ämnen, komponenter eller aggregat som avses i 8 § underpunkterna b–d med stöd av denna lag samtidigt utgör flera än en eller ett av det nämnda ska respektive bestämmelser i denna lag tillämpas separat på det nämnda.

På forskningsreaktorer och andra kärnanläggningar som har en kärnreaktor som grundar sig på fission tillämpas vad som föreskrivs om kärnkraftverk. På en kärnanläggning som uppförs för att användas som fortskaffningsmedel enbart i Finland eller som används i ett sådant fortskaffningsmedel eller som dess kraftkälla tillämpas vad som föreskrivs om kärnanläggningar. Om ett sådant fortskaffningsmedel som är avsett att användas någon annanstans än i Finland tillverkas och tas i bruk i Finland eller om ett sådant fortskaffningsmedel som används någon annanstans förs till Finland för reparation eller underhåll, tillämpas på det, medan det är i Finland, vad som föreskrivs om kärnanläggningar.

Vad som i denna lag föreskrivs om kärnavfall som uppkommit i Finland tillämpas också på sådant kärnavfall som uppkommer vid behandling av det förstnämnda kärnavfallet någon annanstans än i Finland.

Närmare bestämmelser om de ämnen som avses i 1 mom. 8 punkten underpunkt b, om de komponenter, aggregat och delar som avses i 1 mom. 8 punkten underpunkterna c och d samt om informationsmaterial om kärnenergiområdet får utfärdas genom förordning av statsrådet i enlighet med vad genomförandet av Europeiska unionens lagstiftning och uppfyllandet av förpliktelseerna enligt internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är bindande för Finland förutsätter.

2 kap.

Allmänna principer, skyldigheter och förbud

6 §

Förbud mot kärnladdningar

Det är förbjudet att importera eller överföra kärnladdningar till Finland samt att framställa, inneha och spränga sådana i Finland.

7 §

Samhällets helhetsintresse

Användningen av kärnenergi ska, med beaktande av dess olika verkningar, vara förenlig med samhällets helhetsintresse.

8 §

Säkerhet vid användning av kärnenergi

Användningen av kärnenergi ska vara säker och får inte orsaka skada på människor, miljö eller egendom.

Åtgärderna för säkerställande av säkerheten ska dimensioneras och riktas så att de står i rätt proportion till de risker som användningen av kärnenergi medför.

9 §

Kärnanläggningens säkerhet samt kärnavfallshantering

En kärnanläggning ska vara så säker som skäligen genom praktiska åtgärder kan förverkligas. Säkerheten vid kärnanläggningen ska granskas som en helhet med hänsyn till mänskliga, organisatoriska och tekniska aspekter samt deras gemensamma inverkan på säkerheten.

Tillståndshavaren ska sörja för kärnanläggningens säkerhet och säkerställa att det finns tillräckliga förutsättningar för att upprätthålla säkerheten. Denna skyldighet kan inte överföras på någon annan. Uppfyllet av de krav som gäller säkerheten ska visas på ett tillförlitligt sätt. Säkerheten ska förbättras i rätt tid i enlighet med vad som på grundval av erfarenheterna av driften av kärnanläggningar och säkerhetsforskningen samt med beaktande av den vetenskapliga och tekniska utvecklingen kan anses som motiverat med tanke på säkerheten vid kärnanläggningen samt i enlighet med åtgärder som skäligen kan genomföras genom praktiska åtgärder.

Tillståndshavaren ska i fråga om sin verksamhet sörja för kärnavfallshanteringen och svara för de kostnader som hänför sig till den.

På anläggningar för kärnämnestillvaratagande, innehavare av tillstånd för dem och hantering av avfall som uppkommer vid driften av anläggningar och som innehåller naturliga radioaktiva ämnen tillämpas vad som i 1–3 mom. föreskrivs om kärnanläggningar, tillståndshavare och kärnavfallshantering.

10 §

Tillämpning av de allmänna principerna för strålskydd

Användningen av kärnenergi och skyddsåtgärderna är berättigade, om den uppnådda helhetsnyttan är större än de olägenheter som uppstår.

För att optimera strålskyddet ska den yrkesmässiga exponeringen och exponeringen av allmänheten för joniserande strålning vid användning av kärnenergi hållas så låg som det skäligen är möjligt genom praktiska åtgärder.

Vid användningen av kärnenergi får den stråldos som en arbetstagare eller en enskild individ ur allmänheten utsätts för inte vara högre än dosgränsen.

11 §

Skyldigheterna avseende kärnämneskontroll

Användningen av kärnenergi ska planeras och verkställas så att spridning av kärnvapen inte främjas och att skyldigheterna avseende kärnämneskontroll uppfylls.

12 §

Skyddande av kärnanläggningar och kärnmaterial

Kärnanläggningar och anläggningar för kärnämnestillvaratagande ska skyddas mot lagstridig och annan uppsåtlig verksamhet som äventyrar säkerheten.

Vid användning av kärnenergi ska kärnämnen och andra kärnmaterial samt kärnavfall skyddas på deras hanterings- och lagringsställen mot lagstridig verksamhet och försvinnande samt mot att annars komma i händerna på utomstående personer.

13 §

Beredskap för begränsning av konsekvenser

Vid kärnanläggningar, anläggningar för kärnämnestillvaratagande samt vid transport av kärnämnen och kärnavfall ska det genom förhandsarrangemang finnas beredskap för att begränsa följderna av olyckor och händelser som försämrar säkerheten.

3 kap.

Myndigheter samt övriga myndighetsuppgifter

14 §

Statsrådet och ministerierna

Statsrådet avgör i enlighet med bestämmelserna i denna lag principbeslut och tillståndsärenden som gäller kärnanläggningsprojekt samt sköter övriga uppgifter som enligt denna lag ankommer på statsrådet.

Den högsta ledningen och styrningen av tillsynen över efterlevnaden av denna lag utövas av arbets- och näringsministeriet. Ministeriet är också den behöriga myndighet i Finland som avses i Euratomfördraget och övervakar att bestämmelserna om reservering av medel för kostnader för kärnavfallshantering iakttas och sköter övriga uppgifter som enligt denna lag ankommer på ministeriet.

Utrikesministeriet är behörig myndighet vid export och överföring av kärnmaterial från Finland när det är fråga om sådana produkter med dubbla användningsområden som inte samtidigt är kärnavfall enligt denna lag.

15 §

Strålsäkerhetscentralen

Strålsäkerhetscentralen har tillsyn över efterlevnaden av bestämmelserna i denna lag till övriga delar än de som anges i 14 § samt sköter övriga uppgifter som enligt denna lag ankommer

på centralen. Strålsäkerhetscentralen förvaltar det nationella systemet för kärnämneskontroll och, till den del tillsynen inte ankommer på arbets- och näringsministeriet, har tillsyn över efterlevnaden av sådana förpliktelser avseende kärnämneskontroll, och sådana andra förpliktelser enligt internationella överenskommelser på kärnenergiområdet, som är förpliktande för Finland och som satts i kraft genom lag.

Dessutom är Strålsäkerhetscentralen

- 1) i artikel 6 i förordningen om Euratoms kärnämneskontroll avsedd områdesföreträdare,
- 2) i artikel 37 i förordningen om Euratoms kärnämneskontroll avsedd ansvarig myndighet för nationella lokaler på annan plats och svarar för att uppgifter om lokalerna lämnas till Europeiska kommissionen i enlighet med den förordningen,
- 3) i rådets direktiv 2006/117/Euratom om övervakning och kontroll av transporter av radioaktivt avfall och använt kärnbränsle, nedan *direktivet om kärnavfallstransporter*, avsedd behörig myndighet,
- 4) det organ som i enlighet med de internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är bindande för Finland svarar för lämnandet av uppgifter om finska staten när det gäller kärnämneskontroll till Internationella atomenergiorganet.

16 §

Tullen

Tullen ska övervaka import och export av kärnmaterial, kärnavfall och produkter med dubbla användningsområden samt transitering av dem genom finskt territorium. Vid tillsyn som utövas av Tullen tillämpas tullagen (304/2016).

17 §

Statens kärnavfallshanteringsfond

Statens kärnavfallshanteringsfond är en fond utanför statsbudgeten som har till uppgift att sörja för reserveringen av medel för kostnader för kärnavfallshantering, att finansiera forskning som gäller kärnanläggningars säkerhet och kärnavfallshanteringen samt att sköta fondens övriga uppgifter enligt denna lag.

18 §

Delegationer

I anslutning till Strålsäkerhetscentralen finns följande delegationer som arbets- och näringsministeriet tillsätter för viss tid:

- 1) en kärnsäkerhetsdelegation, för beredning av ärenden som gäller säkerheten vid kärnanläggningar,
- 2) en delegation för skyddsarrangemang på kärnenergiområdet, för utveckling av skyddsarrangemangen vid kärnanläggningar, anläggningar för kärnämnestillvaratagande samt transport av kärnämne och kärnavfall.

Närmare bestämmelser om tillsättning av kärnsäkerhetsdelegationen och delegationen för skyddsarrangemang på kärnenergiområdet samt om delegationernas sammansättning, mandatperiod och uppgifter får utfärdas genom förordning av statsrådet.

AVDELNING II

KÄRNÄMNESKONTROLL

4 kap.

Skyldigheter som gäller kärnmaterial

19 §

Anmälnings- och övervakningsskyldigheter som gäller kärnmaterial

För genomförande av kärnämneskontrollen är verksamhetsutövaren skyldig att ha på tillförlitligt material baserad material- och driftsbokföring över kärnmaterial som verksamhetsutövaren innehar och har ansvar för samt att anmäla, lämna uppgifter om och rapportera om kärnmaterialen till Strålsäkerhetscentralen.

Verksamhetsutövaren är också skyldig att till Strålsäkerhetscentralen anmäla, lämna uppgifter om och rapportera om de platser som verksamhetsutövaren har i sin besittning eller ansvarar för och där innehav, tillverkning, produktion, överlåtelse, hantering, användning eller lagring av kärnmaterial bedrivs eller är avsedd att bedrivas (*plats där kärnenergi används*).

En kärnanläggning eller annan plats där kärnenergi används får inte ha sådana lokaler, material eller verksamheter av betydelse med tanke på kärnämneskontrollen som inte ingår i de uppgifter som lämnats.

20 §

Mindre innehavares anmälnings- och övervakningsskyldigheter i fråga om kärnämnen

En verksamhetsutövare vars verksamheter eller en del av dem har godkänts av Strålsäkerhetscentralen som en sådan *mindre innehavare* vid nationell lokal på annan plats som avses i artikel 37.1 i förordningen om Euratoms kärnämneskontroll är skyldig att upprätthålla ett system för bokföring och kontroll av kärnämnen i enlighet med artiklarna 9–11 i den förordningen. Strålsäkerhetscentralen svarar för att uppgifter om mindre innehavare lämnas till Europeiska kommissionen i enlighet med 15 § 2 mom. 2 punkten.

Strålsäkerhetscentralen godkänner verksamhetsutövarens verksamheter eller en del av dem som mindre innehavare, om dessa innehar små mängder atområbränsle eller särskilt klyvbart material och godkännandet inte medför olägenhet för genomförandet av tillsynen enligt denna lag eller förordningen om Euratoms kärnämneskontroll.

21 §

Skyldigheter i samband med överlåtelse av kärnmaterial

Kärnmaterial får överlåtas endast efter att mottagaren har gett sitt samtycke till detta och mot mottagningsbevis. Överlåtaren ska se till att mottagaren får tillgång till väsentliga delar av material- och driftsbokföringen över de kärnmaterial som överläts eller tillgång till en kopia av den. Överlåtaren ska dessutom före överlåtelsen säkerställa att mottagaren har tillstånd, om ett sådant krävs enligt denna lag.

En verksamhetsutövare som överlåter sådant kärnmaterial eller någon annan sådan produkt med anknytning till användningen av kärnenergi som omfattas av en ursprungslandsbegränsning ska underrätta mottagaren om detta. Även mottagaren är skyldig att av den verksamhetsutövare som överlätit sådant kärnmaterial eller någon sådan annan produkt ta reda på vilka skyldigheter och begränsningar som gäller kärnmaterialet eller produkten på grund av ursprungslandsbegränsningen och att iaktta dem.

22 §

Egenkontroll som gäller kärnämneskontroll

Verksamhetsutövaren ska ordna egenkontroll genom att säkerställa att

1) uppgifterna om kärnmaterial, om forsknings- och utvecklingsverksamhet relaterad till kärnbränslecykeln och om annan verksamhet som är av betydelse med tanke på kärnämneskontrollen är riktiga och fullständiga och hanteras fortlöpande för förhindrande av spridning av kärnvapen och för genomförande av den tillsyn som behövs för iakttagande av de internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är bindande för Finland,

2) det i de uppgifter som lämnats om den plats där kärnenergi används ingår alla lokaler, material och verksamheter som är av betydelse med tanke på kärnämneskontrollen.

Verksamhetsutövaren ska utan dröjsmål underrätta Strålsäkerhetscentralen om händelser och observationer som kan vara av väsentlig betydelse med tanke på kärnämneskontrollen.

23 §

Krav som gäller verksamhetsutövarens personal

Verksamhetsutövaren ska för fullgörande av skyldigheterna i fråga om kärnämneskontrollen ha tillräckligt med personal som har behövlig utbildning, erfarenhet och lämplighet samt faktisk möjlighet att sköta sina uppgifter. Verksamhetsutövaren ska systematiskt utveckla personalens kompetens i enlighet med vad skyldigheterna i fråga om kärnämneskontrollen kräver.

24 §

Skyddsarrangemang för kärnmaterial

Skyddsarrangemangen för kärnmaterial ska vara tillräckliga med tanke på verksamheten och de risker som hänför sig till kärnämneskontrollen, och skyddsarrangemangen ska hållas uppdaterade. Skyddsarrangemangen omfattar följande, beroende på de risker som är förknippade med kärnmaterial:

- 1) skydd av kärnmaterial och platser där kärnenergi används, på ett strukturellt sätt, med tillräcklig personal, med hantering av informationssäkerheten och på annat behövligt sätt,
- 2) regelbunden kontroll av förlägningsplatsen för kärnmaterialen,
- 3) åtkomsthantering och användning av andra tekniska övervakningsmetoder.

På skyddsarrangemangen på den plats där kärnenergi används tillämpas dessutom bestämmelserna om skyddsarrangemang för kärnanläggningar i enlighet med 16 kap.

Skyddsarrangemangen samt åtgärderna för säkerhet vid användning av kärnenergi och för kärnämneskontroll ska utgöra en sammanhängande helhet.

25 §

Handbok för kärnämneskontroll

Verksamhetsutövaren ska ha en handbok för kärnämneskontroll som innehåller de förfaranden, ansvar och skyldigheter som behövs för iakttagande av skyldigheterna i fråga om kärnämneskontrollen, så att iakttagandet av de skyldigheter i fråga om kärnämneskontrollen som verksamhetsutövaren ansvarar för kan fullgöras och verifieras på ett tillförlitligt sätt utifrån handboken.

Handboken ska redan finnas innan verksamheten i samband kärnämneskontrollen inleds eller, om det enligt förordningen om Euratoms kärnämneskontroll ska göras en redovisning av den grundläggande tekniska beskrivningen av projektet, innan den grundläggande tekniska beskrivningen redovisas för första gången. Handboken ska hållas uppdaterad.

Verksamhetsutövaren ska se till att den uppdaterade versionen av handboken finns tillgänglig för Strålsäkerhetscentralen.

Genom förordning av statsrådet kan det föreskrivas om undantag från iakttagandet av de skyldigheter som gäller handboken, om verksamheten är av ringa betydelse med tanke på kärnämneskontrollen och det inte är behövligt att iaktta skyldigheten i fråga med tanke på uppnåendet av lagens syfte eller internationella förpliktelser som är bindande för Finland.

26 §

Tillämpningen av skyldigheterna i fråga om kärnämneskontrollen på kärnanläggningar och anläggningar för kärnämnestillvaratagande

Det ska skapas beredskap att iaktta de skyldigheter i fråga om kärnämneskontroll som hänför sig till planering, uppförande, idrifttagning, drift samt avveckling eller förslutning av kärnanläggningar och anläggningar för kärnämnestillvaratagande. För beredskapen ska den som ansöker om och den som innehar tillstånd för uppförande eller drift av en kärnanläggning eller en anläggning för kärnämnestillvaratagande ha en av Strålsäkerhetscentralen godkänd plan för hur kärnämneskontrollen organiseras.

Ett godkännande förutsätter att planen innehåller en beskrivning av tidsplanen för projektet till den del den är av betydelse med tanke på kärnämneskontrollen samt en redogörelse för åtgärderna för beredskapen att iaktta skyldigheterna i fråga om kärnämneskontroll i de olika faserna av anläggningens livscykel.

Planen ska hållas uppdaterad fram till idrifttagningen av kärnanläggningen eller anläggningen för kärnämnestillvaratagande.

27 §

Tillståndskrav för verksamhet som hänför sig till kärnmaterial

För sådan användning av kärnenergi som hänför sig till kärnmaterial ska det finnas verksamhetstillstånd eller något annat tillstånd eller så ska en verksamhetsanmälan eller någon annan anmälan göras om den enligt vad som föreskrivs nedan.

Sådan användning av kärnenergi som hänför sig till kärnmaterial och som enligt 5 kap. kräver tillstånd eller verksamhetsanmälan får bedrivas endast av sådana sammanslutningar eller stiftelser som avses i 2 § 1 mom. och 3 § 1 mom. 2 punkten i näringsverksamhetslagen (565/2023).

28 §

Strålsäkerheten i verksamhet som hänför sig till kärnämnen

Om någon annan än innehavaren av ett tillstånd för en kärnanläggning eller en anläggning för kärnämnestillvaratagande innehar, framställer, producerar, överlåter, hanterar, använder eller lagrar kärnämnen, tillämpas på strålsäkerheten i verksamheten vad som i strålsäkerhetslagen föreskrivs om verksamhetsutövare, radioaktiva ämnen och strålningsverksamhet. På dessa kärnämnen tillämpas vad som i den lagen föreskrivs om strålkällor som innehåller radioaktiva ämnen. På radioaktivt avfall som uppkommer i verksamheten tillämpas vad som i den lagen föreskrivs om radioaktivt avfall.

Utöver vad som i strålsäkerhetslagen föreskrivs om strålsäkerhet ska en i 1 mom. avsedd verksamhetsutövare säkerställa att en okontrollerad kedjereaktion inte inträffar. En sådan verksamhetsutövare ska dessutom i den säkerhetsbedömning av strålningsverksamhet som avses i 26 § i strålsäkerhetslagen beskriva åtgärderna för hantering av kedjereaktioner.

29 §

Bemyndigande för strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter

Strålsäkerhetscentralen får meddela i enlighet med vad som krävs enligt de förpliktelser i fråga om kärnämneskontroll som är bindande för Finland närmare föreskrifter av teknisk natur om

- 1) material- och driftsbokföring,
- 2) anmälnings-, informations- och rapporteringsskyldigheterna och tidsfristerna som gäller dem,
- 3) den ringa mängd atområbränsle och särskilt klyvbart material som hänför sig till godkännandet som mindre innehavare,
- 4) mottagningsbevis, iakttagande av en ursprungslandsbegränsning och lämnande av bokföringsuppgifter i samband med överlåtelse, när kärnmaterial eller annat informationsmaterial överläts,
- 5) egenkontroll och underrättelse i anslutning till den,
- 6) personal med uppgifter inom kärnämneskontroll och kraven på personalens utbildning, erfarenhet och lämplighet,
- 7) åtgärder enligt skyddsarrangemangen för kärnmaterial samt hur åtgärderna bestäms för olika kärnmaterial,
- 8) det som ska ingå i handboken för kärnämneskontroll, hur handboken lämnas in till Strålsäkerhetscentralen och hur den förvaltas,
- 9) beaktande av kärnämneskontroll i de olika faserna av livscykeln för en kärnanläggning och anläggning för kärnämnestillvaratagande,
- 10) innehållet i planen för hur kärnämneskontrollen organiseras.

Strålsäkerhetscentralen får också meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om hanteringen av kedjereaktioner i annan verksamhet än verksamheten vid en kärnanläggning eller anläggning för kärnämnestillvaratagande.

5 kap.

Tillståndssystem och anmälningar som gäller kärnämneskontroll

30 §

Krav på verksamhetstillstånd

För verksamheten krävs verksamhetstillstånd, om det är fråga om

- 1) innehav, framställning, produktion, hantering, användning, lagring eller överlåtelse av särskilt klyvbart material eller atområbränsle,
- 2) import eller överföring av kärnämnen till Finland,
- 3) innehav, tillverkning, produktion, överlåtelse, import eller överföring till Finland av kärnmaterial som avses i 5 § 1 mom. 8 punkten underpunkterna b–d,
- 4) innehav, överlåtelse, import eller överföring till Finland av sådant informationsmaterial om kärnenergiområdet som omfattas av en ursprungslandsbegränsning,
- 5) export eller överföring från Finland av uran- eller toriumhaltig malm.

För verksamheten krävs dock inte verksamhetstillstånd, om det är fråga om sådan verksamhet av ringa betydelse med tanke på kärnämneskontrollen som det ska göras en verksamhetsanmälan om.

31 §

Prövning av verksamhetstillstånd

Strålsäkerhetscentralen beviljar verksamhetstillstånd, om

- 1) sökanden har förutsättningar att fullgöra de skyldigheter som gäller kärnmaterial,
- 2) sökanden har fullgjort de skyldigheter som gäller handboken för kärnämneskontroll,
- 3) det för den verksamhet som hänför sig till kärnmaterial finns en godtagbar grund som inte står i strid med förverkligandet av målen för kärnämneskontrollen,
- 4) det inte föreligger något i denna lag föreskrivet hinder för beviljande av tillstånd.

Innan Strålsäkerhetscentralen beviljar verksamhetstillstånd ska den vid behov genom inspektioner säkerställa att verksamhetsutövaren uppfyller förutsättningarna enligt 1 mom. samt dessutom innan

1) verksamhetstillstånd beviljas för produktion, hantering eller annan användning av kärnämnen säkerställa att verksamhetsutövaren har fullgjort skyldigheten att i enlighet med förordningen om Euratoms kärnämneskontroll lämna in den grundläggande tekniska beskrivningen av anläggningen,

2) verksamhetstillstånd beviljas för import, export, överföring, överlåtelse eller innehav av kärnmaterial där verksamheten enligt tillståndet omfattas av tillämpningsområdet för en bilateral överenskommelse inom kärnenergiområdet, säkerställa att förpliktelserna enligt överenskommelsen iakttas.

32 §

Tillståndskrav för ingående av privaträttsliga avtal som omfattas av kärnämneskontrollen

För ingående av sådana privaträttsliga avtal som har till syfte att delta i tillverkning, montering, byggande eller användning av en sådan komponent eller ett sådant aggregat som avses i 5 § 1 mom. 8 punkten underpunkt c eller d ska det finnas tillstånd av Strålsäkerhetscentralen. Tillstånd krävs dock inte, om

- 1) verksamheten äger rum inom territoriet för en medlemsstat i Europeiska unionen,
- 2) verksamheten äger rum inom en viss stat utanför Europeiska unionens område och komponenten eller aggregatet i fråga inte är sensitivt,
- 3) det är fråga om ett arbetsavtal.

Närmare bestämmelser om de komponenter, aggregat och stater som avses i 1 mom. får utfärdas genom förordning av statsrådet i enlighet med de internationella överenskommelser inom kärnenergiområdet som är bindande för Finland.

33 §

Tillståndsprövning i fråga om ingående av privaträttsliga avtal

Strålsäkerhetscentralen beviljar tillstånd för ingående av privaträttsligt avtal, om

1) sökanden har förutsättningar att sörja för förhindrande av spridningen av kärnvapen och uppfylla de andra förpliktelserna enligt de internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är bindande för Finland,

2) avtalet fullgörs i en stat som har förbundit sig till att förhindra spridningen av kärnvapen och till det internationella kontrollsystemet för kärnmaterial,

3) det finns en godtagbar grund för avtalet med beaktande av syftena med denna lag, och

4) det inte föreligger något i denna lag föreskrivet hinder för beviljande av tillstånd.

34 §

Verksamhetsanmälan

En verksamhetsanmälan om verksamheten ska göras till Strålsäkerhetscentralen, om det kärnmaterial som verksamheten gäller inte omfattas av en ursprungslandsbegränsning och det är fråga om

1) tillverkning av sådana komponenter, aggregat och delar som avses i 5 § 1 mom. 8 punkten underpunkterna c och d,

2) en med tanke på kärnämneskontrollen ringa mängd kärnmaterial och

a) innehav, framställning, produktion, överlåtelse, import eller överföring till Finland av ämnen som avses i 5 § 1 mom. 8 punkten underpunkt b,

b) innehav, hantering, användning, lagring, import eller överlåtelse av atområbränsle, eller

c) överlåtelse av särskilt klyvbart material till någon som har verksamhetstillstånd för innehav av sådant material,

3) en med tanke på kärnämneskontrollen ringa mängd uran- eller toriumhaltig malm och denna

a) importeras eller överförs till Finland, eller

b) överförs från Finland eller exporteras till en stat som är part i fördraget om förhindrande av spridning av kärnvapen (FördrS 11/1970).

Verksamhetsanmälan ska lämnas in i tillräckligt god tid innan verksamheten inleds. Om det för verksamheten krävs en handbok för kärnämneskontroll, ska handboken lämnas in till Strålsäkerhetscentralen senast när verksamhetsanmälan görs. Strålsäkerhetscentralen ska utan dröjsmål underrättas om förändringar som skett i de uppgifter som uppgetts i verksamhetsanmälan.

Närmare bestämmelser om den ringa mängd som avses i 1 mom. och 2 och 3 punkten får utfärdas genom förordning av statsrådet.

35 §

Anmälan om export av kärnmaterial

Den som exporterar eller överför kärnmaterial från Finland ska anmäla saken till Strålsäkerhetscentralen inom två veckor från exporten eller överföringen, om det i Finland krävs verksamhetstillstånd eller verksamhetsanmälan för överlåtelse av kärnmaterial i fråga.

36 §

Andra anmälningar i anslutning till kärnämneskontroll

Verksamhetsutövaren ska årligen före utgången av februari till Strålsäkerhetscentralen i enlighet med vad som förutsätts i de internationella överenskommelser om kärnämneskontroll som är bindande för Finland lämna

1) anmälan om de i 5 § 1 mom. 8 punkten underpunkterna b, c och d avsedda ämnen, komponenter, aggregat och delar som tillverkats under det föregående kalenderåret,

2) uppgifter om den forsknings- och utvecklingsverksamhet relaterad till utveckling av processer och system i kärnbränslecykeln som bedrivits under det föregående kalenderåret,

3) översiktsplanerna för utveckling av kärnbränslecykeln, om det för verksamheten finns ett sådant tillstånd eller godkännande som avses i denna lag.

Den som svarar för verksamheten ska i tillräckligt god tid innan verksamhet enligt 5 § 2 mom. inleds göra en anmälan till Strålsäkerhetscentralen, om det enligt den plan som gäller verksamheten årligen ansamlas mer än 500 kilogram uran eller torium i avfallet eller biprodukten så att den genomsnittliga halten av uran och torium i avfallet eller biprodukten i fråga överskrider de föreskrivna koncentrationsgränserna för uran- eller toriumhaltig malm. Om detta framkommer först under verksamheten, ska saken anmälas till Strålsäkerhetscentralen utan dröjsmål. Den som svarar för verksamheten ska dessutom göra en anmälan till

Strålsäkerhetscentralen, om det i det avfall eller den biprodukt som avses ovan överläts mer än 500 kilogram uran eller torium till en annan aktör på en gång eller under samma kalenderår. Anmälan ska göras inom en månad från överlåtelsen.

37 §

Kompletterande bestämmelser om anmälningar

En anmälan enligt 34–36 § ska göras elektroniskt och innehålla de uppgifter som behövs för tillsynen över verksamheten.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om tidpunkten för lämnande av anmälan enligt 34–36 §, om elektronisk anmälan, om innehållet i anmälningarna och om de utredningar och uppgifter som ska fogas till anmälan.

38 §

Förlängning av tidsfristen för lämnande av anmälningar

Strålsäkerhetscentralen kan godkänna att avvikelse görs från den tidsfrist som anges i 35 och 36 § och fastställa en ny tidsfrist.

Ett godkännande förutsätter att ansökan om det gjorts före utgången av tidsfristen, att det finns grundad anledning till avvikelsen och att överskridandet av tidsfristen inte inverkar negativt på iakttagandet av förpliktelserna enligt de internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är bindande för Finland.

39 §

Kompletterande skyldighet i fråga om verksamhet som hänför sig till kärnmaterial

Verksamhetsutövaren ska samtidigt lämna Strålsäkerhetscentralen de uppgifter som verksamhetsutövaren med tanke på kärnämneskontrollen lämnar till Europeiska kommissionen med stöd av Euratomfördraget.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om lämnande till centralen av de uppgifter som avses i 1 mom.

40 §

Uppgifter om kärnmaterial som ska uppges i tulldeklarationen

Verksamhetsutövaren är skyldig att i tulldeklarationen eller en redogörelse som hänför sig till den meddela när

1) kärnämnen eller i 5 § 1 mom. 8 punkten underpunkterna b–d avsedda ämnen, komponenter, aggregat eller deras delar eller i underpunkt e i den punkten avsett informationsmaterial som klassificeras som vara importeras,

2) uran- eller toriumhaltig malm exporteras.

I tulldeklarationen ska dessutom anges numret på det verksamhetstillstånd eller den verksamhetsanmälan som berättigar till import eller export, om tillstånd eller anmälan krävs enligt denna lag.

Tullen ska innan försändelsen överläts från ett tullkontor kontrollera att mottagaren har ett verksamhetstillstånd för importen eller att en verksamhetsanmälan om importen har gjorts, om tillstånd eller anmälan krävs enligt denna lag.

Närmare bestämmelser om de uppgifter som ska ingå i tulldeklarationen får utfärdas genom förordning av statsrådet.

6 kap.

Avgränsning av tillämpningen av bestämmelserna om kärnämneskontroll

41 §

Avgränsning av tillämpningen av bestämmelserna om kärnämneskontroll

Bestämmelserna i 4 och 5 kap. tillämpas inte på

1) kärnämne som har släppts ut i miljön, om det är fråga om sådana utsläpp av radioaktiva ämnen som avses i 7 kap. eller i 127 § i strålsäkerhetslagen,

2) radioaktivt avfall som innehåller kärnämne, om kärnämneskontrollen har avslutats på basis av avfallets låga halt av kärnämne,

3) kärnämne som använts vid tillverkning av en slutprodukt som inte är avsedd särskilt för verksamhet med anknytning till användning av kärnenergi, och vilket inte omfattas av en ursprungslandsbegränsning och som i praktiken inte kan tas tillvara,

4) kärnämne som ingår i en slutprodukt som inte är avsedd särskilt för verksamhet med anknytning till användning av kärnenergi, och vilket inte omfattas av en ursprungslandsbegränsning och som i praktiken inte kan tas tillvara,

5) kärnämne som, såsom en del av ett instrument, i medicinskt syfte placerats in i människokroppen,

6) atområbränsle, om det är fråga om koncentrat vars halt av uran eller torium inte överskrider de föreskrivna koncentrationsgränserna för uran- eller toriumhaltig malm och som i verksamheten i fråga inte vidareförädlas för anrikning av uran eller torium eller överläts till någon annan,

7) kärnämne på vilket kontroll enligt förordningen om Euratoms kärnämneskontroll inte tillämpas på någon annan än i 1–6 punkten avsedd grund,

8) kärnmaterial som avses i 5 § 1 mom. 8 punkten underpunkterna b–d, om

a) det ändras permanent så att det inte längre lämpar sig för ett ändamål som avses i nämnda underpunkter, eller

b) det slutförvaras och en eventuell ursprungslandsbegränsning som gäller materialet inte hindrar befrielse från tillämpningen av bestämmelserna om kärnämneskontroll när materialet är i funktionsdugligt skick.

Befrielse enligt 1 mom. 1–3 och 7 punkten från tillämpningen av bestämmelserna om kärnämneskontroll förutsätter också att det förfarande enligt förordningen om Euratoms kärnämneskontroll som tillämpas på punkten i fråga har iakttagits.

Befrielse enligt 1 mom. 8 punkten från tillämpningen av bestämmelserna om kärnämneskontroll förutsätter dessutom att Strålsäkerhetscentralen på ansökan har bedömt att förutsättningen enligt 8 punkten underpunkt a eller b uppfylls och godkänt befrielse från tillämpningen av bestämmelserna om kärnämneskontroll. Ansökan ska lämnas till Strålsäkerhetscentralen senast 30 dagar innan den åtgärd som avses i den punkten avses bli genomförd.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om sådan avgränsning av tillämpningen av bestämmelserna om kärnämneskontroll för kärnmaterial som föreskrivs i 1 mom. 8 punkten.

42 §

Undantag i fråga om verksamhetstillstånd och verksamhetsanmälan i vissa situationer

Verksamhetstillstånd eller verksamhetsanmälan krävs inte för

1) överlåtelse av kärnmaterial, om överlåtelsen sker i samband med sådan export eller överföring från Finland som omfattas av ett individuellt exporttillstånd enligt EU-förordningen om exportkontroll eller ett globalt exporttillstånd enligt den EU-förordningen, eller av Strålsäkerhetscentralens godkännande enligt denna lag för export eller överföring av kärnavfall från Finland,

2) överföring av atområbränsle eller särskilt klyvbart material till Finland, om det inte är fråga om sensitiva kärnämnen och verksamheten inte omfattas av en ursprungslandsbegränsning,

3) innehav, tillverkning, produktion, överlåtelse, import eller överföring till Finland av komponenter, aggregat och delar som avses i 5 § 1 mom. 8 punkten underpunkterna c och d, om det inte är fråga om en produkt som avses i EU-förordningen om exportkontroll och kärnmaterial inte omfattas av en ursprungslandsbegränsning.

Närmare bestämmelser om sensitiva kärnämnen får utfärdas genom förordning av statsrådet.

43 §

Tillämpning av kravet på verksamhetstillstånd och verksamhetsanmälan i kärnanläggningars verksamhet

Verksamhetstillstånd eller verksamhetsanmälan krävs inte, om kärnmaterial överläts till en tillståndshavare och de kommer att användas i den verksamhet som avses i kärnanläggningstillståndet.

När följande material behövs i kärnanläggningens verksamhet eller uppkommer som resultat av verksamheten har tillståndshavaren också, i enlighet med vad som vid behov närmare bestäms i kärnanläggningstillståndet, utan verksamhetstillstånd eller verksamhetsanmälan rätt att

1) inneha, tillverka, producera, hantera, använda och lagra sådana kärnmaterial som avses i 5 § 1 mom. 8 punkten underpunkterna a–d inom det område i tillståndshavarens besittning som omfattas av begränsning av trafik och vistelse eller inom en del av området,

2) inneha informationsmaterial om kärnenergiområdet.

Vad som i 1 och 2 mom. föreskrivs om tillståndshavare tillämpas också på innehavare av tillstånd för en anläggning för kärnämnestillvaratagande.

44 §

Tillämpning av kravet på verksamhetstillstånd och verksamhetsanmälan i myndighetsverksamhet

Strålsäkerhetscentralen får i egenskap av myndighet bedriva verksamhet som hänför sig till kärnmaterial utan verksamhetstillstånd eller verksamhetsanmälan. Detsamma gäller Internationella atomenergiorganet och Europeiska kommissionen när de utövar tillsyn enligt 35 kap.

Strålsäkerhetscentralen ska dock i sin myndighetsverksamhet iaktta bestämmelserna i

- 1) 19 § om anmälnings- och övervakningsskyldigheter som gäller kärnmaterial,
- 2) 21 § om skyldigheter i samband med överlåtelse av kärnmaterial,
- 3) 22 § om egenkontroll som gäller kärnämneskontroll,
- 4) 23 § om krav som gäller verksamhetsutövarens personal,
- 5) 24 § om skyddsarrangemang för kärnmaterial,
- 6) 25 § om handbok för kärnämneskontroll,
- 7) 28 § om strålsäkerheten i verksamhet som hänför sig till kärnämnen.

AVDELNING III

KÄRNANLÄGGNINGAR

7 kap.

Strålsäkerhet vid kärnanläggningar och transporter

45 §

Tillämpning av strålsäkerhetsbestämmelser på transporter

Vad som i detta kapitel föreskrivs om strålskydd och begränsning av exponering för strålning tillämpas, om aktiviteten hos följande som transporteras på en och samma gång någon annanstans än inom ett område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse överstiger 1 000 terabecquerel:

- 1) särskilt klyvbart material,
- 2) använt kärnbränsle eller annat kärnavfall.

Tillståndshavaren svarar för att i detta kapitel föreskrivna skyldigheter som gäller vid transport iakttas, om transporten anknyter till verksamhet vid tillståndshavarens kärnanläggning och tillståndshavaren sörjer för ordnandet av transporten. I annat fall är det innehavaren av godkännande för transport som svarar för att skyldigheterna iakttas, och på denne tillämpas vad som i detta kapitel föreskrivs om tillståndshavaren.

På transport av andra radioaktiva ämnen och kärnavfall än de som avses i 1 mom. tillämpas vad som i strålsäkerhetslagen och lagen om transport av farliga ämnen (541/2023) föreskrivs om transport av radioaktiva ämnen, dock så att på tillståndshavare och på innehavare av godkännande för transport tillämpas vad som i strålsäkerhetslagen föreskrivs om verksamhetsutövare samt på strålningsarbetare och strålningsarbete vad som i den lagen föreskrivs om strålningsarbetare och strålningsarbete.

46 §

Begränsning av kärnanläggningars utsläpp av radioaktiva ämnen vid störnings- och olyckssituationer

I olyckssituationer vid en kärnanläggning ska sannolikheten för utsläpp av radioaktiva ämnen vara ytterst liten, om utsläppen

- 1) skulle orsaka omfattande skyddsåtgärder för allmänheten,
- 2) skulle orsaka till sin verkan omfattande och långvariga begränsningar i användningen av mark- och vattenområden, eller
- 3) i ett tidigt skede av en olyckssituation vid en kärnanläggning skulle orsaka skyddsåtgärder för allmänheten.

Ju större sannolikhet för en störnings- eller olyckssituation det är fråga om, desto mindre ska den potentiella exponeringen av allmänheten vara.

Närmare bestämmelser om restriktioner samt följder av potentiell exponering av allmänheten vid olika störnings- och olyckssituationer som kan leda till begränsningar i användningen av mark- och vattenområden får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om olika störnings- och olyckssituationer och om gränser för möjligheten av utsläpp av radioaktiva ämnen i anslutning till sådana samt om bedömning av potentiell exponering och av konsekvenserna av nämnda utsläpp.

47 §

Begränsning av exponering för strålning i en kärnanläggning

På strålningsexponering som orsakas av en kärnanläggning tillämpas vad som med stöd av 8 § och 10 § 2 mom. i strålsäkerhetslagen föreskrivs om dosgränser. På grunderna för beräkning och fastställande av exponering för strålning tillämpas vad som föreskrivs med stöd av 10 § 1 mom. i den lagen.

48 §

Begränsning av exponering av allmänheten orsakad av en kärnanläggning

Tillståndshavaren ska begränsa exponering av allmänheten i synnerhet

- 1) genom att tillräckligt effektivt begränsa att radioaktiva ämnen sprids från kärnanläggningen,
- 2) genom att begränsa tillträdet till kärnanläggningen och dess anläggningsområde.

49 §

Dosrestriktioner och restriktioner för potentiell exponering

Tillståndshavaren ska fastställa dosrestriktioner för yrkesmässig exponering, dosrestriktioner för kollektiv yrkesmässig exponering och restriktioner för potentiell yrkesmässig exponering med hänsyn till särdragen i kärnanläggningens verksamhet så att exponeringen beräknas underskrida dosgränsen som ett resultat av optimeringen av strålskyddet. De restriktioner som gäller potentiell yrkesmässig exponering ska grunda sig på sådana identifierade strålsäkerhetsincidenter som kan orsaka betydande strålningsexponering. Dosrestriktioner för yrkesmässig exponering av externa arbetstagare ska fastställas med de externa arbetstagarnas arbetsgivare.

Dessutom ska tillståndshavaren fastställa dosrestriktionerna för yrkesmässig exponering så att den sammanlagda stråldosen av samtliga kärnanläggningar och anläggningar för kärnämnestillvaratagande samt verksamheter som kräver säkerhetstillstånd med stöd av strålsäkerhetslagen beräknas bli lägre än dosgränsen. Detsamma gäller fastställande av dosrestriktioner för allmänheten.

Närmare bestämmelser om dosrestriktioner för allmänheten får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om fastställande av dosrestriktioner för kollektiv yrkesmässig exponering.

50 §

Strålskydd för arbetstagare

Strålskydd för strålningsarbetare ska anordnas på det sätt som föreskrivs i 12 kap. i strålsäkerhetslagen, dock så att

- 1) på tillståndshavare tillämpas vad som i den lagen föreskrivs om verksamhetsutövare,
- 2) på strålningsarbetare tillämpas vad som i den lagen föreskrivs om i den lagen avsedda strålningsarbetare,
- 3) på strålningsarbete tillämpas vad som i den lagen föreskrivs om i den lagen avsett strålningsarbete,
- 4) på kärnanläggningars verksamhet och transporter tillämpas vad som i den lagen föreskrivs om strålningsverksamhet,

5) på kärnanläggningars verksamhet och transporter tillämpas vad som i den lagen föreskrivs om verksamhet som kräver säkerhetstillstånd,

6) kärnanläggningars kontrollerade områden ska indelas i zoner på grundval av exponeringsförhållandena,

7) det för alla strålningsarbetare som arbetar vid en kärnanläggning ska anordnas en individuell dosövervakning i enlighet med 92 § 3 mom. i den lagen.

Utöver vad som i 12 kap. i strålsäkerhetslagen föreskrivs om strålskydd för arbetstagare ska tillståndshavaren ha behövliga lokaler, anordningar, utrustningar och systematiska förfaranden för bedömning och uppföljning av strålningsförhållandena vid kärnanläggningen samt för ett säkert genomförande av de åtgärder som vidtas vid kärnanläggningen i syfte att förhindra eller begränsa exponering för strålning. Dessa åtgärder ska anpassas till mängden av och sannolikheten för strålningsexponering. Tillståndshavaren ska också regelbundet följa upp strålningsexponeringen för andra arbetstagare än strålningsarbetare, om deras exponering trots de åtgärder som begränsar strålningsexponeringen är större än dosrestriktionen för allmänheten.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om de zoner som avses i 1 mom. 6 punkten och om de lokaler, anordningar, utrustningar och förfaranden som avses i 2 mom.

51 §

Begränsning av utsläpp av radioaktiva ämnen från kärnanläggningar

Kärnanläggningar ska planeras och drivas så att de utsläpp av radioaktiva ämnen till miljön och till spillvattenavlopp enligt lagen om vattentjänster (119/2001) som orsakas av anläggningens verksamhet hålls så små som det skäligen genom praktiska åtgärder är möjligt med beaktande av den strålningsexponering som de medför. För detta ändamål ska det finnas behövliga system och arrangemang.

Tillståndshavaren ska se till att utsläpp av radioaktiva ämnen från kärnanläggningen systematiskt begränsas.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om de system och arrangemang som begränsar utsläpp av radioaktiva ämnen och om begränsning av den exponering för strålning som orsakas av utsläpp till spillvattenavlopp.

52 §

Gränsvärden för utsläpp av radioaktiva ämnen

Tillståndshavaren ska ha sådana gränsvärden för utsläpp av radioaktiva ämnen som Strålsäkerhetscentralen har godkänt och som tillämpas på kärnanläggningen. Godkännandet förutsätter att exponeringen av allmänheten inte överstiger dosrestriktionen enligt gränsvärdena.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om omständigheter som ska beaktas när gränsvärden för utsläpp fastställs.

53 §

Målvärden för utsläpp av radioaktiva ämnen från en kärnanläggning

Tillståndshavaren ska fastställa målvärden för de årliga utsläppen av radioaktiva ämnen från kärnanläggningen innan driften av anläggningen inleds. Målvärdena ska grunda sig på en planerad, störningsfri verksamhet vid anläggningen och ska vid behov ändras.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om fastställandet av målvärden för radioaktiva utsläpp och om bedömning av behovet att ändra värdena.

54 §

Utredning av status avseende radioaktivitet i miljön vid en kärnanläggning

Innan driften av en kärnanläggning inleds ska en statusrapport avseende miljön utarbetas, i vilken utgångsläget för radioaktivitet i miljön innan verksamheten inleds är beskrivet på grundval av strålningsmätningar och bestämning av radioaktiva ämnen. De åtgärder och resultat som hänför sig till utarbetandet av statusrapporten avseende miljön ska dokumenteras.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om hur statusrapporter avseende miljön ska utarbetas och vad de ska innehålla.

55 §

Ordnanande av uppföljning av utsläpp av radioaktiva ämnen från en kärnanläggning

Tillståndshavaren ska se till att uppföljning av utsläpp av radioaktiva ämnen från kärnanläggningen ordnas så att utsläppen tillförlitligt kan verifieras. De faktiska utsläppen av radioaktiva ämnen ska jämföras med de gränsvärden som avses i 52 § och de målvärden som avses i 53 §. Om de gränsvärden som avses i 52 § eller de målvärden som avses i 53 § överskrids, ska tillståndshavaren bedöma orsakerna till överskridandet och vid behov vidta åtgärder för att hantera eller minska utsläppen.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om ordnandet av uppföljning av utsläpp av radioaktiva ämnen.

56 §

Ordnanande av strålningsövervakning av miljön vid en kärnanläggning

Tillståndshavaren ska se till att strålningsövervakning av miljön vid kärnanläggningen ordnas så att de strålningsexponeringsleder som är mest betydande med tanke på exponering av allmänheten följs upp för att verifiera att dosrestriktionerna iakttas. Tillståndshavaren ska också se till att de förändringar i nivån av radioaktivitet i miljön vid anläggningen som anläggningens verksamhet orsakar identifieras. Tillståndshavaren ska vid strålningsövervakningen dessutom beakta andra tillgängliga uppgifter om radioaktivitet i miljön.

Tillståndshavaren ska ha en av Strålsäkerhetscentralen godkänd plan för ordnande av strålningsövervakning av miljön vid kärnanläggningen. Godkännandet av planen förutsätter att de krav som föreskrivs i 1 mom. uppfylls.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om hur strålningsövervakningen av miljön ska ordnas och om planen för ordnande av strålningsövervakning av miljön.

57 §

Uppföljning av exponering av allmänheten i miljön vid en kärnanläggning

Tillståndshavaren ska se till att exponering av allmänheten i miljön vid kärnanläggningen följs upp för att övervaka att dosrestriktionerna iakttas.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om ordnandet av uppföljning av exponering av allmänheten.

58 §

Begränsning av strålningsexponering vid transporter

När det gäller transporter tillämpas på tillståndshavaren vad som i 15 kap. i strålsäkerhetslagen föreskrivs om verksamhetsutövarens skyldigheter i fråga om att begränsa exponering av allmänheten.

På begränsning av yrkesmässig exponering och exponering av allmänheten till följd av transport tillämpas också vad som föreskrivs om det i 8 och 9 § i strålsäkerhetslagen samt med stöd av 10 § i den lagen.

59 §

Strålsäkerhetsexperter

Vid kärnanläggningar och transporter ska strålsäkerhetsexperter anlitas för att planera, genomföra och övervaka arbetstagarnas och allmänhetens strålskydd.

På strålsäkerhetsexperter tillämpas vad som i 32 § i strålsäkerhetslagen föreskrivs om anlitande av strålsäkerhetsexperter samt vad som i 6 kap. i den lagen föreskrivs om behörighetsvillkor och strålskyddskompetens.

60 §

Informationsmaterial om strålsäkerhet

För säkerställande av strålskyddet för arbetstagare och miljön vid kärnanläggningar ska det finnas tillräckliga anvisningar som omfattar det administrativa, operativa och tekniska genomförandet av strålskyddet. Vid kärnanläggningar och transporter ska arbetstagare ha tillgång till de strålsäkerhetsanvisningar som gäller arbetet och andra behövliga informationsmaterial som gäller arbetstagarnas strålsäkerhet.

På bevarande av handlingar och därmed jämförbara informationsmaterial som gäller strålsäkerhet tillämpas vad som i 31 § 2 mom. och med stöd av 31 § 3 mom. i strålsäkerhetslagen föreskrivs om bevarande av dokument som gäller säkerheten i strålningsverksamhet och därmed jämförbara data.

61 §

Utbildning och introduktion i arbetstagarnas strålsäkerhet

På utbildning, introduktion och kompetensupprätthållande fortbildning i fråga om arbetstagarnas strålsäkerhet vid kärnanläggningar och transporter tillämpas 33 och 34 § i strålsäkerhetslagen. På tillståndshavare tillämpas vad som i den lagen föreskrivs om verksamhetsutövare.

62 §

Strålningsmätningar

Vid kärnanläggningar ska det genomföras tillräckliga strålningsmätningar i syfte att säkerställa arbetstagarnas och allmänhetens strålsäkerhet samt att följa upp kärnanläggningens strålningsförhållanden. Vid strålningsmätningarna ska för ändamålet lämpliga och tillförlitliga strålmätningssystem användas.

På dosimetritjänster som används vid kärnanläggningar och på strålningsmätningar i samband med transporter tillämpas 9 kap. i strålsäkerhetslagen.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om i 1 och 2 mom. avsedda strålmätningssystem och om säkerställande av strålningsmätningars tillförlitlighet och om deras kalibrering, mätprecision, användning och lämplighet för användningsändamålet.

63 §

Utförande av mätningar och analyser

När det gäller utsläppsprov av radioaktiva ämnen, prov inom strålningsövervakningen av miljön och prov som hänför sig till utredning av det grundläggande tillståndet för radioaktivitet i miljön samt kemiska och radiokemiska mätningar och analyser som är viktiga för strålsäkerheten och som grundar sig på annan än kontinuerlig mätning får mätningarna och analyserna utföras av ett provningsorgan som konstaterats vara behörigt.

Strålsäkerhetscentralen kan godkänna att i 1 mom. avsedda mätningar och analyser utförs även annanstans än vid ett provningsorgan som konstaterats vara behörigt, om det finns en grundad anledning till detta och lämpligheten hos använda metoder och kvaliteten på resultaten tillförlitligt säkerställs på något annat sätt.

8 kap.

Förlägningsplatsen för en kärnanläggning

64 §

Krav på förlägningsplatsen för en kärnanläggning

Förlägningsplatsen för en kärnanläggning ska vara lämplig för den planerade verksamheten så att kärnanläggningen kan drivas och avvecklas eller förslutas på ett säkert sätt på förlägningsplatsen med beaktande av de lokala naturförhållandena, närmiljöns funktioner och allmänheten samt de yttre säkerhetshoten mot anläggningen och andra eventuella yttre händelser.

Vid valet av förlägningsplats för en slutförvarsanläggning ska också långtidssäkerheten beaktas.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om förlägningsplatsens lämplighet.

65 §

Skyddszonen för en kärnanläggning

En kärnanläggning ska ha en skyddszon. Skyddszonen ska vara minst lika stor som anläggningsområdet, som ska vara beläget inom skyddszonen.

Skyddszonen för kärnanläggningen ska vara sådan så att det i händelse av olyckssituationer med stor säkerhet inte uppstår sådant behov av att evakuera allmänheten utanför skyddszonen som beror på förhindrande eller begränsande av allvarliga skadliga effekter som strålningen direkt medför för hälsan. Evakueringen från skyddszonen ska kunna genomföras effektivt.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om säkerhetszonens egenskaper och om de behövliga åtgärder som tillståndshavaren ska vidta för att förhindra och begränsa skadliga effekter.

66 §

Beredskapszonen för en kärnanläggning

En kärnanläggning ska ha en beredskapszon.

Beredskapszonen för kärnanläggningen ska vara sådan att det i händelse av en olyckssituation med stor säkerhet inte behövs brådsakande åtgärder utanför beredskapszonen för att begränsa sådana skadliga effekter på allmänhetens hälsa som orsakas av strålning och som följer senare.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om beredskapszonens egenskaper och om bedömning av de behövliga åtgärder som tillståndshavaren ska vidta för att begränsa skadliga effekter.

67 §

Bedömning av lämpligheten hos förläggningsplatsen för en kärnanläggning

Lämpligheten hos förläggningsplatsen för en kärnanläggning ska bedömas. För bedömning av lämpligheten ska förläggningsplatsens egenskaper, allmänna uppgifter om planerade kärnanläggningar på anläggningsplatsen och verksamheter i anslutning till dem och uppgifter om genomförbarheten av beredskapsarrangemang, skyddsarrangemang och transportarrangemang på förläggningsplatsen utredas samt förläggningsplatsens närmiljö kartläggas. Vid bedömningen ska tillförlitliga metoder för undersökning, beräkning och bedömning samt tillräcklig sakkunskap och kvalitetsledning användas.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om utredning av förläggningsplatsens egenskaper, om bedömning av förläggningsplatsens lämplighet, om de egenskaper som påverkar långtidssäkerheten vid förläggningsplatsen för en slutförvarsanläggning och om den sakkunskap och kvalitetsledning som krävs.

68 §

Lämplighetsutlåtande om förläggningsplatsen för en kärnanläggning

Utlåtande om lämpligheten hos förläggningsplatsen för en kärnanläggning ges av Strålsäkerhetscentralen. Lämplighetsutlåtandet om förläggningsplatsen för en slutförvarsanläggning behandlas och avgörs samtidigt som det utlåtande som ges utifrån bedömningen av slutförvarsanläggningens i 81 § avsedda kärnanläggningskoncept.

I lämplighetsutlåtandet om förläggningsplatsen för kärnanläggningen ska det på grundval av de planer och den bedömning som sökanden har lagt fram tas ställning till huruvida kraven på skyddszon, på beredskapsområde, på kärnanläggningens och transporters skyddsarrangemang och på kärnanläggningens beredskapsarrangemang uppfylls samt till genomförbarheten av transport av kärnämnen och kärnavfall.

I lämplighetsutlåtandet om förläggningsplatsen för kärnanläggningen kan det tas ställning till vilka av de saker som behandlats vid den utredning eller bedömning som avses i 67 § som ska utredas närmare vid en kompletterande granskning.

69 §

Fastställande av de konstruktionsförutsättningar som beror på förläggningsplatsen för en kärnanläggning

På grundval av bedömningen av lämpligheten hos förläggningsplatsen för en kärnanläggning ska de konstruktionsförutsättningar som beror på förläggningsplatsen fastställas så att en kärnanläggning som planerats enligt dem är säker på förläggningsplatsen. I fråga om en slutförvarsanläggning ska de konstruktionsförutsättningar som beror på förläggningsplatsen

dessutom fastställas så att långtidssäkerheten och de naturliga barriärernas säkerhetsegenskaper beaktas preliminärt.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om fastställandet av konstruktionsföresättningar.

70 §

Fastställande av de konstruktionsföresättningar som beror på förläggningsplatsen för en kärnanläggning

Strålsäkerhetscentralen ska i ett bindande utlåtande fastställa de konstruktionsföresättningar som beror på förläggningsplatsen för en kärnanläggning. Givandet av ett utlåtande förutsätter att 64 och 67 § har iakttagits vid bedömningen av förläggningsplatsen och att de målsättningar som föreskrivs i 69 § uppfylls.

Strålsäkerhetscentralen kan i sitt utlåtande om fastställandet av de konstruktionsföresättningar som beror på förläggningsplatsen för kärnanläggningen ta ställning till

- 1) säkerställandet av säkerheten vid kärnanläggningar som placeras på förläggningsplatsen och av säkerheten i funktioner i anslutning till dem,
- 2) de förberedande åtgärder av kärnanläggningen som vidtas på förläggningsplatsen så att det inte uppstår hinder för en kompletterande utredning av förläggningsplatsens egenskaper,
- 3) kompletterande undersökningar av externa händelser, av funktioner i omgivningen och av effekter som föranleds av omgivningen samt bedömningar som görs utifrån undersökningarna och de effekter som undersökningarna får i planeringen av anläggningen.

71 §

Uppföljning av förläggningsplatsens egenskaper

Utredning och uppföljning av egenskaperna hos förläggningsplatsen för en kärnanläggning ska fortsätta under uppförandet och driften av anläggningen. Det ska då särskilt bedömas, om

1) det har skett sådana förändringar på förläggningsplatsen för kärnanläggningen eller i dess närhet som i betydande grad kan påverka säkerheten vid de kärnanläggningar som uppförs eller har uppförts på förläggningsplatsen eller vid transport av kärnämnen eller kärnavfall, eller genomförandet av beredskapsarrangemang eller skyddsarrangemang,

2) det erhållits sådan ny information om egenskaperna hos förläggningsplatsen som är av väsentlig betydelse för de konstruktionsföresättningar som beror på förläggningsplatsen.

Egenskaperna hos förläggningsplatsen för en slutförvarsanläggning och förändringar i dem ska följas upp fram till slutförvarsanläggningens permanenta förslutning.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om uppföljning av förläggningsplatsens egenskaper.

9 kap.

Allmänna krav som gäller en kärnanläggnings säkerhet

72 §

Krav som gäller planeringen av en kärnanläggning

En kärnanläggning ska planeras så att den är säker.

Det primära målet för planeringen med tanke på säkerheten är att förebygga olyckor. Vid planeringen av en kärnanläggning samt av dess system, strukturer och komponenter ska beredskap inför störnings- och olyckssituationer vid kärnanläggningen skapas. Beredskapen förutsätter skydd mot externa och interna händelser, hantering av åldrandet samt hantering av mänskliga faktorer som har att göra med säkerheten. Ju allvarigare följer en olycka skulle kunna ha för människor, miljön eller egendom, desto mindre ska sannolikheten vara för att en olycka inträffar. Som grund för säkerhetsplaneringen ska de begränsningar av potentiell exponering av allmänheten som avses i 46 § användas.

Kärnanläggningen ska dessutom planeras så att anläggningen och dess system, strukturer och komponenter samt den organisation som driver och skyddar anläggningen fungerar tillförlitligt som helhet med tanke på kärnanläggningens säkerhet.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om konstruktionsförutsättningarna för en kärnanläggning, beredskapen inför störnings- och olyckssituationer samt inför interna och externa hot, hanteringen av mänskliga faktorer som har att göra med säkerheten, planeringen av den helhet som utgörs av kärnanläggningen och den organisation som driver och skyddar anläggningen samt andra omständigheter som ska beaktas vid planeringen.

73 §

En kärnanläggnings säkerhetsfunktioner och skyddet av dem

Vid säkerställandet av kärnanläggningens säkerhet ska i första hand sådana naturliga säkerhetsegenskaper utnyttjas som kan uppnås genom planeringslösningar. Kärnanläggningen ska ha säkerhetsfunktioner genom vilka hanteringen av störningssituationer säkerställs, uppkomsten och framskridandet av olyckssituationer förebyggs och följderna av olyckor lindras.

Kärnanläggningens säkerhet ska säkerställas genom på varandra följande och av varandra oberoende skydd. För att säkerställa säkerhetsfunktionernas tillförlitlighet ska det i behövlig omfattning användas parallella och från varandra åtskilda delsystem eller komponenter samt sinsemellan olika system och komponenter.

En kärnanläggning ska ha system, strukturer och komponenter som skyddar kärnanläggningen och dess säkerhetsfunktioner mot externa och interna händelser.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om konstruktionsförutsättningarna för säkerhetsfunktionerna och skyddet av dem och om genomförandet av säkerhetsfunktionerna, om på varandra följande och av varandra oberoende skydd samt om hur säkerställandet av säkerhetsfunktionernas tillförlitlighet ska genomföras vid kärnanläggningen.

74 §

Hanteringen av en kärnanläggning

För styrningen av kärnanläggningen och för övervakningen och hanteringen av dess tillstånd ska det finnas sådana system, förfaranden och lokaler som behövs vid vanlig drift samt i störnings- och olyckssituationer.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om de system, förfaranden och lokaler som avses i 1 mom.

75 §

Beredskap för hantering av kärnbränsle och kärnavfall

En kärnanläggning ska planeras så att det i samband med eller till följd av dess verksamhet i fråga om radioaktiviteten och volymen uppkommer så lite kärnavfall som det skäligen genom praktiska åtgärder är möjligt med beaktande av omfattningen av kärnanläggningens verksamhet och de krav i fråga om säkerheten som anges i denna lag.

En kärnanläggning ska ha de system, förfaranden och lokaler som behövs för en säker hantering och lagring av anläggningens kärnbränslen och kärnavfall.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om planeringslösningar som gäller begränsning av uppkomsten av kärnavfall samt om de system, förfaranden och lokaler som är avsedda för hanteringen och lagringen av kärnbränslen och kärnavfall.

76 §

Begränsning av strålningsexponering genom planeringslösningar

Kärnanläggningens lokaler samt placeringen av system, strukturer och komponenter i lokalerna ska planeras så att personalens exponering för strålning är så liten som möjligt. Genom valet av material för systemen, strukturerna och komponenterna samt genom andra planeringslösningar ska oavsiktlig uppkomst, spridning och ansamling av radioaktiva ämnen begränsas.

De system, strukturer, komponenter och lokaler i kärnanläggningen där det kan samlas eller uppstå radioaktiva ämnen i sådana mängder som är betydande med tanke på personalens exponering för strålning ska kunna rengöras från radioaktiva ämnen i den mån det är ändamålsenligt och det skäligen med praktiska åtgärder är möjligt.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om de system, strukturer och komponenter som är avsedda för att begränsa strålningsarbetarnas exponering för strålning samt kärnanläggningens övriga planeringslösningar som behövs för det.

77 §

Kärnanläggningens system, strukturer och komponenter

Kärnanläggningens system, strukturer och komponenter ska planeras, tillverkas, byggas, installeras och användas på det sätt som krävs med tanke på deras betydelse för kärnanläggningens säkerhet. Detsamma gäller de underhållsåtgärder, kontroller och tester som ska utföras på dem. Det ska också finnas beredskap för upprätthållandet av funktionsdugligheten och hanteringen av åldrandet hos de system och till dem hörande strukturer och komponenter som är viktiga med tanke på säkerheten vid kärnanläggningen. Dessutom ska det finnas beredskap för hanteringen av åldrandet hos de byggnader i kärnanläggningen som är viktiga med tanke på säkerheten vid anläggningen.

Kärnanläggningens system, strukturer och komponenter ska klassificeras utifrån deras betydelse för genomförandet av säkerhetsfunktionerna (*säkerhetsklassificering*). Dessutom ska de klassificeras utifrån kraven på tålighet hos dem vid genomförandet av säkerhetsfunktioner vid jordbävning (*seismisk klassificering*). De strukturer vid en slutförvarsanläggning som är avsedda som barriärer och strukturer med direkt anknytning till dem ska klassificeras enligt vilken betydelse de har vid genomförandet av långtidssäkerheten (*klassificering enligt kravnivå*).

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om genomförande av det säkerhetsmål som avses i 1 mom., om beredskapen för upprätthållandet av funktionsdugligheten och för hanteringen av åldrandet samt om säkerhetsklassificering, seismisk klassificering och klassificering enligt kravnivå av system, strukturer och komponenter och om hur klassificeringen påverkar tillämpningen av de krav som gäller kärnanläggningen.

78 §

Beredskap för avveckling av en kärnanläggning

Vid planeringen och driften av kärnkraftverk, kärntekniska anläggningar och produktionsanläggningar för kärnbränsle ska en säker avveckling av anläggningen förberedas. Avvecklingen ska också planeras så att mängden kärnavfall som uppkommer blir så liten som det skäligen med praktiska åtgärder är möjligt.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om planeringen av avvecklingen av en kärnanläggning.

79 §

Långtidssäkerhet vid planeringen av en slutförvarsanläggning

En slutförvarsanläggning ska planeras så att utsläpp av radioaktiva ämnen i livsmiljön förhindras så effektivt som möjligt efter den permanenta förslutningen av slutförvarsanläggningen så länge som säkerheten kräver det. Planeringen av en slutförvarsanläggning ska basera sig på sådana säkerhetsfunktioner som behövs för långtidssäkerheten genom vilka kärnavfallet isoleras från livsmiljön och det begränsas att radioaktiva ämnen frigörs och sprids i miljön. Dessa säkerhetsfunktioner ska genomföras med barriärer som kompletterar varandra. Långtidssäkerheten vid en slutförvarsanläggning får inte vara beroende av att en enskild för långtidssäkerheten behövlig säkerhetsfunktion eller barriär fungerar.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om konstruktionsförutsättningarna för slutförvarsanläggningars säkerhetsfunktioner och barriärer för långtidssäkerhet.

80 §

Kompletterande krav som gäller planeringen av en kärnanläggning

Vid planeringen av en kärnanläggning ska det skapas beredskap att följa skyldigheterna i fråga om kärnämneskontroll, nödsituationer med strålrisk och i 173 § 1 mom. avsedda beredskapssituationer samt andra i denna lag föreskrivna skyldigheter i fråga om kärnanläggningar.

10 kap.

Bedömning och godkännande av planeringen av kärnanläggningar

81 §

Bedömning av kärnanläggningskonceptet

Det ska finnas en allmän plan om genomförandet av kärnanläggningens säkerhetsprinciper samt om kärnanläggningens strukturella, tekniska och funktionella lösningar (*kärnanläggningskoncept*) som Strålsäkerhetscentralen bedömer på förhand för att säkerställa att vad som i denna lag föreskrivs om säkerheten vid kärnanläggningar iakttas vid planeringen av en kärnanläggning, och för att identifiera eventuella ändringsbehov till den del dessa kan påverkas genom planeringen av kärnanläggningen. I bedömningen ska följande granskas:

- 1) grunderna för säkerheten vid kärnanläggningen och i fråga om en slutförvarsanläggning även grunderna för långtidssäkerheten,
- 2) påvisandet av säkerheten genom kalkyler, försök och andra metoder,
- 3) förfaranden, kompetens och erfarenhet i anslutning till planeringen av kärnanlägningskonceptet samt leveranskedjan och hanteringen av den,
- 4) genomförbarheten av kärnavfallshanteringen,
- 5) i fråga om kärnkraftverk också beredskapen för kärnbränsleförsörjning.

Strålsäkerhetscentralen ger sökanden ett utlåtande utifrån bedömningen av kärnanlägningskonceptet. I utlåtandet ska det tas ställning till om den kärnanläggning som planeras med stöd av konceptet kan bedömas uppfylla de krav på kärnanläggningens säkerhet som föreskrivs i denna lag och om konceptet har planerats tillräckligt färdigt för att uppfylla förutsättningarna för anhängigblivande av ansökan om tillstånd för uppförande. I utlåtandet ska också nämnas de lösningar som framkommit vid bedömningen vilka kräver att kärnanlägningskonceptet ändras innan tillstånd för uppförande ansöks för att kraven på säkerhet ska uppfyllas.

Strålsäkerhetscentralen kan avvisa en ansökan om bedömning av ett kärnanlägningskoncept, om det av skäl som hänför sig till samhällets helhetsintresse eller av andra särskilda skäl är osäkert om en kärnanläggning enligt kärnanlägningskonceptet kan genomföras i Finland. Strålsäkerhetscentralen ska vid behov begära utlåtande i ärendet av arbets- och näringsministeriet.

Utlåtandet om kärnanlägningskonceptet för en slutförvarsanläggning behandlas och avgörs samtidigt som lämplighetsutlåtandet om förlägningsplatsen för anläggningen.

82 §

Förhandsbesked

Strålsäkerhetscentralen kan på ansökan ge ett förhandsbesked om till vilka delar ett system, en struktur eller en komponent som har planerats för en kärnanläggning, eller en helhet som dessa bildar, eller det förfarande som används för att påvisa säkerheten uppfyller kraven enligt denna lag. En ansökan om förhandsbesked kan behandlas och avgöras när ett utlåtande om kärnanlägningskonceptet har getts i ärendet.

När Strålsäkerhetscentralen behandlar och avgör ett i denna lag avsett ärende som gäller ett system, en struktur eller en komponent iakttar centralen det förhandsbesked om ansökan som den gett. Förhandsbeskedet iaktas dock inte, om

- 1) de uppgifter som lämnats i ansökan om förhandsbesked var så felaktiga eller bristfälliga att det skulle ha inverkat på avgörandet av ärendet,

- 2) kärnanlägningskonceptet eller det system, den struktur eller den komponent som förhandsbeskedet gäller har ändrats på ett sätt som inte är av ringa betydelse för säkerheten vid anläggningen eller så att systemet, strukturen eller komponenten inte längre motsvarar vad som har avgjorts i förhandsbeskedet, eller

- 3) den bestämmelse som tillämpats i beslutet har ändrats eller tolkningen av den har ändrats genom domstolsbeslut så att ett ärende som har avgjorts genom förhandsbeskedet inte längre överensstämmer med gällande lag eller tolkningen av den.

83 §

Godkännande av helhets- och systemplaneringen av en kärnanläggning

Helhets- och systemplaneringen av en kärnanläggning ska vara godkänd av Strålsäkerhetscentralen. Godkännandet förutsätter att kärnanläggningen uppfyller kraven enligt denna lag på säkerheten vid kärnanläggningen och övriga krav enligt denna lag på

kärnanläggningen och dess förläggningsplats även med beaktande av det som framförs i utlåtandena om fastställandet av de konstruktionsförutsättningar som beror på förläggningsplatsen och om kärnanläggningskonceptet.

84 §

Ändringar i konstruktionsförutsättningarna för en kärnanläggning

Sådana ändringar i konstruktionsförutsättningarna som beror på förläggningsplatsen för en kärnanläggning, eller ändringar i andra centrala konstruktionsförutsättningar för en kärnanläggning, ska vara godkända av Strålsäkerhetscentralen.

85 §

Ändringar i helhets- och systemplaneringen av en kärnanläggning under uppförandet

En plan som gäller ändringar i helhets- och systemplaneringen av en kärnanläggning under uppförandet ska vara godkänd av Strålsäkerhetscentralen, om planen

1) ändrar kärnanläggningens funktionella eller strukturella helhet, eller konstruktionsförutsättningen, verksamhetsprincipen eller de centrala beroendeförhållandena för systemet eller systemen för kärnanläggningens säkerhetsfunktioner, eller

2) kan påverka utförandet av säkerhetsfunktioner i systemet eller systemen i kärnanläggningen eller skyddet av dem mot yttre eller inre händelser.

86 §

Betydande ändringar i en kärnanläggnings helhets- och systemplanering under driften av kärnanläggningen

En principiell plan för sådana ändringar i en kärnanläggning som görs under driften ska vara godkänd av Strålsäkerhetscentralen, om ändringarna

1) påverkar den funktionella eller strukturella helheten av kärnanläggningens säkerhetsfunktioner, eller

2) ändrar konstruktionsförutsättningen, verksamhetsprincipen eller de centrala beroendeförhållandena för systemet eller systemen för kärnanläggningens säkerhetsfunktioner.

Sådan systemplanering av system eller byggnader som preciserar den i 1 mom. avsedda principiella planen ska vara godkänd av Strålsäkerhetscentralen.

87 §

Ändringar som påverkar en kärnanläggnings säkerhet under driften av kärnanläggningen

En plan för sådana ändringar i en kärnanläggning som görs under driften ska vara godkänd av Strålsäkerhetscentralen, om ändringarna väsentligen kan påverka skyddet av säkerhetsfunktioner mot yttre eller inre händelser eller utförandet av säkerhetsfunktioner i systemet eller systemen eller byggnaderna.

88 §

Ändringar i strålmätningssystemen under uppförandet eller driften av en kärnanläggning

En plan för ändringar i ett annat system vid en kärnanläggning än ett i 62 § 1 mom. avsett strålmätningssystem som styr säkerhetsfunktioner ska vara godkänd av Strålsäkerhetscentralen, om ändringarna väsentligen påverkar strålmätningssystemets tillförlitlighet eller principer.

89 §

Ringa ändringar i systemen vid en kärnanläggning

Ett sammandrag av andra än i 85–87 § avsedda ändringar, som under uppförandet eller driften av en kärnanläggning görs i system som är betydande för säkerheten, ska innan ändringarna genomförs lämnas till Strålsäkerhetscentralen för kännedom. Detsamma gäller andra ändringar i kärnanläggningens strålmätningssystem än de som avses i 85–88 §.

90 §

Helheter som är jämförbara med systemen vid en kärnanläggning

En plan för ändring av en med systemen vid en kärnanläggning jämförbar viktig helhet när det gäller kärnanläggningens drift ska vara godkänd av Strålsäkerhetscentralen, om ändringen kan ha någon annan än ringa inverkan på kärnanläggningens säkerhet eller genomförandet av kärnavfallshanteringen.

91 §

Godkännande av planeringen av en kärnanläggning

Strålsäkerhetscentralen godkänner ändringarna i de konstruktionsförutsättningar som avses i 84 §, den ändringsplan som avses i 85, 87, 88 och 90 § samt den principplan som avses i 86 § och den systemplanering som preciserar den, om förutsättningarna enligt 83 § uppfylls.

92 §

Ändringarnas inverkan på andra planer och förfaranden som gäller en kärnanläggning

Tillståndshavaren ska se till att för iakttagande av de krav som gäller kärnämneskontroll, åldringshantering av kärnanläggningens system, strukturer och komponenter, nödsituationer med strålrisk, skyddsarrangemang, i 173 § 1 mom. avsedda beredskapssituationer och avveckling samt övriga krav enligt denna lag görs de ändringar som behövs på grund av de ändringar i kärnanläggningen och dess system som avses i 84–90 §.

93 §

Ändring av klassificeringen av system, strukturer och komponenter

Tillståndshavaren kan ansöka om ändring av säkerhetsklassificeringen av system, strukturer och komponenter och ändring av den seismiska klassificeringen också annars än som en del av de ändringar i en kärnanläggning och dess system som avses i 84–88 och 90 §. På ändring av säkerhetsklassificeringen och den seismiska klassificeringen tillämpas 77 §.

94 §

Ändring eller precisering av planeringen av en slutförvarsanläggning

Om planeringen av en slutförvarsanläggning ändras eller preciseras på det sätt som avses i 84–88 § under uppförandet eller driften av anläggningen, tillämpas vid godkännandet av planeringen av slutförvarsanläggningen 91 § så att konsekvenserna också bedöms med tanke på långtidssäkerheten vid slutförvarsanläggningen.

Tillståndshavaren får också annars än som en del av de ändringar som avses i 84–88 § ansöka om ändring av klassificeringen enligt kravnivå av de strukturer som är avsedda som slutförvarsanläggningens barriärer och av strukturer som har direkt anknytning till sådana barriärer. På ändring av klassificeringen enligt kravnivå tillämpas 77 §.

95 §

Säkerhetsanalys av kärnanläggningen

Det ska utarbetas en säkerhetsanalys av kärnanläggningen, som innehåller de uppgifter om kärnanläggningen, dess system, byggnader, strukturer, komponenter, förläggningsplats, principer för driften samt påvisande av säkerheten som behövs för bedömning av kärnanläggningens tekniska säkerhet.

Säkerhetsanalysen av kärnanläggningen ska hållas uppdaterad under uppförandet och driften av kärnanläggningen. I säkerhetsanalysen ska inkluderas de ändringar som gjorts i kärnanläggningen så att en tillräcklig helhetsuppfattning om kärnanläggningens säkerhet bevaras.

96 §

Tillståndshavarens informationsskyldighet

Tillståndshavaren ska hålla en allmän beskrivning av anläggningen och de säkerhetsprinciper som iakttas vid den framlagda till allmänt påseende.

Bestämmelser om sekretess för informationsmaterialen finns i 449 §.

97 §

Bemyndigande att meddela föreskrifter

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om innehållet i

- 1) den plan som avses i 85–88 §,
- 2) det sammandrag som avses i 89 §,
- 3) den säkerhetsanalys av kärnanläggningen som avses i 95 §.

11 kap.

Kärnanläggningars byggnader, strukturer och komponenter

98 §

Tekniska krav på kärnanläggningars byggnader och strukturer

Kärnanläggningars byggnader ska planeras och uppföras och deras strukturer väljas eller planeras och tillverkas samt installeras i kärnanläggningarna så att kärnanläggningarnas säkerhet inte äventyras. Dessutom ska vad som i eller med stöd av 29, 31–34, 39 och 40 § i bygglagen föreskrivs om väsentliga tekniska krav för uppförande och konstruktioner iakttas.

Till övriga delar tillämpas 4 kap. i bygglagen inte på kärnanläggningars byggnader eller strukturer.

Strålsäkerhetscentralen kan godkänna avvikelser från ett mer detaljerat tekniskt krav enligt en bestämmelse som utfärdats med stöd av 31–34, 39 och 40 § i bygglagen, om avvikelserna är nödvändiga för säkerheten vid kärnanläggningen och iakttagandet av det aktuella väsentliga tekniska krav som avses i bygglagen inte äventyras.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om de tekniska lösningar som säkerheten vid kärnanläggningen kräver vid uppförandet av en kärnanläggning och i fråga om dess strukturer.

99 §

Tekniska krav för kärnanläggningars komponenter

Kärnanläggningars komponenter samt plattformar för automatiserade system ska väljas eller planeras och tillverkas samt installeras i kärnanläggningarna så att kärnanläggningarnas säkerhet inte äventyras.

Dessutom tillämpas på kärntekniska tryckbärande anordningar vad som i lagen om tryckbärande anordningar föreskrivs om kraven på säkerhet för dem. Kärntekniska maskiner ska uppfylla hälso- och säkerhetskraven enligt EU:s maskinförordning till den del iakttagandet av kraven inte äventyrar säkerheten vid kärnanläggningar. Målet för hälsa och säkerhet enligt den förordningen ska till övriga delar genomföras på ett sådant sätt att säkerheten vid kärnanläggningar inte äventyras.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om de tekniska lösningar i kärntekniska mekaniska komponenter som säkerheten vid kärnanläggningar förutsätter samt om lämpligheten och monteringen av elkomponenter, automatiska komponenter och komponenter i systemplattformar för automatiska system i kärnanläggningar.

100 §

Säkerställande av iakttagande av kraven för kärnanläggningars strukturer och komponenter

Tillståndshavaren ska se till att bedömningen av huruvida kärnanläggningens strukturer, komponenter och systemplattform för automatiska system är kravenliga görs i enlighet med vad som föreskrivs nedan.

Dessutom tillämpas vad som någon annanstans i lag eller i förordningar av Europeiska unionen föreskrivs om krav på strukturer och komponenter samt om bedömning av överensstämmelse med kraven.

101 §

Allmänna kravspecifikationer för kärnanläggningars strukturer och komponenter

De krav och tillämpningsanvisningar som ska tillämpas på kärnanläggningars sådana strukturer och komponenter som påverkar säkerheten, de tekniska egenskaper som strukturerna och komponenterna förutsätts ha med tanke på kärnanläggningarnas säkerhet samt de behövliga förfarandena för bedömning av överensstämmelse med dessa krav, tillämpningsanvisningar och tekniska egenskaper ska specificeras (*allmänna kravspecifikationer*). De allmänna kravspecifikationerna ska hållas uppdaterade.

De allmänna kravspecifikationerna ska vara godkända av Strålsäkerhetscentralen. En förutsättning för godkännande är att de krav, tillämpningsanvisningar, förutsatta tekniska egenskaper och förfaranden som tillämpas på kärnanläggningarnas strukturer eller komponenter

bildar en konsekvent helhet på grundval av vilken strukturerna eller komponenterna kan bedömas fungera tillförlitligt som en del av kärnanläggningen.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om de helheter av frågor som ska ingå i de allmänna kravspecifikationerna och om grunderna för bedömningen av de allmänna kravspecifikationerna.

102 §

Detaljerade tekniska planer för kärnanläggningars strukturer och komponenter

En detaljerad teknisk plan för en kärnanläggnings sådana strukturer, komponenter samt systemplattformar för automatiska system som påverkar säkerheten ska utarbetas och i planen ska den godkända helhets- och systemplaneringen av kärnanläggningen och de ändringar och preciseringar som godkänts i den samt de godkända allmänna kravspecifikationerna för strukturen eller komponenten i fråga iakttas. I planen ska strukturen, komponenten eller systemplattformen, konstruktionsföresättningar och de egenskaper som grundar sig på dess användningsplats samt de förfaranden som tillämpas för att säkerställa iakttagande av planen beskrivas. I planen ska det också redogöras för hur strukturen fungerar som en del av kärnanläggningen eller komponenten som en del av kärnanläggningens system, så att säkerheten vid kärnanläggningen inte äventyras.

När de allmänna kravspecifikationerna innehåller de uppgifter som avses i 1 mom. och Strålsäkerhetscentralen har godkänt avvikelser från kravet på en detaljerad teknisk plan som en del av godkännandet av de allmänna kravspecifikationerna krävs ingen detaljerad teknisk plan för de strukturer eller komponenter i kärnanläggningen som påverkar säkerheten.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om de helheter av frågor som ska inkluderas i detaljerade tekniska planer.

103 §

Behörighetsfördelning i besiktningsverksamheten

Strålsäkerhetscentralen ska

- 1) granska en detaljerad teknisk plan, om det är fråga om
 - a) strukturer som är viktiga med tanke på kärnanläggningens säkerhet,
 - b) kärntekniska mekaniska komponenter eller el- och automationsutrustning som är viktiga med tanke på kärnanläggningens säkerhet,
 - c) sådana systemplattformar för automatiska system i kärnanläggningen som påverkar säkerheten,
- 2) bedöma överensstämmelse med kraven, om det är fråga om
 - a) sådana kärntekniska strukturer eller mekaniska komponenter som är viktiga för kärnanläggningens säkerhet,
 - b) sådana reservdelar till kärntekniska strukturer eller mekaniska komponenter som är viktiga för genomförandet av kärnanläggningens säkerhetsfunktioner,
- 3) utföra idriftagningsbesiktningar av sådana strukturer och kärntekniska mekaniska komponenter som är viktiga för kärnanläggningens säkerhet.

Ett besiktningsorgan som har godkänts av Strålsäkerhetscentralen utför andra granskningar, bedömningar och besiktningar än i 1 mom. avsedda granskningar av detaljerade tekniska planer, bedömningar av överensstämmelse med kraven samt idriftagningsbesiktningar, om det förutsätts att sådana utförs på en kärnanläggnings strukturer eller komponenter som påverkar säkerheten.

Strålsäkerhetscentralen fastställer fördelningen av behörigheten för detaljerad besiktning av kärnanläggningens strukturer och komponenter på grundval av de uppgifter som lämnats om

helhets- och systemplaneringen av kärnanläggningen eller ändring av planeringen. Strålsäkerhetscentralen kan i beslutet om fastställande godkänna att besiktningsorganet utför den i 1 mom. 1 punkten underpunkterna a och b avsedda granskningen av den detaljerade tekniska planen, de i 1 mom. 2 punkten avsedda bedömningarna av överensstämmelse med kraven eller de i 1 mom. 3 punkten avsedda idriftagningsbesiktningarna till den del det utifrån en helhetsbedömning av kärnanläggningens säkerhet inte finns något hinder för detta. Strålsäkerhetscentralen kan i beslutet om fastställande också godkänna att ett av Strålsäkerhetscentralen godkänt i 436 § avsett egenbesiktningsorgan får utföra besiktningarna av en detaljerad kärnteknisk plans i 2 mom. avsedda kärntekniska strukturer och mekaniska komponenter samt bedöma överensstämmelsen med de krav som hänför sig till dem, om strukturens eller komponentens betydelse för kärnanläggningens säkerhet inte förutsätter en oberoende besiktning. Strålsäkerhetscentralen kan efter att ha hört tillståndshavaren ändra den fastställda behörighetsfördelningen i besiktningsverksamheten, om det är motiverat med stöd av nya uppgifter om komponentens eller strukturens betydelse för säkerheten.

Strålsäkerhetscentralen kan på ansökan avvika från den fastställda behörighetsfördelningen i besiktningsverksamheten och

1) granska en i 2 mom. avsedd detaljerad teknisk plan, om den har ett nära samband med sådana detaljerade tekniska planer som Strålsäkerhetscentralen har till uppgift att granska,

2) granska en i 2 mom. avsedd detaljerad teknisk plan eller utföra en i 2 mom. avsedd bedömning av överensstämmelse med kraven i en situation där det föreskrivna besiktningsorganet inte finns att tillgå,

3) utföra idriftagningsbesiktning av i 2 mom. avsedda strukturer och komponenter, om det med tanke på syftet med idrifttagningen och ett effektivt genomförande av den är motiverat.

104 §

Granskning av detaljerade tekniska planer

Vid granskningen av detaljerade tekniska planer ska det utredas om kraven enligt 102 § uppfylls och om planerna även i övrigt har gjorts upp på ett ändamålsenligt sätt med tanke på målsättningen för säkerheten vid kärnanläggningarna och med beaktande av vad Strålsäkerhetscentralen har godkänt i den tillämpliga allmänna kravspecifikationen och i fråga om kärnanläggningarnas system i helhets- och systemplaneringen och ändringar som gjorts i den. De detaljerade tekniska planerna för kärntekniska strukturer och mekaniska komponenter granskas som en del av bedömningen av överensstämmelse med kraven. När Strålsäkerhetscentralen granskar en detaljerad teknisk plan, fattas utifrån granskningen ett beslut där det tas ställning till de frågor som har utretts vid granskningen och till de ändringar som krävs i planen.

Tillverkningen av kärntekniska strukturer eller mekaniska komponenter som är viktiga för säkerheten vid kärnanläggningar får inledas först när Strålsäkerhetscentralen vid granskningen av de detaljerade tekniska planerna för strukturerna eller komponenterna har konstaterat att planerna uppfyller de föreskrivna kraven, om inte Strålsäkerhetscentralen av grundad anledning i de allmänna kravspecifikationerna har godkänt avvikelse från kravet. Detta begränsar dock inte utförandet av sådana åtgärder med anknytning till tillverkningen som inte har någon betydande inverkan på den färdiga strukturens eller komponentens säkerhet.

Om avvikelse från en granskad detaljerad teknisk plan görs så att detta inverkar på kärnanläggningens säkerhet, ska planen till denna del granskas på nytt i enlighet med denna lag. Övriga avvikelser ska delges den instans som är behörig enligt 103 §.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om bedömningen av inverkan på säkerheten av de i 3 mom. avsedda avvikelserna och om förfarandena för anmälningar av avvikelser.

105 §

Grunderna för bedömning av kärntekniska strukturers och mekaniska komponenters överensstämmelse med kraven

Tillståndshavaren ska i enlighet med behörighetsfördelningen enligt 103 § lämna Strålsäkerhetscentralen eller besiktningsorganet de uppgifter, planer och grunder för dem som behövs för bedömningen av överensstämmelse med kraven samt ordna tillräckliga förutsättningar för Strålsäkerhetscentralen eller besiktningsorganet att övervaka tillverkningen och få uppgifter av tillverkaren.

Sådana kärntekniska strukturer och mekaniska komponenter vars överensstämmelse med kraven har bedömts i enlighet med denna lag får installeras och användas endast i sådana kärnanläggningar som de enligt de allmänna kravspecifikationerna och de detaljerade tekniska planerna lämpar sig för.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om påvisande av överensstämmelse med kraven och om de uppgifter som behövs för det.

106 §

Bedömningsförfaranden för kärntekniska strukturers och mekaniska komponenters överensstämmelse med kraven

Vid bedömning av kärntekniska strukturers och mekaniska komponenters överensstämmelse med kraven granskas utöver den detaljerade tekniska planen att

1) tillverkaren av strukturen eller komponenten har ett ändamålsenligt ledningssystem och andra förutsättningar att konstruera och tillverka strukturen eller komponenten i överensstämmelse med kraven,

2) strukturen eller komponenten och dess tillverkning är planerade så att de föreskrivna kraven uppfylls och tillståndshavaren har säkerställt detta,

3) strukturen eller komponenten konstrueras eller tillverkas i överensstämmelse med de krav som ställs på den,

4) strukturen eller komponenten överensstämmer med kraven med beaktande av dess användningsplats i kärnanläggningen.

Om det är fråga om sådan i 103 § avsedd granskning av detaljerade tekniska planer och bedömning av överensstämmelse med kraven som utförs av ett sådant besiktningsorgan som godkänts av Strålsäkerhetscentralen, får bedömningen med avvikelse från vad som föreskrivs i 1 mom. också göras så att utöver granskning av den detaljerade tekniska planen

1) typbesiktas strukturen eller komponenten och säkerställs dess överensstämmelse med typen med beaktande av strukturens eller komponentens betydelse för säkerheten vid kärnanläggningen genom att granska och övervaka kvalitetssystemet för produktionen eller genom att rikta in besiktningar på strukturen eller komponenten, eller

2) granskas ändamålsenligheten hos tillverkarens kvalitetssystem och övervakas följandet av systemet samt försäkras och säkerställer tillverkaren att denne iakttar det godkända kvalitetssystemet.

Om strukturens eller komponentens överensstämmelse med kraven har bedömts i enlighet med 1 mom. och samma tillverkare tillverkar en annan kärnteknisk struktur eller mekanisk komponent, behöver den i 1 mom. 1 punkten avsedda bedömningen inte göras på nytt, om inte det finns särskild anledning till det med hänsyn till kärnanläggningens säkerhet. Dessutom förutsätts det att tillståndshavaren årligen bedömer att de kvalitetssystem och ledningssystem som tillverkaren och de provningsorgan som tillverkaren använder uppfyller kravet enligt den punkten samt sammanställer ett sammandrag av resultaten av bedömningarna.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om förfarandena för bedömning av kärntekniska strukturers och mekaniska komponenters överensstämmelse med kraven och om det i 1 mom. 1 punkten avsedda ledningssystemet.

107 §

Kompletterande skyldigheter för tillståndshavare när det gäller kärntekniska strukturer och mekaniska komponenter

Tillståndshavaren ska innan en kärnteknisk struktur eller mekanisk komponent tas i drift säkerställa att

- 1) strukturen eller komponenten uppfyller de föreskrivna kraven,
- 2) strukturens eller komponentens överensstämmelse med kraven har bedömts i enlighet med det förfarande för bedömning av överensstämmelse som ska tillämpas på strukturen eller komponenten,
- 3) strukturens eller komponentens överensstämmelse med kraven inte äventyrats under lagringen eller transporten,
- 4) strukturens eller komponentens tillverkare har upprättat tekniska handlingar och att de finns tillgängliga för Strålsäkerhetscentralen eller besiktningsorganet,
- 5) strukturen eller komponenten är försedd med identifieringsuppgifter om komponenten och uppgifter om tillverkaren,
- 6) till strukturen eller komponenten har fogats de anvisningar och den säkerhetsinformation som behövs för säker användning.

108 §

Kärntekniska strukturer och mekaniska komponenter som kräver lång tillverkningstid

Med avvikelse från bestämmelserna i 104 § får Strålsäkerhetscentralen granska detaljerade tekniska planer för sådana kärntekniska strukturer eller mekaniska komponenter som är viktiga för kärnanläggningens säkerhet och som kräver lång tillverkningstid om

- 1) godkännande av en kärnanläggnings helhets- och systemplanering har ansökts eller tillståndshavaren tidigare har fått godkännande för helhets- och systemplaneringen av en motsvarande kärnanläggning,
- 2) i ansökan om godkännande av helhets- och systemplaneringen och i den bedömning som gjorts på grundval av ansökan inte har framkommit sådana omständigheter som hindrar en granskning av den detaljerade tekniska planen, och
- 3) den allmänna kravspecifikationen för strukturen eller komponenten i fråga har godkänts eller de omständigheter som förutsätts i den allmänna kravspecifikationen i tillräcklig omfattning presenteras i den detaljerade tekniska planen för komponenten eller strukturen.

Tillståndshavaren ska årligen utvärdera det kvalitetssystem som tillverkaren av den struktur eller komponent som avses i 1 mom. har och påvisandet av behörigheten hos de provningsorgan som tillverkaren anlitar samt upprätta ett sammandrag av resultaten av bedömningarna.

109 §

Bedömning av överensstämmelse med kraven för systemplattformar för automatiserade system

Överensstämmelse med kraven för systemplattformar för automatiserade system som är viktiga för säkerheten vid kärnanläggningar ska bedömas av ett sådant certifieringsorgan för typöverensstämmelse som fastställts vara behörigt.

Vid i 1 mom. avsedd bedömning kontrolleras att tillverkaren har ett ändamålsenligt ledningssystem och andra förutsättningar att planera och tillverka systemplattformen i enlighet med kraven samt typgodkänns de delar som ingår i systemplattformen och säkerställs att de överensstämmer med den godkända typen.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om förfarandet för bedömning av överensstämmelse med kraven för systemplattformar för automatiska system.

110 §

Idriftagningsbesiktning av de strukturer och komponenter vid kärnanläggningar som påverkar säkerheten

Kärnanläggningars sådana strukturer, komponenter och systemplattformar för automatiska system som påverkar säkerheten får tas i drift när de genomgått idriftagningsbesiktning. Vid idriftagningsbesiktningen säkerställs att strukturer, komponenter och systemplattformar har installerats på användningsplatsen så att de inte äventyrar kärnanläggningens säkerhet. Vid idriftagningsbesiktningen säkerställs också att kraven enligt denna lag för detaljerade tekniska planer och även i övrigt för strukturer, komponenter eller systemplattformar har iakttagits.

På idriftagningsbesiktning av tryckbärande anordningar i kärnanläggningar tillämpas dessutom vad som föreskrivs om detta i lagen om tryckbärande anordningar.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om innehållet i idriftagningsbesiktningen.

111 §

Uppförande av kärnanläggningar

På förlägningsplatsen för en kärnanläggning får arbeten som hänför sig till kärnanläggningens strukturer inte utföras förrän tillståndet att uppföra kärnanläggningen har vunnit laga kraft, om inte något annat har bestämts med stöd av 467 §.

Vid uppförandet av kärnanläggningar ska de planer som Strålsäkerhetscentralen har godkänt följas.

112 §

Reparationer och ändringar av kärnanläggningars strukturer och komponenter

Vad som i detta kapitel i fråga om kärnanläggningars strukturer och komponenter samt systemplattformar för automatiska system föreskrivs om krav, bedömning av överensstämmelse med kraven, allmänna kravspecifikationer, detaljerade tekniska planer och idriftagningsbesiktningar tillämpas också när strukturerna, komponenterna eller systemplattformarna repareras eller ändras på så sätt att det kan ha betydelse för säkerheten vid kärnanläggningarna.

12 kap.

Kärnbränsle och styrelement

113 §

Planering av kärnbränsle och styrelement

Kärnbränsle samt delar i fast form avsedda för hantering av en kedjereaktion (*styrelement*) ska planeras så att de kan användas på ett säkert sätt i reaktorn i det kärnkraftverk där de är avsedda att användas. Dessutom ska kärnbränslet och styrelementen planeras så att transporten, hanteringen, lagringen samt upparbetningen eller slutförvaringen av dem kan genomföras på ett säkert sätt.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om kraven på utformningen av kärnbränsle och styrelement.

114 §

Godkännande av planer för kärnbränsle och styrelement

Planerna för kärnbränsle och styrelement och för tillverkningen av dem samt sådana ändringar av dem som är betydande ska vara godkända av Strålsäkerhetscentralen. Godkännandet förutsätter att

- 1) kraven enligt 113 § uppfylls,
- 2) det ordnats möjlighet för Strålsäkerhetscentralen att på behövligt sätt övervaka tillverkningen,

- 3) det inte finns något annat i denna lag föreskrivet hinder för godkännandet.

Andra än betydande ändringar av kärnbränslet och styrelementen och av planerna för tillverkningen av dem ska utan dröjsmål lämnas till Strålsäkerhetscentralen för kännedom efter det att planen har ändrats.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om innehållet i planerna för kärnbränsle och styrelement.

115 §

Framställning av kärnbränsle och styrelement

Framställning av kärnbränsle och styrelement får inledas när Strålsäkerhetscentralen har godkänt de planer som avses i 114 §. Innan planerna godkänns får dock sådana åtgärder vid framställningen vidtas som inte har någon betydande inverkan på säkerheten hos kärnbränslet eller styrelementen. Strålsäkerhetscentralen kan godkänna att ett provparti av kärnbränsle börjar framställas innan planerna är godkända, om det är motiverat för att bedöma kärnbränslets lämplighet och förutsättningarna enligt 114 § 1 mom. uppfylls.

Tillståndshavaren ska säkerställa att i 114 § avsedda godkända planer och vad som bestäms i Strålsäkerhetscentralens beslut om dem iakttas vid framställningen. Tillståndshavaren ska utan dröjsmål underrätta Strålsäkerhetscentralen om andra än ringa avvikelser i anslutning till framställningen. Dessutom ska tillståndshavaren se till att kärnbränslepartiet specificeras så att det kan identifieras för kärnämneskontroll, kvalitetskontroll och annan tillsyn. På bedömning av överensstämmelse med kraven för bränslet och styrelementen tillämpas vad som i 105 § 1 mom. och 106 § 1 mom. föreskrivs samt med stöd av 105 § 3 mom. och 106 §:n 4 mom. bestäms om bedömningen av överensstämmelse med kraven i fråga om kärntekniska strukturer och mekaniska komponenter.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om de åtgärder som är tillåtna innan planerna är godkända samt om tillsynen över framställningen av kärnbränsle och styrelement.

116 §

Godkännande av kärnbränsle och styrelement för användning

Ett kärnbränsleparti och styrelement får användas i ett kärnkraftverk när Strålsäkerhetscentralen har godkänt dem för användning. Godkännandet förutsätter att kärnbränslepartiet eller styrelementen överensstämmer med de godkända planerna eller att avvikelser från planerna inte äventyrar säkerheten vid kärnkraftverket och att 115 § har iakttagits vid framställningen.

Om det inte är fråga om för ett visst kärnkraftverk och en viss driftsperiod avsett kärnbränsle eller avsedda styrelement, eller om det på något annat sätt än vad som avses i 115 § 2 mom. är möjligt att försäkra sig om bränslets och styrelementens säkerhet och kvalitet, kan Strålsäkerhetscentralen godkänna att det kärnbränsle eller de styrelement som framställts tidigare tas i användning i kärnanläggningen.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om godkännande av kärnbränsle och styrelement för användning.

117 §

Användning av kärnbränsle i en kärnkraftverksreaktor

Kärnbränsle ska användas i en kärnkraftverksreaktor på så sätt att säkerheten vid kärnkraftverket inte äventyras.

Användningen av kärnbränsle i kärnkraftverksreaktorn förutsätter en av Strålsäkerhetscentralen godkänd plan för reaktorns varje driftperiod. Godkännandet förutsätter att den förutsättning som föreskrivs i 1 mom. uppfylls.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om den plan som avses i 2 mom.

118 §

Tillsyn över användningen av och skicket på kärnbränsle och styrelement

Säkerheten vid användning och lagring av kärnbränsle och styrelement ska säkerställas. För säkerställande av säkerheten ska tillståndshavaren ha skriftliga förfaranden för tillsynen över användningen av och skicket på kärnbränslet och styrelementen.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om innehållet i förfarandena för tillsyn över användningen av och skicket på kärnbränsle och styrelement.

119 §

Reparation av kärnbränsle och styrelement

Nedmontering av kärnbränsle och styrelement för besiktningar samt reparation av dem ska genomföras kontrollerat, och efter besiktningarna eller reparationerna ska de uppfylla kraven enligt 113 § 1 mom. För reparation av kärnbränsle och styrelement ska det finnas en reparationsplan som på förhand ska lämnas till Strålsäkerhetscentralen.

Om avsikten är att vid reparation av kärnbränsle eller styrelement använda andra delar än sådana som överensstämmer med den godkända framställningsplanen, ska det för framställningen av dem finnas en plan som godkänts av Strålsäkerhetscentralen. På godkännandet tillämpas vad som i 114 § föreskrivs om godkännande av de planer som avses där.

Ett reparerat kärnbränsle eller styrelement får användas i kärnkraftverket efter att Strålsäkerhetscentralen har godkänt det för användning. På godkännandet tillämpas 116 § 1 mom. Dessutom ska tillståndshavaren se till att det reparerade kärnbränslet eller styrelementet

genomgår behövliga besiktningar och provningar, genom vilka lämplighet för den planerade användningen påvisas.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om reparation av kärnbränsle och styrelement och om planerna för detta.

13 kap.

Kärnanläggningens organisation och ledning

120 §

Främjande av kärnanläggningens säkerhet i verksamheten

Tillståndshavaren ska i den verksamhet som avses i tillståndet främja sådana värden, attityder och tillvägagångssätt som stöder säkerheten vid kärnanläggningen och förbättring av säkerheten. Tillståndshavaren ska se till att observationer och händelser som inverkar på säkerheten vid kärnanläggningen identifieras och utreds och att också observationer och händelser vid andra kärnanläggningar utvärderas. Tillståndshavaren ska vidta de behövliga åtgärder som identifierats utifrån dessa.

De värden, attityder och tillvägagångssätt som avses i 1 mom. ska tillståndshavaren utvärdera regelbundet samt dessutom, om det finns skäl att anta att värdena, attityderna och tillvägagångssätten innehåller drag som försvagar säkerheten, eller om det sker väsentliga förändringar i kärnanläggningens verksamhet eller verksamhetsmiljö.

Tillståndshavaren ska se till att information som inverkar på säkerheten vid kärnanläggningen utbyts med andra sådana organisationer vars verksamhet kan inverka på kärnanläggningens säkerhet.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om värden, attityder och tillvägagångssätt som främjar säkerheten vid kärnanläggningar och om utvärdering av dem, om funktioner för utvecklande av säkerheten samt om det informationsutbyte som avses i 3 mom.

121 §

Ledningssystem

Tillståndshavaren svarar för att förfaranden, befogenheter, ansvar och skyldigheter samt anvisningar som hänför sig till dem fastställs för verksamheten enligt tillståndet i enlighet med vad som behövs för att bedriva verksamheten i enlighet med denna lag. Förfarandena, befogenheterna, ansvaret och skyldigheterna ska vara proportionella med tanke på säkerheten vid kärnanläggningen, och mänskliga och organisatoriska faktorer ska beaktas i dem. Tillståndshavarens övriga mål får inte äventyra säkerheten vid kärnanläggningen. Tillståndshavaren ska också se till att tillräckliga förfaranden för uppnående av säkerheten iakttas vid planeringen av kärnanläggningen och ändringar i fråga om den.

För fullgörandet av de skyldigheter som avses i 1 mom. ska tillståndshavaren ha ett ledningssystem som ska hållas uppdaterat och vars överensstämmelse med kraven regelbundet ska utvärderas.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om de förfaranden och krav som anges i 1 mom. samt om innehållet i och uppdateringen av det ledningssystem som avses i 2 mom.

122 §

Kärnanläggningens personal

Tillståndshavaren ska se till att det för att säkerställa kärnanläggningens säkerhet finns tillräckligt med personal som har behövlig utbildning, erfarenhet och lämplighet samt har faktisk möjlighet att sköta sina uppgifter. Tillståndshavaren ska systematiskt följa att den personal som påverkar säkerheten vid kärnanläggningen är tillräcklig och lämplig samt försäkra sig om att personalens kompetens upprätthålls och utvecklas på det sätt som kärnanläggningens säkerhet förutsätter.

Tillståndshavaren ska utse den personal som ska vara på plats vid kärnanläggningen eller vara tillgänglig i syfte att säkerställa anläggningens säkerhet. Tillståndshavaren ska också utse de personer som ska leda de funktioner som är centrala med tanke på kärnanläggningens säkerhet.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om den personal som behövs för att säkerställa kärnanläggningens säkerhet samt om de krav som ställs på personalen och om utvecklingen av personalens kompetens.

123 §

Högsta ledningen

Tillståndshavarens styrelse eller motsvarande organ ska ha den sakkunskap som behövs med tanke på kärnanläggningens säkerhet samt annan kompetens och erfarenhet som krävs för skötseln av uppgiften. Dessutom ska medlemmarna i styrelsen eller det motsvarande organet ha gott anseende.

Tillståndshavarens högsta chef ska för skötseln av uppgiften ha tillräcklig sakkunskap och erfarenhet i fråga om säkerheten vid en kärnanläggning och regleringen av den samt lämplig högre högskoleexamen. Dessutom ska personen ha gott anseende och även annars vara lämplig för uppgiften.

Närmare bestämmelser om den sakkunskap och behörighet som krävs enligt 1 och 2 mom. får utfärdas genom förordning av statsrådet.

124 §

Hantering av upphandlingen och leveranskedjan

Tillståndshavaren får i verksamhet som påverkar kärnanläggningens säkerhet endast anlita sådana leverantörer och underleverantörer som har förmåga att leverera en sådan produkt eller tjänst som kärnanläggningens säkerhet kräver och som överensstämmer med kraven. Upphandlingar ska planeras och genomföras på ett sätt som är förenligt med de krav som ställts på säkerheten. Det ska finnas behöriga förfaranden för hanteringen av upphandlingarna och leveranskedjan.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om de förfaranden som behövs för hanteringen av upphandlingen och leveranskedjan.

125 §

Intern kontroll

Tillståndshavaren ska sörja för den interna kontrollen av kärnanläggningens verksamhet, funktioner och tekniska lösningar så att den är tillräcklig med tanke på kärnanläggningens säkerhet och för att säkerställa att bestämmelserna i denna lag iakttas.

Tillståndshavaren ska vidta åtgärder för att avhjälpa brister som upptäckts i den interna kontrollen och förhindra att de upprepas samt bedöma om de vidtagna åtgärderna varit tillräckliga.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om ordnandet av den interna kontrollen.

126 §

Oberoende säkerhetsövervakning av en kärnanläggning

Tillståndshavaren ska ordna oberoende säkerhetsövervakning av kärnanläggningen med uppgift att bedöma om den interna kontrollen är tillräcklig och effektiv samt bedöma organisationens förmåga att se till att övriga krav enligt denna lag iakttas.

Resultaten och åtgärdsrekommendationerna från den oberoende säkerhetsövervakningen ska regelbundet rapporteras till organisationens högsta ledning, som ska besluta vilka åtgärder som vidtas utifrån resultaten och rekommendationerna.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om ordnandet av oberoende säkerhetsövervakning.

127 §

Hantering av ändringar i en kärnanläggning

Tillståndshavaren ska se till att tekniska, organisatoriska och funktionella ändringar i en kärnanläggning genomförs systematiskt och kontrollerat.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om hanteringen av de ändringar som avses i 1 mom.

128 §

Hantering av säkerhetsrisker och säkerhetsincidenter vid en kärnanläggning

Tillståndshavaren ska se till att risker som hänför sig till kärnanläggningens säkerhet identifieras och hanteras systematiskt.

Tillståndshavaren ska också se till att incidenter som hänför sig till kärnanläggningens säkerhet hanteras systematiskt.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om förfaranden för hantering av risker och incidenter som hänför sig till kärnanläggningens säkerhet.

129 §

Hantering av informationsmaterial

Tillståndshavaren ska se till att informationsmaterial som är väsentligt med tanke på kärnanläggningens säkerhet uppdateras och hanteras systematiskt under kärnanläggningens livscykel.

Tillståndshavaren ska se till att den får tillräckliga uppgifter av produkternas och tjänsternas leverantörer och deras underleverantörer för att kunna sörja för kärnanläggningens säkerhet under anläggningens livscykel.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om förfaranden som hänför sig till hanteringen av det informationsmaterial som avses i 1 och 2 mom.

14 kap.

Drift av kärnanläggningar

130 §

Säkerheten vid drift av kärnanläggningar

Kärnanläggningar ska drivas på ett säkert sätt.

Vid störningar, hotfulla situationer och olyckor i kärnanläggningar ska behövliga åtgärder omedelbart vidtas för att säkerställa säkerheten vid kärnanläggningarna.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om säker drift av kärnanläggningar samt om behövliga åtgärder avseende säkerheten vid störningssituationer, hotfulla situationer och olyckssituationer.

131 §

Kärnkraftverksoperatör

Ett kärnkraftverk ska med tanke på en säker drift av anläggningen ha ett tillräckligt antal operatörer som svarar för hanteringen av anläggningens process och som godkänts av Strålsäkerhetscentralen för uppgiften i fråga vid anläggningen i fråga. En sådan uppgift får skötas endast av en person som har ett giltigt godkännande för uppgiften i fråga. Godkännandet förutsätter

1) för uppgiften behövlig allmän teknisk utbildning och erfarenhet samt lämplighet att sköta uppgiften,

2) introducerande särskild utbildning i uppgiften i fråga, och

3) sådan påvisad kompetens som uppgiften förutsätter.

En godkänd kärnkraftverksoperatör ska regelbundet arbeta i den uppgift som godkännandet gäller samt med godkänt resultat genomgå de repetitionsutbildningar som upprätthållandet av kompetensen förutsätter.

Tillståndshavaren ska ordna i 1 mom. 2 punkten och 2 mom. avsedd utbildning samt se till att i 1 mom. 3 punkten avsedd kompetens påvisas och säkerställa den i 1 punkten avsedda lämpligheten för att sköta uppgiften med hänsyn till hälsotillståndet genom årliga hälsoundersökningar inom företagshälsovården och annars vid behov.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om innehållet i och ordnandet av den utbildning som förutsätts i uppgiften som kärnkraftverksoperatör, om åtgärder och arrangemang som gäller påvisande av kompetensen samt om skötseln av uppgiften som kärnkraftverksoperatör och upprätthållandet av den kompetens som uppgiften förutsätter.

132 §

Övervakning och styrning av kärnanläggningars tillstånd

Kärnanläggningars tillstånd ska övervakas och styras systematiskt och tillförlitligt för att säkerställa kärnanläggningarnas säkerhet.

Funktionsdugligheten hos kärnanläggningarnas system, strukturer och komponenter ska systematiskt övervakas.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om ordnandet av övervakning och styrning av kärnanläggningars tillstånd och ordnandet av övervakning av i 2 mom. avsedd funktionsduglighet.

133 §

Säkerhetstekniska driftförutsättningar för en kärnanläggning

Det ska finnas säkerhetstekniska driftförutsättningar för en kärnanläggning, i vilka de tekniska och administrativa krav som behövs för att säkerställa att kärnanläggningen drivs i enlighet med konstruktionsförutsättningarna och antagandena i säkerhetsanalyserna fastställs. De säkerhetstekniska driftförutsättningarna ska hållas uppdaterade.

Verksamhet som omfattas av tillämpningsområdet för de säkerhetstekniska driftförutsättningarna får inte inledas innan driftförutsättningarna har godkänts av Strålsäkerhetscentralen. Godkännandet förutsätter att driftförutsättningarna när det gäller den verksamhet som anges i dem uppfyller den målsättning som anges i 1 mom.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om det som ska ingå i de säkerhetstekniska driftförutsättningarna, om förfarandena för uppdatering av dem och om säkerställandet av deras ändamålsenlighet.

134 §

Iakttagande av säkerhetstekniska driftförutsättningar vid en kärnanläggning

En kärnanläggning ska drivas i enlighet med de säkerhetstekniska driftförutsättningarna.

Från de säkerhetstekniska driftförutsättningarna får avvika endast om det godkänts på förhand av Strålsäkerhetscentralen. Godkännandet förutsätter att avvikelserna är motiverade med tanke på kärnanläggningens säkerhet och att kärnanläggningens säkerhetsnivå utifrån en helhetsbedömning inte bedöms bli nämnvärt sämre. Om avvikelserna från driftförutsättningarna på grund av ett misstag eller någon motsvarande orsak görs utan förhandsgodkännande, ska avvikelsernas betydelse för kärnanläggningens säkerhet bedömas och Strålsäkerhetscentralen utan dröjsmål underrättas om avvikelserna.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om driften av kärnanläggningar i enlighet med de säkerhetstekniska driftförutsättningarna och om förfaranden vid avvikelser från förutsättningarna.

135 §

Drifthanvisningar för en kärnanläggning

Det ska finnas drifthanvisningar för en kärnanläggning, i vilka den övervakning och styrning av anläggningens tillstånd som en säker drift av anläggningen förutsätter fastställs. I drifthanvisningarna ska också förfaringssätten för tillförlitlig identifiering och hantering av störnings- och olyckssituationer fastställas.

Drifthanvisningarna ska utarbetas och upprätthållas på ett systematiskt sätt och med hjälp av tillförlitliga metoder. Drifthanvisningarnas lämplighet för sitt ändamål ska säkerställas.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om de helheter som ska ingå i drifthanvisningarna för kärnanläggningar, om ett systematiskt utarbetande och upprätthållande av drifthanvisningarna samt om metoderna för utarbetande och upprätthållande av drifthanvisningarna och om säkerställandet av ändamålsenligheten.

136 §

Stannande och återstart av en kärnanläggning

Ett kärnkraftverk ska stannas och återstartas på ett säkert sätt. Perioden mellan att kärnkraftverket stannas och att det återstartas ska planeras. Planen ska innehålla en bedömning av hur de åtgärder som vidtas under perioden i fråga påverkar anläggningens säkerhet.

Planen och den säkerhetsbedömning som ingår i den ska lämnas till Strålsäkerhetscentralen för kännedom innan kärnkraftverket stannas på grund av omfattande underhålls- och reparationsåtgärder, för byte av kärnbränsle eller när anläggningen är föremål för åtgärder som till sin omfattning eller betydelse kan jämföras med dessa. Kärnkraftverket får efter sådana åtgärder återstartas när Strålsäkerhetscentralen vid en besiktning har konstaterat att tillståndshavaren har säkerställt en säker start.

Ett långvarigt avbrott i verksamheten vid en annan kärnanläggning än ett kärnkraftverk ska planeras, dess konsekvenser för kärnanläggningens säkerhet bedömas och behövliga åtgärder vidtas för att trygga säkerheten under avbrottet i verksamheten. Planen ska innehålla en bedömning av hur de underhålls- eller reparationsåtgärder eller ändringsarbeten som genomförs under perioden i fråga påverkar kärnanläggningens säkerhet. Planen ska lämnas till Strålsäkerhetscentralen för kännedom innan verksamheten avbryts. Kärnanläggningen får efter sådana åtgärder återstartas när Strålsäkerhetscentralen vid en besiktning har konstaterat att tillståndshavaren har säkerställt en säker start.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om innehållet i de planer och säkerhetsbedömningar som gäller stannande och återstart av kärnkraftverk och andra kärnanläggningar och om hur planerna och säkerhetsbedömningarna ska lämnas till Strålsäkerhetscentralen samt om förfarandena för säkerställande av säkerheten vid starten.

15 kap.

Säkerställande och utveckling av säkerheten vid en kärnanläggning

137 §

Påvisande av att säkerhetskraven uppfylls

Uppfyllandet av kraven för kärnanläggningens och dess systems, strukturers och komponenters säkerhet och med dem förenade mänskliga faktorer ska påvisas med hjälp av sådana tillförlitliga metoder och förfaranden vars resultat kan verifieras och spåras under kärnanläggningens livscykel.

Uppfyllandet av kraven för slutförvarsanläggningens långtidssäkerhet ska bedömas under anläggningens livscykel med hjälp av tillförlitliga metoder och förfaranden.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om påvisandet av att kraven för system, strukturer och komponenter har uppfyllts och om bedömningen av att kraven för slutförvarsanläggningars långtidssäkerhet har uppfyllts samt om de metoder och förfaranden som tillämpas vid påvisandet av att kraven uppfylls och vid bedömningen av om kraven uppfylls.

138 §

Hantering av åldrande av en kärnanläggnings system, strukturer och komponenter

Tillståndshavaren ska se till att hantera tillförlitligheten och åldrandet i fråga om funktionen hos en kärnanläggnings system, strukturer och komponenter i syfte att upprätthålla säkerheten vid kärnanläggningen. Vid hanteringen av åldrandet ska hänsyn tas till ordnandet av övervakningen av skicket hos och underhållet av kärnanläggningens system, strukturer och komponenter, till besiktningar och andra åtgärder i anslutning till dem samt till systemens,

strukturernas och komponenternas betydelse för kärnanläggningens säkerhet under driften av anläggningen.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om hanteringen av åldrandet.

139 §

Tillsyn över skicket av en kärnanläggningens byggnader, strukturer och komponenter

Tillståndshavaren ska se till att bestämmelserna om skyldigheterna för huvudprojekteraren och ägaren till byggnaden enligt 139 § och 140 § 1 mom. 1 och 3 punkten i bygglagen iakttas vid utarbetandet och uppdateringen av drift- och underhållsanvisningar för kärnanläggningens byggnader. Om de underhållsskyldigheter i fråga som ägaren av byggnaderna har försummas, tillämpas 141 § i bygglagen. Till övriga delar tillämpas inte 12 kap. i bygglagen på kärnanläggningars byggnader eller strukturer.

Tillståndshavaren ska följa i hurdant skick kärnanläggningens strukturer och komponenter är och se till att de besiktas regelbundet. Dessutom tillämpas vad som

1) i lagen om tryckbärande anordningar föreskrivs om periodiska besiktningar av kärnanläggningens tryckbärande anordningar,

2) i elsäkerhetslagen föreskrivs om periodiska besiktningar av kärnanläggningens elanläggningar,

3) i arbetarskyddslagen föreskrivs om återkommande besiktningar av kärnanläggningens lyft- och förflyttningsanordningar,

4) i lagen om vissa brandskyddsanordningar föreskrivs om periodiska besiktningar av kärnanläggningens brandskyddsanordningar.

Om övervakningen av strukturernas eller komponenternas skick förutsätter en oberoende besiktning på grund av deras betydelse för säkerheten, utförs besiktningen av de strukturer och komponenter som är viktiga för säkerheten vid kärnanläggningar av Strålsäkerhetscentralen och andra besiktningar av ett besiktningsorgan som godkänts av Strålsäkerhetscentralen. På fastställande av fördelningen av besiktningsbehörigheten tillämpas 103 § 3 mom. och på avvikelser från fördelningen av besiktningsbehörigheten 103 § 4 mom. 3 punkten.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om den i 2 mom. avsedda övervakningen av skicket och därtill hörande regelbunden besiktning.

140 §

Program för hantering av åldrande

Tillståndshavaren ska för åtgärderna för hantering av åldrande och för övervakning av skicket ha ett av Strålsäkerhetscentralen godkänt program för hantering av åldrande, som ska hållas uppdaterat. I programmet för hantering av åldrande ska ingå en beskrivning av de åtgärder som den i 138 § avsedda hanteringen av åldrande och den i 139 § avsedda övervakningen av skicket förutsätter.

Godkännandet av programmet för hantering av åldrande förutsätter att de åtgärder som avses i 1 mom. beskrivs tillräckligt utförligt i programmet så att hanteringen av åldrandet och övervakningen av skicket bildar en ändamålsenlig helhet med tanke på säkerheten vid kärnanläggningen.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om innehållet i programmet för hantering av åldrande.

141 §

Periodisk oförstörande besiktning av en kärnanläggnings struktur och komponenter

Tillståndshavaren ska se till att sådana strukturer och mekaniska komponenter i kärnanläggningen som är av central betydelse med tanke på genomförandet av säkerhetsfunktioner eller när det gäller att förhindra utsläpp av radioaktiva ämnen periodiskt genomgår en besiktning där bevarandet av egenskaperna och integriteten hos de komponenter som omfattas av besiktningen på ett tillförlitligt sätt bedöms utan att de skadas eller ändras permanent (*oförstörande besiktning*). Tillståndshavaren ska se till att det finns en plan för oförstörande besiktningar, som hålls uppdaterad, och för registrering av resultaten av besiktningarna.

Oförstörande besiktningar får utföras på i 1 mom. avsedda strukturer av en person som av ett i denna lag avsett certifieringsorgan fastställts vara lämplig och på mekaniska komponenter av ett provningsorgan som godkänts enligt denna lag. Provningsorganet ska vid oförstörande besiktning av mekaniska komponenter använda en metod enligt ett besiktningssystem som fastställts vara lämpligt av ett kvalificeringsorgan som godkänts enligt denna lag (*kvalificerad periodisk besiktning*).

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om de i 1 och 2 mom. avsedda besiktningarna och de planer som gäller dem samt om fastställande av lämpligheten hos metoderna enligt besiktningssystemen.

142 §

Program för kvalificerade periodiska besiktningar

Tillståndshavaren ska ha ett av Strålsäkerhetscentralen godkänt program för kvalificerade periodiska besiktningar, som ska hållas uppdaterat. I programmet ska anges de komponenter som ska besiktas och de tillämpningsanvisningar för dem som ska iakttas vid besiktningen samt principerna och planerna för besiktningarna. Ett godkännande av programmet förutsätter att integriteten hos de komponenter som omfattas av programmets tillämpningsområde kan bedömas tillförlitligt och tillräckligt ofta på grundval av programmet. Programmet och de delar som kompletterar det ska ha godkänts i tillräckligt god tid innan besiktningarna enligt programmet och dess delar inleds.

Tillståndshavaren ska dessutom fastställa uppgifterna om och de besiktningsmålsättningar som ska godkännas av Strålsäkerhetscentralen för de objekt som ska besiktas i enlighet med programmet för kvalificerade periodiska besiktningar. Godkännandet förutsätter att uppgifterna och besiktningsmålsättningarna har fastställts på ett heltäckande sätt.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om programmet för kvalificerade periodiska besiktningar, om de programenliga uppgifter om och besiktningsmål för det som är föremål för besiktning och om lämnandet av uppgifter om dessa.

143 §

Avvikelse som upptäckts vid kvalificerad periodisk besiktning

Om det vid en kvalificerad periodisk besiktning konstateras att en komponent inte uppfyller den besiktningsmålsättning som uppställts för den, ska fortsatt användning av komponenten i anläggningen ha ett godkännande av Strålsäkerhetscentralen. Godkännandet förutsätter att tillståndshavaren påvisar att användningen av komponenten är säker på det sätt som avses i denna lag under komponentens planerade användningsperiod.

144 §

Kvalitetskontroll av kärnanläggningars sådana strukturer och komponenter som påverkar säkerheten

Genom kvalitetskontroll av kärnanläggningars sådana strukturer och komponenter som påverkar säkerheten ska det säkerställas att de överensstämmer med den godkända detaljerade tekniska planen.

Oförstörande besiktningar som hänför sig till kvalitetskontrollen av sådana strukturer eller komponenter som är viktiga för säkerheten vid en kärnanläggning får utföras av provningsorgan som godkänts enligt denna lag. Provningsorgan som konstaterats vara behöriga får utföra sådana oförstörande besiktningar som hänför sig till kvalitetskontrollen av sådana andra strukturer eller komponenter i kärnanläggningar som påverkar säkerheten och som inte är viktiga för säkerheten vid kärnanläggningen.

Dessutom får oförstörande besiktningar som hänför sig till kvalitetskontroll av strukturer och komponenter göras enligt vad som av Strålsäkerhetscentralen har godkänts som en del av tillverkningen av strukturer och komponenter i enlighet med de allmänna kravspecifikationerna.

145 §

Kompletterande bestämmelser om besiktning av vissa komponenter

De personer som gör permanenta förband på och oförstörande besiktning av kärnanläggningars sådana mekaniska komponenter som tillverkas enskilt och som påverkar säkerheten samt de tillverkningsmetoder som påverkar egenskaperna hos förbandsmetoder och andra material i strukturer ska ha fastställts vara lämpliga av ett certifieringsorgan som avses i denna lag.

Strålsäkerhetscentralen kan också godkänna användning av sådana personer, förbandsmetoder och i 1 mom. avsedda tillverkningsmetoder som någon annan aktör än ett certifieringsorgan har fastställt vara lämpliga, om det påvisas att personernas kompetens har säkerställts på ett tillförlitligt sätt och att de nämnda metoderna har säkerställts på ett tekniskt motsvarande tillförlitligt sätt.

146 §

Periodisk säkerhetsbedömning av en kärnanläggning

Tillståndshavaren ska minst vart tionde år bedöma kärnanläggningens säkerhet i sin helhet (*periodisk säkerhetsbedömning*). Genomförandet av den periodiska säkerhetsbedömningen ska planeras. Planen ska innehålla en beskrivning av bedömningens omfattning, innehåll och de bedömningsmetoder som används. Planen ska lämnas till Strålsäkerhetscentralen för kännedom.

Vid en periodisk säkerhetsbedömning ska kärnanläggningen bedömas enligt de grunder som använts vid planeringen av den och det ska också bedömas om grunderna är tillräckliga med beaktande av vad som i denna lag föreskrivs om säkerheten vid kärnanläggningen. Dessutom ska det i planen identifieras utvecklingsbehov som har samband med säkerheten vid kärnanläggningen och dess drift samt i detta sammanhang beakta hanteringen av åldrandet av kärnanläggningen och dess system, strukturer och komponenter, ledningen av kärnanläggningens organisation och verksamhet, erfarenheterna av driften av kärnanläggningar, den utveckling av kravnivån som skett enligt tillämpliga bestämmelser och föreskrifter, resultaten av säkerhetsutredningar samt den vetenskapliga och tekniska utvecklingen.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om planeringen av periodiska säkerhetsbedömningar, det som ska ingå i säkerhetsbedömningar samt tillämpliga bedömningsmetoder.

Behandling av den periodiska säkerhetsbedömningen av en kärnanläggning

Tillståndshavaren ska lämna Strålsäkerhetscentralen det material som gäller den periodiska säkerhetsbedömningen, resultaten av bedömningen samt de slutsatser som på grundval av bedömningen dragits om de åtgärder som behövs för att säkerställa och utveckla säkerheten vid kärnanläggningen. Tillståndshavaren ska också lämna Strålsäkerhetscentralen en offentlig sammanfattning av de nämnda ärendena och publicera den.

Strålsäkerhetscentralen godkänner tillståndshavarens slutsatser om de åtgärder som behövs för att säkerställa och utveckla säkerheten vid kärnanläggningen, om säkerhetsbedömningen har gjorts i ändamålsenlig omfattning och slutsatserna grundar sig på en tillräckligt täckande och omsorgsfull bedömning.

Om det är fråga om en kärnanläggning för vilken statsrådet har beviljat tillstånd, ska Strålsäkerhetscentralen lämna det beslut som avses i 2 mom. till arbets- och näringsministeriet för kännedom.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om innehållet i det material som avses i 1 mom.

16 kap.

Skyddsarrangemang

148 §

Tillämpning av bestämmelserna om skyddsarrangemang på kärnanläggningar och på annan användning av kärnenergi

Vad som i detta kapitel föreskrivs om skyddsarrangemang för kärnanläggningar tillämpas på

- 1) kärnkraftverk,
- 2) produktionsanläggningar för kärnbränsle,
- 3) kärnanläggningar som är avsedda för hantering, lagring och slutförvaring av använt kärnbränsle och annat högaktivt kärnavfall,

4) andra än i 1–3 punkten avsedda kärnanläggningar som är belägna inom samma område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse som en kärnanläggning enligt de punkterna.

På andra än i 1 mom. avsedda kärnanläggningar, anläggningar för kärnämnestillvaratagande och andra sådana platser där kärnenergi används och där ett särskilt klyvbart material innehas på en och samma gång så att mängden inte är ringa, tillämpas bestämmelserna om skyddsarrangemang för kärnanläggningar enligt vad som föreskrivs nedan.

Om det på ett område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse finns flera olika tillståndsinnehavarens kärnanläggningar, ska tillståndshavarna se till att skyddsarrangemangen för anläggningarna samordnas.

Vad som i detta kapitel föreskrivs om skyddsarrangemang vid transporter tillämpas inom områden som inte omfattas av begränsning av trafik och vistelse på transporter av

- 1) särskilt klyvbart material, om inte mängden material som transporteras på en och samma gång är ringa,

2) använt kärnbränsle och sådant kärnbränsle som har bestrålats i reaktorhärden och som planerats att återföras till reaktorhärden efter att det avlägsnats därifrån,

3) annat kärnavfall än använt kärnbränsle, om aktiviteten hos det kärnavfall som på en och samma gång transporteras överstiger 1 terabecquerel.

Närmare bestämmelser om det material som avses i 2 mom. och 4 mom. 1 punkten får utfärdas genom förordning av statsrådet.

149 §

Tillståndshavarens ansvar för skyddsarrangemang vid transport

Tillståndshavaren svarar för att de i detta kapitel föreskrivna skyldigheterna i fråga om skyddsarrangemang vid transport iakttas, om transporten anknyter till verksamhet vid tillståndshavarens kärnanläggning och tillståndshavaren sköter ordnandet av transporten. I annat fall är det innehavaren av godkännandet för transporten som svarar för att skyldigheterna iakttas. I så fall tillämpas på innehavaren av godkännandet vad som i detta kapitel föreskrivs om tillståndshavare.

Ansaret för skyddsarrangemang vid transport och överföringen av ansvaret under transporten ska före inledandet av transporten fastställas mellan dem som är delaktiga i transporten.

150 §

Grunder för skyddsarrangemangen

För att trygga kärnanläggningen och transporten ska det finnas skyddsarrangemang som är tillräckliga i förhållande till de risker som är förenade med kärnanläggningens verksamhet och transporter eller till annan verksamhet som äventyrar kärnanläggningens eller transporternas säkerhet och potentiella följder av dem samt i förhållande till de skyddsbehov som bedömts föreligga utifrån den lägesbild som gäller dem. Tillståndshavaren har skyldighet att upprätthålla en lägesbild och sörja för skyddsarrangemangen samt för utvärdering och utveckling av dem till de delar de inte hör till myndigheterna.

Skyddspolisen fastställer en hotbild i fråga om sådan lagstridig verksamhet som riktar sig mot kärnanläggningars verksamhet och transporter. Strålsäkerhetscentralen fastställer grunderna för planeringen av skyddsarrangemangen utifrån hotbilden och utifrån potentiella följder av hotbilden och av annan verksamhet som äventyrar kärnanläggningens eller transporternas säkerhet (*dimensionerande hotbeskrivning*). Tillståndshavarens skyddsarrangemang ska grunda sig på den dimensionerande hotbeskrivningen. Planerna för skyddsarrangemangen eller transporterna ska ändras om förändringar i den dimensionerande hotbeskrivningen eller i lägesbilden så kräver.

Även på i 148 § 2 mom. avsedda anläggningar och andra platser där kärnenergi används tillämpas 1 och 2 mom.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om planering, genomförande och utvärdering av skyddsarrangemangen samt om bedömning av skyddsbehoven.

151 §

Anläggningsområde och skyddszoner

Tillståndshavaren ska inom det område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse som anläggningsområde fastställa det område som är centralt med tanke på säkerheten vid kärnanläggningen. Även innehavaren av tillstånd för en anläggning för kärnämnestillvaratagande ska inom det område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse som anläggningsområde fastställa det område som är centralt med tanke på säkerheten vid anläggningen.

Tillståndshavaren ska inom det område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse fastställa zoner på basis av de risker som hänför sig till kärnanläggningens skyddsarrangemang och datanäten för det så att skyddsarrangemangen kan genomföras på ett ändamålsenligt och

proportionerligt sätt inom de olika zonerna i enlighet med de skyddsbehov som hänför sig till dem. Zonerna ska fastställas så att säkerhetshot upptäcks och responsen på dem genomförs i rätt tid. Dessutom ska vid fastställandet av zoner hänsyn tas till behovet av att skydda de system och till dem hörande strukturer och komponenter som är viktiga med tanke på säkerheten vid kärnanläggningen samt de byggnader i kärnanläggningen som är viktiga med tanke på säkerheten.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om fastställandet av de zoner som avses i 2 mom.

152 §

Övervakning av anläggningsområdet

Tillståndshavaren ska i syfte att upptäcka och förhindra verksamhet som äventyrar säkerheten sörja för övervakningen och hanteringen av tillträdet till anläggningsområdet och sådana utanför området belägna lokaler samt informationssystem som används för styrning eller övervakning av kärnanläggningen. Övervakningen ska genomföras så att verksamhet som äventyrar säkerheten kan upptäckas i rätt tid och på ett tillräckligt heltäckande och tillförlitligt sätt med tanke på säkerheten.

Person- och godstrafiken till och från kärnanläggningen och de lokaler utanför anläggningsområdet som används för styrning eller övervakning av kärnanläggningen ska övervakas. De personer, fortskaffningsmedel, varor och försändelser som anländer till anläggningsområdet ska genomgå säkerhetsvisitation. Säkerhetsvisitation kan vid behov också utföras när någon lämnar anläggningsområdet. Säkerhetsvisitation görs inte i fråga om polisens, räddningsväsendets, Gränsbevakningsväsendets eller Försvarsmaktens anställda som utför ett tjänsteuppdrag och inte heller i fråga om fortskaffningsmedel, utrustning eller andra varor som dessa medför. Säkerhetsvisitation kan utifrån en riskbedömning utelämnas också i fråga om andra personer som deltar i avväjandet av ett allvarligt hot mot liv, hälsa eller egendom och i fråga om fortskaffningsmedel, utrustning eller andra varor som dessa medför.

Även i fråga om anläggningar som avses i 148 § 2 mom. tillämpas 1 mom. på övervakningen av anläggningsområdet och 2 mom. på övervakningen av person- och godstrafiken. I 148 § 2 mom. avsedda andra platser där kärnenergi används samt tillträdet till dem ska övervakas.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om övervakningen av anläggningsområdet och av kärnanläggningens utanför anläggningsområdet belägna lokaler som används för styrning eller övervakning av anläggningen, om genomförandet av övervakningen av person- och godstrafiken samt om hanteringen av tillträdet till anläggningens lokaler och informationssystem.

153 §

Säkerhetsreglemente

Tillståndshavaren ska ha ett av Strålsäkerhetscentralen godkänt säkerhetsreglemente som gäller kärnanläggningens skyddsarrangemang, vilket ska hållas uppdaterat.

För godkännandet krävs det att en begränsning i rätten att färdas och vistas i ett område har fastställts enligt 9 kap. 8 § i polislagen för kärnanläggningen och att det i säkerhetsreglementet i tillräcklig utsträckning med hänsyn till den dimensionerande hotbeskrivningen och lägesbilden ges uppgifter om

1) ledningen av den organisation som svarar för skyddsarrangemangen och hur organisationens verksamhet har ordnats,

2) säkerhetspersonernas uppgifter och ansvar inom den organisation som svarar för skyddsarrangemangen samt om den utbildning som krävs av säkerhetspersoner och om hur utbildningen har ordnats,

3) säkerhetsvisitationer och drogtester,

4) skyddet av kärnanläggningen,

5) de viktigaste instruktioner som ges säkerhetspersoner och andra som deltar i skyddsarrangemangen,

6) den övervakningsutrustning, de maktmedelsredskap och den övriga utrustning som används,

7) övningsverksamhet som hänför sig till skyddsarrangemangen och säkerställande och visande av att personalen kan hantera maktmedelsredskapen,

8) samarbetet med polisen och andra myndigheter,

9) andra än i 1–8 punkten avsedda omständigheter som behövs för att trygga målen för skyddsarrangemangen.

Säkerhetsreglementet ska samordnas med den externa räddningsplan som avses i räddningslagen (379/2011) utan att kärnanläggningens eller transporters säkerhet äventyras. Säkerhetsreglementet ska samordnas med de av polisens planer för tryggandet av kärnanläggningen och transporterna som tillståndshavaren får information om av polisen.

154 §

Skyddsplan

Kärnanläggningen ska ha en av Strålsäkerhetscentralen godkänd skyddsplan, som ska hållas uppdaterad. För godkännandet krävs att det i skyddsplanen med tillräcklig noggrannhet anges de i 150 § 1 mom. avsedda grunderna för planeringen av skyddsarrangemangen och det tekniska, strukturella och organisatoriska genomförandet av de skyddsarrangemang som baserar sig på dessa grunder samt att det ges en beskrivning av hur de i denna lag avsedda kraven i fråga om skyddsarrangemangen uppfylls.

Även på i 148 § 2 mom. avsedda anläggningar och andra platser där kärnenergi används tillämpas 1 mom.

För transporter ska det utarbetas en skyddsplan där de uppgifter som avses i 1 mom. ska anges i fråga om transporter. Skyddsplanen för en transport behandlas och avgörs som en del av godkännandet av ansökan om transport i enlighet med 186 §.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om innehållet i skyddsplanen.

155 §

Utrustning för skyddsarrangemangen

Tillståndshavaren ska ha en larmcentral för skyddsarrangemangen samt de andra lokaler, redskap, utrustningar och kommunikationssystem som skyddsarrangemangen kräver. Det ska säkerställas att dessa är i funktionsdugligt skick.

Även på i 148 § 2 mom. avsedda anläggningar och andra platser där kärnenergi används tillämpas 1 mom.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om larmcentralens verksamhet samt om redskapen, utrustningarna och kommunikationssystemen för skyddsarrangemangen och säkerställandet av att de är i funktionsdugligt skick.

156 §

Ansvarig person för skyddsarrangemangen

Vid kärnanläggningen och för transporter ska det finnas en sådan av Strålsäkerhetscentralen godkänd ansvarig person för skyddsarrangemangen som har till uppgift att sörja för genomförandet av verksamhet enligt de bestämmelser och föreskrifter som gäller skyddsarrangemangen för kärnanläggningen och transporterna samt att sörja för ledningen och övervakningen av säkerhetspersonerna. Tillståndshavaren ska se till att den ansvariga personen för skyddsarrangemangen i sitt uppdrag har en sådan ställning att personen har tillräckliga befogenheter och faktisk möjlighet att sköta sina uppgifter. Den ansvariga personen för skyddsarrangemangen ska ha en ställföreträdare, på vilken bestämmelserna om den ansvariga personen för skyddsarrangemangen i denna lag tillämpas.

För att en person ska godkännas som ansvarig person för skyddsarrangemangen krävs det att

1) personen står i anställningsförhållande till tillståndshavaren eller ett bolag där tillståndshavaren har bestämmande inflytande,

2) personen är förtrogen med skyddsarrangemangen,

3) personen har den utbildning och erfarenhet samt kännedom om lagstiftningen som behövs med tanke på uppgifterna samt behövlig information om säkerheten vid kärnanläggningen och vid transporter,

4) personen är lämplig att sköta uppgiften.

Strålsäkerhetscentralen kan på särskilda grunder med avvikelse från 2 mom. 1 punkten godkänna också en sådan ansvarig person för skyddsarrangemangen som står i anställningsförhållande till en annan tillståndshavare inom samma område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse med vilken skyddsarrangemangen med stöd av 148 § 3 mom. ska samordnas.

Även vid i 148 § 2 mom. avsedda anläggningar och andra platser där kärnenergi används ska det finnas en sådan ansvarig person för skyddsarrangemangen som uppfyller de krav som anges i 2 mom. 1–4 punkten och som har till uppgift att sörja för organiseringen av verksamhet enligt de bestämmelser och föreskrifter som gäller skyddsarrangemangen, och en ställföreträdare för denne. Dessutom tillämpas på innehavare av tillstånd för i 148 § 2 mom. avsedda anläggningar och andra platser där kärnenergi används vad som i 1 mom. föreskrivs om tillståndshavarens skyldighet att se till att den ansvariga personen för skyddsarrangemangen, samt ställföreträdaren, har befogenheter och möjlighet att sköta sina uppgifter.

157 §

Krav som gäller anlitage av säkerhetspersoner

Tillståndshavaren ska ha så många säkerhetspersoner som den dimensionerande hotbeskrivningen och lägesbilden kräver. En säkerhetspersons uppgift är att skydda kärnanläggningen och transporterna mot verksamhet som äventyrar deras säkerhet och mot potentiella följder av sådan verksamhet.

Säkerhetspersoner ska anlitas för att trygga uppförande, drift och avveckling av en kärnanläggning tills det på anläggningsområdet inte längre finns sådana kärnämnen eller kärnavfall som avses i 148 § 2 mom. eller tills detta kärnavfall har placerats i slutförvar på anläggningsområdet. Vid transporter ska säkerhetspersoner anlitas för hela transporten ända tills kärnämnet eller kärnavfallet har överlåtits till mottagaren, om inte något annat bestäms i beslutet om godkännande för transport.

För att trygga transporten får i stället för en säkerhetsperson en sådan väktare som avses i lagen om privata säkerhetstjänster (1085/2015), nedan *säkerhetstjänstlagen*, anlitas, om färskt kärnbränsle eller särskilt klyvbart material med högst motsvarande aktivitet transporteras.

Säkerhetspersoner får användas endast i enlighet med 1 och 2 mom.

158 §

Krav som ställs på säkerhetspersoner

Som säkerhetspersoner får tillståndshavaren endast anlita personer som har

- 1) ett giltigt godkännande enligt 10 § i säkerhetstjänstlagen,
- 2) behövlig utbildning i grunderna för legitimiteten i att använda maktmedel, i iakttagandet av dessa grunder i praktiska situationer och i användningen av behövliga maktmedelsredskap,
- 3) avklarad årlig träning med tillhörande nivåprov i fysiska maktmedel och maktmedelsredskap,
- 4) behövlig utbildning och förtrogenhet med de särskilda omständigheterna i fråga om det objekt som ska skyddas,
- 5) förutsättningar att sköta uppgiften med hänsyn till personens hälsotillstånd, vilka tillståndshavaren har försäkrat sig om årligen och i övrigt vid behov genom hälsoundersökningar som genomförs av företagshälsovården, och
- 6) ett anställningsförhållande hos tillståndshavaren eller innehavaren av näringstillstånd för den privata säkerhetsbranschen.

Tillståndshavaren ska omedelbart sluta anlita en person som säkerhetsperson om denne inte uppfyller de förutsättningar som anges i 1 mom.

Den kompletterande utbildning som krävs för säkerhetspersoner för användning av fysiska maktmedel samt bärande och användning av maktmedelsredskap ska ges av en i säkerhetstjänstlagen avsedd utbildningsanordnare som godkänts som utbildare i användningen av maktmedel och som skytteinstruktör. I fråga om andra maktmedel än fysiska maktmedel och sådana maktmedelsredskap som väktare enligt den nämnda lagen har rätt att använda, ges utbildningen av polisen eller av en utbildare som har rätt att utbilda personer i användningen av maktmedelsredskapen i fråga.

159 §

Säkerhetspersonens dräkt

En säkerhetsperson ska kunna identifieras som säkerhetsperson utifrån sin dräkt. Dräkten och de märken som används på den ska tydligt skilja sig från uniformer och militärdräkter som polisen, Gränsbevakningsväsendet, Försvarsmakten, Tullen, Brottsförklaringsmyndigheten och räddningsväsendet använder samt från officiella märken och texter på dessa uniformer och militärdräkter.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om säkerhetspersoners dräkt och de märken som används på den.

160 §

Principer som ska följas i säkerhetspersoners uppgifter

Säkerhetspersoner ska i sina uppgifter följa de allmänna principer som enligt 6 § i säkerhetstjänstlagen ska iakttagas i bevakningsuppgifter, skyldigheten enligt 7 § att informera den som blir föremål för åtgärder eller en företrädare för den personen om vad åtgärderna grundar sig på och om tystnadsplikten enligt 9 § i den lagen.

På säkerhetspersoner tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när de utför uppgifter enligt denna lag. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (412/1974).

161 §

Säkerhetspersoners befogenheter

För att utföra sin uppgift enligt 157 § har säkerhetspersoner inom det område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse vid kärnanläggningen rätt att

- 1) vägra tillträde till området,
- 2) avlägsna en person från området,
- 3) hindra en person från att fly,
- 4) gripa en person, visitera en gripen person och kontrollera ämnen och föremål som personen medför,
- 5) frånta en person ett föremål eller ämne som skulle kunna användas för att skada människor eller egendom,
- 6) avlägsna ett hinder,
- 7) utföra säkerhetsvisitation och drogtest i enlighet med 162 §,
- 8) ingripa i ett i 2 § 1 mom. 21 punkten i luftfartslagen (864/2014) avsett obemannat luftfartygs, eller en annan obemannad farkosts eller ett obemannat fordons färd i enlighet med 166 §,
- 9) medföra hund med iakttagande av vad som i 21 § i säkerhetstjänstlagen föreskrivs om en väktares rätt att medföra hund, samt
- 10) som maktmedel och för säkerhetsvisitation använda en sådan hund som med personen som förare med godkänt resultat har genomgått utbildning som uppfyller de krav som Polisyrkeshögskolan har fastställt, och som uppfyller de villkor som anges i 21 § 1 mom. 1–4 punkten i säkerhetstjänstlagen.

För att utföra en uppgift enligt 157 § har säkerhetspersoner rätt att utanför det område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse utöva befogenheter enligt 1 mom. 1–7 punkten i lokaler som används för styrning av funktioner som påverkar säkerheten vid kärnanläggningen.

För att utföra sin uppgift enligt 157 § har säkerhetspersoner i syfte att trygga en transport utanför det område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse rätt att

- 1) utöva de befogenheter som avses i 1 mom. 5–7 punkten,
- 2) hindra en person från att delta eller ingripa i transporten,
- 3) avlägsna en person från en plats, om det utifrån personens hotelser eller övriga uppträdande finns grundad anledning att anta eller utifrån personens tidigare uppträdande är sannolikt att denne kommer att äventyra säkerheten vid transporten,
- 4) gripa en person, om det sannolikt inte räcker att denne avlägsnas från platsen och en störning eller fara som hänför sig till transporten inte annars kan avvärras.

162 §

Säkerhetsvisitation och drogtestning

En säkerhetsperson har rätt att utföra säkerhetsvisitation i enlighet med 152 § 2 mom. av de personer som arbetar i eller har ärende till kärnanläggningen och det område vid kärnanläggningen som omfattas av begränsning av trafik och vistelse samt av ämnen, föremål och fortskaffningsmedel som de medför eller som kommer in på området. En säkerhetsperson har också rätt att utföra säkerhetsvisitation av personer som deltar i transporten samt av ämnen, föremål och fortskaffningsmedel som dessa personer medför. Visitation genomförs i första hand med hjälp av en metalldetektor eller annan motsvarande teknisk anordning. Visitation kan också genomföras med hjälp av en sådan hund som avses i 161 § 1 mom. 10 punkten eller på något annat lämpligt sätt.

En säkerhetsperson har dessutom rätt att i samband med säkerhetsvisitation frånta en person ett ämne eller föremål som kan användas för att skada människor eller egendom. De ämnen eller föremål som fråntagits någon i samband med visitation ska utan dröjsmål överlämnas till polisen eller, om det inte enligt lag finns hinder för det, återlämnas till personen när personen avlägsnar

sig från det område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse eller, om det är fråga om säkerhetsvisitation som hänför sig till en transport, efter det att transporten avslutats.

De som arbetar i eller har ärende till kärnanläggningen eller som deltar i transporten är skyldiga att på uppmaning av en säkerhetsperson genomgå prov för att konstatera om de intagit alkohol eller något annat berusningsmedel. Provet får dock inte utföras i fråga om polisens, räddningsväsendets, Gränsbevakningsväsendets eller Försvarsmaktens anställda som utför ett tjänsteuppdrag. På provtagningen tillämpas 9 kap. 2 § i tvångsmedelslagen (806/2011).

Den som vägrar genomgå säkerhetsvisitation eller prov för konstaterande av eventuellt intag av alkohol eller annat berusningsmedel eller är påverkad av berusningsmedel ska avlägsnas från det område vid kärnanläggningen som omfattas av begränsning av trafik och vistelse eller förhindras att delta i transporter.

Tillståndshavaren ska informera dem som arbetar i eller har ärende till kärnanläggningen eller det område vid kärnanläggningen som omfattas av begränsning av trafik och vistelse samt dem som deltar i transporter om säkerhetsvisitation och drogtestning.

Vad som föreskrivs i 1–5 mom. tillämpas också på sådana till kärnanläggningen hörande lokaler belägna utanför det område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse varifrån funktioner som påverkar säkerheten vid anläggningen kan styras.

163 §

Säkerhetspersoners maktmedelsredskap

Maktmedelsredskap som är tillåtna för säkerhetspersoner är

- 1) skjutvapen enligt 2 § i skjutvapenlagen (1/1998),
- 2) gasspray enligt 11 § i skjutvapenlagen,
- 3) handbojor samt midjefängsel och fotfängsel,
- 4) högst 70 cm långa batonger samt teleskopbatonger,
- 5) i 161 § 1 mom. 10 punkten avsedda hundar,
- 6) tryckluftsdreven projektilavfyrare och elpistol.

Maktmedelsredskapen ska administreras av tillståndshavaren eller den som handlar för tillståndshavarens räkning.

På bärandet av maktmedelsredskap tillämpas vad som i 20 § i säkerhetstjänstlagen föreskrivs om hur en väktare ska bära sina maktmedelsredskap. Avvikelse från sättet att bära maktmedelsredskap får utöver vad som föreskrivs i den paragrafen göras, om det är motiverat med beaktande av arbetarskyddet eller strålsäkerheten. Säkerhetspersoner får dock bära skjutvapen endast om det med hänsyn till omständigheterna är nödvändigt för uppdraget.

164 §

Användning av fängsel

En säkerhetsperson får för en person som äventyrar säkerheten vid en kärnanläggning eller vid en transport begränsa rörelse- och handlingsfriheten med handbojor, plastfängsel eller på något annat motsvarande sätt, om det är nödvändigt för att trygga säkerheten vid kärnanläggningen eller transporten, förhindra rymning, betvinga våldsamt uppträdande eller avvärja överhängande risk för våld.

Säkerhetspersonen får inte begränsa personens rörelse- eller handlingsfrihet längre än nödvändigt och endast tills personen har överlämnats till polisen.

165 §

Användning av maktmedel och maktmedelsredskap

En säkerhetsperson har rätt att använda maktmedel och maktmedelsredskap mot den som flyr gripande eller genom att göra motstånd försöker undvika eller förhindra en åtgärd enligt 161 § 1 mom. 1–8 punkten eller 2 eller 3 mom.

De maktmedel som används ska vara nödvändiga, försvarbara och proportionerliga med tanke på situationen och det intresse som ska skyddas. Bestämmelser om överskridning av gränser vid användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. i strafflagen (39/1889).

Skjutvapen får dock användas endast om en persons verksamhet kan orsaka direkt och allvarlig fara för annans liv eller hälsa eller för kärnanläggningens eller transportens säkerhet och det inte finns att tillgå något lindrigare sätt att avvärja faran. Skjutvapen får dessutom användas i brådska och viktiga uppdrag för att avlägsna föremål, djur eller motsvarande hinder eller för att ingripa i ett obemannat fordon eller en obemannad farkosts färd. Skjutvapen får användas för att skingra folksamlingar endast om det i vapnen används gaspatroner eller andra motsvarande patroner, i enlighet med särskilda föreskrifter som meddelats om sådana patroner. Med användning av skjutvapen avses avlossande av skott eller en varning om detta, eller hot om användning av skjutvapnet.

På behandlingen av en person som gripits tillämpas följande bestämmelser i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen (841/2006):

- 1) 1 kap. 3 § om inskränkning i frihetsberövades rättigheter,
- 2) 1 kap. 4 § om behandlingen av frihetsberövade,
- 3) 2 kap. 2 § 1 mom. om underrättelse om frihetsberövande,
- 4) 2 kap. 3 § 1 mom. om information om bestämmelser samt om förhållandena i förvaringslokalen,
- 5) 3 kap. 1 § om placering i förvaringslokalen,
- 6) 5 kap. 1 § om hälso- och sjukvård,
- 7) 5 kap. 2 § om tillfällig vård och undersökning utanför förvaringslokalen,
- 8) 8 kap. 2 § om de frihetsberövades uppförande,
- 9) 9 kap. 1 § om övervakningen i förvaringslokalerna,
- 10) 12 kap. 1 § om teknisk övervakning,
- 11) 12 kap. 2 § om upptagning.

Den gripne ska utan dröjsmål överlämnas till polisen och de ämnen eller föremål som fråntagits personen ska utan dröjsmål överlämnas till polisen eller, om det inte enligt lag finns hinder för det, återlämnas till personen.

166 §

Ingripande i obemannade fordons och obemannade farkosters färd

För att trygga kärnanläggningen har säkerhetspersoner rätt att med hjälp av en teknisk anordning eller maktmedel tillfälligt omhänderta ett obemannat luftfartyg eller hindra dess användning eller annars ingripa i dess färd, om det obehörigen kommer in på ett område som tillståndshavaren stadigvarande förfogar över och där luftfart är begränsad eller förbjuden med stöd av 11 eller 11 a § i luftfartslagen. Tillståndshavaren ska utan dröjsmål till polisen överlämna ett obemannat luftfartyg som har omhändertagits.

På användning av maktmedel som avses i 1 mom. tillämpas vad som i 165 § 2 och 3 mom. föreskrivs om användning av maktmedel och maktmedelsredskap. En teknisk anordning som avses i 1 mom. får användas endast av en säkerhetsperson som fått lämplig utbildning. Den tekniska anordningen får användas endast kortvarigt och utan att äventyra kärnanläggningens säkerhet eller orsaka mer än ringa störningar i annan radiokommunikation eller i ett allmänt kommunikationsnätets anordningar eller tjänster. På användningen av en teknisk anordning tillämpas dessutom vad som i 165 § 2 mom. föreskrivs om användning av maktmedel.

Säkerhetspersoner har för att skydda kärnanläggningen rätt att behandla sådan radiokommunikation och sådana förmedlingsuppgifter och lokaliseringsuppgifter som har

samband med användningen av obemannade luftfartyg i syfte att ingripa i luftfartygets färd eller för att identifiera luftfartyget eller en del i dess helhetssystem och för att fastställa dess position. Uppgifter om radiokommunikation, förmedlingsuppgifter och lokaliseringsuppgifter ska utlämnas till den behöriga myndigheten eller utplånas utan dröjsmål efter att uppdraget utförts, om inte något annat föreskrivs i lag.

Vad som i 1–3 mom. föreskrivs om ingripande i obemannade luftfartygs färd tillämpas också på sådana andra obemannade farkoster och obemannade fordon som obehörigen kommer in på tillståndshavarens område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse.

167 §

Anmälningsskyldigheter som hänför sig till skyddsarrangemang

Tillståndshavaren ska se till att en situation där det konstateras eller finns anledning att misstänka verksamhet som riktar sig mot en kärnanläggnings drift eller transporter och som äventyrar säkerheten anmäls till polisen utan dröjsmål. Ledningsansvaret överförs på polisen när en polisman som hör till befälet meddelar att han eller hon övertar ledningsansvaret. Dessutom ska tillståndshavaren se till att en anmälan om användning av skjutvapen utan dröjsmål görs till polisen samt att anmälan även görs till Transport- och kommunikationsverket, om ett ingripande i ett obemannat fordons eller en obemannad farkosts färd har skett med hjälp av en teknisk anordning med stöd av 166 §.

På säkerhetspersoners skyldighet att avfatta en händelserapport om gripande eller om användning av maktmedel samt på tillståndshavares skyldighet att bevara och förstöra händelserapporterna tillämpas vad som i 8 § i säkerhetstjänstlagen föreskrivs om väktares skyldighet att avfatta en händelserapport och om näringstillståndsinnehavares skyldighet att bevara och förstöra händelserapporter. En händelserapport ska också avfattas om ett ingripande i ett obemannat fordons eller en obemannad farkosts färd, hindrande av användningen av ett sådant fordon eller en sådan farkost och omhändertagande av det eller den.

Om en säkerhetsperson vid utförande av sina uppgifter får kännedom om att ett i 15 kap. 10 § 1 mom. i strafflagen avsett brott har begåtts, ska säkerhetspersonen utan dröjsmål anmäla det till polisen. Anmälningsskyldighet föreligger dock inte, om säkerhetspersonen skulle bli tvungen att ange någon av de personer som avses i 2 mom. i den paragrafen.

168 §

Övningar som hänför sig till skyddsarrangemang

Tillståndshavaren ska se till att genomförandet av skyddsarrangemangen vid kärnanläggningen och vid transporter övas regelbundet.

Tillståndshavaren ska informera Strålsäkerhetscentralen och andra med tanke på ärendet centrala myndigheter om övningarna samt vid behov göra det möjligt för dem att delta i övningarna.

Även på i 148 § 2 mom. avsedda anläggningar och andra platser där kärnenergi används tillämpas 1 och 2 mom.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om övningar som hänför sig till skyddsarrangemang.

169 §

Utvärdering av skyddsarrangemangen

Tillståndshavaren ska se till att en oberoende aktör regelbundet utvärderar om skyddsarrangemangen vid kärnanläggningen och vid transporter är tillräckliga. Resultaten av utvärderingen ska delges Strålsäkerhetscentralen.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om en oberoende aktörs utvärdering av skyddsarrangemangen.

17 kap.

Strålsäkerhetsincidenter och beredskapssituationer

170 §

Strålsäkerhetsincidenter

I driften av en kärnanläggning ska det finnas beredskap för strålsäkerhetsincidenter. Tillståndshavaren ska se till att konsekvenserna av strålsäkerhetsincidenter är så ringa som möjligt. För detta ska det finnas en uppdaterad plan och åtgärderna enligt den ska övas mot bakgrund av verksamhetens risker.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om den beredskap, den plan och den övning som avses i 1 mom.

171 §

Åtgärder vid strålsäkerhetsincidenter

Vid en strålsäkerhetsincident ska tillståndshavaren bedöma läget och vidta de åtgärder som behövs för att trygga strålsäkerheten. Tillståndshavaren ska utan dröjsmål informera exponerade arbetstagare och i mån av möjlighet andra exponerade om betydande exponering till följd av strålsäkerhetsincidenten och om orsakerna till exponeringen. På tillståndshavarens åtgärder efter strålsäkerhetsincidenten tillämpas vad som föreskrivs i 131 § 1–3 mom. i strålsäkerhetslagen om verksamhetsutövares åtgärder.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om betydande exponering till följd av en strålsäkerhetsincident samt om innehållet i den information som avses i 1 mom. och givandet av informationen.

172 §

Begränsning av tillämpningen av bestämmelserna om beredskapsarrangemang och beredskapssituationer

Strålsäkerhetscentralen får godkänna avvikelser från fullgörandet av skyldigheterna enligt 173–181 §. Ett godkännande förutsätter att

- 1) den mängd av kärnämnen eller kärnavfall som hanteras eller lagras i kärnanläggningen på en gång är ringa eller att kärnanläggningen avvecklas,
- 2) risken för äventyrande av strålsäkerheten i verksamheten som helhet betraktad och med beaktande av eventuella störnings- och olyckssituationer är ringa,
- 3) möjligheten till att störningar eller olyckor i kärnanläggningen leder till sådan exponering av allmänheten som överskrider dosgränsen är ytterst liten, och
- 4) beredskapen för störnings- och olyckssituationer är tillräcklig.

173 §

Beredskapsarrangemang

En kärnanläggning ska ha beredskapsarrangemang genom vilka det finns beredskap för olyckor och andra händelser som försämrar säkerheten vid kärnanläggningen och genom vilka de åtgärder som händelserna förutsätter vidtas för att hantera situationen och förhindra eller begränsa strålningens skadliga effekter (*beredskapssituation*).

Beredskapsarrangemangen ska grunda sig på analyser av olyckor och andra händelser som försämrar säkerheten vid kärnanläggningen och på de konsekvenser som med stöd av analyserna bedömts uppstå samt på situationer som avviker från konstruktionsförutsättningarna för kärnanläggningen. Vid planeringen av beredskapsarrangemangen ska det skapas beredskap för utsläpp av radioaktiva ämnen på ett sätt som leder till en nödsituation med strålrisk.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om grunderna för planering och genomförandet av beredskapsarrangemang samt om säkerställandet av att beredskapsarrangemangen är uppdaterade.

174 §

Samordning av beredskapsarrangemangen

Beredskapsarrangemangen för en kärnanläggning ska anpassas i enlighet med räddningslagen till de räddnings- och beredskapsplaner som uppgjorts av myndigheter. Tillståndshavaren är skyldig att sörja för beredskapsarrangemangen till den del de inte ankommer på myndigheter samt att samarbeta med myndigheterna i beredskapssituationer och situationer efter dem.

Om det inom samma område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse finns flera kärnanläggningar eller om de annars finns i omedelbar närhet av varandra, ska beredskapsarrangemangen för dessa kärnanläggningar samordnas.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om den skyldighet för tillståndshavaren som anges i 1 och 2 mom.

175 §

Beredskapsorganisation

Tillståndshavaren ska ha en sådan beredskapsorganisation för kärnanläggningen som sköter de åtgärder som behövs i en beredskapssituation för att hantera situationen och förebygga exponering för strålning. I en beredskapssituation kan beredskapsorganisationen bestämma om åtgärder som är nödvändiga för säkerheten vid de kärnanläggningar som finns inom samma område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse. Dessa åtgärder får inte äventyra säkerheten vid andra kärnanläggningar.

Till beredskapsorganisationen ska det höra tillräckligt många sådana personer som har utbildning för beredskapssituationer vars befogenheter, ansvar och skyldigheter i beredskapssituationer är tydliga. Tillståndshavaren ska genom regelbundet ordnade beredskapsövningar samt på andra behövliga sätt upprätthålla och utveckla kompetensen hos de personer som hör till beredskapsorganisationen och vid behov säkerställa kompetensen. Om beredskapssituationen leder till en nödsituation med strålrisk, tillämpas på de personer som hör till beredskapsorganisationen vad som i 134 och 135 § i strålsäkerhetslagen föreskrivs om strålskydd för dem som deltar i skyddsåtgärder. På utbildningen av personer som hör till beredskapsorganisationen ska dessutom tillämpas vad som i 136 § i den lagen föreskrivs om utbildning för nödsituationer med strålrisk.

Beredskapsorganisationen ska ha de lokaler, de redskap, den utrustning och de kommunikationssystem som uppgifterna kräver.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om beredskapsorganisationens verksamhet, utbildningskrav, beredskapsövningar och beredskap för beredskapssituationer samt om tekniska krav som gäller beredskapsorganisationens lokaler, redskap, utrustning och kommunikationssystem.

176 §

Beredskapsplan

För beredskapsarrangemang ska det finnas en av Strålsäkerhetscentralen godkänd beredskapsplan som ska uppdateras regelbundet. Godkännandet förutsätter att det i beredskapsplanen, i den omfattning som behövs för att säkerställa att beredskapsarrangemangen är ändamålsenliga i respektive skede av kärnanläggningens livscykel, lämnas uppgifter om

- 1) beredskapsorganisationen och dess medlemmars ansvar och skyldigheter,
- 2) de åtgärder som hör till beredskapsarrangemangen,
- 3) de lokaler, de redskap, den utrustning, de kommunikationssystem och de dataöverföringssystem som beredskapsarrangemangen förutsätter,
- 4) larmsystem och arrangemang för varnande av allmänheten i kärnanläggningens närområde,
- 5) utbildning och beredskapsövningar i anslutning till beredskapsarrangemangen,
- 6) andra omständigheter som är av betydelse för beredskapsarrangemangen än de som avses i punkt 1–5.

Tillståndshavaren ska lämna den godkända beredskapsplanen till välfärdsområdets räddningsmyndighet.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om innehållet i beredskapsplanen.

177 §

Praktiska instruktioner för beredskapsarrangemang vid en kärnanläggning

Det ska finnas praktiska instruktioner om beredskapsarrangemangen vid en kärnanläggning, i vilka det administrativa, operativa och tekniska genomförandet av beredskapsarrangemangen beskrivs.

De praktiska instruktionerna för beredskapsarrangemangen ska utvärderas regelbundet och ändras, om bedömningen visar att det finns behov av detta.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om det som ska ingå i de praktiska instruktionerna för beredskapsarrangemangen.

178 §

Information om beredskapen för beredskapssituationer

Tillståndshavaren ska i samarbete med välfärdsområdets räddningsmyndighet och Strålsäkerhetscentralen utarbeta anvisningar för allmänheten i beredskapsområdet med tanke på beredskapssituationer vid kärnanläggningen. I övrigt tillämpas på information om beredskap för beredskapssituationer vad som föreskrivs i 133 § i strålsäkerhetslagen om informationsplikt i nödsituationer med strålrisk.

179 §

Ordnande av trafikförbindelser i beredskapssituationer

Tillståndshavaren ska i samarbete med välfärdsområdets räddningsmyndighet och vid behov med andra myndigheter planera hur kärnanläggningens trafikförbindelser ska ordnas i beredskapssituationer.

Välfärdsområdets räddningsmyndighet och vid behov andra myndigheter ska i beredskapssituationer ordna trafikförbindelser till kärnanläggningen. Tillståndshavaren ska bistå myndigheterna.

180 §

Verksamhet i beredskapssituationer

Tillståndshavaren ska i en beredskapssituation utan dröjsmål vidta åtgärder enligt beredskapsplanen och andra behövliga åtgärder för att hantera situationen och förebygga eller begränsa exponering för strålning. I beredskapssituationer ska verksamheten dimensioneras på ett sådant sätt som situationens allvar kräver. Kärnanläggningens beredskapsorganisation ger utifrån målen för befolkningsskyddet enligt 132 § i strålsäkerhetslagen rekommendationer om skyddsåtgärder till välfärdsområdets räddningsmyndighet tills Strålsäkerhetscentralen tar ansvar för dem i enlighet med 46 § 2 mom. 9 punkten i räddningslagen.

Kärnanläggningens beredskapsorganisation ska omedelbart underrätta Strålsäkerhetscentralen och vid behov andra myndigheter om övergången till en beredskapssituation och om förändringar i dess utvecklingsprognoser samt upprätthålla en lägesbild av beredskapssituationen. Det ska ordnas automatisk dataöverföring från kärnanläggningarna och behövliga reservarrangemang, genom vilka de uppgifter om anläggningens tillstånd och dess utveckling som är väsentliga för bedömningen av beredskapssituationen förmedlas till Strålsäkerhetscentralen i realtid och på ett tillförlitligt sätt. Beredskapsorganisationen ska separat också informera välfärdsområdets räddningsmyndighet om hur beredskapssituationen utvecklas och vid behov bistå räddningsmyndigheten i beredskapssituationen. Dessutom ska beredskapsorganisationen lämna Meteorologiska institutet uppgifter för bedömning av utsläppens spridning.

I kärnanläggningar inom samma område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse samt i deras system, strukturer och komponenter får i beredskapssituationer sådana ändringar som är nödvändiga för att begränsa skador och säkerställa säkerheten göras utan det godkännande som förutsätts i denna lag. Uppgifter om gjorda ändringar ska utan dröjsmål lämnas till Strålsäkerhetscentralen för kännedom.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om de åtgärder som ska vidtas under beredskapssituationer, om genomförandet av dataöverföring, om de uppgifter som är väsentliga för bedömningen av hur situationen utvecklas samt om de nödvändiga ändringar som avses i 3 mom.

181 §

Upphävande av en beredskapssituation

Tillståndshavaren ska upphäva en beredskapssituation när kärnanläggningens tillstånd har stabiliserats, utsläppen av radioaktiva ämnen är under kontroll och ringa samt beredskapsplansenliga och andra behövliga uppföljande åtgärder har påbörjats. Tillståndshavaren ska sörja för de åtgärder genom vilka anläggningens tillstånd hålls stabilt.

Om avsikten är att fortsätta normal drift av kärnanläggningen efter att beredskapssituationen har upphävts, ska det för återstart av kärnanläggningen finnas en plan som godkänts av Strålsäkerhetscentralen. Godkännandet förutsätter att planen innehåller de åtgärder i kärnanläggningen, dess system, strukturer, komponenter och verksamhet samt i det informationsmaterial som gäller anläggningens verksamhet som en fortsatt säker drift av

anläggningen förutsätter. I en situation där anläggningens normala drift inte kan fortsättas ska vad som i denna lag föreskrivs om avveckling av en kärnanläggning eller, om det är fråga om en slutförvarsanläggning, vad som i denna lag föreskrivs om förslutning av den tillämpas.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om de uppföljande åtgärder som avses i 1 mom. och innehållet i den plan som avses i 2 mom.

182 §

Nödsituation med strålrisk vid en kärnanläggning och övergång till befintlig exponeringssituation

På en sådan nödsituation med strålrisk vid en kärnanläggning som inte samtidigt är en beredskapssituation tillämpas 132 och 134–136 § i strålsäkerhetslagen.

När de åtgärder som är nödvändiga för att begränsa strålriskerna har vidtagits, fattas beslut om övergången från kärnanläggningens nödsituation med strålrisk till den befintliga exponeringssituationen utanför det område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse av statsrådet och inom det område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse av Strålsäkerhetscentralen. Strålsäkerhetscentralen meddelar inom det område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse föreskrifter om de åtgärder som behövs för att säkerställa säkerheten efter övergången till den befintliga exponeringssituationen.

183 §

Spridning av radioaktiva ämnen under transport

Om radioaktiva ämnen sprids till omgivningen vid en transport som avses i 45 § 1 mom., ska tillståndshavaren omedelbart vidta behövliga åtgärder för att förebygga och begränsa exponering för strålning. Tillståndshavaren ska se till att de områden, lokaler och deras strukturer som aktiverats eller som kontaminerats med radioaktiva ämnen rengörs samt svara för kostnaderna för dessa åtgärder. Tillståndshavaren får inte utan grund dra ut på utförandet av rengöringsåtgärderna. Om mängden radioaktiva ämnen inte genom skäliga åtgärder kan sänkas under friklassningsnivån, ska tillståndshavaren lägga fram för Strålsäkerhetscentralen en åtgärdsplan för området, lokalen och strukturerna. Om en innehavare av godkännande för transport svarar för transporten i stället för tillståndshavaren, ska innehavaren av godkännandet se till att tillståndshavarens skyldigheter fullgörs.

Vad som i 182 § 2 mom. föreskrivs om övergång till en befintlig exponeringssituation utanför det område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse tillämpas också på transport.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om rengöring med anknytning till transport.

184 §

Befintlig exponeringssituation

I en befintlig exponeringssituation i anslutning till en kärnanläggning eller en transport som avses i 45 § 1 mom. iakttas 138 § 1 och 4 mom. samt 140 och 141 § i strålsäkerhetslagen. Vad som i de bestämmelserna föreskrivs om verksamhetsutövare ska även tillämpas på tillståndshavare och innehavare av godkännande för transport.

18 kap.

Transport av kärnämnen och kärnavfall

185 §

Godkännande av transport av kärnämnen och kärnavfall

Transport av kärnämnen och kärnavfall ska vara godkänd av Strålsäkerhetscentralen när kärnämnen eller kärnavfall enligt 45 § 1 mom. eller 148 § 4 mom. transporteras.

Ett godkännande av transporten förutsätter att

- 1) de krav enligt 7 och 16 kap. som ska tillämpas på den transport som avses i ansökan uppfylls,
- 2) skadeståndsansvaret för transporten ordnats i enlighet med atomansvarighetslagen,
- 3) sökanden ansökt godkännande av Strålsäkerhetscentralen för transportarrangemang för radioaktiva ämnen i enlighet med lagen om transport av farliga ämnen,
- 4) det inte finns något hinder enligt denna lag för beviljande av godkännande.

186 §

Behandling och avgörande av godkännande för transport

En ansökan om godkännande för transport av kärnämnen eller kärnavfall och en ansökan om godkännande för transport av radioaktiva ämnen i enlighet med lagen om transport av farliga ämnen ska behandlas tillsammans och avgöras genom samma beslut, om inte detta av något särskilt skäl ska anses onödigt. Ärendena ska behandlas enligt ett förfarande enligt lagen om transport av farliga ämnen med iakttagande av vad som i denna lag föreskrivs om ansökans och beslutets innehåll.

I beslutet om transport godkänns transportarrangemangen och den skyddsplan som anknyter till dem, om detta förutsätts enligt 154 § 3 mom.

Ett beslut om godkännande av en transport kan gälla enskilda eller liknande återkommande transporter.

187 §

Ansvar för en godkänd transport

För strålsäkerheten och skyddsarrangemangen vid en godkänd transport samt för iakttagandet av bestämmelserna enligt beslutet om godkännande svarar den som utför de uppgifter eller vidtar de åtgärder som ingår i och anknyter till transporten och till vilken beslutet om godkännande direkt har riktats.

Från en godkänd transport får under transporten avvika endast av oväntade och tvingande skäl.

188 §

Ändring i en godkänd transport

Om det sker ringa förändringar i fullgörandet av de skyldigheter som gäller strålsäkerheten eller skyddsarrangemangen vid en transport jämfört med vad som har behandlats i samband med godkännandet av transporten eller om transporten ändras på ett sätt som högst är av ringa betydelse för skyddsarrangemangen, ska Strålsäkerhetscentralen utan dröjsmål underrättas om saken.

189 §

Anmälningsskyldigheter vid transport av kärnämnen eller kärnavfall

En anmälan ska göras till Strålsäkerhetscentralen om sådana enskilda transporthändelser som beslutet om godkännande av transport som gäller återkommande transporthändelser gäller. Anmälan ska innehålla uppgifter om tidpunkten för transporten och om ringa ändringar jämfört med vad som har behandlats i samband med godkännandet av transporten. Den som svarar för transporten ska göra en anmälan minst en månad före transporten.

En anmälan ska göras till Strålsäkerhetscentralen om den slutliga tidsplanen och rutten för transporten samt kontaktuppgifterna till kontaktpersonen för transporten innan transporten inleds. Dessutom ska i tillräckligt god tid innan transporten inleds en separat anmälan göras om transport av kärnämnen som är särskilt betydande med tanke på förhindrande av spridning av kärnvapen.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om innehållet i och lämnandet av den anmälan som avses i 1 och 2 mom.

190 §

Anmälningsskyldighet avseende transporter som befriats från kravet på godkännande

En anmälan ska göras till Strålsäkerhetscentralen när andra än i 185 § 1 mom. avsedda kärnämnen eller annat än i det momentet avsett kärnavfall transporteras. Anmälan ska innehålla de viktigaste uppgifterna om transporten samt om de kärnavfall och de kärnämnen som transporteras. Avsändaren av transporten ska göra en anmälan minst två veckor innan transporten är avsedd att inledas.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om innehållet i och lämnandet av den anmälan som avses i 1 mom.

19 kap.

Anläggningar för kärnämnestillvaratagande

191 §

Strålsäkerhet vid anläggningar för kärnämnestillvaratagande

På anläggningar för kärnämnestillvaratagande och innehavare av tillstånd för sådana anläggningar tillämpas vad som i 46–52, 54–57 och 59–61 § föreskrivs om kärnanläggningar och tillståndshavare, dock inte vad som i 49 § föreskrivs om dosrestriktioner för kollektiv yrkesmässig exponering och inte heller 50 § 1 mom. 6 och 7 punkten.

På mätningar och analyser i samband med anläggningar för kärnämnestillvaratagandes utsläppsprov av radioaktiva ämnen, prov för strålningsövervakning av miljön och utredning av det grundläggande tillståndet för radioaktivitet i miljön tillämpas vad som i 63 § föreskrivs om dem när det gäller kärnanläggningar.

Vid strålningsmätningar i syfte att följa upp säkerheten och strålningsförhållandena vid anläggningar för kärnämnestillvaratagande ska för ändamålet lämpliga och tillförlitliga strålmätningssystem för strålningsmätning användas. På mätningar som används för bedömning av exponering för strålning och säkerställande av strålsäkerheten för arbetstagarna vid anläggningar för kärnämnestillvaratagande tillämpas 9 kap. i strålsäkerhetslagen.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om i 3 mom. avsedda strålmätningssystem och om säkerställande av strålningsmätningars tillförlitlighet och om deras kalibrering, mätprecision, användning och lämplighet för användningsändamålet.

192 §

Allmänna krav för säkerheten vid anläggningar för kärnämnestillvaratagande

På anläggningar för kärnämnestillvaratagande och deras system samt på i anslutning till deras drift uppkommande avfall som innehåller naturliga radioaktiva ämnen tillämpas vad som i 72 och 74–76 §, 77 § 1 mom. och 78 och 80 § föreskrivs samt med stöd av 77 § 3 mom. bestäms om kärnanläggningar och deras system samt om kärnavfall.

Vid säkerställandet av säkerheten vid anläggningar för kärnämnestillvaratagande ska i första hand sådana naturliga säkerhetsegenskaper utnyttjas som kan uppnås genom planeringslösningar.

193 §

Säkerhetsanalys av anläggningar för kärnämnestillvaratagande

Det ska utarbetas säkerhetsanalyser av anläggningar för kärnämnestillvaratagande och säkerhetsanalyserna ska innehålla de uppgifter om anläggningen och dess system, principerna för driften av anläggningen samt påvisande av säkerheten som behövs för bedömning av anläggningens tekniska säkerhet.

Säkerhetsanalysen av en anläggning för kärnämnestillvaratagande ska under uppförandet och driften av anläggningen hållas uppdaterad. I säkerhetsanalysen ska ingå de ändringar som gjorts i anläggningen så att en tillräcklig helhetsuppfattning om anläggningens säkerhet bevaras.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om innehållet i säkerhetsanalyserna av anläggningar för kärnämnestillvaratagande.

194 §

Organisationen och ledningen hos anläggningar för kärnämnestillvaratagande

På anläggningar för kärnämnestillvaratagande och innehavare av tillstånd för sådana anläggningar tillämpas vad som i 13 kap. föreskrivs om kärnanläggningars och tillståndshavares organisation och ledning, dock inte 123 och 126 §.

195 §

Drift av anläggningar för kärnämnestillvaratagande

På driften av anläggningar för kärnämnestillvaratagande tillämpas vad som i 130 § och 132 § 1 mom. föreskrivs samt med stöd av 132 § 3 mom. bestäms om driften av kärnanläggningar.

196 §

Säkerställande och utveckling av säkerheten vid anläggningar för kärnämnestillvaratagande

Uppfyllandet av kraven för system vid en anläggning för kärnämnestillvaratagande ska påvisas med hjälp av sådana tillförlitliga metoder och förfaranden vars resultat kan verifieras och spåras under anläggningens livscykel.

Innehavaren av tillstånd för en anläggning för kärnämnestillvaratagande ska följa anläggningens och dess systems skick på det sätt som anläggningens säkerhet förutsätter.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om påvisandet av att kraven för säkerheten vid anläggningar för kärnämnestillvaratagande uppfylls och om de

metoder och förfaranden som tillämpas på det samt om övervakningen av skicket på anläggningarna och deras system.

197 §

Skyddsarrangemang vid anläggningar för kärnämnestillvaratagande

På anläggningar för kärnämnestillvaratagande tillämpas bestämmelserna om kärnanläggningars skyddsarrangemang i enlighet med 16 kap.

198 §

Strålsäkerhetsincidenter och nödsituationer med strålrisk vid anläggningar för kärnämnestillvaratagande

På anläggningar för kärnämnestillvaratagande och innehavare av tillstånd för sådana anläggningar tillämpas vad som i 16 kap. samt 138–141 § i strålsäkerhetslagen föreskrivs om verksamhet som kräver säkerhetstillstånd och om verksamhetsutövare. Bestämmelser om den säkerhet som krävs och kostnaderna för den finns i 290–292 § i denna lag.

AVDELNING IV

KÄRNAVFALLSHANTERING

20 kap.

Principer och krav i fråga om kärnavfallshantering

199 §

Ansvar för kärnavfallshanteringen och för kostnaderna för den

Tillståndshavaren svarar för hanteringen av det kärnavfall som uppkommer i samband med eller till följd av tillståndshavarens verksamhet och för lämpliga förberedelser av åtgärder i anslutning till avfallshanteringens samt för kostnaderna för dem (*ombesörjningsskyldighet*).

Ombesörjningsskyldigheten påverkas inte av att giltighetstiden för kärnanläggningstillståndet går ut eller tillståndet återkallas.

Vad som i denna lag föreskrivs om kärnavfall tillämpas inte, om det är fråga om sådant utsläpp av radioaktiva ämnen som avses i 51 § eller som uppkommit till följd av en olycka och sträcker sig utanför anläggningsområdet. På åtgärder utanför anläggningsområdet som föranleds av utsläpp av radioaktiva ämnen som uppkommit till följd av en olycka tillämpas vad som i strålsäkerhetslagen föreskrivs om radioaktivt avfall.

200 §

Tillståndshavarens rätt till verksamhet som hänför sig till kärnavfall

Tillståndshavaren har rätt att, enligt vad som vid behov bestäms närmare i kärnanläggningstillståndet, i kärnanläggningen eller på anläggningsområdet inneha, producera, hantera, använda och lagra kärnavfall som uppkommer i eller till följd av verksamheten i enlighet med tillståndet eller förs till kärnanläggningen i enlighet med tillståndet.

Annanstans än i kärnanläggningen eller på anläggningsområdet får kärnavfall innehas, produceras, hanteras, användas och lagras endast enligt vad som föreskrivs nedan.

201 §

Säkerhet i fråga om åtgärder inom kärnavfallshanteringen

Vid planeringen och genomförandet av åtgärder inom kärnavfallshanteringen ska det i första hand sörjas för säkerheten.

Kärnavfallens egenskaper ska utredas och kärnavfallet ska sorteras och klassificeras enligt dess egenskaper samt förpackas och i övrigt hanteras på ett säkert och ändamålsenligt sätt med tanke på lagringen och slutförvaringen.

En tillståndshavare till vars kärnanläggning kärnavfall överläts för lagring ska säkerställa att det avfall och de avfallsförpackningar som tas emot kan hanteras och lagras på ett säkert sätt och att det finns en ändamålsenlig plan för säkerheten vid slutförvaringen. En tillståndshavare till vars kärnanläggning kärnavfall överläts för slutförvaring ska säkerställa att slutförvaringen kan genomföras på ett säkert sätt. Tillståndshavaren ska också säkerställa att det enligt kärnanläggningstillståndet är möjligt att ta emot kärnavfall.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om utredning av kärnavfallens egenskaper samt om sortering, klassificering, hantering och lagring av kärnavfall.

202 §

Mängden kärnavfall och avfallens radioaktivitet

Mängden av och radioaktiviteten hos det kärnavfall som uppkommit i samband med eller till följd av kärnanläggningars verksamhet ska hållas så liten som det skäligen med praktiska åtgärder är möjligt, dock så att iakttagandet av de säkerhetskrav som föreskrivs i denna lag inte äventyras. Utvecklingen av mängden kärnavfall ska följas och det ska vidtas behövliga åtgärder för att begränsa den mängd kärnavfall som uppkommer.

203 §

Uppgifter om kärnavfall och bedömning av utvecklingen av mängden kärnavfall

Tillståndshavaren ska föra bok över det kärnavfall som lagras och slutförvaras. Bokföringen ska innehålla uppgifter om avfallsförpackningarna och placeringen av dem samt uppgifter om det kärnavfall som varje avfallsförpackning innehåller. Dessutom ska bokföringen innehålla andra uppgifter som behövs för övervakningen av att ombesörjningsskyldigheten iakttas.

Tillståndshavaren ska till Strålsäkerhetscentralen lämna

1) ett sammandrag av bokföringen över kärnavfall kalenderårsvis från det att driften av kärnanläggningen inleddes,

2) en bedömning av den mängd kärnavfall som uppkommer, med tre års mellanrum från det att tillstånd att uppföra kärnanläggningen beviljades.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om de uppgifter som ska ingå i bokföringen, om det sätt på vilket bokföringsmaterialet ska förvaras och om lämnande av uppgifter.

204 §

Plan för genomförande av kärnavfallshantering

För en kärnanläggning ska det finnas en av arbets- och näringsministeriet godkänd plan för genomförande av kärnavfallshantering, i vilken de principer som ska iakttas inom kärnavfallshanteringen och den tidsplan som ska följas vid genomförandet av åtgärder inom kärnavfallshanteringen fastställs.

För att planen för genomförande av kärnavfallshantering ska godkännas krävs det att planen grundar sig på metoder i fråga om vilka det finns tillräckliga belägg för att de är säkra och tillförlitliga, att bestämmelserna om kärnavfallshantering i denna lag har iakttagits vid utarbetandet av planen och att planen i tillräcklig omfattning innehåller

- 1) de planerade åtgärderna för genomförandet av kärnavfallshanteringen,
- 2) uppgifter om ordnandet av tillståndshavarens ansvar och skyldigheter,
- 3) andra uppgifter om förberedelse av kärnavfallshanteringen än de som avses i 1 och 2 punkten,

- 4) en utredning om

- a) avvecklingen av kärnkraftverket, den kärntekniska anläggningen eller produktionsanläggningen för kärnbränsle och avslutandet av verksamheten samt faserna för dem, anläggningsområdets sluttillstånd, åtgärderna för hanteringen av det kärnavfall som uppkommer under avvecklingen av anläggningen samt tidsplanen för de nämnda åtgärderna,

- b) förslutningen av slutförvarsanläggningen samt faserna och tidsplanen för den.

Närmare bestämmelser om de utredningar och handlingar som ska ingå i planen för genomförande av kärnavfallshantering får utfärdas genom förordning av statsrådet.

205 §

Plan för kärnavfallshantering

För en kärnanläggning ska det finnas en av arbets- och näringsministeriet godkänd plan för kärnavfallshantering. Planen ska första gången lämnas inom tre år från det att planen för genomförande av kärnavfallshantering har godkänts och därefter uppdateras åtminstone vart tredje år.

För att planen för kärnavfallshantering ska godkännas krävs det att den grundar sig på en godkänd plan för genomförande av kärnavfallshantering och att den i tillräcklig omfattning med beaktande av livscykel fasen för tillståndshavarens kärnanläggningar innehåller

- 1) en beskrivning av de forsknings- och utvecklingsåtgärder och andra åtgärder som planerats för kärnavfallshanteringen för de kommande tre åren samt en generell beskrivning för de tre år som följer efter den nämnda perioden,

- 2) uppgifter om ingångna avtal eller andra arrangemang i fråga om ordnandet av kärnavfallshantering,

- 3) betydande ändringar som planerats i de åtgärder, tidsplaner eller metoder som godkänts i planen för genomförande av kärnavfallshantering så att det i fråga om de planerade ändringarna i metoderna finns tillräckliga belägg för att de är säkra och tillförlitliga,

- 4) andra än i 1–3 punkten avsedda utredningar som behövs för en bedömning av ombesörjningsskyldigheten.

För att en uppdatering av planen för kärnavfallshantering ska godkännas krävs utöver de förutsättningar som föreskrivs i 2 mom. att uppdateringen innehåller en tillräckligt omfattande redogörelse för de åtgärder inom kärnavfallshanteringen som genomförts.

Närmare bestämmelser om de utredningar och handlingar som ska ingå i planen för kärnavfallshantering får utfärdas genom förordning av statsrådet.

206 §

Iakttagande av planen för kärnavfallshantering

Tillståndshavaren ska genomföra åtgärderna enligt den godkända planen för kärnavfallshantering till väsentliga delar.

207 §

Planering av avveckling av en kärnanläggning

För avveckling av ett kärnkraftverk, en kärnteknisk anläggning eller en produktionsanläggning för kärnbränsle ska det finnas en av Strålsäkerhetscentralen godkänd avvecklingsplan. Avvecklingsplanen ska uppdateras åtminstone vart sjätte år till dess att nedmonteringen av anläggningen har inletts. Strålsäkerhetscentralen kan av särskilda skäl också annars kräva att avvecklingsplanen uppdateras.

För att avvecklingsplanen och uppdateringar av den ska godkännas krävs det att de är tillräckligt detaljerade till sitt innehåll med beaktande av hurudan kärnanläggning det är fråga om och i vilken fas av sin livscykel kärnanläggningen är, och att de åtminstone innehåller uppgifter om

- 1) metoden för nedmonteringen av anläggningen och för andra avvecklingsåtgärder samt metodens säkerhet,
- 2) planerna för hantering, lagring och slutförvaring av det kärnavfall som hänför sig till avvecklingen av anläggningen,
- 3) faserna och tidsplanerna för genomförandet av avvecklingen av anläggningen,
- 4) anläggningsområdets planerade sluttillstånd.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om det som ska ingå i avvecklingsplanen och om de särskilda skäl för uppdatering av avvecklingsplanen som avses i 1 mom.

208 §

Befrielse från tillsyn enligt denna lag i fråga om kärnavfall

Strålsäkerhetscentralen kan godkänna att kärnavfall befrias från myndighetstillsyn enligt denna lag. För godkännandet förutsätts att

- 1) kärnavfallet inte är sådant kärnmaterial som denna lag tillämpas på,
- 2) mängden radioaktivt ämne i kärnavfallet inte är högre än friklassningsnivån eller att den exponering och potentiella exponering som den verksamhet som hänför sig till avfallet förorsakar trots överskridningen av friklassningsnivån är så obetydlig att avfallet inte medför skada för hälsan,
- 3) nyttan av befrielsen är större än olägenheten den medför och att den i princip är säker, och
- 4) kärnavfallet inte avsiktligt har spänts ut för att det villkor som avses i 2 punkten ska uppfyllas.

När Strålsäkerhetscentralen har fattat ett beslut om godkännande enligt 1 mom. är det avfall som avses i beslutet sådant avfall som avses i avfallslagen och på vilket avfallslagen ska tillämpas i stället för denna lag.

Närmare bestämmelser om i 1 mom. 2 punkten avsedda situationer där skada för hälsan inte medförs trots överskridningen av friklassningsnivån får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om påvisande av de omständigheter som avses i 1 mom.

209 §

Befrielse från tillsyn enligt denna lag i fråga om en kärnanläggningsbyggnad och en del av anläggningsområdet

Strålsäkerhetscentralen kan godkänna att en sådan kärnanläggnings byggnad eller en del av den eller en del av anläggningsområdet som aktiverats eller kontaminerats med ett radioaktivt ämne befrias från myndighetstillsyn enligt denna lag. För godkännandet förutsätts att den mängd radioaktivt ämne som finns i byggnaden eller i en del av den eller i en del av anläggningsområdet uppfyller det villkor som anges i 208 § 1 mom. 2 punkten. och att detta visas på ett tillförlitligt sätt genom att en plan som godkänts av Strålsäkerhetscentralen följs.

För godkännande av en plan som avses i 1 mom. förutsätts att

1) den byggnad eller del av byggnad eller del av anläggningsområdet som planen gäller samt tidsplanen har specificerats i planen, och

2) de i planen angivna metoderna för mätning av radioaktivitet, använda mätinstrumenten och sakkunskapen hos dem som deltar i mätningen säkerställer ett tillförlitligt mätresultat.

Beslut om den befrielse från tillsyn som avses i 1 mom. fattas i samband med godkännandet av avveckling enligt 337 §. Strålsäkerhetscentralen kan också avgöra ärendet på basis av en inspektion av verksamheten enligt en godkänd plan i fråga om en kärnanläggnings byggnad eller en del av anläggningsområdet.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om den plan som avses i 1 mom.

210 §

Godkännande av ett nytt användningsändamål för kärnavfall

Arbets- och näringsministeriet kan godkänna ett nytt användningsändamål för kärnavfall om

- 1) det finns ett godtagbart skäl för det,
- 2) det finns ekonomiska och andra förutsättningar för genomförandet av det,
- 3) det inte äventyrar säkerheten, och
- 4) det också i övrigt överensstämmer med samhällets helhetsintresse.

När arbets- och näringsministeriet har godkänt ett nytt användningsändamål för kärnavfall, är avfallet inte längre sådant kärnavfall som avses i denna lag. På kärnavfall som uppkommer i verksamheten enligt det nya användningsändamålet tillämpas denna lag. Om det i verksamheten enligt det nya användningsändamålet uppkommer annat avfall som innehåller radioaktiva ämnen, tillämpas strålsäkerhetslagen på sådant avfall.

211 §

Överflyttning av ombesörjningsskyldigheten

Arbets- och näringsministeriet kan godkänna att samtidigt som kärnavfall överläts, flyttas också den ombesörjningsskyldighet som gäller avfallet helt eller delvis på någon annan. För godkännandet förutsätts att

- 1) mottagaren har gett sitt samtycke till överflyttningen,
- 2) mottagaren har
 - a) ett kärnanläggningstillstånd som berättigar till att inneha, hantera och lagra det kärnavfall som överflyttningen gäller, eller
 - b) ett tillstånd för en slutförvarsanläggning som berättigar till att inneha, hantera och slutförvara samt vid behov lagra det kärnavfall som överflyttningen gäller, om överflyttningen av ombesörjningsskyldigheten gäller slutförvaring av kärnavfall,
- 3) överflyttningen av ombesörjningsskyldigheten inte äventyrar genomförandet av kärnavfallshanteringen och reserveringen av medel för kostnaderna för det, och

4) överflyttningen av ombesörjningsskyldigheten inte äventyrar iakttagandet av skyldigheterna i fråga om kärnämneskontrollen.

När beslutet om godkännande av en överflyttning av ombesörjningsskyldigheten har vunnit laga kraft

1) ska mottagaren i fråga om det kärnavfall som åtgärden omfattar iaktta vad som i denna lag föreskrivs om ombesörjningsskyldighet och reserveringsskyldighet,

2) har den tillståndshavare från vilken ombesörjningsskyldigheten har flyttats över inte längre ombesörjningsskyldighet i fråga om det kärnavfall som avses i beslutet om godkännande av överflyttningen enligt vad som närmare anges i beslutet.

212 §

Anmälan om överlåtande av kärnavfall

Utöver vad som föreskrivs i 211 § får kärnavfall överlåtas till en annan tillståndshavare utan att ombesörjningsskyldigheten flyttas över. Kärnavfall får dock överlåtas endast till en sådan tillståndshavare som har gett sitt samtycke till att ta emot det och som har ett i denna lag avsett tillstånd att inneha, hantera och lagra eller slutförvara det kärnavfall som överlåts.

En tillståndshavare som i enlighet med 1 mom. överlåter kärnavfall till en annan tillståndshavare ska på förhand anmäla detta till Strålsäkerhetscentralen. Anmälan ska innehålla en redogörelse för att de förutsättningar som anges i 1 mom. uppfylls.

213 §

Flyttning av kärnavfall inom ett område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse

En förpackning som används för att flytta använt kärnbränsle inom ett område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse ska vara godkänd av Strålsäkerhetscentralen. För godkännandet förutsätts att förpackningen lämpar sig för säker flyttning av använt kärnbränsle.

Om Strålsäkerhetscentralen har godkänt konstruktionstypen för en förpackning med stöd av lagen om transport av farliga ämnen och förpackningen i fråga lämpar sig för säker flyttning av använt kärnbränsle, krävs inte det godkännande som avses i 1 mom.

Vid flyttning av använt kärnbränsle inom ett område som omfattas av begränsning av trafik och vistelse ska i 1 eller 2 mom. avsedda förpackningar och sådana fortskaffningsmedel, redskap och rutter som är lämpliga med tanke på säkerheten användas och vid flyttning av annat kärnavfall ska sådana förpackningar, fortskaffningsmedel och redskap användas som är lämpliga med tanke på säkerheten.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om de förpackningar, fortskaffningsmedel, redskap och rutter som används för flyttning av kärnavfall.

214 §

Forskning av kärnavfall samt hantering av strukturer och komponenter i Finland

Tillståndshavaren får för forskning överlåta små mängder kärnavfall till ett forskningsinstitut i Finland. Den mängd kärnavfall som överlåts ska motsvara den mängd som behövs i den forskningsmetod som ska användas. Tillståndshavaren får också överlåta en kärnanläggningens strukturer eller komponenter som aktiverats eller som kontaminerats av ett radioaktivt ämne för underhåll, rengöring eller reparation till en verksamhetsutövare i Finland. På forskningsinstitutet, verksamhetsutövaren och kärnavfallet tillämpas då vad som i strålsäkerhetslagen föreskrivs om verksamhetsutövare samt om innehav, förvaring och upplagring av radioaktivt avfall.

Forskningsproverna och det kärnavfall som uppkommit till följd av forskningen ska återlämnas till tillståndshavaren. Detsamma gäller underhållna, rengjorda eller reparerade strukturer och komponenter samt det kärnavfall som uppkommit till följd av dessa åtgärder.

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 2 mom. kan Strålsäkerhetscentralen dock godkänna att forskningsinstitutet sörjer för avfallshanteringen av sådant undersökt kärnavfall som det inte är ändamålsenligt att återlämna till tillståndshavaren. På forskningsinstitutet och kärnavfallet tillämpas då vad som i strålsäkerhetslagen föreskrivs om verksamhetsutövare och om oskadliggörande av radioaktivt avfall. För godkännandet förutsätts att forskningsinstitutet har förbundit sig att sörja för avfallshanteringen och uppfyller de villkor som anges i strålsäkerhetslagen. Ombesörjningsskyldigheten anses ha upphört i fråga om detta kärnavfall när Strålsäkerhetscentralen har fattat det nämnda beslutet om avfallshantering av undersökt kärnavfall och beslutet har vunnit laga kraft.

215 §

Innehav, hantering, lagring och slutförvaring av radioaktivt avfall

Tillståndshavaren får i enlighet med det som vid behov preciseras i kärnanläggningstillståndet inneha, hantera, lagra eller slutförvara också sådant radioaktivt avfall som omfattas av strålsäkerhetslagens tillämpningsområde. På åtgärder för avfallshantering av detta avfall tillämpas då vad som i denna lag föreskrivs om åtgärder för hantering av kärnavfall.

Tillståndshavaren har ombesörjningsskyldighet för radioaktivt avfall som avses i 1 mom. enligt vad som i denna lag föreskrivs om ombesörjningsskyldighet i fråga om kärnavfall, när det radioaktiva avfallet har placerats i slutförvar. Då tillämpas på detta avfall också i övrigt i stället för strålsäkerhetslagen vad som i denna lag föreskrivs om kärnavfall och slutförvaring. Arbets- och näringsministeriet kan godkänna att ombesörjningsskyldigheten redan tidigare flyttas över på tillståndshavaren. För godkännandet förutsätts att den som överlätit det radioaktiva avfallet ger sitt samtycke till att ombesörjningsskyldigheten flyttas över och att reserveringen av medel för kostnader i fråga om avfallet har avgjorts på behörigt sätt.

21 kap.

Slutförvaring av kärnavfall samt begränsningar av import, export och överföring av kärnavfall

216 §

Skyldigheter som gäller slutförvaring av kärnavfall

Kärnavfall som uppkommit i Finland ska slutförvaras i Finland.

Kärnavfallet ska slutförvaras på så sätt att strålningsexponeringens inverkan på människor och miljön hålls på en utifrån tillgänglig information godtagbar nivå och att säkerställandet av långtidssäkerheten inte förutsätter att slutförvaringsplatsen övervakas på lång sikt. I fråga om markslutförvarsanläggningar är ett krav för långtidssäkerheten att tillsyn eller andra åtgärder inte längre behövs när 200 år har förflutit från den permanenta förslutningen av slutförvarsanläggningen.

Närmare bestämmelser om dosrestriktioner för strålningsexponeringen efter den permanenta förslutningen av en slutförvarsanläggning får utfärdas genom förordning av statsrådet.

217 §

Avvikelse från skyldighet i fråga om slutförvaring av kärnavfall

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 216 § 1 mom. kan arbets- och näringsministeriet godkänna att kärnavfall slutförvaras annanstans än i Finland, om

1) arrangemanget inte har någon nämnvärd betydelse med tanke på tillståndshavarens ombesörjningsskyldighet och det är fråga om en liten mängd kärnavfall,

2) arrangemanget är motiverat av ett betydande ekonomiskt eller annat vägande skäl,

3) Finland vid tidpunkten för överlåtelsen av kärnavfallet har ett giltigt i artikel 4 i rådets direktiv 2011/70/Euratom om inrättande av ett gemenskapsramverk för ansvarsfull och säker hantering av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall avsett avtal med en annan stat, och

4) ett sådant bindande avtal har ingåtts mellan aktörerna inom kärnavfallshanteringen som omfattar åtgärder för slutförvaringen och andra behövliga åtgärder inom kärnavfallshanteringen och som är genomförbart med beaktande av tidsplanen för avtalets fullgörande samt övriga villkor.

Om ett sådant avtal som avses i 1 mom. 3 punkten har ingåtts med en stat som inte är medlemsstat i Europeiska unionen ska avtalets innehåll meddelas till Europeiska kommissionen och skäligen åtgärder vidtas för att säkerställa att

1) den mottagande staten har ingått ett avtal med Europeiska atomenergigemenskapen om hanteringen av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall eller är part i konventionen om säkerheten vid hantering av använt kärnbränsle och om säkerheten vid hantering av radioaktivt avfall (FördrS 36/2001),

2) den mottagande staten har ett program för slutförvaring av radioaktivt avfall och för förberedande åtgärder för det med mål om en hög säkerhetsnivå som är likvärdiga med de mål som uppställts i denna lag, och

3) den mottagande statens slutförvarsanläggning har fått tillstånd för slutförvaring av kärnavfallspartiet i fråga, är i drift före överlåtelsen av avfallet och sköts i enlighet med kraven i den mottagande statens i 2 mom. avsedda program.

218 §

Hantering och lagring annanstans av kärnavfall som uppkommit i Finland

Kärnavfall som uppkommit i Finland ska hanteras och lagras i Finland.

Med avvikelse från 1 mom. kan arbets- och näringsministeriet dock godkänna att kärnavfall som uppkommit i Finland hanteras och kortvarigt lagras annanstans än i Finland. Godkännandet förutsätter att

1) iakttagandet av ombesörjningsskyldigheten inte äventyras,

2) skyldigheterna i fråga om kärnämneskontrollen uppfylls, och

3) det har godkänts att slutförvaringen av kärnavfallet i fråga och av det kärnavfall som uppkommit i samband med eller som en följd av hantering eller lagring av det kärnavfallet genomförs i enlighet med 217 § annanstans än i Finland eller i enlighet med 219 § 3 mom. i Finland.

219 §

Förbud mot slutförvaring av kärnavfall som uppkommit annanstans

Kärnavfall och därmed jämförbart radioaktivt avfall som uppkommit någon annanstans än i Finland får inte slutförvaras i Finland.

Med avvikelse från 1 mom. kan arbets- och näringsministeriet godkänna att kärnavfall och därmed jämförbart radioaktivt avfall som uppkommit någon annanstans slutförvaras i Finland, om

1) arrangemanget inte har någon nämnvärd betydelse med tanke på ombesörjningsskyldigheten för den som tar emot kärnavfallet och det är fråga om en liten mängd kärnavfall,

2) kärnavfallshanteringen för avfallet har ordnats i Finland och det har reserverats medel för kostnaderna för den,

3) arrangemanget också annars än på de sätt som avses i 1 och 2 punkten överensstämmer med samhällets helhetsintresse, och

4) de i 217 § 1 mom. 2–4 punkten föreskrivna villkoren uppfylls.

Dessutom kan arbets- och näringsministeriet godkänna att kärnavfall som uppkommit utomlands slutförvaras i Finland, om det är fråga om kärnavfall som bildats i samband med service, hantering, kortvarig lagring eller avveckling utomlands av en struktur eller komponent som har aktiverats eller som har kontaminerats med ett radioaktivt ämne i användningen av kärnenergi i Finland och aktiviteten hos det kärnavfall som ska återlämnas inte väsentligt skiljer sig från den ursprungliga aktiviteten hos den struktur eller komponent som exporterats från Finland.

220 §

Hantering och lagring i Finland av kärnavfall som uppkommit annanstans

Kärnavfall och därmed jämförbart radioaktivt avfall som uppkommit någon annanstans än i Finland får inte hanteras eller lagras i Finland.

Med avvikelse från 1 mom. kan statsrådet bevilja tillstånd för hantering och kortvarig lagring i Finland av kärnavfall och därmed jämförbart radioaktivt avfall som uppkommit någon annanstans (*tillstånd för hantering och lagring av kärnavfall*), om de allmänna principerna och skyldigheterna enligt 7–13 § uppfylls på behörigt sätt vid hanteringen och lagringen av det nämnda avfallet och

1) den kommun där verksamheten enligt ansökan ska bedrivas har förordat projektet,

2) anledningen är i Finland bedriven verksamhet som är motiverad av ett betydande ekonomiskt eller annat vägande skäl,

3) mottagarens kärnanläggningstillstånd berättigar till hantering och lagring av avfallet i fråga och hanteringen och lagringen även i övrigt genomförs på ett säkert sätt,

4) skyldigheterna i fråga om kärnämneskontrollen uppfylls,

5) ett sådant bindande avtal har ingåtts mellan aktörerna inom kärnavfallshanteringen som omfattar behövliga åtgärder inom kärnavfallshanteringen i fråga om kärnavfall och därmed jämförbart radioaktivt avfall och avfall som uppkommer i samband med eller till följd av hanteringen eller lagringen av dem och som är genomförbart med beaktande av tidsplanen för avtalets fullgörande samt övriga villkor,

6) den stat varifrån kärnavfallet eller det därmed jämförbara radioaktiva avfallet importeras eller överförs för att hanteras eller lagras har förbundit sig till att ta hand om avfall som avses i 5 punkten på ett säkert och ansvarsfullt sätt,

7) den som ansöker om tillstånd har ställt en tillräcklig säkerhet för den händelse att åtgärder som hänför sig till kärnavfallshantering trots ett avtal enligt 5 punkten och en förbindelse enligt 6 punkten måste vidtas i Finland och där också den osäkerhet som hänför sig till kostnadsförslagen har beaktats genom att beloppet av de beräknade kostnaderna har höjts med 25 procent,

8) det inte föreligger något i denna lag föreskrivet hinder för beviljande av tillstånd.

Med avvikelse från 1 och 2 mom. kan arbets- och näringsministeriet godkänna att små mängder kärnavfall och därmed jämförbart radioaktivt avfall som uppkommit någon annanstans hanteras och kortsiktigt lagras i Finland, om

1) hanteringen och lagringen är motiverade på grund av en forskning av kärnavfall som görs i Finland och är förenliga med samhällets helhetsintresse,

2) mängden av avfallet i fråga motsvarar den mängd som behövs i den forskningsmetod som ska användas.

3) forskningsinstitutet uppfyller de villkor som föreskrivs i 214 § 1 mom. och de villkor som avses i det momentet och föreskrivs i strålsäkerhetslagen, och hanteringen och lagringen även i övrigt genomförs på ett säkert sätt,

4) skyldigheterna i fråga om kärnämneskontrollen uppfylls,

5) kärnavfallshanteringen har ordnats i enlighet med 2 mom. 5 och 6 punkten, eller det är fråga om sådant avfall som det inte är ändamålsenligt att återlämna, och

a) det har reserverats medel för kostnaderna för kärnavfallshanteringen i Finland,

b) Strålsäkerhetscentralen har godkänt att forskningsinstitutet sörjer för avfallshanteringen av det undersökta avfallet med tillämpning av vad som i 214 § 3 mom. föreskrivs om förutsättningar för godkännande och att vad som i strålsäkerhetslagen föreskrivs om verksamhetsutövare och oskadliggörande av radioaktivt avfall tillämpas på forskningsinstitutet och avfallet, och

c) de villkor som föreskrivs i 217 § 1 mom. 3 och 4 punkten uppfylls,

6) det inte föreligger något i denna lag föreskrivet hinder för godkännandet.

221 §

Kompletterande bestämmelser om tillstånd för hantering och lagring av kärnavfall

På ansökan om tillstånd för hantering och lagring av kärnavfall och handläggningen av ansökan tillämpas bestämmelserna i 316 § 2–4 mom. om ansökan om kärnanläggningstillstånd, bestämmelserna i 317 § 1 mom. och vad som föreskrivs med stöd av 317 § 4 mom. och bestämmelserna i 318 § om behandling av tillståndsärenden i fråga om kärnanläggningar samt 319 § om delgivning av och information om ansökan om kärnanläggningstillstånd. Arbets- och näringsministeriet är tillståndsmyndighet i ärendet.

Tillstånd för hantering och lagring av kärnavfall är i kraft en viss tid. Tillståndsbeslutet ska innehålla en tidsfrist för när kärnavfallet eller det därmed jämförbara radioaktiva avfallet senast ska exporteras eller överföras från Finland. Tillståndsbeslutet ska förenas med villkor som behövs för förhindrande av spridning av kärnvapen och med tanke på iakttagandet av skyldigheterna inom kärnavfallshanteringen samt för säkerställande av förutsättningarna för beviljande av tillstånd. På tillståndsbeslutet tillämpas dessutom vad som i 309 § föreskrivs om innehållet i ett beslut om kärnanläggningstillstånd och vad som i 320 § 1 och 3 mom. föreskrivs om meddelande av och information om tillståndsbeslut. På återkallande av tillstånd för hantering och lagring av kärnavfall tillämpas vad som i 323 § föreskrivs om återkallande av beslut om kärnanläggningstillstånd.

Närmare bestämmelser om de aktörer vars utlåtande ska begäras om en ansökan om tillstånd för hantering och lagring av kärnavfall och om innehållet i tillståndsbeslut får utfärdas genom förordning av statsrådet.

222 §

Säkerhet som gäller hantering och lagring av kärnavfall som uppkommit annanstans

Som en i 220 § 2 mom. 7 punkten avsedd säkerhet som krävs för hantering och lagring av kärnavfall som uppkommit annanstans godkänns borgen, försäkring eller en pantsatt insättning. Den som ställer säkerheten ska vara ett kreditinstitut, en försäkringsanstalt eller något annat yrkesmässigt finansiellt institut med hemort i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Säkerheten ska ställas till förmån för arbets- och näringsministeriet före importen eller överföringen av avfallet till Finland. Säkerheten ska vara i kraft i tre månader också efter att avfallet i fråga har exporterats eller överförts från Finland. Ministeriet ska på

ansökan frigöra säkerheten när avfallet i fråga har exporterats eller överförs från Finland och tre månader har förflutit från det.

Arbets- och näringsministeriet har rätt att inleda realisering av säkerheten om kärnavfallet eller det därmed jämförbara radioaktiva avfallet inte exporterats eller överförs från Finland inom den fastställda tidsfristen. Innan säkerheten realiseras ska arbets- och näringsministeriet i enlighet med 369 § förelägga verksamhetsutövaren att uppfylla sina skyldigheter. Säkerheten kan användas till att täcka kostnader för åtgärder i samband med tvångsutförande.

223 §

Godkännande av utförande av import, export och överföring av kärnavfall

Import, export, överföring och transitering genom Finlands territorium av kärnavfall och därmed jämförbart radioaktivt avfall ska ha godkänts av Strålsäkerhetscentralen innan de utförs. För godkännande förutsätts att de förfaranden som föreskrivs i direktivet om kärnavfallstransporter iakttas när åtgärden vidtas samt att de tillstånd och godkännanden som förutsätts i denna lag har erhållits för verksamheten eller att det har gjorts en anmälan om dem i enlighet med denna lag.

Om det är fråga om import eller överföring från Finland av sådant kärnavfall som samtidigt är kärnmaterial, förutsätts dessutom för godkännandet att bestämmelserna om tillståndsprövning i 10 § i lagen om exportkontroll iakttas.

Utöver vad som föreskrivs i artikel 17 i direktivet om kärnavfallstransporter ska Strålsäkerhetscentralen i sin föreskriftssamling publicera en kopia av det standarddokument som avses i den artikeln.

224 §

Uppgifter om kärnavfall som ska uppges i tulldeklarationen

Tillståndshavaren ska i tulldeklarationen eller en redogörelse som hänför sig till den meddela när kärnavfall importeras eller exporteras. I tulldeklarationen ska anges numret på det beslut om godkännande som berättigar till import eller export.

Närmare bestämmelser om de uppgifter som ska ingå i tulldeklarationen får utfärdas genom förordning av statsrådet.

225 §

Återlämnande av kärnavfall från en slutförvarsanläggning

Det ska vara möjligt att återlämna kärnavfall från en slutförvarsanläggning innan slutförvarsanläggningen försluts permanent, om det är nödvändigt med tanke på säkerheten. Detta får dock inte äventyra anläggningens driftssäkerhet eller långtidssäkerhet eller långtidssäkerheten i fråga om annat kärnavfall som placerats i slutförvar.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om säkerheten vid återlämnande av kärnavfall.

22 kap.

Reservering av medel för kostnader för kärnavfallshantering

226 §

Tillståndshavarens reserveringsskyldighet

Tillståndshavaren ska reservera medel för kostnaderna för kärnavfallshantering. Tillståndshavaren ska uppfylla sin reserveringsskyldighet genom att betala nedan angivna avgifter till den reserveringsfond som Statens kärnavfallshanteringsfond upprätthåller och genom att till staten överlämna nedan angivna säkerheter för den händelse att avgiftsskyldigheten försummas.

Vid tillämpningen av bestämmelserna om reserveringsskyldighet ska som kostnader för kärnavfallshantering också betraktas

1) kostnader för avfallshantering av sådana i 5 § 1 mom. 30 punkten avsedda strukturer, komponenter, saker och ämnen som aktiverats eller som kontaminerats med ett radioaktivt ämne och som ännu inte tagits ur bruk,

2) sådana förvaltningskostnader och andra kostnader i anslutning till kärnavfallshantering som i framtiden förädlas av driften av en organisation som sköter dessa åtgärder,

3) sådana kostnader som i framtiden förädlas av en myndighets åtgärder i anslutning till kärnavfallshantering och som tillståndshavaren är skyldig att ersätta.

Närmare bestämmelser om de kostnader för kärnavfallshantering som reserveringsskyldigheten anses omfatta och de förfaranden som ska användas för att bestämma kostnaderna får utfärdas genom förordning av statsrådet.

227 §

Tillståndshavarens ansvarsbelopp

Det beräknade beloppet av de framtida utgifterna för hanteringen av det kärnavfall som uppkommer i samband med eller som en följd av tillståndshavarens verksamhet (*ansvarsbeloppet*) ska basera sig på ett kostnadsförslag för åtgärder enligt en godkänd plan för kärnavfallshantering.

228 §

Beräkning av tillståndshavarens ansvarsbelopp

Tillståndshavaren ska vart tredje år till arbets- och näringsministeriet lämna in

1) en uppskattning av ansvarsbeloppen för det innevarande kalenderåret och de två följande kalenderåren,

2) en preliminär uppskattning av ansvarsbeloppen för de två följande kalenderåren efter den period som avses i 1 punkten,

3) en uppskattning av de totala kostnaderna för kärnavfallshantering för de två följande kalenderåren efter den period som avses i 2 punkten,

4) en redogörelse över de åtgärder inom kärnavfallshantering som har vidtagits under de tre föregående kalenderåren samt dessa åtgärders eventuella inverkan på de ansvarsbelopp som avses i 1 och 2 punkten.

Tillståndshavaren ska dock årligen lämna in de uppskattningar och redogörelser som avses i 1 mom.

1) i initialfasen av verksamheten, om tillståndshavarens ansvarsbelopp inte tidigare har fastställts, samt

2) i slutfasen av verksamheten, när avvecklingen av tillståndshavarens kärnanläggningar och förslutningen av slutförvarsanläggningen har inletts.

Vid beräkningen ska tillståndshavaren använda sådana pris- och kostnadsuppgifter som anses vara tillförlitliga och osäkerhet i fråga om dessa uppgifter ska i skälighetsutsträckning beaktas som en omständighet som höjer ansvarsbeloppet. Uppskattningar av ansvarsbeloppen ska lämnas

både enligt pris- och kostnadsnivån för det kalenderår då kalkylen görs och enligt pris- och kostnadsnivån för det kalenderår som kalkylen gäller. När tillståndshavaren första gången lämnar de i 1 mom. avsedda uppskattningarna till ministeriet, godkänner ministeriet grunderna för uppskattningen efter att ha säkerställt att kostnads- och prisuppgifterna och kalkylen är riktiga och tillförlitliga samt konsekventa i förhållande till den godkända planen för kärnavfallshantering.

Om tillståndshavaren trots uppmaning från arbets- och näringsministeriet försummar en i 1–3 mom. föreskriven skyldighet, ska ministeriet inhämta en uppskattning av ansvarsbeloppen av en sådan oberoende expert eller sammanslutning som är förtrogen med kärnavfallshantering.

Närmare bestämmelser om hur kostnaderna för kärnavfallshanteringen ska beaktas vid beräkningen av ansvarsbeloppet, om säkerställandet av att beräkningen är riktig och tillförlitlig samt om det förfarande som ska tillämpas när uppskattningarna och utredningarna lämnas får utfärdas genom förordning av statsrådet.

229 §

Tillståndshavarens fondandel och fonderingsmål

Beloppet av tillståndshavarens medel i reserveringsfonden (*fondandel*) ska under respektive kalenderår nå till ett mål (*fonderingsmål*) som är lika stort som ansvarsbeloppet för det föregående kalenderåret.

När det är fråga om ett nytt kärnkraftverk ska tillståndshavarens fonderingsmål periodiseras för en jämnare fördelning av kärnavfallshanteringens kostnadseffekter, dock så att fonderingsmålet under kärnkraftverkets olika driftår utgör en bestämd andel av det ansvarsbelopp som anläggningen medför för tillståndshavaren. Fonderingsmålets förhållande till detta ansvarsbelopp ska härvid efter hand ökas så att fonderingsmålet når ansvarsbeloppet i tillräckligt god tid före den tidpunkt då verksamheten vid kärnkraftverket beräknas upphöra. Periodiseringstiden får vara högst 40 år. Beslut om periodiseringstidens längd fattas på tillståndshavarens ansökan, när grunderna för uppskattningen av ansvarsbeloppet godkänns i enlighet med vad som föreskrivs i 228 § 3 mom.

När det är fråga om en slutförvarsanläggning ska tillståndshavarens fonderingsmål omfatta behövliga skäliga statliga tillsynskostnader och andra åtgärds-kostnader som uppkommer efter att slutförvarsanläggningen förslutits permanent vilka har periodiserats i jämna poster senast under de tio sista åren av slutförvarsanläggningens beräknade drifttid.

Närmare bestämmelser om det förfarande som ska iakttas vid beräkning av fonderingsmålet i de fall som avses i 2 och 3 mom. får utfärdas genom förordning av statsrådet.

230 §

Fastställande av ansvarsbelopp och fonderingsmål

Arbets- och näringsministeriet fastställer med tre års mellanrum i slutet av det tredje kalenderåret varje tillståndshavares ansvarsbelopp för det innevarande kalenderåret och de två föregående kalenderåren samt fonderingsmål och de preliminära ansvarsbeloppen för de tre följande kalenderåren. Beslut som gäller tillståndshavarna fattas för samma treårsperiod.

Med avvikelse från 1 mom. kan arbets- och näringsministeriet årligen i slutet av kalenderåret fastställa tillståndshavarens fonderingsmål för det följande kalenderåret samt fastställa ansvarsbeloppet för det innevarande kalenderåret och preliminärt ansvarsbeloppen för de två därpå följande kalenderåren, om det är fråga om initialfasen av en sådan ny tillståndshavares verksamhet för vilken det inte tidigare har fattats beslut om fastställande enligt 1 mom. eller slutfasen av en sådan tillståndshavares verksamhet vars avveckling av kärnanläggningar och förslutning av slutförvarsanläggningen har inletts.

Fonderingsmålet fastställs enligt pris- och kostnadsnivån för det kalenderår utifrån vars ansvarsbelopp fonderingsmålet ska bestämmas. Ansvarsbeloppen och de preliminära ansvarsbeloppen fastställs enligt pris- och kostnadsnivån för det kalenderår som beslutet gäller.

231 §

Undantag som hänför sig till fastställande av fonderingsmål

Om det i ett beslut av arbets- och näringsministeriet som ska fattas med stöd av 230 § 1 mom. fastställs ett ansvarsbelopp för tillståndshavaren för det innevarande kalenderåret som är minst 20 och högst 25 procent eller, om det leder till ett förmånligare slutresultat med avseende på tillståndshavaren, minst 20 och högst 100 miljoner euro större än det tidigare preliminärt fastställda preliminära ansvarsbeloppet för samma kalenderår, och ändringen inte beror på att det vidtagits betydligt färre avfallshanteringsåtgärder än vad som antagits i den kalkyl som uppskattningen av ansvarsbeloppet grundat sig på, kan arbets- och näringsministeriet godkänna att en del av denna ändring av ansvarsbeloppet får lämnas obeaktad när fonderingsmålet fastställs för de två kalenderår som följer på kalenderåret i fråga. Det fonderingsmål som ska fastställas för det andra kalenderåret får dock inte vara mindre än det fonderingsmål som fastställs för det första kalenderåret.

Om kostnaderna för kärnavfallshanteringen stiger från det som beräknats tidigare till följd av en exceptionell händelse eller av någon annan särskild orsak och ändringen av ansvarsbeloppet är större än vad som föreskrivits i 1 mom., kan arbets- och näringsministeriet godkänna att den ändring av fonderingsmålet som baserar sig på de nya kostnader som uppkommit på detta sätt periodiseras i jämnstora poster under en tid på högst fem år.

Närmare bestämmelser om det förfarande som ska iakttas vid fastställandet av fonderingsmålet i de fall som avses i 1 mom. får utfärdas genom förordning av statsrådet.

232 §

Justering av ansvarsbelopp och fonderingsmål

Arbets- och näringsministeriet kan i slutet av ett kalenderår justera det ansvarsbelopp som fastställts i det beslut som avses i 230 § 1 mom. för det innevarande kalenderåret samt fastställda fonderingsmål och preliminära ansvarsbelopp, om

1) det i tillståndshavarens verksamhet sker sådana förändringar som annat än i ringa grad ökar den mängd kärnavfall som uppkommer i samband med eller som en följd av tillståndshavarens verksamhet,

2) de planerade åtgärderna inom kärnavfallshanteringen fördröjs annat än i ringa grad,

3) det fastställda ansvarsbeloppet för det innevarande kalenderåret samt de fastställda fonderingsmålen och de preliminära ansvarsbeloppen som en följd av en överflyttning av ombesörjningsskyldigheten sjunker lika mycket för överlåtaren som de ökar för mottagaren.

Tillståndshavaren ska ansöka om justering av ansvarsbeloppet och fonderingsmålet och till arbets- och näringsministeriet lämna in de uppskattningar och redogörelser som avses i 228 § 1 mom., om en i 1 mom. 1 punkten i denna paragraf avsedd förändring är väsentlig eller ett i 2 punkten avsett dröjsmål är väsentligt enligt en helhetsbedömning. På uppskattningen av tillståndshavarens ansvarsbelopp tillämpas 228 §.

Närmare bestämmelser om det förfarande som ska iakttas vid justering av ansvarsbeloppet och fonderingsmålet får utfärdas genom förordning av statsrådet.

233 §

Tillståndshavarens avgift för kärnavfallshantering

Statens kärnavfallshanteringsfond fastställer årligen en avgift för kärnavfallshantering som tillståndshavaren är skyldig att betala till reserveringsfonden i syfte att höja fondandelen så att den överensstämmer med fonderingsmålet.

Avgiften för kärnavfallshantering ska betalas på så sätt att fondandelen den sista mars är lika stor som fonderingsmålet för samma kalenderår. Fonden ska utan dröjsmål underrätta arbets- och näringsministeriet om tillståndshavaren försummar sin avgiftsskyldighet.

234 §

Säkerhetsarrangemang för att reservera medel för kostnader för kärnavfallshantering

Tillståndshavaren ska till staten överlämna säkerheter på så sätt att det sammanlagda beloppet av säkerheterna före utgången av juni månad det innevarande året motsvarar ett belopp som fås genom att det ansvarsbelopp som fastställts för det föregående kalenderåret höjs med 10 procent och detta minskas med det fonderingsmål som fastställts för det innevarande kalenderåret. I kalkylen justeras ansvarsbeloppet först enligt kostnadsnivån för det föregående kalenderåret. Första gången ska tillståndshavaren dock lämna säkerheter till det nämnda beloppet inom en månad från det att beslutet om kärnanläggningens drifttillstånd har vunnit laga kraft eller har verkställts utan att det vunnit laga kraft.

De säkerheter som används ska vara godkända av arbets- och näringsministeriet. Förutsatt att säkerhetens giltighetstid är minst fem år kan ministeriet som säkerhet godkänna

1) en kreditförsäkring som meddelats av ett i 1 kap. 1 § i försäkringsbolagslagen (521/2008) avsett försäkringsbolag,

2) av en finsk inlåningsbank ställd proprieborgen,

3) av ett finskt samfund ställd proprieborgen som vad tillförlitligheten beträffar motsvarar en säkerhet enligt 1 eller 2 punkten,

4) en pantsättningsförbindelse som gäller medel som tillståndshavaren har på ett bankkonto i en finländsk inlåningsbank,

5) fastighetsinteckning som gäller en annan fastighet än kärnanläggningens fastighet och som motsvarar högst 75 procent av fastighetens sannolika överlåtelsepris och som vad tillförlitligheten beträffar motsvarar en säkerhet enligt 1 eller 2 punkten.

Tillståndshavaren ska till arbets- och näringsministeriet lämna ett förslag om iakttagandet av den i 1 mom. avsedda skyldigheten i tillräckligt god tid före den tidpunkt då säkerheterna ska ha överlämnats till staten. Ministeriet kan godkänna förslaget, om säkerheternas totala belopp överensstämmer med 1 mom. och säkerheterna har godkänts i ett i 2 mom. avsett beslut.

Närmare bestämmelser om grunderna för bedömningen av säkerheters godtagbarhet och det förfarande som ska tillämpas vid godkännandet får utfärdas genom förordning av statsrådet.

235 §

Extra avgift för kärnavfallshantering

Om tillståndshavaren inte till staten överlämnar säkerheter i enlighet med 234 §, ska arbets- och näringsministeriet ålägga tillståndshavaren att till reserveringsfonden betala en extra avgift för kärnavfallshantering som motsvarar det bristande beloppet senast en månad efter det att säkerheterna ska ha överlämnats i enlighet med 234 § 1 mom. Statens kärnavfallshanteringsfond ska utan dröjsmål underrätta arbets- och näringsministeriet, om tillståndshavaren försummar sin avgiftsskyldighet.

236 §

Återlämnande av säkerheter som överlämnats till staten

Om beloppet av de säkerheter som tillståndshavaren har överlämnat till staten överstiger det som krävs enligt 234 § 1 mom., ska arbets- och näringsministeriet återlämna säkerheter motsvarande den överstigande delen före utgången av juni det innevarande kalenderåret, om tillståndshavaren har fullgjort sin skyldighet i fråga om avgiften för kärnavfallshantering och staten inte har fordringar enligt 23 kap.

Närmare bestämmelser om det förfarande som ska iakttas vid återlämnande av säkerheter får utfärdas genom förordning av statsrådet.

237 §

Förvandling av säkerhet som överlämnats till staten till pengar

Arbets- och näringsministeriet har rätt att förvandla en till staten överlämnad säkerhet till pengar, om tillståndshavaren

1) har försummat att betala avgift för kärnavfallshantering i enlighet med 233 § eller extra avgift för kärnavfallshantering i enlighet med 235 §, och

2) trots uppmaning från ministeriet inte har avhjälpt bristen inom utsatt tid.

Närmare bestämmelser om det förfarande som ska iakttas vid förvandling av säkerheter till pengar får utfärdas genom förordning av statsrådet.

23 kap.

Ersättning till staten för kostnaderna för kärnavfallshanteringen

238 §

Ansvarsbelopp för kärnavfall som ska överlåtas till staten

När statsrådet har fattat ett i 374 § avsett beslut om överlåtelse av kärnavfall till staten, fastställer arbets- och näringsministeriet ett ansvarsbelopp som motsvarar utgifterna för hanteringen av det kärnavfall som ska överlåtas. Samtidigt fastställer ministeriet ett ansvarsbelopp som motsvarar utgifterna för hanteringen av det kärnavfall som tillståndshavaren producerar som inte omfattas av beslutet om överlåtelse. Efter detta fastställer ministeriet årligen i slutet av varje kalenderår tillståndshavarens ansvarsbelopp för det innevarande kalenderåret samt preliminärt ansvarsbeloppet för de två därpå följande kalenderåren.

På ansvarsbeloppet för kärnavfall som överlåtits till staten och på beräkningen av det tillämpas bestämmelserna i 227 och 228 §. Arbets- och näringsministeriet ska vid behov göra en separat utredning om de åtgärder inom kärnavfallshanteringen som har vidtagits under de tre föregående kalenderåren samt om dessa åtgärders inverkan på ansvarsbeloppet för det innevarande kalenderåret.

239 §

Täckning av statens fordran samt tillståndshavarens täckningsandel

När ansvarsbeloppet för det kärnavfall som överlåtits till staten har fastställts för första gången i enlighet med 238 §, ska Statens kärnavfallshanteringsfond från tillståndshavarens fondandel avskilja en andel som motsvarar den relativa andel som det ansvarsbelopp vilket motsvarar det överlåtna kärnavfallet utgör av det sammanlagda beloppet av de i 238 § 1 mom. avsedda ansvarsbeloppen. Den andel som avskilts från tillståndshavarens fondandel är i reserveringsfonden reserverad för kostnaderna för hantering av det kärnavfall som

tillståndshavaren ålagts att överlåta till staten, som tillståndshavaren fortfarande ansvarar för (*tillståndshavarens täckningsandel*).

Om det belopp som flyttats över till tillståndshavarens täckningsandel är mindre än det ansvarsbelopp som motsvarar det överlåtna kärnavfallet, ska tillståndshavaren betala statens återstående fordran till reserveringsfonden såsom ett tillägg till tillståndshavarens täckningsandel inom tre månader efter det att ansvarsbeloppet har fastställts i enlighet med 238 §. Till den del tillståndshavaren försummar denna skyldighet, har arbets- och näringsministeriet rätt att förvandla de säkerheter som tillståndshavaren överlämnat till staten till pengar, varvid de på detta sätt erhållna medlen läggs till tillståndshavarens täckningsandel.

Tillståndshavarens lån ur reserveringsfonden ska sägas upp så att det förfaller inom en månad till den del det motsvarar statens fordran.

240 §

Täckningsbehov

Tillståndshavarens täckningsandel ska under respektive kalenderår uppgå till det mål (*täckningsbehov*) som fås genom att det ansvarsbelopp för föregående kalenderår som motsvarar kostnaderna för hanteringen av det kärnavfall som ska överlåtas till staten höjs med 25 procent.

Arbets- och näringsministeriet fastställer täckningsbehovet för det följande kalenderåret första gången samtidigt som det fastställer det ansvarsbelopp som motsvarar utgifterna för hanteringen av det kärnavfall som ska överlåtas till staten. Efter det fastställer ministeriet i slutet av varje kalenderår täckningsbehovet för det följande kalenderåret. Om tillståndshavarens fonderingsmål har periodiserats i enlighet med 229 § 2 eller 3 mom., kan arbets- och näringsministeriet bestämma att periodiseringen avslutas.

241 §

Statens fordran på basis av täckningsbehovet

När arbets- och näringsministeriet har fastställt täckningsbehovet uppkommer för staten hos tillståndshavaren en fordran som till beloppet motsvarar täckningsbehovet och som ska betalas på uppmaning.

242 §

Täckningsavgift

Statens kärnavfallshanteringsfond fastställer årligen en täckningsavgift som tillståndshavaren är skyldig att betala till reserveringsfonden i syfte att höja täckningsandelen så att den motsvarar det fastställda täckningsbehovet.

Täckningsavgiften ska betalas på så sätt att tillståndshavarens täckningsandel den sista mars är lika stor som täckningsbehovet för samma kalenderår. Fonden ska utan dröjsmål underrätta arbets- och näringsministeriet om tillståndshavaren försummar sin avgiftsskyldighet.

243 §

Säkerheter som hänför sig till täckningsbehovet

Tillståndshavaren ska till staten överlämna säkerheter på så sätt att det sammanlagda beloppet av säkerheterna före utgången av juni månad det innevarande året motsvarar ett belopp som fås

genom att det ansvarsbelopp för till staten överlåtet kärnavfall som fastställts för det föregående kalenderåret höjs med 25 procent och detta minskas med tillståndshavarens täckningsbehov som fastställts för det innevarande året.

På godkännande som säkerhet tillämpas dessutom 234 §.

244 §

Extra täckningsavgift

Om tillståndshavaren inte till staten överlämnar säkerheter i enlighet med 243 §, ska tillståndshavaren till reserveringsfonden betala en extra täckningsavgift som motsvarar det bristande beloppet senast inom en månad efter att den tidsfrist som avses i 243 § har löpt ut. Arbets- och näringsministeriet bestämmer storleken på den extra täckningsavgiften.

Statens kärnavfallshanteringsfond ska utan dröjsmål underrätta arbets- och näringsministeriet om tillståndshavaren försummar sin avgiftsskyldighet i fråga om den extra täckningsavgiften.

245 §

Återlämnande eller förvandlande till pengar av säkerheter som hänför sig till täckningsbehovet

Om beloppet av de säkerheter som tillståndshavaren har överlämnat till staten överstiger det som krävs enligt 243 §, ska arbets- och näringsministeriet till tillståndshavaren återlämna säkerheter motsvarande den överstigande delen före utgången av juni det innevarande kalenderåret, om tillståndshavaren har fullgjort sin skyldighet i fråga om täckningsavgiften.

Arbets- och näringsministeriet har rätt att inleda förvandlingen av en säkerhet som överlämnats till staten till pengar, om tillståndshavaren har försummat att betala täckningsavgift i enlighet med 242 § eller extra täckningsavgift i enlighet med 244 §.

246 §

Statens kostnader efter permanent förslutning av en slutförvarsanläggning

När Strålsäkerhetscentralen har godkänt en slutförvarsanläggning som permanent försluten, ska Statens kärnavfallshanteringsfond för att täcka statens kostnader för tillsyn och andra åtgärder som behövs efter förslutningen från tillståndshavarens fondandel till statens täckningsandel avskilja en andel som reserverats för de nämnda kostnaderna.

247 §

Avdrag från fondandelen av andelar som flyttats över till täckningsandelar

När en andel har flyttats över från tillståndshavarens fondandel till tillståndshavarens täckningsandel i enlighet med 239 § 1 mom. eller till statens täckningsandel i enlighet med 246 §, ska Statens kärnavfallshanteringsfond dra av den andel som flyttats över till täckningsandelen från tillståndshavarens fondandel.

248 §

Användning av täckningsandelen

Staten får använda medel som ingår i tillståndshavarens täckningsandel för kostnader för hanteringen av kärnavfall som övergått från tillståndshavaren till staten samt använda medel som ingår i statens täckningsandel för statens kostnader för tillsynsåtgärder och andra åtgärder efter den permanenta förslutningen av en slutförvarsanläggning.

249 §

Återbetalning av överskott i tillståndshavarens täckningsandel

När kostnaderna för hanteringen av kärnavfall som överlåtits till staten har betalats från tillståndshavarens täckningsandel, ska Statens kärnavfallshanteringsfond återbetala eventuellt överskott till tillståndshavaren.

24 kap.

Statens kärnavfallshanteringsfonds placeringsverksamhet

250 §

Utlåning av reserveringsfondens medel till tillståndshavare

En tillståndshavare för vilken arbets- och näringsministeriet har fastställt fonderingsmål för de följande tre kalenderåren har rätt att få lån ur Statens kärnavfallshanteringsfond för tre år i sänder. Denna rätt föreligger dock inte till den del betalningen av ett lån som förfallit till betalning eller ränta på ett sådant lån har försummats. Tillståndshavaren ska meddela om sin avsikt att utnyttja rätten att låna ur fonden senast den dag som fonden uppgivit.

Det belopp som är utlånat från fonden till en tillståndshavare får uppgå till högst 60 procent av det belopp som fås genom att tillståndshavarens andel av de kostnader som enligt uppskattning under lånetiden uppstår för förvaltningen av fonden och skötseln av fondens kapital dras av från tillståndshavarens fastställda fonderingsmål. Om de fonderingsmål som fastställts för de följande tre kalenderåren avviker från varandra i fråga om belopp, används det fonderingsmål som är det lägsta i fråga om belopp.

Tillståndshavarens aktieägare har rätt att använda tillståndshavarens rätt att få lån ur fonden till den del som tillståndshavaren inte själv gör det. Det belopp som vid respektive tidpunkt kan utges som lån från fonden till aktieägarna ska lånas ut till de aktieägare som kräver det, vid behov i förhållande till deras aktieinnehav, på det sätt som närmare bestäms av fonden.

251 §

Villkor för utlåning samt krav på säkerhet

Räntan på ett i 250 § avsett lån ska bindas vid en referensränta som allmänt noteras på marknaden. Denna referensränta ska utökas med en särskild räntemarginal för att värdet på kapitalet i reserveringsfondens ska kunna bibehållas och avkastningen tryggas. Dessutom får lån beviljas endast mot betryggande säkerheter. Låntagaren är skyldig att hålla sådan lös eller fast egendom som utgör säkerhet tillräckligt försäkrad.

Statens kärnavfallshanteringsfond ska årligen och vid behov oftare övervaka att de betryggande säkerheterna fortfarande har ett värde såsom säkerhet som ska anses tillräckligt. Om säkerheten inte längre kan anses vara tillräcklig, har fonden rätt att fordra tilläggssäkerhet eller en ny säkerhet och bestämma en tid, inom vilken en sådan säkerhet ska ställas. Om värdet av de betryggande säkerheterna är större än vad som krävs för att trygga lånet, ska fonden efter

att ha hört tillståndshavaren utan dröjsmål återlämna säkerheter motsvarande den överstigande delen.

Fonden har rätt att inleda förvandling av en betryggande säkerhet till pengar på det sätt som närmare överenskommits i låneavtalet, när betalningen av ett lån som förfallit till betalning eller av räntan på ett sådant lån har försummats trots uppmaning.

Närmare bestämmelser om säkerheter för lån samt om återlämnande av dem och förvandling av dem till pengar, den tillämpliga referensräntan på lånet och den räntemarginal som ska läggas till den och om andra allmänna villkor för lån får utfärdas genom förordning av statsrådet.

252 §

Placering av Statens kärnavfallshanteringsfonds medel i statens skuldebrev

Minst 20 procent av reserveringsfondens tillgångar, som fås genom att de fonderingsmål som använts i kalkylen enligt 250 § 2 mom. och de fonderingsmål som fastställts enligt 230 § 2 mom. räknas samman och att det från denna summa dras av de kostnader som avses i 250 § 2 mom., står till statens förfogande och får av Statens kärnavfallshanteringsfond placeras i finska statens skuldebrev eller i statsbudgeten flyttas över från fonden till statsverket på viss tid.

De tillgångar som ingår i reserveringsfondens täckningsandelar ska placeras i sin helhet i enlighet med 1 mom.

Om medel har flyttats över till statsverket, ska det i statsbudgeten årligen intas ett anslag för återbetalning av de medel som respektive år ska återföras till fonden, och för betalning av en sådan ersättning till fonden som till beloppet motsvarar den i 251 § 1 mom. föreskrivna låneräntan, för den tid under vilken medel ur fonden varit överflyttade till statsverket.

Närmare bestämmelser om överflyttande av medel till statsverket får utfärdas genom förordning av statsrådet.

253 §

Annan placering av Statens kärnavfallshanteringsfonds tillgångar

Statens kärnavfallshanteringsfond ska av de tillgångar i fonden som avses i 252 § 1 mom. placera minst 20 procent på något annat sätt än det som anges i 250 eller 252 § och då se till att placeringarna är betryggade, ger avkastning och kan förvandlas till pengar samt att de är ändamålsenligt spridda. Vid bedömningen av om placeringarna är betryggade ska särskild uppmärksamhet fästas vid att fondens likviditet är tryggad på ett med hänsyn till fondens verksamhet tillräckligt sätt.

Fondens tillgångar får dock inte placeras i sådana företags masskuldebrevslån, aktier, andelar, skuldförbindelser eller motsvarande instrument vilkas verksamhetsområde omfattar användningen av kärnenergi. Detta hindrar inte att fondens tillgångar placeras i sådana placeringsfonder som avses i 13 kap. i lagen om placeringsfonder (213/2019) eller i motsvarande instrument för kollektiva investeringar där andelen placeringar i ovan avsedda företags instrument är liten.

254 §

Säkerställande av placeringarnas minimiandelar

Statens kärnavfallshanteringsfond ska med tre års mellanrum enligt den situation som råder den 31 mars säkerställa att de i 252 § 1 mom. och 253 § 1 mom. avsedda minimiandelarna i fråga om placeringsverksamheten uppfylls. Vid beräkningen av minimiandelarna ska dock de fonderingsmål som fastställts för tillståndshavarna för det innevarande kalenderåret användas.

Fonden ska utan dröjsmål göra de ändringar i placeringsverksamheten som behövs för att uppfylla kraven i fråga om minimiandelar samt besluta om sådan utlåning som avses i 250 § på så sätt att kravet på en maximal andel enligt 2 mom. i den paragrafen uppfylls.

255 §

Buffert

Med tanke på de risker som är förenade med placeringsverksamhet ska Statens kärnavfallshanteringsfond av tillståndshavaren kräva en buffert som är tre procent av tillståndshavarens fonderingsmål för kalenderåret. Bufferten täcks i första hand med det överskott som avses i 261 §. Statens kärnavfallshanteringsfond fastställer varje kalenderår beloppet av den buffert som krävs av en tillståndshavare.

Tillståndshavaren ska till Statens kärnavfallshanteringsfond överlämna säkerheter som avses i 234 § 2 mom. 1–4 punkten så att det sammanlagda beloppet av säkerheterna den sista mars motsvarar den buffert som avses i 1 mom. till den del det överflyttade överskottet inte täcker den eller tillståndshavaren inte har överlåtit medel till bufferten. Till den del medel har överlåtit till bufferten tillämpas 252 och 253 § på placeringen av dem.

Om de säkerheter och medel som tillståndshavaren överlämnat vid den i 2 mom. nämnda tidpunkten är mer än vad som förutsätts enligt 1 mom., ska Statens kärnavfallshanteringsfond utan dröjsmål till tillståndshavaren återlämna säkerheter och medel som motsvarar den överstigande delen. I första hand återlämnas säkerheter.

Närmare bestämmelser om förfarandet vid täckande av bufferten får utfärdas genom förordning av statsrådet.

256 §

Tilläggsbuffert

Om Statens kärnavfallshanteringsfond konstaterar plötsliga och oförutsedda förlustrisker i anslutning till placeringsverksamheten eller sådan exceptionell variation eller osäkerhet hos marknadspriserna som har ökat eller kan öka prisvariationerna, kan fonden kräva en tilläggsbuffert av tillståndshavaren. Tillståndshavaren ska inom en månad från det att kravet framställdes till fonden överlämna säkerheter enligt 234 § 2 mom. 1–4 punkten på så sätt att det sammanlagda beloppet av säkerheterna motsvarar två procent av tillståndshavarens fonderingsmål för kalenderåret.

Fonden ska utan dröjsmål till tillståndshavaren återlämna de säkerheter som överlämnats för täckande av tilläggsbufferten när fonden bedömer att de inte längre behövs.

Närmare bestämmelser om förfarandet vid täckande av tilläggsbufferten får utfärdas genom förordning av statsrådet.

257 §

Säkerställande av tillräckliga medel i reserveringsfonden

Statens kärnavfallshanteringsfond ska följa utvecklingen av värdet av reserveringsfondens tillgångar tillräckligt effektivt. Om en tillståndshavares fondandel vid något tillfälle under kalenderåret sjunker mer än fem procent jämfört med fonderingsmålet för kalenderåret, ska fonden kräva tilläggssäkerhet av tillståndshavaren. Tillståndshavaren ska inom en månad från det att kravet framställdes till fonden överlämna säkerheter enligt 234 § 2 mom. 1–4 punkten så att det sammanlagda beloppet av dessa säkerheter samt de säkerheter som lämnats för täckande

av bufferten och det överskott som överflyttats till den tillsammans med det återstående värdet av fondandelen motsvarar fonderingsmålet för kalenderåret.

En tillståndshavares fondandel får vid utgången av ett kvartal vara högst tre procent lägre än fonderingsmålet för kalenderåret. Om andelen har minskat mer, ska fonden kräva tilläggssäkerhet av tillståndshavaren. Tillståndshavaren ska inom en månad från det att kravet framställdes till fonden överlämna säkerheter enligt 234 § 2 mom. 1–4 punkten så att det sammanlagda beloppet av dessa säkerheter samt de säkerheter som lämnats för täckande av bufferten och det överskott som överflyttats till den tillsammans med det återstående värdet av fondandelen motsvarar fonderingsmålet för kalenderåret utökat med bufferten.

258 §

Bemyndigande för Finansinspektionen att meddela föreskrifter

Finansinspektionen får meddela närmare föreskrifter om organiseringen av placeringsverksamheten och av hanteringen av risker i samband med placeringsverksamheten.

25 kap.

Förvaltning av fondandelar och täckningsandelar

259 §

Värdering av reserveringsfondens tillgångar

Lagen om statsbudgeten (423/1988) tillämpas på upprättandet av Statens kärnavfallshanteringsfonds budget. Reserveringsfondens tillgångar värderas dock i bokföringen och i annan uppföljning i anknytning till den, i bokslutet och redovisningen enligt följande:

1) lånen till tillståndshavarna eller deras aktieägare värderas till nominellt värde, dock högst till det sannolika värdet,

2) finansiella tillgångar i euro värderas till nominellt värde och annan valuta till den valutakurs som publiceras av Europeiska centralbanken,

3) aktier och andra finansiella instrument, masskuldebrevslån och andra värdepapper som baserar sig på förbindelse som gäldenären ingått och som är föremål för offentlig handel på en myndighetsövervakad marknad i Finland eller utomlands samt andelar i placeringsfonder värderas till marknadsvärdet,

4) andra tillgångar än de som avses i 2 och 3 punkten värderas till bokföringsvärdet, dock högst till det sannolika värdet.

Närmare bestämmelser om värdering av reserveringsfondens tillgångar får utfärdas genom förordning av statsrådet.

260 §

Reserveringsfondens vinst och förlust

Om det sammanlagda beloppet av avkastningen från reserveringsfondens placeringsverksamhet och de ersättningar som erhållits för medel som funnits hos statsverket jämfört med det sammanlagda beloppet av de utgifter och kreditförluster som förvaltningen av fonden och skötseln av dess kapital medfört

1) är större, ska Statens kärnavfallshanteringsfond med den vinst för kalenderåret som reserveringsfonden erhållit på detta sätt kreditera fondandelarna för den sista dagen av

kalenderåret i samma förhållande som det i vilket motsvarande fondandelar under kalenderåret utgjort tillgångar i fonden,

2) är mindre, ska fonden med den förlust för kalenderåret som reserveringsfonden orsakats på detta sätt debitera fondandelarna för den sista dagen av kalenderåret i samma förhållande som det i vilket motsvarande fondandelar under kalenderåret utgjort tillgångar i fonden.

I beräkningen enligt 1 mom. dras från fondandelen vid varje tidpunkt av den ränta som har upplupit på tillståndshavarens lån från fonden under de föregående åren men som vid denna tidpunkt ännu inte har betalats.

Om det i reserveringsfonden dessutom finns tillståndshavarens eller statens täckningsandelar, hänförs vinsten eller förlusten av placeringsverksamhetens avkastning från dem och av de ersättningar som erhållits för medel som funnits hos statsverket i enlighet med 1 mom. till täckningsandelarna i samma förhållande som det i vilket motsvarande täckningsandelar under kalenderåret utgjort tillgångar i fonden. Vid beräkningen av reserveringsfondens vinst eller förlust beaktas dock i detta fall som intäkter av placeringsverksamhet endast ränteinkomster som erhållits från finska statens skuldebrev och ersättningar som erhållits för medel som funnits hos statsverket.

261 §

Återbetalning av överskott

Om tillståndshavarens fonderingsmål för kalenderåret är mindre än fondandelen den sista dagen av det föregående kalenderåret, till vilken tillståndshavarens andel av fondens vinst eller förlust har hänförts, ska Statens kärnavfallshanteringsfond återbetala detta överskott till tillståndshavaren senast den första vardagen i april samma kalenderår till den del det överstiger det belopp som behövs för den buffert som krävs för tillståndshavaren. Med tillståndshavarens samtycke får fonden använda den fordran som fonden har på tillståndshavaren för att ett överskott som ska återbetalas till samma tillståndshavare ska kunna kvitteras som betalt till tillståndshavaren enligt villkoren för det lån som avses i 250 §.

Om tillståndshavarens täckningsbehov för kalenderåret är mindre än tillståndshavarens täckningsandel den sista dagen av det föregående kalenderåret, till vilken tillståndshavarens andel av fondens vinst eller förlust har hänförts, ska Statens kärnavfallshanteringsfond återbetala detta överskott till tillståndshavaren senast den första vardagen i april samma kalenderår.

262 §

Fastställande av en tillståndshavares fondandel

Statens kärnavfallshanteringsfond fastställer tillståndshavarens fondandel i reserveringsfonden för den sista dagen i året. Fondandelen för den sista dagen i året erhålls genom att det till den senast fastställda fondandelen adderas eller från den dras av tillståndshavarens andel av den vinst eller förlust som beräknats enligt 260 § 1 och 2 mom. samt de i 2 mom. i denna paragraf avsedda förändringar som skett under kalenderåret.

Tillståndshavarens fondandels relativa andel av reserveringsfondens tillgångar ändras om följande förändringar sker efter att fondandelen senast fastställts:

1) tillståndshavaren betalar avgift för kärnavfallshantering eller ett överskott återbetalas till tillståndshavaren,

2) tillgångar överflyttas mellan tillståndshavarnas fondandelar till följd av en överflyttning av ombesörjningsskyldigheten,

3) tillgångar överflyttas till tillståndshavarens täckningsandel eller statens täckningsandel.

263 §

Fastställande av tillståndshavarens täckningsandel

Statens kärnavfallshanteringsfond fastställer tillståndshavarens täckningsandel i reserveringsfonden för den sista dagen i året. Täckningsandelen för den sista dagen i året erhålls genom att det till den senast fastställda täckningsandelen adderas eller från den dras av tillståndshavarens andel av den vinst eller förlust som beräknats enligt 260 § 3 mom. samt de i 2 mom. i denna paragraf avsedda förändringar som skett under kalenderåret.

Tillståndshavarens täckningsandels relativa andel av reserveringsfondens tillgångar ändras om följande förändringar sker efter att täckningsandelen senast fastställts:

- 1) tillståndshavaren betalar täckningsavgift eller ett överskott återbetalas till tillståndshavaren,
- 2) tillgångar överflyttas till tillståndshavarens täckningsandel eller statens täckningsandel.

264 §

Tillståndshavarens tillgångar i reserveringsfonden

Utöver tillståndshavarens fondandel utgörs tillståndshavarens tillgångar i reserveringsfonden av de medel som betalats för att täcka bufferten. Tillståndshavarens tillgångar består också av medel som baserar sig på extra avgifter för kärnavfallshantering och extra täckningsavgifter samt av medel i tillståndshavarens täckningsandel.

265 §

Fastställande av statens täckningsandel

Statens kärnavfallshanteringsfond fastställer statens täckningsandel för årets sista dag i reserveringsfonden. Täckningsandelen för årets sista dag erhålls genom att det från den senast fastställda täckningsandelen dras av de medel som under kalenderåret använts för att täcka kostnaderna för statens tillsynsåtgärder och andra åtgärder som behövs efter den permanenta förslutningen av en slutförvarsanläggning samt genom att addera eller dra av täckningsandelens andel av den vinst eller förlust som beräknats enligt 260 § 3 mom.

26 kap.

Statens kärnavfallshanteringsfonds understöd

266 §

Finansiering av forskningsprojekt och forskningsinfrastrukturprojekt

Statens kärnavfallshanteringsfond kan bevilja understöd för sådan forskningsverksamhet vars syfte är att främja en säker drift av tillståndshavarnas kärnanläggningar och utvecklingen av kärnavfallshanteringslösningar samt att säkerställa att myndigheter och tillståndshavare har tillgång till tillräcklig och heltäckande sakkunskap och annan kompetens på områdena i fråga. Fonden kan dessutom bevilja understöd för forskningsinfrastruktur som främjar sådan forskningsverksamhet.

267 §

Avgifter som ska samlas in hos tillståndshavaren för finansiering av understöd

En tillståndshavare som har tillstånd att uppföra eller driva ett kärnkraftverk och den som har ansökt om tillstånd att uppföra ett kärnkraftverk är skyldig att till en forskningsfond som förvaltas av Statens kärnavfallshanteringsfond för finansiering av forskningsprojekt och forskningsinfrastrukturprojekt årligen betala en grundavgift på 480 euro för varje megawatt av den nominella värmeeffekten enligt tillståndet eller som angetts i tillståndsansökan, dock högst 270 000 euro per avgiftsskyldig. Dessutom ska tillståndshavaren årligen betala en effektagift som är 240 euro för varje megawatt av den nominella värmeeffekt enligt tillståndet eller, om det i tillståndet avsedda kärnkraftverket baserar sig på annan teknik än den som allmänt används i Finland, 480 euro.

En tillståndshavare som har tillstånd att uppföra eller driva en produktionsanläggning för kärnbränsle är skyldig att årligen till forskningsfonden betala en grundavgift på 270 000 euro samt ett tillägg till grundavgiften på 540 000 euro. Den som har ansökt om tillstånd att uppföra en sådan anläggning är skyldig att årligen till forskningsfonden betala en grundavgift på 270 000 euro.

En tillståndshavare som har tillstånd att driva en i 1 eller 2 mom. avsedd eller annan kärnanläggning är skyldig att årligen till forskningsfonden betala en avgift som grundar sig på ansvarsbeloppet och som utgörs av det ansvarsbelopp som fastställts för det föregående kalenderåret multiplicerat med 0,07 procent eller, om det i tillståndet avsedda kärnkraftverket baserar sig på annan teknik än den som allmänt används i Finland, multiplicerat med 0,14 procent.

268 §

Kompletterande bestämmelser om avgiftsskyldighet

Den grundavgift som avses i 267 § ska betalas för varje kalenderår för vilket tillståndshavaren den 1 januari har ett giltigt tillstånd enligt 267 § 1 eller 2 mom. eller en anhängig ansökan om ett sådant tillstånd.

Beloppet av den effektagift som avses i 267 § 1 mom. och beloppet av det tillägg till grundavgiften som avses i 2 mom. i den paragrafen bestäms den 1 januari varje kalenderår, om tillståndshavaren då har ett giltigt tillstånd att uppföra eller driva ett kärnkraftverk eller en produktionsanläggning för kärnbränsle. Ett meddelande om att ett projekt enligt ett tillstånd för uppförande inte genomförs kan lämnas till arbets- och näringsministeriet före utgången av året, varvid skyldigheten att betala avgift gäller ännu för det följande kalenderåret.

Beloppet av den avgift som avses i 267 § 3 mom. bestäms den 1 januari varje kalenderår, om det för tillståndshavaren har fastställts ett ansvarsbelopp för det föregående kalenderåret.

Statens kärnavfallshanteringsfond ska sända beslutet om avgiftsskyldighet till de betalningsskyldiga senast 30 dagar före förfallodagen. Debiteringen kan verkställas utan att den avgiftsskyldige ges tillfälle att bli hörd. Beslutet kan delges genom vanlig delgivning enligt 59 § i förvaltningslagen (434/2003).

269 §

Upphörande av avgiftsskyldigheten

Avgiftsskyldighet som grundar sig på tillstånd som gäller kärnkraftverk upphör efter det kalenderår då kärnanläggningen enligt drifttillståndet inte längre får användas för energiproduktion eller då tillståndshavaren under drifttillståndets giltighetstid har meddelat arbets- och näringsministeriet att tillståndshavaren slutgiltigt upphört med energiproduktionen vid kärnkraftverket.

Avgiftsskyldighet som grundar sig på tillstånd som gäller kärntekniska anläggningar och produktionsanläggningar för kärnbränsle upphör efter det kalenderår då tillstånd att avveckla anläggningen har beviljats.

Avgiftsskyldighet som grundar sig på tillstånd som gäller slutförvarsanläggningar upphör efter det kalenderår då slutförvarsanläggningen har godkänts som permanent försluten.

270 §

Forskningsfondens förmögenhet

De avgifter som avses i 267 § bildar forskningsfondens förmögenhet, som ska hållas åtskild från Statens kärnavfallshanteringsfonds övriga tillgångar.

Forskningsfondens förmögenhet minskas av

- 1) beviljade understöd till den del som de har betalats,
- 2) de medel som i enlighet med 272 § har återbetalats till de avgiftsskyldiga,
- 3) kostnaderna för deponering, skötsel och administrering av förmögenheten,
- 4) kostnaderna för beredningen av understödsbeslut samt för styrningen och administreringen av de projekt som fått understöd.

Forskningsfondens förmögenhet utökas utöver av avgifterna också av

- 1) de extraordinära intäkter som fått av förmögenheten,
- 2) beviljade understöd till den del som fonden har återkrävt dem,
- 3) beviljade understöd till den del de inte har använts på grund av förändrade projektkostnader eller av någon annan motsvarande orsak.

271 §

Beviljande av understöd

Statens kärnavfallshanteringsfond kan årligen bevilja understöd högst till ett belopp som motsvarar forskningsfondens tillgängliga förmögenhet, till den del förmögenheten inte har bundits genom redan fattade understödsbeslut och det i förmögenheten inte ingår fordringar som uppstått för fonden.

Fonden beslutar på basis av inkomna ansökningar om beviljande av understöd så att de projekt som beviljas understöd håller en hög standard och att de som helhet betraktat på ett ändamålsenligt sätt främjar de mål som anges i 266 §. Företräde ges de projekt som bedöms generera sådana forskningsdata som kan utnyttjas på bred front. Innan understöd beviljas ska utlåtande begäras av arbets- och näringsministeriet, Strålsäkerhetscentralen och tillståndshavarna. Understöd kan dock inte beviljas projekt som direkt anknyter till i denna lag avsedd tillsyn över kärnanläggningar, behandling av tillstånd eller beredning av material i anslutning till ansökan om tillstånd.

272 §

Återbetalning av medel till avgiftsskyldiga

Om det med tanke på de syften som föreskrivs i 266 § inte är motiverat att använda alla utdelbara medel i forskningsfonden för finansiering av forskningsprojekt och forskningsinfrastrukturprojekt, ska fonden lämna en motsvarande del av medlen outdelade.

Medel som under kalenderåret blivit outdelade och sådana medel som bundits genom beslut om beviljande av understöd och som blir oanvända under kalenderåret till följd av ändrade projektkostnader eller av något annat skäl ska utan obefogat dröjsmål återbetalas av Statens kärnavfallshanteringsfond till de avgiftsskyldiga i relation till de avgifter de betalat.

273 §

Kompletterande bestämmelser i anknytning till understöd

I fråga om understöd tillämpas utöver det som föreskrivs i detta kapitel statsunderstödslagen (688/2001).

Statens kärnavfallshanteringsfond sköter de uppgifter som i statsunderstödslagen föreskrivs för statsbidragsmyndigheten.

27 kap.

Statens kärnavfallshanteringsfond

274 §

Statens kärnavfallshanteringsfonds uppgifter

Statens kärnavfallshanteringsfond har till uppgift att sörja för att de avgifter som avses i 22, 23 och 26 kap. tas ut och att förvalta och placera de medel som på detta sätt samlats in samt att sköta fondens övriga uppgifter enligt 22–26 kap. och detta kapitel. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen.

Närmare bestämmelser om fondens uppgifter får utfärdas genom förordning av statsrådet.

275 §

Allmän styrning av och tillsyn över Statens kärnavfallshanteringsfond

Den allmänna styrningen av och tillsynen över Statens kärnavfallshanteringsfonds verksamhet ankommer på arbets- och näringsministeriet. Ministeriet har rätt att meddela allmänna föreskrifter om organiseringen av fondens förvaltning, skötseln av fondens ekonomi och placeringen av fondens medel. Ministeriet har rätt att av fonden få de uppgifter och utredningar som ministeriet behöver.

Arbets- och näringsministeriet fastställer Statens kärnavfallshanteringsfonds bokslut och budget, som består av delar som gäller reserveringsfonden och forskningsfonden.

Närmare bestämmelser om förfarandet vid fastställandet av budgeten och ordnandet av bokföringen får utfärdas genom förordning av statsrådet.

276 §

Tillsättande av revisorer för Statens kärnavfallshanteringsfond

För revisionen av Statens kärnavfallshanteringsfonds förvaltning, ekonomi och räkenskaper tillsätter arbets- och näringsministeriet för högst tre år i sänder två i revisionslagen (1141/2015) avsedda revisorer. Den ena av revisorerna ska vara en i revisionslagen avsedd OFGR-revisor och den andra en i den lagen avsedd CGR-revisor eller revisionssammanslutning. Arbets- och näringsministeriet ska begära förslag till CGR-revisor eller revisionssammanslutning av sådana tillståndshavare för vilka en fondandel har fastställts.

Arbets- och näringsministeriet fastställer revisorernas arvoden.

277 §

Uppgifter för Statens kärnavfallshanteringsfonds revisorer

Revisorerna ska granska Statens kärnavfallshanteringsfonds förvaltning, bokföring och bokslut. Revisorerna ska för varje räkenskapsperiod avge en revisionsberättelse, av vilken i synnerhet ska framgå

1) huruvida bokslutet är upprättat i enlighet med de bestämmelser och föreskrifter som gäller för upprättande av bokslut,

2) huruvida bokslutet ger riktiga och tillräckliga uppgifter om resultatet av fondens verksamhet och om hur resultatet är samt om dess ekonomiska ställning,

3) huruvida fondens förvaltning och verksamhet har skötts i enlighet med bestämmelserna och föreskrifterna om detta,

4) fastställande av bokslutet, samt

5) disponeringen av fondens resultat så som fondens direktion har föreslagit.

När revisionen har slutförts ska revisorerna i bokslutet göra en anteckning om detta, vilken ska innehålla en hänvisning till revisionsberättelsen samt ett uttalande om huruvida bokslutet har upprättats i enlighet med god bokföringssed. Om en revisor under räkenskapsperioden upptäcker att det finns skäl till betydande anmärkningar i fråga om den granskade sammanslutningens förvaltning och ekonomi, ska fondens direktion, arbets- och näringsministeriet samt de tillståndshavare för vilka en fondandel fastställts i reserveringsfonden utan dröjsmål underrättas om saken.

Fondens direktion och personal är skyldiga att vid behov bistå revisorn vid verkställandet av revisionen.

278 §

Direktionen för Statens kärnavfallshanteringsfond

Statens kärnavfallshanteringsfond har en direktion som tillsätts av statsrådet för tre år i sänder. Direktionen består utöver ordföranden av en vice ordförande och högst fem andra medlemmar. En av medlemmarna ska utses bland de personer som arbets- och näringsministeriet har föreslagit och en medlem bland de personer som finansministeriet har föreslagit. Direktionsmedlemmarna ska vara personer med gott anseende. Direktionen ska ha tillräcklig sakkunskap om placeringsverksamhet och riskhantering samt annan sakkunskap som direktionen behöver för att fullgöra sina uppgifter. Finansinspektionen ska på begäran av arbets- och näringsministeriet avge utlåtande om sakkunskapen om placeringsverksamhet och riskhantering hos de personer som föreslås bli utnämnda till medlemmar i direktionen. Arbets- och näringsministeriet kan befria en direktionsmedlem från uppdraget. Arbets- och näringsministeriet bestämmer arvoden för direktionens medlemmar och fastställer fondens arbetsordning på framställning av direktionen.

Direktionen är beslutförför när fyra medlemmar är närvarande. Av de närvarande ska en vara ordföranden eller vice ordföranden. Varje medlem har en röst. Ärendena avgörs med enkel majoritet. Om rösterna faller lika, avgör mötesordförandens röst.

På direktionens ordförande och de övriga medlemmarna i direktionen tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när dessa utför uppgifter enligt denna lag. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen.

279 §

Uppgifter för direktionen för Statens kärnavfallshanteringsfond

Direktionen för Statens kärnavfallshanteringsfond har till uppgift att

- 1) ha hand om fondens förvaltning och se till att ekonomin och verksamheten ordnas på ett ändamålsenligt sätt,
- 2) besluta om ärenden som är betydande och vittsyftande med tanke på fondens ekonomi och verksamhet,
- 3) leda och övervaka fondens placeringsverksamhet och fatta besluten i anslutning till den i enlighet med 280 §,
- 4) besluta om beviljande av understöd till forsknings- och infrastrukturprojekt, om stödets belopp överstiger 200 000 euro, och besluta om återkrav av beviljat understöd,
- 5) se till att fondens bokföring, interna kontroll och riskhantering ordnas på ett ändamålsenligt sätt,
- 6) avgöra begäranden om omprövning av fondens beslut och avge bemötande i besvärssärenden som gäller fondens beslut,
- 7) besluta om fondens verksamhets- och ekonomiplan och göra framställning till arbets- och näringsministeriet om fondens årliga budget,
- 8) sörja för fondens likviditet,
- 9) godkänna och underteckna fondens bokslut inklusive verksamhetsberättelsen och lämna dem till arbets- och näringsministeriet.

Närmare bestämmelser om direktionens uppgifter får utfärdas genom förordning av statsrådet.

280 §

Ledning av Statens kärnavfallshanteringsfonds placeringsverksamhet

Direktionen har till uppgift att i anslutning till placeringen av tillgångarna i Statens kärnavfallshanteringsfonds reserveringsfond

- 1) besluta om beviljande och uppsägning av lån, om godkännande av säkerheter, vid behov om förvandling av säkerheter till pengar och om de detaljerade villkoren för lån,
- 2) besluta om de principer som ska iakttas i placeringsverksamheten och vid riskhanteringen för placeringarna,
- 3) besluta om placeringsformer som används i placeringsverksamheten,
- 4) besluta om hur placeringarna ska fördelas mellan olika placeringsformer och om avkastningsmålen för dem,
- 5) årligen godkänna en plan för placering av tillgångarna i reserveringsfonden där fondens karaktär och kraven angående placeringsverksamheten samt de föreskrifter som arbets- och näringsministeriet meddelat med stöd av 275 § 1 mom. särskilt ska beaktas,
- 6) besluta om de principer som ska följas vid valet av tjänster i anslutning till medelsförvaltningen och sakkunnigtjänster för placeringsverksamheten,
- 7) besluta om medelsförvaltare och aktörer som producerar sakkunnigtjänster för placeringsverksamheten samt om de avtal som ingås med dem,
- 8) vid behov besluta om ibruktagande av en tilläggsbuffert och om dess belopp för varje tillståndshavare samt om återlämnande av de säkerheter som överlämnats för den,
- 9) godkänna skriftliga verksamhetsprinciper med avseende på de förfaranden som ska iakttas vid identifiering och förebyggande av intressekonflikter.

Direktionen har dessutom till uppgift att fastställa principer för hur reserveringsfondens rättigheter som grundar sig på innehav i andra sammanslutningar ska utövas i fråga om de målsammanslutningar vars aktier är föremål för handel på en reglerad marknad inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Av dessa principer ska i fråga om dessa målsammanslutningar på ett allmänt plan framgå vilket samband ägarstyrningen har med placeringsstrategin, förfarandena för uppföljning av målsammanslutningarnas verksamhet i ärenden som är relevanta för placeringsstrategin, förfarandena för utövande av rösträtt och andra aktierelaterade rättigheter i målsammanslutningarna samt hur fonden för en dialog med målsammanslutningarna, deras övriga aktieägare och intressentgrupper. Fonden ska

offentliggöra principerna eller en redogörelse för orsakerna till delvis eller total avvikelse från offentliggörandet.

281 §

Placeringsdelegationen

Vid Statens kärnavfallshanteringsfond finns en placeringsdelegation som för direktionen utarbetar rådgivande principer att följa vid fondens placeringsverksamhet och vid riskhanteringen för placeringarna samt rekommendationer om utveckling av placeringsverksamheten, fördelning av placeringarna mellan olika placeringsformer, tjänster i anslutning till medelsförvaltningen och sakkunnigtjänster för placeringsverksamheten.

Arbets- och näringsministeriet utser för tre år i sänder en ordförande, en vice ordförande och högst sex andra medlemmar till delegationen, av vilka en ska företräda arbets- och näringsministeriet och en finansministeriet och högst tre sådana tillståndshavare för vilka en fondandel har fastställts. Medlemmarna i delegationen ska ha god sakkunskap om placeringsverksamhet eller riskhantering. Finansinspektionen ska på begäran av arbets- och näringsministeriet ge utlåtande över sakkunskapen om placeringsverksamhet eller riskhantering hos de personer som föreslås som medlemmar i placeringsdelegationen.

Arbets- och näringsministeriet bestämmer medlemmarnas arvoden.

282 §

Verkställande direktör och annan personal vid Statens kärnavfallshanteringsfond

Statens kärnavfallshanteringsfond har en verkställande direktör, en ställföreträdare för verkställande direktören och ett tillräckligt antal anställda för att sköta sina uppgifter på behörigt sätt. Dessa är tjänstemän vid arbets- och näringsministeriet som ministeriet förordnar till uppdrag hos fonden. På verkställande direktörens ställföreträdare tillämpas vad som i denna lag föreskrivs om verkställande direktören. Fonden har rätt att använda statsrådets gemensamma koncerntjänster. Dessutom kan fonden använda sådana tjänster i anslutning till placeringsverksamheten samt vid administreringen av understöd som produceras av andra än myndigheter till den del det inte innebär utövning av offentlig makt.

Statens kärnavfallshanteringsfond ersätter de kostnader som skötseln av fondens uppgifter föranlett arbets- och näringsministeriet.

Närmare bestämmelser om ordnandet av fondens förvaltning, om fondens personal och om ersättande av kostnader till arbets- och näringsministeriet får utfärdas genom förordning av statsrådet.

283 §

Uppgifter för verkställande direktören vid Statens kärnavfallshanteringsfond

Verkställande direktören vid Statens kärnavfallshanteringsfond ska ha hand om fondens löpande förvaltning i enlighet med direktionens anvisningar och föreskrifter samt följa placeringsportföljens utveckling och vid behov vidta åtgärder i fråga om den. Verkställande direktören svarar för att fondens bokföring är lagenlig och att medelsförvaltningen är ordnad på ett tillförlitligt sätt. Verkställande direktören ska ge direktionen och dess medlemmar den information som behövs för att fullgöra direktionens uppgifter. Dessutom ska verkställande direktören ge de tillståndshavare för vilka en fondandel fastställts den information som behövs för att tillståndshavarna ska kunna fullgöra sina skyldigheter i anslutning till fonden.

Verkställande direktören avgör efter föredragning de ärenden som ska avgöras av fonden, om inte beslutanderätten ankommer på direktionen. Verkställande direktören får dock vidta åtgärder som är betydande och vittsyftande med tanke på fondens ekonomi och verksamhet endast i en situation där direktionens beslut inte kan inväntas utan väsentlig olägenhet för fondens verksamhet. I sådana fall ska direktionen så snart som möjligt underrättas om åtgärderna.

284 §

Skyldighet att göra insideranmälan

En insider i Statens kärnavfallshanteringsfond är skyldig att till fondens i 286 § avsedda insiderregister anmäla uppgifter (*insideranmälan*) om sådana aktier och finansiella instrument vars värde bestäms utifrån aktierna i fråga, som är föremål för handel på en reglerad marknad eller en multilateral handelsplattform i Finland.

Med en insider i Statens kärnavfallshanteringsfond avses

1) ordföranden för fondens direktion, övriga medlemmar i direktionen, fondens verkställande direktör samt revisorer och de anställda hos en revisionssammanslutning som är huvudansvariga för revisionen av fonden,

2) andra anställda hos fonden än de som avses i 1 punkten som har möjlighet att påverka beslut om placering av fondens tillgångar eller som på något annat sätt regelbundet får tillgång till sådan insiderinformation om aktier eller finansiella instrument som gäller placering av fondens tillgångar.

285 §

Insideranmälan

I insideranmälan ska nämnas

1) en omyndig vars intressebevakare insidern är,
2) den sammanslutning eller stiftelse där insidern eller en omyndig som avses i 1 punkten direkt eller indirekt har bestämmande inflytande,

3) insiders samt en i 1 punkten avsedd omyndigs och en i 2 punkten avsedd sammanslutnings eller stiftelses innehav av aktier och sådana finansiella instrument vars värde bestäms utifrån aktierna i fråga, när de är föremål för handel på en reglerad marknad eller en multilateral handelsplattform i Finland.

I insideranmälan ska ingå de uppgifter som behövs för att identifiera personen, sammanslutningen eller stiftelsen i fråga samt uppgifter om aktierna och övriga finansiella instrument.

De uppgifter som avses i 1 mom. 2 och 3 punkten behöver inte uppges till den del de gäller bostadsaktiebolag, ömsesidiga fastighetsaktiebolag enligt 28 kap. 2 § i lagen om bostadsaktiebolag (1599/2009), ideella föreningar, ekonomiska föreningar eller sådana sammanslutningar som drivs utan vinstsyfte, såvida de inte bedriver regelbunden handel med finansiella instrument. En insideranmälan behöver inte heller göras i fråga om aktier eller finansiella instrument som avses i 1 mom. 3 punkten, om de har flyttats över till värdeandelssystemet och fonden har organiserat ett förfarande som gör det möjligt att hämta uppgifterna ur värdeandelssystemet.

Insideranmälan ska göras inom fjorton dagar från det att insidern har utnämnts eller förordnats till ett uppdrag som avses i 284 § 2 mom. En insider ska medan uppdraget pågår inom sju dagar underrätta fonden om

1) förvärv och avyttringar av sådana aktier och finansiella instrument som avses i 1 mom. 3 punkten, om förändringen i innehavet uppgår till minst 5 000 euro,

2) andra förändringar i de uppgifter som avses i denna paragraf än sådana som avses i 1 punkten.

Finansinspektionen får meddela närmare föreskrifter om innehållet i insideranmälan och sättet att göra insideranmälan.

286 §

Insiderregister

I syfte att förhindra marknadsmissbruk ska Statens kärnavfallshanteringsfond föra ett register över insideranmälningar (*insiderregister*), av vilket det för varje insider framgår de aktier och finansiella instrument som innehas av insidern, en omyndig som avses i 285 § 1 mom. 1 punkten eller en sammanslutning eller stiftelse som avses i 2 punkten i det momentet, och som är av det slag som avses i det momentet samt förvärv och avyttringar specificerade. Om uppgifterna fås i enlighet med 3 mom. i den paragrafen kan insiderregistret till denna del bildas av uppgifter från värdeandelssystemet.

Uppgifterna i insiderregistret ska bevaras i fem år från registreringen. Var och en har rätt att mot ersättning av kostnaderna få utdrag ur och kopior av uppgifterna i registret. Rätten att få uppgifter gäller dock inte fysiska personers personbeteckning eller adress eller andra fysiska personers än insiders namn.

Finansinspektionen får meddela närmare föreskrifter om innehållet i insiderregistret och hur uppgifterna ska registreras.

28 kap.

Avfallshantering vid en anläggning för kärnämnestillvaratagande

287 §

Hantering av avfall som innehåller naturliga radioaktiva ämnen vid en anläggning för kärnämnestillvaratagande

Innehavaren av tillstånd för en anläggning för kärnämnestillvaratagande ansvarar för det avfall innehållande naturliga radioaktiva ämnen som uppkommer i samband med eller till följd av verksamheten och är skyldig att sörja för bortskaffandet av det. Innehavarens ansvar och skyldigheter inom avfallshanteringen enligt denna lag påverkas inte av att giltighetstiden för tillståndet går ut eller tillståndet återkallas.

Vid planeringen och genomförandet av åtgärder inom avfallshanteringen i fråga om det avfall innehållande naturliga radioaktiva ämnen som uppkommer i verksamheten vid en anläggning för kärnämnestillvaratagande ska det i första hand sörjas för säkerheten. På avfallshanteringen av detta avfall tillämpas dessutom vad som i strålsäkerhetslagen föreskrivs om gränser avseende yrkesmässig exponering och exponering av allmänheten i fråga om sådant avfall som avses i 78 § 3 mom. i den lagen.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om säkert genomförande av bortskaffande.

288 §

Avfallshanteringsplan för en anläggning för kärnämnestillvaratagande

För avfall innehållande naturliga radioaktiva ämnen från en anläggning för kärnämnestillvaratagande ska det finnas en avfallshanteringsplan som innehåller planerade

åtgärder för behandling, lagring och annan avfallshantering av avfallet i fråga samt principer för genomförandet av bortskaffandet. Avfallshanteringsplanen för en anläggning för kärnämnestillvaratagande ska hållas uppdaterad.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om avfallshanteringsplanen för en anläggning för kärnämnestillvaratagande.

289 §

Bokföring av avfall vid en anläggning för kärnämnestillvaratagande

Innehavaren av tillstånd för en anläggning för kärnämnestillvaratagande ska föra bok över det avfall innehållande naturliga radioaktiva ämnen som uppkommer i verksamheten och över bortskaffandet av det. Av bokföringen ska avfallets mängd och art framgå.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om ordnandet av bokföringen av avfall vid en anläggning för kärnämnestillvaratagande.

290 §

Säkerhet för en anläggning för kärnämnestillvaratagande

För en anläggning för kärnämnestillvaratagande ska det ställas en säkerhet för kostnaderna för bortskaffande och annan avfallshantering av avfall innehållande naturliga radioaktiva ämnen och eventuella åtgärder för rengöring av anläggningen och dess omgivning.

Den säkerhet som ställs ska vara tillräcklig med beaktande av anläggningens art och omfattning, tillståndsvillkoren för verksamheten och de säkerheter som krävs för åtgärder för upphörande och efterbehandling av verksamheten och för hanteringen av avfall med stöd av någon annan lag.

291 §

Ställande av säkerhet

Strålsäkerhetscentralen beslutar om ställande av en i 290 § avsedd säkerhet. Strålsäkerhetscentralen ska justera säkerhetens storlek, om det behövs på grund av en förändring som skett i förhållandena eller verksamheten.

Som säkerhet godkänns borgen, försäkring och en pantsatt insättning. Den som ställer säkerheten ska vara ett kreditinstitut, en försäkringsanstalt eller något annat yrkesmässigt finansiellt institut med hemort i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Säkerheten ska ställas hos Strålsäkerhetscentralen, som övervakar ersättningstagarens intresse vid ställandet av säkerhet och vid behov vidtar åtgärder i ärenden som gäller omvandling av säkerheten till pengar och fördelning av tillgångarna.

292 §

Kostnader som betalas ur säkerheten

Kostnaderna för fullgörandet av de skyldigheter i fråga om avfallshantering i fråga om avfall innehållande naturliga radioaktiva ämnen som anges i denna lag eller i drifttillståndet för en anläggning för kärnämnestillvaratagande samt för genomförandet av de rengöringsåtgärder som avses i 290 § kan betalas ur den säkerhet som avses i den paragrafen.

293 §

Befrielse från tillsyn enligt denna lag i fråga om avfall innehållande naturliga radioaktiva ämnen från en anläggning för kärnämnestillvaratagande

På befrielse från myndighetstillsyn enligt denna lag i fråga om avfall innehållande naturliga radioaktiva ämnen från en anläggning för kärnämnestillvaratagande tillämpas vad som i 208 § föreskrivs om befrielse från myndighetstillsyn i fråga om kärnavfall.

294 §

Befrielse från tillsyn enligt denna lag i fråga om en byggnad i en anläggning för kärnämnestillvaratagande eller en del av anläggningsområdet

På befrielse från myndighetstillsyn enligt denna lag i fråga om en byggnad, en del av en byggnad eller en del av anläggningsområdet i en anläggning för kärnämnestillvaratagande tillämpas vad som i 209 § föreskrivs om befrielse från myndighetstillsyn enligt denna lag i fråga om en kärnanläggningsbyggnad eller en del av en sådan eller en del av anläggningsområdet. Med byggnad i en anläggning för kärnämnestillvaratagande avses här en byggnad enligt 2 § 5 punkten i bygglagen där det finns anläggningsfunktioner eller sådana lokaler som en säker drift av anläggningen förutsätter.

AVDELNING V

UPPFÖRANDE, IDRIFTTAGNING OCH AVVECKLING AV KÄRANLÄGGNINGAR

29 kap.

Principbeslut om kärnanläggningsprojekt

295 §

Krav på principbeslut

Genomförandet av kärnkraftverk, produktionsanläggningar för kärnbränsle och andra slutförvarsanläggningar än marksutförvarsanläggningar förutsätter ett principbeslut om att de kärnanläggningar som ingår i projektet och de funktioner som anknyter till dem är förenliga med samhällets helhetsintresse (*principbeslut*).

296 §

Behöriga myndigheter i ärenden som gäller principbeslut

Statsrådet avgör ett ärende som gäller principbeslut. Arbets- och näringsministeriet svarar för behandlingen av ansökan om principbeslut.

Arbets- och näringsministeriet avgör dock ett ärende som gäller principbeslut, om kärnkraftverksprojektet omfattar ett eller flera kärnkraftverk med en sammanlagd nominell värmeeffekt på högst 50 megawatt.

297 §

Förutsättningar för godkännande av principbeslut

Godkännandet av ett principbeslut baserar sig på en helhetsbedömning där frågan ska prövas utifrån samhällets helhetsintresse och kärnanläggningsprojektets fördelar och nackdelar ska beaktas, varvid avseende ska fästas speciellt vid

- 1) om projektet behövs med tanke på energiförsörjningen,
- 2) uppskattade ekonomiska konsekvenser, miljökonsekvenser och andra konsekvenser av projektet,
- 3) projektets genomförbarhet och hur iakttagandet av de krav som föreskrivs i denna lag har beaktats i projektplanen,
- 4) projektutvecklarens kompetens samt ekonomiska och andra förutsättningar att genomföra den planering och utveckling som anknyter till projektet,
- 5) den planerade tillståndshavarens kompetens samt ekonomiska och andra förutsättningar att låta uppföra de kärnanläggningar som ingår i projektet och driva dem på ett säkert sätt och i övrigt i enlighet med denna lag,
- 6) tidsplanen för projektet,
- 7) de uppskattade riskerna med projektet.

298 §

Innehållet i ett principbeslut

Om kärnanläggningsprojektet bedöms vara förenligt med samhällets helhetsintresse, fattas ett principbeslut i ärendet. I principbeslutet ska grunderna för bedömningen anges. I beslutet ska det också generellt redogöras för de kärnanläggningar som ingår i projektet och de anknyttande funktioner som behövs för att ordna kärnbränsleförsörjningen och kärnavfallshanteringen.

En ansökan om principbeslut ska avslås, om kärnanläggningsprojektet utifrån en helhetsbedömning inte bedöms vara förenligt med samhällets helhetsintresse.

Närmare bestämmelser om de omständigheter i anslutning till ett kärnanläggningsprojekt som ska ingå i ett principbeslut får utfärdas genom förordning av statsrådet.

299 §

Bestämmelser som ges i principbeslut

I ett principbeslut kan ges de bestämmelser som behövs för uppfyllandet av de allmänna principerna och skyldigheterna enligt 7–13 §.

300 §

Tidsfrister som sätts ut i principbeslut

I principbeslutet ska det sättas ut en tidsfrist inom vilken en ansökan om tillstånd att uppföra ett kärnkraftverk, en produktionsanläggning för kärnbränsle eller någon annan slutförvarsanläggning än en markslutförvarsanläggning enligt principbeslutet ska göras anhängig i enlighet med denna lag.

Om principbeslutet omfattar flera i 1 mom. avsedda kärnanläggningar, ska det i principbeslutet dessutom sättas ut en tidsfrist efter utgången av vilken det inte längre är möjligt att ansöka om tillstånd att uppföra en sådan anläggning.

301 §

Redogörelse om principbeslut till riksdagen

Statsrådet ska lämna riksdagen en redogörelse om sitt principbeslut.

302 §

Förlängning av en i principbeslutet utsatt tidsfrist

Den i principbeslutet utsatta tidsfristen för inlämnande av ansökan om tillstånd att uppföra en kärnanläggning kan enligt 296 § genom beslut av den myndighet som har beslutanderätt förlängas en gång med högst två år, om detta bedöms ha högst ringa betydelse med tanke på prövningen av om projektet är förenligt med samhällets helhetsintresse och innehavaren av principbeslutet effektivt och systematiskt har främjat genomförandet av kärnanläggningsprojektet.

30 kap.

Kärnanläggningstillstånd

303 §

Krav på tillstånd för kärnanläggningar

För uppförande och drift av en kärnanläggning krävs tillstånd enligt denna lag.

Tillstånd enligt denna lag krävs dessutom för avveckling av kärnkraftverk, produktionsanläggningar för kärnbränsle och kärntekniska anläggningar. Tillståndet ska sökas i god tid innan drifttillståndets giltighetstid löper ut och senast när den verksamhet som avses i anläggningens drifttillstånd har upphört och det inte finns använt kärnbränsle i anläggningen.

304 §

Tillståndsmyndigheter

Statsrådet avgör tillståndsärenden som gäller uppförande, drift och avveckling av kärnkraftverk och produktionsanläggningar för kärnbränsle samt tillståndsärenden som gäller uppförande och drift av andra slutförvarsanläggningar än markslutförvarsanläggningar. Arbets- och näringsministeriet är tillståndsmyndighet i fråga om ärenden som avgörs i statsrådet.

Strålsäkerhetscentralen avgör tillståndsärenden som gäller uppförande, drift och avveckling av kärntekniska anläggningar samt tillståndsärenden som gäller uppförande och drift av markslutförvarsanläggningar.

305 §

Anhängiggörande av ansökan om tillstånd att uppföra en kärnanläggning

För att ansökan om tillstånd att uppföra en kärnanläggning ska bli anhängig krävs det att

- 1) tillståndet söks av
 - a) den som principbeslutet direkt avser, eller
 - b) den i principbeslutet avsedda planerade tillståndshavaren, när denne enligt principbeslutet är någon annan än den som principbeslutet direkt avser,
- 2) ansökan innehåller ett utlåtande av den planerade kärnanläggningens förläggningssamfund, enligt vilket uppförandet av den kärnanläggning som avses i ansökan tillstyrks,

3) ansökan görs inom den tidsfrist som anges i principbeslutet och kärnanläggningen ingår i ett kärnanläggningsprojekt enligt principbeslutet eller att det är fråga om en sådan kärnteknisk anläggning eller markslutförvarsanläggning som behövs med tanke på en sådan kärnanläggning,

4) Strålsäkerhetscentralen i sitt lämplighetsutlåtande om förläggningsplatsen för kärnanläggningen har konstaterat att beredskapsarrangemang, skyddsarrangemang och transportarrangemang i anslutning till den kärnanläggning och andra funktioner som avses i ansökan kan genomföras på förläggningsplatsen i enlighet med de krav som gäller dem,

5) Strålsäkerhetscentralen genom ett bindande utlåtande har fastställt de konstruktionsförutsättningar som beror på kärnanläggningens förläggningsplats,

6) sökanden har utrett att det inte på kärnanläggningens förläggningsplats eller i dess närhet har skett sådana förändringar och att det inte har erhållits sådan ny information om egenskaperna hos förläggningsplatsen som väsentligt kan inverka på de frågor som behandlas i ett utlåtande som avses i 4 eller 5 punkten,

7) Strålsäkerhetscentralen i utlåtandet om kärnanläggningskonceptet har konstaterat att den kärnanläggning som planeras utifrån konceptet kan bedömas uppfylla de krav som i denna lag ställs på säkerheten vid kärnanläggningar,

8) sökanden har sört för att de ändringar i kärnanläggningskonceptet som enligt utlåtandet om kärnanläggningskonceptet bedömts vara behövliga med tanke på de krav som i denna lag ställs på säkerheten vid kärnanläggningar har genomförts och att de fastställda konstruktionsförutsättningar som beror på förläggningsplatsen har beaktats,

9) sökanden har fullgjort skyldigheten att lämna en grundläggande teknisk beskrivning enligt förordningen om Euratoms kärnämneskontroll.

306 §

Förutsättningar för beviljande av tillstånd att uppföra en kärnanläggning

Tillstånd att uppföra en kärnanläggning kan beviljas, om de allmänna principerna och skyldigheterna enligt 8–13 § uppfylls på behörigt sätt vid uppförandet och driften av kärnanläggningen och

1) sökanden förfogar över behövlig sakkunskap och ett behövligt ledningssystem samt tillräckliga ekonomiska och andra förutsättningar att uppföra kärnanläggningen i enlighet med denna lag,

2) sökanden har säkerställt att de centrala leverantörer och underleverantörer som deltar i planeringen och leveransen av kärnanläggningen har förutsättningar att leverera en sådan produkt eller tjänst som säkerheten vid kärnanläggningen kräver och som överensstämmer med kraven,

3) planerna för kärnanläggningens driftsätt, driftorganisation, kärnbränsleförsörjning och för de funktioner och arrangemang som behövs med tanke på dess verksamhet är tillräckliga och ändamålsenliga med tanke på iakttagandet av kraven enligt denna lag,

4) planerna för finansieringen av driften av kärnanläggningen är tillräckliga och ändamålsenliga,

5) det för uppförande av kärnanläggningen har reserverats ett område i en sådan detaljplan som avses i lagen om områdesanvändning, och sökanden har rätt att använda förläggningsplatsen för kärnanläggningen för uppförandet av kärnanläggningen,

6) den planerade skyddszonen för kärnanläggningen är tillräcklig till sin omfattning och behövliga skyddsåtgärder kan vidtas inom den planerade skyddszonen och beredskapszonen,

7) de planerade åtgärderna för att begränsa miljöbelastningen från kärnanläggningen och uppförandet av den är tillräckliga och ändamålsenliga,

8) arbets- och näringsministeriet har godkänt planen för genomförande av kärnavfallshantering,

9) Strålsäkerhetscentralen har godkänt följande handlingar så att de är tillräckliga med beaktande av kärnanläggningens uppförandefas:

- a) en plan för hur kärnämneskontrollen ska organiseras,
- b) helhets- och systemplaneringen av kärnanläggningen,
- c) ett säkerhetsreglemente och en skyddsplan,

10) det utifrån de planer som gäller kärnanläggningen bedöms att anläggningen förutom i fråga om de förutsättningar som avses i 6–9 punkten även i övrigt uppfyller säkerhetskraven enligt denna lag,

11) iakttagandet av de förpliktelser som är bindande för Finland i internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som hänför sig till uppförandet och driften av den planerade kärnanläggningen har säkerställts på behörigt sätt,

12) det inte föreligger något i denna lag föreskrivet hinder för beviljande av tillstånd.

För att statsrådet ska bevilja tillstånd krävs dessutom att

1) sökandens ägande eller andra omständigheter som hänför sig till sökanden inte äventyrar eller bidrar till att äventyra säkerheten, leveranssäkerheten och försörjningstryggheten i fråga om energi eller en tillförlitlig drift av kärnanläggningen, och

2) uppförandet och driften av kärnanläggningen är förenliga med samhällets helhetsintresse.

307 §

Förutsättningar för beviljande av drifttillstånd

Tillstånd att driva en kärnanläggning kan beviljas, om de allmänna principerna och skyldigheterna enligt 8–13 § uppfylls på behörigt sätt vid driften av kärnanläggningen och

1) sökanden har tillstånd att uppföra den kärnanläggning som avses i ansökan eller tillstånd söks av den i tillståndet att uppföra kärnanläggningen avsedda planerade tillståndshavaren, om denne enligt det tillståndet är någon annan än den som tillståndet direkt avser,

2) tillståndet att uppföra anläggningen och de bestämmelser som ges i det har iakttagits,

3) sökanden förfogar över behövlig sakkunskap och ett behövligt ledningssystem samt tillräckliga ekonomiska och andra förutsättningar att driva kärnanläggningen i enlighet med denna lag,

4) kärnanläggningens driftorganisation, kärnbränsleförsörjning och de funktioner och arrangemang som behövs med tanke på anläggningens verksamhet är tillräckliga och ändamålsenliga med tanke på iakttagandet av kraven enligt denna lag,

5) åtgärderna för att begränsa miljöbelastningen från kärnanläggningen är tillräckliga och ändamålsenliga,

6) arbets- och näringsministeriet har godkänt planen för kärnavfallshantering,

7) Strålsäkerhetscentralen har godkänt följande handlingar så att de är tillräckliga med beaktande av idrifttagningen av kärnanläggningen och dess planerade drifttid:

a) en plan för hur kärnämneskontrollen ska organiseras,

b) ett säkerhetsreglemente och en skyddsplan,

c) en beredskapsplan,

d) en avvecklingsplan, om det är fråga om ett kärnkraftverk, en produktionsanläggning för kärnbränsle eller en kärnteknisk anläggning,

e) säkerhetstekniska driftförutsättningar och som en del av dem gränsvärden för utsläpp av radioaktiva ämnen från kärnanläggningen,

f) ett program för hantering av åldrande,

g) en plan för ordnande av strålningsövervakning av miljön,

8) kärnanläggningen förutom i fråga om de förutsättningar som avses i 2–7 punkten även i övrigt uppfyller säkerhetskraven enligt denna lag,

9) iakttagandet av de förpliktelser som är bindande för Finland i internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som hänför sig till driften av kärnanläggningen har säkerställts på behörigt sätt,

10) det inte föreligger något i denna lag föreskrivet hinder för beviljande av tillstånd.

För att statsrådet ska bevilja tillstånd krävs dessutom att

1) sökandens ägande eller andra omständigheter som hänför sig till sökanden inte äventyrar eller bidrar till att äventyra säkerheten, leveranssäkerheten och försörjningstryggheten i fråga om energi eller en tillförlitlig drift av kärnanläggningen, och

2) den verksamhet som avses i ansökan är förenlig med samhällets helhetsintresse.

Om avsikten enligt ansökan om drifttillstånd är att omedelbart ansöka om överflyttning av tillståndsbeslutet när det har vunnit laga kraft och den planerade innehavaren av drifttillståndet har gett sitt samtycke till detta, kan förutsättningarna för beviljande av drifttillstånd bedömas också ur mottagarens synvinkel.

308 §

Förutsättningar för beviljande av avvecklingstillstånd

Tillstånd att avveckla ett kärnkraftverk, en kärnteknisk anläggning eller en produktionsanläggning för kärnbränsle beviljas, om de allmänna principerna och skyldigheterna enligt 8–13 § uppfylls på behörigt sätt vid avvecklingen av kärnanläggningen och

1) Strålsäkerhetscentralen med beaktande av kärnanläggningens avvecklingsfas har godkänt

a) ett säkerhetsreglemente och en skyddsplan,

b) en beredskapsplan,

c) en avvecklingsplan,

2) sökanden förfogar över behövlig sakkunskap och ett behövligt ledningssystem samt tillräckliga ekonomiska och andra förutsättningar att avveckla kärnanläggningen i enlighet med denna lag,

3) sökanden har förfaranden för att säkerställa att de centrala leverantörer och underleverantörer som deltar i avvecklingen av kärnanläggningen har förutsättningar att leverera en sådan produkt eller tjänst som säkerheten vid avvecklingen kräver och som överensstämmer med kraven,

4) miljövärden behörigen har beaktats vid planeringen av avvecklingen av kärnanläggningen,

5) avvecklingen av kärnanläggningen förutom i fråga om de förutsättningar som avses i 1–4 punkten även i övrigt uppfyller säkerhetskraven enligt denna lag,

6) iakttagandet av de förpliktelser som är bindande för Finland i internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som hänför sig till avvecklingen av kärnanläggningen har säkerställts,

7) det inte föreligger något i denna lag föreskrivet hinder för beviljande av tillstånd.

309 §

Tillståndsbeslutets innehåll

Utöver vad som i 44 § i förvaltningslagen föreskrivs om tillståndsbeslutets innehåll, ska i ett beslut om tillstånd till uppförande, drift eller avveckling av en kärnanläggning bemötas specificerade yrkanden som har framställts i utlåtanden, anmärkningar eller åsikter. I beslutet ska syftet med ansökan anges eller ansökan i behövlig omfattning fogas till beslutet.

Om lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning tillämpas på projektet, ska tillståndsbeslutet innehålla en i 23 § i den lagen avsedd motiverad slutsats. Av tillståndsbeslutet ska dessutom framgå hur miljökonsekvensbedömningen har beaktats vid tillståndsprövningen. Närmare bestämmelser om beaktande av bedömningen finns i 4 kap. i den lagen.

Närmare bestämmelser om innehållet i tillståndsbeslut får utfärdas genom förordning av statsrådet.

310 §

Tillståndsbestämmelser

Ett beslut om kärnanläggningstillstånd ska förenas med villkor som behövs för förhindrande av spridning av kärnvapen, för säkerheten vid kärnanläggningen och kärnavfallshanteringen samt i övrigt för säkerställande av förutsättningarna för beviljande av tillstånd. Om det är fråga om ett tillstånd som beviljats av statsrådet, ska i tillståndsbeslutet beaktas de förslag i Strålsäkerhetscentralens utlåtande som gäller säkerheten vid kärnanläggningen. I tillståndet ska dessutom tas in bestämmelser om behövliga åtgärder för att undvika, förebygga eller minska betydande skadliga miljökonsekvenser samt behövliga bestämmelser om uppföljning av projektets miljökonsekvenser i syfte att begränsa betydande skadliga miljökonsekvenser av projektet, om det förfarande vid miljökonsekvensbedömning som avses i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning tillämpas i ärendet.

I ett beslut om tillstånd att uppföra och driva ett kärnkraftverk ska den nominella värmeeffekten anges.

I ett beslut om tillstånd till avveckling av en kärnanläggning ska närmare anges den tidpunkt då nedmonteringen av sådana delar eller system i en kärnanläggning som innehåller betydande mängder radioaktiva ämnen och som är viktiga med tanke på säkerheten vid avvecklingen får inledas.

Om det i ett tillstånd för drift eller avveckling av en kärnanläggning anges att kärnavfall får innehållas, produceras, hanteras, lagras eller slutförvaras i kärnanläggningen, kan det i tillståndet bestämmas att också radioaktivt avfall som uppkommit i verksamhet som omfattas av strålskyddslagens tillämpningsområde med stöd av tillståndet får innehållas, hanteras, lagras eller slutförvaras i kärnanläggningen.

Närmare bestämmelser om innehållet i tillståndsbestämmelserna får utfärdas genom förordning av statsrådet.

311 §

Giltighetstid för tillstånd att uppföra en kärnanläggning och förlängning av en i tillståndet utsatt tidsfrist

Ett tillstånd att uppföra en kärnanläggning är i kraft tills vidare. I tillståndet ska det sättas ut en tidsfrist inom vilken de arbeten som hänför sig till uppförandet av och strukturerna för den kärnanläggning som avses i tillståndet senast ska inledas. Om beslutet omfattar flera kärnanläggningar, ska det dessutom sättas ut en tidsfrist efter utgången av vilken det inte längre är möjligt att inleda uppförandet av en kärnanläggning.

En tidsfrist som satts ut i tillståndet kan av grundad anledning förlängas en gång med högst två år, om tillståndshavaren effektivt och systematiskt har främjat inledandet av uppförandet av kärnanläggningen.

312 §

Giltighetstid för drifttillstånd och förlängning av tillståndets giltighetstid

Kärnanläggningens drifttillstånd gäller en viss tid och längden av denna tid ska prövas med beaktande av den tid som verksamheten beräknas pågå och behovet att under verksamheten säkerställa att de allmänna principerna och skyldigheterna enligt 8–13 § och de i denna lag

föreskrivna kraven som gäller kärnämneskontroll, kärnanläggningar och kärnavfallshantering iakttas.

Giltighetstiden för kärnanläggningens drifttillstånd kan förlängas för viss tid och längden av denna tid ska prövas i enlighet med 1 mom. En förlängning av drifttillståndets giltighetstid förutsätter att

1) den periodiska säkerhetsgranskningen av kärnanläggningen är uppdaterad och det utifrån den kan anses att de säkerhetskrav som anges i denna lag iakttas på behörigt sätt under kärnanläggningens planerade drifttid,

2) åtgärderna för att begränsa miljöbelastningen från kärnanläggningen är tillräckliga och ändamålsenliga under den planerade drifttiden,

3) iakttagandet av de förpliktelser som är bindande för Finland i internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som hänför sig till driften av kärnanläggningen har säkerställts,

4) tillståndshavaren inte i väsentlig grad i den verksamhet som grundar sig på tillståndet har försummat eller brutit mot skyldigheter enligt denna lag, mot tillståndet eller mot tillsynsmyndighetens beslut eller mot försäkringsplikten enligt atomansvarighetslagen; vid bedömningen av hur väsentliga försummelserna är ska det särskilt beaktas hur systematiska försummelserna är, hur länge de varat, hur ofta de upprepats och omfattningen av de skador de orsakat,

5) det inte föreligger något i denna lag föreskrivet hinder för beviljande av tillstånd.

Ett tillstånd att driva en slutförvarsanläggning upphör att gälla vid den tidpunkt som anges i tillståndet. Om en slutförvarsanläggning godkänns som permanent försluten före det, upphör tillståndet att gälla när beslutet om förslutningen har vunnit laga kraft.

313 §

Giltighetstid för avvecklingstillstånd

Ett tillstånd att avveckla ett kärnkraftverk, en kärnteknisk anläggning eller en produktionsanläggning för kärnbränsle är i kraft tills vidare. Tillståndet upphör att gälla när anläggningen har godkänts som avvecklad och beslutet har vunnit laga kraft.

314 §

Ändring av tillstånd

Kärnanläggningstillstånd kan ändras på tillståndshavarens ansökan. Ändring av tillståndet i fråga krävs för ändringar som ökar mängden radioaktiva ämnen i eller kärnavfall från en kärnanläggning och för andra väsentliga ändringar i kärnanläggningen eller av dess verksamhet. Tillståndshavaren ska ansöka om ändring av tillståndet i fråga i god tid innan ändringen avses bli genomförd. På förutsättningarna för ändring av tillstånd tillämpas vad som i 306–308 § föreskrivs om förutsättningarna för beviljande av tillståndet i fråga.

Tillstånd kan på initiativ av tillståndsmyndigheten ändras eller kompletteras, om

1) den fara som kärnanläggningen eller kärnavfallet eller kärnavfallshanteringen medför väsentligen avviker från vad som bedömts på förhand,

2) den verksamhet som hänför sig till kärnmaterialen, kärnanläggningen eller kärnavfallshanteringen kan ha konsekvenser som är förbjudna enligt denna lag,

3) kärnanläggningens verksamhetsmiljö efter det att tillståndet beviljades väsentligt har förändrats och tillståndet därför behöver ändras, eller

4) en ändring av tillståndet behövs för att tillgodose ett sådant efter beviljandet av tillståndet genom lag, en rättsakt av Europeiska unionen eller en internationell överenskommelse på

kärnenergiområdet infört specificerat krav som är bindande för Finland och som gäller kärnämneskontroll, säkerheten vid en kärnanläggning, strålsäkerhet eller kärnavfallshantering.

När det är fråga om ett tillstånd som beviljats av statsrådet kan initiativet till att ändra tillståndsvillkoren också tas av Strålsäkerhetscentralen.

31 kap.

Kompletterande bestämmelser om principbeslut och kärnanläggningstillstånd

315 §

Den som ansöker om principbeslut och kärnanläggningstillstånd

Rätt att ansöka om principbeslut och om tillstånd att uppföra, driva och avveckla en kärnanläggning har en sådan sammanslutning eller stiftelse som avses i 2 § 1 mom. i näringsverksamhetslagen.

316 §

Ansökan om principbeslut eller kärnanläggningstillstånd

Till ansökan om principbeslut ska det fogas en för prövningen av principbeslutet behövlig utredning om kärnanläggningsprojektet och dess konsekvenser samt om omständigheter som är av betydelse med tanke på miljöbedömningen och den övriga bedömningen av ärendet.

Till ansökan om kärnanläggningstillstånd ska det fogas en för tillståndsprövningen behövlig utredning om den verksamhet som avses i ansökan och dess konsekvenser samt om förutsättningarna för beviljande av tillstånd och om andra omständigheter som är av betydelse för bedömningen av ärendet. Till ansökan om tillstånd att uppföra en kärnanläggning ska dessutom fogas en utredning om att förutsättningarna för att ansökan kan bli anhängig uppfylls. Om ansökan gäller ett projekt på vilket det förfarande vid miljökonsekvensbedömning som avses i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning tillämpas, ska till ansökan också fogas en miljökonsekvensbeskrivning enligt den lagen och en motiverad slutsats om denna.

Av ansökan ska det vid behov framgå vilket material och vilken beräknings-, undersöknings- eller bedömningsmetod de uppgifter som lämnats grundar sig på. Ansökan ska lämnas in till tillståndsmyndigheten elektroniskt. Exemplar av ansökningshandlingarna ska på tillståndsmyndighetens begäran lämnas in på papper, om detta behövs för behandlingen av ärendet.

Närmare bestämmelser om innehållet i ansökan om principbeslut eller kärnanläggningstillstånd, om elektronisk ansökan och om uppgifter som ska ingå i eller fogas till ansökan får utfärdas genom förordning av statsrådet.

317 §

Utlåtanden

Utlåtande om ansökan om principbeslut eller i ett tillståndsärende som ska avgöras i statsrådet begärs av Strålsäkerhetscentralen och av de ministerier och andra myndigheter som är viktiga med tanke på prövningen av ärendet. Utlåtande om ansökan i ett tillståndsärende som ska avgöras av Strålsäkerhetscentralen begärs av de myndigheter som är viktiga med tanke på prövningen av ärendet. Utlåtande om ansökan om kärnanläggningstillstånd begärs av kärnanläggningsprojektets förläggningsskommun och av kommunerna i dess närmaste omgivning.

Utlåtande om kärnanläggningsprojekt begärs av Europeiska kommissionen enligt vad som anges i Euratomfördraget. Bestämmelser om förfarandet i projekt som har gränsöverskridande miljökonsekvenser finns i 29 a § i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning. Bestämmelser om tillståndsmyndighetens förpliktelser i fråga om kärnanläggningar som uppförs i närheten av Finlands gränser finns i överenskommelsen om riktlinjer för kontakt i säkerhetsfrågor beträffande kärnanläggningar vid gränserna mellan Finland, Danmark, Norge och Sverige (FördrS 19/1977).

Bestämmelser om utredningsskyldighet, begäran om utredning och frist för framläggande av utredning finns dessutom i förvaltningslagen.

Närmare bestämmelser om de aktörer vars i 1 mom. avsedda utlåtande ska begäras får utfärdas genom förordning av statsrådet.

318 §

Anmärkningar och åsikter

Innan tillståndsmyndigheten avgör ett principbeslut eller tillståndsärende ska den ge dem vilkas rätt eller fördel saken kan beröra tillfälle att framställa anmärkningar med anledning av ärendet. Andra ska ges tillfälle att framföra sin åsikt.

Bestämmelser om hörande och om möjligheter till inflytande finns dessutom i förvaltningslagen.

319 §

Delgivning av och information om ansökan

Tillståndsmyndigheten ska delge ansökan om principbeslut eller kärnanläggningstillstånd genom en offentlig kungörelse i enlighet med 62 a och 62 b § i förvaltningslagen. Kungörelsen ska separat delges de parter som saken särskilt berör.

Om samma sökande samtidigt har en ansökan om tillstånd av statsrådet och en ansökan om tillstånd av Strålsäkerhetscentralen anhängiga för samma förläggningsplats, kan tillståndsmyndigheterna gemensamt informera om ansökningarna.

320 §

Meddelande av principbeslut och tillståndsbeslut och information om dessa

Principbeslutet och beslutet om kärnanläggningstillstånd ska sändas till sökanden samt för kännedom till de instanser av vilka utlåtande har begärts. Detsamma gäller ett beslut genom vilket en ansökan om principbeslut har avslagits.

Beslutet om tillstånd att uppföra en kärnanläggning ska också sändas för kännedom till dem som uttryckligen har begärt det, och de som har framställt en anmärkning eller uttryckt en åsikt i ärendet eller som särskilt har begärt det ska underrättas om beslutet. Om en anmärkning har undertecknats av flera, kan information om att beslutet meddelats sändas till endast den första undertecknaren.

Principbeslutet och beslutet om kärnanläggningstillstånd ska dessutom delges genom offentlig kungörelse i enlighet med 62 a och 62 b § i förvaltningslagen. I kungörelsen om beslutet om tillstånd att uppföra en kärnanläggning ska också besvärstiden för beslutet anges.

Om ett kärnanläggningsprojekt sannolikt har betydande gränsöverskridande miljökonsekvenser tillämpas dessutom vad som i 29 a § 2 mom. i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning föreskrivs om sändande av tillståndsbeslut samt översättningar av de väsentliga delarna av beslutet.

321 §

Tillämpning av lagen om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program på principbeslut

På beredningen och godkännandet av principbeslut tillämpas dessutom vad som i lagen om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program föreskrivs om miljöbedömning. De utredningar och den bedömning som förutsätts i den lagen ska i möjligaste mån samordnas med de utredningar och bedömningar som avses i 297 § i denna lag.

322 §

Överflyttning av tillståndsbeslut

På tillståndshavarens ansökan kan ett kärnanläggningstillstånd flyttas över. Om tillståndet har beviljats av statsrådet avgörs ärendet av arbets- och näringsministeriet, och i annat fall avgörs det av Strålsäkerhetscentralen.

Överflyttningen av ett kärnanläggningstillstånd kan godkännas, om

- 1) mottagaren av tillståndsbeslutet har gett sitt samtycke till överflyttningen,
- 2) mottagaren av tillståndsbeslutet uppfyller motsvarande krav som enligt denna lag ställs på den som ansökt om tillståndet i fråga och på tillståndshavaren,
- 3) ombesörjningsskyldigheten och kostnadsberedskapen i fråga om kärnavfall som uppkommit före överflyttningen har avgjorts på behörigt sätt,
- 4) överflyttningen inte äventyrar fullgörandet av skyldigheterna enligt denna lag i fråga om kärnämneskontroll, säkerheten vid kärnanläggningen eller kärnavfallshantering.

Arbets- och näringsministeriets beslut om överflyttning av tillstånd förutsätter dessutom att arrangemanget är förenligt med samhällets helhetsintresse.

Mottagaren av tillståndsbeslutet ska utan dröjsmål se till att planen för kärnavfallshantering uppdateras i enlighet med vad som behövs i fråga om mottaget kärnavfall.

323 §

Återkallande av beslut om kärnanläggningstillstånd

Den myndighet som beviljat kärnanläggningstillståndet kan återkalla tillståndet helt och hållet, om

- 1) sökanden har lämnat felaktiga uppgifter som väsentligen har påverkat förutsättningarna för beviljandet av tillståndet,
- 2) tillståndshavaren inte uppfyller förutsättningarna för beviljande av tillstånd,
- 3) tillståndshavaren i väsentlig grad har försummat eller brutit mot en skyldighet enligt denna lag, mot tillståndet eller mot tillsynsmyndighetens beslut eller mot försäkringsplikten enligt atomansvarighetslagen,
- 4) verksamheten på ett väsentligt sätt bedöms äventyra eller kunna bidra till att äventyra säkerheten, leveranssäkerheten eller försörjningstryggheten i fråga om energi eller en tillförlitlig drift av kärnanläggningen,
- 5) den sammanslutning eller stiftelse som beviljats tillståndet upplöses eller tillståndshavaren annars upphör med sin verksamhet, försätts i konkurs eller annars förlorar sin rättsförmåga.

Om det är fråga om en grund som avses i 1 mom. 2–4 punkten och bristerna, äventyrandet, förseelserna eller försummelserna kan rättas till eller om de är ringa, ska det innan beslutet fattas sättas ut en tidsfrist för den berörda tillståndshavaren att avhjälpa bristen, äventyrandet, förseelsen eller försummelsen.

I beslutet om att återkalla tillståndet får ställas sådana villkor som behövs med tanke på fullgörandet av de skyldigheter gällande kärnämneskontroll, säkerheten vid kärnanläggningen eller kärnavfallshanteringen som anges i denna lag.

324 §

Tillämpning av bestämmelserna på ärenden som gäller förlängning av tidsfristen samt ändring av, förlängning av giltighetstiden för och överflyttning av tillståndsbeslut

Till ansökan om förlängning av den i principbeslutet och i tillståndet för uppförande av en kärnanläggning utsatta tidsfristen och om förlängning av giltighetstiden för anläggningens drifttillstånd samt om ändring och överflyttning av kärnanläggningstillstånd ska det fogas en utredning om omständigheter som är av betydelse för bedömningen av ärendet. På ansökan och behandlingen av den tillämpas bestämmelserna i 316 § 3 mom. samt 317–319 § och vad som föreskrivs med stöd av 316 § 4 mom. På beslutet tillämpas 309 och 310 §. På meddelande av och information om beslut tillämpas vad som föreskrivs i 320 § och i fråga om principbeslut även lagen om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program.

Närmare bestämmelser om de aktörer vars i 1 mom. avsedda utlåtande ska begäras får utfärdas genom förordning av statsrådet.

325 §

Tillämpning av bestämmelserna på återkallande av tillståndsbeslut

Utlåtande om ett ärende som gäller återkallande av tillståndsbeslut begärs av de myndigheter som är viktiga med tanke på prövningen av ärendet. På behandlingen av ärendet tillämpas också 318 §. Beslutet ska sändas till tillståndshavaren samt för kännedom till de instanser av vilka utlåtande har begärts. Information om beslutet ges i enlighet med 320 § 3 mom.

326 §

Ersättning för avslag på ansökan om drifttillstånd

Om ansökan om drifttillstånd för en kärnanläggning avslås enbart med stöd av 307 § 2 mom. 2 punkten, har sökanden rätt att av staten få en ersättning som ska anses skälig för sådana direkta kostnader som uppförandet av kärnanläggningen medfört.

Arbets- och näringsministeriet och den som är berättigad till ersättning ska sträva efter att nå avtal om ersättningens belopp. Avtalet ska lämnas till statsrådet för fastställelse.

Om avtal om ersättning inte nås, avgörs ärendet som förvaltningstvistemål i enlighet med lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

32 kap.

Idrifttagning av kärnanläggningar och ändringar i dem

327 §

Idrifttagning av en kärnanläggning och av ändringar som påverkar dess säkerhet

I samband med att en kärnanläggning tas i drift ska genom provdrift och vid behov på annat sätt systematiskt och tillräckligt grundligt visas att kärnanläggningen samt dess system,

strukturer och komponenter fungerar på ett sätt som säkerställer säkerheten vid kärnanläggningen.

I samband med att kärnanläggningen tas i drift ska det också säkerställas att kraven i 121 och 122 § uppfylls i enlighet med vad den aktuella fasen i idrifttagningen kräver.

Vad som föreskrivs i 1 och 2 mom. tillämpas också på sådana ändringar i kärnanläggningens system och i helheter som är jämförbara med dem som görs under driften av anläggningen och om vilka det föreskrivs i 85–90 §.

328 §

Plan för idrifttagning av en kärnanläggning och omfattande ändringar i en kärnanläggning

Tillståndshavaren ska ha en av Strålsäkerhetscentralen godkänd plan för idrifttagning av kärnanläggningen. För godkännandet förutsätts att

1) idrifttagningen enligt planen genomförs systematiskt och tillräckligt grundligt för att säkerheten vid kärnanläggningen ska kunna säkerställas,

2) planen omfattar sådan provdrift och vid behov sådana andra åtgärder som görs för att säkerställa säkerheten vid kärnanläggningen,

3) ansvaret och skyldigheterna i anslutning till idrifttagningen har beskrivits tydligt i planen,

4) idrifttagningen enligt planen bedöms vara säker.

Vad som föreskrivs i 1 mom. tillämpas också på sådana omfattande ändringar i en kärnanläggning som görs under driften av anläggningen och som påverkar flera system som är betydande för säkerheten vid anläggningen och som för säkerställande av deras säkerhet förutsätter omfattande provdrift.

329 §

Inledande av hantering och lagring av färskt kärnbränsle i kärnkraftverk

Hantering och lagring av färskt kärnbränsle i ett kärnkraftverk får inledas när Strålsäkerhetscentralen har godkänt att lagringen inleds. För godkännandet förutsätts att

1) kravet på försäkringsplikt enligt atomansvarighetslagen är uppfyllt,

2) hantering och lagring av färskt kärnbränsle uppfyller de säkerhetskrav och övriga krav som föreskrivs i denna lag,

3) det inte föreligger något i denna lag föreskrivet hinder för godkännande.

330 §

Tillförande av kärnbränsle i kärnkraftverkets reaktor

Kärnbränsle får första gången tillföras i kärnkraftverkets reaktor när Strålsäkerhetscentralen har godkänt åtgärden. För godkännandet förutsätts att

1) kravet på försäkringsplikt enligt atomansvarighetslagen är uppfyllt,

2) de säkerhetskrav enligt denna lag som är väsentliga med tanke på säkerheten vid tillförandet och den idriftagningsfas som då inleds blir uppfyllda,

3) kärnkraftverket har tillräckligt med godkända operatörer med tanke på säkerheten under idriftagningsfasen,

4) det inte föreligger något i denna lag föreskrivet hinder för godkännande.

331 §

Inledande av driften av kärnkraftverk

Driften av ett kärnkraftverk inleds när dess reaktor startas första gången. Driften får inledas när kärnkraftverket har drifttillstånd och Strålsäkerhetscentralen har godkänt att reaktorn startas första gången. För godkännandet förutsätts att

- 1) kärnkraftverket uppfyller de säkerhetskrav som föreskrivs i denna lag,
 - 2) en utredning av status avseende radioaktivitet i miljön har gjorts i enlighet med 54 §,
 - 3) det inte föreligger något i denna lag föreskrivet hinder för godkännande.
- Tillståndshavaren ska se till att kärnkraftverkets reaktor startas på ett säkert sätt.

332 §

Övervakning av faserna i idrifttagningen av kärnkraftverk och omfattande ändringar i kärnkraftverk

Efter det att kärnkraftverkets reaktor har startats första gången förutsätter övergången till nästa fas i idrifttagningen av kärnkraftverket enligt planen för idrifttagning ett godkännande från Strålsäkerhetscentralen i enlighet med vad som anges i beslutet om godkännande av planen för idrifttagning. För godkännandet förutsätts att

- 1) behövlig provdrift och andra åtgärder har vidtagits i tillräcklig omfattning för att påvisa säkerheten vid kärnkraftverket,
- 2) grunderna för eventuella konstaterade avvikande händelser har utretts på behörigt sätt och behövliga korrigeringar har gjorts,
- 3) tillståndshavaren har förutsättningar att genomföra följande fas på ett säkert sätt,
- 4) det med tanke på säkerheten vid kärnkraftverket inte heller annars finns något hinder för att övergå till nästa fas i idrifttagningen.

Vad som föreskrivs i 1 mom. tillämpas också på sådana omfattande ändringar i ett kärnkraftverk som görs under driften av kärnkraftverket, om detta förutsätts i beslutet om godkännande av planen för idrifttagning av ändringen i anläggningen.

333 §

Inledande av driften av andra kärnanläggningar än kärnkraftverk

Driften av en kärnteknisk anläggning, en produktionsanläggning för kärnbränsle och en slutförvarsanläggning inleds när kärnämnen eller kärnavfall första gången införs till en sådan anläggning. Driften får inledas när kärnanläggningen har beviljats drifttillstånd och Strålsäkerhetscentralen har godkänt att driften inleds. För godkännandet förutsätts att

- 1) kravet på försäkringsplikt enligt atomansvarighetslagen är uppfyllt,
- 2) kärnanläggningen uppfyller de säkerhetskrav och övriga krav som föreskrivs i denna lag,
- 3) kraven som gäller tillståndshavaren är uppfyllda,
- 4) en utredning av status avseende radioaktivitet i miljön har gjorts i enlighet med 54 §.

334 §

Bemyndigande att meddela föreskrifter

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om

- 1) en systematisk idrifttagning av en kärnanläggning,
- 2) påvisande av en säker idrifttagning av en kärnanläggning,
- 3) innehållet i planen för idrifttagning av en kärnanläggning samt om andra planer som hänförs till idrifttagningen av en kärnanläggning och innehållet i dessa,
- 4) de förfaranden som behövs för att säkerställa säkerheten vid startandet av ett kärnkraftverk.

33 kap.

Avveckling eller förslutning av kärnanläggningar

335 §

Avveckling av kärnkraftverk, kärntekniska anläggningar och produktionsanläggningar för kärnbränsle

När driften av ett kärnkraftverk, en kärnteknisk anläggning eller en produktionsanläggning för kärnbränsle har upphört och det inte längre finns något kärnbränsle i anläggningen ska anläggningen hållas i sådant skick att avvecklingen av anläggningen kan genomföras på ett säkert sätt. Åtgärder i anslutning till avvecklingen får inte skjutas upp, om inte detta är motiverat med tanke på säkerheten vid avvecklingen eller ett effektivt och säkert genomförande av avvecklingen. Nedmontering av sådana delar eller system i en kärnanläggning som innehåller betydande mängder radioaktiva ämnen och som påverkar säkerheten vid avvecklingen får dock inte inledas förrän avvecklingstillstånd har beviljats.

Tillståndshavaren ska vid avvecklingen i första hand sörja för säkerheten och hanteringen av mänskliga faktorer som har att göra med den samt ha beredskap för störnings- och olyckssituationer och skydda kärnanläggningen mot yttre och inre händelser. Tillståndshavaren ska också iaktta den godkända planen för kärnavfallshantering och den godkända avvecklingsplanen. Tillståndshavaren ska dessutom sörja för att kärnavfallet från den anläggning som avvecklas slutförvaras.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om det tekniska genomförandet av avvecklingen.

336 §

Undersökning av radioaktivitet i samband med avveckling

Tillståndshavaren ska sörja för att radioaktiviteten hos systemen, strukturerna och komponenterna i den kärnanläggning som ska avvecklas blir undersökt och att långtidseffekterna av de radioaktiva ämnen som blir kvar på anläggningsområdet bedöms. Tillståndshavaren ska dessutom bedöma längden på den övervakningsperiod som behövs, om mängden radioaktiva ämnen som blir kvar på anläggningsområdet inte genom skäliga åtgärder kan minskas så att den underskrider friklassningsnivån.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om den undersökning av radioaktivitet och bedömning av långtidseffekter som avses i 1 mom.

337 §

Godkännande av kärnkraftverk, kärntekniska anläggningar och produktionsanläggningar för kärnbränsle som avvecklade

Strålsäkerhetscentralen godkänner kärnkraftverk, kärntekniska anläggningar och produktionsanläggningar för kärnbränsle som avvecklade, om

1) anläggningens kärnavfall har lagrats, slutförvarats eller annars hanterats på det sätt som föreskrivs i denna lag, och

2) den kvarvarande mängden radioaktiva ämnen i anläggningen och på den del av anläggningsområdet som gäller anläggningen uppfyller villkoret i 208 § 1 mom. 2 punkten.

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 1 mom. kan Strålsäkerhetscentralen godkänna en anläggning som avvecklad, om det villkor som anges i 1 mom. 2 punkten trots skäliga åtgärder

inte kan uppfyllas och den skada för hälsan som orsakas av radioaktiva ämnen kan förebyggas genom åtgärdsbegränsningar eller åtgärdsförbud enligt 341 § 2 mom.

När Strålsäkerhetscentralen har godkänt kärnkraftverket, den kärntekniska anläggningen eller produktionsanläggningen för kärnbränsle som avvecklad och beslutet har vunnit laga kraft är den i beslutet avsedda anläggningen inte längre en kärnanläggning enligt denna lag och på anläggningen tillämpas inte vad som i denna lag föreskrivs om kärnanläggningar.

338 §

Planering av förslutning av en slutförvarsanläggning

Slutförvarsanläggningen ska ha en av Strålsäkerhetscentralen godkänd förslutningsplan innan den permanenta förslutningen av anläggningen inleds. För att planen ska godkännas krävs det att planen till sitt innehåll är tillräckligt detaljerad för att säkerställa säkerheten i samband med den permanenta förslutningen av slutförvarsanläggningen och långtidssäkerheten efter förslutningen samt att den innehåller

1) en redogörelse för genomförandet av de olika faserna i den permanenta förslutningen av anläggningen och en tidsplan för dessa,

2) en plan för de märkningar som görs på anläggningsområdet och de anteckningar som görs om dem i fastighetsdatasystemet efter den permanenta förslutningen samt en redogörelse för andra medel som ska användas för att på lång sikt bevara kunskapen om slutförvarsanläggningen och om det kärnavfall som placerats där,

3) ett förslag om övervakningen av anläggningsområdet och om andra behövliga åtgärder efter den permanenta förslutningen,

4) en plan för arrangemang för kontrollen av kärnämnen och andra kärnmaterial i en permanent försluten anläggning i enlighet med internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är bindande för Finland, och

5) annan än i 1–4 punkten avsedd behövlig utredning för att säkerställa säkerheten i samband med förslutningen och långtidssäkerheten efter den permanenta förslutningen.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om det som ska ingå i en förslutningsplan.

339 §

Permanent förslutning av en slutförvarsanläggning

Den permanenta förslutningen av en slutförvarsanläggning ska inledas utan obefogat dröjsmål när allt kärnavfall som är avsett för slutförvaring i anläggningen har placerats där.

Tillståndshavaren ska sörja för att den godkända planen för kärnavfallshantering och förslutningsplanen iakttas vid förslutningen av slutförvarsanläggningen.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om det tekniska genomförandet av förslutningen av en slutförvarsanläggning.

340 §

Godkännande av permanent förslutning av en slutförvarsanläggning

Strålsäkerhetscentralen godkänner en slutförvarsanläggning som permanent försluten, om

1) den godkända förslutningsplanen har iakttagits vid förslutningen och förslutningen även i övrigt har gjorts på ett säkert sätt,

2) långtidssäkerheten för tiden efter förslutningen har bedömts på behörigt sätt och kraven på långtidssäkerhet kan antas bli uppfyllda,

- 3) informationsmaterialet om anläggningen har flyttats över till Strålsäkerhetscentralen,
- 4) tillräckliga medel har reserverats i Statens kärnavfallshanteringsfond för statens kostnader för övervakning och andra åtgärder som behövs efter förslutningen,
- 5) det inte föreligger något i denna lag föreskrivet hinder för godkännande av den permanenta förslutningen.

När Strålsäkerhetscentralen har godkänt slutförvarsanläggningen som permanent försluten och beslutet har vunnit laga kraft är anläggningen inte längre en kärnanläggning enligt denna lag och på den tillämpas inte vad som i denna lag föreskrivs om kärnanläggningar.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter om det informationsmaterial som avses i 1 mom. 3 punkten.

341 §

Åtgärdsbegränsningar och åtgärdsförbud

Strålsäkerhetscentralen ska för den fastighet där en slutförvarsanläggning som har godkänts som permanent försluten finns utfärda sådana åtgärdsbegränsningar och åtgärdsförbud som är nödvändiga för att säkerställa strålsäkerheten.

Strålsäkerhetscentralen ska också för den fastighet där en avvecklad kärnanläggning finns utfärda åtgärdsbegränsningar och åtgärdsförbud, om detta enligt 337 § 2 mom. är nödvändigt för att förebygga skada för hälsan. De åtgärdsbegränsningar och åtgärdsförbud som utfärdas får endast i skälig mån begränsa eller hindra användningen av området.

Strålsäkerhetscentralen ska sörja för att i 1 och 2 mom. avsedda åtgärdsbegränsningar och åtgärdsförbud antecknas i det fastighetsdatasystem som avses i lagen om ett fastighetsdatasystem och anslutande informationstjänster (453/2002).

342 §

Ombesörjningsskyldighetens upphörande

Ombesörjningsskyldighetens upphörande förutsätter att

- 1) tillståndshavarens kärnkraftverk, kärntekniska anläggningar och produktionsanläggningar för kärnbränsle har godkänts som avvecklade i enlighet med 337 §, och
- 2) det kärnavfall som omfattas av ombesörjningsskyldigheten har
 - a) placerats i en slutförvarsanläggning som i enlighet med 340 § har godkänts som permanent försluten,
 - b) överlåtits till en annan tillståndshavare på godkänt sätt och också ombesörjningsskyldigheten för kärnavfallet har flyttats över på denne i enlighet med 211 §,
 - c) överlåtits för forskning till ett forskningsinstitut som har godkänts att sörja för avfallshanteringsåtgärderna i enlighet med 214 § 3 mom., eller
 - d) överförts utanför Finlands jurisdiktionsområde med stöd av ett beslut som avses i 217 §.

Arbets- och näringsministeriet ska godkänna att ombesörjningsskyldigheten har upphört när de förutsättningar som anges i 1 mom. uppfylls och tillräckliga medel har reserverats i Statens kärnavfallshanteringsfond för att ersätta statens framtida kostnader för övervakning och andra åtgärder.

343 §

Övergång av kärnavfall till staten

När en slutförvarsanläggning har godkänts som permanent försluten i enlighet med 340 § övergår kärnavfallet i anläggningen till staten varvid även äganderätten till kärnavfallet övergår till staten.

Vad som föreskrivs i 1 mom. gäller också övergång till staten av besittnings- eller nyttjanderätten till slutförvarsanläggningens anläggningsplats till den del övervakningen och andra åtgärder förutsätter det.

344 §

Ansvar för kärnavfall efter permanent förslutning av en slutförvarsanläggning

Staten svarar för övervakningen och andra åtgärder i anslutning till det kärnavfall som övergått till staten enligt 343 § och de permanent förslutna slutförvarsanläggningarnas anläggningsplatser.

Strålsäkerhetscentralen sörjer för övervakningen av slutförvarsanläggningen efter att den förslutits permanent och beslutar om åtgärder i anslutning till övervakningen. Beslut om åtgärderna fattas annars av arbets- och näringsministeriet.

34 kap.

Uppförande, idrifttagning och avveckling av anläggningar för kärnämnestillvaratagande

345 §

Krav på tillstånd för anläggningar för kärnämnestillvaratagande

För uppförande och drift av en anläggning för kärnämnestillvaratagande krävs tillstånd enligt denna lag av Strålsäkerhetscentralen.

346 §

Förutsättningar för beviljande av tillstånd att uppföra en anläggning för kärnämnestillvaratagande

Tillstånd att uppföra en anläggning för kärnämnestillvaratagande kan beviljas, om de allmänna principer och skyldigheter som föreskrivs i 8–13 § uppfylls på behörigt sätt vid uppförandet och driften av anläggningen och

1) sökanden förfogar över behövlig sakkunskap och ett behövligt ledningssystem samt tillräckliga ekonomiska och andra förutsättningar att uppföra anläggningen i enlighet med denna lag,

2) planeringen av anläggningen uppfyller de säkerhetskrav som anges i 191 och 192 §,

3) planerna för anläggningens driftsätt och driftsorganisation och för de funktioner och arrangemang som behövs med tanke på dess verksamhet är tillräckliga och ändamålsenliga med tanke på iakttagandet av kraven enligt denna lag,

4) planerna för finansieringen av driften av anläggningen är tillräckliga och ändamålsenliga,

5) åtgärderna för att begränsa miljöbelastningen från anläggningen är tillräckliga och ändamålsenliga samt en i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning avsedd miljökonsekvensbeskrivning har utarbetats och en i den lagen avsedd motiverad slutsats har sammanställts och det vid behov har säkerställts att den motiverade slutsatsen är aktuell, om sådana krävs enligt den lagen,

6) för uppförande av anläggningen har reserverats ett område i en detaljplan som utarbetats i enlighet med lagen om områdesanvändning, och sökanden har rätt att använda förläggningsplatsen för anläggningen för uppförandet av anläggningen,

7) Strålsäkerhetscentralen har godkänt följande planer så att de är tillräckliga med beaktande av anläggningens uppförandefas:

- a) en plan för hur kärnämneskontrollen organiseras,
- b) en skyddsplan,

8) det utifrån de planer som gäller anläggningen kan bedömas att anläggningen förutom i fråga om de krav som avses i 1–3, 5 och 7 punkten även i övrigt uppfyller säkerhetskraven enligt denna lag,

9) iakttagandet av de förpliktelser som är bindande för Finland i internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som hänför sig till uppförandet och driften av den planerade anläggningen har säkerställts på behörigt sätt,

10) det inte föreligger något i denna lag föreskrivet hinder för beviljande av tillstånd.

347 §

Förutsättningar för beviljande av drifttillstånd för en anläggning för kärnämnestillvaratagande

Tillstånd att driva en anläggning för kärnämnestillvaratagande kan beviljas, om de allmänna principer och skyldigheter som föreskrivs i 8–13 § uppfylls på behörigt sätt vid driften av anläggningen och

1) sökanden har tillstånd att uppföra den anläggning som avses i ansökan,

2) sökanden vid uppförandet av anläggningen har iakttagit tillståndet att uppföra anläggningen och de bestämmelser som ges i det,

3) sökanden förfogar över behövlig sakkunskap och ett behövligt ledningssystem samt tillräckliga ekonomiska och andra förutsättningar att driva anläggningen i enlighet med denna lag,

4) anläggningens driftorganisation samt de funktioner och arrangemang som behövs med tanke på anläggningens verksamhet är tillräckliga och ändamålsenliga med tanke på iakttagandet av kraven enligt denna lag,

5) åtgärderna för att begränsa miljöbelastningen från anläggningen är tillräckliga och ändamålsenliga samt en i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning avsedd miljökonsekvensbeskrivning har utarbetats och en i den lagen avsedd motiverad slutsats har sammanställts och det vid behov har säkerställts att den motiverade slutsatsen är aktuell, om sådana krävs enligt den lagen,

6) en plan för hantering av avfall som innehåller naturliga radioaktiva ämnen har utarbetats för anläggningen i enlighet med 288 §,

7) Strålsäkerhetscentralen har godkänt följande handlingar, uppgifter och säkerhet så att de är tillräckliga med beaktande av idrifttagningen av anläggningen och dess planerade drifttid:

- a) en plan för hur kärnämneskontrollen ska organiseras,
- b) en skyddsplan,

c) gränsvärden för utsläpp av radioaktiva ämnen från anläggningen,

d) en plan för ordnande av strålningsövervakning av miljön,

e) en säkerhet för kostnaderna för fullgörandet av avfallshanteringsskyldigheterna i fråga om avfall som innehåller naturliga radioaktiva ämnen och för eventuella åtgärder för rengöring,

8) anläggningen förutom i fråga om de krav som avses i 2–7 punkten även i övrigt uppfyller säkerhetskraven enligt denna lag,

9) iakttagandet av de förpliktelser som är bindande för Finland i internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som hänför sig till driften av anläggningen har säkerställts på behörigt sätt,

10) det inte föreligger något i denna lag föreskrivet hinder för beviljande av tillstånd.

348 §

Ansökan om tillstånd för en anläggning för kärnämnestillvaratagande och handläggningen av den

På ansökan om tillstånd för en anläggning för kärnämnestillvaratagande tillämpas vad som i 315–319 § föreskrivs om den som ansöker om tillstånd för kärnanläggning, ansökan och handläggningen av den.

Närmare bestämmelser om de aktörer vars utlåtande ska begäras om en ansökan om tillstånd för uppförande och drift av en anläggning för kärnämnestillvaratagande får utfärdas genom förordning av statsrådet.

349 §

Kompletterande bestämmelser om beslut om tillstånd för anläggning för kärnämnestillvaratagande

På beslut om tillstånd för en anläggning för kärnämnestillvaratagande tillämpas vad som i 309 §, 310 § 1 mom. och med stöd av 5 mom., i 311 §, 312 § 1 och 2 mom., 314 och 320 § samt 322 § 1 mom. och 2 mom. 1, 2 och 4 punkten föreskrivs om kärnanläggningstillstånd. Kravet i fråga om ändring av tillstånd i 314 § 1 mom. tillämpas dock så att innehavaren av tillstånd ska ansöka om ändring av tillståndet, om mängden avfall innehållande naturliga radioaktiva ämnen ökar eller om anläggningen eller dess verksamhet på något annat sätt ändras väsentligt. Dessutom ska det kontrolleras att säkerheten för en anläggning för kärnämnestillvaratagande är tillräcklig och vid behov ska ytterligare säkerhet ställas innan beslut fattas om förlängning av giltighetstiden för drifttillståndet för anläggningen för kärnämnestillvaratagande eller om ändring eller överflyttning av drifttillståndet. Överflyttning av drifttillstånd för en anläggning för kärnämnestillvaratagande frigör inte den säkerhet som avses i 290 §.

Till ansökan om förlängning av den i tillståndet för uppförande av en anläggning för kärnämnestillvaratagande utsatta tidsfristen och om förlängning av giltighetstiden för anläggningens drifttillstånd samt om ändring och överflyttning av tillstånd ska det fogas en utredning om omständigheter som är av betydelse för bedömningen av ärendet. Utlåtande om ansökan begärs av de myndigheter som är viktiga med tanke på prövningen av ärendet och på behandlingen av ansökan tillämpas också vad som i 316 § 3 mom. och med stöd av 4 mom. samt i 318 och 319 § föreskrivs om ansökan om tillstånd för kärnanläggning och handläggningen av den. På meddelande av beslut och information om detta tillämpas vad som i 320 § 1 och 3 mom. föreskrivs om meddelande av och information om beslut om kärnanläggningstillstånd.

Vad som i de i 1 och 2 mom. avsedda bestämmelserna föreskrivs om tillståndshavare, kärnavfall och kärnavfallshantering tillämpas på innehavare av tillstånd för en anläggning för kärnämnestillvaratagande samt på sådant avfall som uppkommer vid driften av en anläggning och som innehåller naturliga radioaktiva ämnen och på avfallshanteringen av sådant avfall.

På förläggningsplatsen för en anläggning för kärnämnestillvaratagande får arbeten på anläggningens strukturer inte utföras förrän tillståndet att uppföra anläggningen har vunnit laga kraft.

Närmare bestämmelser om de aktörer vars utlåtande enligt 2 mom. ska begäras och om innehållet i tillståndsbeslut får utfärdas genom förordning av statsrådet.

350 §

Återkallande av beslut om tillstånd för anläggning för kärnämnestillvaratagande

På återkallande av beslut om tillstånd för en anläggning för kärnämnestillvaratagande tillämpas vad som i 323 § 1 mom. 1–3 och 5 punkten och 2 mom. föreskrivs om återkallande av beslut om kärnanläggningstillstånd. I beslutet om att återkalla tillståndet får ställas sådana villkor som behövs med tanke på fullgörandet av de skyldigheter gällande kärnämneskontroll, säkerheten vid anläggningen och avfallshanteringen som anges i denna lag.

Dessutom tillämpas på återkallande av tillståndsbeslut vad som i 325 § föreskrivs om behandling av ärenden samt om delgivning av beslut och information om dem. Vad som i den nämnda bestämmelsen föreskrivs om tillståndshavare tillämpas på innehavare av tillstånd för en anläggning för kärnämnestillvaratagande.

351 §

Idrifttagning av en anläggning för kärnämnestillvaratagande

På idrifttagning av en anläggning för kärnämnestillvaratagande och dess system samt av ändringar i dem tillämpas vad som i 327 § 1 och 2 mom. föreskrivs och med stöd av 334 § bestäms om idrifttagning av en kärnanläggning och dess system.

Driften av en anläggning för kärnämnestillvaratagande får inledas när anläggningen har beviljats drifttillstånd och Strålsäkerhetscentralen har godkänt att driften inleds. För godkännandet förutsätts att

- 1) anläggningen för kärnämnestillvaratagande uppfyller de säkerhetskrav och övriga krav som föreskrivs i denna lag,
- 2) en utredning av status avseende radioaktivitet i miljön har gjorts i enlighet med vad som i 54 § föreskrivs om utredning av status avseende radioaktivitet i miljön vid en kärnanläggning,
- 3) det inte föreligger något i denna lag föreskrivet hinder för godkännande.

352 §

Planering av avveckling av en anläggning för kärnämnestillvaratagande

En anläggning för kärnämnestillvaratagande ska ha en av Strålsäkerhetscentralen godkänd avvecklingsplan innan avvecklingen av anläggningen inleds. För att planen ska godkännas krävs det att planen är tillräckligt detaljerad för att säkerställa säkerheten i samband med avvecklingen av anläggningen för kärnämnestillvaratagande och att den innehåller redogörelser åtminstone för

- 1) rengöringen av anläggningen och anläggningsområdet från radioaktiva ämnen, metoden för nedmontering av anläggningen eller andra avvecklingsåtgärder samt metodens säkerhet,
- 2) genomförandet av de olika faserna i avvecklingen av anläggningen och en tidsplan för dessa,
- 3) det planerade sluttillståndet för anläggningsområdet,
- 4) oskadliggörande och vid behov bortskaffande av sådant avfall innehållande naturliga radioaktiva ämnen som uppkommit vid driften av anläggningen.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om det som ska ingå i en avvecklingsplan.

353 §

Avveckling av en anläggning för kärnämnestillvaratagande

Avvecklingen av en anläggning för kärnämnestillvaratagande ska inledas utan dröjsmål när verksamheten för tillvaratagande av kärnämne har upphört. Anläggningen och anläggningsområdet ska då rengöras från radioaktiva ämnen eller anläggningen nedmonteras på ett säkert sätt och bortskaffandet och den övriga hanteringen av det avfall innehållande naturliga radioaktiva ämnen som uppkommit vid driften ska sörjas för. Vid avvecklingen ska strålsäkerheten för arbetstagare, allmänheten och miljön tryggas.

Innehavaren av tillstånd ska också se till att den godkända avvecklingsplanen iakttas vid avvecklingen.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om det tekniska genomförandet av avvecklingen av en anläggning för kärnämnestillvaratagande.

354 §

Godkännande av en anläggning för kärnämnestillvaratagande som avvecklad

Strålsäkerhetscentralen godkänner en anläggning för kärnämnestillvaratagande som avvecklad om den kvarvarande mängden radioaktiva ämnen i anläggningens byggnader och i jordmånen på anläggningsplatsen inte överstiger friklassningsnivån. Även om mängden radioaktiva ämnen överstiger friklassningsnivån kan Strålsäkerhetscentralen godkänna en anläggning för kärnämnestillvaratagande som avvecklad, om

1) den kvarvarande mängden radioaktiva ämnen i anläggningen och på anläggningsområdet uppfyller villkoret i 208 § 1 mom. 2 punkten, eller

2) mängden radioaktiva ämnen inte genom skäliga åtgärder kan minskas till en tillräckligt låg nivå och den skada för hälsan som orsakas av dem kan förebyggas genom åtgärdsbegränsningar eller åtgärdsförbud.

Strålsäkerhetscentralen ska för den fastighet där en avvecklad anläggning för kärnämnestillvaratagande finns utfärda åtgärdsbegränsningar och åtgärdsförbud, om detta enligt 1 mom. 2 punkten är nödvändigt för att förebygga skada för hälsan. De åtgärdsbegränsningar och åtgärdsförbud som utfärdas får endast i skälig mån begränsa eller hindra användningen av området. På anteckningar i fastighetsdatasystemet tillämpas 341 § 3 mom.

När Strålsäkerhetscentralen har godkänt anläggningen för kärnämnestillvaratagande som avvecklad och beslutet har vunnit laga kraft, är den i beslutet avsedda anläggningen inte längre en anläggning för kärnämnestillvaratagande enligt denna lag och på anläggningen tillämpas inte vad som i denna lag föreskrivs om sådana anläggningar. Strålsäkerhetscentralen ska samtidigt också frigöra den säkerhet som avses i 290 §.

AVDELNING VI

Tillsyn och förvaltningstvång samt påföljder

35 kap.

Tillsyn och förvaltningstvång

355 §

Tillsyn enligt tillsynsplanen

Strålsäkerhetscentralen utarbetar för den regelbundna tillsynen över verksamhet som omfattas av dess tillsyn enligt denna lag en tillsynsplan, genom vilken det med beaktande av riskerna i den övervakade verksamheten fås en tillräcklig lägesbild och visshet i fråga om säkerheten vid

användningen av kärnenergi samt iakttagandet av bestämmelserna i denna lag. Strålsäkerhetscentralen ska regelbundet se över tillsynsplanen.

Tillsynsplanen ska åtminstone innehålla uppgifter om

- 1) sådan verksamhet vid kärnanläggningar och hos andra aktörer som är viktig med tanke på säkerheten och som tillsynen riktas in på,
- 2) den riskbaserade tillsynen och inriktningen av tillsynen,
- 3) regelbundna inspektioner,
- 4) andra än i 1–3 punkten avsedda regelbundna tillsynsåtgärder.

Närmare bestämmelser om tillsynsplanen och om dess innehåll och granskning får utfärdas genom förordning av statsrådet.

356 §

Tillsyn i anslutning till placeringsverksamhet

Finansinspektionen utövar tillsyn över utlåningen av medel ur Statens kärnavfallshanteringsfond och fondens övriga placeringsverksamhet, skyddet mot risker i samband med placeringsverksamheten samt iakttagandet av bestämmelserna om insiderregister och insideranmälan. Finansinspektionen är skyldig att underrätta arbets- och näringsministeriet om brister som den upptäckt vid tillsynen. På tillsynen tillämpas dessutom lagen om Finansinspektionen (878/2008) och på tillsynsavgifterna lagen om Finansinspektionens tillsynsavgifter (1209/2023).

357 §

Rätt att få uppgifter

Strålsäkerhetscentralen och andra tillsynsmyndigheter som avses i denna lag har för tillsynen över att bestämmelserna i denna lag och att de förpliktelser som följer av internationella överenskommelser på kärnenergiområdet och som är bindande för Finland iakttas rätt att trots sekretessbestämmelserna få

- 1) behövliga uppgifter av den som bedriver användning av kärnenergi eller annan verksamhet som avses i denna lag samt nödvändiga uppgifter av myndigheter,
 - 2) behövliga uppgifter om kärnanläggningar och anläggningar för kärnämnestillvaratagande samt om planerna för deras system,
 - 3) uppgifter om planering, tillverkning och bedömning av överensstämmelse med kraven i fråga om kärnanläggningars byggnader, strukturer, komponenter, kärnbränsle och styrelement.
- På Finansinspektionens rätt att få uppgifter tillämpas 18 § i lagen om Finansinspektionen.

358 §

Inspektionsrätt

Strålsäkerhetscentralen och andra tillsynsmyndigheter som avses i denna lag har för tillsynen över att bestämmelserna i denna lag och att de förpliktelser som följer av de internationella överenskommelser på kärnenergiområdet och som är bindande för Finland iakttas rätt

- 1) att färdas på annans område på så sätt att det inte medför mer än ringa olägenhet för fastighetens ägare eller innehavare,
- 2) att få tillträde till en plats där användning av kärnenergi enligt ansökan kommer att bedrivas, bedrivs eller har bedrivits, eller till en plats i närheten av en sådan plats eller till någon annan plats till vilken tillträde är nödvändigt för att övervaka förhindrandet av spridningen av kärnvapen,

3) att utan ersättning utföra de försök och mätningar som tillsynen förutsätter och att ta och få de prover, fotografier och andra eventuella upptagningar som behövs,

4) att på den plats som avses i 2 punkten eller i närheten av den placera de anordningar som tillsynen kräver,

5) att övervaka verksamheten vid kärnanläggningarna eller anläggningarna för kärnämnestillvaratagande samt deras radioaktiva utsläpp och övriga effekter,

6) att utföra inspektioner och vid dem använda de sätt som avses i 1–5 punkten.

Verksamhetsutövaren ska utan dröjsmål underrätta Strålsäkerhetscentralen och andra tillsynsmyndigheter som avses i denna lag, om de tillsynsåtgärder som avses i 1 mom. inte kan vidtas på ett säkert sätt vid inspektionsobjekten eller på ett ändamålsenligt sätt med tanke på syftet med inspektionen. I meddelandet ska orsaken till att det inte är möjligt att vidta tillsynsåtgärden på ett säkert eller ändamålsenligt sätt samt begränsningens varaktighet beskrivas och motiveras. Meddelandet hindrar inte att en tillsynsåtgärd vidtas, om myndigheten trots meddelandet anser att vidtagandet av tillsynsåtgärden är nödvändigt.

De åtgärder som avses i 1 mom. får utsträckas till att omfatta sådana utrymmen som avses i 24 kap. 11 § i strafflagen endast om åtgärd är nödvändig för att utreda omständigheterna i det objekt som är föremål för inspektion och det finns skäl att misstänka brott enligt 34 kap. 4, 6 eller 9 § eller 44 kap. 10 eller 12 § i den lagen.

På Finansinspektionens granskningsrätt tillämpas 24 § i lagen om Finansinspektionen.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om det meddelande som avses i 2 mom.

359 §

Strålsäkerhetscentralens rätt till strålningsövervakning av miljön

Strålsäkerhetscentralen har rätt att övervaka miljön vid kärnanläggningar och anläggningar för kärnämnestillvaratagande för att verifiera anläggningens inverkan på radioaktiviteten i miljön.

Dessutom har Strålsäkerhetscentralen rätt att göra mätningar i miljön vid en kärnanläggning eller en anläggning för kärnämnestillvaratagande för att bedöma de uppgifter som presenteras i den statusrapport avseende radioaktivitet i miljön som gäller anläggningen efter att anläggningen har beviljats tillstånd att uppföra en anläggning.

360 §

Inspektion vid störningar eller tillbud

Om det på grund av en störning eller ett tillbud i en kärnanläggning eller anläggning för kärnämnestillvaratagande, underlåtenhet att iaktta ett tillstånd eller beslut som gäller anläggningen eller någon annan omständighet finns grundad anledning att anta att anläggningen medför eller kan medföra fara för säkerheten, ska Strålsäkerhetscentralen till behövliga delar inspektera anläggningen och dess verksamhet eller utreda ärendet på något annat ändamålsenligt sätt.

Om det på grund av ett tillbud i samband med transport av kärnämne eller kärnavfall, underlåtenhet att iaktta beslutet om godkännande av transport eller någon annan omständighet finns grundad anledning att anta att transporten medför eller kan medföra fara för säkerheten, ska Strålsäkerhetscentralen inspektera transportarrangemangen och iakttagandet av de krav som föreskrivs i denna lag.

361 §

Anordningar som placerats av myndigheter

Verksamhetsutövaren ska underrättas om placeringen av sådana Strålsäkerhetscentralens anordningar som avses i 358 § 1 mom. 4 punkten. Verksamhetsutövaren får inte orsakas onödig olägenhet av placeringen av anordningar. Om anordningar placeras någon annanstans än på ett område i verksamhetsutövarens besittning, ska fastighetsägaren och vid behov separat dess innehavare underrättas om detta, och då får placeringen och användningen av anordningarna inte medföra mer än ringa olägenhet.

Det är inte tillåtet att utan särskilda grunder röra anordningar som placerats för övervakning eller ingripa i deras funktion. På vidrörande av sådana anordningar, eller ingripande i deras funktion, som Europeiska kommissionen eller Internationella atomenergiorganet har placerat för att ordna kärnämneskontroll tillämpas vad som särskilt föreskrivs om anordningarna.

Verksamhetsutövaren ska se till att det finns lämpliga förutsättningar för placering och användning av anordningarna samt vidta tillräckliga åtgärder för att förebygga sådant i 2 mom. avsett vidrörande av anordningarna eller ingripande i deras funktion på ett område som är i verksamhetsutövarens besittning.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om de särskilda grunder som avses i 2 mom.

362 §

Inspektionsförfarande

Vid periodiska kontrollinspektioner och andra inspektioner i tillsynssyfte iakttas vad som föreskrivs i 39 § i förvaltningslagen. Som part som direkt berörs av ärendet betraktas vid inspektionen dock endast den verksamhetsutövare som inspektionen avser eller en annan innehavare av det objekt, det kärnmaterial, den produkt, den lokal eller det område som är föremål för inspektionen.

Närmare bestämmelser om utförande av inspektionen samt om innehållet i inspektionsberättelsen får utfärdas genom förordning av statsrådet.

363 §

Lokaler och skyddsutrustning som behövs vid tillsyn

Tillståndshavaren ska på begäran av Strålsäkerhetscentralen utan ersättning ställa till Strålsäkerhetscentralens förfogande sådana lokaler som behövs för sådan regelbunden och långvarig tillsyn som sker vid kärnkraftverket. Lokalerna ska lämpa sig för kontorsarbete. Om permanenta datakommunikationsförbindelser behövs i lokalerna, svarar Strålsäkerhetscentralen för deras anskaffning, underhåll, informationssäkerhet och lämplighet för Strålsäkerhetscentralens behov.

Tillståndshavaren och innehavaren av tillstånd för en anläggning för kärnämnestillvaratagande ska på begäran av Strålsäkerhetscentralen utan ersättning ordna sådan skyddsutrustning för den som utövar tillsyn enligt denna lag som behövs med beaktande av strålsäkerheten och särdragen hos den kärnanläggning eller anläggning för kärnämnestillvaratagande som inspekteras.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om kraven för de lokaler som avses i 1 mom.

364 §

Samarbetsskyldighet vid inspektion

Den som är föremål för inspektion och som bedriver verksamhet enligt denna lag ska samarbeta i syfte att uppnå målen för inspektionen och om så krävs i skriftlig eller elektronisk form visa upp för Strålsäkerhetscentralen och andra tillsynsmyndigheter som avses i denna lag de handlingar och uppgifter som kan vara av betydelse för tillsynen över iakttagandet av bestämmelserna i denna lag.

365 §

Tillsyn över iakttagande av internationella överenskommelser på kärnenergiområdet

På tillsynen över efterlevnaden av sådana internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är förpliktande för Finland tillämpas bestämmelserna i 357, 358 och 361 §, 363 § 2 mom. och 364 §. Vid sådan tillsyn får sådana inspektörer som sköter internationella kontrolluppdrag och som i enlighet med 2 eller 3 mom. i denna paragraf har godkänts vidta sådana tillsynsåtgärder som avses i 358 § 1 mom. Strålsäkerhetscentralen ska vara närvarande när de inspektörer som sköter internationella kontrolluppdrag utför tillsyn på platser där kärnenergi används, dock så att detta inte medför dröjsmål eller olägenhet för utförandet av inspektionen. En part som avses i 362 § har rätt att närvara vid inspektionen. I övrigt tillämpas på inspektionen den aktuella internationella överenskommelsen på kärnenergiområdet som är förpliktande för Finland.

Strålsäkerhetscentralen ska godkänna en inspektör som sköter internationella kontrolluppdrag, om det inte bedöms att dennes verksamhet kan äventyra säkerheten vid användningen av kärnenergi eller förhindrandet av spridningen av kärnvapen. Innan de inspektörer som sköter internationella kontrolluppdrag godkänns ska Strålsäkerhetscentralen begära utlåtanden över de föreslagna inspektörer som sköter internationella kontrolluppdrag av de tillståndshavare som inspektionen gäller.

Om Strålsäkerhetscentralen på grund av de grunder som avses i 2 mom. inte godkänner en inspektör som sköter internationella kontrolluppdrag, ska Strålsäkerhetscentralen överföra behandlingen och avgörandet av ärendet till arbets- och näringsministeriet. Ministeriet kan godkänna en inspektör som sköter internationella kontrolluppdrag, om det bedöms vara motiverat med beaktande av de allmänna principerna och skyldigheterna enligt 7–13 §.

366 §

Strålsäkerhetscentralens undersökningsrätt

Strålsäkerhetscentralen kan undersöka störnings- eller olyckssituationer eller andra allvarliga tillbud som äventyrar säkerheten i verksamheten vid kärnanläggningar eller anläggningar för kärnämnestillvaratagande, om det behövs för att utreda orsaken till händelserna eller för att förebygga motsvarande händelser. Strålsäkerhetscentralen kan också undersöka sådana viktiga händelser i anslutning till säkerheten vid kärnanläggningar eller anläggningar för kärnämnestillvaratagande som om de fortsätter kan leda till att säkerheten äventyras. Bestämmelser om undersökning av storolyckor finns i lagen om säkerhetsutredning av olyckor och vissa andra händelser (525/2011).

Vid undersökningen utreds händelsernas förlopp, de orsaker som lett till att händelsen uppstått och andra faktorer som har inverkat på händelsen. De personer som utför undersökningen ska vara oberoende i förhållande till det tillsynsärende som undersöks.

Det ska utarbetas en offentlig undersökningsrapport, som kan innehålla rekommendationer om förbättring av säkerheten. Strålsäkerhetscentralen ska vid behov vidta tillsynsåtgärder.

367 §

Rätt till information samt andra rättigheter vid undersökning

Utöver vad som föreskrivs om rätten till information i 357 § har Strålsäkerhetscentralen rätt att av den som är föremål för en undersökning få sådana andra uppgifter som är nödvändiga för att utföra undersökningen. Dessutom har Strålsäkerhetscentralen trots sekretessbestämmelser rätt att för utförande av undersökningen få nödvändiga uppgifter av andra myndigheter samt av förundersökningsmyndigheter om förundersökning som utförts av dem.

Vid en undersökning kan parterna i händelsen, tredje parter samt personer som är anställda hos dem höras. En person kan endast höras om personen samtycker till det. Personen ska informeras om syftet med hörandet, den hördes rättigheter och skyldigheter samt om eventuella följder av undersökningen.

Strålsäkerhetscentralens rätt till information gäller inte de särskilda kategorier av personuppgifter som avses i artikel 9.1 i den allmänna dataskyddsförordningen eller innehålls-, förmedlings- eller lokaliseringsuppgifter för elektronisk kommunikation och inte heller de uppgifter som den CSIRT-enhet som avses i 19 § i cybersäkerhetslagen behandlar.

Strålsäkerhetscentralen har vid behov rätt att tillfälligt och kortvarigt begränsa rätten att röra sig på en undersökningsplats samt rätt att omhänderta föremål och handlingar och att utföra undersökningar av dem, om det är nödvändigt för utförandet av en undersökning.

368 §

Avbrytande eller begränsande av verksamheten

Strålsäkerhetscentralen kan fatta beslut om avbrytande eller begränsande av en verksamhetsutövers verksamhet enligt tillståndet, om verksamheten kan medföra omedelbar fara för människors hälsa eller säkerhet, om verksamheten inte överensstämmer med de förpliktelser som följer av internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är bindande för Finland eller om verksamhetsutövaren i betydande grad bryter mot skyldigheterna enligt denna lag. Verksamheten kan avbrytas eller begränsas endast till den del som det är nödvändigt och endast till dess att orsaken till meddelandet av beslutet inte längre finns.

Om tillståndshavaren eller innehavaren av godkännande för transport inte har fullgjort sina skyldigheter enligt atomansvarighetslagen, kan Strålsäkerhetscentralen fatta beslut om att verksamheten ska avbrytas eller begränsas till dess att orsaken till meddelandet av beslutet inte längre finns.

I brådskande fall där verksamheten kan leda till omedelbar fara för människors hälsa eller säkerhet, kan verksamheten avbrytas eller begränsas genom omedelbara åtgärder inom ramen för förvaltnings tvång för högst 14 dagar.

369 §

Rättelse av förseelse eller försummelse

Arbets- och näringsministeriet och Strålsäkerhetscentralen kan

1) förbjuda den som bryter mot denna lag att fortsätta med eller upprepa det förfarande som bryter mot bestämmelserna,

2) förelägga den som bedriver verksamhet som avses i denna lag att avhjälpa bristerna i verksamheten så att den uppfyller kraven enligt denna lag och förpliktelserna i de internationella överenskommelser inom kärnenergiområdet som är förpliktande för Finland.

För vidtagandet av avhjälpande åtgärder ska det fastställas en tidsfrist. Beslutet får innehålla krav om att det ska meddelas när bristerna har avhjälpats samt vilka åtgärder som har vidtagits med anledning av beslutet.

370 §

Åläggande att vidta åtgärder som förbättrar säkerheten

Strålsäkerhetscentralen kan förelägga tillståndshavaren att för förbättring av kärnanläggningarnas säkerhet vidta sådana åtgärder som med utgångspunkt i nya slutsatser som dragits med stöd av erfarenheterna av driften av kärnkraftverk, utvecklingen inom säkerhetsforskning eller den vetenskapliga och tekniska utvecklingen är motiverade, som skäligen med praktiska åtgärder är genomförbara och som är proportionerliga med hänsyn till deras säkerhetsförbättrande effekt och kostnader.

371 §

Vite, hot om tvångsutförande och hot om avbrytande

Strålsäkerhetscentralen kan förena ett förbud eller ett föreläggande som den meddelat med stöd av denna lag med vite eller med hot om att den försummade åtgärden utförs på den försumliges bekostnad eller att verksamheten avbryts.

Vid förundersökning, åtalsprövning eller rättegång får för att ålägga en fysisk person straffrättsligt ansvar inte sådana upplysningar användas som en fysisk person har lämnat på grund av informationsskyldighet enligt denna lag eller bestämmelser utfärdade med stöd av den och som har erhållits genom att fullgörandet av skyldigheten förenats med vite.

372 §

Besittningstagande av kärnmaterial

Om verksamhetsutövaren inte iakttar ett åläggande som meddelats med stöd av 369 § om fullgörandet av skyldigheter avseende kärnmaterial och verksamhetsutövarens förfarande som helhet bedömt ger grundad anledning att anta att skyldigheterna eller en del av dem inte kan fullgöras genom verksamhetsutövarens åtgärder, kan Strålsäkerhetscentralen fatta beslut om att kärnmaterialen ska tas i besittning av staten och att staten ska se till att skyldigheterna inom kärnämneskontrollen fullgörs.

Verksamhetsutövaren ska ersätta staten för kostnaderna för fullgörandet av skyldigheterna avseende kärnämneskontrollen när det gäller det kärnmaterial som tagits i besittning samt för hantering, lagring och vid behov slutförvaring eller bortskaffande av dem. Bestämmelser om indrivning av kostnader finns i 462 §.

Besittningstagandet upphör om kärnmaterial tas i beslag i enlighet med tvångsmedelslagen eller döms förverkat till staten.

373 §

Sekundär ombesörjningsskyldighet i fråga om kärnämnen

Om en annan verksamhetsutövare än en innehavare av tillstånd för kärnanläggning eller anläggning för kärnämnestillvaratagande inte utan oskäligen kostnader kan återlämna kärnämne som tagits ur bruk till dess leverantör eller överlåta det till någon annan aktör, kan Strålsäkerhetscentralen på ansökan fatta beslut om att staten ska sörja för fullgörandet av skyldigheterna avseende kärnämneskontrollen när det gäller kärnämnen.

Verksamhetsutövaren är skyldig att i enlighet med 372 § ersätta staten för de kostnader som uppstår.

På kärnämnen som tagits ur bruk och som samtidigt är i strålsäkerhetslagen avsett radioaktivt avfall tillämpas dessutom 80 § 3 mom. i den lagen.

374 §

Överlåtelse av kärnavfall till staten för åtgärder inom kärnavfallshanteringen

Om tillståndshavaren inte följer ett med stöd av 369 § meddelat föreläggande om fullgörande av skyldigheter avseende kärnavfallshanteringen och tillståndshavarens förfarande som helhet bedömt ger grundad anledning att anta att kärnavfallshanteringen eller en del av den inte kan utföras genom tillståndshavarens åtgärder, kan statsrådet fatta beslut om att kärnavfallet ska överlåtas till staten och att staten ska se till att de åtgärder som kärnavfallshanteringen ännu kräver vidtas.

Om ett i 1 mom. avsett beslut fattas, ansvarar staten efter det för de i beslutet avsedda åtgärder som ännu inte vidtagits inom kärnavfallets kärnavfallshantering och tillståndshavaren för kostnaderna för dessa åtgärder.

375 §

Överlåtelse av avfall som innehåller naturliga radioaktiva ämnen till staten för åtgärder inom avfallshanteringen

Om innehavaren av tillstånd för en anläggning för kärnämnestillvaratagande inte iakttar ett åläggande som meddelats med stöd av 369 § om fullgörande av skyldigheter avseende avfallshanteringen av avfall som innehåller naturliga radioaktiva ämnen och det förfarande som innehavaren av tillstånd har som helhet bedömt ger grundad anledning att anta att skyldigheterna eller en del av dem inte kan fullgöras genom de åtgärder som innehavaren av tillstånd vidtar, kan strålsäkerhetscentralen fatta beslut om att staten ska se till att bortskaftet och de andra åtgärder som avfallshanteringen förutsätter vidtas.

Innehavaren av tillstånd ska ersätta staten för kostnaderna för vidtagandet av de avfallshanteringsåtgärder som det avfall som avses i 1 mom. medför. För ersättning av kostnaderna används i första hand den i 290 § avsedda säkerheten. Bestämmelser om kostnader som betalas ur säkerheten finns i 292 §.

376 §

Kärnmaterial och kärnavfall som kommit i statens besittning

Kärnmaterial och kärnavfall övergår i statens besittning, om de inte innehas av en verksamhetsutövare som enligt denna lag har rätt att använda eller inneha dem och det inte kan utredas vem den verksamhetsutövare som enligt denna lag ansvarar för dem är.

Staten ska se till att skyldigheterna enligt denna lag iakttas i fråga om det kärnmaterial och kärnavfall som avses i 1 mom. Om Strålsäkerhetscentralen sköter dessa åtgärder, krävs inte tillstånd eller godkännande enligt denna lag för vidtagande av åtgärderna. Strålsäkerhetscentralen ska då följa denna lags bestämmelser om säkerhet.

Bestämmelserna i 2 mom. tillämpas också på de andra kärnmaterial, kärnavfall samt naturliga radioaktiva ämnen innehållande avfall som enligt denna lag kommer i statens besittning.

377 §

Handräckning

Bestämmelser om polisens skyldighet att ge handräckning finns i 9 kap. 1 § i polislagen. Bestämmelser om gränsbevakningsväsendets skyldighet att ge handräckning finns i 77 § i gränsbevakningslagen (578/2005). Bestämmelser om handräckning av räddningsmyndigheterna finns i 50 § i räddningslagen.

Strålsäkerhetscentralen har rätt att i en beredskapssituation få utrustning av Gränsbevakningsväsendet för utförande av mätningar.

Strålsäkerhetscentralen har rätt att i beredskapssituationer eller vid hot mot säkerheten vid en kärnanläggning av Försvarsmakten få utrustning för utförande av behövliga mätningar samt annan handräckning.

En i denna lag avsedd tillsynsmyndighet har rätt att få handräckning av Tullen för tillsynen över iakttagandet av denna lag och av de bestämmelser och föreskrifter om export, import och transitering som utfärdats med stöd av den. Dessutom har Strålsäkerhetscentralen rätt att av Tullen få handräckning för strålningsmätningar av fortskaffningsmedel.

Arbets- och näringsministeriet och Strålsäkerhetscentralen ska på begäran ge varandra handräckning för utförande av uppdrag som de har enligt denna lag.

För kostnaderna för handräckningen svarar den som begärt handräckning, om inte något annat avtalas om saken. En förutsättning för handräckningen är att den inte äventyrar utförandet av andra viktiga uppgifter som föreskrivits för den myndighet som lämnar handräckning.

378 §

Utomstående experter

I syfte att utreda något som är betydelsefullt ur tillsyns- eller undersökningssynvinkel får Strålsäkerhetscentralen i sin tillsynsverksamhet eller i undersökningar enligt 366 § anlita hjälp av utomstående experter vid inspektion, undersökning, utredning och mätning.

Utomstående experter ska ha den sakkunskap som uppdraget förutsätter. På utomstående experter tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när de utför uppgifter som avses i denna lag. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen.

379 §

Skyldighet att göra säkerhetsutredning

En gällande säkerhetsutredning enligt säkerhetsutredningslagen (726/2014) krävs av en sådan person som står i anställningsförhållande till innehavaren av tillstånd eller dennes leverantör eller underleverantör eller som för de nämnda aktörerna sköter ett uppdrag och som har självständigt tillträde till ett område som avses i 21 § 1 mom. 5 punkten eller 21 § 1 mom. 5 b-punkten i säkerhetsutredningslagen eller tillgång till information som avses i 19 § 1 mom. 1 punkten eller 21 § 1 mom. 1 eller 5 a-punkten i den lagen.

Bestämmelserna om säkerhetsutredning i 1 mom. tillämpas också på personer som deltar i sådan i 21 § 1 mom. 5 c-punkten i säkerhetsutredningslagen avsedd transport av kärnämne eller kärnavfall som ska godkännas i enlighet med denna lag.

Den som har ett sådant tillstånd eller godkännande för transport som avses i denna lag eller som ansöker om ett sådant tillstånd eller godkännande ska säkerställa att den säkerhetsutredning som förutsätts enligt 1 och 2 mom. har gjorts innan personen anställs i ett anställnings- eller uppdragsförhållande eller det fattas beslut om att skaffa produkten eller tjänsten av leverantören eller underleverantören samt se till att säkerhetsutredningen hålls i kraft och föra bok över de gällande säkerhetsutredningarna.

380 §

Anmälningrätt för yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården

Sådana läkare och andra yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården som avses i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994) får trots sekretessbestämmelserna anmäla

1) för bedömning av ett hot mot ett kärnkraftverk och förhindrande av en hotande gärning nödvändiga uppgifter om en person som är säkerhetsperson, ansvarig för skyddsarrangemangen, kärnkraftverksoperatör eller annars vid ett kärnkraftverk deltar i styrningen av funktioner med stor vikt för säkerheten vid kärnkraftverket och som läkaren eller den yrkesutbildade personen inom hälso- och sjukvården med stöd av patientuppgifterna och ett möte med personen eller en undersökning med grundad anledning, med hänsyn till personens hälsotillstånd eller uppförande, anser som olämplig för sitt uppdrag och utgöra en risk för säkerheten vid kärnkraftverket,

2) för bedömning av ett hot mot transport av sådana kärnämnen och kärnavfall som avses i 45 § 1 mom. och 148 § 4 mom. i denna lag och för förhindrande av en hotande gärning mot en sådan transport nödvändiga uppgifter om en säkerhetsperson som deltar i transporten, om läkaren eller den yrkesutbildade personen inom hälso- och sjukvården med stöd av patientuppgifterna och ett möte med personen eller en undersökning har fått information om omständigheter som ger läkaren eller den yrkesutbildade personen inom hälso- och sjukvården anledning att misstänka ett hot mot transporten.

Innan en i 1 mom. avsedd anmälan görs ska personen informeras om rätten att göra anmälan och om hälsotillståndets inverkan på personens funktionsförmåga i dennes uppgift. I en anmälan får endast ges uppgifter om att den person som anmälan gäller eventuellt inte är lämplig för sin uppgift eller att denne kan utgöra en risk för säkerheten vid kärnkraftsanläggningen eller transporten. Anmälan får endast göras till en av tillståndshavaren utsedd företrädare för tillståndshavaren samt dessutom om säkerhetspersoner till polisen och om andra än säkerhetspersoner till Strålsäkerhetscentralen. Tillståndshavaren ska säkerställa att polisen och Strålsäkerhetscentralen har fått anmälan.

Den information som ges i anmälan får av tillståndshavaren, polisen och Strålsäkerhetscentralen endast användas för att vidta sådana nödvändiga och omedelbara åtgärder som säkerheten vid kärnkraftsanläggningen eller transporten kräver. Uppgifterna i anmälan ska förstöras genast när de inte längre behövs för att vidta säkerhetsåtgärder. Bestämmelser om tillståndshavarens rätt att behandla uppgifter om hälsotillstånd finns i lagen om integritetsskydd i arbetslivet (759/2004).

Vad som i 2 och 3 mom. föreskrivs om tillståndshavaren tillämpas på en innehavare av godkännande för transport när denne ansvarar för iakttagandet av de skyldigheter avseende transport som föreskrivs i denna lag.

36 kap.

Lämnande av uppgifter till Strålsäkerhetscentralen för övervakningen av kärnanläggningar

381 §

Regelbundet lämnande av uppgifter

Tillståndshavaren ska regelbundet till Strålsäkerhetscentralen lämna uppgifter om

- 1) sin verksamhet som påverkar säkerheten,
- 2) uppförande, drift och avveckling av en kärnanläggning,
- 3) hanteringen av åldrandet i fråga om en kärnanläggnings system, strukturer och komponenter,

- 4) tillsynen över skicket på en kärnanläggnings byggnader, strukturer och komponenter,
- 5) de utsläpp av radioaktiva ämnen som kärnanläggningen orsakar,
- 6) strålningsövervakningen av miljön vid kärnanläggningen,
- 7) den permanenta förslutningen av en slutförvarsanläggning i förhållande till fasen och omfattningen av verksamheten i den mån som behövs för övervakningen av säkerheten.

Det ska finnas en av Strålsäkerhetscentralen godkänd plan för de uppgifter som ska lämnas och för tidsplanen för när uppgifterna ska lämnas. För godkännande förutsätts det att tillräckligt omfattande uppgifter erhålls regelbundet för övervakningen av säkerheten vid uppförandet, driften och avvecklingen av kärnanläggningen.

382 §

Anmälan av händelser vid kärnanläggningen

Tillståndshavaren ska utan dröjsmål underrätta Strålsäkerhetscentralen om händelser och observationer som kan vara av väsentlig betydelse med tanke på kärnanläggningens eller transporternas säkerhet eller strålsäkerheten. På anmälan av strålsäkerhetsincidenter och beredskapssituationer tillämpas vad som föreskrivs särskilt om dem i denna lag. Bestämmelser om anmälan av skada på tryckbärande anordningar eller olycksfall som gäller sådana finns i 10 § i lagen om tryckbärande anordningar och bestämmelser om anmälan av betydande incidenter som gäller cybersäkerheten finns i 11 § i cybersäkerhetslagen.

Tillståndshavaren ska också till Strålsäkerhetscentralen lämna utredningar som gjorts med anledning av händelser och observationer som avses i 1 mom.

Vad som i 1 och 2 mom. föreskrivs om tillståndshavare tillämpas på en innehavare av godkännande för transport när denna ansvarar för iakttagandet av de skyldigheter avseende transport som föreskrivs i denna lag.

383 §

Lämnande av uppgifter om ändringar som hänför sig till tillståndshavarens verksamhet

Tillståndshavaren ska meddela Strålsäkerhetscentralen, om det sker en sådan ändring i tillståndshavarens verksamhet som kan inverka på kärnanläggningens säkerhet. Tillståndshavaren ska också underrätta Strålsäkerhetscentralen om en sådan ändring i leverantörs- eller underleverantörskedjan som i betydande grad kan inverka på kärnanläggningens säkerhet. Anmälan ska göras innan ändringen genomförs och i fråga om leverantörs- och underleverantörskedjan utan dröjsmål efter det att tillståndshavaren har fått kännedom om saken.

384 §

Lämnande av uppgifter som gäller ledningssystemet, sakkunskap samt leverantörs- och underleverantörskedjor

Den som ansöker om tillstånd för uppförande, drift eller avveckling av en kärnanläggning ska samtidigt till Strålsäkerhetscentralen lämna en beskrivning av genomförandet av projektet, ledningssystemet, kvalitetsledningen, sakkunskapen och personalresurserna samt om de organisationer som deltar i verksamheten och deras roller. Uppgifter ska lämnas till den del det behövs för säkerställande av säkerheten. Motsvarande uppgifter ska lämnas i samband med omfattande ändringar i anläggningen samt dessutom om mottagaren om det ansöks om överflyttning av ett kärnanläggningstillstånd.

385 §

Lämnande av uppgifter om kärnanläggningens ledning

Tillståndshavaren ska till Strålsäkerhetscentralen lämna uppgifter om tillståndshavarens högsta chef samt om personer som ansvarar för ledningen av de funktioner som är centrala för kärnanläggningens säkerhet, dessa personers lämplighet för sin uppgift samt person- och uppgiftsändringar som gäller dem.

Tillståndshavaren ska också lämna Strålsäkerhetscentralen uppgifter om hur kravet i 123 § i fråga om tillståndshavarens styrelse eller motsvarande organ uppfylls samt om personändringar som hänför sig till styrelsen eller det motsvarande organet.

386 §

Lämnande av uppgifter om hanteringen av mänskliga faktorer

Tillståndshavaren ska till Strålsäkerhetscentralen lämna utredningar om i 72 § 2 mom. avsedd hantering av mänskliga faktorer som har att göra med säkerheten.

387 §

Lämnande av uppgifter som gäller idrifttagning av en kärnanläggning och av ändringar i kärnanläggningen

Tillståndshavaren ska till Strålsäkerhetscentralen lämna

1) sådana planer som preciserar planen för idrifttagningen som är viktiga med tanke på säkerheten, motiveringar och anvisningar som hänför sig till planerna samt redogörelser som gäller faserna för idrifttagningen,

2) viktiga resultat av idrifttagningen,

3) andra uppgifter än de som avses i 1 och 2 punkten om sådant som är viktigt med tanke på idrifttagningen av kärnanläggningen eller av sådana ändringar i kärnanläggningen som inverkar på säkerheten.

388 §

Lämnande av uppgifter om kärnanläggningens säkerhetstekniska driftförutsättningar, driftsanvisningar och säkerhetsanalys

Tillståndshavaren ska se till att Strålsäkerhetscentralen har tillgång till en aktuell version av

1) de säkerhetstekniska driftförutsättningarna från det att de första gången har godkänts,

2) driftsanvisningar för kärnanläggningen och annat väsentligt material som hänför sig till tillämpningen av dem i fråga om ett kärnkraftverk från det att tillförandet av kärnbränsle i reaktorn har inletts och i fråga om andra kärnanläggningar från det att driften av anläggningen har inletts,

3) en säkerhetsanalys från det att den första versionen lämnats till Strålsäkerhetscentralen så att en tillräcklig helhetsuppfattning om kärnanläggningens säkerhet bevaras.

389 §

Lämnande av uppgifter som hänför sig till kärnbränsle och styrelement

Tillståndshavaren ska till Strålsäkerhetscentralen lämna

- 1) förfarandena för tillsyn över användningen av kärnbränsle och styrelement och över deras skick samt betydande ändringar som gjorts i dem,
- 2) planer som gäller kvalitetssäkring av planeringen och framställningen av kärnbränsle och styrelement samt förfaranden som hänför sig till dem,
- 3) resultaten av kvalitetssäkringen av planeringen och framställningen av kärnbränsle och styrelement,
- 4) en sammanfattning om besiktningarna av kärnbränsle och styrelement och resultaten av besiktningarna,
- 5) en sammanfattning om de aktörer som deltar i kärnbränslets och styrelementens leveranskedja,
- 6) centrala uppgifter om erfarenheter av användningen och undersökningar av det kärnbränsle som tillståndshavaren använder.

390 §

Lämnande av uppgifter om kvalificerade periodiska besiktningar

Tillståndshavaren ska till Strålsäkerhetscentralen lämna

- 1) resultatmaterial av besiktningssystem som fastställts vara lämpliga av ett kvalificeringsorgan minst en månad innan besiktningen utförs,
- 2) preliminära resultat av kvalificerade periodiska besiktningar genast efter besiktningen,
- 3) en redogörelse om de besiktningar som utförts och de resultat som erhållits genom kvalificerade periodiska besiktningar inom sex månader efter att besiktningen utfördes.

391 §

Sammandrag av bedömningar av tillverkare och provningsorgan

Vid tillämpning av ett förfarande enligt 106 § 3 mom. eller 108 § 2 mom. ska tillståndshavaren varje kalenderår till Strålsäkerhetscentralen lämna en redogörelse för den verksamhet som tillverkarna och provningsorganen bedriver för tillståndshavarens räkning samt om verksamhetens överensstämmelse med kraven. Om ett besiktningsorgan tillämpar ett förfarande enligt 106 § 3 mom., ska redogörelsen lämnas till besiktningsorganet.

392 §

Lämnande av uppgifter som gäller strålsäkerheten vid en kärnanläggning

Tillståndshavaren ska till Strålsäkerhetscentralen lämna

- 1) uppgifter om restriktioner för yrkesmässig exponering, innan kärnanläggningen kan orsaka yrkesmässig exponering,
- 2) uppgifter om kärnanläggningens kontrollerade och övervakade områden samt om med tanke på strålsäkerheten betydande ändringar av områdenas gränser innan de tas i bruk,
- 3) målvärdena för utsläpp av radioaktiva ämnen från en kärnanläggning innan driften av kärnanläggningen inleds samt ändringar som gäller dem,
- 4) uppgift om en strålsäkerhetsincident utan dröjsmål,
- 5) uppgifter om sådan rengöring av i 76 § 2 mom. avsedda system, strukturer och komponenter från radioaktiva ämnen som är av betydelse med tanke på exponering för strålning och om de förfaranden som ska användas vid rengöringen innan åtgärderna vidtas,
- 6) uppgifter om i 50 § 2 mom. avsedda förfaranden för anordnande av strålskydd för arbetstagare.

393 §

Lämnande av mätuppgifter som gäller extern doshastighet av strålning

Tillståndshavaren ska till Strålsäkerhetscentralen lämna aktuella uppgifter om en kärnanläggnings kontinuerliga mätningar av extern doshastighet av strålning.

394 §

Lämnande av uppgifter som gäller beredskapsarrangemang

Tillståndshavaren ska till Strålsäkerhetscentralen lämna de instruktioner för beredskapsarrangemang som avses i 177 § och mer än ringa ändringar som gjorts i dem. Dessutom ska tillståndshavaren lämna en plan för de övningar som avses i 175 § i denna lag och i 48 § 2 mom. i räddningslagen samt en rapport som utarbetats på basis av övningarna.

395 §

Lämnande av uppgifter om uppföljning av förläggningsplatsens egenskaper

Innehavaren av ett lämplighetsutlåtande om förläggningsplatsen för kärnanläggningen och innehavaren av ett utlåtande om fastställandet av de konstruktionsförutsättningar som beror på förläggningsplatsen samt den som fått rätt att använda dem ska till Strålsäkerhetscentralen lämna kompletterande uppgifter om en utredning av egenskaperna hos förläggningsplatsen och en bedömning av lämpligheten, om det under uppföljningen framkommer omständigheter som inverkar på bedömningen av förläggningsplatsens lämplighet och de fastställda konstruktionsförutsättningarna.

396 §

Utredning om iakttagande av en skyldighet enligt atomansvarighetslagen

Tillståndshavaren ska till Strålsäkerhetscentralen lämna ett försäkringsbrev om den försäkring som tecknats för ansvaret för en atomskada i början av försäkringsperioden eller ett annat bevis på att kravet i fråga om försäkringsplikt enligt atomansvarighetslagen har uppfyllts.

397 §

Lämnande av uppgifter om en anläggning för kärnämnestillvaratagande

Vad som i 381 § 2 mom. föreskrivs om godkännandet av en plan samt i 381–385 och 387 §, 388 § 3 punkten och 392 § 1, 2, 4 och 6 punkten om tillståndshavarens skyldighet att lämna uppgifter för övervakningen av kärnanläggningar tillämpas på innehavare av tillstånd för en anläggning för kärnämnestillvaratagande i fråga om uppgifter som ska lämnas för övervakningen av en sådan anläggning och godkännandet av en plan för lämnandet av uppgifterna.

398 §

Bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela föreskrifter

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om de uppgifter som avses i 381–397 § samt om anmälan och lämnande av uppgifterna.

37 kap.

Bestämmelser om undantag

399 §

Undantag från Strålsäkerhetscentralens föreskrifter

Strålsäkerhetscentralen kan i enskilda fall godkänna undantag från föreskrifter som meddelats med stöd av denna lag och som preciserar denna lag. För godkännandet förutsätts att det med beaktande av relevanta faktorer och omständigheter vore oskäligt eller tekniskt oändamålsenligt att tillämpa ett krav enligt föreskriften samt att tillståndshavaren eller innehavaren av ett tillstånd för en anläggning för kärnämnestillvaratagande eller en annan verksamhetsutövare presenterar det förfarandesätt eller den lösning som ska tillämpas i stället för kravet och påvisar att det uppfyller säkerhetsnivån enligt denna lag.

400 §

En kärnanläggnings verksamhet under undantagsförhållanden

Strålsäkerhetscentralen kan under sådana undantagsförhållanden som avses i 3 § i beredskapslagen (1552/2011) eller för att förhindra sådana undantagsförhållanden som avses i 1 mom. 6 punkten underpunkt d i den paragrafen godkänna sådana undantag från detaljerade krav i en föreskrift utfärdad med stöd av denna lag som behövs för att upprätthålla produktionen av energi som är nödvändig med tanke på skyddandet av befolkningen och befolkningens försörjning, landets näringsliv samt rikets territoriella integritet och självständighet. Ett godkänt undantag är giltigt under den tid som anges i beslutet också efter att de förhållanden som lett till godkännandet har upphört. Undantagets betydelse för säkerheten ska stå i proportion till allvarlighetsgraden hos de undantagsförhållanden som råder eller som ska förhindras. De godkända undantagen får inte betraktas som en helhet äventyra kärnanläggningens säkerhet.

401 §

Undantag som gäller en kärnanläggning i ett fortskaffningsmedel

Genom förordning av statsrådet får det i fråga om fortskaffningsmedel som avses i 5 § 4 mom. föreskrivas om undantag från i denna lag angivna krav som gäller en kärnanläggning och dess system, strukturer och komponenter samt tillstånds-, anmälnings-, underhålls- och besiktningsskyldigheter, om den risk för skada på människor, miljö och egendom som fortskaffningsmedlet eventuellt medför är liten och iakttagande av kravet eller skyldigheten i fråga inte är behövligt med tanke på uppnåendet av lagens syfte.

38 kap.

Påföljder

402 §

Hänvisningsbestämmelser som gäller straff

502

Bestämmelser om straff för motstånd mot person som upprätthåller ordningen finns i 17 kap. 6 § i strafflagen.

Bestämmelser om straff för äventyrande av andras hälsa finns i 34 kap. 4 och 5 § och för vållande av allmän fara i 34 kap. 7 och 8 § i strafflagen.

Bestämmelser om straff för kärnladdningsbrott finns i 34 kap. 6 § och för förberedelse till ett sådant brott i 34 kap. 9 § 2 mom. i strafflagen.

Bestämmelser om straff för brott mot skyldigheter som gäller sekretess enligt denna lag finns i 38 kap. 1 och 2 § i strafflagen.

Bestämmelser om straff för straffbar användning av kärnenergi finns i 44 kap. 10 § i strafflagen.

Bestämmelser om straff för miljöförstöring finns i 48 kap. 1, 2 och 4 § i strafflagen.

403 §

Säkerhetsövervakningsförseelse

En säkerhetsperson som uppsåtligt eller av grov oaktsamhet underlåter att iaktta

1) bestämmelserna om säkerhetspersoners maktmedelsredskap i 163 § eller bestämmelserna om användning av maktmedel och maktmedelsredskap i 165 § 1–3 mom.,

2) de skyldigheter i fråga om säkerhetsvisitation och drogtestning som det föreskrivs om i 162 §,

3) bestämmelserna om säkerhetspersonens dräkt i 159 § eller i de föreskrifter som meddelats med stöd av den, när anlitaandet av säkerhetsperson grundar sig på 157 §, eller

4) de skyldigheter i fråga om behandlingen av en person som gripits som det föreskrivs om i 165 § 4 mom.,

ska, om inte strängare straff föreskrivs någon annanstans i lag, för *säkerhetsövervakningsförseelse* dömas till böter.

För säkerhetsövervakningsförseelse döms också den som obehörigen använder en säkerhetspersons dräkt så att personen kan misstas för en säkerhetsperson, om inte strängare straff föreskrivs någon annanstans i lag.

404 §

Påföljdsavgift

Påföljdsavgift kan påföras en verksamhetsutövare i vars verksamhet

1) den i 19 § avsedda skyldigheten att ha bokföring över kärnmaterial i väsentlig grad försummas eller den i 19 § avsedda skyldigheten att lämna uppgifter eller rapporter försummas så att lämnandet av uppgifter som gäller staten i enlighet med en internationell överenskommelse på kärnenergiområdet som är bindande för Finland äventyras,

2) kärnmaterial i strid med 21 § överläts till en mottagare som inte har det tillstånd som krävs enligt denna lag,

3) användning av kärnenergi som hänför sig till kärnmaterial sker innan verksamhetsanmälan enligt 34 § har gjorts eller utan ett verksamhetstillstånd enligt 30 § så att det orsakar ringa olägenhet för den övervakning av användningen av kärnenergi som förutsätts i de internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är bindande för Finland,

4) sådana anmälningar eller sådant lämnande av uppgifter i anslutning till kärnämneskontroll som föreskrivs i 35 §, 36 § 1 mom. eller 39 § i väsentlig grad eller upprepade gånger försummas,

5) en ändring i kärnanläggningens system genomförs under driften av anläggningen utan eller i strid med det godkännande som föreskrivs i 87 §,

6) en kärnteknisk struktur eller mekanisk komponent installeras eller används någon annanstans än i en i 105 § 2 mom. avsedd kärnanläggning,

7) kärnbränsle eller styrelement tas i bruk utan eller i strid med det godkännande som föreskrivs i 116 §,

8) en person som inte har ett godkännande enligt 131 § anlitas i en uppgift för vilken det krävs godkännande som kärnkraftverksoperatör,

9) det upprepade gånger eller planmässigt görs undantag från de säkerhetstekniska driftföreskrifterna för en kärnanläggning utan eller i strid med det godkännande som föreskrivs i 134 §,

10) det upprepade gånger underlåts att göra en i 134 § föreskriven anmälan om avvikelse från de säkerhetstekniska driftföreskrifterna eller det upprepade gånger och utan grund dröjs med att göra anmälan,

11) den i 139 § 2 mom. föreskrivna uppföljningen av i hurudant skick en kärnanläggnings strukturer och komponenter är i väsentlig grad försummas,

12) användningen av en sådan komponent som inte uppfyller besiktningsmålsättningen fortsätter i kärnanläggningen utan eller i strid med det godkännande som föreskrivs i 143 §,

13) anlitaandet av säkerhetspersoner enligt kraven i 157 § i väsentlig grad försummas,

14) säkerhetspersoner anlitas på något annat sätt än vad som föreskrivs i 157 § 1 eller 2 mom.,

15) det underlåts eller utan grund dröjs med att göra en i 180 § 2 mom. föreskriven anmälan till Strålsäkerhetscentralen om övergång till en beredskapssituation,

16) den i 203 § föreskrivna bokföringen över kärnavfall som lagrats och slutförvaras i väsentlig grad försummas,

17) den bokföring enligt 289 § för en anläggning för kärnämnestillvaratagande som gäller avfall innehållande naturliga radioaktiva ämnen och bortskaffandet av det i väsentlig grad försummas,

18) hanteringen eller lagringen av färskt kärnbränsle inleds vid ett kärnkraftverk utan eller i strid med det godkännande som föreskrivs i 329 §,

19) kärnbränsle för första gången tillförs i reaktorn utan eller i strid med det godkännande som föreskrivs i 330 §,

20) kärnkraftverkets reaktor startas för första gången utan eller i strid med det godkännande som föreskrivs i 331 §,

21) övergången till nästa fas av idrifttagningen av ett kärnkraftverk eller av en omfattande ändring av ett kärnkraftverk sker utan eller i strid med det godkännande som föreskrivs i 332 § i en situation där godkännandet krävs,

22) driften av en kärnteknisk anläggning, en produktionsanläggning för kärnbränsle eller en slutförvarsanläggning inleds utan eller i strid med det godkännande som föreskrivs i 333 § eller en sådan anläggning startas utan en sådan besiktning som avses i 136 § 3 mom.,

23) det utan grund dröjs med att göra en sådan anmälan av en strålsäkerhetsincident som ska göras med stöd av 392 §.

Påföljdsavgift kan påföras också

1) en sådan innehavare av ett beslut om godkännande av transport som försummar de anmälningsskyldigheter vid transport som föreskrivs i 189 §,

2) en sådan avsändare av transport som försummar den anmälningsskyldighet avseende transporter som föreskrivs i 190 §.

405 §

Påföljdsavgiftens belopp och verkställighet av påföljdsavgift

Strålsäkerhetscentralen påför den påföljdsavgift som det föreskrivs om i 404 §.

Den påföljdsavgift som påförs en juridisk person är minst 1 000 euro och högst 100 000 euro. Påföljdsavgiftens belopp ska baseras på en samlad bedömning. Vid bedömningen av beloppet ska hänsyn tas till förfarandets art, omfattning och varaktighet samt gärningsmannens ekonomiska ställning. Dessutom ska vid bedömningen beaktas den vinning som erhållits och

den skada som orsakats genom förfarandet, om de kan bestämmas. Vid bedömningen ska hänsyn också tas till verksamhetsutövarens samarbete med Strålsäkerhetscentralen för att utreda ärendet, åtgärder för att förhindra att överträdelsen upprepas, övriga och tidigare överträdelser och försummelser i fråga om bestämmelserna om användning av kärnenergi samt förfarandets övriga eventuella konsekvenser.

Påföljdsavgiften kan jämkas eller behöver inte alls påföras, om försummelsen är ringa eller som helhet är av mindre betydelse med tanke på skyldigheterna i anslutning till säkerheten vid användning av kärnenergi eller kärnämneskontrollen eller om det finns ett giltigt skäl till försummelsen eller om det annars med hänsyn till omständigheterna är oskäligt att påföra påföljdsavgift. Påföljdsavgift får inte påföras, om det har förflutit mer än fem år sedan gärningen begicks. Om överträdelsen eller försummelsen har varit fortlöpande räknas tidsfristen från det att överträdelsen eller försummelsen har upphört. Påföljdsavgift får inte heller påföras den som misstänks för samma gärning i en förundersökning, en åtalsprövning eller ett brottmål som behandlas i domstol eller den som för samma gärning har meddelats en lagakraftvunnen dom. Den som påförts en påföljdsavgift får inte i domstol dömas till straff för samma gärning.

Bestämmelser om verkställighet av påföljdsavgifter som påförts med stöd av denna lag finns i lagen om verkställighet av böter (672/2002).

AVDELNING VII

ÄRENDEN SOM GÄLLER TILLSTÅNDSMYNDIGHETENS BESLUT

39 kap.

Ärenden som gäller arbets- och näringsministeriets beslut om godkännande

406 §

Sökande

Godkännande, eller fastställande eller justering i samband med detta hos arbets- och näringsministeriet får sökas av tillståndshavaren i ärenden som gäller godkännande, eller fastställande eller justering i samband med detta enligt 204, 205, 210, 211, 215, 217–220, 228–232, 234 och 342 §. Dessutom får godkännande enligt 204 § sökas av den som har ett principbeslut om kärnanläggningsprojekt. Godkännande enligt 220 § 3 mom. får sökas av en verksamhetsutövare som svarar för de åtgärder som avses i det momentet.

407 §

Bestämmelser i beslut som gäller kärnavfallshantering

Arbets- och näringsministeriet kan i sitt beslut som gäller

1) godkännande av planen för genomförande av kärnavfallshantering, ge sådana bestämmelser som behövs för att kärnavfallshanteringen ska genomföras på ett säkert och ansvarsfullt sätt,

2) godkännande av planen för kärnavfallshantering, ge de bestämmelser som behövs för utvecklandet av genomförandet av kärnavfallshanteringen med beaktande av kärnanläggningens livscykel,

3) godkännande av överflyttning av ombesörjningsskyldigheten, ge bestämmelser om hur reserveringen av medel för kostnaderna för kärnavfallshanteringen ordnas i fråga om den ombesörjningsskyldighet som flyttas över från överlåtaren till mottagaren och om sättet och tidsplanen för överflyttningen av ombesörjningsskyldigheten,

4) godkännande av avvikelse från en skyldighet i fråga om hantering, lagring eller slutförvaring av kärnavfall i Finland eller från ett förbud mot att i Finland hantera, lagra eller slutförvara kärnavfall och därmed jämförbart radioaktivt avfall som uppkommit någon annanstans, ge bestämmelser i anslutning till ombesörjningsskyldigheten, om hur den ekonomiska reserveringen för kärnavfallshanteringen ska ordnas, om planeringen och genomförandet av och tidsplanen för kärnavfallshanteringen och om förberedelse och genomförande av transport, export, import eller överföring av avfallet,

5) godkännande av ett nytt användningsändamål för kärnavfall, om den nya användningsplatsen finns i en kärnanläggning, ge bestämmelser om hur kärnavfall som uppkommer vid användningen av produkten ska beaktas i ombesörjningsskyldigheten, i reserveringen av medel för kostnaderna för kärnavfallshanteringen, i planeringen och genomförandet av kärnavfallshanteringen och i säkerheten vid och tidsplanen för kärnavfallshanteringen,

6) godkännande av ombesörjningsskyldighetens upphörande, ge bestämmelser i anslutning till upphörandet av reserveringen av medel för kostnaderna för kärnavfallshanteringen,

7) reservering av medel för kostnader för kärnavfallshantering, ge bestämmelser om genomförandet av och tidsplanen för reserveringen av medel.

408 §

Giltighet för beslut som gäller kärnavfallshantering

Arbets- och näringsministeriets beslut som gäller kärnavfallshantering är i kraft tills vidare. Ett i 234 § avsett beslut om godkännande som säkerhet är dock i kraft i högst tio år.

409 §

Återkallande av beslut som gäller kärnavfallshantering

Arbets- och näringsministeriet kan helt eller delvis återkalla sitt i 406 § avsedda beslut om godkännande, om beslutet har grundat sig på oriktiga uppgifter om de omständigheter som inverkar på ärendet. Ett återkallande förutsätter att innehavaren av beslutet har getts tillfälle att inom skälig tid avhjälpa bristen, om detta är möjligt genom åtgärder av beslutets innehavare.

40 kap.

Ärenden som gäller beslut om tillstånd och godkännande samt ärenden som gäller anmälningar inom området för Strålsäkerhetscentralens kärnämneskontroll

410 §

Sökande av beslut om tillstånd eller godkännande samt anmälningsskyldiga inom området för kärnämneskontroll

Den som har för avsikt att bedriva verksamhet som avses i 2 § 1 eller 2 punkten eller ingå avtal som avses i 6 punkten i den paragrafen ska ansöka om tillstånd eller godkännande eller göra en anmälan i enlighet med vad som föreskrivs i 5 kap.

Godkännande som mindre innehavare kan sökas av en verksamhetsutövare som uppfyller förutsättningarna i 20 § 2 mom. De som ansöker om verksamhetstillstånd och tillstånd för ingående av privaträttsligt avtal som omfattas av kärnämneskontroll samt de som gör en verksamhetsanmälan ska uppfylla kravet i 27 § 2 mom.

Godkännande enligt 26 § får sökas av den som ansöker om tillstånd för uppförande eller drift av en kärnanläggning eller en anläggning för kärnämnestillvaratagande eller den som innehar ett sådant tillstånd.

411 §

Bestämmelser i beslut om tillstånd eller godkännande inom området för kärnämneskontroll

I ett beslut om godkännande som mindre innehavare kan det ges bestämmelser som behövs för tillsynen över en nationell lokal på annan plats eller för genomförandet av förordningen om Euratoms kärnämneskontroll.

I beslut som gäller verksamhetstillstånd, tillstånd för ingående av privaträttsligt avtal som omfattas av kärnämneskontrollen och godkännande av planen för hur kärnämneskontrollen organiseras kan det ges bestämmelser som behövs för iakttagandet av skyldigheter som gäller kärnämneskontroll eller förpliktelser enligt bilaterala överenskommelser inom kärnenergiområdet.

I ett beslut om befrielse från tillämpningen av bestämmelserna om kärnämneskontroll ska det anges den tidpunkt när bestämmelserna i 4 och 5 kap. inte längre tillämpas på det kärnmaterial som avses i beslutet.

412 §

Giltighet för beslut om tillstånd eller godkännande inom området för kärnämneskontroll

Beslut som gäller godkännande som mindre innehavare, godkännande av planen för hur kärnämneskontrollen organiseras eller befrielse från tillämpningen av bestämmelserna om kärnämneskontroll är i kraft tills vidare.

Verksamhetstillstånd samt tillstånd för ingående av privaträttsligt avtal som omfattas av kärnämneskontrollen är i kraft en viss tid, dock högst tio år. I verksamhetstillståndet kan bestämmas att det upphör att gälla, om verksamheten inte inleds inom en viss tid räknat från det tillståndet beviljades eller om verksamheten har varit avbruten en viss tid eller om ett kärnanläggningsprojekt eller annat projekt i anslutning till verksamheten har förfallit eller ställts in. Ett tillstånd för ingående av ett privaträttsligt avtal upphör att gälla, om det avtal som tillståndet avser upphör att gälla.

413 §

Ändring av beslut om tillstånd eller godkännande inom området för kärnämneskontroll

Den verksamhetsutövare som ett beslut om tillstånd eller godkännande riktats till får ansöka om ändring av beslutet.

Ändring av ett beslut som gäller godkännande av planen för hur kärnämneskontrollen organiseras ska sökas, om det i planen görs ändringar som med tanke på målen för kärnämneskontrollen inte är ringa ändringar. Ändring av ett verksamhetstillstånd och ett tillstånd för ingående av privaträttsligt avtal ska sökas, om det sker andra än ringa förändringar i förutsättningarna för beviljande av tillståndet jämfört med vad som har godkänts i samband med beslutet om tillståndet.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om de ringa ändringar och förändringar som avses i 2 mom.

414 §

Anmälningsskyldigheter i anslutning till tillstånd och godkännanden som gäller kärnämneskontroll

Verksamhetsutövaren ska utan dröjsmål till Strålsäkerhetscentralen anmäla

- 1) sådana ringa ändringar eller förändringar som enligt 413 § 2 mom. inte förutsätter ansökan om ändring av ett beslut eller tillstånd,
- 2) ändringar som gäller tidpunkten för en åtgärd som enligt 41 § 1 mom. 8 punkten ska vidtas i fråga om det kärnmaterial som avses i ett beslut om befrielse från tillämpning av bestämmelserna om kärnämneskontroll.

415 §

Återkallande av beslut om tillstånd eller godkännande inom området för kärnämneskontroll

Strålsäkerhetscentralen kan återkalla sitt beslut om godkännande som mindre innehavare, ett verksamhetstillstånd samt ett tillstånd för ingående av privaträttsligt avtal som omfattas av kärnämneskontrollen på ansökan av dess innehavare, om

- 1) sökanden har lämnat felaktiga uppgifter som väsentligen har påverkat förutsättningarna för godkännandet eller beviljandet av tillståndet,
- 2) verksamhetsutövaren inte längre uppfyller förutsättningarna för godkännandet som mindre innehavare eller för beviljandet av nämnda tillstånd och bristen inte har avhjälpits inom utsatt tid,
- 3) innehavaren av tillståndet eller beslutet i väsentlig grad har försummat eller brutit mot en i denna lag föreskriven skyldighet som gäller kärnämneskontroll eller ett beslut som gäller kärnämneskontroll och bristen inte har avhjälpits inom utsatt tid,
- 4) innehavaren av tillståndet eller beslutet eller den sammanslutning eller stiftelse som beviljats tillståndet eller beslutet upplöses, annars upphör med sin verksamhet eller försätts i konkurs eller annars förlorar sin rättsförmåga.

Strålsäkerhetscentralen ska i sitt beslut om återkallande av ett verksamhetstillstånd bestämma hur det ska förfaras i fråga om det kärnmaterial som avses i beslutet. Bestämmelser om besittningstagande av kärnmaterial finns i 372 §.

41 kap.

Ärenden som gäller Strålsäkerhetscentralens beslut och utlåtanden i anslutning till kärnanläggningar och anläggningar för kärnämnestillvaratagande

416 §

Sökande av utlåtande och förhandsbesked

Utlåtande enligt 68 och 70 § får sökas hos Strålsäkerhetscentralen av en sådan sammanslutning eller stiftelse som avses i 2 § 1 mom. i näringsverksamhetslagen och som har i sin besittning en förläggingsplats för en kärnanläggning eller har ett föravtal enligt 2 kap. 7 § i jordabalken (540/1995) om att få förläggingsplatsen i sin besittning.

Utlåtande enligt 81 § får sökas hos Strålsäkerhetscentralen av en sådan sammanslutning eller stiftelse som avses i 2 § 1 mom. eller 3 § 1 mom. i näringsverksamhetslagen.

Innehavaren av eller den som fått rätt att använda ett positivt utlåtande om ett kärnanläggningskoncept får hos Strålsäkerhetscentralen ansöka om sådant förhandsbesked som avses i 82 §.

417 §

Sökande av godkännande som gäller säkerheten vid kärnanläggningar, kärnavfallshantering och transporter

Godkännande hos Strålsäkerhetscentralen får sökas av tillståndshavaren i ett ärende som gäller godkännande enligt 56 § 2 mom., 63 § 2 mom., 84–88, 90, 93 eller 94 §, 98 § 2 mom., 101, 103, 104, 114–117, 119, 131, 133, 134, 140, 142, 143, 145, 147, 153, 154, 156, 172, 176, 181, 182, 185, 207–209, 213, 214, 223, 328–333, 337, 338, 340, 381, 399 eller 400 §. Innehavaren av eller den som fått rätt att använda ett positivt utlåtande om ett kärnanläggningskoncept får ansöka om godkännande enligt 83 §. När 214 § 3 mom. tillämpas med stöd av 220 § 3 mom. 5 punkten underpunkt b, får forskningsinstitutet ansöka om godkännande av genomförandet av avfallshantering hos Strålsäkerhetscentralen.

Också den som har ett principbeslut om kärnanläggningsprojekt får ansöka om godkännande enligt 98, 101, 153, 154, 156 eller 172 §. Dessutom får den som har för avsikt att transportera kärnämnen eller kärnavfall ansöka om godkännande enligt 185 §.

Tillståndshavare och de som har ett principbeslut om kärnanläggningsprojekt får också tillsammans ansöka om godkännande enligt 101 §.

418 §

Sökande av beslut om godkännande som gäller säkerheten vid anläggningar för kärnämnestillvaratagande

Godkännande hos Strålsäkerhetscentralen får sökas av innehavaren av tillstånd för en anläggning för kärnämnestillvaratagande i ett ärende som gäller godkännande enligt 56 §, 63 § 2 mom., 154, 208, 209, 291, 351, 352, 354, 381 eller 399 §.

Dessutom får godkännande enligt 154 § sökas av den som har en anhängig ansökan om tillstånd för uppförande av en anläggning för kärnämnestillvaratagande.

419 §

Bestämmelser för säkerställande av säkerheten vid kärnanläggningar och kärnavfallshantering

Strålsäkerhetscentralen kan i sitt i 417 § avsedda beslut om godkännande ge med tanke på uppfyllandet av förutsättningarna för beviljande av beslutet samt säkerheten behövliga bestämmelser om

- 1) genomförande av strålningsövervakning av miljön vid kärnanläggningen,
- 2) kärnanläggningen och dess system samt de planer som gäller dem och påvisandet av säkerheten i fråga om dem,
- 3) kärnanläggningens byggnader, strukturer och komponenter samt de krav som ska tillämpas på dem,
- 4) kompletterande utredningar i anslutning till den detaljerade tekniska planen samt omständigheter som ska beaktas under tillverkningen eller installationen,
- 5) kärnbränslet och styrelementen samt de planer som gäller dem,
- 6) de förpackningar som ska användas för flyttning av använt kärnbränsle,
- 7) idrifttagning av kärnanläggningen och av omfattande ändringar i anläggningen samt sådana kompletterande godkännande- och besiktningsskyldigheter i fråga om centrala skeden i idrifttagningen som behövs för säkerställande av en säker idrifttagning i olika skeden,
- 8) säkerhetstekniska driftförutsättningar för kärnanläggningen och avvikelser från dem,
- 9) kärnkraftverksoperatörens uppgifter och fullgörandet av dem samt de kärnkraftverk som beslutet om godkännande av kärnkraftverksoperatören avser,
- 10) skyddsarrangemangen vid kärnanläggningen,

- 11) uppgifterna för en ansvarig person för skyddsarrangemangen och en säkerhetsperson vid kärnanläggningen och fullgörandet av dem,
- 12) beredskapsplanen för kärnanläggningen,
- 13) genomförandet av kärnavfallshanteringsåtgärderna,
- 14) avveckling av kärnkraftverket, den kärntekniska anläggningen och anläggningen för kärnbränsleproduktion,
- 15) förslutning av slutförvarsanläggningen,
- 16) regelbundet lämnande av uppgifter för tillsynen,
- 17) skyldigheter som gäller kontrollen av exporten av kärnavfall,
- 18) andra omständigheter än de som avses i 1–17 punkten som är nödvändiga för allmänt och enskilt intresse och som har samband med uppfyllandet av förutsättningarna för beslutet.

Strålsäkerhetscentralen kan i ett beslut om avgränsning av tillämpningen av bestämmelserna om beredskapsarrangemang och beredskapssituationer ge de bestämmelser med tanke på fullgörandet av skyldigheterna enligt 173–181 § som behövs för beredskapen för beredskapssituationer och för genomförandet av behövliga åtgärder i beredskapssituationer.

Strålsäkerhetscentralen kan i ett beslut om förhandsbesked ge bestämmelser om begränsningar som gäller tillämpningen av beslutet.

420 §

Bestämmelser om befrielse från myndighetstillsyn

Strålsäkerhetscentralen kan ge för förebyggande av skador för hälsan, garanterande av säkerheten och genomförande av strålskyddet behövliga bestämmelser i sitt beslut som gäller

- 1) befrielse från myndighetstillsyn i fråga om kärnavfall,
- 2) befrielse från myndighetstillsyn i fråga om en kärnanläggnings byggnad eller en del av den eller en del av anläggningsområdet.

421 §

Bestämmelser om säkerheten vid transporter

Strålsäkerhetscentralen kan i sitt beslut om godkännande av transport ge de bestämmelser som behövs med tanke på strålsäkerheten vid transporterna eller med tanke på genomförandet av skyddsarrangemangen vid transporterna samt vid behov om den tidpunkt då säkerhetspersoner inte krävs vid transporten.

422 §

Bestämmelser om säkerheten vid anläggningar för kärnämnestillvaratagande

Strålsäkerhetscentralen kan i sitt i 418 § avsedda beslut om godkännande ge med tanke på uppfyllandet av förutsättningarna för beviljande av beslutet samt säkerheten behövliga bestämmelser om

- 1) genomförande av strålningsövervakning av miljön vid anläggningen för kärnämnestillvaratagande,
- 2) skyddsarrangemang vid anläggningen för kärnämnestillvaratagande,
- 3) avveckling av anläggningen för kärnämnestillvaratagande,
- 4) regelbundet lämnande av uppgifter för tillsynen,
- 5) andra omständigheter än de som avses i 1–4 punkten som är nödvändiga för allmänt och enskilt intresse och som har samband med uppfyllandet av förutsättningarna för beslutet.

På bestämmelserna om befrielse från myndighetstillsyn i fråga om avfall innehållande naturliga radioaktiva ämnen från en anläggning för kärnämnestillvaratagande och i fråga om en sådan anläggning eller en del av den eller en del av anläggningsområdet tillämpas vad som i 420 § föreskrivs om behövliga bestämmelser för förebyggande av skador för hälsan, garanterande av säkerheten och genomförande av strålskyddet samt om bestämmelser om befrielse från myndighetstillsyn enligt denna lag i fråga om en byggnad eller en del av den eller en del av anläggningsområdet.

423 §

Giltighet för beslut som gäller säkerheten vid kärnanläggningar och kärnavfallshantering

Ett beslut om godkännande av en kärnkraftverksoperatör är i kraft en viss tid som är högst två år när operatören första gången godkänns för uppgiften i fråga och annars högst fyra år, med beaktande av kärnkraftverksoperatörens kompetens. Det kan bestämmas att ett beslut om godkännande av en ansvarig person för skyddsarrangemangen ska vara i kraft en viss tid. Ett beslut om godkännande av genomförande av import, export och överföring av kärnavfall är i kraft en viss tid som är högst tre år.

Annars än till de delar som det föreskrivs om i 1 mom. är ett i 417 § avsett beslut om godkännande som gäller säkerheten vid kärnanläggningen och kärnavfallshanteringen i kraft tills vidare, om inte något annat följer av ansökan eller föreskrivs nedan.

Det kan bestämmas att ett beslut om förhandsbesked och ett beslut enligt vilket avvikelse från ett krav i en föreskrift av Strålsäkerhetsverket godkänns är i kraft en viss tid.

424 §

Giltighet för beslut om godkännande av transport

Ett beslut om godkännande av transport är i kraft en viss tid som är högst tre år.

I ett beslut om godkännande av transport kan det bestämmas att det upphör att gälla, om verksamheten inte inleds inom en viss tid räknat från det att beslutet meddelades eller om verksamheten har varit avbruten en viss tid.

425 §

Giltighet för beslut som gäller säkerheten vid anläggningar för kärnämnestillvaratagande

Ett i 418 § avsett beslut om godkännande som gäller säkerheten vid en anläggning för kärnämnestillvaratagande är i kraft tills vidare, om inte något annat följer av ansökan eller föreskrivs nedan.

426 §

Ändring av beslut som gäller säkerheten vid kärnanläggningar och kärnavfallshantering

Tillståndshavaren får hos Strålsäkerhetscentralen ansöka om ändring av ett beslut om godkännande i fråga om ett i 417 § avsett ärende som gäller säkerheten vid kärnanläggningen eller kärnavfallshanteringen. Ändring av ett beslut om godkännande ska dock sökas, om ändring görs

- 1) i en skyddsplan som godkänts i beslutet,
- 2) annat än i mindre avseenden i sådana säkerhetstekniska driftförutsättningar eller ett sådant program för hantering av åldrande, ett sådant program för kvalificerade periodiska besiktningar,

en sådan beredskapsplan eller en sådan plan för idrifttagning av kärnanläggningen eller omfattande ändringar i anläggningen som godkänts i beslutet,

3) på ett betydande sätt i en i beslutet godkänd plan för genomförande av strålningsövervakning av miljön,

4) på ett betydande sätt i en i beslutet godkänd annan fråga som gäller säkerheten vid kärnanläggningen eller kärnavfallshanteringen än de som avses i 1–3 punkten.

Tillståndshavaren ska till Strålsäkerhetscentralen för kännedom lämna uppgifter om ändringar som görs i en i 1 mom. 2 och 3 punkten avsedd fråga innan ändringen genomförs, om inte ändringen enligt de punkterna förutsätter ansökan om ändring av beslutet om godkännande.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om när det är fråga om en sådan ändring som avses i 1 mom.

427 §

Ändring av beslut om godkännande av transport

Tillståndshavaren eller innehavaren av ett godkännande för transport får hos Strålsäkerhetscentralen ansöka om ändring av beslutet om godkännande av transport. Ändring i ett beslut om godkännande ska dock sökas, om det i den godkända transporten görs andra än ringa ändringar i frågor som gäller strålsäkerheten, skyddsplanen eller transportarrangemangen. Bestämmelser om underrättelseskyldighet i fråga om ringa ändringar finns i 188 §.

428 §

Ändring av beslut som gäller säkerheten vid anläggningar för kärnämnestillvaratagande

Innehavaren av ett tillstånd för en anläggning för kärnämnestillvaratagande får ansöka om ändring av ett beslut om godkännande som gäller ett ärende som avses i 418 §. Ändring av ett beslut om godkännande ska dock sökas, om ändring görs

1) i en skyddsplan som godkänts i beslutet,

2) på ett betydande sätt i en i beslutet godkänd plan för genomförande av strålningsövervakning av miljön,

3) på ett betydande sätt i en i beslutet godkänd annan fråga som gäller säkerheten vid anläggningen än de som avses i 1 och 2 punkten.

Innehavaren av ett tillstånd för en anläggning för kärnämnestillvaratagande ska till Strålsäkerhetscentralen för kännedom lämna uppgifter om andra än betydande ändringar som görs i planen för genomförande av strålningsövervakning innan ändringarna genomförs.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om när det är fråga om en sådan ändring som avses i 1 mom. 2 eller 3 punkten.

429 §

Återkallande av beslut som gäller säkerheten vid kärnanläggningar, kärnavfallshantering, anläggningar för kärnämnestillvaratagande eller transport samt återkallande av förhandsbesked och utlåtanden

Strålsäkerhetscentralen kan helt eller delvis återkalla sitt beslut som avses i 417 eller 418 §, om innehavaren av beslutet

1) ansöker om återkallande av det,

2) i väsentlig grad har försummat skyldigheten att ansöka om ändring i beslutet i enlighet med 426–428 §.

Strålsäkerhetscentralen kan också på ansökan av kärnkraftverksoperatören eller den ansvariga personen för skyddsarrangemangen återkalla beslutet om godkännande som gäller denne helt och hållet eller för viss tid. Dessutom kan Strålsäkerhetscentralen återkalla nämnda beslut helt och hållet eller för viss tid, om

1) det i ansökan om godkännande har lämnats felaktiga uppgifter som i väsentlig grad har påverkat godkännandet,

2) den som godkänts som operatör inte uppfyller förutsättningarna i 131 § eller den som godkänts som ansvarig person för skyddsarrangemangen inte uppfyller förutsättningarna i 156 § och bristen inte har avhjälpits inom utsatt tid,

3) den som godkänts som operatör eller ansvarig person för skyddsarrangemangen har dömts genom en dom som vunnit laga kraft för ett brott med anledning av vilket personen anses vara olämplig för uppgiften,

4) den som har godkänts som operatör eller ansvarig person för skyddsarrangemangen har förfarit väsentligen felaktigt i verksamheten eller försummat eller brutit mot en skyldighet enligt denna lag eller beslutet om godkännande så att detta kan ha medfört fara för kärnanläggningens säkerhet,

5) den som har godkänts som operatör eller ansvarig person för skyddsarrangemangen permanent har slutat att sköta de uppgifter som godkännandet avser.

Strålsäkerhetscentralen kan återkalla ett i 417 eller 418 § avsett annat beslut om godkännande än ett beslut om godkännande av kärnkraftverksoperatören eller den ansvariga personen för skyddsarrangemangen samt ett i 416 § avsett utlåtande eller beslut om förhandsbesked, om beslutet eller utlåtandet har grundat sig på oriktiga uppgifter om de omständigheter som inverkar på saken eller om förhållandena har förändrats väsentligt efter det att beslutet meddelades eller utlåtandet gavs. Ett återkallande förutsätter att innehavaren av beslutet eller utlåtandet har getts tillfälle att inom skälig tid avhjälpa bristen, om detta är möjligt genom åtgärder av beslutets eller utlåtandets innehavare.

På återkallande av beslut om godkännande av transport tillämpas dessutom 138 § i lagen om transport av farliga ämnen.

430 §

Kompletterande bestämmelser om återkallande av beslut

Om ett beslut om befrielse från myndighetstillsynen av kärnavfall eller avfall som innehåller naturliga radioaktiva ämnen återkallas, är den som beslutet gäller skyldig att sörja för det avfall som avses i beslutet till den del det är möjligt och kan genomföras genom praktiska åtgärder.

Strålsäkerhetscentralen kan avstänga kärnkraftverksoperatören och den ansvariga personen för skyddsarrangemangen från att sköta sina uppgifter, när återkallandet av beslutet om godkännande har blivit anhängigt tills det att beslutet om återkallande av beslutet om godkännande har vunnit laga kraft.

42 kap.

Kompletterande bestämmelser om arbets- och näringsministeriets och Strålsäkerhetscentralens beslut

431 §

Ansökan

Ett i 406 § avsett ärende inleds vid arbets- och näringsministeriet och ett i 410, 417 och 418 § avsett ärende inleds vid Strålsäkerhetscentralen genom ansökan som ska lämnas in elektroniskt.

Till ansökan ska fogas en för myndighetsprövningen behövlig utredning om hur förutsättningarna för godkännande uppfylls samt andra för myndighetsprövningen relevanta utredningar och behövliga uppgifter. Av ansökan ska det vid behov framgå vilket material och vilken beräknings-, undersöknings- eller bedömningsmetod de uppgifter som lämnats grundar sig på. Sökanden ska för utarbetandet av ansökan ha tillgång till tillräcklig sakkunskap. Ansökan om ändring av ett beslut om godkännande ska göras i tillräckligt god tid innan ändringen avses bli gjord.

Bestämmelserna i 1 mom. tillämpas också på inledande av i 416 § avsedda ärenden som gäller utlåtanden eller förhandsbesked vid Strålsäkerhetscentralen.

Närmare bestämmelser om innehållet i en ansökan som lämnas in till arbets- och näringsministeriet, om elektronisk ansökan och om utredningar och uppgifter som ska fogas till ansökan får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om innehållet i en ansökan som lämnas in till Strålsäkerhetscentralen, om elektronisk ansökan och om de utredningar och uppgifter som ska fogas till ansökan.

432 §

Grunder för myndighetsprövning

Arbets- och näringsministeriet och Strålsäkerhetscentralen godkänner ansökan, om kraven i denna lag och i bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den uppfylls i ärendet.

433 §

Förfrågningar om tillståndsplikt

Arbets- och näringsministeriet ger på basis av ansökan utlåtande om huruvida tillstånd ska sökas för den verksamhet som specificeras i ansökan eller godkännande krävs för verksamheten, om det är fråga om ett ärende som gäller kärnanläggningstillstånd eller om ett sådant godkännande som gäller kärnavfall eller kärnavfallshantering och som hör till ministeriets behörighet.

Strålsäkerhetscentralen ger i andra ärenden än de som avses i 1 mom. på basis av ansökan utlåtande om huruvida tillstånd ska sökas för den verksamhet som specificeras i ansökan, huruvida godkännande krävs för den eller anmälan ska göras om den.

434 §

Förhandsbedömning

Strålsäkerhetscentralen kan på ansökan av den som planerar ett projekt som gäller en kärnanläggning eller en anläggning för kärnämnestillvaratagande bedöma de planer avseende anläggningen och dess förlägningsplats som denne utarbetat samt ge preliminära anvisningar om vad som ska beaktas i fråga om anläggningens säkerhet i sådana planer och om det enligt denna lag krävs ett utlåtande eller godkännande av Strålsäkerhetscentralen eller ändring av dessa.

435 §

Att flytta över Strålsäkerhetscentralens utlåtande eller beslut om förhandsbesked på någon annan

Ett i 416 § avsett utlåtande eller beslut om förhandsbesked kan flyttas över på eller rätten att använda det överlåtas till någon annan. Mottagaren ska uppfylla motsvarande krav som ställs på den som ansökt om utlåtandet eller beslutet samt få tillgång till relevant material som hänför sig till beredningen av utlåtandet eller beslutet eller en kopia av materialet.

Den som flyttar över ett utlåtande eller beslut som avses i 1 mom. på någon annan eller överlåter rätten att använda det till någon annan ska utan dröjsmål göra en anmälan om saken till Strålsäkerhetscentralen. Anmälan ska innehålla en redogörelse för hur de förutsättningar som anges i 1 mom. uppfylls. Utlåtandet eller förhandsbeskedet iakttas inte i fråga om dess mottagare, om förutsättningarna i 1 mom. inte uppfylls.

Strålsäkerhetscentralen kan meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om det relevanta material som avses i 1 mom.

AVDELNING VIII

Särskilda bestämmelser

43 kap.

Organ för bedömning av överensstämmelse med krav

436 §

Krav som gäller bedömningsorgan

Besiktningsorgan, provningsorgan och kvalificeringsorgan (*bedömningsorgan*) ska för de uppdrag som avses i denna lag

- 1) vara oberoende,
- 2) ha tillräckligt med egen personal som har behövlig yrkeskompetens och erfarenhet,
- 3) ha sådana lokaler, metoder och anordningar samt de kvalitetsledningssystem som krävs för att uppgifterna ska kunna skötas på ett behörigt sätt, samt
- 4) ha tillräcklig ansvarsförsäkring eller något annat motsvarande arrangemang för den händelse att skada inträffar som kan anses vara tillräckligt med hänsyn till verksamhetens art och omfattning.

Om besiktningsorganets rätt att utföra bedömningar av överensstämmelse med krav och besiktningar begränsas enbart till vissa användargrupper (*egenbesiktningsorgan*), förutsätts dessutom att organet har en sådan identifierbar struktur på basis av vilken det är möjligt att försäkra sig om att verksamheten är tillförlitlig och oberoende. Ett egenbesiktningsorgan får inte i tillståndshavarens organisation ansvara för planering, tillverkning, leverans, installation, drift eller underhåll av de strukturer och komponenter som det bedömer eller besiktat och organet får inte delta i sådan verksamhet som kan påverka opartiskheten eller tillförlitligheten i dess bedömningar eller besiktningsåtgärder. Av ett egenbesiktningsorgan krävs inte en ansvarsförsäkring eller något motsvarande arrangemang enligt 1 mom. 4 punkten, om ansvaret för besiktningarna hör till den organisation som organet är en del av. På egenbesiktningsorgan tillämpas i övrigt vad som i denna lag föreskrivs om besiktningsorgan.

Vad som i 2 mom. föreskrivs om egenbesiktningsorgan tillämpas också på tillståndshavarens eller tillverkarens eget provningsorgan, vars rätt att utföra förstörande eller oförstörande besiktningar som hänför sig till kvalitetskontrollen begränsas att gälla enbart tillståndshavaren eller tillverkaren i fråga. På tillståndshavarens provningsorgan, vars rätt att utföra i 63 § avsedda mätningar och analyser begränsas att gälla enbart tillståndshavaren i fråga, tillämpas inte 1 mom. 1 och 4 punkten.

Närmare bestämmelser om de krav som gäller bedömningsorgan får utfärdas genom förordning av statsrådet.

437 §

Godkännande av bedömningsorgan

Strålsäkerhetscentralen kan

1) på ansökan av ett besiktningsorgan godkänna ett i Finland registrerat besiktningsorgan eller en del av ett sådant,

2) på ansökan av tillståndshavaren godkänna ett i Finland registrerat kvalificeringsorgan eller en del av ett sådant,

3) på ansökan av tillståndshavaren som provningsorgan godkänna en sammanslutning eller stiftelse eller en del av en sådan.

Godkännande av ett bedömningsorgan förutsätter att de krav som anges i 436 § uppfylls. Att kraven uppfylls ska visas med ett ackrediteringsintyg som utfärdats av Säkerhets- och kemikalieverkets ackrediteringsenhet. Strålsäkerhetscentralen kan också godkänna att uppfyllandet av kraven visas på något annat sätt som ger tillräcklig säkerhet om att kraven uppfylls.

Om besiktningsorganet har till uppgift att granska planerna för kärnanläggningens byggnadstekniska konstruktioner, förutsätter godkännandet dessutom att besiktningsorganet i uppdrags- eller anställningsförhållande har sådana personer som uppfyller behörighetsvillkoren enligt 83 § i bygglagen.

438 §

Beslut om godkännande och förfarande för godkännande

I beslutet om godkännande fastställs närmare bedömningsorganets uppgifter samt ges sådana bestämmelser om verksamheten som behövs för att trygga allmänna och enskilda intressen. Beslutet kan meddelas för viss tid.

Närmare bestämmelser om förfarandet för godkännande av bedömningsorgan och om bedömningen av förutsättningarna för godkännande får utfärdas genom förordning av statsrådet.

439 §

Besiktningsorganets uppgifter

Ett besiktningsorgan som godkänts av Strålsäkerhetscentralen får i enlighet med vad som fastställts med stöd av 103 § granska detaljerade tekniska planer och sköta uppgifter i anslutning till bedömning av överensstämmelse med kraven i enlighet med 104–106 § samt utföra idriftagningsbesiktning av en kärnanläggnings struktur och komponenter i enlighet med 110 § och periodiska besiktningar i enlighet med 139 §.

Ett egenbesiktningsorgan får utföra bedömningar av överensstämmelse med krav och besiktningar endast av den tillståndshavares struktur och komponenter vars organisation egenbesiktningsorganet är en del av.

440 §

Kvalificeringsorganets uppgifter

Ett kvalificeringsorgan som godkänts av Strålsäkerhetscentralen får fastställa en sådan metod enligt ett besiktningsystem som lämplig som ska användas vid oförstörande besiktning av vissa komponenter vid ett kärnkraftverk i enlighet med 141 §.

441 §

Provningsorganets uppgifter

Ett provningsorgan som godkänts av Strålsäkerhetscentralen får utföra

- 1) kvalificerade periodiska besiktningar i enlighet med 141 §,
- 2) oförstörande besiktningar som hänför sig till kvalitetskontrollen av en kärnanläggningsstruktur eller komponenter i enlighet med 144 § 2 mom.

Ett provningsorgan som med ett ackrediteringsintyg som utfärdats av Säkerhets- och kemikalieverkets ackrediteringsenhet

- 1) eller på ett därmed jämförbart sätt konstaterats vara behörigt att utföra sådana i 144 § 2 mom. avsedda oförstörande besiktningar som inte är viktiga för säkerheten vid kärnanläggningen får utföra nämnda uppgifter,

- 2) har konstaterats vara behörigt att utföra i 63 § avsedda mätningar och analyser får utföra nämnda uppgifter.

Dessutom får andra provningsorgan än de som avses i 1 och 2 mom. utföra sådana i 144 § 3 mom. avsedda oförstörande besiktningar som hänför sig till kvalitetskontrollen av en kärnanläggningsstruktur eller komponenter i enlighet med vad som närmare anges i beslutet om godkännande av de allmänna kravspecifikationerna. I 63 § avsedda mätningar och analyser får utföras också någon annanstans än vid ett provningsorgan som avses i 2 mom. enligt vad som närmare anges i det beslut om godkännande som avses i 63 § 2 mom.

Vad som föreskrivs i 2 mom. tillämpas också på tillståndshavarens eller tillverkarens eget provningsorgan, om förutsättningarna i 436 § uppfylls i fråga om ett sådant organ.

442 §

Uppgifter för certifieringsorgan för typöverensstämmelse

Ett certifieringsorgan för typöverensstämmelse som med ett intyg som utfärdats av Säkerhets- och kemikalieverkets ackrediteringsenhet eller på ett därmed jämförbart sätt har konstaterats vara behörigt att utföra i 109 § avsedda bedömningar av överensstämmelse med kraven för plattformar för automatiserade system får utföra nämnda uppgifter.

443 §

Certifieringsorganets uppgifter

Ett sådant certifieringsorgan som avses i 2 § 27 punkten i lagen om tryckbärande anordningar får fastställa sådana personer som utför oförstörande besiktningar som avses i 141 § 2 mom. och 145 § 1 mom. samt sådana personer som gör permanenta förband som avses i 145 § 1 mom., förbandsmetoder och tillverkningsmetoder som lämpliga.

444 §

Allmänna skyldigheter för bedömningsorgan och certifieringsorgan för typöverensstämmelse

Bedömningsorgan och certifieringsorgan för typöverensstämmelse ska följa utvecklingen i fråga om den lagstiftning som gäller deras i denna lag avsedda uppgifter och verksamhetsområde. De ska dessutom lämna Strålsäkerhetscentralen uppgifter om sådana omständigheter som de observerat och som avsevärt äventyrar säkerheten vid en kärnanläggning.

Bestämmelser om allmänna krav med avseende på certifieringsorgan finns i 37 § i lagen om tryckbärande anordningar och bestämmelser om allmänna skyldigheter för certifieringsorgan och deras skyldighet att lämna uppgifter i 39 § i den lagen.

Närmare bestämmelser om den i 1 mom. avsedda skyldigheten att lämna uppgifter får utfärdas genom förordning av statsrådet.

445 §

Kompletterande skyldigheter för bedömningsorgan

Ett besiktningsorgan ska i samarbete med Strålsäkerhetscentralen sörja för att verksamheten är enhetlig och att den utvecklas. Besiktningsorganet ska också årligen delge Strålsäkerhetscentralen en berättelse över sin verksamhet i fråga om de uppdrag som föreskrivs i denna lag.

Besiktningsorganet ska underrätta Strålsäkerhetscentralen om ändringar som gäller förutsättningarna för godkännande. Tillståndshavaren ska underrätta Strålsäkerhetscentralen om ändringar som gäller förutsättningarna för godkännande av provningsorgan och kvalificeringsorgan.

446 §

Annan lagstiftning som är tillämplig på besiktningsorgan

De anställda hos besiktningsorgan handlar under straffrättsligt tjänsteansvar när de utför offentliga förvaltningsuppgifter som avses i denna lag. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen.

447 §

Ändring och återkallande av beslut om godkännande av bedömningsorgan

Strålsäkerhetscentralen kan ändra de uppgifter som anges i ett beslut om godkännande av bedömningsorgan, om det sker väsentliga förändringar i förutsättningarna för godkännande. Då tillämpas vad som i 436–438 § föreskrivs om godkännande och förutsättningarna för godkännande samt om beslut om godkännande och förfarandet för godkännande. Strålsäkerhetscentralen kan också ändra beslutet, om det behövs för att säkerställa att de uppgifter som avses i 439–441 § utförs på behörigt sätt. Då tillämpas vad som i 438 § föreskrivs om beslut om godkännande och förfarandet för godkännande.

Strålsäkerhetscentralen kan återkalla ett beslut om godkännande av bedömningsorgan, om

- 1) det i ansökan eller en bilaga till den har lämnats felaktiga eller bristfälliga uppgifter som väsentligt har påverkat den prövning som hänför sig till beslutet,
- 2) bedömningsorganet inte uppfyller förutsättningarna för godkännande, eller
- 3) bedömningsorganet trots en skriftlig anmärkning upprepade gånger eller i väsentlig grad har försummat eller brutit mot en skyldighet enligt denna lag eller beslutet om godkännande och bristerna i verksamheten inte har avhjälpits inom skälig tid.

44 kap.

Informationssäkerhet, sekretess och tystnadsplikt

448 §

Informationssäkerhet för sekretessbelagt och annat informationsmaterial

Den som har kärnanläggningstillstånd eller något annat tillstånd till användning av kärnenergi och den som ingår i en sådan tillståndshavares leverantörs- eller underleverantörskedja samt andra aktörer som avses i denna lag ska sörja för informationssäkerheten för sekretessbelagt och annat informationsmaterial på det sätt som deras behov av skydd förutsätter. Informationsmaterial om kärnenergiområdet ska dessutom skyddas genom skyddsarrangemang i enlighet med 24 §.

Aktörer som avses i denna lag ska se till att det sekretessbelagda informationsmaterialet identifieras och att de sekretessbelagda uppgifter som ingår i materialet märks ut på behörigt sätt samt att utomstående hindras från att få tillgång till det sekretessbelagda informationsmaterialet.

Sekretessbelagt informationsmaterial ska förvaras och behandlas i utrymmen eller informationssystem där det är möjligt att skydda handlingarna och materialen samt informationen i dem på ett sådant sätt att deras tillförlitlighet, integritet och tillgänglighet kan säkerställas i tillräcklig utsträckning. När sekretessbelagt informationsmaterial produceras, kopieras, översänds, distribueras, lagras, utplånas eller hanteras i något annat avseende ska det sörjas för att materialet skyddas på tillräckligt sätt.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter av teknisk natur om informationssäkerheten för sekretessbelagt och annat informationsmaterial.

449 §

Sekretess för informationsmaterial

Permanent sekretessbelagt informationsmaterial är

- 1) informationsmaterial om kärnenergiområdet,
- 2) informationsmaterial som gäller system, strukturer och komponenter som är avsedda för genomförande av kärnanläggningens säkerhetsfunktioner samt i fråga om en anläggning för kärnämnestillvaratagande informationsmaterial som gäller systemen i fråga till den del det innehåller uppgifter som, om de röjs för utomstående, kan äventyra säkerheten vid en sådan anläggning och anläggningen omfattas av ett tillstånd enligt denna lag eller en tillståndsansökan som gäller uppförande av anläggningen är anhängig,
- 3) informationsmaterial som gäller i denna lag avsedda skyddsarrangemang och informationsmaterial som påverkar genomförandet av arrangemangen, om det inte är uppenbart att utlämnandet av uppgifter ur ett sådant material inte äventyrar genomförandet av syftet med skyddsarrangemangen,
- 4) i denna lag avsedda beredskapsplaner, om det inte är uppenbart att utlämnandet av uppgifter ur dem inte äventyrar genomförandet av syftet med beredskapsarrangemangen,
- 5) arrangemang och skyddsplaner som gäller transport av kärnämnen och kärnavfall, om det inte är uppenbart att utlämnandet av uppgifter om dem inte äventyrar säkerheten vid transporten.

450 §

Rätt att behandla sekretessbelagt informationsmaterial

Den som har tillstånd till användning av kärnenergi eller som bereder en ansökan som gäller ett sådant tillstånd får ta emot, inneha, framställa och behandla sekretessbelagt informationsmaterial till den del det hänför sig till verksamhet enligt tillståndet eller beredningen av tillståndsansökan samt lämna ut det till en sådan aktör i dess leverantörs- eller underleverantörskedja för vilken informationsmaterialet är nödvändigt för att denne ska kunna sköta sina uppgifter och till en i 120 § 3 mom. avsedd aktör till den del det är nödvändigt för

sådant informationsutbyte som förutsätts i det momentet. Sekretessbelagt informationsmaterial får inte lämnas ut till andra.

Vad som i 1 mom. föreskrivs om en innehavare av tillstånd till användning av kärnenergi och den som bereder en ansökan som gäller ett sådant tillstånd tillämpas på motsvarande sätt på innehavare av godkännande för transport och på aktörer som bereder en ansökan om sådant godkännande samt på aktörer i deras leverantörs- eller underleverantörskedja.

Informationsmaterial om kärnenergiområdet får dock tas emot, innehas, framställas och behandlas av den för vilken informationsmaterialet är nödvändigt för att denne ska kunna sköta sina uppgifter. För innehav, utlämnande, import eller överföring till Finland av informationsmaterial om kärnenergiområdet krävs dessutom verksamhetstillstånd i enlighet med vad som föreskrivs i 30 och 31 §. Bestämmelser om den rätt tillståndshavare och innehavare av tillstånd för en anläggning för kärnämnestillvaratagande har att inneha informationsmaterial om kärnenergiområdet finns i 43 §.

451 §

Sekretess och tystnadsplikt samt förbud mot utnyttjande

Sekretessbelagt informationsmaterial får användas endast för ett sådant ändamål enligt denna lag för vilket materialet har upprättats, om inte något annat föreskrivs nedan eller följer av annan lagstiftning. Sekretessbelagt informationsmaterial eller en kopia eller utskrift av ett sådant material får inte visas för eller lämnas ut till utomstående och inte heller på något annat sätt lämnas till utomstående för påseende utan en grund som anges i denna lag.

En sådan aktör som ingår i leverantörs- eller underleverantörskedjan eller någon annan aktör som sekretessbelagd information med stöd av 450 § har lämnats ut till får inte röja ett informationsmaterials sekretessbelagda innehåll eller en uppgift som vore sekretessbelagd om den ingick i en handling, och inte heller någon annan omständighet som de fått kännedom om i sin anställning hos aktören och som omfattas av tystnadsplikt enligt denna lag.

En sådan aktör som ingår i leverantörs- eller underleverantörskedjan eller någon annan aktör som avses i 2 mom. får inte använda sekretessbelagt informationsmaterial för sin egen eller någon annans vinning eller till skada för någon annan och inte heller röja sådant informationsmaterial efter det att uppdrags- eller anställningsförhållandet har upphört.

På tystnadsplikten och förbudet mot utnyttjande för den som är anställd hos eller annars verkar hos en myndighet, den som verkar på uppdrag av en myndighet eller är anställd hos den som verkar på uppdrag av en myndighet tillämpas vad som i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) föreskrivs om dem.

452 §

Tillämpning av bestämmelserna om sekretess och tystnadsplikt på uppgifter som fås i muntlig form

Vad som i 449–451 § föreskrivs om sekretessbelagt informationsmaterial ska också tillämpas på uppgifter som har fås i muntlig form eller kan fås genom observationer, om en handling med sådana uppgifter skulle vara sekretessbelagd med stöd av 449 §.

453 §

Utlämnande av uppgifter trots sekretess

Strålsäkerhetscentralen och andra behöriga myndigheter som avses i denna lag får trots sekretessbestämmelserna lämna ut uppgifter som de fått vid skötseln av uppgifter enligt denna

lag till varandra för tillsynen över efterlevnaden av denna lag samt till åklagaren, polisen, Gränsbevakningsväsendet och Tullen för förebyggande och utredning av brott.

Strålsäkerhetscentralen får trots sekretessbestämmelserna lämna ut uppgifter som den fått vid skötseln av uppgifter enligt denna lag

1) till Europeiska kommissionen och Internationella atomenergiorganet för tillsynen över efterlevnaden av internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är bindande för Finland,

2) till den myndighet i en annan stat som svarar för övervakningen av kärnanläggningar och strålsäkerhet för att främja samarbetet kring säkerheten vid kärnanläggningar, om det är nödvändigt och utlämnandet av informationen inte bedöms orsaka skada för kärnanläggningarnas säkerhet.

Dessutom får Strålsäkerhetscentralen trots sekretessbestämmelserna

1) till den tillsynsmyndighet som avses i lagen om skydd av samhällets kritiska infrastruktur och om stärkande av samhällets motståndskraft (310/2025) och som enligt 19 § i den lagen övervakar att de skyldigheter som föreskrivs och bestäms med stöd av den lagen fullgörs, lämna ut de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av dess uppgifter,

2) till Säkerhets- och kemikalieverkets ackrediteringsenhet lämna ut de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av dess uppgifter enligt denna lag.

454 §

Utlämnande av uppgifter om dimensionerande hotbeskrivning

Strålsäkerhetscentralen får trots sekretessbestämmelserna lämna ut sådana uppgifter om dimensionerande hotbeskrivning som avses i 150 § 2 mom. och som behövs för genomförandet av planeringen av i denna lag avsedda skyddsarrangemang samt planeringen av kärnanläggningar eller anläggningar för kärnämnestillvaratagande till den som har ett motiverat behov av att använda dimensionerande hotbeskrivningar vid planeringen av skyddsarrangemang eller anläggningar och utlämnandet av uppgifterna inte bedöms äventyra genomförandet av skyddsarrangemangen eller säkerheten vid anläggningarna. Den till vilken uppgifter om dimensionerande hotbeskrivning har lämnats ut får med avvikelse från vad som föreskrivs i 450 § inte överlåta uppgifterna vidare.

När uppgifter om dimensionerande hotbeskrivning lämnas ut ska Strålsäkerhetscentralen försäkra sig om att uppgifterna skyddas tillräckligt och om att det på det sätt som förutsatts i 379 § har gjorts en säkerhetsutredning av dem som behandlar uppgifterna.

Dessutom får Strålsäkerhetscentralen trots sekretessbestämmelserna lämna ut i 1 mom. avsedda uppgifter till den myndighet i en annan stat som svarar för övervakningen av kärnanläggningar och strålsäkerhet för att främja samarbetet kring säkerheten vid kärnanläggningar, om det är nödvändigt och utlämnandet av informationen inte bedöms orsaka skada för kärnanläggningarnas säkerhet.

På utlämnande av uppgifter om dimensionerande hotbeskrivning tillämpas dessutom vad som i 16 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet föreskrivs om sättet att lämna ut information.

455 §

Utlämnande av sekretessbelagda uppgifter till delegationer

Strålsäkerhetscentralen får trots sekretessbestämmelserna till kärnsäkerhetsdelegationen lämna ut uppgifter som är nödvändiga i skötseln av delegationens uppgifter.

Strålsäkerhetscentralen och de myndigheter som är medlemmar i delegationen för skyddsarrangemang på kärnenergiområdet får trots sekretessbestämmelserna till delegationen

lämna ut sådana nödvändiga uppgifter som behövs i skötseln av delegationens uppgifter och som hänför sig till deras egna lagstadgade uppgifter.

På delegationens medlemmar och andra sakkunniga som deltar i delegationens möten tillämpas vad som i 23 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet föreskrivs om tystnadsplikt och förbud mot utnyttjande för anställda hos myndigheter samt bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen.

45 kap.

Tillsynsavgift och andra avgifter

456 §

Avgifter

Bestämmelser om de avgiftsbelagda myndighetsprestationer som avses i denna lag finns i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

Utöver vad som i lagen om grunderna för avgifter till staten föreskrivs om statliga myndigheters avgiftsbelagda prestationer får Strålsäkerhetscentralen ta ut avgift för

1) regelbundna inspektioner och andra tillsynsåtgärder som grundar sig på den tillsynsplan som den utarbetat,

2) inspektioner och andra tillsynsåtgärder i situationer som avses i 360 §,

3) inspektioner och andra tillsynsåtgärder som behövs för tillsynen över att ett beslut, förbud eller åläggande som avses i 368–370 § iakttas.

Strålsäkerhetscentralen kan vid uttagande av avgifterna använda månatlig fakturering och årlig utjämningsfakturering per kund för att säkerställa avgifternas kostnadstäckning.

Närmare bestämmelser om det i 3 mom. avsedda uttagandet av avgifter får utfärdas genom förordning av arbets- och näringsministeriet.

457 §

Grunderna för tillsynsavgiften

Strålsäkerhetscentralen tar hos tillståndshavare och hos dem som ansöker om tillstånd att uppföra en kärnanläggning ut en årlig tillsynsavgift för att täcka kostnaderna för i denna lag avsedda myndighetsåtgärder som gäller den anläggningen. Strålsäkerhetscentralen tar också hos innehavaren av tillstånd för en anläggning för kärnämnestillvaratagande och hos den som ansöker om tillstånd att uppföra en sådan anläggning ut en årlig tillsynsavgift för att täcka kostnaderna för i denna lag avsedda myndighetsåtgärder som gäller den anläggningen.

Tillsynsavgiften består av en grundavgift och en tilläggsavgift i enlighet med 458 §.

458 §

Tillsynsavgiftens storlek

En tillståndshavare som har tillstånd att uppföra eller driva ett kärnkraftverk och den som har ansökt om tillstånd att uppföra en sådan anläggning är skyldig att årligen betala en grundavgift på 85,50 euro för varje megawatt av den nominella värmeeffekten enligt tillståndet eller som angetts i tillståndsansökan, dock högst 48 000 euro per avgiftsskyldig. Dessutom ska tillståndshavaren årligen betala en tilläggsavgift som är 42,75 euro för varje megawatt av den nominella värmeeffekten enligt tillståndet.

En tillståndshavare som har tillstånd att uppföra eller driva en produktionsanläggning för kärnbränsle och den som har ansökt om tillstånd att uppföra en sådan anläggning är skyldig att årligen betala en grundavgift på 48 000 euro. Dessutom ska tillståndshavaren årligen betala en tilläggsavgift på 96 000 euro. Den som har tillstånd att uppföra eller driva en anläggning för kärnämnestillvaratagande eller den som har ansökt om tillstånd att uppföra en sådan anläggning är skyldig att årligen betala en grundavgift på 5 000 euro.

En tillståndshavare för vilken ett ansvarsbelopp har fastställts är skyldig att betala en årlig tilläggsavgift som grundar sig på ansvarsbeloppet och som utgörs av det ansvarsbelopp som har fastställts för det föregående kalenderåret multiplicerat med 0,0135 procent.

459 §

Kompletterande bestämmelser om skyldigheten att betala tillsynsavgift

Den grundavgift som avses i 458 § ska betalas för varje kalenderår för vilket ett i 458 § 1 eller 2 mom. avsett tillstånd är giltigt eller en ansökan om ett sådant tillstånd är anhängig den 1 januari.

Beloppet av den tilläggsavgift som avses i 458 § 1 och 2 mom. bestäms den 1 januari varje kalenderår, om tillståndshavaren då har ett giltigt tillstånd att uppföra eller driva ett kärnkraftverk eller en produktionsanläggning för kärnbränsle.

Beloppet av den tilläggsavgift som avses i 458 § 3 mom. bestäms den 1 januari varje kalenderår, om det för tillståndshavaren har fastställts ett ansvarsbelopp för det föregående kalenderåret.

460 §

Upphörande av avgiftsskyldigheten

Skyldigheten att betala grundavgift och tilläggsavgift upphör efter det kalenderår då den förutsättning för tillstånd eller tillståndsansökan som anges i 458 § 1 eller 2 mom. inte längre uppfylls.

Skyldigheten att betala ansvarsbelopp upphör efter det kalenderår då den förutsättning för ansvarsbelopp som anges i 458 § 3 mom. inte längre uppfylls.

Om det projekt enligt ett tillstånd för uppförande av en anläggning inte genomförs, krävs det att en anmälan om saken görs till arbets- och näringsministeriet för att avgiftsskyldigheten ska upphöra. Om anmälan görs före utgången av juni, föreligger betalningsskyldighet inte längre under följande kalenderår.

461 §

Påförande av tillsynsavgiften

Tillsynsavgiften påförs för varje kalenderår och förfaller årligen till betalning vid en tidpunkt som fastställs av Strålsäkerhetscentralen. Strålsäkerhetscentralen ska sända avgiftsbeslutet om tillsynsavgiften till den avgiftsskyldige senast 21 dagar före förfallodagen. Debiteringen kan verkställas utan att den avgiftsskyldige ges tillfälle att bli hörd. Beslutet kan delges genom sådan vanlig delgivning som avses i 59 § i förvaltningslagen.

462 §

Indrivning av offentliga fordringar

Bestämmelser om indrivning av offentliga fordringar utan dom eller beslut och om rätten att anföra grundbesvär över en avgift finns i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007).

Den i 1 mom. nämnda lagen tillämpas också på avgiften för kärnavfallshantering och andra avgifter som tillståndshavaren enligt denna lag är skyldig att betala till Statens kärnavfallshanteringsfond.

463 §

Ränta

Om betalningen av en i denna lag avsedd avgift fördröjs, ska det betalas en dröjsmålsränta enligt 4 § i räntelagen (633/1982) på avgiften. Strålsäkerhetscentralen kan i stället för dröjsmålsränta ta ut en förseningsavgift på tio euro, om beloppet av dröjsmålsräntan skulle bli lägre än så.

Vad som föreskrivs i 1 mom. tillämpas inte på påföljdsavgift som påförts eller vite som förelagts med stöd av denna lag.

Om en i 457 § avsedd tillsynsavgift återbärs till följd av rättelse eller ändringssökande, betalas krediteringsränta enligt 38 § i lagen om skatteuppbörd (11/2018) på den avgift som återbärs från och med dagen efter betalningsdagen till den dag då återbäringsbeloppet debiteras från Strålsäkerhetscentralens konto. Krediteringsräntan beräknas på basis av det faktiska antalet kalenderdagar.

46 kap.

Ändringssökande och verkställighet av beslut

464 §

Ändringssökande

Omrövning av beslut som med stöd av denna lag fattats av arbets- och näringsministeriet, Strålsäkerhetscentralen, Statens kärnavfallshanteringsfond eller besiktningsorgan får begäras. Omrövning av beslut som fattats av Strålsäkerhetscentralen om påförande av påföljdsavgift får dock inte begäras. Bestämmelser om begäran av omrövning finns i förvaltningslagen.

Bestämmelser om sökande av ändring genom besvär i beslut som fattats med anledning av begäran om omrövning, i beslut om påförande av påföljdsavgift och i beslut som fattats vid statsrådets allmänna sammanträde finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden. I principbeslut om kärnanläggningsprojekt eller i beslut genom vilka en ansökan som gäller ett principbeslut avslås får dock ändring inte sökas genom besvär.

Vid sökande av ändring i beslut som Statens kärnavfallshanteringsfond fattat ska fonden innan ett ärende som gäller begäran om omrövning avgörs eller bemötande avges i ett besvärssärende begära ett utlåtande av arbets- och näringsministeriet.

I avgifter som påförts av statliga myndigheter och på vilka lagen om grunderna för avgifter för staten tillämpas söks dock ändring på det sätt som föreskrivs i lagen om grunder för avgifter till staten.

465 §

Besvärsrätt

Besvärsrätt har parter. Besvär över beslut som gäller tillstånd att uppföra kärnanläggningar och anläggningar för kärnämnestillvaratagande, att driva anläggningarna och att avveckla dem får anföras även av den vars rätt eller fördel ärendet kan beröra.

Besvärsrätt har dessutom

1) registrerade föreningar och stiftelser vars syfte är att främja miljöskydd, hälsoskydd eller naturvård eller trivseln i boendemiljön och inom vars verksamhetsområde miljökonsekvenserna uppträder över beslut om tillstånd att uppföra kärnanläggningar och anläggningar för kärnämnestillvaratagande,

2) förläggingskommuner för kärnanläggningar och anläggningar för kärnämnestillvaratagande över beslut om tillstånd att uppföra anläggningarna samt över tillstånd för hantering och lagring av kärnavfall.

466 §

Verkställighet av beslut

Beslut som avses i 228, 230, 233–235, 238, 240, 242–244, 255–257, 268 och 461 § i denna lag ska iakttas innan de har vunnit laga kraft.

Den myndighet som har fattat beslutet kan förordna att beslut enligt 368 och 369 § ska iakttas innan de har vunnit laga kraft.

På verkställighet av Statens kärnavfallshanteringsfonds beslut enligt 271 § tillämpas 35 § i statsunderstödslagen.

467 §

Verkställighet av beslut om tillstånd för kärnanläggning innan de har vunnit laga kraft

I ett beslut om tillstånd för kärnanläggning kan det bestämmas att verksamheten kan inledas med iakttagande av tillståndsbeslutet innan det har vunnit laga kraft. Bestämmandet förutsätter

- 1) att sökanden har anfört en grundad anledning till att inleda verksamheten,
- 2) att verkställigheten inte gör ändringssökandet onödigt,
- 3) att sökanden ställer en säkerhet enligt 234 § 2 mom. 1–4 punkten för ersättning av de förmånsförluster eller kostnader som upphävande eller ändring av tillståndsbeslutet kan medföra.

I tillståndsbeslutet kan vid behov ges bestämmelser om inledandet av verksamheten och bestämmas om tidpunkten för inledande av verkställigheten.

Den myndighet som har avgjort tillståndsärendet kan under de förutsättningar som föreskrivs i 1 mom. på separat ansökan som görs under besvärstidens gång eller inom 14 dagar från besvärstidens utgång genom sitt beslut godkänna verkställigheten. Då tillämpas vad som i 316 § 3 och med stöd av 316 § 4 mom. föreskrivs om tillståndsansökan, i 317–319 § om behandling av tillståndsärendet, i 309 § 1 och med stöd av 309 § 3 mom. om tillståndsbeslutets innehåll samt i 320 § om meddelande av tillståndsbeslut och information om det. Tillståndsmyndigheten ska dessutom omedelbart sända en kopia av beslutet till den förvaltningsdomstol som saken berör och till dem som sökt ändring. Den som har anfört besvär över tillståndsbeslutet kan hos förvaltningsdomstolen yrka på upphävande eller ändring av beslutet till den del det gäller verkställigheten av tillståndet utan att separat behöva anföra besvär över det.

47 kap.

Nationella program och internationella inbördes utvärderingar

468 §

Nationell ram för säkerheten vid kärnanläggningar och för kärnavfallshanteringen

Till den nationella ramen för säkerheten vid kärnanläggningar hör vad som i denna lag och någon annanstans föreskrivs om säkerheten vid kärnanläggningar och tillsynen över att den iakttas samt om myndigheter och andra verksamhetsutövare. Denna ram omfattar dock inte nämnda ärenden till den del de gäller slutförvarsanläggningar eller sådana upplag för kärnavfall som finns någon annanstans än på kärnanläggningens anläggningsområde och i vilka använt kärnbränsle inte lagras.

Till den nationella ramen för nationell kärnavfallshantering hör vad som i denna lag och någon annanstans föreskrivs om de kärnanläggningar som genomför kärnavfallshantering, om kärnavfallshantering och reservering av medel för kostnaderna för den och om tillsyn över att de bestämmelser som gäller dessa iakttas samt om myndigheter och andra verksamhetsutövare.

Det nationella systemet för säkerheten vid kärnanläggningar och för kärnavfallshantering består av en nationell ram för säkerheten vid kärnanläggningar och en nationell ram för kärnavfallshanteringen.

469 §

Nationellt program för kärnavfallshantering

Arbets- och näringsministeriet utarbetar tillsammans med Strålsäkerhetscentralen ett nationellt program för kärnavfallshantering. Programmet ska innehålla de nationella handlingslinjerna för hanteringen av kärnavfall, de allmänna målen och principerna för kärnavfallshanteringen, uppgift om mängderna och förlägningsplatserna för kärnavfall samt en uppskattning av kostnaderna och tidsplanerna för kärnavfallshanteringen. Det nationella programmet för kärnavfallshantering och det i 87 § i strålsäkerhetslagen avsedda nationella avfallshanteringsprogrammet för radioaktivt avfall bildar det nationella programmet för hantering av kärnavfall och annat radioaktivt avfall.

Allmänheten ska ges tillfälle att framföra sin åsikt när det nationella programmet för kärnavfallshantering utarbetas. Arbets- och näringsministeriet ska informera om när utarbetandet av programmet påbörjas.

Närmare bestämmelser om innehållet i det nationella programmet för kärnavfallshantering får utfärdas genom förordning av statsrådet.

470 §

Nationell självutvärdering

Arbets- och näringsministeriet ska se till att en nationell självutvärdering i enlighet med de förpliktelser som grundar sig på Euratomfördraget och som är bindande för Finland görs

- 1) vart tionde år
 - a) av den nationella ramen för säkerheten vid kärnanläggningar och lagstiftningshelheten om säkerhet vid kärnanläggningar,
 - b) av den nationella ramen för kärnavfallshantering och lagstiftningshelheten om kärnavfallshanteringen,
 - c) av det nationella programmet för kärnavfallshantering och genomförandet av det,
- 2) om det inträffar en sådan olycka vars konsekvenser är viktiga för säkerheten vid kärnanläggningar.

Strålsäkerhetscentralen svarar för att en självutvärdering i enlighet med de förpliktelser som grundar sig på Euratomfördraget och som är bindande för Finland görs vart sjätte år av ett specifikt tema kring säkerheten vid de kärnanläggningar som omfattas av den nationella ramen för säkerheten vid kärnanläggningar.

471 §

Internationella inbördes utvärderingar

Arbets- och näringsministeriet ska begära att en internationell inbördes utvärdering i enlighet med de förpliktelser som grundar sig på Euratomfördraget och som är bindande för Finland görs

- 1) vart tionde år
 - a) av den nationella ramen för säkerheten vid kärnanläggningar,
 - b) av den nationella ramen för kärnavfallshantering,
 - c) av det nationella programmet för kärnavfallshantering,
- 2) vart sjätte år av ett specifikt tema kring säkerheten vid kärnanläggningar,
- 3) om det inträffar en sådan olycka vars konsekvenser är viktiga för säkerheten vid kärnanläggningar.

472 §

Uppdatering av det nationella programmet för kärnavfallshantering

Det nationella programmet för kärnavfallshantering ska vid behov uppdateras utifrån resultaten av den nationella självutvärderingen och den internationella inbördes utvärderingen samt även annars om det sker betydande förändringar i kärnavfallshantering.

AVDELNING IX

SLUTBESTÄMMELSER

48 kap.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

473 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

474 §

Bestämmelser om upphävande

Genom denna lag upphävs kärnenergilagen (990/1987), nedan *den lag som upphävs*.

Hänvisningar i lagen om finansinspektionens tillsynsavgifter till den lag som upphävs avser efter ikraftträdandet av denna lag hänvisning till denna lag. Om det på motsvarande sätt någon annanstans i lagstiftningen hänvisas till den lag som upphävs, avser hänvisningen efter ikraftträdandet av denna lag en hänvisning till denna lag. Om det någon annanstans i lagstiftningen hänvisas till sådant kärnavfall eller en sådan avgift för kärnavfallshantering som avses i den lag som upphävs, gäller hänvisningen efter ikraftträdandet av denna lag en hänvisning till i denna lag avsett kärnavfall eller i denna lag avsedd avgift för kärnavfallshantering.

475 §

Anhängiga ärenden

Ärenden som är anhängiga när denna lag träder i kraft behandlas och avgörs med iakttagande av de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet, om inte något annat föreskrivs nedan.

Om en fullföljdsdomstol efter ikraftträdandet av denna lag upphäver ett beslut på vilket de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet ska tillämpas och återförvisar ärendet i sin helhet för ny behandling, ska ärendet behandlas och avgöras i enlighet med bestämmelserna i denna lag.

476 §

Behandling och avgörande av vissa anhängiga tillståndsärenden

Om tillstånd att uppföra en kärnanläggning enligt denna lag söks med stöd av ett sådant principbeslut av statsrådet som meddelats med stöd av den lag som upphävs och som förblivit i kraft med stöd av denna lag, tillämpas på anhängiggörandet av ansökan bestämmelserna i 305 § 1, 3, 5 och 9 punkten i denna lag.

En tillståndsansökan som är anhängig när denna lag träder i kraft och som gäller sådan verksamhet som avses i 2 § 1 mom. 2 punkten i den lag som upphävs ska behandlas och avgöras med iakttagande av bestämmelserna om tillstånd att uppföra en anläggning för kärnämnestillvaratagande i denna lag och en ansökan om ändring av tillstånd ska behandlas och avgöras med iakttagande av bestämmelserna om ändring av tillstånd i denna lag, om den verksamhet som avses i ansökan motsvarar verksamheten vid en anläggning för kärnämnestillvaratagande enligt denna lag. Ansökan överförs till Strålsäkerhetscentralen när denna lag träder i kraft.

En tillståndsansökan som är anhängig när denna lag träder i kraft och som gäller sådan verksamhet som avses i 2 § 1 mom. 4 a-punkten i den lag som upphävs ska behandlas och avgöras med iakttagande av bestämmelserna om tillstånd att uppföra en markslutförvarsanläggning i denna lag. En sådan ansökan om transporttillstånd som är anhängig när denna lag träder i kraft och som avses i den lag som upphävs ska behandlas och avgöras med iakttagande av bestämmelserna om godkännande av transport av kärnämnen eller kärnavfall i denna lag.

477 §

Beslut som meddelats före ikraftträdandet av denna lag

Statsrådets principbeslut som meddelats med stöd av den lag som upphävs samt tillståndsbeslut och andra beslut som meddelats med stöd av den lag som upphävs och som gäller kärnanläggningar, kärnavfallshantering och reservering av medel för kostnaderna för den samt annan användning av kärnenergi förblir i kraft i enlighet med beslutet, om inte något annat föreskrivs nedan.

478 §

När tillståndsplikten upphör

Om en verksamhet inte längre kräver tillstånd eller godkännande enligt denna lag, upphör till motsvarande del ett tillstånd eller godkännande som meddelats med stöd av den lag som upphävs att gälla vid ikraftträdandet av denna lag. Om en ansökan som gäller sådan verksamhet är anhängig, lämnas behandlingen av ansökan därhän.

Allmänna övergångsbestämmelser om kärnanläggningar

En kärnanläggning, vars tillstånd för uppförande eller drifttillstånd är i kraft vid ikraftträdandet av denna lag, samt anläggningens organisation och ledning och den fördelning av besiktningsbehörigheten som är tillämplig på anläggningens strukturer och komponenter ska bringas i överensstämmelse med denna lag senast den 31 december 2032, om inte något annat föreskrivs nedan. Om en bestämmelse i ett tillstånd står i strid med bestämmelserna i denna lag, tillämpas denna lag. Ett sådant beslut som fattats med stöd av 7 r § 3 mom. i den lag som upphävs och genom vilket ett undantag från iakttagandet av de detaljerade krav som fastställts med stöd av den lagen har godkänts är i kraft till och med den nämnda dagen, om det inte enligt beslutet upphör att gälla tidigare.

I 1 mom. avsedda kärnanläggningars

1) system, strukturer, komponenter, informationsmaterial, operatörer och ansvariga personer för skyddsarrangemang omfattas inte av kravet på ett i denna lag föreskrivet godkännande av Strålsäkerhetscentralen, om ett godkännande med motsvarande innehåll är i kraft vid ikraftträdandet av denna lag,

2) skyddszoner och beredskapszoner förblir i kraft som sådana de är vid ikraftträdandet av denna lag,

3) sådana

a) strukturer och komponenter som påverkar säkerheten vid en kärnanläggning och som tagits i drift före ikraftträdandet av denna lag och som uppfyller kraven enligt den lag som upphävs omfattas inte av tillämpningen av 101 § i denna lag, om det inte görs sådana ändringar i dem som påverkar kärnanläggningens säkerhet efter ikraftträdandet av denna lag, och reservdelar till dem omfattas inte av tillämpningen av 102–107 § i denna lag, om de har tillverkats före ikraftträdandet av denna lag i enlighet med kraven i den lag som upphävs och inga ändringar som påverkar kärnanläggningens säkerhet görs i dem efter ikraftträdandet,

b) kärntekniska strukturer och mekaniska komponenter som tagits i drift före ikraftträdandet av denna lag och som uppfyller kraven enligt den lag som upphävs omfattas inte av tillämpningen av 107 § i denna lag.

På sådana kärnkraftverk som har uppförts och för vars drifttillstånd har beviljats för första gången före 1990 tillämpas bestämmelserna i 46 § i denna lag endast till den del det utifrån den är motiverat och skäligen genomförbart med praktiska åtgärder som står i rätt proportion till deras inverkan på säkerheten och till kostnaderna för dem att förbättra säkerheten vid kärnkraftverket.

Allmänna övergångsbestämmelser om anläggningar för kärnämnestillvaratagande

På gruvdrift och malmanriktningsverksamhet, vars med stöd av 21 § i den lag som upphävs beviljade tillstånd är i kraft vid ikraftträdandet av denna lag, tillämpas bestämmelserna om anläggningar för kärnämnestillvaratagande i denna lag. Om en bestämmelse i tillståndet står i strid med bestämmelserna i denna lag, tillämpas denna lag. Verksamheten ska bringas i överensstämmelse med denna lag senast den 31 december 2032, om inte något annat föreskrivs nedan.

För sådant informationsmaterial om anläggningar som avses i 1 mom. krävs inte Strålsäkerhetscentralens godkännande enligt denna lag, om ett godkännande med motsvarande innehåll är i kraft vid ikraftträdandet av denna lag.

Strålsäkerhetscentralen ska senast den 30 juni 2027 kräva att innehavare av ett tillstånd som avses i 1 mom. ställer säkerhet enligt denna lag för anläggningar för kärnämnestillvaratagande

och fastställa en tidsfrist på högst ett år för ställande av säkerheten. Ett beslut som gäller ställande av säkerhet ska iakttas innan det har vunnit laga kraft.

481 §

Plan för regelbundet lämnande av uppgifter

Innehavare av tillstånd enligt 479 och 480 § ska av Strålsäkerhetscentralen senast den 30 juni 2028 ansöka om godkännande av den i 381 § 2 mom. avsedda planen för regelbundet lämnande av uppgifter. Den lag som upphävs tillämpas på regelbundet lämnande av uppgifter tills Strålsäkerhetscentralen har godkänt planen.

482 §

Ändring, återkallande och överflyttning av tillståndsbeslut och andra beslut

På sådana verksamhetstillstånd, tillstånd att ingå privaträttsliga avtal som omfattas av kärnämneskontrollen, tillstånd för kärnanläggningar och tillstånd för gruvdrift och malmanrikningsverksamhet som meddelats med stöd av den lag som upphävs ska vad som i denna lag föreskrivs om ändring och återkallande av tillståndet för verksamheten i fråga tillämpas. På sådana tillstånd för kärnanläggning och för gruvdrift och malmanrikningsverksamhet som meddelats med stöd av den lag som upphävs ska också vad som i denna lag föreskrivs om överflyttning av tillståndet för verksamheten i fråga tillämpas.

På beslut om godkännande som Strålsäkerhetscentralen meddelat med stöd av den lag som upphävs ska vad som i denna lag föreskrivs om ändring och återkallande av Strålsäkerhetscentralens beslut om godkännande tillämpas.

483 §

Förlängning av giltighetstiden för drifttillstånd för kärnanläggning

På sådant drifttillstånd för kärnanläggning och sådant i 480 § avsett tillstånd som beviljats med stöd av den lag som upphävs ska vad som i denna lag föreskrivs om förlängning av drifttillstånd tillämpas. Då beaktas vid tillståndsprövningen också försummelse av den lag som upphävs eller av bestämmelser och föreskrifter som meddelats med stöd av den.

484 §

Tillsyn, förvaltningstvång och påföljder

Bestämmelserna om tillsyn och förvaltningstvång i 35 kap. och bestämmelserna om påföljder i 38 kap. tillämpas också på sådan användning av kärnenergi som det har beviljats tillstånd för eller som har påbörjats före ikraftträdandet av denna lag.

485 §

Övergångsbestämmelser om transporttillstånd och om säkerhetstillstånd enligt strålsäkerhetslagen

Med stöd av ett transporttillstånd som förblivit i kraft med stöd av denna lag och som beviljats med stöd av den lag som upphävs får kärnämnen eller kärnavfall transporteras i enlighet med tillståndet, dock högst till och med den 31 december 2027, om Strålsäkerhetscentralen särskilt

godkänner transportplanen och skyddsplanen. På godkännandet tillämpas den lag som upphävs. Transporter av kärnämnen eller kärnavfall ska vara godkända i enlighet med denna lag från och med den 1 januari 2028.

Om det med stöd av denna lag krävs säkerhetstillstånd enligt strålsäkerhetslagen för att säkerställa strålsäkerheten i verksamhet som hänför sig till kärnämnen, ska tillstånd sökas senast den 31 december 2029. Säkerhetstillståndet ska dock vara i kraft innan giltighetstiden för det verksamhetstillstånd som beviljats med stöd av den lag som upphävs löper ut.

486 §

Övergångsbestämmelser om reservering av medel för kostnader för kärnavfallshantering

Tillståndshavaren ska till arbets- och näringsministeriet lämna en plan för avfallshantering enligt denna lag inom tre år från det att den föregående planen lämnades och till Strålsäkerhetscentralen en avvecklingsplan enligt denna lag inom sex år från det att den föregående planen lämnades. Dessutom ska en tillståndshavare som vid ikraftträdandet av denna lag har sådant lån som avses i 52 a § i den lag som upphävs lämna till ministeriet för beräkning av ansvarsbeloppet de uppskattningar och redogörelser som avses i 228 § 1 mom., så att ett beslut enligt 230 § 1 mom. i denna lag kan fattas 2028.

Säkerheter enligt 44 och 45 § i den lag som upphävs blir sådana säkerheter som avses i 234 § i denna lag.

487 §

Övergångsbestämmelser om Statens kärnavfallshanteringsfonds placeringsverksamhet

Låneavtal som har ingåtts med stöd av 52 a § 1 mom. i den lag som upphävs förblir i kraft till utgången av lånetiden i enlighet med vad som närmare överenskommits i låneavtalet. När det 2029 med stöd av 250 § i denna lag fattas beslut om utlåning av reserveringsfondens medel, får lånetiden med avvikelse av vad som föreskrivs i 1 mom. i den paragrafen vara högst 38 månader.

Säkerheter enligt 52 c § 1 mom. i den lag som upphävs blir säkerheter enligt 255 § i denna lag, säkerheter enligt 52 c § 2 mom. i den lag som upphävs blir säkerheter enligt 257 § 1 mom. i denna lag, säkerheter enligt 52 c § 3 mom. i den lag som upphävs blir säkerheter enligt 257 § 2 mom. i denna lag och säkerheter enligt 52 c § 4 mom. i den lag som upphävs blir säkerheter enligt 256 § i denna lag.

På säkerställande av minimiandelarna för Statens kärnavfallshanteringsfonds placeringar tillämpas 52 a § 3 mm. och 52 b § 1 mom. i den lag som upphävs till och med den 31 december 2028. Bestämmelserna om säkerställande av minimiandelarna för Statens kärnavfallshanteringsfonds placeringar i 254 § i denna lag tillämpas från och med den 1 januari 2029.

488 §

Kompletterande övergångsbestämmelser om Statens kärnavfallshanteringsfond

Direktionen för Statens kärnavfallshanteringsfond och placeringsdelegationen vid Statens kärnavfallshanteringsfond och de tillsatta revisorerna, vilka utsetts med stöd av den lag som upphävs, fortsätter till utgången av sin mandatperiod.

På finansiering av understöd från Statens kärnavfallshanteringsfond tillämpas till och med den 31 december 2028 53 b § 1–3 mom. i den lag som upphävs. På avgifter som tas ut av tillståndshavaren tillämpas 267 och 268 § i denna lag från och med den 1 januari 2029.

Den särskilda förmögenhet vid Statens kärnavfallshanteringsfond som avses i 53 c § i den lag som upphävs blir sådan förmögenhet vid Statens kärnavfallshanteringsfonds forskningsfond som avses i 270 § i denna lag.

Sådana medel som inte delats ut i enlighet med 53 b § i den lag som upphävs och sådana medel som bundits genom beslut om beviljande av understöd och som inte har använts på grund av förändrade projektkostnader eller av någon annan orsak, ska utan dröjsmål återbetalas till de avgiftsskyldiga enligt 53 b § i den lag som upphävs i relation till avgifterna efter denna lags ikraftträdande.

489 §

Övergångsbestämmelser om Strålsäkerhetscentralens avgiftsbelagda prestationer och tillsynsavgift

På Strålsäkerhetscentralens avgiftsbelagda prestationer tillämpas till och med den 31 december 2028 de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag. Bestämmelserna om Strålsäkerhetscentralens avgiftsbelagda prestationer och om tillsynsavgift i 45 kap. i denna lag tillämpas från och med den 1 januari 2029.

490 §

Övergångsbestämmelser om delegationer

De delegationer som har tillsatts med stöd av 56 § i den lag som upphävs fortsätter till utgången av sin mandatperiod, och på dem tillämpas vad som i denna lag och med stöd av den föreskrivs om delegationer.

2.

Lag

om ändring av strålsäkerhetslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strålsäkerhetsslagen (859/2018) 3 § 1 mom., 72 § 1 mom., 80 § 3 mom., 83 § 2 mom., 84 § 1 mom., 86 §, 87 § 1 mom., 127 § 4 och 6 mom., 128 § och 185 § 1 mom. 5 punkten, av dem 84 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1165/2022, och
fogas till 2 § ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., till lagen en ny 4 a § och till 81 § ett nytt 2 mom. som följer:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

2 §

Tillämpningsområde och begränsningar

Dessutom tillämpas denna lag på experimentell drift av fusionsreaktorer.

3 §

Förhållande till annan lagstiftning

Bestämmelser om tillämpningen av denna lag på i kärnenergilagen (/) avsedd användning av kärnenergi finns i kärnenergilagen.

4 a §

Tillämpning av strålsäkerhetslagen på experimentell drift av fusionsreaktorer

På experimentell drift av fusionsreaktorer tillämpas vad som i denna lag föreskrivs om användning av strålning, och på radioaktiva ämnen som används eller uppkommer vid sådan drift tillämpas vad som i denna lag föreskrivs om strålkällor.

72 §

Skyldigheter för överlåtare, mottagare och transportörer

Strålkällor som inte får innehas utan säkerhetstillstånd får endast överlåtas till en verksamhetsutövare med giltigt säkerhetstillstånd. Överlåtaren ska försäkra sig om att mottagaren har det säkerhetstillstånd som krävs. Dessutom får kärnämnen som avses i 28 § i kärnenergilagen överlåtas till en tillståndshavare som avses i den lagen för att användas i verksamhet som avses i kärnanläggningstillståndet. Bestämmelser om överlåtelse till en

tillståndshavare av kärnämnen som samtidigt är sådant radioaktivt avfall som avses i denna lag finns i 83 § 2 mom.

80 §

Sekundär ombesörjningsplikt

Staten ska på ansökan se till att det radioaktiva avfallet oskadliggörs, om en strålkälla som ska tas ur bruk inte kan returneras till tillverkaren eller leverantören, eller överlämnas till någon annan aktör. Staten kan se till att radioaktivt avfall oskadliggörs också om det på grund av exceptionellt höga kostnader för returnering eller överlämnande av avfallet eller av andra vägande skäl ska anses befogat.

81 §

Tillämpning av vissa bestämmelser på radioaktivt avfall

Säkerhetstillstånd krävs inte av en i kärnenergilagen avsedd tillståndshavare till vilken radioaktivt avfall överläts för hantering, lagring eller slutförvaring, till den del verksamheten tillåts i kärnanläggningstillståndet.

83 §

Tagande ur bruk av strålkällor och driftsutrymmen

När strålkällor som innehåller radioaktiva ämnen och kräver säkerhetstillstånd inte längre behövs, ska verksamhetsutövaren ta dem ur bruk genom att returnera dem till tillverkaren eller leverantören, eller genom att överlåta dem till en annan sådan verksamhetsutövare som har ett giltigt säkerhetstillstånd. En strålkälla som inte behövs och annat radioaktivt avfall som avses i denna lag får också överlåtas till en i kärnenergilagen avsedd tillståndshavare i enlighet med den lagen. Om källans halveringstid och aktivitet är sådana att det är tryggt att låta källan åldras är det dock tillåtet att ställa strålkällan i lager i stället för att returnera eller överlåta den.

84 §

Förutsättningar för återanvändning, materialåtervinning, återvinning och bortskaffande

Avfall och annat material som härstammar från strålningsverksamhet och i 78 § 3 mom. avsett avfall får trots sin radioaktivitet återanvändas, återvinnas som material, återvinnas på annat sätt och bortskaffas med iakttagande av avfallslagen, förutsatt att mängden radioaktivt ämne inte är högre än friklassningsnivån enligt 85 §. Dessutom förutsätts det att avfallet inte innehåller sådana kärnämnen som avses i kärnenergilagen.

86 §

Hantering av metaller för återvinning och herrelösa strålkällor

Verksamhet där minst 100 000 ton metaller för återvinning hanteras eller lagras per år kräver säkerhetstillstånd.

I verksamhet där minst 20 000 ton metaller för återvinning hanteras eller lagras per år ska det finnas beredskap att sörja för arbetstagarnas och allmänhetens strålskydd. Vid planeringen, genomförandet och övervakningen av strålskyddet ska en strålsäkerhetsexpert anlitas i enlighet med 32 § 3 mom.

Aktörer som hanterar eller lagrar metaller för återvinning ska omedelbart underrätta Strålsäkerhetscentralen om de hyser misstanke om eller vet att en herrelös strålkälla har hittats, smälts ner eller förorsakat avsevärd kontamination.

På produkter, avfall och andra material som kontaminerats till följd av en i 3 mom. avsedd händelse tillämpas 84 §.

87 §

Nationell handlingslinje och nationellt program för avfallshantering

Social- och hälsovårdsministeriet tar i samråd med Strålsäkerhetscentralen fram ett nationellt avfallshanteringsprogram för radioaktivt avfall med allmänna mål och principer för hanteringen av radioaktivt avfall, uppgifter om avfallsmängder och platser, en uppskattning av kostnaderna och en tidsplan. Det nationella avfallshanteringsprogrammet för radioaktivt avfall och det nationella program för kärnavfallshantering som avses i 469 § i kärnenergilagen bildar det nationellt programmet för hantering av kärnavfall och annat radioaktivt avfall.

127 §

Utsläpp och gränsvärden för dessa

Verksamhetsutövare ska regelbundet lämna Strålsäkerhetscentralen uppgifter om utsläpp som avses i ett tillstånd som beviljats med stöd av 2 mom. och uppgifter om hur utsläppen övervakas. Strålsäkerhetscentralen ska utan dröjsmål underrättas om utsläpp som överskrider utsläppsgränsen.

Strålsäkerhetscentralen meddelar i syfte att genomföra Europeiska unionens lagstiftning närmare föreskrifter om allmänna gränsvärden för låga utsläpp samt närmare föreskrifter av teknisk natur om planer för utsläpp och för hur utsläppen ska övervakas, om övervakning och bokföring av utsläpp samt om lämnande av uppgifter och om underrättelse om utsläpp som överskrider utsläppsgränsen.

128 §

Övervakning av hur allmänheten exponeras

I verksamhet som kräver säkerhetstillstånd ska verksamhetsutövaren med hjälp av regelbundna bedömningar och vid behov mätningar övervaka exponeringen av allmänheten, om exponeringen trots begränsande åtgärder är högre än en tredjedel av dosrestriktionen för verksamheten i fråga.

Verksamhetsutövaren ska dokumentera resultaten av de mätningar som hänför sig till övervakningen av exponeringen av allmänheten, de utförda bedömningarna och de uppskattade

doser som allmänheten utsätts för samt regelbundet lämna Strålsäkerhetscentralen uppgifter om dem. Verksamhetsutövaren ska utan dröjsmål underrätta Strålsäkerhetscentralen, om övervakningen visar att exponeringen av allmänheten kan vara större än dosrestriktionen eller större än en gräns för verksamheten som Strålsäkerhetscentralen fastställt i fråga om övervakningen av exponeringen av allmänheten, eller att ett villkor som Strålsäkerhetscentralen fastställt i fråga om övervakningen av exponeringen av allmänheten inte uppfylls.

Om exponeringen av allmänheten måste övervakas på grund av utsläppen, ska verksamhetsutövaren innan verksamheten inleds ta fram en statusrapport avseende radioaktivitet i miljön där läget sådant det är innan verksamheten inleds beskrivs på grundval av strålningsmätningar och upptäckta radioaktiva ämnen.

Strålsäkerhetscentralen meddelar närmare föreskrifter av teknisk natur om hur den övervakning som avses i 1 mom. ska organiseras, om den dokumentering och de underrättelser som avses i 2 mom. och om hur statusrapporter avseende radioaktivitet ska utarbetas.

185 §

Strålskyddsförseelse

Den som uppsåtligt eller av oaktsamhet

5) i strid med 72 § 1 mom. överlåter en strålkälla till någon som för verksamheten inte har det säkerhetstillstånd som krävs eller inte har ett sådant tillstånd som krävs enligt kärnenergilagen,

ska, om inte gärningen med beaktande av omständigheterna är ringa eller om inte strängare straff för den föreskrivs någon annanstans i lag, för *strålskyddsförseelse* dömas till böter.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av strafflagen

om ändring av strafflagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i strafflagen (39/1889) 17 kap. 6 § 2 mom., 34 kap. 4 § 1 mom. 4 punkten och 44 kap. 10 §, sådana de lyder, 17 kap. 6 § 2 mom. i lag 1087/2015 samt 34 kap. 4 § 1 mom. 4 punkten och 44 kap. 10 § i lag 400/2002, som följer:

17 kap.

Om brott mot allmän ordning

6 §

Motstånd mot person som upprätthåller ordningen

Med *person som upprätthåller ordningen* avses i denna paragraf

1) en i lagen om upprätthållande av ordning i kollektivtrafik (472/1997) avsedd förare, med föraren jämställd person eller passagerare som på begäran av föraren eller en med föraren jämställd person bistår dessa,

2) en i lagen om kontrollavgift i kollektivtrafik (469/1979) avsedd biljettkontrollör eller ordningsvakt som bistår vid kontrollen,

3) en i lagen om privata säkerhetstjänster (1085/2015) avsedd väktare eller ordningsvakt, samt

4) en i kärnenergilagen (/) avsedd säkerhetsperson.

34 kap.

Om allmänfarliga brott

4 §

Äventyrande av andras hälsa

Den som

4) underlåter att iaktta

a) det krav enligt 28 § 2 mom. i kärnenergilagen som gäller strålsäkerheten i verksamhet som hänför sig till kärnämnen,

b) en skyldighet, ett förbud eller en begränsning enligt 48, 50, 51, 98, 99, 117, 122, 130–132, 152, 180 eller 335 § i kärnenergilagen som gäller säkerheten vid en kärnanläggning eller vid idrifttagning, drift, avveckling eller förslutning av den,

c) en skyldighet, ett förbud eller en begränsning enligt 48, 50, 51, 122 eller 130 §, 132 § 1 mom. eller 152 eller 353 § i kärnenergilagen som gäller säkerheten vid en anläggning för kärnämnestillvaratagande eller vid idrifttagning, drift eller avveckling av den,

d) en skyldighet, ett förbud eller en begränsning enligt 50 §, 58 § 1 mom. eller 183 § i kärnenergilagen som gäller säkerheten vid transport av kärnämnen eller kärnavfall, eller

e) en skyldighet enligt 201 eller 213 § i kärnenergilagen som gäller säkerheten i fråga om åtgärder inom kärnavfallshanteringen eller en skyldighet enligt 287 § i den lagen som gäller säkerheten vid hantering av avfall som innehåller naturliga radioaktiva ämnen, eller

så att gärningen är ägnad att orsaka allmän fara för liv eller hälsa, skall för äventyrande av andras hälsa dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år.

44 kap.

Om brott som äventyrar andras hälsa och säkerhet

10 §

Straffbar användning av kärnenergi

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet

1) utan sådant drifttillstånd som krävs enligt 303 § i kärnenergilagen eller i strid med bestämmelserna i tillståndsbeslutet driver ett kärnkraftverk eller återstartar det utan i 136 § 2 mom. i den lagen avsedd besiktning,

2) på något annat sätt än vad som avses i 1 punkten utan sådant tillstånd som krävs enligt 30 eller 34 kap. i kärnenergilagen eller i strid med bestämmelserna i tillståndsbeslutet, börjar uppföra, tar i drift eller driver eller avvecklar en kärnanläggning eller en anläggning för kärnämnestillvaratagande så att gärningen är ägnad att orsaka fara för någon annans liv eller hälsa eller annan än ringa olägenhet för den övervakning av användningen av kärnenergi som förutsätts i de internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är bindande för Finland eller orsakar fara för någon annans egendom,

3) utan sådant godkännande som krävs enligt 205, 207, 210, 213, 214 eller 217–219 § eller 220 § 3 mom. i kärnenergilagen eller i strid med bestämmelserna i beslutet om godkännande eller utan det tillstånd som krävs enligt 220 § 2 mom. i den lagen eller i strid med bestämmelserna i tillståndsbeslutet innehar, producerar, hanterar, använder, lagrar eller slutförvarar kärnavfall, eller bryter mot en skyldighet, ett förbud eller en begränsning enligt 218–220 § i den lagen som gäller slutförvaring, import, export, överföring eller överlåtelse av kärnavfall,

4) utan sådant godkännande som krävs enligt 185 § i kärnenergilagen eller i strid med bestämmelserna i beslutet om godkännande, transporterar kärnämnen eller kärnavfall,

5) underlåter att iaktta en skyldighet enligt 28 § 2 mom. i kärnenergilagen som gäller säkerheten i fråga om kärnämnen, en skyldighet enligt 48, 50, 51 §, 58 § 1 mom., 98, 99, 117, 122, 130–132, 152, 327, 335 eller 353 § i den lagen som gäller säkerheten vid kärnanläggningar och anläggningar för kärnämnestillvaratagande, en skyldighet enligt 183 § i den lagen som gäller säkerheten vid transport av kärnämnen eller kärnavfall eller en skyldighet enligt 201, 213 eller 287 § som gäller säkerheten vid hantering, lagring, slutförvaring eller bortskaffande av kärnavfall eller avfall som innehåller naturliga radioaktiva ämnen eller en föreskrift som gäller en sådan skyldighet och som meddelats med stöd av 50 § 3 mom., 51 § 3 mom., 98 § 3 mom., 99 § 3 mom., 117 § 3 mom., 122 § 3 mom., 130 § 3 mom., 131 § 4 mom., 132 § 3 mom., 152 § 4 mom., 183 § 3 mom., 201 § 4 mom., 213 § 4 mom., 287 § 3 mom., 335 § 3 mom. eller 353 § 3 mom. eller ett förbud eller åläggande som meddelats med stöd av 368 § i den lagen och som gäller avbrytande eller begränsande av verksamheten så att gärningen är ägnad att orsaka fara för någon annans liv eller hälsa eller annan än ringa olägenhet för den övervakning av användningen av kärnenergi som förutsätts i de internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är bindande för Finland eller orsakar fara för någon annans egendom,

6) underlåter att iaktta reserveringsskyldigheten enligt 226, 233–235, 239 eller 242–244 § i kärnenergilagen eller en med tanke på reserveringsskyldigheten väsentlig skyldighet enligt 228 § eller 232 § 2 mom. i den lagen att lämna in uppskattningar, redogörelser eller uppgifter så att gärningen är ägnad att orsaka annan än ringa olägenhet för reserveringen av medel för kostnader för kärnavfallshanteringen, eller underlåter att iaktta den skyldighet enligt 234 § 1 mom. i den lagen som gäller första överlämnande av säkerheter,

7) utan sådant verksamhetstillstånd som krävs enligt 30 § i kärnenergilagen eller i strid med bestämmelserna i tillståndsbeslutet bedriver verksamhet som kräver nämnda tillstånd så att gärningen är ägnad att orsaka annan än ringa olägenhet för den övervakning av användningen av kärnenergi som förutsätts i de internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är bindande för Finland,

8) underlåter att iaktta försäkringsplikten enligt 23 § i atomansvarighetslagen (484/1972), eller

9) annars än på i 361 § 2 mom. i kärnenergilagen avsedda särskilda grunder hindrar eller stör en sådan komponents funktion som installerats med tanke på övervakningen av användningen av kärnenergi,

ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för *straffbar användning av kärnenergi* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av 1 § i lagen om verkställighet av böter

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om verkställighet av böter (672/2002) 1 § 2 mom. 63 punkten, sådan den lyder i lag 1379/2025, samt
fogas till 1 § 2 mom., sådant det lyder i lagarna 416/2025, 860/2025, 979/2025, 1080/2025, 1149/2025, 1379/2025 och 18/2026, en ny 64 punkt som följer:

1 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om verkställighet av följande administrativa påföljder av straffkaraktär:

63) påföljdsavgifter enligt 4 kap. i lagen om tillsyn över vissa system för artificiell intelligens (1377/2025),

64) påföljdsavgift enligt 404 § i kärnenergilagen (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av lagen om tryckbärande anordningar

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om tryckbärande anordningar (1144/2016) 1 § 4 mom., samt
fogas till 2 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 797/2017 och 254/2022, en ny 4 punkt,
i stället för den 4 punkt som upphävts genom lag 797/2017, och en ny 4 a-punkt, till 3 §, sådan
den lyder i lag 254/2022, ett nytt 7 mom., till 4 §, sådan den lyder i lag 995/2018, ett nytt 4
mom. samt till lagen en ny 95 a § och ett nytt 13 a kap. som följer:

1 §

Tillämpningsområde

Bestämmelser om tillämpningen av denna lag på tryckbärande anordningar som används vid
transport av kärnämnen och kärnavfall finns i 12 kap. och på tryckbärande anordningar i
kärnanläggningar i 13 a kap.

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

4) *kärnteknisk tryckbärande anordning* en tryckbärande anordning som är planerad för eller
installerad i en i kärnenergilagen (/) avsedd kärnanläggning och vars funktionsstörning kan
orsaka utsläpp av radioaktiva ämnen,

4 a) *tryckbärande anordning i kärnanläggning* en kärnteknisk tryckbärande anordning eller
en annan tryckbärande anordning som är planerad för eller installerad i en kärnanläggning,

3 §

Förhållande till annan lagstiftning

Bestämmelser om tryckbärande anordningar i kärnanläggningar finns dessutom i
kärnenergilagen.

4 §

Tillsynsmyndighet

När det gäller tryckbärande anordningar i kärnanläggningar samt tryckbärande anordningar
som är avsedda för transport av kärnämnen eller kärnavfall utövas tillsynen över efterlevnaden
av denna lag av Strålsäkerhetscentralen.

12 kap.

Användning av transportabel tryckbärande anordning

95 a §

Tryckbärande anordning som används vid transport av kärnämnen eller kärnavfall

Om en tryckbärande anordning används vid transport av i kärnenergilagen avsedda kärnämnen eller kärnavfall ska de uppgifter som i 88 § 3 och 4 mom. föreskrivs för besiktningsorganet skötas av Strålsäkerhetscentralen. Strålsäkerhetscentralen kan godkänna att besiktningsorganet sköter nämnda uppgifter om andra kärnämnen eller kärnavfall än sådana som avses i 45 § 1 mom. i kärnenergilagen transporteras i en tryckbärande anordning. På godkännande av besiktningsorgan tillämpas vad som föreskrivs om det i kärnenergilagen.

På tryckbärande anordningar som används vid transport av kärnämnen eller kärnavfall tillämpas inte 88 § 5 mom.

13 a kap.

Tryckbärande anordningar i kärnanläggningar

97 b §

Tillämpning av lagen på tryckbärande anordningar i kärnanläggningar

Denna lag tillämpas på tryckbärande anordningar i kärnanläggningar.

På tryckbärande anordningar i kärnanläggningar tillämpas dock inte 44–50, 73, 74 och 107 §.

På kärntekniska tryckbärande anordningar tillämpas inte 8 §, 16 § 2–5 mom., 17, 21, 23, 28, 30–35, 38, 40, 41 och 43 §. På dem tillämpas 36, 37 och 39 § till den del det i paragraferna föreskrivs om certifieringsorgan. På kärntekniska tryckbärande anordningar som är viktiga med tanke på säkerheten vid kärnanläggningar tillämpas inte heller 27 §.

97 c §

Besiktning av tryckbärande anordningar i kärnanläggningar

På tryckbärande anordningar i kärnanläggningar utförs idrifttagningsbesiktning, på vilken tillämpas vad som i 51–53 och 55 § föreskrivs om den första periodiska besiktningen. Anmälan om registrering ska dock alltid göras till Strålsäkerhetscentralen. På tryckbärande anordningar i kärnanläggningar görs vid besiktningen ingen märkning av registernumret och tidpunkten för följande periodiska besiktning.

Strålsäkerhetscentralen eller ett besiktningsorgan som godkänts av Strålsäkerhetscentralen utför de besiktningar som avses i denna lag i enlighet med kärnenergilagen. På godkännande av besiktningsorgan tillämpas vad som föreskrivs om det i kärnenergilagen.

97 d §

Strålsäkerhetscentralens register över tryckbärande anordningar

Strålsäkerhetscentralen för ett register över de tryckbärande anordningar i kärnanläggningar som enligt 51 § ska registreras. Strålsäkerhetscentralen svarar för de uppgifter som avses i 77 §

1 mom. när det gäller registret. I Strålsäkerhetscentralens register antecknas de uppgifter som avses i 77 § 2 mom., med undantag av registernummer.

97 e §

I kärnenergilagen avsedda tillståndshavares ansvar

Tillståndshavare enligt kärnenergilagen svarar i fråga om tryckbärande anordningar i kärnanläggningar för ägarens och innehavarens skyldigheter enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag

om ändring av gruvlagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i gruvlagen (621/2011) 43 § samt
ändras 3 §, 33 § 1 och 2 mom., 73 § 1 mom. och 147 § 2 mom., av dem 3 § sådan den lyder i lag 796/2023, som följer:

3 §

Lagens förhållande till annan lagstiftning

När tillståndsärenden eller andra ärenden enligt denna lag avgörs och i övrigt när åtgärder vidtas enligt denna lag ska, utöver bestämmelserna i denna lag och annan lagstiftning, vad som föreskrivs i följande lagar tillämpas: naturvårdslagen (9/2023), miljöskyddslagen (527/2014), ödemarkslagen (62/1991), lagen om områdesanvändning (132/1999), bygglagen (751/2023), vattenlagen (587/2011), renskötsellagen (848/1990), strålsäkerhetslagen (859/2018), kärnenergilagen (/), lagen om fornminnen (295/1963), terrängtrafiklagen (1710/1995), dammsäkerhetslagen (494/2009), förvaltningslagen (434/2003), lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003), sametingslagen, samiska språklagen (1086/2003), språklagen (423/2003), lagen om tillsyn över utlänningars företagsköp (172/2012), lagen om tillståndsplikt för vissa fastighetsförvärv (470/2019), lagen om statens förköpsrätt inom vissa områden (469/2019) och lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter för säkerställande av den nationella säkerheten (468/2019).

33 §

Tillståndsmyndigheter

Statsrådet avgör de ärenden som gäller gruvområdesinlösningstillstånd.
Gruvmyndigheten avgör de ärenden som gäller förbehållsanmälan, malmletningstillstånd, gruvtillstånd och guldvaskningstillstånd.

73 §

Överföring av tillstånd

Malmletningstillstånd, gruvtillstånd och guldvaskningstillstånd kan överföras till en annan part. Mottagaren ska uppfylla de krav som enligt denna lag ställs på tillståndshavaren.

147 §

Beslut om upphörande av gruvdrift

Gruvmyndigheten ska fatta beslut om att gruvdriften upphör när de åtgärder som avses i 143 § och 144 § 1 mom. har utförts till väsentlig del på det sätt som krävs för att trygga allmänna och enskilda intressen. Om det är fråga om gruvdrift där uran eller torium utvunnits får gruvmyndigheten dock inte fatta beslut om upphörande förrän Strålsäkerhetscentralen har fastställt att de åtgärder som ska vidtas när gruvdriften upphör är utförda på behörigt sätt med hänsyn till strålsäkerheten samt godkänt åtgärderna.

Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag

om ändring av 80 och 82 § i lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor (390/2005) 80 § och 82 § 1 mom., av dem 82 § 1 mom. sådant det lyder i lag 358/2015, som följer:

80 §

Laddares kompetens samt ordningsregler

Bestämmelser om kompetenskrav för laddare och ordningsregler för sprängnings- och brytningsarbeten finns i lagen om laddare (423/2016) och i arbetarskyddslagen (738/2002).

82 §

Begränsningar i fråga om överlåtelse av explosiva varor

Explosiva varor får överlåtas

- 1) till den som har tillstånd att tillverka eller upplagra explosiva varor,
- 2) till en verksamhetsutövare som utför sprängnings- och brytningsarbeten som näringsverksamhet och som i sin tjänst har en i lagen om laddare avsedd laddare,
- 3) i små mängder till en i kärnenergilagen (/) avsedd säkerhetsperson som uppfyller kraven enligt 8 § 1 mom. i lagen om laddare och som i enlighet med 161 § 1 mom. 10 punkten i kärnenergilagen behöver explosiva varor för att utbilda en hund som används vid säkerhetsvisitation.

Denna lag träder i kraft den 20 .

8.

Lag

om ändring av 4 och 71 § i lagen om Finansinspektionen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Finansinspektionen (878/2008) 4 § 6 mom. och 71 § 1 mom. 11 f-punkten, sådana de lyder, 4 § 6 mom. i lag 556/2024 och 71 § 1 mom. 11 f-punkten i lag 270/2021, som följer:

4 §

Tillsynsobjekt

Finansinspektionen utövar tillsyn över statens pensionsfonds och Statens kärnavfallshanteringsfonds placeringsverksamhet och över efterlevnaden av bestämmelserna om insiderregister och insideranmälan samt tillsyn över kyrkans pensionsfond. Bestämmelser om tillsynsuppgifterna finns dessutom i lagen om statens pensionsfond (1297/2006), kärnenergilagen (/) och kyrkolagen (652/2023).

71 §

Rätt och skyldighet att lämna ut information

Utöver vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) har Finansinspektionen utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att lämna ut information till

11 f) arbets- och näringsministeriet i den utsträckning som det med avvikelse från 2 mom. är nödvändigt för fullgörande av ministeriets uppgifter enligt kärnenergilagen när det gäller reservering av medel för kostnader för kärnavfallshantering samt styrning av och tillsyn över Statens kärnavfallshanteringsfond,

Denna lag träder i kraft den 20 .

9.

Lag

om ändring av säkerhetsutredningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i säkerhetsutredningslagen (726/2014) 21 § 1 mom. 5 punkten, 33 § 1 mom. 4 punkten och 36 § 1 mom. 3 punkten, av dem 21 § 1 mom. 5 punkten sådan den lyder i lag 965/2020 och 36 § 1 mom. 3 punkten sådan den lyder i lag 931/2016, och
fogas till 21 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lagarna 910/2019, 266/2020 och 965/2020, nya 5 a–5 d-punkter som följer:

21 §

När får en begränsad säkerhetsutredning av person göras

En begränsad säkerhetsutredning av person får göras i fråga om den som ska utses till ett anställningsförhållande eller ett uppdrag eller som arbetar i ett anställningsförhållande eller med ett uppdrag och som

5) har tillträde till en kärnanläggning eller anläggning för kärnämnestillvaratagande som avses i kärnenergilagen (/) eller till det område där en sådan anläggning uppförs,

5 a) genom deltagande i planeringen, uppförandet eller driften av en sådan anläggning som avses i 5 punkten har tillgång till uppgifter om anläggningen vilkas avslöjande eller obehöriga användning kan äventyra säkerheten vid anläggningen,

5 b) har tillträde till platser där kärnämnen som avses i kärnenergilagen framställs, produceras, hanteras, används eller lagras,

5 c) deltar i transport av kärnämnen eller kärnavfall som avses i kärnenergilagen,

5 d) har tillträde till sådana platser där strålkällor används eller lagras och där mängden radioaktiva ämnen motsvarar eller överskrider den aktivitetsnivå för slutna strålkällor med hög aktivitet som avses i strålskyddslagstiftningen,

33 §

Rätt att ansöka om säkerhetsutredning av företag

Säkerhetsutredning av företag får sökas

4) av den myndighet som övervakar verksamhet som avses i 21 § 1 mom. 5, 5 a–5 d och 6 punkten.

36 §

Förutsättningar för säkerhetsutredning av företag

En säkerhetsutredning av företag får göras, om en utredning behövs för att bedöma företaget, när

3) den myndighet som övervakar verksamheten begär en säkerhetsutredning om ett företag som bedriver verksamhet som avses i 21 § 1 mom. 5, 5 a–5 d- eller 6 punkten eller som i egenskap av underentreprenör ska medverka i ett projekt där företaget eller dess arbetstagare har tillgång till de uppgifter eller tillträde till de lokaler eller områden som avses i de punkterna.

Denna lag träder i kraft den 20 .

10.

Lag

om ändring av 48 § i räddningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i räddningslagen (379/2011) 48 § 1 mom. 1 punkten, sådan den lyder i lag 861/2025,
som följer:

48 §

Extern räddningsplan för objekt som medför särskild risk

För en eventuell olycka ska räddningsverket göra upp en extern räddningsplan i samarbete
med den berörda verksamhetsidkaren för områden där det finns

1) en sådan i kärnenergilagen (/) avsedd kärnanläggning som enligt 17 kap. i den lagen ska
ha beredskapsarrangemang,

Denna lag träder i kraft den 20 .

11.

Lag

om ändring av 26 § i och bilaga I till cybersäkerhetslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i cybersäkerhetslagen (124/2025) 26 § 1 mom. 2, 3 och 7 punkten samt
fogas till 26 § 1 mom. en ny 8 punkt och till bilaga I en ny 16 punkt som följer:

26 §

Tillsynsmyndigheter

Tillsyn över efterlevnaden av denna lag, föreskrifter som utfärdats med stöd av den och bestämmelser som antagits med stöd av NIS 2-direktivet utövas av

2) Energimyndigheten till den del det är fråga om aktörer som avses i 8 och 9 punkten samt 10 punkten underpunkterna a–c och 12 punkten underpunkt b i bilaga I, med undantag av aktörer som avses i 16 punkten i bilaga I,

3) Säkerhets- och kemikalieverket till den del det är fråga om aktörer som avses i 10 punkten underpunkterna d–g, 11 punkten och 12 punkten underpunkt a i bilaga I samt i 6 och 11–13 punkten i bilaga II, med undantag av aktörer som avses i 16 punkten i bilaga I,

7) Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet till den del det är fråga om aktörer som avses i 13 punkten underpunkterna c–f i bilaga I och i 9 och 10 punkten i bilaga II,

8) Strålsäkerhetscentralen till den del det är fråga om aktörer som avses i 16 punkten i bilaga I.

Denna lag träder i kraft den 20 .

12.

Lag

om ändring av 10 och 11 § i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (252/2017) 10 § och 11 § 2 mom., sådana de lyder i lag 819/2025, som följer:

10 §

Kontaktmyndighet

Tillstånds- och tillsynsverket är kontaktmyndighet. Arbets- och näringsministeriet är likväl kontaktmyndighet, om ett projekt gäller en kärnanläggning enligt kärnenergilagen (/).

11 §

Behörig myndighet

Arbets- och näringsministeriet fattar beslut enligt 1 mom. i fråga om projekt som gäller en kärnanläggning enligt kärnenergilagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

13.

Lag

om ändring av 1 § i bygglagen

I enlighet med riksdagens beslut
fögas till 1 § i bygglagen (751/2023) ett nytt 4 mom. som följer:

1 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas inte på kärnanläggningar som avses i kärnenergilagen (/), om inte något annat föreskrivs i den lagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

14.

Lag

om ändring av 2 § i lagen om produktgodkännanden för vissa byggprodukter

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 2 § i lagen om produktgodkännanden för vissa byggprodukter (954/2012), sådan
paragrafen lyder i lag 958/2018, ett nytt 3 mom. som följer:

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas inte på sådana kärntekniska strukturer som avses i kärnenergilagen (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .

15.

Lag

om ändring av 2 § i lagen om Strålsäkerhetscentralen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Strålsäkerhetscentralen (1164/2022) 2 § 1 mom. 1 punkten,
fogas till 2 § 1 mom. en ny 4 a-punkt som följer:

2 §

Uppgifter

Till Strålsäkerhetscentralen hör
1) uppgifter enligt kärnenergilagen (/),

4 a) uppgifter enligt cybersäkerhetslagen (124/2025),

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 12 mars 2026

Statsminister

Petteri Orpo

Miljö- och klimatminister Sari Multala

2.

Lag

om ändring av strålsäkerhetslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strålsäkerhetslagen (859/2018) 3 § 1 mom., 72 § 1 mom., 80 § 3 mom., 83 § 2 mom.,
84 § 1 mom., 86 §, 87 § 1 mom., 127 § 4 och 6 mom., 128 § och 185 § 1 mom. 5 punkten, av
dem 84 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1165/2022, och
fogas till 2 § ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., till lagen en ny 4 a §
och till 81 § ett nytt 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 kap.

Allmänna bestämmelser

Allmänna bestämmelser

2 §

2 §

Tillämpningsområde och begränsningar

Tillämpningsområde och begränsningar

*Dessutom tillämpas denna lag på
experimentell drift av fusionsreaktorer.*

3 §

3 §

Förhållande till annan lagstiftning

Förhållande till annan lagstiftning

Bestämmelser om tillämpningen av denna
lag på i kärnenergilagen (990/1987) avsedd
användning av kärnenergi finns i
kärnenergilagen.

Bestämmelser om tillämpningen av denna
lag på i kärnenergilagen (/) avsedd
användning av kärnenergi finns i
kärnenergilagen.

4 a §

*Tillämpning av strålsäkerhetslagen på
experimentell drift av fusionsreaktorer*

*På experimentell drift av fusionsreaktorer
tillämpas vad som i denna lag föreskrivs om*

Gällande lydelse

72 §

Skyldigheter för överlåtare, mottagare och transportörer

Strålkällor som inte får innehas utan säkerhetstillstånd får endast överlåtas till en verksamhetsutövare med giltigt säkerhetstillstånd. Överlåtaren ska försäkra sig om att mottagaren har det säkerhetstillstånd som krävs.

80 §

Sekundär ombesörjningsplikt

Om det inte finns någon verksamhetsutövare vars näringsgren omfattar oskadliggörande av radioaktivt avfall eller om en verksamhetsutövare inte kan returnera en strålkälla som tagits ur bruk till tillverkaren eller leverantören eller överlämna den åt en annan verksamhetsutövare ska staten se till att det radioaktiva avfallet oskadliggörs.

81 §

Tillämpning av vissa bestämmelser på radioaktivt avfall

Föreslagen lydelse

användning av strålning, och på radioaktiva ämnen som används eller uppkommer vid sådan drift tillämpas vad som i denna lag föreskrivs om strålkällor.

72 §

Skyldigheter för överlåtare, mottagare och transportörer

Strålkällor som inte får innehas utan säkerhetstillstånd får endast överlåtas till en verksamhetsutövare med giltigt säkerhetstillstånd. Överlåtaren ska försäkra sig om att mottagaren har det säkerhetstillstånd som krävs. *Dessutom får kärnämnen som avses i 28 § i kärnenergilagen överlåtas till en tillståndshavare som avses i den lagen för att användas i verksamhet som avses i kärnanläggningstillståndet. Bestämmelser om överlåtelse till en tillståndshavare av kärnämnen som samtidigt är sådant radioaktivt avfall som avses i denna lag finns i 83 § 2 mom.*

80 §

Sekundär ombesörjningsplikt

Staten ska på ansökan se till att det radioaktiva avfallet oskadliggörs, om en strålkälla som ska tas ur bruk inte kan returneras till tillverkaren eller leverantören, eller överlämnas till någon annan aktör. Staten kan se till att radioaktivt avfall oskadliggörs också om det på grund av exceptionellt höga kostnader för returnering eller överlämnande av avfallet eller av andra vägande skäl ska anses befogat.

81 §

Tillämpning av vissa bestämmelser på radioaktivt avfall

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

83 §

Tagande ur bruk av strålkällor och driftsutrymmen

När strålkällor som innehåller radioaktiva ämnen och kräver säkerhetstillstånd inte längre behövs, ska verksamhetsutövaren *göra sig av med dem* genom att returnera dem till tillverkaren eller leverantören eller överlåta dem till en annan verksamhetsutövare som har ett giltigt säkerhetstillstånd. Om källans halveringstid och aktivitet är sådana att det är tryggt att låta källan åldras är det dock tillåtet att ställa strålkällan i lager i stället för att returnera eller överlåta den.

84 §

Förutsättningar för återanvändning, materialåtervinning, återvinning och bortskaffande

Avfall och annat material som härstammar från strålningsverksamhet och avfall som avses i 78 § 3 mom. får trots sin radioaktivitet återanvändas, återvinnas som material, återvinnas på annat sätt och bortskaffas med iakttagande av avfallslagen, förutsatt att mängden radioaktivt ämne inte är högre än friklassningsnivån enligt 85 § 2 mom.

Säkerhetstillstånd krävs inte av en i kärnenergilagen avsedd tillståndshavare till vilken radioaktivt avfall överläts för hantering, lagring eller slutförvaring, till den del verksamheten tillåts i kärnanläggningstillståndet.

83 §

Tagande ur bruk av strålkällor och driftsutrymmen

När strålkällor som innehåller radioaktiva ämnen och kräver säkerhetstillstånd inte längre behövs, ska verksamhetsutövaren *ta dem ur bruk* genom att returnera dem till tillverkaren eller leverantören, eller *genom att* överlåta dem till en annan *sådan* verksamhetsutövare som har ett giltigt säkerhetstillstånd. *En strålkälla som inte behövs och annat radioaktivt avfall som avses i denna lag får också överlåtas till en i kärnenergilagen avsedd tillståndshavare i enlighet med den lagen.* Om källans halveringstid och aktivitet är sådana att det är tryggt att låta källan åldras är det dock tillåtet att ställa strålkällan i lager i stället för att returnera eller överlåta den.

84 §

Förutsättningar för återanvändning, materialåtervinning, återvinning och bortskaffande

Avfall och annat material som härstammar från strålningsverksamhet och i 78 § 3 mom. *avsett avfall* får trots sin radioaktivitet återanvändas, återvinnas som material, återvinnas på annat sätt och bortskaffas med iakttagande av avfallslagen, förutsatt att mängden radioaktivt ämne inte är högre än friklassningsnivån enligt 85 §. *Dessutom förutsätts det att avfallet inte innehåller sådana kärnämnen som avses i kärnenergilagen.*

86 §

Herrelösa strålkällor

Verksamhet i vilken man *upprepat* hanterar eller lagrar *herrelösa strålkällor* kräver säkerhetstillstånd.

Verksamhetsutövare ska omedelbart underrätta Strålsäkerhetscentralen om de hyser misstanke om eller vet att en herrelös strålkälla har hittats, smälts ner eller förorsakat avsevärd kontamination.

På produkter, avfall och andra material som kontaminerats till följd av en i 2 mom. avsedd händelse tillämpas 84 §.

87 §

Nationell handlingslinje och nationellt program för avfallshantering

Social- och hälsovårdsministeriet tar i samråd med Strålsäkerhetscentralen fram ett nationellt avfallshanteringsprogram för radioaktivt avfall med allmänna mål och principer för hanteringen av radioaktivt avfall, uppgifter om avfallsmängder och platser, en uppskattning av kostnaderna och en tidsplan.

86 §

Hantering av metaller för återvinning och herrelösa strålkällor

Verksamhet där *minst 100 000 ton metaller för återvinning hanteras* eller lagras per år kräver säkerhetstillstånd.

I verksamhet där minst 20 000 ton metaller för återvinning hanteras eller lagras per år ska det finnas beredskap att sörja för arbetstagarnas och allmänhetens strålskydd. Vid planeringen, genomförandet och övervakningen av strålskyddet ska en strålsäkerhetsexpert anlitas i enlighet med 32 § 3 mom.

Aktörer som hanterar eller lagrar metaller för återvinning ska omedelbart underrätta Strålsäkerhetscentralen om de hyser misstanke om eller vet att en herrelös strålkälla har hittats, smälts ner eller förorsakat avsevärd kontamination.

På produkter, avfall och andra material som kontaminerats till följd av en i 3 mom. avsedd händelse tillämpas 84 §.

87 §

Nationell handlingslinje och nationellt program för avfallshantering

Social- och hälsovårdsministeriet tar i samråd med Strålsäkerhetscentralen fram ett nationellt avfallshanteringsprogram för radioaktivt avfall med allmänna mål och principer för hanteringen av radioaktivt avfall, uppgifter om avfallsmängder och platser, en uppskattning av kostnaderna och en tidsplan. *Det nationella avfallshanteringsprogrammet för radioaktivt avfall och det nationella program för kärnavfallshantering som avses i 469 § i kärnenergilagen bildar det nationella programmet för hantering av kärnavfall och annat radioaktivt avfall.*

127 §

Utsläpp och gränsvärden för dessa

Verksamhetsutövare ska regelbundet lämna Strålsäkerhetscentralen uppgifter om utsläpp som avses i ett tillstånd som beviljats med stöd av 2 mom. och uppgifter om hur utsläppen övervakas.

Strålsäkerhetscentralen meddelar i syfte att genomföra Europeiska unionens lagstiftning närmare föreskrifter om allmänna gränsvärden för låga utsläpp samt närmare föreskrifter av teknisk natur om planer för utsläpp och därmed sammanhängande övervakning och bokföring samt inlämnande av uppgifter.

128 §

Övervakning av hur allmänheten exponeras

I verksamhet som kräver säkerhetstillstånd ska verksamhetsutövaren med hjälp av regelbundna bedömningar och vid behov mätningar övervaka exponeringen av allmänheten, om exponeringen trots begränsande åtgärder är högre än en tredjedel av dosrestriktionen för verksamheten i fråga.

127 §

Utsläpp och gränsvärden för dessa

Verksamhetsutövare ska regelbundet lämna Strålsäkerhetscentralen uppgifter om utsläpp som avses i ett tillstånd som beviljats med stöd av 2 mom. och uppgifter om hur utsläppen övervakas. *Strålsäkerhetscentralen ska utan dröjsmål underrättas om utsläpp som överskrider utsläppsgränsen.*

Strålsäkerhetscentralen meddelar i syfte att genomföra Europeiska unionens lagstiftning närmare föreskrifter om allmänna gränsvärden för låga utsläpp samt närmare föreskrifter av teknisk natur om planer för utsläpp och för hur utsläppen ska övervakas, om övervakning och bokföring av utsläpp samt om lämnande av uppgifter och om underrättelse om utsläpp som överskrider utsläppsgränsen.

128 §

Övervakning av hur allmänheten exponeras

I verksamhet som kräver säkerhetstillstånd ska verksamhetsutövaren med hjälp av regelbundna bedömningar och vid behov mätningar övervaka exponeringen av allmänheten, om exponeringen trots begränsande åtgärder är högre än en tredjedel av dosrestriktionen för verksamheten i fråga.

Verksamhetsutövaren ska dokumentera resultaten av de mätningar som hänför sig till övervakningen av exponeringen av allmänheten, de utförda bedömningarna och de uppskattade doser som allmänheten utsätts för samt regelbundet lämna Strålsäkerhetscentralen uppgifter om dem. Verksamhetsutövaren ska utan dröjsmål underrätta Strålsäkerhetscentralen, om övervakningen visar att exponeringen av

Gällande lydelse

Om exponeringen av allmänheten måste övervakas på grund av utsläppen, ska verksamhetsutövaren innan verksamheten inleds ta fram en statusrapport avseende radioaktivitet i miljön där läget sådant det är innan verksamheten inleds beskrivs på grundval av strålningsmätningar och upptäckta radioaktiva ämnen.

Strålsäkerhetscentralen meddelar närmare föreskrifter av teknisk natur om hur den övervakning som avses i 1 mom. ska organiseras och om hur statusrapporter avseende radioaktivitet ska utarbetas.

185 §

Strålskyddsförseelse

Den som uppsåtligt eller av oaktsamhet

5) i strid med 72 § 1 mom. överlåter en strålkälla till någon som inte har säkerhetstillstånd som avses i 48 § 1 mom.,

ska, om inte gärningen med beaktande av omständigheterna är ringa eller om inte strängare straff för den föreskrivs någon annanstans i lag, för strålskyddsförseelse dömas till böter.

Föreslagen lydelse

allmänheten kan vara större än dosrestriktionen eller större än en gräns för verksamheten som Strålsäkerhetscentralen fastställt i fråga om övervakningen av exponeringen av allmänheten, eller att ett villkor som Strålsäkerhetscentralen fastställt i fråga om övervakningen av exponeringen av allmänheten inte uppfylls.

Om exponeringen av allmänheten måste övervakas på grund av utsläppen, ska verksamhetsutövaren innan verksamheten inleds ta fram en statusrapport avseende radioaktivitet i miljön där läget sådant det är innan verksamheten inleds beskrivs på grundval av strålningsmätningar och upptäckta radioaktiva ämnen.

Strålsäkerhetscentralen meddelar närmare föreskrifter av teknisk natur om hur den övervakning som avses i 1 mom. ska organiseras, *om den dokumentering och de underrättelser som avses i 2 mom. och om hur statusrapporter avseende radioaktivitet ska utarbetas.*

185 §

Strålskyddsförseelse

Den som uppsåtligt eller av oaktsamhet

5) i strid med 72 § 1 mom. överlåter en strålkälla till någon som *för verksamheten* inte har det säkerhetstillstånd som krävs eller inte har ett sådant tillstånd som krävs enligt kärnenergilagen,

ska, om inte gärningen med beaktande av omständigheterna är ringa eller om inte strängare straff för den föreskrivs någon annanstans i lag, för strålskyddsförseelse dömas till böter.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av strafflagen

om ändring av strafflagen
I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strafflagen (39/1889) 17 kap. 6 § 2 mom., 34 kap. 4 § 1 mom. 4 punkten och 44 kap. 10 §, sådana de lyder, 17 kap. 6 § 2 mom. i lag 1087/2015 samt 34 kap. 4 § 1 mom. 4 punkten och 44 kap. 10 § i lag 400/2002, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

17 kap.

17 kap.

Om brott mot allmän ordning

Om brott mot allmän ordning

6 §

6 §

Motstånd mot person som upprätthåller ordningen

Motstånd mot person som upprätthåller ordningen

Med *person som upprätthåller ordningen* avses i denna paragraf

Med *person som upprätthåller ordningen* avses i denna paragraf

1) en i lagen om upprätthållande av ordning i kollektivtrafik (472/1997) avsedd förare, med föraren jämställd person eller passagerare som på begäran av föraren eller en med föraren jämställd person bistår dessa,

1) en i lagen om upprätthållande av ordning i kollektivtrafik (472/1997) avsedd förare, med föraren jämställd person eller passagerare som på begäran av föraren eller en med föraren jämställd person bistår dessa,

2) en biljettkontrollör som avses i lagen om kontrollavgift i kollektivtrafik (469/1979) och en ordningsvakt som bistår vid kontrollen, *samt*

2) en i *lagen om kontrollavgift i kollektivtrafik (469/1979)* avsedd biljettkontrollör eller ordningsvakt som bistår vid kontrollen,

3) en väktare eller ordningsvakt som avses i lagen om privata säkerhetstjänster (1085/2015).

3) en i *lagen om privata säkerhetstjänster (1085/2015)* avsedd väktare eller ordningsvakt, *samt*

4) en i kärnenergilagen (/) avsedd säkerhetsperson.

34 kap.

34 kap.

Om allmänfarliga brott

Om allmänfarliga brott

4 §

4 §

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Äventyrande av andras hälsa

Äventyrande av andras hälsa

Den som

Den som

4) använder ett kärnämne eller kärnavfall eller vid användning av kärnenergi handlar i strid med kärnenergilagen (990/1987), eller

4) underlåter att iaktta
a) det krav enligt 28 § 2 mom. i kärnenergilagen som gäller strålsäkerheten i verksamhet som hänför sig till kärnämnen,
b) en skyldighet, ett förbud eller en begränsning enligt 48, 50, 51, 98, 99, 117, 122, 130–132, 152, 180 eller 335 § i kärnenergilagen som gäller säkerheten vid en kärnanläggning eller vid idrifttagning, drift, avveckling eller förslutning av den,
c) en skyldighet, ett förbud eller en begränsning enligt 48, 50, 51, 122 eller 130 §, 132 § 1 mom. eller 152 eller 353 § i kärnenergilagen som gäller säkerheten vid en anläggning för kärnämnestillvaratagande eller vid idrifttagning, drift eller avveckling av den,
d) en skyldighet, ett förbud eller en begränsning enligt 50 §, 58 § 1 mom. eller 183 § i kärnenergilagen som gäller säkerheten vid transport av kärnämnen eller kärnavfall, eller
e) en skyldighet enligt 201 eller 213 § i kärnenergilagen som gäller säkerheten i fråga om åtgärder inom kärnavfallshanteringen eller en skyldighet enligt 287 § i den lagen som gäller säkerheten vid hantering av avfall som innehåller naturliga radioaktiva ämnen, eller

så att gärningen är ägnad att orsaka allmän fara för liv eller hälsa, skall för äventyrande av andras hälsa dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år.

så att gärningen är ägnad att orsaka allmän fara för liv eller hälsa, skall för äventyrande av andras hälsa dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år.

44 kap.

44 kap.

Om brott som äventyrar andras hälsa och säkerhet

Om brott som äventyrar andras hälsa och säkerhet

10 §

10 §

Straffbar användning av kärnenergi

Den som i strid med kärnenergilagen eller bestämmelser eller allmänna eller särskilda föreskrifter som utfärdats med stöd av den uppsåtliga eller av oaktsamhet

1) utan tillstånd använder kärnenergi eller underlåter att iaktta villkoren i ett tillstånd för användning av kärnenergi,

2) underlåter att iaktta bestämmelser eller allmänna eller särskilda föreskrifter om säkerheten vid användning av kärnenergi, den ombesörjningsskyldighet som hänför sig till kärnavfallshantering, skydds- och beredskapsarrangemang eller sådana arrangemang för räddningstjänsten som inte hör till myndigheterna,

3) i egenskap av avfallshanteringsskyldig underlåter att fullgöra sin skyldighet att reservera medel för kostnader för kärnavfallshantering eller börjar driva en kärnanläggning innan den behöriga myndigheten har konstaterat att nämnda skyldighet har fullgjorts, eller underlåter att anmäla verksamhet som omfattas av anmälningsskyldigheten,

4) börjar driva en kärnanläggning eller, utan att inleda uppförandet av en kärnanläggning, annars börjar använda kärnenergi innan den behöriga myndigheten, när verksamheten förutsätter det, har konstaterat att säkerhetskraven uppfylls, skydds- och beredskapsarrangemangen är tillräckliga, övervakningen i syfte att förhindra spridningen av kärnvapen har ordnats på behörigt sätt och skadeståndsansvaret för kärnsador som kan uppkomma i samband med verksamheten har ordnats på föreskrivet sätt,

5) av annan orsak än tvingande skäl som har samband med tryggnad av säkerheten hindrar eller stör en sådan anordningsfunktion som installerats med tanke på övervakningen av användningen av kärnenergi, eller

Straffbar användning av kärnenergi

Den som uppsåtliga eller av grov oaktsamhet

1) utan sådant drifttillstånd som krävs enligt 303 § i kärnenergilagen eller i strid med bestämmelserna i tillståndsbeslutet driver ett kärnkraftverk eller återstartar det utan i 136 § 2 mom. i den lagen avsedd besiktning,

2) på något annat sätt än vad som avses i 1 punkten utan sådant tillstånd som krävs enligt 30 eller 34 kap. i kärnenergilagen eller i strid med bestämmelserna i tillståndsbeslutet, börjar uppföra, tar i drift eller driver eller avvecklar en kärnanläggning eller en anläggning för kärnämnestillvaratagande så att gärningen är ägnad att orsaka fara för någon annans liv eller hälsa eller annan än ringa olägenhet för den övervakning av användningen av kärnenergi som förutsätts i de internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är bindande för Finland eller orsakar fara för någon annans egendom,

3) utan sådant godkännande som krävs enligt 205, 207, 210, 213, 214 eller 217–219 § eller 220 § 3 mom. i kärnenergilagen eller i strid med bestämmelserna i beslutet om godkännande eller utan det tillstånd som krävs enligt 220 § 2 mom. i den lagen eller i strid med bestämmelserna i tillståndsbeslutet innehar, producerar, hanterar, använder, lagrar eller slutförvarar kärnavfall, eller bryter mot en skyldighet, ett förbud eller en begränsning enligt 218–220 § i den lagen som gäller slutförvaring, import, export, överföring eller överlåtelse av kärnavfall,

4) utan sådant godkännande som krävs enligt 185 § i kärnenergilagen eller i strid med bestämmelserna i beslutet om godkännande, transporterar kärnämnen eller kärnavfall,

5) underlåter att iaktta en skyldighet enligt 28 § 2 mom. i kärnenergilagen som gäller säkerheten i fråga om kärnämnen, en skyldighet enligt 48, 50, 51 §, 58 § 1 mom., 98, 99, 117, 122, 130–132, 152, 327, 335 eller

Gällande lydelse

6) försummar sin skyldighet att avge rapporter enligt fastställda formulär eller att lämna andra behövliga upplysningar och anmälningar eller att sörja för material- och driftsbokföring enligt fastställda formulär,

Föreslagen lydelse

353 § i den lagen som gäller säkerheten vid kärnanläggningar och anläggningar för kärnämnestillvaratagande, en skyldighet enligt 183 § i den lagen som gäller säkerheten vid transport av kärnämnen eller kärnavfall eller en skyldighet enligt 201, 213 eller 287 § som gäller säkerheten vid hantering, lagring, slutförvaring eller bortskaftande av kärnavfall eller avfall som innehåller naturliga radioaktiva ämnen eller en föreskrift som gäller en sådan skyldighet och som meddelats med stöd av 50 § 3 mom., 51 § 3 mom., 98 § 3 mom., 99 § 3 mom., 117 § 3 mom., 122 § 3 mom., 130 § 3 mom., 131 § 4 mom., 132 § 3 mom., 152 § 4 mom., 183 § 3 mom., 201 § 4 mom., 213 § 4 mom., 287 § 3 mom., 335 § 3 mom. eller 353 § 3 mom. eller ett förbud eller åläggande som meddelats med stöd av 368 § i den lagen och som gäller avbrytande eller begränsande av verksamheten så att gärningen är ägnad att orsaka fara för någon annans liv eller hälsa eller annan än ringa olägenhet för den övervakning av användningen av kärnenergi som förutsätts i de internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är bindande för Finland eller orsakar fara för någon annans egendom,

6) underlåter att iaktta reserveringsskyldigheten enligt 226, 233–235, 239 eller 242–244 § i kärnenergilagen eller en med tanke på reserveringsskyldigheten väsentlig skyldighet enligt 228 § eller 232 § 2 mom. i den lagen att lämna in uppskattningar, redogörelser eller uppgifter så att gärningen är ägnad att orsaka annan än ringa olägenhet för reserveringen av medel för kostnader för kärnavfallshanteringen, eller underlåter att iaktta den skyldighet enligt 234 § 1 mom. i den lagen som gäller första överlämnande av säkerheter,

7) utan sådant verksamhetstillstånd som krävs enligt 30 § i kärnenergilagen eller i strid med bestämmelserna i tillståndsbeslutet bedriver verksamhet som kräver nämnda tillstånd så att gärningen är ägnad att orsaka annan än ringa olägenhet för den övervakning av användningen av kärnenergi som förutsätts

Gällande lydelse

skall, om inte strängare straff för gärningen bestäms någon annanstans i lag, för *straffbar användning av kärnenergi* dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

För straffbar användning av kärnenergi döms också den som uppsåtligen eller av oaktsamhet försummar sin försäkringsplikt eller ställandet av säkerhet enligt atomansvarighetslagen (484/1972).

Föreslagen lydelse

i de internationella överenskommelser på kärnenergiområdet som är bindande för Finland,

8) underlåter att iaktta försäkringsplikten enligt 23 § i atomansvarighetslagen (484/1972), eller

9) annars än på i 361 § 2 mom. i kärnenergilagen avsedda särskilda grunder hindrar eller stör en sådan komponents funktion som installerats med tanke på övervakningen av användningen av kärnenergi,

ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för straffbar användning av kärnenergi dömas till böter eller fängelse i högst två år.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av 1 § i lagen om verkställighet av böter

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om verkställighet av böter (672/2002) 1 § 2 mom. 63 punkten, sådan den lyder i lag 1379/2025, samt
fogas till 1 § 2 mom., sådant det lyder i lagarna 416/2025, 860/2025, 979/2025, 1080/2025, 1149/2025, 1379/2025 och 18/2026, en ny 64 punkt som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

1 §

Lagens tillämpningsområde

Lagens tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om verkställighet av följande straffrättsliga straff:

Denna lag innehåller bestämmelser om verkställighet av följande *administrativa påföljder av straffkaraktär*:

63) påföljdsavgifter enligt 4 kap. i lagen om tillsyn över vissa system för artificiell intelligens (1377/2025).

63) påföljdsavgifter enligt 4 kap. i lagen om tillsyn över vissa system för artificiell intelligens (1377/2025),

64) *påföljdsavgift enligt 404 § i kärnenergilagen (/).*

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av lagen om tryckbärande anordningar

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om tryckbärande anordningar (1144/2016) 1 § 4 mom., samt
fogas till 2 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 797/2017 och 254/2022, en ny 4 punkt,
i stället för den 4 punkt som upphävts genom lag 797/2017, och en ny 4 a-punkt, till 3 §, sådan
den lyder i lag 254/2022, ett nytt 7 mom., till 4 §, sådan den lyder i lag 995/2018, ett nytt 4
mom. samt till lagen en ny 95 a § och ett nytt 13 a kap. som följer:

Gällande lydelse

1 §

Tillämpningsområde

Bestämmelser om tillämpningen av denna
lag på tryckbärande anordningar i
kärnanläggningar och på tryckbärande
anordningar som används vid transport av
kärnämnen eller kärnavfall finns i
kärnenergilagen (990/1987).

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

Föreslagen lydelse

1 §

Tillämpningsområde

Bestämmelser om tillämpningen av denna
lag på tryckbärande anordningar *som används
vid transport av kärnämnen och kärnavfall
finns i 12 kap. och på tryckbärande
anordningar i kärnanläggningar i 13 a kap.*

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

*4) kärnteknisk tryckbärande anordning en
tryckbärande anordning som är planerad för
eller installerad i en i kärnenergilagen (/)
avsedd kärnanläggning och vars
funktionsstörning kan orsaka utsläpp av
radioaktiva ämnen,*

*4 a) tryckbärande anordning i
kärnanläggning en kärnteknisk tryckbärande
anordning eller en annan tryckbärande
anordning som är planerad för eller
installerad i en kärnanläggning,*

Gällande lydelse

3 §

Förhållande till annan lagstiftning

4 §

Tillsynsmyndighet

12 kap.

**Användning av transportabel
tryckbärande anordning**

Föreslagen lydelse

3 §

Förhållande till annan lagstiftning

*Bestämmelser om tryckbärande
anordningar i kärnanläggningar finns
dessutom i kärnenergilagen.*

4 §

Tillsynsmyndighet

*När det gäller tryckbärande anordningar i
kärnanläggningar samt tryckbärande
anordningar som är avsedda för transport av
kärnämnen eller kärnavfall utövas tillsynen
över efterlevnaden av denna lag av
Strålsäkerhetscentralen.*

12 kap.

**Användning av transportabel
tryckbärande anordning**

95 a §

*Tryckbärande anordning som används vid
transport av kärnämnen eller kärnavfall*

*Om en tryckbärande anordning används vid
transport av i kärnenergilagen avsedda
kärnämnen eller kärnavfall ska de uppgifter
som i 88 § 3 och 4 mom. föreskrivs för
besiktningsorganet skötas av
Strålsäkerhetscentralen.*

*Strålsäkerhetscentralen kan godkänna att
besiktningsorganet sköter nämnda uppgifter
om andra kärnämnen eller kärnavfall än
sådana som avses i 45 § 1 mom. i
kärnenergilagen transporteras i en
tryckbärande anordning. På godkännande av
besiktningsorgan tillämpas vad som
föreskrivs om det i kärnenergilagen.*

*På tryckbärande anordningar som används
vid transport av kärnämnen eller kärnavfall
tillämpas inte 88 § 5 mom.*

13 a kap.

**Tryckbärande anordningar i
kärnanläggningar**

97 b §

*Tillämpning av lagen på tryckbärande
anordningar i kärnanläggningar*

*Denna lag tillämpas på tryckbärande
anordningar i kärnanläggningar.*

*På tryckbärande anordningar i
kärnanläggningar tillämpas dock inte 44–50,
73, 74 och 107 §.*

*På kärntekniska tryckbärande anordningar
tillämpas inte 8 §, 16 § 2–5 mom., 17, 21, 23,
28, 30–35, 38, 40, 41 och 43 §. På dem
tillämpas 36, 37 och 39 § till den del det i
paragraferna föreskrivs om
certifieringsorgan. På kärntekniska
tryckbärande anordningar som är viktiga med
tanke på säkerheten vid kärnanläggningar
tillämpas inte heller 27 §.*

97 c §

*Besiktning av tryckbärande anordningar i
kärnanläggningar*

*På tryckbärande anordningar i
kärnanläggningar utförs
idriftagningsbesiktning, på vilken tillämpas
vad som i 51–53 och 55 § föreskrivs om den
första periodiska besiktningen. Anmälan om
registrering ska dock alltid göras till
Strålsäkerhetscentralen. På tryckbärande
anordningar i kärnanläggningar görs vid
besiktningen ingen märkning av
registernumret och tidpunkten för följande
periodiska besiktning.*

*Strålsäkerhetscentralen eller ett
besiktningsorgan som godkänts av
Strålsäkerhetscentralen utför de besiktningar
som avses i denna lag i enlighet med
kärnenergilagen. På godkännande av
besiktningsorgan tillämpas vad som
föreskrivs om det i kärnenergilagen.*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

97 d §

*Strålsäkerhetscentralens register över
tryckbärande anordningar*

*Strålsäkerhetscentralen för ett register över
de tryckbärande anordningar i
kärnanläggningar som enligt 51 § ska
registreras. Strålsäkerhetscentralen svarar
för de uppgifter som avses i 77 § 1 mom. när
det gäller registret. I Strålsäkerhetscentralens
register antecknas de uppgifter som avses i 77
§ 2 mom., med undantag av registernummer.*

97 e §

*I kärnenergilagen avsedda tillståndshavares
ansvar*

*Tillståndshavare enligt kärnenergilagen
svarar i fråga om tryckbärande anordningar i
kärnanläggningar för ägarens och
innehavarens skyldigheter enligt denna lag.*

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag

om ändring av gruvlagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i gruvlagen (621/2011) 43 § samt
ändras 3 §, 33 § 1 och 2 mom., 73 § 1 mom. och 147 § 2 mom., av dem 3 § sådan den lyder i lag 796/2023, som följer:

Gällande lydelse

3 §

Lagens förhållande till annan lagstiftning

När tillståndsärenden eller andra ärenden enligt denna lag avgörs och i övrigt när åtgärder vidtas enligt denna lag ska, utöver bestämmelserna i denna lag och annan lagstiftning, vad som föreskrivs i följande lagar tillämpas: naturvårdslagen (9/2023), miljöskyddslagen (527/2014), ödemarkslagen (62/1991), lagen om områdesanvändning (132/1999), bygglagen (751/2023), vattenlagen (587/2011), renskötsellagen (848/1990), strålsäkerhetslagen (859/2018), kärnenergilagen (990/1987), lagen om fornminnen (295/1963), terrängtrafiklagen (1710/1995), dammsäkerhetslagen (494/2009), förvaltningslagen (434/2003), lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003), sametingslagen, samiska språklagen (1086/2003), språklagen (423/2003), lagen om tillsyn över utlänningars företagsköp (172/2012), lagen om tillståndsplikt för vissa fastighetsförvärv (470/2019), lagen om statens förköpsrätt inom vissa områden (469/2019) och lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter för säkerställande av den nationella säkerheten (468/2019).

Föreslagen lydelse

3 §

Lagens förhållande till annan lagstiftning

När tillståndsärenden eller andra ärenden enligt denna lag avgörs och i övrigt när åtgärder vidtas enligt denna lag ska, utöver bestämmelserna i denna lag och annan lagstiftning, vad som föreskrivs i följande lagar tillämpas: naturvårdslagen (9/2023), miljöskyddslagen (527/2014), ödemarkslagen (62/1991), lagen om områdesanvändning (132/1999), bygglagen (751/2023), vattenlagen (587/2011), renskötsellagen (848/1990), strålsäkerhetslagen (859/2018), kärnenergilagen (/), lagen om fornminnen (295/1963), terrängtrafiklagen (1710/1995), dammsäkerhetslagen (494/2009), förvaltningslagen (434/2003), lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003), sametingslagen, samiska språklagen (1086/2003), språklagen (423/2003), lagen om tillsyn över utlänningars företagsköp (172/2012), lagen om tillståndsplikt för vissa fastighetsförvärv (470/2019), lagen om statens förköpsrätt inom vissa områden (469/2019) och lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter för säkerställande av den nationella säkerheten (468/2019).

Gällande lydelse

33 §

Tillståndsmyndigheter

Statsrådet avgör de ärenden som gäller gruvområdesinlösningstillstånd och de gruvtillståndsärenden som gäller utvinning av uran eller torium.

Gruvmyndigheten avgör de ärenden som gäller förbehållsanmälan, malmletningstillstånd och guldvaskningstillstånd samt ärenden som gäller andra gruvtillstånd än de som avses i 1 mom.

43 §

Ansökan om tillstånd för urangruva

En ansökan om gruvtillstånd för att utvinna uran eller torium och en tillståndsansökan enligt kärnenergilagen som gäller samma verksamhet handläggs tillsammans och avgörs genom samma beslut. Bestämmelser om tillståndsförfarandet finns dessutom i 23 § i kärnenergilagen.

73 §

Överföring av tillstånd

Malmletningstillstånd, gruvtillstånd och guldvaskningstillstånd kan överföras till en annan part. Mottagaren ska uppfylla de krav som enligt denna lag ställs på tillståndshavaren. Mottagaren av ett överfört gruvtillstånd som gäller utvinning av uran eller torium ska dessutom ha tillstånd att bedriva gruvdrift enligt kärnenergilagen.

147 §

Beslut om upphörande av gruvdrift

Gruvmyndigheten ska fatta beslut om att gruvdriften upphör när de åtgärder som avses

Föreslagen lydelse

33 §

Tillståndsmyndigheter

Statsrådet avgör de ärenden som gäller gruvområdesinlösningstillstånd.

Gruvmyndigheten avgör de ärenden som gäller förbehållsanmälan, malmletningstillstånd, gruvtillstånd och guldvaskningstillstånd.

(upphävs 43 §)

73 §

Överföring av tillstånd

Malmletningstillstånd, gruvtillstånd och guldvaskningstillstånd kan överföras till en annan part. Mottagaren ska uppfylla de krav som enligt denna lag ställs på tillståndshavaren.

147 §

Beslut om upphörande av gruvdrift

Gruvmyndigheten ska fatta beslut om att gruvdriften upphör när de åtgärder som avses

Gällande lydelse

i 143 § och 144 § 1 mom. har utförts till väsentlig del på det sätt som krävs för att trygga allmänna och enskilda intressen. Om det är fråga om gruvdrift vars syfte är att utvinna uran eller torium får gruvmyndigheten dock inte fatta beslut om upphörande förrän Strålsäkerhetscentralen har fastställt att de åtgärder som ska vidtas när gruvdriften upphör är utförda på behörigt sätt med hänsyn till strålsäkerheten och kärnsäkerheten samt godkänt åtgärderna.

Föreslagen lydelse

i 143 § och 144 § 1 mom. har utförts till väsentlig del på det sätt som krävs för att trygga allmänna och enskilda intressen. Om det är fråga om gruvdrift *där uran eller torium utvunnits* får gruvmyndigheten dock inte fatta beslut om upphörande förrän Strålsäkerhetscentralen har fastställt att de åtgärder som ska vidtas när gruvdriften upphör är utförda på behörigt sätt med hänsyn till strålsäkerheten samt godkänt åtgärderna.

Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag

om ändring av 80 och 82 § i lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor (390/2005) 80 § och 82 § 1 mom., av dem 82 § 1 mom. sådant det lyder i lag 358/2015, som följer:

Gällande lydelse

80 §

Laddares kompetens samt ordningsregler

Bestämmelser om kompetenskrav för laddare och ordningsregler för sprängnings- och brytningsarbeten finns i lagen om laddare (219/2000) och i arbetarskyddslagen (738/2002).

82 §

Begränsningar i fråga om överlåtelse av explosiva varor

Explosiva varor får överlåtas till

- 1) den som har tillstånd att tillverka eller upplagra explosiva varor,
- 2) en verksamhetsutövare som utför sprängnings- och brytningsarbeten som näringsverksamhet och som i sin tjänst har en i lagen om laddare avsedd laddare.

Föreslagen lydelse

80 §

Laddares kompetens samt ordningsregler

Bestämmelser om kompetenskrav för laddare och ordningsregler för sprängnings- och brytningsarbeten finns i lagen om laddare (423/2016) och i arbetarskyddslagen (738/2002).

82 §

Begränsningar i fråga om överlåtelse av explosiva varor

Explosiva varor får överlåtas

- 1) till den som har tillstånd att tillverka eller upplagra explosiva varor,
- 2) till en verksamhetsutövare som utför sprängnings- och brytningsarbeten som näringsverksamhet och som i sin tjänst har en i lagen om laddare avsedd laddare,
- 3) i små mängder till en i kärnenergilagen (/) avsedd säkerhetsperson som uppfyller kraven enligt 8 § 1 mom. i lagen om laddare och som i enlighet med 161 § 1 mom. 10 punkten i kärnenergilagen behöver explosiva varor för att utbilda en hund som används vid säkerhetsvisitation.

Denna lag träder i kraft den 20 .

8.

Lag

om ändring av 4 och 71 § i lagen om Finansinspektionen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Finansinspektionen (878/2008) 4 § 6 mom. och 71 § 1 mom. 11 f-punkten, sådana de lyder, 4 § 6 mom. i lag 556/2024 och 71 § 1 mom. 11 f-punkten i lag 270/2021, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

4 §

Tillsynsobjekt

Tillsynsobjekt

Finansinspektionen utövar tillsyn över statens pensionsfonds och Statens kärnavfallshanteringsfonds placeringsverksamhet och över efterlevnaden av bestämmelserna om insiderregister och insideranmälan samt tillsyn över kyrkans pensionsfond. Bestämmelser om tillsynsuppgifterna finns dessutom i lagen om statens pensionsfond (1297/2006), kärnenergilagen (990/1987) och kyrkolagen (652/2023).

Finansinspektionen utövar tillsyn över statens pensionsfonds och Statens kärnavfallshanteringsfonds placeringsverksamhet och över efterlevnaden av bestämmelserna om insiderregister och insideranmälan samt tillsyn över kyrkans pensionsfond. Bestämmelser om tillsynsuppgifterna finns dessutom i lagen om statens pensionsfond (1297/2006), kärnenergilagen (/) och kyrkolagen (652/2023).

71 §

71 §

Rätt och skyldighet att lämna ut information

Rätt och skyldighet att lämna ut information

Utöver vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) har Finansinspektionen utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att lämna ut information till

Utöver vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) har Finansinspektionen utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att lämna ut information till

11 f) arbets- och näringsministeriet för fullgörande av ministeriets uppgifter enligt 7 kap. i kärnenergilagen,

11 f) arbets- och näringsministeriet *i den utsträckning som det med avvikelse från 2 mom. är nödvändigt* för fullgörande av ministeriets uppgifter enligt kärnenergilagen *när det gäller reservering av medel för kostnader för kärnavfallshantering samt styrning av och tillsyn över Statens kärnavfallshanteringsfond,*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den 20 .

9.

Lag

om ändring av säkerhetsutredningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i säkerhetsutredningslagen (726/2014) 21 § 1 mom. 5 punkten, 33 § 1 mom. 4 punkten och 36 § 1 mom. 3 punkten, av dem 21 § 1 mom. 5 punkten sådan den lyder i lag 965/2020 och 36 § 1 mom. 3 punkten sådan den lyder i lag 931/2016, och
fogas till 21 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lagarna 910/2019, 266/2020 och 965/2020, nya 5 a–5 d-punkter som följer:

Gällande lydelse

21 §

När får en begränsad säkerhetsutredning av person göras

En begränsad säkerhetsutredning av person får göras i fråga om den som ska utses till ett anställningsförhållande eller ett uppdrag eller som arbetar i ett anställningsförhållande eller med ett uppdrag och som

5) deltar i transport av kärnämnen eller kärnavfall eller har tillträde till en kärnanläggning eller genom tillträde till det område där en kärnanläggning byggs eller annars genom deltagande i planeringen eller byggandet av en kärnanläggning har tillgång till uppgifter om faktorer som inverkar på kärnanläggningens säkerhet eller har tillträde till platser där kärnämnen används eller lagras eller till sådana platser där strålkällor används eller lagras och där mängden radioaktiva ämnen motsvarar eller överskrider den aktivitetsnivå för slutna strålkällor med hög aktivitet som avses i strålskyddslagstiftningen.

Föreslagen lydelse

21 §

När får en begränsad säkerhetsutredning av person göras

En begränsad säkerhetsutredning av person får göras i fråga om den som ska utses till ett anställningsförhållande eller ett uppdrag eller som arbetar i ett anställningsförhållande eller med ett uppdrag och som

5) har tillträde till en kärnanläggning eller anläggning för kärnämnestillvaratagande som avses i kärnenergilagen (/) eller till det område där en sådan anläggning uppförs,

5 a) genom deltagande i planeringen, uppförandet eller driften av en sådan anläggning som avses i 5 punkten har tillgång till uppgifter om anläggningen vilkas avslöjande eller obehöriga användning kan äventyra säkerheten vid anläggningen,

5 b) har tillträde till platser där kärnämnen som avses i kärnenergilagen framställs, produceras, hanteras, används eller lagras,

5 c) deltar i transport av kärnämnen eller kärnavfall som avses i kärnenergilagen,

5 d) har tillträde till sådana platser där strålkällor används eller lagras och där mängden radioaktiva ämnen motsvarar eller överskrider den aktivitetsnivå för slutna strålkällor med hög aktivitet som avses i strålskyddslagstiftningen,

33 §

Rätt att ansöka om säkerhetsutredning av företag

Säkerhetsutredning av företag får sökas

4) av den myndighet som övervakar verksamhet som avses i 21 § 1 mom. 5 och 6 punkten.

36 §

Förutsättningar för säkerhetsutredning av företag

En säkerhetsutredning av företag får göras, om en utredning behövs för att bedöma företaget, när

3) den myndighet som övervakar verksamheten begär en säkerhetsutredning om ett företag som bedriver verksamhet som avses i 21 § 1 mom. 5 eller 6 punkten eller som i egenskap av underentreprenör ska medverka i ett projekt där företaget eller dess arbetstagare har tillgång till de uppgifter eller tillträde till de lokaler eller områden som avses i de punkterna.

33 §

Rätt att ansöka om säkerhetsutredning av företag

Säkerhetsutredning av företag får sökas

4) av den myndighet som övervakar verksamhet som avses i 21 § 1 mom. 5, 5 a–5 d- och 6 punkten.

36 §

Förutsättningar för säkerhetsutredning av företag

En säkerhetsutredning av företag får göras, om en utredning behövs för att bedöma företaget, när

3) den myndighet som övervakar verksamheten begär en säkerhetsutredning om ett företag som bedriver verksamhet som avses i 21 § 1 mom. 5, 5 a–5 d eller 6 punkten eller som i egenskap av underentreprenör ska medverka i ett projekt där företaget eller dess arbetstagare har tillgång till de uppgifter eller tillträde till de lokaler eller områden som avses i de punkterna.

Denna lag träder i kraft den 20 .

10.

Lag

om ändring av 48 § i räddningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i räddningslagen (379/2011) 48 § 1 mom. 1 punkten, sådan den lyder i lag 861/2025,
som följer:

Gällande lydelse

48 §

Extern räddningsplan för objekt som medför särskild risk

För en eventuell olycka ska räddningsverket
göra upp en extern räddningsplan i samarbete
med den berörda verksamhetsidkaren för
områden där det finns

1) en kärnanläggning som *avses i 3 § 1 mom.
5 punkten* i kärnenergilagen (990/1987),

Föreslagen lydelse

48 §

Extern räddningsplan för objekt som medför särskild risk

För en eventuell olycka ska räddningsverket
göra upp en extern räddningsplan i samarbete
med den berörda verksamhetsidkaren för
områden där det finns

1) en *sådan i kärnenergilagen (/) avsedd*
kärnanläggning som *enligt 17 kap. i den lagen*
ska ha beredskapsarrangemang,

Denna lag träder i kraft den 20 .

11.

Lag

om ändring av 26 § i och bilaga I till cybersäkerhetslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i cybersäkerhetslagen (124/2025) 26 § 1 mom. 2, 3 och 7 punkten samt
fogas till 26 § 1 mom. en ny 8 punkt och till bilaga I en ny 16 punkt som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

26 §

26 §

Tillsynsmyndigheter

Tillsynsmyndigheter

Tillsyn över efterlevnaden av denna lag, föreskrifter som utfärdats med stöd av den och bestämmelser som antagits med stöd av NIS 2-direktivet utövas av

Tillsyn över efterlevnaden av denna lag, föreskrifter som utfärdats med stöd av den och bestämmelser som antagits med stöd av NIS 2-direktivet utövas av

2) Energimyndigheten till den del det är fråga aktörer som avses i 8 och 9 punkten samt 10 punkten underpunkterna a–c och 12 punkten underpunkt b i bilaga I,

2) Energimyndigheten till den del det är fråga aktörer som avses i 8 och 9 punkten samt 10 punkten underpunkterna a–c och 12 punkten underpunkt b i bilaga I, *med undantag av aktörer som avses i 16 punkten i bilaga I,*

3) Säkerhets- och kemikalieverket till den del det är fråga om aktörer som avses i 10 punkten underpunkterna d–g, 11 punkten och 12 punkten underpunkt a i bilaga I samt i 6 och 11–13 punkten i bilaga II,

3) Säkerhets- och kemikalieverket till den del det är fråga om aktörer som avses i 10 punkten underpunkterna d–g, 11 punkten och 12 punkten underpunkt a i bilaga I samt i 6 och 11–13 punkten i bilaga II, *med undantag av aktörer som avses i 16 punkten i bilaga I,*

7) Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet till den del det är fråga om aktörer som avses i 13 punkten underpunkterna c–f i bilaga I och i 9 och 10 punkten i bilaga II.

7) Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet till den del det är fråga om aktörer som avses i 13 punkten underpunkterna c–f i bilaga I och i 9 och 10 punkten i bilaga II,

8) Strålsäkerhetscentralen till den del det är fråga om aktörer som avses i 16 punkten i bilaga I.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Gällande lydelse

Bilaga I

Aktörer som bedriver följande verksamhet
eller är av följande aktörstyp:

Föreslagen lydelse

Bilaga I

Aktörer som bedriver följande verksamhet
eller är av följande aktörstyp:

*16. Verksamhetsutövare som har sådant
drifttillstånd för kärnanläggning som avses i
kärnenergilagen (/).*

12.

Lag

om ändring av 10 och 11 § i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (252/2017) 10 § och 11 § 2 mom., sådana de lyder i lag 819/2025, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §

10 §

Kontaktmyndighet

Kontaktmyndighet

Tillstånds- och tillsynsverket är kontaktmyndighet. Arbets- och näringsministeriet är likväl kontaktmyndighet när ett projekt gäller en kärnanläggning enligt kärnenergilagen (990/1987) *eller en annan sådan anläggning där kärnavfall hanteras eller lagras eller i vilken kärnavfall slutförvaras. Vid sådan gruvdrift och malmanrikningsverksamhet enligt 2 § 1 mom. 2 punkten i kärnenergilagen vars syfte är att producera uran eller torium är kontaktmyndigheten dock Tillstånds- och tillsynsverket.*

Tillstånds- och tillsynsverket är kontaktmyndighet. Arbets- och näringsministeriet är likväl kontaktmyndighet, *om* ett projekt gäller en kärnanläggning enligt kärnenergilagen (/).

11 §

11 §

Behörig myndighet

Behörig myndighet

Arbets- och näringsministeriet fattar beslut enligt 1 mom. om projekt som gäller en kärnanläggning enligt kärnenergilagen *eller en annan sådan anläggning där kärnavfall hanteras eller lagras eller i vilken kärnavfall slutförvaras. Vid sådan gruvdrift och malmanrikningsverksamhet enligt 2 § 1 mom. 2 punkten i kärnenergilagen vars syfte är att producera uran eller torium fattas beslutet dock av Tillstånds- och tillsynsverket.*

Arbets- och näringsministeriet fattar beslut enligt 1 mom. i fråga om projekt som gäller en kärnanläggning enligt kärnenergilagen

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den 20 .

13.

Lag

om ändring av 1 § i bygglagen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 1 § i bygglagen (751/2023) ett nytt 4 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

1 §

Lagens tillämpningsområde

Lagens tillämpningsområde

*Denna lag tillämpas inte på
kärnanläggningar som avses i
kärnenergilagen (/), om inte något annat
föreskrivs i den lagen.*

Denna lag träder i kraft den 20 .

14.

Lag

om ändring av 2 § i lagen om produktgodkännanden för vissa byggprodukter

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 2 § i lagen om produktgodkännanden för vissa byggprodukter (954/2012), sådan
paragrafen lyder i lag 958/2018, ett nytt 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

2 §

Tillämpningsområde

Tillämpningsområde

*Denna lag tillämpas inte på sådana
kärntekniska strukturer som avses i
kärnenergilagen (/).*

Denna lag träder i kraft den 20 .

15.

Lag

om ändring av 2 § i lagen om Strålsäkerhetscentralen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Strålsäkerhetscentralen (1164/2022) 2 § 1 mom. 1 punkten,
fogas till 2 § 1 mom. en ny 4 a-punkt som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

2 §

Uppgifter

Uppgifter

Till Strålsäkerhetscentralen hör
1) uppgifter enligt kärnenergilagen
(990/1987),

Till Strålsäkerhetscentralen hör
1) uppgifter enligt kärnenergilagen (/),

4 a) uppgifter enligt cybersäkerhetslagen
(124/2025),

Denna lag träder i kraft den 20 .

11.

Lag om ändring av 26 § i och bilaga I till cybersäkerhetslagen

Bilaga I

Aktörer som bedriver följande verksamhet eller är av följande aktörstyp:

16. Verksamhetsutövare som har sådant drifttillstånd för kärnanläggning som avses i kärnenergilagen (/).